Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία

ΕΛΨΕ

Hellenic Psychological Society

www.elpse2025.gr

19ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ψυχολογικής έρευνας

7-11 ΜΑΪΟΥ 2025

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ

Τίνα Δογορίτη, εικαστικός

7ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ **ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ** ΣΥΝΕΔΡΙΟ Ψυχολογικής Έρευνας

5-7 ΜΑΪΟΥ

"Μοιραζόμαστε τις ομοιότητές μας, γιορτάζουμε τις διαφορές μας"

M. Scott Peck

ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
"ΚΑΡΟΛΟΣ ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ"

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, αγαπητοί συμμετέχοντες, σας καλωσορίζω στο 19ο Συνέδριο της ΕΛΨΕ, το οποίο φέτος διοργανώνεται από το Τμήμα Ψυχολογίας που ιδρύθηκε το 2018 στο **Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**. Το συνέδριο διεξάγεται υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου μας. Ευχαριστώ θερμά τη διοίκηση για τη χρήση των εγκαταστάσεων και την υποστήριξή της στην υλοποίηση του συνεδρίου.

Η διεξαγωγή του συνεδρίου μας πραγματοποιείται σε μια στιγμή που η ανθρωπότητα κυριαρχείται από κρίσεις και αναθεωρητισμούς. Στις μέρες μας, περισσότερο από κάθε άλλη περίοδο, η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, η έρευνα και η βαθύτερη διερεύνηση των πολλών τομέων της ψυχολογίας καλούνται να προσφέρουν το δικό τους αποτύπωμα και τις δικές τους κατανοήσεις στην εννοιολόγηση των νέων πραγματικοτήτων.

Οι περιλήψεις του τόμου αυτού, εκφράζουν την εντυπωσιακά έντονη ερευνητική δραστηριότητα της κοινότητάς μας. Η πολυπλοκότητα της ανθρώπινης κατάστασης και η κατανόηση που προσφέρει η σύγχρονη επιστήμη για το ανθρώπινο υποκείμενο αποτελούν στο ξεδιάλυμά τους θεματικές των εργασιών που παρουσιάζονται στο συνέδριο και αφορούν σε ένα εύρος ζητημάτων που διαπερνούν όλους τους κλάδους της ψυχολογίας. Συνάδελφοι και συναδέλφισσες από ιδρύματα του εξωτερικού παρουσιάζουν θεματικές σε έρευνα αιχμής στη διεθνή ψυχολογική σκέψη. Οι εργασίες Ελλήνων ερευνητών και ερευνητριών παρουσιάζουν αποτελέσματα σε συνομιλία με τη διεθνή έρευνα.

Ελπίζω οι συναντήσεις μας, κυρίως όμως οι συζητήσεις μας, να αναδείξουν ακόμη περισσότερα ερευνητικά ερωτήματα και διαδρομές σκέψης. Ας ελπίσουμε πως τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά μας κέντρα θα παρέχουν στα επόμενα χρόνια ακόμη μεγαλύτερες δυνατότητες έρευνας και διδασκαλίας στους τομείς της ψυχολογίας.

Σας καλωσορίζουμε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
για να σκεφτούμε και να συνομιλήσουμε.

Σας καλωσορίζουμε στο 19° συνέδριο της ΕΛΨΕ

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς,
Ευαγγελία Καραγιαννοπούλου
Πρόεδρος το Συνεδρίου

Επιτροπές του 19ου Συνεδρίου της ΕΛΨΕ

Πρόεδρος Συνεδρίου:
Ευαγγελία Καραγιαννοπούλου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος:
Ελένη Ζιώρη,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μέλη:

ΔΕΠ
Ελένη Αρετούλη,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Αικατερίνη Γεωργαντά,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γεωργία Γκαντώνα,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ελευθερία Δογορίτη,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ελένη Καζάλη,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παναγιώτης Λιανός,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σταύρος Νικολακόπουλος,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Αγγελική Παλαιολόγου,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ευστάθιος Παπασταθόπουλος,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΕΤΕΠ
Βασιλική Ανδρούτσου,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Βάια Τσιάλιου,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Εθελοντές/ντριες Υποψήφιοι/ες Διδάκτορες
Χαρά Γιατρούδη,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Αδαμαντία Ζήβα,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σοφία Σακκά,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΕΔΙΠ
Άννα Καλτσούδα,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σπυρίδων Κάμτσιος,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Εξωτερικοί Συνεργάτες
Ηρακλής Γρηγορόπουλος
Φωτεινή Δελή

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος:
Πανωραία Ανδριοπούλου,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μέλη:
Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΛΨΕ:
Νικόλαος Μακρής,
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
(Πρόεδρος)
Ειρήνη Σκοπελίτη,
Πανεπιστήμιο Πατρών
(Γεν. Γραμματέας)
Ευγενία Γεωργάκα,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
(Ταμίας)
Ιωάννης Δημάκος,
Πανεπιστήμιο Πατρών
Ευαγγελία Καραγιαννοπούλου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μπετίνα Ντάβου,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βασίλης Παυλόπουλος,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ασημίνα Ράλλη,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Διαμάντω Φιλιππάτου,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Οι Συντονιστές των Κλάδων της ΕΛΨΕ και εκπρόσωποί τους

Κλάδος Αναπτυξιακής Ψυχολογίας
Ελισάβετ Χρυσοχόου,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Γεώργιος Βλειώρας,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ευαγγελία Γαλανάκη,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαρία Πλατσίδου,
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Σπυρίδων Τάνταρος,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κλάδος Γνωστικής Ψυχολογίας
Νατάσσα Κυριακοπούλου,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αλεξάνδρα Καρούσου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Ελβίρα Μασούρα,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ζωή Μπαμπλέκου,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Πέτρος Ρούσσος,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κλάδος Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας
Ευθύμιος Λαμπρίδης,
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Βασίλης Παυλόπουλος,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αντωνία (Ντόνα) Παπαστυλιανού, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κλάδος Εργασιακής και Οργανωσιακής Ψυχολογίας
Κατερίνα Γεωργαντά,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κωνσταντίνος Παπαχριστόπουλος,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Δέσποινα Ξανθοπούλου,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Αθηνά Ξενικού,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαρία Σίμωση,
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κλάδος Θετικής Ψυχολογίας
Χρήστος Πεζηρκιανίδης,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Αγάθη Λακιώτη,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Δημήτρης Θεοδοσάκης,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Ειρήνη Καρακασίδου, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Κλάδος Κλινικής Ψυχολογίας & Ψυχολογίας της Υγείας

Ηλίας Κουρκούτας,
Πανεπιστήμιο Κρήτης
Βασιλική Γιωτσίδη,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αργυρούλα Καλαϊτζάκη,
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
Γιώργος Κουλιεράκης,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Αντωνία Πασχάλη,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κλάδος Κοινωνικής Ψυχολογίας

Πέννυ Παναγιωτοπούλου,
Πανεπιστήμιο Πατρών
Αλέξης Αρβανίτης,
Πανεπιστήμιο Κρήτης
Αντωνία (Ντόνα) Παπαστυλιανού,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γεράσιμος (Μάκης) Προδρομίτης,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Ευαγγελία (Λία) Φίγγου,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Κλάδος Νευροψυχολογίας

Μαριέττα Παπαδάτου-Παστού,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αντώνης Χρήστου,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Φίλιππος Βλάχος,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Γιώτα Κουτσιμανή,
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Κλάδος Πολιτικής Ψυχολογίας

Αντώνης Σαπουντζής,
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Νίκος Μποζατζής,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Δέσποινα Σακκά,
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Ξένια Χρυσοχόου,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τηλέμαχος Ιατρίδης,
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κλάδος Σχολικής Ψυχολογίας

Βασιλική Γιαννούλη,
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Ασημίνα Ράλλη,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Σοφία - Ελευθερία Γωνίδα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Φωτεινή Πολυχρόνη,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Χρυσή Χατζηχρήστου,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κλάδος Συμβουλευτικής Ψυχολογίας

Φιλία Ίσαρη,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Κάλλια Κουνενού,
Ανωτάτη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
Γιώργος Τσίτσας,
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Ειρήνη Καρακασίδου,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Γεωργία Γκαντώνα,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Κλάδος Ψυχολογίας της Δημιουργικότητας και της Τέχνης

Κατερίνα Γκαρή,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μάριος Πουρκός,
Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μαρία Ψυχουντάκη,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Δέσποινα Σταματοπούλου, Πανεπιστήμιο Πατρών

Κλάδος Ψυχολογίας των Μέσων και της Τεχνολογίας
Αγγελική Γαζή,
Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Μάνος Τάκας,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ανθή Σιδηροπούλου,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τα μέλη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων:
Άρτεμις Γιώτσα,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τατιανή Γκάτσα,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μαίρη Γκούβα,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Έλενα Δραγκιώτη,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Πλουσία Μισαηλίδη,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Αικατερίνη - Αλίκη Μίχου,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Δημήτριος Παπαδόπουλος,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γεωργία Παπαντωνίου,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Δημήτριος Σαρρής,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Βάσω Σιαφάκα,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΒΡΑΒΕΙΩΝ

Επιτροπή για το Βραβείο Προφορικής Ανακοίνωσης
Σιαφάκα Βάσω
Πλατσίδου Μαρία
Ίσαρη Φιλία

Επιτροπή για το Βραβείο Αναρτημένης Ανακοίνωσης
Ξανθοπούλου Δέσποινα
Παπαδόπουλος Δημήτρης

Επιτροπή για το βραβείο Νασιάκου
Βασιλική Γιωτσίδη
Κωνσταντίνος Κόκκινος
Ελβίρα Μασούρα
Πέννυ Παναγιωτοπούλου
Ελισάβετ Χρυσοχόου

Επιτροπή για το βραβείο «Λάμπρος Χουσιάδας"
Φώτης Αναγνωστόπουλος
Σταμάτης Αντωνίου
Στέλλα Γιακουμάκη
Αικατερίνη Γκαρή
Αικατερίνη Κορνηλάκη
Κάλια Κουνενού
Σπυριδούλα Κωσταρά
Ευθύμιος Λαμπρίδης
Ζωή Μπαμπλέκου
Κλήμης Ναυρίδης
Ντόνα Παπαστυλιανού
Βασίλης Παυλόπουλος
Φωτεινή Πολυχρόνη
Γεράσιμος Προδρομίτης
Ξένια Χρυσοχόου

Επιτροπή για το βραβείο «Δημήτρης Γεώργας"
Μπετίνα Ντάβου
Παναγιώτης Κορδούτης
Μαρία Πλατσίδου
Δημήτρης Πνευματικός
Αριάδνη Στογιαννίδου

7ο Πανελλήνιο Φοιτητικό Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας

Κύρια Ομάδα Οργάνωσης

ΔΕΠ
Ελένη Αρετούλη,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σταύρος Νικολακόπουλος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΕΔΙΠ
Άννα Καλτσούδα,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΕΤΕΠ
Βασιλική Ανδρούτσου,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Thanos Karatzias
Professor of Mental Health

Ευαγγελία Δεμερούτη
Καθηγήτρια Οργανωσιακής Ψυχολογίας

Irene Klugkist
Professor of Methodology and Statistics

Κλήμης Ναυρίδης
Ομότιμος Καθηγητής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας ΕΚΠΑ, Ψυχαναλυτής, ομαδικός αναλυτής, Τακτικό Μέλος ΕΕΨΨ, μέλος SFPPG (Γαλλία), Ιδρυτικό μέλος και Διδάσκων ομαδικός αναλυτής ΕΕΨΨΟ

Natalia Ojeda del Pozo
Professor of Neuropsychology

Filippo Varese
Professor of Clinical Psychology

Κώστας Α. Παπαγεωργίου
Αναπληρωτής Καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχοπαθολογίας

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΑ ΣΥΜΠΟΣΙΑ

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Γνωστικής Ψυχολογίας

Η διαστρέβλωση της χρονικής αντίληψης για την λήψη βέλτιστων αποφάσεων

Οργανώτρια: **Α. Βατάκη**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα
Συζητήτρια: **Σ. Σαμαρτζή**
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Κλινικής Ψυχολογίας & Ψυχολογίας Υγείας

Ερευνητικές εξελίξεις στην ψυχολογία της υγείας στην Ελλάδα

Προεδρείο: **Φ. Αναγνωστόπουλος**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα
Συζητήτρια: **Τ. Πασχάλη**
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Εργασιακής & Οργανωσιακής Ψυχολογίας

Πόροι στην Εργασία: Διερευνώντας Διαφορετικούς Τύπους και Ψυχολογικούς Μηχανισμούς

Οργανώτρια: **Δ. Ξανθοπούλου**
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
Συζητήτρια: **Μ. Βακόλα**
Τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Προσκεκλημένο Συμπόσιο

Ψυχολογικές προεκτάσεις και Ψυχομετρικές εφαρμογές στο Στρατιωτικό Πλαίσιο

Διακλαδικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ενόπλων Δυνάμεων-Τμήμα Επιλογής Ανάπτυξης Προσωπικού

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Ψυχολογία των Μέσων & Τεχνολογίας

Θεωρητικές και Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία των Μέσων και Τεχνολογίας στην Ελλάδα

Οργανωτές: **Α. Γαζή**[1], **Μ. Τάκας**[2]
[1] *Πάντειο Πανεπιστήμιο Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών, Αθήνα*
[2] *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*
Συζητήτρια: **Α. Παπαστυλιανού**
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Προσκεκλημένο συμπόσιο Κλάδου Αναπτυξιακής Ψυχολογίας

Κρίσεις στο δρόμο για την ενηλικίωση

Οργανωτές: **Γ. Βλειώρας**[1], **Ε. Χρυσοχόου**[2]
[1] *Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*

Προσκεκλημένο Συμπόσιο του Κλάδου Ψυχολογία της Δημιουργικότητας & Τέχνης

Δημιουργικότητα, Αισθητική Εμπειρία και Διαδικασίες Μάθησης

Συντονίστρια: **Α. Γκαρή**
Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
Συζητήτρια: **Δ. Σταματοπούλου**
Καθηγήτρια, Ψυχολογία της Δημιουργικότητας και της Αισθητικής, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Σχολικής Ψυχολογίας

Ψηφιακές Αλληλεπιδράσεις Μεταξύ Μαθητών/τριών: Προκλήσεις και Οφέλη σε Μαθησιακό και Ψυχοκοινωνικό Επίπεδο

Προεδρείο: **Θ. Τουλούπης**
Επίκουρος Καθηγητής «Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας», Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Συμβουλευτικής Ψυχολογίας

Συμβουλευτική Ψυχολογία & Προαγωγή Ψυχικής Υγείας: Έρευνα & Παρέμβαση

Διοργανώτριες: **Φ. Ίσαρη, Κ. Κουνενού**
Συζητήτρια: **Χ. Αθανασιάδου**

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Θετικής Ψυχολογίας

Σύγχρονα θέματα Θετικής Ψυχολογίας

Οργανωτής: **Α. Λακιώτη**
Ελληνικό Ινστιτούτο Θεραπείας Εστιασμένης στο Συναίσθημα
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Προσκεκλημένο Συμπόσιο του Κλάδου της Κλινικής Ψυχολογίας & της Ψυχολογίας της Υγείας

Κλινική ψυχολογική διάγνωση και παρέμβαση στην κοινότητα και σε άτομα με αυξημένες ψυχολογικές ανάγκες και διαταραχές

Οργανωτές: **Β. Γιωτσίδη[1], Η. Ε. Κουρκούτας[2]**
[1]Εργαστήριο Κλινικής Ψυχολογίας ,Ψυχοπαθολογίας, Κοινοτικής Ψυχιατρικής και Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα
[2]Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Κρήτη
Συζητητής: **Ε. Γεωργάκα**
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Κοινωνικής Ψυχολογίας

Ταυτότητες: Νέες προσεγγίσεις, καινούργιες οπτικές

Διοργανώτρια: **Α. Παπαστυλιανού**
Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ, Αθήνα
Συζητητής: **Κ. Καφέτσιος**
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Νευροψυχολογίας

Οι πολλαπλές διαστάσεις της άνοιας: Προδιαθεσιακοί παράγοντες, κλινικοίνευροφυσιολογικοί συσχετισμοί και επιδράσεις στη λειτουργικότητα

Οργανώτρια - Προεδρείο: **Α. Οικονόμου**
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Αθήνα
Συζητήτρια: **Μ. Κοσμίδου**
Εργαστήριο Γνωστικής Νευροεπιστήμης, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), Θεσσαλονίκη

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Πολιτικής Ψυχολογίας

Πολιτειότητα και Κοινωνική Δικαιοσύνη σε Νεοφιλελεύθερους Καιρούς

Οργανωτές: **Α. Σαπουντζής[1], Νίκος Μποζατζής[2]**
[1]*Τμήμα Επιστήμων της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αλεξανδρούπολη*
[2]*Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα*
Συζητήτρια: **Ξ. Χρυσοχόου**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Προσκεκλημένο Συμπόσιο Κλάδου Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας

Διαδρομές ανθεκτικότητας και ένταξης: Προσφυγική εμπειρία, πολιτισμικές συναντήσεις και ψυχοκοινωνική υποστήριξη

Οργάνωση: **Β. Παυλόπουλος**
Μέλος ΔΕΠ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
Συζήτηση: **Γ. Προδρομίτης**
Μέλος ΔΕΠ, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ	ΗΜΕΡΑ	ΩΡΑ	ΑΙΘΟΥΣΑ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 1 Η αγωνία του τζουντόκα πριν από τον αγώνα. Από το άγχος στη δύναμη: το ψυχόδραμα ως πορεία αυτοπεποίθησης	Τετάρτη 7/5/2025	12:30-14:00	Αίθουσα 3
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 2 Η διάγνωση μέσα από την εμπλουτισμένη συστημική οπτική SANE- System Attachment Narrative Encephalon	Τετάρτη 7/5/2025	12:30-14:00	Αίθουσα 2
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 3 Εργαστήριο με θέμα: Ενδυνάμωση και Ευαισθητοποίηση στη Δεοντολογία: Ηθικά ζητήματα και προβληματισμοί της συμβουλευτικής/κλινικής πράξης	Τετάρτη 7/5/2025	12:30-14:00	Αίθουσα 1
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 5 (α' μέρος) Εργαστήριο: Μέτα-Ανάλυση τυχαιοποιημένων δοκιμών: Θεωρία και εφαρμογή στο JASP	Τετάρτη 7/5/2025	12:30-14:00	Αίθουσα Συνεδριάσεων Β΄
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 6 (α' μέρος) Η έννοια της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: εφαρμογές στο στρατιωτικό πλαίσιο	Τετάρτη 7/5/2025	12:30-14:00	Αίθουσα 4
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 7 Ψυχική Ανθεκτικότητα και Ενσυναίσθηση σε όλους τους συμμετέχοντες στο Σχολικό Εκφοβισμό	Τετάρτη 7/5/2025	14:00-15:30	Αίθουσα 3
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 8 Δημιουργώντας ένα διαφορετικό ατομικό βιογραφικό βασισμένο στα δυνατά στοιχεία του χαρακτήρα μου και το εργασιακό μου κάλεσμα	Τετάρτη 7/5/2025	14:00-15:30	Αίθουσα 2
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 9 Από την ψυχοβιογραφία στην ψυχοθεραπεία: Η πρωτοτυπική σκηνή σαν ένα αφηγηματικό εργαλείο στην ψυχοθεραπευτική πρακτική	Τετάρτη 7/5/2025	14:00-15:30	Αίθουσα ΙΑ3

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 10 Τεχνικές διευκόλυνσης της αλληλεπίδρασης με παιδιά – το παράδειγμα εφαρμογής του TiPIS (Training in Positive Interaction Skills)	Τετάρτη 7/5/2025	14:00-15:30	Αίθουσα 1
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 5 (β' μέρος) Εργαστήριο: Μέτα-Ανάλυση τυχαιοποιημένων δοκιμών: Θεωρία και εφαρμογή στο JASP	Τετάρτη 7/5/2025	14:00-15:30	Αίθουσα Συνεδριάσεων Β'
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 6 (α' μέρος) Η έννοια της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: εφαρμογές στο στρατιωτικό πλαίσιο	Τετάρτη 7/5/2025	14:00-15:30	Αίθουσα 4
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 11 Creating Impactful Research in Psychology	Τετάρτη 7/5/2025	14:00-15:30	Αίθουσα Συνεδριάσεων Α'
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 12 Ευγνωμοσύνη και κλινικό έργο: Προάγοντας την ψυχική υγεία και ευημερία μέσα από την καλλιέργεια της ευγνωμοσύνης	Τετάρτη 7/5/2025	14:00-15:30	Αίθουσα ΙΑ1
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 13 Εργαστήριο Θετικής Ψυχολογίας για Φοιτητές Ψυχολογίας, Νέους και Επίδοξους Ψυχοθεραπευτές	Τετάρτη 7/5/2025	14:00-15:30	Αίθουσα ΙΑ2
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 14 Το Διαστατικό Ερωτηματολόγιο Προσωπικότητας (ΔΕΠ-5) κατά DSM-5: θεωρία και πρακτική εφαρμογή	Πέμπτη 8/5/2025	09:00-10:30	Αίθουσα ΙΑ3
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 15 Συναισθηματική Ανάπτυξη, Προσωπικότητα & Αναγνώριση Αναγκών των Χαρισματικών & Ταλαντούχων Παιδιών: Συνδέοντας την Αναπτυξιακή Θεωρία με την Σύγχρονη Έρευνα και την Πράξη	Παρασκευή 9/5/2025	13:30-15:00	Αίθουσα 3
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 16 (α' μέρος) Εισαγωγή στο Ιεραρχικό Σύστημα Ταξινόμησης Ψυχοπαθολογίας HiTOP: Εφαρμογές στην κλινική πράξη	Παρασκευή 9/5/2025	13:30-15:00	Αίθουσα ΙΑ4

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 17 Από τον αποκλεισμό στη συμπερίληψη: Ένα βιωματικό εργαστήριο, με αξιοποίηση του μύθου του Φιλοκτήτη	Παρασκευή 9/5/2025	13:30-15:00	Αίθουσα 2
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 16 (β' μέρος) Εισαγωγή στο Ιεραρχικό Σύστημα Ταξινόμησης Ψυχοπαθολογίας HiTOP: Εφαρμογές στην κλινική πράξη βάθμια εκπαίδευση)	Σάββατο 10/5/2025	15:30-17:00	Αίθουσα ΙΑ4
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 18 Η Συμβολή της Ψυχαναλυτικής Παρατήρησης Βρέφους στην Κατανόηση της Αλληλεπίδρασης Μητέρας – Βρέφους και της Βρεφικής Ψυχο-συναισθηματικής Ανάπτυξης	Σάββατο 10/5/2025	09:00-10:30	Αίθουσα 3
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 19 Παρουσίαση εργαλείου υποστήριξης και προστασίας της ψυχικής υγείας των μαθητών για την εκπαιδευτική κοινότητα (πρωτοβάθμια εκπαίδευση)	Σάββατο 10/5/2025	12:30 -14:00	Αίθουσα ΙΑ3
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 20 Παρουσίαση εργαλείου υποστήριξης και προστασίας της ψυχικής υγείας των μαθητών για την εκπαιδευτική κοινότητα (δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Σάββατο 10/5/2025	12:30 -14:00	Αίθουσα ΙΑ4

ΧΩΡΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ

Οι εργασίες του συνεδρίου θα διεξαχθούν στο **Συνεδριακό Κέντρο "Κάρολος Παπούλιας"** του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
Το **Συνεδριακό Κέντρο "Κάρολος Παπούλιας"** του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων αποτελεί έναν σύγχρονο χώρο πολλαπλών χρήσεων, ειδικά σχεδιασμένο για τη φιλοξενία υψηλού επιπέδου επιστημονικών εκδηλώσεων.

Χώροι και Υποδομές

Το κέντρο διαθέτει:

- Κεντρική συνεδριακή αίθουσα: Ικανή να φιλοξενήσει μεγάλο αριθμό συνέδρων, με άνετη διάταξη και μοντέρνα αισθητική.
- Υποστηρικτικοί χώροι: Παράλληλες αίθουσες καθώς και χώρους για εκθέσεις, γραμματεία και networking.

Το **φυσικό περιβάλλον** της Πανεπιστημιούπολης, με τη θέα στη λίμνη Παμβώτιδα και το πράσινο τοπίο, προσφέρει μια ξεχωριστή εμπειρία στους συμμετέχοντες, συνδυάζοντας επαγγελματισμό με γαλήνη και έμπνευση.

Πρόσβαση

Το Συνεδριακό Κέντρο βρίσκεται σε απόσταση περίπου **6 χιλιομέτρων** από το κέντρο της πόλης των Ιωαννίνων, με εύκολη πρόσβαση μέσω ταξί, αστικών λεωφορείων ή ιδιωτικών μέσων μεταφοράς.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Πληροφορίες Εγγραφής:

Η διαδικασία εγγραφής πραγματοποιείται ηλεκτρονικά ΕΔΩ ή δια ζώσης κατά τις ημέρες διεξαγωγής του συνεδρίου και περιλαμβάνει:

- Παρακολούθηση των Επιστημονικών Συνεδριάσεων με φυσική παρουσία
- Συνεδριακό Υλικό
- Πιστοποιητικό Παρακολούθησης (CME-CPD credits)

Κόστος Εγγραφής:

ΤΥΠΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ	ΕΩΣ 7 ΜΑΡΤΙΟΥ	ΑΠΟ 8 ΜΑΡΤΙΟΥ
Μέλη ΕΛΨΕ	100€	120€
Μη Μέλη ΕΛΨΕ	120€	150€
Εκπαιδευτικοί Α΄/θμιας και Β΄/θμιας	60€	80€
Υποψήφιοι Διδάκτορες /Μεταπτυχιακοί / Πρόσφατα Απόφοιτοι (Απόφοιτοι προπτυχιακού τα ημερολογιακά έτη 2024-2025)	50€	70€
*Προπτυχιακοί φοιτητές	30€	35€

***Σημείωση για τους Προπτυχιακούς φοιτητές:**

Σημειώνεται ότι για τους προπτυχιακούς φοιτητές, δίνεται η δυνατότητα κοινής εγγραφής και για τα δύο συνέδρια, με την οποία αποκτούν δικαί-ωμα παρακολούθησης των εργασιών τόσο του 7ου Πανελληνίου Φοιτη-τικού Συνεδρίου Ψυχολογικής Έρευνας (5-7 Μαΐου 2025) όσο και του 19ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ψυχολογικής Έρευνας (07-11 Μαΐου 2025).

Το κόστος κοινής εγγραφής (που απευθύνεται αποκλειστικά σε προπτυχιακούς φοιτητές), διαμορφώνεται βάσει του παραπάνω πίνακα.

Για τη δια ζώσης εγγραφή, η γραμματεία του συνεδρίου θα λειτουργεί τις ακόλουθες μέρες και ώρες:

Τετάρτη	7/5/2025:	11.30 - 12.30
Πέμπτη	8/5/2025:	08.00 - 09.00
Παρασκευή	9/5/2025:	08.00 - 09.00
Σάββατο	10/5/2025:	08.00 - 09.00
Κυριακή	11/5/2025:	08.00 - 09.00

Τετάρτη 07 Μαΐου 2025

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ Ώρες: 12:30 – 14:00

Εργαστήριο 1 (Αίθουσα 3)

ID:21053 | Η αγωνία του τζουντόκα πριν από τον αγώνα. Από το άγχος στη δύναμη: το ψυχόδραμα ως πορεία αυτοπεποίθησης

Χ. Ζάραγκας

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Εργαστήριο 2 (Αίθουσα 2)

ID: 20942 | Η διάγνωση μέσα από την εμπλουτισμένη συστημική οπτική SANE – System Attachment Narrative Encephalon

Τ. Μπαφίτη, Π. Κανδρέβα, Ε. Κυριαζοπούλου, Τ. Κουτσαυγουστή, Σ. Παπαγεωργίου, Π. Ποιμενίδου

«Λόγω Ψυχής» - Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία, Μαρούσι Αττικής

Εργαστήριο 3 (Αίθουσα 1)

ID: 20530 | Ενδυνάμωση και Ευαισθητοποίηση στη Δεοντολογία: Ηθικά ζητήματα και προβληματισμοί της συμβουλευτικής/κλινικής πράξης

Κ. Σωτηροπούλου

Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Εργαστήριο 5 (Αίθουσα συνεδριάσεων Β')

ID: 00501 (α΄μέρος) | Μέτα-Ανάλυση τυχαιοποιημένων δοκιμών: Θεωρία και εφαρμογή στο JASP

Δ. Μαυρίδης[1], Σ. Νικολακόπουλος[2], Γ. Σεϊτίδης[2], Χ.Χριστογιάννης[1,3], Ο. Κουτσιουρούμπα[3], Κ.- Μ. Κοντούλη[1,4]

[1] *Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*

[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*

[3] *Developmental EPI (Evidence synthesis, Prediction, Implementation) Lab, Centre for Innovation in Mental Health, School of Psychology, Faculty of Environmental and Life Sciences, University of Southampton, Southampton, UK*

[4] *Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα*

Εργαστήριο 6 (Αίθουσα 4)

ID: 20992 (α΄μέρος) | Η έννοια της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: εφαρμογές στο στρατιωτικό πλαίσιο

Ε. Σουραή, Χ. Παπαδοπούλου

Διακλαδικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ενόπλων Δυνάμεων-Τμήμα Επιλογής Ανάπτυξης Προσωπικού, Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας, Παλαιά Πεντέλη, Αθήνα

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ Ώρες: 14:00 – 15:30

Εργαστήριο 7 (Αίθουσα 3)

ID: 19474 | Ψυχικής Ανθεκτικότητας και Ενσυναίσθησης σε όλους τους συμμετέχοντες στο Σχολικό Εκφοβισμό

Τ. Γκάτσα, Ε. Καββαδά, Μ. Παρτώνα, Μ. Παπούλιας, Ν. Σιδέρης, Σ. Σκαρμούτσος, Δ. Τσαρκοβίστας, Π. Χαντζής

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Εργαστήριο 8 (Αίθουσα 2)

ID: 21218 | Δημιουργώντας ένα διαφορετικό ατομικό βιογραφικό βασισμένο στα δυνατά στοιχεία του χαρακτήρα μου και το εργασιακό μου κάλεσμα

Ε. Σταυροπούλου[1], Χ. Πεζηρκιανίδης[1], Κ. Κουνενού[2]

[1] Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Ψυχολογίας, Αθήνα

[2] Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, Αθήνα

Εργαστήριο 9 (Αίθουσα ΙΑ3)

ID: 21128 | Από την ψυχοβιογραφία στην ψυχοθεραπεία: Η πρωτοτυπική σκηνή σαν ένα αφηγηματικό εργαλείο στην ψυχοθεραπευτική πρακτική

Π. Ποιμενίδου, Τ. Μπαφίτη, Έ. Κυριαζοπούλου, Σ. Παπαγεωργίου

«Λόγω Ψυχής» - Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία, Μαρούσι Αττικής

Εργαστήριο 10 (Αίθουσα 1)

ID: 20563 | Τεχνικές διευκόλυνσης της αλληλεπίδρασης με παιδιά – το παράδειγμα εφαρμογής του TiPIS (Training in Positive Interaction Skills)

Α. Σέμκου[1], Α. Παπαευαγγέλου[2]

[1] Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών – Εφήβων, Εύοσμος, Γενικό Νοσοκομείο Γ. Παπανικολάου, Θεσσαλονίκη

[2] Εργοθεραπεύτρια, 1ο Ειδικό νηπιαγωγείο Θεσσαλονίκης, Υπουργείου Παιδείας, Θεσσαλονίκη

Εργαστήριο 5 (Αίθουσα συνεδριάσεων Β')

ID: 00501 (β' μέρος) | Μέτα-Ανάλυση τυχαιοποιημένων δοκιμών: Θεωρία και εφαρμογή στο JASP

Δ. Μαυρίδης[1], Σ. Νικολακόπουλος[2], Γ. Σεϊτίδης[2], Χ. Χριστογιάννης[1,3], Ο. Κουτσιουρούμπα[1], Κ.- Μ.Κοντούλη[1,4]

[1] Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

[3] Developmental EPI (Evidence synthesis, Prediction, Implementation) Lab, Centre for Innovation in Mental Health, School of Psychology, Faculty of Environmental and Life Sciences, University of Southampton, Southampton, UK

[4] Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα

Εργαστήριο 6 (Αίθουσα 4)

ID: 20992 (β' μέρος) | Η έννοια της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: εφαρμογές στο στρατιωτικό πλαίσιο

Ε. Σουραή, Χ. Παπαδοπούλου

Διακλαδικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ενόπλων Δυνάμεων - Τμήμα Επιλογής Ανάπτυξης Προσωπικού, Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας, Παλαιά Πεντέλη, Αθήνα

Εργαστήριο 11 (Αίθουσα Συνεδριάσεων Α')

Creating Impactful Research in Psychology

E. Demerouti

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Αϊντχόβεν, Ολλανδία

Εργαστήριο 12 (Αίθουσα ΙΑ1)

21084 | Ευγνωμοσύνη και κλινικό έργο: Προάγοντας την ψυχική υγεία και ευημερία μέσα από την καλλιέργεια της ευγνωμοσύνης

Β. Γιωτσίδη, Μ. Χριστοπούλου

Εργαστήριο Κλινικής Ψυχολογίας & Ψυχοπαθολογίας, Κοινοτικής Ψυχιατρικής και Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Εργαστήριο 13 (Αίθουσα ΙΑ2)

ID: 20803 | Εργαστήριο Θετικής Ψυχολογίας για Φοιτητές Ψυχολογίας, Νέους και Επίδοξους Ψυχοθεραπευτές

Α. Αυγουστάκη, Ε. Καρακασίδου

Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα

ID:18740 | Η σχέση του δεσμού ενηλίκων με την κοινωνική ενσωμάτωση και την ποιότητα των συντροφικών σχέσεων. Ο ρυθμιστικός ρόλος του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου.

Μιχαλοπούλου Δέσποινα, Παναγοπούλου Σμαρώ, Καφέτσιος Κωνσταντίνος
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η θεωρία δεσμού, αποτελεί μια δυναμική θεωρία που εξηγεί την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του ανθρώπου σε όλο το φάσμα της ζωής, με μεγάλη απήχηση στην ψυχολογία και στις επιστήμες της συμπεριφοράς εν γένει. Ωστόσο, είναι περιορισμένη η κατανόηση του πως κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες αλληλεπιδρούν με τους προσανατολισμούς δεσμού. Στην παρούσα έρευνα εξετάσθηκε η σχέση του δεσμού ενηλίκων (εμμονή και αποφυγή), με την κοινωνική ενσωμάτωση (κοινωνική δικτύωση και τη σχεσιακή κινητικότητα), την ποιότητα των συντροφικών σχέσεων (ικανοποίηση και στρατηγικές αντιμετώπισης δυσκολιών στη σχέση) και το αντιλαμβανόμενο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο (ΚΟΕ).
Για την μέτρηση των παραπάνω μεταβλητών χρησιμοποιήθηκαν οι ελληνικές εκδοχές των κλιμάκων: Experiences in Close Relationships-Revised, Relational Mobility Scale, ο δείκτης Social Networking Index, Quality of Marriage Index και Marital Coping Inventory. Τέλος, εξετάσθηκε ο ρόλος του αντιλαμβανόμενου ΚΟΕ, μέσω της κλίμακας MacArthur’s SSS, με τον δεσμό, την ποιότητα των σχέσεων και την κοινωνική ενσωμάτωση. Συλλέχθηκαν δεδομένα από ενήλικες σε περιοχές της Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας (N = 322), από ανώτερα, κατώτερα και μεσαία κοινωνικοοικονομικά επίπεδα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες με υψηλά σκορ στον προσανατολισμό αποφυγής και εμμονής, παρουσίασαν χαμηλές βαθμολογίες στο αντιλαμβανόμενο ΚΟΕ, στην ικανοποίηση από τη σχέση και στη χρήση ωφέλιμων στρατηγικών στις σχέσεις. Ωστόσο, παρατηρήθηκε θετική σχέση της διάστασης έμμονου δεσμού με την κοινωνική δικτύωση και την σχεσιακή κινητικότητα. Οι συμμετέχοντες με υψηλές τιμές στο αντιλαμβανόμενο ΚΟΕ, παρουσίασαν χαμηλά σκορ στην κοινωνική δικτύωση και στη σχεσιακή κινητικότητα, όμως υψηλές τιμές στην ικανοποίηση από τη συντροφική σχέση. Το αντιλαμβανόμενο ΚΟΕ είχε ένα ρυθμιστικό ρόλο. Άτομα με υψηλό ΚΟΕ και έμμονο δεσμό ανέφεραν στατιστικά σημαντικά υψηλότερα επίπεδα κοινωνικής δικτύωσης και σχεσιακής κινητικότητας. Άτομα με υψηλό ΚΟΕ και προσανατολισμό αποφυγής ανέφεραν χαμηλά επίπεδα κοινωνικής δικτύωσης.

ID: 18753 | Διδακτικές προσεγγίσεις και παιδαγωγικό κλίμα σε τάξη ειδικού γυμνασίου με μαθητές με νοητικές και αναπτυξιακές αναπηρίες

Νικόλαος Πανόπουλος[1], Μαρία Δροσινού-Κορέα[1]
[1] *Τμήμα φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Καλαμάτα*

Το παιδαγωγικό κλίμα της τάξης συνδέεται με την ακαδημαϊκή επίδοση και συναισθηματική ευημερία των μαθητών (Hammar - Chiriac et al., 2023). Προσδιορίζεται από τις κοινωνικο-συναισθηματικές καταστάσεις, τις οργανωτικές συνθήκες και τις διδακτικές μεθόδους που πραγματοποιούνται στη σχολική αίθουσα (Wang et al, 2020). Αποτελεί πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς, ιδιαίτερα αν ληφθούν υπόψη οι διαφορετικές ανάγκες των μαθητών (Michael et al., 2024). Το παιδαγωγικό κλίμα θεωρείται μια πτυχή της αποτελεσματικής διδασκαλίας, κυρίως σε τάξεις όπου υπάρχουν μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς η σωστή του διαχείριση συμβάλλει στην καλλιέργεια αναγνωστικών δεξιοτήτων (Afacan, 2020).

Σκοπός αυτής της μελέτης είναι η παρουσίαση διδακτικών προσεγγίσεων που διαμορφώνουν κατάλληλο παιδαγωγικό κλίμα σε τάξη ειδικού γυμνασίου με μαθητές (N=7), οι οποίοι έχουν διαγνωστεί με νοητικές και αναπτυξιακές αναπηρίες (ΝΑΑ). Ως ερευνητικά ερωτήματα ορίζονται τα εξής: α. ο εκπαιδευτικός μπορεί να διαμορφώσει θετικό παιδαγωγικό κλίμα; και β. με ποιους παιδαγωγικούς τρόπους μπορούν να καλλιεργηθούν ακαδημαϊκές, συμπεριφορικές και κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες σε εφήβους με ΝΑΑ; Για την εξέταση των ερωτημάτων αξιοποιήθηκε η μεθοδολογία της παρατήρησης με ορισμένες λίστες ελέγχου βασικών δεξιοτήτων με βάση το πλαίσιο αναλυτικού προγράμματος ειδικής αγωγής (ΠΑΠΕΑ), οι οποίες συμπληρώθηκαν μέσω ετεροπαρατηρήσεων και αυτοπαρατηρήσεων. Ακόμα, εφαρμόστηκε η μεθοδολογία παρέμβασης για τη δόμηση σχεδίου διδασκαλίας με βάση τις παιδαγωγικές αρχές που διέπουν ένα στοχευμένο, ατομικό, δομημένο, ενταξιακό πρόγραμμα ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης (Δροσινού, 2023).

Στα αποτελέσματα της εργασίας αναδεικνύονται ορισμένες παραδοχές σχετικά με την κατανόηση των ΝΑΑ και τους παράγοντες που προωθούν το παιδαγωγικό κλίμα με σκοπό την αυξημένη εμπλοκή των μαθητών στα φιλολογικά μαθήματα σε ειδική τάξη δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συμπερασματικά, μέσω των παιδαγωγικών αρχών της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και της υποστηρικτικής τεχνολογίας προάγονται οι αναπτυξιακές ανάγκες, η αυτονομία, τα μαθησιακά κίνητρα και η συνεργασία των μαθητών με ΝΑΑ (Erentaite et al., 2022).

ID:18754 | Αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων παρέμβασης για την καλλιέργεια της δημιουργικότητας στην εκπαίδευση μέσω της διδασκαλίας των εικαστικών τεχνών: Μια μετα-ανάλυση εμπειρικών δεδομένων

Παναγιώτα Πελέκα[1], Δημήτριος Σταμοβλάσης[2], Παναγιώτα Μεταλλίδου[1]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας / Φιλοσοφική Σχολή , Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής / Φιλοσοφική Σχολή , Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια προσπάθεια συστηματικής ανασκόπησης και μετα-ανάλυσης των δημοσιευμένων προγραμμάτων παρέμβασης για την καλλιέργεια της δημιουργικότητας στην εκπαίδευση μέσω της διδασκαλίας τεχνών. Ειδικότερα, το κύριο ερευνητικό ερώτημα αφορά στον βαθμό αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που χρησιμοποιούν τη διδασκαλία των εικαστικών τεχνών ως μέσο για την ενίσχυση της δημιουργικότητας. Επιπρόσθετα, η μετα-ανάλυση στοχεύει να εξετάσει εάν: 1) η χρονολογία των επιλεγμένων ερευνών, 2) η ηλικία των συμμετεχόντων/ουσών, 3) τα είδη τέχνης που χρησιμοποιήθηκαν στις παρεμβάσεις (μόνο εικαστικά vs εικαστικά σε συνδυασμό με άλλα είδη τέχνης), 4) και η συνολική χρονική διάρκεια, συνδέονται με την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων. Βασικό κριτήριο επιλογής των σχετικών μελετών ήταν να συνιστούν πρωτογενείς μελέτες με ποσοτικό σχεδιασμό και μετρήσεις της δημιουργικής επίδοσης πριν και μετά την παρέμβαση. Από ένα σύνολο 46 σχετικών μελετών επιλέχθηκαν 22 έρευνες, που πληρούσαν τα κριτήρια εισαγωγής και αφορούσαν είτε παρεμβάσεις αποκλειστικά με διδασκαλία εικαστικών ή παρεμβάσεις στις οποίες τα εικαστικά συνδυάστηκαν με άλλα είδη τέχνης. Τα αποτελέσματα της μετα-ανάλυσης επιβεβαιώνουν την υπάρχουσα βιβλιογραφία, υποστηρίζοντας ότι η ενασχόληση με τα εικαστικά θα μπορούσε να λειτουργήσει ως αποτελεσματικό μέσο για την καλλιέργεια της δημιουργικότητας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, για τις 22 μελέτες βρέθηκε ένα μετρίου βαθμού στατιστικώς σημαντικό συγκεντρωτικό μέγεθος επίδρασης. Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων δεν βρέθηκε να επηρεάζεται σημαντικά από την χρονολογία δημοσίευσης της μελέτης, την ηλικία των συμμετεχόντων/ουσών, και τα είδη της τέχνης. Συζητούνται οι εκπαιδευτικές εφαρμογές των ευρημάτων και γίνονται προτάσεις για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μελλοντικών ερευνών παρέμβασης.

ID:18936 | Ερευνώντας τα όρια της φροντίδας: Οι προσωπικές αντιλήψεις και η επαγγελματική ηθική στην θεραπεία εγκύων ουσιοεξαρτημένων γυναικών

Ιωάννης Ζαχαρόπουλος[1], **Βασιλική Πετούση**[2]
[1] *Τμήμα Έρευνας και Τεκμηρίωσης, ΚΕΘΕΑ*
[2] *Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η κατάχρηση ψυχοδραστικών ουσιών και αλκοόλ εξακολουθεί να αποτελεί στην σύγχρονη εποχή μία σημαντική πρόκληση για τους επιστήμονες που εργάζονται στο πεδίο της πρόληψης και της θεραπείας των εξαρτητικών συμπεριφορών σε παγκόσμιο επίπεδο. Παράλληλα, η φροντίδα των εγκύων γυναικών που κάνουν χρήση ουσιών και των κυοφορούμενών τους παρουσιάζει πολύπλοκα νομικά και ηθικά ζητήματα και είναι ακόμη σε εξέλιξη ο επιστημονικός διάλογος σχετικά με τα δικαιώματα και τις επιθυμίες των εγκύων γυναικών έναντι των συμφερόντων των κυοφορούμενών τους, με αποτέλεσμα αυτό να μεταφράζεται σε καθημερινά ηθικά διλήμματα και συγκρούσεις εντός του εργασιακού περιβάλλοντος του θεραπευτικού προσωπικού που απασχολείται σε φορείς απεξάρτησης. Η παρούσα ερευνητική εργασία μέσω της ποιοτικής ανάλυσης, στοχεύει να διερευνήσει την σύγκρουση προσωπικής ηθικής και επαγγελματικής δεοντολογίας στους κόλπους του προσωπικού θεραπείας και το πώς αυτή επηρεάζει την καθημερινή επαγγελματική πρακτική ενός/μίας επαγγελματία παροχής υπηρεσιών φροντίδας στο πεδίο της απεξάρτησης. Ακόμη, αποσκοπεί να αναδείξει την ύπαρξη ή μη ορίων στην παρεχόμενη θεραπεία μίας εγκύου εξαρτημένης γυναίκας και εν τέλει να καταλήξει σε μία δέσμη καλών πρακτικών και κατευθυντήριων οδηγιών, οι οποίες θα αφορούν την θεραπευτική διαχείριση γυναικών που κάνουν κατάχρηση ουσιών κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους.

ID:18942 | Δημιουργία Πειραματικής Μεθόδου με συνδυασμό Πρακτικών της Αφηγηματικής Θεραπείας και τεχνικών του Μεταδραματικού Θεάτρου

Φανή Τράικου

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση της σύμπραξης πρακτικών της Αφηγηματικής Θεραπείας και τεχνικών του Μεταδραματικού θεάτρου για τη δημιουργία μιας νέας πειραματικής μεθόδου που οδηγεί στην παραγωγή θεατρικών δρώμενων με βάση τις αρχές και τις αξίες των δύο εμπλεκόμενων και σχετιζόμενων επαγγελματικών πεδίων.
Η παρουσίαση αποτελείται από δύο σκέλη:
Το θεωρητικό μέρος στο οποίο αναλύεται η ιδεολογική και πρακτική συγγένεια της Αφηγηματικής Θεραπείας και του Μεταδραματικού Θεάτρου, στη συνέχεια αναλύονται οι υποθέσεις και οι στόχοι γύρω από το κεντρικό ερώτημα κατά πόσο και με ποιο τρόπο πρακτικές της Αφηγηματικής Θεραπείας σε συνδυασμό με τεχνικές του Μεταδραματικού Θεάτρου μπορούν να μας οδηγήσουν σε μια νέα μέθοδο δημιουργίας θεατρικών δρώμενων. Κατόπιν, περιγράφεται το πρακτικό κομμάτι, τα στάδια δημιουργίας και παράλληλα εφαρμογής της μεθόδου, τα οποία εφόσον ακολουθηθούν μέχρι τέλους μπορούν να μας δώσουν το επιθυμητό αποτέλεσμα: ένα πλήρες θεατρικό δρώμενο.

ID:19145 | Η κατασκευή των έμφυλων ταυτοτήτων στον πολιτικό λόγο για το εργασιακό πλαίσιο και την ηγεσία στην ελληνική δημόσια διοίκηση

Αντωνία Μυλωνά[1], Νικόλαος Μποζατζής[2], Αικατερίνη Γεωργαντά[1], Ευαγγελία Φίγγου[3]

[1] Τμήμα Ψυχολογίας/ Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

[2] Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία/ Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

[3] Τμήμα Ψυχολογίας/ Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Τα ζητήματα φύλου και ηγεσίας εντός του εργασιακού πλαισίου στο σύγχρονο σύνθετο κοινωνικό πεδίο αποτελούν αντικείμενο εκτεταμένου ενδιαφέροντος στην Κοινωνική Ψυχολογία και έχουν μελετηθεί υπό διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις, με τον επιστημονικό διάλογο να παραμένει εναργής. Η παρούσα έρευνα, αντλώντας από τη συναφή εργογραφία, διερευνά τους τρόπους κατασκευής των έμφυλων ταυτοτήτων και νοηματοδότησης των έμφυλων διακρίσεων αναφορικά με την ηγεσία και το εργασιακό πλαίσιο στην ελληνική δημόσια διοίκηση, στον ελληνικό πολιτικό λόγο. Για την πραγματοποίηση της έρευνας συγκεντρώθηκε συναφές ερευνητικό υλικό κυρίως κοινοβουλευτικού λόγου, από πρακτικά ή απομαγνητοφωνήσεις συνεδριάσεων της Ολομέλειας και επιτροπών της Βουλής από το αρχείο της ιστοσελίδας της Βουλής των Ελλήνων. Επίσης, το υλικό εμπλουτίστηκε από ομιλίες πολιτικών προσώπων που εκφωνήθηκαν κατά τη συμμετοχή τους σε συνέδρια, ημερίδες και δημόσιες συζητήσεις, καθώς και κείμενα πολιτικού λόγου από αρθρογραφία και συνεντεύξεις τους σε ηλεκτρονικά περιοδικά και εφημερίδες, με πηγή το διαδίκτυο. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με βάση τις αρχές της κριτικής λογο - κοινωνιοψυχολογίας και της ρητορικής ψυχολογίας και ανέδειξε δύο βασικά ερμηνευτικά ρεπερτόρια: εντός του πρώτου ερμηνευτικού ρεπερτορίου συναρθρώνονται επιχειρήματα και υφολογικά στοιχεία που κινητοποιούν αναπαραστάσεις κοινωνικής υστέρησης, ενώ εντός του δευτέρου κατασκευάζονται επιχειρηματολογικές εκδοχές προόδου αναφορικά με τα εν λόγω ζητήματα. Όπως υποστηρίζουμε, ο πολιτικός λόγος, όσο διαφορετικά και αναναπαριστά τις εργασιακές συνθήκες στη δημόσια διοίκηση με όρους εμμένουσας ανισότητας ή καταγεγραμμένης προόδου, έμμεσα προβαίνει σε μια αναπαραγωγή έως και νομιμοποίηση των παρόντων συνθηκών. Κάτι τέτοιο συμβαίνει κυρίως με δύο τρόπους: αφενός, συχνά, δεν ξεφεύγει από ένα σταθερό ουσιοποιητικό πρίσμα στην κατασκευή των έμφυλων ταυτοτήτων, ή διαφορετικά, απομειώνει σημαντικά το ρόλο τους, εξαλείφοντας κάθε παραδοχή αυτενέργειας και δυναμικής των γυναικών. Αφετέρου, σε κάποιες περιπτώσεις, ο πολιτικός λόγος δημιουργεί μια εικονογραφία των σύγχρονων γυναικών ως δυναμικών μελών της κοινωνίας, που έχουν ήδη κατακτήσει την πλήρη ισότητα, υπονομεύοντας έτσι κάθε παραδοχή αναγκαιότητας περαιτέρω διεκδικήσεων και κοινωνικών αλλαγών.

ID:19232 | Η συμβολή της ατομικής συστημικής ψυχοθεραπείας στην ευημερία και σε θετικούς δείκτες ψυχικής υγείας: Η εμπειρία των θεραπευόμενων

Δήμητρα Παπασπύρου
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η παρούσα έρευνα μελέτησε τη συμβολή της ατομικής συστημική ψυχοθεραπείας στην ανάπτυξη ή την ενίσχυση της ευημερίας και στους θετικούς δείκτες ψυχικής υγείας καθώς και τους τρόπους και τις προϋποθέσεις απόκτησής τους από την οπτική των θεραπευόμενων. Η συστημική ψυχοθεραπεία αποτελεί μια προσέγγιση για την οποία δεν έχουν γίνει εκτενείς έρευνες εμπειρικής τεκμηρίωσης και οι υπάρχουσες χαρακτηρίζονται από μεθοδολογικούς περιορισμούς ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχει καμία έρευνα που να μελετά τη συμβολή της ατομικής συστημικής ψυχοθεραπείας στην ευημερία και σε θετικούς δείκτες ψυχικής υγείας. Οι αφηγήσεις των θεραπευόμενων προσεγγίστηκαν βάσει των διαλογικών αρχών της συστημικής ψυχοθεραπείας και δόθηκε έμφαση στον τρόπο που οι πελάτες βάσει των θετικών τους πόρων και δυνατοτήτων μπόρεσαν να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες τους μέσω της ψυχοθεραπείας.
Για τη διερεύνηση των θετικών δεικτών ψυχικής υγείας και της ευημερίας που αναπτύχθηκαν ή ενισχύθηκαν μέσω της ατομικής συστημικής ψυχοθεραπείας χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο του διττού συνεχούς της ψυχικής υγείας και της ψυχικής ασθένειας του Keyes και η ψυχολογική ευημερία της Ryff. Για το σκοπό της έρευνας επιλέχθηκε η ποιοτική μέθοδος και πραγματοποιήθηκαν 14 συνεντεύξεις θεραπευόμενων ατομικής συστημικής ψυχοθεραπείας, οι οποίοι είχαν βιώσει κάποια δυσκολία και προσπάθησαν να την αντιμετωπίσουν μέσω της ψυχοθεραπείας. Η ανάλυση των συνεντεύξεων έγινε μέσω της θεματικής ανάλυσης.
Μέσω των συνεντεύξεων με τους θεραπευόμενους, η ανάπτυξη της ευημερίας περιγράφεται ως μια διαδικασία ανάδυσης συμπονετικών φωνών και νοημάτων για τον ευατό και την προσωπική ιστορία του καθενός. Η συνκατασκευή καινούριων ιστοριών συμπορεύεται με πιο λειτουργικούς τρόπους σχετίζεσθαι, με διαφορετικούς τρόπους βίωσης των συναισθημάτων, με την αίσθηση αγάπης και εμπιστοσύνης στον ευατό, με την απόκτηση νέας θέσης στις σχέσεις των θεραπευόμενων και την ανάγκη για ανάληψη προσωπικής ευθύνης καθώς και με μια πιο συμπονετική στάση απέναντι στις δυσκολίες τους και στον τρόπο που τις βίωσαν. Ως προυποθέσεις συνκατασκευής εναλλακτικών και προσωπικών νοημάτων αναδείχθηκαν η θεραπευτική σχέση, ο ίδιος ο θεραπευόμενος καθώς και ο θεραπευτής ενώ ο τρόπος συνδημιουργίας προσωπικών νοημάτων και ιστοριών περιλαμβάνει την ψυχική λύτρωση, την εστίαση στον ευατό, την διαδικασία αυτεπίγνωσης και τη μετακίνηση από το σύμπτωμα στο πλαίσιο.
Η παρούσα έρευνα αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια έρευνας της συμβολής της ατομικής συστημικής ψυχοθεραπείας στην ευημερία υπό την οπτική του θεραπευόμενου.

ID:19233 | Έμφυλα στερεότυπα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης γενικής χρήσης. Ποιοτική προσέγγιση σε Έλληνες χρήστες

Νικόλαος Σφακιανός
Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στην αναπαραγωγή και την ανάδυση των έμφυλων στερεοτύπων, ιδιαίτερα μεταξύ των νεότερων γενιών. Ωστόσο, λίγα είναι γνωστά σχετικά με τους ψυχοκοινωνικούς μηχανισμούς που μεσολαβούν στην ενστάλαξη των έμφυλων κοινωνικών αναπαραστάσεων και στερεοτύπων μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η παρούσα μελέτη εξετάζει τις κοινωνικές αναπαραστάσεις και τα έμφυλα στερεότυπα, όπως προκύπτουν από την αφήγηση Ελλήνων χρηστών των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Για να αποσαφηνιστεί αυτό το ακόμα αινιγματικό πεδίο, 17 χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από την Ελλάδα συμμετείχαν σε ατομικές συνεντεύξεις, χρησιμοποιώντας ένα ημιδομημένο πρωτόκολλο, αποτελούμενο από πέντε μέρη. Η θεματική ανάλυση αποκάλυψε τρία θέματα. Τα ευρήματά μας υποδεικνύουν ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που εστιάζουν στην εικόνα, όπως το Instagram, οι άνδρες είναι πιο πιθανό να διατηρήσουν τα ανδρικά στερεότυπα με έμφαση στην κοινωνική τους ζωή. Επίσης, οι γυναίκες τηρούν κατά κύριο λόγο τα παραδοσιακά στερεότυπα δίνοντας προτεραιότητα στην εξωτερική τους εμφάνιση. Ωστόσο, η αναφορά 3 συμμετεχόντων στην ανάδυση μη κανονιστικών προτύπων αρρενωπότητας και θηλυκότητας που παρατηρούνται κυρίως σε μέσα με νεαρούς ενήλικες χρήστες όπως το TikTok, αψήφησε τις συμβατικές μας προσδοκίες. Έτσι, συμπεραίνουμε ότι αν και τα έμφυλα στερεότυπα είναι δύσκολο να αλλάξουν, επηρεάζονται όμως από την κουλτούρα και τα δομικά χαρακτηριστικά των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αντί να διαμορφώνονται αποκλειστικά από τη συμπεριφορά του χρήστη.

ID:19250 | Συμπερίληψη και κινητοποίηση ευάλωτου μαθητικού πληθυσμού: Ποιοτική μελέτη με ημερολόγια αναστοχασμού

Μαλαματή Βελώνη[1], Στέλλα Δανού[2], Αικατερίνη Βάσιου[1]
[1] *ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
[2] *Frederick University*

Η έννοια της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης έχει αποκτήσει ιδιαίτερη σημασία τα τελευταία χρόνια, ενώ η κινητοποίηση ευάλωτων παιδιών και εφήβων, που συχνά αποκλείονται από το εκπαιδευτικό σύστημα, αποτελεί ένα ζήτημα που προβληματίζει έντονα την ερευνητική κοινότητα. Δεδομένου ότι οι ευάλωτοι/ες μαθητές/ήτριες αντιμετωπίζουν συχνά προκλήσεις που αναστέλλουν την ευημερία τους στο σχολικό περιβάλλον, οι ενεργοί και οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί καλούνται να εφαρμόσουν στρατηγικές για την κινητοποίησή τους, προκειμένου να καταργήσουν τα εμπόδια που δυσχεραίνουν την ισότιμη συμπερίληψή τους. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η παρούσα μελέτη είχε ως σκοπό να διερευνήσει τις αντιλήψεις των υποψήφιων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τις πρακτικές κινητοποίησης του ευάλωτου μαθητικού πληθυσμού. Έντεκα φοιτήτριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, οι οποίες πραγματοποίησαν πρακτική άσκηση με στόχο την υποστήριξη ευάλωτων μαθητών/τριών, κατέγραψαν τις εμπειρίες τους σε ημερολόγια αναστοχασμού, όπου ανέλυσαν τις πρακτικές που ακολούθησαν. Η μεθοδολογική προσέγγιση που υιοθετήθηκε βασίστηκε στις αρχές της ποιοτικής έρευνας και τα δεδομένα αναλύθηκαν μέσω της θεματικής αναστοχαστικής ανάλυσης. Οι τρεις θεματικές ενότητες που προέκυψαν από την ανάλυση των αποτελεσμάτων ήταν: i) η συμπερίληψη όλων των μαθητών/τριών, ii) η ικανοποίηση των ψυχολογικών αναγκών τους και iii) η εξωτερική κινητοποίηση, ενώ οι συμμετέχουσες αναγνώρισαν την ανάγκη προσαρμογής των διδακτικών τους μεθόδων, ώστε να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των ευάλωτων μαθητών/τριών. Συνολικά, η μελέτη καταδεικνύει την αναγκαιότητα προώθησης της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης για την υποστήριξη του ευάλωτου μαθητικού πληθυσμού. Ειδικότερα, η ολοκληρωμένη κατάρτιση και άσκηση των υποψήφιων εκπαιδευτικών στην ικανοποίηση των βασικών ψυχολογικών αναγκών των παιδιών αναμένεται να συμβάλει θετικά προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότερης υποστήριξης.

ID:19268 | Η Αποτελεσματικότητα μιας Συμβουλευτικής Παρέμβασης Φυσικής Άσκησης στα συμπτώματα Περιγεννητικής Κατάθλιψης. Μια μελέτη με Μεικτή Μεθοδολογία Προσέγγισης.

Ναταλία Τζούμα[1], Ιωάννης Μωρρές[2], Χαράλαμπος Κρομμύδας[1], Ιωάννης Θεοδωράκης[1], Αθανάσιος Παπαιωάννου[1], Μάριος Γούδας[1], Κωνσταντίνος Κοτρώνης[3], Νικόλαος Κομούτος[1]

[1] Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τρίκαλα
[2] Τμήμα Διαιτολογίας-Διατροφολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τρίκαλα
[3] Τμήμα Ιατρικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η Περιγεννητική Κατάθλιψη (ΠΚ) επηρεάζει περίπου το 16% των εγκύων και το 20% των λεχωίδων. Η συστηματική Φυσική Άσκηση (ΦΑ) προτείνεται ως προστατευτικός παράγοντας για την εμφάνιση συμπτωμάτων ΠΚ απαλλαγμένη από τις παρενέργειες της αντικαταθλιπτικής φαρμακευτικής αγωγής και παρέχοντας ευρύτερη πρόσβαση σε σύγκριση με την ψυχολογικές θεραπείες. Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας δύο σκελών τυχαιοποιημένης μελέτης για τη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας μιας Συμβουλευτικής Παρέμβασης ΦΑ (ΣΠΦΑ) σε σύγκριση με τη παροχή Ψυχοεκπαίδευσης με θέμα την περιγεννητική ευεξία στα συμπτώματα ΠΚ, τα επίπεδα άγχους και την ποιότητα ύπνου συμμετεχουσών μέσω μαιευτικών υπηρεσιών υγείας. Η ΣΠΦΑ φάνηκε αποτελεσματική στη μείωση των συμπτωμάτων ΠΚ, άγχους και δυσκολιών ύπνου. Ωστόσο, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ΦΑ δεν σχετίζεται αυτόματα με μειωμένα συμπτώματα ΠΚ και άγχους αλλά παράγοντες που σχετίζονται με παραμέτρους της ΦΑ όπως η ένταση και το είδος της ΦΑ παίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτό. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας ποιοτικής μελέτης με στόχο να αναδείξει την εμπειρία των συμμετεχουσών στη ΣΠΦΑ και να αξιολογήσει την καταλληλόλητα της παρέμβασης. Η θεματική ανάλυση ανέδειξε τρία κύρια θέματα. Πρώτον, τα βασικά εμπόδια συμμετοχής στη Συμβουλευτική παρέμβαση ΦΑ, όπου κοινωνικοπολιτισμικοί παράγοντες είχαν σημαντική επίδραση στη συμμετοχή ή μη των γυναικών. Δεύτερον, τους παράγοντες που ενίσχυσαν τη συμμετοχή στη Συμβουλευτική παρέμβαση ΦΑ, όπου σημειώθηκε i) η σημαντικότητα της θετικής ανατροφοδότησης των μαιευτήρων, ii) η θετική επίδραση της ΦΑ στο συναίσθημα των γυναικών και iii) ο ρόλος που έπαιξε ο αυτόβουλος έλεγχος του ρυθμού της ΦΑ στη συστηματική συμμετοχή στην παρέμβαση. Τρίτον, οι προτάσεις των συμμετεχουσών για βελτίωση της παρέμβασης, οι οποίες περιλάμβαναν την συμμετοχή του συντρόφου στη ΣΠΦΑ και την επιθυμία τους για έναρξη της παρέμβασης νωρίτερα κατά την κύηση. Τα παραπάνω ευρήματα έχουν κλινική σημασία, ωστόσο, περισσότερες τυχαιοποιημένες μελέτες με μεγαλύτερο δείγμα καθώς και μελέτες με επαναλαμβανόμενες μετρήσεις απαιτούνται για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

ID:19295 | Η επίδραση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας στο φαινόμενο της κοινωνικής αποστασιοποίησης λόγω ενασχόλησης με το κινητό τηλέφωνο (phubbing) σε φοιτητές/τριες

Στεφανία Βολιώτη[1], Σπυρίδων Κάμτσιος[2], Βασίλειος Κακούρης[3]
[1] Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων & Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
[3] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ο σκοπός της μελέτης ήταν διττός: (α) αρχικά αξιολογήθηκαν τα ψυχομετρικά χαρακτηριστικά της κλίμακας κοινωνικής αποστασιοποίησης λόγω ενασχόλησης με το κινητό τηλέφωνο (κλίμακας phubbing) κατά τη μεταφορά της στην ελληνική γλώσσα και (β) διερευνήθηκε η επίδραση των χαρακτηριστικών προσωπικότητας (Big Five) στις τέσσερις επιμέρους διαστάσεις της συμπεριφοράς phubbing και στην συνολική επίδειξη της συγκεκριμένης συμπεριφοράς σε φοιτητές/τριες. Στην πρώτη φάση της έρευνας συμμετείχαν 168 φοιτητές/τριες, οι οποίοι/ες συμπλήρωσαν την εν λόγω κλίμακα. Από τα αποτελέσματα της διερευνητικής και της επιβεβαιωτικής παραγοντικής ανάλυσης επιβεβαιώθηκε η παραγοντική δομή του ερωτηματολογίου, η οποία ανέδειξε τέσσερις παράγοντες/διαστάσεις της συμπεριφοράς του phubbing: φόβο απομάκρυνσης από το κινητό τηλέφωνο, διαπροσωπική σύγκρουση, αυτοαπομόνωση, αναγνώριση ύπαρξης προβλήματος, με ικανοποιητικές τιμές στους δείκτες εσωτερικής συνοχής. Στην δεύτερη φάση της έρευνας συμμετείχαν 300 φοιτητές/τριες, που συμπλήρωσαν την κλίμακα αξιολόγησης της συμπεριφοράς phubbing και τη Διεθνή Κλίμακα Προσωπικότητας. Από τα αποτελέσματα της μελέτης αναδείχθηκε η συσχέτιση των χαρακτηριστικών προσωπικότητας με τις τέσσερις διαστάσεις και τη συνολική συμπεριφορά του phubbing. Διαπιστώθηκε ότι η συναισθηματική σταθερότητα/έλλειψη νευρωτισμού προέβλεπε αρνητικά όλες τις επιμέρους διαστάσεις και το συνολικό phubbing. Η ευσυνειδησία αποτέλεσε αποτρεπτικό προγνωστικό παράγοντα για τρεις από τις τέσσερις διαστάσεις καθώς και τη συνολική συμπεριφορά του phubbing. Φαίνεται πως νευρωτικά άτομα είναι πιο επιρρεπή στην εκδήλωση του phubbing, γεγονός που οφείλεται ενδεχομένως στη δυσκολία ελέγχου της παρορμητικότητας και διαχείρισης των αρνητικών συναισθημάτων, ενώ ευσυνείδητα άτομα είναι λιγότερο επιρρεπή, καθώς θέτουν στόχους και ακολουθούν τους κοινωνικούς κανόνες τους οποίους παραβιάζει η συμπεριφορά του phubbing. Τα αποτελέσματα της μελέτης συζητούνται στο πλαίσιο της σύγχρονης βιβλιογραφίας.

ID:19309 | Προφίλ Εκπαιδευτικών Βάσει Επαγγελματικής Εξουθένωσης, Συναισθήματος & Πάθους: Οι Διαφορές τους ως προς τα Επίπεδα Κατάθλιψης, Άγχους και Στρες

Βασίλειος Κακούρης, Σπυρίδων Κάμτσιος[2]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων & Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των προφίλ των εκπαιδευτικών βάσει της επαγγελματικής εξουθένωσης (δηλαδή συναισθηματικής εξάντλησης, αποπροσωποποίησης, προσωπικής επίτευξης), του συναισθήματος (θετικού, αρνητικού) και της εργασιακής αφοσίωσης/ πάθους (ευδαιμονικού, εμμονικού). Επιπλέον, διερευνήθηκαν οι διαφορές στα επίπεδα κατάθλιψης, άγχους και στρες μεταξύ των προαναφερόμενων προφίλ.Το δείγμα αποτέλεσαν 816 συμμετέχοντες/ουσες που συμπλήρωσαν τα εξής ερωτηματολόγια: (α) Ερωτηματολόγιο Επαγγελματικής Εξουθένωσης Εκπαιδευτικών (Maslach et al., 1996), (β) Κλίμακα Θετικού και Αρνητικού Συναισθήματος (Watson et al., 1988), (γ) Κλίμακα Πάθους-Προσαρμοσμένη στους Εκπαιδευτικούς (Carbonneau et al., 2008) και (δ) Κλίμακα Κατάθλιψης, Άγχους, Στρες -Σύντομη μορφή (Lovibond & Lovibond, 1995). Από τα ευρήματα της μελέτης διαπιστώθηκε ότι αρνητικό συναίσθημα, κατάθλιψη, άγχος και στρες συσχετίζονταν αρνητικά με το ευδαιμονικό πάθος και θετικά με την επαγγελματική εξουθένωση (συναισθηματική εξάντληση, αποπροσωποποίηση) των εκπαιδευτικών. Η τεχνική ομαδοποίησης μέσω ανάλυσης λανθάνοντος προφίλ ανέδειξε τέσσερα προφίλ εκπαιδευτικών: 1. Εργασιομανείς (υψηλά επίπεδα προσωπικής επίτευξης, θετικού συναισθήματος, πάθους, μέτρια επίπεδα συναισθηματικής εξάντλησης, στρες και χαμηλά επίπεδα αποπροσωποποίησης, κατάθλιψης, άγχους), 2. Μη Εξουθενωμένοι (υψηλά επίπεδα προσωπικής επίτευξης, θετικού συναισθήματος, ευδαιμονικού πάθους και χαμηλά επίπεδα συναισθηματικής εξάντλησης, αποπροσωποποίησης, κατάθλιψης, άγχους, στρες, 3. Μέτρια Εξουθενωμένοι (χαμηλά επίπεδα προσωπικής επίτευξης, θετικού συναισθήματος, πάθους, μέτρια ή υψηλά επίπεδα κατάθλιψης, άγχους, στρες και υψηλά επίπεδα συναισθηματικής εξάντλησης, αποπροσωποποίησης) και 4. Υπερβολικά Εξουθενωμένοι (χαμηλά επίπεδα προσωπικής επίτευξης, ευδαιμονικού πάθους και υψηλά επίπεδα συναισθηματικής εξάντλησης, αποπροσωποποίησης, αρνητικού συναισθήματος, εμμονικού πάθους, κατάθλιψης, άγχους, στρες). Συγκρίνοντας τα τέσσερα προφίλ, το τέταρτο εμφάνιζε τα υψηλότερα επίπεδα κατάθλιψης, άγχους και στρες, το τρίτο αποτελούσε ομάδα κινδύνου και το δεύτερο διέτρεχε τον χαμηλότερο κίνδυνο εξουθένωσης. Μέσω πολυωνυμικής λογιστικής παλινδρόμησης, διαχωριστικής ανάλυσης και του δέντρου αποφάσεων, η κατάθλιψη και το στρες αναδείχτηκαν σημαντικοί προβλεπτικοί/ διαφοροποιητικοί παράγοντες για την ένταξη των συμμετεχόντων/ουσών στα προφίλ με την ορθή πρόβλεψη να ανέρχεται σε ποσοστό 55%. Τα αποτελέσματα συζητώνται στο πλαίσιο της σύγχρονης βιβλιογραφίας.

ID:19316 | Η συσχέτιση του διαβήτη τύπου 2 και της ηλικίας των ασθενών με το άγχος και οι διαφορές με βάση το φύλο στο άγχος

Μαρία Βιδάλη
Φοιτήτρια 3 έτος, Τμήμα Ψυχολογίας City Unity College/ London Metropolitan University

Εισαγωγή: Στην Ευρώπη, περίπου 60 εκατομμύρια άτομα πάσχουν από διαβήτη. Σύμφωνα με προηγούμενες μελέτες φαίνεται να υπάρχει συσχέτιση του διαβήτη με το άγχος. Η έρευνα αυτή είναι σημαντικό να διεξαχθεί, καθώς μπορεί να βοηθήσει στο να σχεδιαστούν αποτελεσματικότεροι τρόποι πρόληψης αλλά και αντιμετώπισης του άγχους των ασθενών με διαβήτη. Ο στόχος της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει το αν η διάρκεια του διαβήτη τύπου 2 μπορεί να προβλέψει το άγχος, το κατά πόσο η ηλικία των ασθενών είναι δυνατόν να προβλέψει το άγχος και το αν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες με διαβήτη τύπου 2 ως προς το άγχος.
Μεθοδολογία: Το δείγμα αποτελούν ενήλικες που ζουν στην Ελλάδα και πάσχουν από διαβήτη τύπου 2. Η συλλογή του δείγματος πραγματοποιήθηκε μέσα στο διαβητολογικό τμήμα του Metropolitan-Hospital. Για να εξεταστεί το άγχος χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα άγχους HAMILTON. Η Απλή Γραμμική Παλινδρόμηση και το t-test ανεξάρτητων δειγμάτων ήταν οι μέθοδοι ανάλυσης. Επίσης, τηρήθηκε ο κώδικας ηθικής και δεοντολογίας.
Αποτελέσματα: Αναμένεται να βρεθεί πως η διάρκεια του διαβήτη τύπου 2 μπορεί να προβλέψει το άγχος, ότι η ηλικία τον ασθενών είναι εφικτό να προβλέψει το άγχος και ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες που νοσούν από διαβήτη τύπου 2 ως προς τα επίπεδα άγχους τους.
Συζήτηση: Η παρούσα έρευνα αναμένεται να συμφωνεί με τις προηγούμενες μελέτες. Ωστόσο, αυτή η έρευνα είχε και περιορισμούς όπως είναι η χρήση ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς, που είναι υποκειμενικά είδη μέτρησης. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαννα εστιάσουν στις διαφορές ανάμεσα στους διαβητικούς ασθενείς που πάσχουν και δεν πάσχουν από σύνδρομο διαβητικού ποδιού, αναφορικά με τα επίπεδα άγχους τους.

Λέξεις κλειδιά: *διαβήτης τύπου 2, άγχος*

ID:19322 | Εμπειρίες Γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας και χρήση οθονών: Προκλήσεις και Γονεϊκές πρακτικές

Μάρθα Ορφανίδου[1], Φλώρα Κολιούλη[2], Σοφία Θεοδοσιάδου[3], Κορνηλία Χατζηνικολάου[4]

[1]Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη
[2] Επιβλέπουσα καθηγήτρια, Επίκουρη Καθηγήτρια Αναπτυξιακής Ψυχολογίας: κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[3] Θεοδοσιάδου Σοφία, Επίκουρη Καθηγήτρια ΜΜΕ & Παιδική Ηλικία, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[4] Χατζηνικολάου Κορνηλία, Επίκουρη Καθηγήτρια Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία και προβλήματα επικοινωνίας

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στη διερεύνηση των εμπειριών γονέων παιδιών προσχολικής ηλικία, καθώς και στην εξέταση των τρόπων διαμεσολάβησης, διαχείρισης και ρύθμισης που εφαρμόζουν, αναφορικά με τη χρήση οθονών των παιδιών τους. Η διεξαγωγή της έρευνας αναπτύχθηκε με αφηγηματικού τύπου συνεντεύξεις σε (13) γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας, από περιοχές της Βόρειας Ελλάδας. Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις διεξήχθησαν και αναλύθηκαν χρησιμοποιώντας τη θεματική ανάλυση. Οι θετικές εμπειρίες που αναδείχθηκαν σχετίζονται με τα άμεσα και έμμεσα αντιλαμβανόμενα οφέλη της χρήσης και οι συμμετέχοντες εστιάζουν στην συναισθηματική ανάπτυξη, στην εκπαιδευτική αξία και στην γονεική διευκόλυνση. Τα αναδυόμενα θέματα που σχετίζονται με τις αντιλαμβανόμενες δυσκολίες, ήταν οι αρνητικές πεποιθήσεις για τις οθόνες και τις επιπτώσεις τους στην υγεία των παιδιών και ορισμένες γενικές αρνητικές πεποιθήσεις. Οι αντιλαμβανόμενες δυσκολίες περιλαμβάνουν και αρνητικές εμπειρίες που αναφέρονται σε συναισθηματικές, συμπεριφορικές δυσκολίες, αλλά και στις προκλήσεις ως προς τη ρύθμιση της οθόνης. Οι αντιλαμβανόμενες δυσκολίες που έχουν οι γονείς για τις οθόνες, ενδεχομένως να συμβάλλουν γονεική στάση που επιλέγουν οι γονείς να διαμεσολαβήσουν, αυτή της αμβλυμμένης περιοριστικής διαμεσολάβησης αλλά και της μηδαμινής συμμόρφωσης απέναντι στα αιτήματα των παιδιών τους για παραπάνω χρήση. Ενώ, εμφανώς λιγότερο, οι γονείς επιλέγουν την ενεργή συν-παρακολούθηση και την παράλληλη παρακολούθηση. Τέλος, οι γονείς εντοπίζουν ορισμένους παράγοντες ρύθμισης της οθόνης που αφορούν στα ατομικά χαρακτηριστικά των παιδιών και σε κοινωνικούς παράγοντες, ενώ αναδύονται και ορισμένες στρατηγικές ρύθμισης.

ID:19327 | Αποτελεσματικότητα των μη Φαρμακευτικών Παρεμβάσεων σε Άτομα με Κατάθλιψη και Χρόνιο Πόνο

Κωνσταντίνα Ορλάνδου[1], **Βασίλης Βασιλείου**[2], **Αντωνία Πασχάλη**[1]
[1] *Τμήμα Νοσηλευτικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα*
[2]*Λέκτορας Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, Royal Holloway*

Η κλινική πρακτική αναδεικνύει ότι η συνεχής εμφάνιση πόνου παράλληλα με κατάθλιψη οδηγεί συχνά σε σημαντική έκπτωση της λειτουργικότητας, όπως η σωματική ανικανότητα. Η παρούσα αποτελεί μια συστηματική ανασκόπηση που εξετάζει τις παραμέτρους που εμπλέκονται στη διατήρηση της ανικανότητας στα άτομα με χρόνιο πόνο και κατάθλιψη ή καταθλιπτικά συμπτώματα. Παρουσιάζονται οι παρεμβάσεις που χρησιμοποιούνται περισσότερο στην βιβλιογραφία σε άτομα με διπλή διάγνωση χρόνιου πόνου και κατάθλιψης. Πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική αναζήτηση στις βάσεις δεδομένων, όπως: Medline, PsycINFO, Web of Science, PEDro, CINAHL, WHO Clinical Trial Registry, ClinicalTrials.gov, ISRCTN και CENTRAL. Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας επικεντρώθηκε από το 1994 μέχρι τον Μάρτιο του 2024. Από τα 16.466 αρχεία, 56 μελέτες ήταν επιλέξιμες και συμπεριλήφθηκαν. Τα αποτελέσματα της ανασκόπησης έδειξαν ότι οι διαφορετικοί συνδυασμοί παρεμβάσεων, όπως η Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία (ΓΣΘ) μαζί με την ενσυνειδητότητα, την Θεραπεία Αποδοχής και Δέσμευσης (ΘΑΔ) και τις πολυεπιστημονικές προσεγγίσεις παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στη ταυτόχρονη μείωση των καταθλιπτικών συμπτωμάτων και του χρόνιου πόνου σε άτομα με διπλή διάγνωση κατάθλιψης και χρόνιου πόνου. Η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων μπορεί να ποικίλει ανάλογα με τον τύπο τους, τον βαθμό συμμόρφωσης και τα ατομικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, γεγονός που υπογραμμίζει την αναγκαιότητα για πιο εξατομικευμένες προσεγγίσεις. Ως εκ τούτου, οι μελλοντικές έρευνες πρέπει να επικεντρωθούν στην ανάπτυξη κλιμακούμενων και εξατομικευμένων παρεμβάσεων που θα ανταποκρίνονται καλύτερα στις μοναδικές ανάγκες κάθε ατόμου.

ID:19333 | Από το παιδί στον ενήλικα: Ένα ταξίδι Αυτογνωσίας μέσα από τα στάδια Ανάπτυξης

Ε. Χατζηγιαννακίδου
Ψυχολόγος, MSc Συμβουλευτική και Ψυχοθεραπεία, MSc Ψυχική Υγεία Παιδιού Και Εφήβου

Το πρόγραμμα "Από το Παιδί στον Ενήλικα" είναι ένα βιωματικό εργαστήριο ψυχολογίας που έχει σχεδιαστεί για να οδηγήσει τους συμμετέχοντες σε μια βαθιά εξερεύνηση της προσωπικής τους ανάπτυξης. Μέσα από τις εμπειρίες που έχουμε ζήσει κατά την παιδική ηλικία, την εφηβεία και την πρώιμη ενηλικίωση, αναπτύσσουμε μοτίβα σκέψης, συναισθηματικές αντιδράσεις και συμπεριφορές που επηρεάζουν τον τρόπο που λειτουργούμε ως ενήλικες. Το πρόγραμμα αυτό έχει στόχο να φέρει στο φως τις συνδέσεις ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, επιτρέποντας στους συμμετέχοντες να ανακαλύψουν πώς οι πρώιμες εμπειρίες τους διαμόρφωσαν τη ζωή τους σήμερα.

Στόχοι του Προγράμματος:
1. Αναγνώριση των Αναπτυξιακών Σταδίων: Οι συμμετέχοντες θα μάθουν να κατανοούν τα βασικά στάδια της ανάπτυξης (βρεφική ηλικία, παιδική ηλικία, εφηβεία, πρώιμη ενηλικίωση) και να συνδέσουν τις εμπειρίες αυτών των σταδίων με τις σημερινές τους συμπεριφορές και συναισθήματα.
2. Αυτογνωσία: Μέσα από την αναδρομή σε βασικά γεγονότα της παιδικής και εφηβικής ηλικίας, οι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν βαθύτερη κατανόηση των επιρροών που συνεχίζουν να διαμορφώνουν την ενήλικη ζωή τους.
3. Συμφιλίωση με το Παρελθόν: Το πρόγραμμα θα προσφέρει στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να αναγνωρίσουν και να συμφιλιωθούν με συναισθηματικές πληγές του παρελθόντος, βοηθώντας τους να αναπτύξουν μεγαλύτερη ψυχική ανθεκτικότητα και αποδοχή του εαυτού τους.
4. Ανάπτυξη Στρατηγικών Αυτοφροντίδας: Στο τέλος του προγράμματος, οι συμμετέχοντες θα δημιουργήσουν έναν προσωπικό οδηγό αυτοφροντίδας, με στόχο να φροντίζουν καλύτερα τις συναισθηματικές τους ανάγκες και να επιδεικνύουν μεγαλύτερη συμπόνια προς τον εαυτό τους.

Δομή του Προγράμματος:
Το πρόγραμμα είναι χωρισμένο σε τέσσερα βασικά στάδια, που αντιστοιχούν στις διαφορετικές φάσεις ανάπτυξης του ατόμου:
1. Βρεφική και Πρώιμη Παιδική Ηλικία: Εξερεύνηση της συναισθηματικής ασφάλειας και των πρώτων δεσμών προσκόλλησης.
2. Παιδική Ηλικία: Εστίαση στη γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη, καθώς και στην επίδραση του παιχνιδιού και της μάθησης.
3. Εφηβεία: Ανάδειξη της ταυτότητας, της κοινωνικής πίεσης και των συναισθηματικών αλλαγών κατά την εφηβεία.
4. Πρώιμη Ενηλικίωση: Αναγνώριση των επιρροών του παρελθόντος στην ενήλικη ζωή και ανάπτυξη στρατηγικών αυτοφροντίδας και συμφιλίωσης.

ID:19334 | Η Διερεύνηση της Σχέσης Ανάμεσα στο Ακαδημαϊκό Κίνητρο και την Ακαδημαϊκή Προσαρμογή: ο Διαμεσολαβητικός Ρόλος της Ακαδημαϊκής Αναβλητικότητας

Πάτρα Βλαχοπάνου[1], Δημήτριος Καλαμάρας [2]
[1] Ψυχολογίας, Aegean College/University of Essex, Athens
[2] *Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα*

Η ακαδημαϊκή προσαρμογή είναι καθοριστική για την επιτυχία των φοιτητών, και η κατανόηση των παραμέτρων που την επηρεάζουν μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών ενίσχυσής της. Η παρούσα μελέτη διερευνά τον ρόλο του ακαδημαϊκού κινήτρου στην προσαρμογή των φοιτητών, εξετάζοντας την αναβλητικότητα ως διαμεσολαβητικό παράγοντα. Σε δείγμα 284 φοιτητών από διάφορα πανεπιστήμια, τόσο εντός όσο και εκτός Αττικής (63,4% γυναίκες, 36,2% άνδρες, μέση ηλικία 21,2 έτη, ΤΑ=1,7), τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το ενδογενές κίνητρο συνδέεται με καλύτερη ακαδημαϊκή προσαρμογή, τόσο άμεσα όσο και μέσω της μείωσης της αναβλητικότητας. Αντίθετα, το εξωγενές κίνητρο είχε μικρότερη αλλά στατιστικά σημαντική επίδραση, κυρίως μέσω της αναβλητικότητας, ενώ η έλλειψη κινήτρου συσχετίστηκε με αυξημένη αναβλητικότητα και χαμηλότερη ακαδημαϊκή προσαρμογή. Γενικά, η αναβλητικότητα βρέθηκε να επηρεάζει αρνητικά την προσαρμογή των φοιτητών. Τα συγκεκριμένα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της ενίσχυσης του εσωτερικού κινήτρου και της μείωσης της αναβλητικότητας για τη βελτίωση της ακαδημαϊκής προσαρμογής, ενώ παράλληλα τονίζουν την ανάγκη αντιμετώπισης της έλλειψης κινήτρου για την επίτευξη καλύτερων ακαδημαϊκών αποτελεσμάτων.

ID:19363 | Η επίδραση της ταυτότητας στην κατασκευή της κοινωνικής αναπαράστασης του κορωνοϊού (covid-19) κατά την περίοδο της καραντίνας

Ελένη Σινάκου

Ο κορωνοϊός (covid-19), ένα άγνωστο αντικείμενο, εισβάλλει στην καθημερινότητα των ανθρώπων και τους δημιουργεί την ανάγκη να το οικειοποιηθούν και να το επικοινωνήσουν. Αυτό συμβαίνει μέσω της κατασκευής μιας κοινωνικής αναπαράστασης, η οποία είναι πολυφασική. Η γνωστική πολυφασία συνίσταται στην ταυτόχρονη εμφάνιση ανταγωνιστικών και αντιφατικών μορφών σκέψης, που χρησιμοποιούν τα κοινωνικά υποκείμενα (άτομα και ομάδες), με βάση την ταυτότητά τους, για την πρόσληψη, κατανόηση και ερμηνεία ενός αντικειμένου. Προτείνονται τέσσερις τρόποι σκέψης: επιστημονικός, ιδεολογικός, θρησκευτικός και μαγικός. Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η μελέτη της πολυφασικής κοινωνικής αναπαράστασης του κορωνοϊού, ως προς την ταυτότητα των ερωτώμενων. Στην έρευνα συμμετέχουν 1.560 άνδρες και γυναίκες, διαφόρων ηλικιών, κοινωνικοοικονομικού επιπέδου και πολιτικής τοποθέτησης, που απάντησαν σε ερωτηματολόγιο, το οποίο περιλάμβανε μια αυτοσχέδια κλίμακα πολυφασίας και συναισθημάτων, καθώς και απόψεις για την έκβαση της καραντίνας και του κορωνοϊού. Το ερωτηματολόγιο χορηγήθηκε διαδικτυακά και απαντήθηκε κατά τη διάρκεια της καραντίνας. Στις κλίμακες της πολυφασίας και των συναισθημάτων πραγματοποιήθηκε Διερευνητική Παραγοντική Ανάλυση, η οποία ανέδειξε τρεις κύριους τρόπους σκέψης (Μαγικό, Θρησκευτικό, Επιστημονικό/Ιδεολογικό) και δύο κύρια συναισθήματα (Αρνητικό, Θετικό). Ένα Μοντέλο Δομικών Εξισώσεων που εφαρμόστηκε στα δεδομένα της έρευνας έδειξε ότι ο Επιστημονικός/Ιδεολογικός τρόπος σκέψης επιδρά θετικά στην αισιοδοξία για την έκβαση του κορωνοϊού, ενώ ο Θρησκευτικός επιδρά θετικά στην αισιοδοξία για την έκβαση της καραντίνας, διαμέσου του βαθμού θρησκευτικότητας. Αντίθετα, ο Μαγικός τρόπος σκέψης επιδρά αρνητικά στην αισιοδοξία για την έκβαση του κορωνοϊού. Επίσης, αναδείχτηκε ο ρυθμιστικός ρόλος του φύλου, της ηλικίας, του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου και της πολιτικής τοποθέτησης στην πολυφασική αναπαράσταση του κορωνοϊού. Τέλος, τα θετικά ή αρνητικά συναισθήματα επιδρούν αντίστοιχα στην αισιοδοξία ή απαισιοδοξία της έκβασης της καραντίνας και του κορωνοϊού.

ID:19370 | Ο Πολυδιάστατος ρόλος του Σχολικού Ψυχολόγου ως μέλος της ΕΔΥ. Βιώματα και εμπειρίες

Δήμητρα Γρίνου
ΣΔΕΥ, Υπουργείο Παιδείας

Τα Σχολικά Δίκτυα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης (Σ.Δ.Ε.Υ.) δημιουργήθηκαν με στόχο την ενδυνάμωση και την προώθηση της συνεργασίας των σχολικών μονάδων καθώς και τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων ανεξαιρέτως των μαθητών στην εκπαίδευση και την προαγωγή συνολικά της γνωστικής και ψυχοκοινωνικής τους ανάπτυξης. Οι σχολικές μονάδες που μετέχουν στο σχολικό δίκτυο είναι πέντε (5) και κάθε σχολική μονάδα διαθέτει Επιτροπή Διεπιστημονικής Υποστήριξης (ΕΔΥ). Στο πλαίσιο λειτουργίας της ΕΔΥ και όπως προκύπτει από το καθηκοντολόγιο των σχολικών ψυχολόγων οι συγκεκριμένοι επαγγελματίες καλούνται να ανταποκριθούν πολυεπίπεδα στις ανάγκες των σχολικών ομάδων που επικουρούν και να διεκπεραιώσουν αιτήματα εκπαιδευτικών αξιολογήσεων, σχεδιασμού εξατομικευμένων ή ομαδικών παρεμβάσεων, προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και επιμορφώσεων καθώς και αιτήματα συμβουλευτικής υποστήριξης σε επίπεδα πρωτογενούς και δευτερογενούς πρόληψης. Η σχολική ψυχολογία είναι μια υπηρεσία υποστήριξης με εκπαιδευτικό προσανατολισμό. Ωστόσο, κάθε σχολική μονάδα έχει τα δικά της κριτήρια προτεραιοποίησης των αναγκών της και την δικής της ιδιαίτερη σχολική κουλτούρα που αρκετά συχνά συμβάλουν πολλαπλά στην αναθεώρηση του σχεδιασμού των παρεμβάσεων και στην εφαρμογή των κατάλληλων εκπαιδευτικών μέτρων. Διαπιστώνεται πληθώρα αντιλήψεων και προσδοκιών για τις παρεχόμενες ψυχολογικές υπηρεσίες στο σχολείο και χρειάζεται αρκετός χρόνος και προσπάθεια, ώστε να αρχίσουμε να μιλάμε για ολιστική οπτική στις στρατηγικές υποστήριξης της σχολικής κοινότητας. Η διαρκής (ενδοσχολική) επιμόρφωση όλου του προσωπικού και η ουσιαστική συνεργασία είναι στοιχεία πολύ σημαντικά στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των επαγγελματιών του κλάδου ΠΕ23 Ψυχολόγων, ώστε να κατακτηθούν τα μέγιστα οφέλη των παρεμβάσεων.
Τρόπος παρουσίασης: Προφορική ανακοίνωση
Θεματικές ενότητες: Σχολική Ψυχολογία, Συμβουλευτική Ψυχολογία
Συγγραφέας : Γρίνου Δήμητρα, Ψυχολόγος, Msc

ID:19371 | Ψυχική Ανθεκτικότητα, Πνευματικότητα/Θρησκευτικότητα και Νόημα στη Ζωή: Ο Ρόλος τους στην Ψυχική Υγεία των Ηλικιωμένων

Έλενα Μιχαέλα Ζαμανή[1], Λουκία Ταξιτάρη[2]
[1] Σχολή Επιστήμων Υγείας/Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Νεάπολις/ Ψυχολογίας/Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών στην Συμβουλευτική Ψυχολογία, Neapolis University, Cyprus
[2] Σχολή Επιστήμων Υγείας/Τμήμα Ψυχολογίας/Λέκτορας σε Ερευνητικές Μεθόδουςτου Πανεπιστημίου Νεάπολις, Neapolis University, Cyprus

Τα άτομα που διανύουν την ύστερη ενήλικη ζωή μελετώνται ως προς την ψυχολογική ευημερία τους από τη σύγχρονη επιστημονική κοινότητα. Οι ειδικοί δίνουν έμφαση σε παράγοντες που λειτουργούν προστατευτικά στην ψυχική υγεία, όπως είναι η ψυχική ανθεκτικότητα, η πνευματικότητα/θρησκευτικότητα και το νόημα της ζωής. Ο σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ψυχική ανθεκτικότητα, την πνευματικότητα/θρησκευτικότητα, του νοήματος ζωής και της ψυχικής υγείας των ηλικιωμένων στην Κύπρο. Το δείγμα της έρευνας ήταν 158 ηλικιωμένοι από την Κύπρο. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με ερωτηματολόγιο. Χορηγήθηκαν οι κλίμακες «Κλίμακα Ανθεκτικότητας Connor-Davidson», Systems of Belief Inventory», «Ερωτηματολόγιο Νοήματος Ζωής» και «Depression, Anxiety and Stress Scale - 21 Items». Τα δεδομένα αναλύθηκαν στατιστικά στο πρόγραμμα SPSS. Στα αποτελέσματα της έρευνας καταγράφηκε υψηλό επίπεδο ψυχικής ανθεκτικότητας, πνευματικότητας/θρησκευτικότητας και μέτριο για το νόημα της ζωής και της ψυχικής υγείας. Ακόμα, βρέθηκε θετική συσχέτιση ανάμεσα στην ψυχική ανθεκτικότητα, την πνευματικότητα/θρησκευτικότητα και το νόημα της ζωής. Οι τρείς αυτές μεταβλητές σχετίζονται αρνητικά με τα προβλήματα ψυχικής υγείας. Τέλος, τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων φάνηκε να επηρεάζουν τις παραπάνω μεταβλητές. Το συμπέρασμα που προκύπτει από την έρευνα αφορά το σημαντικό και προστατευτικό ρόλο που έχει η ψυχική ανθεκτικότητα, η πνευματικότητα/ θρησκευτικότητα και το νόημα της ζωής στην ψυχική υγεία των ηλικιωμένων. Αυτό που προτείνεται είναι ο σχεδιασμός παρεμβάσεων στις οποίες ενισχύονται τα ψυχολογικά αυτά χαρακτηριστικά προκειμένου οι ηλικιωμένοι να οδηγηθούν στην επιτυχημένη γήρανση.

ID:19374 | Κατανόηση και Αντιλήψεις Γονέων Σχετικά με τις Διατροφικές Διαταραχές στην Εφηβεία: Μια Ποιοτική Μελέτη

Αντωνία Ψάλτη[1], Ειρήνη Καδιανάκη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία

Η υπάρχουσα βιβλιογραφία υπογραμμίζει τον καθοριστικό ρόλο των γονέων στην πρόληψη, στην αναγνώριση και στη θεραπεία των διατροφικών διαταραχών (ΔΔ) στην εφηβεία, και προτείνει την ενεργή συμμετοχή τους στη θεραπευτική διαδικασία. Ωστόσο, εμπόδια όπως το στίγμα και η έλλειψη γνώσεων σχετικά με τις ΔΔ δυσχεραίνουν την έγκαιρη αναγνώριση συμπτωμάτων και την κατάλληλη θεραπεία. Αυτή η μελέτη είχε ως στόχο να διερευνήσει πώς οι γονείς εφήβων χωρίς διάγνωση αντιλαμβάνονται τις ΔΔ, ένα θέμα που δεν έχει εξεταστεί επαρκώς στη σχετική βιβλιογραφία. Η έρευνα διερεύνησε τις αντιλήψεις των γονέων για την ταυτότητα των ΔΔ, τη συμπτωματολογία, τη σοβαρότητα, την αιτιολογία, τη θεραπεία και την πρόληψη, καθώς και τις απόψεις τους για τα ιδεώδη ομορφιάς και τις διατροφικές πρακτικές. Το δείγμα αποτελείτο από 14 ζευγάρια γονέων με παιδιά ηλικίας 10-19 ετών χωρίς ΔΔ , δηλαδή, 28 γονείς οι οποίοι επιλέγηκαν με τη μέθοδο χιονοστιβάδας. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, οι οποίες αναλύθηκαν με θεματική ανάλυση. Οι γονείς παρουσίασαν ένα ευρύ φάσμα ιδεών σχετικά με τις ΔΔ και, παρόλο που υπήρχαν κάποιες ακριβείς ιδέες, αποκαλύφθηκαν αρκετές παρανοήσεις, όπως η εσφαλμένη ταυτοποίηση της παχυσαρκίας ως ΔΔ ή η σημαντική υπερεκτίμηση της συχνότητας εμφάνισης των ΔΔ. Τα ευρήματα αποκάλυψαν επίσης ότι οι γονείς είχαν πεποιθήσεις που θα μπορούσαν ακούσια να συμβάλουν στη διατήρηση των ΔΔ ή να οδηγήσουν σε υποτίμηση των συμπτωμάτων τους. Αυτές οι πεποιθήσεις οργανώθηκαν σε τρία βασικά θέματα: 1) την ευρεία κανονικοποίηση της κουλτούρας της δίαιτας, 2) την εξύψωση του αδύνατου και καλογυμνασμένου σώματος, και 3) τον στιγματισμό και παθολογικοποίηση της παχυσαρκίας. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν την επιτακτική ανάγκη δημιουργίας προγραμμάτων ψυχοεκπαίδευσης των γονέων που να ανταποκρίνονται στο επίπεδο γνώσεων και τις ιδιαίτερες ανάγκες των γονέων, ώστε να υπάρχει ευαισθητοποίηση και πρόληψη των ΔΔ.

ID:19383 | «Διερεύνηση του Ρόλου της Αυτοεκτίμησης και των Χαρακτηριστικών της Προσωπικότητας των Εφήβων στη Δυσκολία Λήψης της Επαγγελματικής τους Απόφασης: Ο Ρόλος της Οικογένειας»

Δήμητρα Γεωργουλά [1], Σπυρίδων Κάμτσιος[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η λήψη απόφασης σταδιοδρομίας αποτελεί μια πολύπλοκη διαδικασία, την οποία καλούνται οι έφηβοι να λάβουν, με στόχο τη διαμόρφωση της επαγγελματικής τους κατεύθυνσης και ταυτότητας. Ωστόσο, αρκετοί έφηβοι βρίσκονται αντιμέτωποι με δυσκολίες κατά τη λήψη αποφάσεων, με αποτέλεσμα είτε να καθυστερούν την επαγγελματική τους επιλογή, είτε να μη λαμβάνουν τις κατάλληλες αποφάσεις.
Σκοπός της έρευνας ήταν να εξετάσει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι έφηβοι στη λήψη επαγγελματικών αποφάσεων, διερευνώντας τον ρόλο της αυτοεκτίμησης, των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας και της γονικής υποστήριξης για σταδιοδρομία. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 321 Έλληνες μαθητές/τριες Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξης Γενικών Λυκείων. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν τα παρακάτω ερωτηματολόγια: (α) Κλίμακα Αυτοεκτίμησης του Rosenberg, (β) IPIP Personality Test, (γ) Κλίμακα Γονικής Υποστήριξης για Επαγγελματική Καριέρα και (δ) Κλίμακα Δυσκολιών Λήψης Αποφάσεων Σταδιοδρομίας. Από τα αποτελέσματα της μελέτης αναδείχθηκε η αλληλεπίδραση προσωπικών και περιβαλλοντικών παραγόντων στη λήψη επαγγελματικών αποφάσεων των εφήβων. Διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές Λυκείου αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες, κυρίως λόγω προσωπικών παραγόντων. Ειδικότερα, η μεταβλητή της αυτοεκτίμησης αποδείχθηκε ιδιαίτερα σημαντική, καθώς οι έφηβοι με χαμηλή αυτοεκτίμηση ανέφεραν δυσκολίες ως προς την επιλογή επαγγελματικής κατεύθυνσης. Επιπλέον, χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, όπως η ευσυνειδησία φάνηκε να προβλέπει το βαθμό εμπιστοσύνης στις αποφάσεις, ενώ η συναισθηματική αστάθεια (νευρωτισμός) και η εσωστρέφεια σχετίστηκαν αρνητικά με την αναποφασιστικότητα και τη δυσκολία δέσμευσης. Αυτές οι δύο μεταβλητές, η αυτοεκτίμηση και τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας, αποτέλεσαν τους βασικούς παράγοντες που προέβλεψαν τη δυσκολία λήψης απόφασης. Αντίθετα, η γονική υποστήριξη δε φάνηκε να ασκεί στατιστικά σημαντική επιρροή. Συνολικά, η μελέτη υπογραμμίζει την ανάγκη για μια ολιστική προσέγγιση στον επαγγελματικό προσανατολισμό, ενσωματώνοντας την προσωπική ανάπτυξη, την οικογενειακή δυναμική και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας.

ID:19419 | Ο ρόλος των προσδοκιών στην προσαρμογή ασθενών με νεοπλασίες: Μια έρευνα επανα-ανάλυσης διαχρονικών δεδομένων σε γυναίκες με νεοπλασίες του μαστού.

Christos Konstantinos Stefanakis[1], Evangelos Karademas[1] Ketti Mazzocco[2], Ruth Pat-Horenczyk[3], Berta Sousa[4], Panagiotis Simos[5], and Paula Poikonen-Saksela[6] on behalf of the BOUNCE consortium

[1] Department of Psychology, School of Social Sciences, University of Crete, Greece
[2] Department of Oncology and Hemato-oncology, University of Milan, Italy
[3] School of Social Work and Social Welfare, Hebrew University of Jerusalem, Israel
[4] Breast Unit, Champalimaud Clinical Centre, Champalimaud Foundation, Lisboa, Portugal
[5] Medical School, University of Crete, Greece Elsinki University Hospital Comprehensive Cancer Centerand University of Helsinki, Helsinki, Finland

Οι κακοήθεις όγκοι αποτελούν μορφή χρόνιας ασθένειας με αυξανόμενη συχνότητα στις σύγχρονες κοινωνίες, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας. Παρά την αύξηση αυτή, οι ιατρικές εξελίξεις και ο πρώιμος εντοπισμός, ειδικά στον καρκίνο του μαστού, έχουν βελτιώσει το προσδόκιμο ζωής. Η βιβλιογραφία αναδεικνύει την προστατευτική σημασία των προσδοκιών (αυτο-αποτελεσματικότητα διαχείρισης καρκίνου και προδιαθεσική αισιοδοξία) στη προσαρμογή των ασθενών. Για πρώτη φορά από όσο γνωρίζουμε, εξετάστηκε η ταυτόχρονη επίδραση αυτών των δύο παραγόντων στην προσαρμογή των ασθενών.

Η παρούσα έρευνα, μέσω του προγράμματος BOUNCE, εξέτασε διαχρονικά δεδομένα από 460 νεοδιαγνωσμένες γυναίκες με καρκίνο μαστού σε τέσσερις χώρες. Με χρήση πολλαπλών ιεραρχικών γραμμικών παλινδρομήσεων, μελετήθηκε η προγνωστική ισχύ των προσδοκιών στην ποιότητα ζωής και στα ψυχολογικά συμπτώματα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αυτό-αποτελεσματικότητα, μετρημένη κοντά στη διάγνωση ή το χειρουργείο, προέβλεπε θετικά την ποιότητα ζωής μετά από ένα χρόνο. Ωστόσο, η αισιοδοξία έχασε την προγνωστική της αξία για την ποιότητα ζωής όταν ελήφθη υπόψη η αυτό-αποτελεσματικότητα. Αντίστροφα, η αισιοδοξία προέβλεπε αρνητικά ψυχολογικά συμπτώματα ένα έτος μετά, ενώ η επίδραση της αυτό-αποτελεσματικότητας μειώθηκε αισθητά όταν συνυπολογίστηκε η αισιοδοξία.

Παρά το μεγάλο και διαπολιτισμικό δείγμα που μετρήθηκε διαχρονικά και τις αναλύσεις με πολλές βιοψυχοκοινωνικές μεταβλητές ελέγχου, η έρευνα ενέχει περιορισμούς. Τα ευρήματα έχουν περιορισμένη γενίκευση, πρακτική ισχύ και δεν αποδεικνύουν αιτιώδη σχέση. Παρόλα αυτά, τα δεδομένα στηρίζουν τη σημασία της προκριματικής αξιολόγησης των προσδοκιών ως εργαλείο εντοπισμού γυναικών σε υψηλό κίνδυνο φτωχής προσαρμογής. Νέες έρευνες ενθαρρύνονται να εξετάσουν τις προσδοκίες σε πιο πολύπλοκα μοντέλα, όπως το μοντέλο κοινής λογικής για την προσαρμογή στην ασθένεια, ώστε να αυξηθεί η πρακτική ισχύς.

Γραμμική παλινδρόμηση με ποιότητα ζωής και ψυχολογικά συμπτώματα 1 έτος μετά ως μεταβλητή κριτήριο ,αντίστοιχα

Ποιότητα ζωής 1 έτος μετά ως E.M.	**B**	**SE B**	**t**	**β**
Αυτο-αποτελεσματικότητα	2.39	.81	2.92	.14**
Αισιοδοξία	1.65	1.35	1.22	.05
Ποιότητα ζωής (Αρχικά)	.34	.04	7.95	.35***
Ψυχολογικά συμπτώματα 1 έτος μετα ως E.M.				
Αυτο-αποτελεσματικότητα	-.04	.02	-2.11	-.10*
Αισιοδοξια	-.10	.03	-3.19	-.14***
Ψυχολογικά Συμπτώματα (Αρχικά)	.40	.05	7.92	.39***

*p≤ .05, **p≤ .01, ***p≤ .001

ID:19420 | Προκατάληψη και προσδοκίες επιπολιτισμοποίησης εκπαιδευτικών: Μια εμπειρική έρευνα

Πετρούλα Γιαννούση
Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο

Η αυξανόμενη πολιτισμική ποικιλομορφία του μαθητικού πληθυσμού φαίνεται να καθιστά τους εκπαιδευτικούς ως κύριους εκπροσώπους του σχολικού πλαισίου οι οποίοι συνεισφέρουν στην επιτυχή προσαρμογή των πολιτισμικά διαφερόντων μαθητών. Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των προκαταλήψεων εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης όσον αφορά την εξωομάδα των προσφύγων και των προσδοκιών τους σχετικά με τις στρατηγικές επιπολιτισμοποίησης των προσφύγων μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν απαντώντας σε ένα ερωτηματολόγιο που αποτελούνταν από τρεις κλίμακες: της πολυπολιτισμικής ιδεολογίας, της προκατάληψης και των προσδοκιών επιπολιτισμοποίησης. Οι εκπαιδευτικοί φάνηκαν να αναγνωρίζουν την πολιτισμική ποικιλομορφία εντός της ελληνικής κοινωνίας, εξέφρασαν χαμηλά επίπεδα προκατάληψης και προτίμησαν οι πρόσφυγες μαθητές να ακολουθήσουν τη στρατηγική της εναρμόνισης και της αφομοίωσης, με μικρή διαφορά. Η στρατηγική της εναρμόνισης και της αφομοίωσης σχετίστηκαν αρνητικά με την προκατάληψη, ενώ η στρατηγική του διαχωρισμού σχετίστηκε θετικά. Η ανάλυση έδειξε ότι α) η αναγνώριση από μέρους των εκπαιδευτικών μιας πολιτισμικά ετερογενούς κοινωνίας αποτελεί σημαντικό παράγοντα πρόβλεψης της προκατάληψης και των προσδοκιών τους αναφορικά με τις στρατηγικές επιπολιτισμοποίησης των προσφύγων μαθητών και β) η προκατάληψη αποτελεί σημαντικό παράγοντα πρόβλεψης των προσδοκιών επιπολιτισμοποίησης των εκπαιδευτικών. Συμπερασματικά, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να επιλέγουν στρατηγικές στις οποίες δεν εμπεριέχεται η απαίτηση για παραίτηση ή/και απόρριψη της ταυτότητας των προσφύγων μαθητών και που ωστόσο, συνδέονται με ιδεολογίες που επιδεικνύουν αφομοιωτικές τάσεις. Τα παραπάνω ευρήματα συζητούνται στη βάση της θεωρίας και πρότερων εμπειρικών μελετών.

ID:19421 | Η Κοινωνικοσυναισθηματική Συμπεριφορά Παιδιών με Αυτισμό: Επιρροές και Ρόλος της Ψυχοκινητικής Αδεξιότητας

Δημήτριος Σαρρής[1], Κυριάκος Τσόδουλος[2], Παναγούλα Παπαδημητροπούλου[3], Πασχαλίνα Χατζηπέτρου [4]

[1] *Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
[2] *MSc υποψήφιος Διδάκτωρ Π.Τ.Ν., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
[3] *Διδάσκουσα ΑΣΠΑΙΤΕ, Πάτρας*
[4] *MSc, Εκπαιδευτικός ΠΕ03/ΕΑΕ*

Η παρούσα μελέτη στοχεύει στη διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την κοινωνικοσυναισθηματική συμπεριφορά παιδιών με αυτισμό, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην ψυχοκινητική αδεξιότητα και την επίδρασή της σύμφωνα με τη λειτουργικότητα του αυτισμού.
Η έρευνα διεξήχθη με πρωτογενή, συγχρονική και ποσοτική μεθοδολογία με τη χρήση των σταθμισμένων εργαλείων του MAB για την ψυχοκινητική αδεξιότητα και του UVA-APE για την κοινωνικοσυναισθηματική συμπεριφορά και περιλαμβάνει εκπαιδευτικούς κυρίως γυναικών, που εργάζονται σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής. Για τη συλλογή δεδομένων, χρησιμοποιήθηκαν σταθμισμένα εργαλεία, για την αξιολόγηση της ψυχοκινητικής αδεξιότητας και για την εκτίμηση της κοινωνικοσυναισθηματικής συμπεριφοράς. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε σε α=5% χρησιμοποιώντας μη παραμετρικούς ελέγχους, πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση και το μοντέλο 1 του Hayes.
Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν ότι τα παιδιά με αυτισμό εμφάνισαν πρώτα ανιχνευτική συμπεριφορά, ακολουθούμενη από παράλληλη, συνεργατική και τελικά αυτιστική συμπεριφορά, με λιγότερες αλληλεπιδράσεις με άλλα παιδιά.
Αναφορικά με τη λειτουργικότητα, η υψηλότερη λειτουργικότητα συσχετίστηκε με θετικές συμπεριφορές, όπως η ανιχνευτική και η συνεργατική, ενώ η χαμηλότερη λειτουργικότητα σχετίστηκε με αυτιστικές συμπεριφορές.
Οι συμμετοχές σε δοκιμασίες ήταν πιο δύσκολες σε περιβάλλοντα που απαιτούσαν στατικότητα και μεταβλητότητα, ενώ παρατηρήθηκε καλύτερη απόδοση σε δοκιμασίες όπου τα παιδιά ήταν ακίνητα και το περιβάλλον σταθερό. Η ψυχοκινητική αδεξιότητα φάνηκε να έχει αρνητική επίδραση στην κοινωνικοσυναισθηματική συμπεριφορά των παιδιών, ενώ οι φυσικές δραστηριότητες εντός σχολείου και οι ομαδικές δραστηριότητες προήγαγαν θετικές συμπεριφορές.
Ειδικότερα, η ψυχοκινητική αδεξιότητα σε δοκιμασίες χαμηλής δυσκολίας με σταθερό περιβάλλον μειώνει την ανιχνευτική ικανότητα, κυρίως σε παιδιά χαμηλής λειτουργικότητας. Αντίθετα, η συμμετοχή σε ομαδικά παιχνίδια ενισχύει τις συνεργατικές, συντροφικές και παράλληλες συμπεριφορές.
Η έρευνα αναδεικνύει τη λειτουργικότητα του αυτισμού ως ρυθμιστικό παράγοντα στη σχέση μεταξύ ψυχοκινητικής αδεξιότητας και κοινωνικοσυναισθηματικής συμπεριφοράς, προσφέροντας σημαντικά ευρήματα για την κατανόηση και υποστήριξη των παιδιών με αυτισμό.

Λέξεις κλειδιά: *Ψυχοκινητική αδεξιότητα, κοινωνικοσυναισθηματική συμπεριφορά, λειτουργικότητα του αυτισμού, παράγοντες επιρροής, ρυθμιστικός παράγοντας.*

ID:19422 | Ο προστατευτικός ρόλος της αυτοσυμπόνιας σε ψυχολόγους που ασκούν τη συμβουλευτική: η σχέση της με διαπροσωπικούς και εργασιακούς παράγοντες

Άννα Παπαδημητρίου[1], **Ειρήνη Καρακασίδου**[1]
[1] *Ψυχολογία, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα*

Η παρούσα έρευνα μελέτησε τη σχέση της αυτοσυμπόνιας με την ενσυναίσθηση, την κόπωση συμπόνιας και την ικανοποίηση σε ψυχολόγους που ασκούν τη συμβουλευτική. Οι ψυχολόγοι εμφανίζουν υψηλά ποσοστά ενσυναίσθησης, κάτι που οδηγεί σε συμπτώματα κόπωσης συμπόνιας, καθώς έρχονται σε έμμεση επαφή με τραυματικά γεγονότα, το οποίο έχει άμεση επίπτωση στη βίωση εργασιακής ικανοποίησης. Οι ψυχολόγοι αν και ενθαρρύνουν τους συμβουλευόμενους να φροντίζουν και να συμπονούν τους εαυτούς τους, από την άλλη τα ποσοστά αυτοσυμπόνιας στους ίδιους συνήθως βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα. Στην έρευνα συμμετείχαν 104 ψυχολόγοι από διάφορες θεραπευτικές προσεγγίσεις ηλικίας 23 έως 53 ετών και συμπλήρωσαν τέσσερα ερωτηματολόγια αυτο-αναφοράς. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αυτοσυμπόνια σχετίζεται θετικά και προβλέπει την ενσυναίσθηση και εργασιακή ικανοποίηση, αλλά μεμονωμένα ο παράγοντας της φαντασιακής ενσυναίσθησης δεν παρουσιάζει στατιστική σημαντικότητα. Η θυμική ενσυναίσθηση σχετίζεται αρνητικά με την κόπωση συμπόνιας, όταν τα επίπεδα οικουμενικότητας και ενσυνειδητότητας είναι χαμηλά. Οι αρνητικές διαστάσεις της αυτοσυμπόνιας διαμεσολαβούν της σχέσης της θυμικής ενσυναίσθησης με την κόπωση συμπόνιας. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να διεξάγουν παρεμβάσεις αυτοσυμπόνιας σε ψυχολόγους και σε εκπαιδευόμενους ψυχολόγους με σκοπό την ενίσχυση της συμπόνιας προς τον εαυτό, την ενσυναίσθηση προς τους άλλους και την εργασιακή ικανοποίηση.

Λέξεις κλειδιά: *αυτοσυμπόνια, ενσυναίσθηση, κόπωση συμπόνιας, εργασιακή ικανοποίηση, συμβουλευτική*

ID:19427 | Η βιωματική εμπειρία του προγράμματος μείωσης άγχους με βάση την ενσυνειδητότητα «MBSR» σε ενήλικες γυναίκες

Αντωνία Νικολαΐδη, Άννα Παπαδημητρίου
Σχολή Ψυχολογίας, Μητροπολιτικό Κολλέγιο, University of East London

Το «Πρόγραμμα Μείωσης Άγχους μέσω Ενσυνειδητότητας» (MBSR) είναι ένα αυστηρά δομημένο, επιστημονικό πρωτόκολλο οκτώ εβδομάδων που στοχεύει κυρίως στη διαχείριση του άγχους, προσφέροντας όμως σημαντικά αποτελέσματα και σε άλλους τομείς. Η παρούσα, ποιοτική μελέτη είχε ως σκοπό την εμβάθυνση στο ατομικό, υποκειμενικό βίωμα Ελληνίδων γυναικών που είχαν παρακολουθήσει το πρόγραμμα MBSR, εστιάζοντας τόσο στην εμπειρία παρακολούθησης και στα οφέλη που προέκυψαν, όσο και στην ενσωμάτωση και διατήρηση πρακτικών ενσυνειδητότητας στη μετέπειτα ζωή. Στην έρευνα συμμετείχαν 11 ενήλικες γυναίκες. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε Ερμηνευτική Φαινομενολογική Ανάλυση (ΕΦΑ). Από την ανάλυση των δεδομένων, προέκυψαν πολλαπλά οφέλη από το πρόγραμμα, τόσο σε συναισθηματικό όσο και σε γνωστικό επίπεδο κι επίπεδο αυτογνωσίας, ενώ επηρεάστηκαν οι τομείς της ζωής των συμμετεχουσών συνολικά. Κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης, αναδύθηκε η σημασία της ομάδας και του εκπαιδευτή, ενώ προέκυψαν δυσκολίες όσον αφορά στη συνέπεια για την εξάσκηση των πρακτικών. Οι ίδιες δυσκολίες φαίνεται να παραμένουν και μετά την ολοκλήρωση της παρακολούθησης, παρόλα αυτά όλες οι συμμετέχουσες έχουν εντάξει την ενσυνειδητότητα στην καθημερινότητά τους και δηλώνουν ενθουσιασμένες και αποφασισμένες να τη διατηρήσουν μακροπρόθεσμα. Προτείνεται διεξαγωγή ερευνών ευρύτερης κλίμακας. Η κατανόηση των οφελών του προγράμματος MBSR, θα συμβάλλει στη αύξηση της απήχησής του, στη γνωστοποίησή του στο ευρύ κοινό και στη χρήση του σε πολλαπλά πλαίσια, με στόχο τη βελτίωση της ψυχικής υγείας και της ευημερίας του πληθυσμού.

Λέξεις-κλειδιά: *MBSR, άγχος, στρες, ενσυνειδητότητα, ΕΦΑ*

ID:19431 | Οι Αρχές της Κβαντικής Μηχανικής ως Μετασχηματιστικό Πλαίσιο για την Ψυχολογική Έρευνα

Θεόδωρος Κυριάζος[1], **Μαίρη Πόγκα**[2]
[1] *Πάντειο, Τμήμα Ψυχολογίας*
[2] *Ανεξάρτητος, Ανεξάρτητος*

Η παρούσα μελέτη προτείνει τις βασικές αρχές της κβαντικής μηχανικής - αβεβαιότητα, υπέρθεση, εμπλοκή και μη τοπικότητα - ως νέο πλαίσιο για την ανάλυση των δυναμικών και πολυδιάστατων ψυχολογικών φαινομένων. Οι αρχές αυτές συνθέτουν μια καινοτόμα θεωρητική βάση που επιτρέπει την εις βάθος διερεύνηση της σύνθετης φύσης των ανθρώπινων εμπειριών και των διαπροσωπικών αλληλεπιδράσεων.
Η αρχή της αβεβαιότητας εισάγει τη δυνατότητα κατανόησης της ενδογενούς μεταβλητότητας στις ψυχολογικές διεργασίες, προάγοντας μια προσέγγιση που διατηρεί τη ρευστότητα και την αυθεντικότητα των συναισθημάτων και των ψυχολογικών αντιλήψεων. Η υπέρθεση προσφέρει έναν τρόπο ανάλυσης των συναισθηματικών και γνωστικών καταστάσεων ως αλληλεπιδρώντα και ταυτόχρονα συνυπάρχοντα συστήματα, συμβάλλοντας στη διαφώτιση των σύνθετων ψυχολογικών εμπειριών. Η εμπλοκή επαναπροσδιορίζει τη μελέτη των διαπροσωπικών σχέσεων, αναγνωρίζοντας τις σχέσεις ως αμοιβαία εξαρτώμενες δομές με σύνθετα δυναμικά επιρροής. Η μη τοπικότητα εισάγει μια προοπτική συλλογικής συνείδησης που υπερβαίνει τα ατομικά όρια, ενισχύοντας τη μεθοδολογική προσέγγιση της ψυχολογίας μέσω της κατανόησης της αλληλοεξάρτησης στην ανθρώπινη εμπειρία.
Αυτή η προσέγγιση προτείνει ένα ισχυρό και πολυδιάστατο εργαλείο ανάλυσης που ενισχύει τόσο τις ποσοτικές όσο και τις ποιοτικές μεθόδους και προσφέρει νέες δυνατότητες για την ανάλυση και κατανόηση της ψυχολογικής πολυπλοκότητας. Ενσωματώνοντας αυτές τις κβαντικές αρχές, η έρευνα θέτει τα θεμέλια για μελλοντικές θεραπευτικές εφαρμογές και για μια ολοκληρωμένη αντίληψη των ψυχολογικών διεργασιών.

Λέξεις-κλειδιά: *Κβαντική Θεωρία, Μεθοδολογία Ψυχολογικής Έρευνας, Αβεβαιότητα, Υπέρθεση, Εμπλοκή, Μη τοπικότητα*

ID:19432 | "Putting the Other first; Psychotherapists lived experience of Agape in the therapeutic relationship"

Ioannis Tsiros

This study is concerned with the lived experiences of psychotherapists' and counseling psychologists' love (agape) towards their clients. Different theorists refer to the agape as a type of love that is suitable in the therapeutic context. Therapist's agape could be a necessary and sufficient condition in order for what Bowlby named a secure attachment between therapist and client, a model of relationship that predicts improved therapy outcome. The individual meaning of the therapist's agape for the client is examined by interviewing five Greek experienced psychotherapists. Major themes include Love in the Therapeutic Relationship, Manifestations of Therapist's Love , Effects of Love on the Client, Therapist's Experience of Love, Risks and Dangers of Love and Train to Love. Results are discussed as well as implications for psychotherapeutic practice and further research.

ID:19434 | Αφηγήσεις μαιευτικής βίας στην Ελλαδα: σώμα, υποκειμενικότητα και ιατρικοποίηση του τοκετού

Φαίδρα Γατσαρούλη, Linda Berg
Umeå Centre for Gender Studies, Umea University, Σουηδία

Η παρούσα μελέτη εξετάζει την εμπειρία της μαιευτικής βίας στην Ελλάδα μέσα από τις αφηγήσεις 63 γυναικών, δίνοντας έμφαση στις σχέσεις εξουσίας, την υποκειμενικότητα και τη σωματική αυτονομία στον ιατρικοποιημένο τοκετό. Μέσω ενός ποιοτικού, ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, συλλέχθηκαν και αναλύθηκαν θεματικά 63 αφηγήσεις γυναικών που βίωσαν μαιευτική βία κατά την διάρκεια του τοκετού τους στην Ελλάδα. Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι γυναίκες συχνά βιώνουν παρεμβάσεις και πρακτικές χωρίς συγκατάθεση, όπως αναγκαστικές και περιττές ιατρικές πράξεις, καθώς και συμπεριφορές όπως υποτιμητικά και ειρωνικά σχόλια, απαγόρευση της έκφρασης του πόνου, υποτίμηση της ατομικών επιθυμιών ως "μη γνώστριες" αυτού που συμβαίνει στο σώμα τους, και παρεμπόδιση ανάπτυξης δεσμού μεταξύ μητέρας - βρέφους (μέσα από την άμεση απομάκρυνση του νεογνού από τη μητέρα, την έλλειψη υποστήριξης των γυναικών κατά τον θηλασμό, την μη ενημέρωση των μητέρων για την κατάσταση υγείας του βρέφους και η απαγόρευση να δουν τα μωρά τους, και άλλα). Αυτή η μορφή βίας σχετίζεται με την υποτίμηση της ενσώματης εμπειρίας και των επιθυμιών των γυναικών, με αποτέλεσμα να διαταράσσεται η σχέση με το σώμα, τον σύντροφο και το παιδί τους. Έχοντας ως θεωρητική βάση την φεμινιστική φαινομενολογία, η ανάλυση αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνικές νόρμες επιδρούν στη βιωμένη, ενσώματη εμπειρία των γυναικών, οδηγώντας συχνά σε αόρατες μορφές βίας και απομόνωσης. Παρά τις τραυματικές εμπειρίες, η έρευνα αποκαλύπτει τη δυνατότητα επούλωσης μέσω της σύνδεσης με την κοινότητα, της υπεράσπισης δικαιωμάτων των επίτοκων και της συλλογικής δράσης. Η μελέτη συμβάλλει στη συζήτηση για την ανάγκη επαναπροσδιορισμού του τοκετού, δίνοντας έμφαση στις υποκειμενικές εμπειρίες των γυναικών και προτείνοντας ένα πιο ανθρώπινο και ισότιμο μοντέλο φροντίδας στον τοκετό.

ID:19444 | Οι στάσεις των ειδικών του συστήματος απόδοσης ποινικής δικαιοσύνης σχετικά με τους παράγοντες που επιδρούν στις μαρτυρικές καταθέσεις

Στυλιανός Νικόπουλος[1], Αθανάσιος Δουζένης[2]
[1] *Ψυχολόγος, MSc Ψυχιατροδικαστικής, Ιατρική Σχολή ΕΚΠΑ, Αθήνα*
[2] *Καθηγητής Ψυχιατρικής -Ψυχιατροδικαστικής , Ιατρική Σχολή ΕΚΠΑ, Αθήνα*

Οι μαρτυρικές καταθέσεις αποτελούν ένα ζήτημα που αξίζει την προσοχή μας, τόσο λόγω του κεντρικού ρόλου του μάρτυρα στην αποδεικτική διαδικασία στο ελληνικό ποινικό πλαίσιο, όσο και λόγω της ύπαρξης πληθώρας παραγόντων που μπορεί να πλήξουν την μαρτυρική κατάθεση. Περαιτέρω, είναι ένα θέμα που παρά τις έρευνες που έχουν διεξαχθεί, δεν έχει λάβει επαρκή προσοχή από την ελληνική εμπειρική έρευνα. Η παρούσα έρευνα εξετάζει τους παράγοντες που δυσχεραίνουν την μαρτυρική κατάθεση, σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του μάρτυρα, τις συνθήκες του εγκλήματος αλλά και την μεθοδολογία που ακολουθείται από τους εκπροσώπους του Συστήματος Απονομής Ποινική Δικαιοσύνης (ΣΑΠΔ). Η έρευνα διενεργείται μέσα από την εξέταση των απόψεων 87 συμμετεχόντων, που περίπου επιμερίζονται σε στελέχη του ΣΑΠΔ, περιλαμβάνοντας δικαστικούς λειτουργούς, προανακριτικούς υπαλλήλους και δικανικούς συνεντευκτές-ψυχολόγους και σε ειδικούς/ επαγγελματίες που εμπλέκονται με το ΣΑΠΔ ή είναι εν δυνάμει εμπλεκόμενοι λόγω της ειδικότητας τους, περιλαμβάνοντας δικηγόρους, ψυχιάτρους πραγματογνώμονες/ τεχνικούς σύμβουλοι, ψυχολόγους, εγκληματολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς. Ως προς τους παράγοντες που επιδρούν στην εγγραφή του γεγονότος κατά τη διάρκεια του εγκληματικού συμβάντος το σύνολο των συμμετεχόντων δηλώνει ανάμεσα στους πέντε σημαντικότερους παράγοντες τη χρήση ναρκωτικών ουσιών, την κατανάλωση αλκοόλ, τον χρόνο έκθεσης στο συμβάν, τις ψυχικές διαταραχές και την ύπαρξη όπλου στην σκηνή. Σχετικά με τους παράγοντες που επιδρούν στην ανάκληση του γεγονότος κατά τη μαρτυρική κατάθεση, οι συμμετέχοντες στο σύνολό τους προτεραιοποιούν την σημασία του χρόνου που παρεμβάλλεται μέχρι την εξέταση του μάρτυρα. Η καθυστέρηση της εξέτασης του μάρτυρα προβάλλεται επίσης, συχνότερα, ως ένας από τους παράγοντες που δυσχεραίνουν την μαρτυρία στην μεθοδολογία που ακολουθείται από τους εκπροσώπους του ΣΑΠΔ. Στο ίδιο πλαίσιο η παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος από την τέλεση της πράξης, κατά τις απόψεις των συμμετεχόντων δυσχεραίνει επίσης σε σημαντικό βαθμό τη διαδικασία της αναγνώρισης υπόπτων.

ID:19446 | Υπηρεσία Έγκαιρης Παρέμβασης Κωφών/Βαρήκοων Βρεφών/Νηπίων του Εθνικού Ιδρύματος Κωφών: Αποτελέσματα Αξιολόγησης Βαθμού Ικανοποίησης, Καλές Πρακτικές & Προτάσεις για Βελτίωση

Γεράσιμος Χατζηδαμιανός[1], Μαρίνα Κρέστα[1], Βενέττα Λαμπροπούλου[2]
[1] Ψυχολογία, The American College of Greece – Deree
[2] Υπηρεσία Έγκαιρης Παρέμβασης, Εθνικό Ίδρυμα Κωφών

Η κώφωση ή η βαρηκοΐα από νεαρή ηλικία επηρεάζει αρνητικά διάφορες πτυχές της ζωής και των διαπροσωπικών σχέσεων ενός ατόμου. Η πρόγνωση για την ανάπτυξη των κωφών/βαρήκοων βρεφών και νηπίων είναι καλύτερη όταν τα ίδια και οι οικογένειές τους λαμβάνουν υποστήριξη από οικογενειοκεντρικά προγράμματα Έγκαιρης Παρέμβασης (ΕΠ). Οι υπηρεσίες ΕΠ για κωφά/βαρήκοα βρέφη/νήπια στην Ελλάδα παρέχονται αποκλειστικά από το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών (ΕΙΚ). Στην παρούσα προφορική ανακοίνωση περιγράφουμε τα αποτελέσματα της πρώτης ανεξάρτητης αξιολόγησης της Υπηρεσίας ΕΠ του ΕΙΚ με στόχο την καταγραφή καλών πρακτικών και δυσκολιών τις οποίες αντιμετωπίζουν οι οικογένειες και η Υπηρεσία καθώς και το βαθμό ικανοποίησης των οικογενειών από την ποιότητα των υπηρεσιών. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με τη χρήση του ερωτηματολογίου Alabama's Early Intervention System PAR Family Satisfaction Survey το οποίο μεταφράστηκε στην ελληνική γλώσσα ακολουθώντας τα πρωτόκολλα της διαπολιτισμικής προσαρμογής ξενόγλωσσων ερωτηματολογίων και διανεμήθηκε σε όλες τις οικογένειες/χρήστες της Υπηρεσίας. Τα ανώνυμα δεδομένα αναλύθηκαν ποσοτικά με τη χρήση ανάλυσης συχνοτήτων, διασταυρωμένης πινακοποίησης και ανάλυσης παλινδρόμησης και ποιοτικά μέσω θεματικής κωδικοποίησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η Υπηρεσία φαίνεται να ακολουθεί με συνέπεια τα διεθνώς προτεινόμενα πρωτόκολλα. Οι χρήστες στο σύνολό τους εμφανίζονται ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες τις οποίες λαμβάνουν τόσο οι ίδιοι όσο και τα κωφά/βαρήκοα παιδιά τους. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν επίσης επιμέρους τομείς στους οποίους η Υπηρεσία είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική αλλά και αυτούς στους οποίους υπάρχουν συστημικά προβλήματα. Αυτά αφορούν σε βασικές λειτουργίες της δομής και χρήζουν της ουσιαστικής στήριξης από την πολιτεία. Τέλος, τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης συμβάλλουν στη διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με τις υπηρεσίες ΕΠ κωφών/βαρήκοων βρεφών/νηπίων, επιβεβαιώνουν το γεγονός ότι οικογενειοκεντρικά προγράμματα ΕΠ όπως αυτό του ΕΙΚ βελτιώνουν σημαντικά την ποιότητα ζωής των οικογενειών και προστατεύουν τα κωφά/βαρήκοα βρέφη/νήπια από τον κίνδυνο έκθεσης σε γλωσσική αποστέρηση.

ID:19448 | Ο ρόλος του παιχνιδιού στη βελτίωση των γλωσσικών δυσκολιών και του άγχους των παιδιών με ΔΕΠΥ

Ασημίνα Αγγελίδου[1], **Δήμητρα Κατσαρού**[2]
[1] *Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*
[2] *Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*

Ο ρόλος του παιχνιδιού στη βελτίωση των γλωσσικών δυσκολιών και του άγχους των παιδιών με ΔΕΠΥ έχει μελετηθεί αρκετά τα τελευταία χρόνια, καθώς το παιχνίδι προωθεί την επικοινωνία, ενισχύει τη συγκέντρωση και μειώνει το άγχος, συμβάλλοντας θετικά στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών με ΔΕΠΥ. Αναλυτικά, μέσα από το παιχνίδι, τα παιδιά με ΔΕΠΥ έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν και να ενισχύσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες, όπως τη κατανόηση εντολών, τη χρήση λέξεων σε κατάλληλο πλαίσιο και τη βελτίωση της αφηγηματικής τους ικανότητας (Landreth & Bratton, 2019). Ο διάλογος και η αλληλεπίδραση κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού προάγουν τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία, αυξάνοντας την ικανότητα αυτοέκφρασης και την κοινωνική προσαρμογή (Koukourikos, et al., 2021). Επίσης, τα παιχνίδια βασισμένα στον διάλογο βοηθούν τα παιδιά να μάθουν να ακούν και να απαντούν με σειρά, βελτιώνοντας τον αυτοέλεγχο και τη συγκέντρωση, στοιχεία που ενισχύουν τη γλωσσική τους ανάπτυξη (Posner, et al., 2020). Περαιτέρω, ο ρόλος του παιχνιδιού συντελεί στη μείωση του άγχους και στην ανάπτυξη θετικών συναισθημάτων. Το παιχνίδι προσφέρει στα παιδιά την ευκαιρία να βιώσουν επιτυχίες σε ένα ασφαλές πλαίσιο, πράγμα που αυξάνει την αυτοπεποίθηση και μειώνει το άγχος (Nursanaa & Citra Ady, 2020). Το παιχνίδι προσφέρει ένα περιβάλλον όπου τα παιδιά μπορούν να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να ανακουφίσουν το άγχος τους με τρόπο δημιουργικό (Martinez, et al., 2021). Με την παρούσα εργασία επιχειρούμε να μελετήσουμε τον ρόλο του παιχνιδιού στη βελτίωση των γλωσσικών δυσκολιών και του άγχους των παιδιών με ΔΕΠΥ. Η εν λόγο εργασία στηρίχθηκε στη μεθοδολογία της βιβλιογραφικής συστηματικής ανασκόπησης ώστε να εντοπίσει, να αξιολογήσει και να ερμηνεύσει τις διαθέσιμες έρευνες που απαντούσαν στο ερώτημα της βελτίωσης των γλωσσικών δυσκολιών και του άγχους των παιδιών με ΔΕΠΥ μέσω των παιχνιδιών. Ανασκοπήθηκαν συνολικά 12 άρθρα από τις βάσεις Scopus, PubMed και Academia με συγκεκριμένες λέξεις κλειδιά και χρονικό περιορισμό των άρθρων από το 2015 εώς σήμερα. Τα αποτελέσματα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης ανέδειξαν τα οφέλη της χρήσης των παιχνιδιών τόσο στην βελτίωση των γλωσσικών δυσκολιών των μαθητών με ΔΕΠΥ όσο και στην μείωση του άγχους.

Λέξεις Κλειδιά: *παιχνίδι, γλωσσικές δυσκολίες, άγχος, ΔΕΠΥ*

ID:19453 | Η επίδραση μορφολογικής παρέμβασης σύνθετου λεξιλογίου στην αναγνωστική κατανόηση μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες

Στυλιανή Ν. Τσεσμελή[1], Μαρία Πρίντζιου[2], Ιωάννα Τσατσούλη[2]
[1] ΤΕΠΕΚΕ, Μέλος ΔΕΠ, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα
[2] ΤΕΠΕΚΕ, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα

Ο σκοπός της μελέτης ήταν να αξιολογήσει την επίδραση μιας μορφολογικής παρέμβασης σύνθετου λεξιλογίου στην αναγνωστική κατανόηση μαθητών δημοτικού με Μαθησιακές Δυσκολίες (Μ.Δ.). Οι συμμετέχοντες ήταν 54 μαθητές οκτώ δημοτικών σχολείων (Γ΄-Στ΄ τάξη) των Νομών Αχαΐας και Αργολίδας, οι οποίοι εντάχθηκαν στις εξής ομάδες: (i) *Ομάδα παρέμβασης μαθητών με Μ.Δ.* (18 μαθητές/13 αγόρια, Μ.Ο. χρονολογικής ηλικίας: 10.05 έτη), οι οποίοι φοιτούσαν σε Τμήματα Ένταξης και συμμετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα (ii) *Ομάδα ελέγχου μαθητών με Μ.Δ.* (18 μαθητές/15 αγόρια, Μ.Ο. χρονολογικής ηλικίας: 10.04 έτη), οι οποίοι φοιτούσαν σε Τμήματα Ένταξης (iii) *Ομάδα ελέγχου μαθητών τυπικής ανάπτυξης* (18 μαθητές/8 αγόρια, Μ.Ο. χρονολογικής ηλικίας: 8.90 έτη). Οι μαθητές των ομάδων ελέγχου δεν συμμετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Όλοι οι μαθητές αξιολογήθηκαν προκαταρκτικά μέσω σταθμισμένων κριτηρίων ανάγνωσης (ψευδο)λέξεων, ορθογραφίας, αναγνωστικής κατανόησης κειμένων, λεξιλογίου και αναλογίας λέξεων (μη σταθμισμένο). Οι δύο ομάδες των μαθητών με Μ.Δ. είχαν στατιστικώς ίδια επίδοση σε όλα τα προκαταρκτικά κριτήρια, ενώ η ομάδα παρέμβασης παρουσίασε σημαντικά χαμηλότερη επίδοση από την ομάδα ελέγχου των μαθητών τυπικής ανάπτυξης. Η παρέμβαση περιλάμβανε την προ-αξιολόγηση, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και την μετα-αξιολόγηση. Όλοι οι μαθητές αξιολογήθηκαν κατά την προ-/μετα-αξιολόγηση στην αναγνωστική κατανόηση κειμένων σύνθετου λεξιλογίου? στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα οι μαθητές της ομάδας παρέμβασης έλαβαν συστηματική διδασκαλία του μορφολογικά σύνθετου λεξιλογίου μέσω της στρατηγικής επίλυσης μορφολογικού προβλήματος. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ομάδα παρέμβασης παρουσίασε στατιστικώς σημαντική βελτίωση στην αναγνωστική κατανόηση των κειμένων συγκριτικά με τις δύο ομάδες ελέγχου, οι οποίες δεν παρουσίασαν σημαντική μεταβολή. Οι ιεραρχικές αναλύσεις παλινδρόμησης έδειξαν ότι η ανάγνωση/ορθογραφία λέξεων, η κατανόηση κειμένου και το προφορικό λεξιλόγιο προέβλεψαν σημαντικά την αναγνωστική κατανόηση των κειμένων από τους μαθητές μετά την παρέμβαση. Τα αποτελέσματα της μελέτης είναι συμβατά με τη διεθνή βιβλιογραφία και υποδηλώνουν τη σημασία της άσκησης του σύνθετου λεξιλογίου μέσω της μορφολογικής στρατηγικής στη βελτίωση της αναγνωστικής ικανότητας σε μαθητές με Μ.Δ.

ID:19457 | Το προφίλ της κρατούμενης γυναίκας και ζητήματα που προκύπτουν κατά τον εγκλεισμό

Φωτεινή Μηλιώνη[1], **Έλλη Ανίτση**[2]
[1] *Δρ. Νομικής ΕΚΠΑ, Διευθύντρια ΕΠΑΝΟΔΟΥ*
[2] *Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας ΕΚΠΑ, Αθήνα*

Τα δεδομένα που παρουσιάζονται στην παρούσα εισήγηση, προέκυψαν στο πλαίσιο της έρευνας «Παρεμβάσεις για την προώθηση της ισότητας των φύλων και τη ψυχοκοινωνική, οικογενειακή και επαγγελματική επανένταξη και προσαρμογή των κρατούμενων και αποφυλακισμένων γυναικών». Η εν λόγω έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία τριών φορέων: του Ν.Π.Ι.Δ. ΕΠΑΝΟΔΟΣ, της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ) και του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι) υπό την επιστημονική εποπτεία της ΕΠΑΝΟΔΟΥ. Στην έρευνα συμμετείχαν 135 κρατούμενες, από τέσσερα καταστήματα κράτησης (κ.κ. Γυναικών Κορυδαλλού, κ.κ. Γυναικών Ελεώνα Θήβας, Τμήμα Γυναικών κ.κ. Διαβατών και Τμήμα Γυναικών κ.κ. Νεάπολης). Το δείγμα αποτελούσε περίπου το 25% του συνολικού αριθμού των κρατουμένων γυναικών στη χώρα. Στο πλαίσιο της εισήγησης αναλύεται το προφίλ της έγκλειστης γυναίκας καθώς και η ζωή στο κατάστημα κράτησης. Ειδικότερα περιγράφονται η καθημερινότητα των κρατουμένων γυναικών, τα προβλήματα που ανακύπτουν, ζητήματα ψυχικής υγείας και προβλήματα σχετιζόμενα με τη χρήση ουσιών, οι σχέσεις των κρατουμένων μεταξύ τους και με το προσωπικό του καταστήματος κράτησης, οι δυνατότητες διαχείρισης των προβλημάτων καθώς και οι σκέψεις για τη ζωή μετά τη αποφυλάκιση.

ID:19458 | Κριτήρια Επιλογής Συντρόφου: Διαφορές και Ομοιότητες Φύλου σε Βραχυχρόνια και Μακροχρόνια Σεξουαλική Στρατηγική

Ευάγγελος Γιαννόπουλος Ίσαρης[1]
[1] *Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα*

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια του διδακτορικού προγράμματος του τμήματος Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Μελετά τις διαφορές και τις ομοιότητες φύλου όσον αφορά τα κριτήρια επιλογής συντρόφου στη μακροχρόνια και τη βραχυχρόνια σεξουαλική στρατηγική.
Τέσσερις ανοιχτές ερωτήσεις δόθηκαν στους συμμετέχοντες, με δικαίωμα απάντησης χωρίς περιορισμό ως προς την έκταση της απάντησης.

1. Τι θα σας έκανε να αποφασίσετε ότι μία γνωριμία που έχετε κάνει θα γίνει τελικά βραχυχρόνια σχέση;
2. Τι θα σας έκανε να αποφασίσετε ότι μία γνωριμία που έχετε κάνει θα γίνει τελικά μακροχρόνια σχέση;
3. Έχετε ήδη αρχίσει μια σχέση με τη σκέψη ότι θα είναι βραχυχρόνια. Τι θα σας κάνει να σκεφτείτε ότι γίνεται, τελικά, μακροχρόνια;
4. Έχετε ήδη αρχίσει μία σχέση με τη σκέψη ότι θα είναι μακροχρόνια. Τι θα σας κάνει να σκεφτείτε ότι γίνεται, τελικά, βραχυχρόνια;

Στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκε θεματική ανάλυση για την ανάλυση των απαντήσεων. Η χορήγηση των ερωτηματολογίων στους συμμετέχοντες έγινε διαδικτυακά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και μέσω email. Η διαδικασία επιλογής του δείγματος ήταν συμπτωματική (ευκαιριακό δείγμα) και έγινε με τη μέθοδο της χιονοστιβάδας (snowball sampling). Όλοι οι συμμετέχοντες ήταν πάνω από 18 ετών. Το δείγμα αποτελείται από 20 άτομα. Ασφαλή συμπεράσματα δεν μπορούν να βγουν. Ωστόσο, παρατηρούνται ορισμένες τάσεις τόσο μεταξύ των φύλων, όσο και μεταξύ των διαφορετικών σεξουαλικών στρατηγικών.

Αποτελέσματα: Η έλλειψη κοινών ενδιαφερόντων φάνηκε ως ο σημαντικότερος παράγοντας για τις γυναίκες ώστε να μην προχωρήσουν σε μακροχρόνια σχέση και να παραμείνουν σε βραχυχρόνια, ή να τερματίσουν τη γνωριμία. Και τα δύο φύλα φάνηκε να αναζητούν τον έρωτα, με τις γυναίκες όμως να δίνουν σε αυτόν μεγαλύτερη σημασία. Οι άνδρες έδωσαν σημαντικά μεγαλύτερη σημασία στις κοινές αξίες και απόψεις, ενώ οι γυναίκες έδωσαν μεγαλύτερο βάρος στην εμπιστοσύνη, τα κοινά ενδιαφέροντα και την ασφάλεια. Οι άνδρες έδωσαν μεγαλύτερη σημασία στο σεξ και τη φυσική ελκυστικότητα, ενώ και τα δύο φύλα φάνηκε να δίνουν περίπου το ίδιο βάρος στη σημασία της επικοινωνίας και του σεβασμού.
Οι γυναίκες έδωσαν μεγαλύτερη σημασία στον έρωτα και ευρύτερα στο ερωτικό ενδιαφέρον, σε σχέση με τους άνδρες, όταν ακολουθούν μακροχρόνια σεξουαλική στρατηγική, ωστόσο χωρίς πολύ σημαντική διαφορά, ενώ οι άνδρες από την άλλη πλευρά και στο πλαίσιο της μακροχρόνιας σεξουαλικής στρατηγικής έδωσαν μεγαλύτερη σημασία στο σεξ, εν συγκρίση με τις γυναίκες. Η σημασία της επικοινωνίας φαίνεται να έχει περίπου την ίδια σημασία και για τα δύο φύλα όσον αφορά τη μακροχρόνια σεξουαλική στρατηγική, ενώ οι γυναίκες φάνηκε να δίνουν μεγαλύτερη σημασία στα

κοινά ενδιαφέροντα, την εμπιστοσύνη και την ασφάλεια, με τους άνδρες αντίθετα να δίνουν σημαντικά μεγαλύτερη σημασία στα χαρακτηριστικά προσωπικότητας. Οι άνδρες ενδιαφέρονται για την ασφάλεια, αλλά σε μικρότερο βαθμό συγκριτικά με τις γυναίκες. Επιπροσθέτως, οι κοινές αξίες και απόψεις φαίνεται να ενδιαφέρει τους άνδρες περισσότερο, χωρίς όμως πολύ σημαντική διαφορά σε σχέση με τις γυναίκες. Και τα δύο φύλα ανέφεραν τη φυσική ελκυστικότητα ως παράγοντα, όσον αφορά τη μακροχρόνια σχέση, ωστόσο οι άνδρες συνολικά δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα σε σχέση με τις γυναίκες. Και τα δύο φύλα δίνουν εξίσου σημασία στο να υπάρχει σεβασμός.

Στο πλαίσιο αλλαγής της σεξουαλικής στρατηγικής από βραχυχρόνια σε μακροχρόνια, και τα δύο φύλα έδωσαν σημασία στον έρωτα με τις γυναίκες να δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα. Φάνηκε να μην διαδραματίζει εξέχοντα ρόλο το σεξ, για τις γυναίκες, ώστε να εισέλθουν σε μακροχρόνια σχέση. Οι γυναίκες εξακολουθούν να αναφέρουν την ασφάλεια περισσότερο από τους άνδρες, οι άνδρες λίγο περισσότερο τις απόψεις και αξίες, ενώ παρόμοια φαίνεται να είναι η επίδραση του σεβασμού, και της επικοινωνίας με τα δύο φύλα να τα επιθυμούν εξίσου.

Για τους άνδρες η έλλειψη κοινού κώδικα αξιών και δεύτερον η ασυμβατότητα προσωπικοτήτων ήταν αρκετοί παράγοντες για να σταματήσουν μία γνωριμία που αρχικά προσβλέπανε για μακροχρόνια σχέση. Από την άλλη πλευρά, για τις γυναίκες, ανέφεραν την έλλειψη εμπιστοσύνης, ασφάλειας, την έλλειψη κοινών αξιών και ερωτικού ενδιαφέροντος, ως βασικούς παράγοντες ώστε να τερματίσουν μία γνωριμία που ξεκίνησε με άλλες προσδοκίες. Η έλλειψη ερωτικού ενδιαφέροντος διαδραματίζει μεγαλύτερη σημασία στην απόφαση των γυναικών ώστε να προβούν σε αλλαγή σεξουαλικής στρατηγικής, σε σύγκριση με τους άνδρες. Την ίδια σημασία διαδραματίζει ο σεβασμός, ενώ η φυσική ελκυστικότητα φαίνεται να έχει μεγαλύτερη βαρύτητα για τους άνδρες σε σχέση με τις γυναίκες. Τέλος, δε φάνηκε σημαντική διαφορά μεταξύ των φύλων στη σημασία της επικοινωνίας.

Στη συνέχεια αναλύονται οι λόγοι που οι άνδρες και οι γυναίκες ξεκινούν μία γνωριμία που ενώ αποσκοπούσαν να είναι εφήμερη καταλήγει τελικά σε μακροχρόνια σχέση. Το πιο σημαντικό για τους άνδρες είναι να αντιληφθούν ότι έχουν κοινές αξίες με τη σύντροφο τους. Έπειτα ακολουθεί η ύπαρξη ερωτικού ενδιαφέροντος και έλξης καθώς και η συμβατότητα των χαρακτήρων. Όσον αφορά τις γυναίκες, οι παράγοντες που επιθυμούν να ικανοποιούνται για να προχωρήσουν σε μία μακροχρόνια σχέση είναι, το ερωτικό ενδιαφέρον, η εμπιστοσύνη και η ασφάλεια.

Οι κατηγορίες με τη μεγαλύτερη αναφορά, ανεξαρτήτως φύλου, τόσο σε βραχυχρόνια όσο και σε μακροχρόνια σεξουαλική στρατηγική είναι οι κοινές αξίες και τα ενδιαφέροντα. Για παράδειγμα συχνή αναφορά γίνεται για την ανάγκη κοινών ενδιαφερόντων και για την ύπαρξη ενός κοινού κώδικα αξιών. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η σημασία του ερωτικού ενδιαφέροντος και πιο συγκεκριμένα η σημασία της φυσικής έλξης, του έρωτα και της χημείας. Τρίτον, ακολουθεί η εμπιστοσύνη και η ασφάλεια, που μέσα από τα μάτια των ερωτηθέντων, εκφράζεται ως: συναισθηματική στήριξη και ανταπόκριση, συνέπεια πράξεων και λεγομένων, και προβλεψιμότητα. Ως τέταρτο σημαντικότερο θέμα της έρευνας αναδύθηκαν τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας. Πέμπτον, η επικοινωνία. Το σέξ δε φάνηκε να απασχολεί ιδιαίτερα τους συνανθρώπους μας που συμμετείχαν στην έρευνα, επισημαίνοντας το πολύ λίγες φορές, ενώ η αναφορά του έγινε αποκλειστικά από άνδρες.

Οι άνδρες ανέφεραν την προσωπικότητα και τις αξίες-απόψεις ως τα σημαντικότερα κριτήρια επιλογής συντρόφου ανεξαρτήτως σεξουαλικής στρατηγικής, ενώ οι γυναίκες το

ερωτικό ενδιαφέρον-έρωτα και την ασφάλεια. Ως τρίτο σημαντικότερο κριτήριο για τους άνδρες φάνηκε το ερωτικό ενδιαφέρον-ο έρωτας, ενώ για τις γυναίκες η επικοινωνία.

Όσον αφορά τις διαφορές φύλου στα κριτήρια επιλογής συντρόφου, ανεξάρτητα από βραχυχρόνια ή μακροχρόνια σεξουαλική στρατηγική, οι κοινές αξίες είναι πιο σημαντικές για τους άνδρες, ενώ τα κοινά ενδιαφέροντα για τις γυναίκες. Επιπλέον, το ερωτικό ενδιαφέρον είναι πιο σημαντικό για τις γυναίκες από τους άνδρες, ενώ σχεδόν την ίδια σημασία και για τα δυο φυλα διαδραματίζει η επικοινωνία. Η εμπιστοσύνη και η ασφάλεια είναι αισθητά σημαντικότερη για τις γυναίκες από ότι για τους άνδρες. Οι άνδρες έδωσαν μεγαλύτερη σημασία στο σεξ, σε σύγκριση με τις γυναίκες, τόσο στη βραχυπρόθεσμη, όσο και στη μακροπρόθεσμη σεξουαλική στρατηγική. Είναι αξιοσημείωτο πως καμία γυναίκα του δείγματος δεν ανέφερε το σεξ ως παράγοντα για την επιλογής συντρόφου. Τέλος, οι άνδρες έδωσαν σημαντικά μεγαλύτερη σημασία στα χαρακτηριστικά προσωπικότητας σε σύγκριση με τις γυναίκες.

Παρατηρείται ότι η ύπαρξη ερωτικού ενδιαφέροντος και καλής επικοινωνίας είναι πιο σημαντική, για τους άντρες, όταν επιθυμούν να μπουν σε μακροχρόνια σεξουαλική στρατηγική, παρά σε βραχυχρόνιες σχέσεις. Παρομοίως για τις γυναίκες, η ύπαρξη ερωτικού ενδιαφέροντος, είναι πιο σημαντική όταν θέλουν να συνάψουν μακροχρόνια σχέση έναντι βραχυχρόνιας.

Παρατηρείται λοιπόν ότι και στα δυο φύλα η ύπαρξη ερωτικού ενδιαφέροντος είναι πιο σημαντική στη μακροχρόνια από τη βραχυχρόνια σχέση. Η εμπιστοσύνη, η ασφάλεια και το ερωτικό ενδιαφέρον είναι πιο σημαντικά για τις γυναίκες, τόσο όταν ακολουθούν βραχυχρόνιες, όσο και μακροχρόνιες σεξουαλικές στρατηγικές. Ενώ για τους άντρες το σεξ και η συμβατότητα των προσωπικοτήτων είναι πιο σημαντικά εξίσου και στις δυο σεξουαλικές στρατηγικές. Η επικοινωνία διαδραματίζει και για τα δύο φύλα σημαντικότερο ρόλο όταν σκέφτονται να συνάψουν μακροχρόνια σχέση, παρά βραχυχρόνια.

ID:19462 | Ποια ψυχολογικά χαρακτηριστικά των καταστάσεων στην εργασία επηρεάζουν την εκδήλωση της Συναισθηματικής Νοημοσύνης; Μια μελέτη ποσοτικού ημερήσιου ημερολογίου

Λεωνίδας Ζαμπετάκης, Γαληνή Λαζαράκου, Βασιλική Σταμούλη, Χριστόδουλος Κατσαΐτης, Ειρήνη Χριστοπούλου, Ειρήνη-Μαρίνα Μητροπούλου
Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Μονάδα Ψυχολογίας Προσωπικού και Οργανισμών , Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η παρούσα μελέτη διερευνά πώς τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά των καταστάσεων που βιώνουν οι εργαζόμενοι κατά την εργασία τους, επηρεάζουν την εκδηλωμένη (enacted) συναισθηματική νοημοσύνη (ΣΝ). Ενώ οι προηγούμενες έρευνες αντιμετώπιζαν τη ΣΝ κυρίως ως σταθερό χαρακτηριστικό, στην παρούσα μελέτη εξετάσαμε πώς οι καθημερινές διακυμάνσεις στα χαρακτηριστικά των καταστάσεων, χρησιμοποιώντας το πλαίσιο DIAMONDS, επηρεάζουν την εκδηλωμένη ΣΝ των εργαζομένων. Εφαρμόζοντας ένα ερευνητικό σχέδιο καθημερινού ημερολογίου, 350 εργαζόμενοι στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, κατέγραψαν πρώτα τις καταστασιακές τους εμπειρίες και στη συνέχεια τις επακόλουθες συμπεριφορές ΣΝ για πέντε συνεχόμενες εργάσιμες ημέρες. Εφαρμόσαμε πολυεπίπεδη μοντελοποίηση για να διακρίνουμε μεταξύ των ενδοατομικών και διατομικών επιδράσεων των καταστασιακών χαρακτηριστικών στην εκδηλωμένη ΣΝ. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι ενδοατομικές διακυμάνσεις καταστάσεων που δηλώνου Καθήκον (β = 0.075), Θετικότητα (β = 0.102) και Κοινωνικότητα (β = 0.092) προέβλεψαν σημαντικά υψηλότερα επίπεδα εκδηλωμένης ΣΝ. Στο διατομικό επίπεδο, άτομα που στην εργασία τους γενικά βίωναν καταστάσεις που χαρακτηρίζονταν από υψηλότερο Καθήκον (β = 0.159), Νόηση (β = 0.104), Θετικότητα (β = 0.087) και Κοινωνικότητα (β = 0.129) επέδειξαν υψηλότερη συνολική ΣΝ. Οι αναλύσεις ως προς την επίδραση του πλαισίου (contextual effect) έδειξαν ότι η επιρροή του Καθήκοντος και της Νόησης διέφερε σημαντικά μεταξύ των επιπέδων εντός και μεταξύ-ατόμων, με ισχυρότερες επιδράσεις στο διατομικό επίπεδο. Τα ευρήματα αυτά υποδεικνύουν ότι ενώ οι καθημερινές διακυμάνσεις στα καταστασιακά χαρακτηριστικά επηρεάζουν την εκδηλωμένη ΣΝ, η χρόνια έκθεση σε συγκεκριμένες καταστάσεις μπορεί να έχει διακριτές επιδράσεις στην ανάπτυξη και έκφραση της ΣΝ. Τα αποτελέσματά μας προάγουν την κατανόηση της ΣΝ ως μια δυναμικής ικανότητας που ανταποκρίνεται στις καταστασιακές απαιτήσεις και τονίζουν τη σημασία της εξέτασης τόσο των άμεσων όσο και των χρόνιων καταστασιακών επιρροών. Τα ευρήματα αυτά έχουν εφαρμογές στον σχεδιασμό της εργασίας, στην ανάπτυξη των εργαζομένων καθώς και στις ηγετικές πρακτικές που στοχεύουν στην προώθηση της ΣΝ των εργαζομένων.

ID:19465 | Κατασκευή της σύγχρονης ιδεολογικής πολιτικής και η ανάδυση νέων ιδιολογικών διλημμάτων, μια κριτική λογο-κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση

Κωνσταντίνα Δήμου, Μαρία Ξενιτίδου
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Ψυχολογίας

Η παρούσα έρευνα, εστίασε σε κατασκευές της ιδεολογίας και της πολιτικής, στο πλαίσιο του «καθεστώτος μετα-αλήθειας». Μέσα από 7 ομαδικές ημι-δομημένες συνεντεύξεις, αναδύθηκαν διλημματικές κατασκευές αντλώντας από ποικίλους και αντιφατικούς ιδεολογικούς πόρους. Αντλώντας από τη λογοψυχολογία και τη ρητορική ψυχολογία, η ανάλυση εστίασε στους τρόπους νοηματοδότησης της πολιτικής, και της σύγχρονης (πολιτικής) ιδεολογίας. Συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες/ουσες συχνά κατασκεύαζαν μία μετα-ιδεολογική συνθήκη αντλώντας από ιδεολογικούς πόρους και κινητοποιώντας το δίπολο αριστεράς και δεξιάς ως φάσμα που συγχρόνως επιχειρούσαν να αποδομήσουν. Ακόμα, αναδύθηκαν στον λόγο κατασκευές της πολιτικής της μετα-αλήθειας, της «Πρακτικής Πολιτικής», της Δημοκρατίας ως πολιτεύματος, της κυρίαρχης πολιτική ιδεολογίας και της κουλτούρας στην Ελλάδα. Επίσης, μέσα από την ανάλυση ανέκυψαν ατομοκεντρικές προσεγγίσεις της πολιτικής πραγματικότητας που ερμηνεύτηκαν ως ιδεολογικά χαρακτηριστικά της εποχής. Σε γενικές γραμμές, ερμηνευτικά, οι συμμετέχοντες/ουσες κατασκεύασαν ως «κοινό τόπο» μία «νέο-συντηρητική» και «νέο-φιλελεύθερη» συνθήκη συνεχούς ρευστότητας των πολιτικών και ιδεολογικών συνθηκών, όπου όλα είναι υποκειμενικά και συχνά χρήζουν αναθεώρησης, με την ιδεολογία να φέρει οντολογική σημασία για την πολιτική και κοινωνική τους ύπαρξη, ακόμα κι όταν αυτή δεν αντανακλά κοινωνικές πραγματικότητες. Επίσης, ενδιαφέρον έφεραν οι εννοιολογήσεις των ιδεολογιών ως «καλές» ή «κακές», ως ταυτότητες, και ως «θεωρία» ή «πράξη» με την εκάστοτε επιλογή να θεμελιώνει την ύπαρξη και την προσανατολισμένη στη δράση ιδεολογία. Τέλος, θεωρήθηκε ότι η ανάλυση του καθημερινού πολιτικού λόγου μπορεί να αποτελέσει ένα βήμα προς την αποκατάσταση των εκάστοτε θέσεων που ο λόγος για την πολιτική και την ιδεολογία φαίνεται να αποκλείει.

ID:19467 | Διερεύνηση της αναγνωστικής κατανόησης με τη χρήση της τεχνολογίας της οφθαλμικής ιχνηλάτησης (eye-tracking): η επίδραση της ακρόασης μουσικής

Μαρία Γκαντάκη[1], **Γεωργία Ανδρέου**[1]
[1] *Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος*

Σκοπός της παρούσας πιλοτικής μελέτης ήταν να διερευνήσει την επίδραση της μουσικής στην κατανόηση γραπτού κειμένου, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία της οφθαλμικής ιχνηλάτησης (eye-tracking). Δέκα ελληνόφωνοι προπτυχιακοί φοιτητές διάβασαν δύο κείμενα στην ελληνική γλώσσα κάτω από δύο διαφορετικές συνθήκες ανάγνωσης: με ακρόαση προτιμώμενης μουσικής και με ακρόαση μη προτιμώμενης μουσικής. Κατά τη διάρκεια ανάγνωσης των κειμένων, πραγματοποιήθηκαν μετρήσεις του αριθμού των εστιάσεων και της διάρκειας των εστιάσεων του βλέμματος των συμμετεχόντων στο κείμενο, καθώς προηγούμενη έρευνα έχει δείξει ότι σε απαιτητικές συνθήκες ανάγνωσης, όπως αυτή κατά τη διάρκεια μη προτιμώμενης μουσικής, οι αναγνώστες εμφανίζουν μεγαλύτερο αριθμό και περισσότερη διάρκεια εστιάσεων (Que et al., 2023). Μετά την ανάγνωση κάθε κειμένου, οι συμμετέχοντες απάντησαν σε ερωτήσεις κατανόησης αντίστοιχα για το κάθε κείμενο. Σύμφωνα με τις υποθέσεις της έρευνας αναμένονταν: Η επίδοση των συμμετεχόντων στην αναγνωστική κατανόηση να είναι υψηλότερη κατά την ακρόαση προτιμώμενης μουσικής σε σύγκριση με την αναγνωστική κατανόηση στη συνθήκη της μη προτιμώμενης μουσικής, και ο αριθμός και η διάρκεια των εστιάσεων του βλέμματος στο κείμενο να είναι μεγαλύτερα στη συνθήκη της μη προτιμώμενης μουσικής συγκριτικά με την ανάγνωση στη συνθήκη προτιμώμενης μουσικής. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι καμία από τις δύο υποθέσεις δεν επιβεβαιώθηκε, καθώς δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις δύο συνθήκες ανάγνωσης. Το εύρημα αυτό μπορεί να αποδοθεί στο μικρό ηλικιακό εύρος των συμμετεχόντων συγκριτικά με προηγούμενες μελέτες οι οποίες παρουσίασαν διαφορετικά αποτελέσματα, στο μικρό μέγεθος του δείγματος, και στο γεγονός ότι τα προς ανάγνωση κείμενα ήταν στην ελληνική γλώσσα, ενώ στις προηγούμενες έρευνες η γλώσσα ήταν κυρίως η αγγλική. Συνεπώς, περαιτέρω έρευνα επί του θέματος θεωρείται απαραίτητη προκειμένου να διευκρινιστεί η επίδραση των αναγνωστικών συνηθειών στην επίδοση της αναγνωστικής κατανόησης στην ελληνική γλώσσα.

Que, Y., Zheng, Y., Hsiao, J.H., & Hu, X. (2023). Studying the effect of self-selected background music on reading task with eye movements. *Scientific Reports, 13,* 1704. https://doi.org/10.1038/s41598-023-28426-1

ID:19468 | Η ψυχική ανθεκτικότητα ως προστατευτικός παράγοντας της επαγγελματικής εξουθένωσης των ψυχολόγων των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης

Βασιλική – Βίκυ Κουτούλα[1], Στεργιανή Γκιαούρη[2], Αναστασία Αλευριάδου[3]
[1] *ΣΔΕΥ-ΚΕΔΑΣΥ*
[2] *Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*
[3] *Τμήμα Ψυχολογίας, ΑΠΘ*

Η παρούσα έρευνα μελετά την ψυχική ανθεκτικότητα ως προστατευτικό παράγοντα στην επαγγελματική εξουθένωση των ψυχολόγων που στελεχώνουν τις Επιτροπές Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.). Οι ψυχολόγοι των Ε.Δ.Υ. καλούνται να διαχειριστούν σύνθετα περιστατικά και να παρέχουν υποστήριξη σε άτομα με εκπαιδευτικές ανάγκες, αντιμετωπίζοντας συχνά υψηλά επίπεδα άγχους και συναισθηματικής φόρτισης. Αυτές οι συνθήκες μπορούν να οδηγήσουν σε επαγγελματική εξουθένωση, η οποία επηρεάζει όχι μόνο την απόδοση και την ικανοποίηση από την εργασία, αλλά και τη γενικότερη ψυχική υγεία των επαγγελματιών. Το δείγμα της έρευνας περιλάμβανε 82 ψυχολόγους από διάφορες Ε.Δ.Υ. στην Ελλάδα, και η συλλογή δεδομένων έγινε μέσω τεσσάρων ερωτηματολογίων. Συγκεκριμένα, χορηγήθηκε ένα ερωτηματολόγιο καταγραφής δημογραφικών στοιχείων, ένα δεύτερο ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε ειδικά για τις ανάγκες της έρευνας και αφορούσε τον τρόπο λειτουργίας της Ε.Δ.Υ., την Κλίμακα Ανθεκτικότητας Connor-Davidson, καθώς επίσης και την Κλίμακα Επαγγελματικής Εξουθένωσης της Maslach. Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι η ψυχική ανθεκτικότητα έχει μια στατιστικά σημαντική αρνητική συσχέτιση με τη συναισθηματική εξάντληση ($r = -0,399$, $p < .01$), υποδεικνύοντας ότι όσο μεγαλύτερη είναι η ψυχική ανθεκτικότητα, τόσο μικρότερη είναι η συναισθηματική εξάντληση. Επίσης, τα ευρήματα ανέδειξαν μια σημαντική αρνητική συσχέτιση της ψυχικής ανθεκτικότητας με την αποπροσωποποίηση ($r = -0,621$, $p < .01$), που σημαίνει ότι αυξημένα επίπεδα της πρώτης συνδέονται με μειωμένα επίπεδα της δεύτερης. Αντίθετα, υπάρχει μια ισχυρή θετική συσχέτιση με τα προσωπικά επιτεύγματα ($r = 0,682$, $p < .01$), υποδηλώνοντας ότι υψηλότερα επίπεδα ψυχικής ανθεκτικότητας συνδέονται με αυξημένα επίπεδα προσωπικών επιτευγμάτων. Τα ευρήματα της μελέτης υπογραμμίζουν τη σημασία της ενίσχυσης της ψυχικής ανθεκτικότητας στους/στις επαγγελματίες ψυχικής υγείας ως μέσου για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της εργασιακής πίεσης και την προαγωγή της ευημερίας τους. Επιπλέον, η έρευνα επιβεβαιώνει ότι το εργασιακό περιβάλλον και οι σχέσεις στην εργασία έχουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας.

ID:19473 | Έμφυλες Αναπαραστάσεις στα βιντεο-παιχνίδια: Μελέτη περίπτωσης των διαδικτυακών ομαδικών βιντεοπαιχνιδιών μάχης

Ιωάννα Κούρου

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τις κοινωνικές αναπαραστάσεις του φύλου στα βιντεοπαιχνίδια μέσω μιας μελέτης περίπτωσης τριών παιχνιδιών που παίζονται διαδικτυακά σε ομάδες και είναι παιχνίδια μάχης αρένας. Συγκεκριμένα, τα υπό εξέταση βιντεοπαιχνίδια είναι το League of Legends, το Dota 2 και το Smite.
Λόγω του ότι τα βιντεοπαιχνίδια μεταφέρουν μηνύματα και αξίες της κοινωνίας στους χρήστες, όπως ακριβώς και τα παραδοσιακά και βιομηχανικά παιχνίδια, συμβάλλουν στη διαδικασία κοινωνικοποίησης του φύλου, επηρεάζοντας τις αντιλήψεις των ανθρώπων για τους ρόλους των φύλων, προβάλλοντας ρόλους συμπεριφοράς, εμφάνισης και ικανοτήτων, καθώς και πλαίσια συμπεριφοράς και νοήματος, ενώ παράλληλα δημιουργούν μηχανισμούς κοινωνικού ελέγχου. Παραδοσιακά, τα βιντεοπαιχνίδια θεωρούνταν ως μια «ανδρική» δραστηριότητα και τα κορίτσια θεωρούνταν «αουτσάιντερ» στη διαδικασία του παιχνιδιού. Επίσης, η εμφάνιση των γυναικών ήταν υποεκπροσωπούμενη και, όταν υπήρχε, οι γυναικείες φιγούρες παρουσιάζονταν ως παθητικές, ως αντικείμενα σεξουαλικού πόθου που αποτελούσαν λάφυρα για τον νικητή ή ως «δεσποσύνη σε κίνδυνο» που περίμενε να διασωθεί από τον ήρωα του παιχνιδιού.
Μέσα από μία ανάλυση περιεχομένου των ηρώων των βιντεοπαιχνιδιών, οι οποίοι κατηγοριοποιήθηκαν ανά φύλο, ρόλο, ντύσιμο και σωματότυπο και αναλύθηκαν μέσω του λογισμικού ανοιχτού κώδικα Iramuteq, διερευνάται πώς οι κυρίαρχες αναπαραστάσεις που προκύπτουν σχετικά με το φύλο αντανακλούν ή αμφισβητούν τα διαχρονικά πρότυπα του φύλου. Για την ερμηνευτική ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιούνται οι θεωρίες της Κοινωνικής Ταυτότητας και των Αναπαραστάσεων. Παρατηρήθηκε ότι, από τη μία πλευρά, οι αναπαραστάσεις του γυναικείου φύλου προωθούν «πορτρέτα» γυναικών με στερεοτυπικό τρόπο, κυρίως ως αντικείμενα σεξουαλικού πόθου, αλλά παρουσιάζονται ενεργητικές σε αντίθεση με τον παραδοσιακά παθητικό τους ρόλο, και είναι αριθμητικά περισσότερες. Από την άλλη πλευρά, τα «πορτρέτα» των ανδρών αναπαράγουν τη δομή πατριαρχικής εξουσίας, προβάλλοντας «εικόνες» ανδροπρέπειας, σωματικής δύναμης και επιθετικότητας, που ταιριάζουν σε μάχες και πολεμικές συγκρούσεις, ενώ η ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα παραμένει αόρατη.

ID:19474 | Ψυχική Ανθεκτικότητα και Ενσυναίσθηση σε όλους τους συμμετέχοντες στο Σχολικό Εκφοβισμό

Τ. Γκάτσα, Ε. Καββαδά, Μ. Παρτώνα, Μ. Παπούλιας, Ν. Σιδέρης, Σ. Σκαρμούτσος, Δ. Τσαρκοβίστας, Π. Χαντζής
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Το εργαστήριο με θέμα "Σχολικός Εκφοβισμός, Ψυχολογική Ανθεκτικότητα και Ενσυναίσθηση" έχει εκπαιδευτικό προσανατολισμό. Προτείνεται να διεξαχθεί σε μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικούς και να χρησιμοποιηθεί από τους ίδιους στη σχολική τάξη. Σκοπός είναι να ενισχύσει την κατανόηση και την αντιμετώπιση του φαινομένου.
Μπορεί να συμμετέχουν έως και 60 άτομα. Στη διαδικασία του εργαστηρίου χρησιμοποιείται η τεχνική του Θέατρο Αγορά (Forum theater)και η Ακίνητη εικόνα (Still Image). Οι δυο τεχνικές προέρχονται από το θέατρο και επιλέγονται λόγω της ενεργητικής κινητοποίησης όλων των παρισταμένων στη δραματοποίηση ενός περιστατικού σχολικού εκφοβισμού. Οι φοιτητές-ηθοποιοί δραματοποιούν την πρώτη, δεύτερη σκηνή του σεναρίου. Στη διάρκεια της "Ακίνητης εικόνας", καλούνται οι συμμετέχοντες από το κοινό να εκφράσουν τη δική τους σκέψη και συναίσθημα. Δίνεται επίσης η δυνατότητα από τον συντονιστή (Facilitating) οι θεατές να ενεργήσουν και να μπουν στη θέση των ηθοποιών να παίξουν την ίδια σκηνή και με εναλλακτικό τρόπο κατά την εξέλιξη του περιστατικού, αποδίδοντας διορθωτική διάσταση.
Η εξέλιξη των δραματοποιημένων σκηνών με την εναλλαγή δράσης και ακίνητης εικόνας δίνει τη δυνατότητα αντανάκλασης, ανάλυσης και εμβάθυνσης σκέψεων και συναισθημάτων των πρωταγωνιστών.
Η συναισθηματική και γνωστική αναγνώριση της βιωμένης εμπειρίας θυματοποίησης και εκφοβισμού, είναι σημαντική, γιατί εκπαιδεύει στην ενσυναίσθηση.
Η κοινωνική υποστήριξη των ομηλίκων/παραβρισκόμενων ενισχύει την ανθεκτικότητα υποστηρίζοντας τον θυματοποιημένο. Παράλληλα υποστηρίζει διορθωτικά τον εκφοβιστή, καθώς η όλη διαδικασία είναι υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του συντονιστή.
Παρέμβαση στην εκφοβιστική συμπεριφορά: Η ενσυναίσθηση, η συναισθηματική αναγνώριση του άλλου, αναπτύσσει τη συμπόνοια και το νοιάξιμο, τα οποία αποτελούν συστατικά στοιχεία προκοινωνικής συμπεριφοράς, προϋποθέσεις αυτορρύθμισης και ευχάριστης, κοινωνικής, φιλικής διάθεσης προς τους άλλους.
Η αρχή επεξεργασίας και η αναγνώριση της εσωτερικευμένης εμπειρίας και ο αναστοχασμός προάγουν την ενσυνειδησία-τη δυνατότητα του στοχασμού στην εσωτερικότητα του υποκειμένου και στους δυο ρόλους του θυματοποιημένου και του εκφοβιστή.
Αποτελέσματα και τομείς εφαρμογής: Τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η προαγωγή της εν συναίσθησης στους δυο εμπλεκόμενους/πρωταγωνιστές, η ανθεκτικότητα για το θυματοποιημένο και η συμπόνοια, συνειδητότητα για τον εκφοβιστή και τους μαθητές που συμμετέχουν με άλλους ρόλους.
Συμπεράσματα: Η βιωματικότητα και η συναισθηματική ανάλυση επί των σκηνών σε αργή κίνηση εκπαιδεύει στις αναγκαίες προ κοινωνικές δεξιότητες, συναισθηματικές και κοινωνικές που είναι απαραίτητές για τη διορθωτική παρέμβαση των συμπεριφορών θυματοποίησης και εκφοβισμού και την ψυχική ανθεκτικότητα.

ID:19478 | Η επίδραση των συνθηκών εργασίας και των έμφυλων στερεοτύπων στην ψυχική υγεία των διδασκουσών στον ακαδημαϊκό χώρο

Ελένη Κωνσταντίνα Μαγκανιάρη, Κατερίνα Φλωρά
Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Η παρούσα έρευνα μελετά τις συνθήκες εργασίας στην πανεπιστημιακή κοινότητα, τα έμφυλα στερεότυπα κατά των γυναικών/διδασκουσών που επικρατούν στον ακαδημαϊκό χώρο και τον τρόπο που αυτές οι δύο παράμετροι μπορεί να επηρεάσουν την ψυχική υγεία των διδασκουσών. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 29 διδάσκουσες του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας των τμημάτων Ψυχολογίας, Παιδαγωγικού Δημοτικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικού Νηπιαγωγών, Εικαστικών και Εφαρμοσμένων τεχνών, Γεωπονίας, τα οποία εδράζονται στη Φλώρινα και των Διεθνών και Ευρωπαϊκών σπουδων, Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων, Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, και Οικονομικού τμήματος τα οποία έχουν έδρα την Κοζάνη. Επιπλέον, οι διδάσκουσες προέρχονται από όλες τις βαθμίδες της ακαδημαϊκής πυραμίδας, δηλαδή από Καθηγήτριες μέχρι Εργαστηριακό Εκπαιδευτικό Προσωπικό. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική προσέγγιση, συγκεκριμένα οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις και για την ανάλυση αυτών επιλέχθηκε η "Ανάλυση Περιεχομένου" (Content Analysis/Textual Analysis).
Τα πορίσματα της έρευνας έφεραν στο φως το γεγονός ότι οι συνθήκες εργασίας και τα έμφυλα στερεότυπα μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την ψυχική υγεία των διδασκουσών. Αυτό συμβαίνει επειδή ο ακαδημαϊκός χώρος σκιαγραφείται από τις διδάσκουσες ως έντονα αγχωτικός και μπορεί να επηρεάσει αρνητικά και την προσωπική τους ζωής εξαιτίας του μεγάλου φόρτου εργασίας.
Επιπροσθέτως, όσον αφορά τα έμφυλα στερεότυπα, αυτά φαίνεται να ενυπάρχουν και στο πανεπιστημιακό πλαίσιο, καθώς παρατηρείται κυρίως το "φαινόμενο της γυάλινης οροφής" (glass ceiling) το οποίο τροφοδοτείται από τις στερεοτυπικές κοινωνικές πεποιθήσεις σχετικά με το γυναικείο φύλο. Τα στερεότυπα αυτά δημιουργούν αρνητικά συναισθήματα στις διδάσκουσες, επειδή αποτελούν κατασκευές οι οποίες δεν στηρίζονται σε λογική βάση και μοιάζει δύσκολο να εξαλειφθούν. Συμπερασματικά, η παρούσα έρευνα ανοίγει τον δρόμο για την υλοποίηση περισσότερων ερευνών σχετικά με την ψυχική υγεία των διδασκουσών από τη στιγμή που στην Ελλάδα οι έρευνες επ΄αυτού δεν είναι επαρκείς.

ID:19480 | Στυλ Χιούμορ και Κοινωνική Επάρκεια σε Νεαρά Άτομα στην Ελλάδα

Άγγελος Παντελιδάκης, Αικατερίνη Γκαρή, Αλέξιος Γεωργαλής
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Με βάση τη διάκριση του χιούμορ από τους Martin et al. (2003) σε δύο προσαρμοστικά στυλ – το Κοινωνικό και το Αυτοεξυψωτικό χιούμορ – και δύο δυσπροσαρμοστικά στυλ – το Επιθετικό και το Αυτομειωτικό, έχει καταδειχθεί η σημαντική επίδραση του χιούμορ στις κοινωνικές σχέσεις. Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να μελετηθεί η σύνδεση κάθε τύπου χιούμορ με την κοινωνική επάρκεια και τις επιμέρους κοινωνικές δεξιότητες, καθώς και να διερευνηθούν πιθανές διαφορές ως προς το φύλο και την ηλικία. Το δείγμα της έρευνας απαρτίστηκε από 154 άτομα ηλικίας 18-25 ετών που κατοικούν στην Ελλάδα. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν το Ερωτηματολόγιο των Στυλ Χιούμορ των Martin et al. (2003) και η Πολυδιάστατη Κλίμακα Κοινωνικής Επάρκειας των Yager & Iarocci (2013), προσαρμοσένη σε υγιή πληθυσμό και από τους Trevisan et al. (2018), ενώ η χορήγηση πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονικά. Οι αναλύσεις ανέδειξαν ισχυρές και μέτριες στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις με την κοινωνική επάρκεια, θετική για το Κοινωνικό χιούμορ (Rho = 0,41) αλλά αρνητική για το Επιθετικό (Rho = -0,27) και για το Αυτομειωτικό (Rho = -0,32) στυλ χιούμορ. Διαπιστώθηκε χαμηλή συσχέτιση του Αυτοεξυψωτικού στυλ χιούμορ (Rho = 0,11) με την κοινωνική επάρκεια. Εντοπίστηκαν διαφορές των δύο φύλων ως προς το επιθετικό χιούμορ με στατιστικά σημαντική υψηλότερη βαθμολογία για τους άντρες (U = 1741, p < 0,001), καθώς και ως προς κάποιες κοινωνικές δεξιότητες με υψηλότερες βαθμολογίες στις γυναίκες και χωρίς την παρουσία ηλικιακών διαφορών. Τα αποτελέσματα ευθυγραμμίστηκαν με κάποιες απόψεις της βιβλιογραφίας για τη σύνδεση των στυλ χιούμορ με τις κοινωνικές δεξιότητες, ενώ έθεσαν προβληματισμούς για τον ρόλο της συναισθηματικής ρύθμισης στη σχέση των μεταβλητών. Τέλος, προκάλεσαν ενδιαφέρον για τη δημιουργία παρεμβάσεων με στόχο την καλλιέργεια των θετικών στυλ σε νεότερες ηλικίες, όπου η κατάκτηση των κοινωνικών δεξιοτήτων αποτελεί κρίσιμο αναπτυξιακό ορόσημο.

ID:19481 | Ηθικές επικλήσεις και πειθώ: Πειραματική μελέτη της επίδρασης της πλαισίωσης της ηθικής στις πεποιθήσεις και την πρόθεση για εμβολιασμό κατά της Covid-19

Εμμανουήλ Τάκας, Αντώνιος Γαρδικιώτης
Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η πειθώ μέσω της ηθικής βασίζεται στην αξιοποίηση αξιών που αναγνωρίζουν και εκτιμούν τα άτομα, προσδίδοντας στις απόψεις μεγαλύτερη βαρύτητα και ειλικρίνεια, καθώς όταν ένα μήνυμα ενσωματώνει ηθικά στοιχεία, μπορεί να αγγίξει βαθύτερα το ακροατήριο, καθιστώντας το πιο δεκτικό και έτοιμο να ταυτιστεί με το περιεχόμενο του μηνύματος (Timmer et al., 2015). Παράλληλα, η ηθική πλαισίωση βοηθά τους ομιλητές να εστιάσουν σε κοινούς ηθικούς πυλώνες, οι οποίοι κινητοποιούν τη συλλογική δράση και ενισχύουν τη δέσμευση των ανθρώπων προς έναν κοινό στόχο (Scheufele & Tewksbury, 2006).
Οι ερευνητικές πρωτοβουλίες αναφορικά με τις απόπειρες πειθούς και τον εμβολιασμό έχουν μακρά παράδοση, όπου έχουν εξετασθεί στρατηγικές που μπορούν να ενισχύσουν την εμβολιαστική κάλυψη, εστιάζοντας σε ζητήματα όπως η εμπιστοσύνη, η εκπαίδευση και η επικοινωνία (ενδ. Karafillakis & Larsson, 2017). Αν και οι ερευνητικές αυτές πρωτοβουλίες έχουν σχετικά πρόσφατα διερευνήσει την επίδραση των γενικών ηθικών επικλήσεων (ενδ. Giublini et al.2018), αυτό που δεν έχει διερευνηθεί εις βάθος είναι η επίδραση συγκεκριμένων ηθικών επικλήσεων, δηλαδή των αξιακών, δεοντολογικών και χρηστικών σε συνδυασμό με καλέσματα ατομικής και συλλογικής ευθύνης, στην πρόθεση για εμβολιασμό και στις πεποιθήσεις περί εμβολιασμού και εμβολίων.
Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της επίδρασης των δηλώσεων που εμπεριέχουν συγκεκριμένες ηθικές επικλήσεις στις πεποιθήσεις αναφορικά με τα εμβόλια και τον εμβολιασμό. Για τον λόγο αυτό πραγματώθηκε πειραματικός σχεδιασμός με δύο ανεξάρτητες μεταβλητές (2x3), την ατομική και συλλογική επίκληση και τα διάφορα επίπεδα ηθικής (αξιακό, δεοντολογικό, χρηστικό) και εξαρτημένες μεταβλητές τις πεποιθήσεις για τα εμβόλια, τον εμβολιασμό και την πρόθεση για εμβολιασμό σε δείγμα γενικού πληθυσμού (n=267).
Ένα από τα κεντρικά ευρήματα της έρευνας αποτελεί ότι στη συνθήκη συλλογικής ρητορικής και αξιακής επίκλησης αυξάνεται το αίσθημα της αηδίας (disgust), το οποίο οδηγεί σε μειωμένη πρόθεση εμβολιασμού και σε αρνητικές πεποιθήσεις αναφορικά με τα εμβόλια και τον εμβολιασμό.

ID:19482 | Διερεύνηση της συσχέτισης της αυτοαποτελεσματικότητας και της ακαδημαϊκής επίδοσης του φοιτητικού πληθυσμού

Δήμητρα Πετρακόγιαννη, Αχιλλέας Ευθυμιόπουλος
Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η παρούσα ερευνητική εργασία αφορά, τη διερεύνηση της σχέσης της αυτοαποτελεσματικότητας με την ακαδημαϊκή επίδοση του φοιτητικού πληθυσμού, σε συνδυασμό με την μελέτη των επιδράσεων του φύλου, στην αυτοαποτελεσματικότητα και την απόδοση. Η έννοια της αυτοαποτελεσματικότητας ή της αυτεπάρκειας είναι κεντρική στην κοινωνικογνωστική θεωρία μάθησης του Bandura. Σύμφωνα με τον Bandura, ως αυτοαποτελεσματικότητα ορίζεται η πεποίθηση του ατόμου, ότι μπορεί να τα καταφέρει, δηλαδή η εμπιστοσύνη που έχει στις ικανότητές του. Η ακαδημαϊκή επίδοση ωστόσο, γίνεται αντιληπτή ως αποτέλεσμα της ικανότητας αντίδρασης και μάθησης που εσωτερικοποιείται από τον φοιτητή. Η ακαδημαϊκή επίδοση, φαίνεται να επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες (π.χ. κίνητρα και δεξιότητες του φοιτητή), καθώς υπάρχουν και ενδείξεις που την συνδέουν με την αυτοαποτελεσματικότητα.
Προκειμένου να ελεγχθεί η συσχέτιση της αυτοαποτελεσματικότητας με την ακαδημαϊκή επίδοση των φοιτητών, χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο ικανοτήτων μελέτης και εξετάσεων (ΕΙΜΕ) των Καλαντζή-Αζίζι Αναστασία και Ευάγγελου Καραδήμα, οι κλίμακες της γενικευμένης αυτοαποτελεσματικότητας (GSE) των Ralf Schwarzer και Matthias Jerusalem και η κλίμακα ακαδημαϊκής απόδοσης (APS) των Carson Birchmeier, Emily Grattan, Sarah Hornbacher και Christopher McGregory. Συγκεκριμένα, μέσω του στατιστικού προγράμματος SPSS, πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2, όπου διαπιστώθηκε η στατιστικά σημαντική συνάφεια ανάμεσα στην αυτοαποτελεσματικότητα και την απόδοση του φοιτητικού πληθυσμού ($\chi^2(16)=40.029$, $p< .001$). Ενώ, η στατιστική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε με εκατόν πέντε συμμετέχοντες έδειξε, ότι το φύλο δεν σχετίζεται με την αυτοαποτελεσματικότητα ($\chi^2(4)=9.093$, $p=.059$) και την ακαδημαϊκή επίδοση των φοιτητών ($\chi^2(3)=1.154$, $p=.764$). Τέλος, οι αντιλήψεις των φοιτητών για τις ικανότητές τους, σχετίζονται με την αίσθηση της αυτοαποτελεσματικότητας και την απόδοση ($\chi^2(12)=26.629$, $p=.009$). Συμπερασματικά, η υψηλή αίσθηση αυτοαποτελεσματικότητας συμβάλλει καθοριστικά στην ακαδημαϊκή επίδοση των φοιτητών, ενώ τα ερευνητικά αποτελέσματα έδειξαν πως το φύλο δεν σχετίζεται ούτε με την αυτοαποτελεσματικότητα, ούτε με την ακαδημαϊκή επίδοση των φοιτητών.

Λέξεις-κλειδιά: *αυτοαποτελεσματικότητα, ακαδημαϊκή επίδοση, φοιτητικός πληθυσμός, φύλο, κοινωνικογνωστική θεωρία Bandura*

ID:19484 | Η ψυχική υγεία των γυναικών του ακαδημαϊκού χώρου: μια ποιοτική μελέτη της συναισθηματικής ευεξίας των γυναικών στον ακαδημαϊκό χώρο

Μαρία-Ιωάννα Γιδαράκου, Κατερίνα Φλωρά
Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Η συναισθηματική ευεξία σαν όρος ψυχικής υγείας και μέρος της υποκειμενικής ευημερίας δεν έχει μελετηθεί επαρκώς και περιλαμβάνει μια αύξηση της θετικής συναισθηματικότητας και μια μείωση ή προσαρμογή στην αρνητική συναισθηματικότητα μέσω ρύθμισης. Η σχέση της με τις γυναίκες ακαδημαϊκούς δεν παρουσιάζεται τόσο θετική ιδιαίτερα λόγω των εργασιακών συνθηκών του σημερινού πανεπιστημίου με δυσμενείς επιπτώσεις στην απόδοση και στην προσωπική τους ζωή. Η παρούσα ερευνητική εργασία μελετά την συναισθηματική ευημερία των γυναικών καθηγητριών του ακαδημαϊκού χώρου και στοχεύει στην διερεύνηση των παραγόντων που δυσχεραίνουν την συναισθηματική ευεξία αυτών των καθηγητριών, των παραγόντων που προωθούν την ευημερία αλλά και των στρατηγικών ρύθμισης της. Μέσω της ποιοτικής μεθόδου και ειδικότερα εικοσιεννιά εις-βάθος ημιδομημένων συνεντεύξεων καθηγητριών όλων των βαθμίδων και θεωρητικών ή και θετικών επιστημών του πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας διερευνώνται οι ερευνητικοί στόχοι και εξετάζονται με την βοήθεια της ανάλυσης περιεχομένου. Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν για την συναισθηματική ευημερία ως μέρος της ψυχικής υγείας την ισορροπία προσωπικής και επαγγελματικής ζωής όπου συνδυάζει την ισορροπία-καλή αίσθηση των ίδιων των καθηγητριών και των προσωπικών τους σχέσεων αλλά και των θετικών συναισθημάτων προς την εργασία (σύνδεση λοιπόν, των συναισθημάτων και των κοινωνικών σχέσεων σε αυτή) ενώ σημειώθηκαν και τρόποι διαχείρισης με υπερίσχυση των ατομικών (προσωπικά εργαλεία, αναζήτηση ψυχολόγου) έναντι των συλλογικών (δομές συμβουλευτικής) αυτής της ισορροπίας-ευεξίας λόγω πιθανού στιγματισμού ή πιθανής διάκρισης του πανεπιστημίου. Επίσης, παράγοντες που δεν προώθησαν την συναισθηματική ευημερία και προκάλεσαν άγχος στις καθηγήτριες ήταν η έλλειψη μονιμότητας που παρατηρήθηκε σε καθηγήτριες χαμηλότερης βαθμίδας- ένα δύσκολο στάδιο εργασίας, η σύγκρουση της εργασίας και προσωπικής ζωής που επιδρά στον χρόνο με την οικογένεια και ο φόρτος εργασίας που συνδέεται με την προαναφερθείσα σύγκρουση. Τα διοικητικά καθήκοντα του φόρτου φάνηκε να παρατηρούνται σε καθηγήτριες υψηλότερης βαθμίδας –αυξημένες υποχρεώσεις αυτών ενώ παράγοντες που προώθησαν αυτήν την ευημερία και προκάλεσαν συναισθήματα χαράς, αρέσκειας , ευχαρίστησης και κινήτρου ήταν η επαφή με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες κατά την οποία υφίσταται σύνδεση των ευημεριών τους, η σημασία της διδασκαλίας προς το μέλλον των φοιτητών/τριών και ο αντίκτυπος της έρευνας στην κοινωνία και εξέλιξη των καθηγητριών. Ακόμη, μέσα από τα αποτελέσματα αναφέρθηκαν στρατηγικές προαγωγής της συναισθηματικής ευεξίας όπως ο προγραμματισμός-οργάνωση που περιλαμβάνεται στη στρατηγική problem-directed action , το δίκτυο υποστήριξης-επικοινωνίας για πρακτική εκτέλεση υποχρεώσεων και οι ευχάριστες δραστηριότητες που αφορούσαν ένα αίτημα προσωπικού χρόνου και σε συνδυασμό με τη problem-directed action ανήκουν σε στρατηγικές εστίασης στο προηγούμενο (πριν την συναισθηματική αντίδραση).

ID:20489 | Αξιολόγηση της κατάκτησης λεξιλογίου στη δεύτερη/ξένη γλώσσα σε μαθητές με ΔΕΠ-Υ: Σχεδιασμός έρευνας με τη χρήση της τεχνολογίας οφθαλμικής ιχνηλάτησης.

Γεωργία Ανδρέου, Αριάδνη Αργατζοπούλου
Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Έρευνες δείχνουν ότι τα παιδιά με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα παρουσιάζουν γλωσσικές δυσκολίες τόσο στην πρώτη όσο και στην δεύτερη/ξένη γλώσσα. Παρότι, η τεχνολογία eye-tracking έχει αναδειχθεί ως ένα σημαντικό εργαλείο έρευνας στο πεδίο της εκμάθησης δεύτερης/ξένης γλώσσας δεν υπάρχουν πολλές έρευνες που να εστιάζουν σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, όπως η ΔΕΠ-Υ (Donmez, 2023). Στόχος της παρούσας μελέτης είναι να παρουσιάσει το ερευνητικό πρωτόκολλο που σχεδιάστηκε για την αξιολόγηση της κατάκτησης προσληπτικού λεξιλογίου στην Αγγλική γλώσσα δέκα (10) μαθητών με διάγνωση ΔΕΠ-Υ, μετά από εκπαιδευτική παρέμβαση, μέσα από δοκιμασίες αναγνώρισης λεξιλογίου και με την χρήση τεχνολογίας eye-tracking. Πριν την παρέμβαση όλοι οι μαθητές θα αξιολογηθούν με μια δοκιμασία προσληπτικού λεξιλογίου, για να εντοπιστεί το προγενέστερο γνωστικό υπόβαθρο των λέξεων που θα διδαχθούν κατά την διάρκεια της παρέμβασης. Μετά την παρέμβαση, οι μαθητές θα αξιολογηθούν με την ίδια δοκιμασία για να μετρηθεί το ποσοστό κατάκτησης των νέων λέξεων και στη συνέχεια θα συμμετάσχουν σε δοκιμασία αναγνώρισης λέξεων με τη χρήση τεχνολογίας (eye-tracking), εφαρμόζοντας το εγκαθιδρυμένο παράδειγμα "visual world paradigm"(Guan, 2019). Σε αυτή τη διαδικασία, οι συμμετέχοντες θα ακούνε μια λέξη από αυτές που θα έχουν διδαχθεί κατά την διάρκεια της εκπαιδευτικής παρέμβασης, ενώ θα τους παρουσιάζονται ταυτόχρονα εικόνες, μία εκ των οποίων θα αποτελεί την εικόνα-στόχο, η οποία θα απεικονίζει την λέξη που ακούν ανάμεσα σε εικόνες διασπαστές. Αν μια λέξη έχει κατακτηθεί, η εστίαση του βλέμματος στην εικόνα-στόχο θα έχει μεγαλύτερη διάρκεια από ότι σε οποιαδήποτε άλλη εικόνα. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναμένεται να δείξουν ότι το ποσοστό προσληπτικού λεξιλογίου των μαθητών με ΔΕΠ-Υ στην αγγλική γλώσσα θα είναι υψηλότερο μετά την παρέμβαση από το αντίστοιχο στην ίδια δοκιμασία πριν την παρέμβαση. Επιπλέον, αναμένεται οι συμμετέχοντες να παρουσιάσουν μεγαλύτερη διάρκεια εστιάσεων του βλέμματος στις εικόνες που αντιπροσωπεύουν τις λέξεις που ακούν, γεγονός που υποδηλώνει την αποτελεσματική κατάκτηση του λεξιλογίου το οποίο διδάχθηκαν κατά την παρέμβαση.

ID:20491 | Από τον αποκλεισμό στη συμπερίληψη: Ένα βιωματικό εργαστήριο, με αξιοποίηση του μύθου του Φιλοκτήτη

Μήνα Τσικριτσάκη, Αικατερίνη Βάσιου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ο εκφοβισμός και ο αποκλεισμός μαθητικού πληθυσμού με ειδικές ανάγκες αποτελεί συχνό φαινόμενο στη σχολική κοινότητα και δύναται να παραλληλισθεί με την τραγωδία του Σοφοκλή *«Φιλοκτήτης»*. Ο ομώνυμος ήρωας ζει αποκλεισμένος σε ένα ακατοίκητο νησί, μετά την εγκατάλειψη του από τους συντρόφους του κατά την εκστρατεία στην Τροία, εξαιτίας μιας δύσοσμης πληγής από δάγκωμα φιδιού. Όμως δέκα χρόνια αργότερα, ένας χρησμός ανακοινώνει ότι η συμμετοχή του Φιλοκτήτη στον Τρωικό πόλεμο θα φέρει τη νίκη και οι πρώην σύντροφοι αρχίσουν ένα ταξίδι συμπερίληψης για να τον πείσουν να επιστρέψει. Τότε ο Φιλοκτήτης αρνείται πεισματικά την επιστροφή του και προτιμά να μείνει μόνος, αβοήθητος και χωρίς όπλα επιβίωσης, περιμένοντας τον θάνατό του. Τα ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν είναι: Γιατί ο Φιλοκτήτης ως θύμα αρνείται την επανένταξη του; Ποιες φωνές τον οδηγούν προς την απομόνωση και ποιες συμβάλουν στη συμπερίληψή του; Πώς οι φωνές των συντρόφων και των θεών μπορούν να επηρεάσουν την απόφαση του; Αυτά τα ερωτήματα θα γίνει προσπάθεια να απαντηθούν στο προτεινόμενο βιωματικό εργαστήριο μέσα από ρόλους *(role-playing)*. Το εργαστήριο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, ψυχολόγους και άτομα που εργάζονται με μαθητικό πληθυσμό. Σκοπός του είναι η κατανόηση της θέσης του θύματος του αποκλεισμού μέσα από την παρατήρηση του εσωτερικού διαλόγου του Φιλοκτήτη. Τέλος, μέσα από τη θέση του ήρωα θα συζητηθούν πρακτικές που συμβάλουν στη συμπερίληψη και στην επανένταξή του.

Λέξεις κλειδιά: *εκφοβισμός, θυματοποίηση, αποκλεισμός, συμπερίληψη.*

ID:20494 | Διερεύνηση αποτελεσματικότητας του ψυχοεκπαιδευτικού προγράμματος «Κάνε τη διαφορά» για την αντιμετώπιση της επιθετικότητας σε μαθητές προεφηβικής ηλικίας

Ιωάννης Κρομμύδας, Ανδρέας Μπρούζος
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η επιθετικότητα οριοθετείται εντός ενός ευρέος φάσματος συμπεριφορών, κύριο στόχο των οποίων αποτελεί η πρόκληση βλάβης. Οι επιθετικές συμπεριφορές ποικίλλουν τόσο αναφορικά με τον τρόπο εκδήλωσής τους όσο και σε σχέση με την έντασή τους. Βάσει της μορφής της, η επιθετικότητα διακρίνεται σε φυσική, λεκτική και σχεσιακή και μπορεί να εκδηλώνεται είτε άμεσα είτε έμμεσα. Για την αποτελεσματική αντιμετώπισή της, κρίνεται απαραίτητη η εφαρμογή των κατάλληλων πρώιμων παρεμβάσεων, προλαμβάνοντας τις αρνητικές επιπτώσεις από τη διαιώνισή της στην ενήλικη ζωή του ατόμου. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του ψυχοεκπαιδευτικού προγράμματος «Κάνε τη διαφορά» που στοχεύει στη διαχείριση της επιθετικότητας μαθητών προεφηβικής ηλικίας μέσα από την καλλιέργεια κοινωνικό-γνωστικών δεξιοτήτων. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει 12 ασύγχρονες διαδικτυακές συνεδρίες, στις οποίες αξιοποιούνται μέθοδοι της Γνωστικής Συμπεριφορικής Θεραπείας (CBT) σε συνδυασμό με τεχνικές Θετικής Ψυχολογίας. Το δείγμα αποτελείται από 321 μαθητές Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης δημοτικών σχολείων (πειραματική ομάδα: 165 και ομάδα ελέγχου: 156). Στους μαθητές χορηγήθηκαν εργαλεία στην έναρξη, στο τέλος, καθώς και 4 μήνες μετά τη λήξη του του προγράμματος, προκειμένου να αξιολογηθούν: α) ο βαθμός συνολικής επιθετικότητας και των επιμέρους συνιστωσών της (φυσική, λεκτική, έμμεση επιθετικότητα, θυμός, εχθρότητα), β) ο βαθμός σχεσιακής επιθετικότητας και των διαστάσεών της (προενεργητική, αντιδραστική, άμεση, έμμεση) και γ) οι κανονιστικές πεποιθήσεις των μαθητών σχετικά με τη γενικότερη αποδοχή της επιθετικής συμπεριφοράς, καθώς και με τη χρήση της ως αντίδραση σε κάποιο προκλητικό συμβάν. Τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του προγράμματος είναι ιδιαιτέρως ενθαρρυντικά, καθώς διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική μείωση στον βαθμό αποδοχής και έκφρασης διαφόρων μορφών επιθετικότητας στους μαθητές της πειραματικής ομάδας, σε αντίθεση με αυτούς της ομάδας ελέγχου. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τη σημασία ανάπτυξης κατάλληλων ψυχοεκπαιδευτικών προγραμμάτων, τα οποία μπορούν να συνεισφέρουν ουσιαστικά στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της επιθετικότητας, αξιοποιώντας ταυτόχρονα τις δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες.

ID:20495 | Στάσεις των Νέων απέναντι στους Μετανάστες σε συνάρτηση με την Πολυπολιτισμική Ιδεολογία και την Άδηλη Εξω-ομαδική Προκατάληψη

Μαρκέλλα Κυπραίου
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η παρούσα ερευνητική εργασία εξετάζει το φαινόμενο των στάσεων των νέων απέναντι στους μετανάστες. Φαίνεται πως ήδη από τις αρχές του 21ου αιώνα η εισχώρηση των μεταναστευτικών ρευμάτων στην Ελλάδα ήταν σημαντική. Μελετήθηκε η συσχέτιση του φαινομένου με τους παράγοντες της πολυπολιτισμικής ιδεολογίας και της άδηλης εξω ομαδικής προκατάληψης και η πρόβλεψή των στάσεων από τους παράγοντες αυτούς. Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας δείχνει πως η έρευνα γύρω από τους παράγοντες που επηρεάζουν τις στάσεις απέναντι στους μετανάστες είναι εκτενής και η θεωρητική τεκμηρίωση ισχυρή. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με την χρήση ερωτηματολογίων, τα οποία ήταν μεταφρασμένα στα ελληνικά, που στάλθηκαν στους συμμετέχοντες μέσω διαδικτύου. Η συμμετοχή ήταν ανώνυμη και το δείγμα αποτελούταν κυρίως από φοιτητές προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου. Το τελικό δείγμα αποτελούταν από 152 συμμετέχοντες που ανήκαν στο ηλικιακό εύρος 18-30 ετών με χώρα καταγωγής και γέννησης των ίδιων και των γονέων τους την Ελλάδα. Για τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων χρησιμοποιήθηκε ο δείκτης συσχέτισης καθώς και η ανάλυση παλινδρόμησης. Τα δεδομένα έδειξαν ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στους δύο εξεταζόμενους παράγοντες και τις στάσεις απέναντι στις μεταναστευτικές ομάδες. Οι δύο παράγοντες επίσης φάνηκε να έχουν ισχυρή προβλεπτική ισχύ. Επίσης σημαντικό φάνηκε να είναι το εύρημα πως ο παράγων πολυπολιτισμική ιδεολογία είχε υψηλή θετική συσχέτιση με τις στάσεις απέναντι στους μετανάστες ενώ ο παράγων άδηλη εξω-ομαδική προκατάληψη αν και είχε υψηλή συσχέτιση αυτή ήταν αρνητική.

ID:20496 | Γνωσιακή επιστήμη και φεμινιστική επιστημολογία: ένα επιστημικό προνόμιο

Φωτεινή Κυριακού

Η βασική θέση της γνωσιακής επιστήμης ορίζει ότι η διαδικασία της σκέψης μπορεί να κατανοηθεί με όρους αναπαραστατικών δομών στον νου (π.χ. ως λογικές προτάσεις, έννοιες) και υπολογιστικών διαδικασιών (π.χ. ως παραγωγικός συλλογισμός). Η παραπάνω παραδοχή έχει συνέπειες για τη φιλοσοφία τόσο σε επιστημολογικό όσο και πολιτικό επίπεδο. Εκκινώντας από τη θέση του υπολογισμού που εξηγεί τον νου ως μηχανή ικανή να ακολουθεί τους κανόνες της λογικής και να διατηρεί τη σημασιολογική αλήθεια (semantic truth) των σκέψεων χωρίς να προϋποτίθεται ο δειγματισμός της σύνολης διαδικασίας αναγκαία στον ανθρώπινο εγκέφαλο, θεωρείται αποδεκτό πως το μόνο που απαιτείται για τη γνωσιακή διαδικασία είναι οποιοδήποτε υλικό το οποίο ακολουθεί τους παραπάνω κανόνες. Εν τέλει, αν η γνωσιακή επιστήμη επιμένει στον δυϊσμό νου και σώματος εξασφαλίζοντας το πρωτείο στον νου, τότε καθίσταται δυνατός ο εξοβελισμός όχι μόνο του εγκεφάλου και του σώματος αλλά και του συναισθήματος, τα οποία προσεταιρίζεται η γυναικεία οπτική. Μάλιστα, σε αυτό το σημείο ενθυλακώνεται ο κίνδυνος διαγραφής των επιστημολογιών των καταπιεσμένων ομάδων των οποίων το σώμα διαμεσολαβεί την ταυτότητά τους και, συνεπώς, την εμπειρία τους από τον κόσμο. Αυτή η καταστασιακή (situated) και, άρα, ενσώματη προσέγγιση διά της αποδόμησης του διπόλου νου-σώματος εντός της φεμινιστικής οπτικής έχει συνέπειες για τη γνωσιακή διαδικασία και για το πεδίο της επιστημολογίας: η οπτική των μη ισομορφικών καταπιεσμένων υποκειμένων δεν αποσιωπάται, αντίθετα επανεκτιμάται ως πιθανό επιστημικό τεκμήριο το οποίο είναι δυνατό να οδηγήσει στην παραγωγή νέας γνώσης. Η επιστημολογική φεμινιστική θέση των «τοποθετημένων γνώσεων» (situated knowledges) αποτελεί τον καταλύτη για τη μετατροπή της γνωσιακής επιστήμης από υπολογιστική σε καταστασιακή όπου η κοινωνική θέση, το φύλο και το ευρύτερο περιβάλλον του πλαισιοθετημένου γνωσιακού υποκειμένου συζευγνύονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να επιδρούν στη γνωσιακή διαδικασία και την παραγωγή γνώσης.

ID:20497 | Φιλμικές αποτυπώσεις υποστήριξης vs. υπονόμευσης της μαθητικής ανάγκης για αυτονομία από ηθοποιούς-εκπαιδευτικούς στην κινηματογραφική τάξη: Συγκριτική επίδραση λεκτικού και εξωλεκτικού ύφους

Φωτεινή Αρβανιτίδου
Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Φιλμικά στιγμιότυπα, που αναδεικνύουν λεκτικά και εξωλεκτικά στοιχεία στη φυσιογνωμία εκπαιδευτικών, δηλώνοντας υποστήριξη ή υπονόμευση της μαθητικής ψυχολογικής ανάγκης για αυτονομία, μπορεί να προσφέρουν κατάλληλο έναυσμα για πρωτότυπες και αποδοτικές προσεγγίσεις και παρεμβάσεις βελτίωσης της πραγματικής εκπαιδευτικής πράξης. Για επαλήθευση αυτού του σκεπτικού, και αντλώντας από εμπειρικά ερευνητικά στοιχεία που τονίζουν την έμφαση της Θεωρίας Αυτοπροσδιορισμού στην αυτονομία ως ποιότητα με καθοριστική αξία για τη μαθητική επίδοση, συμμετοχή και συναισθηματική θετικότητα, πραγματοποιήθηκαν δύο διαδοχικές μελέτες. Η περιγραφική Μελέτη-1, εξέτασε μέσω παρατήρησης 13 στιγμιότυπων, από 3 κινηματογραφικές ταινίες, σε ποιο βαθμό και με ποιον τρόπο λεκτικές και μη-λεκτικές συμπεριφορές ηθοποιών-εκπαιδευτικών αντιστοιχούν σε υποστηρικτικό ή υπονομευτικό παρακινητικό ύφος. Η οιονεί πειραματικής Μελέτη-2 διερεύνησε την επίδραση ενός υποστηρικτικού και ενός υπονομευτικού ηθοποιού-εκπαιδευτικού στα συναισθήματα και την επιθυμία για ενεργητική συμμετοχή στην κινηματογραφική μαθητική τάξη, όπως καταγράφηκαν από *(N=61)* φοιτητές-φοιτήτριες *(M.O.* $_{\text{ηλικίας}}$ = 20,5*)* που παρακολούθησαν τα στιγμιότυπα σαν να ήταν οι μαθητές που απεικονίζονταν στην οθόνη. Ευρήματα στη Μελέτη-1 έδειξαν ότι στις επιλεγμένες κινηματογραφικές σκηνές οι συμπεριφορές υποστήριξης της αυτονομίας με τον υψηλότερο *Μ.Ο.* ήταν *Λαμβάνει υπόψη την οπτική των μαθητών* και *Χρησιμοποιεί ευγενική μη λεκτική επικοινωνία*. Η κατηγορία υπονόμευσης της αυτονομίας με τον υψηλότερο *Μ.Ο.* ήταν *Χρησιμοποιεί ελεγκτική μη λεκτική επικοινωνία*. Η πολυπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης στη Μελέτη-2 έδειξε ότι οι φοιτητές-φοιτήτριες που παρακολούθησαν τον υποστηρικτικό εκπαιδευτικό ανέφεραν χαμηλότερα επίπεδα αρνητικών συναισθημάτων και υψηλότερη διάθεση ενεργητικής συμμετοχής, ενώ οι ομόλογοί τους, που παρακολούθησαν τον υπονομευτικό εκπαιδευτικό, σημείωσαν αντίστροφες τάσεις. Αυτά τα ευρήματα επισημαίνουν τη σημασία που αποδίδεται στον κινηματογράφο, στην *Οπτική των μαθητών* και στη *Χρήση μη-λεκτικής επικοινωνίας*, ώστε να αποδοθεί ένα υποστηρικτικό προφίλ στον εκπαιδευτικό. Επιπλέον, δείχνουν την αξία της υποστήριξης της αυτονομίας για την ενίσχυση της μαθητικής συμμετοχής και την άμβλυνση των αρνητικών τους συναισθημάτων. Η συζήτηση των ευρημάτων επικεντρώνεται στην αξιοποίηση κινηματογραφικών σκηνών για επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε περισσότερο υποστηρικτικές πρακτικές.

ID:20499 | Η αποτελεσματικότητα της θεραπείας γνωστικής αποκατάστασης επί των ελλειμμάτων της μνήμης εργασίας στη σχιζοφρένεια: Μία μελέτη συστηματικής ανασκόπησης

Καλλιόπη Μαρία Συλαίου[1], Ζήσιμος Καραούζας[1], Αλεξάνδρα Τσακαλίδου Ραφαηλίδου [1], Ανδρόνικος Μάρκελος Γανιάρης[2], Στέλλα Γιακουμάκη[3]

[1] Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ηράκλειο

[2] Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ηράκλειο &, Ψυχιατρική Κλινική, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου, Κρήτη

[3] Εργαστήριο Νευροψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, Ρέθυμνο & , Κέντρο Ερευνών και Μελετών του Πανεπιστημίου Κρήτης για τις Ανθρωπιστικές, τις Κοινωνικές και τις Επιστήμες της Αγωγής (ΚΕΜΕ-ΠΚ), Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, Ρέθυμνο

Τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στην κατανόηση του κομβικού ρόλου που διαδραματίζουν τα γνωστικά ελλείμματα στη ζωή των ασθενών με σχιζοφρένεια. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στα ελλείμματα της μνήμης εργασίας λόγω της καθοριστικής συμβολής της στη ρύθμιση της τρέχουσας συμπεριφοράς. Παρά την πρόοδο αυτή, ωστόσο, η θεραπευτική αντιμετώπιση της σχιζοφρένειας εξακολουθεί να εστιάζει στη χορήγηση αντιψυχωσικών φαρμάκων, τα οποία δεν φαίνεται να έχουν αξιοσημείωτη αποτελεσματικότητα στην αντιμετώπιση των γνωστικών ελλειμμάτων. Ως εναλλακτική θεραπεία, που στοχεύει στην πληρέστερη αντιμετώπιση των γνωστικών ελλειμμάτων, έχουν προταθεί οι Θεραπείες Γνωστικής Αποκατάστασης. Στην παρούσα μελέτη συστηματικής ανασκόπησης, διερευνάται αν η χορήγηση αντιψυχωσικής αγωγής σε συνδυασμό με την εφαρμογή κάποιας Θεραπείας Γνωστικής Αποκατάστασης υπερτερεί στη βελτίωση της μνήμης εργασίας, έναντι της χορήγησης μόνο φαρμακευτικής αγωγής. Η αναζήτηση των μελετών έγινε στη βιβλιογραφική βάση PubMed σύμφωνα με προκαθορισμένα και σαφή κριτήρια συμπερίληψης και αποκλεισμού, ενώ στο σύνολο της μελέτης ακολουθήθηκαν οι βασικές αρχές των κατευθυντήριων οδηγιών Preferred Reporting Items for Systematic reviews and Meta-Analyses (PRISMA). Συνολικά, τα κριτήρια συμπερίληψης πληρούσαν οκτώ μελέτες, στις οποίες αξιολογήθηκαν 738 ασθενείς με σχιζοφρένεια, εκ των οποίων οι 448 συμμετείχαν σε προγράμματα Θεραπείας Γνωστικής Αποκατάστασης. Τα ευρήματα από την αξιολόγηση της μνήμης εργασίας και ανεξάρτητα από τις επιμέρους δοκιμασίες που χορηγήθηκαν, έδειξαν ότι (α) η συνδυαστική θεραπεία των ασθενών με κάποιας μορφής Θεραπεία Γνωστικής Αποκατάστασης και αντιψυχωσικά φάρμακα ήταν αποτελεσματικότερη σε σύγκριση με τη χορήγηση μόνο της φαρμακευτικής αγωγής στην αντιμετώπιση των ελλειμμάτων της μνήμης εργασίας και κυρίως στον λεκτικό υπότυπό της και (β) η βελτίωση που παρατηρήθηκε, διατηρήθηκε σε βάθος χρόνου. Τα ευρήματα της μελέτης αναδεικνύουν περαιτέρω την αποτελεσματικότητα των Θεραπειών Γνωστικής Αποκατάστασης στη σχιζοφρένεια και υποστηρίζουν τις σύγχρονες θεραπευτικές προσεγγίσεις, οι οποίες δεν εστιάζουν μόνο στην αντιμετώπιση της κλινικής συμπτωματολογίας μέσω της φαρμακευτικής θεραπείας στις μείζονες ψυχιατρικές διαταραχές.

ID:20502 | Πρόοδοι στην Αναπτυξιακή Νευροψυχολογία: Από την Έρευνα στην Πράξη

Οργανωτές:
Αντώνιος Ι. Χρήστου, Μαριέττα Παπαδάτου-Παστού, Στέλλα Τσερμεντσέλη
Φορείς: *Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*
Πρόεδρος: **Μαριέττα Παπαδάτου-Παστού**
Συζητήτρια: **Αλεξάνδρα Οικονόμου**

1. Εγκεφαλική πλευρίωση για τη γραφή σε παιδιά με κίνδυνο εμφάνισης δυσλεξίας: Μελέτες με λειτουργικό διακρανιακό υπέρηχο Doppler

Μαριέττα Παπαδάτου-Παστού[1,2], Αναστασία-Κωνσταντίνα Παπαδοπούλου[2,3], Κωνσταντίνα Φραγκούλη[4], Αθανάσιος Παπακώστας[4], Φαίη Αντωνίου[4], Φίλιππος Βλάχος[5], Φοίβος Φυλακτού[6], Nicholas A. Badcock[7]
[1]Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, Ελλάδα
[2]Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, Αθήνα, Ελλάδα
[3]Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα, Ελλάδα
[4]Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, Ελλάδα
[5]Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, Ελλάδα
[6]School of Physical Therapy, University of Western Ontario, London, Canada
[7]School of Psychological Science, The University of Western Australia, Australia

Η προφορική γλώσσα παρουσιάζει μη τυπική εγκεφαλική πλευρίωση στα παιδιά με (κίνδυνο για) δυσλεξία σε σχέση με τους καλούς αναγνώστες, αλλά δεν υπάρχουν μελέτες που να εξετάζουν την πλευρίωση για τη γραπτή γλώσσα. Στόχοι της παρούσας έρευνας ήταν (α) να αξιολογηθεί η πλευρίωση για τη γραφή και (β) να διερευνηθεί η επίδραση παρέμβασης στην πλευρίωση, σε παιδιά με κίνδυνο εμφάνισης δυσλεξίας. Με τη χρήση διακρανιακού υπερήχου Doppler, μετρήθηκε η πλευρίωση σε παιδιά 7-9 ετών με κίνδυνο εμφάνισης δυσλεξίας σε σχέση με ομάδα ελέγχου (n = 16 σε κάθε ομάδα). Για το δεύτερο ερώτημα, έχει ξεκινήσει η σύγκριση της επίδρασης φωνολογικής παρέμβασης - εξάσκηση στην αναγνώριση και τη διαχείριση συλλαβών και φωνημάτων- και πραγματολογικής παρέμβασης ελέγχου στην πλευρίωση για τη γραφή (n = 10 παιδιά της πειραματικής ομάδας). Τα προκαταρκτικά ευρήματα δεν παρέχουν αρκετές ενδείξεις για διαφορές μεταξύ των ομάδων, αλλά ενδέχεται να υποδεικνύουν την κατεύθυνση για μια αποτελεσματική πρώιμη παρέμβαση.

2. Επιτελικές λειτουργίες και θεωρία του νου: εξετάζοντας τα νευρογνωστικά ελλείματα και τη συμβολή μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης στις ειδικές μαθησιακές δυσκολίες

Στέλλα Τσερμεντσέλη[1], **Αικατερίνη Παυλίδου**[1] **& Ευαγγελία-Χρυσάνθη Κούκλαρη**[2]
[1]*Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*
[2] *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Οι επιτελικές λειτουργίες (ΕΛ) στις ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (ΕΜΔ) έχουν διερευνηθεί χρησιμοποιώντας κυρίως ψυχρές δοκιμασίες ΕΛ, ενώ λιγότερα είναι γνωστά για τις θερμές ΕΛ και τη θεωρία του νου (ΘτΝ). Ο στόχος της παρούσας μελέτης ήταν να εξετάσει τις διαφορές στις ψυχρές και θερμές ΕΛ, καθώς και στη ΘτΝ σε παιδιά σχολικής ηλικίας με ΕΜΔ, σε σύγκριση με τυπικά αναπτυσσόμενους συνομηλίκους. Διερευνήθηκε, επίσης, η αποτελεσματικότητα μιας σχολικής παρέμβασης ΕΛ ,βασισμένη στη γνωστικο-συμπεριφορική προσέγγιση. Συλλέχθηκαν δεδομένα από 135 παιδιά με και χωρίς ΕΜΔ (8-10 ετών), που δοκιμάστηκαν σε μετρήσεις ψυχρών και θερμών ΕΛ και ΘτΝ, πριν και μετά την παρέμβαση. Σημαντικές διαφορές παρατηρήθηκαν στην αναστολή, στη μνήμη εργασίας, στην καθυστέρηση της ικανοποίησης, καθώς και στην αναγνώριση ψυχικής κατάστασης/συναισθήματος ToM. Η ομάδα παρέμβασης έδειξε σημαντικά υψηλότερη βελτίωση από την ομάδα ελέγχου στη μνήμη εργασίας, τον προγραμματισμό, την ευελιξία και την στην αναγνώριση ψυχικής κατάστασης/συναισθήματος. Η μελέτη συμβάλλει στην κατανόησή για τα γνωστικά ελλείμματα στις ΕΜΔ. Τα δεδομένα, επίσης, υποστηρίζουν την αποτελεσματικότητα της σχολικής παρέμβασης ΕΛ σε παιδιά με ΕΜΔ.

3. Μπορούν η αφοβία, το άγχος και η ψυχοφυσιολογική αντιδραστικότητα σε απειλητικά ερεθίσματα να προβλέψουν εξωτερικευόμενες ψυχοπαθολογίες σε παιδιά: οι επιπτώσεις των ψυχοπαθητικών χαρακτηριστικών

Κώστας Φάντης[1], **Ιωάννης Μαυρομμάτης**[1], **Αντώνιος Ι. Χρήστου**[2]
[1]*Πανεπιστήμιο Κύπρου,*
[2]*Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

Η παρούσα μελέτη διερεύνησε τον προγνωστικό ρόλο της αφοβίας, του άγχους και της ψυχοφυσιολογικής αντιδραστικότητας σε απειλητικά ερεθίσματα στις εξωτερικευμένες ψυχοπαθολογίες σε παιδιά, συγκεκριμένα τη Διαταραχή Διαγωγής (CD), τη Διαταραχή Εναντιωματικής Διαταραχής (ODD) και τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ADHD), λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση των ψυχοπαθητικών χαρακτηριστικών. Ένα δείγμα παιδιών ηλικίας 8 έως 12 ετών αξιολογήθηκε με τη χρήση πολυμεθοδολογικής προσέγγισης που συνδύαζε δεδομένα από ερωτηματολόγια και μετρήσεις ψυχοφυσιολογικής αντιδραστικότητας. Οι αναλύσεις ιεραρχικής παλινδρόμησης έδειξαν ότι η αφοβία και η αγωγιμότητα του δέρματος (SC) ως αντίδραση σε απειλητικά ερεθίσματα προέβλεπαν αποκλειστικά τη CD, ενώ το άγχος ήταν σημαντικός προγνωστικός παράγοντας για την ODD. Επιπλέον, τα ψυχοπαθητικά χαρακτηριστικά, και ιδιαίτερα ο ναρκισσισμός και η παρορμητικότητα, συσχετίστηκαν θετικά με τις διαταραχές CD και ODD, ενώ η παρορμητικότητα συσχετίστηκε με την ADHD. Σημαντικά ήταν τα ευρήματα των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των χαρακτηριστικών της αφοβίας και της αγωγιμότητας του δέρματος, όπου υψηλά επίπεδα αφοβίας ενίσχυσαν τη συσχέτιση της αγωγιμότητας

του δέρματος με τις εξωτερικευμένες συμπεριφορές. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για εξατομικευμένες παρεμβάσεις που να λαμβάνουν υπόψη τους κοινούς και μοναδικούς αιτιολογικούς παράγοντες αυτών των διαταραχών.

4. Συσχετίσεις παιδιών-γονέων στην ψυχοφυσιολογική αντιδραστικότητα σε αρνητικά συναισθήματα: μπορούν να προβλέψουν την επιθετικότητα των παιδιών;

Αντώνιος Ι. Χρήστου [1], Κώστας Φάντη[2], Μελίνα Νικόλ Κοιρανίδη[2], Ιωάννης Μαυρομμάτης [2], Γεωργία Σούρσου[2], Nicholas Thomson[3]
[1]Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
[2]Πανεπιστήμιο Κύπρου
[3]Virginia Commonwealth University

Η ψυχοφυσιολογική αντιδραστικότητα σε ερεθίσματα που προκαλούν συναισθήματα έχει συνδεθεί με πρώιμες εκδηλώσεις επιθετικής συμπεριφοράς και η επιθετικότητα κατά την παιδική ηλικία σχετίζεται με την ανάπτυξη μιας σειράς προβλημάτων συμπεριλαμβανομένων προβλημάτων προσαρμογής αργότερα στη ζωή. Είναι ενδιαφέρον ότι προηγούμενη έρευνα έχει αναδείξει ότι γονεϊκές πρακτικές μπορούν να μετριάσουν τη σχέση μεταξύ της ψυχοφυσιολογικής αντιδραστικότητας ενός παιδιού και της αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Ωστόσο, μέχρι σήμερα, δεδομένα για τις πιθανές συσχετίσεις μεταξύ της αντιδραστικότητας σε ερεθίσματα φόβου μεταξύ γονέων και παιδιών και η επίδρασή στην επιθετικότητα των παιδιών απουσιάζει από τη βιβλιογραφία. Η παρούσα μελέτη διερεύνησε εάν οι ψυχοφυσιολογικές συσχετίσεις μεταξύ γονέων και παιδιών στην αντιδραστικότητα του καρδιακού ρυθμού (HR) όταν εκτίθενται σε ερεθίσματα που περιέχουν φόβο και αγωνία μπορούν να προβλέψουν την εκδήλωση προληπτικής και αντιδραστικής επιθετικότητα στα παιδιά. Το δείγμα αποτελούνταν από 124 δυάδες παιδιών-γονέων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αντιδραστικότητα του καρδιακού ρυθμού των παιδιών σε απειλητικά ερεθίσματα συσχετίστηκε αρνητικά με την προληπτική επιθετικότητα όταν η αντιδραστικότητα καρδιακού ρυθμού του γονέα σε ερεθίσματα δυσφορίας των άλλων ήταν χαμηλή, αλλά συσχετιζόταν θετικά με την προληπτική επιθετικότητα όταν η αντιδραστικότητα καρδιακού ρυθμού των γονέων σε απειλητικά ερεθίσματα ήταν υψηλή. Τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι γονείς που είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι σε ερεθίσματα δυσφορίας μπορεί να μην είναι σε θέση να ελέγξουν την αντιδραστικότητα του παιδιού τους που μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη προληπτική επιθετικότητα στα παιδιά. Η μελέτη παρέχει νέα δεδομένα σχετικά με την ύπαρξη συσχετισμών μεταξύ παιδιών και γονέων στην ψυχοφυσιολογική αντιδραστικότητα σε απειλητικά ερεθίσματα που μπορούν να προβλέψουν την επιθετική συμπεριφορά των παιδιών.

ID:20503 | Διερεύνηση της σχέσης της συγχωρητικότητας και της ψυχικής ευεξίας στην εφηβική ηλικία

Σταύρος Κυπραίος, Αικατερίνη Λαμπροπούλου
Ψυχολογία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η μελέτη της συγχώρησης έχει γνωρίσει μεγάλη άνθιση τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Αρκετές μελέτες παρουσιάζουν θετικές επιδράσεις της συγχώρησης στη σωματική, ψυχική, συναισθηματική και κοινωνική λειτουργικότητα μέσα από τη μείωση του στρες, του άγχους, του θυμού και της κατάθλιψης. Στην παρούσα μελέτη διερευνάται η σχέση της συγχώρησης και της ψυχικής ευεξίας στην εφηβική ηλικία. Στην έρευνα πήραν μέρος 227 έφηβοι μαθητές Γυμνασίου-Λυκείου από την ευρύτερη περιοχή των Αθηνών. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν την Κλίμακα Heartland για τη Συγχώρηση, η οποία αξιολογεί την προδιάθεση των ατόμων για συγχώρηση του εαυτού, των άλλων και των συνθηκών, και την Κλίμακα Μέτρησης της Ψυχικής Ευεξίας (Psychological Well-Being Scale) με έξι διαστάσεις, την αυτονομία, την κυριαρχία στο περιβάλλον, την προσωπική ανάπτυξη, τις θετικές σχέσεις, τον σκοπό στη ζωή και την αποδοχή του εαυτού. Επιπλέον, συλλέχθηκαν δημογραφικά δεδομένα. Επιμέρους ερευνητικοί στόχοι αφορούσαν τη διερεύνηση διαφορών ως προς το φύλο, την τάξη και τη βαθμίδα εκπαίδευσης. Ακόμα, εξετάστηκε ο προβλεπτικός ρόλος των διαστάσεων της συγχώρησης στην ψυχική ευεξία και, αντιστρόφως, ο προβλεπτικός ρόλος των διαστάσεων της ψυχικής ευεξίας στη συγχώρηση. Τα αποτελέσματα έδειξαν υψηλή θετική σχέση ανάμεσα στη συγχώρηση και την ψυχική ευεξία. Τα αγόρια σημείωσαν υψηλότερη επίδοση στη συγχώρηση συγκριτικά με τα κορίτσια. Επίσης, βρέθηκαν διαφορές στην ψυχική ευεξία ως προς τη βαθμίδα εκπαίδευσης και την τάξη φοίτησης. Οι τρεις διαστάσεις της συγχώρησης, του εαυτού, των άλλων και των συνθηκών προβλέπουν την ψυχική ευεξία, ενώ η αποδοχή του εαυτού, η κυριαρχία στο περιβάλλον και η προσωπική ανάπτυξη προβλέπουν τη συγχώρηση. Τα ευρήματα συμβάλλουν στη βαθύτερη κατανόηση της σχέσης της συγχώρησης και της ψυχικής ευεξίας στην εφηβεία και εμπλουτίζουν την υπάρχουσα βιβλιογραφία, καθώς παρέχουν μερική εμπειρική τεκμηρίωση του μοντέλου του ατομικού και κοινωνικού συστήματος στη συγχώρηση και την ψυχική ευεξία.

ID:20507 | Οι πεποιήσεις για την πανδημία του Covid-19 μέσα από ζωγραφιές παιδιών μέσης παιδικής ηλικίας

Παναγιώτα Τούρα[1], Τριανταφυλλιά Γεωργιάδου[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστημίο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα
[2] Επίκουρη Καθηγήτρια Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Τμήματος Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Η παρούσα μελέτη είχε ως στόχο να διερευνήσει από αναπτυξιακή σκοπιά τις ιδέες των παιδιών Δημοτικού Σχολείου αναφορικά με τη νέα πανδημία Covid-19, μέσα από τις ζωγραφιές τους. Στη μελέτη συμμετείχαν ογδόντα-δύο μαθητές/τριες (είκοσι-έξι επτάχρονοι, τριάντα-τρεις εννιάχρονοι και είκοσι-τρεις εντεκάχρονοι).
Στους συμμετέχοντες δόθηκε μια βινιέτα για τον Covid-19 και στη συνέχεια τους ζητήθηκε να ζωγραφίσουν τρία διαφορετικά σκίτσα. Πιο συγκεκριμένα, τους ζητήθηκε να σχεδιάσουν τον ιό Sars-Cov-2, να υποδείξουν μέτρα που θα μπορούσαν να αποτρέψουν τη μετάδοση του ιού στο σχολικό περιβάλλον και να προτείνουν συμβουλές για γρήγορη ανάρρωση από τον Covid-19. Η ποιοτική ανάλυση των σχεδίων δείχνει ότι τα παιδιά μέσης παιδικής ηλικίας έχουν κατανοήσει σε ένα αρκετά ικανοποιητικό βαθμό τον ιό Sars-Cov-2 και την ασθένεια που αυτός προκαλεί. Από τα αποτελέσματα βρέθηκε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών μπόρεσε να αναπαραστήσει τον ιό Sars-Cov-2 και να αναφερθεί στα επιστημονικά προτεινόμενα μέτρα πρόληψης και θεραπείας της νόσου. Ωστόσο, παρατηρήθηκαν ορισμένες ηλικιακές διαφορές στις απεικονίσεις των μαθητών/τριών. Ειδικότερα, η ανάλυση των σχεδίων φανερώνει ότι οι αντιλήψεις των μεγαλύτερων μαθητών/τριών Δημοτικού τείνουν να συνάδουν με την τρέχουσα επιστημονική γνώση, ενώ τα σχέδια των μικρότερων μαθητών/τριών υποδηλώνουν την ύπαρξη παρανοήσεων και αφελών ιδεών για τον ιό και την ασθένεια. Τα παραπάνω ευρήματα αποτελούν, μεταξύ άλλων, ένα πρώτο βήμα για τον σχεδιασμό μελλοντικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων / παρεμβάσεων με στόχο την κατανόηση της ασθένειας και την καλύτερη προσαρμογή των μαθητών σε συνθήκες πανδημίας.

ID:20509 | Οι σχέσεις μεταξύ των δυνατών στοιχείων του χαρακτήρα, της αντιληφθείσας κοινωνικής στήριξης και της ψυχικής ανθεκτικότητας: εργαζόμενοι σε Γενικό Νοσοκομείο

Κωνσταντίνα Παπαγιάννη[1], Κατερίνα Φλωρά[2]
[1] Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
[2] StartFragment

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τη σχέση μεταξύ των δυνατών στοιχείων του χαρακτήρα, της ψυχικής ανθεκτικότητας και της αντιληφθείσας κοινωνικής στήριξης των εργαζομένων ενός Γενικού Νοσοκομείου. Στο πλαίσιο της Θετικής Ψυχολογίας, επιβεβαιώνεται ότι η ψυχική ανθεκτικότητα ενισχύεται από τα θετικά χαρακτηριστικά του ατόμου, ενώ η κοινωνική υποστήριξη από την οικογένεια, τους φίλους και άλλες σημαντικές σχέσεις θεωρείται σημαντικός προστατευτικός παράγοντας. Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας ήταν να μελετηθεί η αλληλεπίδραση των συγκεκριμένων παραγόντων στο εργασιακό περιβάλλον του νοσοκομείου, ειδικά υπό την πίεση που προκάλεσε η πανδημία COVID-19.
Στην έρευνα συμμετείχαν 100 εργαζόμενοι/-ες του Γενικού Νοσοκομείου Ρόδου, οι οποίοι/-ες συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς, μετρήσεις για τα δυνατά στοιχεία του χαρακτήρα μέσω της κλίμακας VIA-114GR, την ψυχική ανθεκτικότητα με τη χρήση της κλίμακας CD-RISC και την αντιληφθείσα κοινωνική στήριξη με την κλίμακα MSPSS. Τα αποτελέσματα έδειξαν ισχυρές θετικές συσχετίσεις μεταξύ των χαρακτηριστικών της ελπίδας (r=.724, p<0.01), της κοινωνικής νοημοσύνης (r=.714, p<0.01) και της ομαδικότητας με την ψυχική ανθεκτικότητα (r=.688, p<0.01). Επιπλέον, η αντιληφθείσα κοινωνική στήριξη σχετίστηκε σημαντικά με την ψυχική ανθεκτικότητα, ενώ τα χαρακτηριστικά της αγάπης και της ευγνωμοσύνης παρουσίασαν τις ισχυρότερες θετικές συσχετίσεις με την κοινωνική υποστήριξη.
Η έρευνα συνεισφέρει στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία, υπογραμμίζοντας τη σημασία των θετικών στοιχείων του χαρακτήρα και της κοινωνικής στήριξης στην ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας των εργαζομένων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης. Τέλος, υπογραμμίζεται η ανάγκη υιοθέτησης αυτών των παραγόντων από τους υγειονομικούς οργανισμούς, προκειμένου να δημιουργηθούν υποστηρικτικά εργασιακά περιβάλλοντα που προάγουν την ανθεκτικότητα και την ευημερία του προσωπικού, οδηγώντας σε αποτελεσματικότερη φροντίδα των ασθενών.

Λέξεις-κλειδιά: *δυνατά στοιχεία χαρακτήρα, ψυχική ανθεκτικότητα, αντιληφθείσα κοινωνική στήριξη, συσχετίσεις, εργαζόμενοι νοσοκομείου*

ID:20511 | Ο ψυχολογικός αντίκτυπος του δυστυχήματος στα Τέμπη.
Τίτλος: Άμεσος ψυχολογικός αντίκτυπος επιζώντων του δυστυχήματος στα Τέμπη.
Συγγραφείς & φορέας εκπροσώπησης:

Γεωργιάδου Μαρίνα, Γουργούλη Βαΐα, Δεληγιαννάκη Διονυσία, Μαρέδη Αναστασία, Μαρίφογλου Χρυσάνθη, Ντιτίνου Ελένη, Φλωρά Κατερίνα
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Ψυχολογίας

Η παρούσα ερευνητική εργασία πραγματεύεται τον άμεσο ψυχολογικό αντίκτυπο των επιβατών της αμαξοστοιχίας InterCity 62, μετά το πέρας ενός μήνα από το σιδηροδρομικό δυστύχημα στα Τέμπη. Για τη συλλογή των ερευνητικών δεδομένων αξιοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος και συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις με πέντε επιζώντες από τις 6/4/2023 μέχρι τις 5/5/2023. Βάσει τριών θεματικών αξόνων διαμορφώθηκαν εισαγωγικές ερωτήσεις για το δυστύχημα, τον ψυχολογικό αντίκτυπο και το αίσθημα δικαιοσύνης. Οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες παρά τη λεπτότητα του ζητήματος και του συνακόλουθου συναισθηματικού τους φορτίου κλήθηκαν να εκφράσουν το βίωμά τους μετά από το καταστροφικό γεγονός. Οι συνεντεύξεις μαγνητοφωνήθηκαν και μεταγράφηκαν, ενώ στη συνέχεια διεξήχθη θεματική ανάλυση περιεχομένου. Από τις αναλύσεις προέκυψαν επτά θεματικές ενότητες: τραυματικό γεγονός, συμπτώματα αναβίωσης, εξωτερικές υπενθυμίσεις, αρνητικές αλλαγές στη διάθεση, αλλαγές στη διέγερση, λειτουργική σημασία και αίσθημα δικαιοσύνης. Τα ευρήματα της παρούσας εργασίας συνάδουν με αντίστοιχες διεθνείς έρευνες αναφορικά με τον άμεσο και τον χρόνιο ψυχολογικό αντίκτυπο επιβαινόντων σιδηροδρομικών δυστυχημάτων. Βασικό συμπέρασμα αποτέλεσε η εμφάνιση κοινών ψυχολογικών συμπτωμάτων και στους επιζώντες του σιδηροδρομικού δυστυχήματος στα Τέμπη. Βάσει της έρευνας η άμεση έκθεση σε σιδηροδρομικά δυστυχήματα κλονίζει καταλυτικά τον ψυχισμό των επιβατών καθιστώντας απαραίτητη την ψυχολογική τους υποστήριξη. Δεδομένου του σύντομου χρονικού διαστήματος που μεσολάβησε από το εν λόγω τραυματικό γεγονός έως και τη διενέργεια των συνεντεύξεων, η προσέγγιση των ερωτώμενων αποτέλεσε σημαντική πρόκληση. Συνολικά, η συγκεκριμένη εργασία δύναται να εγείρει περαιτέρω επιστημονική διερεύνηση του υπό εξέταση γεγονότος αλλά και αντίστοιχων με το σιδηροδρομικό δυστύχημα στα Τέμπη, γεγονότων.

Λέξεις Κλειδιά: Άμεσος Ψυχολογικός Αντίκτυπος, Επιζώντες, Σύγκρουση, Τέμπη, Αμαξοστοιχία, Τραύμα, Συμπτώματα

Τίτλος: Το βίωμα και οι εμπειρίες των νοσηλευτών/τριών , που συνέβαλαν στη περίθαλψη των τραυματιών-θυμάτων του δυστυχήματος στα Τέμπη.

Λακμέτα Σταυρούλα, Τυριτίδου Κατερίνα, Φλωρά Κατερίνα
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Ψυχολογίας

Περίληψη:
Το αντικείμενο μελέτης της παρούσας έρευνας αποτέλεσε ο εντοπισμός και η ανάδειξη των συναισθημάτων , τα οποία βίωσε η ομάδα των νοσηλευτών/τριών , που συνέβαλε στη περίθαλψη των τραυματιών-θυμάτων του σιδηροδρομικού δυστυχήματος , στα Τέμπη (28/2/2023). Προκειμένου να εντοπιστούν έννοιες ταυτόσημες με τα αντικείμενα της έρευνας , και στοχεύοντας στην ορθότερη κατανόηση της ψυχοσύνθεσης του δείγματος , το θεωρητικό πλαίσιο επικεντρώθηκε στις ψυχολογικές έννοιες του δευτερογενούς τραύματος και της διαταραχής μετατραυματικού στρες , που προέκυψαν έπειτα από ενδελεχή βιβλιογραφική ανασκόπηση των σχετικών θεματικών. Για τη συλλογή των δεδομένων διεξήχθησαν 8 ημιδομημένες συνεντεύξεις (ποιοτική μέθοδος) σε άτομα του νοσηλευτικού προσωπικού του Γενικού καθώς και του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Λάρισας , τα οποία έλαβαν μέρος στην έρευνα εθελοντικά. Στη συνέχεια , τα δεδομένα , που εξήχθησαν κατηγοριοποιήθηκαν σε 7 θεματικούς άξονες (βίωμα , συναισθηματικές αντιδράσεις , διαφοροποίηση , απώλεια συναδέλφου , αναφορές σε συγκεκριμένα περιστατικά , αποδόσεις του δυστυχήματος & όροι περίθαλψης) , μέσω της ανάλυσης περιεχομένου των συνεντεύξεων. Πρέπει να σημειωθεί , ότι παρά τη σημαντικότητα των ευρημάτων , αυτά δεν δύναται να γενικευτούν , εξαιτίας του μικρού αριθμού του δείγματος και της ιδιάζουσας ελληνικής συνθήκης (απουσία κρατικής μέριμνας για ψυχολογική υποστήριξη στο νοσηλευτικό προσωπικό).

Τίτλος: Συλλογικό τραύμα του σιδηροδρομικού δυστυχήματος στα Τέμπη: ψυχοκοινωνικές προκλήσεις και στρατηγικές αντιμετώπισης

Μαρίφογλου Χρυσάνθη, Φλωρά Κατερίνα
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Ψυχολογίας

Περίληψη:
Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στη διερεύνηση του σιδηροδρομικού δυστυχήματος στα Τέμπη ως μια σύγχρονη μορφή συλλογικού τραύματος που έχει προκαλέσει έντονη ψυχοκοινωνική αναστάτωση. Η 28η Φεβρουαρίου του 2023 αποτελεί μια ημερομηνία που αποτυπώθηκε στην συλλογική μνήμη λόγω της σφοδρής μετωπικής σύγκρουση της επιβατικής αμαξοστοιχίας Intercity 62 με την εμπορευματική 63503 και οδήγησε στον θάνατο 57 ανθρώπων. Στην εν λόγω ποιοτική έρευνα εξετάζονται οι ψυχοκοινωνικές προκλήσεις που προέκυψαν από το σιδηροδρομικό δυστύχημα των Τεμπών καθώς και οι στρατηγικές αντιμετώπισης που εφάρμοσαν άμεσα και έμμεσα εμπλεκόμενοι. Η μεθοδολογία της έρευνας περιλαμβάνει τη σύσταση μιας ομάδας εστίασης 6 μελών για τη διεξαγωγή ημιδομημένης ομαδικής συνέντευξης προσανατολισμένης στο εκάστοτε βίωμα. Οι συμμετέχοντες/ουσες φέρουν διαφορετική ιδιότητα και διακρίνονται σε δύο υποομάδες με βάση τον βαθμό εμπλοκής τους: στην υποομάδα με την άμεση εμπλοκή περιλαμβάνονται μια επιζών, ένας διασώστης και ένας γιατρός ενώ την υποομάδα με την έμμεση εμπλοκή συγκροτούν μια φίλη θυμάτων μια ψυχολόγος και ένας δημοσιογράφος.

Για την επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων αξιοποιείται η μέθοδος της ερμηνευτικής φαινομενολογικής ανάλυσης προκειμένου να αναδειχθεί τόσο ο ψυχολογικός αντίκτυπος, οι κοινωνικές συνέπειες και οι στρατηγικές αντιμετώπισης του τραυματικού γεγονότος όσο και η συλλογική διάσταση του τραύματος. Η συγκεκριμένη έρευνα ευθυγραμμίζεται με τις σύγχρονες τάσεις της Κλινικής Ψυχολογίας και Ψυχοπαθολογίας που δίνουν έμφαση στην μελέτη του τραύματος και των μετατραυματικών διαταραχών ενώ παράλληλα, αναδεικνύει την επιτακτική ανάγκη για κοινοτική ψυχολογική υποστήριξη. Τα αποτελέσματα της έρευνας στοχεύουν σε μια εις βάθος κατανόηση των επιστημονικά ανεξερεύνητων ψυχοκοινωνικών επιδράσεων και στρατηγικών αντιμετώπισης του σιδηροδρομικού δυστυχήματος στα Τέμπη εστιάζοντας στην κοινωνική διάσταση του τραύματος και την επίδρασή του στη συλλογική ταυτότητα και τη μνήμη.

Λέξεις κλειδιά: *Σιδηροδρομικό δυστύχημα, Συλλογικό τραύμα, Κοινωνική μνήμη, Μετατραυματικό στρες, Ψυχοκοινωνικός αντίκτυπος, Στρατηγικές αντιμετώπισης*

Τίτλος: «Η διερεύνηση του συλλογικού τραύματος από το δυστύχημα των Τεμπών στους εργαζόμενους του ΟΣΕ»

Βανικιώτη Ευθυμία, Φλωρά Κατερίνα
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Ψυχολογίας

Περίληψη

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η ανάδειξη του της εμπειρίας που βίωσαν οι εργαζόμενοι του ΟΣΕ μετά το σιδηροδρομικό δυστύχημα που συνέβη στα Τέμπη στις 28 Φεβρουαρίου του 2023. Ανάμεσα στα 57 θύματα υπήρχαν και εργαζόμενοι του ΟΣΕ. Το γεγονός αυτό μπορεί να είναι τραυματικό για τους εργαζόμενους του οργανισμού και αυτό διερευνάται στη παρούσα εργασία. Το δυστύχημα των Τεμπών είναι ένα σχετικά πρόσφατο γεγονός και οι ψυχολογικές επιπτώσεις αυτού δεν έχουν διερευνηθεί ακόμη επαρκώς με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν αρκετές πληροφορίες για το πώς αισθάνονται οι άνθρωποι αυτοί. Στα πλαίσια αυτής της εργασίας θα παρουσιαστούν πληροφορίες σχετικά με την έννοια του τραύματος και θα γίνει αναφορά και περιγραφή στις επιπτώσεις του δυστυχήματος. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της ποιοτικής ανάλυσης που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις με 10 εργαζόμενους του ΟΣΕ σχετικά με το πώς βιώνουν ατομικά και συλλογικά το γεγονός του δυστυχήματος.

ID: 20516 | Επιδράσεις εγγύς και απομακρυσμένης μεταφοράς μετά από εξάσκηση της επιτελικής μνήμης εργασίας

Στέλλα Γιακουμάκη[1], Βίκυ Σταυρουλάκη[1], Κυριακή Σιδηροπούλου[2]
[1] Εργαστήριο Νευροψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, Ρέθυμνο & Κέντρο Ερευνών και Μελετών του Πανεπιστημίου Κρήτης για τις Ανθρωπιστικές, τις Κοινωνικές και τις Επιστήμες της Αγωγής (ΚΕΜΕ-ΠΚ), Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[2] Εργαστήριο Νευροφυσιολογίας, Τμήμα Βιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πανεπιστημιούπολη Βουτών, Ηράκλειο, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η *εγγύς μεταφορά* περιγράφει την βελτίωση που παρατηρείται σε μία γνωστική λειτουργία μετά από εξάσκηση της ενώ η *απομακρυσμένη μεταφορά* αναφέρεται στην επαύξηση γνωστικών ικανοτήτων που δεν εξασκήθηκαν, αλλά μοιράζονται κοινό νευρωνικό υπόστρωμα με την ασκηθείσα λειτουργία. Στόχοι της συγκεκριμένης μελέτης ήταν να διερευνηθεί (α) αν η εξάσκηση της επιτελικής μνήμης εργασίας (ΕΜΕ) επιφέρει βελτίωσή της (εγγύς μεταφορά) ή/και βελτίωση της γνωστικής ευελιξίας (απομακρυσμένη μεταφορά) και (β) η σταθερότητα των επιδράσεων μεταφοράς για διάστημα 40 ημερών. Στη μελέτη πήραν μέρος μία πειραματική ομάδα (ν = 40) και μία ομάδα ελέγχου (ν = 47), συνταιριασμένες ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τα βασικά επίπεδα της ΕΜΕ και της γνωστικής ευελιξίας. Η εξάσκηση της ΕΜΕ στην πειραματική ομάδα έγινε με τη δοκιμασία Σειροθέτησης γραμμάτων και αριθμών για 10 διαδοχικές ημέρες ενώ για το ίδιο χρονικό διάστημα, η ομάδα ελέγχου εκτελούσε έργο που δεν απαιτούσε την ενεργοποίηση της. Στις ημέρες 10, 20, 30 και 40 μετά την ολοκλήρωση της εξάσκησης, οι δύο ομάδες αξιολογήθηκαν με τη δοκιμασία Αντίστροφης σειροθέτησης αριθμών και τη δοκιμασία Ταξινόμησης καρτών του Wisconsin. Οι συγκρίσεις μεταξύ των ομάδων έδειξαν ότι (α) η πειραματική ομάδα έδωσε περισσότερες σωστές απαντήσεις από την ομάδα ελέγχου (p= 0.010) στη δοκιμασία Αντίστροφης σειροθέτησης αριθμών ενώ αναδείχτηκε σημαντική αλληλεπίδραση της ομάδας με τον χρόνο εξάσκησης (p= 0.010) με τη διαφορά μεταξύ των ομάδων να καταργείται στις 40 ημέρες και (β) στη δοκιμασία της γνωστικής ευελιξίας, η πειραματική ομάδα ολοκλήρωσε σωστά περισσότερες κατηγορίες (p= 0.005), έκανε λιγότερα λάθη εμμονής (p= 0.008) και είχε καλύτερη ικανότητα αντίληψης των κανόνων (p= 0.016) σε σχέση με την ομάδα ελέγχου σε όλους τους χρόνους. Τα ευρήματα της μελέτης αναδεικνύουν τις επιδράσεις και των δύο ειδών μεταφοράς μετά από εξάσκηση της ΕΜΕ στον υγιή άνθρωπο και προτείνουν μεγαλύτερη σταθερότητα των επιδράσεων απομακρυσμένης σε σχέση με τις επιδράσεις εγγύς μεταφοράς.

ID: 20517 | Μορφοσυντακτικές δεξιότητες σε παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και σε παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ): Συγκριτική μελέτη

Γεωργία Ανδρέου[1], Βασιλική Λυμπεροπούλου[1], Βασιλική Ασλάνογλου[1]
[1] *Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

Οι ομοιότητες που παρατηρούνται στο γλωσσικό προφίλ των παιδιών με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) και των παιδιών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) είναι πολυάριθμες, γεγονός που έχει οδηγήσει στη διατύπωση υπόθεσης ότι πιθανόν αποτελούν διαφορετικές εκδηλώσεις της ίδιας υποκείμενης αιτίας. Ωστόσο, η σχέση μεταξύ των δύο πληθυσμών δεν έχει ακόμη διασαφηνιστεί, καθώς παρά τις ομοιότητες παρατηρούνται διαφορετικά ελλείμματα ανάμεσά τους, κυρίως ως προς τη μορφοσυντακτική ανάπτυξη. Σκοπό της παρούσας έρευνας αποτελεί η διερεύνηση και η σύγκριση των μορφοσυντακτικών δεξιοτήτων των παιδιών με ΔΑΦ και των παιδιών με ΑΓΔ. Στην έρευνα συμμετείχαν 25 παιδιά με ΔΑΦ και 25 παιδιά με ΑΓΔ ηλικίας 6 έως 8 ετών που είχαν αντιστοιχηθεί ως προς την ηλικία και το φύλο. Επιπλέον, 25 παιδιά τυπικής ανάπτυξης αντιστοιχισμένα ως προς την ηλικία και το φύλο συμμετείχαν ως ομάδα ελέγχου. Για την αξιολόγηση της μορφολογίας και της σύνταξης χορηγήθηκαν κλίμακες από το Διαγνωστικό Τεστ Γλωσσικής Νοημοσύνης (ΔΤΓΝ) σχολικής ηλικίας (Σταυρακάκη & Τσιμπλή, 2000). Τα αποτελέσματα έδειξαν διαφορές στις μορφοσυντακτικές δεξιότητες ανάμεσα στους δύο πληθυσμούς. Συγκεκριμένα, τα παιδιά με ΔΑΦ παρουσίασαν υψηλότερες επιδόσεις από τα παιδιά με ΑΓΔ σε όλες τις δοκιμασίες που εξετάζουν τη μορφολογία και τη σύνταξη. Ωστόσο, τόσο τα παιδιά με ΑΓΔ, όσο και τα παιδιά με ΔΑΦ είχαν χαμηλότερη επίδοση από τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης σε όλες τις δοκιμασίες. Παρά τις γλωσσικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με ΔΑΦ και τα παιδιά με ΑΓΔ σε σχέση με τους τυπικώς αναπτυσσόμενους ομηλίκους τους ως προς το μορφοσυντακτικό επίπεδο, τα ελλείμματά τους διαφέρουν και πιθανώς δεν μπορούν να οδηγήσουν στην υπόθεση μιας κοινής αιτιολογίας.

Σταυρακάκη, Σ., & Τσιμπλή, Ι.-Μ. (2000). *Διαγνωστικό τεστ γλωσσικής νοημοσύνης για παιδιά σχολικής και προσχολικής ηλικίας: Στάθμιση, στατιστική ανάλυση, ψυχομετρικές ιδιότητες*. Στο Πρακτικά του 8ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Λογοπεδικών-Λογοθεραπευτών (σελ. 95-106). Ελληνικά Γράμματα.

ID:20518 | Messy play και ΔΕΠΥ: Μελέτη Περίπτωσης για τη βελτίωση της ακουστικής ικανότητας, της λεκτικής έκφρασης και του άγχους

Δήμητρα Κατσαρού[1], Ασημίνα Αγγελίδου[2]
[1] *Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*
[2] *Υποψήφια Διδακτόρισσα ΤΕΠΑΕΣ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*

Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ) είναι μια από τις συχνότερες νευροαναπτυξιακές διαταραχές που συναντάται συχνά σε μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και περιλαμβάνει αρχικά τα χαρακτηριστικά της απροσεξίας, της παρορμητικότητας και της υπερκινητικότητας που παραμένουν στο χρόνο και προκαλούν σημαντικές δυσκολίες (Ψευτογιάννη & Κατσαρού, 2022). Πολλές έρευνες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά με ΔΕΠΥ έχουν γλωσσικές δυσκολίες (Friedman, et al., 2020) και άγχος (Hartman, et al., 2019). Σκοπός της συγκεκριμένης μελέτης είναι η παρουσίαση ενός νηπίου 6,2 ετών με διάγνωση ΔΕΠΥ όπου μέσω της τεχνικής messy play βελτιώθηκαν οι γλωσσικές τους δεξιότητες και μειώθηκε το άγχος. Συγκεκριμένα, ο Α. παρουσιάζει δυσκολίες στην έκφραση και την κατανόηση του λόγου και εκδηλώνει άγχος κατά τη διάρκεια της συμμετοχής του σε δραστηριότητες. Εφαρμόσθηκε η παρέμβαση messy play, μια μορφή παιχνιδιού που περιλαμβάνει τη χρήση υλικών όπως άμμος, πηλός, ζυμάρι, χρώματα, και άλλα υλικά (Casey & Prendiville, 2020), με σκοπό τη βελτίωση της γλωσσικής έκφρασης και μείωσης του άγχους του (Gascoyne, 2018). Η συγκεκριμένη τεχνική είναι ευεργετική στα παιδιά με ΔΕΠΥ, επειδή τους δίνει τη δυνατότητα να εστιάσουν στις αισθητηριακές εμπειρίες χωρίς να ανησυχούν για «σωστούς» ή «λάθος» τρόπους έκφρασης (Beckerleg, 2015). Αρχικά έγινε αξιολόγηση της ακουστικής ικανότητας, της λεκτικής έκφρασης μέσω του Αθηνά Τεστ και του άγχους μέσω του Spence Children's Anxiety Scale (SCAS) του παιδιού. Στη συνέχεια σχεδιάστηκε παρέμβαση με εβδομαδιαίες συνεδρίες messy play διάρκειας 45 λεπτών για τρεις μήνες. Στο τέλος της παρέμβασης αξιολογήθηκαν οι γλωσσικές δεξιότητες και το άγχος εκ νέου και παρατηρήθηκε μείωση του άγχους, βελτίωση ακουστικής ικανότητας και λεκτικής έκφρασης.

ID:20521 | Η Συσχέτιση της Μετατραυματικής Ανάπτυξης με την Ελπίδα και την Αισιοδοξία σε Άτομα με Καρκίνο

Μαριλένα Αγγελοπούλου[1], **Ντόνα Παπαστυλιανού**[1]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται η συσχέτιση της μετατραυματικής ανάπτυξης με τους κοινωνικούς περιορισμούς, την ελπίδα και την αισιοδοξία σε άτομα με καρκίνο. Με βάση την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, αναμενόταν ότι τα άτομα με χαμηλούς κοινωνικούς περιορισμούς και υψηλότερα επίπεδα ελπίδας και αισιοδοξίας θα εμφάνιζαν μεγαλύτερη μετατραυματική ανάπτυξη. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 269 ενήλικα άτομα, τα οποία είχαν διαγνωσθεί με καρκίνο. Για την μέτρηση των μεταβλητών χορηγήθηκε η Κλίμακα Κοινωνικών Περιορισμών (Lepore & Ituarte, 1999), το Ερωτηματολόγιο Μέτρησης του Χαρακτηριστικού της Ελπίδας (Snyder et al., 1991), η Αναθεωρημένη Κλίμακα Αισιοδοξίας (Scheier et al., 1994) και η Κλίμακα Μέτρησης Μετατραυματικής Ανάπτυξης (Tedeschi & Calhoun, 1996). Βρέθηκε θετική συνάφεια ανάμεσα στην μετατραυματική ανάπτυξη, την ελπίδα και την αισιοδοξία, ενώ εντοπίστηκε αρνητική συσχέτιση μεταξύ των κοινωνικών περιορισμών και της μετατραυματικής ανάπτυξης. Τα αποτελέσματα έδειξαν, επίσης, πως η ελπίδα και η αισιοδοξία λειτουργούν ως προβλεπτικοί παράγοντες στην εμφάνιση μετατραυματικής ανάπτυξης. Επίσης, εντοπίστηκαν διαφορές στον έλεγχο της κατανομής της μετατραυματικής ωρίμανσης των συμμετεχόντων ως προς τον τύπο καρκίνου. Ακόμη, βρέθηκαν διαφορές στη μετατραυματική ανάπτυξη ως προς το φύλο και την ηλικία. Ως προς το φύλο, οι γυναίκες σημείωσαν υψηλότερα επίπεδα μετατραυματικής ανάπτυξης από τους άνδρες. Τέλος, αναφορικά με την ηλικία, υψηλότερη μετατραυματική ωρίμανση παρατηρήθηκε σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Τα ευρήματα συζητούνται υπό το φως της σχετικής βιβλιογραφίας.

ID:20523 | Οι Στενές Διαπροσωπικές Σχέσεις Ελλήνων και Ελληνίδων πολιτών με κινητική αναπηρία και οι Κοινωνικές τους Αναπαραστάσεις. Μία ποιοτική έρευνα

Ντέσσυ Καλαποθάκου[1], **Μερόπη Τζίτζικα**[1]
[1] *Ψυχολογία, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα*

Οι στενές διαπροσωπικές σχέσεις αποτελούν τις πλέον σημαντικές πτυχές της ζωής και της ταυτότητας κάθε ανθρώπου. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να αναλύσει ποιοτικά τις υποκειμενικές εμπειρίες και αναπαραστάσεις των κινητικά αναπήρων ατόμων στην Ελλάδα.

Μέθοδος. Χρησιμοποιήθηκε ερμηνευτική φαινομενολογική προσέγγιση (με κύριο θεωρητικό πλαίσιο τις κοινωνικές αναπαραστάσεις), συνδυαστικά με ημιδομημένες συνεντεύξεις, 20 ερωτήσεων, με 13 συμμετέχοντες/ουσες (6 γυναίκες και 7 άνδρες) με (εκ γενετής ή επίκτητη) κινητική αναπηρία. Ακολούθησε θεματική ανάλυση, όπου αναδείχτηκαν ποικίλοι αλληλεπιδραστικοί παράγοντες, οι οποίοι φαίνεται να καθοδηγούν το ερωτικώς σχετίζεσθαι των κινητικά αναπήρων στην Ελλάδα.

Αποτελέσματα. Σε πλήρη ευθυγράμμιση με το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας, ένας συνδυασμός βιολογικών, κοινωνικών/πολιτισμικών και ψυχολογικών παραγόντων φάνηκε να επηρεάζει και να καθοδηγεί την (ανα)διαμόρφωση των ταυτοτήτων της αναπηρίας. Οι ταυτότητες που προέκυψαν βρίσκονται σε αμφίδρομη αλληλεπίδραση με τις στενές διαπροσωπικές σχέσεις των συμμετεχόντων/ουσών, με ποικίλες εκβάσεις. Συνεπώς, σε ορισμένες εκφάνσεις των ερωτικών/σχεσιακών αναπαραστάσεων και ερμηνειών τους, εντοπίστηκε ετερογένεια (κυρίως ως προς τα επίπεδα ανεξαρτησίας/αλληλεξάρτησης ή/και ψυχικής ανθεκτικότητας). Σε άλλες πτυχές ωστόσο, εντοπίστηκε συνέπεια και ομοιογένεια, κυρίως όσον αφορά την αποδοχή καθολικών (δια)προσωπικών αξιών, την ευθύνη, την αυτογνωσία, τα συναισθήματα και τις προσδοκίες. Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι όλοι/ες οι συμμετέχοντες/ουσες θεωρούν τις στενές διαπροσωπικές σχέσεις ως ολιστικές εμπειρίες που υπερβαίνουν αμιγώς ρομαντικές ή σεξουαλικές έννοιες, άπαντες αναγνώρισαν επιπλέον την ύπαρξη στιγματισμού, περιθωριοποίησης (εκφρασμένων ή εσωτερικευμένων) ταμπού, στερεοτύπων (ασεξουαλικότητας ή/και «αιώνιων παιδιών») και ενός πολυεπίπεδου (κοινωνικού, οικονομικού, νομικού, εκπαιδευτικού, διαπροσωπικού/σεξουαλικού) αποκλεισμού.

Συμπέρασμα. Η κοινωνική ταυτότητα (και η κοινωνική αναπαράσταση) της αναπηρίας είναι πολύπλοκη και καθορίζει τις στενές διαπροσωπικές σχέσεις. Η αναγκαιότητα για μεταλλαγή των Κοινωνικών Αναπαραστάσεων γύρω απο αυτήν κρίνεται άμεση, καθώς διαφάνηκαν ουσιαστικά προβλήματα, σχετιζόμενα με τις στενές σχέσεις των κινητικά αναπήρων, σε πολλαπλά επίπεδα. Ωστόσο, λόγω των εξαιρετικά σοβαρών περιορισμών της μελέτης (κυρίως του ομοιογενούς δείγματος) περαιτέρω, πιο συμπεριληπτική έρευνα κρίνεται απολύτως απαραίτητη, προκειμένου να οδηγηθούμε σε ασφαλή συμπεράσματα.

ID:20526 | Οι Θεραπευτικοί παράγοντες και η σχέση τους με την αποτελεσματικότητα ομαδικής παρέμβασης Θετικής Ψυχολογίας σε μαθητές Δημοτικού που βιώνουν γονεϊκή ψυχολογική οικονομική δυσχέρεια

Χριστίνα Τάσση[1], **Ανδρέας Μπρούζος**[1]
[1] *Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης/Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η αξιολόγηση των αντιλήψεων των συμμετεχόντων αναφορικά με τους θεραπευτικούς παράγοντες που αναδύθηκαν κατά τη διάρκεια μιας Ομαδικής Παρέμβασης Θετικής Ψυχολογίας, η οποία υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του σχολείου για την ενίσχυση της ευζωίας παιδιών, των οποίων οι γονείς βίωναν υψηλό επίπεδο ψυχολογικής οικονομικής δυσχέρειας, καθώς και η διερεύνηση της σχέσης αυτών των παραγόντων με την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης. Το δείγμα της έρευνας περιλάμβανε 145 μαθητές έκτης δημοτικού ($M.O._{ηλικίας}$ = 11,08 έτη, *T.A.* = 0,28). Για την επιλογή του δείγματος, οι γονείς συμπλήρωσαν μία κλίμακα που μετρούσε το επίπεδο ψυχολογικής οικονομικής δυσχέρειας. Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης, χορηγήθηκαν κλίμακες αυτοαναφοράς δύο εβδομάδες πριν από την έναρξη της παρέμβασης, δύο εβδομάδες μετά τη λήξη της, καθώς και δύο μήνες αργότερα. Μέσω αυτών των κλιμάκων συλλέχθηκαν δεδομένα σχετικά με δημογραφικά χαρακτηριστικά, αρνητικά γεγονότα ζωής, συναισθηματικά και συμπεριφορικά προβλήματα, θετικά και αρνητικά συναισθήματα, ικανοποίηση από τη ζωή, καθώς και ψυχολογική ευζωία των συμμετεχόντων. Για την αξιολόγηση των θεραπευτικών παραγόντων, μετά από κάθε συνεδρία, οι συμμετέχοντες συμπλήρωναν ένα ερωτηματολόγιο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι αναδύθηκαν όλοι οι θεραπευτικοί παράγοντες με συχνότερο τον παράγοντα της αυτοκατανόησης. Επίσης, παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ των θεραπευτικών παραγόντων και μεταβλητών σχετικών με την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης. Η πρακτική αξία των ευρημάτων συζητάται.

ID:20527 | Γνωσιο-συμπεριφορικό Δράμα και αυτισμός

Ανθούλλης Δημοσθένους
Υπουργείο Παιδείας, Κύπρος

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τα αποτελέσματα ανεξάρτητης έρευνας σε σχέση με τον βαθμό βελτίωσης σειράς δυσπροσαρμοστικών συμπεριφορών ατομων με υψηλής λειτουργικότητας αυτισμό μετά την λήψη της θεραπευτικής παρέμβασης του γνωσιακού-συμπεριφορικού δράματος.
Η μέθοδος εφαρμόστηκε από το 2011 στο Κέντρο Γνωσιο-συμπεριφορικού Δράματος στην Αθήνα αλλά δεν έτυχε ανεξάρτητης αξιολόγησης.
Μέσα από ποιοτικές και ποσοτικες μετρήσεις προέκυψαν ενδιαφέροντα ευρήματα μετά από στατιστικη ανάλυση των δεδομένων με το μη παραμετρικό τεστ Wilcoxon Ranked test. Χρησιμοποιήθηκε σταθμισμενο εργαλείο για να διερευνήσει τις βελτιώσεις στην κεντρική συνοχή, στην εκτελεστική λειτουργία, στην φαντασία, στην ενσυναίσθηση και στην συνεργασία αυτιστικών ατόμων της ίδιας ηλικίας.
Οι ποιοτικές μετρήσεις συνέβαλαν στην μεθοδολογική τριγωνοποίηση και ενίσχυσαν τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τα ποσοτικά δεδομένα.
Η νέα, πρωτοποριακή μέθοδος που εισήγαγε η Δρ Χάρις Καρνέζη μετά από έρευνα στο Πανεπιστήμιο του Δουβλίνου φαίνεται να έχει πετύχει μια ενδιαφέρουσα σύζευξη της Γνωσιακης Σχολής, του Συμπεριφορισμού και της Δραματοθεραπείας.

ID:20530 | Εργαστήριο με θέμα : Ενδυνάμωση και Ευαισθητοποίηση στη Δεοντολογία: Ηθικά ζητήματα και προβληματισμοί της συμβουλευτικής/κλινικής πράξης

Κυριακή Σωτηροπούλου
Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Στο παρόν εργαστήριο- το οποίο απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε φοιτητές ψυχολογίας και νέους επαγγελματίες- θα γίνει αρχικά μια συνοπτική παρουσίαση των βασικών παραμέτρων των καίριων δεοντολογικών περιοχών στη συμβουλευτική και ψυχοθεραπευτική πράξη (ενημερωμένη συγκατάθεση-απόρρητο-διπλές σχέσεις-παραβίαση των ορίων) με έμφαση στις νέες προκλήσεις που θέτει η χρήση της τεχνολογίας και της κοινωνικής δικτύωσης, μέσα από την οπτική της επικαιροποίησης των διεθνών κωδίκων δεοντολογίας.
Στη συνέχεια, μέσα από την βιωματική εργασία σε ομάδες και με αφορμή συγκεκριμένα ηθικά διλήμματα και μελέτες περίπτωσης, θα προκύψει αναστοχαστική συζήτηση και διαμοιρασμός εμπειριών για τη διαχείριση των διλημμάτων αυτών. Συγκεκριμένα, θα δοθεί έμφαση στον κριτικό αναστοχασμό των συμμετεχόντων στο εργαστήριο, μέσα από ασκήσεις που θα ενθαρρύνουν τον προβληματισμό και την ανάλυση σε υπαρκτά διλήμματα της συμβουλευτικής/κλινικής πράξης, σχετικά με το *απόρρητο, την ενημερωμένη συγκατάθεση,* τα *όρια* στη συμβουλευτική/θεραπευτική σχέση, τη *σύγκρουση ρόλων*, τις *διπλές σχέσεις,* τις *λεκτικές και μη λεκτικές προκλήσεις* του πελάτη και τις *προκλήσεις από την κοινωνική δικτύωση και τη χρήση της τεχνολογίας*. Επίσης, θα δοθεί έμφαση στην έννοια της *επαγγελματικής επάρκειας* και *ανεπάρκειας,* καθώς και στη διαδικασία της *παραπομπής*. Τέλος, σκοπός του εργαστηρίου είναι, με αφορμή την επεξεργασία των παραπάνω διλημμάτων, να δοθεί στους συμμετέχοντες το ερέθισμα να προβληματιστούν σε κρίσιμα ζητήματα της δεοντολογίας, τα οποία θα κληθούν αναπόφευκτα να αντιμετωπίσουν στην άσκηση του σχετικού επαγγέλματος, καθώς και να καλλιεργήσουν ανάλογες δεξιότητες ηθικής ευαισθησίας.

ID: 20534 | Ο Σχολικός Εκφοβισμός ΛΟΑΤΚΙ και Ετεροφυλόφιλων Εφήβων: Η Επίδραση των Χαρακτηριστικών της Προσωπικότητας και της Αντιλαμβανόμενης Ευτυχίας των Θυμάτων Βάσει Αναδρομικής Έρευνας σε Νεαρούς Ενήλικες

Σοφία Σκολίδη[1], **Σπυρίδων Κάμτσιος**[2]
[1] *Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*

Σκοπός της μελέτης ήταν η διερεύνηση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού σε ΛΟΑΤΚΙ (Λεσβία, Ομοφυλόφιλος, Αμφιφυλόφιλος, Τρανς, Κουίρ, Ίντερσεξ) και ετεροφυλόφιλα άτομα, καθώς και η αναζήτηση της σύνδεσης των Χαρακτηριστικών της Προσωπικότητας (Big Five) και του αντιλαμβανομένου Επιπέδου Ευτυχίας των συμμετεχόντων στην έρευνα με τις εμπειρίες σχολικού εκφοβισμού. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 120 άτομα νεαρής ενήλικης ηλικίας, 18 έως 25 ετών, τα οποία συμπλήρωσαν τα παρακάτω ερωτηματολόγια: (α) Αναδρομικό Ερωτηματολόγιο Καταγραφής Εμπειριών Σχολικού Εκφοβισμού (Schäfer et al., 2004), (β) Ερωτηματολόγιο των Πέντε Παραγόντων Προσωπικότητας (John et al., 1991) και (γ) Κλίμακα Ευτυχίας της Οξφόρδης (Hills & Argyle, 2002). Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της προσωπικότητας καθώς και του επιπέδου ευτυχίας με τις εμπειρίες σχολικού εκφοβισμού. Πιο συγκεκριμένα, από τα αποτελέσματα της μελέτης αναδείχθηκε πως ο υψηλός νευρωτισμός και η εξωστρέφεια συσχετίστηκαν με αυξημένη επιθετικότητα, ιδίως λόγω της ανάγκης για κοινωνική διάκριση. Αντίθετα, τα χαμηλά επίπεδα ευτυχίας και η διαθεσιμότητα φάνηκαν να σχετίζονται με μεγαλύτερη ευαλωτότητα και θυματοποίηση. Όσον αφορά στο επίπεδο ευτυχίας των ατόμων, χαμηλά επίπεδα ευτυχίας σχετίστηκαν με αυξημένη ευαλωτότητα των εφήβων στον εκφοβισμό, ενώ υψηλά επίπεδα, συνδεόμενα με ισχυρές φιλικές και οικογενειακές σχέσεις, φάνηκε να ασκούν προστατευτική επίδραση. Περαιτέρω, από τα ευρήματα της μελέτης αναδείχθηκε η συχνή έκθεση των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού, ενώ διαπιστώθηκε η υψηλή συχνότητα υιοθέτησης συμπεριφορών σχολικού εκφοβισμού από τα ετερόφυλα άτομα, καθώς και η μειωμένη θυματοποίησή τους. Τα ευρήματα της μελέτης ενισχύουν την υπάρχουσα βιβλιογραφία ιδιαίτερα όσον αφορά στη διαφοροποίηση της έκθεσης σε εμπειρίες σχολικού εκφοβισμού μεταξύ ΛΟΑΤΚΙ και ετερόφυλων ατόμων.

Λέξεις κλειδιά: *Σχολικός Εκφοβισμός, Σεξουαλικότητα, Χαρακτηριστικά της Προσωπικότητας, Επίπεδο Ευτυχίας, Αναδρομική Έρευνα*

ID:20536 | Ψυχοπαθητικά Χαρακτηριστικά και Επικίνδυνη Σεξουαλική Συμπεριφορά: Προκλήσεις και Θεραπευτικές Παρεμβάσεις

Ελένη Ρέκκα[1], Ευγενία Γκιντώνη[2]
[1] *Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα*
[2] *Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Πατρών, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα*

Εισαγωγή: Η σεξουαλική παρενόχληση, οι βιασμοί, οι μολύνσεις από σεξουαλικώς μεταδιδόμενα νοσήματα (ΣΜΝ) και οι ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες αποτελούν παγκόσμια ζητήματα δημόσιας υγείας που συνδέονται με την Επικίνδυνη Σεξουαλική Συμπεριφορά (ΕΣΣ). Η σεξουαλικότητα αποτελεί ένα πεδίο όπου εντοπίζονται ψυχοπαθητικά χαρακτηριστικά, τα οποία οδηγούν σε μη ασφαλείς πρακτικές, παραβατική συμπεριφορά και εγκληματικότητα. Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση εστιάζει στη συσχέτιση αυτών των χαρακτηριστικών με την ΕΣΣ, αναδεικνύοντας τη σημασία της κατανόησης των αιτιών και των επιπτώσεων για την ανάπτυξη αποτελεσματικών παρεμβάσεων.

Μεθοδολογία: Η μελέτη βασίστηκε σε βιβλιογραφική ανασκόπηση σύγχρονων διεθνών ερευνών. Αναλύθηκαν δεδομένα από τον γενικό και τον ιατροδικαστικό πληθυσμό, εστιάζοντας στη συχνότητα και τη φύση των ψυχοπαθητικών χαρακτηριστικών και τη συσχέτισή τους με την ΕΣΣ. Εξετάστηκαν επίσης παρεμβάσεις που στοχεύουν στη μείωση της παραβατικής συμπεριφοράς και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων.

Αποτελέσματα: Τα ψυχοπαθητικά χαρακτηριστικά, όπως η παρορμητικότητα, η χειραγώγηση, η έλλειψη ενοχής και ενσυναίσθησης, εμφανίζονται πιο έντονα σε έγκλειστους άνδρες (15-25%) και γυναίκες (6-17%), ενώ στον γενικό πληθυσμό το ποσοστό είναι 0,6%. Η ΕΣΣ αφορά κυρίως άνδρες (80%) και γυναίκες (38%) και περιλαμβάνει πρακτικές όπως το σεξ χωρίς προφυλάξεις, η χρήση ουσιών ή αλκοόλ πριν ή κατά τη διάρκεια του σεξ, και η σεξουαλική επαφή με πολλαπλούς ή αγνώστους συντρόφους. Επιπλέον, τα ψυχοπαθητικά χαρακτηριστικά συσχετίζονται με υψηλότερα ποσοστά βιασμών, σεξουαλικής παρενόχλησης και σεξουαλικής ανθρωποκτονίας.

Συμπεράσματα: Η κατανόηση της συσχέτισης των ψυχοπαθητικών χαρακτηριστικών με την ΕΣΣ είναι κρίσιμη για τη διαμόρφωση κατάλληλων θεραπευτικών παρεμβάσεων. Η έμφαση πρέπει να δοθεί στη μετατροπή αυτών των χαρακτηριστικών σε θετικά εργαλεία που θα ενισχύσουν την αυτογνωσία και την υπευθυνότητα των ατόμων, προλαμβάνοντας το στίγμα και την εγκληματικότητα. Τα ευρήματα της μελέτης υποδεικνύουν την ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις και προγράμματα πολιτικής που θα διασφαλίσουν την ψυχική και σεξουαλική υγεία τόσο στον γενικό όσο και στον ιατροδικαστικό πληθυσμό.

ID:20541 | Αποκωδικοποιώντας την Συμπεριφορά Απρόσεκτης Απόκρισης: Ψυχομετρική Αξιολόγηση στην Απόδοση Κλιμάκων και την Ερμηνεία Δεδομένων

Ιωάννης Τσαούσης, Πέτρος Λιτητάρης
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί στη διερεύνηση της επίδρασης της συμπεριφοράς απρόσεκτης απόκρισης (careless responding) στις ψυχομετρικές ιδιότητες μίας κλίμακας. Με τη χρήση ειδικών ψυχομετρικών δεικτών που αποσκοπούν στον εντοπισμό απρόσεκτων απαντήσεων, εξετάστηκε η επίδραση των συγκεκριμένων προτύπων απόκρισης (π.χ., ίδιο μοτίβο απαντήσεων σε διαδοχικά ερωτήματα) σε βασικά ψυχομετρικά χαρακτηριστικά της κλίμακας, όπως η προσαρμογή των στοιχείων της κλίμακας στις προσδοκίες ενός IRT μοντέλου (2PL), το επίπεδο των παραμέτρων δυσκολίας και διακριτότητας, η εσωτερική αξιοπιστία, κ.ά. Το δείγμα αποτελούνταν από 972 εκπαιδευτικούς οι οποίοι συμπλήρωσαν μία κλίμακα στάσεων που σχεδιάστηκε για να αξιολογήσει τις απόψεις και τις στάσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με διάφορες πτυχές της σχολικής ζωής και της διδακτικής απόδοσης. Στο πλαίσιο αυτής της παρουσίασης, η ανάλυση εστιάστηκε σε μία υποκλίμακα του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου που αξιολογεί τη διδακτική απόδοση. Μέσω της εφαρμογής του στατιστικού πακέτου “Careless” στο R, αναγνωρίστηκαν 349 (35,91%) συμμετέχοντες που εμφάνισαν συμπεριφορά απρόσεκτης απόκρισης, με την πλειονότητα αυτών να είναι γυναίκες και να διαθέτουν δέκα χρόνια εκπαιδευτικής εμπειρίας. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης ανέδειξαν ότι η συμπεριφορά απρόσεκτης απάντησης μπορεί να επηρεάσει σημαντικά χαρακτηριστικά της κλίμακας, όπως μη καλή προσαρμογή των στοιχείων στις προσδοκίες του μοντέλου, υπερβολική διακριτότητα των στοιχείων, και μειωμένη ακρίβεια στην εκτίμηση της παραμέτρου θ. Τα ευρήματα της μελέτης μπορούν να συνεισφέρουν τόσο στην κατανόηση των θεωρητικών και πρακτικών συνεπειών της συμπεριφοράς απρόσεκτης απάντησης, όσο και στη βελτίωση της ποιότητας των συλλεγόμενων δεδομένων, συμβάλλοντας, με αυτό τον τρόπο, σε πιο αξιόπιστες ερμηνείες και συμπεράσματα.

ID:20546 | Συμπεριφορά γρήγορης εικασίας στη βάση χρόνου απόκρισης σε ερωτήσεις από διεθνείς έρευνες επίδοσης

Μιχάλης Μιχαηλίδης, Μηλίτσα Ιβάνοβα
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία

Όταν σε δοκιμασίες και εξετάσεις χαμηλού διακυβεύματος (low-stakes assessments), οι εξεταζόμενοι δεν επενδύουν επαρκή προσπάθεια, οι βαθμολογίες που παίρνουν υποεκτιμούν την πραγματική επίδοσή τους. Ως αποτέλεσμα, η χαμηλή προσπάθεια σε δοκίμια επίδοσης μπορεί να βλάψει την εγκυρότητα των μετρήσεων από τα δοκίμια αυτά. Χρησιμοποιώντας χρόνους απόκρισης σε ερωτήσεις, αυτή η μελέτη εξέτασε τη συμπεριφορά «γρήγορης εικασίας» (rapid guessing) εξεταζομένων στο Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) σε διαφορετικούς τύπους ερωτήσεων. Η ηλεκτρονική αξιολόγηση PISA του 2015 διενεργήθηκε σε μεγάλα και αντιπροσωπευτικά δείγματα 15-χρονων μαθητών από 59 χώρες. Μετρήθηκε ο χρόνος απάντησης σε κάθε ερώτηση στις αξιολογήσεις των δοκιμίων Επιστήμης, Μαθηματικών και Γλώσσας με την εφαρμογή ενός σταθερού και ενός κανονιστικού ορίου στους χρόνους απόκρισης των στοιχείων για τον προσδιορισμό της γρήγορης εικασίας. Η εκδήλωση της συμπεριφοράς αυτής σε κάθε στοιχείο βρέθηκε να είναι μικρή κατά μέσο όρο, αλλά διέφερε εντός και μεταξύ των χωρών. Η μέση επίδοση (ακρίβεια) σε κάθε ερώτηση κάτω από συνθήκη γρήγορης εικασίας ήταν πολύ χαμηλότερη από την επίδοση όσων αφιέρωσαν περισσότερο χρόνο για να απαντήσουν στην ερώτηση. Ακολούθως υπολογίστηκε ο σταθμισμένος δείκτης προσπάθειας με βάση το χρόνο απόκρισης για κάθε μαθητή και συνολικά για κάθε εθνικό δείγμα. Οι μέσοι σταθμισμένοι δείκτες προσπάθειας ανά χώρα ήταν πολύ υψηλοί και συσχετίστηκαν θετικά με τη μέση βαθμολογία της χώρας στην εξέταση PISA. Μετά την αφαίρεση εξεταζόμενων που παρουσίασαν συμπεριφορά γρήγορης εικασίας (έστω και σε κάποια ή λίγες ερωτήσεις), η μέση βαθμολογία των χωρών βελτιώθηκε, ωστόσο ο αντίκτυπος στην κατάταξη των χωρών ήταν αμελητέος. Συνεπώς, η γρήγορη εικασία δεν συνιστά κύριο παράγοντα χαμηλής επίδοσης σε επίπεδο χώρας. Τα προγράμματα αξιολόγησης της επίδοσης μπορούν εύκολα να καταγράφουν συμπεριφορές γρήγορης εικασίας για τον εντοπισμό διαφορών μεταξύ των χωρών πριν από τη σύγκριση των επιδόσεων και για την ανάπτυξη παρεμβάσεων για την προώθηση μεγαλύτερης προσπάθειας και ενεργούς εμπλοκής στα δοκίμια αξιολόγησης.

ID: 20549 | Η οικογένεια ατόμων με νοητική αναπηρία: το είδος των εκφραζόμενων αναγκών των γονέων

Ιωάννης Παξινός, Χριστίνα Κρυσταμτσή, Στυλιανή Τζιαφέρη
Φροντίδα και Υποστήριξη Παίδων και Εφήβων με ειδικές ανάγκες υγείας στην κοινότητα, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Η παρούσα μελέτη αφορά την καταγραφή και διερεύνηση του είδους των αναγκών γονέων παιδιών με νοητική αναπηρία και η μελέτη της σχέσης τους με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος. Η έννοια της νοητικής αναπηρίας προσεγγίζεται όχι ως μία ιατρική κατηγορική αντίληψη, αλλά ως μία κοινωνική κατασκευή όπου οι κοινωνικοί όροι και τα κοινωνικά εμπόδια είναι τα στοιχεία που προσδιορίζουν τα άτομα. Επιπλέον η έννοια των αναγκών προσδιορίζεται μέσα από ένα κοινωνικό πλέγμα αλληλεπιδράσεων και μέσα από την συρρίκνωση και αποσάθρωση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Στην έρευνα συμμετείχαν 134 γονείς(58 πατέρες και 76 μητέρες)των οποίων τα παιδιά τους είχαν διαγνωσθεί από παιδοψυχιατρικές υπηρεσίες ως άτομα με νοητική αναπηρία και απάντησαν στο ερωτηματολόγιο μέσω δομημένης συνέντευξης.
Τα αποτελέσματά μας έδειξαν ότι οι γονείς εκφράζουν ανάγκες για περισσότερη πληροφόρηση για το μέλλον των παιδιών τους, κοινωνική στήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες. Σε ότι αφορά τις δημογραφικές μεταβλητές βρέθηκε ότι γονείς με μικρότερα παιδιά ανέφεραν λιγότερες ανάγκες για κοινωνική στήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες συγκριτικά με τους γονείς μεγαλύτερων παιδιών και οι γονείς μεγαλύτερης ηλικίας ανέφεραν περισσότερες ανάγκες συγκριτικά με τους γονείς μικρότερης ηλικίας.

ID:20550 | Η Μεσογειακή Διατροφή ως Διαφοροποιητικός Παράγοντας μεταξύ Υπέρ-Γηρασκόντων και Νορμοτυπικών Ηλικιωμένων

Σωτηρία Μόζα[1], Νικόλαος Σκαρμέας[2], Μαίρη Γιαννακούλια[3], Ευθύμιος Δαρδιώτης[4], Γεώργιος Χατζηγεωργίου[5], Παρασκευή Σακκά[6], Μαίρη Κοσμίδου[7]

[1] Εργαστήριο Νευροψυχολογίας & Νευροεπιστήμης της Συμπεριφοράς, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[2] Α' Νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[3] Τμήμα Επιστήμης Διαιτολογίας-Διατροφής, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα
[4] Τμήμα Νευρολογίας, Σχολή Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Θεσσαλία, Ελλάδα
[5] Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κύπρου
[6] Εταιρεία Αλτσχάιμερ Αθηνών
[7] Εργαστήριο Νευροψυχολογίας & Νευροεπιστήμης της Συμπεριφοράς, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Πρόσφατες έρευνες συγκλίνουν στο ότι η Μεσογειακή διατροφή συνδέεται με τη διατήρηση της γνωστικής λειτουργικότητας στην τρίτη ηλικία (Charisis και συν, 2021). Ωστόσο, λίγες μελέτες έχουν εστιάσει στην επίδραση της διατροφής αυτής στο προφίλ των λεγόμενων «υπέρ-γηρασκόντων-superagers»—ατόμων 80 ετών και άνω, με μνημονικές επιδόσεις συγκρίσιμες με αυτές ατόμων 40-50 ετών. Διερευνήσαμε τη σχέση της Μεσογειακής διατροφής σε υπέρ-γηράσκοντες και νορμοτυπικούς ηλικιωμένους.
Συμμετείχαν 105 άτομα 80 ετών και άνω (*Μ.Ο. ηλικίας*=82,19±2,15 έτη, *Μ.Ο. εκπαίδευσης*=7,28±4,85 έτη, 45,7% άνδρες). Ως υπέρ-γηράσκοντες ορίστηκαν όσοι σημείωσαν επίδοση ίση ή ανώτερη από τον μέσο όρο υγιών ατόμων 40-49 ετών στην Ελληνική Δοκιμασία Μάθησης Λέξεων (ελεύθερη καθυστερημένη ανάκληση). Οι συμμετέχοντες με επίδοση εντός μίας τυπικής απόκλισης από την επίδοση υγιών ατόμων 80+ θεωρήθηκαν νορμοτυπικοί ηλικιωμένοι. Οι συμμετέχοντες παρείχαν πληροφορίες για τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά και συνοδά νοσήματα. Η διαιτητική πρόσληψη αξιολογήθηκε με ημι-ποσοτικό Ερωτηματολόγιο Συχνότητας Κατανάλωσης Τροφίμων (Bountziouka και συν., 2012), από το οποίο κατασκευάστηκε Δείκτης Μεσογειακής Διατροφής (Scarmeas, Anastasiou, & Yannakoulia, 2018) για 11 ομάδες τροφίμων: μη επεξεργασμένα δημητριακά, πατάτες, φρούτα, λαχανικά, όσπρια, γαλακτοκομικά προϊόντα, ψάρια, κόκκινο κρέας, πουλερικά, αλκοολούχα ποτά και ελαιόλαδο. Χρησιμοποιήθηκε λογιστική παλινδρόμηση, με συμμεταβλητές την ηλικία, τα έτη εκπαίδευσης και το φύλο.
Σύμφωνα με αυτο-αναφορές, οι υπέρ-γηράσκοντες ήταν πιο πιθανό να ακολουθούν το Μεσογειακό διατροφικό πρότυπο συνολικά (*B*=.225, *p*=.042, *OR*=1.252), με οριακά μεγαλύτερη κατανάλωση ψαριών και θαλασσινών (*B*=.364, *p*=.057, *OR*=1.439) και περιστασιακή χρήση αλκοόλ (*B*=.225, *p*=.042, *OR*=1.252) σε σχέση με τους νορμοτυπικούς ηλικιωμένους. Δεν παρατηρήθηκαν διαφορές στους υπόλοιπους διατροφικούς δείκτες ή στα συνοδά νοσήματα μεταξύ των δύο ομάδων.
Τα ευρήματα δείχνουν ότι τα άτομα ηλικίας 80 ετών και άνω με άριστη μνήμη επεισοδίων τείνουν να ακολουθούν το Μεσογειακό διατροφικό πρότυπο περισσότερο από τους συνομήλικούς τους με φυσιολογική μνημονική επίδοση, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην κατανάλωση ψαριού και στην περιστασιακή κατανάλωση αλκοόλ. Απαιτούνται περισσότερες μελέτες για την αποσαφήνιση των λεπτομερειών αυτής της σχέσης.

ID:20551 | Σεξουαλική Αγωγή Ατόμων με Αυτισμό

Θάλεια Μπαρλαγιάννη
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η σεξουαλική αγωγή των ατόμων με αυτισμό, παρουσιάζει τεράστιες ελλείψεις και τα κενά είναι πολλά. Στην Ελλάδα τα προγράμματα σεξουαλικής αγωγής δεν επαρκούν, παρά το γεγονός ότι η σεξουαλική ζωή αποτελεί βασικό συστατικό της ζωής ενός ατόμου, συνδέεται άμεσα με την κοινωνικοποίησή του και διαμορφώνεται μέσα από τη διαδικασία της μάθησης. Στη συγκεκριμένη έρευνα δόθηκαν ερωτηματολόγια τα οποία απαντήθηκαν από γονείς ατόμων με αυτισμό. Οι ερωτήσεις αφορούσαν τις απόψεις και αντιλήψεις τους σχετικά με τη σεξουαλική αγωγή των ατόμων με αυτισμό, τις προθέσεις τους σε σχέση με το πρόγραμμα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και το πιθανό ενδεχόμενο τα παιδιά τους να έχουν συμμετάσχει σε κάποιο παρόμοιο πρόγραμμα. Οι γονείς οι οποίοι συμμετείχαν έχουν παιδιά ηλικίας 5 έως 15 ετών και είναι όλοι κάτοικοι της Θεσσαλίας. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν σε ειδικά σχολεία, όπως και σε Κέντρα Ημέρας Ατόμων με Αυτισμό. Η συμμετοχή, αλλά και το ενδιαφέρον των γονέων που πήραν μέρος στην έρευνα, ήταν ικανοποιητικό. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει ότι οι περισσότερες απαντήσεις προήλθαν από μητέρες, χωρίς ενημέρωση από θεσμικούς φορείς και ελάχιστη συμμετοχή σε σεμινάρια ή προγράμματα σεξουαλικής αγωγής. Από την ανάλυση προκύπτει επίσης η τεράστια ανάγκη δημιουργίας δομών και προγραμμάτων που να στοχεύουν στη σεξουαλική αγωγή. Εμφανές στοιχείο της έρευνας είναι ο πολύ μικρός αριθμός παιδιών που έχουν πάρει μέρος σε προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Η ενημέρωση των γονέων, για όσα παιδιά πήραν μέρος σε προγράμματα, έγινε κυρίως από το σχολείο ή το διαδίκτυο και τα οφέλη που αποκόμισαν ήταν σημαντικά με όρους βελτίωσης στη σεξουαλική συμπεριφορά, την κοινωνικοποίηση και τον προγραμματισμό της οικογένειας.

Λέξεις κλειδιά: *Αυτισμός, Σεξουαλική Αγωγή και Συμπεριφορά, Προγράμματα Παρέμβασης*

ID:20556 | Προκλήσεις στην δόμηση θεραπευτικής σχέσης με παιδιά και εφήβους με βαρύ ιστορικό κακοποίησης-παραμέλησης

Χρήστος Σωζόπουλος
ΑΠΘ Τμήμα Ψυχολογίας, Κέντρο Ημέρας Ζωγράφου – Το Χαμόγελο του Παιδιού

Στην παρούσα περίληψη γίνεται λόγος μέσα από παραδείγματα για το ευρύ φάσμα των συμπεριφορών που μπορεί να νοηθούν ως κακοποίηση-παραμέληση, και αναλύονται οι συνέπειες των συμπεριφορών αυτών στο παιδί και στον έφηβο σε ψυχοσυναισθηματικό και υπαρξιακό επίπεδο. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι συνηθέστερες ψυχιατρικές συννοσηρότητες, καθώς και οι δυσκολίες στην δόμηση και εγκαθίδρυση της θεραπευτικής σχέσης. Αναλυτικότερα, αναλύονται ζητήματα εμπιστοσύνης, η δουλειά με συναισθήματα της ντροπής, της ενοχής, της θλίψης και του θυμού ως πυρηνικά συναισθήματα στην κακοποίηση και παραμέληση, συμπεριφορικά μοτίβα, ζητήματα φύλου στην μεταβίβαση και την αντιμεταβίβαση, καθώς και τεχνικές δόμησης της θεραπευτικής σχέσης, όπως το συμβολικό παιχνίδι κ.α.

ID:20557 | Νομιμοποίηση Τώρα: Διεκδικήσεις και χρονικότητα στην ισπανική εκστρατεία για τη νομιμοποίηση των μεταναστ(ρι)ών

Αναστασία Ζησάκου[1], Marisela Montenegro[1], Λία Φίγγου[2]
[1] Τμήμα Κοινωνικής Ψυχολογίας, Αυτόνομο Πανεπιστήμιο Βαρκελώνης, Βαρκελώνη
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η κοινωνική ψυχολογία έχει εστιάσει στις μεθόδους με τις οποίες θεσμικοί και πολιτικοί παράγοντες χρησιμοποιούν τις κατασκευές της νομιμότητας/παρανομίας των μεταναστών/στριών ως επιχειρηματολογικούς πόρους στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης των δικαιωμάτων της πολιτειότητας. Εντούτοις, έχει εξετάσει ελάχιστα το πώς οι ίδιοι οι μετανάστες διαπραγματεύονται το διοικητικό καθεστώς παρατυπίας στις διεκδικήσεις τους για δικαιώματα και ένταξη. Η παρούσα εργασία εξετάζει τους ρητορικούς πόρους που χρησιμοποιεί το κίνημα «Νομιμοποίηση Τώρα» στον λόγο της εκστρατείας του για την νομιμοποίηση 500.000 μεταναστών/μεταναστριών που ζουν σε διοικητικό καθεστώς παρατυπίας στο Ισπανικό Κράτος. Με τη χρήση αναστοχαστικής θεματικής ανάλυσης των αναρτήσεων της εκστρατείας στο Twitter, εντοπίστηκαν τρία κύρια θέματα, οργανωμένα σε χρονικό άξονα. Το πρώτο θέμα επικεντρώνεται στη διαχείριση των συνόρων και τους θανάτους μεταναστών, παρουσιάζοντας το κράτος ως μηχανισμό νεκροπολιτικής και βίας. Το δεύτερο θέμα δίνει έμφαση στην επιτακτικότητα του παρόντος (όπως εκφράζεται μέσω του κεντρικού αιτήματος της εκστρατείας «Νομιμοποίηση *Τώρα*»), το οποίο ενδυναμώνει συμμαχίες και συλλογικές προσπάθειες για άμεσες διεκδικήσεις δικαιωμάτων. Το τρίτο θέμα προβάλει μια πολιτική οπτική ενός δίκαιου μέλλοντος, βασισμένης στην τρέχουσα κινητοποίηση, υποστηρίζοντας την οικοδόμηση μιας συμπεριληπτικής κοινότητας και την κατάργηση των αποκλεισμών που προκύπτουν από τις διακρίσεις της επίσημης πολιτειότητας. Τα ευρήματα δείχνουν πώς η αλληλεπίδραση των χρονικοτήτων μπορεί να είναι κρίσιμη στον ακτιβιστικό λόγο που στοχεύει στην αμφισβήτηση των κρατικών αφηγημάτων και στην προώθηση μιας νέας προοπτικής κοινωνικής δικαιοσύνης. Με το να παρουσιάζει την νομιμοποίηση τόσο ως μια άμεση ανάγκη όσο και ως καταλύτη συστημικής αλλαγής, η εκστρατεία όχι μόνο αντιστέκεται στη χρονικότητα που επιβάλλουν οι κρατικές δομές αλλά ενισχύει την κατανόηση της συλλογικής δράσης και των διεκδικήσεων δικαιωμάτων ως μιας δυναμικής διαδικασίας. Η μελέτη συνεισφέρει στην κοινωνική ψυχολογία της μετανάστευσης, δείχνοντας πώς οι χρονικές κατασκευές μπορούν να χρησιμοποιηθούν στρατηγικά από τα κινήματα βάσης για την αναδιαμόρφωση του λόγου και την προώθηση των κοινωνικοπολιτικών στόχων των μεταναστών.

ID:20558 | Social Media Addiction Inventory: Κατασκευή ενός πολυπαραγοντικού εργαλείου για την αξιολόγηση του εθισμού από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Ειρήνη Μαρίνα Μητροπούλου[1], Λεωνίδας Ζαμπετάκης[2]
[1] *Κέντρο Προώθησης Απασχόλησης Ρεθύμνου, Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο*

Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (social media) έχει αυξηθεί σημαντικά με περισσότερους από πέντε δισεκατομμύρια χρήστες παγκοσμίως. Αντίστοιχη αύξηση διαπιστώνεται και στις συμπεριφορές εθισμού προς τα social media, οι οποίες είναι εμφανείς κυρίως από άτομα νεαρής ηλικίας. Παρόλο που αρκετές έρευνες αναφέρουν τις πολλαπλές αρνητικές επιπτώσεις λόγω της υπερβολικής χρήσης τους, μέχρι σήμερα δε υπάρχει κάποιο ψυχομετρικό εργαλείου που να επιτρέπει την αξιολόγηση διαφορετικών διαστάσεων ως προς τον εθισμό από τα social media. Στόχος της παρούσας εργασίας λοιπόν είναι η κατασκευή και η παρουσίαση του πρώτου πολυπαραγοντικού ψυχομετρικού εργαλείου, το οποίο αξιολογεί συμπεριφορές εθισμού από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ονομάζεται Social Media Addiction Inventory (SMAI). Το SMAI βασίζεται στο γενικό μοντέλο εθισμού, το οποίο περιλαμβάνει έξι παράγοντες: τις συχνές συναισθηματικές μεταπτώσεις (*mood modifications*), την ανοχή στην προβληματική συμπεριφορά (*tolerance*), τη σύγκρουση με άτομα που θεωρούνται σημαντικά (*conflict*), την κυριαρχία της σκέψης (*salience*), την απόσυρση από τον κοινωνικό περίγυρο και τα δρώμενα (*withdrawal*) και τέλος την υποτροπή προς την εκδήλωση προβληματικών συμπεριφορών (*relapse*). Περισσότεροι από 1.000 ενήλικες συμμετείχαν στο παρόν ερευνητικό έργο και συμπλήρωσαν διαδικτυακά το SMAI, μαζί με άλλα ψυχομετρικά εργαλεία. Μέσα από την εφαρμογή της παραγοντικής ανάλυσης διαπιστώθηκε ότι ένα αμφιπαραγοντικό μοντέλο, το οποίο αποτελείται από έναν γενικό παράγοντα εθισμού στα social media και από τις έξι επιμέρους διαστάσεις του γενικού μοντέλου παρουσιάζει την καλύτερη προσαρμογή στα δεδομένα της έρευνας. Επιπλέον, τα αποτελέσματα των αναλύσεων για την αξιοπιστία και την εγκυρότητα του εργαλείου, επιβεβαιώνουν ότι το SMAI είναι ένα άρτιο ψυχομετρικό εργαλείο, το οποίο παρέχετε ελεύθερα για την αξιολόγηση συμπεριφορών εθισμού από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε ενήλικες.

ID:20560 | Εμπειρίες Φοιτητών με Ψυχοθεραπεία και Γνώσεις σχετικά με τη Διαδικασία της Ψυχοθεραπείας

Άννα Αντωνία Παπασταύρου, Αικατερίνη Καραπατσακίδου, Χριστίνα Παπαχρήστου
Ψυχολογία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η βελτίωση της ψυχικής ευημερίας των ανθρώπων και η διαμόρφωση του κατάλληλου θεραπευτικού πλάνου, αποτελεί έναν σημαντικό στόχο των επαγγελματιών ψυχικής υγείας. Ωστόσο, το βίωμα της θεραπείας δεν είναι κοινό για όλους και τα συναισθήματα των πελατών διαφέρουν. Στόχος, λοιπόν, της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει τις εμπειρίες των φοιτητών/τριών με ψυχοθερεπεία, καθώς και τη γνώση τους σχετικά με τη διαδικασία της θεραπείας. Δεδομένα συγκεντρώθηκαν για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των θεραπευόμενων, την ικανοποίηση τους από τη θεραπεία, τις θετικές και αρνητικές επιδράσεις και τις προτάσεις τους για τη βελτίωση της διαδικασίας. Επιπλέον, αποσκοπεί στη συγκέντρωση πληροφοριών για συνθήκες όπως η σύναψη διπλών σχέσεων, η διατήρηση των ορίων και η επαρκής γνώση του κώδικα δεοντολογίας. Η έρευνα πραγματοποίηθηκε με την παραχώρηση ερωτηματολογίων σε 685 συμμετέχοντες και η στατιστική ανάλυση πραγματοποιήθηκε στο πρόγραμμα IBM SPSS statistics 27. Τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν παρουσιάζουν ότι οι θετικές εμπειρίες ψυχοθεραπείας υπερβαίνουν σε μεγάλο βαθμό τις αρνητικές εμπειρίες, επιδεικνύουν ωστόσο και κάποια σημεία που χρήζουν προσοχής και βελτίωσης. Οι αρνητικές εμπειρίες σχετίζονται κυρίως με τη συμπεριφορά της/ου θεραπεύτριας/τή και της έλλειψη χημείας μαζί του. Όσον αφορά τις γνώσεις του κώδικα δεοντολογίας, τα ευρήματα παρουσιάζουν μια ιδιαίτερα θετική εικόνα.

ID:20562 | Τα "διπλά ιδιαίτερα παιδιά" (Twice exceptional children – 2e). Δυσκολίες συμπεριφοράς, μάθησης, κοινωνικότητας σε παιδιά με υψηλό δείκτη νοημοσύνης

Αντωνία Σέμκου[1], Ευδοξία Τσιρογιαννίδου[2], Ευφρασία Αποστόλου[3], Αναστασία Μήτσαλα[1], Ευαγγελινή Αθανασοπούλου[4]

[1] Κέντρο ψυχικής υγείας παιδιών-εφήβων, Γ.Ν.Γ. Παπανικολάου, Εύοσμος, Θεσσαλονίκη, Γ.Ν.Γ.Παπανικολάου

[2] Μεταπτυχιακή φοιτήτρια σχολικής ψυχολογίας, ΑΠΘ

[3] Κέντρο υγείας Λαγκαδά, Θεσσαλονίκη, 3η ΥΠΕ

[4] Κέντρο ψυχικής υγείας παιδιών-εφήβων, Γ.Ν.Γ.Παπανικολάου, Εύοσμος, Θεσσαλονίκη, Γ.Ν.Γ.Παπανικολάου

Συχνά παιδιά με υψηλό IQ (>120) εμφανίζουν προβλήματα μάθησης (η ακαδημαϊκή τους επίδοση δεν συνάδει με την γενική νοητική τους ικανότητα), ή δυσκολίες ως προς τις τυπικές δραστηριότητες του σχολείου (αδιαφορία για σχολικές ρουτίνες/υποχρεώσεις) και δυσκολίες συμπεριφοράς (απροσεξία, αντιδραστικότητα), φτωχές κοινωνικές δεξιότητες και ένταση στις σχέσεις με γονείς και συνομηλίκους. Δύο είναι οι πιο συχνοί κίνδυνοι για τα διπλά ιδιαίτερα παιδιά: θεωρούνται είτε «όχι τόσο καλοί» για ένταξη σε προγράμματα χαρισματικών μαθητών που θα αναδείκνυαν τα ταλέντα τους, είτε «πολύ έξυπνοι» για να πληρούν τις προϋποθέσεις για παροχή υποστηρικτικών ρυθμίσεων που θα τους διευκόλυνε . Στο Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών-Εφήβων Ευόσμου, του Γ.Ν.Γ.Παπανικολάου (ΚΟΚΕΨΥΠΕ ΕΥΟΣΜΟΥ) στα πλαίσια των πρωτοκόλλων αξιολόγησης των Ιατρείων ΔΕΠΥ και Μαθησιακών Δυσκολιών εφαρμόζεται από το 2019 το τεστ νοημοσύνης WISC V (ελληνική έκδοση) για τον έλεγχο νοημοσύνης παιδιών που παραπέμπονται με αίτημα την αξιολόγηση συμπεριφορικών/κοινωνικών δυσκολιών με συνυπάρχουσες φτωχές σχολικές επιδόσεις. Στο σύνολο των παιδιών αυτών ποσοστό 8% βρέθηκε με ΓΔΝ>115, ενώ 3% βρέθηκε με ΓΔΝ>120. Σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη των διαφορετικών διαγνωστικών εικόνων που συνοδεύουν παιδιά με υψηλό IQ (>120) με κοινό προφίλ προβλημάτων (δυσκολίες συμπεριφοράς, κοινωνικής αλληλεπίδρασης και μάθησης). Μεθοδολογία: μελέτη 6 περιπτώσεων παιδιών δημοτικού με υψηλό IQ (>120) και κοινό λόγο παραπομπής: την αξιολόγηση συμπτωματολογίας ΔΕΠΥ και δυσκολιών μάθησης. Αποτελέσματα: τα παιδιά ηλικίας μεταξύ 9-11 ετών, παραπέμποντων για αξιολόγηση πρώτη φορά. Ένα στα πέντε παιδιά έλαβε διάγνωση συνδρόμου ΔΕΠΥ με συνυπάρχουσες Ειδικές μαθησιακές Δυσκολίες. 5 στα 6 παιδιά εμφάνιζε δυσκολίες σχετιζόμενες με ψυχική πίεση (δυσθυμία, τικς, πρόβλημα σχέσης γονέα-παιδιού). Συμπεράσματα: Παιδιά με υψηλό IQ δικαιούνται να εμφανίσουν δυσκολίες συμπεριφοράς, συναισθηματικές. Επίσης δικαιούνται να φέρουν διαγνώσεις όπως το σύνδρομο ΔΕΠΥ, Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες ή συναισθηματικές διαταραχές. Έγκαιρη και έγκυρη αξιολόγηση του νοητικού δυναμικού αλλά και συνοδών δυσκολιών καθορίζει την παρέμβαση που θα πρέπει να αφορά το σύνολο των πλαισίων που κινείται το παιδί, συμπεριλαμβανομένων εξατομικευμένων παρεμβάσεων και συμβουλευτικής γονέων και εκπαιδευτικών.

ID:20563 | Τεχνικές διευκόλυνσης της αλληλεπίδρασης με παιδιά – το παράδειγμα εφαρμογής του TiPIS (Training in Positive Interaction Skills)

Αντωνία Σέμκου[1], Αντωνία Παπαευαγγέλου[2]
[1] Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών – Εφήβων, Εύοσμος, ΓΝΓ Παπανικολάου, Θεσσαλονίκη
[2] Εργοθεραπεύτρια, 1ο Ειδικό νηπιαγωγείο Θεσσαλονίκης, Υπουργείου Παιδείας

Στη βρεφική και τη νηπιακή ηλικία, το παιδί αλληλοεπιδρά, μιμείται και παίζει την περισσότερη ώρα με τους γονείς του και πλέον και με τους παιδαγωγούς του, αφού η φοίτηση των παιδιών σε ένα σχολικό πλαίσιο συμβαίνει από τα πρώτα χρόνια ή ακόμα και τους πρώτους μήνες της ζωής τους. Πώς μπορούν να συμβάλλουν θετικά σ' αυτές τις φάσεις ανάπτυξης οι σημαντικοί, στη ζωή του παιδιού, ενήλικες ειδικά στις περιπτώσεις παιδιών που έχουν δυσκολίες (γνωστικές, συναισθηματικές, συμπεριφορικές); Ποικίλα προγράμματα εκπαίδευσης και ενίσχυσης των ικανοτήτων των γονέων, αλλά και των ειδικών ψυχικής υγείας και εκπαιδευτικών, έχουν αναπτυχθεί που έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τους εμπλεκόμενους ενήλικες να αναπτύξουν τεχνικές αντιμετώπισης των δυσκολιών του παιδιού, τεχνικές ενίσχυσης και επιβράβευσης αλλά και τεχνικές αυτοπαρατήρησης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης TiPIS (Training in Positive Interaction Skills) δημιουργήθηκε μετά από χρόνια εμπειρίας και εργασίας τόσο με παιδιά όσο και με γονείς, εκπαιδευτικούς και θεραπευτές και μετά από την εφαρμογή αντίστοιχων προγραμμάτων εκπαίδευσης π.χ. PCIT (Parent-Child Interaction Therapy). Πρωταρχικός στόχος η ενίσχυση του δεσμού γονέα-παιδιού (όταν ο ενήλικας είναι ο γονέας) αλλά και της σχέσης θεραπευτή/εκπαιδευτικού-παιδιού, που στις περισσότερες περιπτώσεις λόγω των δυσκολιών του παιδιού, δεν είναι ανεμπόδιστη. Προσδοκώμενα αποτελέσματα εφαρμογής του προγράμματος είναι η αναγνώριση και η ενδυνάμωση θετικών δεξιοτήτων αλληλεπίδρασης του ενήλικου ατόμου (γονέα, θεραπευτή, εκπαιδευτικού κ.α) και επομένως η βελτίωση της σχέσης των εμπλεκόμενων ατόμων, η ενίσχυση της γονεϊκής / θεραπευτικής/ εκπαιδευτικής ικανότητας, η ενίσχυση ικανοτήτων του παιδιού (κοινωνικών, γλωσσικών, συναισθηματικών), η μείωση των "δύσκολων" συμπεριφορών (αντιδραστικότητα, επιθετικότητα) και η βελτίωση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων. Για την εκπαίδευση στις θετικές δεξιότητες αλληλεπίδρασης χρησιμοποιούνται σενάρια, ανάλυση βιντεοσκοπημένων συνεδριών, το παίξιμο ρόλων αλλά και η βιωματική εκπαίδευση των εμπλεκόμενων ενηλίκων. Το πρόγραμμα αξιολογείται από τους συμμετέχοντες με ερωτηματολόγια που δίνονται στην αρχή και στο τέλος του εργαστηρίου.

ID:20564 | Η συσχέτιση ψυχολογικών παραγόντων με ατομικές πολιτικές πεποιθήσεις στην Ελλάδα

Μαρία Αγγελική Ράπτη[1], Μαρία Αγγελάκη[2]
[1] *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα*
[2] *Ψυχιατρική Κλινική, 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας , Αθήνα*

Η κοινωνική ψυχολογία είναι άμεσα συνυφασμένη με το κοινωνικό γίγνεσθαι μιας χώρας και την πολιτική της. Τα τελευταία χρόνια υφίσταται άνοδος των ακροδεξιών κομμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο άνθρωπος ως κοινωνικό και πολιτικό υποκείμενο έχει μια κοινωνική ταυτότητα, συναισθήματα,στάσεις τα οποία διαμορφώνουν τις πεποιθήσεις του. Οι πεποιθήσεις -άρα και οι πολιτικές- και η ιδεολογία διαμορφώνονται, όπως δείχνει η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση, και από το ατομικό όσο και από το κοινωνικό πλαίσιο, τα οποία τελούν υπό μια σχέση διαρκούς αλληλεξάρτησης. Η συμπεριφορά και οι πεποιθήσεις του ατόμου καθοδηγούνται από τα ατομικά χαρακτηριστικά του, το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, τις ομάδες που ανήκει το άτομο και μεταβάλλονται μέσα στον χρόνο. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, η οικονομική κρίση και η πολιτική λιτότητας μετέβαλε κατά πολύ τις στάσεις και τις αντιλήψεις των Ελλήνων και ένα μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού στράφηκε σε ακροδεξιές ιδεολογίες δείχνοντας το μέσω της ψήφου του. Μέσω της ανασκόπησης διαφαίνεται ένα σχετικά ευκρινές προφίλ των ατόμων, το οποίο συγκροτείται από γνωστική ακαμψία, δογματισμό, υποτίμηση εξωομάδων, αίσθημα δυσαρέσκειας, συντηρητικές πεποιθήσεις, πίστη στο σύστημα, αισθήματα αδικίας, αισθήματα κοινωνικής και οικονομικής ευαλωτότητας και ορισμένα δημογραφικά χαρακτηριστικά (όπως η ηλικία και το επίπεδο εκπαίδευσης). Οι προαναφερθείσες πεποιθήσεις και στάσεις των Ελλήνων ερμηνεύονται μέσα από από πληθώρα κοινωνικών θεωριών όπως η σχετική αποστέρηση, η μειονοτική επιρροή, η ψυχολογιοποίηση, η θεωρία δικαιολόγησης του συστήματος, οι κοινωνικές αναπαραστάσεις, η πολιτικοποιημένη ταυτότητα, η γνωστική ασυμφωνία αλλά και μέσα από θεωρίες κλινικής ψυχολογίας, όπως η θεωρία της ψυχανάλυσης και η θεωρία της αυταρχικής προσωπικότητας.

ID:20570 | Διερευνώντας την κοινωνική και συναισθηματική επάρκεια στο σχολικό πλαίσιο: Εκτιμήσεις για μαθητές και μαθήτριες με γενικευμένες και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες

Ηλίας Βασιλειάδης[1], Ιωάννα Δημητριάδου[2], Κυριακή Ρόθου[2]
[1] Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης , Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας Φλώρινα, Ελλάδα
[2] Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ο βαθμός κοινωνικής και συναισθηματικής επάρκεια των παιδιών πρώτης και μέσης σχολικής ηλικίας αποτελεί προγνωστικό παράγοντα για την ποιότητα της κοινωνικής και συναισθηματικής τους προσαρμογής κατά την εφηβεία και την ενήλικη ζωή. Στη βιβλιογραφική ανασκόπηση υπογραμμίζεται πως, τόσο για τους μαθητές με γενικευμένες μαθησιακές δυσκολίες, όσο και για τους μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες τα ευρήματα για τα επίπεδα κοινωνικής και συναισθηματικής τους επάρκειας παρουσιάζονται ως χαμηλά από τις τελευταίες τάξεις του δημοτικού μέχρι και την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, για τους συγκεκριμένους μαθητικούς πληθυσμούς τα ερευνητικά δεδομένα στη προσχολική και πρώτη παιδική ηλικία, αναφορικά με τα επίπεδα της κοινωνικής και συναισθηματικής τους επάρκειας στο σχολικό πλαίσιο, κρίνονται ως μη επαρκή. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση του βαθμού κοινωνικής και συναισθηματικής επάρκειας μαθητών β' και γ' δημοτικού, τόσο με γενικευμένες μαθησιακές δυσκολίες, όσο και μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 62 μαθητές με γενικευμένες μαθησιακές δυσκολίες, 60 μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες και 63 μαθητές τυπικής ανάπτυξης, ως ομάδα ελέγχου. Με τη χορήγηση στους μαθητές σταθμισμένης νοομετρικής κλίμακας, καθώς και του Λογισμικού Ανίχνευσης Μαθησιακών Δεξιοτήτων και Αδυναμιών προσδιορίστηκαν με σαφήνεια οι μαθησιακές δυσκολίες τους, ενώ με το Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής προσδιορίστηκαν τα επίπεδα κοινωνικής, συναισθηματικής και σχολικής τους επάρκειας. Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν πως οι συγκρινόμενοι με την ομάδα ελέγχου βαθμοί κοινωνικής και συναισθηματικής επάρκειας των μαθητών με γενικευμένες μαθησιακές δυσκολίες, είναι σημαντικά χαμηλότεροι. Αντίθετα, συγκρινόμενοι με την ομάδα ελέγχου οι βαθμοί κοινωνικής και συναισθηματικής επάρκειας των μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Τα αποτελέσματα συζητούνται στο πλαίσιο περαιτέρω διερεύνησης των παραγόντων που διαμεσολαβούν και ενισχύουν τα χαμηλά επίπεδα κοινωνικής και συναισθηματικής επάρκειας των μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες με την ολοκλήρωση της φοίτησης τους στο δημοτικό σχολείο.

ID:20572 | Προβλήματα συμπεριφοράς, συναισθηματικές δυσκολίες, σχολική (υπό)-επίδοση μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες

Λεωνίδας Γιαννόπουλος[1]
[1] *ΠΜΣ «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση», Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*

Για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες δραστηριότητες, όπως π.χ. η ανάγνωση, η ορθογραφία και ο υπολογισμός αριθμητικών πράξεων είναι επίπονες. Η αδυναμία ανταπόκρισης σε γλωσσικές ή μαθηματικές δεξιότητες οδηγεί τους μαθητές στην ανάπτυξη αρνητικής αυτοεικόνας, άγχους και προβληματικής συμπεριφοράς. Ένας μαθητής που αντιμετωπίζει μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να αναπτύξει το αίσθημα της αποτυχίας και να οδηγηθεί σε προβλήματα συμπεριφοράς, όπως ανυπακοή ή επιθετικότητα. Αντίστοιχα, προβλήματα συμπεριφοράς μπορεί να αποσπούν την προσοχή του παιδιού από τη μάθηση, επιδεινώνοντας τη σχολική του επίδοση. Οι συναισθηματικές δυσκολίες και τα προβλήματα συμπεριφοράς που βιώνει ο μαθητής με μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να πηγάζουν από την αδυναμία ανταπόκρισης στις σχολικές απαιτήσεις, την αδυναμία κοινωνικής αλληλεπίδρασης ή την εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς. Τα παιδιά αυτά μπορεί να εμφανίζουν άγνοια κανόνων ή κοινωνικών συμβάσεων, δυσκολία στην υπομονή ή στον αυτοέλεγχο, ή αντιδραστικότητα απέναντι στην εξουσία (δασκάλους, γονείς). Σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες παίζει η επαφή με το εξωσχολικό περιβάλλον του μαθητή. Η παρούσα εργασία αποτελεί μια συσχετιστική έρευνα των παραγόντων που προαναφέρθηκαν. Αξιοποιείται η μικτή μέθοδος με ποιοτική και ποσοτική ανάλυση δεδομένων. Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των προβλημάτων συμπεριφοράς των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες και η πιθανή σχέση τους με τη σχολική υπό-επίδοση. Παράλληλα, ερευνάται η ύπαρξη συναισθηματικών δυσκολιών και παραβατικής συμπεριφοράς που να σχετίζονται με την αδυναμία του μαθητή να ανταποκριθεί στις σχολικές υποχρεώσεις.

Λέξεις Κλειδιά: *Μαθησιακές δυσκολίες, προβλήματα συμπεριφοράς, συναισθηματικές δυσκολίες, σχολική υπό-επίδοση.*

ID:20574 | "Θα ήθελα να ξέρω ότι και άλλοι περνούν τα ίδια πράγματα με μένα": Ποιοτική έρευνα αναγκών του φοιτητικού πληθυσμού στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Νίκη Αψόκαρδου, Ευρώπη Ευθυμιάδου, Χριστίνα Λαγογιάννη, Λία Φίγγου
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Στόχος της παρούσας έρευνας αναγκών -η οποία θεωρητικά ενημερώνεται από τη θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας και την προσέγγιση της κοινωνικής δικαιοσύνης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση- ήταν η διερεύνηση των αναγκών και των προτάσεων των φοιτητριών/τών σχετικά με τα ζητήματα της ισότητας, της διαφορετικότητας και της συμπερίληψης στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Το αναλυτικό υλικό της έρευνας αντλήθηκε από έξι ομάδες εστίασης με 29 συμμετέχουσες/οντες, 19 προπτυχιακές/ούς και 10 μεταπτυχιακές/ούς φοιτήτριες/τές του Τμήματος Ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ ως αποτελεσματικότερη μέθοδος ανάλυσης των δεδομένων κρίθηκε η θεματική ανάλυση. Με βάση τα ευρήματα, κεντρικό αναδεικνύεται το έλλειμμα στο αίσθημα ανήκειν και κοινότητας στο Πανεπιστήμιο το οποίο αναπαρίσταται ως συνδεόμενο με το μοίρασμα βιωμάτων, την οικειοποίηση των χώρων και την προσβασιμότητα, καθώς και την ενεργή εμπλοκή και αξιοποίηση του φοιτητικού δυναμικού για τις ανάγκες του Πανεπιστημίου. Σύμφωνα με τις/τους συμμετέχουσες/οντες η ζωή εντός του Πανεπιστημίου περιορίζεται στην ακαδημαϊκή λειτουργία με τη στενή της έννοια (διδασκαλία και επιστημονική έρευνα) και παραμένει αποκομμένη από την υπόλοιπη κοινωνική πραγματικότητα. Τέλος, προτείνεται από τις/τους φοιτήτριες/τές η οργάνωση εκδηλώσεων με προσκεκλημένα άτομα που εκπροσωπούν διαφορετικές ομάδες με σκοπό την καλλιέργεια ενός συμπεριληπτικού περιβάλλοντος στο οποίο οι φοιτήτριες/τές συμμετέχουν ενεργά και κινητοποιούνται. Η συζήτηση αναδεικνύει τη συνεισφορά των ευρημάτων α) στην εργογραφία της κοινωνικής ταυτότητας και του αισθήματος ανήκειν των φοιτητριών/τών, και της καλλιέργειας ενός συμπεριληπτικού εκπαιδευτικού πλαισίου που διέπεται από τις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, καθώς και β) στον θεμελιωμένο σχεδιασμό δράσεων προς την κατεύθυνση αυτή.

ID:20575 | Οι απόψεις και τα συναισθήματα των παιδιών για την αστυνομία: Μία συγκριτική μελέτη μεταξύ Ρομά και μη-Ρομά παιδιών

Ελπίδα Κυπραίου[1], Φωτεινή Μπονώτη[1], Κωνσταντίνος Μάγος[2], Ειρήνη Δερμιτζάκη[2]
[1] *Τμήμα Διαιτολογίας και Διατροφολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*
[2] *Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τις απόψεις και τα συναισθήματα των Ρομά και μη-Ρομά παιδιών για την αστυνομία. Το δείγμα αποτέλεσαν 85 παιδιά Ρομά και 85 μη-Ρομά, ηλικίας 7-12 ετών που φοιτούσαν σε σχολεία του νομού Καρδίτσας το 2022, εξισωμένα ως προς την ηλικία, το φύλο και τη σχολική τάξη. Ζητήθηκε από τα παιδιά, μέσω ατομικών συνεντεύξεων, να περιγράψουν την έννοια της αστυνομίας και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους για τον/την αστυνομικό. Πραγματοποιήθηκε ανάλυση περιεχομένου στις απαντήσεις των παιδιών. Οι κατηγορίες που προέκυψαν για τις απόψεις ήταν α) ασφάλεια / προστασία, β) δικαιοσύνη / τήρηση του νόμου, γ) φόβος / αγωνία / άγχος και δ) βία / τιμωρία / πρόστιμο, ενώ για τα συναισθήματα ήταν α) αρνητικά, β) ουδέτερα και γ) θετικά. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ότι τα παιδιά Ρομά επικεντρώνονται στον τιμωρητικό ρόλο της αστυνομίας και σε αρνητικά συναισθήματα όπως ο φόβος, η αγωνία και το άγχος. Τα ανωτέρω φάνηκε να συνδέονται τόσο με άμεσες όσο και με έμμεσες εμπειρίες τους από τον αστυνομικό έλεγχο. Αντίθετα, τα μη τσιγγανόπαιδα αναφέρθηκαν περισσότερο στον προστατευτικό ρόλο της αστυνομίας και σε θετικά συναισθήματα και έννοιες, όπως η ασφάλεια, η δικαιοσύνη και η τήρηση των νόμων. Τα αποτελέσματα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην εκπαίδευση, τις κοινωνικές υπηρεσίες και την αστυνομία. Η παρούσα έρευνα διευρύνει τις γνώσεις μας για τις απόψεις και τα συναισθήματα που έχουν τα παιδιά για την αστυνομία και ιδίως η κοινωνική ομάδα των Ρομά. Η γνώση αυτή είναι αξιοποιήσιμη δεδομένου ότι η αστυνομία καλείται να προστατεύει τα δικαιώματα των παιδιών και έρχεται σε επαφή με παιδιά Ρομά ή μη που μπορεί να έχουν χαθεί ή να έχουν πέσει θύματα εγκληματικής πράξης ή να είναι μάρτυρες αδικημάτων και πρέπει να εξεταστούν ή να είναι παραβάτες ή θύτες.

ID:20577 | Μπορούν τα Ρομπότ Κοινωνικής Αρωγής να Διδάξουν Επιστημονικές Έννοιες; Εξετάζοντας τη δυναμική τους στην προώθηση Εννοιολογικής Αλλαγής σε παιδιά και εφήβους

Παναγιώτα Χριστοδούλου, Δημήτρης Πνευματικός
Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Ο μαθητικός πληθυσμός συχνά δυσκολεύεται να κατανοήσει επιστημονικές έννοιες, όπως τα φαινόμενα Πλεύσης-Βύθισης ή η Στρατηγική Ελέγχου Μεταβλητών. Η Εννοιολογική Αλλαγή αναφέρεται στη διαδικασία με την οποία οι μαθητές και οι μαθήτριες τροποποιούν τις διαισθητικές τους θεωρίες, ώστε να συμφωνούν με την επιστημονική άποψη. Στο πλαίσιο αυτό, η χρήση εργαλείων που προωθούν την Εννοιολογική Αλλαγή αποτελεί αντικείμενο διερεύνησης. Παρά τη γενικότερη αξιοποίηση των Ρομπότ Κοινωνικής Αρωγής στην εκπαίδευση, μέχρι στιγμής ο ρόλος τους στην προώθηση της Εννοιολογικής Αλλαγής είναι ακόμη στην αρχή.
Η παρούσα μελέτη εξετάζει αν τα Ρομπότ Κοινωνικής Αρωγής μπορούν να συμβάλλουν στην απόκτηση δηλωτικής (Πλεύση-Βύθιση) και διαδικαστικής γνώσης (Στρατηγική Ελέγχου Μεταβλητών) ακολουθώντας μεθόδους που έχουν αξιοποιηθεί στο πλαίσιο της Εννοιολογικής Αλλαγής από έρευνες με εκπαιδευτικούς.
Στη μελέτη συμμετείχαν 101 μαθητές και μαθήτριες παιδικής (10-12) και εφηβικής (13-15) ηλικίας. Ακολουθήθηκε οιονεί πειραματικός σχεδιασμός με μετρήσεις πριν και μετά την παρέμβαση. Για την μέτρηση της δηλωτικής και διαδικαστικής γνώσης σχεδιάστηκε ένα ερωτηματολόγιο δύο-επιπέδων (two tier), το οποίο μετρούσε τη γνώση περιεχομένου και την επεξηγηματική γνώση τόσο αναφορικά με τη δηλωτική (Πλεύση/Βύθιση) όσο αναφορικά και με τη διαδικαστική γνώση (Στρατηγική Ελέγχου Μεταβλητών).
Τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι τα Ρομπότ Κοινωνικής Αρωγής μπορούν να υποστηρίξουν την προώθηση εννοιολογικής κατανόησης τόσο σε επίπεδο δηλωτικής όσο και σε επίπεδο διαδικαστικής γνώσης και στις δύο ηλικιακές ομάδες. Επιπλέον, παρατηρήθηκε, ότι η προσωπικότητα του ρομπότ επηρεάζει διαφορετικά τους μαθητές και τις μαθήτριες, ανάλογα με την γενική σχολική τους επίδοση. Ακόμη, η χρήση των Ρομπότ Κοινωνικής Αρωγής φάνηκε να μειώνει τις αναπτυξιακές διαφορές μεταξύ παιδιών και εφήβων στην εννοιολογική κατανόηση της δηλωτικής και διαδικαστικής γνώσης. Συνολικά, τα ευρήματα αναδεικνύουν τη δυναμική των ρομπότ στη διδασκαλία για την Εννοιολογική Αλλαγή και ταυτόχρονα την ανάγκη προσαρμογής και μετασχηματισμού των παρεμβάσεων με την χρήση Ρομπότ Κοινωνικής Αρωγής.

ID:20578 | Η διαστρέβλωση της χρονικής αντίληψης για την λήψη βέλτιστων αποφάσεων

Αργυρώ Βατάκη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα
Προσκεκλημένο Συμπόσιο του κλάδου Γνωστικής Ψυχολογίας

Η διαστρέβλωση της χρονικής αντίληψης για την λήψη βέλτιστων αποφάσεων
Οργανώτρια: **Αργυρώ Βατάκη** (Πάντειο Πανεπιστήμιο)
Συζητήτρια: **Σταυρούλα Σαμαρτζή** (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Ομιλήτριες:
Αργυρώ Βατάκη (Πάντειο Πανεπιστήμιο)
Ουρανία Ταχματζίδου (Πάντειο Πανεπιστήμιο)
Ευθυμία Λάμπρου (Πάντειο Πανεπιστήμιο)
Ειρήνη Μπαλτά (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Η ικανότητά μας να υπολογίζουμε τον χρόνο είναι κρίσιμη σε κάθε πτυχή της ζωής μας, από καθημερινές πράξεις όπως ο συντονισμός των άκρων μας για να περπατάμε με ασφάλεια, μέχρι μοναδικές ανθρώπινες δραστηριότητες όπως ο σχεδιασμός του μέλλοντος των παιδιών μας. Αλλά πώς γίνεται μια τόσο κρισιμή ικανότητα να είναι τόσο εύπλαστη; Το ίδιο χρονικό διάστημα στους τέσσερις τοίχους του γραφείου μας μπορεί να περνάει πολύ αργά και μερικές φορές πάρα πολύ γρήγορα, η ίδια ώρα στο ρολόι μπορεί να είναι ο χειρότερος εχθρός ή ο καλύτερος φίλος μας. Η μέχρι σήμερα έρευνα έχει δείξει ότι τα μη χρονικά χαρακτηριστικά, η συγκίνηση, η προσοχή και οι μνημονικές διεργασίες διαμορφώνουν αλληλεπιδραστικά τις χρονικές μας κρίσεις. Οι κρίσεις μας αυτές μπορούν να καταγραφούν ή και να προβλεφθούν μέσα από την επίδοση μας ή την φυσιολογίας μας. Σε αυτό το συμπόσιο, θα διερευνήσουμε μια σειρά από παράγοντες που επηρεάζουν τις πρόδρομες χρονικές κρίσεις, θα αξιολογήσουμε το αποτύπωμα αυτών τον παραγόντων στην φυσιολογία μας και θα συζητήσουμε τις θεωρητικές προσεγγίσεις που προσπαθούν να εξηγήσουν αυτές τις επιδράσεις, καθώς και κατά πόσο μπορούμε να εφαρμόσουμε αυτές τις χρονικές στρεβλώσεις για να βοηθήσουμε ένα άτομο να αντιμετωπίσει ή ακόμα και να αποφύγει ένα κρίσιμο γεγονός μέσω της διεύρυνσης ή συρρίκνωσης του αντιληπτού χρόνου, που θα έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της επεξεργασίας ερεθισμών, την διευκόλυνση της γνωστικής λειτουργίας και την ενίσχυση λήψης της ορθής απόφασης.

Οι σχηματικές παραβιάσεις σκηνών ως διαστρεβλωτές του χρόνου

Ουρανία Ταχματζίδου, Αργυρώ Βατάκη
Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Τα αντικείμενα διατάσσονται στον κόσμο με τρόπο που όχι μόνο δεν είναι τυχαίος αλλά ορίζεται και από έναν αριθμό κανόνων. Οι κανόνες αυτοί χαρακτηρίζονται ως συντακτικοί (αφορούν τις χωρικές σχέσεις ανάμεσα στα αντικείμενα και τις σκηνές) και σημασιολογικοί (σχετίζονται με την πιθανότητα, το μέγεθος, και την θέση ενός αντικειμένου σε μία σκηνή)

και υποδεικνύουν τις καταλληλότερες χωρικές συντεταγμένες των αντικειμένων σε μια οπτική σκηνή. Έχει ήδη αναδειχθεί η επίδραση αυτών των παραβιάσεων στον χρονισμό, μέσα από μια χρονική δοκιμασία παραδοξότητας, με τις σημασιολογικές να οδηγούν σε υποεκτίμηση και τις συντακτικές σε υπερεκτίμηση των χρονικών διαρκειών σκηνών που τις περιλαμβάνουν. Η διαφορά αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως αποτέλεσμα της διαφορετικής επεξεργασίας των δύο τύπων παραβιάσεων, με τις σημασιολογικές να είναι πιο απαιτητικές και έτσι να αποσπούν την προσοχή από το χρονικό έργο, οδηγώντας σε υποεκτίμηση της διάρκειας. Αυτή η υπόθεση στηρίζεται περαιτέρω από τα αποτελέσματα μιας επιπλέον έρευνας στην οποία οι χρονικές διάρκειες των σκηνών αυξήθηκαν, δίνοντας έτσι περισσότερο χρόνο για την επεξεργασία τους. Ακόμα, διερευνήθηκε και η υπόθεση πως η τοποθεσία της παραβίασης μέσα σε μια σκηνή μπορεί να επηρεάσει την επεξεργασία της και άρα και την αντίληψη της διάρκειας της. Επιλέγοντας σκηνές στις οποίες οι παραβιάσεις βρίσκονται στο δεξί/αριστερό οπτικό πεδίο ή στο κέντρο, επιβεβαιώθηκε το πλεονέκτημα της κεντρικής όρασης στην επεξεργασία των παραβιάσεων και επιπλέον το αριστερό οπτικό πεδίο βρέθηκε να μειονεκτεί στην επεξεργασία συντακτικών παραβιάσεων, η χρονική διάρκεια των οποίων υποεκτιμήθηκε. Τέλος, για να διερευνηθεί αν αυτές οι διαστρεβλώσεις στις χρονικές κρίσεις των σκηνών με σχηματικές παραβιάσεις, οφείλονται σε παράγοντες προσοχής ή άλλες γνωστικές διεργασίες, πραγματοποιήθηκαν δύο μελέτες όπου έγινε χειρισμός της προσοχής. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως ο «από κάτω προς τα πάνω» χειρισμός επηρεάζει τις χρονικές κρίσεις και στους δύο τύπους παραβιάσεων, ενώ ο «από πάνω προς τα κάτω» χειρισμός φαίνεται να επιδρά μόνο στις σημασιολογικές.

Η επίδραση του προκαλούμενου άγχους στην αντίληψη του χρόνου: Γνωσιακοί μηχανισμοί και προεκτάσεις

Ευθυμία Λάμπρου, Αργυρώ Βατάκη
Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Παρά το γεγονός ότι ο χρόνος δύναται να υπολογιστεί με αντικειμενικές μονάδες μέτρησης, το βίωμά του αποτελεί μια άκρως πολύπλοκη και υποκειμενική εμπειρία, που διαμορφώνεται μέσω της αλληλεπίδρασης των γνωστικών λειτουργιών, των εσωτερικών ψυχικών καταστάσεων αλλά και των παραγόντων που πλαισιώνουν ένα γεγονός. Μέχρι σήμερα, πληθώρα ερευνών καταδεικνύει πώς ο φόβος, προκαλούμενος από άμεση και βέβαιη απειλή διαστέλλει την υποκειμενική αντίληψη του χρόνου καθώς οι πόροι της προσοχής επικεντρώνονται στην «καταμέτρηση» του παρόντος. Ωστόσο, το άγχος προκαλούμενο από δυνητική απειλή αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο και λιγότερο μελετημένο φαινόμενο στο πεδίο της χρονικής αντίληψης. Στόχος της παρούσας ομιλίας είναι να παραθέσει τα ευρήματα μιας σειράς πειραματικών μελετών που επικεντρώθηκαν στη διερεύνηση της επίδρασης του άγχους στην υποκειμενική αντίληψη του χρόνου, τόσο σε ελεγχόμενες εργαστηριακές συνθήκες, κανονικής και εικονικής πραγματικότητας, όσο και στο πεδίο. Αξίζει να σημειωθεί πως για την κάθε μελέτη υιοθετήθηκε διαφορετικό ερευνητικό πρωτόκολλο πρόκλησης άγχους, με τα αποτελέσματα να συνηγορούν ότι οι υποκειμενική κατασκευή του χρόνου σε αγχογόνες συνθήκες, δεν αποτελεί γραμμική παρά μία δυναμική διαδικασία, συνάρτηση τόσο γνωστικών και συγκινησιακών μηχανισμών, όσο και χαρακτηριστικών πλαισίου. Συνοπτικά, τα παρόντα ευρήματα εμπλουτίζουν τη διαθέσιμη βιβλιογραφία, ενισχύουν την κατανόηση που είχαμε έως σήμερα αναφορικά

με τους συγκινησιακούς μηχανισμούς που διαμορφώνουν την υποκειμενική αντίληψη του χρόνου και δυνητικά ενέχουν προεκτάσεις σχετιζόμενες με την ποιότητα ζωής και τη λήψη αποφάσεων στην καθημερινότητα.
Χρηματοδότηση: Το έργο ChronoPilot χρηματοδοτήθηκε από το European Union's Horizon 2020 FET Open research programme με αριθμό σύμβασης 964464.

Η βιομετρική «υπογραφή» της χρονικής αντίληψης

Ειρήνη Μπαλτά, Αργυρώ Βατάκη
Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Η υποκειμενική αίσθηση του χρόνου επηρεάζει σημαντικά τη λήψη αποφάσεων, καθώς, άλλοτε υπό συνθήκες χρονικής πίεσης αισθανόμαστε ότι ο χρόνος που έχουμε στη διάθεσή μας για να εκτιμήσουμε ένα πρόβλημα και να επιλέξουμε τη βέλτιστη λύση δεν είναι αρκετός, και άλλοτε υπό συνθήκες ανίας, ο χρόνος μας φαίνεται να «παγώνει», τα πάντα να διαρκούν περισσότερο και ταλαντευόμαστε μεταξύ ριψοκίνδυνων και παθητικών δράσεων. Φαίνεται λοιπόν, πως η ικανότητα πρόβλεψης της χρονικής συμπεριφοράς των ανθρώπων όταν καλούνται να πάρουν αποφάσεις είναι ιδιαίτερα σημαντική, αλλά όχι πάντα εύκολη και εφικτή κάτω από πραγματικές συνθήκες. Από την άλλη πλευρά, μελέτες έχουν δείξει ότι ορισμένες φυσιολογικές (σωματικές) λειτουργίες, ιδιαίτερα η καρδιακή λειτουργία και η ηλεκτροδερμική αγωγιμότητα, επηρεάζονται από γνωστικούς παράγοντες όπως η προσοχή, η διέγερση, ή η μνήμη, δηλαδή από παράγοντες που έχουν συστηματικά μελετηθεί υπό το πρίσμα της χρονικής αντίληψης και αποτελούν βασικές παραμέτρους του μοντέλου εσωτερικού ρολογιού βηματοδότη – συσσωρευτή. Μέσα από μια σειρά πειραματικών μελετών, διερευνούμε πώς αλλαγές στη χρονική αντίληψη και φυσιολογική λειτουργία συμβαίνουν σχεδόν ταυτόχρονα, υπό διαφορικές συνθήκες προσοχής ή διέγερσης, και αν υπάρχει συστηματική συσχέτιση μεταξύ συμπεριφορικών και βιομετρικών δεδομένων. Στόχος των πειραματικών ερευνών είναι να μελετήσουμε την πιθανή βιομετρική «υπογραφή» του χρόνου, με απώτερο σκοπό την έμμεση εκτίμηση της υποκειμενικής χρονικής συμπεριφοράς των ανθρώπων χρησιμοποιώντας τα φυσιολογικά δεδομένα ως υποκατάστατο. Μια τέτοια προσέγγιση συνεχούς καταγραφής της υποκειμενικής χρονικής αντίληψης μέσω βιομετρικών δεδομένων θα μπορούσε να βοηθήσει σημαντικά στη δημιουργία περιβαλλοντικών συνθηκών που θα συμβάλλουν στη λήψη καλύτερων αποφάσεων και στη βελτίωση της ανθρώπινης ευημερίας.
Χρηματοδότηση: Το έργο ChronoPilot χρηματοδοτήθηκε από το European Union's Horizon 2020 FET Open research programme με αριθμό σύμβασης 964464.

ID:20580 | Το Μοντέλο Γραμμικού Κατωφλίου (Linear Threshold Model - LTM) στην Ανάλυση Κοινωνικών Δικτύων

Ιωάννης Κατερέλος [1], Μαίρη Πόγκα[2], Θεόδωρος Κυριάζος[1]
[1] *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα*
[2] *Ανεξάρτητος*

Το Μοντέλο Γραμμικού Κατωφλίου (LTM) αποτελεί μια σύγχρονη και αποτελεσματική μεθοδολογία για τη μελέτη της διάχυσης πληροφοριών, ιδεών και συμπεριφορών σε κοινωνικά δίκτυα, προσφέροντας κρίσιμες γνώσεις για φαινόμενα κοινωνικής επιρροής. Το LTM μοντελοποιεί τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζονται οι κόμβοι σε ένα δίκτυο, διευκολύνοντας την ανάλυση των παραγόντων που ενισχύουν τη διάδοση και αναδεικνύοντας τους κόμβους που διαδραματίζουν ηγετικό ρόλο στην επιρροή.
Αυτό που διαφοροποιεί το LTM είναι η χρήση ενός ορίου (κατωφλίου) επιρροής για κάθε κόμβο, το οποίο καθορίζει πότε ένας κόμβος θα υιοθετήσει μια συμπεριφορά ή θα διαδώσει μια πληροφορία, ανάλογα με το ποσοστό ή τον αριθμό των ενεργών γειτονικών του κόμβων. Αυτή η μεθοδολογία είναι ιδιαίτερα κατάλληλη για τη μελέτη της ψυχολογικής επιρροής σε κλειστά δίκτυα, όπως τα κοινωνικά δίκτυα υποστήριξης, οι ομάδες ενδιαφερόντων και οι επαγγελματικές κοινότητες, επιτρέποντας την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δημιουργείται η «κρίσιμη μάζα» που απαιτείται για τη διάδοση μιας ιδέας.
Τα πλεονεκτήματα του LTM περιλαμβάνουν τη δυνατότητα ανάλυσης όχι μόνο του ποσοστού των ατόμων που επηρεάζονται, αλλά και των δομικών και συμπεριφορικών χαρακτηριστικών που διευκολύνουν ή παρεμποδίζουν τη διάδοση. Μέσω αυτής της ανάλυσης, μπορούν να εντοπιστούν οι κρίσιμοι κόμβοι - τα άτομα που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση και υποστήριξη ενός μηνύματος, είτε αυτό αφορά την ψυχολογική υποστήριξη είτε τη διάδοση στάσεων και αξιών σε συγκεκριμένα κοινωνικά περιβάλλοντα.
Ως πρακτική εφαρμογή, παρουσιάζεται ένα παράδειγμα του LTM υλοποιημένο στη γλώσσα προγραμματισμού R, το οποίο μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί για μεγαλύτερα δίκτυα και σύνθετες κοινωνικές μελέτες.
Λέξεις κλειδιά: *Κοινωνική επιρροή, Διάχυση πληροφοριών, Κρίσιμη μάζα, Υποστήριξη και διάδοση, Γλώσσα προγραμματισμού R*

ID:20581 | Έμφυλες διαφοροποιήσεις των εφήβων για το θαυμασμό στις καλύτερες φιλίες, σε σχέση με το κοινωνικομορφωτικό επίπεδο των γονέων και την περιοχή κατοικίας

Βασίλειος Τσίτος[1], Άννα Μαντόγλου[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα
[2] Καθηγήτρια - Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των αναπαραστάσεων των αξιοθαύμαστων συμπεριφορών για τις καλύτερες φιλίες των εφήβων σε σχέση με την επίδραση του φύλου, του κοινωνικομορφωτικού επιπέδου των γονέων και της περιοχής κατοικίας (Αθήνα / επαρχία). Οι 920 μαθητές/τριες (15-17 ετών) τεσσάρων νομών της χώρας, κατέγραψαν τρείς λέξεις/φράσεις για το τι θαυμάζουν περισσότερο στους/ις καλύτερους/ες φίλους/ες. Στα 1563 προκύψαντα λεκτικά/φραστικά δεδομένα εφαρμόστηκε παραγοντική ανάλυση αντιστοιχιών που εντόπισε ομάδες εφήβων, οι οποίες αναπαριστούν διαφορετικά το τι συνιστά αξιοθαύμαστη συμπεριφορά στις καλύτερες φιλίες τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το φύλο, η αστεακή ή επαρχιακή διαμονή και η υπαγωγή σε διαφορετικά κοινωνικομορφωτικά επίπεδα γονέων προκαλούν αναπαραστασιακές τροποποιήσεις ως προς τα είδη του θαυμασμού που οι έφηβοι νιώθουν στις καλύτερες φιλίες τους. Τα αγόρια της επαρχίας, θαυμάζουν περισσότερο τη βοήθεια, τον ανδρισμό, τη μαγκιά και τις αθλητικές επιδόσεις των φίλων, διαμορφώνοντας μια αναπαράσταση για τη φιλία, που αναπαράγει την ηγεμονική κοινωνική θέση των ανδρών της επαρχίας, ενώ χρησιμοποιούν λιγότερες λέξεις/φράσεις για να αναφερθούν σε αξιοθαύμαστα χαρακτηριστικά. Αντίθετα, τα κορίτσια της Αθήνας θαυμάζουν τις δεξιότητες, τη συμπαράσταση, το βάθος και το εύρος της επικοινωνίας, διατηρώντας υψηλότερες ιδεατές προσδοκίες για τη φιλίες τους. Περαιτέρω, τα αγόρια της Αθήνας με υψηλό κοινωνικομορφωτικό επίπεδο γονέων θαυμάζουν ικανότητες που συνδέονται με το πνεύμα, τον αυτοέλεγχο, τις σεξουαλικές κατακτήσεις, αλλά και τη συναίσθηση των κολλητών τους, ενώ διαπνέονται από διαλογική αρρενωπότητα που προσδίδει ανδρόγυνο χαρακτήρα στις φιλίες τους. Αντίθετα, τα κορίτσια της επαρχίας με χαμηλό κοινωνικομορφωτικό επίπεδο γονέων θαυμάζουν περισσότερο, σε σύγκριση με τα αγόρια, τη στοργική επαφή στις καλύτερες φιλίες τους, ενώ ταλανίζονται από τις συνέπειες των υλικών στερήσεων. Η μελέτη προσφέρει καινοφανή ευρήματα σχετικά την εμπλοκή του κοινωνικομορφωτικού επιπέδου των γονέων, της περιοχής κατοικίας και της ετεροκανονικότητας στις αναπαραστάσεις των εφήβων μαθητών/ριών γενικών λυκείων για τα αξιοθαύμαστα χαρακτηριστικά των καλύτερων φίλων τους.

ID:20584 | Η Χρονική Αντίληψη Καθημερινών Σκηνών: Ο ρόλος της Χωρικής και Χρονικής Επεξεργασίας Γραμματικών Παραβιάσεων

Ευγενία - Χαρίκλεια Λάζαρη[1], Ουρανία Ταχματζίδου[2], Αργυρώ Βατάκη[2]
[1] Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα, Ελλάδα & ΠΜΣ «Κλινική Νευροψυχολογία-Νοητικές Νευροεπιστήμες», Τμήμα Ιατρικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, Ελλάδα
[2] Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα, Ελλάδα

Όπως οι προτάσεις αποτελούνται από λέξεις, οι καθημερινές σκηνές αποτελούνται από αντικείμενα και διέπονται αναλόγως από ένα σύνολο κανόνων- τη «γραμματική των σκηνών». Οι συντακτικοί κανόνες αναφέρονται στην καταλληλόλητα της τοποθεσίας των αντικειμένων σε μια σκηνή, ενώ οι σημασιολογικοί κανόνες αφορούν τη νοηματική συμβατότητα των αντικειμένων με την σκηνή. Η έρευνα των Tachmatzidou και Vatakis (2023) έδειξε πώς οι παραβιάσεις της γραμματικής των σκηνών επηρεάζουν το χρονισμό, μέσω των μηχανισμών προσοχής. Οι συντακτικές παραβιάσεις, λόγω της έντονης αιχμαλώτισης της προσοχής, οδηγούν σε υπερεκτίμηση της διάρκειας των αντίστοιχων σκηνών, ενώ οι σημασιολογικές παραβιάσεις αποσπούν την προσοχή από το έργο του χρονισμού, οδηγώντας σε υποεκτίμηση της χρονικής διάρκειας. Στη παρούσα μελέτη, διερευνήσαμε πώς το είδος της γραμματικής παραβίασης, η τοποθεσία της και οι γνωστικές απαιτήσεις επεξεργασίας της, επιδρούν στην κατανομή της προσοχής και, ως εκ τούτου, επηρεάζουν τον χρονισμό σε μια δοκιμασία παραδοξότητας με φυσικές σκηνές με ή χωρίς γραμματικές παραβιάσεις. Τα αποτελέσματα από 22 συμμετέχοντες έδειξαν ότι για τις συντακτικές παραβιάσεις η χρονική υπερεκτίμηση ήταν μεγαλύτερη όταν παρουσιάζονταν κεντρικά, υποδεικνύοντας μετατοπίσεις της προσοχής λόγω της εκκεντρότητας. Αντιθέτως, στις σημασιολογικές παραβιάσεις παρατηρήθηκε συστηματική υποεκτίμηση ανεξαρτήτως τοποθεσίας, αντικατοπτρίζοντας τη γνωστικά απαιτητική επεξεργασία τους. Ακολούθως, αποπειραθήκαμε να μειώσουμε τη δυσκολία επεξεργασίας, διατηρώντας τον ίδιο πειραματικό σχεδιασμό και αυξάνοντας τη διάρκεια παρουσίασης των ερεθισμάτων, ώστε να δοθεί περισσότερος χρόνος στην επεξεργασία των παραβιάσεων. Πράγματι, τα αποτελέσματα από 17 νέους συμμετέχοντες έδειξαν ακριβείς χρονικές εκτιμήσεις για τις σημασιολογικές παραβιάσεις, υποδεικνύοντας πιο αποτελεσματική κατανομή της προσοχής μεταξύ της επεξεργασίας της παραβίασης και του χρονικού έργου. Στις συντακτικές παραβιάσεις σημειώθηκε ξανά χρονική υπερεκτίμηση, χωρίς, όμως, διαφορές ανά τοποθεσία. Συνολικά, η μελέτη μας αποκαλύπτει ότι οι χρονικές διαστρεβλώσεις που προκαλούνται από τις παραβιάσεις της γραμματικής των σκηνών διαμορφώνονται δυναμικά από την προσοχή και το γνωστικό φορτίο, με τη δυσκολία επεξεργασίας να αποτελεί κεντρικό παράγοντα στη διαμόρφωση των χρονικών εκτιμήσεων.

ID:20587 | Πορεία ανάκαμψης: Κατασκευές του εαυτού στις αυτοβιογραφίες μελών της ομάδας «Ναρκομανείς Ανώνυμοι»

Θεόδωρος Χρυσοχοΐδης[1], **Αγγελική Βρουλιδάκη**[1]
[1] *Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*

Στόχος της έρευνας ήταν η μελέτη κατασκευών του εαυτού και των μετατοπίσεων αυτών στο λόγο μελών της ομάδας «Ναρκομανείς Ανώνυμοι». Θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας συνιστά η κοινωνικο-κονστρουξιονιστική προσέγγιση της ταυτότητας, η οποία αντιμετωπίζει το λόγο των συμμετεχόντων για τον εαυτό ως κοινωνική κατασκευή που διαμεσολαβείται από τους διαθέσιμους πολιτισμικούς πόρους και έχει μικρο- και μακρο-κοινωνικές συνέπειες. Για τους σκοπούς της έρευνας πραγματοποιήθηκαν οκτώ βιογραφικές αφηγηματικές συνεντεύξεις με μέλη των «Ναρκομανών Ανωνύμων», με την υπαγωγή τους στην ομάδα να συνιστά μοναδικό κριτήριο για τη συμμετοχή τους. Αξιοποιώντας τις αρχές της αφηγηματικής ανάλυσης και της κριτικής κοινωνικής λογο-ψυχολογίας η ανάλυση έδειξε ότι οι αφηγήσεις των συμμετεχόντων δομήθηκαν σε τρία αφηγηματικά κεφάλαια εντός των οποίων κατασκευάστηκαν διαφορετικές θέσεις υποκειμένων. Το πρώτο αφορούσε τις πρώιμες εμπειρίες και τη χαρτογράφηση του κοινωνικού πλαισίου στα παιδικά και εφηβικά χρόνια. Εντός αυτού, οι εαυτοί κατασκευάζονται ως μη «κανονικοί» με δυσκολίες διαχείρισης συναισθημάτων και ανικανοποίητες ανάγκες, ενώ οι ουσίες εμφανίζονται στις αφηγήσεις για τους έφηβους εαυτούς, αναπαριστώμενες ως μέσο που παγώνει δυσφορικά συναισθήματα. Το δεύτερο αφορά την απώλεια ελέγχου στο ναδίρ της χρήσης. Εδώ, εντοπίζονται οι κατασκευές – αφηγήσεις εαυτών που αποδυναμώνονται και στερούνται αυτενέργειας απέναντι στις «ισχυρές» ουσίες, συνειδητοποιούν τις συνέπειες και προς το τέλος του κεφαλαίου αναπτύσσουν προσδοκίες «διόρθωσης». Τέλος, στο τρίτο αφηγηματικό κεφάλαιο που σχετίζεται με την αναδόμηση του εαυτού, προκύπτουν κατασκευές των εαυτών σε διαδικασία επανασυγκρότησης που αποκτούν ειλικρινείς σχέσεις με όμοιους «άλλους» και δεξιότητες διαχείρισης των δυσκολιών ζωής. Συμπερασματικά, μέσα στο πλαίσιο της αυτοβοήθειας/αλληλοβοήθειας, οι κατασκευές των εαυτών προσανατολίζονται σε ευρύτερες πολιτισμικές και κοινωνικές αφηγήσεις που δύνανται να ενδυναμώνουν ή/και να αποδυναμώνουν τους κοινωνικούς δράστες. Ο εαυτός στη χρήση ουσιοποιείται και στιγματίζεται ενώ οι «αναδομημένοι» εαυτοί επενδύονται με θετικές και αντιθετικές ποιότητες.

ID:20590 | Η Αφηγηματική Θεραπεία στην Ανακουφιστική Φροντίδα

Μαρία Αγγελάκη[1], Μαρία- Αγγελική Ράπτη[2]
[1] Ψυχιατρική Κλινική, 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας, Αθήνα
[2] Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα

Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση παρουσιάζει την εφαρμογή της αφηγηματικής θεραπείας στην ανακουφιστική φροντίδα. Η ανακουφιστική φροντίδα αποτελεί μια προσέγγιση που επιδιώκει τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ασθενών με απειλητικό για τη ζωή τους νόσημα και των οικογενειών τους, μέσω της πρόληψης και της ανακούφισης από το «υποφέρειν». Στη φιλοσοφία της, έχει αναγνωριστεί η ζωτικής σημασίας συμπερίληψη των πνευματικών και ανθρωπιστικών διαστάσεων, παρέχοντας την ευκαιρία πολύπλευρης κατανόησης των γεγονότων που συμβαίνουν στον ασθενή και στους φροντιστές. Η αφηγηματική θεραπεία είναι μια μορφή ψυχοθεραπείας που βασίζεται στην ιδέα ότι οι «ιστορίες» που λέγονται εμπερικλείουν τόσο την κατανόηση του εαυτού του ατόμου όσο και την ικανότητά του να ανταπεξέρχεται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει καθημερινά. Και ενώ είναι πολύτιμη η κατανόηση των παραδοσιακών εννοιών της ψυχοθεραπείας όπως αυτή του πλαισίου, της μεταβίβασης, της αντιμεταβίβασης, της δέσμευσης, για μια «ψυχολογικά τεκμηριωμένη» πρακτική ανακουφιστικής φροντίδας, η αφηγηματική προσέγγιση μπορεί να προσφέρει ένα επιπρόσθετο πλαίσιο μέσω του οποίου δύναται να αναδειχτούν οι βαθύτερες αξίες των ασθενών και να τους βοηθήσει να επαναδιατυπώσουν τις ιστορίες τους, με πρόθεση να δοθούν νέα νοήματα. Στην κλινική πρακτική οι ασθενείς, οι φροντιστές ασθενών και οι επαγγελματίες υγείας γίνονται αφηγητές «ιστοριών» που μοιράζονται αναπόφευκτα. Όμως, πώς γίνεται να μιλήσουμε για το θάνατο, που είναι κάτι τόσο αμφίσημο και δυσνόητο; Είμαστε σίγουροι ότι δεν υπάρχει κάτι ανείπωτο σε κάθε αφήγηση για το τέλος της ζωής; Άραγε μπορούμε να κατανοήσουμε τις πολύπλευρες έννοιες του θανάτου χωρίς να μιλήσουμε για την ίδια τη ζωή; Η αφηγηματική θεραπεία μπορεί να δημιουργήσει χώρο για νέες ιστορίες ελπίδας, θεραπείας, ακόμη και μυστηρίου, ανεξάρτητα από τις συνθήκες της ασθένειας ή την ανταπόκρισή της στη θεραπεία. Οι αφηγηματικές θεραπευτικές τεχνικές προσφέρουν ένα συμπληρωματικό πλαίσιο για την ανακούφιση από τον πόνο, την προαγωγή της ευημερίας και την ενδυνάμωση.

ID:20594 | Η σχέση της μεταδιάθεσης με τις αθλητικές επιδόσεις και τη χρήση στρατηγικών επίδοσης σε ενήλικες αθλητές/τριες

Αγάπη Τζανιδάκη, Αμαρυλλίς Μαλεγιαννάκη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας Φλώρινα, Ελλάδα

Η μετα-διάθεση είναι η λειτουργία μέσω της οποίας το άτομο στοχάζεται, παρακολουθεί αλλά και αξιολογεί και ρυθμίζει τα συναισθήματά του, η οποία συνιστά έκφανση της συναισθηματικής νοημοσύνης. Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της σχέσης της μετα-διάθεσης με τις αθλητικές επιδόσεις, όπως αυτές αξιολογούνται από τους/τις προπονητές/τριες, καθώς επίσης και με την αναφερόμενη συχνότητα χρήσης στρατηγικών επίδοσης από τους/τις ίδιους/ες αθλητές/τριες. Στην έρευνα συμμετείχαν 124 υγιείς ενήλικες αθλητές/τριες (*N*=73 άντρες) ηλικίας 18 έως 66 (Μ.Ο.ηλικίας=26,4έτη, Τ.Α.=10,32έτη) και 5 προπονητές/τριες (25-56ετών, με Μ.Ο.ηλικίας τα 33 έτη, Τ.Α.=7,65 έτη), οι οποίοι/ες αξιολόγησαν την αθλητική επίδοση σε 60 αθλητές/τριες του δείγματος. Για την αξιολόγηση της μεταδιάθεσης χορηγήθηκε η ελληνική εκδοχή της Κλίμακα Δομικής Μεταδιάθεσης (TMMS, Polyzopoulou et al., 2024), για την αξιολόγηση της συχνότητας χρήσης των στρατηγικών επίδοσης το Test of Performance Strategies (TOPS, Thomas et al., 1999) και το Έντυπο Αξιολόγησης της Αθλητικής Επίδοσης (Κώστα, 2023) που συμπλήρωσαν οι προπονητές/τριες τους. Τα αποτελέσματα από τους δείκτες συνάφειας *r* του Pearson έδειξαν μέτριες συσχετίσεις της μετα-διάθεσης με τις αξιολογούμενες από τους/τις προπονητές/τριες εκφάνσεις της αθλητικής επίδοσης. Ειδικότερα, οι πιο σημαντικές συσχετίσεις αναπτύχθηκαν μεταξύ της «Διαύγειας του συναισθήματος» και της διαχείρισης πιεστικών καταστάσεων, της συνέχισης της αγωνιστικής προσπάθειας και της εστίασης της προσοχής στο άθλημα. Επίσης, η «Επιδιόρθωση του συναισθήματος» συσχετίστηκε με την εκτέλεση των κινήσεων αλλά και με την εστίαση της προσοχής στο άθλημα. Τέλος, μέτριες προς υψηλές συσχετίσεις παρατηρήθηκαν μεταξύ των βαθμολογιών στην «Επιδιόρθωση του συναισθήματος» και τη «Διαύγεια του συναισθήματος» του TMMS και των βαθμολογιών στους παράγοντες του TOPS (Συναισθηματικός Έλεγχος, Στοχοθεσία, Ενεργοποίηση, Αρνητικές Σκέψεις, Χαλάρωση). Συμπερασματικά, φαίνεται πως η καλύτερη επίγνωση και ρύθμιση του συναισθήματος οδηγεί σε συχνότερη χρήση στρατηγικών που αφορούν τη διαχείριση του συναισθήματος κατά τη διάρκεια των αγώνων, κάτι που γίνεται εμφανές τόσο από τις αναφορές των αθλητών/τριών όσο και των προπονητών/τριών για τους/τιες αθλητές/τριές τους.

ID: 20596 | Η επίδραση των Γονικών Στρατηγικών Διαπαιδαγώγησης, της Βούλησης και της Υπερβολικής Ενασχόλησης με το Διαδίκτυο στη Ψυχική Υγεία και Ευεξία των ενηλίκων

Πρόεδρος/ οργανώτρια συμποσίου: **Μαρία Ιωάννα Αργυροπούλου**
Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Συζητητής: **Σταμάτης -Αλέξανδρος Αντωνίου**
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Περίληψη Συμποσίου:

Το οικογενειακό περιβάλλον και ειδικότερα ο τρόπος ανατροφής, αλλά και ατομικοί παράγοντες όπως η Βούληση, τα Γενικά Επίπεδα Στρες και η Ενασχόληση με το Διαδίκτυο ενδέχεται να ασκήσουν σημαντική επιρροή στη ψυχική υγεία και την ευημερία των ενηλίκων. Απώτερος σκοπός του συμποσίου είναι η παρουσίαση δεδομένων από 4 ποσοτικές έρευνες οι οποίες μελέτησαν την επίδραση των ανωτέρω οικογενειακών και ατομικών παραγόντων στην ανάπτυξη ψυχοπαθολογίας, στην ακαδημαϊκή επίδοση αλλά και στα επίπεδα Ενσυναίσθησης και Ευεξίας. Ειδικότερα, στη πρώτη παρουσίαση οι Γεωργοπούλου Αγγελική και Αργυροπούλου Μαρία-Ιωάννα διαπιστώνουν ότι οι Γονικές Στρατηγικές Ανατροφής, τα Γενικά Επίπεδα Στρες και κάποιες διαστάσεις της Βούλησης όπως ο Αυτοέλεγχος και η Πρόσβαση στις βαθύτερες επιθυμίες και ανάγκες του Εαυτού ασκούν μακροχρόνια επίδραση στη ψυχική υγεία των ενηλίκων, αποτελώντας ισχυρούς προγνωστικούς παράγοντες για την εκδήλωση Άγχους και Κατάθλιψης. Εστιάζοντας περισσότερο σε ατομικούς παράγοντες που επιδρούν στη ψυχική υγεία των νεαρών ενηλίκων οι Στάβαρης Γιώργος και Αργυροπούλου Μαρία-Ιωάννα στη δεύτερη παρουσίαση παρουσιάζουν δεδομένα τα οποία υποστηρίζουν ότι τα άτομα τα οποία κάνουν μεγαλύτερη χρήση του διαδικτύου εμφανίζουν χαμηλότερα επίπεδα ενσυναίσθησης. Στη τρίτη παρουσίαση οι Σταμέλου Νέκτυ. και Αργυροπούλου Μαρία-Ιωάννα εστιάζουν πιο συγκεκριμένα στην επίδραση της ενασχόλησης με δημοφιλείς πλατφόρμες όπως το Facebook, το Instagram, το YouTube και το TikTok στα επίπεδα Μοναξιάς, Άγχους και Κατάθλιψης και διαπιστώνουν ότι η επίδραση της χρήσης τους στον ψυχισμό των χρηστών διαφοροποιείται ανάλογα με τη διάρκεια και τον τρόπο χρήσης, αλλά και ανάλογα με τα προσωπικά τους κίνητρα. Τέλος, στη τέταρτη παρουσίαση, η Αντωνιάδου Ναυσικά παρουσιάζει προκαταρκτικά δεδομένα αναφορικά με το ρόλο της κοινωνικής υποστήριξης μέσω της χρήσης των Ιστοσελίδων Κοινωνικής Δικτύωσης στην Ευημερία και στην Ακαδημαϊκή επίδοση των φοιτητών και διαπιστώνει ότι η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης πρέπει να είναι στοχευμένη, υπογραμμίζοντας την ανάγκη της διαχείρισης του φόβου απώλειας (Fear of Missing Out), ο οποίος αναδεικνύεται ως σημαντικός παράγοντας κινδύνου.

Λέξεις-Κλειδιά: Γονικές Στρατηγικές Διαπαιδαγώγησης, Βούληση, Ενασχόληση με το Διαδίκτυο, Ψυχοπαθολογία, Ευεξία

1. Η σχέση των Γονικών Στρατηγικών Ανατροφής και της Βούλησης με την Ανάπτυξη Άγχους και Κατάθλιψης στους ενήλικες

Γεωργοπούλου Αγγελική[1] & Αργυροπούλου Μαρία Ιωάννα[2]
1. University of Central Lancashire
2. Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Περίληψη:
Πολλές θεωρίες έχουν εστιάσει στη διερεύνηση της επίδρασης των γονικών στρατηγικών ανατροφής και της βούλησης στη ψυχική υγεία των ενήλικων. Η παρούσα μελέτη εξετάζει τις αλληλεπιδραστικές σχέσεις ανάμεσα στις στρατηγικές γονικής ανατροφής, τη βούληση και τα προβλήματα ψυχικής υγείας, με έμφαση στο άγχος και την κατάθλιψη σε Έλληνες ενήλικες. Συμμετείχαν 187 άτομα, ηλικίας από 18 έως 60 ετών. Χρησιμοποιήθηκε η Κλίμακα Πρώιμες Αναμνήσεις της Γονικής Ανατροφής (EMBU-s), η Κλίμακα Βουλητικών Ικανοτήτων (VCI) και η κλίμακα DASS-21 για την μέτρηση της κατάθλιψης και του άγχους. Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι η αντιληπτή γονική απόρριψη κατά την παιδική ηλικία συσχετίζεται θετικά με υψηλότερα επίπεδα άγχους και κατάθλιψης ($r(187) = .27$, $p < .01$), ενώ η γονική ζεστασιά φαίνεται να έχει προστατευτική επίδραση στην ψυχική υγεία. Συνολικά, τα ευρήματα αναδεικνύουν τη σημασία της γονικής συναισθηματικής ζεστασιάς, κυρίως από τον πατέρα, στη μείωση της κατάθλιψης (Beta 0,51 , $p < 0.001$) και την προαγωγή ψυχολογικής ευημερίας. Αντίθετα, η υπερπροστασία δεν εμφάνισε σημαντική σχέση με την ψυχολογική δυσφορία. Επίσης φαίνεται να υπάρχει σχέση μεταξύ της γονικής διαπαιδαγώγησης με τη βουλητική ικανότητα. Ειδικότερα, συγκεκριμένοι παράγοντες της βούλησης, όπως η πρόσβαση στον Εαυτό, ο Αυτοέλεγχος και τα Γενικά Επίπεδα Στρες αναγνωρίζονται ως ισχυροί προγνωστικοί δείκτες κατάθλιψης και άγχους. Αυτά τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν τον μακροχρόνιο αντίκτυπο των γονικών συμπεριφορών και της προσωπικής αυτενέργειας στην ψυχική υγεία των ενηλίκων, αναδεικνύοντας τα οφέλη της ενίσχυσης των βουλητικών δεξιοτήτων ως προστατευτικών μηχανισμών. Η μελέτη προτείνει υποδεικνύει την ανάγκη για εστιασμένες παρεμβάσεις ψυχικής υγείας που επικεντρώνονται στην ανάπτυξη της ανθεκτικότητας και της διαχείρισης του στρες.
Λέξεις-κλειδιά: Γονικές Πρακτικές, Βούληση, Γενικά Επίπεδα Στρες, Άγχος, Κατάθλιψη

2. Η επίδραση της Υπερβολικής Χρήσης του Διαδικτύου και ο ρόλος της Ενσυναίσθησης στην ανάπτυξη Αγχωδών Διαταραχών σε νεαρούς ενήλικες-χρήστες του Διαδικτύου

Αργυροπούλου Μαρία Ιωάννα[1], Σταβάρης Γεώργιος[2]
1. Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
2. University of Central Lancashire

Περίληψη:
Πολλές μελέτες έχουν ασχοληθεί με το ζήτημα του εθισμού στο διαδίκτυο και έχουν τεκμηριώσει τις προβληματικές συνέπειές του. Ωστόσο, δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς η επίδραση της υπερβολικής χρήσης του διαδικτύου και ο εθισμός στην ανάπτυξη αγχωδών διαταραχών, καθώς και η επιρροή του στα επίπεδα ενσυναίσθησης των νεαρών ενηλίκων

χρηστών του διαδικτύου. Η εν λόγω ερευνητική εργασία διερεύνησε αυτά τα ζητήματα μέσω ποσοτικής έρευνας σε ένα δείγμα 157 ατόμων (69,2 % γυναίκες), ενώ παράλληλα μελετήθηκε και ο ρόλος δημογραφικών παραγόντων στις πιο πάνω μεταβλητές. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι δεν υπάρχει σύνδεση μεταξύ της χρήσης του διαδικτύου με την ανάπτυξη αγχωδών διαταραχών ή των συμπτωμάτων κατάθλιψης και άγχους. Ωστόσο, φάνηκε ότι όσο αυξάνεται η χρήση του διαδικτύου, τόσο μειώνεται ο βαθμός ενσυναίσθησης των χρηστών, με το φύλο, τον τόπο διαμονής, την οικογενειακή κατάσταση και το μορφωτικό επίπεδο να επηρεάζουν σημαντικά τα αναφερόμενα επίπεδα ενσυναίσθησης. Επιπροσθέτως, οι γυναίκες φάνηκε να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο σε μεγαλύτερο βαθμό συγκριτικά με τους άντρες, ενώ βρέθηκε επίσης ότι η χρήση του διαδικτύου τείνει να μειώνεται σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Επίσης, οι ενήλικες που δήλωσαν ότι διαβιούν με άλλους ενήλικες τείνουν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο περισσότερο συγκριτικά με αυτούς που έμεναν με τουλάχιστον ένα παιδί κάτω των 16 ετών. Τέλος, παρόλο που στη παρούσα έρευνα οι περισσότεροι συμμετέχοντες φάνηκε πως έκαναν ελεγχόμενη χρήση του διαδικτύου και δεν αντιμετώπιζαν κάποιο σοβαρό πρόβλημα ψυχικής υγείας, τα άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο εμφάνισαν χαμηλότερα ποσοστά ψυχοπαθολογίας συγκριτικά με τα άτομα τα οποία είχαν χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο, ενώ οι έγγαμοι με τουλάχιστον ένα παιδί κάτω των 16 ετών εμφάνιζαν καλύτερη ψυχική υγεία συγκριτικά με τους έγγαμους χωρίς παιδιά. Η συζήτηση θα εστιάσει στη κλινική χρησιμότητα των ευρημάτων καθώς και σε παρεμβατικές και προληπτικές δράσεις για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων από την υπερβολική ενασχόληση με το διαδίκτυο.

Λέξεις-κλειδιά: Υπερβολική Χρήση Διαδικτύου, Ενσυναίσθηση, ΄Άγχος, Κατάθλιψη

3. Η σχέση της Χρήσης των Κοινωνικών Δικτύων με την Μοναξιά το Άγχος και την Κατάθλιψη

Σταμέλου Νεκταρία[1] & Μαρία Ιωάννα Αργυροπούλου[2]
1. University of Central Lancashire
2. Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Περίληψη:
Η μελέτη διερευνά τη σχέση μεταξύ της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της μοναξιάς, του άγχους και της κατάθλιψης στην Ελλάδα. Η έρευνα επικεντρώνεται σε δημοφιλείς πλατφόρμες όπως είναι το Facebook, το Instagram, το YouTube και το Tik-Tok. Διακόσιοι εξήντα τρεις (263) συμμετέχοντες ηλικίας 19-69 ετών συμπλήρωσαν ένα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο που μετρούσε τα επίπεδα χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μοναξιάς, άγχους και κατάθλιψης. Τα βασικά ευρήματα αποκαλύπτουν ότι η αυξημένη χρήση του Instagram και του TikTok συσχετίζεται με υψηλότερα επίπεδα άγχους και κατάθλιψης, ενώ η καθημερινή χρήση του YouTube συσχετίζεται θετικά με την μοναξιά. Επίσης, η μελέτη διαπίστωσε ότι οι ενεργητικοί χρήστες του Instagram εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα άγχους και κατάθλιψης σε σύγκριση με τους παθητικούς χρήστες, υποδεικνύοντας τη σημασία του τύπου της δραστηριότητας. Επιπροσθέτως, τα κίνητρα για τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης εμφανίζονται σημαντικά για την ψυχική υγεία: όταν ο στόχος είναι η ψυχαγωγία και η κοινωνικοποίηση, αυξάνονται το άγχος και η κατάθλιψη. Ταυτόχρονα, όταν τα σχόλια και οι αναρτήσεις τρίτων μπορούν να

ενισχύσουν την αρνητική αυτοαντίληψη, ενισχύονται το άγχος, η κατάθλιψη και η μοναξιά. Η μοναξιά αναδεικνύεται ως ένας σημαντικός προβλεπτικός παράγοντας τόσο του άγχους όσο και της κατάθλιψης, ακόμη και μετά τον έλεγχο δημογραφικών παραγόντων όπως η ηλικία, το φύλο και η εκπαίδευση. Εν τούτοις, η μεγαλύτερη ηλικία και τα υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης φαίνονται να συνδέονται με χαμηλότερο άγχος και κατάθλιψη. Η μελέτη οδηγήθηκε σε σημαντικές ενδείξεις για το πως μπορεί να επηρεαστεί ο ψυχισμός των χρηστών, ανάλογα με τη διάρκεια και τον τρόπο χρήσης, αλλά και ανάλογα με τα προσωπικά τους κίνητρα. Στο μέλλον, η έρευνα θα πρέπει να διερευνήσει τους υποκείμενους μηχανισμούς που καθορίζουν τη σχέση μεταξύ της χρήσης κοινωνικών δικτύων και της ψυχικής υγείας, ώστε να σχεδιαστούν παρεμβάσεις που θα στοχεύουν στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της μοναξιάς, του άγχους και της κατάθλιψης.
Λέξεις- κλειδιά: Ιστοσελίδες Κοινωνικής Δικτύωσης, Μοναξιά, Άγχος, Κατάθλιψη

4. Η Επίδραση της Χρήσης Ιστοσελίδων Κοινωνικής Δικτύωσης στην Ακαδημαϊκή Επίδοση και την Ευημερία Νέων Ενηλίκων

Αντωνιάδου Ναυσικά
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Περίληψη:
Η χρήση ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης (ΙΚΔ) αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για τη διατήρηση κοινωνικών σχέσεων και την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης, ιδιαίτερα για φοιτήτριες/τητές που σπουδάζουν μακριά από το σπίτι τους. Ωστόσο ο τρόπος και ο σκοπός της χρήσης των ΙΚΔ φαίνεται να επηρεάζουν διαφορετικά την ακαδημαϊκή επίδοση και την ευημερία. Η παρούσα προκαταρκτική μελέτη διερεύνησε αυτές τις σχέσεις, εξετάζοντας τον ρόλο της κοινωνικής υποστήριξης μέσω των ΙΚΔ και του φόβου απώλειας (Fear of Missing Out) ως ρυθμιστικών παραγόντων. Συμμετείχαν 112 φοιτήτριες/τητές (80% γυναίκες, κυρίως ηλικίας 19-20 ετών, 80% σπούδαζε εκτός τόπου μόνιμης κατοικίας). Οι φοιτήτριες/τητές που σπούδαζαν μακριά από το σπίτι τους, καθώς και εκείνες/οι που παρακολουθούσαν συχνότερα τις διαλέξεις, εμφάνισαν υψηλότερο βαθμό χρήσης ΙΚΔ με σκοπό τη διατήρηση κοινωνικών σχέσεων. Οι φοιτητές/τριες που λάμβαναν υποστήριξη από την οικογένεια τους μέσα από τη χρήση των ΙΚΔ, είχαν υψηλότερη ακαδημαϊκή επίδοση. Η ευημερία παρουσίασε στατιστικά σημαντική αρνητική συσχέτιση με τον φόβο απώλειας και θετική συσχέτιση με τη χρήση ΙΚΔ για κοινωνική υποστήριξη (γενικά, από φίλους και από οικογένεια). Οι αναλύσεις ρύθμισης έδειξαν ότι η κοινωνική υποστήριξη μέσω ΙΚΔ (γενικά, από φίλους και από οικογένεια) επιδρούσε θετικά στη σχέση μεταξύ της έντασης χρήσης ΙΚΔ και της ευημερίας. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της στοχευμένης χρήσης των ΙΚΔ για κοινωνική υποστήριξη και την ανάγκη διαχείρισης του φόβου απώλειας, που αναδεικνύεται ως παράγοντας κινδύνου. Παρότι προκαταρκτικά, τα αποτελέσματα προσφέρουν πολύτιμες κατευθύνσεις για τη βελτίωση της ευημερίας και της ακαδημαϊκής επίδοσης των φοιτητριών/τητών.

***Λέξεις-κλειδιά*:** Ιστοσελίδες Κοινωνικής Δικτύωσης, Κοινωνική Υποστήριξη, Φόβος Απώλειας, Ευημερία, Ακαδημαϊκή Επίδοση

ID: 20599 | Η αυτοαναφερόμενη συσχέτιση της νευρικής Ορθορεξίας με την εικόνα του σώματος και τη συνύπαρξη ιδεοψυχαναγκαστικών συμπτωμάτων

Ευτέρπη Ωραιοπούλου[1]
[1] *Αθλητική Ψυχολογία, Τμήμα Ψυχολογίας City Unity College/ London Metropolitan University*

Ωραιοπούλου Ευτέρπη[1], Λυράκος Γεώργιος[1,2]
[1]*Μεταπτυχιακό πρόγραμμα Ψυχολογίας London MET – City Unity College*
[2]*Ψυχιατρικός Τομέας Γ.Ν.Ν. «Αγ. Παντελεήμων»*

Εισαγωγή: Η νευρική ορθορεξία αποτελεί μια μορφή διαταραχής της διατροφής που χαρακτηρίζεται από υπερβολική ενασχόληση με την υγιεινή διατροφή και την αναγκαστική αποφυγή τροφών που θεωρούνται ανθυγιεινές. Τα άτομα με αυτήν την κατάσταση συχνά καταναλώνουν μόνο τρόφιμα που θεωρούν «καλά» και μπορεί να εμφανίσουν σοβαρές ψυχολογικές και σωματικές επιπτώσεις.
Σκοπός: της παρούσας μελέτης ήταν η ανίχνευση της συσχέτισης μεταξύ της νευρικής Ορθορεξίας και άλλων ψυχολογικών παραγόντων.
Μεθοδολογία-δείγμα: Η μελέτη, αποτελεί μια επιδημιολογική ποσοτική ανάλυση συσχέτισης. Οι μεταβλητές αξιολογήθηκαν με τη χρήση των ερωτηματολογίων Αυτοεκτίμησης του Rosenberg, Συνοπτική Κλίμακα Ιδεοψυχαναγκασμού του Cleyton, Body Dissatisfaction Questionnaire και το ερωτηματολόγιο της Ορθορεξίας (ORTO -15). Η στατιστική ανάλυση πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του στατιστικού Πακέτου SPSS 21. Το τελικό δείγμα αποτελείται από 202 ενήλικες.
Αποτελέσματα: Από τη στατιστική ανάλυση διαπιστώθηκε ότι άτομα με υψηλότερη τιμή στη κλίμακα αυτοεκτίμησης τείνουν να παρουσιάζουν χαμηλότερη τιμή στις κλίμακες ιδεοψυχαναγκαστικών συμπτωμάτων και δυσαρέσκειας για το σώμα τους ($p<0.05$). Αντίθετα, όσο αυξάνεται η τιμή της κλίμακας ιδεοψυχαναγκαστικών συμπτωμάτων, τόσο αυξάνεται και η δυσαρέσκεια για το σώμα ($p<0.001$), με αποτέλεσμα να αυξάνονται και οι πιθανότητες ανάπτυξης νευρικής Ορθορεξίας. Επιπλέον, η μελέτη έδειξε ότι η ηλικία και η σωματική άσκηση σχετίζονται θετικά με την αυτοεκτίμηση ($p<0.05$) και αρνητικά με τη δυσαρέσκεια για το σώμα ($p<0.05$).
Συμπεράσματα: Τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν τη σημασία της αυτοεκτίμησης και της θετικής σωματικής εικόνας στην πρόληψη και αντιμετώπιση της νευρικής Ορθορεξίας. Επιπλέον, υποδεικνύουν ότι η θεραπευτική προσέγγιση θα πρέπει να στοχεύει στη βελτίωση της αυτοεκτίμησης, στη μείωση του ιδεοψυχαναγκασμού και στην αλλαγή της αρνητικής σωματικής εικόνας.

Λέξεις κλειδιά*: Νευρική Ορθορεξία, Αυτοεκτίμηση, Ιδεοψυχαναγκασμός, Σωματική Εικόνα*

ID:20600 | Η σχέση της μεταδιάθεσης με αντικειμενικές και υποκειμενικές εκτιμήσεις της εκτελεστικής λειτουργίας

Μαρία Ανδριώτη[1], **Αμαρυλλίς-Χρυσή Μαλεγιαννάκη**[1], **Παναγιώτα Κουτσιμανή**[1]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα, Ελλάδα*

Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ της μεταδιάθεσης των φοιτητών/τριών ως έκφανσης της συναισθηματικής νοημοσύνης με αντικειμενικές επιδόσεις σε έργα εκτελεστικής λειτουργίας αλλά και υποκειμενικές αναφορές για την εκτελεστική λειτουργία στην ακαδημαϊκή καθημερινότητα. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν *N*=366 προπτυχικοί/ές και μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες (257γυναίκες, Μ.Ο.ηλικίας=25.05έτη, Τ.Α.=8.63, εύρος=18-57έτη), προερχόμενοι/ες από 20 διαφορετικά ελληνικά ΑΕΙ. Για την αξιολόγηση της μεταδιάθεσης χορηγήθηκε η Κλίμακα Δομικής Μεταδιάθεσης (ΚΔΜ, Polyzopoulou et al., 2024), ενώ για την αξιολόγηση της υποκειμενικής εκτελεστικής λειτουργίας των φοιτητών/τριών χορηγήθηκε η Κλίμακα Αξιολόγησης της Εκτελεστικής Λειτουργίας σε Ακαδημαϊκά Περιβάλλοντα (ΚΑΕΛΑ, Ανδριώτη, 2024). Τέλος, για την αντικειμενική αξιολόγηση της εκτελεστικής λειτουργίας χορηγήθηκαν σε 61 φοιτητές/τριες του δείγματος η δοκιμασία Χρώματος–Λέξης (ανασταλτικός έλεγχος) και η δοκιμασία Πύργου (σχεδιασμός) του Delis-Kaplan Executive Function System (D-KEFS, Delis et al., 2001). Τα αποτελέσματα από τον υπολογισμό των δεικτών συνάφειας r του Pearson έδειξαν μία μέτρια θετική συσχέτιση μεταξύ του παράγοντα της «Επιδιόρθωσης» της ΚΔΜ και του χρόνου ολοκλήρωσης στη δοκιμασία Πύργου του D-KEFS, εύρημα το οποίο καταδεικνύει πως οι φοιτητές/φοιτήτριες με ταχεία ικανότητα σχεδιασμού, ενδεχομένως να παρουσιάζουν και καλύτερη ρύθμιση συναισθήματος. Επίσης, μέτρια θετική συσχέτιση παρατηρήθηκε μεταξύ των δύο εργαλείων αυτο-αναφοράς. Ειδικότερα, οι παράγοντες «Διαύγεια» και «Επιδιόρθωση» της ΚΔΜ παρουσίασαν υψηλές συσχετίσεις με τον παράγοντα «Εσκεμμένη ρύθμιση συναισθημάτων και Λήψη αποφάσεων» της ΚΑΕΛΑ, ενώ ο παράγοντας «Προσοχή στα συναισθήματα» της ΚΔΜ συσχετίστηκε υψηλότερα με τον παράγοντα «Εποπτικό σύστημα προσοχής» της ΚΑΕΛΑ. Συνεπώς, τα αποτελέσματα δείχνουν πως η μεταδιάθεση, ως έκφανση της συναισθηματική νοημοσύνης που αφορά την επίγνωση και τη ρύθμιση του συναισθήματος, συνδέεται σε σημαντικό βαθμό με εκτελεστικές λειτουργίες, όπως η προσοχή, ο έλεγχος του θυμικού και η λήψη αποφάσεων στην ακαδημαϊκή καθημερινότητα των φοιτητών/τριών. Το τελευταίο διαφωτίζει τη σχέση της εκτελεστικής λειτουργίας με τη συναισθηματική νοημοσύνη και δίνει το έναυσμα για τη διερεύνηση των γνωστικών παραμέτρων της συναισθηματικής νοημοσύνης.

ID:20601 | Ψυχομετρικές ιδιότητες της Κλίμακας Εκτελεστικής Λειτουργίας Φοιτητών/τριών

Μαρία Ανδριώτη, Αμαρυλλίς-Χρυσή Μαλεγιαννάκη, Παναγιώτα Κουσιμανή
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα, Ελλάδα

Οι εκτελεστικές λειτουργίες είναι ένα σύνολο ανώτερων γνωστικών διαδικασιών που εμπλέκονται στη συμπεριφορά των ατόμων, καθώς και στη ρύθμισή της, όταν έρχονται αντιμέτωποι με καταστάσεις που περιλαμβάνουν επίτευξη στόχων και ελεγχόμενη δραστηριότητα, όπως συμβαίνει στα πανεπιστημιακά περιβάλλοντα. Στην παρούσα έρευνα εξετάστηκαν οι ψυχομετρικές ιδιότητες της Κλίμακας Εκτελεστικής Λειτουργίας Φοιτητών/τριών (ΚΑΕΛΦ, UEF-Ramos-Galarza et al., 2023) στον ελληνικό φοιτητικό πληθυσμό. Η ΚΑΕΛΦ αξιολογεί εκφάνσεις της εκτελεστικής λειτουργίας των φοιτητών/τριών στο καθημερινό ακαδημαϊκό περιβάλλον μέσω μιας κλίμακας αυτο-αναφοράς τύπου Likert (1=διαφωνώ απόλυτα έως 5=συμφωνώ απόλυτα, 31 ερωτήματα). Στην έρευνα συμμετείχαν 366 προπτυχικοί/ές και μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες (257γυναίκες, Μ.Ο.ηλικίας=25.05έτη, Τ.Α.=8.63, εύρος=18-57έτη), προερχόμενοι/ες από 20 διαφορετικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας. Στους/στις συμμετέχοντες/ουσες χορηγήθηκε η ΚΑΕΛΦ και σε 61 φοιτητές/τριες του δείγματος χορηγήθηκαν η δοκιμασία Χρώματος-Λέξης, το Digit-Span (προσοχή) και η δοκιμασία Πύργου (σχεδιασμός) (D-KEFS, Delis et al., 2001) για τη διαπίστωση της συγκλίνουσας εγκυρότητας. Αφού αφαιρέθηκαν 3 ερωτήματα που δεν έδειξαν καλή προσαρμογή στο ελληνικό δείγμα, εφαρμόστηκε ανάλυση παραγόντων με ορθογώνια περιστροφή αξόνων Varimaxστα 28 ερωτήματα και αναδείχθηκαν 5 παράγοντες (αντί για 7) οι οποίοι συνολικά εξηγούν το 56.45% της συνολικής διακύμανσης με πολύ υψηλή συνολική αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας (a=0.92): (1)Συνειδητή παρακολούθηση ευθυνών (a=0.86), (2)Εσκεμμένη ρύθμιση συναισθημάτων (a=0.82), (3)Εποπτικό σύστημα προσοχής (a=0.77),(4) Διαχείριση στοιχείων εργασίας (a=0.83) και (5)Συνειδητή ρύθμιση συμπεριφοράς (a=0.60). Τέλος, παρατηρήθηκε καλή σύγκλιση των βαθμολογιών στους παράγοντες της ΚΑΕΛΦ με τις επιδόσεις στα έργα προσοχής και σχεδιασμού. Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα από τον ψυχομετρικό έλεγχο δείχνουν πως η ΚΑΕΛΦ αποτελεί ένα αξιόπιστο εργαλείο μέτρησης, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της αυτο-αναφερόμενης εκτελεστικής λειτουργίας των Ελλήνων φοιτητών/τριών στην καθημερινή ακαδημαϊκή ζωή τους. Η παρούσα έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για μελλοντικές έρευνες σε μεγαλύτερα και πιο ισορροπημένα ως προς το φύλο δείγματα που θα εξετάζουν τους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας, που επηρεάζουν την εκτελεστική λειτουργία των φοιτητών/τριών στο πανεπιστήμιο.

ID:20603 | Ταυτότητες: Νέες προσεγγίσεις, καινούργιες οπτικές
Διοργανώτρια: **Αντωνία Παπαστυλιανού**

Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ, Αθήνα
Συζητητής: **Κωνσταντίνος Καφέτσιος**

Το Συμπόσιο επιχειρεί να παρουσιάσει νέες μεθοδολογικές και εννοιολογικές προσεγγίσεις γύρω από τις κοινωνικές, τις πολιτικές και τις εθνοτικές ταυτότητες όπως αυτές εξελίσσονται πενήντα περίπου χρόνια μετά τη διατύπωση της θεωρίας της Κοινωνικής Ταυτότητας από τους Tajfel και Turner (1972), η οποία εξελίχθηκε σε μετα-θεωρία για την εξήγηση της ενδο-ομαδικής και δι-ομαδικής συμπεριφοράς σε διαφορετικά πεδία της καθημερινής ζωής. Στην παρουσίαση των Γ. Αμπακούμκιν, R. Guerra, A. Golec de Zavala, K. Bierwiaczonek, P. Ciesielski, T. Wildschut και Κ. Σεντικίδης με θέμα «Η εσφαλμένη κατηγοριοποίηση της ενδοομάδας ενεργοποιεί τον συλλογικό ναρκισσισμό» εξετάζεται πειραματικά η πρόκληση συλλογικού ναρκισσισμού από μια μορφή απειλής κατά της κοινωνικής ταυτότητας, την απειλή κατηγοριοποίησης, κατά την οποία η ενδοομάδα κατηγοριοποιείται εσφαλμένα ως μια αντίπαλη εξωομάδα. Τα ευρήματα δείχνουν ότι η απειλή κατηγοριοποίησης αυξάνει το συλλογικό ναρκισσισμό και μέσω αυτού (και όχι της ικανοποίησης από την ενδοομάδα) την διομαδική εχθρότητα. Η παρουσίαση των Μ. Εξαδάκτυλου & Α. Παπαστυλιανού «Η σχέση της χρήσης του διαδικτύου, των τύπων γονικού δεσμού και τα στερεοτύπων φύλου με τη διαμόρφωση της κοινωνικής ταυτότητας των εφήβων» στη βάση της βιβλιογραφίας που δείχνει ότι οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις και η χρήση του διαδικτύου φαίνεται να επηρεάζουν τον τρόπο που τα άτομα παρουσιάζουν τον εαυτό τους, τον τρόπο που αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους και το πώς επιλέγουν να υπαχθούν σε ομάδες αναπτύσσοντας τις ταυτότητές τους, εξετάζει τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν αυτή τη σημαντική διεργασία τους εφήβους δηλαδή, τη χρήση του διαδικτύου, τη σχέση με τους γονείς, τη σχέση με τους συνομηλίκους, καθώς και τα κοινωνικά στερεότυπα ως διαμεσολαβητικούς παράγοντες. Η παρουσίαση των Γ. Ροπόκη και Ά. Μαντόγλου με θέμα «Πολιτική Ιδεολογία και Ταυτότητα: Η διάκριση της Αριστεράς – Δεξιάς μετά την οικονομική κρίση" εξετάζει τη σημασία της πολιτικής ταυτότητας και τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αξιολογούν το χώρο στον οποίο εντάσσονται ιδεολογικά (θετικά) και τον αντίθετο αυτού (αρνητικά), ενώ στα ευρήματα αναδεικνύεται μια τάση απόρριψης της διάκρισης της αριστεράς – δεξιάς, που παραπέμπει κατά τις συγγραφείς στο τέλος των ιδεολογιών. Τέλος, η παρουσίαση της Κ. Καραγεώργου «Πολιτική Ταυτότητα σε Κρίση; Διερευνώντας Απολίτικες και Αντιπολιτικές Διαδρομές στον Τρόπο που οι Νέοι Εμπλέκονται με την Πολιτική σε Περιόδους Αβεβαιότητας» εξετάζει τους διαφορετικούς τύπους πολιτικής εμπλοκής (κομματική, μη κομματικοποιημένη, εν αναμονή, απολίτικη, αντιπολιτική) που οι νεότεροι πολίτες επιλέγουν σε τρεις ευρωπαϊκές χώρες(Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Ελλάδα). Τα ευρήματα αναδεικνύουν ότι η πολιτική εμπλοκή μπορεί να γίνει κατανοητή ως μια πολύπλοκη και δυναμική διαδικασία που περιλαμβάνει γνωστικές, συναισθηματικές και συμπεριφορικές διαστάσεις, με διαφορετικούς συνδυασμούς αυτών των στοιχείων, τα οποία σύμφωνα με τη συγγραφέας μπορούν να ιδωθούν ως δυνητικές πολιτικές ταυτότητες στις μεταδημοκρατικές κοινωνίες όπου η αδικία, η έλλειψη ενθουσιασμού και η δυσαρέσκεια προς τους κυρίαρχους θεσμούς και την πολιτική ωθούν τους νέους πολίτες να υιοθετήσουν εναλλακτικές διαδρομές.

Η εσφαλμένη κατηγοριοποίηση της ενδοομάδας ενεργοποιεί τον συλλογικό ναρκισσισμό

Γεώργιος Αμπακούμκιν,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Rita Guerra
Instituto Universitário de Lisboa, ISCTE-IUL, CIS-IUL
Agnieszka Golec de Zavala
Goldsmiths, University of London
Kinga Bierwiaczonek
Instituto Universitário de Lisboa, ISCTE-IUL, CIS-IUL / University of Oslo
Pawel Ciesielski
University of Social Sciences and Humanities, Warszawa
Tim Wildschut
University of Southampton
Κωνσταντίνος Σεντικίδης
University of Southampton

Ο συλλογικός ναρκισσισμός, η υπερβολικά θετική εικόνα της ενδοομάδας και η πεποίθηση ότι αυτή η θετικότητα δεν αναγνωρίζεται από άλλους, συνδέεται με αρνητικούς παράγοντες για τις διομαδικές σχέσεις όπως διομαδική εχθρότητα. Υπάρχουν αρκετές έρευνες που εξετάζουν παράγοντες που πιθανόν να πυροδοτούν το συλλογικό ναρκισσισμό. Τέτοιοι παράγοντες έχει φανεί να είναι η χρόνια υποδεέστερη θέση της ενδοομάδας, διομαδικές απειλές ή απειλές κατά της κοινωνικής ταυτότητας. Οι περισσότερες σχετικές έρευνες είναι συναφειακές. Η παρούσα έρευνα εξετάζει πειραματικά την πρόκληση συλλογικού ναρκισσισμού από μια μορφή απειλής κατά της κοινωνικής ταυτότητας, την απειλή κατηγοριοποίησης, κατά την οποία η ενδοομάδα κατηγοριοποιείται εσφαλμένα ως μια αντίπαλη εξωομάδα. Η υπόθεση που εξετάστηκε στην παρούσα έρευνα ήταν ότι η εσφαλμένη κατηγοριοποίηση αυξάνει το συλλογικό ναρκισσισμό, ο οποίος με τη σειρά του αυξάνει τη διομαδική εχθρότητα. Παράλληλα, εξετάστηκε εάν ο μηχανισμός αυτός μπορεί να παρατηρηθεί και με μια άλλη μορφή ενδοομαδικής θετικότητας αντί του συλλογικού ναρκισσισμού, την ικανοποίηση από την ενδοομάδα. Η υπόθεση αυτή εξετάστηκε με τέσσερα πειράματα (N = 1537) σε δύο εθνικά πλαίσια. Τα ευρήματα υποστήριξαν την υπόθεση: Η απειλή κατηγοριοποίησης αύξανε το συλλογικό ναρκισσισμό και μέσω αυτού (και όχι της ικανοποίησης από την ενδοομάδα) την διομαδική εχθρότητα. Η παρούσα έρευνα αναδεικνύει την απειλή κατηγοριοποίησης ως αιτιώδη παράγοντα του συλλογικού ναρκισσισμού.

Η επίδραση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, των γονικών τύπων δεσμού, των στερεοτύπων φύλου, της αυτοεκτίμησης και των συνομηλίκων στη διαμόρφωση της κοινωνικής ταυτότητας των εφήβων

Μαρία Εξαδάκτυλου & Αντωνία Παπαστυλιανού
Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η εφηβεία είναι μια περίοδος έντονης ψυχολογικής και κοινωνικής ανάπτυξης, κατά την οποία οι έφηβοι καλούνται να διαμορφώσουν την κοινωνική τους ταυτότητα. Η σύγχρονη

βιβλιογραφία δείχνει ότι έρευνες εστιάζουν, αφενός, στη σχέση μεταξύ της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της διαμόρφωσης ταυτότητας και, αφετέρου, στον τύπου γονικού δεσμού και την επίδρασή του στην κοινωνική ταυτότητα, με διαφοροποιήσεις ανάλογα με το φύλο του εφήβου. Για παράδειγμα, η ανατροφοδότηση που λαμβάνουν οι έφηβοι από το διαδικτυακό κοινό προσφέρει τόσο ενδυνάμωση της αυτοεκτίμησης (Shankleman et al., 2021) όσο και αρνητικές συνέπειες, όπως παρακολούθηση και επικίνδυνες συμπεριφορές (Popovac & Hadlington, 2020). Αναφορικά με τον τύπο γονικού δεσμού, έχει διαπιστωθεί ότι τα κορίτσια επιτυγχάνουν υψηλότερες βαθμολογίες σε όλες τις πτυχές της σχέσης με τους γονείς, καθώς και σε όλα τα στυλ ταυτότητας, σε σύγκριση με τα αγόρια (Imtiaz & Naqvi, 2012). Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η μελέτη της επίδραση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, των γονικών τύπων δεσμού, των στερεοτύπων φύλου, της αυτοεκτίμησης και των σχέσεων με τους/τις συνομηλίκους/συνομήλικες στη διαμόρφωση της κοινωνικής ταυτότητας των εφήβων. Για την ανάλυση των σχέσεων αυτών των μεταβλητών, θα εξεταστούν τόσο οι άμεσες επιδράσεις των ανεξάρτητων μεταβλητών (γονικός τύπος δεσμού, χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης) όσο και οι έμμεσες επιδράσεις μέσω διαμεσολαβητικών μεταβλητών (στερεότυπα φύλου, σχέσεις με τους/τις συνομηλίκους/συνομήλικες) και ρυθμιστικών μεταβλητών (αυτοεκτίμηση). Το δείγμα περιλαμβάνει 300 μαθητές/μαθήτριες Γυμνασίων και Λυκείων της Εύβοιας και της Αττικής, ηλικίας 15-17 ετών. Τα ευρήματα της έρευνας συζητώνται σε συνάρτηση με την σχέση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας αναφορικά με τους παράγοντες επίδρασης στη διαμόρφωση της κοινωνικής ταυτότητας των εφήβων.

Πολιτική Ιδεολογία και Ταυτότητα: Η διάκριση της Αριστεράς – Δεξιάς μετά την οικονομική κρίση

Γιώτα Ροπόκη
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Άννα Μαντόγλου
Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Αντικείμενο της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της επίδρασης του φύλου, της ηλικίας και της πολιτικής ταυτότητας στην πρόσληψη της διάκρισης Αριστεράς – Δεξιάς μετά την οικονομική κρίση. Στην έρευνα συμμετείχαν 400 άνδρες και γυναίκες τριών ηλικιακών ομάδων (20-30 ετών, 40-55 ετών και άνω των 60 ετών). Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο των ελεύθερων συνειρμών, με τους συμμετέχοντες να σημειώνουν τρείς λέξεις ή φράσεις που τους έρχονται στο μυαλό όταν ακούνε «Αριστερά» και άλλες τρεις όταν ακούνε «Δεξιά». Για τη στατιστική επεξεργασία των ποιοτικών δεδομένων εφαρμόστηκε η Παραγοντική Ανάλυση Αντιστοιχιών και η Αυτόματη Ιεραρχική Ταξινόμηση. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν τη σημασία της πολιτικής ταυτότητας, η οποία γίνεται προεξέχουσα όταν πρόκειται για ιδεολογικο-πολιτικά ζητήματα, με επιμέρους πτυχές της ταυτότητας των υποκειμένων, όπως είναι το φύλο και η γενιά, να μην επηρεάζουν τις απαντήσεις των συμμετεχόντων. Στη βάση της πολιτικής τους ταυτότητας τα άτομα αξιολογούν θετικά τον χώρο στον οποίο εντάσσονται ιδεολογικά και αρνητικά τον αντίθετο αυτού, επικεντρώνοντας, μάλιστα, σε συγκεκριμένες διαστάσεις. Ακόμη, αναδεικνύεται μια τάση απόρριψης της διάκρισης της αριστεράς – δεξιάς, που παραπέμπει στο τέλος των ιδεολογιών, ενώ η αριστερή πολιτική ταυτότητα

φαίνεται να εμφανίζεται περισσότερο κατακερματισμένη σε σχέση με τη δεξιά πολιτική ταυτότητα, η οποία παρουσιάζεται ως περισσότερο ευκρινής και ξεκάθαρη.

Πολιτική Ταυτότητα σε Κρίση; Διερευνώντας Απολίτικες και Αντιπολιτικές Διαδρομές στον Τρόπο που οι Νέοι Εμπλέκονται με την Πολιτική σε Περιόδους Αβεβαιότητας

Κατερίνα Καραγεώργου,
Διδάκτωρ Κοινωνικής Ψυχολογίας, Μέλος ΣΕΠ Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Σημαντικές αλλαγές, όπως η άνοδος ακροδεξιών κομμάτων, οι συνεχιζόμενες οικονομικές κρίσεις, η πανδημία, οι πολεμικές συγκρούσεις και η αύξηση της μετανάστευσης, έχουν μεταβάλλει τη συνολικότερη εικόνα της Ευρώπης τις τελευταίες δεκαετίες. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η βιβλιογραφία έχει εστιάσει στον τρόπο που οι νέοι πολίτες αλληλεπιδρούν με τα πολιτικά ζητήματα παρέχοντας ενίοτε αντιφατικές ερμηνείες για τους τρόπους που εμπλέκονται, ενώ η διαμόρφωση μιας συνεκτικής πολιτικής ταυτότητας μοιάζει ολοένα και πιο σύνθετη διαδικασία συγκριτικά με το παρελθόν. Στην παρούσα συζήτηση, γίνεται αναφορά στα αποτελέσματα ερευνών που στόχο είχαν να μελετήσουν τους διαφορετικούς τύπους πολιτικής εμπλοκής (κομματική, μη κομματικοποιημένη, εν αναμονή, απολίτικη, αντιπολιτική) που οι νεότεροι πολίτες χρησιμοποιούν και προσδιορίζονται εκείνες οι μεταβλητές που συμβάλλουν στην εμφάνιση κάθε τύπου. Οι έρευνες (N=1.005, 18-35 ετών) πραγματοποιήθηκαν σε τρεις χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Ελλάδα), καθώς καθεμία από αυτές αντιπροσώπευε και βίωνε μια διαφορετική μορφή κρίσης (ταυτοτική, κοινωνική και οικονομική αντίστοιχα). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, σε περιόδους αβεβαιότητας, οι νέοι πολίτες παρουσιάζουν διαφορετικά είδη πολιτικού ενδιαφέροντος, επιδεικνύουν πληθώρα συναισθημάτων για πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα και χρησιμοποιούν πολυάριθμα μοτίβα συμμετοχής για να δράσουν και να αντιδράσουν στις περιρρέουσες κρίσεις και τις πολιτικές προκλήσεις. Συνεπώς, η πολιτική εμπλοκή μπορεί να γίνει κατανοητή ως μια πολύπλοκη και δυναμική διαδικασία που περιλαμβάνει γνωστικές, συναισθηματικές και συμπεριφορικές διαστάσεις, ενώ η σχετική τυπολογία αντιπροσωπεύει διαφορετικά επίπεδα και συνδυασμούς αυτών των στοιχείων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην απολίτικη και στην αντιπολιτική εμπλοκή. Μακριά από το να θεωρηθούν ως απαθείς ή/και παθητικές στάσεις, οι δύο αυτοί τύποι θα μπορούσαν να ιδωθούν ως δυνητικές πολιτικές ταυτότητες στις μεταδημοκρατικές κοινωνίες των αναπτυσσόμενων κρίσεων όπου, σύμφωνα με τα ευρήματα, η αδικία, η έλλειψη ενθουσιασμού και η δυσαρέσκεια προς τους κυρίαρχους θεσμούς και την πολιτική ωθούν τους νέους πολίτες να υιοθετήσουν εναλλακτικές διαδρομές.

ID:20606 | Προστατευτικές συμπεριφορές κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19, και των περιοριστικών μέτρων στην Ελλάδα: ο ρόλος του άγχους, του αντιληπτού κινδύνου και της επικίνδυνης επιλογής

Αναστασία Δερμάτη[1], Γιώργος Κουλιεράκης[1], Δημήτρης Ζάβρας[2], Ελπίδα Πάβη[3]
[1] Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας, Σχολή Δημόσιας Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα
[2] Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας, Τομέας Συστημάτων και Πολιτικής Υγείας, Σχολή Δημόσιας Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα
[3] Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας, Τομέας Συστημάτων και Πολιτικής Υγείας, Σχολή Δημόσιας Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα

Περίληψη
Τα μέτρα εγκλεισμού στην αρχή της πανδημίας COVID-19 επέβαλαν σημαντικές αλλαγές στον παγκόσμιο πληθυσμό. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει το βαθμό στον οποίο το κοινό ακολούθησε τις προστατευτικές οδηγίες των επίσημων φορέων, υιοθετώντας τις κατάλληλες συμπεριφορές που είχαν αναγγελθεί εκείνη την περίοδο (όπως το πλύσιμο των χεριών με σαπούνι και τη χρήση αντισηπτικού τζελ), καθώς και να εντοπίσει τους παράγοντες που καθόρισαν αυτές τις συμπεριφορές. Ένα στοχευμένο δείγμα 1.013 ατόμων προσκλήθηκε και συμμετείχε εθελοντικά στην διαδικτυακή έρευνα.
Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε περιλάμβανε πληροφορίες για δημογραφικά στοιχεία, ερωτήσεις για το πλύσιμο των χεριών, την αντίληψη του κινδύνου, το πλαίσιο επιλογών υψηλού κινδύνου, και το άγχος (μέσω της κλίμακας STAI). Τα αποτελέσματα έδειξαν αυξημένα επίπεδα άγχους, μέτρια αντίληψη για τον κίνδυνο μετάδοσης του κορωνοϊού και αυξημένη υιοθέτηση προστατευτικών συμπεριφορών, όπως το πλύσιμο των χεριών και ο καθαρισμός επιφανειών με απολυμαντικά/αντισηπτικά προϊόντα. Τα πολλαπλά μοντέλα διατακτικής λογιστικής παλινδρόμησης έδειξαν ότι το γυναικείο φύλο, το υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο και ο καθαρισμός του σπιτιού με απολυμαντικά/αντισηπτικά προϊόντα προέβλεπαν το συχνό πλύσιμο των χεριών με σαπούνι. Επιπλέον, η αυξημένη αντίληψη του κινδύνου μόλυνσης από τον κορωνοϊό, η μεγαλύτερη ηλικία και ο καθαρισμός του σπιτιού με απολυμαντικά/αντισηπτικά προϊόντα προέβλεπαν το πλύσιμο των χεριών με αντισηπτικά. Οι παρεμβάσεις που διαμορφώνονται για την προστασία της δημόσιας υγείας θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα αναγκαία μέτρα καθαρισμού και απολύμανσης και τον συνδυασμένο αντίκτυπο των κοινωνικών δημογραφικών μεταβλητών και της αντίληψης κινδύνου που συνδέονται με την υιοθέτηση προστατευτικών συμπεριφορών, στο πλαίσιο μιας υγειονομικής κρίσης που υπερβαίνει τον έλεγχο των ανθρώπων.

Λέξεις-κλειδιά: *προστατευτικές συμπεριφορές, άγχος, αντίληψη κινδύνου, πλαίσιο επιλογών υψηλού κινδύνου, COVID-19*

ID:20608 | Ψυχική Υγεία και Ευζωία στην Τρίτη Ηλικία: Προστατευτικοί παράγοντες και υποστηρικτικές παρεμβάσεις

Αθηνά Δανιηλίδου[1], Χρήστος Πεζηρκιανίδης[2]
[1] *Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη*
[2] *Εργαστήριο Θετικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*
Συμπόσιο, Αθήνα

Τίτλος Συμποσίου
Ψυχική Υγεία και Ευζωία στην Τρίτη Ηλικία: Προστατευτικοί παράγοντες και υποστηρικτικές παρεμβάσεις

Οργανώτρια/Πρόεδρος: **Αθηνά Δανιηλίδου**
Επισκέπτρια Καθηγήτρια Ψυχολογίας, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Συζητητής: **Χρήστος Πεζηρκιανίδης**
Επίκουρος Καθηγητής, Εργαστήριο Θετικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η τρίτη ηλικία αντιμετωπίζει πολλαπλές προκλήσεις, όπως κοινωνικές, ψυχολογικές και υπαρξιακές δυσκολίες, οι οποίες εντείνονται σε περιόδους κρίσεων. Το παρόν συμπόσιο εστιάζει στις δυνατότητες προαγωγής της ψυχικής υγείας και της ευζωίας των ηλικιωμένων μέσω στοχευμένων θετικών παρεμβάσεων και πρακτικών, καθώς και στην εμβάθυνση της κατανόησης κρίσιμων ψυχολογικών παραμέτρων που συμβάλλουν στην ενδυνάμωσή τους. Στην πρώτη εισήγηση παρουσιάζονται ευρήματα που αναδεικνύουν τη συμβολή της πνευματικότητας στην ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας και της αισιοδοξίας στους ηλικιωμένους, καθώς και οι δημογραφικές διαφορές που επηρεάζουν αυτή τη σχέση. Στη δεύτερη έρευνα εξετάζονται ψυχολογικοί παράγοντες, όπως η μοναξιά, το νόημα στη ζωή και οι θετικές διαπροσωπικές σχέσεις, οι οποίοι επηρεάζουν τα επίπεδα κατάθλιψης στους ηλικιωμένους σε περιόδους κρίσεων, προτείνοντας προστατευτικούς μηχανισμούς. Η τρίτη και η τέταρτη εισήγηση εστιάζουν στον ρόλο της συγχωρητικότητας ως παράγοντα ευζωίας στην Τρίτη ηλικία. Ειδικότερα, στην τρίτη εισήγηση εξετάζεται η εφαρμογή μοντέλων συγχωρητικότητας ως μέσου ενίσχυσης της ψυχολογικής ευζωίας μέσω θετικής ψυχολογίας, με έμφαση σε πρακτικές όπως το μοντέλο REACH. Τέλος, η τέταρτη εισήγηση παρουσιάζει τα αποτελέσματα μιας ομαδικής παρέμβασης συγχωρητικότητας, που αναδεικνύουν τη θετική επίδραση της συγχωρητικής στάσης στη διατήρηση της ευζωίας σε ηλικιωμένους. Το συμπόσιο καταδεικνύει τη σημασία της πνευματικότητας, των θετικών συναισθημάτων και των διαπροσωπικών σχέσεων για την ψυχική ανθεκτικότητα και την ευζωία των ηλικιωμένων, προσφέροντας πολύτιμες κατευθύνσεις για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ψυχολογικών παρεμβάσεων.

Ενισχύοντας την ψυχική ανθεκτικότητα στην τρίτη ηλικία: Ο ρόλος της πνευματικότητας

Αθηνά Δανιηλίδου[1] & Ευφημία Ξανθοπούλου[1]
[1]Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη

Η πρόσφατη επιστημονική προσοχή έχει επικεντρωθεί στην ψυχική ανθεκτικότητα, συχνά συνυφασμένη με την πνευματικότητα. Μελέτες δείχνουν ότι η πνευματικότητα βοηθά στην αντιμετώπιση των αντιξοοτήτων, στην ενίσχυση της αισιοδοξίας και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας. Η παρούσα μελέτη διεξήχθη για να διερευνήσει την ψυχική ανθεκτικότητα και την πνευματικότητα μεταξύ των ατόμων τρίτης ηλικίας. 132 συμμετέχοντες ηλικίας 60 ετών και άνω συμπλήρωσαν αξιολογήσεις που περιλάμβαναν την Κλίμακα Πνευματικότητας Spirituality Scale, τη σύντομη έκδοση της Κλίμακας ψυχικής ανθεκτικότητας Connor Davidson Resilience Scale και την Κλίμακα Ανθεκτικότητας για ενήλικες Resilience Scale for Adults. Τα αποτελέσματα έδειξαν μέτρια έως υψηλά επίπεδα ανθεκτικότητας και πνευματικότητας, με την πνευματικότητα να προβλέπει θετικά την ψυχική ανθεκτικότητα. Παρατηρήθηκαν επίσης δημογραφικές διαφορές. Τα ευρήματα συζητούν πιθανές παρεμβάσεις για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας μέσω πνευματικών πρακτικών.

Λέξεις-κλειδιά: *τρίτη ηλικία, ψυχική ανθεκτικότητα, πνευματικότητα, ευζωία*

Καταθλιπτική συμπτωματολογία ηλικιωμένων κατά τη διάρκεια της πανδημίας: Ο ρόλος της μοναξιάς, των συναισθημάτων, του νοήματος στη ζωή και των θετικών διαπροσωπικών σχέσεων

Χρήστος Πεζηρκιανίδης[1], Δέσποινα Μωραΐτου[2], Κωνσταντίνος Καραμπάς[1], Καλλιόπη Κουνενού[3]
[1]Εργαστήριο Θετικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
[2]Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[3]Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19 και των περιοριστικών μέτρων που τέθηκαν σε ισχύ για τον έλεγχο της διασποράς του, παρατηρήθηκε επιβάρυνση των δεικτών ψυχικής υγείας και ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων, οι οποίοι αποτελούν ομάδα υψηλού κινδύνου σε περίπτωση νόσησης από κορονοϊό. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των ψυχολογικών παραγόντων που συμβάλουν στην εξήγηση των επιπέδων καταθλιπτικής συμπτωματολογίας στα άτομα τρίτης ηλικίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Στην παρούσα μελέτη συμμετείχαν 970 άτομα τρίτης ηλικίας, τα οποία βρίσκονταν σε καραντίνα λόγω της πανδημίας του COVID-19 και κλήθηκαν να συμπληρώσουν μια συστοιχία κλιμάκων μέτρησης της καταθλιπτικής συμπτωματολογίας (Depression, Anxiety, Stress Scale), της βίωσης θετικών και αρνητικών συναισθημάτων (modified Differential Emotions Scale), του νοήματος στη ζωή (Meaning in Life Questionnaire), της μοναξιάς (UCLA Loneliness Scale) και των θετικών σχέσεων (Positive Relationships Questionnaire). Τα ευρήματα της μελέτης έδειξαν ότι τα επίπεδα παρουσίας νοήματος στη ζωή, θετικών

συναισθημάτων και θετικών σχέσεων λειτουργούν προστατευτικά για τους ηλικιωμένους κατά τη διάρκεια της καραντίνας, εξηγώντας χαμηλότερα επίπεδα καταθλιπτικής συμπτωματολογίας, σε αντίθεση με τη βίωση αρνητικών συναισθημάτων και μοναξιάς, που συνδέονται με αυξημένα επίπεδα κατάθλιψης. Σημαντικότερη επίδραση στα επίπεδα καταθλιπτικής συμπτωματολογίας των ηλικιωμένων βρέθηκε ότι έχει το αίσθημα μοναξιάς και ως ρυθμιστικές μεταβλητές αυτής της σχέσης εντοπίστηκαν οι θετικές σχέσεις και η βίωση αρνητικών συναισθημάτων. Τα αποτελέσματα της εν λόγω μελέτης υπογραμμίζουν τον προστατευτικό ρόλο των θετικών διαπροσωπικών σχέσεων και τη σημαντικότητα των δεικτών ψυχολογικής ευημερίας για τα ηλικιωμένα άτομα που αντιμετωπίζουν μια αντιξοότητα και παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τον σχεδιασμό κατάλληλων ψυχολογικών παρεμβάσεων που θα στοχεύουν στην ενδυνάμωση των ηλικιωμένων σε περιόδους κρίσης.

Λέξεις-κλειδιά: *καταθλιπτική συμπτωματολογία, μοναξιά, θετικά συναισθήματα, νόημα ζωής, θετικές σχέσεις, τρίτη ηλικία*

Καλλιεργώντας μια συγχωρητική στάση στη συμβουλευτική ηλικιωμένων

Δήμητρα Βασιλείου[1], Χρήστος Πεζηρκιανίδης[2] & Δέσποινα Μωραΐτου[1]
[1]Εργαστήριο Ψυχολογίας, Τομέας Γνωστικής και Πειραματικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[2]Εργαστήριο Θετικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Στη προσπάθεια ενσωμάτωσης των εννοιών της θετικής ψυχολογίας στη συμβουλευτική διαδικασία, γίνεται εφαρμογή αυτών σε ποικίλες περιπτώσεις και ηλικιακές ομάδες. Μία εξ' αυτών, είναι η ηλικιακή ομάδα των ηλικιωμένων. Οι παρεμβάσεις θετικής ψυχολογίας, έχουν σκοπό να ενισχύσουν την ευζωία, μέσω της ενδυνάμωσης των δυνατών στοιχείων του χαρακτήρα των ατόμων. Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζεται και μελετάται η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής μιας παρέμβασης θετικής ψυχολογίας εστιασμένης στη συγχώρεση σε ηλικιωμένη συμβουλευόμενη, 81 ετών, χωρίς γνωστικά ελλείμματα, που ζει σε Γηροκομείο στη Θεσσαλονίκη. Στόχος ήταν μέσω της διαδικασίας της καλλιέργειας μιας συγχωρητικής στάσης απέναντι σε συγγενή της ηλικιωμένης, που έχει αποβιώσει, να αυξηθούν τα επίπεδα ευζωίας και ικανοποίησής της από τη ζωή. Η παρέμβαση που εφαρμόστηκε, βασίστηκε στο μοντέλο REACH, το οποίο θεμελιώθηκε από τον Worthington (2001). Επικεντρώνεται στη διαδικασία της συγχώρεσης μέσα σε πέντε βήματα: 1) έκφραση αρνητικών συναισθημάτων, 2) καλλιέργεια ενσυναίσθησης προς τον «παραβάτη», 3) αναγνώριση συγχώρεσης του εαυτού από άλλους, 4) δέσμευση του ατόμου για συγχώρεση και 5) διατήρησή της ως στοιχείο του εαυτού. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε μέσα σε τέσσερις συνεδρίες με την ψυχολόγο του ιδρύματος. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι επιτεύχθηκε η συγχώρεση, η τροποποίηση των αρνητικών συναισθημάτων και σκέψεων της ηλικιωμένης, η ενδυνάμωση της ευζωίας της, καθώς και η εκτίμηση της αξίας της συγχώρεσης ως στοιχείου του εαυτού.

Λέξεις-κλειδιά: *θετική ψυχολογία, τρίτη ηλικία, συγχώρεση, δυνατά στοιχεία χαρακτήρα, ευζωία, συμβουλευτική*

Παρέμβαση συγχωρητικότητας σε ηλικιωμένους με στόχο την ενίσχυση της υποκειμενικής ευζωίας τους

Ελένη Λαζαρίδου[1], Θεοδώρα Μάμαλη[1], Χρήστος Πεζηρκιανίδης[2], Δέσποινα Μωραΐτου[1]
[1]Εργαστήριο Ψυχολογίας, Τομέας Γνωστικής και Πειραματικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[2]Εργαστήριο Θετικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Η παρούσα εμπειρική μελέτη αφορά στο σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός προγράμματος παρέμβασης για ηλικιωμένους με θέμα τη συγχωρητικότητα. Η συγκεκριμένη παρέμβαση θεμελιώθηκε πάνω στην ανασκόπηση της ήδη υπάρχουσας βιβλιογραφίας για τις ανάγκες της τρίτης ηλικίας. Λαμβάνοντας υπόψη το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την επίδραση θετικών παρεμβάσεων στην ευζωία ηλικιωμένων, το περιεχόμενο του προγράμματος είναι σύμφωνο με τις αξίες της Θετικής Ψυχολογίας με δυνατότητα εφαρμογής του στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Στόχος ήταν η διερεύνηση της επίδρασης μιας παρέμβασης συγχωρητικότητας στο επίπεδο υποκειμενικής ευζωίας ηλικιωμένων ατόμων. Η παρέμβαση διεξήχθη με τη μορφή έξι εβδομαδιαίων ομαδικών συναντήσεων. Το δείγμα αποτέλεσαν 32 άτομα, ηλικίας 65 ετών και άνω, χωρισμένα σε δύο ομάδες, πειραματική και ελέγχου, οι οποίες υποβλήθηκαν σε τρείς μετρήσεις. Αναμενόταν ότι οι συμμετέχοντες/-ουσες στο πρόγραμμα θα εμφάνιζαν βελτιωμένα επίπεδα ευζωίας, με διάρκεια στο χρόνο, σε σύγκριση με άτομα που συμμετείχαν σε άλλου τύπου παρέμβαση. Από τα αποτελέσματα παρατηρήθηκε αφενός, θετική επίδραση της παρέμβασης συγχωρητικότητας στην υποκειμενική ευζωία της πειραματικής ομάδας και αφετέρου, διατήρηση αυτής της θετικής επίδρασης στο χρόνο.

Λέξεις-κλειδιά: *θετική ψυχολογία, τρίτη ηλικία, συγχώρεση, ευζωία*

ID:20616 | Οι σχέσεις μεταξύ των δυνατών στοιχείων του χαρακτήρα, της αντιληφθείσας κοινωνικής στήριξης και της ψυχικής ανθεκτικότητας: εργαζόμενοι σε Γενικό Νοσοκομείο

Κωνσταντίνα Παπαγιάννη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας Φλώρινα

Η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ των δυνατών στοιχείων του χαρακτήρα με τη ψυχική ανθεκτικότητα, αλλά και με την αντιληφθείσα κοινωνική στήριξη εντός των εργαζομένων σε γενικό νοσοκομείο, αποτελεί ένα καίριο ζήτημα στον κλάδο της Θετικής Ψυχολογίας, στο οποίο δεν έχει δοθεί απάντηση όσον αφορά την ελληνική πραγματικότητα. Τα θετικά στοιχεία και οι αρετές του χαρακτήρα έχει αποδειχθεί ότι συμβάλλουν στην ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας, ενώ σημαντικός προστατευτικός παράγοντας φαίνεται ότι αποτελεί η στήριξη της οικογένειας, των φίλων και των σημαντικών άλλων. Με αφορμή και την πίεση που δέχθηκε το σύστημα υγείας λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, η παρούσα ερευνητική εργασία θέλησε να εξετάσει την αλληλεπίδραση των δυνατών στοιχείων του χαρακτήρα με τα επίπεδα ανθεκτικότητας, καθώς και τη συμβολή της κοινωνικής υποστήριξης σε μια περίοδο αντιμετώπισης αντίξοων καταστάσεων. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 100 εργαζόμενοι/-ες του Γ.Ν.Ρόδου, οι οποίοι/-ες συμπλήρωσαν το έντυπο ή ηλεκτρονικής μορφής ερωτηματολόγιο αυτό-αναφοράς που περιελάμβανε ερωτήσεις για τα δημογραφικά στοιχεία, καθώς και τις κλίμακες μέτρησης των δυνατών στοιχείων του χαρακτήρα (VIA-114GR), της ψυχικής ανθεκτικότητας (CD-RISC) και αντιληφθείσας κοινωνικής στήριξης (MSPSS). Τα ευρήματα της έρευνας ανέδειξαν σημαντικές θετικές συσχετίσεις μεταξύ των δυνατών στοιχείων της ελπίδας (r=.724, p<0.01), της κοινωνικής νοημοσύνης (r=.714, p<0.01) και της ομαδικότητας (r=.688, p<0.01), καθώς και μεταξύ της ψυχολογικής ανθεκτικότητας και της αντιλαμβανόμενης κοινωνικής υποστήριξης. Τα δυνατά στοιχεία της αγάπης και της ευγνωμοσύνης παρουσίασαν την υψηλότερη θετική συσχέτιση με τον παράγοντα της αντιληφθείσας κοινωνικής στήριξης, ενώ τα έτη προϋπηρεσίας δεν φάνηκε να επηρεάζουν τα επίπεδα ψυχικής ανθεκτικότητας των εργαζομένων. Η παρούσα έρευνα συμβάλλει στον εμπλουτισμό της διεθνούς και εγχώριας βιβλιογραφίας. Παράλληλα, αναδεικνύει την αναγκαιότητα αξιοποίησης των παραγόντων αυτών από τους οργανισμούς υγειονομικής περίθαλψης, οι οποίοι μπορούν να δημιουργήσουν υποστηρικτικά περιβάλλοντα που ενισχύουν την ευημερία και την ανθεκτικότητα του εργατικού δυναμικού τους και κατ' επέκταση την αποτελεσματικότερη φροντίδα των ασθενών.

Λέξεις-κλειδιά: δυνατά στοιχεία χαρακτήρα, ψυχική ανθεκτικότητα, αντιληφθείσα κοινωνική στήριξη, συσχετίσεις, εργαζόμενοι νοσοκομείου

ID: 20624 | Ετεροπαρατηρήσεις στην Ανάγνωση Κειμένων και Καταγραφή Οφθαλμικών Κινήσεων σε Φοιτητές με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (Δυσλεξία) στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Άρτεμις Καλαμάρη[1], Μαρία Δροσινού-Κορέα[2]
[1] ΠΜΣ Νευροψυχολογία και Κλινικές Νευροεπιστήμες, Πανεπιστήμιο Γκρενομπλ-Αλπ
[2] Επίκουρη Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Φιλολογία Καλαμάτας

Η ανάγνωση είναι μια σύνθετη γνωστική διαδικασία που περιλαμβάνει την αποκωδικοποίηση, κατανόηση και οπτική επεξεργασία, απαιτώντας τη συνεργασία πολλαπλών εγκεφαλικών περιοχών (Drossinou Korea, M., 2022). Οι δυσλεξικοί φοιτητές αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη φωνολογική επεξεργασία και αναγνώριση λέξεων (Drossinou, M. et al., 2016), γεγονός που αντικατοπτρίζεται στις περισσότερες καθηλώσεις και παλινδρομήσεις κατά την ανάγνωση (Dehaene, 2009).
Η παρούσα μελέτη εξετάζει τις κινήσεις των ματιών 20 δυσλεξικών και 20 μη δυσλεξικών γαλλόφωνων φοιτητών μέσω του γραφείου διασύνδεσης από Πανεπιστήμιο της περιοχής Ωβέρνης-Ρον-Αλπ κατά την ανάγνωση κειμένου με ορθογραφικά λάθη (Drossinou Korea, M., 2024). Χρησιμοποιώντας ανιχνευτή ματιών υψηλής ανάλυσης (EyeLink 1000 plus), καταγράφηκαν μετρήσεις όπως η διάρκεια καθηλώσεων, οι παλινδρομήσεις και τα μονοπάτια σάρωσης.
Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι δυσλεξικοί φοιτητές είχαν μεγαλύτερη διάρκεια καθηλώσεων, περισσότερες παλινδρομήσεις και αργή ταχύτητα ανάγνωσης, ειδικά όταν συναντούσαν φωνολογικά ασυνεπή σφάλματα. Αυτό υποστηρίζει τη θεωρία της «ανακύκλωσης νευρώνων» (Dehaene, 2011) και τα μοντέλα που αποδίδουν τη δυσλεξία σε ελλείμματα της οπτικής μορφής της λέξης (Bosse et al., 2007). Οι δυσλεξικοί φοιτητές ανέπτυξαν μεταγνωστικές στρατηγικές επαναπροσδιορισμού λέξεων, επιβαρύνοντας το γνωστικό φορτίο.
Η έρευνα επισημαίνει την ανάγκη για στοχευμένες, δομημένες, διδακτικές, διαφοροποιημένες παρεμβάσεις που να διαχειρίζονται τις ιδιαίτερες προκλήσεις των δυσλεξικών φοιτητών (Drossinou Korea, M. 2024), διευκολύνοντας τη βελτίωση της αναγνωστικής τους ικανότητας (Δροσινού, 2017).

Λέξεις-κλειδιά: *ανάγνωση κειμένου, καταγραφή ματιού, δυσλεξία, τριτοβάθμια εκπαίδευση*

ID: 20627 | Χρήση μεταγνωστικών στρατηγικών κατά τη διάρκεια των αθλητικών αγώνων: Σχέσεις με την αυτο-αποτελεσματικότητα και τις αθλητικές επιδόσεις

Ουρανία Μπουτζιλούδη[1], Αμαρυλλίς-Χρυσή Μαλεγιαννάκη

Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα, Ελλάδα

Στη συγκεκριμένη έρευνα διερευνήθηκε η χρήση μεταγνωστικών στρατηγικών από αθλητές/τριες κατά τη διάρκεια αθλητικών αγώνων και η σχέση τους με την αυτο-αποτελεσματικότητα και τις αθλητικές επιδόσεις. Στην έρευνα συμμετείχαν *N* = 124 αθλητές/τριες (εύρος ηλικίας=18-60 έτη, Μ.Ο.ηλικίας=26,48 έτη, Τ.Α.=10,32 έτη), εκ των οποίων οι 51 ήταν γυναίκες. Συμμετείχαν, επίσης, και 5 προπονητές/τριες (Μ.Ο. ηλικίας=33 έτη, Τ.Α.=7,65 έτη), εκ των οποίων οι 2 ήταν γυναίκες, και αξιολόγησαν την αθλητική επίδοση σε 60 αθλητές/τριες του δείγματος. Για την αξιολόγηση της χρήσης των μεταγνωστικών στρατηγικών χορηγήθηκε το Ερωτηματολόγιο Μεταγνωστικών Διεργασιών (ΕΜΔ, Love et.al., 2019) και για την αξιολόγηση της αυτο-αποτελεσματικότητας η Κλίμακα Αυτο-αποτελεσματικότητας Αθλητή (ΚΑΑ, Koçak, 2020). Παράλληλα στους/στις προπονητές/τριες δόθηκε το Έντυπο Αξιολόγησης της Αθλητικής Επίδοσης των αθλητών/τριών (ΕΑΑΕ, Κώστα, 2023).

Τα αποτελέσματα από τους δείκτες συνάφειας *r* του Pearson έδειξαν ότι για τους/τις αθλητές/τριες που χρησιμοποιούσαν συχνά μεταγνωστικές στρατηγικές, όπως η αξιολόγηση και ο έλεγχος της σκέψης, η αναφερόμενη αυτο-αποτελεσματικότητα ήταν υψηλή (*r*=.501, *p*=.000). Οι αθλητές/τριες που είναι ικανοί/ές να παρακολουθούν και να ελέγχουν τις σκέψεις τους κατά τη διάρκεια του αγώνα (παράγοντες ΕΜΔ) φαίνεται να αισθάνονται υψηλότερη αποτελεσματικότητα για την επαγγελματική τους σκέψη και υψηλότερη ψυχολογική αποτελεσματικότητα/ αποτελεσματικότητα προσωπικότητας (παράγοντες ΚΑΑ). Επίσης, η χρήση μεταγνωστικών στρατηγικών σημείωσε μέτριες προς υψηλές θετικές συσχετίσεις με τις αναφερόμενες από τους προπονητές αθλητικές επιδόσεις (ΕΑΑΕ) (*r*=.44, *p*=.000). Ειδικότερα, οι αθλητές/τριες που χρησιμοποιούσαν συχνότερα μεταγνωστικές στρατηγικές δεν εγκατέλειπαν εύκολα την προσπάθειά τους λόγω συναισθηματικής πίεσης, όπως για παράδειγμα δεν αποχωρούσαν από τον αγώνα, και διατηρούσαν την προσοχή τους στον αγώνα παρά την εξωτερική διάσπαση.

Συμπερασματικά, οι μεταγνωστικές στρατηγικές βοηθούν τους αθλητές/τριες να εφαρμόσουν όσα έχουν μάθει, ιδίως σε στρεσογόνες καταστάσεις όπως είναι οι αγώνες. Η καλλιέργεια των μεταγνωστικών στρατηγικών εκτός από τα οφέλη στην αθλητική επίδοση θα μπορούσε να ενισχύσει την αντιλαμβανόμενη αποτελεσματικότητα των αθλητριών/τριών για το άθλημά τους.

ID:20630 | Εμπειρίες εκφοβισμού/θυματοποίησης και μετατραυματικό στρες, ψυχική ανθεκτικότητα και αυτοσυμπόνια σε έφηβους/ες μαθητές/ριες

Βασιλική Μακρυδάκη, Ελένη Ανδρέου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Οι παράγοντες που σχετίζονται με το μετατραυματικό στρες των εμπλεκόμενων στο σχολικό εκφοβισμό μαθητών/ριών έχουν μελετηθεί ελάχιστα στη σχετική βιβλιογραφία. Ο κύριος στόχος της έρευνας ήταν να εξετάσει τη σχέση ανάμεσα στο μετατραυματικό στρες, την ψυχική ανθεκτικότητα και την αυτοσυμπόνια σε εφήβους/ες που εμπλέκονται σε περιστατικά εκφοβισμού/θυματοποίησης στο σχολείο. Επίσης, εξετάστηκε το κατά πόσο υπάρχουν διαφορές μεταξύ: αγοριών και κοριτσιών και θυμάτων, θυτών, θυτών-θυμάτων, παρατηρητών/ριών και μη εμπλεκόμενων μαθητών/ριων στον εκφοβισμό, όσον αφορά στα επίπεδα του μετατραυματικού στρες, της ψυχικής ανθεκτικότητας και της αυτοσυμπόνιας. Στην έρευνα συμμετείχαν 658 μαθητές/ριες (277 αγόρια, 381 κορίτσια) Α΄Λυκείου από σχολεία της Θεσσαλίας. Για την αξιολόγηση των εμπειριών εκφοβισμού, του μετατραυματικού στρες, της ψυχικής ανθεκτικότητας και της αυτοσυμπόνιας χρησιμοποιήθηκαν τέσσερα ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα κορίτσια εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα μετατραυματικού στρες, μεγαλύτερη ικανότητα επίτευξης/αυτοαποτελεσματικότητας (παράγοντας ψυχικής ανθεκτικότητας) και περισσότερη καλοσύνη προς τον εαυτό τους σε σύγκριση με τα αγόρια. Ακόμα, οι ομάδες των θυμάτων και των θυτών-θυμάτων εμφάνισαν υψηλότερα επίπεδα μετατραυματικού στρες σε σύγκριση με τους/ις θύτες, τους/ις παρατηρητές/ριες και τους/ις μη εμπλεκόμενους/ες. Η ομάδα των παρατηρητών/ριών εμφάνισε μεγαλύτερη ψυχική ανθεκτικότητα σε σύγκριση με τα θύματα και τους/ις θύτες-θύματα. Οι ομάδες των παρατηρητών/ριών και των μη εμπλεκόμενων εμφάνισαν υψηλότερα επίπεδα αυτοσυμπόνιας σε σύγκριση με τα θύματα και τους/ις θύτες-θύματα. Τέλος, παρατηρήθηκε αρνητική συσχέτιση μεταξύ του μετατραυματικού στρες και της ψυχικής ανθεκτικότητας, αλλά και της αυτοσυμπόνιας. Τα ευρήματα της έρευνας συμβάλλουν στη διαμόρφωση παρεμβάσεων που βασίζονται στην ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας και στην καλλιέργεια της αυτοσυμπόνιας για την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού.

ID:20631 | Η Προβλεπτική Ικανότητα της Αξιολόγησης Κοινωνικής Νόησης ως προς τη Διαχρονική Έκπτωση στην Καθημερινή Λειτουργικότητα σε Ασθενείς με το Συμπεριφορικό Υπότυπο της Μετωποκροταφικής Άνοιας

Ηλέκτρα Χατζηδημητρίου[1], Yu Chen[2], Δέσποινα Μωραΐτου[1], Παναγιώτης Ιωαννίδης[3], Ελένη Αρετούλη[4], William W. Seeley[2], Howard J. Rosen[2], Marilu Gorno-Tempini[2], Bruce L. Miller[2], Katherine P. Rankin[2]

[1] Τομέας Νόησης, Εγκεφάλου και Συμπεριφοράς, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.)

[2] Memory and Aging Center, Department of Neurology, University of California San Francisco (UCSF), San Francisco, CA, USA

[3] Β' Νευρολογική Κλινική Π.Γ.Ν.Θ. «ΑΧΕΠΑ», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.)

[4] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Εισαγωγή: Ο συμπεριφορικός υπότυπος της μετωποκροταφικής άνοιας (bvFTD) αποτελεί συχνή αιτία άνοιας πρώιμης έναρξης και χαρακτηρίζεται από προεξάρχουσες κοινωνικο-συναισθηματικές αλλαγές, οι οποίες επιδρούν αρνητικά σε ποικίλους τομείς της καθημερινής ζωής. Η παρούσα μελέτη στοχεύει στον εντοπισμό των πιο ισχυρών κοινωνικο-συναισθηματικών προβλεπτικών παραγόντων της διαχρονικής έκπτωσης στην καθημερινή λειτουργικότητα, καθώς και στην αξιολόγηση της προβλεπτικής ικανότητας της κοινωνικής νόησης, πέρα και πάνω από τα νευροαπεικονιστικά δεδομένα.

Μέθοδος: Συνολικά 78 bvFTD ασθενείς αξιολογήθηκαν αρχικά με μία περιεκτική συστοιχία κοινωνικής νόησης. Η επίδοση σε δραστηριότητες καθημερινής ζωής αξιολογήθηκε 12±3 μήνες μετά την αρχική αξιολόγηση μέσω του «Ερωτηματολογίου Λειτουργικών Δραστηριοτήτων» (Functional Activities Questionnaire, FAQ). Σε υποσύνολο 57 ασθενών με διαθέσιμα MRI δεδομένα, μετρήθηκαν οι όγκοι λειτουργικών δικτύων ιδιαίτερα ευάλωτων σε ασθενείς με bvFTD, μέσω της τεχνικής μορφομετρίας ογκοστοιχείων. Πραγματοποιήθηκαν πολυεπίπεδες παλινδρομήσεις, προκειμένου να εξεταστεί η προβλεπτική ικανότητα της κοινωνικής νόησης, πέρα και πάνω από το βαθμό εγκεφαλικής ατροφίας.

Αποτελέσματα: Η θεωρία του νου, η αντίληψη σαρκασμού, η ενσυναίσθηση και η κοινωνική σημασιολογική γνώση αναδείχθηκαν ως οι πιο ισχυροί κοινωνικο-συναισθηματικοί προβλεπτικοί παράγοντες του επιπέδου καθημερινής λειτουργικότητας των ασθενών ένα χρόνο μετά την αρχική αξιολόγηση. Τα δεδομένα της δομικής απεικόνισης του εγκεφάλου ερμήνευσαν 29,02% της συνολικής διακύμανσης στην καθημερινή λειτουργικότητα (FAQ), ποσοστό το οποίο έφτασε στο 49,93% όταν συμπεριλήφθηκαν στο μοντέλο και οι μετρήσεις κοινωνικής νόησης (p<0.001).

Συζήτηση: Η μελέτη αυτή υπογραμμίζει τη σημαντική συνεισφορά της ποσοτικοποίησης της κοινωνικής νόησης, με στόχο τον έγκαιρο εντοπισμό των bvFTD ασθενών που συντρέχουν υψηλότερο κίνδυνο να παρουσιάσουν ταχύτερη λειτουργική εξασθένηση. Η κοινωνικο-συναισθηματική αξιολόγηση φαίνεται να προβλέπει μοναδικές πτυχές της εξέλιξης της νόσου, που δε μπορούν να εκτιμηθούν μόνο με τη χρήση δεδομένων νευροαπεικόνισης.

Συμπεράσματα: Η ενσωμάτωση αξιολογήσεων κοινωνικής νόησης στην κλινική πρακτική με bvFTD ασθενείς μπορεί να ενισχύσει σημαντικά την ακρίβεια των προγνωστικών εκτιμήσεων, συνδράμοντας έτσι στη βελτίωση του σχεδιασμού εξατομικευμένων θεραπευτικών παρεμβάσεων για τη συγκεκριμένη κλινική ομάδα.

ID:20634 | Η Επίδραση του Γονεϊκού Διαζυγίου στις Ερωτικές Σχέσεις και την Τεκνοποίηση Ενηλίκων Παιδιών από Διαζύγιο (ΕΠΑΔ)

Ελένη Πανάγου
Ψυχολόγος και νυν Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Ιατρικής

Η ραγδαία αύξηση των διαζυγίων τις τελευταίες δεκαετίες, ιδιαίτερα από τη δεκαετία του 1980 έως την πρώτη πενταετία του 2000, οδήγησε σε μία αναδυόμενη ομάδα ενηλίκων, των «ενήλικων παιδιών από διαζύγιο» ή «ΕΠΑΔ», ατόμων ηλικίας 18 έως 35 ετών που μεγάλωσαν σε μονογονεϊκές οικογένειες. Η έρευνα εξέτασε τις ψυχολογικές επιπτώσεις του γονεϊκού διαζυγίου, διερευνώντας την επιρροή αυτών στις μετέπειτα ερωτικές σχέσεις και την απόφαση για τεκνοποίηση των ΕΠΑΔ. Σκοπός ήταν η ανάδειξη της επιρροής του γονεϊκού διαζυγίου στη μετέπειτα επιλογή συντρόφων, τη δημιουργία σταθερών και υγιών σχέσεων, καθώς και τη στάση προς τον γάμο και την τεκνοποίηση. Στην έρευνα εφαρμόστηκε ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση, με ημιδομημένες συνεντεύξεις ως κύριο εργαλείο συλλογής των δεδομένων και θεματική ανάλυση περιεχομένου για την ανάλυση αυτών. Τα αποτελέσματα παρουσίασαν ιδιαίτερα ενδιαφέροντα ευρήματα, υπό την έννοια ότι παρατηρήθηκε μία διττή οπτική της επιρροής του φαινομένου, όπως ακριβώς και στην υπάρχουσα βιβλιογραφία. Προέκυψε ότι η επιρροή αυτής της συνθήκης ήταν τόσο αρνητική όσο και ουδέτερη – θετική για κάποιους, με εστίαση κυρίως στην αρνητικότητα. Συγκεκριμένα, από τις αναλύσεις προέκυψε ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων βίωσε έντονες συναισθηματικές διακυμάνσεις και τραυματικές εμπειρίες ως προς την επιλογή ερωτικών συντρόφων, γεγονός που οι ίδιοι συσχέτισαν με το γονεϊκό διαζύγιο και που συνετέλεσε στη μη επιθυμία τους για γάμο και τεκνοποίηση. Παράλληλα, παρατηρήθηκε ότι σε κάποιες περιπτώσεις η επιρροή του διαζυγίου δεν ήταν τόσο έντονη, ενώ ορισμένοι είχαν ήδη δημιουργήσει σταθερές σχέσεις και επιθυμούσαν την τεκνοποίηση. Η έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα της διττότητας της επιρροής του γονεϊκού διαζυγίου και στην ποικιλία απόψεων ανάλογα με τα ατομικά χαρακτηριστικά και τα βιώματα των συμμετεχόντων. Από τα ευρήματα αναδείχθηκε η σημασία της οικογενειακής δυναμικής και των ψυχολογικών παραμέτρων, ως προς την απόφαση δημιουργίας οικογένειας, επισημαίνοντας την ανάγκη για περαιτέρω μελέτες διερεύνησης της επίδρασης του γονεϊκού διαζυγίου στις μελλοντικές σχέσεις των ΕΠΑΔ.

ID:20638 | Σχέσεις μεταξύ μεταγνωστικής ενημερότητας και εκτελεστικών λειτουργιών με την ακαδημαϊκή ανθεκτικότητα σε προπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες

Βασίλειος Παρωτίδης, Παναγιώτα Κουτσιμανή, Αμαρυλλίς-Χρυσή Μαλεγιαννάκη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα, Ελλάδα

Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση της σχέσης της ακαδημαϊκής ανθεκτικότητας (ΑΑ) με τη μεταγνωστική ενημερότητα (ΜΕ) και τις εκτελεστικές λειτουργίες (ΕΛ) φοιτητών/τριών. Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 288 προπτυχιακοί φοιτητές/τριες (197 γυναίκες, Μ.Ο. ηλικίας = 21,27 έτη, Τ.Α.= 3,6 έτη) από 23 διαφορετικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας. Για την αξιολόγηση της ΑΑ χορηγήθηκε η Κλίμακα Ακαδημαϊκής Ανθεκτικότητας (ΚΑΑ) (Cassidy, 2016) και για την αξιολόγηση της ΜΕ δόθηκε το Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης της Μεταγνώσης (ΕΑΜ) (Schraw και Dennison, 1994). Η αξιολόγηση των ΕΛ πραγματοποιήθηκε μέσω της χορήγησης της δοκιμασίας Μνήμης Ψηφίων (εργαζόμενη μνήμη, προσοχή) (Wechsler, 2014), της δοκιμασία Χρώματος – Λέξης (προσοχή, αναστολή, ευελιξία) και της δοκιμασία του Πύργου (σχεδιασμός) (D-KEFS, Delis et al., 2001) σε 60 φοιτητές/τριες του αρχικού δείγματος. Τα αποτελέσματα από τους δείκτες συνάφειας *r* του Pearson ανέδειξαν την ύπαρξη θετικής σχέσης μεταξύ ΑΑ και ΜΕ (r = .478, p <.001). Συγκεκριμένα, ο πρώτος παράγοντας «Επιμονή και Αναστοχασμός» της ΚΑΑ βρέθηκε να σχετίζεται σημαντικά θετικά με τους παράγοντες «Ρύθμιση» (r = .430, p < .001) και «Γνώση» (r = .436, p < .001) του ΕΑΜ. Ομοίως, ο δεύτερος παράγοντας «Αρνητικό θυμικό και συναισθηματική απόκριση» της ΚΑΑ εντοπίστηκε να σχετίζεται θετικά με τον παράγοντα «Ρύθμιση» (r = .323, p < .001) και πολύ χαμηλά με τον παράγοντα «Γνώση» (r = .145, p = .014) του ΕΑΜ. Τέλος, η ΑΑ δεν φάνηκε να σχετίζεται με τα έργα των ΕΛ. Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν πως φοιτητές/τριες που διακρίνονται από υψηλά επίπεδα ΑΑ είναι παράλληλα ικανοί/ες να κατανοούν και να ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις ακαδημαϊκές τους υποχρεώσεις. Η απουσία σύνδεσης μεταξύ ΑΑ και ΕΛ πιθανώς αναδεικνύει τον χαρακτήρα της ΑΑ ως δεξιότητα, η οποία εμφανίζει τα οφέλη της μελλοντικά και όχι άμεσα.

ID:20639 | Ψυχομετρικές ιδιότητες της Κλίμακας Ακαδημαϊκής Ανθεκτικότητας στον ελληνικό φοιτητικό πληθυσμό

Παρωτίδης Βασίλειος, Παναγιώτα Κουτσιμανή, Αμαρυλλίς-Χρυσή Μαλεγιαννάκη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα, Ελλάδα

Η ακαδημαϊκή ανθεκτικότητα (ΑΑ) αναφέρεται στην ικανότητα των φοιτητών/ριών να αντιμετωπίζουν, να διαχειρίζονται και να ξεπερνούν δυσκολίες και προκλήσεις που τυχόν θα προκύψουν κατά την ακαδημαϊκή τους πορεία (Bartley et al., 2010). Η ΑΑ αποτελείται από διεργασίες όπως η αυτοελεγχόμενη συμπεριφορά και η ικανότητα προσαρμογής σε νέες καταστάσεις, γνωστικές διεργασίες απαραίτητες για την επιτυχή διαχείριση των ακαδημαϊκών υποχρεώσεων. Στην παρούσα μελέτη διερευνήθηκαν οι ψυχομετρικές ιδιότητες της Κλίμακας Ακαδημαϊκής Ανθεκτικότητας (ΚΑΑ, Cassidy, 2016) στον φοιτητικό πληθυσμό της Ελλάδας. Ειδικότερα, η ΚΑΑ είναι κλίμακα αυτο-αναφοράς τύπου Likert (1 = απίθανο έως 5 = πολύ πιθανόν) και αποτελείται από συνολικά 30 ερωτήσεις σχεδιασμένες να αξιολογούν πτυχές της ΑΑ όπως τα κίνητρα, τους στόχους, την αυτο-αποτελεσματικότητα, τους μηχανισμούς αντιμετώπισης και διαχείρισης, και τη συμμετοχή σε εκπαιδευτικές/ακαδημαϊκές δραστηριότητες. Η ΚΑΑ χορηγήθηκε σε 288 προπτυχιακού/ες φοιτητές/τριες (197 γυναίκες, Μ.Ο. ηλικίας = 21,27 έτη, Τ.Α.= 3,6 έτη) που προέρχονταν από 23 διαφορετικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας. Αφού αφαιρέθηκαν 11 ερωτήσεις που δεν έδειξαν καλή προσαρμογή στο ελληνικό δείγμα, εφαρμόστηκε ανάλυση παραγόντων με ορθογώνια περιστροφή αξόνων (Varimax) στα 19 εναπομείναντα ερωτήματα, οδηγώντας στην ανάδειξη δύο παραγόντων (έναντι τριών), οι οποίοι εξηγούν το 46.99% της συνολικής διακύμανσης με καλή συνολική αξιοπιστία εσωτερικής συνάφειας (α = 0.86). Οι δύο παράγοντες της κλίμακας, επίσης, παρουσίασαν αρκετά ικανοποιητική αξιοπιστία εσωτερικής συνάφειας: «Επιμονή – αναστοχασμός» (α = 0.85), «Αρνητικό θυμικό - συναισθηματική απόκριση» (α = 0.78). Τα αποτελέσματα από τον ψυχομετρικό έλεγχο υποδεικνύουν πως η ΚΑΑ αποτελεί ένα έγκυρο και αξιόπιστο εργαλείο αξιολόγησης της ΑΑ των Ελλήνων φοιτητών/ριών. Μελλοντικές μελέτες θα μπορούσαν να εξετάσουν τους παράγοντες της ΚΑΑ σε αντιπροσωπευτικότερα και πιο ισορροπημένα ως προς το φύλο δείγματα.

ID:20640 | Σχέσεις μεταγνωστικής ενημερότητας και ακαδημαϊκής αυτο-αποτελεσματικότητας με την ακαδημαϊκή εξουθένωση σε προπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες Πανεπιστημίου

Ελένη Παπαδοπούλου, Αμαρυλλίς-Χρυσή Μαλεγιαννάκη, Παναγιώτα Κουτσιμανή
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα

Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των σχέσεων της μεταγνωστικής ενημερότητας και της ακαδημαϊκής αυτο-αποτελεσματικότητας με την ακαδημαϊκή εξουθένωση που βιώνουν οι φοιτητές/τριες δημοσίων Πανεπιστημίων της Ελλάδας. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 127 προπτυχιακοί/ές και μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/φοιτήτριες 22 ελληνικών δημόσιων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων ηλικίας 19 έως 46 ετών (Μ.Ο. = 22,58 έτη, Τ.Α. = 3,68). Στο συγκεκριμένο δείγμα χορηγήθηκαν οι ακόλουθες ελληνικές εκδοχές των κλιμάκων: το Ερωτηματολόγιο Επαγγελματικής Εξουθένωσης του Oldenburg για Φοιτητές/τριες (OLBI-S, Παπαδοπούλου, 2024), η κλίμακα Γενικής Ακαδημαϊκής Αυτο-αποτελεσματικότητας (GASE, Παπαδοπούλου, 2024) και η Κλίμακα Αξιολόγησης της Μεταγνωστικής Επίγνωσης (MAI, Παρωτίδης 2024). Τα περιγραφικά δεδομένα έδειξαν πως το δείγμα ανέφερε μέτρια επίπεδα εξουθένωσης, υψηλή μεταγνωστική ενημερότητα και υψηλή αίσθηση ακαδημαϊκής αυτο-αποτελεσματικότητας. Τα αποτελέσματα από τους δείκτες συνάφειας *r* του Pearson έδειξαν πως η ακαδημαϊκή εξουθένωση παρουσίασε μέτριες αρνητικές συσχετίσεις με τη μεταγνωστική ενημερότητα. Συγκεκριμένα, φάνηκε πως η αυξημένη ικανότητα ρύθμισης διέθεταν (παράγοντας MAI) σχετιζόταν με χαμηλά επίπεδα εξουθένωσης. Ειδικότερα, οι βαθμολογίες στον παράγοντα Ρύθμισης του MAI συσχετίστηκαν μετρίως με τις βαθμολογίες στους παράγοντες Αποδέσμευσης (r = -.375, p = .001), και Εξάντλησης (r = -.279, p = .002) του OLBI-S, καθώς και τη συνολική βαθμολογία του (r = -.385, p <.001). Τέλος, η ακαδημαϊκή εξουθένωση συσχετίστηκε χαμηλά αρνητικά με την ακαδημαϊκή αυτο-αποτελεσματικότητα (r = -.385, p = .003) υποδηλώνοντας εν μέρει πως υψηλότερα επίπεδα ακαδημαϊκής αυτο-αποτελεσματικότητας σχετίζονται με χαμηλότερα επίπεδα ακαδημαϊκής εξουθένωσης. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας θεωρούνται προκαταρτικά και μελλοντικές έρευνες αναμένεται να διαφωτίσουν περισσότερο την πολύπλοκη αυτή σχέση της αναφερόμενης ακαδημαϊκής εξουθένωσης των φοιτητών/τριών με την αίσθηση της αποτελεσματικότητας στην ακαδημαϊκή ζωή τους και τη λειτουργία των μεταγνωστικών μηχανισμών που συνδέονται με τη ρύθμιση συγκεκριμένα σύμφωνα με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας.

ID:20641 | Ψυχομετρικές ιδιότητες της Κλίμακας Αξιολόγησης της Μεταγνωστικής Ενημερότητας στον ελληνικό φοιτητικό πληθυσμό

Βασίλειος Παρωτίδης, Αμαρυλλίς-Χρυσή Μαλεγιαννάκη, Παναγιώτα Κουτσιμανή
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα, Ελλάδα

Ως μεταγνωστική ενημερότητα (ΜΕ) ορίζεται ως η συνειδητή κατανόηση και διαχείριση των ατομικών γνωστικών διαδικασιών που χαρακτηρίζουν κάθε άτομο. Ειδικότερα, περιλαμβάνει την ικανότητα να παρακολουθεί, να ελέγχει και να εξετάζει τις διαδικασίες σκέψης του (Schraw & Dennison, 1994). Η ΜΕ έχει φανεί μάλιστα πως συνδέεται με τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των φοιτητών/τριών (Sperling et al., 2004). Στην παρούσα μελέτη διερευνήθηκαν οι ψυχομετρικές ιδιότητες της Κλίμακας Αξιολόγησης της Μεταγνωστικής Επίγνωσης (MAI, Dennis & Shraw,1994) σε ένα δείγμα Ελλήνων/ίδων φοιτητών/τριών. Ειδικότερα, το MAI είναι κλίμακα αυτο-αναφοράς τύπου Likert (1=«Δεν συμφωνώ καθόλου» έως 10=«Συμφωνώ απόλυτα») και αποτελείται από συνολικά 52 ερωτήσεις, οι οποίες αξιολογούν την δηλωτική, διαδικαστική, υποθετική γνώση, τον σχεδιασμό, τη διαχείριση των πληροφοριών, την παρακολούθηση, τον έλεγχο σφαλμάτων και την αξιολόγηση της μάθησης. Η MAI χορηγήθηκε σε 288 προπτυχιακού/ες φοιτητές/τριες (197 γυναίκες, *Μ.Ο.* ηλικίας = 21,27 έτη, *Τ.Α.*= 3,6 έτη) που προέρχονταν από 23 διαφορετικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας. Στο φοιτητικό δείγμα σχεδόν οι μισές ερωτήσεις δεν έδειξαν καλή προσαρμογή και αφαιρέθηκαν είτε διότι παρουσίαζαν χαμηλές φορτίσεις είτε διότι φόρτωναν σε περισσότερους του ενός παράγοντα ταυτόχρονα. Εν τέλει, εφαρμόστηκε ανάλυση παραγόντων με ορθογώνια περιστροφή αξόνων (Varimax) στα 28 εναπομείναντα ερωτήματα, οδηγώντας στην ανάδειξη δύο παραγόντων (έναντι οκτώ), οι οποίοι εξηγούσαν το 42.2% της συνολικής διακύμανσης με πολύ υψηλή συνολική αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας (α = 0.92). Οι δύο παράγοντες της κλίμακας, επίσης, παρουσίασαν αρκετά ικανοποιητική αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας: «Ρύθμιση της Γνώσης» (α = 0.90), «Γνώση» (α = 0.86). Τα αποτελέσματα από τον ψυχομετρικό έλεγχο υποδεικνύουν πως η MAI αποτελεί ένα έγκυρο και αξιόπιστο εργαλείο αξιολόγησης της ΜΕ των Ελλήνων φοιτητών/ριών. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας συγκλίνουν με πρόσφατα διεθνή ευρήματα (Harrison & Vallin, 2918) για τον περιορισμό των ερωτήσεων της MAI που λειτουργούν σωστά στις 19 και τη σύνοψή τους σε δύο βασικές κατηγορίες, αυτές της γνώσης και της ρύθμισής της.

ID:20642 | Γεγονότα ζωής και ο ρόλος των αλλαγών στην καθημερινότητα στην εκδήλωση δυσφορικών συναισθημάτων

Βασιλική Μπρουσκέλη[1], **Κυριακή Νικολαΐδου**[2]
[1] *ΤΕΕΠΗ, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, ΔΠΘ*
[2] *Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, ΕΑΠ*

Τα γεγονότα ζωής συχνά προκαλούν σημαντικές αλλαγές στην καθημερινότητα των ατόμων που επηρεάζονται από αυτά. Είτε αφορούν μια αρνητική έκβαση στη ζωή του ανθρώπου -π.χ. ο θάνατος ενός «σημαντικού άλλου»- είτε μια θετική -π.χ. ένας γάμος- τα γεγονότα που αλλάζουν την καθημερινή ρουτίνα των ανθρώπων έχουν βρεθεί ότι αποτελούν στρεσογόνες εμπειρίες που συχνά συνδέονται με επιπτώσεις στην ψυχική υγεία. Στην παρούσα μελέτη, διερευνήθηκε η συσχέτιση των αλλαγών στις καθημερινές δραστηριότητες που προκλήθηκαν από τα αυστηρά μέτρα εγκλεισμού που υιοθετήθηκαν στην Ελλάδα κατά την περίοδο του COVID-19 με την ψυχο-συναισθηματική προσαρμογή των ατόμων. Η μέτρηση της αλλαγής της καθημερινότητας πραγματοποιήθηκε με ένα νέο εργαλείο μέτρησης, τον «Δείκτη Αλλαγών στην Καθημερινή Ζωή (ELCI)» που χορηγήθηκε σε 853 ενήλικες. Παράλληλα, μετρήθηκε η ψυχολογική δυσφορία των συμμετεχόντων με την κλίμακα κατάθλιψης-άγχους-στρες (DASS-21). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα όσο μεγαλύτερες ήταν οι αλλαγές που βίωσε ένα άτομο στην καθημερινή του ζωή λόγω του εγκλεισμού, τόσο υψηλότερα ήταν τα συμπτώματα κατάθλιψης, άγχους και στρες που εκδήλωσε. Επίσης, βρέθηκε πως η αλλαγή των καθημερινών δραστηριοτήτων εντός του σπιτιού σχετίζεται με δυσμενείς επιπτώσεις στη ψυχική υγεία, ενώ η διαταραχή των δραστηριοτήτων εκτός του σπιτιού δε βρέθηκε να προκαλεί ανάλογα υψηλά επίπεδα δυσφορικών συναισθημάτων στα άτομα. Συμπερασματικά, η μέτρηση των αλλαγών που προκαλούνται από τα γεγονότα ζωής στις συνήθεις δραστηριότητες των ατόμων θα μπορούσε να αποτελέσει μια σημαντική παράμετρο τόσο στην πρόληψη όσο και στον σχεδιασμό αποτελεσματικών παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση πιθανών κλινικών συμπτωμάτων.

ID:20643 | Προκλήσεις για την Ψυχολογία Υγείας: Παρελθόν, παρόν, και μέλλον

Ευάγγελος Καραδήμας[1], Φώτιος Αναγνωστόπουλος[2], Αναστασία Καλαντζή-Αζίζι[3], Βασιλική Σιαφάκα[4], Γεώργιος Κουλιεράκης[5]
[1] *Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο*
[2] *Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα*
[3] *Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα*
[4] *Λογοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*
[5] *Πολιτικών Δημόσιας Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα*

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ευάγγελος Καραδήμας
Η Ψυχολογία Υγείας στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. Προκλήσεις και μελλοντικές τάσεις
Σε αυτό το μέρος του Στρογγυλού Τραπεζιού θα παρουσιαστούν εν συντομία οι ερευνητικές και επαγγελματικές τάσεις της Ψυχολογίας Υγείας στην Ευρώπη, καθώς και οι προκλήσεις που υπάρχουν και οι ανάλογες τάσεις για το μέλλον της ειδικότητας. Επίσης, θα υποδειχθούν οι αναλογίες με τις προκλήσεις της Ψυχολογίας Υγείας στην Ελλάδα.

Φώτιος Αναγνωστόπουλος
Τα πρώτα συστηματικά βήματα της ψυχολογίας της υγείας στην Ελλάδα.
Στην παρουσίαση αυτή θα δοθούν πληροφορίες σχετικά με τις πρώτες οργανωμένες δράσεις στο χώρο της ψυχολογίας της υγείας στη χώρα μας, στα μέσα της δεκαετίας '80, όπως αποτυπώνονται στο επίπεδο της διδασκαλίας, της έρευνας, της κλινικής πρακτικής και των επιστημονικών δημοσιεύσεων. Λίγα λόγια θα ειπωθούν και για το παρόν και τα προβλήματα που έχουν εμφανιστεί και αφορούν την οριοθέτηση αυτής της ειδικότητας της εφαρμοσμένης ψυχολογίας.

Αναστασία Καλαντζή-Αζίζι
Ψυχολογία της Υγείας – Έρευνες και εφαρμογές
Σε αυτό το μέρος του Στρογγυλού Τραπεζιού θα παρουσιαστούν παραδείγματα ερευνών και εφαρμογών που αφορούν την ΨτΥ και αναδεικνύουν την σταδιακή μέσα στον χρόνο εξέλιξή της: α. Μεταρρύθμιση των Παιδιατρικών Νοσοκομείων και μια έρευνα - Αυστρία, δεκαετία του 1960· β. Διδακτικές ανάγκες που αφορούν την εκπαίδευση νοσηλευτών/τριών και συγγραφή ανάλογων σημειώσεων - Ελλάδα, δεκαετία του 1980· γ. Έμφαση στην έρευνα. Εκπόνηση διδακτορικών διατριβών, Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ, δεκαετία 2000/2010· δ. Υλοποίηση προγράμματος δημοσίας υγείας (διακοπή καπνίσματος) σε 5 Ελληνικά ΑΕΙ, Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών, ΕΚΠΑ.

Βασιλική Σιαφάκα
Η Κλινική Ψυχολογία της Υγείας σε νοσοκομειακό πλαίσιο: η Ελληνική πραγματικότητα
Η Κλινική Ψυχολογία της Υγείας έχει τις βάσεις της σε ισχυρά επιστημονικά δεδομένα και στοχεύει στη βέλτιστη παροχή υπηρεσιών υγείας και τη βελτίωση των κλινικών αποτελεσμάτων για κάθε ασθενή. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται αξιολογήσεις των ειδικών αναγκών των ασθενών όλων των ηλικιών, με οξείες ή χρόνιες ιατρικές καταστάσεις και σε όλα τα στάδια εξέλιξης μιας ασθένειας και παροχή παρεμβάσεων για την καλύτερη προσαρμογή στην ασθένεια, καθώς και για τη βελτίωση της συμμόρφωσης στη θεραπεία,

της ποιότητας φροντίδας υγείας και της ποιότητας ζωής, συνήθως, εντός ενός πλαισίου διεπιστημονικής φροντίδας.
Παράλληλα, καλείται να ανταποκριθεί στις τρέχουσες καθιερωμένες ανάγκες εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας και να συμβάλλει στη διαμόρφωση μοντέλων κλινικής πρακτικής σε ιατρικό περιβάλλον.
Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι η ανάδειξη ζητημάτων που αφορούν στην άσκηση της Κλινικής Ψυχολογίας της Υγείας σε νοσοκομειακό πλαίσιο στη χώρα μας, καθώς και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει, με εστίαση στις δυσκολίες, τις ευκαιρίες για ανάπτυξη και τους μελλοντικούς στόχους της.

Γεώργιος Κουλιεράκης
Η Ψυχολογία Υγείας και η συμβολή της στη Δημόσια Υγεία
Η Ψυχολογία της Υγείας, στο πλαίσιο της Δημόσιας Υγείας, υιοθετώντας μια πληθυσμιακή οπτική: αναπτύσσει στρατηγικές που αναγνωρίζουν, αντιμετωπίζουν και προσπαθούν να μετριάσουν τις επιπτώσεις ψυχοκοινωνικών παραγόντων (π.χ. στίγμα, ανισότητες) στην υγεία, ιδιαίτερα των πιο ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων· συμβάλλει σε πολυεπίπεδες παρεμβάσεις για τη διατήρηση της υγείας του πληθυσμού με πιο σύνθετα θεωρητικά μοντέλα και νέες τεχνικές αλλαγές συμπεριφοράς (π.χ. ωθήσεις), οι οποίες προέρχονται από τη συνεργασία της Ψυχολογίας άλλα επιστήμες της Δημόσιας· παρέχει εργαλεία και εφόδια στους επαγγελματίες υγείας στις υπηρεσίες υγείας στην κοινότητα για να διαχειρίζονται αποτελεσματικά την ψυχοκοινωνική επιβάρυνση κατά την εργασία τους με τους ασθενείς.

ID:20644 | Μελέτες για την ψυχική ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών

Μαρία Πλατσίδου
Τμήμα Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Οργανώτρια-Πρόεδρος: **Μαρία Πλατσίδου**
Συζητήτρια: **Αθηνά Δανιηλίδου**

Το συμπόσιο με τίτλο *«Μελέτες για την ψυχική ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών»* επικεντρώνεται στη διερεύνηση της ψυχικής ανθεκτικότητας στον εκπαιδευτικό κλάδο, εστιάζοντας σε διαφορετικές διαστάσεις και πληθυσμούς. Στόχος είναι η κατανόηση των παραγόντων που ενισχύουν ή υπονομεύουν την ψυχική ανθεκτικότητα, καθώς και η ανάδειξη καλών πρακτικών για την ενίσχυση της επαγγελματικής ευημερίας.
Η πρώτη παρουσίαση, *«Τα χαρακτηριστικά των ψυχικά ανθεκτικών εκπαιδευτικών»,* εξετάζει τα ιδιαίτερα γνωρίσματα και δεξιότητες που διακρίνουν τους ψυχικά ανθεκτικούς εκπαιδευτικούς, προσφέροντας πολύτιμες γνώσεις για την ενίσχυση αυτών των χαρακτηριστικών.
Η δεύτερη ανακοίνωση, *«Διαπολιτισμική Μελέτη της Ανθεκτικότητας Εκπαιδευτικών: Σύγκριση Ελλήνων και Πολωνών Εκπαιδευτικών»*, διερευνά τη διαπολιτισμική διάσταση της ψυχικής ανθεκτικότητας, αναλύοντας ομοιότητες και διαφορές μεταξύ Ελλήνων και Πολωνών εκπαιδευτικών, με στόχο την αναγνώριση κοινών και πολιτισμικά ειδικών παραγόντων.
Η τρίτη εισήγηση, *«Η διερεύνηση της ψυχικής ανθεκτικότητας των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα νοσοκομειακά σχολεία: Παράγοντες προστασίας και κινδύνου»*, εστιάζει σε έναν εξειδικευμένο πληθυσμό εκπαιδευτικών, αναλύοντας τις προκλήσεις και τις πηγές στήριξης που επηρεάζουν την ανθεκτικότητά τους στο απαιτητικό περιβάλλον των νοσοκομειακών σχολείων.
Το συμπόσιο προσφέρει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την κατανόηση της ψυχικής ανθεκτικότητας των εκπαιδευτικών, φωτίζοντας ζητήματα θεωρητικού και πρακτικού ενδιαφέροντος.

1. Τα χαρακτηριστικά των ψυχικά ανθεκτικών εκπαιδευτικών

Μαρία Πλατσίδου, Ανδρέας Σταφυλίδης, Σάββας Σταφυλίδης & Αθηνά Δανιηλίδου
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Τα τελευταία χρόνια πολλές μελέτες έχουν εξετάσει την ψυχική ανθεκτικότητα (ΨΑ) σε σχέση με διαστάσεις της ψυχικής ευζωίας των εκπαιδευτικών, καθώς η κατανόηση των παραγόντων που ενισχύουν την ΨΑ μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και την ευζωία των εκπαιδευτικών. Στοχεύοντας να μελετήσει τα χαρακτηριστικά των ψυχικά ανθεκτικών εκπαιδευτικών, η παρούσα έρευνα εστιάζει στη διερεύνηση των διαφορών που παρουσιάζουν σε σύγκριση με τους λιγότερο ψυχικά ανθεκτικούς ως προς διαστάσεις της συναισθηματικής νοημοσύνης, του νοήματος στη ζωή, της επαγγελματικής εξουθένωσης και της αυτοαποτελεσματικότητας τους. Επίσης, εξετάστηκαν τυχόν διαφορές στα ατομικά και εργασιακά στοιχεία ανάμεσα στις δύο ομάδες. Για τον σκοπό αυτό αξιοποιήθηκαν δεδομένα από δύο έρευνες που χρησιμοποιούν την κλίμακα Προστατευτικών Παραγόντων Ψυχικής Ανθεκτικότητας Εκπαιδευτικών (Δανιηλίδου & Πλατσίδου 2022).

Στην πρώτη έρευνα συμμετείχαν 222 εκπαιδευτικοί που συμπλήρωσαν, επίσης, το Schutte Self-Report Emotional Intelligence Test (Schutte et al., 1998) και το Meaning in Life Questionnaire (Steger et al., 2006). Στη δεύτερη, εξετάστηκαν 407 εκπαιδευτικοί με το Maslach Burnout Inventory (Maslach & Jackson, 1986) και το Teachers' Sense of Efficacy Scale (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy, 2001).
Μέσω της K-means cluster analysis, κάθε δείγμα χωρίστηκε σε δύο ομάδες: (1) όσοι/ες ανέφεραν υψηλή ΨΑ (n=125 και n=228) και (2) όσοι/ες ανέφεραν χαμηλή ΨΑ (n=97 και n=179). Στη συνέχεια, εφαρμόστηκαν αναλύσεις διακύμανσης που έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί με υψηλή ΨΑ ανέφεραν υψηλότερη συναισθηματική νοημοσύνη και αυτοαποτελεσματικότητα, υψηλότερη αναζήτηση (αλλά όχι και παρουσία) νοήματος στη ζωή και χαμηλότερη επαγγελματική εξουθένωση συγκριτικά με τους εκπαιδευτικούς με χαμηλή ΨΑ. Επίσης, στην ομάδα υψηλής ΨΑ υπήρχαν περισσότεροι άνδρες από ό,τι γυναίκες και έγγαμοι ή σε σχέση από ό,τι χωρίς. Διαφορές ως προς την ηλικία, την προϋπηρεσία, το εκπαιδευτικό επίπεδο και την οικογενειακή τους κατάσταση δεν παρατηρήθηκαν.
Τα ευρήματα της έρευνας μπορούν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη προγραμμάτων και πολιτικών ενίσχυσης της ψυχικής ανθεκτικότητας των εκπαιδευτικών που να προάγουν την ευημερία στον εργασιακό χώρο.

2. Διαπολιτισμική Μελέτη της Ανθεκτικότητας Εκπαιδευτικών: Σύγκριση Ελλήνων και Πολωνών Εκπαιδευτικών

Αθηνά Δανιηλίδου[1], Μαρία Πλατσίδου[1], & Magdalena Boczkowska[2]
[1]Πανεπιστήμιο Μακεδονίας,
[2]Maria Curie Skłodowska University, Lublin, Poland

Η παρούσα μελέτη σχεδιάστηκε με στόχο τη διερεύνηση της δυνατότητας εφαρμογής της Κλίμακας Ψυχικής Ανθεκτικότητας των Εκπαιδευτικών (ΚΨΑΕ) σε Έλληνες και Πολωνούς εκπαιδευτικούς, διερευνώντας την επίδραση της εθνικότητας και των κοινωνικοδημογραφικών παραγόντων στους προστατευτικούς παράγοντες της ψυχικής ανθεκτικότητας. Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 1622 εκπαιδευτικοί από την Ελλάδα και την Πολωνία. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν με παρόμοιο τρόπο τους προστατευτικούς παράγοντες της ψυχικής ανθεκτικότητας, με τους Έλληνες εκπαιδευτικούς να υπερέχουν στην Κοινωνική Επάρκεια και την Υποστήριξη από Συναδέλφους. Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί ανέφεραν, επίσης, υψηλότερα συνολικά επίπεδα ανθεκτικότητας. Επιπλέον, παρατηρήθηκαν διαφορές μεταξύ των δύο φύλων, με τις γυναίκες να σημειώνουν υψηλότερες βαθμολογίες στις Προσωπικές Ικανότητες και την Επιμονή από τους άνδρες. Η οικογενειακή κατάσταση επηρέασε τις Κοινωνικές Δεξιότητες και την Υποστήριξη από Συναδέλφους και την Οικογενειακή Συνοχή, ευνοώντας όσους ήταν παντρεμένοι ή/και είχαν σχέση. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανέφεραν υψηλότερες βαθμολογίες στις Προσωπικές Ικανότητες και την Επιμονή σε σύγκριση με τους νηπιαγωγούς. Τα ευρήματα αυτά συμβάλλουν στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί, παρά τις διαφορετικές αντιξοότητες που αντιμετωπίζουν, τείνουν να χρησιμοποιούν παρόμοιες στρατηγικές για να ενισχύσουν και να διαφυλάξουν την ψυχική ανθεκτικότητά τους.

3. Η διερεύνηση της Ψυχικής Ανθεκτικότητας των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα νοσοκομειακά σχολεία: Παράγοντες προστασίας και κινδύνου

Παπανικολάου Χρυσαυγή
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η έρευνα επικεντρώνεται στην ψυχική ανθεκτικότητα των νοσοκομειακών εκπαιδευτικών, οι οποίοι υποστηρίζουν μαθητές στο νοσοκομείο, διασφαλίζοντας τη συνέχεια της εκπαίδευσής τους. Οχτώ εκπαιδευτικοί (δάσκαλοι και νηπιαγωγοί), ηλικίας 54-64 ετών, μοιράστηκαν εμπειρίες τους, μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, αναφερόμενοι στις προκλήσεις και τους πόρους που επηρεάζουν την ψυχική τους ανθεκτικότητα.
Συνδυασμός θεματικής ανάλυσης και ανάλυσης περιεχομένου οδήγησε σε ευρήματα, που υπογραμμίζουν τη σημασία της ψυχικής ανθεκτικότητας στην ευημερία και αποτελεσματικότητα εκπαιδευτικών, που εργάζονται σε περιβάλλοντα υψηλής πίεσης, όπως τα νοσοκομεία.
Σε μακροσυστημικό επίπεδο, δύο κύριοι παράγοντες κινδύνου αναδείχθηκαν: έλλειψη εξειδικευμένης επιμόρφωσης και απουσία θεσμικού πλαισίου. Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι η έλλειψη κατάλληλων γνώσεων και δεξιοτήτων εντείνουν άγχος και αβεβαιότητα, ενώ η απουσία υποστήριξης από την Εκπαιδευτική-Νοσοκομειακή Διοίκηση δημιουργεί ανασφάλεια και δυσκολίες εκτέλεσης των καθηκόντων τους.
Σε μικροσυστημικό επίπεδο, οι διαπροσωπικές σχέσεις αποδείχθηκαν ζωτικής σημασίας. Οι εκπαιδευτικοί επωφελούνται από τη θετική αλληλεπίδραση με μαθητές, γονείς, συναδέλφους, ιατρονοσηλευτικό προσωπικό και άλλους επαγγελματίες υγείας. Λειτουργικές σχέσεις, που περιλαμβάνουν στήριξη, αλληλεγγύη, επικοινωνία, αναγνώριση του έργου τους, ενισχύουν την ανθεκτικότητα, ενώ συγκρούσεις με γονείς, έλλειψη συνεργασίας με συναδέλφους και υποτίμηση του ρόλου τους, προσθέτουν άγχος. Η συνεχής συνεργασία με διεπιστημονικές ομάδες απαιτεί ειδικές δεξιότητες και προσθέτει στρες.
Σε προσωπικό επίπεδο, οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν στρατηγικές ενίσχυσης της ψυχικής ανθεκτικότητας, όπως προσαρμοστικότητα, επίλυση προβλημάτων και διαχείριση απώλειας. Η αγάπη για το λειτούργημά τους, η αίσθηση καθήκοντος και η επιθυμία για κοινωνική προσφορά αποτελούν ισχυρές κινητήριες δυνάμεις. Η μακροχρόνια εμπειρία, δημιουργεί αίσθημα οικειότητας/ασφάλειας, διευκολύνοντας την παραμονή τους στο νοσοκομειακό περιβάλλον, όπου τείνουν να παραμείνουν έως τη συνταξιοδότηση, αποφεύγοντας αλλαγές που προκαλούν ανασφάλεια.
Η μελέτη τονίζει την ανάγκη για σαφές θεσμικό πλαίσιο, επαρκή διοικητική υποστήριξη και ανάπτυξη προγραμμάτων ενίσχυσης της ψυχικής ανθεκτικότητας σε απαιτητικά περιβάλλοντα, όπως τα νοσοκομεία. Επίσης, επισημαίνει την αλληλεπιδραστική σχέση αντιξοότητας και ψυχικής ανθεκτικότητας, όπου οι αντιξοότητες ενισχύουν την ανθεκτικότητα και η ανθεκτικότητα βοηθά στην επιτυχημένη αντιμετώπιση των δυσκολιών.

ID:20646 | «Διαγενεακή μεταβίβαση του τραύματος: μελέτη σε Ελληνοκύπριους και Ελλαδίτες επιβιώσαντες της τουρκικής εισβολής του 1974»

Άντρεα Εμμανουήλ, Αντωνία Παπαστυλιανού
Ψυχολογία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η έννοια του ψυχολογικού τραύματος αποτελεί αντικείμενο μελέτης τον τελευταίο αιώνα, καθώς πλέον δίνεται ιδιαίτερη προσοχή και έμφαση, αναγνωρίζοντας τα χαρακτηριστικά του και θεωρώντας το ως ξεχωριστή διαγνωστική κατηγορία στο DSM-5.Ένα από τα πλέον τραυματικά γεγονότα ανθρώπινης αιτιολογίας είναι ο πόλεμος, καθώς δημιουργεί ανυπολόγιστες καταστροφές και συνέπειες στον ίδιο τον άνθρωπο και το περιβάλλον του. Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται η ύπαρξη διαγενεακού τραύματος από τους επιβιώσαντες Κύπριους και Ελλαδίτες στους απογόνους τους ως αποτέλεσμα της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο το 1974. Στο ερευνητικό μέρος της έρευνας πραγματοποιήθηκαν 30 συνεντεύξεις με 10 συμμετέχοντες από την κάθε γενιά. Ως πρώτη γενιά ορίστηκαν τα άτομα που έζησαν την τουρκική εισβολή του 1974 από τριών έως τριάντα ετών. Ως δεύτερη γενιά ορίστηκαν ενήλικες που έχουν μητέρα ή πατέρα, της πρώτης γενιάς και ως τρίτη γενιά ορίζονται τα παιδιά που έχουν παππού ή γιαγιά της πρώτης γενιάς. Το συγκεκριμένο δείγμα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς εξετάζει τη μεταβίβαση του διαγενακού τραύματος στους εν ζωή επιβιώσαντες οι οποίοι εκθέτουν σε συνεντεύξεις τα βιώματα και τις εμπειρίες τους από τον πόλεμο και τις επακόλουθες συνέπειες του. Στις αφηγήσεις των συμμετεχόντων συνυπάρχει σωματική, ψυχική και ηθική κακοποίηση αλλά και επαναλαμβανόμενος τραυματισμός καθώς τα άτομα αυτά υπέστησαν και υφίστανται, μέχρι και σήμερα, συνεχή απειλητική παρουσία του τούρκικου στρατού στη χώρα και το απροσπέλαστο στις κατεχόμενες περιοχές και στις εστίες των οι πρόσφυγες. Η βία της τουρκικής εισβολής άφησε πίσω της ψυχικά τραύματα και φαίνεται πως οι επιπτώσεις του μετατραυματικού στρες και του ανολοκλήρωτου πένθους σε πολλές περιπτώσεις εξακολουθούν να υφίστανται ακόμη και σήμερα. Η διαγενεακή μεταβίβαση φάνηκε να αναπτύσσεται μέσω κοινωνικών,οικογενειακών αναπαραστάσεων,τρόπου επικοινωνίας που επιλέγεται από κάθε οικογένεια και μέσω των τρόπων ανατροφής των παιδιών. Επιπλέον, φάνηκε πως η μεταβίβαση του τραύματος επηρεάζει ακόμα και στο παρόν τους απογόνους, οι οποίοι αισθάνονται το κενό του αποχωρισμού από τον γονικό τόπο καταγωγής και νιώθουν πως ανήκουν σε εκείνον.

ID:20648 | Επιδράσεις ηχητικών ερεθισμών και γνωστικού φόρτου στην βάδιση

Ουρανία Ταχματζίδου, Αργυρώ Βατάκη
Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Το περπάτημα, παρόλο που μοιάζει αυτόματο, βασίζεται στον σύνθετο συντονισμό πολλαπλών συστημάτων του σώματος. Το είδος της επιφάνειας (π.χ. τραχιά, ολισθηρή) όπως και η ενασχόληση με ένα δευτερεύον έργο (π.χ. χρήση κινητού τηλεφώνου), μπορούν να επηρεάσουν τον βηματισμό (Blair κ.α., 2018? Tessari κ.α., 2023). Ακόμα και μόνο η χρήση ακουστικής ανατροφοδότησης με ερεθισμούς που ομοιάζουν με υφές επιφανειών μπορεί να προκαλέσει μεταβολές στη βάδιση (Turchet κ.α., 2013). Στην παρούσα μελέτη διερευνήθηκε η επίδραση ακουστικών ερεθισμάτων υψηλής/χαμηλής έντασης και τονικότητας (Peeva κ.α., 2004) στον βηματισμό σε τραχιές και λείες επιφάνειες κατά την ενασχόληση ή μη με ένα δευτερεύον έργο. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να περπατήσουν σε λείες και τραχιές επιφάνειες ακούγοντας ήχους χαμηλής και υψηλής έντασης και τονικότητας, γράφοντας ή όχι ένα κείμενο στο κινητό τους τηλέφωνο. Οι μεταβλητές της βάδισης μετρήθηκαν μέσω αισθητήρων τοποθετημένων στα παπούτσια. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως η επιφάνεια επηρέασε τον βηματισμό, αυξάνοντας την ασυμμετρία στην τραχιά επιφάνεια, και μειώνοντας τον ρυθμό βηματισμού, την ταχύτητα, το μήκος διασκελισμού και τη μεταβλητότητα. Το δευτερεύον έργο, αύξησε την ασυμμετρία, τη φάση διπλής στήριξης και τη διάρκεια διασκελισμού, ενώ μείωσε τον ρυθμό βηματισμού, την ταχύτητα, την γωνία κλίσης του ποδιού κατά την επαφή, το μήκος διασκελισμού και τη φάση αιώρησης. Επιπλέον βρέθηκε και επίδραση του ήχου στις μεταβλητές βάδισης, με την ταχύτητα βάδισης και το μήκος διασκελισμού να είναι αυξημένα στη συνθήκη υψηλής έντασης, ενώ ο ρυθμός βηματισμού βρέθηκε μειωμένος στη συνθήκη ελέγχου. Βρέθηκε, επίσης, αλληλεπίδραση ήχου και έργου, με πολλές μεταβλητές βάδισης να μεταβάλλονται. Τα ευρήματα αυτά αποτελούν μια πρώτη ένδειξη για την επίδραση των ηχητικών ερεθισμών υψηλής και χαμηλής έντασης και τονικότητας στον βηματισμό σε διαφορετικές επιφάνειες. Η εφαρμογή τους μπορεί να φανεί χρήσιμη σε περιπτώσεις προβληματικής βάδισης που παρατηρούνται συχνά με το γήρας.

ID:20650 | Ερευνητικές εξελίξεις στην ψυχολογία της υγείας στην Ελλάδα
Πρόεδρος: **Φ. Αναγνωστόπουλος. Συζητήτρια: Τ. Πασχάλη**

Γενική Περίληψη
Στο προσκεκλημένο αυτό Συμπόσιο θα παρουσιαστούν πέντε (5) σύγχρονες μελέτες από το χώρο της ψυχολογίας της υγείας. Η πρώτη έρευνα αφορά τη διερεύνηση, με τη χρήση μηχανικής μάθησης, των διαδρομών προσαρμογής των ασθενών με καρκίνο μαστού, βάσει ψυχολογικών παραγόντων (πχ. στρατηγικές αντιμετώπισης στρες, αυτο-αποτελεσματικότητα, κοινωνική υποστήριξη), αλλά και δημογραφικών (πχ. ηλικία) και ιατρικών μεταβλητών (πχ. συμπτώματα, φλεγμονή). Η δεύτερη έρευνα αφορά την δυαδική αντιμετώπιση του καρκίνου μαστού, την υποστήριξη μεταξύ της ασθενούς και του συντρόφου της, και τη σχέση αυτών των μεταβλητών με τις αναπαραστάσεις των μελών του ζευγαριού για την ασθένεια. Η τρίτη μελέτη αφορά τον αντίκτυπο της HPV λοίμωξης στην ψυχική ευεξία, την σεξουαλική λειτουργικότητα και την ικανοποίηση ζωής των γυναικών. Η τέταρτη μελέτη αφορά το ρόλο των παρεμβάσεων ώθησης στην διατροφή που ακολουθούν οι επισκέπτες του κυλικείου ενός νοσοκομείου της Αθήνας, αναδεικνύοντας το ρόλο τέτοιων παρεμβάσεων στη διαμόρφωση υγιεινών διατροφικών επιλογών. Η πέμπτη μελέτη αφορά τις ψυχολογικές επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας που ασκείται με τη χρήση της τεχνολογίας (διαδικτυακή διανομή προσωπικού υλικού), αναδεικνύοντας την ανάγκη διεπιστημονικής συνεργασίας. Οι πέντε μελέτες, παρότι χρησιμοποιούν διαφορετικές θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις, καταλήγουν σε συμπεράσματα που τονίζουν τις ενδιαφέρουσες εφαρμογές και παρεμβάσεις της ψυχολογίας της υγείας σε διαφορετικά πλαίσια και διαφορετικούς πληθυσμούς- στόχους.

Τίτλος: Προσαρμογή στον καρκίνο του μαστού και προγνωστικοί παράγοντες: Διερεύνηση με τη χρήση μηχανικής μάθησης

Συγγραφείς: Ευάγγελος Καραδήμας,[1] Ευγενία Μυλωνά,[2] Ketti Mazzocco,[3] Ruth Pat-Horenczyk,[4] Berta Sousa,[5] Γεώργιος Σταματάκος,[6] Paula Poikonen-Saksela,[7] Παναγιώτης Σίμος[8]
[1]Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο & Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ηράκλειο Κρήτης
[2] Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ηράκλειο
[3] Department of Oncology and Hemato-oncology, University of Milan & Applied Research Division for Cognitive and Psychological Science, European Institute of Oncology IRCCS, Milan, Italy
[4] School of Social Work and Social Welfare, Hebrew University of Jerusalem, Israel
[5] Breast Unit, Champalimaud Clinical Centre, Champalimaud Foundation, Lisboa & Champalimaud Research and Clinical Centre, Champalimaud Foundation, Lisboa, Portugal
[6] Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα
[7] Helsinki University Hospital Comprehensive Cancer Center, and University of Helsinki, Helsinki, Finland
[8] Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ηράκλειο & Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ηράκλειο.
εκ μέρους του BOUNCE Consortium

Περίληψη
Η διαδικασία προσαρμογής στον καρκίνο του μαστού δεν είναι ίδια για όλες τις ασθενείς, ενώ καθορίζεται από μια σειρά ψυχοκοινωνικών και βιολογικών παραγόντων. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να ανιχνεύσει τις διαδρομές των ψυχολογικών συμπτωμάτων και της υποκειμενικής υγείας/ποιότητας ζωής των ασθενών κατά τη διάρκεια μιας περιόδου 18 μηνών αμέσως μετά τη διάγνωση με καρκίνο του μαστού. Επίσης, να εντοπίσει τους προβλεπτικούς παράγοντες των διαδρομών αυτών από έναν εκτεταμένο κατάλογο ιατρικών, κοινωνικο-δημογραφικών, συμπεριφορικών και ψυχολογικών παραγόντων. Οι συμμετέχουσες (N=474 με μέση ηλικία τα 55,79 έτη) συμπλήρωσαν μια σειρά κλιμάκων σε επτά χρονικά διαστήματα, ανά τρίμηνο. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ένα καινοτόμο αναλυτικό σχέδιο βασισμένο σε τεχνικές μηχανικής μάθησης. Στόχος ήταν ο εντοπισμός και η πρόβλεψη των διαδρομών προσαρμογής και η επίτευξη αμερόληπτης επιλογής των σημαντικότερων προβλεπτικών παραγόντων. Εντοπίστηκαν πέντε διαδρομές τόσο για τα ψυχολογικά συμπτώματα όσο και την υποκειμενική υγεία/ποιότητα ζωής: (α) σταθερά καλή προσαρμογή, (β) ασταθώς καλή προσαρμογή, (γ) ανάκαμψη, (δ) επιδεινούμενη ή καθυστερημένη αντίδραση και (ε) σταθερά δυσλειτουργική προσαρμογή. Διάφοροι ψυχολογικοί παράγοντες (π.χ. αρνητική διάθεση, στρατηγικές αντιμετώπισης, αίσθηση ελέγχου/θετικές προσδοκίες, κοινωνική υποστήριξη και αυτο-αποτελεσματικότητα), η ηλικία και ιατρικές μεταβλητές (π.χ. συμπτώματα, δείκτης μάζας σώματος, φλεγμονή που σχετίζεται με το ανοσοποιητικό σύστημα) προέβλεψαν τις διαδρομές αυτές. Υπάρχει μεγάλη πιθανότητα η καλή προσαρμογή στον καρκίνο του μαστού και η ανθεκτικότητα να μην αντανακλούν πάντα ένα σταθερό τρόπο απόκρισης, καθώς μπορεί να υπάρχουν σημαντικές ενδιάμεσες διακυμάνσεις. Η χρήση τεχνικών μηχανικής μάθησης παρέχει μια μοναδική ευκαιρία για τον ακριβή προσδιορισμό των διαδρομών της προσαρμογής στην ασθένεια και για τη δημιουργία ενός ευσύνοπτου καταλόγου σημαντικών βιολογικών και συμπεριφορικών προβλεπτικών παραγόντων. Αυτό θα διευκολύνει την ανάπτυξη έγκαιρων παρεμβάσεων για την μείωση της πιθανότητας σημαντικής επιδείνωσης της ποιότητας ζωής των ασθενών.

Τίτλος: Αντιμετωπίζοντας τον καρκίνο του μαστού μαζί: Οι αναπαραστάσεις για την ασθένεια σε γυναίκες ασθενείς και τους συντρόφους τους

Συγγραφείς: Ζ. Γιαννούση[1], Χ. Θωμαδάκης[2], Ε. Καραδήμας[3], Α. Πασχάλη[4]
[1.] *Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*
[2.] *Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης.*
[3.] *Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
[4.] *Τμήμα Νοσηλευτικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.*

Περίληψη
Εισαγωγή: Σε όλες τις χρόνιες παθήσεις, η ψυχολογική προσαρμογή φαίνεται να ακολουθεί μια «δυαδική» πορεία, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για ζευγάρια ασθενών και συντρόφων, όπου ο ένας επηρεάζει τον άλλο ως προς τις αντιλήψεις για την ασθένεια, τις συμπεριφορές και την ποιότητα ζωής. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των αλληλεπιδράσεων της δυαδικής αντιμετώπισης της ασθένειας. Για παράδειγμα, εξετάστηκε το πώς οι προσπάθειες του ενός συντρόφου μπορούν να ανακουφίσουν το άγχος ή στρες

του άλλου, καθώς και το πώς οι από κοινού προσπάθειές τους μπορούν να συμβάλλουν στη διαχείριση των προκλήσεων της ασθένειας.

Μέθοδος: Στη μελέτη πήραν μέρος 92 γυναίκες με πρόσφατη διάγνωση καρκίνου του μαστού και οι σύντροφοί τους. Εκτιμήθηκαν οι αναπαραστάσεις ελέγχου και χρονιότητας της ασθένειας, η δυαδική αντιμετώπιση (η συνολική υποστήριξη από τον εαυτό, η συνολική υποστήριξη από τον/την σύντροφο, αλλά και η αίσθηση της από κοινού προσπάθειας αντιμετώπισης της κατάστασης) και η ικανοποίηση από τη σχέση. Για την ανάλυση των δεδομένων υιοθετήθηκε το Μοντέλο Αλληλεξάρτησης Δρώντος - Συντρόφου και όλες οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν σε περιβάλλον Μοντέλου Δομικών Εξισώσεων.

Αποτελέσματα: Οι εκτιμήσεις των γυναικών για την δυαδική αντιμετώπιση της ασθένειας βρέθηκε πως συσχετίζονταν μόνο με τις δικές τους αναπαραστάσεις της ασθένειας. Σε κάποιες περιπτώσεις βρέθηκε πως συσχετίζονταν και με τις αναπαραστάσεις ελέγχου των συντρόφων τους. Οι αναπαραστάσεις της δυαδικής αντιμετώπισης των συντρόφων δεν βρέθηκε να συσχετίζονται ούτε με τις δικές τους, ούτε με τις αναπαραστάσεις των ασθενών/συντρόφων τους. Η ικανοποίηση από τη σχέση δεν μεσολάβησε στη σχέση ανάμεσα στη δυαδική αντιμετώπιση και τις αναπαραστάσεις ούτε των ασθενών ούτε και των συντρόφων.

Συζήτηση: Οι εκτιμήσεις των ασθενών για την υποστήριξη που λαμβάνουν τόσο από τον εαυτό τους όσο και από τους συντρόφους τους, φαίνεται να είναι σημαντικές, τουλάχιστον όσον αφορά στις δικές τους προσωπικές αναπαραστάσεις της ασθένειας. Είναι επίσης σημαντικές οι αναπαραστάσεις της ασθένειας από την πλευρά του συντρόφου τους, αλλά όχι το αντίστροφο. Οι λόγοι για αυτή τη διαφορά μπορεί να συνδέονται με θέματα κοινωνικών ρόλων (ασθενής έναντι συνοδού συντρόφου) ή με συγκεκριμένα ζητήματα φύλου.

Τίτλος: Προοπτική εκτίμηση του αντίκτυπου της HPV λοίμωξης
στην ψυχολογική ευεξία και τη σεξουαλική λειτουργικότητα των γυναικών

Συγγραφείς: Βάσω Σιαφάκα[1], Σοφία Μπουκουβάλα[2], Ευάγγελος Παρασκευαΐδης[2]
[1] *Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*
[2] *Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*

Περίληψη
Εισαγωγή: Η συσχέτιση της HPV λοίμωξης με την εμφάνιση καρκίνου, τα αίτια και τα χαρακτηριστικά της μπορεί να επιφέρουν σημαντικές επιπτώσεις στην ψυχολογική ευεξία και τη σεξουαλική λειτουργικότητα.
Στόχος**:** Η προοπτική διερεύνηση του αντίκτυπου της HPV λοίμωξης στην ψυχική ευεξία, τη σεξουαλική λειτουργικότητα και την ικανοποίηση από τη ζωή.
Υλικό και Μέθοδος**:** 151 γυναίκες συμπλήρωσαν αμέσως μετά τη διάγνωση HPV λοίμωξης (T1) και 6 μήνες αργότερα (T2) ερωτηματολόγια εκτίμησης του ψυχοκοινωνικού αντίκτυπου της HPV λοίμωξης, της σεξουαλικής λειτουργικότητας, της ψυχικής καταπόνησης και της ικανοποίησης ζωής.
Αποτελέσματα**:** Στη φάση T1 παρατηρήθηκε μέτριος ως σοβαρός ψυχοκοινωνικός αντίκτυπος στο 30% των γυναικών, ποσοστό που στην T2 κυμάνθηκε στο 6%. Αντίστοιχα,

στην T1 το 53% ανέφερε σημαντική επίδραση στη σεξουαλική λειτουργικότητα, ενώ στην T2 το ποσοστό μειώθηκε (38.3%). Στην T2 όλες οι διαστάσεις του ερωτηματολογίου ψυχικής καταπόνησης παρουσίασαν βελτίωση ($p<.001$), εκτός από την κοινωνική δυσλειτουργία. Στατιστικά σημαντικές βελτιώσεις παρατηρήθηκαν και στις περισσότερες υποκλίμακες του ερωτηματολογίου ικανοποίησης ζωής (T2). Στατιστικά σημαντική αυξημένη επίπτωση της ψυχοκοινωνικής επιβάρυνσης παρατηρήθηκε στις άγαμες και μη εμβολιασμένες, ενώ στατιστικά σημαντική αυξημένη επίπτωση σεξουαλικής δυσλειτουργίας παρατηρήθηκε στις νεαρές γυναίκες. Τόσο στην T1 όσο και στην T2 παρέμεινε η συσχέτιση του αντίκτυπου της HPV λοίμωξης με την ψυχολογική επιβάρυνση και την ικανοποίηση από τη ζωή. Η ανάλυση ρυθμιστικών σχέσεων (moderation analysis) ανέδειξε ότι η ψυχολογική καταπόνηση προέβλεπε τη δυσαρέσκεια από τη ζωή, πέρα από την ψυχοκοινωνική επιβάρυνση που σχετίζεται με τον HPV. Επιπλέον, η ψυχοκοινωνική επιβάρυνση που σχετίζεται με τον HPV (αλλά όχι η γενική ψυχολογική δυσφορία) ήταν ένας σημαντικός προγνωστικός παράγοντας της σεξουαλικής δυσλειτουργίας.
Συμπεράσματα**:** Ουσιαστική ενημέρωση και στήριξη είναι αναγκαίες κατά την αρχική φάση μετά τη διάγνωση HPV λοίμωξης και, ιδιαίτερα, στις νεαρές, άγαμες, μη εμβολιασμένες γυναίκες. Σε μακροχρόνια βάση, έμφαση είναι σημαντικό να δίνεται στο «ψυχικό αποτύπωμα» της μόλυνσης στην αυτοεκτίμηση των γυναικών, που πιθανά δεν είναι εύκολο να αποκαλυφθεί.

Τίτλος: Επιλογή υγιεινών σνακ από τους επισκέπτες ενός Νοσοκομείου: Ο ρόλος των ωθήσεων

Συγγραφείς: Τζίκας Αλέξανδρος, Κουλιεράκης Γιώργος, Αθανασάκης Κώστας, Μεράκου Κυριακούλα
Τμήμα Πολιτικών Δημόσιας Υγείας, Σχολή Δημόσιας Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Περίληψη
Ο αριθμός των γευμάτων και των σνακ που καταναλώνονται εκτός σπιτιού αυξάνεται διαρκώς, όμως συχνά οι επιλογές γίνονται υποσυνείδητα και χωρίς ξεκάθαρο κριτήριο που να αφορά την προστασία της υγείας. Παρ' όλα αυτά, μικρές, στοχευμένες αλλαγές στο περιβάλλον όπου λαμβάνονται οι αποφάσεις σχετικά με την διατροφή, μπορούν να επηρεάσουν θετικά τις διατροφικές επιλογές, προσφέροντας σημαντικά οφέλη για την υγεία. Οι παρεμβάσεις ώθησης (nudges) μπορούν να συμβάλουν προς την κατεύθυνση αυτή, καθώς τα τελευταία χρόνια, χρησιμοποιούνται συστηματικά προκειμένου να προωθήσουν επιθυμητές συμπεριφορές υγείας, μεταξύ αυτών η υγιεινή διατροφή.
Στην παρούσα μελέτη σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν δύο παρεμβάσεις ώθησης με τη χρήση ειδικά σχεδιασμένου υλικού για την προώθηση υγιεινών σνακ στους επισκέπτες ενός νοσοκομείου στην Αθήνα και αξιολογήθηκε η αποτελεσματικότητά τους. Οι παρεμβάσεις πραγματοποιήθηκαν στο ταμείο του κυλικείου του νοσοκομείου και οι επιλογές των επισκεπτών καταγράφηκαν μέσω επιτόπιας παρατήρησης σε πέντε φάσεις: αρχική φάση (baseline), δύο φάσεις παρέμβασης (intervention) και δύο φάσεις μετά την παρέμβαση (post-intervention), καθεμία με διάρκεια τεσσάρων ημερών. Συνολικά, καταγράφηκαν 1.966 αγορές σνακ. Οι διαφορές στα ποσοστά αγοράς υγιεινών σνακ μεταξύ των φάσεων αναλύθηκαν με το στατιστικό τεστ χ^2 (chi-square). Τα αποτελέσματα έδειξαν σημαντική αύξηση στις υγιεινές επιλογές σνακ κατά τις φάσεις παρέμβασης, αλλά η επίδραση

δεν διατηρήθηκε μετά την απομάκρυνση των παρεμβάσεων. Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι παρεμβάσεις ώθησης στην περιοχή του ταμείου αποτελούν μια απλή, οικονομική και άμεσα εφαρμόσιμη μέθοδο για την προώθηση υγιεινών διατροφικών επιλογών. Επιπλέον, η προσέγγιση αυτή μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί και σε άλλα περιβάλλοντα, ενισχύοντας τη δημόσια υγεία μέσω μικρών αλλά ουσιαστικών αλλαγών στο διατροφικό περιβάλλον.

_____

Τίτλος: Τεχνολογικά διαμεσολαβημένη σεξουαλική βία στην Ελλάδα: Ψυχολογικές επιπτώσεις, θεσμικές αδυναμίες και ολιστικές παρεμβάσεις

Συγγραφείς: Ιωάννου Καλλιόπη[1] Di Ronco Anna[1], Roisin Ryan Flood[1], Μπρουσκέλη Βασιλική[2]
[1] *University of Essex*
[2] *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Περίληψη
Η Τεχνολογικά Διαμεσολαβημένη Σεξουαλική Βία (ΤΔΣΒ) αποτελεί ένα αναδυόμενο φαινόμενο που συνδέεται με την ευρεία χρήση της τεχνολογίας ως μέσο κακοποίησης. Η παρούσα ποιοτική μελέτη εστιάζει στις εμπειρίες επιζησάντων στην Ελλάδα, αναδεικνύοντας τις ψυχολογικές επιπτώσεις, τα θεσμικά κενά και την ανάγκη για ολοκληρωμένη αντιμετώπιση.
Διενεργήθηκαν 28 συνεντεύξεις με επιζώντες- θύματα μη συναινετικής διανομής προσωπικού υλικού και 10 συνεντεύξεις με ειδικούς, όπως ψυχολόγους και επαγγελματίες κυβερνοασφάλειας, ενώ συγκεντρώθηκαν ποιοτικά δεδομένα με τη χρήση ερωτηματολογίων ανοικτού τύπου από 15 στελέχη της αστυνομίας. Μέσω θεματικής ανάλυσης των δεδομένων προσεγγίστηκαν οι ψυχολογικές, κοινωνικές και θεσμικές πτυχές της ΤΔΣΒ.
Τα ευρήματα αποκαλύπτουν σοβαρές ψυχολογικές συνέπειες για τους επιζώντες, όπως άγχος, κατάθλιψη, κοινωνική απομόνωση και απώλεια αυτοεκτίμησης, καθώς και σημαντικές ελλείψεις στην απόκριση των θεσμών. Συγκεκριμένα, η ανεπαρκής εκπαίδευση της αστυνομίας και η έλλειψη διεπιστημονικής συνεργασίας υπονομεύουν την αποτελεσματική υποστήριξη των επιζησάντων. Παράλληλα, οι επιζώντες ανέφεραν απογοήτευση για τη θεσμική αντιμετώπιση, ενώ οι επαγγελματίες τόνισαν την ανάγκη για συνδυασμό νομικών, ψυχολογικών και τεχνολογικών προσεγγίσεων.
Η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ΤΔΣΒ απαιτεί ολιστικές παρεμβάσεις που ενσωματώνουν ψυχολογική υποστήριξη, τεχνολογική γνώση και θεσμικές αλλαγές. Προτείνεται η ανάπτυξη ολοκληρωμένων πλαισίων υποστήριξης που ενδυναμώνουν τους επιζώντες, βελτιώνουν την ανθεκτικότητά τους και ενισχύουν την αποτελεσματικότητα των θεσμικών φορέων. Η μελέτη συμβάλλει στην κατανόηση της ΤΔΣΒ και προάγει τη συζήτηση για τη σύνδεση της ψυχολογίας της υγείας με τη σύγχρονη τεχνολογία, προσφέροντας κατευθύνσεις για διεπιστημονικές λύσεις.

ID:20651 | Μετασχηματισμοί και ατραποί των σύγχρονων συντροφικών - ερωτικών σχέσεων

Ηρακλής Γρηγορόπουλος[1], Παναγιώτης Κορδούτης[2], Δέσποινα Σακκά[3]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα
[3] Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Οργανωτές: **Γρηγορόπουλος Ηρακλής,** ***Κορδούτης Παναγιώτης***
Συζητήτρια: **Σακκά Δέσποινα**

Γενική Περίληψη

Υπερβαίνοντας τα όρια μιας νόρμας, στο πεδίο των ερωτικών σχέσεων, είναι ευκολότερο να αμφισβητήσει κανείς και άλλες νόρμες και να οργανώσει δομές ερωτικών σχέσεων πέρα από τα παραδοσιακά αναμενόμενα πρότυπα. Κοινός παρανομαστής και εννοιολογική δομή του συμποσίου αποτελούν οι μετασχηματισμοί των σύγχρονων ερωτικών σχέσεων υπό την επίδραση του στάτους της σχέσης (γάμος, συμβίωση, dating, παρελθούσα σχέση κ.λπ.) και των κοινωνικά αναμενόμενων ή μη αναμενόμενων σεναρίων, οι ερωτικές σχέσεις στο διαδίκτυο και η συσχέτιση τους με παραδοσιακές μορφές σχέσεων (οικογένεια), η συζήτηση γύρω από τη σχεσιακή ελευθερία (πολυσυντροφικότητα) και η αντίθεση στο μετασχηματισμό παραδοσιακών ερωτικών σχέσεων (πολυσυντροφικές οικογένειες).
Το συμπόσιο έχει στόχο να εγείρει το ενδιαφέρον γύρω από την κατανόηση της ρευστότητας ή ακαμψίας των σύγχρονων ερωτικών και σχεσιακών δομών, τους τρόπους με τους οποίους μεταμορφώνονται, τους κοινωνικούς κανόνες και προσδοκίες που ενδεχομένως τις διαμορφώνουν, συνολικά αναδεικνύοντας τη σύγχρονη γόνιμη διαδικασία αμφισβήτησης των παραδοσιακών σχεσιακών δομών και ερωτικών ορίων και κανόνων.

Επιμέρους περιλήψεις:

_____

Τίτλος: Ελεύθερος/η, Παντρεμένος/ή «ή...» Η επίδραση τους Στάτους σχέσης στις αφηγήσεις ερωτικών σχέσεων.

Συγγραφείς: **Αργυρούδη, Α.[1] & Κορδούτης Π.[2]**
Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη εξετάζει το νόημα των ερωτικών σχέσεων υπό την επίδραση του στάτους της σχέσης (γάμος, συμβίωση, dating, παρελθούσα σχέση κ.λπ.). Για τη διερεύνησή του, πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή έρευνα με τη συμμετοχή 800 ατόμων, από τα οποία επιλέχθηκαν στοχευμένα 156 (N=156) άτομα της ηλικιακής ομάδας 33 έως 40 ετών (φάση εδραίωσης ενηλικίωσης κατά Levinson, 1986), με Μέση ηλικία (M) = 36,65 έτη (107 γυναίκες και 49 άνδρες). Η θεματική ανάλυση των αφηγήσεων έδειξε ότι τα έγγαμα άτομα συχνά νοηματοδοτούσαν τη σχέση τους σύμφωνα με ένα «αναμενόμενο» σενάριο, όπως "γάμος με δύο παιδιά". Σημειώνεται ότι δεν εντοπίστηκαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις δύο ομάδες (γάμος και συμβίωση) ως προς την αναφορά σε ποιοτικά χαρακτηριστικά, όπως η αγάπη, η συντροφικότητα και η κατανόηση, γεγονός που υποδεικνύει κοινές πολιτισμικές και συναισθηματικές προσδοκίες στις δύο μορφές

σχέσεων. Από την άλλη, οι αφηγήσεις ατόμων που διατηρούσαν σχέση τύπου dating, κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, αν και σε μικρότερο βαθμό έκαναν μια αναφορά σε ποιοτικά χαρακτηριστικά της σχέσης, επικεντρώνονταν κυρίως στην αναζήτηση προσδιορισμού της σχέσης όπως "ακόμη το ψάχνω" και στη σύγκριση με προηγούμενες σχεσιακές εμπειρίες. Οι περιγραφές συμμετεχόντων/ουσών για παρελθούσες σχέσεις αφορούσαν κυρίως αιτίες χωρισμού, όπως το "κακό timing". Τα ευρήματα δείχνουν ότι, παρόλο που οι αφηγήσεις της συμβίωσης παρουσιάζουν ομοιότητες με εκείνες του γάμου, ο γάμος εξακολουθεί να συμβολίζει ένα κοινωνικά αναμενόμενο σενάριο, ενώ κανένα άλλο στάτους σχέσης δεν προσδίδει μια αντίστοιχη προσδοκώμενη έννοια σεναρίου. Τέλος, η ικανοποίηση από τις ερωτικές σχέσεις αναδεικνύεται ως βασική διάσταση, που ενσωματώνεται άμεσα ή έμμεσα στις αφηγήσεις, ανεξάρτητα από το στάτους της σχέσης.

Λέξεις - κλειδιά: *Στατους σχέσης, αφηγήσεις ερωτικών σχέσεων, σενάριο γάμου, προσδοκίες ερωτικών σχέσεων*

Τίτλος: Σερφάροντας σε λάθος ρεύμα: Εθισμός στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σεξουαλική αποπλάνηση στους εφήβους

Αντώνης Μήτρου[1] & Κωνσταντίνος Χρήστος Δαουλτζής[2]
[1]*Ιδιωτικός θεραπευτής*
[2]*Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Περίληψη
Η ραγδαία εξέλιξη του διαδικτύου και η εύκολη πρόσβαση αλλά και η υπερβολική χρήση των διαδικτυακών και κοινωνικών μέσων έχει αυξήσει συμπεριφορές διαδικτυακού εκφοβισμού και εκμετάλλευσης με διάφορες αρνητικές συνέπειες σε ενδοατομικόκαι διαπροσωπικό επίπεδο.Ορισμένα δημογραφικά, ατομικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά έχουν καταγραφεί ως σημαντικοί προγνωστικοί παράγοντες.Για το λόγο αυτό, στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει τις σχέσεις μεταξύ της οικογενειακής κατάστασης των γονέων, της οικογενειακής συνοχής, της ηλικίας, του φύλου, της αυτοεκτίμησης και της εικόνας του σώματος με τη σεξουαλική θυματοποίηση στο διαδίκτυο μέσω του διαμεσολαβητικού ρόλου της υπερβολικής χρήσης των κοινωνικών μέσων. Ένα μοντέλο διαδρομών (μέθοδος μέγιστης πιθανοφάνειας) εφαρμόστηκε σε 165 Έλληνες εφήβους, αγόρια και κορίτσια. Διαπιστώθηκε ότι η αλληλεπίδραση της οικογενειακής κατάστασης των γονέων και της οικογενειακής συνοχής προέβλεπε θετικά την αυτοεκτίμηση και την εκτίμηση του σώματος. Η αυτοεκτίμηση με τη σειρά της προέβλεπε την αρνητική και η εικόνα του σώματος τη θετική χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.Τέλος, η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης προέβλεπε θετικά τηνδιαδικτυακή σεξουαλική θυματοποίηση. Δεν παρατηρήθηκαν διαφορές φύλου. Οι κακές οικογενειακές σχέσεις φαίνεται να αποτελούν βασικό παράγοντα τόσο για τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης όσο και για τη σεξουαλική συμπεριφορά στο διαδίκτυο και ως εκ τούτου οι μελλοντικές μελέτες και παρεμβάσεις θα πρέπει να στοχεύουν στη στήριξη των οικογενειών, ιδίως των μονογονεϊκών.

Λέξεις-κλειδιά: *Εθισμός στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, Εθισμός στην χρήση κινητού, διαδικτυακή σεξουαλική θυματοποίηση, διαδικτυακός εκφοβισμός, διαδικτυακή θυματοποίηση, Έλληνες έφηβοι, ανάλυση διαδρομών.*

Τίτλος: Στάσεις απέναντι στις πολυσυντροφικές οικογένειες. Ο ρόλος θεσμικών και ιδεολογικών παραγόντων.

Ηρακλής Γρηγορόπουλος
Τμήμα Ψυχολογίας. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η παρούσα μελέτη διερευνά τις στάσεις απέναντι στις πολύ-συντροφικές οικογένειες. Βασισμένη στη θεωρητική γραμμή ότι τα θεσμικά και ιδεολογικά συστήματα μπορούν να νομιμοποιήσουν τον αποκλεισμό στιγματισμένων ομάδων, η παρούσα μελέτη διερευνά τη σχέση μεταξύ θρησκευτικότητας και απόρριψης των πολύ-συντροφικών οικογενειών, καθώς και εάν αυτή η σχέση διαμεσολαβείται από την πολιτική τοποθέτηση και τις στάσεις απέναντι στη μονογαμία σε σειριακή διαδοχή. Συγκεκριμένα, η Μελέτη 1 (N = 277) εξετάζει την επίδραση της θρησκευτικότητας στην απόρριψη των των πολύ-συντροφικών οικογενειών και εάν η υιοθέτηση συντηρητικής ιδεολογίας και της μονογαμικότητας θα μπορούσε να διαμεσολαβήσει αυτή τη σχέση. Η Μελέτη 2 (N = 193) αναπαράγει τα ευρήματα της πρώτης μελέτης χρησιμοποιώντας μια συμπεριφορική έκφραση σχετικά με τα δικαιώματα των πολύ-συντροφικών οικογενειών. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνα αναδεικνύουν τη συσχέτιση μεταξύ θρησκευτικότητας και απόρριψης των πολύ-συντροφικών οικογενειών και ότι η συσχέτιση αυτή διαμεσολαβείται από τη συντηρητική ιδεολογία και τις στάσεις απέναντι στη μονογαμικότητα.

Λέξεις-κλειδιά: *Πολυσυντροφικές οικογένειες, Θρησκευτικότητα, Πολιτική τοποθέτηση, μονογαμικότητα*

Τίτλος: Πολυσυντροφικές σχέσεις και ευεξία: Σύγχρονες εξελίξεις και μελλοντικές ερευνητικές προκλήσεις.

Ηλίας Κασσάρας
Υποψήφιος Διδάκτορας- Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Ψυχολόγος, Γνωστικός & Συμπεριφορικός Ψυχοθεραπευτής

Περίληψη:
Η συναινετική μη μονογαμία περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα μορφών σχέσεωνστις οποίες όλα τα άτομα στη σχέση(-ες) συμφωνούν να εμπλακούν σε πολλαπλές σεξουαλικές, ρομαντικές ή/και συναισθηματικές σχέσεις με άλλα άτομα. Σε αυτή τη σύντομη παρουσίαση θα εστιάσουμε στην πολυσυντροφικότητα, ως μια τέτοια μορφή σχέσης, κάνοντας μια σύντομη ανασκόπηση,υπό την σκοπιά της ψυχικής ευεξίας. Θα εξεταστούν σύγχρονα δεδομένα αναφορικά με την ευεξία στις πολυσυντροφικές σχέσεις, αναδεικνύοντας τόσο τα οφέλη όσο και τις προκλήσεις που προκύπτουν. Παράλληλα, θα συζητηθούν οι ερευνητικοί περιορισμοί που αντιμετωπίζει το πεδίο, καθώς και οι προκλήσεις που αναδύονται για μελλοντικές μελέτες. Η ομιλία επιδιώκει να εμπλουτίσει τη συζήτηση και να προσφέρει νέες οπτικές για την κατανόηση των πολυσυντροφικών σχέσεων στο πλαίσιο της ευεξίας.

Λέξεις - κλειδιά: Πολυσυντροφικότητα, ψυχική ευεξία, μελλοντικές προκλήσεις

ID:20654 | Η διερεύνηση της επίδρασης της επαγγελματικής εξουθένωσης των εκπαιδευτικών, στις διαπροσωπικές τους σχέσεις

Στυλιανός Αριστοδήμου, Αχιλλέας Ευθυμιόπουλος
Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα

Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της επαγγελματικής εξουθένωσης και της κοινωνικής υποστήριξης στους εκπαιδευτικούς. Οι απαιτητικές συνθήκες εργασίας και τα υψηλά επίπεδα ευθυνών του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, συνδέονται με αυξημένο στρες και αποτελούν σημαντικούς παράγοντες κινδύνου εμφάνισης συμπτωμάτων εξουθένωσης. Το φαινόμενο της επαγγελματικής εξουθένωσης επηρεάζει πολλές πτυχές της λειτουργικότητας, μία εκ των οποίων και ο τρόπος με τον οποίο το άτομο συνδέεται και αλληλεπιδρά στις σχέσεις του με τους άλλους. Προκειμένου να διερευνηθεί η σχέση αυτή, χορηγήθηκαν δύο ερωτηματολόγια στα πλαίσια μιας ποσοτικής μεθοδολογίας· το Maslach Burnout Inventory (έκδοση για εκπαιδευτικούς) για τη μέτρηση της επαγγελματικής εξουθένωσης και το Interpersonal Support Evaluation List για τη μέτρηση του υποκειμενικού αισθήματος υποστήριξης και σύνδεσης με τους άλλους. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 94 εκπαιδευτικοί κυπριακού πληθυσμού, που υπηρετούσαν σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Η ερευνητική υπόθεση της εργασίας ανέμενε μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα, αυξημένη επαγγελματική εξουθένωση πλήττει τις σχέσεις και θα σχετίζεται με μειωμένο αίσθημα διαπροσωπικής υποστήριξης, ενώ αυξημένη κοινωνική υποστήριξη θα λειτουργεί προστατευτικά στην εμφάνιση συμπτωμάτων εξουθένωσης. Παράλληλα, η έρευνα επιχείρησε να εξετάσει κατά πόσο το φύλο των συμμετεχόντων ή τα χρόνια εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας, σχετίζονται με αυξημένα επίπεδα επαγγελματικής εξουθένωσης. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν μια θετική σχέση μεταξύ επαγγελματικής εξουθένωσης και διαπροσωπικής υποστήριξης, η οποία ήταν στατιστικά σημαντική, επιβεβαιώνοντας μερικώς την αρχική υπόθεση. Παράλληλα, φάνηκε πως το φύλο και η προϋπηρεσία δε σχετίζονται σημαντικά με το αίσθημα εξουθένωσης, στο συγκεκριμένο δείγμα. Από τα αποτελέσματα της έρευνας γίνεται κατανοητό πως η σχέση των δύο μεταβλητών είναι πολυδιάστατη, και χρειάζεται περαιτέρω μελέτη λαμβάνοντας υπόψη περισσότερους παράγοντες. Τέλος, η παρούσα έρευνα υπογραμμίζει έντονα τη σημαντικότητα της πρόληψης της επαγγελματικής εξουθένωσης και της θέσπισης παρεμβατικών στρατηγικών, από το ευρύτερο πλαίσιο για τη διασφάλιση της ψυχικής υγείας των εκπαιδευτικών.

Λέξεις κλειδιά: Επαγγελματική Εξουθένωση, Διαπροσωπική Υποστήριξη, Εκπαιδευτικοί

ID:20655 | Αξιολόγηση Αισθητικών Εμπειριών Τέχνης: Αισθητική κρίση, Αισθητικά Συναισθήματα και ο ρόλος της Ψυχικής Ευημερίας

Ιωάννα Μπαρμπετάκη[1], Πέννυ Παναγιωτοπούλου[2]
[1] *Εκπαιδευτικός, MSc, Υπουργείο Παιδείας*
[2] *Μέλος ΔΕΠ, Πανεπιστήμιο Πατρών*

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η εξέταση των αισθητικών εμπειριών τέχνης, δηλαδή της αισθητικής κρίσης και των αισθητικών συναισθημάτων που δημιουργούνται στα άτομα κατά την έκθεσή τους στην τέχνη, καθώς και της ψυχικής ευημερίας των ατόμων. Οι αισθητικές εμπειρίες ορίζονται ως οι αντιδράσεις των ατόμων στα αισθητικά φαινόμενα, τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν πρόσωπα, αντικείμενα, τέχνη, φυσικά ή δομημένα περιβάλλοντα και χαρακτηρίζονται από ηδονικές ιδιότητες. Απόρροια της αισθητικής επεξεργασίας των εν λόγω ερεθισμάτων αποτελούν η αισθητική κρίση και τα αισθητικά συναισθήματα. Ειδικότερα, η αισθητική κρίση αναφέρεται στις ψυχολογικές διεργασίες της αντίληψης, της κρίσης και της αξιολόγησης ενός αισθητικού ερεθίσματος, ενώ τα αισθητικά συναισθήματα αφορούν σε συγκεκριμένους τύπους συναισθημάτων, οι οποίοι προκύπτουν κατά την αξιολόγηση ενός ερεθίσματος για την αισθητική του αξία (Leder et al., 2004? Schindler et al., 2017). Επιπλέον, η ψυχική ευημερία αποτελεί το επίκεντρο της θετικής ψυχολογίας και συγκροτείται από πέντε συνιστώσες, οι οποίες αφορούν στα θετικά συναισθήματα, την δέσμευση, τις θετικές σχέσεις, το νόημα στη ζωή και το επίτευγμα (Pezirkianidis et al., 2019). Η παρούσα έρευνα διεξήχθη μέσω του διαδικτύου, σε δείγμα 468 Ελλήνων, ενηλίκων ατόμων, με τη χρήση ερωτηματολογίου. Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι γυναίκες χαρακτηρίζονται περισσότερο από την αισθητική κρίση, ενώ οι μεγαλύτεροι σε ηλικία βιώνουν πιο έντονα τα αισθητικά συναισθήματα. Ακόμη, όσοι βρίσκονται σε διάσταση ή είναι χωρισμένοι παρουσιάζουν μεγαλύτερο επίπεδο τόσο συνολικής αισθητικής κρίσης, όσο και των στιλ της, από τις υπόλοιπες κατηγορίες της οικογενειακής κατάστασης. Παράλληλα, εντοπίστηκαν στατιστικώς σημαντικές θετικές συσχετίσεις μεταξύ των αισθητικών συναισθημάτων και της ψυχικής ευημερίας. Τέλος, βρέθηκε ότι τα αισθητικά συναισθήματα αποτελούν προβλεπτικό παράγοντα, τόσο για τα στιλ αισθητικής κρίσης, όσο και για την ψυχική ευημερία.

ID:20657 | Συσχέτιση μεταγεννητικής κατάθλιψης, άγχους, αντιλαμβανόμενης κοινωνικής υποστήριξης, οικογενειακής λειτουργικότητας και δυαδικής αντιμετώπισης του στρες μητέρων πρόωρων νεογνών (μελέτη ProMote)

Θεανώ Κοκκινάκη[1], Νικολίνα-Χίλντα Αναγνωστάτου[2], Μαρία Μαρκοδημητράκη[3], Θεανώ Ρουμελιωτάκη[4], Μανώλης Τζατζαράκης[5], Έλενα Βακωνάκη[5], Γιώργος Γιαννακάκης[6], Αριστείδης Τσατσάκης[5], Ελευθερία Χατζηδάκη[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[2] Νεογνολογική Κλινική, Μονάδα Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου, Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[3] Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[4] Κλινική Προληπτικής Ιατρικής και Διατροφής, Τομέας Κοινωνικής Ιατρικής, Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[5] Εργαστήριο Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[6] Ινστιτούτο Πληροφορικής, Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας

Σκοπός εργασίας: Η γέννηση ενός πρόωρου νεογνού αποτελεί ένα αναπάντεχο γεγονός το οποίο μπορεί να εντείνει το άγχος που συνοδεύει τη μετάβαση στη γονεϊκότητα. Οι στρεσογόνες καταστάσεις στην οικογενειακή ζωή μπορεί να επιδεινώσουν τη συναισθηματική δυσφορία των συντρόφων με αρνητικές επιπτώσεις στην ευημερία τους. Η κοινωνική υποστήριξη που δέχονται οι γονείς των πρόωρων βρεφών πιθανόν να λειτουργεί ως προστατευτικός παράγοντας για την οικογένεια. Ο σκοπός της μελέτης ήταν η διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ της μεταγεννητικής κατάθλιψης, του άγχους, της αντιλαμβανόμενης κοινωνικής υποστήριξης και οικογενειακής λειτουργικότητας και της δυαδικής αντιμετώπισης του στρές σε μητέρες προώρων νεογνών.

Μεθοδολογία: Ενενήντα πέντε μητέρες προσεγγίστηκαν αμέσως μετά τη γέννηση του πρόωρου νεογνού τους και συμπλήρωσαν τα παρακάτω ερωτηματολόγια αυτο-αναφοράς εντός των πρώτων 2-3 ημερών από τη γέννηση του παιδιού τους: η μητρική μεταγεννητική κατάθλιψη αξιολογήθηκε με την Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS), το μητρικό άγχος αξιολογήθηκε με την *Spielberger State-Trait Anxiety Inventory for Adults*, η αντιλαμβανόμενη κοινωνική υποστήριξη (οικογένεια, φίλους και σημαντικούς άλλους) αξιολογήθηκε με την Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS), η αντιλαμβανόμενη οικογενειακή λειτουργικότητα αξιολογήθηκε μέσω του Family Adaptability and Cohesion Evaluation Scales IV Package (FACES IV) και η δυαδική αντιμετώπιση του στρές εκτιμήθηκε με την *Dyadic Coping Inventory (DCI)*.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα της μελέτης συνοψίζονται ως εξής: α) θετικές συσχετίσεις βρέθηκαν ανάμεσα στην κοινωνική υποστήριξη από τους σημαντικούς άλλους και στη δυαδική αντιμετώπιση του στρές αλλά και ανάμεσα στην δυαδική αντιμετώπιση του στρες και στην ικανοποίηση από την οικογενειακή λειτουργικότητα, και β) Αρνητικές συσχετίσεις βρέθηκαν ανάμεσα στο μητρικό άγχος και την κοινωνική υποστήριξη από την οικογένεια και τους σημαντικούς άλλους.

Συμπεράσματα: Τα αποτελέσματα της μελέτης μπορεί να αναδείξουν την αναγκαιότητα για μελλοντικές κοινοτικές πρώιμες παρεμβάσεις που εστιάζουν στην οικογένεια για την προαγωγή της περιγεννητικής ψυχικής υγείας των νέων μητέρων πρόωρων βρεφών.

ID:20659 | Ενσυναίσθηση, συναισθηματική νοημοσύνη και ενσυνειδητότητα ως παράγοντες ψυχικής ανθεκτικότητας στους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης: σχεδιασμός, εφαρμογή και αξιολόγηση παρέμβασης Θετικής Ψυχολογίας

Θεοδώρα Εμμανουέλα Τσάλτα[1], Ανδρέας Μπρούζος[1], Στέφανος Βασιλόπουλος[2], Βασίλειος Κούτρας[3]
[1] ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2] Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
[3] ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Τα τελευταία χρόνια, οι ερευνητές έχουν στρέψει το ενδιαφέρον τους στην ψυχική ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών, εστιάζοντας στους παράγοντες κινδύνου και στους τρόπους ενίσχυσής της, ενώ τα διαθέσιμα ευρήματα παραμένουν περιορισμένα ως προς την ανάπτυξη προγραμμάτων ενίσχυσης της. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας μιας διαδικτυακής παρέμβασης Θετικής Ψυχολογίας για την ενίσχυση της ενσυναίσθησης, της συναισθηματικής νοημοσύνης, της ενσυνειδητότητας και της ψυχικής ανθεκτικότητας στους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Το δείγμα αποτέλεσαν 305 εν ενεργεία εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (247 γυναίκες και 58 άνδρες), εκ των οποίων 152 συμμετείχαν στην ομάδα ελέγχου και 153 στην ομάδα παρέμβασης, η οποία παρακολούθησε έξι εβδομαδιαίες διαδικτυακές συναντήσεις διάρκειας 120 λεπτών η καθεμία. Οι συμμετέχοντες της ομάδας παρέμβασης συμπλήρωσαν ψυχομετρικά εργαλεία πριν την έναρξη της παρέμβασης, αμέσως μετά την ολοκλήρωσή της και δύο μήνες αργότερα, κατά την επαναληπτική (follow-up) μέτρηση, ενώ οι συμμετέχοντες της ομάδας ελέγχου συμπλήρωσαν τα εργαλεία στις ίδιες χρονικές στιγμές χωρίς να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν στατιστικά σημαντική αύξηση στα επίπεδα ψυχικής ανθεκτικότητας, ενσυναίσθησης, συναισθηματικής νοημοσύνης και ενσυνειδητότητας αποκλειστικά στην πειραματική ομάδα, με τις αυξημένες τιμές να διατηρούνται και στην επαναληπτική μέτρηση, ενώ δεν παρατηρήθηκαν μεταβολές στις μετρήσεις της ομάδας ελέγχου. Συμπερασματικά, τα ευρήματα της έρευνας προσφέρουν χρήσιμες κατευθύνσεις για την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας των εκπαιδευτικών και τη δημιουργία στοχευμένων παρεμβάσεων, συμβάλλοντας στην προαγωγή της ψυχικής υγείας στην εκπαιδευτική κοινότητα.

Λέξεις κλειδιά: *ενσυναίσθηση, συναισθηματική νοημοσύνη, ενσυνειδητότητα, ψυχική ανθεκτικότητα, παρέμβαση Θετικής Ψυχολογίας*

ID:20660 | Η επιρροή της ταυτόχρονης διγλωσσίας στο λεξιλόγιο, τη μορφο-σύνταξη, τη λεκτική βραχύχρονη και εργαζόμενη μνήμη στην Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

Παντελής Κουτσιανάς[1], Ιωάννα Τάλλη [2], Γεωργία Ανδρέου [3]
[1] Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.), Θεσσαλονίκη
[3] Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Οι έρευνες που συγκρίνουν μονόγλωσσα με δίγλωσσα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) έχουν δείξει ότι τα μονόγλωσσα παιδιά με ΑΓΔ συχνά έχουν καλύτερες επιδόσεις σε γλωσσικά έργα, όπως το λεξιλόγιο και η συντακτική κατανόηση, αλλά σε γνωστικά έργα (βραχύχρονη και η εργαζόμενη λεκτική μνήμη), τα δίγλωσσα παιδιά με ΑΓΔ τείνουν να παρουσιάζουν είτε ίδιες είτε ελαφρώς καλύτερες επιδόσεις (Marinis et al., 2017, Talli & Stavrakaki, 2019). Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της επιρροής της ταυτόχρονης διγλωσσίας στην ΑΓΔ σε γλωσσικές και γνωστικές δοκιμασίες. Αξιολογήθηκαν 4 ομάδες μονόγλωσσων και ταυτόχρονα δίγλωσσων παιδιών ηλικίας 5-7 ετών (10 μονόγλωσσα με ΑΓΔ, 10 ταυτόχρονα δίγλωσσα με ΑΓΔ, 30 μονόγλωσσα ΤΑ και 30 ταυτόχρονα δίγλωσσα ΤΑ) στα εξής έργα: κατανόηση και παραγωγή λεξιλογίου, κατανόηση και παραγωγή μορφολογίας-σύνταξης, ανάκληση συντακτικών δομών, βραχύχρονη φωνολογική μνήμη (επανάληψη ψευδολέξεων), βραχύχρονη λεκτική μνήμη (ευθεία ανάκληση αριθμών) και λεκτική εργαζόμενη μνήμη (αντίστροφη ανάκληση αριθμών). Τα αποτελέσματα έδειξαν στατιστικά χαμηλότερες επιδόσεις και των δύο ομάδων με ΑΓΔ (μονόγλωσσα-δίγλωσσα) σε σύγκριση με τα συνομήλικα παιδιά ΤΑ (μονόγλωσσα-δίγλωσσα) σε όλα τα έργα. Επίσης, οι συγκρίσεις μεταξύ των δύο κλινικών ομάδων έδειξαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην παραγωγή λεξιλογίου, στην ανάκληση συντακτικών δομών και στην παραγωγή και κατανόηση της μορφοσύνταξης, με τα δίγλωσσα παιδιά με ΑΓΔ να υπολείπονται σημαντικά από τα μονόγλωσσα με ΑΓΔ. Αντίθετα, τα δίγλωσσα ΤΑ υπολείπονταν μόνο στο λεξιλόγιο σε σύγκριση με τα μονόγλωσσα ΤΑ. Επιπλέον, δεν εντοπίστηκαν διαφορές στην λεκτική βραχύχρονη και εργαζόμενη μνήμη μεταξύ μονόγλωσσων και δίγλωσσων παιδιών τόσο με ΑΓΔ, όσο και με ΤΑ. Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι: α) η ΑΓΔ προκαλεί ελλείμματα τόσο σε γλωσσικές όσο και σε γνωστικές δεξιότητες, β) οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα μονόγλωσσα και δίγλωσσα παιδιά με ΑΓΔ είναι παρόμοιες και γ) η διγλωσσία συμβάλλει σε διαφορές στην επίδοση στην μορφο-σύνταξη και το λεξιλόγιο, πιθανώς λόγω της κατανεμημένης γλωσσικής έκθεσης.

Βιβλιογραφία:

-Marinis T., Armon-Lotem S., & Pontikas, G. (2017). Language impairment in bilingual children: state of the art. Linguistic Approaches to Bilingualism, 7 (34),265- 276
--Stavrakaki S.& Tali I. (2019) Short-term memory, working memory and linguistic abilities in bilingual children with Developmental Language Disorder. First Language,00(0), 1-24

ID:20664 | Οι Δυσκολίες των Θεραπευτών στη Μετάβαση στον Ρόλο του Θεραπευόμενου: Αντιμέτωποι με τη Γνώση της Διαδικασίας και την Εσωτερική Αντίσταση

Ματρώνη Τζατζαδάκη[1], Βασιλική (Λίσσυ) Κανελλοπούλου[1]
Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Κλινικής Έρευνας, Υποκειμενικότητα και Κοινωνικός δεσμός, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η παρούσα ποιοτική έρευνα διερευνά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι θεραπευτές κατά τη μετάβασή τους από τον ρόλο του θεραπευτή σε αυτόν του θεραπευόμενου στη δική τους θεραπεία. Η μελέτη βασίζεται σε ημιδομημένες συνεντεύξεις με θεραπευτές διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων, με στόχο την ανάδειξη κρίσιμων παραμέτρων που επηρεάζουν τη θεραπευτική εμπειρία. Η ανάλυση εστιάζει σε δύο βασικούς παράγοντες: τη γνώση της θεραπευτικής διαδικασίας και τη διατήρηση της επαγγελματικής ταυτότητας. Η γνώση της θεραπευτικής διαδικασίας εντοπίστηκε ως κεντρικό εμπόδιο. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι η εξοικείωσή τους με τις τεχνικές, τις μεθόδους και τους στόχους της θεραπείας δυσχέραινε την αυθεντική συμμετοχή τους στη διαδικασία. Η προορατική κατανόηση των θεραπευτικών παρεμβάσεων, των δυναμικών σχέσεων και των πιθανών εκβάσεων οδηγούσε σε αποστασιοποίηση και μείωση της βιωματικής εμπλοκής. Αυτή η αποστασιοποίηση επηρεάζει αρνητικά την αποτελεσματικότητα της θεραπείας και τη δυνατότητα διαμόρφωσης μιας ουσιαστικής θεραπευτικής σχέσης. Ο δεύτερος παράγοντας αφορά τη διατήρηση της επαγγελματικής ταυτότητας του θεραπευτή κατά τη διάρκεια της θεραπείας. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν δυσκολία να αποδεχθούν τη θέση του θεραπευόμενου, συχνά εκδηλώνοντας συμπεριφορές που σχετίζονται με τη δική τους επαγγελματική πρακτική, όπως η αυθόρμητη τάση για ανάλυση ή αξιολόγηση των παρεμβάσεων του θεραπευτή. Αυτό περιόριζε τη δυνατότητα δημιουργίας μιας ισότιμης και λειτουργικής θεραπευτικής σχέσης. Τα ευρήματα αναδεικνύουν ότι οι συγκεκριμένοι παράγοντες αποτελούν σημαντικά εμπόδια στην ψυχοθεραπευτική εμπειρία των θεραπευτών ως θεραπευόμενων. Η αναγνώριση και η συστηματική επεξεργασία αυτών των προκλήσεων θεωρούνται κρίσιμες για τη βελτίωση της θεραπευτικής διαδικασίας. Συμπερασματικά, η μετάβαση του θεραπευτή στον ρόλο του θεραπευόμενου είναι μια πολύπλοκη και απαιτητική διαδικασία, που συνοδεύεται από σημαντικά προσωπικά και επαγγελματικά εμπόδια.

ID:20667 | Η επίδραση της μουσικοθεραπείας στην ψυχική υγεία εργαζομένων σε δομές κοινωνικής φροντίδας ατόμων με αναπηρία. Παρουσίαση της μεθοδολογίας της έρευνας

Νικολέτα Γκαμάγκαρη[1], Ντόρα Ψαλτοπούλου[2]
[1]*Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*
[2]*Υπεύθυνη Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*

Η μουσικοθεραπεία, σύμφωνα με τον A.M.T.A. (American Music Therapy Association), είναι «η κλινική και τεκμηριωμένη χρήση μουσικών παρεμβάσεων για την επίτευξη εξατομικευμένων στόχων μέσα σε μια θεραπευτική σχέση». Οι θεραπευτικοί στόχοι αφορούν την υποστήριξη και τη βελτίωση των ψυχολογικών, συναισθηματικών, σωματικών, επικοινωνιακών και κοινωνικών αναγκών του ατόμου και την αφύπνιση της δημιουργικότητάς του. Μέσα από την έρευνα, στα πλαίσια διδακτορικής διατριβής, εξετάζεται ο βαθμός και ο τρόπος με τον οποίο η μουσικοθεραπεία, ως ψυχοθεραπευτική παρέμβαση, μπορεί να λειτουργήσει υποστηρικτικά σε εργαζόμενες δομών κοινωνικής φροντίδας ατόμων με αναπηρία, στους τομείς της ψυχικής ενδυνάμωσης/ψυχικής ανθεκτικότητας, κινήτρου για εργασία μέσα από την *νοηματοδότηση του έργου τους*, καθώς και για την πρόληψη της επαγγελματικής εξουθένωσης. Η μεθοδολογία της έρευνας περιλάμβανε αρχικά τη συμπλήρωση τριών ερωτηματολογίων. Το πρώτο (Maslach Burnout Inventory) αφορά στην επαγγελματική εξουθένωση. Στη συνέχεια το ερωτηματολόγιο Minessota Satisfaction Questionnaire αφορά τον δείκτη εργασιακής ικανοποίησης και το τρίτο ερωτηματολόγιο (The Connor – Davidson Resilience Scale) αποτελεί κλίμακα μέτρησης του δείκτη ψυχικής ανθεκτικότητας. Στη συνέχεια, η ερευνήτρια/ μουσικοθεραπεύτρια πραγματοποίησε ημιδομημένες συνεντεύξεις με την κάθε συμμετέχουσα ώστε να αντληθούν περαιτέρω πληροφορίες και λεπτομέρειες σε σχέση με τα ζητήματα αναφοράς. Στην επόμενη φάση, πραγματοποιήθηκαν ατομικές συνεδρίες μουσικοθεραπείας με χρήση, κατά κύριο λόγο, μουσικών ακροάσεων. Τα θέματα που αναδύονταν στις συνεδρίες, (συναισθήματα, σκέψεις, εικόνες και άλλες εκφράσεις του ασυνείδητου υλικού) έγιναν αντικείμενο επεξεργασίας μέσα από διάφορους τρόπους και εργαλεία όπως ζωγραφική, δημιουργία ιστορίας, αφηγήματος, ποιήματος, τραγουδιού. Μετά το πέρας των συνεδριών, οι συμμετέχουσες συμπληρώνουν εκ νέου τα ερωτηματολόγια και πραγματοποιείται επίσης συνέντευξη όπου συζητείται το βίωμα και η εμπειρία της μουσικοθεραπείας για τις ίδιες και ο αντίκτυπος των συνεδριών στην εργασία, στη συναισθηματική και ψυχική κατάσταση και στην καθημερινότητά τους. Η έρευνα βρίσκεται σε εξέλιξη, μέσα όμως από την ανάλυση των πρώτων αποτελεσμάτων διαφαίνεται σημαντικός βαθμός αλλαγών και βελτίωσης της ψυχικής κατάστασης στα υποκείμενα της έρευνας.

ID:20668 | Γνωστική ευελιξία, μαθηματική σκέψη και λήψη αποφάσεων: Μια συστηματική ανασκόπηση

Μαρία Δουλγεράκη, Χριστίνα Παρπούλα, Σταυρούλα Σαμαρτζή
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα

Υπόβαθρο: Η γνωστική ευελιξία, η μαθηματική σκέψη και η λήψη αποφάσεων αποτελούν αλληλένδετες γνωστικές διεργασίες. Παρότι οι διμερείς σχέσεις μεταξύ αυτών των μεταβλητών έχουν μελετηθεί εκτενώς, η τριμερής σχέση τους παραμένει ανεξερεύνητη. Στόχος της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης ήταν να εξετάσει τη σύγχρονη βιβλιογραφία για τις συνδέσεις μεταξύ των παραπάνω μεταβλητών και να διαμορφώσει τεκμηριωμένες προτάσεις για την ενίσχυσή τους.

Μέθοδοι: Η ανασκόπηση περιλάμβανε ποιοτικές, ποσοτικές και μεικτές μελέτες, ενώ εξαιρέθηκαν σχολιασμοί, άρθρα προσωπικής γνώμης ή μη ακαδημαϊκά κείμενα, μελέτες που δεν σχετίζονταν με τις τρεις μεταβλητές, ή μελέτες που εστίαζαν σε κλινικούς πληθυσμούς. Η συστηματική αναζήτηση πραγματοποιήθηκε στο Google Scholar, το Scopus και το HealLink από τις 22 Ιουλίου 2023 έως την 1η Φεβρουαρίου 2024. Ακολουθήθηκε η δήλωση PRISMA για συστηματικές ανασκοπήσεις και μετα-αναλύσεις, ενώ οι συμπεριληφθείσες μελέτες αξιολογήθηκαν με το εργαλείο MMAT (Mixed Methods Appraisal Tool). Τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν μέσω δομημένης αφηγηματικής σύνθεσης.

Αποτελέσματα: Σαράντα μία (41) μελέτες πληρούσαν τα κριτήρια επιλογής. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν θετική σχέση μεταξύ των τριών εξεταζόμενων μεταβλητών. Αυτό υποδηλώνει ότι η ενίσχυση μιας ικανότητας μπορεί να επηρεάσει θετικά τις άλλες, αναδεικνύοντας τη στενή σύνδεση αυτών των γνωστικών διεργασιών. Η ηλικία των συμμετεχόντων αναδείχθηκε σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων, υποδεικνύοντας ότι διαφορετικές ηλικιακές ομάδες ενδέχεται να απαιτούν εξατομικευμένες προσεγγίσεις.

Συζήτηση: Δεδομένου ότι το 91,54% των συμμετεχόντων ήταν ανήλικοι, η δυνατότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων στον ενήλικο πληθυσμό είναι περιορισμένη. Ωστόσο, η ανασκόπηση αυτή ανέδειξε τη σύνδεση μεταξύ της γνωστικής ευελιξίας, της μαθηματικής σκέψης και της λήψης αποφάσεων, παρέχοντας τη βάση για την ανάπτυξη τεκμηριωμένων στρατηγικών που ενισχύουν αυτές τις ικανότητες και τις μεταξύ τους σχέσεις στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης.

Λέξεις-κλειδιά: *γνωστική ευελιξία, μαθηματική σκέψη, λήψη αποφάσεων, PRISMA, MMAT*

ID:20669 | Εμπειρίες και απόψεις των ΛΟΑΤΚ+ γονέων σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους.

Ιορδάνα Αξιώτη, Λήδα Αναγνωστάκη

Στόχος της μελέτης ήταν η διερεύνηση των εμπειριών και των απόψεων ΛΟΑΤΚ+ γονέων που μεγαλώνουν τα παιδιά τους σε οικογένειες με ομόφυλους γονείς σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγησης των παιδιών τους. Αν και η σεξουαλική ενημέρωση και διαπαιδαγώγηση των παιδιών που μεγαλώνουν σε ετεροκανονικές οικογένειες έχει αποτελέσει αντικείμενο δημόσιας αντιπαράθεσης, ελάχιστες σχετικές έρευνες έχουν διεξαχθεί διεθνώς, ενώ δεν υπάρχει σχετική έρευνα στην Ελλάδα. Το δείγμα αποτελείται από 20 γονείς που μεγαλώνουν τα παιδιά τους σε οικογένειες με ομόφυλους γονείς. Πραγματοποιήθηκαν ατομικές ημι-δομημένες συνεντευξεις και τα δεδομενα αναλύθηκαν με Θεματική Ανάλυση. Όλοι/ες οι συμμετέχοντες/ουσες υποστήριξαν την σπουδαιότητα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, τόσο στο σπίτι όσο και από το εκπαιδευτικό σύστημα, από πολύ μικρή ηλικία των παιδιών, καθώς υποστηρίζουν ότι η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση μπορεί να λειτουργήσει προστατευτικά. Αν και έχουν κριτική στάση απέναντι στο χειρισμό της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στο σχολείο και στην πλειοψηφία τους έχουν αρνητικές εμπειρίες από το σχολικό πλαίσιο, τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν την επιθυμία και προσμονή αυτών των γονέων για περισσότερη και πιο έγκυρη ενημέρωση των σχολικών πλαισίων αναφορικά με την αποδοχή της διαφορετικότητας.

ID:20670 | Μύθοι γύρω από την αποδοχή της αθέατης δίωξης (Stalking Myth Acceptance) σε Ελληνικό πληθυσμό

Ντανιέλλα Ρουμπίνη Πυλαρινού[1], Maria Ioannou[2], John Synnott[3]
[1] Department of Psychology, New York College, Athens
[2] Department of Social and Psychological Sciences, Univeristy of Huddersfield. UK
[3] Department of Social and Psychological Sciences, Univeristy of Huddersfield, UK

Η αθέατη δίωξη (stalking) είναι ένα σύνθετο έγκλημα που αποτελεί μέρος των διαπροσωπικών σχέσεων των ανθρώπων εδώ και αιώνες. Στην Ελλάδα το stalking ποινικοποιήθηκε αρχικά με άρθρο 333 «Απειλή» (4531/18) και το τροποποίησε ώστε να συμπεριλάβει την παρενόχληση χωρίς να ορίζει ρητά τι είναι η παρενόχληση ή τις συμπεριφορές που συνοδεύουν το έγκλημα. Οι μύθοι του stalking αφορούν δυσλειτουργικές, στερεοτυπικές και λανθασμένες πεποιθήσεις για το τι είναι η παρακολούθηση, ποιοι είναι οι διώκτες, πώς επιδρά στα θύματα, τις συμπεριφορές που τη συνοδεύουν και την πραγματική φύση του εγκλήματος. Προηγούμενες έρευνες για το stalking έχουν καλύψει πολλές πτυχές του εγκλήματος, όπως η θυματοποίηση, η διάπραξη και οι κατηγοριοποίησεις του. Περιορισμένη έρευνα έχει διεξαχθεί για τους μύθους της παρενόχλησης σε άλλες χώρες και καμία στην Ελλάδα.
Στόχος της μελέτης ήταν να εξετάσει τις ατομικές διαφορές όσον αφορά την αποδοχή του μύθου της παρακολούθησης. Προσλήφθηκαν συνολικά 529 Έλληνες συμμετέχοντες ηλικίας 16-79 ετών, 177 συμμετέχοντες (33,5%) ήταν άνδρες και 352 συμμετέχοντες (66,5%) ήταν γυναίκες. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε ένα τμήμα δημογραφικών στοιχείων και την αποδοχή του μύθου της παρακολούθησης. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν ότι οι άνδρες υιοθετούν τους μύθους της παρενόχλησης περισσότερο από τις γυναίκες. Η ηλικία και η εκπαίδευση παρουσιάζουν επίσης διαφορετικές επιδράσεις στην αποδοχή των μύθων της παρενόχλησης.
Συζητήθηκαν οι ατομικές διαφορές που επηρέασαν τα αποτελέσματα, παράλληλα με τις ομοιότητες ή τις διαφορές με προηγούμενες μελέτες. Προκύπτει ότι η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση σχετικά με την πραγματική φύση της παρενόχλησης και των μυθολογιών της παρενόχλησης είναι απαραίτητη στους άνδρες, στις νεότερες και μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες και στα διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης. Συζητούνται επίσης οι περιορισμοί της μελέτης και προτάσεις για μελλοντικές έρευνες που θα επικεντρώνονται στους εφήβους και την ηλεκτρονική παρακολούθηση.

ID: 20671 | ΣΥΜΠΟΣΙΟ Οι πολλαπλές διαστάσεις της άνοιας: Προδιαθεσιακοί παράγοντες, κλινικοί-νευροφυσιολογικοί συσχετισμοί και επιδράσεις στη λειτουργικότητα

ΟΡΓΑΝΩΤΡΙΑ/ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλεξάνδρα Οικονόμου, *Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Αθήνα*
ΣΥΖΗΤΗΤΡΙΑ: Μαίρη Κοσμίδου, *Εργαστήριο Γνωστικής Νευροεπιστήμης, Τμήμα Ψυχολογίας,*
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), Θεσσαλονίκη

Γενική περίληψη:
Το παρόν συμπόσιο εξετάζει τις πολλαπλές διαστάσεις της άνοιας, από την πλευρά των παραγόντων που μπορεί να προδιαθέτουν σε αυτήν, αλλά και των επιδράσεων διαφορετικών ανοϊκών διαταραχών στη λειτουργικότητα. Οι δύο πρώτες μελέτες εξετάζουν το κατά πόσο οι πρώιμες τραυματικές εμπειρίες, κοινωνικο-οικονομικοί, γενετικοί και άλλοι παράγοντες, αλλά και η παρουσία μεταβολικού συνδρόμου μπορεί να προδιαθέσουν στη νοητική έκπτωση και άνοια (τύπου νόσο Άλτσχάιμερ). Αν και τα τραυματικά βιώματα είναι ιστορικά συμβάντα μη τροποποιήσιμα ενώ το μεταβολικό σύνδρομο είναι δυνητικά ελέγξιμο, και οι δύο μελέτες έχουν προεκτάσεις για τον σχεδιασμό προγραμμάτων παρέμβασης και στρατηγικών πρόληψης. Οι δύο μελέτες που ακολουθούν, εξετάζουν τις επιπτώσεις της άνοιας στη γλωσσική λειτουργία και την οδηγική συμπεριφορά. Η πρώτη μελέτη εξετάζει την εμφάνιση μη αναμενόμενων γλωσσικών ελλειμάτων στη Σημασιολογική Άνοια, καθώς και την προβλεπτική αξία νευροφυσιολογικών, δημογραφικών και νευροψυχολογικών παραγόντων στα γλωσσικά αυτά ελλείμματα. Η δεύτερη μελέτη εξετάζει τους παράγοντες που συνεισφέρουν στην οδηγική επίδοση υγιών οδηγών διαφορετικών ηλικιών και οδηγών με διαφορετικές νευροεκφυλιστικές παθήσεις σε διαφορετικά οδηγικά σενάρια στον αυτοκινητόδρομο σε προσομοιωτή οδήγησης. Η οδηγική επίδοση αξιολογείται σε σχέση με το είδος της πάθησης αλλά και τις απαιτήσεις του οδηγικού σεναρίου, υπό το πρίσμα στρατηγικών προσπάθειας αντιστάθμισης σε απαιτητικά οδηγικά περιβάλλοντα.

Προδιάθεση για άνοια; Πρώιμες τραυματικές εμπειρίες, κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες και τρόπος ζωής

Σωτηρία Μόζα & Μαίρη Κοσμίδου,
Εργαστήριο Γνωστικής Νευροεπιστήμης, Τμήμα Ψυχολογίας, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη

Κάποιες έρευνες έδειξαν αρνητική επίδραση πρώιμων τραυματικών εμπειριών στη νοητική έκπτωση στην τρίτη ηλικία, ενώ άλλες, παραδόξως, έδειξαν ευνοϊκότερη έκβαση σε αυτούς.
Σε δείγμα ηλικιωμένων που βίωσαν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (ΒΠΠ) στην Ελλάδα (n=1179) ή/και τον εμφύλιο πόλεμο που ακολούθησε (n=962) ως παιδιά στην πρώιμη (<6 ετών) ή μέση (6-12 ετών) παιδική ηλικία, εξετάσαμε την πιθανή σχέση μεταξύ έκθεσης σε πρώιμες στρεσσογόνες καταστάσεις λόγω πολέμου και την πιθανότητα να παρουσιάζουν νοητική έκπτωση/άνοια στην τρίτη ηλικία. Οι συμμετέχοντες (>64 ετών) έλαβαν νευρολογική, νευροψυχολογική και αιματολογική (παρουσία αλληλίων APOE-ε) εξέταση και έδωσαν σχετικές προσωπικές και ιατρικές πληροφορίες. Όσοι εκτέθηκαν στον ΒΠΠ στη μέση παιδική ηλικία είχαν υψηλότερες πιθανότητες να έχουν καλύτερη γλωσσική ικανότητα

(*B*=.316, *p*=.038, *OR*:1.372, *95%CI*:1.018-1.849), προσοχή/ταχύτητα επεξεργασίας (*B*=.818, *p*=.002, *OR*:2.265, *95%CI*:1.337-3.838), δείκτη συνολικής νοητικής ικανότητας (*B*=.536, *p*=.040, *OR*:1.709, *95%CI*:1.026-2.849) και MMSE (*B*=.130, *p*=.001, *OR*:1.139, *95%CI*:1.052-1.233), καιχαμηλότερες να έχουν ΗΓΕ/άνοια στην τρίτη ηλικία (*B*=-2.793, *p*=.014, *OR*:.061, *95%CI*:.007-.562) από όσους εκτέθηκαν στην πρώιμη παιδική ηλικία. Όσοι εκτέθηκαν στον εμφύλιο πόλεμο στη μέση παιδική ηλικία ήταν πιο πιθανό να έχουν καλύτερη οπτικοχωρική αντίληψη (*B*=.544, *p*=.001, *OR*:1.723, *95%CI*:1.246-2.381) και συνολική βαθμολογία MMSE (*B*=.134, *p*=.020, *OR*:1.143, *95%CI*:1.021-1.297), και λιγότερο να έχουν ΗΓΕ/άνοια (*B*=-.840, *p*=.010, *OR*:.432, *95%CI*:.227-.819) από όσους ήταν στην πρώιμη παιδική ηλικία. Τα ευρήματα δεν επηρεάστηκαν από την πολύ-συνοσηρότητα, αλλά το κάπνισμα επιβάρυνε την έκβαση. Ως συμμεταβλητή, ο δείκτης κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης της οικογένειας δεν άλλαξε το πρότυπο των ευρημάτων. Εν κατακλείδι, όσοι εκτέθηκαν σε στρες πολέμου στη μέση παιδική ηλικία είχαν ευνοϊκότερη έκβαση ως προς τις νοητικές ικανότητες και ήταν λιγότερο πιθανό να παρουσιάσουν ΗΓΕ/άνοια συγκριτικά με όσους εκτέθηκαν στην πρώιμη παιδική ηλικία, είτε λόγω μεγαλύτερης ευαλωτότητας των πιο μικρών παιδιών ή της μεγάλης βρεφικής/παιδικής θνησιμότητας από την οποία επιβίωσαν οι πιο ανθεκτικοί οργανισμοί.
Χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση για διαλεύκανση των ευρημάτων και συμπερίληψη τους στον σχεδιασμό προγραμμάτων παρέμβασης και πολιτικές της υγείας.

Η σχέση του μεταβολικού συνδρόμου με τη γνωστική έκπτωση και την άνοια

Ελένη Αρετούλη & Μ. Κουτσονίδα
Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Εκτιμάται ότι περίπου το 20% -25% των ενηλίκων πληρεί τα κριτήρια για μεταβολικόσύνδρομο, ένα σύνολο καρδιομεταβολικών διαταραχών, που χαρακτηρίζεται από αυξημένη περίμετρο μέσης, υψηλά επίπεδα τριγλυκερίδίων και γλυκόζης αίματος και υψηλή αρτηριακή πίεση. Το μεταβολικό σύνδρομο έχει υψηλή συσχέτιση με την εμφάνιση Διαβήτη Τύπου ΙΙ, καρδιαγγειακών νόσων και εγκεφαλικής αγγειακής νόσου. Πρόσφατες ενδείξεις υποστηρίζουν ότι ενδεχομένως αποτελεί και παράγοντα κινδύνου για την εμφάνιση άνοιας, αλλά η πιθανή αυτή σχέση δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς. Στην παρούσα ομιλία συνοψίζονται μια σειρά από ευρήματα αναφορικά με τη σχέση του μεταβολικού συνδρόμου με τη γνωστική λειτουργία σε γνωστικά υγιείς, άτομα με ήπια γνωστική διαταραχή και ασθενείς με άνοια τύπου Alzheimer. Τα δεδομένα που αξιοποιήθηκαν προέρχονται από δύο μεγάλες βάσεις δεδομένων, μια μεγάλη ελληνική προοπτική επιδημιολογική μελέτη, τη Μελέτη Υγείας Ηπείρου και από μια σειρά διαχρονικών πολυκεντρικών καταγραφών του Na~onal Alzheimer's Coordina~ng Center των Ηνωμένων Πολιτειών. Αρχικά παρουσιάζονται
τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά του μεταβολικού συνδρόμου στις τρεις κατηγορίες εξεταζομένων (γνωστικά υγιείς, άτομα με ήπια γνωστική διαταραχή και ασθενείς με άνοια τύπου Alzheimer). Στη συνέχεια παρουσιάζονται δείκτες συσχέτισης του μεταβολικού συνδρόμου με τη γνωστική κατάσταση των συμμετεχόντων των τριών ομάδων. Τέλος, εκτιμάται η διαχρονική αλλαγή στη γνωστική κατάσταση σε άτομα με μεταβολικό σύνδρομο που ανήκουν σε κάθε μία από τις τρεις ομάδες. Τα παραπάνω ευρήματα έχουν σημαντικές προεκτάσεις και εφαρμογές σε στρατηγικές πρόληψης της εκδήλωσης γνωστικής έκπτωσης και άνοιας.

Συντακτικά ελλείμματα στον σημασιολογικό υποτύπο της Πρωτοπαθούς Προϊούσας Αφασίας: Η επίδραση δημογραφικών, κλινικών, νευροφυσιολογικών και νευροψυχολογικών παραγόντων

Σταυρούλα Σταυρακάκη
Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη

Ο σημασιολογικός υποτύπος της Πρωτοπαθούς Προϊούσας Αφασίας (ΣΥ-ΠΠΑ) (Gorno-Tempini κ.ά., 2011), ο οποίος συχνά αναφέρεται και ως Σημασιολογική Άνοια, χαρακτηρίζεται πρωτίστως από ελλειμματική κατονομασία και κατανόηση λέξεων ενώ παράλληλα θα πρέπει να εμφανίζονται τρία από τα παρακάτω δευτερεύοντα συμπτώματα: (α) αγνωσία αντικειμένων, (β) επιφανειακή δυσλεξία ή δυσγραφία, (γ) τυπική ικανότητα επανάληψης και (δ) ρέουσα ομιλία με τυπικές γραμματικές ικανότητες. Μολονότι, όπως προκύπτει από τον ορισμό, δεν αναμένεται η εμφάνιση γραμματικών ελλειμμάτων, ορισμένες έρευνες αναφέρουν την εμφάνιση συντακτικών ελλειμμάτων που εξελικτικά επιδεινώνονται. Η παρούσα παρουσίαση θέτει τους παρακάτω στόχους: Πρώτον, εστιάζει σε αποτελέσματα μελετών που αφορούν σε ελληνόφωνα δείγματα πληθυσμών με Σ-ΠΠΑ (Koukoulio~, Stavrakaki et al., 2024) και διερευνούν (i) την εμφάνιση ελλειμμάτων σε συντακτικό επίπεδο με τη χρήση εργαλείου εκμαίευσης ερωτηματικών προτάσεων αντικειμένου και (ii) την προβλεπτική αξία διαφόρων παραγόντων και συγκεκριμένα δημογραφικών (ηλικία, έτη εκπαίδευσης), κλινικών (διάρκεια της νόσου), νευροφυσιολογικών (η εγκεφαλική αιματική ροή, η οποία μετρήθηκε με τομογραφία εκπομπής μονήρους φωτονίου (SPECT)) και νευροψυχολογικών (γλωσσικές και γνωστικές ικανότητες όπως μετρήθηκαν από τη Διαγνωστική Δοκιμασία Αφασίας της Βοστώνης (Boston Diagnos~c Aphasia Examina~on— BDAEGR) και τη δοκιμασία Addenbrooke's Cogni~ve Examina~on, (ACE-RGR)). Δεύτερον, εντάσσει τα ευρήματα μελετών από ελληνόφωνους πληθυσμούς στο διεθνές πλαίσιο μελετών και εξετάζει τόσο την πιθανότητα εμφάνισης συντακτικών ελλειμμάτων σε ασθενείς με Σ-ΠΠΑ όσο και την προβλεπτική αξία των προαναφερθέντων παραγόντων στην εμφάνιση γραμματικών ελλειμμάτων στη Σ-ΠΠΑ και στις νευροεκφυλιστικές νόσους γενικότερα. Τα κυριότερα σημεία των αποτελεσμάτων από τα ελληνόφωνα δείγματα έχουν ως εξής: Εν απουσία σημαντικής συσχέτισης των συντακτικών επιδόσεων με τις μετρήσεις μέσω SPECT και του ACE-RGR, βρέθηκε σημαντική συσχέτιση με μερικές επιδόσεις στο BDAEGR, (μέτρο γλωσσικής αξιολόγησης) και τα έτη εκπαίδευσης. Καταληκτικά, αξιολογείται ο ρόλος του γλωσσικού αποθέματος και του προ-νοσηρού μορφωτικού επιπέδου στην εκδήλωση συντακτικών ελλειμμάτων στη Σ-ΠΠΑ και τις νευροεκφυλιστικές νόσους υπό το πρίσμα πρόσφατων διαγλωσσικών και διαπολιτισμικών μελετών.

Η οδήγηση στον αυτοκινητόδρομο: Επιδράσεις της ήπιας άνοιας, της ηλικίας και των οδικών απαιτήσεων στις οδηγικές παραμέτρους

Αλεξάνδρα Οικονόμου, *Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ, Αθήνα*

Η οδήγηση στον αυτοκινητόδρομο αποτελεί πρόκληση για οδηγούς τρίτης ηλικίας και ιδίως για οδηγούς με νευρολογικές παθήσεις. Στην παρούσα μελέτη οδήγησης σε προσομοιωτή 153 συμμετέχοντες, τακτικοί οδηγοί, οδήγησαν σε αυτοκινητόδρομο για 6 λεπτά.
Συμμετείχαν 65 υγιείς οδηγοί διαφορετικών ηλικιών, 34 ασθενείς με Ήπια Γνωστική Έκπτωση, 16 ασθενείς με ήπια νόσο Αλτσχάιμερ, 14 ασθενείς με νόσο Πάρκινσον και 24

ασθενείς με άλλες νευρολογικές/ψυχιατρικές διαγνώσεις. Η οδήγηση αποτελούνταν από 3 τμήματα: έναρξη, οδικά έργα, τέλος. Οι συμμετέχοντες ολοκλήρωσαν τρία οδηγικά σενάρια, που παρουσιάστηκαν με τυχαία σειρά στον καθένα: ένα σενάριο χαμηλών απαιτήσεων, χωρίς αλλαγή λωρίδας, με τα προπορευόμενα οχήματα σε ασφαλή απόσταση και χωρίς οδικά έργα ένα σενάριο μεσαίων απαιτήσεων, με διπλή αλλαγή λωρίδας και οδήγηση μέσω οδικών έργων με πλευρικά εμπόδια και προοδευτικά στενότερες λωρίδες ένα σενάριο υψηλών
απαιτήσεων, με μια επιπλέον αλλαγή λωρίδας μετά την παρουσία ενός διακριτού ερεθίσματος (φώτα φρένων στο προπορευόμενο όχημα). Ως μνημονική δοκιμασία παρουσιάστηκε μια πινακίδα, διαφορετική για κάθε σενάριο, την οποία οι οδηγοί κλήθηκαν να θυμηθούν στο τέλος της οδήγησης. Οι κύριες μετρήσεις της οδήγησης ήταν η μέση ταχύτητα, η μέση απόσταση από το προπορευόμενο όχημα, η πλευρική θέση του οχήματος στο δρόμο και οι διακυμάνσεις αυτών. Έγινε σύγκριση των μετρήσεων μεταξύ των ομάδων οδηγών, μεταξύ των τμημάτων των σεναρίων και μεταξύ των σεναρίων. Το σενάριο υψηλών απαιτήσεων είχε σημαντική επίδραση στην ταχύτητα και την διακύμανση της πλευρικής θέσης στο δρόμο των οδηγών με ήπια νόσο Αλτσχάιμερ. Τα ευρήματα καταδεικνύουν τις αντισταθμιστικές συμπεριφορές των οδηγών με νευρολογικές παθήσεις σε απαιτητικά οδηγικά περιβάλλοντα.

ID:20672 | Πολιτικός Προσανατολισμός και Αιτιακές Αποδόσεις για την Ρωσική Εισβολή στην Ουκρανία: Ο Ρόλος της Υποκειμενικής Κοινωνικοοικονομικής Τάξης, της Θρησκευτικότητας και του Ολιστικού Τρόπου Σκέψης

Νικόλαος Κιτσάκης, Κωνσταντίνος Καφέτσιος
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Τα αρνητικά συμβάντα έχουν την τάση να «γεννούν» αιτιακές αποδόσεις (Weiner, 1985) και οι άνθρωποι προβαίνουν σε αποδόσεις αιτίου για τα κοινωνικά φαινόμενα (Heider, 1982) επηρεαζόμενοι από ατομικούς/διομαδικούς παράγοντες (Sahar, 2014). Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η εξέταση των αποδόσεων αιτίου που κάνουν οι Έλληνες/ίδες για ένα πρόσφατο αρνητικό γεγονός με διεθνείς διαστάσεις, την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022, καθώς και πώς αυτές ενδέχεται να επηρεάζονται από την κοινωνικοοικονομική τάξη στην οποία θεωρούν ότι ανήκουν, τον βαθμό θρησκευτικότητάς τους, τον τρόπο σκέψης τους (αναλυτικό ή ολιστικό) και τον πολιτικό προσανατολισμό τους. Ένα δείγμα 216 ατόμων (*M age* = 39.4, *SD* = 13.4) συμπλήρωσε ηλεκτρονικά μια σειρά από ερωτηματολόγια πάνω στις ανωτέρω μεταβλητές. Συσχετίσεις μηδενικής τάξης έδειξαν σημαντική θετική συσχέτιση ανάμεσα στον βαθμό θρησκευτικότητας, τον ολιστικό τρόπο σκέψης, τον πολιτικό συντηρητισμό και στις εσωτερικές (προδιαθεσιακές) και εξωτερικές (πλαισιακές) αιτιακές αποδόσεις για την ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Αποτελέσματα από πολλαπλές ιεραρχικές αναλύσεις παλινδρόμησης έδειξαν ισχυρές συνδέσεις μεταξύ της θρησκευτικότητας και του πολιτικού συντηρητισμού, καθώς και της ολιστικής σκέψης και των δύο ειδών αποδόσεων αιτίου για την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν τον διαλεκτικό τρόπο σκέψης της ελληνικής κοινωνίας σχετικά με τις αιτίες του συγκεκριμένου συμβάντος.

ID:20673 | Μεθοδολογικές ασάφειες στην έρευνα για το χειρισμού περιστατικών κακομεταχείρισης από νηπιαγωγούς: Γνωρίζουμε τι μετράμε;

Λήδα Αναγνωστάκη[1], Νίκος Μακρυγιώργος[2], Γιώργος Νικολαΐδης[3]
[1] ΤΕΑΠΗ, ΕΚΠΑ, Αθήνα
[2] Deree-Αμερικάνικο Κολλέγιος Ελλάδας, Αθήνα
[3] Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Ινστιτούτο Υγείας Παιδιού, Αθήνα

Οι νηπιαγωγοί έχουν την ηθική και νομική υποχρέωση να καταγγέλλουν περιστατικά κακομεταχείρισης (κακοποίησης και παραμέλησης) των μικρών μαθητών/τριών τους. Ωστόσο, διεθνώς, η έρευνα σχετικά με τον χειρισμό περιστατικών κακομεταχείρισης από νηπιαγωγούς και των παραγόντων που τον επηρεάζουν είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Επιπλέον, περιορίζεται σε μελέτη υποθετικών περιπτώσεων και δεν εξετάζει τον ως τώρα χειρισμό περιστατικών. Η παρούσα μελέτη είχε ως στόχο να ενισχύσει την κατανόηση και των δύο σταδίων της διαδικασίας χειρισμού των περιπτώσεων κακομεταχείρισης από τους/τις νηπιαγωγούς (δηλαδή, της ανίχνευσης και της καταγγελίας), και να επεκτείνει τη μεθοδολογική γνώση συγκρίνοντας τους παράγοντες που επηρεάζουν το χειρισμό όπως μετράται αφενός σε σχέση με πραγματικά παρελθοντικά περιστατικά και αφετέρου σε σχέση με αντιδράσεις σε υποθετικές βινιέτες. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν στο πλαίσιο ενός ευρύτερου έργου για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου προγράμματος επιμόρφωσης των Ελλήνων/ιδων νηπιαγωγών σχετικά με την κακομεταχείριση των παιδιών, που υλοποιήθηκε από την «Ελίζα -Εταιρεία για την Πρόληψη της Κακοποίησης των Παιδιών» και χρηματοδοτήθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς. Το δείγμα αποτελούνταν από 1.581 νηπιαγωγούς που συμπλήρωσαν ένα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο που περιλάμβανε α) ένα ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε για την παρούσα έρευνα και αξιολογεί κοινωνικο-δημογραφικούς παράγοντες που σύμφωνα με τη βιβλιογραφία επηρεάζουν το χειρισμό της κακομεταχείρισης από τους εκπαιδευτικούς, καθώς και την αυτό-αποτελεσματικότητα τους, β) το «Ερωτηματολόγιο για τις γνώσεις, τις στάσεις, τις πρακτικές και τις κοινωνικές νόρμες επαγγελματικών ομάδων σχετικά με τη βία κατά των παιδιών», το οποίο, μεταξύ άλλων, παρείχε πληροφορίες και για το χειρισμό περιστατικών κακομεταχείρισης στο παρελθόν, και γ) τέσσερις βινιέτες περιπτώσεων κακομεταχείρισης. Η σειρά μοντέλων παλινδρόμησης που χρησιμοποιήθηκαν στη στατιστική ανάλυση αποκάλυψε ότι οι μεταβλητές που προβλέπουν την πραγματική ανίχνευση και αναφορά στο παρελθόν διαφέρουν από εκείνες που προβλέπουν την υποθετική ανίχνευση και αναφορά. Συζητούνται οι συνέπειες αυτών των ευρημάτων για την έρευνα και τη διαμόρφωση πολιτικών σχετικά με την καταγγελία της κακομεταχείριση.

ID:20680 | Η πρωτοβουλία για την ψυχικη υγεία παιδιών και εφήβων: ενδυναμώνοντας τους επαγγελματίες – ενισχύοντας την παρεχόμενη φροντίδα

Νικόλαος Ζηλίκης[1], Κωνσταντίνος Κώτσης[2]
[1] Πρωτοβουλία για την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων
[2] Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Ψυχιατρική Κλινική ΠΓΝΙ, Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων & Πρωτοβουλία για την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων

Συμπόσιο
ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Κώστας Κώτσης
Επίκουρος Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής, Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Ψυχιατρική Κλινική ΠΓΝΙ & Μέλος της Επιστημονικής Συντονιστικής Επιτροπής της Πρωτοβουλίας και Επικεφαλής του Κέντρου Αναφοράς Ιωαννίνων της Πρωτοβουλίας, Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων
Νικόλαος Ζηλίκης
Ομότιμος Καθηγητής Ψυχιατρικής Παιδιού και Εφήβου Α.Π.Θ. – Μέλος της Επιστημονικής Συντονιστικής Επιτροπής της Πρωτοβουλίας για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων, Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων

Γενική Περίληψη
Η Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων υλοποιείται από το 2021 με κύριο στόχο να συμβάλει στην ενίσχυση της παρεχόμενης φροντίδας ψυχικής υγείας σε παιδιά και εφήβους, καθώς και στην ενδυνάμωση των υποδομών για την πρόληψη, την αξιολόγηση και τη θεραπεία παιδιών και εφήβων με ανάγκες ψυχικής υγείας στην Ελλάδα. Η Πρωτοβουλία έχει αναπτύξει ένα Δίκτυο φορέων και επαγγελματιών ψυχικής υγείας του δημοσίου τομέα και σε συνεργασία με το Child Mind Institute της Νέας Υόρκης έχουν διαμορφώσει επιμορφωτικά προγράμματα για διάφορες επαγγελματικές ομάδες που συμμετέχουν στη φροντίδα του παιδιού και του εφήβου. Όραμα της Πρωτοβουλίας είναι κάθε παιδί, έφηβος και οικογένεια στην Ελλάδα να έχει πρόσβαση σε ποιοτική φροντίδα ψυχικής υγείας και σε αξιόπιστες πηγές ενημέρωσης. Στο συμπόσιο θα παρουσιαστεί η ερευνητική συνιστώσα της Πρωτοβουλίας καθώς και τα προγράμματα επιμόρφωσης ψυχιάτρων παιδιών και εφήβων και ψυχολόγων, εκπαιδευτικών και δικαστικών λειτουργών. Το πρόγραμμα αναπτύσσεται στη βάση ενός μοντέλου σύμπραξης με το Ελληνικό Δημόσιο και υλοποιείται με τη στήριξη του Υπουργείου Υγείας και του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων υποστηρίζεται αποκλειστικά από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) στο πλαίσιο της Διεθνούς Πρωτοβουλίας για την Υγεία (ΔΠΥ).

Περίληψη 1:
Σχεδιάζοντας παρεμβάσεις μέσα από την έρευνα

Κώστας Κώτσης, *Επίκουρος Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής, Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Ψυχιατρική Κλινική ΠΓΝΙ & Μέλος της Επιστημονικής Συντονιστικής Επιτροπής της Πρωτοβουλίας και Επικεφαλής του Κέντρου Αναφοράς Ιωαννίνων της Πρωτοβουλίας, Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων*

Σχεδόν οι μισές από όλες τις ψυχικές διαταραχές εμφανίζονται πριν από την ηλικία των 18 ετών, ωστόσο πολλά παιδιά και έφηβοι δεν λαμβάνουν ποτέ την απαραίτητη φροντίδα. Τα συστήματα ψυχικής υγείας αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις, και απαιτούνται πολυεπίπεδες πρωτοβουλίες σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και την ενίσχυση της διαθέσιμης φροντίδας. Η Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων ξεκίνησε με στόχο τη βελτίωση της παροχής φροντίδας ψυχικής υγείας για παιδιά και εφήβους, δημιουργώντας ένα πανελλαδικό δίκτυο δημόσιων υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων (ΨΥΠΕ). Διεξήχθη μια πανελλήνια έρευνα στο γενικό πληθυσμό (N=1756 γονείς/φροντιστές, N=1200 παιδιά και έφηβοι) και σε επαγγελματίες (N=485 επαγγελματίες υγείας, N=404 εκπαιδευτικοί) για την αξιολόγηση των προβλημάτων ψυχικής υγείας, των εμποδίων και της ικανοποίησης από τις ΨΥΠΕ, καθώς και των εκπαιδευτικών αναγκών των επαγγελματιών (εκπαιδευτικοί, ψυχίατροι παιδιών και εφήβων, ψυχολόγοι, παιδίατροι, δικαστές) που ασχολούνται με παιδιά και εφήβους. Τα ευρήματά μας, καθοδήγησαν την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία περιλαμβάνουν τον εγγραματισμό στην ψυχική υγεία καθώς και πρωτόκολλα βασισμένα στη Γνωστική Συμπεριφορική Θεραπεία (ΓΣΘ) για το άγχος, την κατάθλιψη και τα προβλήματα συμπεριφοράς.

Περίληψη 2:
Παροχή επιστημονικά τεκμηριωμένης φροντίδας ψυχικής υγείας σε παιδιά, εφήβους και τις οικογένειές τους

Αλεξάνδρα Τζώτζη
Ψυχολόγος PgDip, Εκπαιδεύτρια, Μέλος Κέντρου Αναφοράς Ιωαννίνων της Πρωτοβουλίας για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων, Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Εξειδικευμένης Επιμόρφωσης που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων στοχεύει στην παροχή ποιοτικών και επιστημονικά τεκμηριωμένων θεραπειών για παιδιά και εφήβους, καθώς και στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των επαγγελματιών ψυχικής υγείας του δημόσιου συστήματος. Η δομή του προγράμματος στηρίχθηκε σε δεδομένα που καταδεικνύουν την υψηλή επιβάρυνση του άγχους, της κατάθλιψης και των προβλημάτων συμπεριφοράς, ενισχύοντας την ανάγκη για αποτελεσματικές και επιστημονικά τεκμηριωμένες παρεμβάσεις, κυρίως γνωσιακές συμπεριφορικές προσεγγίσεις και θεραπευτικές μεθόδους που περιλαμβάνουν τους γονείς.
Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τρία πρωτόκολλα βασισμένα στη Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία (ΓΣΘ): για το άγχος των παιδιών (6-12 ετών), την κατάθλιψη των εφήβων (14-17 ετών)και την εκπαίδευση γονέων παιδιών με δυσκολίες συμπεριφοράς (4-14 ετών). Το πρωτόκολλο για το άγχος αφορά 16 συνεδρίες (12 ατομικές και 4 με γονείς), εστιάζοντας σε τεχνικές όπως η ψυχοεκπαίδευση, η έκθεση και η ενσυνειδητότητα. Το πρωτόκολλο για την κατάθλιψη περιλαμβάνει επίσης 16 συνεδρίες (τρεις εκ των οποίων αφορούν συνεδρίες με γονείς) και επικεντρώνεται σε στρατηγικές όπως η ανίχνευση διάθεσης, η συμπεριφορική ενεργοποίηση και η γνωσιακή αναδόμηση. Το τρίτο πρωτόκολλο για γονείς, περιλαμβάνει 16 συνεδρίες με τους γονείς, εκ των οποίων οι τέσσερις αφορούν κοινές συνεδρίες με τους γονείς και το παιδί, καθοδηγώντας τους γονείς στη διαχείριση των δυσκολιών στη συμπεριφορά. Το συνολικό εκπαιδευτικό περιεχόμενο απαρτίζεται από ένα

πολύμορφο και πολυεπίπεδο υλικό θεραπευτικής κατάρτισης για τους εκπαιδευόμενους (ασύγχρονη επιμόρφωση και εποπτεία), εγχειρίδια εποπτείας για τους εκπαιδευτές, συνοδευτικά φύλλα εργασίας για τους ασθενείς και εβδομαδιαίες μετρήσεις εκτίμησης της αποτελεσματικότητας της θεραπείας μέσω ερωτηματολογίων.

Περίληψη 3:
Πρόγραμμα Επιμόρφωσης: Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία

Ανδρομάχη Μητροπούλου
Ψυχολόγος MSc, Εκπαιδεύτρια, Μέλος Κέντρου Αναφοράς Ιωαννίνων της Πρωτοβουλίας για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων, Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων

Για την ανάπτυξη του Προγράμματος Επιμόρφωσης "Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία" η Πρωτοβουλία το 2021, πραγματοποίησε επισκέψεις σε σχολικές μονάδες της χώρας με σκοπό την καταγραφή των αναγκών των εκπαιδευτικών σχετικά με ζητήματα ψυχικής υγείας προκειμένου να συν-διαμορφωθεί το εκπαιδευτικό υλικό. Σκοπός είναι η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών σε θέματα αναγνώρισης, πρόληψης και διαχείρισης ψυχικών προκλήσεων των μαθητών, παρέχοντας γνώσεις και εργαλεία που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της εκπαιδευτικής κοινότητας. Η Πρωτοβουλία έχει σχεδιάσει ένα ειδικό πρόγραμμα κατάρτισης για να παρέχει στους εκπαιδευτικούς και το προσωπικό των σχολείων βαθιά κατανόηση της ψυχικής υγείας, των κινδύνων βλάβης και του συστήματος ψυχικής υγείας. Έχει αναπτυχθεί συνεργατικά, συνδυάζοντας τις επιστημονικές αρχές με τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας και προσφέρεται σε δύο μορφές: Μία σύγχρονη, διαδικτυακά , και μία ασύγχρονη, στην πλατφόρμα επιμορφώσεων της Πρωτοβουλίας. Η συνολική διάρκεια της Επιμόρφωσης είναι περίπου 38 ώρες και αποτελείται από το ασύγχρονο υλικό και το σύγχρονο βιωματικό υλικό. Η ασύγχρονη μορφή της επιμόρφωσης περιλαμβάνει οπτικοακουστικό υλικό, διαλέξεις, quiz και ερωτηματολόγια. Η σύγχρονη μορφή περιλαμβάνει 3ωρες συνεδρίες οι οποίες επικεντρώνονται στην εμβάθυνση στη θεωρία με μελέτες περίπτωσης. Το υλικό είναι αποτέλεσμα συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς, του επιστημονικού προσωπικού της Πρωτοβουλίας στην Ελλάδα και τις Ηνωμένες Πολιτείες κι η αποτελεσματικότητα του ερευνάται διεξοδικά τα τελευταία 3 χρόνια.
Μέρος του περιεχομένου περιλαμβάνει την παρατήρηση, την επικοινωνία, την υποστήριξη, την παρακολούθηση και την καθοδήγηση των μαθητών και των οικογενειών τους. Ακόμη, περιλαμβάνει θεματικές που κρίθηκαν απαραίτητες για την ενίσχυση του ρόλου των εκπαιδευτικών όπως: Διαχείριση κρίσεων (π.χ. αυτοκτονιών, πένθος, φυσικές καταστροφές), κακοποίηση, παραμέληση κι εκφοβισμός.

Ομιλήτρια 4:
Επιμορφωτικά σεμινάρια στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών

Λίλιαν Αθανασοπούλου
Ψυχίατρος Παιδιών-Εφήβων, Συντονίστρια Διευθύντρια Ε.Σ.Υ. Ψυχιατρικό Τμήμα Παιδιών Εφήβων, Γ.Ν.Θ. "Γ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, Μέλος της Επιστημονικής Συντονιστικής Επιτροπής της Πρωτοβουλίας για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων, Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων

Νικόλαος Ζηλίκης
Ομότιμος Καθηγητής Ψυχιατρικής Παιδιού και Εφήβου Α.Π.Θ. – Μέλος της Επιστημονικής Συντονιστικής Επιτροπής της Πρωτοβουλίας για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων, Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων

Στο πλαίσιο του προγράμματος της Πρωτοβουλίας πραγματοποιήθηκαν επιμορφωτικά σεμινάρια που απευθύνονται στους φοιτητές της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών. Η διαμόρφωση των σεμιναρίων και η δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού προέκυψε μετά από διερεύνηση αναγκών στους δικαστικούς λειτουργούς).
Η αξιολόγηση των αναγκών επιμόρφωσης των δικαστικών λειτουργών (N=30) ανέδειξε την προτίμησή τους στα εξής θέματα: (α) Κακοποίηση, ψυχολογικό τραύμα και παιδική προστασία, (β) θέματα νεανικής συμπεριφοράς και παραβατικότητας και (γ) συγκρουσιακά διαζύγια και ζητήματα που προκύπτουν. Είκοσι δύο συμμετέχοντες επέλεξαν το εκπαιδευτικό εργαστήριο ως τον καταλληλότερο τρόπο παροχής της κατάρτισης σε αυτούς. Πραγματοποιήθηκαν 2 διήμερα επιμορφωτικά σεμινάρια διάρκειας 5 ωρών σε σπουδαστές σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη (σύνολο 88 συμμετέχοντες, 78.2% δήλωσαν ικανοποιημένοι ή πολύ ικανοποιημένοι). Το περιεχόμενο βασίστηκε σε μελέτες περίπτωσης και εργαστήρια με βάση τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου διερεύνησης αναγκών (Κακοποίηση και Παραμέληση Παιδιών / Παιδική Προστασία, Συγκρουσιακά Διαζύγια/Ζητήματα Επιμέλειας, Προβλήματα Συμπεριφοράς/Παραπτωματικότητα/ Παραβατικότητα, Εκφοβισμός/Κυβερνοεκφοβισμός, Συνεργασία υπηρεσιών ψυχικής υγείας και δικαστικών λειτουργών).
Με βάση την ποιοτική ανάλυση των ερωτηματολογίων ικανοποίησης προέκυψε ανάγκη για επιπλέον επιμόρφωση σε θέματα όπως τρόποι προσέγγισης των ανηλίκων κατά τη διάρκεια της δικαστικής συνέντευξης- ενδοοικογενειακή βία- δικαστική ψυχική υγεία- αρμοδιότητες των υπηρεσιών ψυχικής υγείας- συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών- θέματα εξάρτησης- αξιολόγηση της γονικής ικανότητας- παιδιά με ειδικές ανάγκες- ψυχικές ασθένειες και θέματα καταλογισμού. Ως αποτέλεσμα, σχεδιάζεται η επέκταση της επιμόρφωσης και στους υπηρετούντες Δικαστικούς Λειτουργούς και σε επιπλέον θεματολογία.

ID:20681 | Παρουσίαση εργαλείου υποστήριξης και προστασίας της ψυχικής υγείας των μαθητών για την εκπαιδευτική κοινότητα

Κωνσταντίνος Κώτσης[1], Ευαγγελινή Αθανασοπούλου[2], Δέσποινα Κιοτέογλου[3], Ανδρομάχη Μητροπούλου[3]

[1 2] Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Ψυχιατρική Κλινική ΠΓΝΙ, Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων & Πρωτοβουλία για την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων

[2] Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων & Ψυχιατρικό Τμήμα Παιδιών Εφήβων, Γ.Ν.Θ. «Γ. Παπανικολάου», Θεσσαλονίκη

[3] Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων

Σκοπός: *Παρουσίαση του εργαλείου υποστήριξης και προστασίας της ψυχικής υγείας των μαθητών και εξοικείωση των συμμετεχόντων στη χρήση του μέσω βιωματικών διαδικασιών.*

Μεθοδολογία: Το αναφερόμενο εργαλείο αποτελεί το εννοιολογικό πλαίσιο της επιμόρφωσης 'Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων' η οποία αφορά όλη την εκπαιδευτική κοινότητα του Δημοσίου και ήδη βρίσκεται σε εφαρμογή σε σχολεία όλης της χώρας. Θα δημιουργηθούν δύο εργαστήρια με 15 συμμετέχοντες το κάθε ένα με βάση την βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία ανήκουν (Α Β/θμια & Β Β/θμια). Παρουσίαση και πληροφόρηση του προγράμματος 'Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων'. Εξοικείωση με το εννοιολογικό πλαίσιο και τη χρήση του δομημένου εργαλείου για την υποστήριξη και την προστασία της ψυχικής υγείας των μαθητών από τους συμμετέχοντες (ψυχολόγους, εκπαιδευτικούς). Συγκεκριμένα στο συγκεκριμένο work-shop θα γίνει παρουσίαση μεθόδων παρατήρησης των παιδιών, επικοινωνίας με τους άμεσα ενδιαφερόμενους, υποστήριξης και παρακολούθησης των παιδιών αλλά και καθοδήγηση όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Τέλος, εφαρμογή του εργαλείου από τους ίδιους τους συμμετέχοντες (έντυπο υλικό το οποίο θα διαμοιραστεί) στη βάση σεναρίων περίπτωσης τα οποία θα παρουσιαστούν. Τα σενάρια περίπτωσης θα αφορούν και τις δυο εκπαιδευτικές βαθμίδες αλλά και την ειδική αγωγή. Ομαδοσυνεργατική διαδικασία με τους συμμετέχοντες να εργάζονται σε μικρές ομάδες των τριών ατόμων με βάση την περίπτωση.

Αποτελέσματα: Γνωριμία συμμετεχόντων με τον πρόγραμμα και την ειδικότερη δράση 'Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων', Ενδυνάμωση κινήτρου για συμμετοχή στις ομάδες επιμόρφωσης, Χρήση εργαλείου στην καθημερινή πρακτική, Ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ των συμμετεχόντων σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος (εκπαίδευση και ψυχική υγεία παιδιών).

Σημείωση*: Παρακαλούμε για τη διεξαγωγή δυο workshop (όπως αναφέρεται και στην περίληψη) ώστε να εφαρμοστεί το κατάλληλο υλικό για κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης. Τα workshop μπορούν να γίνουν ταυτόχρονα την ίδια μέρα καθώς οι εισηγητές θα χωριστούν ανά δυο. Τα workshop σχετίζεται με το συμπόσιο «Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ ΕΝΔΥΝΑΜΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ»*

ID:20682 | Κατασκευές του Ρόλου της Ψυχολογίας στην Αναπαραγωγή της Έμφυλης Βίας: Ανάλυση Λόγου Φοιτητριών Ψυχολογίας

Στεφανία Χατζηστυλλή, Βασιλική Δόδη
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η παρούσα έρευνα διερευνά τα ερμηνευτικά ρεπερτόρια και τις επιχειρηματολογικές γραμμές με τις οποίες φοιτήτ(ρι)ες Ψυχολογίας πραγματεύονται τη σχέση της Ψυχολογίας με την έμφυλη βία. Πηγή δεδομένων αποτέλεσαν 3 ομάδες εστίασης στις οποίες συμμετείχαν συνολικά 11 φοιτήτριες Ψυχολογίας οι οποίες σχολίασαν τον λόγο μιας ψυχολόγου που τοποθετούνταν σε τηλεοπτικό κανάλι σχετικά με μια γυναικοκτονία. Η ανάλυση των δεδομένων βασίστηκε στην κριτική λογοψυχολογία και ανέδειξε δύο ρεπερτόρια για τον ρόλο της Ψυχολογίας και την σχέση της με την εξουσία. Με βάση το πρώτο, η Ψυχολογία ως θετικιστική επιστήμη μπορεί να συνεισφέρει στην κοινωνική πρόοδο, παραμένοντας ανεπηρέαστη από οικονομικά, πολιτικά συμφέροντα και ιδεολογίες. Το δεύτερο αναπαριστά την Ψυχολογία ως κοινωνικοπολιτικό παράγωγο και παραγωγό, που δεν αλλοιώνεται αλλά καθορίζεται αναπόφευκτα από το κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι και – έχοντας το διακύβευμα της επιστημονικής αντικειμενικότητας – αναπαράγει κοινωνικά φαινόμενα όπως η έμφυλη βία. Οι κριτικές ψυχολογικές προσεγγίσεις αντιμετωπίζονται από την μία ως παραδείγματα λιγότερο επηρεασμένης από τις κυρίαρχες πατριαρχικές αφηγήσεις Ψυχολογίας, ενώ από την άλλη στηλιτεύονται ως λιγότερο επιστημονικές. Επιπλέον, η χρήση ψυχολογικών όρων στις καθημερινές συζητήσεις αναδείχθηκε είτε ως αλλοίωση της επιστημονικότητας της Ψυχολογίας είτε ως μέσο νομιμοποίησης του κλάδου. Η ψυχολογιοποίηση αποδίδεται ως μομφή, τόσο από τους ειδικούς στο μη ειδικό κοινό όσο και αντίστροφα. Παρόλα αυτά, οι ψυχολογικές όπως και οι κοινωνικές ερμηνείες της έμφυλης βίας βρέθηκαν να μην είναι μονοσήμαντες, αλλά να έχουν διαφορετικές συνέπειες στην απόδοση ευθυνών ανάλογα με το πλαίσιο χρήσης τους. Τέλος, η γυναικοκτονία παρουσιάζεται όχι ως απόκλιση από ψυχολογικές ή κοινωνικές νόρμες αλλά ως παράγωγο σχέσεων που καθιστά δυνατές η πατριαρχία ως παραγωγική εξουσία.

ID:20683 | Διαδρομές Ανθεκτικότητας: Οι εμπειρίες γονέων παιδιών με ΔΕΠ-Υ

Κυριακή Τάσιου, Ελένη Νικολάου
Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής & του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.), Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ), αποτελεί μια νευροαναπτυξιακή διαταραχή που επηρεάζει τα άτομα που έχουν διαγνωστεί με αυτήν αλλά και τις οικογένειές τους. Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γονείς στην ανατροφή του παιδιού τους που έχει διαγνωστεί με ΔΕΠ-Υ είναι πολλές. Τα τελευταία χρόνια ο όρος «ψυχική ανθεκτικότητα» έχει γνωρίσει αυξανόμενο ενδιαφέρον τόσο στην ερευνητική κοινότητα όσο και στη σύγχρονη βιβλιογραφία. Αντίστοιχα, η έννοια της οικογενειακής ανθεκτικότητας διερευνάται όλο και περισσότερο, με τις πρώτες μελέτες να εστιάζουν στον τρόπο με τον οποίο μια οικογένεια ανακάμπτει και ανταποκρίνεται ως σύστημα σε προκλήσεις και σε στρεσογόνες καταστάσεις. Η ψυχική ανθεκτικότητα των γονέων παιδιών με ΔΕΠ-Υ αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη λειτουργία του οικογενειακού συστήματος. Πρόκειται για μια ποιοτική μελέτη που εστιάζει στις εμπειρίες και τα βιώματα γονέων από επτά οικογένειες που έχουν ένα παιδί που έχει διαγνωστεί με ΔΕΠ-Υ. Σκοπός της μελέτης αυτής ήταν να διερευνηθεί μέσα από εις βάθος δομημένες συνεντεύξεις, ο τρόπος με τον οποίο οι γονείς που έχουν ένα παιδί με ΔΕΠ-Υ, ανακάμπτουν και προσαρμόζονται στις καταστάσεις της οικογενειακής ρουτίνας και καθημερινότητας, να αναδειχθούν οι προστατευτικοί και απειλητικοί παράγοντες για την ανθεκτικότητά τους, καθώς επίσης και οι στρατηγικές προσαρμογής και οι πηγές υποστήριξης που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους. Τα ευρήματα παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για την κατανόηση της δυναμικής αυτών των οικογενειών. Καθίσταται καθοριστικής σημασίας η κατανόηση των βιωμάτων των ίδιων των γονέων για την κλινική πρακτική, με στόχο τον σχεδιασμό και την εφαρμογή στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης από τους επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά με ΔΕΠ-Υ και τις οικογένειές τους.

ID:20684 | Συνταγές Σεξ: Κριτική Λογοψυχολογική Ανάλυση στον λόγο των ειδικών για τη γυναικεία σεξουαλικότητα

Αλεξάνδρα Γεωργίου, Αφροδίτη Μπάκα
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Το ζήτημα της γυναικείας σεξουαλικότητας αν και έχει γίνει ένα αρκετά δημοφιλές θέμα μελέτης σε διάφορα επιστημονικά πεδία τα τελευταία χρόνια, περιβάλλεται ακόμα από taboo και αναχρονιστικές αντιλήψεις. Η ιατρικοποίηση και οι επικρατούσες βιοκεντρικές προσεγγίσεις φαίνεται να κυριαρχούν στο λόγο των ειδικών γύρω από την σεξουαλικότητα ενώ οι κοινωνικές και οι σχεσιακές επιδράσεις αλλά και η διαθεματικότητα τείνουν να αγνοούνται. Στον αντίποδα οι φεμινιστικές σπουδές και η queer θεωρία προσπαθούν να φωτίσουν περαιτέρω πτυχές του ζητήματος φέρνοντας στο προσκήνιο την κριτική της ετεροκανονικότητας και των σεξιστικών αντιλήψεων. Με εργαλεία την κριτική λογοψυχολογία και τις κριτικές φεμινιστικές σπουδές η παρούσα μελέτη προσπαθεί να αναδείξει αντιφάσεις, ελλείψεις και αναπαραγωγή καταπιεστικών δομών στον δημοσιευμένο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης λόγο των «ειδικών» όπως σεξουαλικών θεραπευτών, γυναικολόγων, ψυχολόγων κ.ά., οι οποίοι μιλούν/συμβουλεύουν για τη γυναικεία σεξουαλικότητα. Η ανάλυση αναδεικνύει ότι στον λόγο των ειδικών κυριαρχεί η ετεροκανονικότητα αλλά και οι αναπαραστάσεις του «υγιούς και κανονικού» σώματος. Η γυναικεία σεξουαλικότητα γίνεται αντιληπτή ως ένα εγγενές πανανθρώπινο και παγκόσμιο φαινόμενο χωρίς διαφοροποιήσεις ως προς το σώμα, τη φυλή, την τάξη, την κουλτούρα, τη θρησκεία κ.λ.π. Ο λόγος τους χαρακτηρίζεται από διλήμματα που αφορούν τον έλεγχο της γυναικείας σεξουαλικότητας (μέσω φαρμακευτικών σκευασμάτων, κατάλληλης συμπεριφοράς από τ@ συντρόφ@ κ.ά.) αλλά και την απελευθέρωση από ατομικούς και κοινωνικούς περιορισμούς. Μέσα από το λόγο αυτό η σεξουαλική ικανοποίηση καθίσταται αποτέλεσμα εφαρμογής ορθών συμπεριφορικών πρακτικών τόσο από τις ίδιες τις γυναίκες όσο και από τ@ σεξουαλικ@ συντρόφ@ τους και η γυναικεία σεξουαλικότητα και ικανοποίηση πειθαρχείται εντός καταπιεστικών πλαισίων σεξισμού και πατριαρχίας.

ID:20685 | Συμβουλευτικό Κέντρο Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος: Το προφίλ των ληπτών υπηρεσιών συμβουλευτικής και ο ρόλος της εποπτείας μέσα από ανάλυση περιστατικών

ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ-ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Νικόλαος Τάκης

Οι τρεις παρουσιάσεις που ακολουθούν αποσκοπούν στην παρουσίαση της λειτουργίας του Συμβουλευτικού Κέντρου Φοιτητών του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος, καθώς και της συνδρομής του στην ανάπτυξη ολοκληρωμένων επαγγελματικών υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Η πρώτη ομιλία εστιάζει στην παρουσίαση του κέντρου ως σημαντικό φορέα παροχής ψυχολογικής στήριξης στην ακαδημαϊκή κοινότητα, και, παράλληλα, συστηματικής εκπαίδευσης στους φοιτητές του μεταπτυχιακού προγράμματος Συμβουλευτικής και Ψυχοθεραπείας μέσω της ολοκλήρωσης της πρακτικής τους εξάσκησης υπό την εποπτεία έμπειρων ψυχολόγων. Επιπροσθέτως, αναλύει τη λειτουργία του κέντρου, η οποία επικεντρώνεται στη βραχυχρόνια ψυχοθεραπεία μέσω ατομικών και ομαδικών συνεδριών, με στόχο την ψυχική ενδυνάμωση και προσωπική ανάπτυξη των θεραπευόμενων. Η δεύτερη ομιλία αφορά στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών μέσω στατιστικών αναλύσεων, οι οποίες εστιάζουν στην βελτίωση των συμπτωμάτων, την ικανοποίηση των φοιτητών, και τη ποιοτική σύγκριση των πρακτικών του με εκείνες άλλων διεθνών πανεπιστημιακών κέντρων. Η θεραπευτική προσέγγιση είναι πολυδιάστατη, συνδυάζοντας ψυχαναλυτικά, υπαρξιακά, γνωστικά-συμπεριφοριστικά και συστημικά μοντέλα, με την εποπτεία να διασφαλίζει τη ορθή διαχείριση δεοντολογικών και ηθικών προκλήσεων. Στο συμπόσιο παρουσιάζονται δύο μελέτες περίπτωσης που αναδεικνύουν τη διαδικασία αξιολόγησης, την ανάπτυξη εξατομικευμένων σχεδίων θεραπείας και τη συμβολή της εποπτείας στη διαχείριση σύνθετων περιστατικών. Μέσα από τη συζήτηση αυτών των περιπτώσεων, ενισχύεται η συλλογική γνώση για τις προκλήσεις των νέων θεραπευτών, προτείνονται καινοτόμες προσεγγίσεις στην εκπαίδευση και αναδεικνύεται ο ρόλος του κέντρου ως πρότυπο στην υποστήριξη της ψυχικής υγείας και την επαγγελματική ανάπτυξη των μελλοντικών συμβούλων.

Η δομή, η λειτουργία, και το θεραπευτικό έργο του Συμβουλευτικού Κέντρου του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος

(Έλενα Ίβρου, Ελιάνα Μιχαλοπούλου)

Το Συμβουλευτικό Κέντρο του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος ιδρύθηκε με σκοπό την παροχή δωρεάν ψυχολογικής στήριξης στην κοινότητα του Κολλεγίου και παράλληλα την κατάρτιση, μέσω της πρακτικής άσκησης, των φοιτητών του μεταπτυχιακού της Συμβουλευτικής και Ψυχοθεραπείας. Στα σχεδόν 10 χρόνια λειτουργίας του, το κέντρο έχει αναλάβει τη στήριξη πολυάριθμων θεραπευόμενων, προσφέροντας βραχυχρόνια συμβουλευτική μέσω ατομικών και ομαδικών συνεδριών. Πρωταρχικός στόχος του Συμβουλευτικού Κέντρου είναι η βελτίωση της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής, η προσωπική ανάπτυξη και ψυχική ενδυνάμωση των ωφελούμενων του Κολλεγίου. Επιπροσθέτως το κέντρο αποτελεί τον κύριο φορέα εκπαίδευσης των μεταπτυχιακών φοιτητών για την εξάσκηση της συμβουλευτικής, υπό την εποπτεία επαγγελματιών. Η παρούσα ανακοίνωση έχει σκοπό να παρουσιάσει το Συμβουλευτικό Κέντρο του Αμερικάνικου Κολλεγίου Ελλάδος, τη λειτουργία και το έργο του, το υποστηρικτικό πλαίσιο της εποπτείας, και επιλεγμένες περιπτώσεις θεραπευόμενων προς συζήτηση και ανάλυση.

Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών του Συμβουλευτικού Κέντρου του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος και η σύγκρισή τους με πανεπιστημιακούς φορείς παγκοσμίως
(Ηρώ Καλομοίρη, Μαρίνα Κρέστα)

Οι προκλήσεις που αφορούν τη ψυχική υγεία επηρεάζουν σημαντικά την προσαρμογή και την ακαδημαϊκή επιτυχία των φοιτητών παγκοσμίως, καθιστώντας τα κέντρα συμβουλευτικής φοιτητών κεντρικό πυλώνα για την ψυχική υγεία των φοιτητών, μέσα από την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης. Η παρούσα μελέτη αξιολογεί και παρουσιάζει την αποτελεσματικότητα του Συμβουλευτικού Κέντρου του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος, το οποίο προσφέρει δωρεάν υπηρεσίες ψυχικής υγείας στους φοιτητές, μέσω εκπαιδευόμενων συμβούλων του μεταπτυχιακού προγράμματος στην Συμβουλευτική και Ψυχοθεραπεία. Μέσω αναδρομικής ανάλυσης των αρχείων των πελατών, η μελέτη εξετάζει βασικές μεταβλητές, όπως τη βελτίωση των συμπτωμάτων, τα ποσοστά εγκατάλειψης, τα μοτίβα αξιοποίησης των υπηρεσιών, και τις προτιμήσεις των φοιτητών για τις θεραπευτικές μεθόδους. Τα ευρήματα παρέχουν πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά των φοιτητών που αναζητούν συμβουλευτική, τις προτιμήσεις τους για τις υπηρεσίες και τη συνολική ικανοποίησή τους από αυτές. Παράλληλα, πραγματοποιείται συγκριτική ανάλυση για να εξεταστεί πώς οι πρακτικές του Συμβουλευτικού Κέντρου ευθυγραμμίζονται με εκείνες άλλων διεθνών κέντρων συμβουλευτικής σε πανεπιστήμια. Αναγνωρίζοντας τα δυνατά σημεία, τις προκλήσεις και τα πεδία βελτίωσης, η μελέτη συμβάλει στην ανάπτυξη πιο αποτελεσματικών και πολιτισμικά ευαίσθητων υπηρεσιών ψυχικής υγείας, διασφαλίζοντας ότι τα κέντρα συμβουλευτικής των πανεπιστημίων θα συνεχίσουν να ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες του φοιτητικού πληθυσμού.

Εκπαίδευση συμβούλων ψυχικής υγείας στο Συμβουλευτικό Κέντρο του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος: Προκλήσεις, εποπτεία, και θεραπευτικές προσεγγίσεις
(Χριστίνα Λεπίδα, Ιπολύτη Χατζή, Κωνσταντίνος Χέλιος, Michael Huber)

Οι εκπαιδευόμενοι σύμβουλοι ψυχικής υγείας στο Συμβουλευτικό Κέντρο του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος προσφέρουν υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης και ενδυνάμωσης στην ακαδημαϊκή κοινότητα, καθώς και σε ωφελούμενους εκτός του Κολλεγίου, μέσω ατομικής ή/και ομαδικής συμβουλευτικής. Η θεραπευτική προσέγγιση του Κέντρου βασίζεται σε μια σύνθεση θεραπευτικών μοντέλων, όπως η Ψυχαναλυτική-Ψυχοδυναμική, η Ανθρωπιστική-Υπαρξιακή, η Γνωστική-Συμπεριφοριστική και η Συστημική - Οικογενειακή προσέγγιση. Ταυτόχρονα, για τη διασφάλιση της ποιότητας της παρεχόμενης θεραπείας, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των συμβούλων, καθώς και την καθοδήγησή τους στη διαχείριση των συναισθηματικών, δεοντολογικών και ηθικών προκλήσεων εντός θεραπευτικού πλαισίου, εκπονείται τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο, εβδομαδιαίως, εποπτεία από έμπειρους ψυχολόγους. Στο πλαίσιο αυτού του συμποσίου, παρουσιάζονται δύο μελέτες περίπτωσης, καθώς και η συμβολή της ατομικής και ομαδικής εποπτείας στη διαχείριση και αντιμετώπιση των περιστατικών. Ειδικότερα, αναδεικνύεται η διαδικασία που ακολουθείται για την αξιολόγηση των θεραπευόμενων και την ανάπτυξη εξατομικευμένων σχεδίων θεραπείας που καθορίζουν τους θεραπευτικούς στόχους και τις παρεμβάσεις. Η πρώτη μελέτη περίπτωσης αφορά σε έναν θεραπευόμενο από το Συμβουλευτικό Κέντρο του Κολλεγίου, ενώ η δεύτερη σε ωφελούμενο ενός εξωτερικού φορέα συνεργασίας. Μέσα από αυτές τις περιπτώσεις, εξετάζεται πώς η

ατομική και ομαδική εποπτεία προσφέρει στους συμβούλους τη δυνατότητα να συζητούν περίπλοκα περιστατικά, να ανταλλάσσουν γνώσεις και να λαμβάνουν καθοδήγηση σε ένα συνεργατικό περιβάλλον. Η εποπτεία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην παροχή της απαραίτητης υποστήριξης για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευόμενων, αποτελώντας αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης των συμβούλων στο Κολλέγιο. Μέσω της παρουσίασης των προαναφερθέντων περιστατικών, επιδιώκεται η ενίσχυση της συλλογικής γνώσης σχετικά με τα βιώματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι θεραπευτές και, παράλληλα, η ενημέρωση σχετικά με τις καινοτόμες προσεγγίσεις που εφαρμόζονται στην εκπαίδευση και στην ενδυνάμωση των μελλοντικών συμβούλων.

ID:20686 | Γραφή και πληκτρολόγηση σε άτομα με αριστερή εγκεφαλική πλευρίωση: Σύγκριση μεταξύ αριστερόχειρων και δεξιόχειρων

Χρήστος Σαμσούρης[1], Κωνσταντίνα-Αναστασία Παπαδοπούλου[1], Nicholas A. Badcock[2], Φοίβος Φυλαχτού[3], Φίλιππος Βλάχος[4], Μαριέττα Παπαδάτου-Παστού[1]
[1] Biomedical Research Foundation, Academy of Athens, | School of Education, National and Kapodistrian University of Athens
[2] School of Psychological Science, The University of Western Australia, Perth
[3] School of Physical Therapy, University of Western Ontario, London, Canada
[4] Department of Special Education, University of Thessaly, Volos

Οι μελέτες για την προφορική γλώσσα δείχνουν ότι, μεταξύ των ατόμων με αριστερή εγκεφαλική πλευρίωση, οι αριστερόχειρες παρουσιάζουν λιγότερο έντονη πλευρίωση συγκριτικά με τους δεξιόχειρες. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσουμε αν αυτό ισχύει και για τον γραπτό λόγο (χειρόγραφα και με πληκτρολόγηση). Σε δείγμα 19 αριστερόχειρων (μέση ηλικία = 31,00 έτη, πέντε άνδρες) και 29 δεξιόχειρων (μέση ηλικία = 23,31 έτη, δύο άνδρες) με αριστερή εγκεφαλική πλευρίωση, χρησιμοποιήσαμε υπερηχογράφημα λειτουργικού διακρανιακού υπερήχου Doppler (fTCD) για να αξιολογήσουμε την εγκεφαλική πλευρίωση κατά τη διάρκεια εργασιών γραφής χειρόγραφα και μέσω πληκτρολόγησης. Το fTCD καταγράφει δυναμικά τις μεταβολές στη ροή αίματος στις μέσες εγκεφαλικές αρτηρίες, παρέχοντας έμμεση μέτρηση της εγκεφαλικής δραστηριότητας με υψηλή χρονική διακριτότητα. Το fTCD είναι ιδανικό για τη μελέτη της γραφής, καθώς επιτρέπει στους συμμετέχοντες να εκτελούν τη γραφή ή την πληκτρολόγηση με φυσικό τρόπο, χωρίς περιορισμούς στην κίνηση, διατηρώντας ταυτόχρονα την ακρίβεια στη μέτρηση της εγκεφαλικής δραστηριότητας. Εφαρμόσαμε ένα αναλυτικό πλαίσιο Bayes για τη δοκιμή της υπόθεσης ότι υπάρχει διαφορά στην ένταση της πλευρίωση μεταξύ αριστερόχειρων και δεξιόχειρων που παρουσιάζουν αριστερή πλευρίωση. Η προσέγγιση Bayes επιτρέπει την αξιολόγηση της υποστηρικτικής δύναμης των δεδομένων υπέρ ή κατά μιας υπόθεσης, προσφέροντας μεγαλύτερη ευελιξία συγκριτικά με παραδοσιακές στατιστικές μεθόδους. Ο παράγοντας Bayes (*BF*) για τη γραφή εμφάνισε $BF = 0.28$ ($r = 0.94$), ενώ η πληκτρολόγηση παρήγαγε παρόμοιο $BF = 0.25$ ($r = 0.94$). Τα αποτελέσματα αυτά υποστηρίζουν ότι ούτε η γραφή ούτε η πληκτρολόγηση διαφοροποιούν τα μοτίβα πλευρίωσης μεταξύ αριστερόχειρων και δεξιόχειρων με αριστερή εγκεφαλική πλευρίωση. Τα ευρήματα, λοιπόν, για τη γραπτή γλώσσα, είτε αυτή πραγματοποιείται μέσω γραφής με το χέρι είτε μέσω πληκτρολόγησης έρχονται σε αντίθεση με προηγούμενα ευρήματα για την προφορική γλώσσα. Αυτή η απόκλιση ενδέχεται να αντικατοπτρίζει διαφορετικούς μηχανισμούς πλευρίωσης μεταξύ της προφορικής και της γραπτής γλωσσικής επεξεργασίας.

ID:20689 | Αποτελεσματικότητα παρεμβάσεων Θεραπευτικής Ιππασίας σε παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος

Αναστασία Τσάνη, Ελένη Τσουρουπάκη
Τμήμα Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων Θεραπευτικής Ιππασίας (ΘΙ) σε παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ). Στόχος της εργασίας ήταν η διερεύνηση της επίδρασης της Θεραπευτικής Ιππασίας στη συνολική λειτουργικότητα των παιδιών με ΔΑΦ, με έμφαση στις κοινωνικές και συναισθηματικές τους δεξιότητες. Μετά από συστηματική αναζήτηση, εντοπίστηκαν 23 ερευνητικές μελέτες που αξιολογούσαν την επίδραση της Θεραπευτικής Ιππασίας σε παιδιά με ΔΑΦ. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η συμμετοχή σε προγράμματα Θεραπευτικής Ιππασίας συσχετίζεται με βελτίωση της συνολικής λειτουργικότητας. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε σημαντική ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων, όπως η βελτίωση της βλεμματικής επαφής, η αύξηση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και η ανάπτυξη της μη λεκτικής επικοινωνίας. Παράλληλα, η Θεραπευτική Ιππασία φαίνεται να συμβάλλει στη βελτίωση της συναισθηματικής ρύθμισης και της κινητικής λειτουργίας. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη Θεραπευτική Ιππασία ως μια πολλά υποσχόμενη εναλλακτική θεραπευτική μέθοδο για παιδιά με ΔΑΦ, με θετική επίδραση στη συνολική λειτουργικότητά τους. Ωστόσο, απαιτείται περαιτέρω έρευνα με τυχαιοποιημένα δείγματα και μακροχρόνια παρακολούθηση, ώστε να τεκμηριωθεί η αποτελεσματικότητα της μεθόδου σε ευρύτερο πληθυσμό.

ID:20690 | Αντιμετώπιση του πένθους στην απώλεια και πιθανές σχέσεις με τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας

Αλίκη Κέκια[1], Ντανιέλλα Ρουμπίνη Πυλαρινού[1], Antonia Svensson Dianellou[1], Γεωργία Αγγελοπούλου[2]
[1] *Department of Psychology, New York College, Athens*
[2]

Εισαγωγή: Το πένθος είναι ένα ευρέως γνωστό φαινόμενο που προσδιορίζεται ως η φυσιολογική αντίδραση που παρουσιάζουν τα άτομα όταν αντιμετωπίζουν μια επώδυνη κατάσταση πένθους και απώλειας (Easton, 2010). Μια καθιερωμένη και αποδεκτή θεωρία υποστηρίζει ότι υπάρχουν πέντε θεμελιώδη χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τα οποία είναι η ανοιχτότητα, η συνείδηση, η εξωστρέφεια, η ευχάριστη διάθεση και ο νευρωτισμός (Courtney, 2022). Ωστόσο, η παρούσα μελέτη επικεντρώθητκε στην εξωστρέφεια και στην εσωστρέφεια, καθώς αποσκοπεί να διερευνήσει τον βαθμό στον οποίο η εμπειρία του πένθους σχετίζεται με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας.

Μεθοδολογία: Για την ολοκλήρωση της παρούσας μελέτης συγκεντρώθηκαν συνολικά 123 συμμετέχοντες, 77 γυναίκες (62,6%) and 46 άντρες (37,4%), ηλικίας 18 έως 51 ετών (*M*= 25,79, *SD*= 9,45). Το δείγμα αποτελούνταν από άτομα του γενικού πληθυσμού. Τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα μελέτη περιλάμβαναν ένα τμήμα δημογραφικών στοιχείων, την κλίμακα Adult Attitude to grief (AAG) και το ερωτηματολόγιο Eysenck's Personality Inventory (Extroversion/Introversion) (EPI).

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα κατέδειξαν ότι υπάρχουν οριακά στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ εσωστρεφών και εξωστρεφών στην AAG κλίμακα και στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων. Από την τελική ανάλυση προέκυψε ότι δεν υπάρχει σημαντική συσχέτιση όσον αφορά τις ηλικιακές ομάδες και την AAG.

Συζήτηση: Στην ενότητα αυτή, αναλύονται και συγκρίνονται τα αποτελέσματα της μελέτης με τις υπάρχουσες σχετικές μελέτες- συζητούνται οι ομοιότητες ή αντιθέσεις που παρουσιάζονται μεταξύ τους. Ακόμη, συζητούνται οι επιπτώσεις σε σχέση με κάθε εύρημα, με έμφαση στην ανάγκη για περισσότερες ομάδες υποστήριξης. Τέλος, παρουσιάζονται οι περιορισμοί της μελέτης, καθώς και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Λέξεις-κλειδιά: *εμπειρία πένθους, πένθος, χαρακτηριστικά προσωπικότητας, εξωστρέφεια, εσωστρέφεια, ηλικία, φύλο*

ID:20691 | Κατανοώντας τη θεραπευτική σχέση: Αντιλήψεις ΛΟΑΤΚΙ+ πελατών και θεραπευτών για τη ψυχική υγεία και τη θεραπευτική διαδικασία

Χρυσήλια Γκλέκα, Ειρήνη Καδιανάκη, Ανδρέας Κουλέρμου
Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Το αφήγημα γύρω από την ψυχική υγεία και τις ταυτότητες των Λεσβιών, Ομοφυλόφιλων, Αμφιφυλόφιλων, Τρανς, Queer, Ίντερσεξ και άλλων ατόμων (ΛΟΑΤΚΙ+) έχει διαφοροποιηθεί σημαντικά με την πάροδο του χρόνου. Από την αναγνώριση της ομοφυλοφιλίας ως ψυχική ασθένεια, την μετέπειτα αφαίρεσή της από τα διαγνωστικά εγχειρίδια μέχρι και σήμερα που παρατηρείται μία αυξανόμενη ευαισθησία στους χώρους της ψυχικής υγείας απέναντι στις ψυχολογικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα λόγω της προκατάληψης απέναντί τους (American PsychologicalAssociation, 2013; Meyer, 2003), η αλλαγή είναι μεγάλη. Οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο τη σημασία της ψυχοθεραπευτικής σχέσης στην επεξεργασία των αναγκών των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, παρόλο που συχνά δεν συγκλίνουν στον τρόπο θεραπευτικής προσέγγισης του πληθυσμού αυτού (Alessi, Dillon & Van Der Horn, 2019). Στο πλαίσιο αυτό, η θεραπεία γίνεται ένας ζωτικός χώρος για εξερεύνηση και ανακούφιση, όπου τόσο οι πελάτες όσο και οι θεραπευτές εμπλέκονται σε σύνθετες δυναμικές που σχετίζονται με την ταυτότητα, την αποδοχή και τη ψυχική υγεία (Budge, Adelson & Howard, 2013). Παρά την αυξανόμενη αναγνώριση αυτής της ανάγκης, το ερευνητικό πεδίο σχετικά με τις εμπειρίες και τις αντιλήψεις των ΛΟΑΤΚΙ+ πελατών και θεραπευτών εντός της θεραπευτικής σχέσης παραμένει ιδιαίτερα περιορισμένο. Οι υπάρχουσες μελέτες συχνά επικεντρώνονται είτε στις αντιλήψεις του πελάτη, είτε στις αντιλήψεις του θεραπευτή απομονωμένα, ενώ δεν ενσωματώνουν στην έρευνα τις εμπειρίες και τις αλληλεπιδράσεις μέσα από μια κοινή οπτική. Η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο να καλύψει αυτό το κενό, εξετάζοντας τόσο την οπτική γωνία των ΛΟΑΤΚΙ+ πελατών όσο και των θεραπευτών ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+ πάνω στη θεραπευτική σχέση. Συγκεκριμένα, εξετάζει: (α) Πώς οι ΛΟΑΤΚΙ+ πελάτες αντιλαμβάνονται και διαπραγματεύονται την ταυτότητα σεξουαλικού προσανατολισμού σε σχέση με τις δυσκολίες ψυχικής υγείας, (β) Πώς οι θεραπευτές βιώνουν τη σχέση και συνεργασία με ΛΟΑΤΚΙ+ πελάτες και (γ) Πώς οι πελάτες και οι θεραπευτές αντιλαμβάνονται ο ένας τον άλλον στο θεραπευτικό πλαίσιο. Η διερεύνηση των ερωτημάτων αυτών έγινε με εις βάθος συνεντεύξεις σε πελάτες και θεραπευτές και τα ευρήματα αναλύθηκαν με θεματική (Braun & Clarke,2019) αλλά και διαλογική ανάλυση (Gillespie & Cornish, 2010). Τα ευρήματα αναδεικνύουν πιθανές συγκλίσεις και αποκλίσεις στις αντιλήψεις των δύο πλευρών και ως τέτοια προσφέρουν μια βαθύτερη κατανόηση της σχέσης πελάτη-θεραπευτή σχετικά με τα ζητήματα ψυχικής υγείας και την ταυτότητα σεξουαλικού προσανατολισμού. Εστιάζοντας στη διεργασία της διυποκειμενικότητας (intersubjective) στη σχέση μεταξύ πελατών και θεραπευτών, η μελέτη αυτή προσφέρει πολύτιμες γνώσεις για την πολυπλοκότητα της θεραπείας με ΛΟΑΤΚΙ+ πελάτες και συμβάλλει σε μια πιο λεπτομερή κατανόηση της θεραπευτικής πρακτικής σε αυτό το πλαίσιο.

ID:20692 | Χρησιμοποιώντας απαιτητικά γνωστικά έργα για την ενδυνάμωση των υποσυστημάτων της εργαζόμενης μνήμης: η περίπτωση της άμεσης λεκτικής συγκράτησης

Ι. Γουμάγιας, Ελβίρα Μασούρα
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι τα προγράμματα για την ενδυνάμωση της εργαζόμενης μνήμης, με τη χρήση έργων που στοχευμένα εξασκούν υποσυστήματα της εργαζόμενης μνήμης, οδηγούν σε βελτίωση των επιδόσεων των συμμετεχόντων σε αυτά έργα (Shipstead et al, 2012). Επιπλέον, αυτή η βελτιωμένη επίδοση μεταφέρεται κατά περιπτώσεις και σε άλλα έργα, διαφορετικά από αυτά που χρησιμοποιήθηκαν για την ενδυνάμωση (Karbach & Verhaegen, 2014). Σύμφωνα με τους Gathercole et al (2019), η εμφάνιση αυτής της 'μεταφοράς της βελτίωσης' απαιτεί την ανάδυση μιας νέας γνωστικής διαδρομής, η οποία προκύπτει ως απόκριση στις απαιτητικές γνωστικές ανάγκες ενός νέου έργου. Η επιτυχής χρήση μιας τέτοιας νέας γνωστικής διαδρομής οδηγεί στο φαινόμενο της μεταφοράς. Παρόλα αυτά, απλά λεκτικά έργα άμεσης ανάκλησης, (όπως η ευθεία επανάληψη αριθμοσειρών) δεν καταφέρνουν να προκαλέσουν μεταφορά της βελτίωσης, ίσως γιατί η απλή διατήρηση λεκτικών πληροφοριών δεν αποτελεί απαιτητικό έργο και δεν δημιουργεί νέα γνωστικά μονοπάτια. Στην παρούσα μελέτη, διερευνήσαμε μια νέα, πιο απαιτητική εκδοχή του κλασικού έργου επανάληψης αριθμοσειρών, διατηρώντας την βασική του δομή και προσθέτοντας παράλληλα ένα διαφορετικό επίπεδο εξοικείωσης των συμμετεχόντων με το υλικό-προς-απομνημόνευση, υποθέτοντας ότι το επίπεδο της εξοικείωσης των συμμετεχόντων με το υλικό-προς-απομνημόνευση θα καθόριζε και την πιθανότητα μεταφοράς της βελτίωσης. Συγκρίναμε δυο έργα εξάσκησης της λεκτικής εργαζόμενης μνήμης, (ένα κλασικό έργο και ένα απαιτητικό έργο άμεσης συγκράτησης) για να διερευνήσουμε τις πιθανές επιδράσεις τους στην μεταφορά της βελτίωσης.
Πραγματοποιήσαμε ένα πρόγραμμα ενδυνάμωσης της εργαζόμενης μνήμης, που διήρκησε 10 ημέρες, με 40 τυπικούς ενήλικες (*M.O.* ηλικίας = 25.98 χρόνια) υπό δύο συνθήκες: η μία ομάδα (N = 20) εξασκήθηκε σε ένα απλό έργο λεκτικής εργαζόμενης μνήμης στην πρώτη τους γλώσσα (Ελληνικά) και η δεύτερη ομάδα (N = 20) εκπαιδεύτηκε με ένα ίδιο έργο αλλά σε μια ξένη γλώσσα που τους ήταν ανοίκεια (Φιλανδικά). Η λεκτική εργαζόμενη μνήμη όλων των συμμετεχόντων αξιολογήθηκε λεπτομερώς με τη χρήση τεσσάρων διαφορετικών έργων που δόθηκαν πριν και μετά την εξάσκηση.
Η στατιστική ανάλυση αποκάλυψε σημαντική βελτίωση συστημάτων της λεκτικής εργαζόμενης μνήμης στα έργα εξάσκησης και στις δυο ομάδες. Επίσης, για την ομάδα που εξασκήθηκε στο πιο απαιτητικό έργο αποκαλύφθηκαν στοιχεία που συνηγορούν προς την μεταφορά της αποκτημένης βελτίωσης και σε άλλα έργα, διαφορετικά από αυτά που χρησιμοποιήθηκαν για την εξάσκηση.
Τα ευρήματα αυτά, είναι σε συμφωνία με την τρέχουσα βιβλιογραφία, υποδηλώντας ότι ένα πιο απαιτητικό έργο παρέμβασης μπορεί να διευκολύνει την μεταφορά της βελτίωσης σε σύγκριση με ένα πιο απλό έργο.
Τα παρόντα ευρήματα συζητούνται στο πλαίσιο της δομής της λεκτικής εργαζόμενης μνήμης και της σχέσης της με άλλα γνωστικά συστήματα.

ID:20694 | How People Make Sense Of The Experience Of A Gluten Related Disorder

Μαρίνα Ταβερναράκη
Συμβουλευτική Ψυχολογία, University Of East London

Abstract
Quantitative studies repeatedly find similarities in gastrointestinal and mental health symptoms of Coeliac Disease (CD) and Non-Coeliac Gluten Sensitivity (NCGS). Except for the absence of abnormal small intestine biopsies, the physical and mental health consequences of NCGS are potentially serious and virtually the same as those of CD. Qualitative studies also reveal common challenges in the impact of these disorders on daily life. However, there is little research exploring how CD let alone NCGS sufferers make sense of and cope with their experience from illness onset onwards.
To fill this research gap and inform therapeutic assessment and interventions with sufferers of these diseases, an Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) was carried out of semi-structured interviews with 7 individuals (3 with NCGS and 4 with CD). This yielded to three superordinate themes, subdivided in a number of themes and subthemes. The superordinate theme of 'loss of trust' encompassed both loss of trust in self and in others. Participants felt betrayed by their bodies, leading to self-doubt and guilt, which then impacted their relationships, causing significant distrust, scepticism, and eventual withdrawal as a protective measure. The second superordinate theme - 'it eats into everything' - expressed the disorder's pervasive impact as experienced by participants; resulting in a life of restrictions, uncertainty, missing out, and grieving for their former selves. Participants also reported developing coping strategies over time to deal with all this. These are reflected in the third theme: 'when you can't fight your enemy, join it'. Initially, they viewed the disorder as a threat, leading to maladaptive coping. However, they later found empowerment by forming new alliances and gaining self-confidence, indicating a shift towards a positive perception of the disorder.
Understanding how individuals experience, interpret, and deal with their gluten-related disorder may be useful for counselling psychology and therapeutic practice. Gluten-related disorders, such as CD and NCGS, often lead to psychological and social issues such as anxiety, depression, or social isolation. While further research may be required to determine how the results of this study generalize to the population of CD and NCGS sufferers, these findings may still help mental health practitioners working with people suffering from CD or NCGS: i) know what they can possibly expect, ii) understand and empathize with their clients, and iii) support the development of specific coping strategies.

ID:20695 | Το «Πλεονέκτημα της Δράσης» όταν δεν Υπάρχουν Οπτικές Πληροφορίες: Μελετώντας την Εργαζόμενη Μνήμη σε άτομα με Αναπηρία στην Όραση

Βασίλης Ψάλτης, Ευαγγελία Νίκου, Ελβίρα Μασούρα
Τμήμα Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Σύμφωνα με πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα, η ικανότητα άμεσης ανάκλησης οδηγιών που παρουσιάζονται προφορικά, βελτιώνεται όταν οι οδηγίες εκτελούνται από τον εξεταζόμενο (εκτέλεση οδηγιών) ή τον από τον πειραματιστή (παρουσίαση οδηγιών). Το φαινόμενο αποδίδεται στη λειτουργία της εργαζόμενης μνήμης και ονομάζεται «Πλεονέκτημα της Δράσης». Αν και έχουν διατυπωθεί κάποιες ερμηνείες για την εμφάνισή του (όπως η μη στρατηγική και αυτόματη δέσμευση με την βοήθεια οπτικό-χωρικών και κινητικών αναπαραστάσεων (Waterman et a., 2017)), δεν έχει ακόμα πλήρως ερμηνευτεί και δεν είναι ξεκάθαρος ο ρόλος που παίζουν οι οπτικό-χωρικές πληροφορίες. Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να εντοπίσει το ρόλο που παίζει η όραση στην εμφάνιση του φαινόμενου. Ζητήθηκε από δώδεκα συμμετέχοντες με ολική τύφλωση, να ανακαλέσουν από την άμεση εργαζόμενη μνήμη τους οδηγίες, και η επίδοση τους συγκρίθηκε με μια ομάδα συμμετεχόντων που είχαν περιορισμένη όραση καθώς και με μια ομάδα ελέγχου με τυπική όραση. Οι τρεις ομάδες εξισώθηκαν ως προς την ηλικία και το μορφωτικό τους επίπεδο. Οι οδηγίες-προς-ανάκληση ήταν μετακινήσεις και τοποθετήσεις αντικειμένων σε συγκεκριμένες θέσεις. Σχεδιάστηκαν δυο πειραματικές συνθήκες όπου στην μια ζητήθηκε από όλους τους συμμετέχοντες να ακούσουν τις οδηγίες και να τις επαναλάβουν προφορικά (λεκτική συνθήκη), και στην άλλη να ακούσουν τις οδηγίες και να τις εκτελέσουν κινητικά (συνθήκη εκτέλεσης). Η στατιστική ανάλυση έδειξε ότι οι ομάδες με ολική τύφλωση και με περιορισμένη όραση ανακάλεσαν τις οδηγίες καλύτερα στην συνθήκη εκτέλεσης, όπως και οι συμμετέχοντες με τυπική όραση, αποκαλύπτοντας ότι η οπτική οξύτητα σε οπτικό-κινητικές δοκιμασίες δεν επηρεάζει την ανάκληση διαδραματισμένων οδηγιών σε σημαντικό βαθμό. Συμπερασματικά, τα άτομα με ολική ή μερική τύφλωση είναι πιθανότερο να θυμούνται καλύτερα οδηγίες όπου εκτέλεσαν οι ίδιοι κατά την κωδικοποίηση. Τα αποτελέσματα συζητούνται μέσα στο θεωρητικό πλαίσιο της εργαζόμενης μνήμης και σχετικά με ένα εξειδικευμένο σύστημα μνήμης για οδηγίες που λειτουργεί στα πλαίσια της εργαζόμενη μνήμης.

ID:20697 | Ο ρόλος του φύλου, της ηλικίας, της θρησκευτικότητας, της πολιτικής ταυτότητας και της πλειονοκεντρικής/μειονοκεντρικής σκέψης στις αναπαραστάσεις της ομοφυλοφιλίας

Παναγιώτα Ροπόκη[1], Κατερίνα Καραγεώργου[2], Άννα Μαντόγλου[1]
[1] *Ψυχολογία, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα*
[2] *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*

Παρά τη δημόσια συζήτηση για τα δικαιώματα των μειονοτήτων οι διακρίσεις και οι προκαταλήψεις εις βάρος τους παραμένουν, τονίζοντας την ανάγκη ευρύτερης κοινωνικής και θεσμικής αλλαγής. Η παρούσα έρευνα εξετάζει την επίδραση του φύλου, της ηλικίας, της θρησκευτικότητας, της ιδεολογικο-πολιτικής τοποθέτησης και της πλειονοκεντρικής vs μειονοκεντρικής σκέψης στις αναπαραστάσεις της ομοφυλοφιλίας. Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε ένα ευκαιριακό δείγμα 301 ατόμων 18-78 ετών. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές της θρησκευτικότητας και της πολιτικής ταυτότητας μετρήθηκαν με μια αυτοσχέδια κλίμακα 5 κλειστών ερωτήσεων και μια κλίμακα πολιτικής αυτο-τοποθέτησης, αντίστοιχα, ενώ η πλειονοκεντρική/μειονοκεντρική σκέψη με μια κλίμακα 11 κλειστών ερωτήσεων. Οι εξαρτημένες μεταβλητές αφορούσαν τις στάσεις και τα συναισθήματα απέναντι στην ομοφυλοφιλία. Αναλύθηκαν έξι μοντέλα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης και τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, οι άντρες, τα άτομα με υψηλότερη θρησκευτικότητα και αυτά που παρουσιάζουν πλειονοκεντρική σκέψη είναι πιο πιθανό να απορρίπτουν την ομοφυλοφιλία, σε αντίθεση με τα άτομα που τοποθετούνται στην αριστερά ή στο κέντρο της κλίμακας και τα άτομα με μειονοκεντρική σκέψη. Η ηλικία, η θρησκευτικότητα και η δεξιά πολιτική αυτο-τοποθέτηση συνδέονται ακόμα με μια πιο αρνητική στάση απέναντι στην προβολή της ομοφυλοφιλίας. Επίσης, οι συμμετέχοντες είναι πιο πιθανό να υποστηρίξουν ότι η ελληνική κοινωνία δεν είναι έτοιμη ακόμα για να αποδεχτεί την ομοφυλοφιλία, είτε παρουσιάζουν πλειονοκεντρική είτε μειονοκεντρική σκέψη. Τέλος, ως προς τα συναισθήματα, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, οι άντρες, τα άτομα με υψηλότερη θρησκευτικότητα και αυτά που παρουσιάζουν πλειονοκεντρική σκέψη είναι πιο πιθανό να εμφανίζουν αρνητικά συναισθήματα για την ομοφυλοφιλία σε αντίθεση με τους αριστερούς και τα άτομα με μειονοκεντρική σκέψη, ενώ τα άτομα που τοποθετούνται στο κέντρο της κλίμακας δεν παρουσιάζουν ούτε θετικά ούτε αρνητικά συναισθήματα. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τις παραδοσιακές αναπαραστάσεις ως εμπόδιο στην ιδεολογική μεταστροφή και υποδεικνύουν ομάδες-στόχους για παρεμβάσεις που προωθούν την ισοτιμία και τα δικαιώματα.

ID:20698 | Βελτίωση της Υγείας και του Περιβάλλοντος, μέσω της Φυσικής Δραστηριότητας: Enlite- ENvironmentally LITErate youth through an interdisciplinary intervention

Νικόλαος Κομούτος[1], Αριστέα Καραμήτρου[1], Αικατερίνη Βιόλατζη[1], Χαράλαμπος Κρομμύδας[1], Ελένη Δημητρίου[1], Μαίρη Χασσάνδρα[1], Ιωάννης Θεοδωράκης[1]
[1] Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η κλιματική αλλαγή και η φυσική δραστηριότητα είναι δύο σημαντικά ζητήματα που επηρεάζουν την ανθρώπινη υγεία και ευημερία. Η επίδραση της κλιματικής αλλαγής στο περιβάλλον και την υγεία είναι πλέον εμφανής. Η κλιματική κρίση αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα, και θα αντιμετωπίσει στο μέλλον η ανθρωπότητα. Από την άλλη πλευρά, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των εκπομπών CO_2, συντελώντας έτσι στη μείωση της κλιματικής αλλαγής. Η παχυσαρκία και η σωματική αδράνεια είναι επίσης δύο σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν την ανθρώπινη υγεία και μπορούν να οδηγήσουν σε θνησιμότητα. Επίσης, η φυσική δραστηριότητα και ένας δραστήριος τρόπος ζωής μπορούν να βελτιώσουν τη σωματική και ψυχολογική υγεία, αλλά και να μειώσουν τις εκπομπές CO_2, που με τη σειρά τους συμβάλλουν στη μείωση της κλιματικής αλλαγής. Τα παιδιά αποτελούν το μέλλον για την αντιμετώπιση του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής μέσω της εκπαίδευσης. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να αποκτήσουμε βαθύτερη κατανόηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ της κλιματικής αλλαγής, φυσικής δραστηριότητας και της υγείας, προκειμένου να διαμορφώσουμε αποτελεσματικές στρατηγικές μείωσης της κλιματικής αλλαγής. Έτσι, ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να παρουσιάσει ένα καινοτόμο έργο που αποσκοπεί: (α) στη διερεύνηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ κλιματικής αλλαγής, φυσικής δραστηριότητας, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και υγείας και (β) στην ανάπτυξη ενός καινοτόμου παρεμβατικού προγράμματος για την προώθηση της κλιματικής ευαισθητοποίησης μέσω των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας καις της φυσικής δραστηριότητας σε μαθητές ηλικίας 09-12 ετών μέσω του μαθήματος Φυσικής Αγωγής.

Λέξεις-κλειδιά: κλιματική αλλαγή, φυσική δραστηριότητα, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, φυσική αγωγή.

Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης –NextGenerationEU(Φορέας Υλοποίησης: ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.)

ID:20699 | Η Αυθεντικότητα υπό Δοκιμασία: Εδραιώνει Αποτελεσματική Ψυχοθεραπεία στην Ιδεοψυχαναγκαστική Διαταραχή η Γνήσια Θεραπευτική Παρουσία;

Αθηνά Δελλαπόρτα

Διερευνάται η συχνά παραγνωρισμένη ψυχοθεραπευτική ποιότητα της γνησιότητας όπως δομείται στο προσωποκεντρικό πλαίσιο και οι μετασχηματιστικές της δυνατότητες στη θεραπεία της ιδεοψυχαναγκαστικής διαταραχής. Τυπικά, η παραδοσιακή προσωποκεντρική θεραπεία δίνει έμφαση στην ενσυναίσθηση, την άνευ όρων θετική θεώρηση, τη γνησιότητα, τη σχέση και τη μη-κατευθυντικότητα. Ωστόσο, η αυθεντικότητα του προσώπου που ασκεί ψυχοθεραπευτική αγωγή έχει λάβει συγκριτικά λιγότερη προσοχή στην κλινική έρευνα και πρακτική. Μέσα από μια λεπτομερή μελέτη περίπτωσης, παρουσιάζεται η διαδρομή μιας πελάτισσας με σοβαρή ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή υπό παρακολούθηση με γνώμονα την αρχή της θεραπευτικής γνησιότητας. Ανάμεσα στα επιμέρους στοιχεία γνησιότητας που εφαρμόστηκαν μεθοδολογικά και συζητούνται διεξοδικά δίνεται προτεραιότητα στην **αυθεντική συναισθηματική διαθεσιμότητα, τη γνήσια αναστοχαστική συνέπεια και την αναστοχαστική εκδίπλωση αληθειών**. Μεριμνώντας παράλληλα για συντονισμό με την παρούσα στιγμή, φάνηκε να επιτυγχάνεται μια ειδικού τύπου οικοδόμηση εμπιστοσύνης, επιτρέποντας στην πελάτισσα να αντιμετωπίσει και να επεξεργαστεί παρεμβατικές σκέψεις και ψυχαναγκαστικές συμπεριφορές σε ένα μη-αμυντικό, υποστηρικτικό περιβάλλον. Ποιοτικά στοιχεία από την εξέλιξη της πελάτισσας υπογραμμίζουν το πώς η γνησιότητα στη θεραπευτική σχέση οδήγησε σε σημαντική ανακούφιση των συμπτωμάτων, μειωμένες ψυχαναγκαστικές τελετουργίες και ενισχυμένη συναισθηματική ανθεκτικότητα. Σημαντικές θεραπευτικές στιγμές αποκαλύπτουν το πώς οι αυθεντικές αποκρίσεις της θεραπεύτριας ενδυνάμωσαν την πελάτισσα να αντικρίσει τα δυσπροσαρμοστικά μοτίβα, ενισχύοντας τόσο την εμπιστοσύνη όσο και την **ψυχολογική ευελιξία και εν τέλει την υγεία.** Αυτή η μελέτη περίπτωσης συμβάλλει στην ευρύτερη συζήτηση για την προσωποκεντρική θεραπεία, υποστηρίζοντας την εμπρόθετη καλλιέργεια της γνησιότητας ως ακρογωνιαίο λίθο στη θεραπεία της ΙΨΔ. Τα ευρήματα έχουν σημαντικές **επιπτώσεις** για επαγγελματίες ψυχικής υγείας που επιδιώκουν να επεκτείνουν το θεραπευτικό τους ρεπερτόριο με έμφαση στις αυθεντικές διαστάσεις της σχέσης θεραπευτή-πελάτη. Η παρουσίαση **προσκαλεί** επαγγελματίες, ερευνητές και εκπαιδευόμενους να επανεξετάσουν τη βαθιά επιρροή της ψυχοθεραπευτικής αυθεντικότητας στην προώθηση ουσιαστικής αλλαγής, ιδιαίτερα σε συνθήκες όπως η ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή, όπου οι παραδοσιακές προσεγγίσεις μπορεί να παραβλέψουν το σχεσιακό βάθος, που είναι κρίσιμο για την τελεσφόρο θεραπεία.

ID:20709 | Δημιουργικότητα, Αισθητική Εμπειρία και Διαδικασίες Μάθησης

Αικατερίνη Γκαρη[1]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα*
Συμπόσιο

Συντονίστρια: **Αικατερίνη Γκαρή,**
Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
Συζητήτρια: **Δέσποινα Σταματοπούλου**
Καθηγήτρια, Ψυχολογία της Δημιουργικότητας και της Αισθητικής, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Το συμπόσιο αυτό διερευνά ζητήματα που εστιάζουν στην ενεργητική απτική εμπειρία, και συγκεκριμένα στην απτική νοητική απεικόνιση που μετασχηματίζεται σε ζωγραφικό σχέδιο σε παιδιά ηλικίας 4-12 ετών, στην αισθητική νόηση που ενεργοποιεί αυτοκατευθυνόμενες λειτουργίες μάθησης σε περιβάλλοντα με επιβεβλημένη την παροχή καινοτόμων ιδεών, στη μουσική μάθηση σε συνθήκες παραγωγής δημιουργικών μουσικών συνθέσεων και επιτυχούς μάθησης νέας μουσικής γραμματικής, και τέλος, στο μουσικό συναίσθημα ως μέρος της μουσικής αισθητικής εμπειρίας σε σχέση με διαστάσεις προσωπικότητας. Από μεθοδολογική άποψη χρησιμοποιείται μια ποικιλία προσεγγίσεων: α) επαναληπτικές πειραματικές μετρήσεις της ικανότητας ομάδων παιδιών για μια ενεργό απτική εμπειρία που καταλήγει σε ζωγραφικό σχέδιο, β) ένα κονστρουκτιβιστικό πλαίσιο ανάλυσης της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης που παρέχει μια αξιόλογη, δημιουργική αισθητική κατανόηση, γ) ένα συνδυασμό συμπεριφορικών μεθόδων, ηλεκτροφυσιολογικών καταγραφών και εγκεφαλικών δεικτών μουσικής μάθησης, κατά την ανάδειξη δημιουργικών αποτελεσμάτων μουσικής σύνθεσης, και δ) συσχετίσεις που αναδεικνύουν το πώς σχετίζονται το μουσικό συναίσθημα με διαστάσεις προσωπικότητας όπως είναι η ευσυνειδησία, η συναισθηματικότητα και η ειλικρίνεια-ταπεινότητα.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ

1. Η αναπτυξιακή «αισθητική» της αφής στην απτική «φαντασιακή» εικόνα όπως μετασχηματίζεται σε ζωγραφικό σχέδιο

Δέσποινα Σταματοπούλου
Καθηγήτρια, Ψυχολογία της Δημιουργικότητας και της Αισθητικής, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα

Αυτή η εργασία διερευνά την αναπτυξιακή «αισθητική» της ενεργητικής αφής ως απτική εικόνα που μετασχηματίζεται σε ζωγραφικό σχέδιο. Η αφή και η απτική νοητική απεικόνιση ενσωματώνουν τόσο τις εξωτερικές (αντικειμενο-κεντρικές) όσο και τις ενδοδεκτικές (σωματο-κεντρικές) απτικές πληροφορίες μέσα σε ένα ενιαίο αισθητηριακό σύστημα, αποτελώντας ένα πεδίο διεπαφής μεταξύ του σώματος και του εξωτερικού κόσμου (Haggard, et al., 2003). Η αφή παραμένει ανεξερεύνητη στις θεωρίες της αισθητικής ανάπτυξης, παρά τις προτάσεις του H. Gardner ότι η απτική προπόνηση θα μπορούσε να διευκολύνει την ανάπτυξη της ευαισθησίας των παιδιών στο στυλ/ύφος. Βάσει αυτής της υπόθεσης και της ενεργητικής/ ενσώματης φύσης της απτικής απεικόνισης, μέσα από

μια σειρά επαναλαμβανόμενων πειραματικών μετρήσεων, διερευνήσαμε την ικανότητα 81 παιδιών (από 4 έως 12 ετών) να μεταμορφώσουν την απτική εμπειρία ενός περίπλοκου κοχυλιού (π.χ. με οξείες καταλήξεις και κοιλότητες) σε ζωγραφικό σχέδιο, ενώ είχαν τα μάτια κλειστά και χωρίς αναφορά στο είδος του αντικειμένου. Η διαδικασία, εναλλακτικά, επαναλήφθηκε κάτω από δύο πειραματικές συνθήκες : α) άγγιξε και σχεδίασε τι ένιωσες-συνθήκη αίσθησης & β) άγγιξε και σχεδίασε το σχήμα-συνθήκη σχήματος. Εφαρμόστηκαν εννέα ειδικότερες μετρήσεις στα σχέδια των παιδιών (π.χ. διασταυρώσεις, ακμές, κοίλα, πολυπλοκότητα, ενότητα των όγκων, γεωμετρία, τραχύτητα). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι για τα μικρότερα παιδιά (4- έως 7 ετών) η ευαισθησία στις ιδιότητες του υλικού (π.χ., τραχύτητα), στην συνθήκη της αίσθησης, διευκολύνει την ευαισθησία στην απόδοση των γεωμετρικών ιδιοτήτων, ενώ για μεγαλύτερα παιδιά (7- έως 12 ετών), η ευαισθησία στις ιδιότητες του υλικού και στις δύο συνθήκες διευκολύνει τις προηγμένες γεωμετρικές αποδόσεις στη συνθήκη σχήματος, προκαλώντας ωστόσο την εμπλοκή σημασιολογικών αναπαραστάσεων του αντικειμένου που υπονομεύουν την προοπτική σωματο-κεντρική, τρισδιάστατη οργάνωση των σχεδίων. Η «πτώση» αυτή της κιναισθητικής εικόνας του «όγκου με υφή» και η στροφή στην εικόνα περιγράμματος του αντικειμένου στην ηλικία των 9 ετών συζητείται σχετικά με διττή όψη του ύφους-στυλ και της ευαισθησίας προς αυτό.

2. Λειτουργική συσχέτιση μεταξύ διεργασιών μάθησης και ανάπτυξης και αισθητικής αλληλεπίδρασης και δημιουργικότητας

Γιάννης Ξενάκης
Επίκουρος Καθηγητής, Σχεδιαστική σκέψη και λειτουργικός ιδεασμός, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η συσχέτιση μεταξύ αισθητικής και δημιουργικότητας αποτελεί ένα ανοιχτό ερευνητικό ερώτημα, καθώς η βιβλιογραφία τείνει να τις αντιμετωπίζει ως διακριτές έννοιες με παράλληλες, αλλά ανεξάρτητες πορείες. Η προτεινόμενη μέθοδος διερεύνησης της σχέσης αυτής βασίζεται στο ρόλο που παίζει η μάθηση και η ανάπτυξη του ατόμου κατά την δημιουργική διερεύνηση. Οι δημιουργικές διερευνήσεις αφορούν στους τρόπους με τους οποίους το άτομο επιτυγχάνει *σημαντικές αλλαγές σε έναν τομέα γνώσης που είναι λειτουργικές για τους στόχους του* (see Feldman, 1989). Έτσι, οποιαδήποτε εξήγηση της σχέσης μεταξύ της αισθητικής και δημιουργικότητας δεν μπορεί να αφήσει αδιερεύνητο τον τρόπο με τον οποίο η αισθητική νόηση συμβάλλει στην δόμηση της νέας αυτής γνώσης. Ξεπερνώντας τους περιορισμούς των τυπικών μοντέλων αισθητικής νόησης που βασίζονται στο παράδειγμα του «αρθρωτού νου» (Fechner, 1876 . Fodor, 1983), προτείνεται ένα εναλλακτικό μοντέλο Αισθητικής Αλληλεπίδρασης που εδράζεται στο Αλληλεπιδραστικό-Κονστρουκτιβιστικό πλαίσιο. Υποστηρίζεται ότι η αισθητική νόηση προκύπτει από γνωστικούς και μεταγνωστικούς βρόγχους αυτορρύθμισης, οι οποίοι ενεργοποιούνται από αυτοκατευθυνόμενες λειτουργίες μάθησης. Ειδικά σε περιπτώσεις που η παροχή καινοτόμων ιδεών είναι επιβεβλημένη, η αυτοκατευθυνόμενη μάθηση επιτρέπει στο άτομο να δομίσει προγνωστικά μοντέλα κατανόησης των αλληλεπιδραστικών δυνατοτήτων του στα περιβάλλοντα που δρα. Αυτοί οι βρόγχοι αυτορρύθμισης παρέχουν μια πλούσια σε αξία αισθητική κατανόηση σχετικά με πιθανές ευκαιρίες αλληλεπίδρασης, καθώς και μια μεταγνωστική αισθητική κατανόηση που πληροφορεί το άτομο σχετικά με την ποιότητα αυτής της διερεύνησης διαμορφώνοντας την «αισθητική εμπειρία» του να είσαι δημιουργικός (Xenakis & Arnellos, 2017).

3. Μουσική μάθηση και δημιουργικότητα: στοιχεία από την εφαρμογή ηλεκτροεγκεφαλογραφήματος

Ιωάννα Ζιώγα
Ψυχολόγος, Εντεταλμένη διδάσκουσα, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η δημιουργικότητα σχετίζεται άμεσα με τη γνώση. Η γνώση όμως βοηθάει ή εμποδίζει τη δημιουργικότητά μας; Ποια είναι η σχέση της μάθησης με τη δημιουργικότητα, και πώς αποτυπώνεται στον εγκέφαλο; Για τη διερεύνηση αυτών των ερωτημάτων, συνδυάστηκαν συμπεριφορικές και ηλεκτροφυσιολογικές μέθοδοι. Ερευνήθηκε η σχέση μουσικής μάθησης και δημιουργικότητας και, συγκεκριμένα, αν οι εγκεφαλικοί δείκτες κατά τη διάρκεια της εκμάθησης μιας άγνωστης μουσικής γραμματικής σχετίζονται με τη μετέπειτα δημιουργικότητα. Στο πείραμα συμμετείχαν 40 μη μουσικοί, οι οποίοι έμαθαν μια τεχνητή και άγνωστη σε αυτούς μουσική κλίμακα λαμβάνοντας εκπαίδευση (ακρόαση μελωδιών και αναπαραγωγή σε πληκτρολόγιο) κατά τη διάρκεια τριών ημερών στο εργαστήριο. Την πρώτη και την τελευταία μέρα καταγράφηκε το ηλεκτροεγκεφαλογράφημά τους κατά την ακρόαση μελωδιών και αξιολογήθηκε το επίπεδο της γνώσης τους (τους ζητήθηκε να κρίνουν αν η τελευταία νότα μελωδιών που προέρχονταν από την τεχνητή μουσική γραμματική είναι σωστή ή λάθος). Στο τέλος κάθε μέρας, οι συμμετέχοντες δημιούργησαν τις δικές τους μουσικές συνθέσεις οι οποίες αργότερα αξιολογήθηκαν από επαγγελματίες μουσικούς. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες έμαθαν επιτυχώς τη νέα μουσική γραμματική. Αυτό φάνηκε τόσο από τις απαντήσεις τους στις δοκιμασίες, όσο και από τους εγκεφαλικούς τους δείκτες. Συγκεκριμένα, τα προκλητά δυναμικά N100, P200, και P3 ήταν υψηλότερα ως απόκριση σε λάθος νότες, σε σχέση με σωστές νότες. Οι συμμετέχοντες που έμαθαν σε καλύτερο επίπεδο τη μουσική κλίμακα έγραψαν και τις πιο δημιουργικές συνθέσεις. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ως πιο δημιουργικές αξιολογήθηκαν οι μουσικές συνθέσεις των συμμετεχόντων που ορισμένες φορές περιείχαν, εκτός από σωστές διαδοχές νοτών, διαδοχές που είχαν αποκλίσεις από τους κανόνες. Τέλος, εντοπίστηκε ένας εγκεφαλικός δείκτης (P200) κατά τη διάρκεια της εκμάθησης ο οποίος σχετιζόταν με αυξημένη δημιουργικότητα. Συνολικά, αναδείχθηκαν οι εγκεφαλικοί δείκτες της μουσικής εκμάθησης και συσχετίσεις μεταξύ μάθησης και δημιουργικότητας.

4. Μουσικό συναίσθημα και Προσωπικότητα

Πέννυ Παναγιωτοπούλου
Επίκουρη Καθηγήτρια, Κοινωνική Διαπολιτισμική Ψυχολογία, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα

Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως στόχο την διερεύνηση του μουσικού συναισθήματος και της προσωπικότητας σε ενήλικες. Το αισθητικό συναίσθημα είναι αυτό που βιώνει το άτομο όταν εστιάζει και αξιολογεί τα εγγενή, δομικά χαρακτηριστικά ενός αντικειμένου τέχνης, όπως ένα μουσικό κομμάτι (Mastandrea, 1914) και μαζί με την αισθητική κρίση αποτελεί μέρος της αισθητικής εμπειρίας (Markovic, 2012). Στα πλαίσια της μουσικής τα αισθητικά συναισθήματα «προκύπτουν από χαρακτηριστικά της μουσικής, του ατόμου που ακούει μουσική, του ατόμου που συνθέτει και παράγει μουσική και του περιβάλλοντος» (Brattico & Pearce, 2013) και σχετίζονται με την προσωπικότητα, η οποία αποτελεί ένα

συγκροτημένο και σταθερό σύστημα γνωστικών, συναισθηματικών και συμπεριφορικών χαρακτηριστικών ατόμου. Η παρούσα έρευνα είναι μια διαδικτυακή συγχρονική έρευνα με τη χορήγηση των εργαλείων «Music and Emotion» (Juslin et al., 2011) και "HEXACO-60" (Ashton & Lee, 2009). Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν συνολικά 345 συμμετέχοντες/ουσες. Σύμφωνα με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας καταγράφονται στατιστικά σημαντικές διαφορές για τη διάσταση της διέγερσης συναισθήματος και της ρύθμιση των συναισθημάτων χρησιμοποιώντας την μουσική με τους άνδρες και τις νεαρότερες ηλικίες να εκφράζουν περισσότερο αρνητικές αντιλήψεις σε σχέση με το συναίσθημα, ενώ οι γυναίκες θεωρούν πως είναι πιο εκφραστικές και αισθάνονται μεγαλύτερη ένταση στις συναισθηματικές τους εμπειρίες. Με βάση τα ευρήματα των συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών της παρούσας έρευνας, προκύπτει ότι οι συμμετέχοντες/ουσες που χαρακτηρίζονται κυρίως από τις διαστάσεις της προσωπικότητας, Ευσυνειδησία, Συναισθηματικότητα και Ειλικρίνεια-ταπεινότητα δίνουν μεγαλύτερη σημασία στους ψυχολογικούς μηχανισμούς που προκαλούν μουσικά συναισθήματα, όπως η επεισοδιακή μνήμη, η συναισθηματική μεταδοτικότητα, η οπτική απεικόνιση και η μουσική προσδοκία.

ID:20711 | Σχολική βία: μια ψυχοπαιδαγωγική θεώρηση για την άρνηση κατανόησης της ετερότητας

Μαρία Δροσινού Κορέα
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Η φιλοδοξία να αντιμετωπιστεί η βία των νέων και οι εκπαιδευτικές πρακτικές που προσπαθούν να θέσουν τέλος σε αυτήν με μια «ολοκληρωμένη» προσέγγιση απαιτεί ένα ρεαλιστικό ορισμό στο πεδίο της εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Ο όρος σχολική βία είναι υπερβολικά πολυσημικός και αποτελεί μια ακόμη διαχρονική άρνηση της κατανόησης της ετερότητας των μαθητών και μαθητριών με ιδιαιτερότητες (Troger, V, 2006). Ο προβληματισμός για τις ειδικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες σε παιδιά και νέους με γνωστικές, κοινωνικές, συναισθηματικές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς παραμένει ζητούμενο σύμφωνα μ ετο ανθρωποκεντρικό μοντέλο (Δροσινού-Κορέα, Μ, 2017). Για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητο να οριστεί η έκταση αυτής της βίας, αναζητώντας πρόσωπα, παράγοντες χαρακτηριστικά και καταστάσεις στο σχολικό πεδίο. Προκειμένου να φωτιστούν οι εκπαιδευτικές πρακτικές σε κρίσεις σχολικής βίας, χρησιμοποιήθηκε η ειδική διδακτική μεθοδολογία αυτοπαρατηρήσεων και ετεροπαρατηρήσεων με ακριβές πεδίο παρατήρησης, μαθητές και μαθήτριες με ειδικές μαθησιακές και συμπεριφορικές δυσκολίες. Η επιλογή του σύμπλοκου νοήματος της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης αποτέλεσε τη βάση για την παρούσα βιβλιογραφική μελέτη αναφορικά με την εννοιολογική θεώρηση της ετερότητας (Salas, D, 1998). Επίσης, αναζητήθηκαν δημοσιευμένες εφαρμογές της ειδικής μεθοδολογίας διδακτικών παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς (Χρηστάκης, Κ, 2023) με τη δημιουργία και χρήση κατάλληλου παιδαγωγικού υλικού με τις κατάλληλες στοχευμένες ατομικές, δομημένες και διαφοροποιημένες ενταξιακές παιδαγωγικές [ΣΑΔΕΠ] μεθόδους που προάγουν τις ειρηνικές συναλλαγές στην σχολική κοινότητα. Στα αρχικά συμπεράσματα, η άρνηση της κατανόησης της ετερότητας πιστώνεται κάτω από τις διεκπεραιωτικές ψυχοπαιδαγωγικές πρακτικές που έχουν αναπτυχθεί στα σχολεία και παραπέμπουν "στην φύλαξη" των μαθητών και μαθητριών με ιδιαιτερότητες που βιώνουν ή εκδηλώνουν βίαιες συμπεριφορές μέσα στη τάξη και έξω στην αυλή. Τέλος, οι ειδικές διδακτικές μεθοδολογίες έχουν

αντικατασταθεί με γενικευμένες πολιτισμικές νοηματοδοτήσεις που διατυπώνονται με την συμπερίληψη στην κοινότητα μάλλον και λιγότερο με το νόημα της σχέσης μεταξύ των προσώπων, που δημιουργείται μέσω της διδασκαλίας και των ενεργών αλληλοεπιδράσεων. Λέξεις κλειδιά: Σχολική βία, ετερότητα, ειδικές μαθησιακές και συμπεριφορικές δυσκολίες

ID:20716 | Η Κοινωνική Αναπαράσταση της Παραβατικότητας των Ανηλίκων στο Δημόσιο Λόγο

Περικλής Αντωνακάκης, Ανδρέας Γανίμας, Κατερίνα Καραγεώργου, Παναγιώτα Πλατανίτη, Νεκταρία Δημοπούλου
Ομάδα Ψυχοκοινωνικού Προβληματισμού

Η παραβατικότητα των ανηλίκων φαίνεται να βρίσκεται στο επίκεντρο της επικαιρότητας το τελευταίο διάστημα. Μάλιστα, μεγάλη δημοσιότητα έλαβε η υπόθεση βιαιοπραγίας σε βάρος ενός 14χρονου κοριτσιού στη Γλυφάδα από συνομήλικές του και λειτούργησε ως αφορμή για να ανοίξει ξανά η δημόσια συζήτηση γύρω από την αυστηροποίηση των ποινών και την τροποποίηση του κώδικα για «τον ποινικό σωφρονισμό ανηλίκων». Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα έρευνα έχει ως στόχο να διερευνήσει την κοινωνική αναπαράσταση της παραβατικότητας των ανηλίκων, όπως αυτή κατασκευάζεται στο δημόσιο λόγο. Μια τέτοια στόχευση έχει ως αφετηρία το ότι οι κοινωνικές αναπαραστάσεις αποτελούν ένα είδος συλλογικής αντιμετώπισης ενός νέου φαινομένου που απασχολεί έντονα την κοινωνία και καλύπτουν το σύνολο των δοξασιών, των γνώσεων και των γνωμών τις οποίες παράγουν και ασπάζονται τα άτομα μιας ίδιας ομάδας για ένα αντικείμενο. Στην έρευνα μας, επιλέχθηκαν τα 150 πρώτα αποτελέσματα που προέκυψαν στην αναζήτηση μέσω Google, βάσει συγκεκριμένων ευρετικών λέξεων («βία, ανήλικες, Γλυφάδα, αυστηροποίηση ποινών»), από την ημερομηνία που έλαβε χώρα το συμβάν στη Γλυφάδα μέχρι και ένα μήνα αργότερα (24 Σεπτεμβρίου – 24 Οκτωβρίου 2024). Τα κείμενα προέρχονται από ειδησεογραφικές ιστοσελίδες ή τη διαδικτυακή έκδοση εφημερίδων και επιλέχθηκαν ως πιο εύκολα προσβάσιμα στο ευρύ κοινό. Η θεματική ανάλυση που θα πραγματοποιηθεί στοχεύει στην ανάδειξη συγκεκριμένων διαστάσεων που συνδέονται τόσο με τα πυρηνικά όσο και τα περιφερειακά στοιχεία της αναπαράστασης (αντικειμενοποίηση) και αναφέρονται στα αίτια (εσωτερικά - εξωτερικά) και τις συνέπειες (ατομικές - συλλογικές) της παραβατικότητας, αλλά και τους τρόπους αντιμετώπισής της. Στη δεύτερη φάση ανάλυσης των δεδομένων, αυτά θα καταχωρηθούν στο πρόγραμμα IRAMUTEQ και θα αναλυθούν βάσει δύο διαστάσεων: την ταυτότητα των υποκειμένων που διατυπώνουν θέσεις (δημιολογούντες, πολιτικοί, δημοσιογράφοι) και τα χαρακτηριστικά του μέσου από το οποίο εκφράζονται αυτές οι θέσεις (αριστερό, δεξιό, κεντρώο). Η παρούσα έρευνα επιδιώκει να προσεγγίσει τη διαδικασία κοινωνιο-γένεσης της αναπαράστασης της παραβατικότητας των ανηλίκων εμβαθύνοντας στον τρόπο που η αναπαράσταση αυτή γεννιέται, δηλ. στον σχηματισμό της και στον τρόπο λειτουργίας της.

ID:20717 | Κοινωνική ψυχολογία εφαρμοσμένη στην εκπαίδευση

Οργανωτής – Πρόεδρος: **Ευθύμιος Λαμπρίδης**
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Συζητητής: **Αλέξης Αρβανίτης**
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Περίληψη

Η εφαρμοσμένη κοινωνική ψυχολογία στην εκπαίδευση έχει συντελέσει σημαντικά στη βελτίωση της κατανόησης, ερμηνείας και βελτίωσης των σχέσεων και της επίδοσης των εμπλεκόμενων μερών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες αυξήθηκαν σημαντικά οι εμπειρικές μελέτες και οι έρευνες πεδίου που μελέτησαν με θεωρίες και μεθόδους της κοινωνικής ψυχολογίας την σχολική πραγματικότητα αναδεικνύοντάς τη σπουδαιότητά της κοινωνικοψυχολογικής ματιάς στη μελέτη και, κυρίως, στη βελτίωση ατόμων και συνθηκών στη σχολική τάξη. Σκοπός του συμποσίου είναι να επικοινωνήσει την εστιασμένη σε αυτή την επιστημονική περιοχή ερευνητική παραγωγή ερευνητριών και ερευνητών από την Ελλάδα και συνάμα να αναδείξει καίρια ζητήματα της εκπαιδευτικής πραγματικότητας μέσα από το πρίσμα της κοινωνικής ψυχολογίας. Το βίωμα της σχολικής απόρριψης μέσα από τα μάτια μητέρων και μαθητών (Μ. Γκέκα & Ν. Μακρή), η ερμηνεία της τακτικής φοίτησης κοινωνικά στιγματισμένων και αποκλεισμένων μαθητών μέσα από τη θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας (Ε. Λαμπρίδης), η ανάλυση της κατασκευής της ταυτότητας του «γονιού μαθητή/τριας» στο πρόγραμμα σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση (Ε. Κωνσταντινίδου) και η αποτύπωση και αποτίμηση μιας παρέμβασης στο πεδίο με στόχο την εγγραμματοσύνη εκπαιδευτικών Β/βαθμιας ως προς τη ψυχική υγεία (Π. Παναγιωτοπούλου και Φ, Νούλα) οριοθετούν το πλαίσιο του συμποσίου και συνάμα επισημαίνουν την αμεσότητα και εμβάθυνση της κοινωνικοψυχολογικής σκέψης στην εκπαίδευση. Η συζήτηση από τον Α. Αρβανίτη αναμένεται να αναδείξει συγκλίσεις μεταξύ των εργασιών και κριτικές προτάσεις για την ερευνητική εξειδίκευση μελλοντικών προκλήσεων στο πεδίο αυτό.

Συμπόσιο «Κοινωνική ψυχολογία εφαρμοσμένη στην εκπαίδευση»
Οργανωτής – Πρόεδρος: **Ευθύμιος Λαμπρίδης**
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Συζητητής: **Αλέξης Αρβανίτης**
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η σημασία της βιωματικής προσέγγισης στη μελέτη των ψυχοκοινωνικών φαινομένων: Η διερεύνηση του βιώματος της σχολικής απόρριψης

Μαρία Γκέκα & Νεκταρία Μακρή
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως στόχο να αναδείξει τη σημασία του βιώματος στη μελέτη των ψυχοκοινωνικών φαινομένων στο πεδίο της κοινωνικής ψυχολογίας. Η βιογραφική προσέγγιση δίνει έμφαση στη σκοπιά των δρώντων υποκειμένων και στην υποκειμενική πρόσληψη των κοινωνικών φαινομένων, επιτρέποντας την ανάδυση των

κοινωνικών χαρακτηριστικών στη δημιουργία και επεξεργασία του ατομικού βιώματος. Δημιουργείται με αυτό τον τρόπο μια άμεση συσχέτιση μεταξύ των συγκινησιακών παραμέτρων που συνθέτουν το βίωμα του ατόμου και των κοινωνικών επιδράσεων, μέσω των διαπροσωπικών σχέσεων, των ομαδικών, διομαδικών και ιδεολογικών τοποθετήσεων (πεποιθήσεων, κοινωνικών αναπαραστάσεων). Τη θεωρητική οπτική της βιογραφικής προσέγγισης θα φωτίσουν έρευνες με αντικείμενο μελέτης τη διερεύνηση του βιώματος, από τη μια, μητέρων των οποίων τα παιδιά τους λόγω μαθησιακών δυσκολιών βίωσαν σχολική απόρριψη κι από την άλλη, μιας ενήλικης γυναίκας η οποία βίωσε ως μαθήτρια δημοτικού τη απόρριψη στο σχολικό περιβάλλον λόγω ζητημάτων υγείας. Μέσω των αυτοβιογραφικών συνεντεύξεων διερευνήθηκε το προσωπικό τους βίωμα και τα συναισθήματά τους σχετικά με τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν, τον τρόπο με τον οποίο επηρεάστηκε η σχολική, κοινωνική και οικογενειακή τους ζωή, καθώς και τους τρόπους που αναζήτησαν για να υποστηριχθούν και να υποστηρίξουν τα παιδιά τους.
Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν την ασάφεια κατανόησης των μαθησιακών δυσκολιών από τους εκπαιδευτικούς, την ενοχοποίηση των μητέρων για την μη έγκαιρη και έγκυρη αντιμετώπιση της κατάστασης, την απουσία κατανόησης και στήριξης σχεδόν σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης από τους εκπαιδευτικούς, την απομόνωση και τον αποκλεισμό, τα συναισθήματα ενοχής και θυμού αφήνοντας αυτή η εμπειρία ένα ισχυρό αποτύπωμα στο ψυχισμό των γονέων και των μαθητών. Επιπλέον, παρατηρούμε ότι αναδύονται έννοιες όπως η διαφορετικότητα, οι κοινωνικές αναπαραστάσεις της υγείας και του καλού μαθητή, η δυναμική των ομάδων ώστε να αποδώσουν νόημα και εξήγηση στην εμπειρία της απόρριψης.

Η θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας ως κανόνας ανάλυσης της σχολικής επιτυχίας κοινωνικά αποκλεισμένων μαθητών.

Ευθύμιος Λαμπρίδης
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται συγκριτικά ερευνητικά δεδομένα από δύο χωριστές μελέτες οι οποίες μελέτησαν τη σχολική επιτυχία μαθητών Ρομά υπό το πρίσμα της θεωρίας της κοινωνικής ταυτότητας και συγκεκριμένα σύμφωνα με τις στρατηγικές διαχείρισης του πλήγματος της κοινωνικής ταυτότητας. Σκοπός των δύο μελετών ήταν να αναδείξουν τον λόγο/τους λόγους για τον οποίο/τους οποίους μαθητές που προέρχονται από μία κοινωνικά αποκλεισμένη και στιγματισμένη κοινωνική ομάδα με πολύ υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής και εγκατάλειψης, εμφανίζουν τακτική σχολική φοίτηση και σχολική επιτυχία. Και οι δύο μελέτες άντλησαν το ερευνητικό τους υλικό μέσω ερευνητικών συνεντεύξεων ημι-δομημένου τύπου. Στη μία μελέτη συμμετείχαν μητέρες Ρομά και οι γιοι και κόρες τους που φοιτούν στο Γυμνάσιο (N = 20). Στην άλλη μελέτη συμμετείχαν γονείς Ρομά τα παιδιά των οποίων φοιτούν τακτικά και επιτυχώς στο Γυμνάσιο (N = 28). Η ανάλυση περιεχομένου του λόγου των συμμετεχόντων ανέδειξε ότι στη μία περίπτωση υιοθετήθηκε η στρατηγική της ενίσχυσης της μειοψηφικής ταυτότητας, ενώ στην άλλη η ατομική κινητικότητα. Μέσα από τον λόγο των συμμετεχόντων αναδείχτηκαν, επίσης, η συμβολή της προσλαμβανόμενης διάκρισης, της διομαδικής επαφής και της ταυτοποίησης/αποταυτοποίησης ως σημαντικών εννοιολογικών πυλώνων της συγκεκριμένης κατασκευής. Τα ευρήματα συζητούνται περαιτέρω στη βάση της θεωρίας της κοινωνικής ταυτότητας και των δυναμικών των διομαδικών σχέσεων.

Η κατασκευή/διακυβέρνηση της ταυτότητας του «γονιού μαθητή/-τριας» στο Πρόγραμμα Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση (2021)

Ευθαλία Κωνσταντινίδου
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Σκοπός της παρουσίασης είναι η ανάλυση της κατασκευής και, ταυτόχρονα, της διακυβέρνησης της ταυτότητας του «γονιού μαθητή/-τριας» στο νομοθετικό κείμενο του προγράμματος σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση (Υπουργική Απόφαση 160476/Δ1, ΦΕΚ 5961 17.12.2021), στο πλαίσιο της λογικής εκπαιδευτικής πολιτικής της σύνδεσης σχολείου-οικογένειας. Η έρευνα αντλεί τη θεωρητική και μεθοδολογική της οπτική από την Κριτική Κοινωνική Λογοψυχολογία, ιδιαίτερα σε σχέση με την ταυτότητα ως λόγο, υιοθετώντας έναν κοινωνικό κονστρουξιονιστικό και μεταδομιστικό επιστημολογικό προσανατολισμό. Από την άποψη της μεθοδολογίας, κατανοώντας το κείμενο ως νομοθετική πρακτική του λόγου, αντλώντας και από τη Νομική Πραγματολογία και τη Συστημική Λειτουργική Γλωσσολογία, για την ανάλυση του κειμένου του συγκεκριμένου προγράμματος σε μικρο-επίπεδο, το κείμενο προσεγγίζεται ως λόγος όπου χρησιμοποιείται η κατηγορία «γονιός μαθητή/-τριας» για τη δικαιολόγηση της θεσμοθέτησης των συγκεκριμένων κανόνων παιδαγωγικής πρακτικής. Στο μακρο-επίπεδο, το κείμενο προσεγγίζεται ως πεδίο ιδεολογικών πόρων από τους οποίους αντλεί το νόημά της η κατηγορία αυτή, ώστε να νομιμοποιούνται οι επιλογές της εκπαιδευτικής πολιτικής ως σύμφωνες με τις αρχές της Νέας Δημόσιας Διοίκησης και της (νεο)φιλελεύθερης διακυβέρνησης, αξιοποιώντας την έννοια της «διακυβερνησιμότητας», που εισηγήθηκε στο έργο του ο Foucault.

Διερεύνηση και Ενίσχυση Εγγραμματοσύνης Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με την ψυχική υγεία: Ένα πρόγραμμα Παρέμβασης

Πέννυ Παναγιωτοπούλου
Πανεπιστήμιο Πατρών
Φωτεινή Νούλα
Ψυχολόγος

Η εργασία διερευνά την εγγραμματοσύνη των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την ψυχική υγεία και την ενίσχυσή της μέσω του Οδηγού «Teacher Knowledge Update» του Καναδικού Οργανισμού Teen Mental Health. Η εγγραμματοσύνη των εκπαιδευτικών σχετικά με την ψυχική υγεία περιλαμβάνει την ικανότητα αναγνώρισης των ψυχικών διαταραχών, τις γνώσεις σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου και με τα αίτια ψυχικών διαταραχών, τις γνώσεις των τεχνικών αυτοβοήθειας, τις γνώσεις σχετικά με την αναζήτηση εξωτερικών πηγών βοήθειας και τις στάσεις απέναντι στην ψυχική ασθένεια και είναι κρίσιμης σημασίας για την πρόληψη, αναγνώριση και παρέμβαση στα προβλήματα ψυχικής υγείας των παιδιών και των νέων. Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτέλεσαν 80 εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 40 από την περιοχή των Τρικάλων και 40 από την περιοχή της Αττικής. Η προμέτρηση και η μεταμέτρηση της εγγραμματοσύνης των εκπαιδευτικών όσο και η παρέμβαση με την αποστολή του οδηγού στην πειραματική ομάδα έγινε ηλεκτρονικά. Τα αποτελέσματα έδειξαν βελτίωση στο επίπεδο εγγραμματοσύνης στην ομάδα παρέμβασης σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου και στην ομάδα παρέμβασης μεταξύ προμέτρησης και μεταμέτρησης. Επίσης, οι γυναίκες εμφάνισαν υψηλότερο επίπεδο εγγραμματοσύνης σχετικά με την Ψυχική Υγεία μετά την παρέμβαση συγκριτικά με τους άνδρες.

ID:20724 | Έμμηνος ρύση: στάσεις, ποιότητα ζωής και πρόθεση να ζητήσουν βοήθεια για σχετικές δυσκολίες φοιτητριών

Σοφία Βιτσαξάκη[1], Ντιάνα Χαρίλα[2]
[1]Ψυχολόγος, MSc. Προαγωγή & Αγωγή Υγείας, ΕΚΠΑ, Αθήνα
[2]Μέλος ΕΔΙΠ Τμήμα Ψυχολογίας ΕΚΠΑ, Αθήνα

Η έμμηνος ρύση αποτελεί το τέλειο βιοψυχοκοινωνικό φαινόμενο στη ζωή μιας γυναίκας. Οι προεκτάσεις του είναι τόσο σωματικές, όσο και ψυχοκοινωνικές.Είναι δείκτης υγείας και όχι μόνο αναπαραγωγικής υγείας.Τα συμπτώματα και οι δυσκολίες κατά την περίοδο της εμμηνορρυσίας διαφέρουν και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την καθημερινότητα των γυναικών. Η παρούσα έρευνα στοχεύει να εξετάσει τις στάσεις των γυναικών απέναντι στην έμμηνο ρύση, την σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής τους και την πρόθεσή τους να ζητήσουν βοήθεια για τα προβλήματα που συνδέονται με αυτή.
Η μελέτη αυτή πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή 150 φοιτητριών του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.
Οι συμμετέχουσες συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια που κάλυπταν δημογραφικά στοιχεία, βασικά συμπτώματα της εμμήνου ρύσης, στάσεις απέναντι σε αυτή, ποιότητα ζωής και πρόθεση αναζήτησης βοήθειας. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα συμπτώματα κατά την έμμηνο ρύση επηρεάζουν αρνητικά τις στάσεις των γυναικών, με τις γυναίκες να θεωρούν το φαινόμενο εξουθενωτικό ή ενοχλητικό όταν υπάρχουν έντονα σωματικά ή ψυχοσυναισθηματικά συμπτώματα. Επίσης, οι μισές από τις συμμετέχουσες ανέφεραν ότι τα συμπτώματα επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα ζωής τους. Εντούτοις, πολλές γυναίκες δεν ζητούν επαγγελματική βοήθεια για τα προβλήματα που σχετίζονται με την εμμηνόρροια. Συμπερασματικά, η έρευνα αναδεικνύει την ανάγκη για περισσότερη εκπαίδευση, κοινού και ειδικών, και παρέμβαση στον τομέα της γυναικείας υγείας, ώστε να μην μετατραπεί η έμμηνος ρύση σε μια επώδυνη και μακροχρόνια εμπειρία.

ID:20783 | Η κατασκευή του αυταρχισμού ως οπισθοδρόμηση στον ελληνικό κοινοβουλευτικό λόγο

Ευαγγελία Φίγγου[1], Νίκος Μποζατζής[2], Ευάγγελος Ντόντης[3], Ιωάννης Μίχος[1], Κυριακή Καραγιάννη[4], Αντώνης Σαπουντζής[5]

[1] Ψυχολογίας, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη

[2] Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

[3] School of Psychology and Counselling, The Open University,

[4] Τμήμα Επιστημών Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δ.Π.Θ.

[5] Τμήμα Επιστημών Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δ.Π.Θ.

Στην εισήγηση αυτή διερευνώνται τρόποι με τους οποίους κατασκευάζεται και απο-νομιμοποιείται ο αυταρχισμός εντός περιστάσεων ελληνικού κοινοβουλευτικού λόγου. Εντός της ιστορίας της κοινωνικής και πολιτικής ψυχολογίας, η έννοια του αυταρχισμού αποτελεί ένα κεντρικό πεδίο εστίασης της θεωρίας και της έρευνας. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι συχνά επισημαίνεται η ανάγκη προσέγγισης του αυταρχισμού εντός συγκεκριμένων ιστορικών και πολιτικών πλαισίων, η μελέτη του, εν πολλοίς, παραμένει καθηλωμένη εντός μια ατομικιστικής και οικουμενικής οπτικής. Σε αντίθεση προς την τάση αυτή, υιοθετώντας τη σκοπιά της στροφής στον λόγο στην κοινωνική ψυχολογία, στην παρούσα εισήγηση προσεγγίζουμε τον λόγο περί αυταρχισμού ως προσανατολισμένο στη δράση και συντονισμένο στην επίτευξη τοπικού / ρητορικού και απώτερου ιδεολογικού έργου. Το σώμα των ερευνητικών δεδομένων που εξετάζεται περιλαμβάνει απομαγνητο-φωνήσεις κοινοβουλευτικών συζητήσεων για ζητήματα της εντόπιας και διεθνούς πολιτικής επικαιρότητας τα οποία στον ελληνικό δημόσιο λόγο δημιούργησαν αντιπα-ραθέσεις γύρω από την επιχειρηματολογούμενη αυταρχική στροφή της ελληνικής κυβέρνησης. Συγκεκριμένα, τα δεδομένα μας επικεντρώνονται (α) στο 'σκάνδαλο των υποκλοπών' και (β) στην πολιτική της ελληνικής κυβέρνησης ως προς το ζήτημα της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιούνται εννοιολογικά εργαλεία της στροφής στον λόγο στην κοινωνική ψυχολογία. Η ανάλυσή μας υποδεικνύει ότι ένα κοινό αναπαραστασιακό απόθεμα των πολιτικών κομμάτων για την απο-νομιμοποίηση συγκεκριμένων πολιτικών και πρακτικών ήταν η κατασκευή του αυταρχισμού ως οπισθοδρομικού μέσα από δύο διακριτές επιχειρηματολογικές γραμμές: (α) η πρώτη, διατυπώνοντας χρονικές συγκρίσεις, συγκροτεί τον αυταρχισμό ως πρόβλημα του παρελθόντος ή/και αναπαριστά σύγχρονες αυταρχικές πρακτικές ως εξαιρέσεις στον κανόνα (β) η δεύτερη συγκροτεί την ελληνική πολιτική πραγματικότητα ως ανατολίτικη και οπισθοδρομική, σε αντίστιξη προς τη δυτικότροπη πολιτική πραγματικότητα της Ευρώπης η οποία κατασκευάζεται ως εγγενώς δημοκρατική. Συζητούνται οι εγγύτερες και απώτερες πολιτικές και ιδεολογικές συνέπειες των αναλυτικών μας ευρημάτων καθώς και τα πλεονεκτήματα της επικέντρωσης της μελέτης του αυταρχισμού στα συγκείμενα της πολιτικής ρητορικής.

Λέξεις κλειδιά: αυταρχισμός, ιδεολογική νομιμοποίηση, λογοψυχολογία, οπισθοδρόμηση, πολιτική ρητορική.

ID:20785 | Η επίδραση του δι-διαλεκτισμού Ποντιακής-Νεοελληνικής στον ανασταλτικό έλεγχο, την εναλλαγή και την εργαζόμενη μνήμη: Μια μελέτη με δι-διαλεκτικούς ομιλητές μεγαλύτερης ηλικίας

Μαρίνα Τριανταφύλλου, Ελβίρα Μασούρα
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.), Θεσσαλονίκη

Η καλύτερη επίδοση των δίγλωσσων/πολύγλωσσων πληθυσμών σε σύγκριση με τους μονόγλωσσους, σε έργα εκτελεστικών λειτουργιών αναφέρεται στη βιβλιογραφία ως το πλεονέκτημα της διγλωσσίας (Bialystok, 2021). Το φαινόμενο έχει μελετηθεί αρκετά, αν και έχουν αναφερθεί αντιφατικά δεδομένα για την ύπαρξη του, και έχει επεκταθεί και σε έμπειρους χρήστες μιας ξένης γλώσσας. Παρόλα αυτά, λίγα είναι γνωστά για την ύπαρξή του σε δι-διαλεκτικους πληθυσμούς. Η παρούσα έρευνα είχε στόχο τη διερεύνηση της πιθανής επίδρασης του δι-διαλεκτισμού Ποντιακής-Νεοελληνικής στις εκτελεστικές λειτουργίες, συγκεκριμένα του ανασταλτικού ελέγχου και της εναλλαγής, καθώς και στην εργαζόμενη μνήμη σε τυπικούς ενήλικες μεγαλύτερης ηλικίας που μιλούν την ελληνική γλώσσα και την ποντιακή διάλεκτο. Στην έρευνα συμμετείχαν 58 Έλληνες και Πόντιοι-Έλληνες ηλικίας 59-81 ετών, οι οποίοι χωρίστηκαν σε δύο ομάδες, 28 μονόγλωσσοι ομιλητές της Νεοελληνικής και 30 δι-διαλεκτικοί ομιλητές της Ποντιακής διαλέκτου και της Νεοελληνικής. Οι συμμετέχοντες επιδόθηκαν σε έργα εκτελεστικών λειτουργιών και εργαζόμενης μνήμης, συγκεκριμένα στο έργο ανασταλτικού ελέγχου Stroop, στο έργο εναλλαγής colour-shape, και στην ευθεία και την αντίστροφη ανάκληση ψηφίων και θέσης κύβων. Η στατιστική ανάλυση από τη σύγκριση της επίδοσης των δύο ομάδων στα έργα, αποκάλυψε μια στατιστικά σημαντική διαφορά μόνο στο έργο της εναλλαγής (colour-shape) με τους μονόγλωσσους να τα πηγαίνουν καλύτερα από τους δι-διαλεκτικούς, ενώ η διαφορά στην επίδοση των δύο ομάδων στα υπόλοιπα έργα δεν ήταν στατιστικά σημαντική. Βάσει των αποτελεσμάτων, φαίνεται πως ακόμη κι αν ο δι-διαλεκτισμός είναι μια εμπειρία αντίστοιχη της διγλωσσίας δεν είναι τόσο ισχυρή ώστε να προσδίδει γνωστικό πλεονέκτημα στο δι-διαλεκτικό πληθυσμό συγκριτικά με το μονόγλωσσο. Τα αποτελέσματα συζητιούνται στο πλαίσιο μιας κριτικής στάσης και αμφισβήτησης απέναντι στη γενίκευση του πλεονεκτήματος της διγλωσσίας. Μελλοντικές έρευνες με περισσότερες διαλέκτους στο χώρο του ελληνικού δι-διαλεκτισμού και με τη χρήση διαφορετικών έργων είναι απαραίτητες για τη διεξαγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων.

Λέξεις-κλειδιά: διγλωσσία, δι-διαλεκτισμός, ανασταλτικός έλεγχος, εναλλαγή, εργαζόμενη μνήμη

ID:20787 | Η επίδραση των χαρακτηριστικών της ιδεοψυχαναγκαστικής διαταραχής στην δραστηριότητα ντοπαμίνης, και το Καταστασιακό άγχος πριν και μετά από αξιολόγηση των συμμετρικών καταναγκαστικών-πράξεων

Καλλιόπη Μέγαρη[1], Νικολέτα Τσομπανίδου[1], Δήμητρα Κατσαρού[2]
[1] Ψυχολογίας, CITY College, University of York Europe Campus, Thessaloniki
[2] Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Νεότερες εξελίξεις αναφέρουν πως η Ιδεοψυχαναγκαστική Διαταραχή (ΙΨΔ) είναι ένας «Συμπεριφορικός Εθισμός» που σύμφωνα με την «Θεωρία Των Δύο-Παραγόντων Μάθησης» του Mowrer (1947), πραγματοποιείται μέσω συσχέτισης ερεθισμάτων (Classical-Conditioning) και ακόλουθων επιβραβεύσεων/τιμωριών (Operant-Conditioning). Επομένως, στην παρούσα έρευνα θέλαμε να μελετήσουμε το πως η Ομάδα Σοβαρότητας (Severity) στη Συμμετρία ΙΨΔ (Y-BOCS), διασταυρωμένη με το Χαρακτηριστικό Άγχος (T-STAI), επηρεάζει τη δραστηριότητα Ντοπαμίνης (sEBR), το υποκειμενικό Καταστασιακό Άγχος (S-STAI) και το φυσιολογικό Καταστασιακό Άγχος (MBP) πριν και μετά την καταναγκαστική-πράξη. 80 συμμετέχοντες με ΜΟ ηλικίας 30.8χρονών ολοκλήρωσαν το Yale-Brown Obsessive-Compulsive Scale (Y-BOCS), "Trait-Subscale" του State-Trait Anxiety Inventory (T-STAI) και υποβλήθηκαν στην ακόλουθη διαδικασία; (1)έκθεση σε χαοτικά-τοποθετημένα αντικείμενα, (2)τοποθέτηση αντικειμένων σε τάξη και (3) έκθεση σε εύρυθμα-τοποθετημένα αντικείμενα. Μετά την ολοκλήρωση των εκθέσεων, πραγματοποιήθηκαν μετρήσεις πάνω στο φυσιολογικό Καταστασιακό Άγχος (Mean Blood-Pressure) με το Hartmann Tensoval Sphygmomanometer, στη δραστηριότητα Ντοπαμίνης (Spontaneous Eye-Blink Rate) με το NeuroSky MindWave Mobile Headset και στο υποκειμενικό Καταστασιακό Άγχος με το "State-Subscale" του State-Trait Anxiety Inventory. Στην στατιστική-ανάλυση υποδείχθηκε μέσω του Pearson's Correlation και Linear Regression, πως η Σοβαρότητα στη Συμμετρία ΙΨΔ (Y-BOCS) είχε ισχυρή θετική και γραμμική σχέση με το Χαρακτηριστικό Άγχος (T-STAI). Επιπρόσθετα, στις αναλύσεις Anova, τα στατιστικά-σημαντικά αποτελέσματα στο υποκειμενικό Καταστασιακό Άγχος, έδειξαν πως οι S-STAI βαθμολογίες ήταν υψηλότερες πριν την καταναγκαστική-πράξη και παρά τα μη στατιστικά-σημαντικά αποτελέσματα στο φυσιολογικό Καταστασιακό Άγχος και τη δραστηριότητα Ντοπαμίνης, υπήρξαν ελπιδοφόρες τάσεις πως το MBP ήταν υψηλότερο πριν και το sEBR μετά την καταναγκαστική-πράξη. Συμπληρωματικά, η Ομάδα Σοβαρότητας ΙΨΔ επηρέαζε θετικά τις αλλαγές πριν και μετά την καταναγκαστική-πράξη. Συμπερασματικά, προτάθηκε ένα νέο ΙΨΔ μοντέλο «Ο Κύκλος Της Ιδεοψυχαναγκαστικής Διαταραχής Των 4 Σταδίων» και θεραπευτικό πλαίσιο «Θεραπεία Δυών-Στοιχείων: Δραστηριότητα Ντοπαμίνης Και Καταστασιακό Άγχος» που φαίνεται ότι θα μπορεί να προσφέρει εξελίξεις στο πεδίο της ψυχολογίας.

ID:20788 | Μία επιστημονικομετρική ανασκόπηση της συσχέτισης μεταξύ παιδικού τραύματος και ύπνου

Βασίλειος Καρατζόγλου[1], Carollo Alessandro[2], Ευαγγελία Καραγιαννοπούλου[3], Gianluca Espostio[2], Xote Tadhg O. Seaghdha[4], Dagmara Dimitriou[5]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[2] Department of Psychology and Cognitive Science, University of Trento
[3] Τμήμα Ψυχολογίας, Research Department of Clinical Educational and Health Psychology, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, UCL Institute of Education
[4] The National Organization for Reducing Stress, Anxiety & Depression
[5] Psychology and Human Development, UCL Institute of Education L

Ο ύπνος είναι μία πολύπλοκη κατάσταση που περιλαμβάνει αλληλεπιδράσεις μεταξύ νευροφυσιολογικών, ψυχολογικών και νευροχημικών διεργασιών, οι οποίες επιδρούν με τη σειρά τους στη λειτουργία του εγκεφάλου, τις ανοσολογικές αποκρίσεις, την ψυχική υγεία και την ποιότητα ζωής. Οι Ανεπιθύμητες Παιδικές Εμπειρίες (ΑΠΕ) αποτελούν ένα παγκόσμιο φαινόμενο που συνδέεται με διαταραχές ύπνου, επηρεάζοντας περαιτέρω τη σωματική και ψυχική υγεία των ανθρώπων . Δεδομένης της σχέσης μεταξύ των ΑΠΕ και του ύπνου, η παρούσα ανασκόπηση στοχεύει στον εντοπισμό των σημαντικότερων δημοσιεύσεων, των κύριων θεματικών τάσεων και των κενών στη σχετική βιβλιογραφία. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, αντλήθηκαν 882 άρθρα από το Scopus και πραγματοποιήθηκε ανάλυση συν-παραπομπής εγγράφων. Οι ερευνητικές τάσεις επικεντρώθηκαν στις μακροπρόθεσμες συνέπειες των ΑΠΕ στον ύπνο με έμφαση στο ρόλο της μορφής, του χρονικού και τη συσσώρευσης αυτών των εμπειριών. Επιπλέον, πρόσφατη μελέτη αξιοποιώντας τη μηχανική μάθηση και την ανάλυση δικτύων διερεύνησε παράγοντες που θα μπορούσαν να δώσουν χρήσιμες πληροφορίες για ενήλικες με ιστορικό ΑΠΕ και προβλήματα ύπνου. Οι μελέτες έδειξαν πως οι ΑΠΕ σχετίζονται με πολλαπλά προβλήματα/ διαταραχές ύπνου που μπορεί να διατηρηθούν μέχρι την ενηλικίωση, με συνέπειες στη γνωστική και συμπεριφορική λειτουργία των ατόμων. Επιπλέον, οι τόσο οι γνωστικές και συμπεριφορικές όσο και οι νευροβιολογικές επιδράσεις έχουν συσχετιστεί με αυξημένο κίνδυνο ψυχικών διαταραχών. Καθίσταται αναγκαία η διαχρονική ανάλυση της σχέσης μεταξύ των ΑΠΕ, του ύπνου και χαρακτηριστικών ανθεκτικότητας σε πληθυσμούς ενηλίκων, με τη χρήση αντικειμενικών μεθόδων αξιολόγησης και νευροβιολογικών δεικτών.

ID:20789 | Εμπειρίες Ανάρρωσης των Ναρκομανών Ανωνύμων και η Εφαρμογή του CHIME-D: Μία Ποιοτική Έρευνα

Αλεξάνδρα-Ειρήνη Συκομιτέλλη
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
Μεταπτυχιακό πρόγραμμα Έρευνας στην Κλινική και Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία
Vrije Universiteit Amsterdam, Άμστερνταμ

Οι διαταραχές χρήσης ουσιών έχουν τεράστιες επιπτώσεις σε πολλαπλά επίπεδα, επηρεάζοντας τα ίδια τα άτομα, τις οικογένειές τους, αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Η ανάρρωση περιλαμβάνει την αποχή από τις εξαρτησιογόνες ουσίες και αποτελεί μία βαθιά αλλαγή στον τρόπο και την ποιότητα ζωής. Η παρούσα ποιοτική έρευνα στόχευσε στη διερεύνηση των εμπειριών των ατόμων με διαταραχές χρήσης ουσιών, τα οποία συμμετείχαν στις ομάδες αυτοβοήθειας των Ναρκομανών Ανωνύμων [ΝΑ], εστιάζοντας ιδιαίτερα στις διεργασίες της ανάρρωσης σύμφωνα με το εννοιολογικό πλαίσιο CHIME-D (σύνδεση, ελπίδα και αισιοδοξία, νόημα στη ζωή, ενδυνάμωση και δυσκολίες). Για τον σκοπό αυτό, χρησιμοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις 6 ατόμων (που συμμετείχαν στο ΝΑ), στις οποίες διενεργήθηκε επαγωγική και παραγωγική θεματική ανάλυση. Τα ευρήματα, σε γενικές γραμμές, φανερώνουν τις εμπειρίες ζωής των ατόμων πριν την έναρξη των διαταραχών χρήσης ουσιών και τους παράγοντες, οι οποίοι σχετίζονται με την ανάπτυξη εξαρτήσεων (οικογενειακό πλαίσιο, σχολικό πλαίσιο και προυπάρχουσα ψυχοπαθολογία), την πορεία από τη χρήση στην εξάρτηση (περίοδος πειραματισμού και περίοδος εξάρτησης), την επαφή με το ΝΑ, καθώς και τις διεργασίες της ανάρρωσης (σύνδεση, ελπίδα και αισιοδοξία, νόημα στη ζωή, ενδυνάμωση και δυσκολίες). Παρά την επιβεβαίωση του μοντέλου CHIME, οι δυσκολίες βρέθηκαν εντός των υπόλοιπων διεργασιών και επομένως, δεν αποτελούν μία ξεχωριστή κατηγορία (π.χ. δυσκολίες σε σχέση με την ενδυνάμωση). Η σύνδεση θεωρείται κεντρική στην ανάρρωση από τις διαταραχές χρήσης ουσίας. Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη διάφορα στοιχεία τόσο από την περίοδο της εξάρτησης, όσο και από τις διεργασίες της ανάρρωσης, παρατηρούμε στους συμμετέχοντες στοιχεία μετατραυματικής ωρίμανσης.

Λέξεις-κλειδιά: *Ναρκομανείς Ανώνυμοι, διαταραχές χρήσης ουσιών, ανάρρωση, μοντέλο CHIME-D, ποιοτική έρευνα*

ID:20790 | Προκλήσεις στη σχολική ζωή μαθητών/τριών επαγγελματικής εκπαίδευσης: Ακαδημαϊκές, επαγγελματικές και ψυχοκοινωνικές διαστάσεις

Κωνσταντίνος Βουγιούκας[1], Ευαγγελία Καραγιαννοπούλου[2]
Οργανωτής / Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βουγιούκας[1]
Συζητήτρια: Ευαγγελία Καραγιαννοπούλου[2]
[1] Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Στην Ελλάδα, ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών/τριών, περίπου 34% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, φοιτούν σε Επαγγελματικά Λύκεια (European Commission, 2023). Παρά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις σε επίπεδο εκπαιδευτικής και κοινωνικής πολιτικής, σημαντικές προκλήσεις και εμπόδια παραμένουν σε ΕΠΑΛ και να επηρεάζουν τη σχολική ζωή των μαθητών/τριών, την μετάβασή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας, καθώς και τη ψυχική υγεία και ευζωία. Στο παρόν συμπόσιο παρουσιάζονται τρεις ερευνητικές εργασίες που αφορούν σύγχρονα ζητήματα και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν μαθητές/τριες και εκπαιδευτικοί των ΕΠΑΛ. Στην πρώτη έρευνα μεικτών μεθόδων μελετήθηκαν τα μελλοντικά σχέδια και οι στόχοι (επαγγελματικοί, ακαδημαϊκοί, διασκέδαση/υγεία) 111 μαθητών/τριών επαγγελματικών λυκείων καθώς και η επίδραση που έχουν σε αυτά τα σχέδια οι πεποιθήσεις αυτο-αποτελεσματικότητας και αυτοαξίας τους. Στη δεύτερη ποσοτική έρευνα διερευνήθηκαν οι ακαδημαϊκοί και ακαδημαϊκοί-επαγγελματικοί δυνητικοί εαυτοί 210 μαθητών/ριών Α΄ τάξης επαγγελματικών λυκείων. Στην τρίτη ποσοτική έρευνα εξετάστηκε η εν γένει αντιλαμβανόμενη επάρκεια, ευθύνη και τυχόν αρνητικά συναισθήματα των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας ως προς τη διαχείριση της ψυχικής υγείας των μαθητών/τριών τους καθώς και οι γνώσεις και οι στάσεις τους ως προς τον μη αυτοκτονικό αυτοτραυματισμό. Συνολικά, μέσα από τις τρεις αυτές ερευνητικές προσπάθειες και την οπτική μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών αναδεικνύεται ο εν δυνάμει προστατευτικός ρόλος του σχολικού πλαισίου για την ακαδημαϊκή και ψυχοκοινωνική υποστήριξη μαθητών/τριών και η σύνδεση του σχολείου με την προσωπική και ακαδημαϊκή/επαγγελματική εξέλιξη και ευζωία των μαθητών/τριών ΕΠΑΛ. Κάθε παρουσίαση δίνει έμφαση στην πρακτική εφαρμογή και στις προεκτάσεις των ευρημάτων για εκπαιδευτικούς και ψυχολόγους που υπηρετούν σε τέτοιες δομές.

Οι μελλοντικοί στόχοι εφήβων μαθητών/τριών επαγγελματικής εκπαίδευσης: Η επίδραση των πεποιθήσεων αυτο-αποτελεσματικότητας και αυτοαξίας

Κωνσταντίνος Βουγιούκας[1], Λητώ Ελένη Μιχαλοπούλου[2]
[1] Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2]Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Παρά τις πρόσφατες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες σε Ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο για βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, τα στοιχεία δείχνουν ότι η ελκυστικότητα της επιλογής της επαγγελματικής εκπαίδευσης παραμένει χαμηλή, υπάρχουν αρνητικές στάσεις σε επίπεδο κοινωνίας και το ποσοστό των

άνεργων αποφοίτων επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι υψηλό. Επιπλέον έχει διαπιστωθεί ότι, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό Ελλήνων μαθητών που φοιτούν σε δομές επαγγελματικής εκπαίδευσης έχουν θετική στάση για το μέλλον, δεν έχουν μία ακριβή εικόνα γι' αυτό παραπομπή;. Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τα μελλοντικά σχέδια και στόχους μαθητών/τριών δύο επαγγελματικών λυκείων (ΕΠΑΛ) και την επίδραση που έχουν σε αυτά οι πεποιθήσεις αυτο-αποτελεσματικότητας και αυτοαξίας. 111 μαθητές που το σχολικό έτος 2022-2024 φοιτούσαν σε ΕΠΑΛ της Αττικής (μέσος όρος ηλικίας = 16.4, 67.6% άνδρες) κλήθηκαν να λάβουν μέρος στην έρευνα με χρήση ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων. Οι μελλοντικοί στόχοι των μαθητών/τριών διερευνήθηκαν με την χρήση της ποιοτικής ανάλυσης των Προσωπικών Πρότζεκτς (Personal Project Analysis) (Little, 1983), ενώ οι πεποιθήσεις αυτο-αποτελεσματικότητας και αίσθησης αυτοαξίας μετρήθηκαν μέσω ερωτηματολογίων αυτό-αναφοράς (Rosernberg, 1965; Schwarzer & Jerusalem, 1995). Με βάση τη θεματική ανάλυση των προτεραιοτήτων των εφήβων, τα μελλοντικά τους σχέδια αφορούσαν την επαγγελματική τους εξέλιξη, ακαδημαϊκούς στόχους και τα σχέδια για διασκέδαση και υγεία. Ένα σημαντικό ποσοστό των μαθητών ΕΠΑΛ του δείγματος της έρευνας (39.6%) δεν ανέφεραν κανένα μελλοντικό σχέδιο. Από τις αναλύσεις παλινδρόμησης, διαφαίνεται η σημαντικότητα των πεποιθήσεων αυτοαξίας ως προγνωστικού παράγοντα στη μελλοντική ταυτότητα των μαθητών ΕΠΑΛ, αλλά όχι η σημαντικότητα των πεποιθήσεων αυτό-αποτελεσματικότητάς. Προεκτάσεις για εκπαιδευτικούς και ψυχολόγους αφορούν στην αναδυόμενη ανάγκη της καλλιέργειας των διαστάσεων της εικόνας των εφήβων μαθητών/τριων ΕΠΑΛ ώστε να αναπτύξουν μελλοντικά σχέδια επαγγελματικού και ακαδημαϊκού περιεχομένου.

Λέξεις-κλειδιά: *μελλοντικά σχέδια, αυτοαποτελεσματικότητα, αυτοαξία, επαγγελματικά λύκεια*

Ακαδημαϊκή αυτο-ρύθμιση και επίτευξη μέσα από την οπτική των δυνητικών εαυτών και της θεωρίας του κινήτρου βασιζόμενου στην ταυτότητα: Η περίπτωση των μαθητών επαγγελματικών λυκείων

Ευρώπη Ευθυμιάδου, Ελευθερία Ν. Γωνίδα, Γρηγόρης Κιοσέογλου
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Οι μαθητές των επαγγελματικών λυκείων (ΕΠΑΛ) συχνά εμφανίζουν χαμηλά κίνητρα και αδύναμη σύνδεση με το σχολείο. Μία έννοια που σχετίζεται με τη θετική ανάπτυξη και τα κίνητρα, ιδιαίτερα σε λιγότερο υποστηρικτικά περιβάλλοντα, είναι οι δυνητικοί εαυτοί (ΔΕ), δηλαδή οι γνωστικές αναπαραστάσεις επιθυμιών και φόβων για το μέλλον. Κατά την εφηβεία, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι ακαδημαϊκοί και ακαδημαϊκοί-επαγγελματικοί ΔΕ, που συνδέονται με την ακαδημαϊκή και επαγγελματική επίτευξη. Σύμφωνα με τη θεωρία του κινήτρου βασιζόμενου στην ταυτότητα (Oyserman, 2015) οι ΔΕ πρέπει να βιώνονται ως σχετικοί και συνδεόμενοι με το παρόν, επιτεύξιμοι, υποστηριζόμενοι από το περιβάλλον και οι δυσκολίες να ερμηνεύονται κατάλληλα ώστε να ενισχύουν τη δράση. Η παρούσα έρευνα, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της εν λόγω θεωρίας και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/ριες ΕΠΑΛ, εξετάζει α) τη συχνότητα ακαδημαϊκών και επαγγελματικών ΔΕ, όπως αναφέρονται από τους/τις μαθητές/ριες, και β) τις σχέσεις μεταξύ αντιληπτών παραγόντων πλαισίου, χαρακτηριστικών των ΔΕ (επιτευξιμότητα, αποτελεσματικότητα, αντίληψη σχολείου-ως-μονοπατιού για το μέλλον),

ερμηνείας της δυσκολίας και ακαδημαϊκών αποτελεσμάτων (αυτο-ρύθμιση, επίδοση). Το δείγμα αποτελούσαν 210 μαθητές/ριες Α΄ τάξης επαγγελματικών λυκείων, οι οποίοι/ες (i) ανέφεραν τους δύο πιο σημαντικούς επιθυμητούς και μη επιθυμητούς ΔΕ, καθώς και τις σχετικές στρατηγικές για την επίτευξη/αποφυγή τους, και (ii) συμπλήρωσαν κλίμακες αυτο-αναφοράς για τις υπό μελέτη μεταβλητές. Βρέθηκε ότι οι ακαδημαϊκοί και επαγγελματικοί ΔΕ αποτέλεσαν κυρίαρχες αναφορές στους επιθυμητούς ΔΕ, ενώ οι επαγγελματικοί-μη ακαδημαϊκοί ήταν πιο συχνά αναφερόμενοι στους μη επιθυμητούς ΔΕ. Το μοντέλο διαδρομών είχε πολύ καλή προσαρμογή και ανέδειξε τον ρόλο των υπό μελέτη μεταβλητών, κυρίως της αντίληψης του σχολείου-ως-μονοπατιού για το μέλλον και της ερμηνείας της δυσκολίας ως σπουδαιότητας στη διαμόρφωση της ακαδημαϊκής αυτο-ρύθμισης. Τα ευρήματα έχουν πρακτική εφαρμογή για ψυχολόγους και εκπαιδευτικούς ως προς την υποστήριξη των μαθητών επαγγελματικών λυκείων στο σχεδιασμό του μέλλοντός τους και στη διευκόλυνση της αυτο-ρύθμισης και της ακαδημαϊκής τους επίτευξης.

Λέξεις-κλειδιά: ακαδημαϊκή αυτο-ρύθμιση, δυνητικοί εαυτοί, επαγγελματικό λύκειο, εφηβεία, κίνητρα

Μη αυτοκτονικός αυτοτραυματισμός σε Επαγγελματικά Λύκεια: Γνώσεις, στάσεις και αντιλαμβανόμενη επάρκεια των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Ελένη Τσιρώνη [1&2] **& Λητώ Ελένη Μιχαλοπούλου** [1]
[1]Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2]Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Χαλκιδικής, Πολύγυρος

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των γνώσεων και στάσεων των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που εργάζονται σε Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) αναφορικά με τον μη αυτοκτονικό αυτοτραυματισμό. Καθώς ο μη αυτοκτονικός αυτοτραυματισμός αποτελεί μία διεθνώς αναγνωρισμένη δυσκολία ψυχικής υγείας που εκδηλώνεται κυρίως στην εφηβεία, διερευνήθηκε και η εν γένει αντιλαμβανόμενη επάρκεια, ευθύνη και τυχόν αρνητικά συναισθήματα των εκπαιδευτικών ως προς τη διαχείριση της ψυχικής υγείας των μαθητών/τριών τους. Το συνολικό δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από146 εκπαιδευτικούς που κατά το σχολικό έτος 2023-2024 εργαζόντουσαν στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση του Νομού Χαλκιδικής (37.5% του δείγματος ήταν εκπαιδευτικοί των ΕΠΑΛ). Οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο απαντώντας σε δημογραφικού τύπου ερωτήσεις, σε μία κλίμακα για την διερεύνηση των στάσεών τους για την ψυχική υγεία των μαθητών/τριών (Ekornes, 2017) καθώς και σε ένα ερωτηματολόγιο για την διερεύνηση των γνώσεων (κεκτημένων και αντιλαμβανόμενων) και των στάσεών τους για τις συμπεριφορές αυτοτραυματισμού των μαθητών/τριών (Heath et al., 2006). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό αισθανόταν επαρκείς για να ανταποκριθούν στις δυσκολίες ψυχικής υγείας γενικότερα αλλά και στον μη αυτοκτονικό αυτοτραυματισμό ειδικότερα. Η ανάλυση πολλαπλή παλινδρόμησης έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί που εργαζόντουσαν στα ΕΠΑΛ δεν διαφοροποιούνταν με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας και συνολικά η υψηλότερη αντιλαμβανόμενη επάρκεια και ευθύνη μαζί με τα λιγότερα αρνητικά συναισθήματα προέβλεπαν περισσότερες αντιλαμβανόμενες γνώσεις και αυτοπεποίθηση για τη διαχείριση του αυτοτραυματισμού. Τα αποτελέσματα δίνουν έμφαση στην ανάγκη όλων των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας για ενημέρωση και στήριξη σε ζητήματα

ψυχικής υγείας και ειδικότερα μη αυτοκτονικού αυτοτραυματισμού. Τα ευρήματα συζητούνται σε σχέση με τη θεωρία και τα υπάρχοντα ερευνητικά δεδομένα. Τέλος παρουσιάζονται οι περιορισμοί της έρευνας και διατυπώνονται προτάσεις εφαρμογής στο σχολικό πλαίσιο και μελλοντικής έρευνας με έμφαση στα πλαίσια συνεργασίας και υποστήριξης ψυχολόγων και εκπαιδευτικών.

Λέξεις-κλειδιά: *ψυχική υγεία, μη αυτοκτονικός αυτοτραυματισμός, αντιλαμβανόμενος ρόλος εκπαιδευτικών, επαγγελματικά λύκεια*

ID:20791 | Η πρόθεση εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης να διδάξουν το μάθημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης: Εξέταση με βάση τη θεωρία της προσχεδιασμένης συμπεριφοράς

Αικατερίνη Χαρίτου, Γεώργιος Αμπακούμκιν, Ελευθερία Τσέλιου, Γεώργιος Αμπατζίδης
Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

Η παρούσα έρευνα πραγματεύεται την πρόθεση εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης να διδάξουν την ενότητα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στις τάξεις της Γ΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού στο πλαίσιο του μαθήματος «Εργαστήρια Δεξιοτήτων». Για την εξέταση της πρόθεσης χρησιμοποιήθηκε η θεωρία της προσχεδιασμένης συμπεριφοράς (ΘΠΣ) (Ajzen, 1991). Μετρήθηκαν οι στάσεις των συμμετεχόντων (*N* = 126) απέναντι στη διδασκαλία της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, ο σχετικός υποκειμενικός κανόνας, οι πεποιθήσεις ελέγχου για τη διδασκαλία της ενότητας, όπως επίσης η πρόθεσή τους να διδάξουν την ενότητα στη Γ΄ και στη ΣΤ΄ Δημοτικού. Όπως έδειξαν οι αναλύσεις, η πρόθεση των εκπαιδευτικών να διδάξουν τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση προβλεπόταν κυρίως από τις στάσεις των εκπαιδευτικών, ενώ δεν φάνηκε να παίζουν ιδιαίτερο ρόλο ο υποκειμενικός κοινωνικός κανόνας ή οι πεποιθήσεις ελέγχου. Επιπλέον, εκτός του πλαισίου της ΘΠΣ μετρήθηκαν οι πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών για τη σημαντικότητα συμπερίληψης στο μάθημα 14 διαφορετικών θεμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, ως ένας από πολλούς παράγοντες που εξετάζονται στο πλαίσιο τέτοιων εφαρμοσμένων θεμάτων και δεν βασίζονται άμεσα σε κάποια θεωρία. Υποθέσαμε, ότι σύμφωνα με τη ΘΠΣ, ο πιθανός ρόλος αυτών των πεποιθήσεων, δεν θα λειτουργούσε άμεσα, αλλά θα ενσωματωνόταν στις στάσεις των εκπαιδευτικών. Ελέγξαμε την υπόθεση αυτή με αναλύσεις διαμεσολάβησης με προβλέπουσα μεταβλητή τις πεποιθήσεις περί σημαντικότητας, διαμεσολαβούσες τις τρεις προβλέπουσες μεταβλητές της ΘΠΣ και εξαρτημένη μεταβλητή την πρόθεση. Πράγματι, οι στάσεις διαμεσολαβούσαν τη σχέση μεταξύ πεποιθήσεων σημαντικότητας και πρόθεσης, όχι όμως ο υποκειμενικός κοινωνικός κανόνας, ούτε οι πεποιθήσεις ελέγχου. Τα παραπάνω ευρήματα συζητούνται στο πλαίσιο της ΘΠΣ.

ID:20792 | Ο ρόλος των διαπροσωπικών δεξιοτήτων των μαθητών Δημοτικού σχολείου στην διαχείριση συγκρούσεων των μαθητών

Σοφία Ευσταθίου[1], **Ιωάννης Δημάκος**[2]
[1] *Δ/νση Πρωτοβάθμιας Κυκλάδων*
[2] *Τμήμα Επιστημών Εκπ/σης & Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών*

Το σχολείο αποτελεί μικρογραφία της κοινωνίας. Όμως, είναι λογικό μέσα σε έναν τέτοιον χώρο να συνυπάρχουν άτομα από διαφορετικά περιβάλλοντα, με διαφορετικές απόψεις και αντιλήψεις όσον αφορά την επικοινωνία με άλλα άτομα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία συγκρούσεων. Η παρούσα έρευνα πραγματεύεται το θέμα της επίλυσης συγκρούσεων από μαθητές Δημοτικού Σχολείου. Οι συγκρούσεις μπορεί να οφείλονται στο φύλο, την ηλικία, στο οικογενειακό περιβάλλον των παιδιών ή/και στο πολιτισμικό πλαίσιο. Οι συνέπειες είναι αρκετές, όπως οι κακές επιδόσεις, η μη συνοχή του σχολικού πλαισίου, οι γενίκευση των συγκρούσεων σε περιβάλλοντα εκτός σχολείου. Η αντιμετώπιση των συγκρούσεων μπορεί να γίνει μέσα από στρατηγικές παραχώρησης, συνεργασίας, εξουσίας. Στην έρευνα συμμετείχαν 100 μαθητές που φοιτούσαν στις δύο ανώτερες τάξης του Δημοτικού σχολείου. Οι μαθητές συμπλήρωσαν μια σειρά ερωτηματολογίων με θέμα τη διαχείριση συγκρούσεων, την αυτοαποτελεσματικότητα, την ενσυναίσθηση και τις φιλοκοινωνικές δεξιότητες. Τα αποτελέσματα έδειξαν, μεταξύ άλλων, πως υπάρχουν ηλικιακές διαφορές όσον αφορά τη διαχείριση συγκρούσεων. Επιπλέον, βρέθηκε πως οι μαθητές που διαθέτουν υψηλό επίπεδο ενσυναίσθησης και αυτοαποτελεσματικότητας ήταν περισσότερο ικανοί να διαχειρίζονται τις συγκρούσεις με εποικοδομητικό τρόπο, ενώ οι φιλοκοινωνικές δεξιότητές τους διαδραμάτιζαν κρίσιμο ρόλο, καθώς ενθάρρυναν τη συνεργασία και την αμοιβαία κατανόηση. Με βάση τα αποτελέσματα, προτείνονται οδηγίες για την αντιμετώπιση και διαχείριση των περιστατικών βίας και των συγκρούσεων στο σχολικό περιβάλλον.

ID:20794 | Ο ρόλος της αυτο-αποτελεσματικότητας και της ανάγκης για ικανότητα στην ακαδημαϊκή επιτυχία και την ακαδημαϊκή προσαρμογή των πρωτοετών φοιτητών

Μαρίνα Κρητικού, Θεόδωρος Γιοβαζολιάς
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η έναρξη των ακαδημαϊκών σπουδών συμπίπτει αναπτυξιακά με την κρίσιμη μετάβαση από την όψιμη εφηβεία στην αναδυόμενη ενηλικίωση, αλλά και με την αντιμετώπιση διαφόρων προκλήσεων, όπως η μετάβαση στο Πανεπιστήμιο. Η παρούσα μελέτη, στόχο είχε να εξετάσει ένα νέο μοντέλο πρόβλεψης της ακαδημαϊκής επιτυχίας και της ακαδημαϊκής προσαρμογής των πρωτοετών φοιτητών από τη σκοπιά της Θεωρίας Αυτοπροσδιορισμού. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 131 πρωτοετείς φοιτητές/ριες του Πανεπιστημίου Κρήτης (Μ.Ο.$_{\text{ηλικίας}}$= 19 έτη), οι οποίοι συμπλήρωσαν κλίμακες για την ακαδημαϊκή ψυχική αντοχή, την αυτο-αποτελεσματικότητα, την ικανοποίηση/ματαίωση των βασικών ψυχολογικών τους αναγκών, την ρύθμιση του συναισθήματος, την ακαδημαϊκή προσαρμογή και την ακαδημαϊκή επιτυχία. Η ανάλυση του Μοντέλου Δομικών Εξισώσεων, υποστήριξε ένα μοντέλο στο οποίο η αυτο-αποτελεσματικότητα, η ικανοποίηση των βασικών ψυχολογικών αναγκών και η ακαδημαϊκή ψυχική αντοχή αποτελούν ισχυρούς θετικούς προβλεπτικούς παράγοντες της ακαδημαϊκής προσαρμογής και επιτυχίας των πρωτοετών φοιτητών/τριών. Τα αποτελέσματα συζητιούνται στη βάση της Θεωρίας Αυτοπροσδιορισμού και αποτελούν υλικό για τη δημιουργία και την εφαρμογή συμβουλευτικής παρέμβασης σε δείγμα πρωτοετών φοιτητών/τριών.

Λέξεις κλειδιά: *Θεωρία Αυτοπροσδιορισμού, ακαδημαϊκή ψυχική αντοχή, ακαδημαϊκή επιτυχία, συναισθηματική ρύθμισης, ανάγκη για ικανότητα*

ID:20795 | Η Σχέση Γονικών Πρακτικών και Γονικού Άγχους σε Γονείς Παιδιών με και χωρίς ΔΕΠ-Υ

Ελευθερία Αρβανιτάκη[1], **Ναυσικά Αντωνιάδου**[2]
[1] *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*
[2] *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Οι γονείς παιδιών με αναπτυξιακές διαταραχές, όπως η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ), συχνά αντιμετωπίζουν αυξημένα επίπεδα άγχους, λόγω των ιδιαίτερων απαιτήσεων που σχετίζονται με τη διαχείριση συμπεριφορών και τη διατήρηση μιας λειτουργικής σχέσης γονέα-παιδιού. Παράλληλα, οι γονικές πρακτικές, φαίνεται να επηρεάζουν τη διαμόρφωση αυτών των σχέσεων. Η παρούσα μελέτη διερεύνησε τη σχέση γονικών πρακτικών και γονικού άγχους σε γονείς παιδιών με και χωρίς διάγνωση ΔΕΠ-Υ. Στην έρευνα συμμετείχαν 270 γονείς (67% μητέρες), οι οποίοι απάντησαν για παιδιά ηλικίας 6-12 ετών (32% κορίτσια), εκ των οποίων το 58% είχε διάγνωση ΔΕΠ-Υ. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίων αυτό-αναφοράς που αξιολογούσαν τις γονικές πρακτικές, το γονικό άγχος και τη δυσλειτουργική αλληλεπίδραση γονέα-παιδιού. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι γονείς παιδιών με ΔΕΠ-Υ είχαν στατιστικά σημαντική υψηλότερη βαθμολογία στο συνολικό γονικό άγχος, στη γονική φόρτιση, στη δυσλειτουργική αλληλεπίδραση γονέα-παιδιού και στην υποκλίμακα του δύσκολου παιδιού σε σύγκριση με τους γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης. Επιπλέον, οι γονείς των παιδιών με ΔΕΠ-Υ είχαν υψηλότερη βαθμολογία στην αυταρχική και στην αυστηρή πρακτική. Η ανάλυση βηματικής παλινδρόμησης έδειξε ότι η διάγνωση ΔΕΠ-Υ αποτελεί θετικό προβλεπτικό παράγοντα για το γονικό άγχος, όπως και το επιτρεπτικό γονικό στυλ, ενώ το υποστηρικτικό στυλ αποτελεί αρνητικό προβλεπτικό παράγοντα. Η διάγνωση ΔΕΠ-Υ είχε τη μεγαλύτερη προβλεπτική αξία, ακολουθούμενη από το υποστηρικτικό και το επιτρεπτικό γονικό στυλ. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τη σημασία των γονικών πρακτικών και της διάγνωσης ΔΕΠ-Υ στη διαμόρφωση του γονικού άγχους. Οι παρεμβάσεις θα μπορούσαν να επικεντρωθούν στη βελτίωση των υποστηρικτικών πρακτικών, ειδικά σε οικογένειες παιδιών με ΔΕΠ-Υ, για τη μείωση του άγχους και τη βελτίωση των σχέσεων γονέα-παιδιού.

Λέξεις-κλειδιά: *γονικές πρακτικές, γονικό άγχος, ΔΕΠΥ, δυσλειτουργική αλληλεπίδραση, υποστηρικτικό στυλ, επιτρεπτικό στυλ*

ID:20796 | Προσωπικότητα και Ατομικές Διαφορές: Αντίκτυπος στη Μαθησιακή Διαδικασία

Ελένη Κακογιάννη

Η προσωπικότητα και οι ατομικές διαφορές αποτελούν κρίσιμους παράγοντες που διαμορφώνουν τη μαθησιακή διαδικασία, επηρεάζοντας την αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας, όπως αυτά ορίζονται από το Μοντέλο των Πέντε Μεγάλων Διαστάσεων (Big Five: εξωστρέφεια, ευσυνειδησία, συναισθηματική σταθερότητα, ευχάριστο χαρακτήρα, ανοικτότητα), επηρεάζουν τις διδακτικές πρακτικές και τη μαθησιακή εμπειρία (McCrae & Costa, 2008).
Μέσα από ανάλυση δεδομένων που συλλέχθηκαν από ερωτηματολόγια σε εκπαιδευτικούς και μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, διαπιστώνεται ότι η συναισθηματική σταθερότητα και η εξωστρέφεια συσχετίζονται θετικά με την αποτελεσματική επικοινωνία και την καλλιέργεια θετικού κλίματος στην τάξη. Επιπλέον, η ευσυνειδησία φαίνεται να προάγει την οργανωτικότητα και τη συνέπεια στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αντίθετα, οι υψηλές τιμές νευρωτισμού στους εκπαιδευτικούς συνδέονται με αυξημένο άγχος και δυσκολία στη διαχείριση συγκρούσεων (John et al., 1991).
Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αναγνώριση των ατομικών διαφορών των μαθητών, όπως η προτίμηση σε διαφορετικά στυλ μάθησης και οι στρατηγικές διαχείρισης άγχους. Η προσαρμογή της διδασκαλίας στις μοναδικές αυτές ανάγκες, ενισχύει την εμπλοκή των μαθητών και προάγει την εκπαιδευτική ισότητα. Επιπλέον, η ενσυναίσθηση και η ικανότητα των εκπαιδευτικών να προσαρμόζουν τη διδασκαλία τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των μαθητών αναγνωρίζονται ως καθοριστικά εργαλεία για τη δημιουργία υποστηρικτικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων.
Η έρευνα καταλήγει στην ανάγκη για στοχευμένες επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών, εστιάζοντας στη βελτίωση της ενσυναίσθησης και της αυτογνωσίας, καθώς και στην ενίσχυση δεξιοτήτων διαχείρισης των ατομικών διαφορών, για την ενίσχυση της παιδαγωγικής πρακτικής.

Βιβλιογραφία

John, O. P., Donahue, E. M., & Kentle, R. L. (1991). *The Big Five Inventory (BFI).* University of California, Berkeley.
McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2008). *The Five-Factor Theory of Personality*. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of Personality: Theory and Research* (3rd ed., pp. 159–181). Guilford Press.

ID:20797 | Στενές διαπροσωπικές σχέσεις στον πραγματικό και τον ψηφιακό κόσμο

Οργανωτής – Πρόεδρος: **Ευθύμιος Λαμπρίδης**
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Συζητητής: **Παναγιώτης Κορδούτης**
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Περίληψη

Οι στενές διαπροσωπικές σχέσεις αποτελούν διακριτό και σημαντικό κομμάτι της κοινωνικής ψυχολογίας. Η κομβικότητά τους στη ζωή των ανθρώπων υποδεικνύει τη σημασία της μελέτης τους και τεκμηριώνει το αμείωτο ενδιαφέρον ερευνητών διαχρονικά. Η σύγχρονη κοινωνικοψυχολογική έρευνα στο πεδίο των στενών διαπροσωπικών σχέσεων μελετά τόσο την έναρξή της, όσο και τους παράγοντες που συντελούν στη διατήρηση ή τον τερματισμό της. Τα τελευταία χρόνια η διερεύνηση αυτών των ζητημάτων μετακινείται προς τη μελέτη των στενών διαπροσωπικών σχέσεων στον ψηφιακό κόσμο ακολουθώντας την τάση των σύγχρονων ατόμων και καταθέτει ευρήματα που προσφέρουν τη δυνατότητα επιστημονικά προκλητικών συγκρίσεων και γόνιμων επιστημονικών αναζητήσεων σχετικά με το παρόν και το μέλλον των στενών διαπροσωπικών σχέσεων. Υπό αυτό πρίσμα στο παρόν συμπόσιο φιλοξενούνται και παρουσιάζονται πέντε (5) πρωτότυπες επιστημονικές εργασίες που μελετούν καίριες πτυχές των στενών διαπροσωπικών σχέσεων στον πραγματικό και τον ψηφιακό κόσμο, συμβαδίζοντας στη θεματολογία, τη θεωρητική αφετηρία και τη μεθοδολογία τους με τις τρέχουσες διεθνείς επιστημονικές τάσεις. Συγκεκριμένα, η έρευνα των Ε. Λαμπρίδη, Δ. Τούντα και Δ. Καλαμάρα αναδεικνύει των διαμεσολαβητικό ρόλο ατομικών παραγόντων που σχετίζονται με το άγχος και την αποφυγή στην επιλογή συντρόφου στη βάση της θεωρίας του δεσμού/προσκόλλησης ενηλίκων. Η εργασία των Κ.Χ. Δαουλτζή και Π. Κορδούτη έχοντας ως θεωρητική βάση την έννοια των φάσεων της αγάπης της H. Fischer εξετάζει την προβλεπτική απήχηση της σύγκρουσης του ρόλου του φύλου, προσωπικών και σχεσιακών χαρακτηριστικών ως προς τη σχεσιακή ικανοποίηση. Την ποιότητα της στενής διαπροσωπικής σχέσης μελετά και η εργασία του Μ. Μόσχου. Συγκεκριμένα, με βάση τη θεωρία του δεσμού ενηλίκων διερευνά την συμβολή της αλεξιθυμίας, στην ικανοποίηση που λαμβάνουν από την σχέση οι σύντροφοι με ανασφαλή δεσμό. Οι δύο επόμενες εργασίες μελετούν τις στενές διαπροσωπικές σχέσεις στον ψηφιακό κόμσο. Ειδικότερα, η εργασία των Αργυρούδη και Λαμπρίδη παρέχει μια συστηματική βιβλιογραφική επισκόπηση των τάσεων χρήσης των εφαρμογών διαδικτυακών γνωριμιών (dating apps) ως προς την αναζήτηση συντρόφου σύμφωνα με τα στυλ προσκόλλησης/ύφη σύναψης δεσμού των ενηλίκων. Τέλος, η εργασία των Ε. Λαμπρίδη, Δ. Τούντα και Δ. Καλαμάρα διερευνά τις τάσεις αναζήτησης συντρόφου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σύμφωνα με τη θεωρία της προσκόλλησης/δεσμού ενηλίκων. Η συζήτηση από τον Π. Κορδούτη αναμένεται να προσεγγίσει κριτικά τις εργασίες και να αναδείξει σημεία σύγκλισης και διαφοροποίησής τους εστιάζοντας στην συμβολή των ευρημάτων στον συνεχιζόμενο επιστημονικό διάλογο και στις προοπτικές της μελλοντικής έρευνας.

Ο διαμεσολαβητικός ρόλος του φόβου να μείνει μόνη/ος και της ευαισθησίας στην απόρριψη στην επιλογή συντρόφου: Μελέτη στη βάση της θεωρίας της προσκόλλησης ενηλίκων σε σύντροφο.

Ευθύμιος Λαμπρίδης, Δημήτρης Τούντας, Δημήτρης Καλαμάρας
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης & Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Η έρευνα μελετά τον διαμεσολαβητικό ρόλο του φόβου να μείνει κάποιος/α μόνος/η, της ευαισθησίας στην απόρριψη και της αυτοαντιλαμβανόμενης επιτυχίας του/της ως ερωτικού συντρόφου ως προς την επιλογή συντρόφου στη βάση της θεωρίας της προσκόλλησης ενηλίκων σε σύντροφο. Στην έρευνα συμμετείχαν 418 ενήλικες άνδρες και γυναίκες ηλικίας 18 – 55 ετών οι οποίες/οι συμπλήρωσαν συστοιχία ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς τα οποία αξιολόγησαν το στυλ προσκόλλησης ενηλίκων σε σύντροφο, το στυλ προσκόλλησης σε σύντροφο του/της συντρόφου των συμμετεχόντων, τον φόβο τους να μείνουν μόνο/εςι, την ευαισθησία τους στην απόρριψη και την αυτοαντιλαμβανόμενη επιτυχία τους ως ερωτικών συντρόφων. Η ανάλυση συστάδων ανέδειξε τέσσερα διακριτά στυλ προσκόλλησης σύντροφο σύμφωνα με το μοντέλο δύο διαστάσεων της προσκόλλησης ενηλίκων (άγχος – αποφυγή). Οι αναλύσεις παλινδρόμησης για την καθεμία διαμεσολαβούσα μεταβλητή μεταξύ του στυλ προσκόλλησης ενηλίκων των συμμετεχόντων και των συντρόφων τους ανέδειξε σειρά σημαντικών σχέσεων. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ότι όταν μελετήθηκε η συνεπίδραση των μεταβλητών αυτών ως προς την επιλογή συντρόφου βρέθηκε ότι ο φόβος να μείνει μόνος/η και η ευαισθησία στην απόρριψη σχεδόν εξάλειψαν την επίδραση της αυτοαντιλαμβανόμενης επιτυχίας ως ερωτικού συντρόφου. Τα ευρήματα συζητούνται περαιτέρω στη βάση των εσωτερικών μοντέλων διεργασίας, πυρηνικής έννοιας της θεωρίας προσκόλλησης.

Σύγκρουση Ρόλων Φύλου, προσωπικά και σχεσιακά χαρακτηριστικά στην πρόβλεψη της σχεσιακής ικανοποίησης κατά τις φάσεις αγάπης της H. Fisher

Κωνσταντίνος Χρήστος Δαουλτζής & Παναγιώτης Κορδούτης
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Η μελέτη εξετάζει πώς η Σύγκρουση Ρόλων Φύλου (ΣΡΦ), τα ατομικά και τα σχεσιακά χαρακτηριστικά επηρεάζουν την σχεσιακή ικανοποίηση στις φάσεις «Λαγνείας» (1 – 6 μήνες), «Έλξης» (7 μήνες – 3 χρόνια) και «Δέσμευσης» (>3 χρόνια) βάσει της θεωρίας της Helen Fisher. Αναλύθηκαν δεδομένα από 1,119 συμμετέχοντες σχετικά με τη συσχέτιση υποκλιμάκων της ΣΡΦ και των παραγόντων σεξουαλικής επιθυμίας, πάθους, εγγύτητας και δέσμευσης -παράγοντες που αντιστοιχούν στα τρία συστήματα της Fisher: σεξ, έρωτας και δεσμός. Οι ιεραρχικές αναλύσεις παλινδρόμησης έδειξαν ότι η εγγύτητα (β = 0.46, p < .001) και η δέσμευση (β = 0.20, p < .001) επηρεάζουν σταθερά την σχεσιακή ικανοποίηση σε όλες τις φάσεις. Η περιορισμένη συναισθηματικότητα (διάσταση της ΣΡΦ) είχε αρνητική επίδραση (φάση «Λαγνείας»: β = -0.12, p = .024, φάση «Έλξης»: β = -0.11, p = .003, φάση «Δέσμευσης»: β = -0.07, p = .039). Η ατομική σεξουαλική επιθυμία ενίσχυσε την ικανοποίηση στη φάση «Λαγνείας» (β = 0.24, p < .001), ενώ η σεξουαλική επιθυμία προς το σύντροφο προέβλεψε θετικά την ικανοποίηση σε όλες τις φάσεις (β από 0.18 έως 0.33, p < .01). Το ποσοστό εξήγησης της διακύμανσης κυμάνθηκε από 54.3%

(«Λαγνεία») έως 67.3% («Δέσμευση»). Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη δυναμική επίδραση της σεξουαλικής επιθυμίας, με την ατομική επιθυμία να είναι πιο σημαντική στην αρχή της σχέσης, ενώ η επιθυμία προς τον σύντροφο καθορίζει τη μακροχρόνια ικανοποίηση. Η αρνητική επίδραση της ΣΡΦ, ειδικά της περιορισμένης συναισθηματικότητας, δείχνει την ανάγκη καλλιέργειας συναισθηματικής επικοινωνίας και εμπιστοσύνης για τη μείωση των αρνητικών συνεπειών της ΣΡΦ καθώς η σχέση εξελίσσεται.

Ο Ρόλος της Αλεξιθυμίας στις Στενές Σχέσεις, υπό το πρίσμα της Θεωρίας του Δεσμού

Μάρκος Μόσχος & Παναγιώτης Κορδούτης
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Η αλεξιθυμία υποδηλώνει δυσκολίες στην επεξεργασία των συναισθημάτων, ενώ παράλληλα έχει βρεθεί να συνδέεται με περιορισμένη συναισθηματική επικοινωνία καθώς και με προβλήματα σύναψης και διατήρησης ικανοποιητικών στενών σχέσεων. Η παρούσα μελέτη διερευνά την συμβολή της αλεξιθυμίας, στην ικανοποίηση που λαμβάνουν από την σχέση οι σύντροφοι με ανασφαλή δεσμό. Βασικός της στόχος είναι να εξετάσει τον ρυθμιστικό ρόλο της αλεξιθυμίας στη σχέση μεταξύ του ύφους σύναψης δεσμού και της δυαδικής προσαρμογής. Με την εφαρμογή Μοντέλων Αλληλεξάρτησης Δρώντος-Συντρόφου (Actor-Partner Interdependence Models; APIM), εξετάζουμε την ύπαρξη άμεσων και έμμεσων αποτελεσμάτων στη σχέση μεταξύ αλεξιθυμίας και σχεσιακής ικανοποίησης. Στην έρευνα συμμετείχαν 112 άτομα (56 ζευγάρια), που διατηρούσαν σταθερή συντροφική σχέση, για διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών. Τα αποτελέσματα των δυαδικών αναλύσεων υποδεικνύουν ότι η αλεξιθυμία έχει διαπροσωπικές συνέπειες, οι οποίες επιδεινώνουν την ποιότητα της σχέσης του ζευγαριού. Τα άτομα με υψηλά επίπεδα αλεξιθυμίας παρουσιάζουν μειωμένη συναισθηματική εγγύτητα λόγω των δυσκολίων κατανόησης και περιγραφής των συναισθημάτων, με αποτέλεσμα οι σύντροφοί τους να λαμβάνουν μειωμένη ικανοποίηση από τη σχέση. Τα ευρήματα υποστηρίζουν ότι, εκτός από τη δυσφορία που βιώνουν τα άτομα με υψηλή αλεξιθυμία στις στενές σχέσεις, οι δυσκολίες στην συναισθηματική έκφραση σε συνδυασμό με ανασφαλή χαρακτηριστικά στον δεσμό, μπορεί να έχουν αμοιβαίες αρνητικές επιπτώσεις πάνω στην σχεσιακή ικανοποίηση και στην συνοχή του ζευγαριού. Όσον αφορά τις πρακτικές προεκτάσεις, υποστηρίζεται ότι η ενίσχυση της συναισθηματικής έκφρασης μπορεί να μετριάσει τη δυσφορία που βιώνουν στις στενές σχέσεις, τα άτομα με ανασφαλή δεσμό. Στο πεδίο των ψυχοθεραπευτικών παρεμβάσεων, τονίζεται η σημασία της ενθάρρυνσης των ατόμων με αλεξιθυμικά χαρακτηριστικά να διακρίνουν τις συναισθηματικές καταστάσεις και να αναπτύσσουν σχετικές ερμηνείες για αυτές. Συμπερασματικά, τα ευρήματα υποδεικνύουν τον προληπτικό ρόλο των παρεμβάσεων κοινωνικής υποστήριξης, καθώς και την ευαισθητοποίηση των οικογενειών στην προώθηση μιας ασφαλούς βάσης.

Ενεργά Μοντέλα Δεσμού και Διαδικτυακές Γνωριμίες: Από τη Θεωρία στην Πράξη του Ψηφιακού Έρωτα

Ανθή Αργυρούδη & Ευθύμιος Λαμπρίδης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης & Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τα Εσωτερικά Μοντέλα Διεργασίας, δηλαδή οι νοητικές αναπαραστάσεις για το σχετίζεσθαι, όπως διαμορφώθηκαν μέσα από τις πρώιμες εμπειρίες με τα πρόσωπα

φροντίδας, επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα σχετίζονται ερωτικά στην ενήλικη ζωή. Η παρούσα μελέτη διερευνά πώς τα Εσωτερικά Μοντέλα Διεργασίας επηρεάζουν τη χρήση διαδικτυακών εφαρμογών γνωριμιών, αναφορικά με τα κίνητρα και τις διαφορές στη δια ζώσης αναζήτηση ερωτικών σχέσεων. Για τον σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικών μελετών στις βάσεις δεδομένων Google Scholar, PubMed και Scopus με ανάλογα λέξεις - κλειδιά. Η ποιότητα των ερευνών αξιολογήθηκε με το Εργαλείο Αξιολόγησης Μεικτών Μεθόδων (MMAT). Εντοπίστηκαν 12 έρευνες, βάσει των κριτηρίων επιλογής. Σύμφωνα με τα ευρήματα, τα άτομα με ασφαλή δεσμό/στυλ προσκόλλησης χρησιμοποιούν εφαρμογές γνωριμιών με παρόμοιο τρόπο όπως στις δια ζώσης γνωριμίες, διατηρώντας σταθερή αυτοεκτίμηση. Τα άτομα με αγχώδη δεσμό/στυλ προσκόλλησης κινητοποιούνται από όλα τα αναμενόμενα κίνητρα, ενώ το περιβάλλον των εφαρμογών τους προσφέρει αίσθηση εγγύτητας και μειώνει την ανησυχία για απόρριψη λόγω πολλών επιλογών και ταυτόχρονων συνομιλιών. Αντίθετα, άτομα που αποφεύγουν την εγγύτητα χρησιμοποιούν συχνά εφαρμογές για ταξίδια ή ψυχαγωγία, διατηρώντας απόσταση, αλλά η αυξημένη πιθανότητα αυτο-αποκάλυψης μπορεί να αποθαρρύνει τη χρήση τους. Συμπερασματικά, η ανασκόπηση αναδεικνύει τη σημασία διερεύνησης των ατομικών διαφορών στα Εσωτερικά Μοντάλε Διεργασίας στις διαδικτυακές εφαρμογές γνωριμιών και θέτει μελλοντικές ερευνητικές προοπτικές.

Αναζήτηση συντρόφου στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης: Μοτίβα τάσεων σύμφωνα με το στυλ προσκόλλησης ενηλίκων

Ευθύμιος Λαμπρίδης, Δημήτρης Τούντας, Δημήτρης Καλαμάρας
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης & Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Η έρευνα μελετά τις τάσεις αναζήτησης συντρόφου στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης στη βάση της θεωρίας προσκόλλησης ενηλίκων. Ευρήματα προηγούμενων σχετικών ερευνών επισημαίνουν τη ραγδαία εξάπλωση της χρήσης του διαδικτύου και στο πεδίο των στενών διαπροσωπικών σχέσεων. Ειδικότερα, υποδεικνύουν ότι άτομα με διαφορετικό στυλ προσκόλλησης ενηλίκων τείνουν να εκδηλώνουν διαφορετική συμπεριφορά στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης όσον αφορά την αναζήτηση συντρόφου. Στην έρευνα έλαβαν μέρος 418 ενήλικες, άνδρες και γυναίκες, που συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο αυτο-αναφοράς για την αξιολόγηση του στυλ προσκόλλησης τους σε σύντροφο και ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο αυτο-αναφοράς το οποίο διερεύνησε τις τάσεις συμπεριφοράς τους στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης όσον αφορά την αναζήτηση συντρόφου. Η ανάλυση κατά συστάδες ανέδειξε 4 διακριτά στυλ προσκόλλησης ενηλίκων σε συμφωνία με το θεωρητικό μοντέλο δύο διαστάσεων (άγχος – αποφυγή) της προσκόλλησης ενηλίκων. Η ανάλυση αντιστοιχιών κατέδειξε αντίστοιχα μοτίβα τάσεων αναζήτησης συντρόφου. Ειδικότερα, ενήλικες με υψηλές τιμές στις διαστάσεις άγχους και αποφυγής βρέθηκαν να διατηρούν ενεργούς λογαριασμούς σε Facebook και Instagram, να περνούν στα Μέσα άνω των 3 ωρών ημερησίως, να παρακολουθούν τις αναρτήσεις του ατόμου που τους/τις ενδιαφέρει, να φλερτάρουν στα Μέσα και να βγαίνουν ραντεβού με άτομα που γνώρισαν και φλέρταραν διαδικτυακά. Αντίθετα, άτομα με χαμηλές τιμές στις διαστάσεις άγχους και αποφυγής βρέθηκαν να διαθέτουν ενεργούς λογαριασμούς σε όλα τα Μέσα, αλλά να περνούν λιγότερο από 1 ώρα την ημερά σε αυτά, να παρακολουθούν σπάνια τις αναρτήσεις του ατόμου που τις/τους ενδιαφέρει και να είναι αρκετά διστακτικοί στο να φλερτάρουν και να βγουν ραντεβού με άτομο που γνώρισαν στα Μέσα. Τα ευρήματα συζητούνται στη βάση των Εσωτερικών Μοντέλων Διεργασίας του εαυτού και του άλλου στο πλαίσιο των στενών διαπροσωπικών σχέσεων.

ID:20800 | Γνωστικές, Συναισθηματικές και Συμπεριφορές Καθημερινής Λειτουργικότητας στους Ηλικιωμένους

Καλλιόπη Μέγαρη[1], Μαρία Πιτσίλκα[2], Δήμητρα Κατσαρού[3]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, , CITY College, University of York Europe Campus, Thessaloniki, Greece, ΠΔΜ Φλώρινα
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, CITY College, University of York Europe Campus, Thessaloniki, Greece
[3] Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η διαδικασία του «γήρατος», είναι μια καθολική και πολυσύνθετη διαδικασία που μπορεί να επιφέρει πολλές αλλαγές στη ζωή ενός ανθρώπου. Εξαιρετικά πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτή την περίοδο της ζωής έχουν οι διαταραχές διάθεσης όπως το άγχος και η κατάθλιψη. Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να περιγράψει τη σχέση μεταξύ των γνωστικών, συναισθηματικών και λειτουργιών καθημερινής ζωής που τελούν οι ηλικιωμένοι, σε συνδυασμό με την επιρροή που ασκούν οι διαταραχές διάθεσης και εντοπίζοντας την αλληλεπίδραση που αναπτύσσεται μεταξύ τους. Η έρευνα που διεξάχθηκε είναι ποσοτική, απασχολώντας 109 συμμετέχοντες – άντρες και γυναίκες άνω των 60 ετών, κάτοικοι της Κεντρικής Μακεδονίας, οι οποίοι έπρεπε να συμπληρώσουν μια σειρά ερωτηματολογίων. Αυτά ήταν το STAI (Stait Trait Anxiety Inventory), το QoL (Quality of Life), το ZUNG Depression Scale και το CFSS (Cognitive Functioning Self-Assessment). Η στατιστική ανάλυση εμπεριείχε Pearson's correlation analysis, T-Tests και descriptive statistics. Τα ευρήματα της ανάλυσης εμφάνισαν σημαντικές συσχετίσεις (p=.000), μεταξύ των τεσσάρων ψυχομετρικών εργαλείων αξιολόγησης. Υψηλότερα επίπεδα άγχους και κατάθλιψης φάνηκε να επιφέρουν χαμηλότερο επίπεδο διαβίωσης καθώς και γνωστική απόδοση. Επιπλέον, η ποιότητα ζωής βρέθηκε να είναι κρίσιμος διαμεσολαβητής μεταξύ της συναισθηματικής ευεξίας και της διεξαγωγής καθημερινών δραστηριοτήτων και συμβάλλει στην προώθηση πιο παραγωγικών και δραστικών παρεμβάσεων που θα προάγουν ανώτερες και βελτιωμένες συνθήκες ζωής.. Το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο προέκυψαν ως επίσης κρίσιμοι παράγοντες που μπορούν να διαμορφώσουν αυτά τα αποτελέσματα. Η μελέτη αυτή επιχειρεί να τονίσει πόσο καθοριστική είναι η ψυχολογική και σωματική υγεία των ατόμων της τρίτης ηλικίας, στην ενίσχυση της ποιότητα ζωής τους. Υψίστης σημασίας ρυθμίσεις και αλλαγές επισημαίνονται για πιο ολιστικές και δραστικές προσεγγίσεις στη φροντίδα και υποστήριξη των υπερήλικων, ως προς την αντιμετώπιση της κατάθλιψης και του άγχους στην 3η ηλικία.

ID:20801 | Η αυτό-συμπόνοια ως εργαλείο της Θετικής Ψυχολογίας που εμπλουτίζει τις Συμβουλευτικές Παρεμβάσεις

Πρόεδρος: **Καρακασίδου Ειρήνη**
Επίκουρη Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Συζητήτρια: **Αυγουστάκη Αικατερίνη**
Κλινική Ψυχολόγος, MSc, Υπ. Διδάκτωρ, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η Θετική Ψυχολογία είναι ο κλάδος της ψυχολογίας ο οποίος ασχολείται με την προαγωγή της ευζωίας, της ευημερίας και της ανάπτυξης των ανθρώπων, ώστε αυτοί να απολαμβάνουν το δυνατόν περισσότερο τη ζωή τους. Η Θετική Ψυχολογία ασχολείται με το τι βοηθά τους ανθρώπους να γίνουν καλύτεροι και πιο ευτυχισμένοι, σε αντίθεση με την πιο κλασική προσέγγιση της ψυχολογίας η οποία επικεντρώνεται στην ψυχική ασθένεια και σε ό,τι την προκαλεί. Η αυτό-συμπόνοια είναι μία από τις έννοιες που μελετά τα τελευταία χρόνια η θετική ψυχολογία και αναφέρεται σε ένα συναίσθημα συμπόνοιας που στρέφεται προς τον εαυτό που υποφέρει. Οι συμβουλευτικές παρεμβάσεις και τα προγράμματα πρόληψης βασίζονται στη φιλοσοφία της θετικής ψυχολογίας και στοχεύουν να αναδείξουν τις λειτουργικές πλευρές των ανθρώπων προκείμενου να ενδυναμωθούν απέναντι σε μία επικείμενη αντιξοότητα ή απέναντι σε μία δυσκολία που στο παρόν χρειάζεται να αντιμετωπίσουν. Στο συγκεκριμένο συμπόσιο θα αναφερθούμε σε διαφορετικές ομάδες πληθυσμών οι οποίες αποτελούν συχνά πληθυσμούς – στόχους προληπτικών και συμβουλευτικών παρεμβάσεων. Συγκεκριμένα, στις δύο πρώτες παρουσιάσεις θα γίνει ανασκόπηση των προγραμμάτων πρόληψης του άγχους και της κατάθλιψης των εφήβων και των συμβουλευτικών παρεμβάσεων στην υπογονιμότητα. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστεί η δομή και η συλλογιστική ενός προγράμματος για ασθενείς με χρόνιες ασθένειες που θα έχει ως κύρια στόχευση την ενίσχυση της αυτοσυμπόνιας. Τέλος, θα συζητηθεί το πώς συμβουλευτικές παρεμβάσεις για γυναίκες με καρκίνο του μαστού θα μπορούσαν να εμπλουτιστούν με την εφαρμογή τεχνικών που θα στοχεύουν στη βελτίωση της αυτοσυμπόνοιας των συμμετεχουσών.

Υλοποίηση ενός προγράμματος αυτοσυμπόνιας σε ασθενείς με αυτοάνοσα νοσήματα δέρματος: η περίπτωση της γυροειδούς αλωπεκίας

Παπαδημητρίου Άννα & Καρακασίδου Ειρήνη
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών – Τμήμα Ψυχολογίας

Η αυτοσυμπόνια ορίζεται ως η συμπονετική στάση που δείχνει το άτομο απέναντι στον εαυτό του σε δύσκολες στιγμές, αναγνωρίζοντας τη σημασία της καλοσύνης προς τον εαυτό, την ανθρώπινη φύση του πόνου και έχοντας επίγνωση των σκέψεων και των συναισθημάτων του στο παρόν. Η αυτοσυμπόνια έχει συνδεθεί με θετικές συμπεριφορές και συναισθήματα, καθώς συμβάλλει στη μείωση του άγχους, του στρες, της κατάθλιψης, των αρνητικών συναισθημάτων και την αύξηση των θετικών συναισθημάτων, της ευτυχίας, της ικανοποίησης από τη ζωή, της μετα-τραυματικής ανάπτυξης, κ.ά. Σε πλαίσιο παρεμβάσεων, έχουν διεξαχθεί έρευνες οι οποίες εφάρμοσαν προγράμματα αυτοσυμπόνιας σε γενικό πληθυσμό και σε διάφορες ηλικιακές ομάδες, όπως επίσης και σε ειδικούς πληθυσμούς

(π.χ. γυναίκες που έχουν υποστεί κακοποίηση). Η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων αυτοσυμπόνιας έχει φανεί σε ασθενείς με καρκίνο, καθώς η εκπαίδευση στην αυτοσυμπόνια οδήγησε σε αύξηση της αυτοσυμπόνιας, της θετικής διάθεσης και της ψυχολογικής ευεξίας και σε μείωση του άγχους, του στρες, της δυσφορίας για την εικόνα σώματος, ενώ σε ασθενείς με χρόνια νοσήματα σημειώθηκε εξίσου αύξηση της αυτοσυμπόνιας, της ευεξίας και των λειτουργικών στρατηγικών αντιμετώπισης και μείωση της δυσφορίας. Στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας δεν παρατηρήθηκαν παρεμβάσεις αυτοσυμπόνιας, οι οποίες να έχουν διεξαχθεί σε ασθενείς με κάποιο αυτοάνοσο νόσημα. Σχετικές με την αυτοσυμπόνια παρεμβάσεις αποτελούν οι παρεμβάσεις που βασίστηκαν στη θεραπεία εστιασμένη στη συμπόνια με θετικά οφέλη για τους συγκεκριμένους πληθυσμούς. Στόχος της παρουσίασης αποτελεί η αναγνώριση των ερευνητικών κενών σχετικά με παρεμβάσεις αυτοσυμπόνιας σε ασθενείς με συγκεκριμένα είδη αυτοάνοσων νοσημάτων, καθώς και ο σχεδιασμός ενός προγράμματος βασισμένος στην αυτοσυμπόνια.

Λέξεις κλειδιά: *αυτοσυμπόνια, παρεμβάσεις, χρόνια ασθένεια, αυτοάνοσα νοσήματα*

Σχεδιασμός, εφαρμογή και αξιολόγηση συμβουλευτικού προγράμματος για την ενίσχυση της αυτοσυμπόνιας, της θετικής εικόνας εαυτού και την μείωση των καταθλιπτικών συμπτωμάτων μέσα απ' την θεραπευτική γραφή σε γυναίκες με καρκίνο του μαστού

Χοτζόγλου Αικατερίνη & Καρακασίδου Ειρήνη
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών – Τμήμα Ψυχολογίας

Ο καρκίνος του μαστού αποτελεί την πιο συχνή αιτία θανάτου για τις γυναίκες παγκοσμίως, ενώ είναι ο πιο συχνά διαγνωσμένος καρκίνος. Στην Ελλάδα, το 2022 διαγνώστηκαν 8.987 γυναίκες. Ωστόσο, παρατηρείται μείωση του ποσοστού θνησιμότητας χάρη στα εντατικά προγράμματα πρόληψης, προσυμπτωματικού ελέγχου και στις νέες θεραπευτικές μεθόδους. Η διάγνωση του καρκίνου του μαστού αλλά και θεραπείες που ακολουθούν είναι εξαιρετικά επιβαρυντικές τόσο σωματικά όσο και συναισθηματικά και οι γυναίκες συχνά παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα άγχους, κατάθλιψης και μετατραυματικού στρες. Συχνά, οι ασθενείς δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν, να επεξεργαστούν και να εκφράσουν τα δυσφορικά συναισθήματα που αισθάνονται. Η θεραπευτική γραφή είναι μία μέθοδος που εφαρμόζεται για την καλύτερη επεξεργασία ψυχοπιεστικών γεγονότων και βοηθάει τα άτομα να έχουν πρόσβαση στο συναίσθημα, καλύτερη διαχείριση του φόβου, της αβοηθητότητας, καλύτερη αντίληψη αλλά και νοηματοδότηση της εμπειρίας. Μια βασική μεταβλητή της Θετικής Ψυχολογίας αποτελεί η έννοια της αυτοσυμπόνιας και αναφέρεται στη στάση ζεστασιάς και αποδοχής του ευάλωτου εαυτού σε περιόδους με δυσκολίες σωματικές ή και ψυχικές, στην καλοσύνη αλλά και στην επιτρεπτικότητα να αποτυγχάνουμε, που φαίνεται να είναι μία στάση βοηθητική για τις γυναίκες με καρκίνο. Στην παρουσίαση αυτή θα αναδείξουμε ερευνητικά δεδομένα και θα μιλήσουμε για την θεραπευτική αξία που θα μπορούσε να έχει η εισαγωγή της θεραπευτικής γραφής και της ψυχοεκπαίδευσης στην αυτοσυμπόνοια στα πλαίσια ενός δομημένου συμβουλευτικού προγράμματος για γυναίκες με καρκίνο του μαστού.

Λέξεις κλειδιά: *Αυτοσυμπόνοια, συμβουλευτικές παρεμβάσεις, καρκίνος του μαστού, θεραπευτική γραφή*

Αποτελεσματικότητα Συμβουλευτικών Παρεμβάσεων στην Υπογονιμότητα: Συστηματική Ανασκόπηση

Γεωργία Δ. Ραυτοπούλου & Ειρήνη Καρακασίδου
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών και Ψυχολογίας - Τμήμα Ψυχολογίας

Η υπογονιμότητα επηρεάζει το 8-12% των ζευγαριών παγκοσμίως, προκαλώντας όχι μόνο σωματική αλλά και σημαντική ψυχολογική δυσφορία επηρεάζοντας την ποιότητα ζωής, την αισιοδοξία, την ελπίδα και τα θετικά συναισθήματα των ατόμων. Η ψυχολογική πίεση που συνδέεται με την υπογονιμότητα μπορεί να διαταράξει την καθημερινότητα, την εργασία και τις κοινωνικές σχέσεις, καθώς και τη σχέση μεταξύ των ζευγαριών, επηρεάζοντας τα ποσοστά επιτυχίας της εξωσωματικής και τη διατήρηση του κινήτρου για συνέχιση των προσπαθειών ή την εξερεύνηση εναλλακτικών τρόπων απόκτησης παιδιού. Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση και μετα-ανάλυση εστιάζει στη συγκέντρωση και αξιολόγηση των υπαρχουσών συμβουλευτικών παρεμβάσεων που στοχεύουν στη μείωση της ψυχολογικής δυσφορίας και σε αύξηση της επιτυχίας των αποτελεσμάτων της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής σε υπογόνιμα άτομα. Αναλύονται διάφοροι τύποι παρεμβάσεων, όπως ατομικές και ομαδικές συνεδρίες, ψυχοεκπαίδευση και ψυχοθεραπεία, για την κατανόηση του πώς αυτές επηρεάζουν τα επίπεδα δυσφορίας και τη γενικότερη ευημερία των ατόμων. Η συστηματική ανασκόπηση αυτή υποστηρίζει τη σημαντικότητα της ύπαρξης ολιστικών παρεμβάσεων που μπορούν να υποστηρίξουν τα ζευγάρια στα διάφορα στάδια της διαδικασίας, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για εκτενέστερη αξιολόγηση και βελτίωση των παρεμβάσεων που προσφέρονται στα άτομα με υπογονιμότητα. Η συστηματική ανασκόπηση θα διεξαχθεί σύμφωνα με τις οδηγίες του PRISMA, και οι ερευνητές θα χρησιμοποιήσουν βάσεις δεδομένων όπως PubMed, PsycINFO, Scopus και Web of Science. Θα συμπεριληφθούν μελέτες από το 2015 έως το 2024. Τα προκαταρκτικά ευρήματα υποδεικνύουν ότι οι συμβουλευτικές παρεμβάσεις, ειδικά αυτές που ενσωματώνουν ολιστικές προσεγγίσεις (γνωσιακής συμπεριφοράς, mindfulness, ψυχοεκπαίδευση) και βασισμένες στο ζευγάρι, μειώνουν σημαντικά τη συναισθηματική δυσφορία και ενισχύουν τους μηχανισμούς αντιμετώπισης σε υπογόνιμα ζευγάρια.

Λέξεις κλειδιά: *Υπογονιμότητα, Συμβουλευτικές Παρεμβάσεις, Συστηματική Ανασκόπηση, Ψυχολογική Δυσφορία, Αποτελέσματα Θεραπείας*

Προγράμματα Πρόληψης σε Εφήβους με Συμπτώματα Άγχους και Κατάθλιψης

Αλεξίου Εύα & Καρακασίδου Ειρήνη
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών και Ψυχολογίας - Τμήμα Ψυχολογίας

Το άγχος και η κατάθλιψη αποτελούν δύο από τα πιο συχνά συμπτώματα που εμφανίζονται κατά την εφηβεία, επηρεάζοντας σημαντικά την καθημερινή λειτουργικότητα και την ποιότητα ζωής. Αυτές οι έννοιες συνδέονται με αρνητικές συνέπειες στον ψυχοκοινωνικό τομέα, προβλήματα στις οικογενειακές σχέσεις, και δυσκολίες στη σχολική επίδοση. Οι επιπτώσεις τους δεν περιορίζονται μόνο στην εφηβική ηλικία, καθώς μπορεί να επεκταθούν και να επιβαρύνουν την ενήλικη ζωή. Στο πλαίσιο της συμβουλευτικής ψυχολογίας, η έγκαιρη αναγνώριση και διαχείριση των συμπτωμάτων αυτών είναι ζωτικής σημασίας, καθώς συμβάλλουν στην πρόληψη περαιτέρω δυσκολιών και στην ενίσχυση της ψυχικής υγείας. Τα παραπάνω δεδομένα, σε συνδυασμό με την δραματική αύξηση των συμπτωμάτων άγχους και κατάθλιψης κατά τη διάρκεια αυτής της αναπτυξιακής περιόδου τα τελευταία χρόνια, έχουν στρέψει το ερευνητικό ενδιαφέρον στην εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης σε εφήβους. Στόχος της παρούσας ανασκόπησης είναι η

διερεύνηση των νεότερων ευρημάτων σχετικά αφενός με τον επιπολασμό και τις επιπτώσεις των συμπτωμάτων άγχους και κατάθλιψης στον εφηβικό πληθυσμό και, αφετέρου με το είδος και την αποτελεσματικότητα των υπαρχόντων προγραμμάτων πρόληψης. Για τη βιβλιογραφική ανασκόπηση χρησιμοποιήθηκαν οι ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων Google Scholar και PubMed, και συμπεριλήφθηκαν αγγλόφωνα άρθρα και προγενέστερες ανασκοπήσεις. Τα επιστημονικά δεδομένα παρέχουν εμπειρική τεκμηρίωση ως προς την αποτελεσματικότητα διάφορων προγραμμάτων πρόληψης, ωστόσο απαιτείται περαιτέρω έρευνα για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων. Τέλος, γίνεται συζήτηση σχετικά με την προοπτική υλοποίησης και εφαρμογής ενός πολυεπίπεδου προγράμματος πρόληψης σε πληθυσμό εφήβων μαθητών στην Ελλάδα με συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης.

Λέξεις κλειδιά: *πρόγραμμα πρόληψης, συμβουλευτική ψυχολογία, άγχος, κατάθλιψη, στρες, εφηβεία*

Καινοτόμες Παρεμβάσεις Θετικής και Συμβουλευτικής Ψυχολογίας για τη Βελτίωση της Ψυχικής Υγείας Νέων Ενηλίκων

Χαρά Σπυροπούλου
Ψυχολόγος (MSc) – Ψυχοθεραπεύτρια, Συντονίστρια Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης παιδιών-εφήβων και νέων, ΑμΚΕ ΙΑΣΙΣ
Αναστασία Χαρίκλεια Πασσή
Ψυχολόγος, Εκπαιδευόμενη Ψυχοθεραπεύτρια, ΑμΚΕ ΙΑΣΙΣ
Ειρήνη Καρακασίδου
Επίκουρη Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η Θετική Ψυχολογία αποτελεί έναν ταχέως αναπτυσσόμενο κλάδο που εστιάζει στη μελέτη και ενίσχυση των θετικών πλευρών της ανθρώπινης ύπαρξης, όπως η ευτυχία, η ψυχική ανθεκτικότητα και η ποιότητα ζωής. Στο πλαίσιο αυτό, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε μια Παρέμβαση με σκοπό τη διερεύνηση της επίδρασης της Θετικής Ψυχολογίας στη βελτίωση της καθημερινότητας και της ψυχικής υγείας νέων ενηλίκων.
Η Παρέμβαση περιλάμβανε οκτώ (8) εβδομαδιαίες συναντήσεις διάρκειας 90 λεπτών, καθώς και μία συνάντηση ανατροφοδότησης μετά από τρεις μήνες. Η ομάδα συμμετεχόντων αποτελούνταν από οχτώ (8) νέους ηλικίας 20-30 ετών. Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων, οι συμμετέχοντες εκπαιδεύτηκαν σε βασικές έννοιες της Θετικής Ψυχολογίας, όπως τα θετικά στοιχεία του χαρακτήρα, η αυτοσυμπόνια, η ευγνωμοσύνη, η καλλιέργεια θετικών συναισθημάτων και η ψυχική ανθεκτικότητα. Η θεωρητική εκπαίδευση συνοδευόταν από βιωματικές ασκήσεις, ενώ στο τέλος κάθε συνάντησης δίνονταν καθημερινές ασκήσεις για εφαρμογή στο σπίτι.
Τα αποτελέσματα της Παρέμβασης κατέδειξαν σημαντική βελτίωση στη ψυχική υγεία, την ανθεκτικότητα και τη γενικότερη ευημερία των συμμετεχόντων, επιβεβαιώνοντας την αποτελεσματικότητα των εργαλείων της Θετικής Ψυχολογίας. Η συνάντηση ανατροφοδότησης έδειξε διατήρηση των θετικών αλλαγών, υπογραμμίζοντας τη βιωσιμότητα της παρέμβασης.
Η εισήγηση θα εστιάσει στη μεθοδολογία, τις βιωματικές ασκήσεις και τα ποσοτικά και ποιοτικά ευρήματα, αναδεικνύοντας τη σημασία της Θετικής Ψυχολογίας ως εργαλείο ενδυνάμωσης και ανάπτυξης σε νεανικούς πληθυσμούς.

Λέξεις κλειδιά: θετική ψυχολογία, θετικές παρεμβάσεις, ψυχική υγεία, ευημερία, νέοι ενήλικες

ID:20803 | Εργαστήριο Θετικής Ψυχολογίας για Φοιτητές Ψυχολογίας, Νέους και Επίδοξους Ψυχοθεραπευτές

Αικατερίνη Αυγουστάκη, Ερήνη Καρακασίδου
Τμήμα Ψυχολογίας , Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα

Οι ψυχοθεραπευτές φαίνεται να είναι ένα «ιδιαίτερο είδος» ανθρώπων, αφού έχουν κάνει μία επαγγελματική επιλογή που δείχνει ότι επιθυμούν να πλησιάσουν, να μελετήσουν και να βοηθήσουν την πιο σκοτεινή πλευρά της ψυχής των ανθρώπων, σε αντίθεση με τους περισσότερους, που τείνουν να αποφεύγουν την επαφή με τον ανθρώπινο πόνο, το τραύμα και τις δυσκολίες (Norcross & Guy, 2014). Πέρα όμως από την επιλογή του επαγγέλματος, στην πορεία της επαγγελματικής τους ανάπτυξης οι ψυχοθεραπευτές χρειάζεται συχνά να πάρουν αποφάσεις και να κάνουν επιλογές που αφορούν στο πώς θα κάνουν αυτή τη δουλειά (π.χ.: ποιο ψυχοθεραπευτικό μοντέλο θα επιλέξουν, σε ποιο πληθυσμό επιθυμούν να εξειδικευτούν, αν θα ασκήσουν τη θεραπεία ιδιωτικά ή σε κοινοτικό πλαίσιο, αν προτιμούν την ομαδική, ατομική ή οικογενειακή παρέμβαση). Πραγματοποιήσαμε μία ποιοτική μελέτη σε θεραπεύτριες που είχαν τουλάχιστον 10 έτη κλινικής εμπειρίας για το πώς βίωσαν την ανάπτυξη της επαγγελματικής τους ταυτότητας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι ψυχοθεραπευτές που έχουν κάνει τις επαγγελματικές τους επιλογές με βάση την προσωπικότητά τους, την ιστορία τους, τη φιλοσοφική τους στάση και τις αξίες τους, φαίνεται να απολαμβάνουν την κλινική τους εργασία καθώς και τη ζωή και την καθημερινότητά τους συνολικά. Στο παρόν εργαστήριο, βασισμένοι στα αποτελέσματα της έρευνας, θα συζητήσουμε με φοιτητές και νέους θεραπευτές για τις αντιξοότητες που πιθανά θα αντιμετωπίσει κανείς στην πορεία δόμησης επαγγελματικής ταυτότητας και θα πραγματοποιήσουμε βιωματικές ασκήσεις δυνατών στοιχείων του χαρακτήρα, αυτοσυμπόνοιας και θετικών σχέσεων με στόχο την ενδυνάμωση τους για την καλύτερη αντιμετώπιση των δυσκολιών που εμπεριέχει «ο δρόμος για να γίνει κανείς ψυχοθεραπευτής».

Λέξεις Κλειδιά: *Νέοι ψυχοθεραπευτές, επαγγελματική ταυτότητα, θετικές παρεμβάσεις*

ID:20805 | Η διαπραγμάτευση της δεοντικής αυθεντίας του/της θεραπευτή/τριας στο πλαίσιο της κονστρουξιονιστικής θεραπευτικής διεργασίας: Μια λογοαναλυτική προσέγγιση

Ιωάννα Μωραΐτου, Ελευθερία Τσέλιου
Εργαστήριο Ψυχολογίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

Στόχος της παρούσας εργασίας ήταν η εξέταση της διαπραγμάτευσης της δεοντικής αυθεντίας του/της θεραπευτή/τριας, δηλαδή του δικαιώματός του/της να επηρεάσει ή να καθορίσει τις επόμενες δράσεις, σε κονστρουξιονιστικές θεραπείες. Στις κονστρουξιονιστικές προσεγγίσεις η αυθεντία του/της θεραπευτή/τριας επανεξετάζεται υπό το πρίσμα της συνεργατικότητας και της κοινωνικής κατασκευής της πραγματικότητας. Αντί της παραδοσιακής θέσης του «ειδικού που κατέχει τη γνώση», ο/η θεραπευτής/τρια καλείται να λειτουργήσει ως συν-δημιουργός του νοήματος, αναγνωρίζοντας τη βιωμένη εμπειρία και την ενεργό συμμετοχή του πελάτη. Συγχρόνως όμως, ο θεσμικός του/της ρόλος του/της αναγνωρίζει το δικαίωμα να καθοδηγεί τη θεραπευτική συζήτηση σε θέματα

που αφορούν τις ανάγκες του πελάτη. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσεται ένα κανονιστικό πρότυπο αλληλεπίδρασης όπου ο/η θεραπευτής/τρια διατυπώνει ερωτήσεις και ο πελάτης απαντά. Από την άλλη πλευρά, ο πελάτης μπορεί να απορρίψει ή να αμφισβητήσει τη δεοντική αυθεντία του/της θεραπευτή/τριας. Προκειμένου να εξετάσουμε το πώς οι συμμετέχοντες/ουσες διαπραγματεύονται τη δεοντική αυθεντία, εστιάσαμε σε περιπτώσεις απόκλισης από το κανονιστικό πρότυπο αλληλεπίδρασης, δηλαδή σε περιπτώσεις όπου οι πελάτες θέτουν ερωτήσεις στους/στις θεραπευτές/τριες. Αξιοποιώντας τις ποιοτικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις της ανάλυσης συνομιλίας και της λογοψυχολογίας, εξετάσαμε δεδομένα από 19 ηχογραφημένες, συστημικές κονστρουξιονιστικές συνεδρίες. Η ανάλυση ανάδειξε το διλημματικό τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες διαπραγματεύονται τη δεοντική αυθεντία. Συγκεκριμένα, οι πελάτες παραβιάζοντας το κανονιστικό πρότυπο, φαίνεται ότι προσπαθούν να καθοδηγήσουν τη θεραπευτική διεργασία, υιοθετώντας μια θέση ισότιμου/ης συνομιλητή/τριας. Ταυτόχρονα, με ρητορικές πρακτικές όπως η διστακτικότητα ή η διατύπωση αιτήματος για άδεια ομιλίας, δείχνουν ότι αναγνωρίζουν τη δεοντική αυθεντία του/της συνομιλητή/τριάς τους. Αντίστοιχα οι θεραπευτές/τριες, μέσω διαφόρων τρόπων ανταπόκρισης, όπως απαντώντας μέσω ερώτησης, φαίνεται ότι προσπαθούν να αποκαταστήσουν το κανονιστικό πρότυπο και τη δεοντική τους αυθεντία, ενώ με πρακτικές όπως η χρήση χιούμορ ή η έμφαση στη χρήση της μη προδιαμορφωμένης ατζέντας, δείχνουν ότι προσπαθούν να μετριάσουν την αυθεντία τους. Οι προεκτάσεις των ευρημάτων αυτών συζητούνται στο πλαίσιο της κλινικής πρακτικής.

ID:20808 | Η επίδραση της συναισθηματικής νοημοσύνης των εκπαιδευτικών στην αντιμετώπιση των συναισθηματικών και μαθησιακών προκλήσεων των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες

Ειρήνη Αντωνίου, Ελένη Μορφίδη
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης/ Μεταπτυχιακό Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Οι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες συχνά αντιμετωπίζουν σοβαρές συναισθηματικές προκλήσεις, όπως χαμηλή αυτοεκτίμηση, έντονο άγχος και απογοήτευση που επηρεάζουν αρνητικά τη γενικότερη ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη, και δημιουργούν εμπόδια στη συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία και στις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η ενσυναίσθηση των εκπαιδευτικών, σε συνδυασμό με την εφαρμογή στρατηγικών ρύθμισης συναισθημάτων, μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην υποστήριξη αυτών των μαθητών. Αυτό συμβαίνει διότι επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να κατανοούν βαθύτερα τις ανάγκες και τα συναισθήματα των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες, δημιουργώντας ένα περιβάλλον αποδοχής και ασφάλειας.
Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στη διερεύνηση του ρόλου των στρατηγικών ρύθμισης συναισθημάτων και της συναισθηματικής νοημοσύνης των εκπαιδευτικών στη διαχείριση συναισθηματικών δυσκολιών μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες. Για την επίτευξη του στόχου, χρησιμοποιήθηκαν τρία εργαλεία, το Ερωτηματολόγιο Ρύθμισης Συναισθημάτων για την αξιολόγηση της συχνότητας χρήσης της γνωστικής επανεκτίμησης και της εκφραστικής καταστολής, και η Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης (WLEIS), που εξετάζει τις ικανότητες συναισθηματικής επίγνωσης, διαχείρισης και ρύθμισης. Επιπρόσθετα, χορηγήθηκε το Ερωτηματολόγιο Δυνατοτήτων και Δυσκολιών (Strengths and Difficulties Questionnaire - SDQ) για την αξιολόγηση συναισθηματικών και συμπεριφορικών

δυσκολιών των μαθητών. Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 22.0. Τα αποτελέσματα αναμένεται να παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι δάσκαλοι για να μειώσουν τη συναισθηματική επιβάρυνσή τους, προωθώντας βελτίωση της συναισθηματικής ευημερίας και της ένταξης των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες σε ένα συμπεριληπτικό εκπαιδευτικό πλαίσιο.

ID:20809 | Αξιολόγηση μεθόδων εξίσωσης μέσω της Δημιουργίας Τράπεζας Στοιχείων ενός Συστήματος Αυτοματοποιημένης Προσαρμοστικής Αξιολόγησης Γνωστικών Ικανοτήτων (Computerized Adaptive Testing - CAT)

Μαριάννα Καραγιάννη[1], Ιωάννης Τσαούσης[2]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) & Πανεπιστήμιο Κρήτης*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Αθήνα*

Το αντικείμενο αυτής της παρουσίασης είναι η δημιουργία μίας τράπεζας στοιχείων αφαιρετικού συλλογισμού για το σύστημα Αυτοματοποιημένης Προσαρμοστικής Αξιολόγησης Γνωστικών Ικανοτήτων (Computerized Adaptive Testing - CAT) CognCAT, καθώς και η σύγκριση δύο μεθόδων εξίσωσης (equating) μετατροπής (conversion): της μεθόδου Haebara (1980) και της Stocking & Lord (1983). Και οι δύο μέθοδοι χρησιμοποιούν την συνάρτηση απόκρισης κλίμακας (Test Characteristic Curve - TCC) στην διαδικασία εξίσωσης, προκειμένου να επιτευχθεί ακριβής προσαρμογή των στοιχείων. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται χρησιμοποιώντας διάφορους στατιστικούς δείκτες όπως το μέσο τετραγωνικό σφάλμα (Mean Squared Error (MSE), την ρίζα της μέσης τετραγωνικής απόκλισης (Root Mean Squared Difference -RMSD), τους συντελεστές συσχέτισης μεταξύ των παραμέτρων, καθώς και την αξιολόγηση των TCC. Αρχικά, δημιουργήθηκε μία τράπεζα στοιχείων (item bank) διαγραμματικού συλλογισμού για το σύστημα CognCAT. Ειδικοί εμπειρογνώμονες (Subject Matter Experts), κατασκεύασαν πολυάριθμα στοιχεία διαφορετικών επιπέδων δυσκολίας για την έννοια που αξιολογείται. Επειδή η ταυτόχρονη χορήγηση των στοιχείων σε ενιαίο δείγμα για την αξιολόγηση των ψυχομετρικών χαρακτηριστικών τους καθίσταται μη εφικτή λόγω κόπωσης των εξεταζόμενων και των υφιστάμενων χρονικών περιορισμών, τα στοιχεία κατανέμονται σε πολλαπλές εκδοχές και χορηγούνται σε διακριτά δείγματα. Στη συνέχεια, οι διαφορετικές εκδοχές βαθμονομούνται (item calibration) και τέλος εξισώνονται μέσω μίας διαδικασίας εξίσωσης, ώστε όλα τα στοιχεία να τοποθετηθούν σε ένα κοινό μετρικό σύστημα. Η τελική τράπεζα στοιχείων αποτελείται από 160 στοιχεία, τα οποία βαθμονομήθηκαν χρησιμοποιώντας το λογιστικό μοντέλο των δύο παραμέτρων (2 Parameter Logistic Model-2PL) και εξισώθηκαν χρησιμοποιώντας την μέθοδο Stocking & Lord (1983) η οποία βρέθηκε να υπερέχει της Haebara (1980). Η παράμετρος δυσκολίας των στοιχείων κυμαίνεται από με -4,3 έως 2,7 και η παράμετρος διακριτότητας των στοιχείων από 0,51 έως 3,29.

ID:20811 | Η Νοηματοδότηση της εμπειρίας της συμμετοχής στη γνωστική αναλυτική ψυχολογία (ΓΑΨ) στο 424 Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης. Μία ποιοτική μελέτη

Θεόδωρος Σωζόπουλος[1], Ευρυνόμη Αυδή[2], Δέσποινα Βαρβαρούση[2]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Ένοπλες Δυνάμεις και Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Αυτή η μελέτη είναι η πρώτη στην Ελλάδα που χρησιμοποιεί ποιοτική μεθοδολογία προκειμένου να κατανοηθεί ο τρόπος με τον οποίο οι αποδέκτες υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας του 424 Γενικού Στρατιωτικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης αντιλαμβάνονται τη ΓΑΨ ως θεραπευτική εμπειρία και τις αλλαγές που παρατηρούν στην καθημερινότητά τους ως συνέπεια της συγκεκριμένης θεραπευτικής προσέγγισης. Πέντε υποψήφιοι που ολοκλήρωσαν το βασικό κύκλο των 16 συνεδριών της ΓΑΨ στο 424 Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης συμμετείχαν σε αυτή την έρευνα. Για τη συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις και ακολουθήθηκε η μέθοδος της Ερμηνευτικής Φαινομενολογικής Ανάλυσης για την επεξεργασία τους.
Από την ανάλυση προκύπτουν δύο κύριες νοηματικές διαστάσεις. Η πρώτη είναι «η ΓΑΨ ως διαπροσωπική διαδικασία» η οποία αποτυπώνει την υποκειμενική εμπειρία των συμμετεχόντων από τη θεραπεία και συμπεριλαμβάνει πέντε υποθέματα: «το βίωμα της θεραπευτικής σχέσης», «τις ιδιότητες του θεραπευτή», «την έκφραση και αποφόρτιση», «τη σημασία των θεραπευτικών τεχνικών» και «τον τερματισμό και συναισθηματική προσαρμογή». Η δεύτερη είναι «οι όψεις της αλλαγής», που εκφράζει τις θεραπευτικές αλλαγές των συμμετεχόντων και εμπερικλείει πέντε υποθέματα: «την προσωπική εμπειρία της αλλαγής», «τον επαναπροσδιορισμό της σχέσης με τον εαυτό», «την επαναδιαπραγμάτευση των σχέσεων», «την αλλαγή στάσης προς τη ζωή» και «την αποκρυστάλλωση των θεραπευτικών αλλαγών». Επιπρόσθετα αναδύονται δύο συμπληρωματικές ενότητες, «η συνθήκη του ερχόμενου στη θεραπεία» και «οι προτάσεις των συμμετεχόντων», οι οποίες δεν αποτελούν τρόπους νοηματοδότησης της συγκεκριμένης θεραπευτικής προσέγγισης, εκτιμάται ωστόσο πως μπορούν να ληφθούν υπόψιν στο σχεδιασμό μελλοντικών ερευνών και τη βελτίωση της κλινικής πρακτικής.
Συνοπτικά η ΓΑΨ νοηματοδοτείται ως μία συνολικά θετική διαπροσωπική και συναισθηματική θεραπευτική εμπειρία από τους συμμετέχοντες. Η θεραπευτική σχέση και οι διευκολυντικές ιδιότητες του θεραπευτή παρέχουν το πλαίσιο μέσα από το οποίο οι θεραπευτικές τεχνικές κινητοποιούν ουσιαστικές αλλαγές στους συμμετέχοντες. Συζητούνται οι περιορισμοί της μελέτης και διατυπώνονται προτάσεις για περαιτέρω έρευνα στο μέλλον.

ID:20812 | Επιρροή της παραπληροφόρησης: Κοινωνικοψυχολογικές προσεγγίσεις

Διοργανωτής – Πρόεδρος: **Αντώνης Γαρδικιώτης**
Εργαστήριο Κοινωνικών Μέσων, Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Το επιστημονικό ενδιαφέρον για την επιρροή των φαινομένων παραπληροφόρησης (π.χ., παραποιημένες και ψευδείς ειδήσεις, ψευδής παραπληροφόρηση, θεωρίες συνωμοσίας) έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Το συμπόσιο παρουσιάζει ερευνητικές προσπάθειες που πραγματοποιήθηκαν σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο εξετάζοντας μέσα από διαφορετικές κοινωνικοψυχολογικές οπτικές τους παράγοντες και τους μηχανισμούς που εξηγούν την επιρροή της παραπληροφόρησης στους αποδέκτες της. Σε αυτό το πλαίσιο, οι τέσσερις ανακοινώσεις του συμποσίου εξετάζουν την παραπληροφόρηση ως διαδικασία κοινωνικής επιρροής (Προδρομίτης κ. συν.), τους παράγοντες που προβλέπουν την ευαλωτότητα σε αυτήν όπως είναι η αλληλεπίδραση της αναλυτικής σκέψης και των κινήτρων αλλά και το είδος των ψευδών ειδήσεων (Pantazi et al. Λόης κ.συν.), και την ενεργοποίηση της αυταρχικής σκέψης από τις συνωμοσιολογικές θεωρίες (Πηλιούσης & Γαρδικιώτης). Ειδικότερα: οι Προδρομίτης και συνεργάτες προσεγγίζουν τις πιθανές επιδράσεις των ψευδών/παραποιημένων ειδήσεων ως φαινόμενο κοινωνικής επιρροής εξετάζοντας τους τρόπους που αυτές οι ειδήσεις νοηματοδοτούνται εντός της ιδεολογικά χρωματισμένης κοινωνικής σκέψης των υποκειμένων. Οι Pantazi και συνεργάτες συγκρίνουν δύο αντιτιθέμενες προσεγγίσεις για τη σημασία της αναλυτικής σκέψης στον εντοπισμό της παραπληροφόρησης, μια κυρίως γνωστική, η οποία προτείνει ότι η αναλυτική σκέψη βελτιώνει την ικανότητα για τον εντοπισμό των ψευδών ειδήσεων, και μια κινητηριακή, η οποία προτείνει ότι η αναλυτική σκέψη επιτείνει την επίδραση της πολιτικής μεροληψίας κατά την αξιολόγηση των ψευδών ειδήσεων. Οι Λόης και οι συνεργάτες του εξετάζουν το ίδιο ερώτημα διερευνώντας παράλληλα τη σημασία του είδους των ειδήσεων ('μαλακών' ειδήσεων, οι οποίες εστιάζουν στην προσωπική ζωή των πολιτικών ή 'σκληρών' ειδήσεων, οι οποίες εστιάζουν, για παράδειγμα, στην οικονομία). Οι δύο τελευταίες ανακοινώσεις προσφέρουν δεδομένα που αναδεικνύουν μια πιο περίπλοκη σχέση μεταξύ της αναλυτικής σκέψης και της ικανότητας των πολιτών να αναγνωρίζουν τις ψευδείς ειδήσεις, από όσο αρχικά πρότεινε η γνωστική προσέγγιση. Οι Πηλιούσης και Γαρδικιώτης εστιάζουν στη συνωμοσιολογική σκέψη και την εξετάζουν ως μηχανισμό ενεργοποίησης αυταρχικών στάσεων οι οποίες με τη σειρά τους οδηγούν σε αυταρχικές συμπεριφορές.

Συζητητής: **Βασίλης Παυλόπουλος**
Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ, Αθήνα

Τα Fake News ως μηνύματα επιρροής. Θεωρητικές πλαισιώσεις και μεθοδολογικές προσεγγίσεις

Γεράσιμος Προδρομίτης[1], Αντωνία Τσιτσέλη[1], Μάνος Τάκας[2], Αχιλλέας Πηλιούσης[2], Αντώνης Γαρδικιώτης[2], Στάμος Παπαστάμου[1]
[1] *Εργαστήριο Πειραματικής Κοινωνικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*
[2]*Εργαστήριο Κοινωνικών Μέσων, Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Οι ψευδείς και παραποιημένες ειδήσεις έχουν συγκεντρώσει ως τώρα το θεωρητικό και ερευνητικό ενδιαφέρον του χώρου της Κοινωνικής Ψυχολογίας υπό το πρίσμα κυρίως γνωστικών προσεγγίσεων, με εύλογο και κανονιστικό ζητούμενο την «διαγνωστική διορατικότητα» του δέκτη και την καλλιέργεια αυτής μέσω της εκμάθησης εντοπισμού τους και υποβολής τους αποκλειστικά σχεδόν στον άξονα «αληθές-ψευδές».
Στην παρούσα ανακοίνωση οι ψευδείς και παραποιημένες ειδήσεις προσεγγίζονται ως μηνύματα κοινωνικής επιρροής και αξιοποιείται η αντίστοιχη- μακρόχρονα εδραιωμένη- θεωρητική και ερευνητική παράδοση, με στόχο την αποτύπωση των πολυδιάστατων κοινωνιογνωστικών μηχανισμών επεξεργασίας και πιθανής επίδρασής τους στην ιδεολογική τοποθέτηση του κοινωνικού υποκειμένου. Παρουσιάζονται τα ευρήματα πειραματικής έρευνας πεδίου μεταξύ υποκειμένων, όπου οι συμμετέχοντες εκτίθενται σε ψευδείς/ παραποιημένες ειδήσεις διαφορετικής θεματολογίας και αξιολογούν το περιεχόμενό τους καθαυτό, μέσω διαστάσεων που αναφέρονται στο σθένος επιχειρηματολογίας, την υποτιθέμενη πρόσληψη της στοχοθεσίας δημοσιοποίησής τους καθώς και την αναπαράσταση του υποτιθέμενου «εύπιστου» δέκτη τους. Τέλος, με ρυθμιστή την αρχική ιδεολογική στάση, διερευνάται η επίδρασή τους, σε αμφιλεγόμενες απόψεις, με άξονα το συνεχές «θεωρία συνωμοσίας – έγκυρη άποψη». Τα ευρήματα συζητούνται με άξονα την προβληματική «βασικής-εφαρμοσμένης» έρευνας, επαναφέροντας στο προσκήνιο την αξιοποίηση της προβληματικής της κοινωνικής επιρροής, που διαχρονικά έχει συνεισφέρει στην διεισδυτική μελέτη της κατασκευής του «αυτονόητου» και της ενίοτε «παράδοξης» και «απαράδεκτης» διείσδυσης του «διαφορετικού» στην κοινωνική σκέψη.

«Οκνηροί και Μεροληπτικοί»: Αναθεώρηση του ρόλου της αναλυτικής σκέψης και της πολιτικής μεροληψίας στην αξιολόγηση ψευδών ειδήσεων

Myrto Pantazi[1], Olivier Klein[2], Régine Kolinsky[2]
[1]University of Amsterdam, The Netherlands
[2]Université libre de Bruxelles, Belgium

Στο πλέον «κλασσικό» άρθρο τους οι Pennycook και Rand (2019) μελετάνε δυο ανταγωνιστικές θεωρίες για τον ρόλο της αναλυτικής σκέψης στην ικανότητα εντοπισμού της παραπληροφόρησης. Σύμφωνα με την πρώτη θεωρία η αναλυτική σκέψη βελτιώνει εν γένει την ικανότητα εντοπισμού ψευδών ειδήσεων, ενώ σύμφωνα με την δεύτερη η αναλυτική σκέψη επιτείνει, υποστηρίζοντας γνωσιακά, την πολιτική μεροληψία στην αξιολόγηση ψευδών ειδήσεων. Στο άρθρο τους υποστηρίζουν ότι τα πειραματικά τους ευρήματα συνηγορούν στην πρώτη θεωρία, καθώς δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της αναλυτικής σκέψης των συμμετεχόντων και της τάσης τους να πιστεύουν ψευδείς ειδήσεις συμβατές με την ιδεολογία τους. Σχεδιάσαμε ένα παρόμοιο πείραμα όπου Αμερικανοί συμμετέχοντες αξιολόγησαν αληθείς και ψευδείς ειδήσεις που ήταν συμβατές με την Δημοκρατική ή την Ρεπουμπλικανική πολιτική ταυτότητα και μετρήσαμε την αναλυτική τους σκέψη. Τα ευρήματα μας δείχνουν ότι αν επικεντρώσουμε τις αναλύσεις στην απόλυτη ικανότητα των ατόμων να κατηγοριοποιήσουν σωστά τις αληθείς και ψευδείς ειδήσεις (αντί για την διαφορά στην αντιληπτή αλήθεια των αληθών έναντι των ψευδών ειδήσεων) διαφαίνεται η ύπαρξη πολιτικής μεροληψίας. Συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες τείνουν να πιστεύουν ειδήσεις συμβατές με την ιδεολογία τους και να δυσπιστούν απέναντι σε αυτές που είναι ιδεολογικά ασύμβατες. Το εύρημα αυτό, επιτείνεται στους συμμετέχοντες που έχουν υψηλή αναλυτική σκέψη. Τα ευρήματά μας συνηγορούν σε ένα πιο περίπλοκο

μοντέλο του ρόλου της αναλυτικής σκέψης και της πολιτικής μεροληψίας στον τρόπο αξιολόγησης των ψευδών ειδήσεων.

Αναθεωρώντας την σχέση μεταξύ αναλυτικής σκέψης και ευαλωτότητας στην παραπληροφόρηση: Ο Ρόλος των «σκληρών» και «μαλακών» πολιτικών ειδήσεων

Γιάννης Λόης[1], Αντώνης Γαρδικιώτης[2], Ζωή Καρασπύρου[1], Ηλίας Τσακανίκος[1], Κωνσταντίνος Σεντικίδης[3]
[1]Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[2]Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[3]Psychology Department, University of Southampton

Δύο ανταγωνιστικοί μηχανισμοί έχουν προταθεί για το πώς η αναλυτική σκέψη επηρεάζει την ευαλωτότητα στην παραπληροφόρηση. Ο πρώτος μηχανισμός υποστηρίζει ότι η αναλυτική σκέψη βελτιώνει την ικανότητα διάκρισης μεταξύ αληθών και ψευδών ειδήσεων. Αντίθετα, σύμφωνα με τον δεύτερο μηχανισμό, η αναλυτική σκέψη οδηγεί σε περισσότερη πολιτική μεροληψία. Ο πρώτος μηχανισμός βασίζεται κυρίως σε μελέτες που αφορούν την αξιολόγηση «μαλακών» ειδήσεων, οι οποίες εστιάζουν στην προσωπική ζωή των πολιτικών προσώπων και στοχεύουν στο συναίσθημα και τον εντυπωσιασμό, ενώ ο δεύτερος μηχανισμός βασίζεται σε έρευνες που αφορούν την κατασκευή επιχειρημάτων για «σκληρά» πολιτικά ζητήματα όπως η οικονομία. Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να γεφυρώσει αυτές τις δύο γραμμές έρευνας, διερευνώντας πώς η διάκριση μεταξύ «σκληρών» και «μαλακών» ειδήσεων αλληλεπιδρά με την αναλυτική σκέψη των ατόμων για να επηρεάσει την ευαλωτότητα στην παραπληροφόρηση.
Πραγματοποιήσαμε μια μετα-ανάλυση συνδυάζοντας δεδομένα από υπάρχουσες μελέτες παραπληροφόρησης και στη συνέχεια προσπαθήσαμε να επαληθεύσουμε τα αποτελέσματα της μετα-ανάλυσης διεξάγοντας δύο πειράματα (στις ΗΠΑ και την Ελλάδα), όπου οι συμμετέχοντες εκτέθηκαν είτε σε σκληρές είτε σε μαλακές πολιτικές ειδήσεις. Όλες οι μελέτες έδειξαν ότι τα άτομα που βασίζονται περισσότερο στην αναλυτική σκέψη ήταν πιο επιρρεπή σε πολιτική προκατάληψη, αλλά μόνο όταν αξιολογούσαν σκληρές ειδήσεις. Αντίθετα, η αναλυτική σκέψη βελτίωσε την ικανότητα διάκρισης μεταξύ αληθών και ψευδών ειδήσεων τόσο για μαλακές όσο και για σκληρές ειδήσεις. Αυτά τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι η αναλυτική σκέψη δεν αποτελεί καθολική λύση κατά της παραπληροφόρησης: ενώ βελτιώνει την ικανότητα των ανθρώπων να εντοπίζουν τις αληθείς ειδήσεις, παράλληλα εντείνει την πολιτική προκατάληψη στις σκληρές ειδήσεις.

Ο ρόλος των συνωμοσιολογικών θεωριών στον προσηλυτισμό πιστών αυταρχικών «στρατιωτών»

Αχιλλέας Πηλιούσης και Αντώνης Γαρδικιώτης
Εργαστήριο Κοινωνικών Μέσων, Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η επικρατέστερη αντίληψη στη βιβλιογραφία των συνωμοσιολογικών θεωριών είναι ότι τα αυταρχικά άτομα παρουσιάζουν μια επιρρέπεια ως προς τη συνωμοσιολογική σκέψη, με αποτέλεσμα η μονομερής αυτή προσέγγιση να παραλείπει την εξέταση της αντίστροφης σχέσης. Η παρούσα εισήγηση πραγματεύεται το ζήτημα αυτό, υποστηρίζοντας ότι η

συνωμοσιολογική σκέψη είναι δυνατόν να ενεργοποιήσει τις λανθάνουσες αυταρχικές στάσεις των ατόμων και αυτές με τη σειρά τους να οδηγήσουν σε αυταρχικές αντιδράσεις. Η υπόθεση αυτή εξετάζεται σε μια σειρά ερευνών που έλαβαν χώρα σε 30 χώρες [συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας και της Αμερικής (N_{approx} = 56.000)], αξιοποιώντας τόσο πρωτογενή όσο και δευτερογενή δεδομένα, καθώς και διάφορες αναλυτικές προσεγγίσεις όπως Multilevel Mediation Analysis, Path Analysis και Structure Equation Modeling. Τα ευρήματα των ερευνών επιβεβαιώνουν την υπόθεση ότι οι συνωμοσιολογικές πεποιθήσεις και κατ' επέκταση η συνωμοσιολογική σκέψη οδηγεί σε αυταρχικές στάσεις και αυτές με τη σειρά τους σε αυταρχικές αντιδράσεις όπως μη φιλοπεριβαλλοντική πρόθεση και συμπεριφορά, προκατάληψη έναντι κανονιστικών αλλά και αντικομφορμιστικών ομάδων κ.α. Εν κατακλείδι, η παρούσα μελέτη αποσκοπεί στη βαθύτερη κατανόηση της δυναμικής μεταξύ της συνωμοσιολογική σκέψης και του αυταρχισμού, προσφέροντας ένα μοντέλο που δύναται να εξηγήσει τον τρόπο με τον οποίο οι συνωμοσιολογικές θεωρίες μπορούν να εδραιώσουν μια αυταρχική εξουσία, να απονομιμοποιήσουν την αντιπολίτευση και να προσηλυτίσουν πιστούς αυταρχικούς «στρατιώτες».

ID:20813 | Η επίδραση μορφών / προγραμμάτων τέχνης στη θεραπεία του καρκίνου: Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Θεόδωρος Σωζόπουλος[1], **Εύχαρις Παναγοπούλου**[2]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*
[2] *Τμήμα Ιατρικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*

Περίληψη

Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση στοχεύει να αναδείξει τις επιδράσεις διαφόρων μορφών/προγραμμάτων τέχνης στη θεραπεία του καρκίνου. Πραγματοποιήθηκε αναζήτηση βιβλιογραφίας στις βάσεις δεδομένων Pubmed, Scopus και WebofScience. Χρησιμοποιήθηκαν σε συνδυασμό λέξεις-κλειδιά που αναφέρονται στον καρκίνο και σε διάφορες μορφές τέχνης όπως «cancer» και «music». Συμπεριλήφθηκαν μελέτες που διερευνούσαν τη σχέση των δύο μεταβλητών και δημοσιεύτηκαν την πενταετία 2019-2024.
Εντοπίστηκαν 52 μελέτες, εκ των οποίων οι 28 διερευνούσαν την επίδραση του χορού, οι 12 της Θεραπείας Μέσω της Μουσικής (MT) και οι 12 της Θεραπείας μέσω της Τέχνης (AT). Αυτές οι παρεμβάσεις μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στη μείωση του άγχους, της κατάθλιψης, της κόπωσης και του πόνου και στη βελτίωση του ύπνου, της πνευματικής ευεξίας και της ποιότητας ζωής σε ενήλικες, παιδιά και έφηβους ασθενείς, από το στάδιο της διάγνωσης μέχρι το στάδιο της μετεγχειρητικής προσαρμογής. Ωστόσο στις παρεμβάσεις MT στους ενήλικες ασθενείς τα αποτελέσματα είναι περισσότερο αντιφατικά. Επιπλέον η πλειονότητα των ερευνών επικεντρώνεται σε δια ζώσης παρεμβάσεις σε ενήλικες ασθενείς με καρκίνο του μαστού.
Αυτές οι παρεμβάσεις αποτελούν υποσχόμενες, μη ιατρικές μεθόδους, συμπληρωματικές της συμβατικής ιατρικής θεραπείας ασθενών με καρκίνο. Ωστόσο αναγκαία κρίνεται η διεύρυνση των ερευνητικών κριτηρίων για τη διεξαγωγή περισσότερο αξιόπιστων συμπερασμάτων για την αποτελεσματικότητά τους.

ID:20814 | Η Επιτέλεση της Θεραπευτικής Συμμαχίας Μέσω Θεραπευτικών Διατυπώσεων σε Ψυχοδυναμική Ψυχοθεραπεία: Μια Μελέτη Ανάλυσης Συνομιλίας

Παρασκευή Βασδάρη[1], Ελευθερία Τσέλιου[2], Γεώργιος Αμπακούμκιν[2]
[1] Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[2] Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Σκοπός της εργασίας που παρουσιάζεται είναι να εξεταστεί πώς επιτελείται η θεραπευτική συμμαχία σε σημεία του θεραπευτικού διαλόγου όπου ο/η θεραπευτής/τρια προβαίνει σε θεραπευτικές διατυπώσεις (formulations), δηλαδή σε εκφορές που δείχνουν ότι έχει κατανοήσει τη συμβολή που προηγήθηκε προτείνοντας μία διαφορετική εκδοχή της. Η χρήση κατάλληλων διατυπώσεων την κατάλληλη στιγμή από τους/τις θεραπευτές/τριες αποτελεί κρίσιμο σημείο για την πορεία της θεραπείας, στην περίπτωση της ψυχοδυναμικής προσέγγισης. Με τη χρήση διατυπώσεων, οι θεραπευτές/τριες επιχειρούν να οδηγήσουν τους/τις θεραπευόμενους/ες στην υιοθέτηση μιας διαφορετικής οπτικής και στην επεξεργασία θεμάτων σχετικών με τη θεραπεία. Χρησιμοποιώντας την Ανάλυση Συνομιλίας, εξετάσαμε 6 ηχογραφημένες θεραπευτικές συνεδρίες, στις οποίες συμμετείχαν ένας θεραπευτής και 3 θεραπευόμενοι/ες και εντοπίσαμε σημεία με θεραπευτικές διατυπώσεις. Συγκεκριμένα, εξετάσαμε αν υπάρχει ευθυγράμμιση (alignment) ή/ και υποστηρικτική στάση (affiliation) έπειτα από θεραπευτικές διατυπώσεις. Η ευθυγράμμιση αφορά συνεργατικές συνομιλιακές στρατηγικές που διευκολύνουν την αλληλεπίδραση, ενώ η υποστηρικτική στάση σχετίζεται με την υποστήριξη ή όχι των διατυπώσεων των θεραπευτών/τριών. Τα ευρήματα της ανάλυσης, υποστηρίζοντας την υπάρχουσα βιβλιογραφία, ανέδειξαν πως ο θεραπευτής χρησιμοποιούσε εμφατικές διατυπώσεις (highlighting formulations), παραφραστικές διατυπώσεις (rephrasing formulations) και μετατοπιστικές διατυπώσεις (relocating formulations) κατά τη θεραπευτική συνεδρία. Έπειτα από τις διατυπώσεις αυτές και ανάλογα με την αποδοχή ή όχι της διατύπωσης, παρατηρήθηκαν διάφορα μοτίβα εμφάνισης ευθυγράμμισης ή μη ευθυγράμμισης και υποστηρικτικής ή μη υποστηρικτικής στάσης. Επίσης, εντοπίστηκε ένα διαφορετικό είδος διατυπώσεων που αφορούν άτομα εκτός θεραπείας. Οι διατυπώσεις αυτές, όταν γίνονται αποδεκτές από τους/τις θεραπευόμενους/ες, φαίνεται να ενισχύουν σημαντικά τη θεραπευτική σχέση και συμμαχία. Μέσω αυτών, ο θεραπευτής επικυρώνει τόσο το συναίσθημα όσο και την άποψη/αντίδραση των θεραπευόμενων σχετικά με το θέμα που τους/τις απασχολεί. Η εξέταση του θεραπευτικού διαλόγου μπορεί να κάνει πιο κατανοητό πώς οι επιλογές των θεραπευτών/τριών κατά την εκφορά διατυπώσεων συμβάλουν στη διαμόρφωση της θεραπευτικής συμμαχίας και σχέσης και να εμπλουτίσει τη θεραπευτική πρακτική τόσο της ψυχοδυναμικής, όσο και άλλων προσεγγίσεων.

ID:20815 | Σύγκριση των μορφοσυντακτικών και μεταγλωσσικών δεξιοτήτων παιδιών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος και παιδιών με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

Μαρίνα Τσαντοπούλου[1], Ευμορφία Σιρμανίτσα[1], Ιωάννα Τάλλη[2], Πολυξένη Κωνσταντινοπούλου[3]
[1] Τμήμα Ιατρικής, ΔΠΜΣ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[2] Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Επίκουρη Καθηγήτρια
[3] Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια

Η συζήτηση γύρω από το κοινό προφίλ γλωσσικών και επικοινωνιακών δυσκολιών που παρουσιάζουν τα άτομα με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και τα άτομα με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) απασχολεί ιδιαίτερα τους ερευνητές (Georgiou & Spanoudis, 2021). Η παρούσα έρευνα εξετάζει τις μορφοσυντακτικές και μεταγλωσσικές δεξιότητες σε παιδιά με ΔΑΦ που έχουν φυσιολογική νοημοσύνη αλλά γλωσσικές διαταραχές (ΔΑΦ-ΓΔ) (υπο-τύπος 6A02.2, ICD-11, WHO, 2021) και σε παιδιά με ΑΓΔ. Ειδικότερα, η έρευνα είχε απώτερο στόχο να διερευνήσει τις επιδόσεις των παιδιών με ΔΑΦ-ΓΔ και ΑΓΔ σε γλωσσικά και μεταγλωσσικά έργα και να συγκρίνει τις επιδόσεις μεταξύ τους. Το δείγμα αποτελούνταν από 5 παιδιά με ΔΑΦ-ΓΔ και 5 με ΑΓΔ (ηλικίας 5 έως 8,5 χρόνων) και από μια ομάδα 10 παιδιών τυπικής ανάπτυξης (ΤΑ) ίδιας χρονολογικής ηλικίας. Χορηγήθηκαν δοκιμασίες εκφραστικού λεξιλογίου, πληροφοριακής και γραμματικής επάρκειας, κατανόησης μορφο-σύνταξης, μεταγλωσσικών εννοιών και ανάκλησης προτάσεων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι: α) η ομάδα ΔΑΦ-ΓΔ παρουσίασε γενικά χαμηλότερες επιδόσεις από την ΑΓΔ σε όλους τους τομείς που εξετάστηκαν αναφορικά με τις μορφοσυντακτικές και μεταγλωσσικές τους δεξιότητες, ενώ δεν διέφεραν μεταξύ τους στην ανάκληση συντακτικών δομών, β) σε σύγκριση με τα παιδιά ΤΑ η ομάδα ΔΑΦ-ΓΔ παρουσίασε χαμηλότερη επίδοση σε όλες τις δοκιμασίες, ενώ η ομάδα ΑΓΔ στο εκφραστικό λεξιλόγιο, στη δοκιμασία γραμματικής και πληροφοριακής επάρκειας και στην ανάκληση συντακτικών δομών. Συμπεραίνεται ότι τα γλωσσικά (λεξιλόγιο, μορφοσύνταξη) και μεταγλωσσικά ελλείμματα των παιδιών με ΔΑΦ-ΓΔ είναι πιο σοβαρά από εκείνα των παιδιών με ΑΓΔ. Μάλιστα, τα παιδιά με ΔΑΦ φαίνεται να έχουν διαφορετικής φύσεως γλωσσικά ελλείμματα που ενδεχομένως να συνδέονται με τα ελλείμματα που έχουν στη Θεωρία του Νου.

ID: 20817 | Όνειρα με την πεθαμένη μητέρα»: Αφηγηματική μελέτη περίπτωσης

Μαριλίνα Δίνκα, Κωνσταντίνα Καζά, Χαρά Κωστάκη, Βάσω Λέντζου, Νάνσυ Μπαρδάκα, Πανδώρα Παπαζώτου

Σύμφωνα με τη φαινομενολογική/ αφηγηματική οπτική, στα όνειρα συνεχίζεται η προσπάθεια νοηματοδότησης και οργάνωσης εμπειριών, όπως συμβαίνει και στον ξύπνιο. Προηγούμενες ποιοτικές μελέτες έχουν δείξει ότι όταν ένα κοινό θέμα διατρέχει μια σειρά ονείρων, αυτή η σειρά αποτελεί μια εξελισσόμενη αφήγηση, μια προσπάθεια νοηματοδότησης συγκεκριμένης εμπειρίας. Μάλιστα, η διεργασία του πένθους μπορεί να γίνει αντικείμενο επεξεργασίας στα όνειρα ως μια εξελισσόμενη αυτο-αφήγηση.
Στην παρούσα αφηγηματική μελέτη περίπτωσης, διερευνήθηκε μια σειρά 21 ονείρων, του «Βύρωνα», ενός θεραπευόμενου 55 ετών, ο οποίος βρίσκεται σε μακρόχρονη ομαδική θεραπεία εμπλουτισμένης συστημικής προσέγγισης. Τα τελευταία δύο χρόνια, διαπραγματευόταν το θάνατο της μητέρας του, η οποία είχε υπάρξει κακοποιητική. Καταγράφηκαν οι μικρο-αλλαγές στη σειρά ονείρων, οι οποίες αφορούσαν τη δομή και το περιεχόμενο της ονειρικής ιστορίας, και κυρίως την ενισχυμένη θέση και δράση του ως ενεργός πρωταγωνιστής.
Η παρούσα μελέτη επιβεβαιώνει τη χρησιμότητα της καταγραφής σειράς ονείρων ως τρόπο αξιολόγησης της θεραπευτικής αλλαγής, ενώ τονίζει τη σημασία της προσέγγισης ζητημάτων, όπως ο θάνατος ενός γονέα ως μια προσωπική διαδικασία νοηματοδότησης, που δεν εντάσσεται απαραίτητα στα διαδεδομένα μοντέλα για τα στάδια του πένθους. Τέλος, η ανάλυση και η νοηματοδότηση των ονείρων με κύρια θεματολογία το πένθος αλλά και τα περιοριστικά θέματα ζωής, διευκολύνουν τόσο την αφήγηση ανείπωτων και περιπεπλεγμένων συναισθημάτων και σκέψεων, όσο και την προσαρμογή των θεραπευόμενων στις νέες συνθήκες ζωής, μετά την απώλεια.

ID:20818 | Στάσεις των φοιτητών απέναντι στην τεχνητή νοημοσύνη και την ηθική της: Η σημασία του μιντιακού και του ψηφιακού γραμματισμού

Ασημίνα Σακλάκη, Αντώνιος Γαρδικιώτης
Δημοσιογραφίας & ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Πώς αξιολογούν οι φοιτητές την τεχνητή νοημοσύνη και τις ηθικές διαστάσεις της χρήσης της; Συνδέεται η αξιολόγηση αυτή με το πόσο ικανό θεωρούν τον εαυτό τους να χρησιμοποιεί τα μέσα επικοινωνίας και το διαδίκτυο; Η παρούσα μελέτη διερευνά τη σχέση μεταξύ των στάσεων των φοιτητών απέναντι στην τεχνητή νοημοσύνη και τις ηθικές διαστάσεις της χρήσης της, και των επιπέδων μιντιακού και ψηφιακού γραμματισμού τους. Οι ειδικοί στόχοι της μελέτης ήταν να εξετάσει τις γενικές στάσεις των φοιτητών προς την τεχνητή νοημοσύνη, τις στάσεις τους απέναντι στις ηθικές διαστάσεις της χρήσης της, τη σχέση μεταξύ αυτών των δύο, καθώς και το εάν οι στάσεις προς εκείνη συνδέονται με τον μιντιακό και ψηφιακό γραμματισμό. Οι συμμετέχοντες, φοιτητές πανεπιστημίου (*N*=310), συμμετείχαν σε μια διαδικτυακή επισκόπηση που περιλάμβανε τέσσερις κλίμακες, την κλίμακα γενικών στάσεων προς την τεχνητή νοημοσύνη (με δύο υποκλίμακες, τις θετικές και αρνητικές στάσεις), την κλίμακα στάσεων απέναντι στις ηθικές διαστάσεις της χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης (με δύο υποκλίμακες, στάσεις απέναντι στην υπεύθυνη και τη μη υπεύθυνη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης), μία κλίμακα μιντιακού και μία κλίμακα ψηφιακού γραμματισμού, μαζί με δημογραφικές πληροφορίες. Τα ευρήματα αποκάλυψαν ότι οι φοιτητές είχαν μέτρια θετικές στάσεις προς την τεχνητή νοημοσύνη και ισχυρές στάσεις υπερ της υπεύθυνης χρήσης της. Το ενδιαφέρον εύρημα αφορά στη διαφοροποιημένη σχέση των γραμματισμών με τις στάσεις: ο μιντιακός γραμματισμός συσχετίστηκε θετικά με την υπεύθυνη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, αλλά αρνητικά με τις θετικές στάσεις προς αυτήν, ενώ ο ψηφιακός γραμματισμός συσχετίστηκε θετικά με τις θετικές στάσεις και αρνητικά με τις αρνητικές στάσεις. Τα στοιχεία αυτά ελκύουν την προσοχή καταδεικνύοντας τη σημασία της αντιλαμβανόμενης αποτελεσματικότητας των χρηστών να καταναλώνουν κριτικά το μιντιακό περιεχόμενο και να πλοηγούνται στον ψηφιακό κόσμο στην πρόβλεψη των στάσεων τους απέναντι στην τεχνητή νοημοσύνη αλλά και τις ηθικές διαστάσεις της χρήσης της.

ID:20819 | Αφηγηματικός λόγος παιδιών προσχολικής ηλικίας νευροτυπικής ανάπτυξης

Σοφία Κουβαβά[1], Αικατερίνη Αντωνοπούλου[1], Αγλαΐα Σταμπόλτζη[1], Ιωάννης Βογινδρουκας[2], Μαρία Ανδρέου[3], Βασιλίνα Σπανού[2], Ειρήνη Πατρούμπα[2], Άγγελος Τζουμαΐλης[2], Σοφία Μαυροπούλου[4], Ελένη Περιστέρη[2]

[1] Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
[2] Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[3] Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
[4] School of Early Childhood & Inclusive Education, Queensland University of Technology

Τα παιδιά από μικρή ηλικία έρχονται σε επαφή με τον αφηγηματικό λόγο, καθώς ακούν τις αφηγήσεις ατόμων από το οικείο τους περιβάλλον, μοιράζονται προσωπικές εμπειρίες και διηγούνται πραγματικές ή φανταστικές ιστορίες σε άλλους. Η αφήγηση ωστόσο, είναι ένα απαιτητικό έργο, καθώς προϋποθέτει γνωστικές, γλωσσικές και κοινωνικο-πολιτιστικές δεξιότητες. Πιο συγκεκριμένα, για να παραχθεί μια συνεκτική αναπαράσταση μιας ιστορίας, τα μικρά παιδιά πρέπει να έχουν κατανόηση του θέματος, να ανακτούν προσωπικές εμπειρίες για να κάνουν υποθέσεις και να θυμούνται και να οργανώνουν διαδοχικά ένα σύνολο γεγονότων. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να κατανοούν την οπτική γωνία των χαρακτήρων, να αντιλαμβάνονται το πλαίσιο της ιστορίας και να ενεργοποιούν ποικίλες γλωσσικές δεξιότητες. Η παρούσα έρευνα επικεντρώνεται στις μελέτες από διάφορες χώρες σχετικά με τις αφηγηματικές δεξιότητες νευροτυπικών μονόγλωσσων παιδιών προσχολικής ηλικίας 4 έως 6 ετών. Ανασκοπεί τα ευρήματα 20 ερευνών που δημοσιεύτηκαν μεταξύ των ετών 2004 έως 2024 από τις χώρες Αίγυπτος, Βραζιλία, Γερμανία, Ελλάδα, Η.Π.Α., Ιταλία, Καναδάς, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Τουρκία, Φινλανδία και Χιλή. Οι συγκεκριμένες έρευνες πληρούσαν προκαθορισμένα κριτήρια συμπερίληψης και εξέταζαν την παραγωγή και την κατανόηση του αφηγηματικού λόγου καθώς και κάποιους δημογραφικούς παράγοντες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ικανότητα παραγωγής και κατανόησης απλού αφηγηματικού λόγου εμφανίζεται γύρω στην ηλικία των 4 ετών και βελτιώνεται ποσοτικά και ποιοτικά με την πάροδο της ηλικίας. Επιπρόσθετα, βρέθηκε ότι όταν δίνονται κατευθυντήριες οδηγίες από ενήλικες, ή όταν η αφήγηση στηρίζεται σε εικόνες, βιβλία και ταινίες, η περιγραφή και η κατανόηση των χαρακτήρων, των γεγονότων και της πλοκής βελτιώνονται αισθητά. Τα ανασκοπούμενα ευρήματα συμφωνούν ότι η ανάπτυξη της Θεωρίας του Νου και των εκτελεστικών λειτουργιών βοηθούν τα παιδιά να αφηγηθούν ιστορίες με νοηματική (μακροδομή) και γλωσσική (μικροδομή) συνοχή. Τέλος, το μορφωτικό και το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας φαίνεται να συνδέεται με την ανάπτυξη του αφηγηματικού λόγου των παιδιών. Η παρούσα ανασκόπηση έχει σημαντικές εκπαιδευτικές και ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις.

ID:20820 | «Η Αγγλική Γλώσσα ως Μέσο Δημιουργίας Δεσμών και Ψυχολογικής Υποστήριξης σε Διαπολιτισμικές Ομάδες Καλαθοσφαίρισης»

Βασιλική Κάρμη[1], **Παναγιώτης Ανδρουτσόπουλος**[2]
[1] *Εκπαιδευτικός ΠΕ06 Αγγλικής Γλώσσας Δ.Δ. Ηλείας, Υπουργείο Παιδείας*
[2] *Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ11 Ηλείας-Ζακύνθου-Κεφαλληνίας., Υπουργείο Παιδείας*

Η παρούσα έρευνα εξετάζει τον ρόλο της Αγγλικής γλώσσας ως μέσο διαπολιτισμικής επικοινωνίας και ψυχολογικής υποστήριξης σε ομάδες καλαθοσφαίρισης της Elite League για την περίοδο 2023-2024. Συνολικά, συμμετείχαν και οι 16 ομάδες, αποτελούμενες από παίκτες με ποικίλα πολιτισμικά και γλωσσικά υπόβαθρα. Στόχος της μελέτης είναι να αναδείξει τον τρόπο με τον οποίο η Αγγλική, ως lingua franca, ενισχύει τη συνεργασία, τη συνοχή και την ψυχολογική ευημερία των παικτών σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Η έρευνα υποστηρίζεται από τις θεωρίες της γλώσσας ως μέσου διαπολιτισμικής επικοινωνίας και της συναισθηματικής νοημοσύνης, οι οποίες τονίζουν τη σημασία της κατανόησης και της έκφρασης συναισθημάτων στην οικοδόμηση σχέσεων και της κοινωνικής ταυτότητας. Η Αγγλική γλώσσα λειτουργεί ως εργαλείο για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας, ενισχύοντας τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση μεταξύ παικτών από διαφορετικές χώρες. Η μεθοδολογία περιλαμβάνει ποιοτική και ποσοτική προσέγγιση. Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με 32 παίκτες και 16 προπονητές για να διερευνηθεί η χρήση της Αγγλικής γλώσσας στις στρατηγικές επικοινωνίας, τη διαχείριση συγκρούσεων και την ψυχολογική υποστήριξη. Επίσης, διανεμήθηκαν ερωτηματολόγια σε 120 παίκτες για την αξιολόγηση των δεξιοτήτων επικοινωνίας και της ψυχολογικής ευημερίας. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η Αγγλική γλώσσα συμβάλλει σημαντικά στη συνοχή της ομάδας, στη διαχείριση συγκρούσεων και στην ενίσχυση της ψυχολογικής υποστήριξης. Οι παίκτες ανέφεραν ότι η χρήση της Αγγλικής επιτρέπει την ανοιχτή έκφραση συναισθημάτων, την ενθάρρυνση και την αποτελεσματική επίλυση διαφορών. Επιπλέον, οι δεξιότητες επικοινωνίας, όπως η ενεργητική ακρόαση και η θετική ενίσχυση, ενίσχυαν τη συνεργασία και την αλληλοκατανόηση. Η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Αγγλική γλώσσα είναι κρίσιμη για την ενίσχυση της συνεργασίας και της ψυχολογικής ευημερίας στις διαπολιτισμικές ομάδες καλαθοσφαίρισης. Προτείνονται στρατηγικές για τη βελτίωση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των παικτών και τη δημιουργία ενός θετικού κλίματος εντός των ομάδων μέσω της Αγγλικής γλώσσας.

Λέξεις κλειδιά: *Αγγλική γλώσσα. Ομάδες καλαθοσφαίρισης. Διαπολιτισμική επικοινωνίας*

ID:20821 | «Συμπεριφορές τζόγου σε νεαρούς ενήλικες: Συσχέτιση της επικινδυνότητας με ψυχοκοινωνικούς παράγοντες»

Μαίρη Γεωργοπούλου[1], Θωμάς Παπαρρηγόπουλος[2]
[1] Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[2] Α΄ Πανεπιστημιακή Ψυχιατρική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Ιατρικής, Αθήνα

Ο τζόγος αποτελεί μια δημοφιλή δραστηριότητα μεταξύ των νεαρών ενηλίκων, αλλά συνοδεύεται από σημαντικούς κινδύνους, όπως οι οικονομικές απώλειες και η ανάπτυξη διαταραχών σχετικών με τον τζόγο. Στην Ελλάδα το φαινόμενο έχει ενταθεί ιδιαίτερα μετά την περίοδο της πανδημίας, λόγω της επίδρασης σύνθετων κοινωνικών και ψυχολογικών παραγόντων, οι οποίοι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η καταγραφή του προφίλ των ατόμων που διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο απώλειας χρημάτων και ανάπτυξης διαταραχής τζόγου καθώς και η διερεύνηση των κοινωνικοδημογραφικών και ψυχολογικών παραγόντων που συνδέονται με μια κλιμακούμενη και επιβλαβή ενασχόληση με τα παιχνίδια τύχης. Στη μελέτη συμμετείχαν μέσω διαδικτυακής συμπλήρωσης ερωτηματολογίου, 580 άτομα (61% άνδρες και 39% γυναίκες) ηλικίας 18 ως 35 ετών, ανεξάρτητα από την εμπλοκή τους με τα παιχνίδια τύχης. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν την κλίμακα «South Oaks Gambling Screen» και το «Lie-Bet Questionnaire» για την αξιολόγηση της έκτασης των προβλημάτων που σχετίζονται με τον τζόγο, την «Κλίμακα Νοήματος της Ζωής» για την εκτίμηση της ύπαρξης ενός σκοπού στη ζωή, το «Ερωτηματολόγιο Προσανατολισμού στην Αντιμετώπιση Προβλημάτων» για την αξιολόγηση στρατηγικών διαχείρισης του άγχους, την «Κλίμακα Μέτρησης της Μοναξιάς» για την αποτύπωση του βαθμού των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, την «Κλίμακα για την Επίγνωση Προσοχής και Συνείδησης» για τη εκτίμηση της ικανότητας επικέντρωσης στο παρόν, καθώς και το «Ερωτηματολόγιο Υγείας Ασθενούς» για την ανίχνευση της ύπαρξης ζητημάτων ψυχικής υγείας. Παρουσιάζονται αποτελέσματα που σκιαγραφούν την επίδραση της υιοθέτησης δυσλειτουργικών μηχανισμών άμυνας, του αισθήματος μοναξιάς και της απουσίας ενός νοήματος στη ζωή στην υιοθέτηση μη υγιών πρακτικών τζόγου. Τα αποτελέσμα-τα συζητούνται στη βάση της κατανόησης των παραγόντων που διαφοροποιούν τους νέους ως προς τον βαθμό εμπλοκής με τον στοιχηματισμό. Η μελέτη υπογραμμίζει την ανάγκη για στοχευμένες στρατηγικές πρόληψης των αρνητικών συνεπειών του τζόγου και έγκαιρης παρέμβασης στον νεανικό πληθυσμό.

ID:20822 | Τα επίπεδα αυτοαντίληψης και αυτοεκτίμησης σε μαθητές με και χωρίς μαθησιακές δυσκολίες

Βενετία Μαρία Πατρινού
Ψυχολόγος, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η αυτοαντίληψη και η αυτοεκτίμηση είναι έννοιες καθοριστικές για την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών. Η παρούσα εργασία διερευνά τη συσχέτιση της αυτοαντίληψης και αυτοεκτίμησης σε μαθητές με και χωρίς μαθησιακές δυσκολίες σε 101 παιδιά της Δ', Ε' και Στ' τάξης του Δημοτικού. Για την συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο περιλάμβανε ερωτήσεις για τα δημογραφικά στοιχεία και το ψυχομετρικό εργαλείο «Πώς Αντιλαμβάνομαι τον Εαυτό μου; ΙΙ» με δείκτη αξιοπιστίας .72. Σύμφωνα με τις στατιστικές αναλύσεις βρέθηκε πως οι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες έχουν χαμηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης και αυτοαντίληψης σε σχέση με μαθητές χωρίς μαθησιακές δυσκολίες. Ακόμη, μελετήθηκε η σχέση της αυτοεκτίμησης και αυτοαντίληψης ανάμεσα στα είδη μαθησιακών δυσκολιών όπου προέκυψε πως μαθητές με δυσλεξία εμφανίζουν τα χαμηλότερα ποσοστά. Επιπλέον, βρέθηκε πως τα αγόρια έχουν υψηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης σε σχέση με τα κορίτσια. Τέλος, οι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες που φοιτούν στη Δ' τάξη έχουν τις χαμηλότερες τιμές αυτοαντίληψης και αυτοεκτίμησης. Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας υποδηλώνουν τη σημασία προγραμμάτων παρέμβασης που θα βοηθούν στην ανάπτυξη αυτοαντίληψης και αυτοεκτίμησης σε μαθητές και μαθήτριες.

ID:20823 | «Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας και Φυσικής Δραστηριότητας σε Πολυπολιτισμικά Περιβάλλοντα: Ενισχύοντας τη Διαπολιτισμική Επικοινωνία»

Παναγιώτης Ανδρουτσόπουλος[1], **Βασιλική Κάρμη**[2]
[1] *Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ11 Ηλείας-Ζακύνθου-Κεφαλληνίας, Υπουργείο Παιδείας*
[2] *Εκπαιδευτικός ΠΕ06 Αγγλικής Γλώσσας Δ.Δ. Ηλείας, Υπουργείο Παιδείας*

Η παρούσα μελέτη διερευνά τη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας σε συνδυασμό με φυσική δραστηριότητα ως μέσο ενίσχυσης της διαπολιτισμικής επικοινωνίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Το δείγμα περιλάμβανε 254 μαθητές/τριες ΕΠΑΛ της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας, ηλικίας περίπου 18 ετών. Οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν τυχαία σε πειραματική ομάδα (154 άτομα) και ομάδα ελέγχου (100 άτομα). Το παρεμβατικό πρόγραμμα διήρκεσε 12 εβδομάδες και συνδύαζε τη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας με φυσικές δραστηριότητες, όπως ομαδικά αθλήματα, γλωσσικά παιχνίδια και προσομοιώσεις καθημερινών καταστάσεων. Οι δραστηριότητες σχεδιάστηκαν για να προωθήσουν τη συνεργασία, τη χρήση της γλώσσας σε πρακτικά σενάρια και τη διαπολιτισμική αλληλεπίδραση. Η ομάδα ελέγχου ακολούθησε το παραδοσιακό πρόγραμμα διδασκαλίας Αγγλικών χωρίς τη χρήση φυσικής δραστηριότητας. Για τη συλλογή δεδομένων, χρησιμοποιήθηκαν προ- και μετα-τεστ που αξιολόγησαν τις γλωσσικές δεξιότητες, την εν συναίσθηση και την πολιτισμική ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων. Επιπλέον, διεξήχθησαν ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις για τη διερεύνηση των αντιλήψεων των μαθητών σχετικά με την εμπειρία τους. Με βάση τα αποτελέσματα η πειραματική ομάδα παρουσίασε σημαντική βελτίωση στις γλωσσικές δεξιότητες, ιδίως στη χρήση της γλώσσας σε πρακτικές καταστάσεις. Παράλληλα, αναφέρθηκε αυξημένη αυτοπεποίθηση στην επικοινωνία με συνομηλίκους από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα. Η εν συναίσθηση και η κατανόηση πολιτισμικών διαφορών σημείωσαν επίσης σημαντική άνοδο. Αντίθετα, η ομάδα ελέγχου παρουσίασε περιορισμένη πρόοδο, κυρίως σε θεωρητικές δεξιότητες γλώσσας. Η έρευνα κατέδειξε την αποτελεσματικότητα της συνδυαστικής προσέγγισης στη βελτίωση τόσο των γλωσσικών δεξιοτήτων όσο και της διαπολιτισμικής επικοινωνίας. Τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν τη δυναμική του συνδυασμού φυσικής δραστηριότητας και γλωσσικής εκπαίδευσης σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Η μελέτη αυτή συνεισφέρει σημαντικά στη βιβλιογραφία, παρουσιάζοντας έναν καινοτόμο τρόπο σύνδεσης της γλωσσικής διδασκαλίας και της φυσικής δραστηριότητας, με στόχο τη βελτίωση της διαπολιτισμικής αλληλεπίδρασης και συνεργασίας σε εκπαιδευτικά πλαίσια.

Λέξεις κλειδιά: Αγγλική γλώσσα , φυσική δραστηριότητα, διαπολιτισμική ψυχολογία.

ID:20824 | Διερεύνηση του νοητικού προφίλ ατόμων που ασχολούνται με ηλεκτρονικό τζόγο

Σταυρούλα Σταυρινού[1], Αλέξανδρος Καψωμενάκης[2], Γεώργιος Τσικλής[2], Δημήτριος Κασελίμης[3]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα
[2] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' Νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ, Αθήνα
[3] Τμήμα Ψυχολογίας & Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' Νευρολογική Κλινική, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα & Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ, Αθήνα

Η παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια χαρακτηρίζεται από έντονα δυσπροσάρμοστη συμπεριφορά και έχει συχνά σοβαρές ψυχολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Στη βιβλιογραφία υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις για συννοσηρότητα με ψυχιατρικές διαταραχές, καθώς και μελέτες που υποστηρίζουν ότι επηρεάζονται οι νοητικές-και ειδικότερα οι επιτελικές- λειτουργίες. Η παρούσα μελέτη έχει ως βασικό στόχο τη διερεύνηση του νοητικού προφίλ ατόμων που ασχολούνται με τον ηλεκτρονικό τζόγο. Για αυτόν τον λόγο, αξιολογήθηκαν 20 άνδρες, χαρακτηρισμένοι ως πιθανώς παθολογικοί τζογαδόροι με βάση το εργαλείο SOGS, με μια νευροψυχολογική συστοιχία που περιελάμβανε έργα ενεργού μνήμης, νοητικής ευελιξίας, ικανότητας αναστολής, ταχύτητας επεξεργασίας και λεκτικής ευχέρειας. Για να διερευνηθούν παράλληλα και συνιστώσες προσωπικότητας και ψυχοπαθολογίας, χορηγήθηκαν και τα ερωτηματολόγια SCL-90, HADS, DERS (για την εκτίμηση αυτορρύθμισης συναισθημάτων) και ZKPQ. Τα ίδια εργαλεία χορηγήθηκαν και σε ομάδα ελέγχου (άνδρες που δεν είχαν ενασχόληση με τον τζόγο γενικά). Οι δύο ομάδες ήταν εξισωμένες ως προς την ηλικία και τα έτη τυπικής εκπαίδευσης. Αν και τα αποτελέσματά μας έδειξαν ότι η ομάδα των τζογαδόρων παρουσίασε χαμηλότερη επίδοση στο έργο νοητικής ευελιξίας συγκριτικά με την ομάδα ελέγχου, οι δύο ομάδες δεν διέφεραν κατά τα άλλα ως προς το νοητικό τους προφίλ. Τα εν λόγω ευρήματα υποδεικνύουν την ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση του υποτιθέμενου δυσεπιτελικού μοτίβου στους τζογαδόρους. Επίσης, συζητούνται πιθανά συσχετιστικά πρότυπα μεταξύ δεικτών ψυχοπαθολογίας/προσωπικότητας και νοητικών λειτουργιών στα άτομα που ασχολούνται με τον ηλεκτρονικό τζόγο.

ID:20825 | Το προφίλ επιπολασμού της ψυχικής υγείας των φοιτητών νοσηλευτικής, ανασκόπηση μετά-αναλύσεων τύπου «ομπρέλα»

Μαρία Ευσταθίου[1], Στέφανος Μαντζούκας[2], Μαίρη Γκούβα[3], Έλενα Δραγκιώτη[4]
[1] Νοσηλεύτρια ΤΕ, MSc Νοσηλευτικής Φροντίδας Ενηλίκων, PhD (c), Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[2] Καθηγητής & Πρόεδρος Τμήματος Νοσηλευτικής , Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[3] Καθηγήτρια Ψυχολογίας Ασθενών, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[4] Αν. Καθηγήτρια Νοσηλευτικής Επιδημιολογίας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Εισαγωγή: Τα φοιτητικά χρόνια αποτελούν μία κρίσιμη περίοδο για την εμφάνιση των προκλήσεων ψυχικής υγείας, συμπεριλαμβανομένων συμπεριφορικών και ψυχολογικών συμπτωμάτων. Ιδιαίτερα για τους φοιτητές νοσηλευτικής, οι οποίοι εμπλέκονται άμεσα στη φροντίδα των ασθενών, η έγκαιρη αναγνώριση αυτών των προκλήσεων κρίνεται απαραίτητη για την υποστήριξη της προσωπικής τους ευημερίας και επαγγελματικής τους εξέλιξης.

Σκοπός: Η εκτίμηση του επιπολασμού της ψυχικής υγείας των φοιτητών νοσηλευτικής.

Μέθοδοι ανασκόπησης: Πραγματοποιήθηκε συστηματική ανασκόπηση σε τέσσερις βάσεις δεδομένων PubMed, CINAHL, PsycINFO και Scopus. Για κάθε συμπεριλαμβανομένη μετα-ανάλυση εκτιμήθηκε το μέγεθος αποτελέσματος και υπολογίστηκε το διάστημα εμπιστοσύνης 95% (ΔΕ) χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο τυχαίου αποτελέσματος ενώ η ετερογένεια μεταξύ των μελετών αξιολογήθηκε με το I^2.

Αποτελέσματα: Συμπεριλήφθηκαν 25 μετα-αναλύσεις περιλαμβάνοντας συνολικά 171.828 φοιτητές νοσηλευτικής. Το συνολικό ποσοστό επιπολασμού των προβλημάτων ψυχικής υγείας ανήλθε στο 27% (95% ΔΕ: 25% - 30%). Οι διαταραχές του ύπνου είχαν το υψηλότερο ποσοστό 50% (95% ΔΕ: 28% - 72%), ακολουθούμενες από το φόβο 41% (95% ΔΕ: 7% - 75%), την επαγγελματική εξουθένωση 32% (95% ΔΕ: 25% - 38%) και την κατάθλιψη 29% (95% ΔΕ: 21% - 38%). Η nomophobia /εθισμός στα smartphones είχε ποσοστό επιπολασμού 30% (95% ΔΕ: 12% - 49%), το άγχος 29% (95% ΔΕ: 17% - 40%) και το στρες 27% (95% ΔΕ: 17% - 37%). Χαμηλότερα ποσοστά επιπολασμού παρατηρήθηκαν για το κάπνισμα, τις διατροφικές διαταραχές, τη διαταραχή μετατραυματικού στρες και τον αυτοκτονικό ιδεασμό/απόπειρες αυτοκτονίας.

Συμπεράσματα: Η ανασκόπηση τύπου umrella, ανέδειξε έντεκα ζητήματα που αφορούν την ψυχική υγεία των φοιτητών νοσηλευτικής, εκ των οποίων οι διαταραχές του ύπνου, το άγχος, η κατάθλιψη αλλά και η επαγγελματική εξουθένωση κατατάσσονται ως τα σημαντικότερα. Θέματα συμπεριφοράς που σχετίζονται με την εξέλιξη της τεχνολογίας, όπως η nomophobia /εθισμός στα smartphones αποτελούν αναδυόμενες προκλήσεις εντός της φοιτητικής κοινότητας.

ID:20828 | Διερευνώντας τη σχέση εγκεφάλου-συμπεριφοράς: Ευρήματα από προκλινικές μελέτες

Γεώργιος Παναγής[1], Φωτεινή Δελή[2], Δέσποινα Α. Τατά[3]
[1] Εργαστήριο Νευροεπιστημών της Συμπεριφοράς, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[3] Εργαστήριο Γνωστικής Νευροεπιστήμης, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Συζητητής: **Ε. Αρετούλη**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Οι προκλινικές μελέτες είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τη διερεύνηση του βιολογικού υποστρώματος της συμπεριφοράς. Στο συμπόσιο αυτό θα παρουσιαστούν ευρήματα σχετικά με μεταβολές σε ποικίλες εκφάνσεις της συμπεριφοράς λόγω της χορήγησης κανναβινοειδών, ή ως αποτέλεσμα περιβαλλοντικών χειρισμών που συνδέονται με την έκθεση σε χρόνιο στρες ή τη διαβίωση σε εμπλουτισμένα περιβάλλοντα. Ειδικότερα, θα διερευνηθεί η δράση φυτοκανναβινοειδών και συνθετικών κανναβινοειδών στη συμπεριφορά ανταμοιβής με τη χρήση του πειραματικού προτύπου του ενδοκρανιακού αυτοερεθισμού. Επίσης, θα παρουσιαστούν ευρήματα σχετικά με μεταβολές διάφορων συμπεριφορικών δεικτών λόγω της χορήγησης κανναβιδιόλης σε πειραματικά μοντέλα ψυχικών και νευροαναπτυξιακών νόσων. Τέλος, θα διερευνηθεί ο ρόλος περιβαλλοντικών χειρισμών στη συμπεριφορά παρουσιάζοντας ευρήματα μελετών σχετικά με τις αρνητικές επιδράσεις ενός μοντέλου χρόνιου στρες και τον νευροπροστατευτικό ρόλο της διαβίωσης σε περιβάλλοντα που ενισχύουν την σισθητικοκινητική και γνωστική λειτουργία (εμπλουτισμένα περιβάλλοντα).

Ενδογενές σύστημα κανναβινοειδών και διεργασίες ανταμοιβής: Πειραματικές μελέτες με το πρότυπο του ενδοκρανιακού αυτοερεθισμού

Γεώργιος Παναγής
Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Νευροεπιστημών της Συμπεριφοράς, Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, 74100 Ρέθυμνο

Η έρευνα των τελευταίων δεκαετιών έχει οδηγήσει στην ανακάλυψη ενός ενδογενούς συστήματος κανναβινοειδών που αποτελείται από τους υποδοχείς κανναβινοειδών, τις ενδογενείς ουσίες που προσδένονται σε αυτούς και τους κυτταρικούς μηχανισμούς για την παραγωγή, την απελευθέρωση και την αποδόμησή τους. Αυτό το σύστημα επηρεάζεται από τα φυτοκανναβινοειδή και εμπλέκεται σε λειτουργίες, ανάμεσα στις οποίες και η ρύθμιση των νευρωνικών συστημάτων ανταμοιβής. Οι εθιστικές ουσίες έχουν όμοιες επιδράσεις σε ζωικά πειραματικά πρότυπα μελέτης της εξάρτησης: μειώνουν τον ουδό ενδοκρανιακού αυτοερεθισμού, αυτοχορηγούνται και προκαλούν εξαρτημένη προτίμηση θέσης. Ωστόσο, τα κανναβινοειδή εμφανίζουν μια άτυπη εικόνα, καθώς υπάρχουν αμφιλεγόμενα δεδομένα στη βιβλιογραφία σχετικά με τις ενισχυτικές τους ιδιότητες. Σε μια σειρά μελετών εξετάσαμε τις επιδράσεις δύο φυτοκανναβινοειδών, της Δ^9-τετραϋδροκανναβινόλης και της κανναβιδιόλης, καθώς και άμεσων συνθετικών αγωνιστών

των υποδοχέων 1 των κανναβιονοειδών στη συμπεριφορά ανταμοιβής χρησιμοποιώντας το πειραματικό πρότυπο του ενδοκρανιακού αυτοερεθισμού σε επίμυες. Σύμφωνα με τα ευρήματα των μελετών μας, η Δ^9-τετραϋδροκανναβινόλη είχε ενισχυτική δράση μειώνοντας τον ουδό ενδοκρανιακού αυτοερεθισμού μόνο σε μία δόση (0.1 mg/kg), ενώ σε υψηλότερες δόσεις είχε ανηδονική δράση. Αντίθετα, χαμηλές δόσεις κανναβιδιόλης (5 mg/kg) δεν επηρέασαν τη συμπεριφορά ενδοκρανιακού αυτοερεθισμού, ενώ υψηλότερες (10 και 30 mg/kg) είχαν ανηδονική δράση. Σημαντικός αριθμός προκλινικών μελετών υποδεικνύει ότι η κανναβιδιόλη μπορεί να έχει ενδιαφέρουσες θεραπευτικές δυνατότητες, όπως να περιορίζει την προκαλούμενη από εθιστικές ουσίες ανταμοιβή. Σύμφωνα με τα ευρήματα μελετών μας η κανναβιδιόλη μπορεί να αναστείλει τις οξείες ενισχυτικές δράσεις της μορφίνης, αλλά όχι της κοκαΐνης, μέσω διέγερσης των 5-HT_{1A} υποδοχέων της σεροτονίνης. Συμπερασματικά, η Δ^9-τετραϋδροκανναβινόλη έχει δοσοεξαρτώμενη ενισχυτική δράση σε επίμυες, ενώ η κανναβιδιόλη και οι άμεσοι αγωνιστές των 1 υποδοχέων των κανναβινοειδών δεν έχουν ενισχυτικές ιδιότητες. Η κανναβιδιόλη αλληλεπιδρά με τους νευρωνικούς μηχανισμούς ανταμοιβής που είναι υπεύθυνοι για την έκφραση των οξέων ενισχυτικών δράσεων των οπιοειδών, υποδεικνύοντας ότι μπορεί να έχει θεραπευτικές εφαρμογές στην εξάρτηση από οπιοειδή.

Θεραπευτικές χρήσεις της κανναβιδιόλης: Προκλινικές μελέτες σε φαρμακολογικά και γενετικά μοντέλα ψυχικών και νευροαναπτυξιακών νόσων

Φωτεινή Δελή
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Ψυχολογίας, 45110, Ιωάννινα

Το δεύτερο κύριο συστατικό της κάνναβης, η κανναβιδιόλη, απομονώθηκε τη δεκαετία του 1930, χαρακτηρίστηκε δομικά τη δεκαετία του 1960 και έλαβε ένδειξη για τη θεραπεία φαρμακοανθεκτικών μορφών παιδικής επιληψίας το 2018. Βάσει ενός μεγάλου πλήθους αυτοαναφορών, ακολουθούμενων από προκλινικές και κλινικές μελέτες, πιθανολογείται ότι η κανναβιδιόλη έχει θεραπευτική δράση για ένα μεγάλο εύρος ασθενειών, όπως: εθισμός, άγχος, κατάθλιψη, διαταραχές ύπνου, σχιζοφρένεια, αυτισμός, φλεγμονώδεις νόσοι, χρόνιος πόνος, περιφερική νευροπάθεια, νόσος Parkinson, νόσος Alzheimer, διαβήτης τύπου 2, καρκίνος έως και COVID19. Η κανναβιδιόλη διακινείται στο εμπόριο κυρίως ως συμπλήρωμα διατροφής ή ως καινοτόμο τρόφιμο, χωρίς αυστηρό ρυθμιστικό πλαίσιο, ενώ χαρακτηρίζεται από περίπλοκο φαρμακολογικό προφίλ και οι μηχανισμοί δράσης της βρίσκονται ακόμα υπό διερεύνηση. Σε μια σειρά μελετών προσδιορίσαμε την επίδραση της κανναβιδιόλης σε συγκεκριμένους συμπεριφορικούς και βιολογικούς δείκτες (i) σε ζωικά μοντέλα συμπεριφοράς με τα οποία προσεγγίζεται η κατάθλιψη και το άγχος, (ii) σε φαρμακολογικά μοντέλα της σχιζοφρένειας στα οποία επιχειρήθηκε η προσέγγιση των διαφορετικών πτυχών της νόσου και (iii) στο γενετικό μοντέλο του εύθραυστου Χ χρωμοσώματος που συχνά συνοδεύεται από χαρακτηριστικά διαταραχής στο φάσμα του αυτισμού, με συχνότερη την δυσκολία επικοινωνίας και κοινωνικής συνδιαλλαγής. Τα ευρήματα έδειξαν ότι η κανναβιδιόλη έχει πολυεπίπεδη δράση στους συμπεριφορικούς δείκτες εξαναγκασμένης κολύμβησης, υπερυψωμένου λαβυρίνθου, ανοικτού πεδίου, αναγνωριστικής μνήμης και κοινωνικής συνδιαλλαγής, καθώς και στα επίπεδα νευροδιαβιβαστών και των υποδοχέων τους. Συνολικά, η κανναβιδιόλη δρα ανασχετικά στους συμπεριφορικούς δείκτες που μελετήσαμε και μερικώς ανασχετικά στους νευροβιολογικούς δείκτες, ενώ η δράση της εξαρτάται από το δοσολογικό σχήμα, το στάδιο εγκατάστασης του βιοφαινότυπου και από το ζωικό μοντέλο.

Επιπτώσεις της έκθεσης σε χρόνιο στρες στη συμπεριφορά και στον εγκέφαλο και ο αντισταθμιστικός ρόλος της διαβίωσης σε περιβάλλοντα που ενισχύουν την αισθητικοκινητική και γνωστική λειτουργία

Δέσποινα Α. Τατά
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Γνωστικής Νευροεπιστήμης, 54124 Θεσσαλονίκη

Η έκθεση σε στρεσογόνα γεγονότα αυξάνει σημαντικά τον κίνδυνο εμφάνισης ψυχοπαθολογίας καθώς και ελλειμάτων στη γνωστική λειτουργία. Μεταξύ των πειραματικών πρωτοκόλλων που έχουν αναπτυχθεί για τη μελέτη των επιπτώσεων του στρες και των παθοφυσιολογικών μηχανισμών της στρεσογόνου απόκρισης, το Χρόνιο Απρόβλεπτο Στρες (ΧΑΣ) θεωρείται το πιο αξιόπιστο και αποτελεσματικό μοντέλο. Σύμφωνα με προκλινικές μελέτες, το χρόνιο στρες προκαλεί καταθλιπτική και αγχώδη συμπεριφορά, επηρεάζει αρνητικά τη μάθηση και τη μνήμη και ενισχύει τη νευροενδοκρινή απόκριση του οργανισμού στο στρες. Αυτές οι επιδράσεις έχουν συσχετιστεί με δομικές και λειτουργικές αλλαγές σε διάφορες περιοχές του εγκεφάλου. Αντίθετα, το Εμπλουτισμένο Περιβάλλον (ΕΠ), ένα πολύ καλά μελετημένο μοντέλο θετικού χειρισμού του περιβάλλοντος, επηρεάζει θετικά τον εγκέφαλο και τη συμπεριφορά. Οι προκλινικές έρευνες σχετικά με την αλληλεπίδραση του ΕΠ και του ΧΑΣ είναι περιορισμένες, έχουν διεξαχθεί κυρίως σε ενήλικα ζώα και ο ρόλος του φύλου δεν έχει διερευνηθεί διεξοδικά. Σε μια σειρά πειραμάτων μελετήσαμε εάν η διαβίωση σε ΕΠ, με έναρξη στην περίοδο της εφηβείας, η οποία αποτελεί μια κρίσιμη αναπτυξιακή περίοδο, θα δράσει προστατευτικά ενάντια στις αρνητικές επιπτώσεις του χρόνιου στρες στη συμπεριφορά, καθώς επίσης και σε νευροχημικούς και νευροενδοκρινείς δείκτες. Σύμφωνα με τα ευρήματα των μελετών μας, το ΧΑΣ αύξησε σημαντικά την αγχώδη και καταθλιπτική συμπεριφορά, προκάλεσε ελλείμματα στην χωρική μάθηση, μείωσε την έκφραση δεικτών νευρωνικής ευπλαστότητας στον ιππόκαμπο, ενώ επηρέασε με διαφορετικό τρόπο τα δύο φύλα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η διαβίωση σε ΕΠ λειτούργησε προστατευτικά ενάντια στις αλλαγές αυτές. Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν τον προστατευτικό ρόλο του ΕΠ ενάντια στις αρνητικές επιπτώσεις του χρόνιου στρες, ενώ παράλληλα υπογραμμίζουν την ανάγκη μελέτης και των δύο φύλων σε μελλοντικές έρευνες.

ID:20830 | Αμοιβαία στερεότυπα κρεατοφάγων και vegans: Ο ρόλος των γνωστικών, ιδεολογικών και ταυτοτικών παραγόντων στην διαμόρφωσή τους

Ευθυμία Παληγιάννη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η κατανάλωση κρέατος αποτελεί την κυρίαρχη κοινωνική νόρμα, ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, έχουν αναδυθεί νέες διατροφικές ομάδες. Η κατανάλωση κρέατος αλλά και μη παρουσιάζει υψηλή συνάφεια με συγκεκριμένους ιδεολογικούς παράγοντες και συμπεριφορές, γεγονός που γεννά ποικίλες συγκρούσεις. Στην εν λόγω έρευνα, η εστίαση στρέφεται στους κρεατοφάγους και τους vegans. Η βιβλιογραφική έρευνα είναι ελλιπής σχετικά με τις δύο ομάδες και τις πιθανές διαφορές αυτών. Η έρευνα μελέτησε την ομάδα των κρεατοφάγων και των vegans στην Ελλάδα από τον Απρίλιο μέχρι τον Ιούλιο του 2020, εν μέσω της πρώτης υποχρεωτικής καραντίνας λόγω του ιού SARS – CoV – 2. Πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς με τη μέθοδο της χιονοστιβάδας. Συμμετείχαν 239 άτομα (137 κρεατοφάγοι, 102 vegans). Ερευνήθηκε το στερεότυπο των κρεατοφάγων για την εξωομάδα των vegans και το αντίστροφο· και ο ρόλος των γνωστικών, ιδεολογικών και ταυτοτικών παραγόντων στη διαμόρφωσή τους. Εξετάστηκαν δύο μοντέλα δομικών εξισώσεων με τη βοήθεια του λογισμικού AMOS για τη διαμόρφωση του στερεοτύπου της μιας ομάδας προς την άλλη.
Τα αποτελέσματα έδειξαν πως (α) το στερεότυπο των κρεατοφάγων για τους vegans ήταν ζηλόφθονο (β) το στερεότυπο των vegans για τους κρεατοφάγους ήταν εν μέρει περιφρονητικό (γ) οι vegans παρουσιάζουν μεγαλύτερη ενδοομαδική ταύτιση (δ) οι κρεατοφάγοι σκοράρουν υψηλότερα στις γνωστικές και ιδεολογικές παραμέτρους (ε) οι κρεατοφάγοι εμφανίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό Πεποιθήσεις Υπεροχής των ανθρώπων έναντι των ζώων (στ) το Μοντέλο SEM αναφορικά με το στερεότυπο των κρεατοφάγων για τους vegans έδειξε πως την ισχυρότερη επίδραση, στις διαστάσεις της Θερμότητας και της Ικανότητας, ασκεί ο παράγοντας της Απειλής από το χορτοφαγικό τρόπο ζωής (ζ) το Μοντέλο SEM, αναφορικά με το στερεότυπο των vegans για τους κρεατοφάγους, έδειξε πως την ισχυρότερη επίδραση ασκεί ο Δεξιόστροφος Αυταρχισμός. Συνολικά, η έρευνα δύναται να προσφέρει στην «χαρτογράφηση», ανάλυση και αξιοποίηση των διαφορών μεταξύ των δύο ομάδων καθώς και οι περιορισμοί να αποτελέσουν έναυσμα για μελλοντικές έρευνες.

ID:20831 | Η Διυποκειμενικότητα ως Θεμέλιο για τη Γλωσσική Ανάπτυξη: Η Αλληλεπίδραση μεταξύ Κοινωνικής και Γλωσσικής Ανάπτυξης

Δήμητρα Β. Κατσαρού[1], Αικατερίνη Τσαμπίκα Τσακκίρη[1], Μαρία Σοφολόγη[2], Ευάγγελος Μάντσος[3], Μιλτιάδης Καρβούνης[4]

[1] Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

[2] Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

[3] Τμήμα Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

[4] Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο

Η έμφυτη τάση των βρεφών για επικοινωνία, η οποία εκδηλώνεται από τη γέννηση, αποτελεί το επίκεντρο της εργασίας και εξετάζει πώς οι πρώιμες αλληλεπιδράσεις μεταξύ βρεφών και φροντιστών, που βασίζονται στη διυποκειμενικότητα, συμβάλλουν στην ανάπτυξη της γλώσσας και των κοινωνικών δεξιοτήτων. Κατά την πρωτογενή διυποκειμενικότητα, οι φωνές, οι εκφράσεις προσώπου και οι χειρονομίες των βρεφών συντονίζονται με αυτές των φροντιστών, δημιουργώντας έναν αμοιβαίο διάλογο που προετοιμάζει το έδαφος για τη γλωσσική ανάπτυξη. Καθώς τα βρέφη μεγαλώνουν, γύρω στους 9 μήνες, μεταβαίνουν στη δευτερογενή διυποκειμενικότητα, όπου μπορούν να συνδέσουν τη γλώσσα με τα αντικείμενα και τις δράσεις γύρω τους, αναπτύσσοντας την ικανότητα να κατανοούν και να ανταποκρίνονται στις προθέσεις των άλλων. Η εργασία επικεντρώνεται επίσης στη σημασία της κοινής προσοχής (Joint Attention), που παίζει κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη της γλώσσας και των κοινωνικών σχέσεων. Ακόμη, εξετάζει τη σχέση μεταξύ διυποκειμενικότητας, γλώσσας και πολιτισμικών παραγόντων, αναδεικνύοντας τον ρόλο που παίζουν οι κοινωνικές και πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων των παιδιών. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν η συστηματική ανασκόπηση μέσα από τις βάσεις Scopus, PsychInfo, και ResearchGate. Ως κριτήρια τέθηκαν η χρονολογία κυμαινόμενη από το 1979 ως το 2023 και συγκεκριμένες λέξεις κλειδιά. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η διυποκειμενικότητα παίζει κρίσιμο ρόλο στην κατανόηση της γλωσσικής ανάπτυξης. Οι πρώιμες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις προσφέρουν το θεμέλιο πάνω στο οποίο οι γλωσσικές δεξιότητες των παιδιών εξελίσσονται, ενώ οι πολιτισμικές και νευρολογικές παράμετροι ενισχύουν τη σύνδεση ανάμεσα στην κοινωνική και τη γλωσσική ανάπτυξη.

ID:20832 | Διυποκειμενικότητα και Συναισθηματική Ρύθμιση: Η Επίδραση της Πρώιμης Αλληλεπίδρασης στη Διαχείριση των Συναισθημάτων

Δήμητρα Β. Κατσαρού[1], Αικατερίνη Τσαμπίκα Τσακκίρη[1], Ευάγγελος Μάντσος[2], Καλλιόπη Μέγαρη[3], Μαρία Σοφολόγη[4]

[1] Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

[2] Τμήμα Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

[3] Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

[4] Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η παρούσα μελέτη διερευνά τους αλληλένδετους ρόλους της διυποκειμενικότητας και της συναισθηματικής ρύθμισης στην ανάπτυξη της πρώιμης παιδικής ηλικίας, αναδεικνύοντας τον θεμελιώδη αντίκτυπό τους στην κοινωνική, γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη. Η διυποκειμενικότητα, που ορίζεται ως η αμοιβαία κατανόηση και ο συντονισμός των προοπτικών, αναδύεται μέσα από τις πρώιμες αλληλεπιδράσεις μεταξύ βρεφών και φροντιστών. Αυτές οι αλληλεπιδράσεις ενισχύουν την επίγνωση των βρεφών για τις συναισθηματικές και νοητικές καταστάσεις των άλλων, καθιερώνοντας την πρώιμη επικοινωνία και την κοινωνική επίγνωση. Η συναισθηματική ρύθμιση, η διαδικασία διαχείρισης των συναισθηματικών αντιδράσεων για την επίτευξη στόχων, αναπτύσσεται αρχικά μέσω της συν-ρύθμισης με τους φροντιστές, όπου οι φροντιστές βοηθούν τα βρέφη να πλοηγηθούν στις συναισθηματικές τους καταστάσεις. Με την πάροδο του χρόνου, αυτές οι αλληλεπιδράσεις υποστηρίζουν την εσωτερίκευση των στρατηγικών αυτορρύθμισης, επιτρέποντας στα παιδιά να διαχειρίζονται τα συναισθήματα ανεξάρτητα. Η έρευνα υπογραμμίζει την επίδραση των ασφαλών δεσμών με τους φροντιστές στην ανάπτυξη δεξιοτήτων συναισθηματικής ρύθμισης, καθώς η ανταποκρινόμενη φροντίδα προάγει την προσαρμοστικότητα. Επιπλέον, οι διυποκειμενικές ανταλλαγές συμβάλλουν στην κοινωνική νόηση και την ενσυναίσθηση, καθώς τα βρέφη μαθαίνουν να προβλέπουν και να ανταποκρίνονται στις προθέσεις των άλλων. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν η συστηματική ανασκόπηση μέσα από τις βάσεις Scopus, PsychInfo, και Research-Gate, Academia, Google Scholar. Ως κριτήρια τέθηκαν η χρονολογία κυμαινόμενη από το 1969 ως το 2024 και συγκεκριμένες λέξεις κλειδιά. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η διυποκειμενικότητα και η συναισθηματική ρύθμιση είναι ζωτικής σημασίας για την κοινωνική, γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη των βρεφών. Οι πρώιμες αλληλεπιδράσεις με τους φροντιστές ενισχύουν τη συναισθηματική επίγνωση και τις δεξιότητες αυτορρύθμισης, ενώ η ανταποκρινόμενη φροντίδα συνδέεται με ασφαλείς δεσμούς, προσαρμοστικότητα και ενσυναίσθηση. Αυτά τα θεμέλια υποστηρίζουν την ψυχική υγεία και την προσαρμοστικότητα των παιδιών σε μεταγενέστερα στάδια της ζωής τους.

ID:20834 | «Διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της Νευροψυχοθεραπείας στην Ψυχική Υγεία σε φοιτητικό πληθυσμό». Μια πιλοτική έρευνα

Μαρία Χριστοδουλάκη[1], **Γεώργιος Τσίτσας**[2]
[1]

[2] *Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο*

Η σύνθεση της Νευροεπιστήμης και της Ψυχοθεραπείας έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη μιας καινοτόμου προσέγγισης που ονομάζεται Νευροψυχοθεραπεία. Αυτή η θεραπευτική μέθοδος αναγνωρίζει την περίπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ νευροβιολογικών παραγόντων και ψυχολογικών διεργασιών, παρέχοντας ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την κατανόηση και τη θεραπεία ψυχικών διαταραχών (Grawe, 2007). Πολυάριθμες μελέτες έχουν διερευνήσει την αποτελεσματικότητα της Νευροψυχοθεραπείας στη θεραπεία διαφόρων καταστάσεων ψυχικής υγείας, όπως η κατάθλιψη και αγχώδεις διαταραχές. Στα πλαίσια εκπόνησης της διδακτορικής μου διατριβής, η έρευνα περιλαμβάνει παρέμβαση βασισμένη στις αρχές της Νευροψυχοθεραπείας διάρκειας 6 συναντήσεων μίας με μιάμιση ώρας, με θέμα τη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της Νευροψυχοθεραπείας σε φοιτητικό πληθυσμό. Οι συναντήσεις περιλαμβάνουν επιγραμματικά ψυχοεκπαίδευση για τη λειτουργία του άγχους, ασκήσεις αναπνοής, παρεμβάσεις που βασίζονται στην Ενσυνειδητότητα διαλογισμός, τεχνικές οραματισμού και νοερής απεικόνισης, καταγραφές δυσλειτουργικών πεποιθήσεων κ.α. Σκοπός της πιλοτικής έρευνας είναι να μετρήσει την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης σε σχέση με το άγχος, την καταθλιπτική συμπτωματολογία και την ανθεκτικότητα. Σε σχέση με τη μεθοδολογία δίνονται ερωτημ ατολόγια αυτοαναφοράς που θα συμπληρωθούν από τους συμμετέχοντες πριν και μετά την παρέμβαση. Συγκεκριμένα το Beck Depression Inventory (BDI),Beck Anxiety Inventory (BAI) και η Σύντομη κλίμακα ανθεκτικότητας (BRS). Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν την αρχική μας υπόθεση. Ο κλάδος της Νευροψυχοθεραπείας είναι πολλά υποσχόμενος και χρήζει περαιτέρω έρευνας.

ID:20837 | Στρατηγικές Παρέμβασης και Υποστήριξης στη Μάθηση, την Ανίχνευση και τη Φροντίδα: Από την Πρώιμη Διάγνωση έως την Ψυχική Ανθεκτικότητα

Δήμητρα Β. Κατσαρού[1], Βασίλειος Κωτούλας[2], Μιλτιάδης Καρβούνης[3], Αλέξανδρος Αργυριάδης[5], Βίκυ Πιλέτσκα[4], Αγάθη Αργυριάδη[4]
[1] Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίο
[2] Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο
[3] Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
[4] Πανεπιστήμιο Frederick
[5] Νοσηλευτικής, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Στρατηγικές Παρέμβασης και Υποστήριξης στη Μάθηση, την Ανίχνευση και τη Φροντίδα: Από την Πρώιμη Διάγνωση έως την Ψυχική Ανθεκτικότητα

Πρόεδρος: **Δήμητρα Β. Κατσαρού**
Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γενική Περίληψη

Η παρούσα εργασία συνοψίζει τέσσερις διαφορετικές μελέτες, οι οποίες εστιάζουν σε ζητήματα μάθησης, διάγνωσης και υποστήριξης μαθητών και φροντιστών, με έμφαση στις στρατηγικές παρέμβασης και ενίσχυσης δεξιοτήτων. Η πρώτη μελέτη διερευνά τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν μαθητές/τριες στην ορθογραφημένη γραφή της ελληνικής γλώσσας στο τέλος του δημοτικού σχολείου. Αναλύοντας τις αποκρίσεις 76 μαθητών/τριών, καταγράφεται η επίδραση της διδασκαλίας στις στρατηγικές φωνολογικής αποτύπωσης, εφαρμογής γραμματικών κανόνων και σημασιολογικής μνήμης, υποδεικνύοντας την ανάγκη για συστηματικότερη διδασκαλία. Η δεύτερη μελέτη εξετάζει την πρώιμη ανίχνευση δυσκολιών στον γραπτό λόγο μέσω του ψυχομετρικού εργαλείου ΦΩΤΑΔΥΣ. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η φωνολογική επεξεργασία αποτελεί σημαντικό προγνωστικό δείκτη για την ανάγνωση και γραφή, ενώ προτείνεται η έγκαιρη διάγνωση και παρέμβαση για την αντιμετώπιση σχετικών δυσκολιών. Η τρίτη μελέτη εστιάζει στον ρόλο των εργοθεραπευτών και λογοθεραπευτών στη διαφοροδιάγνωση αναπτυξιακών και νευροαναπτυξιακών διαταραχών. Μέσω θεματικής ανάλυσης δεδομένων από συνεντεύξεις 50 επαγγελματιών, αναδεικνύεται η σημασία της διεπιστημονικής συνεργασίας, της εκπαίδευσης και της υποστήριξης των οικογενειών, καθώς και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζονται στην πράξη. Η τέταρτη μελέτη εξετάζει τη σχέση μεταξύ πολιτισμικής ικανότητας και ψυχικής ανθεκτικότητας σε φροντιστές ατόμων με αναπηρίες. Βάσει δεδομένων από 600 συμμετέχοντες, διαπιστώθηκε ότι η καλλιέργεια πολιτισμικής ευαισθησίας ενισχύει την ικανότητα διαχείρισης του στρες. Η εκπαίδευση σε πολιτισμικά θέματα και βιωματικές δραστηριότητες προτείνονται ως στρατηγικές ενίσχυσης της ψυχικής ανθεκτικότητας. Τα ευρήματα αυτών των μελετών αναδεικνύουν την αξία της διδασκαλίας, της έγκαιρης ανίχνευσης και της διεπιστημονικής συνεργασίας, καθώς και την ανάγκη ανάπτυξης δεξιοτήτων για την υποστήριξη μαθητών, επαγγελματιών και φροντιστών.

Μελέτη 1η Στρατηγικές ορθογραφημένης γραφής μαθητών/τριών στο τέλος της φοίτησης στο δημοτικό σχολείο

Βασίλειος Κωτούλας
Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ70 – Επόπτης ΔΙ.Π.Ε. Τρικάλων

Η ορθογραφία της ελληνικής γλώσσας χαρακτηρίζεται σχετικά διάφανη και ομαλή σε ό,τι αφορά στις αντιστοιχίσεις φωνημάτων γραφημάτων καθώς οι όποιες διαφοροποιήσεις καλύπτονται από κανόνες. Οι πρώτες κατακτήσεις καταγράφονται στην περιοχή της φωνολογίας και στη συνέχεια σε συνδυασμό στις περιοχές της μορφοσύνταξης και της σημασιολογίας και εξαρτώνται και από τη διδασκαλία που αναπτύσσεται. Στην παρούσα μελέτη εστιάζουμε στην καταγραφή των στρατηγικών που χρησιμοποιούν οι μαθητές/τριες που φοιτούν στις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου καθώς και στην καταγραφή συνδυασμών τους. Καταγράψαμε τις αποκρίσεις 76 μαθητών/τριών που φοιτούν στις δύο τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου (37 στην Ε΄ & 39 στην Στ΄ τάξη) σχετικά με το πώς σκέφτονται προκειμένου να γράψουν ορθογραφημένα πέντε συγκεκριμένες λέξεις που αντλήσαμε από το βιβλίο της γλώσσας της τάξης στην οποία φοιτούσαν. Τα παιδιά προετοιμάστηκαν για να δώσουν τις απαντήσεις τους μέσα από μια παρουσίαση των δυνητικών στρατηγικών που αναπτύσσονται για την ορθογραφημένη γραφή της λέξης «δημοτικό» αναδεικνύοντας όλες τις πιθανές βοήθειες που μπορούν να αντλήσουν για τη γραφή της φωνολογίας, μορφολογίας, σημασιολογίας και μνήμης. Η παρουσίαση ήταν αλληλεπιδραστική, στηρίχθηκε σε όσα ήδη είχαν ήδη διδαχθεί και οι αποκρίσεις και οι δυνητικές στρατηγικές απεικονίστηκαν στον πίνακα. Οι απαντήσεις των μαθητών/τριών ανέδειξαν τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν προκειμένου να γράψουν ορθογραφημένα καθεμιά από τις λέξεις που παρουσιάστηκαν. Επιβεβαίωσαν την θεώρηση πως η ορθογραφημένη γραφή στηρίζεται σε συνδυασμό στρατηγικών καθώς και την υπόθεση πως η διδασκαλία επιδρά στην χρήση των στρατηγικών που χρησιμοποιούνται με βάση τις συχνότητες που καταγράφηκαν στις επιλογές των μαθητών/τριών. Οι στρατηγικές φωνολογικής αποτύπωσης και εφαρμογής κανόνων γραμματικής που διδάσκονται από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου συγκέντρωσαν τις περισσότερες επιλογές ενώ οι στρατηγικές που στηρίζονται στη σημασιολογία που διδάσκονται μέχρι και το τέλος του δημοτικού σχολείου χωρίς μάλιστα να είναι συστηματική η διδασκαλία τους ή στη μνήμη – εικόνα της λέξης – συγκέντρωσαν λιγότερες επιλογές. Τα αποτελέσματα συζητιούνται με βάση αποτελέσματα άλλων μελετών, αναδεικνύοντας έτσι τις στρατηγικές που χρησιμοποιούνται. Επίσης, ανέδειξαν την κρισιμότητα της επίδρασης της διδασκαλίας στις στρατηγικές που αναπτύσσουν μαθητές/μαθήτριες στο τέλος του δημοτικού σχολείου στις προσπάθειές τους να γράψουν ορθογραφημένα.

Μελέτη 2η
«Πρώιμη ανίχνευση των δυσκολιών στον γραπτό λόγο με την αξιοποίηση του ΦΩΤΑΔΥΣ»

Δρ Μίλτος Καρβούνης
Ψυχολόγος – Σύμβουλος Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο

Παρόλο που η εκμάθηση της ανάγνωσης και ορθογραφημένης γραφής δεν δημιουργεί ιδιαίτερες δυσκολίες στην πλειονότητα των παιδιών, εντούτοις ορισμένοι μαθητές

αντιμετωπίζουν ανυπέρβλητες δυσκολίες στην απόκτηση αυτών των λειτουργιών. Τα περισσότερα ερευνητικά δεδομένα συγκλίνουν στην άποψη ότι το επίπεδο της φωνολογικής επίγνωσης των μαθητών με δυσκολίες στον γραπτό λόγο είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένο. Επειδή, λοιπόν, η επίδοση στην επεξεργασία των φωνολογικών πληροφοριών αποτελεί ένα σημαντικό προγνωστικό κριτήριο για τη μετέπειτα ικανότητα των μαθητών στην ανάγνωση και ορθογραφημένη γραφή, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στη διαδικασία πρόβλεψης και εντοπισμού παρόμοιων δυσκολιών, με απώτερο στόχο τον έγκαιρο σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβατικών δραστηριοτήτων αποκατάστασής τους. Η διερεύνηση της μεταφωνολογικής ανάπτυξης των παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας στην Ελλάδα και η συσχέτισή της με τη μάθηση της ανάγνωσης και ορθογραφημένης γραφής, χρονολογείται από το τέλος της δεκαετίας του 1990, όταν άρχισαν να ανακοινώνονται τα πρώτα ερευνητικά αποτελέσματα από τη μελέτη του θέματος αυτού στην ελληνική γλώσσα. Ωστόσο, παραμένει η ανάγκη για τη διερεύνηση και των άλλων παραγόντων που περιλαμβάνονται στο σχήμα της φωνολογικής επεξεργασίας των πληροφοριών, οι οποίοι πιθανότατα συνδέονται αιτιωδώς με τη επίδοση των μαθητών στον γραπτό λόγο. Στο πνεύμα αυτό, θεωρήθηκε αναγκαία η συγκρότηση και στάθμιση του ΦΩΤΑΔΥΣ (Φωνολογικού Τεστ Ανίχνευσης Δυσλεξικής Συμπεριφοράς), ενός ψυχομετρικού εργαλείου για την έγκυρη και αξιόπιστη πρώιμη ανίχνευση των δυσκολιών στο φωνολογικό επίπεδο, σε παιδιά ηλικίας 5 έως 8 ετών.

Μελέτη 3η
Ο ρόλος των εργοθεραπευτών και λογοθεραπευτών στη διαδικασία της διαφοροδιάγνωσης: Μια ποιοτική μελέτη

Δήμητρα Β. Κατσαρού
Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η έρευνα εξετάζει τον ρόλο των εργοθεραπευτών και λογοθεραπευτών στη διαφοροδιάγνωση αναπτυξιακών και νευροαναπτυξιακών διαταραχών. Στόχος είναι η ανάδειξη των πρακτικών τους, των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν και της συνεργασίας τους με άλλους επαγγελματίες υγείας. Το δείγμα περιλαμβάνει 50 επαγγελματίες (25 εργοθεραπευτές και 25 λογοθεραπευτές) με εμπειρία στη διαφοροδιάγνωση, οι οποίοι επιλέχθηκαν βάσει γεωγραφικής ποικιλομορφίας, χρόνων εμπειρίας και επαγγελματικού πλαισίου. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων και αναλύθηκαν θεματικά, με τη χρήση κωδικοποίησης. Από την ανάλυση προέκυψαν τέσσερις κύριες κατηγορίες. Στην πρώτη, που αφορά την αξιολόγηση, οι επαγγελματίες συνδυάζουν τυποποιημένα εργαλεία με παρατήρηση της συμπεριφοράς σε φυσικά περιβάλλοντα. Στη δεύτερη, που αφορά τη συνεργασία με άλλες ειδικότητες, αναδείχθηκε η σημασία της επικοινωνίας με παιδονευρολόγους, ψυχολόγους και εκπαιδευτικούς, αλλά και οι προκλήσεις στον συντονισμό και τη σαφήνεια των ρόλων. Η τρίτη κατηγορία εστιάζει στην επικοινωνία με τις οικογένειες, με τους συμμετέχοντες να τονίζουν την ανάγκη διαχείρισης των συναισθημάτων των γονέων και την παροχή σαφών οδηγιών για τα επόμενα βήματα. Τέλος, καταγράφηκε η ανάγκη επιμόρφωσης, με έμφαση στην πρόσβαση σε εξειδικευμένα εργαλεία και στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση. Η έρευνα αναμένεται να προσφέρει πολύτιμα δεδομένα για τις πρακτικές και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εργοθεραπευτές και λογοθεραπευτές, συμβάλλοντας στη βελτίωση της διεπιστημονικής συνεργασίας και των διαδικασιών διαφοροδιάγνωσης. Τα ευρήματα θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη

εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πολιτικών που θα ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των επαγγελματιών στην υποστήριξη των παιδιών και των οικογενειών τους.

Μελέτη 4η

Ανάπτυξη Ψυχικής Ανθεκτικότητας σε Άτυπους Φροντιστές Ατόμων με Αναπηρίες ή/και Χρόνια Νοσήματα μέσω Καλλιέργειας Πολιτισμικής Ικανότητας και Ενταξιακής Κουλτούρας

Αλέξανδρος Αργυριάδης,[1] Βίκυ Πιλέτσκα,[2] Αγάθη Αργυριάδη[2]
[1]Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, Κρήτη
[2]Frederick University, Κύπρος

Η ψυχική ανθεκτικότητα αποτελεί βασικό παράγοντα για την αντιμετώπιση των σύγχρονων κοινωνικών και προσωπικών προκλήσεων. Η καλλιέργεια πολιτισμικής ικανότητας, ως η δυνατότητα κατανόησης, σεβασμού και προσαρμογής στις πολιτισμικές διαφορές, παρουσιάζεται ως κρίσιμος μηχανισμός ανάπτυξης ψυχικής ανθεκτικότητας, ιδιαίτερα σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Παρά την αυξανόμενη έμφαση στην πολιτισμική ευαισθητοποίηση, περιορισμένη έρευνα έχει διερευνήσει τη συσχέτιση μεταξύ πολιτισμικής ικανότητας και ψυχικής ανθεκτικότητας. Σκοπός της μελέτης είναι να εξετάσει τη σχέση μεταξύ πολιτισμικής ικανότητας και ψυχικής ανθεκτικότητας, καθώς και να προτείνει στρατηγικές που ενισχύουν την ανάπτυξη των δύο αυτών δεξιοτήτων. Η έρευνα χρησιμοποίησε μικτή μεθοδολογία, περιλαμβάνοντας ποσοτική ανάλυση με τη χρήση ερωτηματολογίων σε 600 ενήλικες που φροντίζουν άτομα με αναπηρίες, και ποιοτική ανάλυση μέσω συνεντεύξεων με 27 συμμετέχοντες για την εμβάθυνση στα βιώματα τους. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ισχυρή θετική συσχέτιση μεταξύ της πολιτισμικής ικανότητας και της ψυχικής ανθεκτικότητας, με τους συμμετέχοντες που εμφάνιζαν υψηλότερη πολιτισμική ευαισθησία να παρουσιάζουν μεγαλύτερη ικανότητα διαχείρισης στρεσογόνων καταστάσεων. Η ποιοτική ανάλυση ανέδειξε τη σημασία της εκπαίδευσης σε πολιτισμικά θέματα και της πρακτικής εξάσκησης μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων. Συμπερασματικά, η καλλιέργεια πολιτισμικής ικανότητας αποτελεί σημαντική παράμετρο για την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας, προσφέροντας νέα προοπτική για εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προγράμματα. Προτείνεται η ένταξη πολιτισμικής εκπαίδευσης σε εκπαιδευτικά πλαίσια και οργανισμούς.

ID:20838 | Ανάπτυξη του Λόγου παιδιού με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος μέσω της Εντατικής Αλληλεπίδρασης και του Παιχνιδιού: Μελέτη Περίπτωσης

Δήμητρα Β. Κατσαρού[1], Ελένη Κυβρακίδου[2], Γιάννης Κυβρακίδης[3], Αστέριος Ασημένιος[3], Γεωργία Ανδρέου[4], Ευάγγελος Μάντσος[5]

[1] Τμήμα Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
[2] Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
[3] Κέντρων Ειδικών Θεραπειών 'Νους & Λόγος',
[4] Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
[5] Τμήμα Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η ανάπτυξη λόγου και επικοινωνίας σε παιδιά με αυτισμό αποτελεί σημαντική πρόκληση, με μεθόδους όπως η εντατική αλληλεπίδραση και το παιχνίδι να προσφέρουν ελπιδοφόρες λύσεις. Η εντατική αλληλεπίδραση, βασισμένη σε φυσικές διαδραστικές πρακτικές, αποσκοπεί στη βελτίωση της μη λεκτικής επικοινωνίας, ενισχύοντας την κοινωνική πρωτοβουλία και την αυτοπεποίθηση των παιδιών και έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμη για παιδιά με σοβαρές επικοινωνιακές δυσκολίες. Παράλληλα, το παιχνίδι αποτελεί ένα ζωτικής σημασίας εργαλείο για την ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων, με μορφές όπως το αισθητηριακό, το συμβολικό και το κοινωνικό παιχνίδι, που προάγουν τη συνεργασία και τη χρήση της γλώσσας. Στην παρούσα μελέτη περίπτωσης, ένα αγόρι 4 ετών και 7 μηνών εξετάστηκε σε ζητήματα λόγου και επικοινωνίας. Μετά από αξιολογήσεις με σταθμισμένα και μη εργαλεία- 'Εικόνες Δράσεις', 'Λεξιλόγιο', 'Δοκιμασία Εκφραστικού και Αντιληπτικού Τύπου', 'VMI', 'ΠΑΙΣ'- και τη λήψη ιστορικού, το παιδί διαγνώστηκε από τον παιδοψυχίατρο με άτυπο αυτισμό (F84.1 κατά ICD-10) και εντάχθηκε σε ατομικό λογοθεραπευτικό και εργοθεραπευτικό πρόγραμμα δύο φορές την εβδομάδα. Στόχος της παρέμβασης ήταν η ανάπτυξη της επικοινωνίας αρχικά αποκλειστικά μέσω της εντατικής αλληλεπίδρασης, και στη συνέχεια συνδυαστικά με το παιχνίδι. Η μελέτη κάλυψε 40 συνεδρίες και στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε επαναξιολόγηση. Τα αποτελέσματα έδειξαν βελτίωση στην κοινωνική αλληλεπίδραση, την ανάληψη πρωτοβουλιών και τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία, επιβεβαιώνοντας τη σημασία των προσεγγίσεων αυτών για την ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων.

ID:20839 | Η επιρροή της ψευδαίσθησης Margaret Thatcher στην χρονική αντίληψη σε συνάρτηση του προσανατολισμού και της παραμόρφωσης οικείων προσώπων

Διονυσία Κοντοσταυλάκη[1], Ειρήνη Μπαλτά[2], Αργυρώ Βατάκη[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα & Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η αντίληψη του χρόνου επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως είναι η πολυπλοκότητα ενός ερεθίσματος και το γνωστικό φορτίο που απαιτεί η επεξεργασία του. Προηγούμενες μελέτες έχουν δείξει ότι ανεστραμμένα ή παραμορφωμένα πρόσωπα απαιτούν αυξημένη γνωστική προσπάθεια κατά την επεξεργασία τους, δεσμεύοντας έτσι περισσότερο την προσοχή μας και οδηγώντας σε υποεκτίμηση της χρονικής τους διάρκειας. Μια χαρακτηριστική περίπτωση που συνδέεται με την αντίληψη των προσώπων είναι η ψευδαίσθηση Margaret Thatcher. Σύμφωνα με αυτήν, ένα πρόσωπο με ανεστραμμένα μάτια και στόμα φαίνεται «αλλόκοτο» όταν εμφανίζεται σε ευθεία φορά, ενώ όταν εμφανίζεται ανεστραμμένο, η αναστροφή στα μεμονωμένα χαρακτηριστικά δεν γίνεται άμεσα αντιληπτή. Η παρούσα μελέτη αξιοποιεί αυτή την ψευδαίσθηση για να διερευνήσει πώς ο προσανατολισμός και η παραμόρφωση, μέσω αναστροφής μεμονωμένων χαρακτηριστικών, ενός προσώπου επηρεάζουν τις υποκειμενικές χρονικές μας εκτιμήσεις. Υποθέσαμε ότι η επεξεργασία προσώπων που είναι ταυτόχρονα ανεστραμμένα και παραμορφωμένα απαιτεί το μέγιστο γνωστικό φορτίο, οδηγώντας στη μεγαλύτερη υποεκτίμηση της χρονικής τους διάρκειας. Τα δεδομένα από 33 συμμετέχοντες έδειξαν ότι ο παράγοντας της παραμόρφωσης επέδρασε στατιστικά σημαντικά στις χρονικές τους εκτιμήσεις, με τα παραμορφωμένα πρόσωπα να υπερεκτιμώνται ως προς την χρονική τους διάρκεια σε σχέση με τα φυσιολογικά, προσθέτοντας έτσι μία καινούρια προοπτική στην έρευνά μας. Ο προσανατολισμός των προσώπων και η αλληλεπίδραση μεταξύ του προσανατολισμού και της παραμόρφωσης τους δεν φάνηκαν να επιδρούν στατιστικά σημαντικά στις χρονικές εκτιμήσεις. Συνολικά, τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν τη σημασία της παραμόρφωσης των προσώπων ως ανεξάρτητου παράγοντα που επηρεάζει την αντίληψη του χρόνου, υποδεικνύοντας ότι η πρώτη οδηγεί σε χρονικές υπερεκτιμήσεις ανεξάρτητα από τον προσανατολισμό των προσώπων και, ακολούθως, την ικανότητα άμεσης αντίληψης της παραμόρφωσής τους. Τα αποτελέσματα συζητούνται σε συνάρτηση με την πρόσφατη βιβλιογραφία για την πιθανή σχέση μεταξύ αντιληπτικών/μνημονικών μηχανισμών, συναισθηματικής διέγερσης και αντίληψης του χρόνου.

ID:20840 | Η εμπειρία των Ελληνίδων μεσηλίκων γυναικών στην εμμηνόπαυση

Μαριάνθη Παπαγιαννάκη, Σοφία-Μαρία Ζαρογιάννη
Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η εμμηνόπαυση είναι ένα στάδιο της ζωής αναπόφευκτο για κάθε γυναίκα.
Συνοδεύεται από σωματικά και ψυχολογικά συμπτώματα, και φαίνεται να επηρεάζει τη ζωή της γυναίκας σε πολλούς τομείς. Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η περιγραφή και η κατανόηση του βιώματος της εμμηνόπαυσης. Στην έρευνα συμμετείχαν επτά γυναίκες, οι οποίες βρίσκονται στην εμμηνόπαυση, με την πλειονότητα να έχουν μπει στην εμμηνόπαυση φυσιολογικά, δύο έπειτα από υστερεκτομή και μία ακολουθώντας αντιοιστρογονική ορμονοθεραπεία, λόγω καρκίνου του μαστού. Η προσέγγιση τους έγινε μέσω του κύκλου των ερευνητριών, καθώς ανήκουν σε αυτόν, και η συλλογή των δεδομένων διεξήχθη μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με Θεματική Ανάλυση και από τα ευρήματα, φάνηκε ότι η πλειονότητα των συμμετεχουσών αντιμετωπίζει θετικά και απελευθερωτικά την εμμηνόπαυση, αποδεχόμενη τις αλλαγές που αυτή τυχόν έχει φέρει στην ζωή τους. Οι γυναίκες ανέφεραν ότι η εμμηνόπαυση είναι ένα φυσικό στάδιο της εξέλιξης τους, και πως αποδέχονται τις σωματικές αλλαγές που προκύπτουν. Υπογράμμισαν την αξία του δικτύου στήριξης, που αντλούν κυρίως από τις φιλίες τους, αλλά και τους συντρόφους τους. Επιπλέον, αναφέρθηκαν ευρέως στις διακρίσεις που δέχονται ούσες στην εμμηνόπαυση, καθώς και στις φυλετικές διακρίσεις και τον ηλικιακό ρατσισμό που επικρατούν ευρέως στην κοινωνία. Διαφάνηκε πως η εμπειρία της εμμηνόπαυσης είναι πολύπλευρη και ξεπερνά τα όρια των συμπτωμάτων που μπορεί να βιώνει μια γυναίκα. Τα ευρήματα επίσης τόνισαν πως είναι σημαντικό να υπάρξει συζήτηση για τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν γενικά οι γυναίκες, ανεξαρτήτως ηλικίας. Η έρευνα συνεισέφερε στην εις βάθος κατανόηση και νοηματοδότηση του βιώματος της εμμηνόπαυσης.

Λέξεις κλειδιά: *Εμμηνόπαυση, μέση ηλικία, γυναίκα, θεματική ανάλυση*

ID:20841 | "This is a good performance": Η επίδραση της συγκινησιακής κατάστασης του θεατή μιας χορευτικής παράστασης στην χρονική αντίληψη

Γεωργία Κούπριζα[1], Ευθυμία Λάμπρου[1], Ζωή Ευσταθίου[2], Αργυρώ Βατάκη[1]
[1] Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα
[2] ANEMA Dance Company,

Έρευνες έχουν δείξει ότι η παρακολούθηση ενός καλλιτεχνικού δρώμενου μπορεί να επηρεάσει τους θεατές σε γνωστικό και συναισθηματικό επίπεδο. Στο πλαίσιο μίας ζωντανής χορευτικής παράστασης το κοινό βιώνει τον χρόνο με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με τα στοιχεία της παράστασης και τον βαθμό συγκέντρωσης των θεατών. Στην τρέχουσα μελέτη, αξιολογήσαμε την επίδραση που μπορεί να έχει η συγκινησιακή κατάσταση του θεατή στην χρονική εκτίμηση και στις κρίσεις για το πέρασμα του χρόνου, κάτι που δεν έχει μελετηθεί επαρκώς σε πραγματικές συνθήκες. Το πειραματικό μέρος επρόκειτο για μία χορευτική παράσταση, η οποία αποτελούνταν από τέσσερα μέρη που δημιούργησε η χορογράφος εμπνεόμενη από παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τον χρονισμό και βασίζονταν στην παρουσία/απουσία και επαναληψιμότητα/καινοτομία της κίνησης, της μουσικής και του φωτισμού. Οι θεατές/συμμετέχοντες (*N*=20) κλήθηκαν σε κάθε ένα από τα 4 μέρη της παράστασης να αξιολογήσουν την παράσταση και τη συγκέντρωση τους, καθώς και να δηλώσουν τις εκτιμήσεις τους για την χρονική διάρκεια και το πέρασμα του χρόνου. Η ανάλυση έδειξε ότι οι συμμετέχοντες βίωσαν ένα αργό πέρασμα του χρόνου στην παρουσία επαναλαμβανόμενης κίνησης σε σχέση με την έντονη κινησιολογία, φωτισμό και ήχο. Επίσης, στο δεύτερο μέρος της παράστασης, όσοι ανέφεραν μεγαλύτερη δυσκολία συγκέντρωσης, αντιλήφθηκαν το πέρασμα του χρόνου ως πιο αργό. Την «πειραματική» παράσταση ακολούθησαν τέσσερις επιπλέον παραστάσεις με το ίδιο περιεχόμενο αλλά με συνολικές αξιολογήσεις στο τέλος της παράστασης. Όσον αφορά αυτούς τους συμμετέχοντες (*N*=78), φάνηκε ότι όσο περισσότερο τους άρεσε η παράσταση και όσο πιο συγκεντρωμένοι ήταν, τόσο πιο γρήγορα βίωναν το πέρασμα του χρόνου. Συνολικά, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η ενσωμάτωση συγκεκριμένων στοιχείων, όπως είναι η επανάληψη ή η έντονη εναλλαγή κινήσεων κατά τη διάρκεια μίας ζωντανής παράστασης μπορεί να αλλοιώσουν την αντίληψη του χρόνου με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη/μικρότερη ευχαρίστηση με την παράσταση. Ωστόσο, το τελευταίο μπορεί να επηρεάζεται και από τον βαθμό συγκέντρωσης των θεατών.

ID:20842 | Πρόληψη των Εξαρτήσεων. Ένα Πρόγραμμα Ευαισθητοποίησης Μαθητών και Μαθητριών Γυμνασίου

Στην παρούσα εργασία περιγράφεται ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης των μαθητών και των μαθητριών γυμνασίου σχετικά με το ζήτημα των εξαρτήσεων. Το πρόγραμμα βασίζεται στην υλοποίηση τεσσάρων παρεμβάσεων. Στόχος είναι η ενημέρωση του μαθητικού πληθυσμού σχετικά με τις διαφορές μεταξύ χρήσης, κατάχρησης και εξάρτησης, καθώς και η ανάπτυξη κριτικής σκέψης απέναντι σε στερεοτυπικές αντιλήψεις για τις εξαρτήσεις. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως ομαδικές συζητήσεις και μελέτες περίπτωσης, όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες αναλύουν πραγματικές καταστάσεις και αναπτύσσουν ενσυναίσθηση για τους ανθρώπους που βιώνουν εξαρτήσεις. Η παρέμβαση στηρίζεται σε ψυχοκοινωνικές μεθόδους και στοχεύει στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της αποδοχής και της ανθεκτικότητας, ενισχύοντας τους προστατευτικούς παράγοντες της σχολικής κοινότητας.

ID:20843 | Προσωπική ανάπτυξη γονέων παιδιών με αναπηρία: Ο ρόλος της ασυμφωνίας νοήματος στην υιοθέτηση στρατηγικών αντιμετώπισης επικεντρωμένων στο νόημα

Αναστασία Μαυρίδου, Μαρία Πλατσίδου
Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η γέννηση ενός παιδιού με αναπηρία αποτελεί μια σημαντική πηγή άγχους για κάθε οικογένεια (Farrell & Krahn, 2014). Η ψυχολογική προσαρμογή των γονέων σε αυτήν την κατάσταση επηρεάζεται από το πώς οι ίδιοι αντιλαμβάνονται το νόημα στη ζωή και τις στρατηγικές που επιλέγουν για να διαχειριστούν το άγχος που προκαλεί η αναπηρία του παιδιού τους (Ferrer et al., 2016- Yilmaz, 2019). Η παρούσα μελέτη διερευνά την ψυχολογική προσαρμογή των γονέων που μεγαλώνουν παιδιά με αναπηρία, υιοθετώντας το Μοντέλο Δημιουργίας Νοήματος των Park & Folkman (1997). Συγκεκριμένα εξετάζει το πώς η ασυμφωνία ανάμεσα στο καθολικό (γενικές πεποιθήσεις και στόχοι) και το καταστασιακό νόημα (ερμηνεία της αναπηρίας του παιδιού τους) σχετίζεται με τις στρατηγικές αντιμετώπισης που επικεντρώνονται στο νόημα και την προσωπική ανάπτυξη που μπορεί να προέλθει από αυτή την αγχωτική κατάσταση. Στη μελέτη συμμετείχαν 186 γονείς οι οποίοι συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια που αξιολογούσαν την ασυμφωνία μεταξύ καθολικού και καταστασιακού νοήματος, τις στρατηγικές αναζήτησης οφέλους και ενεργοποίησης θρησκευτικών πεποιθήσεων και την προσωπική ανάπτυξη που απορρέει από το άγχος. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι γονείς με υψηλότερη ασυμφωνία νοήματος ήταν πιο πιθανό να υιοθετούν στρατηγικές αντιμετώπισης προσανατολισμένες στο νόημα στη ζωή και ανέφεραν μεγαλύτερη προσωπική ανάπτυξη σχετική το άγχος σε σύγκριση με όσους παρουσίαζαν χαμηλότερη ασυμφωνία νοήματος. Τα ευρήματα υποστηρίζουν την εφαρμογή του Μοντέλου Δημιουργίας Νοήματος στην περίπτωση γονέων παιδιών με αναπηρία και μπορούν να φανούν χρήσιμα σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας που σχεδιάζουν σχετικές παρεμβάσεις, επισημαίνοντας τη σημασία της διαδικασίας δημιουργίας νοήματος και της υιοθέτησης στρατηγικών αντιμετώπισης επικεντρωμένων στο νόημα για την προώθηση της προσωπικής ανάπτυξης των γονέων παιδιών με αναπηρία.

ID:20844 | Η χρήση του Video Modeling για τη συμμόρφωση με τους κανόνες της τάξης: Μια πιλοτική μελέτη σε μαθητές με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος και Νοητική Αδυναμία

Δέσποινα Κουνενάκη[1], Παρασκευάς Δεληβοριάς[2], Αικατερίνη Γεωργαντή[3], Ελένη Παραγυιού[4]

[1] 1ο Δημοτικό Σχολείο Καισαριανής, Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Αθήνα

[2] 20ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών, Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Πάτρα

[3] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

[4] Ιδιώτης Ψυχολόγος, Αθήνα

Η διαμόρφωση της ηθικής συμπεριφοράς και η εσωτερίκευση των κοινωνικών προτύπων επηρεάζεται, μεταξύ άλλων, από τις εμπειρίες της παιδικής ηλικίας, οι οποίες διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην εν γένει αναπτυξιακή διαδικασία. Στην περίπτωση των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τα ερευνητικά δεδομένα, αν και περιορισμένα, καταδεικνύουν ότι τα άτομα υψηλής λειτουργικότητας μπορούν να κατανοήσουν βασικές ηθικές έννοιες. Η παρούσα πιλοτική μελέτη αποσκοπεί στη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της χρήσης του Video Modeling με τη μορφή κινουμένων σχεδίων για την ενίσχυση της συμμόρφωσης με τους κανόνες της τάξης σε δύο αγόρια (11 και 10 ετών) με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και Νοητική Αδυναμία, αντίστοιχα. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι ο πειραματικός σχεδιασμός Α-Β-Α' ενός συμμετέχοντα. Από τα ευρήματα φαίνεται ότι το Video Modeling θα μπορούσε να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για την κατάκτηση βασικών ηθικών εννοιών και για την αξιοποίησή τους στη συμμόρφωση των μαθητών, με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με τους κανόνες της τάξης.

ID:20847 | Έλεγχος των Ψυχομετρικών Ιδιοτήτων των Κλιμάκων Εκτίμησης Συμπεριφορικών Χαρακτηριστικών Υπερεχόντων Μαθητών (ΚΕΣΧΥΜ): Κλίμακες Χαρακτηριστικών Μάθησης, Δημιουργικότητας, Κινήτρων και Ηγεσίας

Ελένη Ραχανιώτη, Γεωργία Παπαντωνίου
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Αθήνα

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν ο έλεγχος των ψυχομετρικών ιδιοτήτων της ελληνικής εκδοχής των Κλιμάκων Εκτίμησης Συμπεριφορικών Χαρακτηριστικών Υπερεχόντων Μαθητών (ΚΕΣΧΥΜ) [Scales for Rating the Behavioural Characteristics of Superior Students (SRBCSS), οι οποίες εκτιμούν διαφορετικές εκφάνσεις της χαρισματικότητας. Πιο συγκεκριμένα, 145 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης συμπλήρωσαν τις επιμέρους κλίμακες των Χαρακτηριστικών Μάθησης, Δημιουργικότητας, Κινήτρων και Ηγεσίας των ΚΕΣΧΥΜ για να εκτιμήσουν τις αντίστοιχες εκφάνσεις της χαρισματικότητας των μαθητών τους, οι οποίοι ήταν 145 μαθητές και των δύο φύλων: 40 της Ε΄ και 56 της ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου, 24 της Α΄ και 25 της Β΄ τάξης του Γυμνασίου. Ο έλεγχος της μονοπαραγοντικής δομής της κάθε μίας από τις προαναφερθείσες κλίμακες των ΚΕΣΧΥΜ πραγματοποιήθηκε με την εφαρμογή διερευνητικών (EFA) και επιβεβαιωτικών (CFA) αναλύσεων παραγόντων, οι οποίες ανέδειξαν τη μονοπαραγοντική τους διάσταση. Ο έλεγχος των συσχετίσεων (Pearson's *r*) μεταξύ των προαναφερθέντων κλιμάκων των ΚΕΣΧΥΜ επιβεβαίωσε την εγκυρότητα περιεχομένου, καθώς και οι 4 κλίμακες βρέθηκε να συσχετίζονται μεταξύ τους θετικά σε στατιστικώς σημαντικό βαθμό. Επιπλέον, διερευνήθηκε η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας (Cronbach's *α*), η οποία βρέθηκε να είναι εξαιρετική και για τις τέσσερις κλίμακες. Σύμφωνα με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, οι συγκεκριμένες επιμέρους κλίμακες των ΚΕΣΧΥΜ μπορούν να αξιοποιηθούν ως εργαλείο σύντομης εκτίμησης (screening test) των αντίστοιχων διαστάσεων της χαρισματικότητας σε μαθητές οι οποίοι φοιτούν στο ισχύον ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Λέξεις-κλειδιά: *Κλίμακες Εκτίμησης Συμπεριφορικών Χαρακτηριστικών Υπερεχόντων Μαθητών, μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, μάθηση, δημιουργικότητα, κίνητρα, ηγεσία.*

ID:20848 | Προσωπικότητα και υποκειμενική ευζωία σε δείγμα ενηλίκων: Ο ρόλος της αυτοεκτίμησης

Αικατερίνη Χαριζάνου[1], Κωνσταντίνος Κόκκινος[1], Ιωάννα Βουλγαρίδου[2]
[1] *Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*
[2] *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*

Η μελέτη εξετάζει πώς οι Μεγάλοι Πέντε Παράγοντες της προσωπικότητας συνδέονται έμμεσα με την υποκειμενική ευζωία μέσω της αυτοεκτίμησης, εστιάζοντας στις δύο διαστάσεις της: την αξία εαυτού και την αυτό-υποτίμηση. Σε δείγμα 707 ενηλίκων (62.2% γυναίκες, ηλικίες 18-61 έτη, με πλειονότητα – 39.3% - στην ομάδα 25-34 ετών), οι γυναίκες εμφάνισαν υψηλότερες βαθμολογίες στην αυτό-υποτίμηση, την προσήνεια, την ευσυνειδησία και τον νευρωτισμό, ενώ οι άντρες παρουσίασαν υψηλότερη αυτοεκτίμηση. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες ανέφεραν μεγαλύτερη αυτό-υποτίμηση και ευσυνειδησία, αλλά χαμηλότερη αυτοεκτίμηση, με ταυτόχρονα υψηλότερη υποκειμενική ευζωία. Οι συσχετίσεις έδειξαν πως ο νευρωτισμός συνδέεται θετικά με την αυτό-υποτίμηση και αρνητικά με την αυτοεκτίμηση, την αξία εαυτού και την ευζωία. Αντίθετα, η εξωστρέφεια, η ευσυνειδησία και η προσήνεια σχετίζονται θετικά με την αυτοεκτίμηση, την αξία εαυτού και την ευζωία, και αρνητικά με την αυτό-υποτίμηση. Αναλύσεις μεσολάβησης έδειξαν ότι η αυτοεκτίμηση και οι διαστάσεις της αποτελούν βασικούς μηχανισμούς σύνδεσης της προσωπικότητας με την υποκειμενική ευζωία. Συγκεκριμένα, ο νευρωτισμός συνδέεται αρνητικά με την ευζωία μέσω της υψηλής αυτό-υποτίμησης και της χαμηλής αυτοεκτίμησης, ενώ η εξωστρέφεια, η ευσυνειδησία και η προσήνεια ενισχύουν θετικά την ευζωία μέσω της υψηλής αυτοεκτίμησης και της χαμηλής αυτό-υποτίμησης. Τέλος, η δεκτικότητα σε νέες εμπειρίες συνδέεται με την ευζωία αποκλειστικά μέσω της υψηλής αυτοεκτίμησης. Τα ευρήματα συμβάλλουν στην κατανόηση των πολυδιάστατων σχέσεων μεταξύ προσωπικότητας, αυτοεκτίμησης και υποκειμενικής ευζωίας, προσφέροντας πρακτικές κατευθύνσεις για παρεμβάσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της αυτοεκτίμησης και της ψυχολογικής ευημερίας.

ID:20849 | Χιούμορ και εξουσία στις διαπροσωπικές σχέσεις σε δείγμα φοιτητών

Κωνσταντίνος Κόκκινος, Τριανταφυλλιά Δημητρού, Σταυρούλα Τίρλα
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τη σχέση ανάμεσα στα στιλ χιούμορ (κοινωνικό, αυτοενισχυτικό, επιθετικό, αυτοϋποτιμητικό) και τις στρατηγικές συναισθηματικής χειραγώγησης σε ένα δείγμα 662 φοιτητών από διαφορετικούς τομείς σπουδών. Εξετάστηκαν επίσης δημογραφικές διαφορές στις υπό μελέτη μεταβλητές. Οι συμμετέχοντες βρέθηκε να προτιμούν ήπιες και κοινωνικά αποδεκτές τακτικές, όπως ο καθησυχασμός ή τα κομπλιμέντα, σε σχέση με πιο επιθετικές μορφές, όπως η πρόκληση εντάσεων ή η δημιουργία συγκρούσεων. Παρόλο που οι στρατηγικές αυτές δεν απορρίπτονται απόλυτα, χρησιμοποιούνται με μέτρο, γεγονός που υποδηλώνει πιθανές κοινωνικές ή ηθικές αναστολές. Οι άντρες βρέθηκε να υπερέχουν στο αυτοενισχυτικό χιούμορ, ενώ οι φοιτητές θετικών επιστημών εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα επιθετικού και αυτοϋποτιμητικού χιούμορ σε σύγκριση με τους φοιτητές των άλλων τομέων. Νεαρότερα και μεγαλύτερα σε ηλικία άτομα παρουσίασαν υψηλότερες βαθμολογίες σε σχέση με τις ενδιάμεσες ηλικιακές ομάδες στη συναισθηματική χειραγώγηση. Καμία στατιστικά σημαντική διαφορά δεν εντοπίστηκε στις στρατηγικές συναισθηματικής χειραγώγησης ως προς το φύλο ή τον τομέα σπουδών. Από την ανάλυση συσχετίσεων προέκυψε ότι το επιθετικό χιούμορ σχετίζεται ισχυρότερα με όλες τις μορφές συναισθηματικής χειραγώγησης, υποδεικνύοντας τη συχνή χρήση επιθετικών τακτικών για επιρροή. Το κοινωνικό και αυτοϋποτιμητικό χιούμορ εμφάνισαν επίσης θετικές συσχετίσεις με τις στρατηγικές χειραγώγησης, αν και με χαμηλότερους δείκτες. Αντίθετα, το αυτοενισχυτικό χιούμορ συνδέθηκε ασθενώς μόνο με τη διάθεση για χειραγώγηση. Η ανάλυση πολλαπλής παλινδρόμησης έδειξε ότι τόσο η αντιλαμβανόμενη ικανότητα για συναισθηματική χειραγώγηση καθώς και η διάθεση για χειραγώγηση προβλέπονται από τη χρήση επιθετικού και κοινωνικού χιούμορ, καθώς και από το αν το άτομο είναι άντρας. Η παρούσα έρευνα συμβάλλει στην κατανόηση του ρόλου του χιούμορ στις διαπροσωπικές σχέσεις και παρέχει γόνιμο έδαφος για περαιτέρω διερεύνηση.

ID:20850 | Διαταραχές λήψης τροφής σε φοιτητές στην Ελλάδα

Ελένη Παπαδημητρίου[1], Ευαγγελία-Μαρία Τσαπάκη[2], Κωνσταντίνος Ν. Φουντουλάκης[2]
[1] Τμήμα Ιατρικής, Ιατρική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Τμήμα Ιατρικής, Γ' Πανεπιστημιακή Ψυχιατρική ΑΧΕΠΑ

Εισαγωγή: Την τελευταία δεκαετία αυξημένο παρουσιάζεται το ενδιαφέρον για την κατανόηση του ρόλου των αναπτυξιακών διαταραχών [π.χ. Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ)], της Συναισθηματικής Ρύθμισης (ΣΡ) και των πρώιμων τραυματικών εμπειριών (ΠΤΕ) στην εκτίμηση του κινδύνου εμφάνισης Διαταραχών Πρόσληψης Τροφής (ΔΠΤ).

Σκοπός της μελέτης ήταν να διερευνηθεί περαιτέρω η σχέση των ΔΠΤ με τη ΔΕΠΥ, τη ΣΡ, και των ΠΤΕ σε δείγμα φοιτητών/-τριών.

Μέθοδοι: Τα αυτοσυμπληρούμενα ερωτηματολόγια Eating Disorder Examination Questionnaire (EDE-Q), Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS), Adult ADHD Self-Report Scale (ASRS) και Early Trauma Inventory Self Report - Short Form (ETI SR-SF) χορηγήθηκαν δια ζώσης και διαδικτυακά, στην ελληνική γλώσσα σε φοιτητές/-τριες ελληνικών πανεπιστημίων (έγκριση ΕΗΔ ΑΠΘ αριθμός 31/2023, 8.11.2023). Τα δεδομένα αναλύθηκαν στο IBM SPSS 29.0.2.0.

Αποτελέσματα: Συνολικά συμμετείχαν 519 φοιτητές/-τριες με μέσο όρο ηλικίας τα 24.1 ± 4.97 έτη (70.7% γυναίκες). Οι βαθμολογίες της EDE-Q συσχετίστηκαν στατιστικά σημαντικά με την αναφερόμενη διάγνωση ED ($r=0,328$, $p<0,001$), για τη Συναισθηματική Ρύθμιση, DERS ($r=0,521$, $p<0,001$), για τη ΔΕΠ-Υ, ASRS ($r= 0,471$, $p<0,001$) και για τις ΠΤΕ, ETI SR-SF ($r=0,515$, $p<0,001$).

Συμπεράσματα: Συμπερασματικά, βρέθηκε ότι οι ΔΠΤ σχετίζονται θετικά με τη δυσκολία ρύθμισης των συναισθημάτων, τη ΔΕΠ-Υ και το τραύμα. Επιπλέον, βρέθηκε σημαντική συσχέτιση με το φύλο, αλλά όχι με την ηλικία. Τα αποτελέσματα αυτά έχουν σημασία όχι μόνο σε θεωρητικό αλλά και πρακτικό επίπεδο, ωστόσο θα πρέπει να διεξαχθούν μεγαλύτερες μελέτες προκειμένου να επιβεβαιωθούν τα ευρήματα της συγχρονικής αυτής μελέτης.

ID:20852 | Η σχέση του πραγματολογικού λόγου και των προβλημάτων συμπεριφοράς: Μία διαχρονική μελέτη εξισωμένων ομάδων παιδιών 5,5-7,5 ετών με Μαθησιακές Δυσκολίες και Τυπικής Ανάπτυξης

Μαρία Μπραγκουδάκη, Φαίη Αντωνίου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιαστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η σύγχρονη διεθνής βιβλιογραφία υπογραμμίζει πως τα παιδιά που αντιμετωπίζουν γλωσσικά ελλείμματα, πολλές φορές αντιμετωπίζουν και ψυχοκοινωνικές δυσκολίες (Ράλλη, Καζάλη & Καρατζά, 2021), οι οποίες παρουσιάζονται ως προβλήματα στη συμπεριφορά. Στόχος της παρούσας διαχρονικής μελέτης ήταν η διερεύνηση της σχέσης της πτυχής της γλώσσας «Πραγματολογική Επάρκεια» με την ψυχοκοινωνική πτυχή «Προβλήματα Συμπεριφοράς», σε παιδιά Α' Δημοτικού με Μαθησιακές Δυσκολίες. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δύο χρονικές στιγμές, με επιπλέον στόχο τη μελέτη της εξέλιξης της επίδοσης στην πραγματολογική επάρκεια και την αλλαγή στην παρουσίαση των προβλημάτων συμπεριφοράς, εντός έξι μηνών μετά την πρώτη αξιολόγηση. Στην έρευνα συμμετείχαν 25 παιδιά με Μαθησιακές Δυσκολίες και 25 παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης ηλικίας 5,5-7,5 ετών της Α΄ Δημοτικού, εξισωμένα κατά ηλικία και φύλο. Όλοι οι συμμετέχοντες αξιολογήθηκαν με το τεστ νοημοσύνης RAVEN (Σιδερίδης και συν., 2015), τη Δοκιμασία Αξιολόγησης των Δεξιοτήτων Ανάγνωσης (Παντελιάδου και συν., 2019) και τη δοκιμασία της φωνολογικής επάρκειας από το Λογόμετρο (Μουζάκη και συν., 2017) για την ανίχνευση των Μαθησιακών Δυσκολιών και την ένταξη των παιδιών στις δύο ομάδες. Για την αξιολόγηση της πραγματολογικής επάρκειας χορηγήθηκε στους μαθητές το Λογόμετρο, ενώ για την αξιολόγηση των προβλημάτων συμπεριφοράς συμπληρώθηκε η κλίμακα Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής (Χατζηχρήστου και συν., 2008) από τους εκπαιδευτικούς των παιδιών. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, σημειώθηκαν συσχετίσεις μεταξύ της πραγματολογικής επάρκειας και των προβλημάτων συμπεριφοράς, παρόλα αυτά δεν υπήρξε στατιστικώς σημαντική πρόβλεψη των προβλημάτων συμπεριφοράς από την πραγματολογική επάρκεια. Μέσα από τη σύγκριση των Μέσων Όρων (t-test) των εξαρτημένων μεταβλητών στις δύο χρονικές στιγμές αναδείχθηκε η στατιστικώς βελτίωση στην πραγματολογία, ενώ δεν υπήρχε σημαντική διαφορά στα προβλήματα συμπεριφοράς. Τα παιδιά με Μαθησιακές Δυσκολίες είχαν στατιστικώς σημαντικά χαμηλότερη πραγματολογική επάρκεια από τα παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης, ενώ δεν φάνηκε να υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο ομάδων στα προβλήματα συμπεριφοράς σε καμία χρονική στιγμή.

ID:20853 | Η Επίδραση του Ηχητικού Σχεδιασμού στη Συναισθηματική Απόκριση Παιδιών: Συγκριτική Μελέτη Ακουστικής και Οπτικοακουστικής Εμπειρίας

Γεωργία Πενέκελη[1], Μαρία Ματσιώλα[2]
[1] Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο
[2] Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων, , Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Η σημασία του ηχητικού σχεδιασμού στα διαδραστικά περιβάλλοντα, όπως τα βιντεοπαιχνίδια, παραμένει υποεκτιμημένη, παρά την αναγνώρισή του ως κρίσιμου παράγοντα για τη συνολική εμπειρία του χρήστη. Η παρούσα μελέτη διερευνά την επίδραση του ηχητικού σχεδιασμού στη συναισθηματική απόκριση παιδιών (50 μαθητές/μαθήτριες ελληνικών δημοτικών σχολείων, Γ΄-Στ΄ τάξης) υπό δύο συνθήκες: (α) ακουστική (μόνο ήχος) και (β) οπτικοακουστική (ήχος και εικόνα). Για τη συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο βασισμένο στο Κυκλικό Μοντέλο Συναισθημάτων του Russell (1980), το οποίο μελετά τις διαστάσεις ενεργοποίησης (arousal) και ευχαρίστησης (valence). Τα ευρήματα δείχνουν ότι η μουσική συνέβαλε περισσότερο στην πρόκληση συναισθημάτων σε σύγκριση με τα ηχητικά εφέ, ιδιαίτερα στην ακουστική συνθήκη. Επιπλέον, παρατηρήθηκαν διαφοροποιήσεις ανάλογα με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα, οι μαθητές Γ΄ τάξης είχαν καλύτερη συναισθηματική απόκριση σε σύγκριση με τους μαθητές μεγαλύτερων τάξεων, ενώ οι μαθητές ελληνικής καταγωγής παρουσίασαν εντονότερη θετική συναισθηματική απόκριση σε σχέση με αλλοδαπούς μαθητές. Στη σύγκριση ακουστικής και οπτικοακουστικής συνθήκης, καταγράφηκαν τόσο αυξήσεις όσο και μειώσεις στη συναισθηματική κατάσταση, οι οποίες εξαρτήθηκαν από τον τύπο του ηχητικού σχεδιασμού, το φύλο και την τάξη των μαθητών. Ειδικότερα, η οπτικοακουστική συνθήκη βελτίωσε τη συναισθηματική απόκριση σε μαθητές με χαμηλότερη αρχική συναισθηματική κατάσταση. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας φωτίζουν τη σημασία της πολυπλοκότητας του ηχητικού σχεδιασμού, παρέχοντας πολύτιμα δεδομένα για τη βελτίωση της συναισθηματικής ελκυστικότητας των βιντεοπαιχνιδιών. Τα ευρήματα θα παρουσιαστούν και θα συζητηθούν λεπτομερώς κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, αποτελώντας αφετηρία για μελλοντική έρευνα στο πεδίο του ηχητικού σχεδιασμού και των συναισθημάτων.

ID:20854 | Διαχρονική Μελέτη της Συσχέτισης Επιτελικών Λειτουργιών, Συναισθηματικής Ρύθμισης, Αυτορρυθμιζόμενης Μάθησης και Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής σε Μαθητές με και χωρίς ΕΜΔ

Γεωργία Πενέκελη, Βασιλική Γιαννούλη
Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτκής, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη

Οι Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (ΕΜΔ) συνδέονται με ελλείμματα στις επιτελικές λειτουργίες (ΕΛ), στη συναισθηματική ρύθμιση (ΣΡ), την αυτορρυθμιζόμενη μάθηση (ΑΜ) και την ψυχοκοινωνική προσαρμογή (ΨΠ). Η παρούσα διαχρονική μελέτη διάρκειας τριών ετών εξετάζει τη σχέση των ΕΛ με τη ΣΡ, την ΑΜ και την ΨΠ σε μαθητές με και χωρίς ΕΜΔ (Ν=178). Οι μαθητές αξιολογήθηκαν στην Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄ δημοτικού μέσω εργαλείων που εξετάζουν τις ΕΛ, καθώς και μέσω του Ερωτηματολογίου Συναισθηματικής Ρύθμισης (ERQ) και των τεσσάρων συνιστωσών του εργαλείου Children's Perceived Self-Regulated Learning Inventory (CP-SRLI) καθώς και του Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής. Η μελέτη επικεντρώνεται στις χρονικές μεταβολές των μεταβλητών, την επίδραση δημογραφικών χαρακτηριστικών, τη συσχέτιση ΕΛ με ΣΡ, ΑΜ και ΨΠ, τη διερεύνηση προβλεπτικών σχέσεων, καθώς και τη διαμεσολάβηση των ΕΛ στη σχέση ΣΡ με ΑΜ και ΨΠ. Αρχικά ευρήματα δείχνουν ότι οι μαθητές με ΕΜΔ παρουσιάζουν μεγαλύτερες δυσκολίες στις ΕΛ και τη ΣΡ, οι οποίες επηρεάζουν άμεσα την ΑΜ και την ΨΠ τους. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν επίσης τη σημαντική επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών στις μεταβολές των υπό εξέταση μεταβλητών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον διαμεσολαβητικό ρόλο των θερμών και ψυχρών ΕΛ στη σχέση ΣΡ, ΑΜ και ΨΠ. Η μελέτη προσφέρει νέα δεδομένα για την πολυπλοκότητα των μηχανισμών που επηρεάζουν τη μάθηση και την προσαρμογή μαθητών με ΕΜΔ, αποτελώντας βάση για εκπαιδευτικές παρεμβάσεις.

ID:20855 | Συμβουλευτική στη σχολική κοινότητα: Ο ρόλος των εκπαιδευτικών

Πρόεδρος/Συζητήτρια: Χριστίνα Αθανασιάδου
Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Α.Π.Θ.

Περίληψη Συμποσίου

Είναι γνωστό ότι τα σχολεία αντιμετωπίζουν σήμερα ποικίλες προκλήσεις, οι οποίες αντανακλούν ευρύτερα κοινωνικά προβλήματα (όπως η βία, η μετανάστευση, η ανεργία, η φτώχεια, η ψυχική υγεία, η ισότητα ευκαιριών, η τεχνολογία, κ.α.), επηρεάζοντας την καθημερινότητα εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών, καθώς και την ποιότητα του μαθησιακού περιβάλλοντος. Οι παραπάνω προκλήσεις απαιτούν ολιστικές παρεμβάσεις και συνεργασίες ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς, γονείς, εκπροσώπους της κοινότητας, εκπροσώπους των φορέων λήψης αποφάσεων και κυρίως ειδικούς από τον χώρο της ψυχικής υγείας. Φαίνεται ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών διευρύνεται, προκειμένου οι τελευταίοι να ανταποκριθούν σε σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές ανάγκες τόσο των μαθητών/τριών όσο και των γονέων/κηδεμόνων τους. Εκτός από δάσκαλοι/ες, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να λειτουργήσουν ως παιδαγωγοί, μέντορες ή συνήγοροι των μαθητών/τριών, αναλαμβάνοντας τελικά έναν συμβουλευτικό-υποστηρικτικό ρόλο, για τον οποίο χρειάζονται επιμόρφωση και συστηματική καθοδήγηση από επαγγελματίες εκπαιδευμένους στη συμβουλευτική ψυχολογία. Το ζήτημα αυτό πραγματεύονται οι εργασίες που ακολουθούν, αναδεικνύοντας τις απόψεις και τις εμπειρίες των ίδιων των εκπαιδευτικών. Ειδικότερα, στην πρώτη εργασία, περιγράφεται το πλαίσιο της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στο ελληνικό σχολείο, ενώ υπογραμμίζεται παράλληλα η ανάγκη καθιέρωσης της σχολικής συμβουλευτικής και της συνεργασίας μεταξύ ψυχολόγων και εκπαιδευτικών. Στη δεύτερη εργασία, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας ποσοτικής έρευνας σε δημοτικά σχολεία και γυμνάσια σχετικά με τον γραμματισμό των εκπαιδευτικών σε θέματα ψυχικής υγείας και τους παράγοντες που τον επηρεάζουν. Στην τρίτη εργασία, διερευνάται η εμπειρία των εκπαιδευτικών με γεγονότα απώλειας στις ζωές των μαθητών/τριών, όπως ο θάνατος και το διαζύγιο. Στην τελευταία εργασία, αναλύεται ο κρίσιμος ρόλος των εκπαιδευτικών κατά την αντιμετώπιση περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων στο πλαίσιο ενδοοικογενειακής βίας. Στο σύνολό τους, οι εργασίες φωτίζουν καίριες διαστάσεις του ρόλου των εκπαιδευτικών, αλλά και φλέγοντα ζητήματα ψυχικής υγείας παιδιών και παιδικής προστασίας, αναδεικνύοντας τα πάγια αιτήματα των εκπαιδευτικών για επιμόρφωση, καθώς και την ανάγκη στήριξής τους από υπηρεσίες συμβουλευτικής και ειδικούς ψυχολόγους ενταγμένους στο σχολικό περιβάλλον.

Λέξεις-κλειδιά: *εκπαιδευτικοί, συμβουλευτικός ρόλος, σχολική κοινότητα, ψυχολογικές υπηρεσίες*

Εργασία #1
Υπηρεσίες συμβουλευτικής στο ελληνικό σχολικό πλαίσιο

Θάνος Τουλούπης & Χριστίνα Αθανασιάδου
Επίκουρος Καθηγητής Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου (παρουσίαση)
Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας ΑΠΘ

Περίληψη
Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παρουσιάσει το υπάρχον πλαίσιο παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στο ελληνικό σχολείο, αναδεικνύοντας παράλληλα τον ουσιαστικό ρόλο και τη συμβολή των εκπαιδευτικών. Η εργασία αποσαφηνίζει κατ' αρχάς την έννοια της συμβουλευτικής στη σχολική κοινότητα, επισημαίνοντας την αναγκαιότητα καθιέρωσής της και τις προκλήσεις εφαρμογής της. Ειδικότερα, γίνεται λόγος για την ανάγκη δημιουργίας ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος με στόχο την ενίσχυση της ψυχικής ευζωίας και της προσαρμογής των μαθητών/τριών και των οικογενειών τους, υιοθετώντας ένα ολιστικό μοντέλο παροχής υπηρεσιών σχολικής συμβουλευτικής. Υπό αυτό το πρίσμα, συζητείται η σχολική διαλεκτική συμβουλευτική, η οποία αποτελεί μια μέθοδο κατάλληλη για τη διαχείριση συνθηκών και παραγόντων επικινδυνότητας στο σχολείο, σε επίπεδο τόσο πρόληψης όσο και αντιμετώπισης. Ακολούθως, παρουσιάζεται το υφιστάμενο καθεστώς παροχής σχολικών συμβουλευτικών υπηρεσιών μέσω οικείων φορέων (Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης - ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) ή Επιτροπών (Επιτροπές Διεπιστημονικής Υποστήριξης - Ε.Δ.Υ.), αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τον συμβουλευτικό ρόλο που οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αναλάβουν στο σχολικό περιβάλλον. Επιπροσθέτως, γίνεται αναφορά στο θεσμοθετημένο ρόλο του Συμβούλου Σχολικής Ζωής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στις προκλήσεις του συγκεκριμένου ρόλου. Η εργασία ολοκληρώνεται με την επισήμανση ορισμένων προβληματισμών, αλλά και προτάσεων βελτίωσης ως προς το γενικότερο υφιστάμενο μοντέλο παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης στη σχολική κοινότητα με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών.

Λέξεις κλειδιά: *σχολική συμβουλευτική, ΚΕΔΑΣΥ, ΕΔΥ, σύμβουλος σχολικής ζωής*

Εργασία #2
Γραμματισμός εκπαιδευτικών σε θέματα ψυχικής υγείας

Ελευθερία Σπυροπούλου
Κλινική ψυχολόγος, Υποψήφια διδάκτορας, Τμήμα Ψυχολογίας, Α.Π.Θ.

Περίληψη
Ο γραμματισμός των εκπαιδευτικών σε θέματα ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων (mental health literacy) αποτελεί προϋπόθεση για τον έγκαιρο εντοπισμό και την κατάλληλη υποστήριξη μαθητών/τριών που εμφανίζουν ψυχικά προβλήματα. Στόχος της έρευνας ήταν να διερευνηθεί ο βαθμός στον οποίο οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διαθέτουν την ενημερότητα, τη γνώση και την άνεση να διαχειριστούν ζητήματα ψυχικής υγείας των μαθητών/τριών τους, προκειμένου να λειτουργούν υποστηρικτικά απέναντι σε όσους/ες αντιμετωπίζουν ανάλογες δυσκολίες. Στην έρευνα συμμετείχαν 843 εκπαιδευτικοί που εργάζονταν σε ημερήσια Δημοτικά Σχολεία και Γυμνάσια γενικής εκπαίδευσης της Κεντρικής Μακεδονίας. Οι εκπαιδευτικοί συμπλήρωσαν διαδικτυακά ανώνυμο ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς. Τα κύρια δεδομένα αντλήθηκαν από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών σε 13 δηλώσεις μιας Καναδικής κλίμακας με τίτλο "Awareness, Knowledge and Comfort Scale" (Fortier et al., 2016), η οποία προσαρμόστηκε στα ελληνικά και στις ανάγκες της παρούσας έρευνας. Διαπιστώθηκε ότι οι εκπαιδευτικοί είχαν κατά μέσο όρο μέτρια επίπεδα ενημερότητας, γνώσης και άνεσης διαχείρισης αναφορικά με τα θέματα ψυχικής υγείας των μαθητών/τριών. Διάφοροι κοινωνικο-

δημογραφικοί παράγοντες (φύλο, ειδικότητα, σχολική βαθμίδα, σχετική εκπαίδευση, χρόνια προϋπηρεσίας, κ.α.) βρέθηκε ότι επηρεάζουν τις υπό μελέτη μεταβλητές. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι η ενημερότητα για τις υπηρεσίες και τις διαδικασίες υποστήριξης των μαθητών/τριών λειτουργεί διαμεσολαβητικά στη σχέση μεταξύ της γνώσης για τα ψυχικά προβλήματα των μαθητών/τριών και της άνεσης διαχείρισής τους. Τα αποτελέσματα τεκμηριώνουν, αφενός, την αναγκαιότητα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα ψυχικής υγείας των μαθητών/τριών και των οικογενειών τους και, αφετέρου, προσφέρουν κατευθύνσεις για τον σχεδιασμό σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Λέξεις κλειδιά: *εκπαιδευτικοί, γραμματισμός, ψυχική υγεία, ενημερότητα, ποσοτική έρευνα*

Εργασία #3

Γεγονότα απώλειας στη ζωή των μαθητών/τριών: Η εμπειρία των εκπαιδευτικών

Σοφία Αργυρίου
Σχολική Ψυχολόγος, Απόφοιτη του ΠΜΣ στη Σχολική Ψυχολογία, Τμήμα Ψυχολογίας Α.Π.Θ.

Περίληψη
Σκοπός της παρούσας ποιοτικής μελέτης ήταν η διερεύνηση της εμπειρίας εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, όταν έρχονται αντιμέτωποι/ες με μαθητές και μαθήτριες που βιώνουν σημαντικά γεγονότα απώλειας, όπως ο γονεϊκός θάνατος και το γονεϊκό διαζύγιο. Ειδικότερα, τα ερευνητικά ερωτήματα εξέτασαν τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί νοηματοδοτούν τις εμπειρίες απώλειας των μαθητών/ριών τους, πώς αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους κατά τη διάρκεια μιας τέτοιας περίστασης, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, καθώς και τις ανάγκες τους. Τα δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν μέσω ατομικών, ημι-δομημένων συνεντεύξεων (N=10), ενώ η επεξεργασία τους πραγματοποιήθηκε με την μέθοδο της Ερμηνευτικής Φαινομενολογικής Ανάλυσης. Από τη διαδικασία της ανάλυσης αναδύθηκαν τέσσερα υπερ-θέματα, τα οποία στο σύνολό τους αποκάλυψαν τη σημασία του παιδικού θρήνου, του ψυχοπαιδαγωγικού ρόλου των εκπαιδευτικών και της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας. Επίσης, ανέδειξαν τις ανάγκες που καταγράφονται στο σχολικό περιβάλλον, καθώς και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί σε αυτόν τον σύνθετο ρόλο της στήριξης των μαθητών/τριών και των οικογενειών τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας υπογραμμίζουν την ανάγκη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, υποστήριξης του ρόλου τους από ειδικούς ψυχολόγους, αλλά και σχετικών δράσεων στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας με σκοπό την καλλιέργεια θετικού και υποστηρικτικού εργασιακού κλίματος.

Λέξεις κλειδιά: *απώλειες, θάνατος, διαζύγιο, εκπαιδευτικοί, ερμηνευτική φαινομενολογική ανάλυση*

Εργασία #4
Ενδοοικογενειακή κακοποίηση ανηλίκων: Η οπτική και ο ρόλος των εκπαιδευτικών

Θεοδώρα Δεληογλάνη
Σχολική Ψυχολόγος, Απόφοιτη του ΠΜΣ στη Σχολική Ψυχολογία, Τμήμα Ψυχολογίας Α.Π.Θ.

Περίληψη
Η παρούσα έρευνα πραγματεύεται τον ρόλο των εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης όσον αφορά τη διαχείριση περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων στο πλαίσιο φαινομένων ενδοοικογενειακής βίας. Τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούσαν, ειδικότερα, στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών ως προς (α) τον ρόλο του σχολείου και των ιδίων κατά την αντιμετώπιση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας και κακοποίησης ανηλίκων, (β) τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί, και (γ) τις ανάγκες που υπάρχουν στο σχολικό πλαίσιο σε σχέση με τις διαδικασίες προστασίας ανηλίκων. Για τη διερεύνηση των παραπάνω ζητημάτων διεξήχθησαν ατομικές ημι-δομημένες συνεντεύξεις με 10 εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Η επεξεργασία των δεδομένων ολοκληρώθηκε με την μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Από την ανάλυση αναδύθηκαν πέντε κύρια θέματα: (α) το σχολείο ως πλαίσιο για την αποκάλυψη της κακοποίησης, (β) οι πολλαπλοί ρόλοι των εκπαιδευτικών, (γ) οι προκλήσεις στην παρέμβαση, (δ) η «εγκατάλειψη» των εκπαιδευτικών και (ε) οι ανάγκες των εκπαιδευτικών. Γενικότερα, αναδείχθηκε η φωνή των εκπαιδευτικών σχετικά με τις δυνατότητες αντιμετώπισης του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας εντός της σχολικής κοινότητας, αλλά και ζητήματα που περιορίζουν την δράση των εκπαιδευτικών. Τα ευρήματα θα μπορούσαν να καθοδηγήσουν τον σχεδιασμό παρεμβάσεων επιμόρφωσης και υποστήριξης των εκπαιδευτικών στο ζήτημα της παιδικής προστασίας, καθώς και τη διαμόρφωση μιας ολιστικής πολιτικής στην εκπαίδευση σχετικά με την παιδική κακοποίηση.

Λέξεις κλειδιά: *ενδοοικογενειακή βία, παιδική κακοποίηση, εκπαιδευτικοί, ποιοτική έρευνα*

ID:20856 | Η εφαρμογή της μεθόδου της «Ανεστραμμένης Τάξης» για την προαγωγή του κριτικού γραμματισμού στα «Νέα Μέσα» επικοινωνίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Παναγιώτα Μεταλλίδου
Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η ραγδαία ανάπτυξη των διαδικτυακών ψηφιακών περιβαλλόντων έχει αλλάξει ριζικά τον τρόπο με τον οποίο έχουμε πρόσβαση, αξιολογούμε, χρησιμοποιούμε και μοιραζόμαστε πληροφορίες. Οι επιπτώσεις μπορεί να είναι θετικές, καθώς οι ψηφιακές τεχνολογίες διευρύνουν τα όρια των διαθέσιμων πληροφοριών, μπορεί, ωστόσο, να συνεπάγονται κινδύνους για την ευημερία ιδιαίτερα των νέων, που κυμαίνονται από τον διαδικτυακό εκφοβισμό μέχρι τη σκόπιμη ή μη παραπληροφόρηση. Σήμερα είναι ζωτικής σημασίας η εκπαίδευση με στόχο την προαγωγή δεξιοτήτων κριτικής σκέψης για την επιλογή και την αξιολόγηση των πληροφοριών που λαμβάνουμε και μεταδίδουμε αλλά και των τεχνικών χειραγώγησης που χρησιμοποιούν τα «Νέα Μέσα» επικοινωνίας και της επίδρασης που έχουν στη ζωή μας. Η παρούσα εργασία στοχεύει στην παρουσίαση εκπαιδευτικού υλικού και των αποτελεσμάτων της πιλοτικής εφαρμογής ενός προγράμματος με στόχο την προαγωγή δεξιοτήτων γραμματισμού στα «Νέα Μέσα» μέσω της διδασκαλίας δεξιοτήτων κριτικής σκέψης. Πεδίο εφαρμογής αποτέλεσε η τριτοβάθμια εκπαίδευση και μέθοδος διδασκαλίας η «Ανεστραμμένη Τάξη». Στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ "Κριτική Σκέψη στην Κοινωνία της Πληροφορίας" (Critical Thinking in the Information Society-CTIS) αναπτύχθηκε εκπαιδευτικό υλικό σε επτά ευρωπαϊκές γλώσσες με τη συνεργασία ερευνητών πέντε χωρών (Ρουμανία, Βουλγαρία, Πολωνία, Λιθουανία και Ελλάδα). Πιο συγκεκριμένα, δημιουργήθηκαν: (α) 20 σύντομα video για επιμέρους δεξιότητες (π.χ., διάκριση μεταξύ γνώμης και γεγονότων, αναγνώριση τεχνικών πειθούς και χειραγώγησης, κριτική επιλογή πληροφοριών, στερεότυπα και γραμματισμός στα Μέσα, κ.ά.), (β) ερωτήσεις αυτοεξέτασης και (γ) αλληλεπιδραστικού τύπου δραστηριότητες εφαρμογής των δεξιοτήτων μέσα στην τάξη. Η αξιολόγηση τόσο της πιλοτικής εφαρμογής του υλικού όσο και της μεθόδου διδασκαλίας στο πλαίσιο ενός εξαμηνιαίου μαθήματος από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές που συμμετείχαν ήταν πολύ θετική. Η πλειοψηφία των φοιτητών και φοιτητριών αξιολόγησαν πολύ θετικά ποικίλες διαστάσεις της εμπειρίας τους με τη μέθοδο της ανεστραμμένης τάξης και ανέφεραν μεγαλύτερη ενασχόληση και καλύτερη κατανόηση του υλικού σε σύγκριση με άλλα μαθήματα. Συζητούνται οι εκπαιδευτικές εφαρμογές των αποτελεσμάτων.

ID:20857 | Το νέο τμήμα Ψυχολογίας και η σύνδεση με την κοινότητα :η δημιουργία και υλοποίηση ενός εθελοντικού προγράμματος στην πόλη της Φλώρινας

Κατερίνα Φλωρά, Μαριάννα Γιδαράκου
Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Η σύνδεση με την κοινότητα αποτελεί σταθερή μέριμνα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών. Στόχος αυτής της εργασίας αυτής είναι η παρουσίαση της διαμόρφωσης ενός εθελοντικού προγράμματος του νεοσύστατου τμήματος Ψυχολογίας σε συνεργασία με τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία Φλώρινας. Σκοπός της συνεργασίας αποτελεί η ψυχοπαιδαγωγική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, η ενδυνάμωση επαγγελματικών, επικοινωνιακών και διαπροσωπικών δεξιοτήτων, η προσωπική ανάπτυξη φοιτητών/τριών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών και διδακτορικών) του Πανεπιστημίου καθώς η ανάπτυξη και υλοποίηση καινοτόμων δράσεων προς όφελος και των δύο μερών. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε κατέληξε στην υπογραφή μνημονίου συνεργασίας και έπειτα στην επιλογή εθελοντριών και εθελοντών και στην υλοποίηση εκπαιδευτικού προγράμματος των εθελοντριών/ών με θέμα την αναπηρία και την υποστήριξή της σε κοινοτικό επίπεδο. Τα προσωρινά αποτελέσματα αφορούν τις εμπειρίες των εθελοντριών/ών καθώς και την πρώτη αποτύπωση από την εμπειρία των ωφελούμενων οικογενειών. Οι προκλήσεις, οι δυσκολίες και οι προοπτικές για το μέλλον και τη συνέχιση του εθελοντικού προγράμματος συζητούνται στη βάση των ευρημάτων του πρώτου χρόνου εμπειρίας.

ID:20858 | Σύγχρονοι προβληματισμοί για την ψυχοθεραπεία

Ντιάνα Χαρίλα[1], Τάνια Αναγνωστοπούλου[2], Βαλέρια Πομίνι[3]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ, Αθήνα
[2] Ινστιτούτο Ψυχολογίας και Υγείας, Αθήνα
[3] Α' Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Αθήνα

Διοργάνωση: **Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία**
Πρόεδρος: **Ντιάνα Χαρίλα**

Το παρόν συμπόσιο έχει ως στόχο να αναδείξει την σπουδαιότητα της θεσμοθέτησης της ψυχοθεραπείας στην Ελλάδα. Η πιστοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην ψυχοθεραπεία και η ρύθμιση της άσκησης της ψυχοθεραπείας είναι οι βασικοί πυλώνες της ρύθμισης της ψυχοθεραπείας.
Η πρώτη ομιλία αναλύει τις προτάσεις που η Επιτροπή Ειδικών επεξεργάστηκε και κατέθεσε στην Επιτροπή Ψυχικής Υγείας του ΚΕΣΥ. Οι προτάσεις της Επιτροπής στηρίζεται σε δυο βασικές αρχές: Πρώτον, η ψυχοθεραπεία πρέπει να αποτελεί εξειδίκευση επαγγελμάτων ψυχικής υγείας και όχι αυτοτελές, ανεξάρτητο επάγγελμα και δεύτερον, η άσκηση της ψυχοθεραπείας για να είναι αποτελεσματική και ασφαλής πρέπει να ασκείται από θεραπευτές-τριες με εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες.
Η δεύτερη ομιλία αναφέρεται σε σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα για την ψυχοθεραπεία που καταδεικνύουν την αναγκαιότητα επαρκούς ψυχοθεραπευτικής εκπαίδευσης που να περιλαμβάνει διαπροσωπικές και κλινικές δεξιότητες, καθώς και την προσωπικότητα και τις αξίες των ίδιων των θεραπευτών.
Η τρίτη ομιλία αναφέρεται στη σημασία της θεραπευτικής σχέσης στην ψυχοθεραπεία μέσω διαδικτύου, όπου αναλύονται οι δυνατότητες αλλά και οι περιορισμοί στην θεραπευτική σχέση σε αυτή τη μορφή ψυχοθεραπείας.

Ομιλίες
1. Η θεσμοθέτηση της ψυχοθεραπείας στην Ελλάδα

Ντιάνα Χαρίλα
Δρ. Κλινικής Ψυχολογίας, Μέλος Εργαστηριακού-Διδακτικού Προσωπικού, Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Με πρωτοβουλία της Επιτροπής Ψυχικής Υγείας του ΚΕΣΥ, αρχές Νοεμβρίου 2023 συγκροτήθηκε επιτροπή ειδικών με σκοπό τη διατύπωση πρότασης για την πιστοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην ψυχοθεραπεία καθώς και των ψυχοθεραπευτών. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή επεξεργάσθηκε προτάσεις, βασισμένες σε προηγούμενες προτάσεις ειδικών και τις κατέθεσε στο ΚΕΣΥ. Στην Επιτροπή Ειδικών, πήραν μέρος δύο μέλη της επιτροπής για την Ψυχοθεραπεία της ΕΛΨΕ.
Η πρόταση της Επιτροπής Ειδικών στηρίζεται σε δύο βασικές αρχές: Πρώτον, η ψυχοθεραπεία πρέπει να αποτελεί εξειδίκευση επαγγελμάτων ψυχικής υγείας και όχι αυτοτελές, ανεξάρτητο επάγγελμα και δεύτερον, η άσκηση της ψυχοθεραπείας για να είναι αποτελεσματική και ασφαλής πρέπει να ασκείται από θεραπευτές-τριες με εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες. Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή, εισηγείται αρχικά να αναπτυχθούν κριτήρια εκπαίδευσης και πιστοποίησης στην ψυχοθεραπεία για

τους ψυχιάτρους, ψυχιάτρους παιδιών και εφήβων και ψυχολόγους. Σε επόμενη φάση, προτείνεται να αναπτυχθούν κριτήρια εκπαίδευσης για άλλες ειδικότητες της ψυχικής υγείας, όπως για παράδειγμα για κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχιατρικούς νοσηλευτές.
Προτείνεται η δημιουργία κρατικού φορέα για την πιστοποίηση της ψυχοθεραπείας, προκειμένου να διασφαλιστεί η παροχή ψυχοθεραπευτικών υπηρεσιών Ο φορέας αυτός θα πιστοποιεί την εκπαίδευση και την άσκηση της ψυχοθεραπείας προτείνεται να είναι ένα Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου.
Στην παρουσίαση, περιγράφονται τα κριτήρια εκπαίδευσης στην ψυχοθεραπεία που πρότεινε η Επιτροπή Ειδικών στο ΚΕΣΥ.
Η πιστοποίηση της ψυχοθεραπείας αποτελεί σημαντικό βήμα στην οριοθέτηση ζητημάτων που αφορούν το επάγγελμα του ψυχολόγου. Ωστόσο, για τους ψυχολόγους, παραμένει δυστυχώς ακόμη ανοικτό το ζήτημα της θεσμοθέτησης του επαγγέλματος συνολικότερα μέσα από ένα νομικό φορέα.

2. Σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα για την ψυχοθεραπεία

Τάνια Αναγνωστοπούλου
Dr of Philosophy in Clinical Psychology, Ινστιτούτο Ψυχολογίας και Υγείας

Ο 21ος αιώνας έφερε μια νέα οπτική στον χώρο της ψυχοθεραπείας διεθνώς.
Η παλαιότερη έμφαση σε θεωρητικές προσεγγίσεις έχει πλέον αμβλυνθεί, ενώ πληθώρα ερευνών στις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία και την Ευρώπη έχουν καταδείξει ότι ο καθοριστικός παράγοντας στην επιτυχία μιας θεραπείας δεν είναι οι τεχνικές, αλλά μια σειρά άλλων μεταβλητών που έχουν ονομαστεί 'κοινοί παράγοντες' (Wampold, 2015).
Ανάμεσα στους κοινούς παράγοντες κεντρικό ρόλο παίζει η προσωπικότητα του θεραπευτή, καθώς και η ικανότητά του να δημιουργεί και να διατηρεί μια ισχυρή θεραπευτική συμμαχία. Σύμφωνα με τις συστάσεις της Αμερικανικής Ψυχολογικής Εταιρείας, οι επαγγελματίες χρειάζεται να θέσουν ως πρωταρχικό στόχο της θεραπείας τη δημιουργία και την ανάπτυξη της θεραπευτικής σχέσης (Norcross & Wampold, 2018).

Σε σχέση με την προσωπικότητα, θεραπευτές που χαρακτηρίζονται ως απόμακροι, ψυχροί και άκαμπτοι ή, αντίθετα, έχουν έντονη συναισθηματική ή/και σεξουαλική εμπλοκή με τους θεραπευόμενους έχουν αρνητικά θεραπευτικά αποτελέσματα (Bowie et al., 2016). Άλλα αρνητικά χαρακτηριστικά θεραπευτών περιλαμβάνουν το άγχος, την επίκριση και τον ναρκισσισμό (Hardy et al., 2017).
Αυτά τα ερευνητικά δεδομένα έχουν επεκτείνει και εμπλουτίσει την έννοια της επαγγελματικής επάρκειας. Η επάρκεια δεν αφορά μόνο την εξειδίκευση σε μια θεραπευτική προσέγγιση αλλά και τις διαπροσωπικές και κλινικές δεξιότητες, καθώς και την προσωπικότητα και τις αξίες των ίδιων των θεραπευτών. Όταν αυτά τα χαρακτηριστικά λειτουργούν θετικά, τότε συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα της θεραπείας, διαφορετικά βλάπτουν τον θεραπευόμενο, όπως έχει φανεί από τις σχετικές μετα-αναλύσεις (Vybíral, et al., 2024). Με βάση τα ερευνητικά δεδομένα οι νέες προσεγγίσεις για μια επαρκή ψυχοθεραπευτική εκπαίδευση περιλαμβάνουν το μοντέλο-κύβο (Rodolfa et al., 2013), το μοντέλο των τριών επιπέδων (Koddebusch & Hermann, 2018) και το μοντέλο της θεραπευτικής πυραμίδας (Fife et al., 2014). Όλα αυτά τα μοντέλα θεωρούν ότι η προσωπικότητα των θεραπευτών και η ικανότητα δημιουργίας και διατήρησης της θεραπευτικής σχέσης αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία μιας επαρκούς εκπαίδευσης στην ψυχοθεραπεία.

3. Η θεραπευτική σχέση στην ψυχοθεραπεία μέσω διαδικτύου: Ευκαιρίες και περιορισμοί

Βαλέρια Πομίνι
PhD, Κλινική Ψυχολόγος – Ψυχοθεραπεύτρια, αφυπ. Μέλος ΕΔΙΠ ΕΚΠΑ, Συν-Υπεύθυνη Προγραμμάτων Εκπαίδευσης στη Συστημική Ψυχοθεραπεία ΕΠΙΨΥ - Σύμβουλος Ιατρείου Οικογένειας και Ζεύγους Α' Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ

Η διαδικτυακή ψυχοθεραπεία διαμορφώνει ένα νέο ψηφιακό περιβάλλον, το οποίο παρουσιάζει αρκετές διαφορές σχετικά με το δια ζώσης πλαίσιο. Η ραγδαία ανάπτυξη των διαδικτυακών πρακτικών κατά την διάρκεια της Πανδημίας κατέστησε την διαδικτυακή ψυχοθεραπεία σχετικά κοινή πρακτική, παρά το γεγονός ότι λείπουν ξεκάθαρες οδηγίες και κανόνες για τη λειτουργία των ψυχοθεραπευτών σε διαδικτυακό περιβάλλον. Ένα ευαίσθητο στοιχείο της θεραπείας που απαιτεί προσαρμογή στις ψηφιακές συνθήκες είναι η θεραπευτική σχέση ή συμμαχία. Είναι απαραίτητο ο θεραπευτής να είναι συνειδητοποιημένος σχετικά με τις προκλήσεις που θέτει η ανάπτυξη της θεραπευτικής σχέσης στο διαδικτυακό περιβάλλον. Οι διαδικτυακές συνεδρίες δεν είναι απαραίτητα πιο απρόσωπες, ορισμένοι άνθρωποι είναι πιο ανοιχτοί και χαλαροί βρισκόμενοι στο οικείο περιβάλλον τους, όπου μπορεί να αισθάνονται ότι ελέγχουν περισσότερο την διαδικασία, σε σχέση με την δια ζώσης επίσκεψη στο γραφείο του ψυχοθεραπευτή. Όμως, για να αναπτυχθεί η θεραπευτική σχέση είναι απαραίτητη η απόλυτη προσοχή και συγκέντρωση, χωρίς αφαίρεση, τόσο του θεραπευόμενου όσο και του θεραπευτή, κατά την διάρκεια της τηλε-συνεδρίας. Ο όρος «τηλεπαρουσίαση» αναφέρεται ακριβώς στην κατάσταση πλήρους προσοχής και συμμετοχής σε αυτό που διαδραματίζεται στην οθόνη. Η παρουσίαση θα εστιάσει σε αυτήν και άλλες ιδιαιτερότητες της θεραπευτικής σχέσης στο διαδικτυακό θεραπευτικό πλαίσιο, αναφέροντας τα διαθέσιμα ερευνητικά δεδομένα, τους προβληματισμούς που έχουν αναδειχθεί από την θεραπευτική πρακτική, καθώς και τις ευκαιρίες που προσφέρει η ψυχοθεραπεία μέσω διαδικτύου.

ID:20859 | Στάθμιση στον ελληνικό πληθυσμό της Αναδομημένης Μορφής του Πολυφασικού Ερωτηματολογίου Προσωπικότητας Εφήβων της Μινεσότα (MMPI-A-RF). Η σημασία της εφαρμογής του σε εκπαιδευτικά, κλινικά, δικαστικά πλαίσια

Νικόλαος Μόσχος[1], Χριστίνα Ρούση[2]
[1] Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος
[2] Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής. Επίκουρος Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

Η αναδομημένη έκδοση του Πολυφασικού Ερωτηματολογίου Προσωπικότητας της Μινεσότα για Εφήβους (MMPI-A-RF), αποτελεί διεθνώς το πιο συχνά χρησιμοποιούμενο και αξιόπιστο εργαλείο αυτοαναφοράς για την ολοκληρωμένη αξιολόγηση της προσωπικότητας και της ψυχοπαθολογίας εφήβων ηλικίας 14 έως 18 ετών, ενώ, σύμφωνα με την υπάρχουσα διεθνή βιβλιογραφία, βρίσκει ευρεία εφαρμογή σε κλινικά, εκπαιδευτικά και δικαστικά πλαίσια. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται στοιχεία της στάθμισης του εργαλείου αυτού στον ελληνικό και ελληνόφωνο πληθυσμό, καθώς η κλινική, διαγνωστική και εκπαιδευτική πρακτική στη χώρα μας υπολείπεται ενός εργαλείου αξιολόγησης μιας τέτοιας δυναμικής, στο συγκεκριμένο ηλικιακό φάσμα. Η διαδικασία στάθμισης θα περιλαμβάνει α) το στάδιο της μετάφρασης και πολιτισμικής προσαρμογής, με δοκιμαστική χορήγηση σε 40 έλληνες εφήβους αγγλόφωνων σχολείων, β) της χορήγησης και στατιστικής ανάλυσης των ευρημάτων και σε μεγάλο αντιπροσωπευτικό δείγμα 500 εφήβων ανά την επικράτεια, γ) της χορήγησης και στατιστικής ανάλυσης σε διαγνωσμένο κλινικό αντιπροσωπευτικό δείγμα 200 εφήβων (με ήδη υπάρχουσες διαγνώσεις), που θα συλλεχθεί από ειδικά εκπαιδευτικά και κλινικά πλαίσια. Αποτελείται από 241 θέματα-ερωτήσεις απόλυτα συναφείς με τα τρέχοντα μοντέλα ψυχοπαθολογίας και προσωπικότητας, ενώ διαθέτει 48 εμπειρικά επικυρωμένες Κλίμακες. Ο εξεταζόμενος καλείται να απαντήσει επιλέγοντας «Αλήθεια» (Α) ή «Λάθος» (Λ). Ο χρόνος συμπλήρωσής του δεν ξεπερνάει τα 45 λεπτά. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει ηλεκτρονικά. Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων γίνεται από τον ειδικό. Ανυψωμένες Τ τιμές άνω του 60 και χαμηλές Τ τιμές κάτω του 40 θεωρούνται παθολογικές. Η Εγκυρότητα των απαντήσεων ελέγχεται από 7 Κλίμακες Εγκυρότητας. Οι Κλίμακες αξιολόγησης ψυχοπαθολογίας εκτιμώνται από τα παρακάτω πεδία: 3 Υψηλής Κατηγοριοποίησης, 9 Αναδομημένες, 5 Ψυχοπαθολογίας της Προσωπικότητας, 25 Ειδικών Προβλημάτων (5 Σωματικές-Γνωστικές, 9 Εσωτερικευμένες, 6 Εξωτερικευμένες, 5 Διαπροσωπικές). Η χρησιμότητα του έγκειται σε: διάγνωση ψυχοπαθολογίας και προβληματικής συμπεριφοράς, σχεδιασμό θεραπείας, έγκαιρη αναγνώριση πιθανών προβλημάτων και πιθανών κύριων αιτιών, κοινή χρήση πληροφοριών με γονείς, δασκάλους και επαγγελματίες στο περιβάλλον υποστήριξης του εφήβου, λήψη αποφάσεων για κατάλληλες παραπομπές.

ID:20860 | Θεραπεία Βασισμένη στα Ιδιοσυγκρασιακά Χαρακτηριστικά των Ασθενών με Διαταραχή Πρόσληψης Τροφής με την εμπλοκή των υποστηρικτών (Temperament Based Therapy with Supports; TBT-S) στην Ελλάδα

Διοργάνωση: **Μαρία Τσιάκα**
Ελληνικό Κέντρο Διατροφικών Διαταραχών σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Συζητήτρια: **Ντιάνα Χαρίλα**
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γενική περίληψη Συμποσίου

Οι Διαταραχές Πρόσληψης Τροφής (ΔΤΠ) είναι βιολογικά προσδιοριζόμενες ψυχικές ασθένειες με σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία των ασθενών αλλά στην λειτουργικότητά τους σε βασικούς τομείς της ζωής. Νεότερες νευροβιολογικές έρευνες αναδεικνύουν το νευροβιολογικό υπόβαθρο των ΔΠΤ καθώς και τον ρόλο νευροβιολογικά προσδιοριζόμενων ιδιοσυγκρασιακών χαρακτηριστικών της προσωπικότητας. Οι παράγοντες αυτοί αυξάνουν την ευαλωτότητα ενός ατόμου να νοσήσει, μπορεί να συμβάλλουν στην διατήρηση της ασθένειας, και να εμποδίσουν την θεραπευτική αντιμετώπιση των ΔΠΤ. Η νέα καινοτομική θεραπεία βασισμένη στα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά των ασθενών με ΔΤΠ με την εμπλοκή των υποστηρικτών (Temperament Based Therapy with Supports; TBT-S) είναι ενημερωμένη σε σχέση με το νευροβιολογικό υπόβαθρο των ΔΠΤ, τα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, και τις οικογενειακές δυναμικές των ΔΠΤ. Το παρόν Συμπόσιο επιχειρεί να παρουσιάσει το θεωρητικό μοντέλο του θεραπευτικού πρωτοκόλλου TBT-S, ερευνητικά ευρήματα σχετικά με την αποτελεσματικότητά του σε ασθενείς με ΔΠΤ και τους γονείς τους, καθώς και πτυχές της εμπειρίας από την πλευρά των ειδικών που το εφαρμόζουν. Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη εργασία περιγράφονται οι βασικές αρχές του θεραπευτικού πρωτοκόλλου TBT-S για τις ΔΠΤ. Στην δεύτερη εργασία παρουσιάζονται ερευνητικά ευρήματα σχετικά με την βραχυπρόθεσμη αποτελεσματικότητα της θεραπείας TBT-S σε ασθενείς με ΔΠΤ και τους γονείς τους. Στην τρίτη εργασία παρουσιάζονται ερευνητικά αποτελέσματα σχετικά με την βραχυπρόθεσμη αποτελεσματικότητα της θεραπείας TBT-S σε γονείς ασθενών με νευρική ανορεξία και τον ρόλο της εμπλοκής των πατέρων στην θεραπεία TBT-S. Τέλος, στην τέταρτη εργασία αναδεικνύεται ο ρόλος της διεπιστημονικής ομάδας στην εφαρμογή του θεραπευτικού πρωτοκόλλου TBT-S και το πως τα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά των ειδικών μπορούν να λειτουργήσουν βοηθητικά στην θεραπευτική αντιμετώπιση των ΔΠΤ.

Οι βασικές αρχές του νέου θεραπευτικού πρωτοκόλλου TBT-S για τις ΔΠΤ: Θεραπεύοντας την ιδιοσυγκρασία, αναχαιτίζουμε τα συμπτώματα της νόσου

Μαρία Τσιάκα[1,2]
[1] *Ελληνικό Κέντρο Διατροφικών Διαταραχών, Αθήνα, Ελλάδα*
[2] *Τμήμα Διαιτολογίας και Διατροφολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τρίκαλα, Ελλάδα*

Οι Διαταραχές Πρόσληψης Τροφής (ΔΠΤ) ορίζονται επίσημα από την Ακαδημία Διατροφικών Διαταραχών ως βιολογικά προσδιοριζόμενες ψυχικές ασθένειες που χρήζουν ανάλογης αντιμετώπισης με άλλες ασθένειες όπως η σχιζοφρένεια, η διπολική διαταραχή, κ.λπ. Προηγούμενες έρευνες επιβεβαιώνουν την κληρονομικότητα αλλά και

τις διαφοροποιήσεις στα εγκεφαλικά κυκλώματα, οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά την γνωστική λειτουργία, την κρίση και την συναισθηματική σταθερότητα των ασθενών. Μετέπειτα νευροβιολογικές έρευνες επισημαίνουν ότι οι γονιδιακές διαφοροποιήσεις αλλά και συγκεκριμένα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά αυξάνουν την ευαλωτότητα ενός ατόμου να νοσήσει. Στόχος της παρουσίασης είναι να περιγράψει την νέα καινοτομική θεραπεία βασισμένη στα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά των ασθενών με ΔΠΤ με την εμπλοκή των υποστηρικτών (Temperament Based Therapy with Supports; TBT-S) που εξελίχθηκε μέσα από την συνεχή επιστημονική αναζήτηση της βιολογικής βάσης των ΔΤΠ. Αυτή η νέα θεραπεία περιγράφει τα συμπτώματα των ΔΠΤ ως μια έκφραση των ιδιοσυγκρασιακών χαρακτηριστικών, τα οποία είναι γονιδιακά προσδιοριζόμενα και εκφράζονται νευροβιολογικά ποικιλοτρόπως. Επίσης, υποστηρίζει ότι τα συμπτώματα της ΔΠΤ μπορούν να ελαχιστοποιηθούν ή να εξαλειφθούν ανακατευθύνοντας χαρακτηριστικά όπως η τελειομανία, η παρορμητικότητα, η αποφυγή βλάβης, κ.λπ. προς όφελος της ανάρρωσης, μετατρέποντάς τα από καταστροφικά σε παραγωγικά. Οι στόχοι του TBT-S είναι: α) να εστιάσει σε εκείνα τα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά (π.χ., άγχος, αβεβαιότητα, γνωστική ακαμψία, αποφυγή βλάβης, κ.λπ.) τα οποία συνδέονται με τροποποιημένα εγκεφαλικά κυκλώματα που συσχετίζονται με την ευαισθησία στην ανταμοιβή και την τιμωρία, την ιδιοδεκτικότητα, τον ανασταλτικό έλεγχο, και την λήψη αποφάσεων, β) να εντάξει την τροφή ως δοσολογημένο φάρμακο για την άμεση αποθεραπεία, γ) να αναδείξει την σημαντικότητα του υποστηρικτικού δικτύου, και δ) να ενισχύσει την συνεργασία ανάμεσα σε ασθενείς και υποστηρικτές χρησιμοποιώντας τα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά τους ως κύρια πηγή δύναμης και αλλαγής. Το TBT-S εφαρμόζεται, με θετικά αποτελέσματα, σε πολλές χώρες παγκοσμίως (π.χ., ΗΠΑ, Νορβηγία, Ελλάδα, Καναδάς, Αργεντινή, Αλάσκα, Μεξικό, κ.α.), με την Αυστραλία πρόσφατα να το έχει εντάξει επίσημα στο εθνικό σύστημα υγείας της.

Βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα σε ασθενείς με ΔΠΤ και τους γονείς τους αμέσως μετά την συμμετοχή τους στην 4-ήμερη Εντατική Πολυοικογενειακή θεραπεία TBT-S

Μαρία Τσιάκα[1,2], Έλενα Διέτη[1], Αλεξία Κατσαρού[1], Ρένα Κωστή[2]
[1] *Ελληνικό Κέντρο Διατροφικών Διαταραχών, Αθήνα*
[2] *Τμήμα Διαιτολογίας και Διατροφολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τρίκαλα*

Οι Διαταραχές Πρόσληψης Τροφής (ΔΠΤ) αποτελούν σοβαρές και χρόνιες ασθένειες με σημαντικές ιατρικές επιπλοκές και αρνητικές επιπτώσεις στις διαπροσωπικές και οικογενειακές σχέσεις. Πρόσφατες έρευνες υποδεικνύουν ότι τα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας όπως είναι το άγχος, η τελειομανία, η γνωστική ακαμψία, η αποφυγή βλάβης, κ.α. μπορεί να συμβάλλουν στην διατήρηση της ασθένειας και να εμποδίζουν την θεραπευτική αντιμετώπιση. Επιπλέον, οι σύγχρονες θεραπευτικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση των ΔΠΤ εμπλέκουν τους υποστηρικτές ως σημαντικό παράγοντα αλλαγής και υποστήριξης της ανάρρωσης. Η εντατική πολυοικογενειακή θεραπεία βασισμένη στα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας με εμπλοκή των υποστηρικτών (Temperament-Based Treatment with Supports; TBT-S) είναι ενημερωμένη σε σχέση με το νευροβιολογικό υπόβαθρο των ΔΠΤ, τα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, και τις οικογενειακές δυναμικές. Στην παρούσα μελέτη διερευνήθηκαν τα βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα σε 36 ασθενείς με ΔΠΤ (μέσος όρος ηλικίας 21.39, *T.A.* = 4.78), 33 μητέρες, και 24 πατέρες που συμμετείχαν σε οκτώ

4-ήμερες παρεμβάσεις TBT-S που διενεργήθηκαν στο Ελληνικό Κέντρο Διατροφικών Διαταραχών από τον Απρίλιο μέχρι τον Ιούλιο του 2024. Αφού παρείχαν έντυπο ενημερωμένης συγκατάθεσης, οι ασθενείς συμπλήρωσαν το Eating Disorders Examination Questionnaire και το Depression, Anxiety, Stress Scales-21, και οι γονείς συμπλήρωσαν το Depression, Anxiety, Stress Scales-21, το Family Questionnaire, και το Accommodation and Enabling Scale for Eating Disorders αμέσως πριν και μετά την συμμετοχή τους στην παρέμβαση TBT-S. Τα αποτελέσματα έδειξαν σημαντική μείωση στην περιοριστική συμπτωματολογία ΔΠΤ και τα καταθλιπτικά συμπτώματα στους ασθενείς. Οι μητέρες ανέφεραν σημαντική μείωση στην κατάθλιψη, το στρες, την κριτική στάση προς τον/την ασθενή, και σε κάποιες συμβιβαστικές συμπεριφορές. Οι πατέρες σημείωσαν σημαντική αύξηση στην καταθλιπτική συμπτωματολογία. Η 4-ήμερη εντατική πολυοικογενειακή παρέμβαση TBT-S φαίνεται να έχει βραχύχρονα αποτελέσματα σε ασθενείς και τους γονείς τους που εμπλέκονται στην θεραπευτική αντιμετώπιση των ΔΠΤ.

Η πατρική εμπλοκή στην Εντατική Πολυοικογενειακή Θεραπεία TBT-S για νέους ενηλίκους με νευρική ανορεξία

Έλενα Διέτη[1], Μαρία Τσιάκα[1,2], Ρένα Κωστή[2], Οδυσσέας Ανδρούτσος[2]
[1] Ελληνικό Κέντρο Διατροφικών Διαταραχών, Αθήνα
[2] Τμήμα Διαιτολογίας και Διατροφολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τρίκαλα

Οι σύγχρονες θεραπευτικές προσεγγίσεις στην θεραπεία ανηλίκων και νέων ενηλίκων με νευρική ανορεξία (ΝΑ) εμπλέκουν τους γονείς θεωρώντας τους σημαντικό φορέα αλλαγής. Προηγούμενες έρευνες σε πυρηνικές οικογένειες με ετερόφυλους γονείς υπογραμμίζουν ότι οι μητέρες εκδηλώνουν υψηλότερη ψυχολογική δυσφορία και συναισθηματική υπερεμπλοκή, και εμπλέκονται περισσότερο στην θεραπευτική αντιμετώπιση της ΝΑ συγκριτικά με τους πατέρες. Σχετικές ποιοτικές έρευνες έχουν αναδείξει την συνεισφορά των γονεϊκών έμφυλων ρόλων, την τάση κάποιων πατέρων να οπισθοχωρούν για να εξισορροπήσουν την μητρική υπερεμπλοκή, αλλά και την αδυναμία τους να κατανοούν τις δυσκολίες με την τροφή και την εικόνα σώματος ειδικά από την προοπτική ενός κοριτσιού ή μιας νέας γυναίκας. Όμως, η πατρική εμπλοκή στην θεραπεία των ΝΑ είναι σημαντική, καθώς συνδέεται με βελτίωση των θεραπευτικών αποτελεσμάτων και των οικογενειακών σχέσεων. Στην παρούσα μελέτη διερευνήθηκαν τα βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα σε 29 μητέρες και 22 πατέρες ασθενών με ΝΑ που συμμετείχαν σε οκτώ 4-ήμερες παρεμβάσεις TBT-S που διενεργήθηκαν στο Ελληνικό Κέντρο Διατροφικών Διαταραχών από τον Απρίλιο μέχρι τον Ιούλιο του 2024. Αφού παρείχαν έντυπο ενημερωμένης συγκατάθεσης, οι γονείς συμπλήρωσαν το Depression, Anxiety, Stress Scales-21 και το Family Questionnaire αμέσως πριν και μετά την συμμετοχή τους στην παρέμβαση TBT-S. Οι μητέρες ανέφεραν σημαντική μείωση στην κατάθλιψη, το στρες, και την κριτική στάση προς τον/την ασθενή, ενώ αντιθέτως οι πατέρες ανέφεραν σημαντική αύξηση στην κατάθλιψη και το άγχος. Επιπλέον, η συμμετοχή των πατέρων στην παρέμβαση TBT-S δεν σχετιζόταν με την μείωση της περιοριστικής συμπτωματολογίας ΝΑ και της κατάθλιψης στους ασθενείς, ούτε με την μείωση της κατάθλιψης και του στρες στις μητέρες. Όμως, οι μητέρες σημείωσαν μεγαλύτερη μείωση στην κριτική στάση προς τον/την ασθενή όταν συμμετείχαν στην παρέμβαση και οι πατέρες. Τα αποτελέσματα παρέχουν ενδείξεις για την συναισθηματική επίδραση της συμμετοχής των πατέρων στην θεραπεία ασθενών με ΝΑ, αλλά και για την σημαντικότητα της εμπλοκής τους στην ρύθμιση των οικογενειακών σχέσεων.

Από την εκπαίδευση στη πράξη: Η εμπειρία της διεπιστημονικής ομάδας κατά την εφαρμογή του νέου θεραπευτικού πρωτοκόλλου TBT-S

Η επίδραση της Υπερβολικής Χρήσης του Διαδικτύου

Αγγελική Ζορμπαλά, Ειρήνη Λυκουρέση, Ξένια Δρακογιώργη
Ελληνικό Κέντρο Διατροφικών Διαταραχών, Αθήνα, Ελλάδα

Μια από τις βασικές προϋποθέσεις του θεραπευτικού πρωτοκόλλου TBT-S είναι η συνεργασία της διεπιστημονικής ομάδας με τον ασθενή και την οικογένειά του. Η διεπιστημονική ομάδα, που απαρτίζεται από ψυχολόγο, διαιτολόγο, γιατρό, και νοσηλευτή, στοχεύει στην προώθηση και εγκαθίδρυση των βασικών αρχών του TBT-S κατά την διάρκεια της εντατικής πολυοικογενειακής θεραπείας. Το πλαίσιο των θεραπευτικών παρεμβάσεων βασίζεται σε τρεις άξονες: α) παρουσίαση και επεξήγηση των νευροβιολογικών ευρημάτων και άμεση σύνδεσή τους με τα συμπτώματα της νόσου μέσω βιωματικών ασκήσεων με στόχο την καλύτερη κατανόηση της βιολογικής βάσης της νόσου, β) θεραπευτικά γεύματα με εφαρμογή συγκεκριμένων κανόνων για την διασφάλιση της λήψης του «δοσολογημένου φαρμάκου» που είναι η τροφή, γ) τεχνικές ανακατεύθυνσης της έκφρασης των ιδιοσυγκρασιακών χαρακτηριστικών (π.χ., άγχος, τελειομανία, παρόρμηση, αποφυγή βλάβης, κ.λπ.) από καταστροφικά σε παραγωγικά. Κάθε άτομο έχει χαρακτηριστικά προσωπικότητας μοναδικά για τον δικό του γενετικό κώδικα που λειτουργούν ως «τράπεζα συλλογής» γονιδίων (φαινότυπος), τα οποία αναπτύσσονται και διαμορφώνονται με την πάροδο του χρόνου και συχνά μπορεί να εκφράζονται είτε με παραγωγικό είτε με καταστροφικό τρόπο. Η διεπιστημονική ομάδα προσεγγίζει την ιδιοσυγκρασία των ασθενών όχι ως παθολογία, η οποία πρέπει να εξαλειφθεί, αλλά ως κυρίαρχη δύναμη για την επίτευξη της ανάρρωσης, ενισχύοντας έτσι τα συναισθήματα ελπίδας και επάρκειας ασθενών και οικογένειας. Στόχος της παρουσίασης είναι να συζητήσει πως οι παραπάνω διαστάσεις συνεισφέρουν στην μείωση των συμπτωμάτων της νόσου και την επίτευξη της ίασης με την συμμετοχή της οικογένειας. Η εφαρμογή του νέου θεραπευτικού πρωτοκόλλου στην πράξη αποτελεί πρόκληση για τον ειδικό, ενώ η αξιοποίηση των παραγωγικών και η ανακατεύθυνση των καταστροφικών/μη βοηθητικών χαρακτηριστικών λειτουργεί αμφίδρομα στην θεραπευτική σχέση. Η συνεργασία μεταξύ των μελών της διεπιστημονικής ομάδας προϋποθέτει την αναγνώριση των ιδιοσυγκρασιακών χαρακτηριστικών του κάθε ειδικού που μπορούν να λειτουργήσουν βοηθητικά ή μη στην αλληλεπίδραση με τον ασθενή και την οικογένεια εντός της θεραπευτικής διαδικασίας.

ID:20861 | Ο ρόλος του ωραρίου εργασίας στην ποιότητα ύπνου και την ψυχική υγεία εργαζόμενων νοσοκομείου

Χρυσούλα Περιβολαράκη, Ελένη Βούσουρα
Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Το κυλιόμενο ωράριο αποτελεί βασική μορφή εργασίας για τους επαγγελματίες υγείας, οι οποίοι, ως πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης, οφείλουν να δραστηριοποιούνται κατά τη διάρκεια της ημέρας και της νύχτας για να εξυπηρετούν τις ανάγκες των ασθενών τους. Η παρούσα μελέτη εξετάζει την επίδραση που έχει η εργασία με κυλιόμενο ωράριο στη ψυχική υγεία και τη ποιότητα ύπνου των εργαζόμενων μίας μεγάλης νοσοκομειακής δομής της Αθήνας. Στη μελέτη πήραν μέρος συνολικά 106 επαγγελματίες (M=45, IQR=23, 28% άντρες, 71% γυναίκες) που εργάζονταν στο νοσοκομείο ως ειδικευμένοι και ειδικευόμενοι ιατροί, καθώς και νοσηλευτικό και διοικητικό προσωπικό. Το δείγμα χωρίστηκε σε δύο ομάδες ανάλογα με το ωράριο εργασίας (N=58 κυλιόμενο, N=48 σταθερό). Χορηγήθηκε η Κλίμακα Κατάθλιψης, Άγχους και Στρες (Depression, Anxiety & Stress Scale- 42), ο ελληνικός Δείκτης Ποιότητας Ύπνου Pittsburgh GR- PSQI (GR-Pittsburgh Sleep Quality Index), καθώς και ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο κοινωνικο-δημογραφικών και ανθρωπομετρικών χαρακτηριστικών. Βρέθηκε ότι το κυλιόμενο ωράριο σχετίζεται με υψηλότερα επίπεδα άγχους και στρες ($t(103)=3.43$, $t(104) = 3.24$, $p <.05$), ενώ η επίδραση στην κατάθλιψη ήταν μικρότερη και όχι στατιστικά σημαντική ($t(103) = 1.91$, $p = 0.059$). Η ομάδα κυλιόμενου ωραρίου εμφάνισε χειρότερη ποιότητα ύπνου ($t(104) = 3.15$, $p = 0.002$). Σε αντίθεση με την ερευνητική υπόθεση, δεν εντοπίστηκαν σημαντικές διαφορές στην ποιότητα ύπνου ανάμεσα στα δύο φύλα ($t(103) = 1.39$, $p = 0.167$) και τα έτη προϋπηρεσίας δεν φάνηκε να επηρεάζουν την ποιότητα ύπνου των εργαζόμενων ($t(104) = -1.01$, $p = 0.313$). Καταλήγοντας, το κυλιόμενο ωράριο βρέθηκε να σχετίζεται με δυσμενείς συνέπειες στη ψυχική υγεία και τον ύπνο των εργαζόμενων. Τα ανωτέρω ευρήματα προσθέτουν στοιχεία που μπορούν να συνδράμουν στην κατανόηση της πολύπλοκης σχέσης μεταξύ ωραρίου εργασίας και ψυχικής υγείας και να συνεισφέρουν στην διερεύνηση πρακτικών για την μείωση των αρνητικών συνεπειών και την προστασία της ψυχικής υγείας των εργαζόμενων σε κυλιόμενο ωράριο.

ID:20862 | Η Εξασθένηση της προσοχής και της συγκέντρωσης κατόπιν νόσησης με COVID-19

Βασιλική Πέππα, Ζησιάννα Γκεμίσογλου, Κατερίνα Τραϊανού, Μαίρη Κοσμίδου
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η επιστημονική κοινότητα δεν έχει εκδηλώσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τη διερεύνηση της επίδρασης του COVID-19 στις γνωστικές λειτουργίες ατόμων νεαρής ηλικίας. Προγενέστερες μελέτες ασχολήθηκαν κυρίως με τη γνωστική εξασθένηση των νοσήσαντων, οι οποίοι ανήκουν στη μέση και τρίτη ηλικία. Τα ευρήματα των μελετών υποδεικνύουν πως πράγματι ο συγκεκριμένος ιός επιδρά στην ικανότητα της προσοχής και της συγκέντρωσης. Η παρούσα έρευνα, ωστόσο, ασχολείται με την έκπτωση των γνωστικών λειτουργιών ως ακόλουθο της νόσησης των ατόμων από τον ιό SARS-CoV-2 και επικεντρώνεται σε άτομα νεαρής ηλικίας. Για τη διεξαγωγή της συγκεκριμένης μελέτης, συμμετείχαν 117 άτομα, νοσήσαντες και μη, ηλικίας 12 έως 30 ετών και με μέσο όρο εκπαίδευσης τα 14,2 έτη (ΤΑ=2,14). Στο συγκεκριμένο δείγμα 99 άτομα αποτέλεσαν τη νοσήσασα ομάδα και 71 ήταν γυναίκες. Για την αξιολόγηση των συμμετεχόντων, χορηγήθηκε ένα ερωτηματολόγιο αυτό-αναφοράς αναφορικά με τον COVID-19, προκειμένου να καταγραφεί η συμπτωματολογία και η σοβαρότητα της νόσησης του εκάστοτε συμμετέχοντα. Έπειτα, εκτιμήθηκε η ικανότητα της προσοχής και της συγκέντρωσης μέσω της Δοκιμασίας Stroop και της Δοκιμασίας Οπτικο-χωρικής Ιχνηλάτησης (ΤΜΤ). Για τη σύγκριση των ομάδων, διενεργήθηκε t-test σε ανεξάρτητα δείγματα. Αναλυτικότερα, ανεξάρτητα δείγματα αποτέλεσαν οι νοσήσαντες του ιού SARS-CoV-2 και η υγιής υποομάδα, ενώ σε δεύτερη ανάλυση, μελετήθηκε η υγιής ομάδα και όσοι νόσησαν από COVID-19 σε χρονικό διάστημα μικρότερο των οκτώ μηνών πριν τη διεξαγωγή της έρευνας. Και στις δύο περιπτώσεις, οι νοσήσαντες είχαν χαμηλότερη επίδοση από την υγιή υποομάδα στις μεταβλητές του Stroop Χρώματα, Λέξεις-Χρώματα και Παρεμβολή, ενώ δεν διέφεραν στη ΤΜΤ. Στους νοσήσαντες παρατηρήθηκε ήπια εξασθένηση της προσοχής και της συγκέντρωσης. Ωστόσο, η παρατηρούμενη εξασθένιση ενδέχεται να οφείλεται και στην ήπια σοβαρότητα της νόσησης, στο χρονικό διάστημα από τη νόσηση έως την εκτίμηση, καθώς και στη νεαρή ηλικία του δείγματος.

ID:20863 | Προεμμηνορροϊκή συμπτωματολογία και πρώιμες τραυματικές εμπειρίες σε ελληνικό πληθυσμό: Ο ρόλος της συναισθηματικής ρύθμισης

Λίνα Αργυράκη[2], Ελένη Βούσουρα[1]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας / ΠΜΣ Κλινικής Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[2] Τμήμα Ψυχολογίας/ ΠΜΣ Κλινικής Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Οι γυναίκες συχνά αντιμετωπίζουν ψυχολογικά και σωματικά συμπτώματα κατά την έμμηνο ρύση, ενώ έρευνες έχουν συνδέσει τις προεμμηνορροϊκές διαταραχές με πρώιμες τραυματικές εμπειρίες ζωής. Η παρούσα μελέτη εξετάζει για πρώτη φορά αυτό το ζήτημα στον ελληνικό πληθυσμό, με έμφαση στον ρόλο της συναισθηματικής ρύθμισης. Πρόκειται για μια διαδικτυακή, συναφειακή και συγχρονική έρευνα, με δείγμα 1.425 γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας, με έμμηνο ρύση. Στις συμμετέχουσες χορηγήθηκαν ανώνυμα και εθελοντικά τα εξής εργαλεία: ένα Ερωτηματολόγιο Δημογραφικών Δεδομένων και Γυναικολογικού Ιστορικού, το Patience Health Questionnaire (PHQ-9), το Premenstrual Symptoms Screening Tool (PSST), το Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS) και το Early Trauma Inventory Short Form (ETI-SF). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 24,4% των γυναικών παρουσίασε συμπτώματα συμβατά με τη διάγνωση της Προεμμηνορροϊκής Δυσφορικής Διαταραχής. Παράλληλα, διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ της προεμμηνορροϊκής συμπτωματολογίας και του πρώιμου τραύματος ($r = 0,30$, $p < 0,001$), καθώς και της συναισθηματικής απορρύθμισης ($r = 0,40$, $p < 0,001$). Η ανάλυση διαμεσολάβησης έδειξε ότι η συναισθηματική απορρύθμιση διαδραματίζει σημαντικό διαμεσολαβητικό ρόλο στη σχέση μεταξύ των πρώιμων τραυματικών εμπειριών και της προεμμηνορροϊκής συμπτωματολογίας ($b = 0,14$, 95%CI [0,10 – 0,19]). Οι πρώιμες τραυματικές εμπειρίες φαίνεται να σχετίζονται με δυσκολίες στη διαμόρφωση αποτελεσματικών στρατηγικών ρύθμισης συναισθημάτων, οδηγώντας πιθανώς σε σοβαρότερη προεμμηνορροϊκή συμπτωματολογία. Παρά τους μεθοδολογικούς περιορισμούς της έρευνας, όπως ο συναφειακός σχεδιασμός και η μη τυχαία δειγματοληψία, η μελέτη μας συμβάλλει σε έναν σχετικά νέο ερευνητικό τομέα που εξετάζει τη σχέση μεταξύ πρώιμων τραυμάτων και προεμμηνορροϊκής δυσφορίας. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν την ανάγκη για περαιτέρω έρευνες και για την ανάπτυξη πολιτικών που προωθούν την προστασία της ψυχικής υγείας των γυναικών.

ID:20864 | Απανθρωποποίηση στο Μετασύμπαν: Μια Γνωστική Προσέγγιση στις Εικονικές Αλληλεπιδράσεις

Ελένη Κονσολάκη[1], Χρυσάνθη Νέγκα[1], Παναγιώτης Κουρτέσης[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Deree-Αμερικάνικο Κολλέγιος Ελλάδας
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Deree-Αμερικάνικο Κολλέγιος Ελλάδας & Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών&The University of Edinburgh

Το Μετασύμπαν, ένας κοινόχρηστος ψηφιακός χώρος όπου οι χρήστες αλληλεπιδρούν μέσω avatar, προσφέρει μια μοναδική οπτική για την εξερεύνηση βασικών γνωστικών διεργασιών. Αυτά τα εικονικά περιβάλλοντα παρέχουν νέες πτυχές σχετικά με το πώς τα avatar διαμορφώνουν την ταυτότητα, την ενσυναίσθηση και την κοινωνική αλληλεπίδραση. Σε αντίθεση με τις αλληλεπιδράσεις στον φυσικό κόσμο, τα εικονικά περιβάλλοντα επιτρέπουν ελεγχόμενες μελέτες για το πώς εξελίσσονται οι γνωστικές διεργασίες και οι κοινωνικές συμπεριφορές. Αυτοί οι χώροι εγείρουν κρίσιμα ερωτήματα σχετικά με την ταυτότητα, την κοινωνική παρουσία και την ανθρώπινη εμπειρία στα ψηφιακά πλαίσια.
Η συγκεκριμένη αναρτημένη ανακοίνωση έχει ως στόχο να συνδέσει τις παραδοσιακές γνωστικές θεωρίες με τις αναδυόμενες εικονικές εμπειρίες, αναδεικνύοντας τις συνέπειες για την επιστημονική έρευνα και τα κοινωνικά ζητήματα, όπως η διαδικτυακή επιθετικότητα, ο σχηματισμός ταυτότητας και η ενσυναίσθηση στους ψηφιακούς χώρους. Κεντρικό στοιχείο αυτής της διερεύνησης είναι η αντίληψη της απανθρωποποίησης. Η αντίληψη των ανθρώπινων χαρακτηριστικών αφορά την αναγνώριση στοιχείων όπως η πρωτοβουλία και το συναίσθημα, τα οποία είναι καθοριστικά για την ενσυναίσθηση και την κοινωνική αλληλεπίδραση. Η απανθρωποποίηση συμβαίνει όταν αυτά τα χαρακτηριστικά λείπουν, οδηγώντας συχνά σε επιθετικές συμπεριφορές και κοινωνικό αποκλεισμό. Το Μετασύμπαν προσφέρει έναν μοναδικό χώρο για τη μελέτη αυτών των γνωστικών διεργασιών, καθώς τα avatar μπορούν να τροποποιηθούν πέρα από τα όρια της φυσικής πραγματικότητας. Επιπλέον, το Μετασύμπαν αποτελεί μια ιδανική πλατφόρμα για τη διερεύνηση της θεωρίας ότι η γνωστική λειτουργία επηρεάζεται από τις σωματικές αλληλεπιδράσεις με το περιβάλλον. Στην αναρτημένη ανακοίνωση θα παρουσιαστούν τέσσερις γνωστικές προσεγγίσεις και θα συζητηθούν οι επιπτώσεις τους στην κατανόηση της απανθρωποποίησης στο Μετασύμπαν, με έμφαση στον τρόπο που αυτές επηρεάζουν τις εικονικές αλληλεπιδράσεις και την ενσυναίσθηση.

ID:20865 | Διαπροσωπικές σχέσεις και διατομικά χαρακτηριστικά στον κυβερνοχώρο

Οργανώτρια: **Αγγελική Γαζή**
Πάντειο Πανεπιστήμιο
Συζητήτρια: **Ανθή Σιδηροπούλου**
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Το συγκεκριμένο Συμπόσιο εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο η φυσική πραγματικότητα διαμεσολαβείται από την ψηφιακή μέσω της χρήσης της τεχνολογίας. Στόχο μας αποτελεί η διερεύνηση των αλληλεπιδράσεων εντός των τεχνολογικών πλατφορμών καθώς και η παρουσίαση και ανάλυση του πολύπλοκου πλαισίου εντός του οποίου παράγεται το νόημα της διαμεσολαβημένης αλληλεπίδρασης.
Παράλληλο στόχο μας αποτελεί η διερεύνηση της επένδυσης του ατόμου στην ψηφιακά διαμεσολαβημένη επικοινωνία καθώς η χρήση της επικοινωνίας αυτής είναι πιθανό να αλλάξει και να επηρεάζει τις διαπροσωπικές σχέσεις και τα ατομικά χαρακτηριστικά. Στο παρόν Συμπόσιο διερευνούμε τις ψυχολογικές προκλήσεις της ψηφιακής πραγματικότητας και προσπαθούμε να απαντήσουμε στο ερώτημα αναφορικά με το αν η δυνητική πραγματικότητα είναι προγραμματισμένη για εμάς.
Ο αναπτυσσόμενος κλάδος της Ψυχολογίας των Μέσων και της Τεχνολογίας παρακολουθεί την ψηφιακή καινοτομία και τους τρόπους με τους οποίους οι τεχνολογίες αυτές γίνονται κατανοητές μέσα από την καθημερινή εμπειρία.

Λέξεις Κλειδιά: *Αγάπη, Σεξουαλικότητα, Μνήμη, Προσοχή*

Αγάπη στην Ψηφιακή Εποχή: Οι σχέσεις στον κυβερνοχώρο και η υψηλή αυτοεκτίμηση για το σώμα αυξάνουν το πάθος, τη δέσμευση και την εγγύτητα

Κωνσταντίνος Χρήστος Δαουλτζής, Παναγιώτης Κορδούτης, Αγγελική Γαζή
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Οι στενές διαπροσωπικές σχέσεις είναι πολυδιάστατες, καθώς διαμορφώνονται από βιολογικούς, ψυχολογικούς και κοινωνικούς παράγοντες. Η θεωρία των τριών συστημάτων της Helen Fisher (λαγνεία, έρως, δέσμευση) παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο κατανόησης των σχέσεων. Επιπλέον, η κοινωνιοσεξουαλικότητα (η ανοιχτότητα σε σεξουαλικές σχέσεις χωρίς δέσμευση) και η εικόνα σώματος αναγνωρίζονται ως κρίσιμες μεταβλητές που επηρεάζουν τις στενές διαπροσωπικές σχέσεις. Η ραγδαία αύξηση των σχέσεων στον κυβερνοχώρο εισάγει ένα νέο πλαίσιο, όπου οι ψηφιακές αλληλεπιδράσεις μπορεί να αλλάζουν την επικοινωνία μεταξύ συντρόφων και τη συναισθηματική έκφραση. Η παρούσα έρευνα διερεύνησε την αλληλεπίδραση των παραπάνω μεταβλητών μέσω ενός μοντέλου δομικών εξισώσεων σε δείγμα 296 ατόμων (76% γυναίκες). Το μοντέλο παρουσίασε καλούς δείκτες προσαρμογής [$\chi^2(38) = 100.08$, $p < .001$, RMSEA = .064, CFI = .95, TLI = .93]. Το φύλο προέβλεψε σημαντικά την εικόνα σώματος ($\beta = .24$, $p = .017$) και την κοινωνιοσεξουαλικότητα ($\beta = -.53$, $p < .001$), με τις γυναίκες να αναφέρουν υψηλότερη ικανοποίηση από την εικόνα σώματος και χαμηλότερη κοινωνιοσεξουαλικότητα, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στη συναισθηματική σύνδεση και σταθερότητα στη σχέση. Ο τύπος σχέσης συσχετίστηκε με την κοινωνιοσεξουαλικότητα ($\beta = .18$, $p = .046$) και επηρέασε σημαντικά την ατομική σεξουαλική επιθυμία ($\beta = .20$, $p = .047$). Οι σχέσεις στον κυβερνοχώρο συσχετίστηκαν με αυξημένη ατομική σεξουαλική επιθυμία σε σύγκριση με τις δια ζώσης σχέσεις, υποδεικνύοντας ότι το πλαίσιο του κυβερνοχώρου μπορεί να ενισχύει την αυτοεξερεύνηση της σεξουαλικότητας. Η σεξουαλική επιθυμία για το σύντροφο προβλέπεται αρνητικά από την κοινωνιοσεξουαλικότητα ($\beta = -.30$, $p < .001$) αλλά θετικά από την ατομική σεξουαλική επιθυμία ($\beta = .84$, $p < .001$). Αυτά τα ευρήματα αναδεικνύουν τη δυναμική φύση των σχέσεων εντός κυβερνοχώρου, όπου η σεξουαλική ανοιχτότητα και η ατομική σεξουαλική επιθυμία παίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση της εγγύτητας. Η σεξουαλική επιθυμία για το σύντροφο αποτέλεσε ισχυρό προγνωστικό δείκτη της λαγνείας ($\beta = .96$, $p < .001$), του έρωτα ($\beta = .87$, $p < .001$) και της δέσμευσης ($\beta = .86$, $p < .001$). Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι οι διαδικτυακές σχέσεις μπορεί να ενισχύουν τη σεξουαλική και συναισθηματική επιθυμία μέσω της εξιδανίκευσης και της διαρκούς επικοινωνίας. Ωστόσο, η απουσία φυσικής εγγύτητας μπορεί επίσης να δημιουργεί προκλήσεις, υπογραμμίζοντας την αλληλεπίδραση μεταξύ φυσικών και συναισθηματικών διαστάσεων. Συνολικά, οι σχέσεις εντός κυβερνοχώρου μπορεί να αποτελούν ευκαιρία αλλά και να θέτουν προκλήσεις για τη διατήρηση των στενών διαπροσωπικών σχέσεων στη ψηφιακή εποχή.

Σχέση της Ανταλλαγής Μηνυμάτων Σεξουαλικού Περιεχομένου (Sexting) με την Αναζήτηση Διέγερσης Συναισθημάτων και των Χαρακτηριστικών Προσωπικότητας σε Νέους Ενήλικες

Μαριλένα Αγγελοπούλου, Ντόνα Παπαστυλιανού
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Κυβερνοψυχολογία», Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται η σχέση της ανταλλαγής μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου με την αναζήτηση διέγερσης συναισθημάτων και των χαρακτηριστικών προσωπικότητας σε ενήλικες. Με βάση την επισκόπηση της βιβλιογραφίας, αναμενόταν ότι τα άτομα με υψηλή αναζήτηση διέγερσης συναισθημάτων και ορισμένα χαρακτηριστικά προσωπικότητας (εξωστρέφεια, δεκτικότητα στην εμπειρία) θα αντάλλαζαν περισσότερο μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 276 ενήλικα άτομα. Για την μέτρηση των μεταβλητών χορηγήθηκε η Κλίμακα Συμπεριφορών Sexting, το Ερωτηματολόγιο του Arnett για την Αναζήτηση Διέγερσης Συναισθημάτων και το Τεστ Χαρακτηριστικών Προσωπικότητας 5. Πραγματοποιήθηκε ανάλυση παλινδρόμησης όπου έδειξε πως η αναζήτηση διέγερσης συναισθημάτων, το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και ο τύπος σχέσης λειτούργησαν ως προβλεπτικοί παράγοντες στην ανταλλαγή μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου. Ακόμη, διαπιστώθηκε ότι η αναζήτηση διέγερσης συναισθημάτων και η δεκτικότητα στην εμπειρία ήταν στατιστικώς σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες για την πιθανότητα ανταλλαγής μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου. Επιπλέον, εντοπίστηκαν διαφορές ως προς τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Αναφορικά με το φύλο, τέλος, παρατηρήθηκαν υψηλότερα επίπεδα ανταλλαγής μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου στους άνδρες από ό,τι στις γυναίκες. Τα ευρήματα συζητούνται υπό το φως της σχετικής βιβλιογραφίας.

Διερευνώντας το Φαινόμενο "Google Effect": Αναπαραγωγή και Επέκταση του Πειράματος της Betsy Sparrow «Οι Επιπτώσεις της Google στη Μνήμη»

Θάνου Καλλιόπη, Ρούσσος Πέτρος
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Κυβερνοψυχολογία», Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η παρούσα έρευνα εξέτασε την επίδραση που έχουν οι διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης στη μνήμη. Το κύριο ερώτημα που διερευνήθηκε είναι αν το Διαδίκτυο, με την ικανότητά του να διατηρεί απεριόριστο όγκο πληροφοριών, αντικαθιστά σταδιακά τη μνημονική λειτουργία των ανθρώπων. Η μελέτη επιχείρησε να αναπαραγάγει τα ευρήματα μίας εξαιρετικά επιδραστικής πειραματικής μελέτης, η οποία εξέτασε την αλληλεπίδραση μεταξύ διαδικτύου και γνωστικών λειτουργιών (Sparrow et al., 2011). Η πειραματική διαδικασία σχεδιάστηκε για να εξετάσει εάν η γνώση πως οι πληροφορίες αποθηκεύονται στο Διαδίκτυο και, επομένως, είναι προσβάσιμες στο μέλλον, επηρεάζει την αποθήκευση και την ανάκληση του περιεχομένου αυτών των πληροφοριών. Προστέθηκε επίσης μία υπόθεση στην αρχική της Sparrow: η ποσότητα των πληροφοριών που απαιτείται για απομνημόνευση επηρεάζει εξίσου τα ποσοστά ανάκλησης. Οι πληροφορίες που δόθηκαν στους συμμετέχοντες ήταν πανομοιότυπες με εκείνες της αρχικής μελέτης, με εξαίρεση μερικές που προσαρμόστηκαν στην ελληνική ιστορία. Τα ευρήματα έδειξαν ότι

η μνημονική ανάκληση επηρεάζεται περισσότερο στην κοινή παρουσία της πληροφορίας σχετικά με την αποθήκευση και του αριθμού των ερεθισμάτων. Επίσης, βρέθηκε μία στατιστικώς σημαντική σχέση μεταξύ της γνώσης αναφορικά με το αν οι πληροφορίες θα αποθηκευτούν και της απόδοσης των συμμετεχόντων στη διαδικασία ανάκλησης των πληροφοριών. Το εύρημα επιβεβαίωσε την υπόθεση ότι οι υπολογιστές λειτουργούν πλέον ως εξωτερικά συστήματα μνήμης για τους ανθρώπους. Τέλος, αποδείχθηκε ότι ο αριθμός των προτάσεων που παρουσιάστηκαν είχε εξίσου σημαντική επίδραση στη μνημονική απόδοση των συμμετεχόντων, επιβεβαιώνοντας την υπόθεση ότι ο όγκος των πληροφοριών που συναντά κανείς επηρεάζει το πόσες από αυτές μπορούν να ανακληθούν.

Παρουσία κινητού τηλεφώνου, απουσία προσοχής: Διερεύνηση της επίδρασης της παρουσίας του κινητού τηλεφώνου στην απόσπαση της προσοχής

Χριστοδούλου Άντρεα, Ρούσσος Πέτρος
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Κυβερνοψυχολογία», Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τα έξυπνα κινητά τηλέφωνα επηρεάζουν σημαντικά την ανθρώπινη νόηση και συμπεριφορά. Η παρούσα μελέτη διερευνά την επίδραση της παθητικής παρουσίας κινητού τηλεφώνου στο έλεγχο της προσοχής σε νεαρούς ενήλικες 18-25 ετών. Σκοπός ήταν να εξεταστεί αν η παθητική παρουσία του κινητού τηλεφώνου αυξάνει την απόσπαση προσοχής, διερευνώντας παράλληλα τη σχέση με τη nomophobia (φόβος αποχωρισμού από το κινητό) και τα επίπεδα εξάρτησης από το κινητό τηλέφωνο. Διεξήχθη ένα πείραμα στο οποίο συμμετείχαν 144 άτομα, χωρισμένα τυχαία σε δύο ομάδες: στην ομάδα ελέγχου (χωρίς κινητό τηλέφωνο) και στην πειραματική ομάδα (με κινητό). Η προσοχή μετρήθηκε μέσω του Attention Network Test (ANT), η nomophobia μέσω του Nomophobia Questionnaire (NMP-Q), η εξάρτηση από το κινητό τηλέφωνο μέσω της Addiction Scale - Short Version (SAS- SV), και, τέλος, η αυτοαναφερόμενη απόσπαση της προσοχής από το κινητό τηλέφωνο μέσω της Smartphone Distraction Scale (SDS). Αντίθετα με την βιβλιογραφία, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η παθητική παρουσία του κινητού τηλεφώνου δεν αποσπούσε σημαντικά την προσοχή των συμμετεχόντων. Επίσης, η αυτοαναφερόμενη διάσπαση προσοχής δεν συσχετίστηκε με τις μετρήσεις απόδοσης, υποδεικνύοντας πιθανή απόκλιση μεταξύ της αντίληψης για την επίδραση και των πραγματικών αποτελεσμάτων. Ο εθισμός στα κινητά τηλέφωνα φάνηκε να έχει ασθενή επίδραση στα σφάλματα των συμμετεχόντων. Επιβεβαιώθηκαν όμως οι σημαντικές διαφορές μεταξύ των φύλων όσο αφορά την nomophobia, με τις γυναίκες να καταγράφουν υψηλότερα επίπεδα από τους άνδρες. Η παρούσα μελέτη θέτει την υπάρχουσα βιβλιογραφία υπό διερεύνηση και τονίζει την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα σχετικά με τους μηχανισμούς που συνδέουν την τεχνολογία με τις γνωστικές διεργασίες.

ID:20866 | Η συσχέτιση της πρόσβασης σε παροχές φροντίδας και δίκτυα στήριξης με την ψυχική υγεία και τις διακρίσεις σε cis και trans γυναίκες σεξεργάτριες

Κωνσταντίνα Μπουρίτη[1], Νίκος Βέγκος[2], Σταυρούλα Τριανταφυλλίδου[2], Άννα Κουρουπού[2], Δέσποινα Θεοδωροπούλου[1], Άννα Αποστολίδου[2], Αντώνης Πούλιος[1]

[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο

[2] Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος - Θετική Φωνή, Αθήνα

Ο όρος «σεξεργασία» αφορά στην ελεύθερη άσκηση επαγγέλματος, κατά την οποία τα άτομα παρέχουν προσυμφωνημένες και αμοιβαία συναινετικές σεξουαλικές, ερωτικές ή/και αισθησιακές υπηρεσίες έναντι κάποιας αμοιβής. Η εργασιακή αυτή ομάδα αντιμετωπίζει μοναδικές προκλήσεις, μεταξύ των οποίων ο πολυδιάστατος στιγματισμός και ο κοινωνικός εξοστρακισμός, που χαρακτηρίζεται από περιορισμένη πρόσβαση σε παροχές φροντίδας και δίκτυα στήριξης. Αυτό το φαινόμενο συνδέεται άρρηκτα με τον πληθυσμιακά ετερόκλητο χαρακτήρα της σεξεργασίας και συντελεί στην επιδείνωση της ψυχικής υγείας των εργαζόμενων σε αυτή ατόμων. Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να μελετηθεί η συσχέτιση της πρόσβασης cis και trans γυναικών σεξεργατριών, στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, σε παροχές, υπηρεσίες και δίκτυα, με την ψυχική τους υγεία και τις διακρίσεις που βιώνουν. Για την εκτίμηση των μεταβλητών χρησιμοποιήθηκαν οι κλίμακες: Everyday Discrimination Scale – Short Version (Κλίμακα Καθημερινών Διακρίσεων), Generalized Anxiety Disorder 2-Items (Κλίμακα Γενικευμένου Άγχους) και Patient Health Questionnaire 2-Items (Ερωτηματολόγιο Υγείας Ασθενούς) για τη μέτρηση της κατάθλιψης. Ακόμα, χρησιμοποιήθηκε μια αυτοσχέδια κλίμακα για τη μέτρηση εννέα διαστάσεων πρόσβασης: την ευκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και προνοιακές παροχές, σε εύρεση κατοικίας και εργασίας, στην εκπαίδευση, στην κάλυψη βασικών καθημερινών αναγκών και την ευκολία διατήρησης σχέσεων με οικογένεια και φίλους. Οι γυναίκες που εργάζονται στο σεξ αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση σε υπηρεσίες φροντίδας και δίκτυα στήριξης, ιδίως σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου. Η κακή πρόσβαση σε υπηρεσίες, παροχές και δίκτυα συσχετίστηκε με το άγχος, την κατάθλιψη και τις αντιλαμβανόμενες διακρίσεις των σεξεργατριών. Μάλιστα, οι περισσότερες διαστάσεις πρόσβασης και οι διακρίσεις φάνηκε να μπορούν να προβλέψουν το άγχος και την κατάθλιψη στις σεξεργάτριες. Συμπερασματικά, οι σεξεργάτριες αντιμετωπίζουν διαθεματικές προκλήσεις που λειτουργούν επιβαρυντικά στην ψυχική τους υγεία, γεγονός που κρίνει απαραίτητη τη δημιουργία ενός αποστιγματοποιημένου και αποποινικοποιημένου πλαισίου υποστήριξης.

ID:20867 | Στρατηγικές mentoring και η συμβολή τους στην επαγγελματική δέσμευση και ανάπτυξη των εργαζομένων: Μια μελέτη στον κλάδο των τεχνολογικών υπηρεσιών

Ελένη Ζησιμάτου[1], Φιλόθεος Νταλιάνης[1], Μαρία Νταλιάνη[2]
[1] *Πανεπιστήμιο Πειραιώς*
[2] *Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Το mentoring αποτελεί μια ανθρωποκεντρική στρατηγική καθοδήγησης και συμβουλευτικής στον εργασιακό χώρο. Η επιστημονική βιβλιογραφία έχει συστηματικά εξετάσει αλλά και εξάρει τα πολλαπλά οφέλη από την εφαρμογή του mentoring κυρίως όσον αφορά την ενίσχυση της επαγγελματικής αλλά και της προσωπικής ανάπτυξης των εργαζομένων, προάγοντας τη συνεργασία και την αποτελεσματικότητα στον εργασιακό χώρο. Η παρούσα μελέτη εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο το εργασιακό mentoring επηρεάζει τη δέσμευση και την επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων στον κλάδο των τεχνολογικών υπηρεσιών. Για τη διεξαγωγή των συμπερασμάτων ακολουθήθηκε ποσοτική προσέγγιση, με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου το οποίο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά σε εργαζομένους επιχείρησης τεχνολογικών υπηρεσιών του ιδιωτικού τομέα. Το τελικό δείγμα αποτελούνταν από 201 συμμετέχοντες οι οποίοι κλήθηκαν να αξιολογήσουν τη δέσμευσή τους απέναντι στην εταιρεία, να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με τους στόχους και τις προοπτικές επαγγελματικής ανάπτυξης, καθώς και να εκφράσουν την πρόθεσή τους να συμμετάσχουν σε ένα πρόγραμμα mentoring εντός της εταιρείας τους. Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι το εργασιακό mentoring συνδέεται θετικά και ισχυρά με την επαγγελματική δέσμευση των εργαζομένων, καθώς και με τις επιμέρους διαστάσεις αυτής, δηλαδή το σθένος, την αφοσίωση και την απορρόφηση. Επιπλέον, παρατηρήθηκε μέτρια θετική συσχέτιση μεταξύ του εργασιακού mentoring και της επαγγελματικής ανάπτυξης, καθώς και με τις σχετικές διαστάσεις της, όπως οι ηγετικές φιλοδοξίες και οι φιλοδοξίες επίτευξης. Τέλος, παρατηρήθηκε μέτρια θετική συσχέτιση μεταξύ της δέσμευσης και της επαγγελματικής ανάπτυξης, καθώς και μεταξύ των επιμέρους διαστάσεών τους. Δεδομένου ότι οι συμμετέχοντες προήλθαν από μια μόνο επιχείρηση τεχνολογικών υπηρεσιών αποτελεί βασικό περιορισμό για την εξωτερική εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας. Μελλοντικές έρευνες πρέπει να εστιάσουν στην συλλογή δεδομένων από διαφορετικούς κλάδους και σε μακροχρόνια περίοδο ώστε να είναι πιο ξεκάθαρη η επίδραση του mentoring σε ατομικό αλλά και σε οργανωσιακό επίπεδο.

ID:20872 | "Αριστερός αυταρχισμός" και ιδεολογική απονομιμοποίηση: Η πολιτική αριστερά ως εξαίρεση και ως πραγμάτωση της αριστερής ιδεολογίας στον λόγο της πολιτικής δεξιάς

Ιωάννης Μίχος[1], Κυριακή Καραγιάννη[2], Αντώνης Σαπουντζής[2], Λία Φίγγου[1], Νίκος Μποζατζής[3], Ευάγγελος Ντόντης[4]

[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αλεξανδρούπολη
[3] Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[4] Τμήμα Τεχνών και Κοινωνικών Επιστημών, Ανοικτό Πανεπιστήμιο του Ηνωμένου Βασιλείου, Μίλτον Κέινς

Η παρούσα έρευνα εξετάζει την κινητοποίηση κατασκευών της «πολιτικής Αριστεράς» ως διαχρονικού φορέα (ή/και διαμεσολαβητή) αυταρχικών πολιτικών στο πλαίσιο αναρτήσεων βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης 'Χ'. Ο «Δεξιός Αυταρχισμός» συνιστά μία σαφώς στοιχειοθετημένη εννοιολογική κατασκευή, ωστόσο, ο «Αριστερός Αυταρχισμός» αποτελεί αντικείμενο ακαδημαϊκής διαμάχης. Η παρατηρούμενη τάση διαχωρισμού μεταξύ άκαμπτων (αυταρχικών) γνωστικών διεργασιών και ιδεολογικού περιεχομένου, έχει επιτρέψει την ανάπτυξη εργαλείων που θεωρούν την δογματική προσκόλληση στην «Αριστερή Ιδεολογία» (όπως και σε οποιαδήποτε ιδεολογία) ως αδιαφοροποίητα αυταρχική, επισύροντας σφοδρή κριτική. Συγχρόνως, σημειώνεται ένα ανησυχητικό ερευνητικό κενό ως προς την κινητοποίηση του «Αριστερού Αυταρχισμού» από πολιτικούς φορείς για την επιτέλεση εντοπισμένων ρητορικών/ιδεολογικών δράσεων. Αποσκοπώντας στη διερεύνηση αυτών των ενδεχομένων και των συνεπειών τους, αντλήθηκαν δεδομένα από διαδικτυακές αναρτήσεις εκπροσώπων της ελληνικής πολιτικής Δεξιάς και, ειδικότερα, βουλευτών του κυβερνόντος κόμματος της Νέας Δημοκρατίας, οι οποίοι/ες πραγματοποίησαν δημοσιεύσεις στο «Χ» (πρώην Twitter) μεταξύ 2018 και 2024. Εξετάζονται μομφές περί «Αριστερού Αυταρχισμού» σε τρείς διακριτές θεματικά πολιτικές διαμάχες: α) σκάνδαλα «υποκλοπών, στα οποία φέρεται να εμπλέκονται πολιτικά πρόσωπα, β) δράση της πολιτικής Αριστεράς εντός των δημόσιων Πανεπιστημίων και, γ) κυβερνητικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19. Η ανάλυση στηρίχθηκε στις αρχές της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας, αναδεικνύοντας τρεις αλληλένδετες γραμμές επιχειρηματολογίας. Η πρώτη αντλεί από την ιστορική κατασκευή της «Αριστερής Διακυβέρνησης», αποδίδοντάς της την μομφή της υπόθαλψης ή/και συγκάλυψης ενός αυταρχικού παρακράτους. Η δεύτερη αναπαριστά πολιτικές θέσεις της ελληνικής Αριστεράς ως μία τοπική εξαίρεση στην οικουμενική ιδεολογική κατασκευή της «Αριστερής Ιδεολογίας», όπως αυτή αναπαρίσταται από την Δεξιά. Η τρίτη, ωστόσο, σκιαγραφεί ένα ιδεολογικό πρότυπο «Αριστερού Αυταρχισμού», ταυτίζοντας την εγχώρια Αριστερά με πολιτικά πρόσωπα και πρακτικές που κατασκευάζονται ως πρωτοτυπικά αυταρχικά παραδείγματα. Η ευέλικτη σύγκριση της ελληνικής Αριστεράς με μία αντιφατική οικουμενική κατασκευή της «Αριστερής Ιδεολογίας» συζητιούνται ως προς τα ενδεχόμενα τοπικής και ευρύτερης/ιδεολογικής απονομοποποίησης της Αριστεράς, αλλά και ταυτόχρονης νομιμοποίησης κυβερνητικών πολιτικών.

ID:20873 | Εθισμοί και σχέση τους με άλλες ψυχικές διαταραχές και το αρνητικό συναίσθημα

Γεωργία Παναγιωτου[1] **Πανος Ζάνος**
Ψυχολογίας/Κέντρο Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Γενική Περίληψη: Το συμπόσιο αυτό παρουσιάζει την πρόσφατη έρευνα δύο εργαστηρίων, του εργαστηρίου Κλινικής Ψυχολογίας και Ψυχοφυσιολογίας, και του εργαστηρίου Μεταφραστικής Νευροφαρμακολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου σε θέματα που αφορούν τον εθισμό. Όλες οι έρευνες που παρουσιάζονται πραγματεύονται τη σχέση ανάμεσα στους εθισμούς σε ουσίες ή στον τζόγο και των αρνητικών συναισθημάτων, του στρες και της ψυχοπαθολογίας, εστιάζοντας σε διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης, από το μοριακό/γενετικό στο συμπεριφορικό. Διαφαίνεται να υπάρχουν κοινοί μηχανισμοί, σχετικοί με την αρνητική ενίσχυση και την ανακούφιση από το αρνητικό συναίσθημα που μπορεί να προσφέρει η εθιστική συμπεριφορά, ή σε σχέση με τη διαχείριση των παρορμήσεων. Οι μελέτες χρησιμοποιούν καινοτόμες συμπεριφορικές (ερωτηματολόγια, μελέτη 1), γνωστικές (γνωστικά έργα, μελέτη 2 και 3), ψυχοφυσιολογικές/νευροαπεικονιστικές μεθόδους, (μελέτη 2, 3 και 4) αλλά και βιοπληροφορική σε συνδιασμό με μεντελιανή τυχαιοποιήση για αξιολόγηση των αντιδράσεων ατόμων που παρουσιάζουν εθισμό, σε μια προσπάθεια να εντοπιστούν βιοδείκτες και έγκυρες προσεγγίσεις αξιολόγησης της εθιστικής συμπεριφοράς και της σχέσης της με τα συναισθήματα, και άλλες συννοσηρότητες, όπως διαταραχές της διάθεσης.

Περίληψη 1
Τίτλος: Αξιολόγηση των ψυχομετρικών ιδιοτήτων του εργαλείου αξιολόγησης του εθισμού στον τζόγο South Oaks: Μια συστηματική ανασκόπηση και τοπικά ψυχομετρικά δεδομένα

Συγγραφείς: **Ρεβέκκα Χριστοδούλου, Γεωργία Παναγιώτου, Πανεπιστήμιο Κύπρου**

Το SOGS είναι ένα ευρέως αναγνωρισμένο εργαλείο ελέγχου για την ανίχνευση του παθολογικού τζόγου, μεταφρασμένο σε πολλές γλώσσες. Στόχοι της έρευνας είναι η αξιολόγηση της εγκυρότητας και αξιοπιστίας του, και η τεκμηρίωση της εγκυρότητας και αξιοπιστίας της ελληνικής έκδοσης για τον Κυπριακό πληθυσμό, συντείνοντας στην έρευνα για τη διαπολιτισμική του χρησιμότητα. Οι ψυχομετρικές ιδιότητες του SOGS μελετήθηκαν μέσα από συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σύμφωνα με τις οδηγίες PRISMA. Τα άρθρα εξήχθησαν από τον Μελετητή Google και το PubMed. Μετά την αφαίρεση των διπλότυπων και τον αποκλεισμό μη σχετικών άρθρων, συμπεριλήφθηκαν 15 άρθρα που παρείχαν πληροφορίες σχετικά με την αξιοπιστία, την εγκυρότητα και την ανάλυση παραγόντων του SOGS, κυρίως σε ξενόγλωσσες εκδόσεις. Οι ιδιότητες του εργαλείου και η παραγοντική του δομή σε Κυπριακό δείγμα αξιολογήθηκαν επίσης. Η υψηλή εσωτερική αξιοπιστία του εργαλείου τεκμηριώνεται σε πολλές μελέτες καθώς και στο Κυπριακό δείγμα. Υπάρχουν σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ του SOGS και των διαγνωστικών κριτηρίων DSM III-R, DSM-IV και DSM-V, υποδεικνύοντας συγκλίνουσα εγκυρότητα. Μελέτες ανάλυσης παραγόντων έχουν αποκαλύψει διαφορετικές παραγοντικές δομές σε διαφορετικούς πληθυσμούς, που θα συζητηθούν. Συμπερασματικά, το SOGS είναι ένα ευρέως χρησιμοποιούμενο εργαλείο για την αξιολόγηση του εθισμού στον τζόγο, με εκτεταμένη τεκμηρίωση των ψυχομετρικών του ιδιοτήτων. Χρήσιμο και έγκυρο φαίνεται να είναι επίσης για τον Κυπριακό πληθυσμό.

Περίληψη 2

Τίτλος: Συναισθηματικές και Ψυχοφυσιολογικές Αντιδράσεις σε Παίκτες με Διαφορετικά Επίπεδα Στοιχηματικής Συμπεριφοράς: Η Επίδραση των Ψυχοπαθητικών Χαρακτηριστικών

Συγγραφείς: **Τώνια – Φλέρου Αρτέμη & Γεωργία Παναγιώτου, Πανεπιστήμιο Κύπρου**

Η μελέτη αυτή εξέτασε τις συναισθηματικές αντιδράσεις σε ερεθίσματα (χαρά, αηδία, φόβος, ουδέτερα) σε παίκτες τυχερών παιχνιδιών (N=131) με διαφορετικά επίπεδα σοβαρότητας (χαμηλή, μέτρια, υψηλή) χρησιμοποιώντας υποκειμενικές και ψυχοφυσιολογικές μετρήσεις (καρδιακός ρυθμός, αγωγιμότητα δέρματος, δραστηριότητα του μυός του συνοφρυώματος και του ζυγωματικού). Αξιολογήθηκε επίσης ο ρόλος των ψυχοπαθητικών χαρακτηριστικών, της ευαισθησίας στην τιμωρία (SP) και της ευαισθησίας στην ανταμοιβή (SR). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι παίκτες ανταποκρίθηκαν με όμοιο τρόπο σε διαφορετικά ερεθίσματα ανεξαρτήτως επιπέδου σοβαρότητας, αν και οι διερευνητικές αναλύσεις αποκάλυψαν μικρές διαφορές. Οι παίκτες με χαμηλή σοβαρότητα παρουσίασαν αυξημένη δραστηριότητα του συνοφρυώματος σε φόβο και αηδία, αντανακλώντας ακέραιη συναισθηματική αντιδραστικότητα. Αντίθετα, οι παίκτες με υψηλή σοβαρότητα έδειξαν μειωμένες αντιδράσεις σε αρνητικά ερεθίσματα, πιθανώς υποδεικνύοντας απευαισθητοποίηση, ενώ η αυξημένη δραστηριότητα του ζυγωματικού μυός έδειξε σύνθετη συναισθηματική επεξεργασία. Τα ψυχοπαθητικά χαρακτηριστικά συσχετίστηκαν θετικά με τη σοβαρότητα της στοιχηματικής συμπεριφοράς , επηρεάζοντας τη συναισθηματική ρύθμιση. Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν την πολύπλοκη σχέση μεταξύ συναισθηματικής επεξεργασίας, ψυχοπαθητικών χαρακτηριστικών και στοιχηματικής συμπεριφοράς, υπογραμμίζοντας τη σημασία της προσαρμογής θεραπευτικών παρεμβάσεων βάσει του συναισθηματικού προφίλ κάθε ατόμου, συμβάλλοντας σε στοχευμένες παρεμβάσεις και βελτίωση των θεραπευτικών στρατηγικών για άτομα με διαφορετικά στάδια σοβαρότητας εθισμού στα τυχερά παιχνίδια.

Περίληψη 3

Τίτλος: Βιοδείκτες στρες και δυσκολίες στη ρύθμιση των συναισθημάτων ως προγνωστικοί παράγοντες ευπάθειας στην υποτροπή εθισμού στη νικοτίνη

Συγγραφείς: **Μάρκος Αποστολάκης, Άνδρεα Γεωργίου, Στυλιανός Βαλιαντής, Γεωργία Παναγιώτου, Πάνος Ζάνος, Πανεπιστήμιο Κύπρου**

Ο εθισμός στη νικοτίνη χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά υποτροπής, που συχνά αποδίδονται σε μηχανισμούς σχετικούς με το στρες κατά τη διάρκεια προσπαθειών διακοπής. Η οξεία στέρηση ενισχύει την αντιδραστικότητα στο στρες και οι ατομικές διαφορές στη διαχείριση του στρες και των παρορμήσεων για κάπνισμα σχετίζονται με τα αποτελέσματα. Αυτή η μελέτη στοχεύει στον εντοπισμό φυσιολογικών και ψυχολογικών δεικτών που προβλέπουν την υποτροπή, εστιάζοντας στην αντιδραστικότητα στο στρες και τη ρύθμιση των συναισθημάτων, σε ένα κοινοτικό δείγμα ενηλίκων 18-65 ετών, οι οποίοι βρίσκονται σε προσπάθεια διακοπής. Εφαρμόζεται διήμερο πειραματικό πρωτόκολλο κατά το οποίο χορηγείται το έργο Paced Auditory Serial Addition Test (PASAT) την ημέρα-1 καθώς και μετά από 24 ώρες αποχής από τη νικοτίνη. Αξιολογείται η εγκεφαλική δραστηριότητα με ηλεκτροεγκεφαλογράφημα για καταγραφή της αντιδραστικότητας

στο στρες κατά τη διάρκεια του κορεσμού του καπνίσματος και της αποχής 24 ωρών. Η ρύθμιση των συναισθημάτων αξιολογείται χρησιμοποιώντας την κλίμακα δυσκολιών ρύθμισης (DERS). Κατά τον 3° μήνα μετά αξιολογείται η συντήρηση της διακοπής. Αναμένεται ότι η 24ωρη αποχή θα οδηγήσει σε μειωμένη ισχύ στα κύματα α και αυξημένη ισχύ στα κύματα β σε προμετωπιαίες περιοχές σε σύγκριση με την κατάσταση κορεσμού στο κάπνισμα, ενδεικτικό αυξημένης αντίδρασης στο στρες. Η διαφορά μεταξύ κορεσμού και αποχής αναμένεται να μετριάζεται από δυσκολίες στη ρύθμιση των συναισθημάτων, με μεγαλύτερες δυσκολίες να συνδέονται με αυξημένη αντιδραστικότητα στο στρες και υψηλότερα ποσοστά υποτροπής. Αυτή η μελέτη στοχεύει στην ενίσχυση της κατανόησης των μηχανισμών υποτροπής και στην υποστήριξη της ανάπτυξης προσαρμοσμένων παρεμβάσεων για τον εθισμό στη νικοτίνη.

Περίληψη 4
Τίτλος: Αποκωδικοποιώντας κοινές μοριακές οδούς που επηρεάζονται στη διαταραχή χρήσης οπιοειδών και την κατάθλιψη

Συγγραφείς: **Άνδρεα Γεωργίου, Άννα Ονησιφόρου, Πάνος Ζάνος, Πανεπιστήμιο Κύπρου**

Η διαταραχή χρήσης οπιοειδών (ΔΧΟ) συχνά συνυπάρχει με τη μείζονα καταθλιπτική διαταραχή (ΜΚΔ), αλλά οι υποκείμενοι μοριακοί και γενετικοί μηχανισμοί παραμένουν ασαφείς. Σκοπός της μελέτης αυτής είναι η διερεύνηση των γενετικών και μοριακών μηχανισμών συσχέτισης μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ μέσω της μεθόδου Μεντελιανής Τυχαιοποίησης (MR), της ανάλυσης γενετικής συσχέτισης, ανάλυσης εμπλουτισμού οδών και χρήσης τρωκτικών μοντέλων. Η γενετική συσχέτιση μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ υπολογίστηκε χρησιμοποιώντας παλινδρόμηση βαθμολογίας σύνδεσης (LDSC). Η ανάλυση MR πραγματοποιήθηκε για την αξιολόγηση της πιθανής αιτιώδους σχέσης, με αναλύσεις ευαισθησίας για την αξιολόγηση της πλειοτροπίας. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε ανάλυση εμπλουτισμού πρωτεϊνών που σχετίζονται με ασθένειες χρησιμοποιώντας την εφαρμογή STRING και το ClueGO, με δεδομένα από τις οδούς KEGG για την εξερεύνηση κοινών μοριακών μηχανισμών. Μοντέλα τρωκτικών με συμπεριφορικές αναλύσεις χρησιμοποιήθηκαν για εντοπισμό βιοχημικών μηχανισμών. Η ανάλυση γενετικής συσχέτισης αποκάλυψε σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ (rg = 0.3096, SE = 0.1475, p = 0.03). Η ανάλυση MR δεν παρείχε στοιχεία για αιτιώδη σχέση, με την ανάλυση MR με σταθμισμένη διακύμανση να αποδίδει λόγο πιθανοτήτων (OR) 0.99 (95% CI: 0.99–1.00, p = 0.26). Η ανάλυση εμπλουτισμού οδών εντόπισε 69 κοινές οδούς KEGG μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ, συμπεριλαμβανομένων βασικών οδών όπως η σηματοδότηση του ασβεστίου και η γλουταμινεργική νευροδιαβίβαση. Επίσης βρέθηκε να συσχετίζεται άμεσα η φλοιϊκή δραστηριότητα νευρώνων και δείκτες συναπτικής πλαστικότητας κατά την αποχή από οποιειδή με συμπεριφορές κατάθλιψης σε μοντέλα τρωκτικών. Παρόλο που δεν παρατηρήθηκαν στοιχεία για άμεση αιτιώδη σχέση μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ μέσω της ανάλυσης MR, η γενετική συσχέτιση και η ανάλυση εμπλουτισμού υπογραμμίζουν κοινές μοριακές οδούς μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ. Τα ευρήματα αυτά προάγουν την κατανόηση της συννοσηρότητας μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ και υποδεικνύουν πιθανούς στόχους για θεραπευτική παρέμβαση.

ID:20874 | Αξιολόγηση της ευεξίας στον Ελληνικό πληθυσμό και συσχέτισή της με κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά, τρόπο ζωής και κατάσταση υγείας: Δεδομένα από την Εθνική Έρευνα Υγείας ΕΜΕΝΟ

Παναγιώτα Αληφραγκή, Παναγιώτα Τουλούμη
Ιατρική Σχολή / Εργαστήριο Υγιεινής, Επιδημιολογίας και Ιατρικής Στατιστικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η υγεία σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) ορίζεται ως «...μια κατάσταση πλήρους σωματικής, πνευματικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι απλώς η απουσία ασθένειας ή αναπηρίας.» Η αξιολόγηση της ευεξίας ενός πληθυσμού και η διερεύνηση των παραγόντων που ενδεχομένως σχετίζονται με αυτή είναι επομένως ιδιαίτερα σημαντικές τόσο σε ατομικό όσο και σε επίπεδο δημόσιας υγείας. Η εργασία αυτή στοχεύει στην αξιολόγηση της προσωπικής ευεξίας του Ελληνικού ενήλικου πληθυσμού και στην διερεύνηση της συσχέτισής της με κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά, επιλογές τρόπου ζωής και την κατάσταση υγείας. Τα δεδομένα προέρχονται από τη μελέτη ΕΜΕΝΟ (Εθνική Μελέτη Νοσηρότητας), συγχρονική έρευνα υγείας σε τυχαίο δείγμα του ενήλικου γενικού πληθυσμού. Η έρευνα πεδίου διεξήχθη την περίοδο Μάϊος 2013 - Ιούνιος 2016. Η ευεξία καταμετρήθηκε με την Flourishing Scale (FS), που αποτελείται από ένα ερωτηματολόγιο 8 σημείων που αφορούν την υποκειμενική άποψη των συμμετεχόντων σχετικά με την «επιτυχία» τους σε τομείς όπως σχέσεις, αυτοεκτίμηση, σκοπός και αισιοδοξία, κυμαίνεται δε από 8-56 (υψηλότερες τιμές, υψηλότερη ευεξία). Συλλέχθηκαν κοινωνικο-δημογραφικά και τρόπου ζωής δεδομένα, η κατάσταση υγείας εκτιμήθηκε με βάση την παρουσία χρόνιων παθήσεων και την αυτοαναφερόμενη κατάσταση υγείας. Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκαν πολυπαραγοντικά μοντέλα παλινδρόμησης. Συνολικά, η μέση τιμή (SD) της ευεξίας είναι 46.85 (0.10). Το FS ήταν υψηλότερο στις γυναίκες, σε άτομα έως 49 ετών, με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, υψηλό εισόδημα, εργαζόμενους/νες, κατοικούν σε ημιαστικές περιοχές και έχουν παιδιά. Η σωματική δραστηριότητα, η μεσογειακή διατροφή και ο δείκτης μάζας σώματος σχετίζονται επίσης σημαντικά με την ευεξία όπως και οι κλίμακες υποκειμενικής εκτίμησης της κατάστασης της υγείας και γενικής διάθεσης . Από τα συν-υπάρχοντα νοσήματα μόνο η χρόνια κατάθλιψη φαίνεται να σχετίζεται στατιστικά σημαντικά την ευεξία. Η παρούσα μελέτη αναδεικνύει την πολύπλευρη φύση της ευεξίας, υπογραμμίζοντας τη σημασία παραγόντων που παρέχουν τη βάση για τη χάραξη στοχευμένων στρατηγικών δημόσιας υγείας που αποσκοπούν στη βελτίωση της ευεξίας του πληθυσμού.

ID:20877 | Αυτοαντιλαμβανόμενη δυσκολία επικοινωνίας σε άτομα με διαταραχές επικοινωνίας: ο ρόλος του κέντρου ελέγχου

Χριστίνα Ευαγγέλου, Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η επικοινωνία αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της καθημερινής ζωής και συχνά θεωρείται δεδομένη. Για τα άτομα με διαταραχές επικοινωνίας, ωστόσο, οι προκλήσεις δεν περιορίζονται μόνο στις εμφανείς δυσκολίες που αφορούν τη μετάδοση ή κατανόηση μηνυμάτων, αλλά επηρεάζουν σημαντικά την κοινωνική ένταξη, την ψυχολογία και την ποιότητα ζωής τους. Βασικό μέλημα όσων συναναστρέφονται ή εργάζονται με αυτά τα άτομα είναι η ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής τους και η βελτίωση της καθημερινότητάς τους. Για να γίνει αυτό εφικτό, είναι απαραίτητο οι θεραπευτές, οι συγγενείς και οι φίλοι να κατανοήσουν πώς τα ίδια τα άτομα αντιλαμβάνονται τις δυσκολίες τους στην επικοινωνία. Μόνο με αυτή την κατανόηση μπορούν να υπερβούν τη διάγνωση και να δουν τα άτομα ως ολοκληρωμένες προσωπικότητες και όχι μόνο μέσα από το πρίσμα της διαταραχής τους. Το κέντρο ελέγχου διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αντίληψη των ατόμων για τις επικοινωνιακές τους δυσκολίες. Η αντίληψη ότι οι δυσκολίες αυτές είναι είτε ελεγχόμενες είτε πέρα από τον έλεγχό τους μπορεί να επηρεάσει τις στρατηγικές που ακολουθούν, την επιμονή, τα κίνητρα και την ελπίδα τους για βελτίωση. Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει την αυτοαντιλαμβανόμενη δυσκολία επικοινωνίας σε άτομα με διαταραχές επικοινωνίας, εστιάζοντας στον ρόλο του κέντρου ελέγχου στη διαμόρφωσή της. Η μελέτη ακολούθησε τον σχεδιασμό της ποσοτικής έρευνας και αξιοποίησε το Ερωτηματολόγιο Επικοινωνίας LaTrobe (LCQ) και την Κλίμακα του Κέντρου Ελέγχου του Rotter (LOC), τα οποία συμπληρώθηκαν από άτομα με διαταραχές επικοινωνίας με διαφορετικές διαγνώσεις, αλλά και από τυπικό πληθυσμό. Τα ευρήματα της μελέτης υπογραμμίζουν τη σημασία της κατανόησης του κέντρου ελέγχου στα άτομα με διαταραχές επικοινωνίας, καθώς μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία εξατομικευμένων και αποτελεσματικότερων προγραμμάτων παρέμβασης, να ενισχύσει την αυτοεκτίμηση, την προσπάθεια των ατόμων για βελτίωση, και τελικά να ενισχύσει την ποιότητα ζωής τους.

ID:20878 | Αντιλήψεις επαγγελματιών ειδικής αγωγής σχετικά με τις προαπαιτούμενες δεξιότητες για εργασιακή ετοιμότητα, τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και την εργασιακή ένταξη ατόμων με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος

Δήμητρα Νέτσικα[1], Αναστασία Αλευριάδου[1], Στεργιανή Γκιαούρη[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[2] Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των αντιλήψεων επαγγελματιών ειδικής αγωγής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΕΑΔΕ) σχετικά με τις προαπαιτούμενες δεξιότητες για την εργασιακή ετοιμότητα, τα εκπαιδευτικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και την εργασιακή ένταξη των ατόμων με ΔΑΦ, με στόχο την ανάδειξη δυνατοτήτων και εμποδίων. Η μελέτη βασίστηκε στη μέθοδο της ημιδομημένης συνέντευξης, με τη συλλογή δεδομένων να πραγματοποιείται κατά το πρώτο τετράμηνο του 2024. Στην έρευνα συμμετείχαν 30 επαγγελματίες ειδικής αγωγής: 10 ψυχολόγοι, 10 κοινωνικοί λειτουργοί και 10 εκπαιδευτικοί ΕΑΔΕ διαφόρων ειδικοτήτων, οι οποίοι/ες είχαν εμπειρία με άτομα με ΔΑΦ και είχαν εργαστεί σε Ενιαία Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια- Λύκεια (ΕΝΕΕΓΥΛ) τουλάχιστον για ένα έτος, τα τελευταία 5 έτη. Με βάση τα αποτελέσματα των ημιδομημένων συνεντεύξεων, τα ευρήματα οργανώθηκαν σε τρεις θεματικούς άξονες:1. Δεξιότητες ατόμων με ΔΑΦ, 2.Εκπαιδευτικά προγράμματα ΕΝΕΕΓΥΛ και 3.Εργασία και άτομα με ΔΑΦ. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών εξέφρασε θετική στάση απέναντι στην εργασιακή ένταξη των μαθητών/τριών με ΔΑΦ, τονίζοντας ότι οι μαθητές/τριες με ΔΑΦ μπορούν να καταρτιστούν σε τεχνικές επαγγελματικές ειδικότητες. Επιπλέον, αναδείχθηκε η κρίσιμη σημασία της εκπαίδευσης στις κοινωνικές δεξιότητες για την επιτυχή εργασιακή προετοιμασία. Παρά τις σημαντικές προσπάθειες που γίνονται στα ΕΝΕΕΓΥΛ για την επαγγελματική κατάρτιση των μαθητών/τριών, εντοπίστηκαν εμπόδια στην εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων και τεκμηριωμένων πρακτικών. Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που καταγράφηκαν ήταν η έλλειψη υπηρεσιών υποστήριξης σε θεσμοθετημένο πλαίσιο, το οποίο περιορίζει την αποτελεσματικότητα της εργασιακής ένταξης. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για ενίσχυση του ρόλου των επαγγελματιών ειδικής αγωγής, βελτίωση των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και ανάπτυξη στρατηγικών διασύνδεσης με κρατικούς και κοινοτικούς φορείς. Προτείνεται η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου προγράμματος μετάβασης στην εργασία για τα άτομα με ΔΑΦ, που θα περιλαμβάνει υποστηρικτικές υπηρεσίες και συνεργασία με εμπλεκόμενους φορείς.

ID:20879 | Η επίδραση δημογραφικών, κοινωνικοοικονομικών και γνωστικών παραμέτρων στις αφηγηματικές ικανότητες παιδιών τυπικής ανάπτυξης

Ιωάννης Σταμάτης, Σταυρούλα Σταυρακάκη
Φιλοσοφική Σχολή/Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η μελέτη εξετάζει την επίδραση δημογραφικών (ηλικία, φύλο), κοινωνικοοικονομικών (Κοινωνικοοικονομική Κατάσταση: (ΚΟΚ)) και γνωστικών (μη λεκτική νοημοσύνη: (μΛΝ)) παραμέτρων στις αφηγηματικές ικανότητες παιδιών τυπικής ανάπτυξης ηλικίας 5,6-12,2 ετών. Οι αφηγηματικές ικανότητες έχουν αξιολογηθεί με αναδιήγηση χρησιμοποιώντας το εικονοβιβλίο «Βάτραχε, πού είσαι;» (Mayer, 1969), που χρησιμοποιείται, διαπολιτισμικά, για την αξιολόγηση των αφηγηματικών ικανοτήτων (ενδεικτικά: Temiz, 2018).
Στη μελέτη συμμετείχαν 49 παιδιά, από διαφορετικά επίπεδα ΚΟΚ [+*χαμηλό*, -*χαμηλό*], που ορίστηκαν βάσει εργασιακής σταθερότητας και εκπαιδευτικού επιπέδου των γονέων. Η μη λεκτική νοημοσύνη αξιολογήθηκε μέσω της κλίμακας Raven's (Σιδερίδης κ.ά., 2015). Οι αφηγήσεις βαθμολογήθηκαν με τον 'Δείκτη Σύνθετης Αφήγησης' (Petersen et al., 2008), που αξιολογεί 13 στοιχεία: χαρακτήρα, σκηνικό, αρχικό γεγονός, εσωτερική αντίδραση, σχέδιο δράσης, δράση, επιπλοκή, συνέπειες, τυποποιημένους δείκτες, χρονικούς δείκτες, επιρρηματικές αιτιολογικές προτάσεις, γνώση διαλόγου, κρίσεις αφηγητή.
Τα αποτελέσματα έδειξαν σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ ηλικίας και μΛΝ με τις αφηγηματικές ικανότητες (ηλικία: r = 0,449, p = 0,001 και μΛΝ: r = 0,468, p< 0,001). Αντίθετα, δεν εντοπίστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές ως προς το φύλο (p = 0,459). Παρατηρήθηκε τάση για διαφορά στις αφηγηματικές επιδόσεις μεταξύ των ομάδων +*χαμηλό* και -*χαμηλό* ΚΟΚ (t (47) = 1,424, p = 0,080), με πλεονέκτημα για την ομάδα -*χαμηλό* ΚΟΚ, αλλά η διαφορά δεν ήταν στατιστικά σημαντική.
Συμπερασματικά, παρατηρήθηκε πως η ηλικία και η μΛΝ αποτελούν ισχυρούς δείκτες αφηγηματικών ικανοτήτων, ενώ οι παράγοντες *φύλο* και *ΚΟΚ* δεν αποδείχθηκαν στατιστικά σημαντικοί. Τα ευρήματα αυτά συζητούνται υπό το πρίσμα άλλων συναφών μελετών (π.χ., Mozzanica κ.ά., 2017). Υποστηρίζεται ότι μεθοδολογικές παράμετροι της παρούσας μελέτης, όπως ο τρόπος εκτίμησης του ΚΟΚ αλλά και το σχετικά μικρό μέγεθος του δείγματος έχουν επιδράσει στα αποτελέσματα. Η ξεκάθαρη, ωστόσο, ανάδειξη της μΛΝ ως σημαντικού παράγοντα συνάδει με το σύνθετο, από γνωστικής άποψης, έργο της αφήγησης και επιβεβαιώνει τον κρίσιμο ρόλο μη λεκτικών ικανοτήτων στην ανάπτυξη των αφηγηματικών ικανοτήτων.

ID:20881 | Όψεις της συνείδησης στην εφηβεία και στην αναδυόμενη ενηλικίωση: οπτικές αναπτυξιακής πλαισίωσης

Οργανώτρια-Πρόεδρος: **Ελισάβετ Χρυσοχόου**
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Συζητήτρια: **Βασιλική Τσούρτου**
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Κρήτη

Η μελέτη της συνείδησης προσελκύει όλο και περισσότερο το ερευνητικό ενδιαφέρον. Ωστόσο, η διερεύνηση των ποικίλων γνωστικών, θυμικών και αξιακών συστατικών της μέσα από μια αναπτυξιακή οπτική παραμένει περιορισμένη και εστιασμένη στις πρώτες φάσεις της ανάπτυξης. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, στο παρόν συμπόσιο συζητούνται τα ευρήματα τεσσάρων ερευνών που μελετούν συστατικά της συνείδησης σε συνάρτηση με όψεις της κοινωνικογνωστικής ανάπτυξης και πλαίσια αυτής. Η σχετική μελέτη εστιάζεται στην εφηβεία και στην αναδυόμενη ενηλικίωση, δύο περιόδους αυξημένης εστίασης στον εαυτό και επαναπροσδιορισμού των σχέσεων του αναπτυσσόμενου ατόμου με τους *σημαντικούς άλλους* της ζωής του. Στην πρώτη μελέτη, οι Χρυσοχόου, Γαλανάκη, Κόκκινου, Τζιντζιλόγλου, Γρέντζαλη, Βουτριά, Ξανθοπούλου και Σούλιου, υιοθετούν τη *Νέα οπτική* του Lapsley για να εξετάσουν τη συμβολή των ιδεασμών του *φανταστικού ακροατηρίου* και του *προσωπικού μύθου* στην πρόβλεψη των τάσεων εφήβων και αναδυόμενων ενηλίκων να βιώνουν ντροπή και ενοχή, να αποδίδουν ευθύνες έξωθεν ή να υιοθετούν στάσεις αποστασιοποίησης/αδιαφορίας σε κοινωνικές συνθήκες όπου θα αναμενόταν σημαντική ηθική εμπλοκή τους. Οι Χρυσοχόου, Ρόιδου, Σταυρουλάκη και Vivas, μελετούν τις τάσεις βίωσης τριών συναισθημάτων αυτοσυνειδησίας (ντροπής, ενοχής και αηδίας για τον εαυτό) σε συνάρτηση με το φύλο και το *γνωστικό-θυμικό προφίλ* εφήβων και αναδυόμενων ενηλίκων. Οι Τζιντζιλόγλου και Χρυσοχόου μελετούν γνωστικά, θυμικά και αξιακά συστατικά της συνείδησης έφηβων αγοριών και κοριτσιών σε συνάρτηση με τις σχέσεις τους με γονείς και φίλους. Τέλος, οι Χρυσοχόου, Ντέντου, Σιτζούκη, Παπαδοπούλου, Χόκια, Πατρίκη και Στρατάκη εξετάζουν το συνειδησιακό υπόβαθρο της φιλοκοινωνικής συμπεριφοράς αναδυόμενων ενηλίκων ανδρών και γυναικών, λαμβάνοντας υπόψη αναπαραστάσεις τους για τις σχέσεις με τους γονείς και τα αδέρφια τους τόσο στην τρέχουσα φάση ανάπτυξης όσο και κατά την παιδική ηλικία και εφηβεία. Η συζήτηση των ευρημάτων αναδεικνύει την αξία περαιτέρω μελέτης των ποικίλων όψεων της συνείδησης μέσα από ενοποιητικές οπτικές που θα λαμβάνουν υπόψη τον δυναμικό χαρακτήρα της ανάπτυξης ανά περίοδο και πλαίσιο.

ΜΕΛΕΤΕΣ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Θυμικά συστατικά της αυτοσυνειδησίας εφήβων και αναδυόμενων ενηλίκων μέσα από τη *Νέα οπτική* του Laspley για τον εφηβικό εγωκεντρισμό

[1]Ελισάβετ Χρυσοχόου, [2]Ευαγγελία Γαλανάκη, [1]Φωτεινή Κόκκινου, [1]Σαλώμη Τζιντζιλόγλου, [1]Αμαλία Γρέντζαλη [1]Σμαράγδα, Βουτριά, [1]Κωνσταντίνα Ξανθοπούλου και [1]Φωτεινή Σούλιου
[1]Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας.
[2]Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Στο μοντέλο του *Νέα Οπτική*, ο Lapsley συνθέτει τη γνωστική προσέγγιση του Elkind με τη ψυχαναλυτική έννοια της δεύτερης διαδικασίας ατομικοποίησης-αποχωρισμού του Bloss, προσεγγίζοντας έτσι, το *φανταστικό ακροατήριο* και τον *προσωπικό μύθο* ως προσαρμοστικούς μηχανισμούς αντιμετώπισης του άγχους αποχωρισμού και ατομικοποίησης, αντίστοιχα. Παρά τη δυνατή θεωρητική τους σύνδεση, ανεξερεύνητες παραμένουν οι σχέσεις των δύο ιδεασμών με θυμικές διαστάσεις της αυτοσυνειδησίας σε περιόδους αυξημένης εστίασης στον εαυτό. Η παρούσα μελέτη διερευνά τη συμβολή μετρήσεων του φανταστικού ακροατηρίου και του προσωπικού μύθου (πίστη στη μοναδικότητα, στην ατρωτότητα και στην παντοδυναμία) στην πρόβλεψη των τάσεων εφήβων (N = 143) και αναδυόμενων ενηλίκων (N = 202) να βιώνουν ντροπή και ενοχή και να αποδίδουν ευθύνες έξωθεν ή να υιοθετούν στάσεις αποστασιοποίησης/αδιαφορίας σε κοινωνικές συνθήκες όπου θα αναμενόταν σημαντική ηθική εμπλοκή τους. Προκαταρκτικές αναλύσεις διακύμανσης έδειξαν υψηλότερη μέτρηση του φανταστικού ακροατηρίου στους εφήβους, υψηλότερες μετρήσεις προσωπικού μύθου (και πίστης στην ατρωτότητα, ειδικότερα) και εξωτερίκευσης ευθυνών στα αγόρια/στους άνδρες, αλλά υψηλότερες τάσεις βίωσης ντροπής και ενοχής στα κορίτσια/στις γυναίκες. Αναλύσεις ρύθμισης μέσω παλινδρόμησης (ρυθμιστικές μεταβλητές: ηλικιακή περίοδος, φύλο) έδειξαν ισχυρότερη θετική πρόβλεψη της τάσης βίωσης ντροπής από τη μέτρηση του φανταστικού ακροατηρίου στο δείγμα των εφήβων. Δεν καταγράφηκαν ρυθμιστικές επιδράσεις στην αρνητική συμβολή της μέτρησης του προσωπικού μύθου (και της πίστης στην παντοδυναμία, ειδικότερα) στην πρόβλεψη των τάσεων βίωσης ντροπής και ενοχής, ούτε στην αρνητική συμβολή της πίστης στην ατρωτότητα στην πρόβλεψη της μέτρησης ενοχής. Ανεξάρτητες επιδράσεων ήταν και οι θετικές συσχετίσεις της τάσης εξωτερίκευσης ευθυνών με τις μετρήσεις φανταστικού ακροατηρίου και προσωπικού μύθου (και της πίστης στην παντοδυναμία, ειδικότερα), καθώς και η θετική συσχέτιση αποστασιοποίησης και προσωπικού μύθου. Συζητείται η αξία επέκτασης του μοντέλου του Lapsley στην περίοδο της αναδυόμενης ενηλικίωσης, αλλά και της περαιτέρω μελέτης διαστάσεων της αυτοσυνειδησίας σε συνάρτηση με τις ιδιαίτερες προκλήσεις της συγκεκριμένης ηλικιακής περιόδου.

Λέξεις-κλειδιά: *φανταστικό ακροατήριο, προσωπικός μύθος, συναισθήματα αυτοσυνειδησίας, εφηβεία, αναδυόμενη ενηλικίωση*

Συναισθήματα αυτοσυνειδησίας εφήβων και αναδυόμενων ενηλίκων: επιδράσεις φύλου και γνωστικού-θυμικού προφίλ

[1]Ελισάβετ Χρυσοχόου, [1]Βάγια Ρόιδου, [1]Αικατερίνη Παναγιώτα Σταυρουλάκη, & [2]Ana Belen Vivas
[1]Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας
[2]CITY College, University of York Europe Campus, Psychology Department

Τα συναισθήματα αυτοσυνειδησίας συνδέονται στενά με την κοινωνική προσαρμογή και την ψυχική μας υγεία. Παρά τα συνεχώς αυξανόμενα ευρήματα για ενήλικες και κλινικούς πληθυσμούς, γνωρίζουμε ελάχιστα για τους παράγοντες που διαμορφώνουν τις σύνθετες αυτές συναισθηματικές εμπειρίες σε περιόδους έντονης κοινωνικογνωστικής και συναισθηματικής ανάπτυξης, πέραν της παιδικής ηλικίας. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα

μελέτη διερεύνησε τις τάσεις βίωσης ντροπής, ενοχής και αηδίας για τον εαυτό σε συνάρτηση με το φύλο και το γνωστικό-θυμικό προφίλ 318 εφήβων (12-14 και 15-17 ετών) και 324 αναδυόμενων ενηλίκων (18-21 και 22-25 ετών). Αναλύσεις συστάδας ανά ηλικιακή ομάδα αποκάλυψαν δύο προφίλ: (α) ένα πιο προσαρμοστικό, με χαμηλότερα επίπεδα κοινωνικού άγχους (φόβου αρνητικής αξιολόγησης και δυσφορίας-κοινωνικής αποφυγής που εκδηλώνεται γενικά ή σε νέες συνθήκες/μεταξύ αγνώστων συνομηλίκων) και μικρότερη χρήση της εκφραστικής καταστολής αλλά μεγαλύτερη αξιοποίησης της γνωστικής επανεκτίμησης για τη ρύθμιση του συναισθήματος και (β) ένα λιγότερο προσαρμοστικό προφίλ, αντίθετων τάσεων, που στα δείγματα αναδυόμενης ενηλικίωσης χαρακτηριζόταν επιπρόσθετα από υψηλότερες τάσεις εξωτερίκευσης ευθυνών και αποστασιοποίησης. Αναλύσεις διακύμανσης έδειξαν χαμηλότερα επίπεδα ντροπής και αηδίας για τον εαυτό για τους συμμετέχοντες με το πιο προσαρμοστικό προφίλ, αλλά χαμηλότερα επίπεδα ενοχής μόνο για την αντίστοιχη ομάδα των μεγαλύτερων εφήβων. Η συγκεκριμένη ομάδα χαρακτηριζόταν μάλιστα από υψηλότερη τάση αποστασιοποίησης, που ίσως λειτουργεί προστατευτικά ενάντια στις προκλήσεις που θέτει η αυξημένη εστίαση στον εαυτό κατά την περίοδο της ύστερης εφηβείας. Τα επίπεδα των συναισθημάτων αυτοσυνειδησίας δεν διαφοροποιήθηκαν ως προς το φύλο των εφήβων συμμετεχόντων. Καταγράφηκαν, ωστόσο, ενδείξεις ευαλωτότητας στο δείγμα των αναδυόμενων ενηλίκων γυναικών: στη νεότερη ομάδα, οι συμμετέχουσες με το λιγότερο προσαρμοστικό γνωστικό-θυμικό προφίλ βίωναν και υψηλότερα επίπεδα ενοχής, ενώ στη μεγαλύτερη ηλικιακή ομάδα, οι γυναίκες επέδειξαν υψηλότερες τάσεις βίωσης και των τριών συναισθημάτων έναντι των ανδρών συνομηλίκων τους. Τα ευρήματα συζητούνται στο πλαίσιο της περιορισμένης σχετικής βιβλιογραφίας, λαμβάνοντας υπόψη πιθανές επιδράσεις έμφυλης κοινωνικοποίησης σε συνδυασμό με τις αναπτυξιακές προκλήσεις και προτεραιότητες κάθε περιόδου.

Λέξεις-Κλειδιά: *συναισθήματα αυτοσυνειδησίας, συναισθηματική ρύθμιση, κοινωνικό άγχος, εφηβεία, αναδυόμενη ενηλικίωση, φύλο*

Γνωστικά, θυμικά και αξιακά συστατικά της συνείδησης και σχέσεις με γονείς και φίλους στην εφηβεία

Σαλώμη Τζιντζιλόγλου & Ελισάβετ Χρυσοχόου
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας

Η συνείδηση προσεγγίζεται ως ένα πολυδιάστατο σύστημα, στενά συνδεδεμένο με την κοινωνικογνωστική ανάπτυξη του ατόμου. Η μελέτη της στην περίοδο της εφηβείας θεωρείται σημαντική, δεδομένης της αυξημένης εστίασης στον εαυτό και της ευαισθησίας της περιόδου για την ανάπτυξη του ηθικού εαυτού, αλλά και λόγω των προκλήσεων που θέτει ο επαναπροσδιορισμός των σχέσεων του αναπτυσσόμενου ατόμου με τους *σημαντικούς άλλους* της ζωής του. Η παρούσα έρευνα στοχεύει να μελετήσει θυμικά (ηθικά συναισθήματα, ενσυναίσθηση), γνωστικά (ηθικός συλλογισμός) και αξιακά (εσωτερίκευση ηθικών αξιών) συστατικά της συνείδησης σε συνάρτηση με τις αναπαραστάσεις εφήβων για τις σχέσεις με τους γονείς και τους φίλους τους. Χορηγήθηκε σειρά ερωτηματολογίων σε έφηβους και έφηβες 11-18 ετών. Διερευνήθηκαν διαφορές φύλου στις μετρήσεις και οι σχέσεις τους με την ηλικία των εφήβων. Εξετάστηκαν επίσης οι σχέσεις των μετρήσεων της αντιλαμβανόμενης γονικότητας και των σχέσεων με τους φίλους με τις μετρήσεις

συνείδησης, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία των συμμετεχόντων, καθώς και πιθανές ρυθμιστικές επιδράσεις του φύλου τους. Οι αναλύσεις δεν έδειξαν σημαντικές διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών στις μετρήσεις της μελέτης, με εξαίρεση την υψηλότερη εκτίμηση ηθικών αξιών από πλευράς των κοριτσιών. Η ηλικία των συμμετεχόντων/ουσών συσχετίστηκε αρνητικά με τη μέτρηση θυμικής ενσυναίσθησης. Η τάση βίωσης ενοχής συσχετίστηκε θετικά με την αντιλαμβανόμενη μητρική φροντίδα, ενώ η λιγότερο προσαρμοστική τάση βίωσης ντροπής συσχετίστηκε αρνητικά με την αντιλαμβανόμενη πατρική φροντίδα. Η ωριμότητα ηθικού συλλογισμού και η εσωτερίκευση ηθικών αξιών συσχετίστηκαν αρνητικά με την αντιλαμβανόμενη πατρική υπερπροστασία. Αναλύσεις ρύθμισης μέσω παλινδρόμησης έδειξαν ότι καμία από τις παραπάνω σχέσεις δεν διαφοροποιήθηκε ως προς το φύλο των εφήβων. Η περαιτέρω μελέτη συστατικών της συνείδησης μέσα από μια οπτική αναπτυξιακής πλαισίωσης και η επέκταση της σχετικής έρευνας σε άλλες ηλικιακές περιόδους, μπορούν να συνεισφέρουν στη βαθύτερη κατανόηση των μηχανισμών ηθικής ανάπτυξης, προσφέροντας σημαντικές πληροφορίες σε θεωρητικό και εφαρμοσμένο επίπεδο.

Λέξεις-Κλειδιά: *συνείδηση, ηθικά συναισθήματα, ηθικός συλλογισμός, εσωτερίκευση ηθικών αξιών, εφηβεία, γονείς, φίλοι.*

Το συνειδησιακό υπόβαθρο της φιλοκοινωνικής συμπεριφοράς αναδυόμενων ενηλίκων ανδρών και γυναικών και ο ρόλος του οικογενειακού πλαισίου

Ελισάβετ Χρυσοχόου, Γεωργία Ντέντου, Βασιλική Σιτζούκη, Ειρήνη-Χρυσοβαλάντου Παπαδοπούλου, Νάντια Χόκια, Παναγιώτα Πατρίκη, & Μαρία Στρατάκη
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η παρούσα μελέτη εξετάζει το συνειδησιακό υπόβαθρο της φιλοκοινωνικής συμπεριφοράς αναδυόμενων ενηλίκων ανδρών και γυναικών, σε συνάρτηση με τις αναπαραστάσεις τους για τις σχέσεις με τους γονείς και τα αδέρφια τους στο παρόν αλλά και κατά την παιδική ηλικία/εφηβεία. Χορηγήθηκε σειρά ερωτηματολογίων σε 790 άνδρες και γυναίκες 18-25 ετών. Ανάλυση συστάδων επί των μετρήσεων των γνωστικών, θυμικών και αξιακών συστατικών συνείδησης ανέδειξε δύο διακριτά προφίλ: (α) ένα *πιο ώριμο και υψηλότερης ηθικής εμπλοκής* προφίλ, που χαρακτηριζόταν από πιο μια καλύτερα διαμορφωμένη ηθική ταυτότητα, πιο ώριμο ηθικό (φιλοκοινωνικό) συλλογισμό, υψηλότερες τάσεις βίωσης ηθικών συναισθημάτων (ντροπής, ενοχής), ενσυναίσθησης (γνωστικής, θυμικής) και συμπάθειας και χαμηλότερες τάσεις ηθικής αποστασιοποίησης, και (β) ένα *λιγότερο ώριμο και χαμηλότερης ηθικής εμπλοκής* προφίλ με τα αντίθετα χαρακτηριστικά. Μια δεύτερη ανάλυση συστάδων ανέδειξε διακριτά προφίλ αντιλαμβανόμενων σχέσεων στο οικογενειακό πλαίσιο: (α) ένα προφίλ *πιο υποστηρικτικών σχέσεων,* μέσω ενός πιο λειτουργικού γονικού δεσμού ως τη μέση εφηβεία (περισσότερη φροντίδα, λιγότερη υπερπροστασία), χαμηλότερου ψυχολογικού γονικού ελέγχου και πιο ικανοποιητικών αναπαραστάσεων για τις αδελφικές σχέσεις στην παιδική ηλικία και στην τρέχουσα φάση ανάπτυξης (σε γνωστικό, συναισθηματικό, συμπεριφορικό επίπεδο), και (β) ένα προφίλ *λιγότερο υποστηρικτικών σχέσεων* με τα αντίθετα χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με τις αναλύσεις διακύμανσης που ακολούθησαν, οι συμμετέχοντες/ουσες με το πιο ώριμο και υψηλότερης ηθικής εμπλοκής προφίλ έδειξαν υψηλότερες τάσεις εκδήλωσης ανώνυμης και συναισθηματικής-επείγουσας φιλοκοινωνικής συμπεριφοράς και χαμηλότερη τάση

εκδήλωσης δημόσιας φιλοκοινωνικής συμπεριφοράς. Επίσης, οι συμμετέχοντες/ουσες με αναπαραστάσεις πιο υποστηρικτικών οικογενειακών σχέσεων έδειξαν υψηλότερη τάση εκδήλωσης αλτρουιστικής συμπεριφοράς και χαμηλότερη τάση εκδήλωσης δημόσιας φιλοκοινωνικής συμπεριφοράς. Τέλος, καταγράφηκαν χαμηλότερες τάσεις εκδήλωσης αλτρουιστικής συμπεριφοράς για τους άνδρες, παρά για τις γυναίκες με το λιγότερο δυναμικό προφίλ ηθικής ανάπτυξης. Αντιθέτως, το πιο ώριμο και υψηλότερης ηθικής εμπλοκής προφίλ συνδέθηκε με υψηλές μετρήσεις αλτρουιστικής συμπεριφοράς ανεξαρτήτως φύλου. Η συζήτηση των ευρημάτων αναδεικνύει την αξία υιοθέτησης μιας ενοποιητικής οπτικής κατά τη μελέτη της δυναμικής διαδικασίας εναρμόνισης συνείδησης και ηθικής συμπεριφοράς ανά περίοδο και πλαίσιο ανάπτυξης.

Λέξεις-κλειδιά: *φιλοκοινωνική συμπεριφορά, συνείδηση, ηθικά συναισθήματα, ηθικός συλλογισμός, ηθική ταυτότητα, αναδυόμενη ενηλικίωση, γονείς, αδέρφια*

ID:20882 | Παιδιά και Έφηβοι με Χρόνιες Σωματικές Ασθένειες: Ζώντας ανάμεσα στη Χαρά και τη Λύπη

Ασπασία Μάντζιου[1], Φωτεινή Μπονώτη[1], Ειρήνη Δερμιτζάκη[1], Πλουσία Μισαηλίδη[2]
[1] *Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*
[2] *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Μία Χρόνια Ασθένεια είναι μία απαιτητική και δύσκολη κατάσταση για ένα παιδί ή ένα έφηβο, καθώς αφενός καλείται να διαχειριστεί τις αλλαγές που συμβαίνουν σε κοινωνικό, ψυχολογικό και βιολογικό επίπεδο και αφετέρου να προσαρμόσει τη ζωή του στη Χρόνια Ασθένεια. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο παιδιά και έφηβοι με ΧΑ βιώνουν τα συναισθήματα της χαράς και της λύπης. Το δείγμα αποτέλεσαν 45 παιδιά και έφηβοι με ΧΑ που εξισώθηκαν ως προς το φύλο και την ηλικία με 45 παιδιά και εφήβους χωρίς ιατρική εμπειρία. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν (α) να σχεδιάσουν τον εαυτό τους όταν βιώνουν τα συναισθήματα της χαράς και της λύπης και (β) να συμπληρώσουν την Child Attitude Toward Illness Scale (CATIS). Τα σχέδια αναλύθηκαν ως προς τον βαθμό στον οποίο εξέφραζαν το κάθε συναίσθημα, αλλά και τους γραφικούς δείκτες που περιλάμβαναν για την αναπαράσταση των υπό εξέταση συναισθημάτων. Συνολικά, οι συμμετέχοντες και των δύο ομάδων χρησιμοποίησαν την έκφραση του προσώπου για να αποδώσουν τα συναισθήματα της χαράς και της λύπης, ενώ οι συμμετέχοντες με ΧΑ βρέθηκε ότι (α) χρησιμοποιούν πιο συχνά δείκτες περιεχομένου (π.χ. γλυκά, ιατρικά εργαλεία) και (β) συνδέουν πιο συχνά το συναίσθημα της λύπης με την ιατρική τους εμπειρία. Επίσης, βρέθηκε, ότι η θετική στάση που έχουν τα παιδιά και οι έφηβοι απέναντι στη ΧΑ που αντιμετωπίζουν, έτσι όπως αναδείχθηκε από την κλίμακα CATIS, συσχετίζεται θετικά με την εκφραστικότητα των σχεδίων τους. Τα αποτελέσματα συζητώνται ως προς τη δυνατότητα αξιοποίησής τους τόσο από τα ίδια τα άτομα με ΧΑ όσο και από το υποστηρικτικό τους πλαίσιο με σκοπό την καλύτερη διαχείριση της ασθένειας και του αντίκτυπου που έχει σε όλους τους τομείς της ζωής τους.

Λέξεις κλειδιά: *Έφηβοι, Παιδιά, Χαρά, Λύπη, Χρόνιες Ασθένειες*

ID:20883 | Στάσεις και αντιλήψεις φιλίας νέων ενηλίκων με διαταραχή αυτιστικού φάσματος επιπέδου υποστήριξης Ι

Δέσποινα Διαμαντοπούλου[1], Αναστασία Αλευριάδου[1], Στεργιανή Γκιαούρη[2], Ελισάβετ Χρυσοχόου[1]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*
[2] *Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*

Η παρούσα μελέτη, διερεύνησε τις στάσεις και τις αντιλήψεις για τη φιλία 19 νεαρών ενηλίκων από 18 έως 25 ετών, με μέσο όρο ηλικίας τα 23,2 έτη, με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) επιπέδου υποστήριξης Ι. Σκοπός της έρευνας ήταν η κατανόηση των στάσεων και αντιλήψεων των συμμετεχόντων/ουσών για τη φιλία και η διερεύνηση των παραγόντων που επηρέασαν το σχηματισμό και τη διατήρηση των φιλιών τους ως τώρα. Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, ενώ η ανάλυση έγινε βάσει του μοντέλου των Miles και Huberman (1994). Τα δεδομένα κωδικοποιήθηκαν με εννοιολογικούς ορισμούς, ομαδοποιήθηκαν βάσει κοινών χαρακτηριστικών και οργανώθηκαν σε 12 κατηγορίες, οι οποίες συσχετίστηκαν με τα ερευνητικά ερωτήματα. Η ποιοτική ανάλυση των μετεγγραφών των ημιδομημένων συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν έγινε με τη μέθοδο των Miles και Huberman (1994). Τα ευρήματα ανέδειξαν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι συμμετέχοντες/ουσες στην κοινωνικοποίηση και την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων. Αν και όλοι/ες οι συμμετέχοντες/ουσες είχαν έναν/μία τουλάχιστον φίλο/η και επιδίωκαν κοινωνικές επαφές, ανέφεραν υψηλά επίπεδα μοναξιάς και εξέφρασαν την επιθυμία για περισσότερες και σταθερότερες φιλίες στο μέλλον. Τα αποτελέσματα συζητούνται σε συνάρτηση με τη σχετική βιβλιογραφία, εστιάζοντας στις ανάγκες για εξατομικευμένες υποστηρικτικές παρεμβάσεις. Προτείνονται παρεμβάσεις για τη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων ατόμων με ΔΑΦ, τη μείωση της κοινωνικής απομόνωσης και την ενίσχυση της δημιουργίας ποιοτικών, στέρεων και πιο αμοιβαίων φιλικών σχέσεων. Υποστηρικτικό ρόλο στις σχετικές προσπάθειες μπορούν να διαδραματίσουν τα μέλη της οικογένειας, οι εκπαιδευτικές δομές και οι τεχνολογικές εφαρμογές.

ID:20884 | Πειθώ και Κοινωνική Επιρροή: διαρκή ζητούμενα, νέες θεωρητικές αναζητήσεις και ερευνητικές πλαισιώσεις

Γεράσιμος Προδρομίτης
Εργαστήριο Πειραματικής Κοινωνικής Ψυχολογίας, Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Οι διαδικασίες αλλαγής των κοινωνικών στάσεων και των φαινομένων κοινωνικής επιρροής συνιστούν διαχρονικά πεδία θεωρητικού στοχασμού και έρευνας που εκφράζουν πρωτοτυπικά την ιδιαιτερότητα του κοινωνιοψυχολογικού βλέμματος. Η μακρόχρονη αλληλεπίδραση μεταξύ των γνωστικών μοντέλων πειθούς και της θεωρίας των ενεργών μειονοτήτων έχει οδηγήσει στον εντοπισμό πολυεπίπεδων μηχανισμών που διέπουν τόσο τις ατομικές αλλαγές στην κρίση, την αντίληψη και την συμπεριφορά όσο και στην διαμόρφωση, διατήρηση και αλλαγή του κοινωνικού πεδίου. Το συγκεκριμένο συμπόσιο απαρτίζεται από παρουσιάσεις πρόσφατων πειραματικών ερευνών πεδίου, οι οποίες αφενός θέτουν και εμπλουτίζουν τα διαρκή θεωρητικά, μεθοδολογικά και μεταθεωρητικά ζητούμενα του χώρου και αφετέρου αντιπροσωπεύουν νέες προτάσεις και απόπειρες προσέγγισης του πραγματικού. Η ανακοίνωση της Σταυράκη αναδεικνύει την δυναμική των μεταγνωστικών διεργασιών στην αλλαγή των κοινωνικών στάσεων, μια προσέγγιση που αντιπροσωπεύει μια πολλά υποσχόμενη ερευνητική προοπτική, προερχόμενη από τα παραδοσιακά γνωστικά μοντέλα στο ερευνητικό πεδίο της πειθούς. Η ανακοίνωση της Τσιτσέλη διερευνά την επιδραστικότητα στίχων διαφορετικής κοσμοθεωρητικής πλαισίωσης των σχέσεων-ατόμου κοινωνίας στην συγκρότηση του «νοήματος ζωής», δίνοντας έμφαση τις διαστάσεις της πρωτογενούς και δευτερογενούς νόησης κατά την επεξεργασία των ερεθισμάτων, μέσα από μια συνδυαστική απόπειρα αξιοποίησης θεωρητικών και μεθοδολογικών εργαλείων τόσο της πειθούς όσο και της επιρροής. Οι ανακοινώσεις των Γαρδικιώτη και Πηλιούση αφενός και Κοντού αφετέρου αξιοποιούν την παράδοση της μειονοτικής επιρροής προσεγγίζοντας σύγχρονες «συντηρητικές» και «προοδευτικές» συγκρουσιακές οπτικές και δοκιμάζοντας έναν «έμπρακτο διάλογο» μεταξύ κλασσικής θεωρίας και σύγχρονων φαινομένων μειονοτικής έκφρασης και διεκδίκησης. Συνδυαστικά, οι ανακοινώσεις ως προτάσεις διαρκούς αναμέτρησης της θεωρίας με την πραγματικότητα, αποτελούν δείγματα προσέγγισης της διαλεκτικής μεταξύ του «γνωστικού» και του «κοινωνιακού» άξονα, που διέπουν διαχρονικά τα φαινόμενα πειθούς και επιρροής.

Η Θεωρία της Αυτοεπικύρωσης: Μεταγνωστικές Διαδικασίες στην Αλλαγή των Στάσεων μέσω της Πειθούς

Μαρία Σταυράκη
Τμήμα Ψυχολογίας, Universidad de Castilla La Mancha (Spain)

Τα παραδοσιακά γνωστικά μοντέλα στο ερευνητικό πεδίο της πειθούς (όπως το Μοντέλο Πιθανότητας Λεπτομερούς Επεξεργασίας) περιγράφουν ότι οι στάσεις μπορούν να τροποποιηθούν μέσω διαδικασιών που περιλαμβάνουν υψηλά ή χαμηλά επίπεδα σκέψης σχετικά με το αντικείμενο της στάσης. Ωστόσο, σύμφωνα με μια πιο πρόσφατη μεταγνωστική προσέγγιση, τη Θεωρία της Αυτοεπικύρωσης (Self-Validation Theory), οι σκέψεις αποκτούν μεγαλύτερη σημασία για τις στάσεις και τη συμπεριφορά

καθώς αυξάνεται η αντιλαμβανόμενη εγκυρότητά τους. Αντί να επικεντρώνεται στην αντικειμενική ακρίβεια των σκέψεων, η έρευνα στην αυτοεπικύρωση εστιάζει στην υποκειμενική αίσθηση ότι οι σκέψεις είναι έγκυρες ή κατάλληλες για χρήση. Οι άνθρωποι τείνουν να βασίζονται περισσότερο σε μια σκέψη όταν την αντιλαμβάνονται ως πιθανώς αληθή (γνωστική επικύρωση) ή επειδή η σκέψη αυτή τους κάνει να νιώθουν καλά (συναισθηματική επικύρωση). Οι αντιλήψεις για την εγκυρότητα των σκέψεων επηρεάζονται από παράγοντες που σχετίζονται άμεσα με τις σκέψεις καθώς και από τυχαίους παράγοντες (π.χ. συναισθηματική διάθεση, αίσθηση ευκολίας), ενώ η επίδραση αυτών των παραγόντων μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τη σημασία τους. Επιπλέον, ατομικοί και καταστασιακοί παράγοντες λειτουργούν ως ρυθμιστικές μεταβλητές επηρεάζοντας το πότε οι άνθρωποι βασίζονται στις αντιλήψεις τους για την εγκυρότητα και ποιες σκέψεις θεωρούν σημαντικές για επικύρωση. Συνοπτικά, η Θεωρία της Αυτοεπικύρωσης αποτελεί ένα ολοκληρωμένο και ενοποιητικό πλαίσιο για τη μελέτη της χρήσης των σκέψεων σε ένα ευρύ φάσμα μεταβλητών, αποτελεσμάτων και πεδίων της ψυχολογίας.

«Τι θέλει να πει ο στίχος;»: Γνωστικές και μεταγνωστικές κοινωνιογνωστικές διεργασίες και επιδράσεις σε εκδοχές νοήματος ζωής, πειραματική διερεύνηση

Αντωνία Τσιτσέλη
Εργαστήριο Πειραματικής Κοινωνικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Η νοηματοδοτική λειτουργία περιγράφει και περιγράφεται από τη σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο. Τόσο οι αλληλεπιδράσεις με τους άλλους όσο και η επεξεργασία μηνυμάτων που αφορούν σε περιγραφές και αξιολογήσεις της ανθρώπινης φύσης, της κοινωνικής τάξης και της ύπαρξης γενικώς, ενεργοποιούν, ενισχύουν και αλλάζουν κοσμοθεωρητικές οπτικές. Η τέχνη, γενικώς, και οι στίχοι, ειδικώς, ως φορείς νοημάτων, ενισχύουν αντιλήψεις για την κοινωνία, τους ανθρώπους και το νόημα της ζωής. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα πειραματική μελέτη διερευνά την επιδραστικότητα στίχων διαβαθμιζομένων πάνω στον άξονα απόσυρσης – ενεργοποίησης, δια μέσου διαστάσεων πρωτογενών και δευτερογενών γνωστικών διεργασιών. Αξιοποιώντας συνθετικά μεθοδολογικά και θεωρητικά εργαλεία τόσο του γενετικού μοντέλου επιρροής όσο και των σύγχρονων γνωσικών μοντέλων πειθούς ταυτοποιήθηκαν αξιολογικές διαστάσεις τόσο του περιεχομένου με ευρύτερη κοινωνική – νοηματοδοτική σημασία όσο και της δευτερογενούς - συναισθηματικής διάστασης της μεταγνώσης. Οι τρεις πειραματικές συνθήκες μεταξύ υποκειμένων φάνηκε να αντιστοιχούν σε διαφορετικές μορφές έκφρασης της σχέσης δημόσιου – ιδιωτικού εαυτού με το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο και εμφάνισαν σαφείς διαφοροποιήσεις, αλλά και σχέσεις εκλεκτικής συγγένειας μεταξύ τους. Η αξιοποίηση εργαλείων από τον χώρο της πειθούς και της κοινωνικής επιρροής προέκυψε ιδιαίτερα παραγωγική, εφόσον αυτά όχι μόνο αποδείχθηκαν έγκυρα στη διαδικασία ταυτοποίησης των ερεθισμάτων κατά την πρωτογενή και δευτερογενή επεξεργασία τους, αλλά και λειτούργησαν ως διαμεσολαβητικοί παράγοντες των εκδοχών νοηματοδότησης. Τα ευρήματα ανέδειξαν το πότε και πως πριμοδοτείται κάθε νοηματοδοτικός πόλος, αποκαλύπτοντας, ταυτόχρονα, σε κάποιο βαθμό, ότι η ενίσχυση του ίδιου πόλου περνάει από διαφορετικές πρωτογενείς και δευτερογενείς συλλογιστικές που απελευθερώνουν τα διαφορετικά μηνύματα.

Η παραπληροφόρηση ως μειονοτική επιρροή: Μια απόπειρα πειραματικής διερεύνησης

Αντώνης Γαρδικιώτης & Αχιλλέας Πηλιούσης
Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η επιρροή των φαινομένων της παραπληροφόρησης σε κοινωνικό, οικονομικό, και πολιτικό επίπεδο έχει προκαλέσει το έντονο ενδιαφέρον όχι μόνο της ερευνητικής κοινότητας, αλλά και της κοινωνίας στο σύνολο της. Στο πλαίσιο αυτό, τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά η ψυχολογική έρευνα, εστιάζοντας κυρίως στις (κοινωνικο) ψυχολογικές διαδικασίες που ευνοούν και προβλέπουν την επιρροή της παραπληροφόρησης. Η παρούσα έρευνα συνεισφέρει στη σχετική βιβλιογραφία προσεγγίζοντας τα φαινόμενα αυτά ως μια διαδικασία κοινωνικής επιρροής. Συγκεκριμένα, η παραπληροφόρηση μπορεί να γίνει αντιληπτή ως απόπειρα μιας μειονοτικής ομάδας, η οποία τείνει να επηρεάσει τις απόψεις και τις στάσεις των πολλών αποδεκτών σχετικά με ένα θέμα. Για να διερευνηθεί η υπόθεση αυτή σχεδιάστηκε μια πειραματική μελέτη, όπου μια μειονοτική ομάδα ενάντια στον εμβολιασμό της Covid-19 υποστηρίζει έναν μύθο σχετικά με τις παρενέργειες του εμβολιασμού στους πολίτες. Οι συμμετέχοντες κατά την προμέτρηση θα συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο με τις βασικές εξαρτημένες μεταβλητές (άμεση επιρροή: πεποιθήσεις και στάσεις απέναντι στον εμβολιασμό, καθώς και μετρήσεις έμμεσης επιρροής) και μια σειρά συμμεταβλητών (π.χ. ιδεολογικό αυτοπροσδιορισμό). Στη συνέχεια θα εκτεθούν στο μήνυμα επιρροής (μύθο περί εμβολιασμού) και κατόπιν θα συμπληρώσουν τις μετρήσεις της άμεσης και έμμεσης επιρροής. Στις διαφορετικές πειραματικές συνθήκες οι συμμετέχοντες θα κληθούν, μετά την έκθεση στον μύθο και πριν την επανασυμπλήρωση του ερωτηματολογίου της άμμεσης και έμμεσης επιρροής, να ακολουθήσουν διαφορετικές ψυχολογικές διαδικασίες (ψυχολογιοποίησης, κοινωνικής σύγκρισης, γνωστικής ακύρωσης), ενώ στην ομάδα ελέγχου οι συμμετέχοντες θα κληθούν απλά να συμπληρώσουν το τελικό ερωτηματολόγιο. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα διαλευκάνουν το κατά πόσο οι διαδικασίες μειονοτικής επιρροής ή/και της αντίστασης σε αυτήν μπορούν να εξηγήσουν τα φαινόμενα επιρροής της παραπληροφόρησης.

"Could degrowth get any growth?". Ιδεολογικές παράμετροι και κοινωνιογνωστικές επεξεργασίες στις διαδικασίες κοινωνικής επιρροής της αποανάπτυξης.

Στάθης Κοντός
Εργαστήριο Πειραματικής Κοινωνικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας,
Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Με την αύξηση της θερμοκρασίας της επιφάνειας της γης να προσεγγίζει και σε πολλές περιπτώσεις να υπερβαίνει τους 1.5 °C ,σε σχέση με την προβιομηχανική εποχή, υπάρχουν άνθρωποι και κινήματα που υπερασπίζονται ριζοσπαστικές αλλαγές στον δυτικό τρόπο ζωής, με έμφαση στη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος και του δίκαιου διαμοιρασμού αγαθών, για να εξομαλυνθούν οι συνέπειες της οικολογικής, οικονομικής και κοινωνικής κρίσης. Σε αυτή τη σειρά ερευνών εξετάσαμε τις κοινωνιογνωστικές επεξεργασίες που προκαλούνται στους δέκτες της επιχειρηματολογίας του αντινομιστικού κινήματος της αποανάπτυξης και τη σχέση τους με τον ιδεολογικό προσανατολισμό των συμμετεχόντων

και το βαθμό πολιτικοποίησης τους. Στην πρώτη έρευνα συγκρίναμε την κοινωνική επιρροή (έμμεση και άμεση) διαφόρων στυλ επιχειρηματολογίας της αποανάπτυξης, με βάση επιμέρους διαστάσεις βασισμένες στη διάκριση ισχυρών-ασθενών και μειονοτικών-πλειονοτικών (ισχυρά-ασθενή/συγκρουσιακά-συναινετικά), καλώντας τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν και κατ' αυτό τον τρόπο να εστιάσουν στο περιεχόμενο των επιχειρημάτων που ανέγνωσαν. Στη δεύτερη έρευνα μελετήθηκε η κοινωνική επιρροή (άμεσης και έμμεσης) της πιο επιδραστικής επιχειρηματολογίας της αποανάπτυξης, που παρουσιάστηκε στους συμμετέχοντες σε τέσσερεις διαφορετικές συνθήκες, που αφορούν την κατάταξη της πηγής σε α. κοινωνικές και β. πολιτικές κατηγορίες και την αξιολόγηση της γ. με ψυχολογικούς όρους ή δ. με βάση την προσλαμβανόμενη συμφωνία- διαφωνία με βασικές κοσμοθεωρίες. Τέλος επιχειρήθηκε σύγκριση της επιρροής της επιχειρηματολογία αποανάπτυξης μεταξύ των διαφορετικών πειραματικών χειρισμών των δύο ερευνών (εστίαση στην πηγή- εστίαση στο περιεχόμενο).

ID:20886 | Η επίδραση του άγχους εξετάσεων στις αγχώδεις διαταραχές και τη μείζονα καταθλιπτική διαταραχή

Ηλιάνα Γάλλιου[1], Σπυρίδων Κάμτσιος[2]
[1] Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Στη σύγχρονη βιβλιογραφία αναφέρεται ότι παιδιά και έφηβοι με υψηλό άγχος εξετάσεων συχνά αναφέρουν συμπτώματα ή/και πληρούν τα διαγνωστικά κριτήρια για συναισθηματικές διαταραχές (αγχώδεις διαταραχές και κατάθλιψη). Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει την επίδραση του άγχους εξετάσεων στις αγχώδεις διαταραχές και τη μείζονα καταθλιπτική διαταραχή. Η μελέτη, επίσης, εξέτασε την επίδραση κοινωνικο - δημογραφικών χαρακτηριστικών στη διαφοροποίηση των αγχωδών διαταραχών, της μείζονος καταθλιπτικής διαταραχής και του άγχους εξετάσεων των συμμετεχόντων. Το δείγμα της έρευνας περιελάμβανε 530 εφήβους/ες (205 αγόρια και 325 κορίτσια) ηλικίας 13 έως 18 ετών, που συμπλήρωσαν τα παρακάτω ερωτηματολόγια: (α) Revised Child Anxiety and Depression Scale (RCADS) και (β) Multidimensional Test Anxiety Scale (MTAS). Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι το άγχος εξετάσεων παρουσιάζει στατιστικά σημαντικές θετικές συσχετίσεις, που κυμαίνονταν από μέτριες προς υψηλές, με όλες τις αγχώδεις διαταραχές (διαταραχή άγχους αποχωρισμού, γενικευμένη αγχώδης διαταραχή, διαταραχή πανικού, κοινωνική αγχώδης διαταραχή, ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή) και με τη μείζονα καταθλιπτική διαταραχή. Από τα αποτελέσματα των αναλύσεων παλινδρόμησης αναδείχθηκε ότι το άγχος εξετάσεων ήταν θετικός προβλεπτικός παράγοντας για τις αγχώδεις διαταραχές και τη μείζονα καταθλιπτική διαταραχή. Περαιτέρω, αναδείχθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των φύλων στις αγχώδεις διαταραχές και την κατάθλιψη, ενώ από την ανάλυση διακύμανσης για ανεξάρτητες μετρήσεις ως προς έναν παράγοντα δε φάνηκε σημαντική επίδραση του μορφωτικού επιπέδου των γονέων ούτε στο άγχος εξετάσεων ούτε στις συναισθηματικές διαταραχές, εκτός της γενικευμένης αγχώδους διαταραχής. Τα αποτελέσματα της μελέτης συζητούνται στο πλαίσιο της σύγχρονης έρευνας και εξετάζεται η χρησιμότητά τους για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης.

ID:20888 | Η επίδραση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας και της ακαδημαϊκής ανθεκτικότητας στα επίπεδα άγχους εξετάσεων

Ηλιάνα Γάλλιου[1], Σπυρίδων Κάμτσιος[2]
[1] Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Σύμφωνα με την πρόσφατη βιβλιογραφία, κοινό φαινόμενο μεταξύ των μαθητών/τριών αποτελεί το άγχος εξετάσεων, που σε υψηλά επίπεδα επηρεάζει δυσμενώς τη σχολική επίδοση, την ψυχική τους υγεία και την ευημερία τους. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει την επίδραση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας και της ακαδημαϊκής ανθεκτικότητας στα επίπεδα άγχους εξετάσεων. Η μελέτη, επίσης, εξέτασε πιθανές διαφορές μεταξύ των φύλων στις τιμές του άγχους των εξετάσεων, στα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και στις επιμέρους διαστάσεις της ακαδημαϊκής ανθεκτικότητας των συμμετεχόντων. Το δείγμα της έρευνας περιελάμβανε 530 εφήβους/ες (205 αγόρια και 325 κορίτσια) ηλικίας 13 έως 18 ετών, οι οποίοι/ες συμπλήρωσαν τα εξής ερωτηματολόγια: (α) HEXACO Personality Inventory Revised (HEXACO-PI-R), (β) Revised Academic Hardiness Scale (RAHS) και (γ) Multidimensional Test Anxiety Scale (MTAS). Από τα αποτελέσματα των αναλύσεων συσχέτισης και παλινδρόμησης αναδείχθηκε ότι συγκεκριμένα χαρακτηριστικά προσωπικότητας συνδέθηκαν στατιστικά σημαντικά (η συναισθηματικότητα/νευρωτισμός μέτρια θετικά, ενώ η εξωστρέφεια μέτρια αρνητικά) με το άγχος εξετάσεων και εξηγούσαν το 20% της διακύμανσης. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι διαστάσεις της ακαδημαϊκής ανθεκτικότητας συνδέθηκαν στατιστικά σημαντικά (ο έλεγχος μέτρια προς υψηλά αρνητικά, ενώ η δέσμευση χαμηλά θετικά) με το άγχος εξετάσεων και εξηγούσαν το 33% της διακύμανσης. Περαιτέρω, αναδείχθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των φύλων αφενός στην προσωπικότητα (υψηλότερες ήταν οι βαθμολογίες των κοριτσιών στους παράγοντες προσωπικότητας πλην της εξωστρέφειας, ωστόσο η προσήνεια δεν διαφοροποιήθηκε μεταξύ των φύλων) και αφετέρου στην ακαδημαϊκή ανθεκτικότητα (υψηλότερες βαθμολογίες σημειώθηκαν από τα αγόρια στον έλεγχο, ενώ στη δέσμευση υψηλότερες ήταν οι βαθμολογίες των κοριτσιών). Τέλος, από την ανάλυση διακύμανσης για ανεξάρτητες μετρήσεις ως προς έναν παράγοντα δεν φάνηκε σημαντική επίδραση του μορφωτικού επιπέδου των γονέων στο άγχος εξετάσεων. Τα αποτελέσματα της μελέτης συζητούνται στο πλαίσιο της σύγχρονης έρευνας και εξετάζεται η χρησιμότητά τους για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης.

ID:20889 | Κοινωνικές αναπαραστάσεις των σερβιτόρων για την κοινωνική τους ταυτότητα: μια αποτύπωση της εργασιακής πραγματικότητας μέσα από το λόγο

Περικλής Αντωνακάκης
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να αναδείξει τις κοινωνικές αναπαραστάσεις που κατασκευάζουν οι σερβιτόρες/-οι για την κοινωνική τους ταυτότητα. Συγκεκριμένα διερευνάται ο τρόπος με τον οποίο οι εν λόγω εργαζόμενες/-οι αισθάνονται, σκέφτονται και αλληλεπιδρούν στο εργασιακό περιβάλλον. Στο πλαίσιο των νέων μορφών απασχόλησης, η διαμόρφωση της εργασιακής ταυτότητας αποτελεί μια πολύπλοκη διαδικασία. Ο κλάδος του επισιτισμού συγκροτεί ένα πεδίο απασχόλησης με ευέλικτα και επισφαλή χαρακτηριστικά, ενώ παρατηρείται ένας συνεχώς αυξανόμενος αριθμός κυρίως νέων απασχολούμενων σε αυτόν. Ο θεωρητικός προβληματισμός αντλεί στοιχεία από τα πεδία της Κοινωνιολογίας και της Κοινωνικής Ψυχολογίας και εξετάζει την ιδιαίτερη δομή της ταυτότητας των εργαζομένων βασιζόμενη στη θεωρία των κοινωνικών αναπαραστάσεων του Moscovici και της κοινωνικής ταυτότητας των Tajfel και Turner.
Το υλικό της έρευνας αποτελείται από είκοσι ημι-δομημένες συνεντεύξεις με σερβιτόρους/-ες, ηλικίας από 19 έως 55 (Μ.Ο.=31,73· Τ.Α.=12.28), με χρόνο προϋπηρεσίας από 1 έως 27 έτη (Μ.Ο.=8,82· Τ.Α.=7.87), που ερωτήθηκαν σε ερωτήσεις σχετικές με την εργασιακή τους εμπειρία. Η ανάλυση των δεδομένων των συνεντεύξεων πραγματοποιήθηκε μέσω του λογισμικού ανοιχτού κώδικα Iramuteq. Η πολυπαραγοντική ανάλυση αντιστοιχιών ανέδειξε τέσσερις θεματικές κατηγορίες, οι οποίες αποτυπώνουν τις οργανωτικές αρχές της σκέψης των συμμετεχουσών/-όντων σχετικά με την αντίληψη του εαυτού στον εργασιακό χώρο, την απόδοση ευθυνών με ρεπερτόριο διεκδίκησης, το αίσθημα του εαυτού στο εργασιακό περιβάλλον, και την αποτύπωση των χαρακτηριστικών της απασχόλησης στην εστίαση. Ακόμα, παρατηρήθηκαν διαφοροποιήσεις ως προς τη διαδικασία της επικέντρωσης της αναπαράστασης βάσει της ηλικίας και των χρόνων προϋπηρεσίας του δείγματος της έρευνας. Συγκεκριμένα, η ομάδα των μεγαλύτερων ηλικιακά και πιο έμπειρων επαγγελματικά ατόμων ανέδειξε περισσότερο στο λόγο προβληματικές που αφορούν εργασιακά δικαιώματα, ενώ η ομάδα των μικρότερων ηλικιακά ατόμων ανέδειξε σε μεγαλύτερο βαθμό προβληματικές εργασιακών συνθηκών.

ID:20890 | Συναισθήματα Επίτευξης σε Περιβάλλον Μάθησης Εικονικής Πραγματικότητας: Διερεύνηση του Ρόλου των Κινήτρων και του Γνωστικού Φόρτου

Κατερίνα Νεραντζάκη
Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η τεχνολογία της Εικονικής Πραγματικότητας (VR) έχει διευρύνει σημαντικά τις εφαρμογές της στην εκπαίδευση, προσφέροντας καθηλωτικές εμπειρίες που ενισχύουν τη μάθηση σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Η κατανόηση του ρόλου των συναισθημάτων σε περιβάλλοντα μάθησης που βασίζονται στην τεχνολογία είναι κρίσιμη για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων. Ωστόσο, υπάρχει περιορισμένη γνώση σχετικά με την επίδραση των συναισθημάτων στη μάθηση σε περιβάλλοντα VR. Η παρούσα μελέτη είχε σκοπό να διερευνήσει τον τρόπο που τα περιβάλλοντα VR προκαλούν συναισθήματα επίτευξης στους/στις φοιτητές/τριες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εάν αυτά τα συναισθήματα σχετίζονται με τα κίνητρα, το γνωστικό φορτίο και την επίδοση. Το δείγμα περιλάμβανε 135 προπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες. Οι συμμετέχοντες/ουσες αλληλεπέδρασαν με μια εφαρμογή VR που σχεδιάστηκε για να παρέχει βασικές πληροφορίες σχετικά με ιστορικά γεγονότα. Μετά την αλληλεπίδραση με την εφαρμογή, συμπλήρωσαν ένα τεστ γνώσεων βασισμένο στο περιεχόμενό της και ανέφεραν τα συναισθήματα που βίωσαν (τρία θετικά συναισθήματα: ενθουσιασμός, υπερηφάνεια και ελπίδα, και πέντε αρνητικά: άγχος, απογοήτευση, ντροπή, θυμός και βαρεμάρα). Επιπλέον, αξιολόγησαν τη δυσκολία της εφαρμογής και τα κίνητρα ενασχόλησης. Τα ευρήματα έδειξαν ότι το περιβάλλον VR προκάλεσε τόσο θετικά όσο και αρνητικά συναισθήματα. Τα κίνητρα και η επίδοση βρέθηκαν να επηρεάζουν σημαντικά τα θετικά συναισθήματα, ενώ ο γνωστικός φόρτος συσχετίστηκε έντονα με τα αρνητικά συναισθήματα, ιδιαίτερα με τη βαρεμάρα και την απογοήτευση. Συζητούνται οι εφαρμογές για την εκπαιδευτική πρακτική.

ID:20891 | Αυτοέκφραση και συναισθηματική συνειδητότητα μέσω της μελοποίησης ποιήματος από μαθητές μουσικού σχολείου

Γρηγόρης Μιχάλης[1], Παναγιώτης Πολίτης [2]
[1] Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[2] Μουσικό Σχολείο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών είναι ένας από τους βασικότερους στόχους της σχολικής ζωής και της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Συμβάλει τόσο στην ομαλή και ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού όσο και στην αποτελεσματικότερη προσαρμογή του στο σχολικό περιβάλλον και τη μαθησιακή του εξέλιξη. Για τη επίτευξή της, όχι πάντοτε εύκολη, εφαρμόζονται προγράμματα του υπουργείου παιδείας που απευθύνονται σε όλο το μαθητικό πληθυσμό αλλά και μεμονωμένες δράσεις επιλεγμένες από τον εκάστοτε εκπαιδευτικό της τάξης. Μια τέτοια δράση είναι αυτή που θα παρουσιάσουμε και υλοποιείται σε δύο μουσικά σχολεία της Ηπείρου, σχολεία που λόγω της συγκεκριμένης «καλλιτεχνικής» τους κατεύθυνσης και του διαφορετικού μαθητικού πληθυσμού έχουν τη δυνατότητα και την τεχνογνωσία να εφαρμόσουν εναλλακτικές μορφές παρέμβασης.
Στο μάθημα της Νέας Ελληνικής γλώσσας οι φιλόλογοι, πέραν της κλασσικής ανάλυσης του ποιήματος «Ερωτόκριτος» που έγινε στα πλαίσια του μαθήματος, ανέθεσαν στους μαθητές τη μελοποίησή του. Βασισμένοι στις θεωρητικές τους γνώσεις και τις δεξιότητές τους κλήθηκαν να συνεργαστούν ώστε να επενδύσουν τους στίχους με μουσική βασισμένη στα μουσικά όργανα που εξασκούνται. Χωρίστηκε η κάθε τάξη σε ομάδες 6 ατόμων που το καθένα ασχολείται με διαφορετικό μουσικό όργανο. Η κάθε ομάδα, αφού μελετήσει το ποίημα πιο διεξοδικά απ' ότι έγινε στην τάξη, στη συνέχεια θα ακολουθήσει βήματα για τη μελοποίηση του ποιήματος κατά τη διάρκεια των οποίων θα έχουν τη διακριτική υποστήριξη του καθηγητή μουσικής. Σε εκδήλωση του σχολείου ανοιχτή προς το ευρύ κοινό η κάθε ομάδα θα παρουσιάσει το αποτέλεσμα της εργασίας της παίζοντας το τραγούδι που συνέθεσε. Τέλος, θα συμπληρώσουν ερωτηματολόγιο στο οποίο μεταξύ άλλων θα αποτυπώσουν πώς ένιωσαν κατά τη διάρκεια της δράσης, αν και πόσο τους βοήθησε να κατανοήσουν περισσότερο τα νοήματα που περιέχει το ποίημα, να εμβαθύνουν στα συναισθήματα που αυτό κινητοποιεί, να έρθουν σε επαφή και να εκφράζουν καλύτερα τα δικά τους συναισθήματα, αν συνέβαλε στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας και της αποδοχής κ.α.

ID:20892 | «Οι Τραυματικές Εμπειρίες της Παιδικής Ηλικίας ως Προβλεπτικός Παράγοντας για τον Φόβο του Σωματικού Πόνου: Σύγκριση ανάμεσα σε δύο Ηλικιακές Ομάδες Ενηλίκων»

Αναστάστιος Καλογήρου[1], Δρ Χρυσούλα (Σύλια) Γιαννοπούλου[2]
[1] Ψυχολόγος MSc, Μητροπολιτικό Κολλέγιο
[2] Ψυχολόγος - Ψυχοθεραπεύτρια, BA, MSc, Psy.D. – Academic Programme Leader στο MA Συμβουλευτικής & Ψυχοθεραπείας, Μητροπολιτκό Κολλέγιο

Εισαγωγή: Έχει φανεί σε έρευνες πως τα άτομα που έχουν πρώιμες τραυματικές εμπειρίες, βιώνουν σε μεγαλύτερη ένταση τον πόνο (Sachs-Ericsson et al., 2017; Gasperi et al., 2021). Επίσης, η σωματική και η σεξουαλική κακοποίηση αλλά και η γονεϊκή παραμέληση, συνδέονται θετικά με τον χρόνιο πόνο (Spiegel et al., 2015; Hart-Johnson et al., 2015; Ziadni et al., 2020).

Σκοπός: Η παρούσα μελέτη είχε σκοπό να διερευνήσει την σχέση ανάμεσα στον φόβο για τον σωματικό πόνο και τις πρώιμες τραυματικές εμπειρίες σε άτομα του γενικού πληθυσμού, καθώς και να συγκρίνει δύο ηλικιακές ομάδες (18 – 36 & 37 και άνω) ως προς την εκδήλωση του φόβου για τον πόνο.

Μεθοδολογία: Τα δεδομένα συλλέχθηκαν σε 2 διαφορετικές έρευνες, σε 2 διαφορετικές χρονικές περιόδους από τους ίδιους ερευνητές και χρησιμοποιήθηκαν τα ίδια εργαλεία.
Δείγμα: Συνολικά έλαβαν μέρος 294 συμμετέχοντες: 189 γυναίκες (64.3%) και 105 άνδρες (35.7%), όλοι πάνω από 18 ετών που ανήκαν στον γενικό πληθυσμό.

Εργαλεία: Χρησιμοποιήθηκαν: 1) η Κλίμακα Μέτρησης Συμπτωμάτων Άγχους του Πόνου (PASS-20) (McCracken & Dhingra, 2002) και 2) το Ερωτηματολόγιο Αυτό-Αναφοράς Πρώιμου Τραύματος/Σύντομη Μορφή (ETI-SR-SF) (Bremner et al., 2007).

Αποτελέσματα: Διαπιστώθηκε πως υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του φόβου για τον σωματικό πόνο με τις πρώιμες τραυματικές εμπειρίες [$r_s(292)=.38$, $p<.001$], και παράλληλα θετική συσχέτιση μεταξύ του φόβου για τον σωματικό πόνο με κάθε μία από τις 4 υπό-κλίμακες: [ποικίλης αιτιολογίας: $r_s(292)=.34$, $p<.001$, της σωματικής τιμωρίας: $r_s(292)=.35$, $p<.001$, της συναισθηματικής κακοποίησης: $r_s(292)=.28$, $p<.001$ και της σεξουαλικής κακοποίησης: $r_s(292)= .15$, $p=.007$]. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την ανάλυση της απλής γραμμικής παλινδρόμησης, οι πρώιμες τραυματικές εμπειρίες μπορούν να προβλέψουν τον φόβο για τον σωματικό πόνο [$F(1, 292)=43.595$, $p<.001$], όπου το $R^2=.130$ περιγράφει πως το μοντέλο ερμηνεύει το 13% της διακύμανσης του φόβου για τον σωματικό πόνο. Αναφορικά με τις δύο ηλικιακές ομάδες (18-36 & 37 και άνω), δεν παρατηρηθήκαν διαφορές ως προς την εκδήλωση του φόβου για τον σωματικό πόνο [$t(292)=.49$, $p=.628$].

Συμπεράσματα: Οι πρώιμες τραυματικές εμπειρίες αποτελούν προβλεπτικό παράγοντα στην εκδήλωση του φόβου για τον σωματικό πόνο. Η έγκαιρη παρέμβαση μπορεί να μειώσει τον αντίκτυπο των πρώιμων τραυματικών εμπειριών και να αντιμετωπιστεί ο φόβος για τον σωματικό πόνο. Ακόμη, η κατανόηση της σύνδεσης του σωματικού πόνου με τις πρώιμες τραυματικές εμπειρίες μπορεί οδηγήσει στην ολιστική παροχή φροντίδας που θα εστιάζει τόσο στην θεραπεία, όσο και την πρόληψη.

Λέξεις Κλειδιά: *Πρώιμο Τραύμα, Φόβος Σωματικού Πόνου, Χρόνιος Πόνος*

ID:20893 | Αξιολόγηση της κατανόησης ποσοδεικτών: Αποτελέσματα από εφήβους με Γλωσσική Διαταραχή ή/και Μαθησιακές Δυσκολίες

Μαρία Βουλγαράκη[1], **Ελπίδα Γρούιου**[2], **Σταυρούλα Σταυρακάκη**[1]
[1] *Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*
[2] *Ιατρική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*

Η κατανόηση ποσοδεικτών, λέξεων δηλαδή που εκφράζουν ποσότητα, όπως *κάθε, όλοι, πολλοί, λίγοι, ένας, δύο, τρεις, κανένας,* αποτελεί σημαντική δεξιότητα για τη γλωσσική αλλά και τη γνωστική ανάπτυξη καθώς συνδέεται με την αριθμητική νόηση (Dolscheid & Penke, 2018). Σκοπός της παρούσας, υπό εξέλιξη, μελέτης είναι η ανάπτυξη ενός εργαλείου για την αξιολόγηση της κατανόησης ποσοδεικτών σε παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές (ΑΔ), που παρουσιάζουν γλωσσικές ή/και μαθησιακές δυσκολίες. Στη βάση προηγούμενων διεθνών μελετών (ενδεικτικά: Pagliarini κ.ά., 2018), αναπτύξαμε ένα εργαλείο κατανόησης ποσοδεικτών σε προτασιακό επίπεδο, το οποίο βασίζεται σε μία δοκιμασία *κρίσης αληθείας*. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται εικόνες και συνοδευτικές προτάσεις (N=40, εκ των οποίων οι 8 είναι προτάσεις ελέγχου ενώ οι 32 πειραματικές) για την αξιολόγηση της κατανόησης διαφορετικών τύπων ποσοδεικτών και η συμμετέχουσα/ο συμμετέχων καλείται να κρίνει αν η πρόταση που του διαβάστηκε είναι ψευδής ή αληθής με βάση τις εικόνες που βλέπει. Η πιλοτική εφαρμογή περιέλαβε 50 ενήλικες τυπικής ανάπτυξης (ΤΑ) (33 γυναίκες, μέση ηλικία: 29,2 έτη, Τ.Α.: 8.15) ώστε να αξιολογηθεί η επίδοση του τυπικού ενήλικα στο εργαλείο αυτό. Επιπλέον, αξιολογήθηκαν 20 έφηβοι με ΑΔ και γλωσσικές ή/και μαθησιακές δυσκολίες (10 κορίτσια, μέση ηλικία: 13 έτη, Τ.Α.: 1.06), ενώ η χορήγηση του εργαλείου σε παιδιά ΤΑ τελεί υπό εξέλιξη. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 97,2% των ενηλίκων και το 93% των παιδιών με ΑΔ απάντησαν σωστά στις προτάσεις αξιολόγησης ποσοδεικτών. Μη παραμετρική στατιστική ανάλυση έδειξε στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ της ενήλικης επίδοσης και των εφήβων με ΑΔ (p <.001). Ποιοτική ανάλυση έδειξε πως τα λάθη τόσο των τυπικών ενηλίκων όσο και των εφήβων με ΑΔ αφορούσαν σε προτάσεις με τους ποσοδείκτες 'λίγοι' και 'κανένας'. Ο εντοπισμός των λαθών αυτών δηλώνει δυσκολία στην ερμηνεία για ορισμένους μόνο ποσοδείκτες. Συζητούμε τα δεδομένα αυτά υπό το πρίσμα διαγλωσσικών μελετών που δείχνουν, όπως και η παρούσα μελέτη, διαφοροποιημένους δείκτες δυσκολίας για την ερμηνεία των ποσοδεικτών.

ID:20894 | Διερευνώντας τις μεταγραφικές δεξιότητες και την παραγωγή γραπτού λόγου σε εφήβους τυπικής ανάπτυξης και με Ειδική Μαθησιακή Δυσκολία-Δυσλεξία

Βασιλική Παπαχρήστου, Ασημίνα Ράλλη, Φωτεινή Πολυχρόνη, Πέτρος Ρούσσος
Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Αθήνα

Η παραγωγή γραπτού λόγου είναι μια σύνθετη δεξιότητα που απαιτεί την αλληλεπίδραση γλωσσικών και μη γλωσσικών ικανοτήτων. Ανάμεσα σε αυτές, σύμφωνα με σύγχρονα θεωρητικά μοντέλα, οι δεξιότητες μεταγραφής (γραφοκινητική δεξιότητα και ορθογραφική ικανότητα), διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην αποτελεσματική παραγωγή γραπτού λόγου.

Η παρούσα συγχρονική μελέτη εστιάζει στη διερεύνηση των μεταγραφικών δεξιοτήτων και της παραγωγής του γραπτού λόγου σε εφήβους τυπικής και μη τυπικής ανάπτυξης. Στη μελέτη συμμετείχαν 147 έφηβοι, οι 75 συμμετέχοντες (38 με τυπική ανάπτυξη και 37 με Ειδική Μαθησιακή Δυσκολία-Δυσλεξία) ήταν με μέση ηλικία 13,83 ετών και οι 72 συμμετέχοντες (34 με τυπική ανάπτυξη και 38 με Ειδική Μαθησιακή Δυσκολία-Δυσλεξία) με μέση ηλικία 16,66 ετών.

Η γραφοκινητική δεξιότητα αξιολογήθηκε μέσω της δοκιμασίας «Αλφαβήτα», ενώ η ορθογραφία εκτιμήθηκε με τη «Δοκιμασία Ορθογραφίας για Εφήβους 12-17 ετών», που σχεδιάστηκε για τις ανάγκες της έρευνας. Η παραγωγή γραπτού λόγου εξετάστηκε με τη συγγραφή επιχειρηματολογικού κειμένου, που προκλήθηκε μέσα από ερεθίσματα στηριγμένα στην πολυτροπικότητα.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι έφηβοι με ΕΜΔ είχαν στατιστικά σημαντικά χαμηλότερες επιδόσεις στις δύο μεταγραφικές δεξιότητες και στην παραγωγή του γραπτού λόγου συγκριτικά με τους εφήβους της τυπικής ανάπτυξης και στις δύο ηλικιακές ομάδες.

Επίσης, βρέθηκαν αναπτυξιακές διαφορές τόσο στις μεταγραφικές δεξιότητες όσο και στην παραγωγή του γραπτού λόγου με τους μεγαλύτερους έφηβους και από τις δύο ομάδες να έχουν στατιστικά σημαντικά υψηλότερες επιδόσεις συγκριτικά με τους μικρότερους.

Επιπλέον, βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ των δεξιοτήτων μεταγραφής (γραφοκινητικότητα, ορθογραφία) με την παραγωγή του γραπτού λόγου τόσο για τους εφήβους τυπικής όσο και για τους εφήβους με Ειδική Μαθησιακή Δυσκολία-Δυσλεξία και στις δύο ηλικιακές ομάδες.

Τα ευρήματα της έρευνας συζητούνται υπό το πρίσμα του θεωρητικού μοντέλου «Not so simple view of writing» ενώ εξετάζονται και οι προεκτάσεις τους σε επίπεδο έρευνας και πρακτικών.

ID:20896 | Ο Ψυχολογικός Αντίκτυπος του Παιδιατρικού Καρκίνου στα Παιδιά και την Οικογένεια: Το Βίωμα των Γονιών

Χριστίνα Σουλτάνα Καρυστινού[1], Μαρία Γεωργιάδη[1], Μαρία Τζωρτζάκη[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο
[2] Φορέας: Καρκινάκι

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στη μελέτη της επίδρασης του παιδιατρικού καρκίνου στην ψυχική υγεία των οικογενειών παιδιών που νόσησαν από την εν λόγω ασθένεια, στις επιπτώσεις που αυτή επέφερε στην καθημερινότητα αλλά και στις διαπροσωπικές σχέσεις. Στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση των βιωμάτων των γονέων παιδιών με διάγνωση νεοπλασίας αναφορικά με τις ψυχολογικές επιπτώσεις της ασθένειας στην οικογένεια. Σε μία προσπάθεια συγκέντρωσης βιωματικού υλικού, διεξήχθη έρευνα ποιοτικής μεθοδολογίας. Συγκεκριμένα, μέσα από ευκαιριακή δειγματοληψία, διενεργήθηκαν ημιδομημένες διαδικτυακές συνεντεύξεις σε 14 γονείς (6 ζευγάρια και 2 διαζευγμένες μητέρες) παιδιών που έχουν αναρρώσει πλήρως από τη συγκεκριμένη ασθένεια και βρίσκονταν μεταξύ του πρώτου και του δέκατου όγδοου έτους της ζωής τους. Μέσω της Θεματικής Ανάλυσης αναδείχθηκαν τέσσερα βασικά θέματα: 1) Η νέα πραγματικότητα των γονέων, 2) Η δόμηση της καθημερινότητας, 3) Η δυναμική των σχέσεων και 4) Το παιδί και η ασθένεια. Τα τέσσερα αυτά θέματα περιγράφουν τις πτυχές που υπέστησαν καθοριστική μεταβολή αλλά και τις δυσκολίες που αντιμετώπισε η οικογένεια στο σύνολό της. Η παρουσία πλήθους αρνητικών συναισθημάτων μετά τη διάγνωση, η πλήρης μετατροπή της καθημερινής ρουτίνας, η ανάδειξη νέων οικογενειακών ρόλων, ο αναθεωρημένος τρόπος θέασης της ζωής, η απομάκρυνση ή η σύσφιξη των οικογενειακών, συζυγικών και φιλικών δεσμών, τα εμπόδια μετάβασης και προσαρμογής της οικογένειας στη νέα πραγματικότητα μετά τη λήξη της νοσηλείας, αποτελούν μερικές από τις θεματικές που αναλύονται περαιτέρω στην εν λόγω μελέτη. Ταυτόχρονα, τονίστηκε η έλλειψη παροχής ψυχολογικής υποστήριξης από τις ογκολογικές μονάδες, ενώ κατέστη σαφής η αναγκαιότητα δημιουργίας προγραμμάτων ψυχικής ενδυνάμωσης των οικογενειών, τόσο κατά τη διάρκεια των θεραπειών του παιδιού όσο και κατά την επακόλουθη περίοδο, με στόχο την ομαλή μετάβαση της οικογένειας στο σπίτι.

Λέξεις Κλειδιά: *Παιδιατρικός Καρκίνος, Γονείς, Ψυχολογικός Αντίκτυπος, Οικογένειες, Οικογενειακές Σχέσεις.*

ID:20897 | Αξιολόγηση και διδασκαλία μαθητών με προβλήματα παραγωγής γραπτού λόγου: Συστηματική ανασκόπηση βιβλιογραφίας

Μαρία Ζαφείρη, Ελένη Μορφίδη
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η διαδικασία παραγωγής γραπτού λόγου συχνά αποτελεί πρόκληση για τους μαθητές, ιδιαίτερα όταν καλούνται να μετατρέψουν τις ιδέες τους σε γραπτό κείμενο. Οι έμπειροι συγγραφείς, χάρη στις ανεπτυγμένες μεταγνωστικές δεξιότητές τους, μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις δυσκολίες που προκύπτουν κατά τη συγγραφή. Αντίθετα, οι αρχάριοι συγγραφείς έρχονται αντιμέτωποι με μεγαλύτερα εμπόδια, τα οποία επηρεάζουν αρνητικά τόσο την ποσότητα όσο και την ποιότητα των κειμένων που παράγουν. Στους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι κυριότερες δυσκολίες σχετίζονται με την αδυναμία ταχείας ολοκλήρωσης βασικών μηχανιστικών διεργασιών και τον περιορισμένο έλεγχο στις γνωστικές και μεταγνωστικές λειτουργίες. Οι εκπαιδευτικοί, επομένως, χρειάζεται να εντοπίζουν τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε μαθητή, αξιολογώντας τα προβλήματα που συναντά κατά τη συγγραφή, και να εφαρμόζουν κατάλληλες διδακτικές προσεγγίσεις σε ένα υποστηρικτικό και ενισχυτικό μαθησιακό περιβάλλον. Για τη διεξαγωγή της παρούσας ανασκόπησης μελετήθηκε πρωτογενής ερευνητική βιβλιογραφία από το 1990 μέχρι και το 2024. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει μια ολοκληρωμένη εικόνα του ζητήματος όσον αφορά την αξιολόγηση και την άμβλυνση, μέσω κατάλληλης διδασκαλίας, των προβλημάτων παραγωγής γραπτού λόγου. Η παροχή ουσιαστικής και ενθαρρυντικής ανατροφοδότησης από τους εκπαιδευτικούς βοηθά τους μαθητές να αντιληφθούν τις αδυναμίες τους και να αναπτύξουν δεξιότητες γραφής. Επιπλέον, η εφαρμογή εξατομικευμένων στρατηγικών μέσω ενός Εξατομικευμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος (ΕΕΠ) ενισχύει τη μαθησιακή εμπειρία και βελτιώνει τις επιδόσεις των μαθητών στον γραπτό λόγο.

ID:20899 | Σχέσεις μεταξύ ακαδημαϊκής προσήλωσης φοιτητών/ριών, αντιλαμβανόμενης αίσθησης φροντίδας από το διδακτικό προσωπικό και ψυχικής ευημερίας: Μια βιβλιογραφική ανασκόπηση

Ιάσων Παναγιώτης Γκόντζος[1], Θάνος Τουλούπης[2]
[1] *Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Ψυχολογίας*
[2] *Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης*

Πρόσφατες διεθνείς συγκυρίες, όπως η πανδημία COVID-19, έχουν επηρεάσει την προσαρμογή και την εμπειρία των φοιτητών/ριών στο ακαδημαϊκό περιβάλλον, πυροδοτώντας διεθνώς το ερευνητικό ενδιαφέρον γύρω από την έννοια της ακαδημαϊκής προσήλωσης (academic grit). Σε γενικές γραμμές, ως ακαδημαϊκή προσήλωση ορίζεται ένα ατομικό χαρακτηριστικό ή μια ατομική δεξιότητα που αποτελείται από τα στοιχεία της αποφασιστικότητας, της ψυχικής ανθεκτικότητας και της προσοχής, τα οποία σχετίζονται με την προσπάθεια επίτευξης απαιτητικών μακροπρόθεσμων ακαδημαϊκών στόχων. Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση επιχειρεί να παρουσιάσει ποικίλους ορισμούς που έχουν διατυπωθεί διεθνώς για την εν λόγω έννοια. Ακόμη, περιγράφονται τα ελάχιστα ευρήματα αναφορικά με τον βαθμό ακαδημαϊκής προσήλωσης των φοιτητών/ριών και σκιαγραφείται το βάσει φύλου δημογραφικό προφίλ των φοιτητών/ριών που τείνουν να παρουσιάζουν ακαδημαϊκή προσήλωση. Παράλληλα, επιδιώκεται η ανάδειξη πρόσφατων αλλά υποδιερευνημένων αντιλαμβανόμενων περιβαλλοντικών καθώς και ατομικών παραγόντων που φαίνεται να έχουν προβλεπτική αξία για την ακαδημαϊκή προσήλωση των φοιτητών/ριών, όπως η αίσθηση φροντίδας από το διδακτικό προσωπικό και η ψυχική ευημερία, αντίστοιχα. Στο πλαίσιο όλων των παραπάνω, η βιβλιογραφική ανασκόπηση επιχειρεί να υπογραμμίσει ερευνητικά κενά, αντιφατικά ευρήματα καθώς και περιορισμούς στις διαθέσιμες μελέτες. Τέλος, με βάση την υπάρχουσα σχετική βιβλιογραφία διατυπώνονται προτάσεις εφαρμογής με απώτερο σκοπό την ενδυνάμωση της ακαδημαϊκής προσαρμογής των φοιτητών/ριών και των προβλεπτικών της παραγόντων.

ID:20901 | Η επίδραση της κλασσικής μουσικής στη μνήμη

Άννα Αρφαρά
Τμήμα/Ψυχολογία, Μητροπολιτικό Κολλέγιο, University of East London

Η σχέση μουσικής και μνήμης έχει διερευνηθεί εκτενώς τα τελευταία χρόνια. Ως μνήμη ορίζεται η νοητική λειτουργία που περιλαμβάνει τη διαδικασία κωδικοποίησης, αποθήκευσης κι ανάκλησης πληροφοριών (Papadopoulos, 2005). Ο Jäncke (2019), υποστηρίζει ότι η μουσική ενισχύει τις μνημονικές λειτουργίες, μέσω της ενεργοποίησης συγκεκριμένων εγκεφαλικών περιοχών της μνήμης. Σύμφωνα με τον ίδιο η ακρόαση μουσικής εν γένει και δη κλασικής, ωθεί στη βελτίωση της βραχυπρόθεσμης μνήμης, καθώς δημιουργεί ένα ευνοϊκό γνωστικό και συναισθηματικό περιβάλλον που διευκολύνει την ανάκληση πληροφοριών. Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στη διερεύνηση της επίδρασης της κλασικής μουσικής (ανεξάρτητη μεταβλητή) στη βραχυπρόθεσμη μνήμη (εξαρτημένη μεταβλητή). Το δείγμα επιλέχθηκε μέσω ευκαιριακής δειγματοληψίας και αφορούσε 77 πρωτοετείς φοιτητές του Μητροπολιτικού Κολλεγίου, εκ των οποίων 12 άνδρες και 65 γυναίκες, με ηλικιακό εύρος 18 έως 43 ετών. Για τη διεξαγωγή της έρευνας τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν το κομμάτι κλασικής μουσικής «Mozart Sonata for Two Pianos in D major, I Allegro con spirito» (Seb, 2011) και αναφορικά με την αξιολόγηση της μνήμης χρησιμοποιήθηκε το τεστ ανάκλησης ψηφίων Digit Span Test από το Wechsler Adult Intelligence Scale - Revised (WAIS-R; Wechsler, 1981). Το τεστ περιλαμβάνει δύο μέρη, ψηφία προς τα εμπρός (forward), οπού πρέπει να αναφερθούν με τη σειρά που παρουσιάστηκαν και ψηφία προς τα πίσω (backward), όπου η ανάκληση γίνεται με αντίστροφη σειρά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τον έλεγχο των στατιστικών αναλύσεων του πειράματος επιβεβαιώνεται η εναλλακτική υπόθεση πως υπάρχει επίδραση της κλασσικής μουσικής στη βραχυπρόθεσμη μνήμη και πιο συγκεκριμένα θετική. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνονται από τη βιβλιογραφία. Συγκεκριμένα στηριζόμενοι στις πειραματικές έρευνες που πραγματοποιήσαν οι Wahyuni et al. (2017) & οι Limyati et al. (2019) διεπίστωσαν σημαντική διαφορά στο σκορ της βραχυπρόθεσμης μνήμης έπειτα από την ακρόαση της κλασσικής μουσικής. Τα αποτελέσματα αυτά μπορούν να συμβάλλουν, στην καλύτερη κατανόηση της μνήμης και στη βελτίωσή της.

ID:20902 | Υποκειμενικά Γνωστικά Παράπονα σε Εξεταζόμενους με Ιστορικό Νοσηλείας λόγω COVID-19: Συσχετισμοί με Νευροψυχολογικές Μετρήσεις και Δείκτες Ψυχολογικής Δυσφορίας

Ιωάννης Τσιάρας[1], Βασιλική Κατοίκου[1], Δήμητρα Κρανιώτη[1], Άγγελος Λιόντος[2], Ειρήνη Χριστάκη[2], Χαράλαμπος Μηλιώνης[2], Ελένη Αρετούλη[1]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[2] Ά Παθολογική Κλινική και Μονάδα Λοιμωδών Νοσημάτων, Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Σκοπός: Δεν είναι σαφές αν τα Υποκειμενικά Γνωστικά Παράπονα (ΥΓΠ) σε ασθενείς με παρατεταμένη COVID-19 αντιστοιχούν σε αντικειμενικά μετρήσιμα γνωστικά ελλείμματα ή αν σχετίζονται περισσότερο με τις ψυχολογικές διαστάσεις της νόσου. Ο στόχος της μελέτης είναι η διερεύνηση της εμφάνισης ΥΓΠ σε δείγμα εξεταζόμενων με ιστορικό νοσηλείας λόγω COVID-19 και η συσχέτισή τους με νευροψυχολογικές μετρήσεις και με κλίμακες ψυχολογικής δυσφορίας. Παρουσιάζονται τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της μελέτης.

Μέθοδος: Εξήντα επτά εξεταζόμενοι [26 γυναίκες (38.8%)· μέση ηλικία: 62.15 (±11.79) έτη· μέσο μορφωτικό επίπεδο: 11.63 (± 3.61) έτη] εξετάστηκαν στα Ε.Ι. της Α' Παθολογικής Κλινικής του ΠΑ.Γ.Ν.Ι. 181.93 (± 94.71) ημέρες μετά τη νοσηλεία τους λόγω COVID-19 με νευροψυχολογικές δοκιμασίες επιτελικών λειτουργιών, μνήμης και ταχύτητας απόκρισης και με μια κλίμακα αυτό-αναφοράς για τα ΥΓΠ. Μια υπο-ομάδα 18 εξεταζόμενων συμπλήρωσε επιπλέον κλίμακες της ποιότητας του ύπνου, της κόπωσης, της κατάθλιψης και του άγχους. Τα ΥΓΠ και τα νευροψυχολογικά ελλείμματα ορίστηκαν με βάση τη 1.5 τυπική απόκλιση από την ομάδα αναφοράς στα κανονιστικά δεδομένα. Οι εξεταζόμενοι με ΥΓΠ συγκρίθηκαν με αυτούς χωρίς ως προς την εμφάνιση νευροψυχολογικών ελλειμμάτων με τον έλεγχο ανεξαρτησίας χ^2. Η συσχέτιση της βαθμολογίας στην κλίμακα ΥΓΠ με αυτήν στις υπόλοιπες κλίμακες ελέγχθηκε μέσω του συντελεστή συσχέτισης Spearman.

Αποτελέσματα: Περίπου 33% των εξεταζόμενων παρουσίασαν ΥΓΠ και το 67% νευροψυχολογικά ελλείμματα. Οι ασθενείς με ΥΓΠ δε διέφεραν με αυτούς χωρίς ως προς τη συχνότητα εμφάνισης νευροψυχολογικών ελλειμμάτων [$\chi^2 = .911$, $p = .340$]. Αντίθετα, η βαθμολογία στην υποκλίμακα των επιτελικών λειτουργιών παρουσίασε αρνητική συσχέτιση με τη γνωστική κόπωση (rho = -.548, $p < .018$), την ανησυχία (rho = -.507, $p < .032$) και την κακή ποιότητα ύπνου (rho= -.613, $p <.007$).

Συμπεράσματα: Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της μελέτης, η ψυχολογική δυσφορία, και όχι οι νευροψυχολογικές μετρήσεις, σχετίζεται με την εμφάνιση ΥΓΠ σε δείγμα εξεταζόμενων με ιστορικό νοσηλείας λόγω COVID-19.

ID:20903 | Ο ρόλος της παιγνιοθεραπείας και του συμβολικού παιχνιδιού στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού με και χωρίς τυπική ανάπτυξη

Φωτεινή Χριστοπούλου[1], Δημήτριος Σαρρής[1], Χαρίλαος Ζάραγκας[1], Πηνελόπη Βλοτινού[2], Ελένη Θάνου[1], Παναγούλα Παπαδημητροπούλου[3]
[1] Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2] Τμήμα Εργοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
[3] ΑΣΠΑΙΤΕ, Πανεπιστήμιο Πατρών

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να διερευνήσει την επίδραση της παιγνιοθεραπείας και του συμβολικού παιχνιδιού στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη, στη συμπεριφορά και στην κοινωνικοποίηση των παιδιών με και χωρίς τυπική ανάπτυξη. Στην παρούσα ανακοίνωση διερευνάται ο ρόλος του συμβολικού παιχνιδιού, όπως αυτός νοείται στη θεωρία του Piaget. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκαν διάφορες μορφές συμβολικής λειτουργίας, όπως η διαφοροποιημένη μίμηση, ο λόγος, η γλώσσα, το παιδικό σχέδιο και η εκ των υστέρων μίμηση. Ως μεθοδολογικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε η έρευνα δράσης και ως κλινικό εργαλείο ανάλυσης των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση περιεχομένου των συνεδριών της παιγνιοθεραπείας. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 30 παιδιά 4-12 ετών, 15 παιδιά τυπικής ανάπτυξης και 15 παιδιά μη τυπικής ανάπτυξης, με ήπιες νευροαναπτυξιακές διαταραχές, τα οποία σύμφωνα με τις πιστοποιήσεις των ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., παρουσιάζουν προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς. Πραγματοποιήθηκε αρχική, διαμορφωτική και τελική αξιολόγηση των παιδιών από τον ερευνητή. Ύστερα από την εφαρμογή του συγκεκριμένου εξαμηνιαίου προγράμματος παρέμβασης διαφάνηκε βελτίωση στα προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς των παιδιών με και χωρίς τυπική ανάπτυξη, παρατηρήθηκε ομαλότερη κοινωνικοποίηση, δημιουργήθηκε σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα στον εμψυχωτή-ερευνητή και στα παιδιά. Επιπλέον, τα παιδιά άρχισαν να χρησιμοποιούν αφαιρετικού τύπου έννοιες στο επίπεδο του σημαίνοντος και του σημαινομένου, να αποκτούν τις βασικές μορφές συμβολικής σκέψης, και να κατανοούν μεταφορικά βασικές έννοιες της καθημερινότητας, όπως αυτές παρουσιάζονται μέσα από το συμβολικό παιχνίδι.

Λέξεις-κλειδιά: *παιγνιοθεραπεία, προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς, παιδιά με και χωρίς τυπική ανάπτυξη*

ID:20904 | Η επίδραση των γονικών πρακτικών στη συμπεριφορά παιδιών προσχολικής ηλικίας, από την οπτική των γονέων

Όλγα Ευθυμιάδου[1], Ναυσικά Αντωνιάδου[1,2]
[1]Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
[2]Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ο τρόπος ανατροφής επιδρά στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, στην καλλιέργεια φιλοκοινωνικής συμπεριφοράς και στην προσαρμογή τους στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Η παρούσα έρευνα είχε ως σκοπό τη διερεύνηση των επιδράσεων του γονικού τρόπου διαπαιδαγώγησης στην εκδήλωση δυσπροσαρμοστικών και φιλοκοινωνικών συμπεριφορών των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Στην έρευνα συμμετείχαν 215 γονείς (134 εξ αυτών ζευγάρια, στη συντριπτική πλειοψηφία 31-50 ετών) παιδιών ηλικίας 4-6 ετών και για τη συλλογή των δεδομένων αξιοποιήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο (Ερωτηματολόγιο Τύπων Γονέων και Ερωτηματολόγιο Δυνατοτήτων και Δυσκολιών). Τα αποτελέσματα κατέδειξαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ μητέρων και πατέρων μόνο ως προς τον υποστηρικτικό γονικό τύπο. Επιπλέον, αναδείχθηκε ότι ο υποστηρικτικός τρόπος ανατροφής συνδέεται κυρίως με την επίδειξη φιλοκοινωνικής συμπεριφοράς, ενώ ο αυταρχικός και ο ανεκτικός με εξωτερικευμένα προβλήματα (υπερκινητικότητα ή/και διάσπαση προσοχής, προβλήματα συμπεριφοράς), με ορισμένες διαφοροποιήσεις ανάλογα με το φύλο του γονιού. Συνολικά, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας υποδηλώνουν ότι για την αποτελεσματική ανατροφή και την πρόληψη εξωτερικευμένων και εσωτερικευμένων προβλημάτων στα παιδιά, η χρήση υποστηρικτικών τρόπων τόσο από τις μητέρες όσο και από τους πατέρες μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο.

ID:20905 | Η επίδραση της παιγνιοθεραπείας και της μουσικής στις επικοινωνιακές δεξιότητες παιδιού με σύνδρομο Asperger

Φωτεινή Χριστοπούλου[1], Δημήτριος Σαρρής[1], Στέφανος Βασιλόπουλος[2], Δήμητρα Β. Κατσαρού[3], Μαρία Σοφολόγη[1], Χρήστος Ζάγκος[4]

[1] Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2] Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
[3] Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
[4] Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η παρούσα μελέτη επικεντρώθηκε στη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας ενός εξαμηνιαίου προγράμματος παρέμβασης, παιγνιοθεραπείας και μουσικής, σε περίπτωση παιδιού με σύνδρομο Asperger. Πιο συγκεκριμένα, εφαρμόστηκε εξατομικευμένο πρόγραμμα παρέμβασης με στόχο τη βελτίωση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων παιδιού με σύνδρομο Asperger, χρονολογικής ηλικίας 3 ετών. Επιπλέον, εξετάστηκε η επίδραση παιγνιοθεραπευτικών τεχνικών στην εμφάνιση πολυπλοκότερου παιχνιδιού. Ως μεθοδολογικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε η έρευνα δράσης και ως κλινικό εργαλείο ανάλυσης των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση περιεχομένου των συνεδριών. Οργανώθηκαν 2 εξατομικευμένα projects παιχνιδιού και μουσικής ως προσπάθεια αντιστάθμισης του επικοινωνιακού ελλείμματος του παιδιού. Από τα αποτελέσματα της εφαρμογής του προγράμματος παρέμβασης διαπιστώθηκε ποσοτική και ποιοτική αύξηση πρώιμων επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Επίσης, παρατηρήθηκε επιτυχής εμφάνιση πολυπλοκότερου τύπου παιχνιδιού, σύμφωνα με τις αρχές της μη κατευθυνόμενης παιδοκεντρικής προσέγγισης της Παιγνιοθεραπείας.

ID:20906 | Επιτελικές λειτουργίες και συναισθηματική αυτορρύθμιση σε μονόγλωσσα σε δίγλωσσα παιδιά με αναπτυξιακή γλωσσική διαταραχή

Μαρία Τσινταβή[1], Χριστίνα Φ. Παπαηλιού[2]
[1] *ΤΕΠΑΕΣ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*
[2] *Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής*

Εισαγωγή: Η μελέτη των επιτελικών λειτουργιών (ΕΛ) και της συναισθηματικής αυτορρύθμισης (ΣΑΡ) σε δίγλωσσα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κατανόηση της φύσης της διαταραχής αλλά και τη διαμόρφωση αποτελεσματικότερων προγραμμάτων παρέμβασης. Ωστόσο, ο αριθμός των σχετικών μελετών είναι περιορισμένος, ιδιαίτερα σε ελληνόφωνα παιδιά.

Στόχος: Η διερεύνηση των ΕΛ και της ΣΑΡ σε μονόγλωσσα και δίγλωσσα παιδιά σχολικής ηλικίας με ΑΓΔ.

Μέθοδος: Συμμετείχαν 4 ομάδες παιδιών: 15 μονόγλωσσα τυπικά αναπτυσσόμενα (ΤΑΝ_Μ), 15 δίγλωσσα τυπικά αναπτυσσόμενα (ΤΑΝ_Δ), 15 μονόγλωσσα με ΑΓΔ (ΑΓΔ_Μ) και 10 δίγλωσσα με ΑΓΔ (ΑΓΔ_Δ). Οι ομάδες αντιστοιχήθηκαν ως προς τη χρονολογική ηλικία (μ.ο.=9.3 έτη), τη νοημοσύνη και το φύλο (70% αγόρια). Κατόπιν γραπτής συναίνεσης των γονέων, τα παιδιά αξιολογήθηκαν μέσω δοκιμασιών στο σπίτι τους σε 3 επισκέψεις εντός δεκαπενθημέρου στις ακόλουθες ικανότητες: λεκτική και μη-λεκτική αναστολή, ευελιξία και μετατόπιση, διατήρηση προσοχής, εργαζόμενη μνήμη, επίλυση προβλημάτων, λεξιλόγιο και γραμματική. Επιπλέον, οι μητέρες συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια για τη ΣΑΡ και την πρώιμη γλωσσική ανάπτυξη.

Αποτελέσματα: Τα ΑΓΔ_Μ και ΑΓΔ_Δ καθυστέρησαν σημαντικά στην εκφορά των πρώτων λέξεων σε σύγκριση με τα ΤΑΝ_Μ και ΤΑΝ_Δ αλλά τα μονόγλωσσα και δίγλωσσα παιδιά εντός των ομάδων ΤΑΝ και ΑΓΔ δεν παρουσίασαν διαφορές. Επίσης, τα ΑΓΔ_Μ και ΑΓΔ_Δ παρουσίασαν σημαντικά χαμηλότερες επιδόσεις στο λεξιλόγιο, την κατανόηση και παραγωγή γραμματικής και στις περισσότερες λεκτικές και μη λεκτικές ΕΛ αλλά περισσότερα προβλήματα ΣΑΡ. Τα παιδιά με ΑΓΔ – αλλά όχι τα ΤΑΝ – παρουσίασαν δίγλωσσο πλεονέκτημα στη μη λεκτική αναστολή, ενώ τα ΑΓΔ_Δ εμφάνισαν λιγότερα προβλήματα ΣΑΡ σε σύγκριση με τα ΑΓΔ_Μ. Η ανάλυση ελαχίστων τετραγώνων έδειξε ότι στη γλωσσική ανάπτυξη συμβάλλουν κυρίως οι λεκτικές και μη λεκτικές ΕΛ και σε μικρότερο βαθμό η ΣΑΡ.

Συζήτηση: Η διγλωσσία δεν φαίνεται να αποτελεί επιβαρυντικό παράγοντα στην ΑΓΔ. Προτείνεται τα προγράμματα παρέμβασης να επικεντρώνονται στη βελτίωση λεκτικών και μη λεκτικών ΕΛ αλλά και της ΣΑΡ.

ID:20908 | Τα τεστ παιδικής ζωγραφικής ως μέσα εξιστόρησης ευαίσθητων οικογενειακών θεμάτων

Αγγελική Ελευθεράκη[1], Μάρω Κατσή[2], Ευγενία Κυριακίδου[2], Τζίνα Λίλη[2], Νικολέτα Κολοτούρου[2], Ανδρέας Ψαρράκης[2]

[1]

[2] 'Λόγω Ψυχής'- Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία

Η παρούσα έρευνα εντάσσεται σε σειρά ποιοτικών ερευνών του Ινστιτούτου που εξετάζουν τη χρησιμότητα προβλητικών εργαλείων ως τεχνικές παραγωγής ιστοριών (story generating techniques) από τα παιδιά σε συμβουλευτικές συνεδρίες. Από τη φύση τους, τα εργαλεία αυτά παρέχουν συνθήκες μεγαλύτερης ασφάλειας από ό,τι οι αφηγήσεις σε πρώτο πρόσωπο. Το υλικό συλλέχθηκε με τη συνεργασία της συμβουλευτικής υπηρεσίας ενός παιδικού σταθμού και αφορά 10 παιδιά 5 έως 6 ετών. Δόθηκαν τρία προβολικά εργαλεία, το Bird's Nest Drawing (Kaiser, 1996) που αξιολογεί τον συναισθηματικό δεσμό, το Draw a Person in the Rain (Hemmer, 1958) που αξιολογεί την ψυχική ανθεκτικότητα και το Kinetic Family Drawing (Burns & Kaufman, 1970) που αντικατοπτρίζει την οικογενειακή δυναμική. Οι ζωγραφιές του κάθε παιδιού συγκρίθηκαν μεταξύ τους για θεματικές ομοιότητες, ενώ οι ιστορίες που συνόδευαν τις ζωγραφιές αναλύθηκαν με στόχο την καταγραφή συναισθημάτων και ανησυχιών. Επιπρόσθετες πληροφορίες για τα παιδιά και τις οικογένειές τους δόθηκαν ανώνυμα από τη συμβουλευτική υπηρεσία. Οι ζωγραφιές και οι ιστορίες ανέδειξαν ζητήματα συναισθηματικής ασφάλειας/ανασφάλειας, και αποκάλυψαν ευαίσθητα οικογενειακά θέματα που τα παιδιά δυσκολεύονται να αφηγηθούν σε πρώτο πρόσωπο. Καθώς η διεργασία της συλλογής υλικού και της εξιστόρησης προχωρούσε, τα παιδιά αποκάλυπταν περισσότερα θέματα και συναισθήματα. Επιπλέον, εντοπίστηκαν κοινά χαρακτηριστικά στις ζωγραφιές (χρώματα, μεγέθη) που σχετίστηκαν με τις ιστορίες των παιδιών καθώς και το ιστορικό τους, δίνοντας την αίσθηση ότι τα τρία προβλητικά εργαλεία αποκάλυπταν ένα κοινό θέμα για κάθε παιδί. Τα ευρήματα παρέχουν ένα πλαίσιο αξιοποίησης προβλητικών εργαλείων στη συμβουλευτική παιδιών από συστημικούς θεραπευτές που αξιοποιούν έννοιες αφηγηματικής ψυχολογίας και θεωρίας συναισθηματικού δεσμού. Η συνδυαστική χρήση τους μπορεί να φανεί χρήσιμη στην κλινική πρακτική με παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας, αναδεικνύοντας ευαίσθητα θέματα, όπως ζητήματα ασφάλειας/ ανασφάλειας μέσα στην οικογένεια και μηχανισμών διαχείρισης στρεσογόνων καταστάσεων.

ID:20909 | Στρατηγικές διαχείρισης της αυτό-παρουσίασης γυναικών-χρηστριών του Instagram: Μία μεταμοντέρνα φεμινιστική ανάλυση

Αικατερίνα Ακριτίδου, Σταύρος Μέγαρης, Ευγενία Γεωργάκα
Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η γυναικεία αυτό-παρουσίαση μέσα στο δημοφιλές κοινωνικό μέσο, το Instagram, αποτελεί φλέγον ζήτημα, καθώς πολλές αντικρουόμενες προσεγγίσεις στη σύγχρονη βιβλιογραφία εξετάζουν την αντιφατική φύση της. Από τη μία, ο τρόπος με τον οποίον οι γυναίκες επιλέγουν να αυτό-παρουσιαστούν αποτιμάται ως συμμόρφωση στις κοινωνικές επιταγές για τη θηλυκότητα. Από την άλλη, χαρακτηρίζεται ως μορφή ενδυνάμωσης και ενίσχυσης του αυτό-προσδιορισμού των χρηστριών, ασπαζόμενος τις αρχές της σύγχρονης τάσης του μεταφεμινισμού. Η παρούσα μελέτη διερευνά πώς κατασκευάζεται η ταυτότητα νεαρών χρηστριών του Instagram μέσα από την ανάλυση των στρατηγικών διαχείρισης της αυτό-παρουσίασής τους. Μέσα από μία βιβλιογραφική επισκόπηση κοινωνικών και μεταμοντέρνων φεμινιστικών θεωριών αναλύονται οι έννοιες της γυναικείας (αυτό)επιτήρησης, της ψηφιακής αυτό-παρουσίασης και της διαδικτυακής ταυτότητας. Στο ερευνητικό μέρος παρουσιάζονται τα ευρήματα που αντλήθηκαν μέσα από την πραγματοποίηση 16 ημιδομημένων συνεντεύξεων με ενεργές χρήστριες του Instagram, χρησιμοποιώντας την οπτική μέθοδο της φωτο-εκμαίευσης και αναλύοντάς τες με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Η ερευνητική ομάδα υιοθέτησε τον κριτικό ρεαλισμό κατά τη διαδικασία της ανάλυσης, δίνοντας έμφαση στη νοηματοδότηση των συμμετεχουσών, μέσω της γλώσσας που χρησιμοποιούν, ενώ κατά την ερμηνεία των δεδομένων υιοθέτησαν μία μεταμοντέρνα φεμινιστική οπτική. Τα ευρήματα που προέκυψαν χωρίστηκαν σε τέσσερις κύριες θεματικές ενότητες που οργανώνονται σε μία διαδοχική ακολουθία: η παρουσίαση της θηλυκότητας μέσα στο Instagram, η ανάρτηση φωτογραφιών ως μέσο αυτό-παρουσίασης, ως μέσο αλληλεπίδρασης με άλλες/ους και ως μέσο κατασκευής της γυναικείας ταυτότητας. Τα δεδομένα αποκαλύπτουν πως οι συμμετέχουσες αποτιμούν την ψηφιακή αυτό-παρουσίασή τους ως μία ευχάριστη και εθελούσια διαδικασία, με ένα «εσωτερικό» αίσθημα αυτό-καθορισμού, που αντανακλά στα λεγόμενά τους, ταυτόχρονα, όμως, προβάλλουν μία εικόνα συνυφασμένη με τα κανονιστικά πρότυπα, ένα κράμα που συμβαδίζει με τις πολιτισμικές πρακτικές του μεταφεμινισμού. Η πολυπλοκότητα της εμπειρίας της αυτό-παρουσίασης, επομένως, φαίνεται να κυμαίνεται μεταξύ του φάσματος της απελευθέρωσης και συμμόρφωσης, μέσα στο οποίο οι γυναίκες ορίζουν την ταυτότητά τους.

ID:20910 | Sexting: παράγοντες που σχετίζονται με την ανταλλαγή μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου μεταξύ νεαρών ενηλίκων

Χάρης Καμαριώτης, Χριστίνα Αθανασιάδου
Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), Θεσσαλονίκη

Στόχος της έρευνας ήταν η μελέτη του φαινομένου της ανταλλαγής μηνυμάτων ή/και φωτογραφιών/βίντεο σεξουαλικού περιεχομένου (sexting) μεταξύ νεαρών ενηλίκων. Ειδικότερα, η μελέτη αποσκοπούσε στη διερεύνηση της συχνότητας και του τρόπου εμπλοκής των νέων στο φαινόμενο sexting, των στάσεων απέναντί του, των λόγων εμπλοκής, καθώς και στη μελέτη της σχέσης των παραπάνω μεταβλητών με εσωτερικούς (ατομικούς) και εξωτερικούς (περιβαλλοντικούς) παράγοντες. Οι παράγοντες που διερευνήθηκαν ήταν η ταυτότητα φύλου, η ηλικία, η αυτοεκτίμηση, η χρήση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας, η ύπαρξη ρομαντικής σχέσης και η σεξουαλικότητα. Στην έρευνα συμμετείχαν 439 ενήλικες (201 άνδρες και 238 γυναίκες), από 19 έως 30 ετών. Οι συμμετέχοντες/ουσες συμπλήρωσαν ηλεκτρονικά ένα εκτεταμένο ερωτηματολόγιο αυτο-αναφοράς, που περιλάμβανε ποικίλες ερωτήσεις για το sexting και δημογραφικά στοιχεία, αλλά και δύο κλίμακες για την αυτοεκτίμηση και τη σεξουαλικότητα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η πλειονότητα των νεαρών ενηλίκων στην Ελλάδα εμπλέκονται στο φαινόμενο, ενώ από τις αναλύσεις προέκυψαν διαφορετικοί τρόποι εμπλοκής (προφίλ) με το sexting, ως προς τη (δια)προσωπική και ριψοκίνδυνη ανταλλαγή σεξουαλικού υλικού. Οι παράγοντες που σχετίστηκαν με τη ριψοκίνδυνη μορφή του φαινομένου ήταν η ανδρική ταυτότητα, η εκτεταμένη χρήση των μέσων ηλεκτρονικής επικοινωνίας και διάφορες εκφάνσεις της σεξουαλικότητας, ενώ με την «υγιή» μορφή του φαινομένου, σχετίστηκε η σεξουαλική ικανοποίηση και η ύπαρξη σοβαρής ρομαντικής σχέσης. Τα ευρήματα συζητώνται σε σχέση με ψυχο-εκπαιδευτικά προγράμματα πρόληψης αλλά και με την εφαρμογή τους στη συμβουλευτική διαδικασία.

Λέξεις-κλειδιά: *sexting, προφίλ εμπλοκής, νεαροί ενήλικες, φύλο, σεξουαλικότητα*

ID:20911 | Σύγχρονες ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις των μη-ετεροκανονικών ταυτοτήτων και εκφράσεων του φύλου και της σεξουαλικότητας

Προεδρείο: **Λίσσυ Κανελλοπούλου**
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γενική περίληψη:
Η ψυχαναλυτική θεωρία και η κλινική της εφαρμογή, από τις πρώτες της κιόλας διατυπώσεις, προσέφερε μια καινοτόμα και ανατρεπτική προσέγγιση της σεξουαλικότητας και του φύλου. Παρά τις συντηρητικές και σε μεγάλο βαθμό στιγματιστικές απόψεις που εκφράστηκαν εκτενώς στη συνέχεια από διάφορες σχολές, μια σύγχρονη και σε διάλογο με άλλες κοινωνικές επιστήμες ψυχαναλυτική θεωρία, μπορεί να προσφέρει αναλυτικά, ερευνητικά και κλινικά εργαλεία που δίνουν την ευκαιρία μιας εναλλακτικής προσέγγισης των μη-ετεροκανονικών ταυτοτήτων και εκφράσεων του φύλου και της σεξουαλικότητας. Αυτή η προσέγγιση δύναται να συμβάλει αξιοσημείωτα τόσο στην κατανόηση όσο και στην παροχή ενός φιλόξενου θεραπευτικού περιβάλλοντος για θεραπευόμενα άτομα τα οποία δεν αυτοπροσδιορίζονται ως σις ή/και ετεροφυλόφιλα. Ταυτόχρονα, τα εν λόγω εργαλεία μπορούν να αξιοποιηθούν στον αναστοχασμό της θέσης και της λειτουργίας του ίδιου του ατόμου που αναλαμβάνει το θεραπευτικό ρόλο και κατά κανόνα έχει διαμορφωθεί στα κανονιστικά ιδεώδη της κοινωνίας και της επιστήμης του. Η παρούσα στρογγυλή τράπεζα, βασιζόμενη σε κλινικό υλικό και ποιοτικά δεδομένα, αποσκοπεί μέσα από μια ψυχαναλυτική προσέγγιση, όπως αυτή που περιγράφεται εδώ, να επεξεργαστεί και να προτείνει μια οπτική συνεργασίας με άτομα των οποίων ο έμφυλος αυτοπροσδιορισμός και η σεξουαλικότητα δεν εμπίπτουν στα ετεροκανονικά πεδία, με ιδιαίτερη έμφαση στις προκλήσεις με τις οποίες τα άτομα αυτά είναι αντιμέτωπα στη ζωή τους αλλά και στις προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζει κατά την κλινική του εργασία σε αυτά τα πεδία το άτομο που αναλαμβάνει το θεραπευτικό ρόλο.

Στα «backrooms» της έμφυλης συγκρότησης: Στοχασμοί για μια συμπεριληπτική και (εμ)φυλο-περίεργη κλινική στάση

Αποστόλης Κούτριας

Στη σημερινή εποχή γίνεται ολοένα και περισσότερος λόγος γύρω από την αναθεώρηση των αντιλήψεων που αφορούν στις έμφυλες ταυτότητες, τον αυτοπροσδιορισμό και τις μη κανονιστικές εκφράσεις της σεξουαλικότητας. Για αρκετό καιρό ωστόσο - δυστυχώς, σε σημαντικό βαθμό μέχρι και σήμερα - ο χρόνος και ο τόπος για κάποιες υποκειμενικότητες, συμπεριλαμβανομένων των τρανς και μη-δυαδικών ατόμων, παρέμεναν μετέωροι έως και αφιλόξενοι, επιφυλάσσοντας για τα άτομα αυτά, τα οποία συνιστούν συχνά φορείς του ανένταχτου ή/και αποκηρυγμένου στοιχείου της έμφυλης συγκρότησης, έναν «τόπο» ανάλογο των ψηφιακών backrooms: κάπου ανάμεσα στην πραγματικότητα, ούτε μέσα ούτε και έξω από αυτή, έναν τόπο αποπροσανατολιστικό, χαώδη, δίχως "πραγματική" ταυτότητα, έναν τόπο που τον συνοδεύει ο φόβος και η αγωνία για το ανοίκειο που κατοικεί εντός του. Η ελπιδοφόρα επαναπροσέγγιση του έμφυλου φάσματος φέρνει και την ψυχαναλυτική κλινική πρακτική μπροστά στην επιταγή μιας αλλαγής την οποία επιφέρει ο «απομαγνητισμός», κατά τη Σακετοπούλου, της αρχικής, σύμφωνα με τη Σιλάντ, «σεξουαλικής πυξίδας της ψυχανάλυσης», και η οποία πιθανόν να γεννά και σε όσ@/-ες/-

ους την ενστερνίζονται άγχη «ταυτοτικής» κρίσης. Πρόθεση της εν λόγω παρουσίασης είναι, μέσα από την παράθεση σχετικού κλινικού υλικού, να προσπαθήσει να φωτίσει τη σύνθετη πορεία ανάδυσης και διαμόρφωσης της ταυτότητας ως μιας συνθήκης ανοικτής και δυναμικής διαπραγμάτευσης της οποίας ακρογωνιαίος λίθος οφείλει να είναι πως θα αντιμετωπίζεται ως τέτοια· ως μια συνθήκη που, όταν έρχεται εντός των γραφείων μας, αναπόδραστα απευθύνεται και στα «backrooms» εντός μας.

Λέξεις- κλειδιά: *backrooms, σεξουαλικότητα, συμπερίληψη, έμφυλες ταυτότητες, ψυχαναλυτική κλινική πρακτική*

Το 'πλήρωμα του χρόνου': ταλαντώσεις μιας φυλομετάβασης ανάμεσα στις αντιμεταβιβαστικές αποτυχίες της ακρόασης και τις δυσκολίες του ασθενούς να ψυχικοποιήσει ένα ανολοκλήρωτο τρανς σώμα

Μάνος Μανάκας

Για καιρό αντιλαμβάνομαι τις εκπεφρασμένες επιθυμίες ενός νέου τρανς άνδρα ασθενούς για ένα 'ιδανικό' ανδρικό σώμα σαν να υπονομεύουν κάθε διαδικασία ιατρικής μετάβασης, ενώ επίσης καθυστερούν την κοινωνική. Η φυλομετάβαση περιπλέκεται με καθυστερήσεις και αναβολές στην ολοκλήρωση των σπουδών του, ενώ ο ασθενής έχει ήδη ξεκινήσει μια επιτυχημένη σχετική καριέρα. Με αφορμή μια σύντομη απουσία μου για λόγους υγείας επιστρέφουμε στην επεξεργασία των συναισθημάτων του ασθενούς μου την περίοδο μιας απουσίας της μητέρας εξαιτίας ενός τροχαίου που χρειάστηκε μακροχρόνια αποκατάσταση. Συζητώντας τους μετασχηματισμούς των ασυνείδητων μύθων του ασθενούς την περίοδο αυτή, κατάφερα να επεξεργαστώ τα άγχη που διέγειρε σε εμένα το 'ιδανικό' ανδρικό σώμα που επιθυμεί ο ασθενής, και το οποίο μέχρι τότε κατανοούσα και συχνά δυστυχώς ερμήνευα ως έκφραση μιας ανάγκης που εμφανίζονταν στην καθημερινή ζωή του ασθενούς ως ανάγκη να ολοκληρώνει τα κενά, να διορθώνει τις ατέλειες και να λύνει τις αμφισημίες. Η αποτυχία μου να ψυχικοποιήσω τα δικά μου άγχη φθοράς και απώλειας δεν μου επέτρεπε να ακούσω τα άγχη της χρονικότητας και της απώλειας που έρχονταν σποραδικά στο υλικό του αναλυόμενου. Η ανακτηθείσα αυτή ελευθερία μου επέτρεψε να βρω μες στην ακρόαση μου ένα 'ιδανικό' τρανς σώμα που δεν υπερασπίζεται αλλά αντιστέκεται στις κλειστές κατηγορίες του φύλου και της σεξουαλικότητας, ενώ προστατεύει την επιθυμία ως ανολοκλήρωτή κίνηση και το σώμα ως πεδίο βιώματος της σεξουαλικότητας που ανοίγεται προς τον άλλο. Συγχρόνως ξεδιπλώθηκε ένας μεταβατικός χώρος όπου ο νέος άνδρας μπορούσε να 'ονειρεύεται' ένα ανολοκλήρωτο τρανς σώμα στην ταυτόχρονη κίνηση του προς την φθορά και την ολοκλήρωση.

Λέξεις κλειδιά: *φυλομετάβαση, ανολοκλήρωτο τρανς σώμα, αντιμεταβίβαση, ψυχικοποίηση, χρονικότητα*

Chemsex: Μια τελετουργική λύση

Άννα Αποστολίδου

Παρά τις προσπάθειες -επιτυχημένες και μη- για την αποστιγματοποίηση και ενσωμάτωση στο κοινωνικό των μη-ετεροκανονικών εκφράσεων της σεξουαλικότητας, αυτές μοιάζει να συνεχίζουν να γίνονται ορατές αποκλειστικά μέσα από τη σεξουαλική δραστηριότητα ή, τουλάχιστον, το πώς αυτή γίνεται αντιληπτή από το κοινωνικό φαντασιακό. Η επιτακτική

ανάγκη, για την επιβίωση του υποκειμένου, διαχείρισης του περιθωρίου και της «μη-κανονικής» σεξουαλικότητας, αλλά και η επιθυμία για συμπερίληψη σε έναν κοινωνικό δεσμό μοιάζουν να γεννούν διαδικασίες που εντός των κοινοτήτων προσφέρουν ένα πλαίσιο ανήκειν. Το chemsex, η ψυχαγωγική χρήση ουσιών στο σεξ από γκέι, μπάι, άλλους άνδρες που κάνουν σεξ με άνδρες, τρανς και μη-δυαδικά άτομα, φαίνεται να λειτουργεί συν τοις άλλοις ως ένα μέσο και τόπος συνάντησης ανθρώπων που κουβαλούν την ενοχή που γεννά το κοινωνικό στίγμα αναφορικά με τη σεξουαλικότητα και άλλες διασταυρούμενες εμπειρίες και ταυτότητες που φέρουν. Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τον Σύλλογο Οροθετικών Ελλάδος "Θετική Φωνή". Το δείγμα αποτέλεσαν 5 ενήλικες άνδρες που κάνουν σεξ με άνδρες, ηλικίας 26-44, μόνιμοι κάτοικοι Αθηνών. Για τη συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκαν ομάδες εστίασης, ενώ για την ανάλυσή τους επιλέχθηκε η μέθοδος της ερμηνευτικής φαινομενολογικής ανάλυσης ώστε να διερευνηθεί σε βάθος η υποκειμενική εμπειρία των συμμετεχόντων. Από τα αποτελέσματα διαφάνηκε ότι το chemsex τείνει να λαμβάνει έναν τελετουργικό χαρακτήρα, ο οποίος μοιάζει να δομεί, αλλά και να επιβάλλει, για τους συμμετέχοντες ένα πλαίσιο ανήκειν, απαλλαγμένο -όσο αυτό είναι εφικτό- από αναστολές, αλλά και από το τραύμα που συνοδεύει την κοινωνικά ορισμένη ως μη-κανονική σεξουαλικότητά τους. Ταυτόχρονα, ο «εθισμός» στις ουσίες και στις εν λόγω πρακτικές φάνηκε να έρχεται περισσότερο ως μια λύση, όπως έχει περιγράφει και από την ΜακΝτούγκαλ, που κρατά τα υποκείμενα στην πλευρά της ζωής, παρά ως μια αυτοκαταστροφική συμπεριφορά που τα ωθεί στο θάνατο.

Λέξεις-κλειδιά: *chemsex, άνδρες που κάνουν σεξ με άνδρες, τελετουργία, εθιστική λύση*

Απροφύλακτη ψυχανάλυση: η θεραπεία σε συνάντηση με την κουήρ σεξουαλικότητα

Αντώνης Πούλιος

Το απροφύλακτο σεξ – bareback – απέκτησε ιδιαίτερη σημασία για τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα ως απότοκο της επιδημίας του AIDS, γεγονότος κεντρικού για την ιστορία της κοινότητας. Παρά τις ερμηνείες που του έδωσε η βιοπολιτική που αναπτύχθηκε ως απάντηση στην επιδημία, και οι οποίες θέλουν το «bareback» ως αυτοκαταστροφικό ή ανεύθυνο, μπορούμε να το αντιληφθούμε ως μια κίνηση απελευθέρωσης από τον εξευγενισμό της κουήρ σεξουαλικότητας εκ μέρους του κυρίαρχου ετεροκανονικού Λόγου, ακόμα και αν αυτό εγκυμονεί κινδύνους. Οι «αναρχικές», σύμφωνα με τη θεωρία της Ζαλτζμάν, κινήσεις του κουήρ ατόμου, το οποίο αισθάνεται ότι συνθλίβεται από τη θέση που του δίνεται στον κυρίαρχο κοινωνικό δεσμό, σήμερα μπορούν να εντοπιστούν και σε άλλες αντισυμβατικές πρακτικές, όπως αυτή του chemsex. Υπό μια τέτοια οπτική και με τη χρήση ενός κλινικού στιγμιότυπου ως παράδειγμα, υποστηρίζεται ότι το «bareback» αναδύεται εντός της θεραπείας και της μεταβίβασης ως μια συνθήκη η οποία καλεί το άτομο που βρίσκεται σε θεραπευτική θέση να εισέλθει στο πεδίο της κουήρ σεξουαλικότητας «απροφύλακτα», απεκδυόμενο την προφύλαξη που του παρέχουν οι θεωρητικές αναφορές του, που κατά κανόνα έχουν διαμορφωθεί με σημείο αναφοράς ετεροκανονικά ιδεώδη και πληθυσμούς. Η ερμηνεία και η εκ νέου δέσμευση του υποκειμένου σε νόημα που θα δοθεί από τον θεραπευτή σε τέτοιες περιστάσεις συνιστά μάλλον έναν εκ νέου εξευγενισμό της κουήρ σεξουαλικότητας βάσει ετεροκανονικών προτύπων. Το διακύβευμα σε αυτές τις περιπτώσεις συστήνεται να είναι η διατήρηση ενός πεδίου δυνητικά «συντριπτικού», όπως το περιγράφει η Σακετοπούλου, και για τις δύο πλευρές της θεραπευτικής διαδικασίας,

στο οποίο, μέσα από τη διαπραγμάτευση της ετερότητας, δίνεται η ευκαιρία νέων υποκειμενικών εκφράσεων με περισσότερους βαθμούς ελευθερίας από αυτούς που δόθηκαν από τον αφιλόξενο κοινωνικό δεσμό στον οποίο το υποκείμενο χρειάστηκε να επιβιώνει μέχρι τώρα. Υπό αυτή την οπτική, η ψυχανάλυση καλείται να παραμένει μια «bareback» πρακτική.

Λέξεις κλειδιά: *ψυχανάλυση, μη-ετεροκανονική σεξουαλικότητα, κουήρ, HIV, chemsex*

ID:20914 | Το εργαλείο μέτρησης συμπεριφορικής αυτο-ρύθμισης Head-Toes-Knees-Shoulders: Προκαταρκτικός έλεγχος ψυχομετρικών ιδιοτήτων σε ελληνικό πληθυσμό ηλικιωμένων

Δήμητρα Μαγκαβίλα[1], Γεωργία Παπαντωνίου[2], Μαγδαληνή Ντίνου[3]
[1] Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2] Καθηγήτρια Γνωστικής Ψυχολογίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[3] Μέλος Ε.ΔΙ.Π. Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η παρούσα εργασία είχε ως στόχο τον έλεγχο των ψυχομετρικών ιδιοτήτων του εργαλείου μέτρησης της συμπεριφορικής αυτο-ρύθμισης Head-Toes-Knees-Shoulders (HTKS; McClelland, Cameron, Connor, Farris, Jewkes, & Morrison, 2007. Ponitz, McClelland, Jewkes, Connor, Farris, & Morrison, 2008. Ponitz, McClelland, Matthews, & Morrison, 2009) σε ελληνικό πληθυσμό ηλικιωμένων. Ειδικότερα επιχειρήθηκαν να ελεγχθούν η δομική εγκυρότητα, η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας, και η συγκλίνουσα/διακρίνουσα εγκυρότητά. Το δείγμα της παρούσας έρευνας απαρτίζεται από 88 ηλικιωμένους, ηλικίας άνω των 65 ετών. Στην έρευνα χορηγήθηκε το Mini-Mental State Examination ως κριτήριο αποκλεισμού των ηλικιωμένων σχετικά με τη γνωστική τους λειτουργικότητα (Folstein, Folstein & McHugh, 1975). Επίσης, προκειμένου να εκτιμηθεί η συγκλίνουσα/διακρίνουσα εγκυρότητά του, το HTKS χορηγήθηκε παράλληλα με το Raven's Educational CPM (Raven, Raven, & Court, 2004), το οποίο μετρά μη λεκτική νοημοσύνη, το Τεστ Αριθμών του Gustafsson (Gustafsson, 1984), το οποίο μετρά ρέουσα νοημοσύνη, το ερωτηματολόγιο αυτο-αναφοράς θετικού και αρνητικού συναισθήματος Positive and Negative Affect Schedule (Watson, Clark, & Tellegen, 1988), την Κλίμακα Παρορμητικότητας Barratt (Tsatali et al., 2021), και την Κλίμακα Παρορμητικής Συμπεριφοράς UPPS-P (Tsatali et al., 2021). Καταληκτικά, το HTKS παρουσίασε μονοπαραγοντική δομή, καλή αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας και θετικές συσχετίσεις με τη γενική νοημοσύνη, τη ρέουσα νοημοσύνη και τη γνωστική λειτουργικότητα. Ακόμα, δεν παρουσιάστηκε συσχέτιση με την παρορμητικότητα και το θυμικό των ηλικιωμένων.

ID:20916 | Διομαδική επαφή και κοινωνική αλλαγή: Μελετώντας την περίπτωση των σις στρέιτ αντρών και γυναικών στην Ελλάδα

Μαρία Νεφέλη Δημοπούλου[1], Ακριβή Ανδρινοπούλου[2], Βασίλης Παυλόπουλος[2]
1

[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η διομαδική επαφή μεταξύ μελών ομάδων με διαφορετικό στάτους μπορεί να έχει διαφορετικές επιπτώσεις στην υποστήριξη της κοινωνικής αλλαγής προς την επίτευξη ισότητας ανάλογα με τη σχετική θέση της ομάδας στην κοινωνική ιεραρχία. Συγκεκριμένα, συχνότερη και θετικότερη διομαδική επαφή μπορεί να συμβάλει στη μείωση των προκαταλήψεων και στην αύξηση της υποστήριξης της κοινωνικής ισότητας σε μέλη κυρίαρχων ομάδων. Αντίθετα, πιο συχνή και θετική διομαδική επαφή μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά στην υποστήριξη των μη κυρίαρχων ομάδων για κοινωνική αλλαγή. Αυτή η ποιοτική μελέτη αξιοποιεί το Ενοποιητικό Μοντέλο Επαφής και Συλλογικής Δράσης των Hässler et al. (2021) ως θεωρητικό πλαίσιο για να διερευνήσει τη σχέση μεταξύ διομαδικής επαφής και υποστήριξης για κοινωνική αλλαγή κατά των έμφυλων διακρίσεων σε σις στρέιτ άντρες και γυναίκες στην Ελλάδα. Τρεις ομάδες εστίασης πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα το φθινόπωρο του 2024. Η επεξεργασία του ερευνητικού υλικού βασίζεται στην μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Η συζήτηση των αποτελεσμάτων επικεντρώνεται στον ρόλο του κοινωνικού πλαισίου, της ατομικής πρωτοβουλίας στη διομαδική επαφή, καθώς και του αντιληπτού κόστους της συλλογικής δράσης και της κοινωνικής αλλαγής στην κινητοποίηση για κοινωνική αλλαγή. Επιπλέον, υπογραμμίζεται η σημασία της (απουσίας) επαφής με διαφορετικές ομάδες αντρών και γυναικών, όπως φεμινίστριες γυναίκες, γκέι άνδρες και τρανς γυναίκες, στη διαμόρφωση στάσεων απέναντι στην κοινωνική αλλαγή υπέρ των γυναικών. Συνολικά, η συζήτηση των αποτελεσμάτων επιδιώκει να επανεξετάσει γενικευμένες υποθέσεις για τις επιπτώσεις της διομαδικής επαφής στην υποστήριξη της κοινωνικής αλλαγής μεταξύ σις στρέιτ αντρών και γυναικών και να συμβάλει στη διαμόρφωση κατευθύνσεων για μελλοντική έρευνα.

ID:20918 | Η Συμβολή της ανάλυσης αυθόρμητου λόγου στην αξιολόγηση περιεγχειρητικών ικανοτήτων λόγου ασθενών με εγκεφαλικούς λόγους

Ιωάννα Μπουροτζόγλου[1], Σταυρούλα Σταυρακάκη[1], Νικόλαος Φόρογλου[2], Βασίλειος Κιμισκίδης[2]

[1] Τμήμα Ιταλικής Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Τμήμα Ιατρικής , Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Πρόσφατα, θεραπευτικές προσεγγίσεις αυξάνουν το προσδόκιμο ζωής των ασθενών με εγκεφαλικούς όγκους, επομένως η διατήρηση της γλωσσικής λειτουργικότητάς τους κρίνεται καθοριστική για την ποιοτική διαβίωσή τους. Στην παρούσα μελέτη παρουσιάζεται η συμβολή της ανάλυσης αυθόρμητου λόγου, μιας ευαίσθητης διαγνωστικής μεθόδου με οικολογική εγκυρότητα (Satoer, 2018), στην αξιολόγηση των περιεγχειρητικών (πριν και μετά την εκτομή του όγκου) γλωσσικών δεξιοτήτων ασθενών με εγκεφαλικούς όγκους.
Οι ασθενείς (N=7, γυναίκες=3, ΜΟ χρονολογικής ηλικίας (ΧΗ):=46,8 έτη, Εύρος ΧΗ:=18-73) αξιολογήθηκαν πριν και μετά την εκτομή του όγκου με ερευνητικό πρωτόκολλο αποτελούμενο από 1) σταθμισμένες νευροψυχολογικές συστοιχίες (ελληνικές εκδόσεις των Addenbrooke's Cognitive Examination-Revised και Boston Diagnostic Aphasia Examination), 2) πειραματικές δοκιμασίες γλώσσας (παραγωγή αορίστου, συντακτική κατανόηση) 3) δοκιμασία αξιολόγησης φωνολογικής βραχύχρονης μνήμης 4) ανάλυση αυθόρμητου λόγου. Επίσης, ρωτήθηκαν για την υποκειμενική αίσθηση της επικοινωνιακής τους επάρκειας.
Από τη συγκριτική μελέτη των περιεγχειρητικών αποτελεσμάτων των ασθενών προκύπτει ότι οι γλωσσικές δεξιότητες των ασθενών είναι πολύ υψηλές σε όλες τις τυπικές δοκιμασίες με εξαίρεση τη συντακτική κατανόηση και τη φωνολογική βραχύχρονη μνήμη. Επιπροσθέτως, η ποσοτική και ποιοτική ανάλυση του αυθόρμητου λόγου ανέδειξε γλωσσικά ελλείμματα που εκδηλώθηκαν στην ταχύτητα της ομιλίας, τον εντοπισμό γλωσσικών λαθών, την παραγωγή ημιτελών προτασιακών εκφωνημάτων, και τις αυτοδιορθώσεις. Τέλος, οι ασθενείς ανέφεραν επικοινωνιακή ανεπάρκεια και αδυναμία εύρεσης λέξεων.
Συνολικά, προκύπτει ότι γλωσσικά ελλείμματα που δεν ανιχνεύονται με τις τυπικές συστοιχίες εντοπίζονται με την ανάλυση του αυθόρμητου λόγου. Το εύρημα αυτό συνάδει με την υποκειμενική αίσθηση της επικοινωνιακής ανεπάρκειας η οποία δεν επαληθεύεται από όλες τις τυπικές δοκιμασίες.
Συμπερασματικά, η ανάλυση του αυθόρμητου λόγου συμπληρώνει τις τυπικές συστοιχίες και συμβάλλει στον πληρέστερο και ακριβέστερο προσδιορισμό των γλωσσικών ελλειμμάτων των ασθενών και, συνακόλουθα, της κλινικής τους εικόνας.

ID:20919 | Διερεύνηση των αναγκών των φοιτητών παιδαγωγικών τμημάτων για την αύξηση της διδακτικής και παιδαγωγικής αυτοαποτελεσματικότητάς τους κατά την πρακτική άσκηση

Αθηνά Σπυριδούλα Τσέζου, Μαρία Πούλου
ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Πατρών

Το αίσθημα αυτό-αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της επαγγελματικής τους ταυτότητας και της διδακτικής τους ικανότητας μέσω των δράσεων και των μεθόδων που θα ακολουθήσουν (Bandura, 1997). Η πρώτη εμπειρία τους με την εκπαιδευτική πραγματικότητα είναι η πρακτική άσκηση, της οποίας η θετική ή αρνητική έκβαση μπορεί να καθορίσει το επαγγελματικό τους μέλλον. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η ανάδειξη των αναγκών των τεταρτοετών φοιτητών του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας Πανεπιστημίου Πατρών και των παραγόντων που επιδρούν στο αίσθημα αυτό-αποτελεσματικότητάς τους, όπως αυτοί αναδύονται κατά την πρακτική τους άσκησης. Αρχικά, στην Α' φάση, χρησιμοποιείται ποσοτική έρευνα (ερωτηματολόγιο Διδακτικής Αυτό-αποτελεσματικότητας-TSES) με αριθμό συμμετεχόντων 135 φοιτητές, της οποίας τα δεδομένα αναλύονται με το λογισμικό στατιστικής επεξεργασίας SPSS. Σε αυτό το πρώτο στάδιο στόχος είναι να εντοπιστούν οι παράγοντες που επηρεάζουν το αίσθημα αυτό-αποτελεσματικότητας των φοιτητών καθώς και τις ενδεχόμενες μεταβολές αυτού πριν και μετά την πραγματοποίησης της πρακτικής τους άσκησης. Στη συνέχεια (Β' φάση), με τη χρήση ημιδομημένης συνέντευξης και δείγμα 15 φοιτητές, οι οποίοι έχουν ήδη λάβει μέρος στην πρώτη ερευνητική φάση, διευκρινίζονται με λεπτομέρειες οι προβληματισμοί τους ενώ ταυτόχρονα επιδιώκεται να αναζητηθούν τρόποι αντιμετώπισής τους.Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως οι φοιτητές ξεκίνησαν με υψηλό αίσθημα αυτό-αποτελεσματικότητας το οποίο μετά την πρακτική τους άσκηση μειώθηκε. Ψηλότερο είχαν στο πεδίο εμπλοκής των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Ακολούθησε η διαχείριση της τάξης και τέλος οι στρατηγικές διδασκαλίας. Σε πολλές περιπτώσεις, όπως φάνηκε από την συνέντευξη, οι μεταβολές του αισθήματος δεν είναι ανεξάρτητες ανάμεσα στα πεδία αλλά αντίθετα το ένα επηρεάζει το άλλο. Ως μέσο ενίσχυσης της αυτό-αποτελεσματικότητας τους οι ίδιοι θα ήθελαν παραπάνω ώρες πρακτική άσκηση και επιμόρφωση από έμπειρους επιμορφωτές που θα αφορούσε σε πρακτικά ζητήματα. Η παρούσα μελέτη μπορεί να συμβάλει στον άρτιο σχεδιασμό παρεμβάσεων από τους αρμόδιους φορείς προς την κατεύθυνση αυτή.

ID:20920 | Οι δεξιότητες ανάγνωσης και μορφο-σύνταξης σε εφήβους με Αναπτυξιακή Δυσλεξία και συννοσηρότητα Αναπτυξιακής Δυσλεξίας και Αναπτυξιακής Γλωσσικής Διαταραχής

Κυριακή Τσιτσιπά[1], Ιωάννα Τάλλη[1], Γεωργία Ανδρέου[2]
[1] Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η σύγκριση της επίδοσης ελληνόφωνων μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Α΄ και Β΄ Γυμνασίου) με Αναπτυξιακή Δυσλεξία (ΑΔ) και συννοσηρότητα Αναπτυξιακής Δυσλεξίας και Αναπτυξιακής Γλωσσικής Διαταραχής (ΑΔ/ΑΓΔ) σε έργα ανάγνωσης (αποκωδικοποίηση, ευχέρεια) και μορφο-σύνταξης (παραγωγή, κατανόηση) με δύο ομάδες ελέγχου: μαθητές τυπικής ανάπτυξης ίδιας χρονολογικής ηλικίας (ΧΗ) και μαθητές τυπικής ανάπτυξης ίδιας αναγνωστικής ηλικίας (ΑΗ). Το συνολικό δείγμα της έρευνας απαρτίζεται από 137 μαθητές, οι οποίοι κατανέμονται σε τέσσερις ομάδες, ως εξής: α) 31 μαθητές με προφίλ ΑΔ (15 κορίτσια, 16 αγόρια), β) 19 μαθητές με προφίλ ΑΔ/ΑΓΔ (6 κορίτσια, 13 αγόρια), γ) 44 μαθητές ΧΗ (21 κορίτσια, 23 αγόρια), δ) 43 μαθητές ΑΗ (21 κορίτσια, 22 αγόρια) που φοιτούν σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Γ΄ έως και ΣΤ΄ Δημοτικού), εξισωμένοι ως προς την επίδοσή τους σε έργα αναγνωστικής ευχέρειας. Οι μαθητές αξιολογήθηκαν στα εξής έργα: αναγνωστική αποκωδικοποίηση, αναγνωστική ευχέρεια, κατανόηση/παραγωγή μορφο-συντακτικών φαινομένων, ανάκληση προτάσεων. Από τα αποτελέσματα της μη παραμετρικής στατιστικής ανάλυσης προέκυψε ότι, συγκριτικά με την ομάδα ΧΗ, η ομάδα ΑΔ/ΑΓΔ παρουσίασε στατιστικά χαμηλότερη επίδοση σε όλα τα έργα, ενώ η ομάδα ΑΔ μόνο σε έργα αναγνωστικής αποκωδικοποίησης και ευχέρειας. Εν συγκρίσει με την ομάδα ΑΗ, η ομάδα ΑΔ/ΑΓΔ είχε στατιστικά χαμηλότερη επίδοση στην αποκωδικοποίηση και την παραγωγή μορφο-συντακτικών φαινομένων, ενώ η ομάδα ΑΔ είχε στατιστικά υψηλότερη επίδοση στα ίδια έργα και επιπλέον στην κατανόηση μορφο-συντακτικών φαινομένων. Τέλος, οι συγκρίσεις μεταξύ των δύο κλινικών ομάδων έδειξαν ότι η ομάδα ΑΔ/ΑΓΔ είχε στατιστικά χαμηλότερη επίδοση από την ομάδα ΑΔ σε όλα τα έργα. Τα παραπάνω αποτελέσματα επιβεβαιώνουν την παρουσία πιο σοβαρών γλωσσικών ελλειμμάτων για τα παιδιά με συννοσηρότητα ΑΔ/ΑΓΔ (Ramus et al., 2013; Snowling et al., 2019), με σαφή αντίκτυπο και στις αναγνωστικές τους δεξιότητες.

Λέξεις-κλειδιά: *Αναπτυξιακή Δυσλεξία, Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή, Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ανάγνωση, μορφο-σύνταξη*

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ramus, F., Marshall, C. R., Rosen, S., & Van Der Lely, H. K. (2013). Phonological deficits in specific language impairment and developmental dyslexia: Towards a multidimensional model. *Brain, 136*(2), 630-645. doi: 10.1093/brain/aws356

Snowling, M. J., Nash, H. M., Gooch, D. C., Hayiou?Thomas, M. E., Hulme, C., & Wellcome Language and Reading Project Team. (2019). Developmental outcomes for children at high risk of dyslexia and children with developmental language disorder. *Child Development, 90*(5), e548-e564. doi: 10.1111/cdev.13216

ID:20922 | Η επιρροή της σιωπηρής γνώσης των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στη συναισθηματική τους νοημοσύνη, στη διδακτική αυτοαποτελεσματικότητα τους και στο ψυχολογικό κλίμα της σχολικής τάξης.

Ευφροσύνη Κουτσογιάννη, Μαρία Πούλου
[1] *ΤΕΕΑΠΗ Πατρών, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα*

Η σιωπηρή γνώση αποτελεί ένα από τα πιο πολύτιμα εργαλεία που διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς επηρεάζει ποικίλους τομείς της επαγγελματικής τους λειτουργίας. Η έννοια της σιωπηρής γνώσης αναφέρεται στη μη λεκτική, μη εγχειριδιακή γνώση που αποκτάται μέσα από εμπειρίες, παρατήρηση και διαισθητική κατανόηση. Αυτή η μορφή γνώσης, αν και συχνά παραμένει ανεπεξέργαστη και ασυνείδητη, επηρεάζει καθοριστικά τη διδασκαλία, την αλληλεπίδραση με τους μαθητές και τη διαμόρφωση του σχολικού περιβάλλοντος

Ειδικότερα, ο σκοπός της έρευνας είναι να κατανοηθεί πώς αυτή η γνώση συμβάλλει:

1. **Στη συναισθηματική νοημοσύνη των εκπαιδευτικών:** Εξετάζεται πώς η σιωπηρή γνώση επηρεάζει την ικανότητα των εκπαιδευτικών να αναγνωρίζουν, να κατανοούν και να διαχειρίζονται τα δικά τους συναισθήματα, καθώς και τα συναισθήματα των μαθητών τους.
2. **Στη διδακτική αυτοαποτελεσματικότητα:** Αναλύεται η σχέση μεταξύ της σιωπηρής γνώσης και της πεποίθησης των εκπαιδευτικών για την ικανότητά τους να επιτυγχάνουν μαθησιακούς στόχους, ακόμα και σε απαιτητικές συνθήκες.
3. **Στο ψυχολογικό κλίμα της σχολικής τάξης:** Εξετάζεται πώς η αξιοποίηση της σιωπηρής γνώσης συνεισφέρει στη δημιουργία ενός θετικού, υποστηρικτικού και ενθαρρυντικού περιβάλλοντος για τους μαθητές.

4.

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκαν ως ερευνητικά εργαλεία η ημιδομημένη συνέντευξη, όπου προέκυψαν σενάρια, για την ποιοτική και το ερωτηματολόγιο για την ποσοτική έρευνα. Μέσα από την παρούσα έρευνα, επιδιώκεται να αναδειχθεί η σημασία της σιωπηρής γνώσης ως βασικού εργαλείου ενίσχυσης της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τα ευρήματα της μελέτης αναμένεται να προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για ενσωμάτωση της σιωπηρής γνώσης σε προγράμματα κατάρτισης και αναστοχαστικής πρακτικής.

ID:20923 | Η συναισθηματική ρύθμιση και η ακαδημαϊκή ανθεκτικότητα στην ύστερη εφηβεία: Διερεύνηση του διαμεσολαβητικού ρόλου της αυτοεκτίμησης

Φωτεινή Κονταξή[1], Σπυρίδων Κάμτσιος[2], Βασίλης Κακούρης[3]
[1] Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[3] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η ύστερη εφηβική ηλικία συνιστά αναπτυξιακό ορόσημο κατά τη διάρκεια του οποίου τα άτομα μεταβαίνουν από την εφηβική ηλικία στην ενήλικη ζωή. Έρχονται αντιμέτωπα με προκλήσεις και πληθώρα αλλαγών σε πολλαπλές πτυχές της ζωής τους. Σημαντικά εφόδια για τη βέλτιστη προσαρμογή του ατόμου στις αυξανόμενες απαιτήσεις του περιβάλλοντός συνιστούν η χρήση αποτελεσματικών στρατηγικών ρύθμισης των συναισθημάτων, η ανθεκτικότητα και η διατήρηση της αυτοεκτίμησής του. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να εξετάσει την επίδραση της συναισθηματικής ρύθμισης (γνωστική επανεκτίμηση και εκφραστική καταστολή), στις επιμέρους διαστάσεις της ακαδημαϊκής ανθεκτικότητας (δέσμευση, έλεγχος, πρόκληση) καθώς και το διαμεσολαβητικό ρόλο της αυτοεκτίμησης. Στην έρευνα συμμετείχαν 320 άτομα (201 φοιτήτριες & 119 φοιτητές, ηλικίας 18-21 ετών), τα οποία συμπλήρωσαν τα παρακάτω ερωτηματολόγια: (α) Ερωτηματολόγιο συναισθηματικής ρύθμισης, (β) Κλίμακα αυτοεκτίμησης Rosenberg και (γ) Αναθεωρημένη κλίμακα ακαδημαϊκής ανθεκτικότητας. Τα ευρήματα έδειξαν πως η μεταβλητή της γνωστικής επανεκτίμησης παρουσιάζει θετική συσχέτιση με τις μεταβλητές της αυτοεκτίμησης, της πρόκλησης, της δέσμευσης και του ελέγχου, ενώ η μεταβλητή της εκφραστικής καταστολής συσχετίστηκε αρνητικά με τις μεταβλητές αυτές.
Κατά την διενέργεια των αναλύσεων παλινδρόμησης διαπιστώθηκε ότι τόσο η γνωστική επανεκτίμηση και η εκφραστική καταστολή όσο και η αυτοεκτίμηση ήταν σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες για όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές (δέσμευση, έλεγχος, πρόκληση). Περαιτέρω από τα αποτελέσματα της ανάλυσης διαμεσολάβησης διαπιστώθηκε ο διαμεσολαβητικός ρόλος της αυτοεκτίμησης (partial mediation) στη σχέση ανάμεσα στην γνωστική επανεκτίμηση και την εκφραστική καταστολή από την μία και την δέσμευση, τον έλεγχο και την πρόκληση από την άλλη. Τα αποτελέσματα της μελέτης συζητούνται στο πλαίσιο της σύγχρονης βιβλιογραφίας και εξετάζεται η πρακτική εφαρμογή τους για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης.

ID:20924 | Νοηματοδοτώντας την Αλληλεγγύη: μια κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση των αναπαραστάσεων της Αλληλεγγύης με αφορμή την Αλληλεγγύη στην Παλαιστίνη

Δημήτριος Μπάρκας, Μελίνα Νιράκη Ιωάννης, Ντότσικας, Ξένια Χρυσοχόου
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα

Η παρούσα έρευνα στοχεύει στη διερεύνηση της κοινωνικής αναπαράστασης της αλληλεγγύης, με αφορμή την επανεμφάνιση στην δημόσια σφαίρα του Παλαιστινιακού ζητήματος, ύστερα από την εισβολή στην Γάζα τον Οκτώβριο του 2023. Η έννοια της αλληλεγγύης, ενώ έχει ενσωματωθεί στην επίσημη κρατική αφήγηση και πρακτική (πχ. Κοινωνικό Επίδομα Αλληλεγγύης), παραμένει εξίσου σημείο αναφοράς των διάφορων μη θεσμικών συλλογικών δράσεων (π.χ. κοινωνικά κινήματα, κινήσεις πολιτών), όπως αυτές που αναδείχθηκαν κατά την περίοδο της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, ή κατά τη διάρκεια ανθρωπογενών φυσικών καταστροφών (πλημμύρες, φωτιές, πανδημία κ.α.). Στο πλαίσιο της κοινωνιοψυχολογικής έρευνας, η αλληλεγγύη έχει προσεγγιστεί είτε ως μια διαφορετική μορφή διαμαρτυρίας, είτε δια μέσου των ενδοομαδικών και διομαδικών παραγόντων που σχετίζονται με την έκφρασή της (π.χ. η αίσθηση του ανήκειν, ή η εξισορρόπηση μιας ανισότητας ισχύος). Αντίθετα, φαίνεται να μην έχει ακόμα επιχειρηθεί μια κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση του τρόπου με τον οποίο η ίδια η έννοια της αλληλεγγύης νοηματοδοτείται *από τα κάτω*. Στην παρούσα έρευνα, αντλώντας δεδομένα από 39 σε βάθος ημι-δομημένες συνεντεύξεις αναφορικά με τη σύγκρουση Ισραήλ-Παλαιστίνης, επιχειρούμε τη διερεύνηση των αναπαραστάσεων της αλληλεγγύης στον καθημερινό λόγο, όπως αυτός αρθρώνεται από κοινωνικά υποκείμενα που δεν ανήκουν στην συγκεκριμένη πληττόμενη ομάδα. Εφαρμόζοντας το εργαλείο της αναστοχαστικής θεματικής ανάλυσης προτείνουμε 5 θέματα τα οποία σκιαγραφούν διαφορετικές κατασκευές της αναπαράστασης της αλληλεγγύης: α)η αλληλεγγύη ως έμπρακτη υποστήριξη, β) η αλληλεγγύη ως μέσο έκφρασης ψυχολογικής υποστήριξης, γ) η έκφραση αλληλεγγύης ως τμήμα του ανήκειν σε μια κοινότητα, δ) η αλληλεγγύη ως ηθικό καθήκον, και τέλος ε) η αλληλεγγύη ως μέσο πολιτικής πίεσης. Τα παραπάνω θέματα συνομιλούν με την προϋπάρχουσα κοινωνιοψυχολογική γνώση σε σχέση με τις διάφορες μορφές αλληλεγγύης που εκκινούνται σε περιόδους κρίσεων, αλλά και εμπλουτίζουν περαιτέρω την θεωρητική εννοιολόγηση της αλληλεγγύης μέσα από την διερεύνηση της στο πεδίο της υποκειμενικότητας.

ID:20925 | Συνομιλώντας με ψυχολόγους στα σύνορα: Η επιρροή των πολιτικών αποφάσεων και των νομικών διαδικασιών στην παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε αιτούντες άσυλο

Αναστασία Αναστασιάδου[1], **Στάθης Παπασταθόπουλος**[2]
[1] *Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας & Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου & Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ*
[2] *Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Η παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε μετακινούμενους πληθυσμούς, αποτελεί ένα ακανθώδες πεδίο παρέμβασης που φέρνει κοντά οργανώσεις του ανθρωπιστικού χώρου, δημόσιες δομές (π.χ. ψυχιατρικές κλινικές), και κρατικούς φορείς όπως η υπηρεσία ασύλου. Κύριο χαρακτηριστικό του συστήματος διαχείρισης των μετακινούμενων πληθυσμών είναι οι πολιτικές ελέγχου και ασφαλειοποίησης στα σύνορα, οι οποίες λαμβάνουν χώρα από το 2016 και μετά, μέσω του γεωγραφικού περιορισμού στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και τον εγκλεισμό των αιτούντων άσυλο στις Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές (Κ.Ε.Δ.). Ο ρόλος των ψυχολόγων σε αυτό το πλαίσιο είναι διπλός. Πρώτον, αφορά στην διαπίστωση της ευαλωτότητας στο πλαίσιο της διαδικασίας παροχής ασύλου και δεύτερον, στην παροχή συμβουλευτικού και ψυχοθεραπευτικού έργου εντός των δομών. Πώς διαμορφώνεται η παροχή του ψυχοθεραπευτικού έργου σε συνθήκες περιορισμού και εγκλεισμού, καθημερινού ελέγχου και βίας, και περιορισμού των δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο; Με άλλα λόγια, πως επηρεάζεται το ψυχοθεραπευτικό έργο από τις πολιτικές αποφάσεις στον τομέα διαχείρισης του προσφυγικού;
Η παρούσα ποιοτική μελέτη επιχειρεί να απαντήσει τα παραπάνω ερωτήματα μέσα από σε βάθος συνεντεύξεις με ψυχολόγους που εργάζονται σε ανθρωπιστικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο προσφυγικό. Στην μελέτη έλαβαν μέρος 15 ψυχολόγοι. Η λήψη των συνεντεύξεων έγινε την χρονική περίοδο μεταξύ Ιανουαρίου και Ιουλίου 2022 και η ανάλυσή τους βασίστηκε στη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Επιγραμματικά, ένα από τα σημαντικά σημεία τα οποία αναδεικνύονται είναι η εμπλοκή των υπηρεσιών ψυχικής υγείας με τις νομικές διαδικασίες ασύλου και κατ' επέκταση η δημιουργία ενός ψυχονομικού πεδίου εντός του οποίου παρέχονται υπηρεσίες ψυχικής υγείας με ψυχοθεραπευτικό ή διαγνωστικό πρόσημο. Τόσο στη μία όσο και στην άλλη περίπτωση τα αποτελέσματα της έρευνας φανερώνουν την αλληλεξάρτηση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας από τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες εντός των οποίων υλοποιούνται και παράλληλα θέτουν τις βάσεις για την συζήτηση ζητημάτων που αφορούν στην αποικοιακότητα του ασύλου και των ψυχολογικών παρεμβάσεων.

ID:20926 | Εξερευνώντας το ρόλο των χειρονομιών στην κατανόηση

Μαρία-Ελισάβετ Καραβοκυρού, Δέσποινα Παΐζη
Ψυχολογίας, The American College of Greece - Deree, Αθήνα

Οι χειρονομίες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής επικοινωνίας. Ωστόσο, ο ρόλος τους στην κατανόηση παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεξερεύνητος. Η παρούσα έρευνα είχε στόχο να εξετάσει πώς οι ενήλικες προσλαμβάνουν και παράγουν χειρονομίες προκειμένου να ενισχύσουν την κατανόηση σε μια ξένη γλώσσα, συγκεκριμένα την Αγγλική. Επίσης, διερευνήθηκε εάν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της χρήσης χειρονομιών και του άγχους που βιώνεται στην τάξη, όπου η επικοινωνία λαμβάνει χώρα στη συγκεκριμένη ξένη γλώσσα. Στην έρευνα συμμετείχαν εκατό άτομα ηλικίας 18 – 35 ετών, φοιτητές αγγλόφωνων τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ηλεκτρονικά δυο ερωτηματολόγια στα Αγγλικά δηλώνοντας το βαθμό συμφωνίας τους (Likert scale). Η πρόσληψη και η παραγωγή χειρονομιών μετρήθηκε μέσω του εργαλείου «Brief self-rating scale for the assessment of individual differences in gesture perception and production», ένα εργαλείο που αποτελείται από 12 ερωτήσεις που διερευνούν π.χ., το ρόλο των χειρονομιών στην επικοινωνία και στην ενσυναίσθηση. Το άγχος στην τάξη αξιολογήθηκε με τη σύντομη εκδοχή του «Foreign Language Classroom Anxiety scale», το οποίο περιλαμβάνει 8 ερωτήσεις που εξετάζουν πτυχές όπως το άγχος κατά την προφορική επικοινωνία και ο φόβος αρνητικής αξιολόγησης. Η ποιοτική ανάλυση έδειξε ότι οι συμμετέχοντες χρησιμοποιούν περισσότερες χειρονομίες, όταν δυσκολεύονται να κατανοήσουν τους συνομιλητές τους, όχι μόνο κατά τη διάρκεια μαθημάτων, αλλά και σε συνθήκες θορύβου ή κατά' τη διάρκεια ταξιδιών σε ξένες χώρες. Αναφορικά με το άγχος στην τάξη, οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι ανησυχούν για πιθανά λάθη που μπορεί να κάνουν, αλλά δεν βιώνουν ιδιαίτερο άγχος σχετικά με τη χρήση των Αγγλικών ως ξένης γλώσσας. Συνεπώς, δε βρέθηκε συσχέτιση μεταξύ της χρήσης χειρονομιών και του άγχους στην τάξη. Τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι οι χειρονομίες ενδέχεται να αποτελούν ένα ισχυρό εργαλείο βελτίωσης της επικοινωνίας και της κατανόησης, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις δυσκολιών, είτε στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, είτε σε άλλες περιστάσεις όπου η κατανόηση είναι περιορισμένη.

ID:20929 | Η επίδραση της χρήσης κάνναβης στις μνημονικές λειτουργίες

Δήμητρα Τσίρου[1], Γεώργιος Τσικλής[2], Δημήτριος Κασελίμης[3]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα
[2] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' Νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ
[3] Τμήμα Ψυχολογίας & Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' Νευρολογική Κλινική, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών & Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ

Το ερώτημα σχετικά με το εάν η χρήση κάνναβης οδηγεί σε έκπτωση των γνωστικών λειτουργιών έχει απασχολήσει αρκετά την επιστημονική κοινότητα. Ένας μεγάλος όγκος βιβλιογραφικών αναφορών επισημαίνει ότι η χρήση κάνναβης συχνά σχετίζεται με ελλείμματα στις λειτουργίες της μνήμης, αναλόγως με την ποσότητα και τη συχνότητα χρήσης. Ωστόσο, δεν υπάρχει συμφωνία στη βιβλιογραφία, στο κατά πόσο τα ελλείμματα αυτά επιμένουν ακόμα και μετά την αποχή. Στην συγκεκριμένη μελέτη, ερευνήθηκε το νοητικό προφίλ 57 ατόμων, ηλικίας 18 έως 30 ετών. Η πειραματική ομάδα αποτελούνταν από 28 χρήστες κάνναβης, ενώ η ομάδα ελέγχου από 29 μη χρήστες. Χορηγήθηκαν νευροψυχολογικές δοκιμασίες λεκτικής και οπτικοχωρικής ενεργού μνήμης, μνήμης επεισοδίων και επιτελικών λειτουργιών. Επίσης, στην πειραματική ομάδα χορηγήθηκε το ερωτηματολόγιο Cannabis Use Problems Identification Test (Cupit), ώστε να διερευνηθεί η σοβαρότητα της χρήσης και η πιθανή κατάταξη στο επίπεδο του παθολογικού, ενώ και οι δύο ομάδες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS), με σκοπό την εκτίμηση αυτορρύθμισης συναισθημάτων. Τα αποτελέσματα δεν έδειξαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των ομάδων ως προς τις επιδόσεις τους σε νοητικά έργα. Μια αξιοσημείωτη διαφορά βρέθηκε μεταξύ συμμετεχόντων της υπό μελέτης ομάδας, όπου παρατηρήθηκε ότι οι πιο τακτικοί χρήστες κάνναβης είχαν σημαντικά καλύτερες επιδόσεις στην δοκιμασία οπτικοχωρικής ενεργού μνήμης. Συνολικά, τα ευρήματά μας υποδεικνύουν ότι η επίδραση της χρήσης κάνναβης επί των νοητικών και συναισθηματικών συνιστωσών δεν είναι εύκολο να αποσαφηνιστεί και χρήζει περαιτέρω διερεύνησης. Σε αυτό το πλαίσιο, συζητούνται προοπτικές για επιπλέον έρευνα επί του θέματος, κυρίως μέσω πολυπαραγοντικών αναλύσεων.

ID:20930 | Διερεύνηση των Υποκείμενων Νοητικών Μηχανισμών της Πραγματολογίας σε Υγιείς Ομιλητές

Δημήτριος Τσολακόπουλος[1], Δημήτρης Κασελίμης[2], Γεωργία Αγγελοπούλου[1], Νικόλαος Λάσκαρης Λάσκαρης[3], Γεώργιος Παπαστεργίου[1], Κωνσταντίνος Ποταγας[1]
[1] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α΄ Νευρολογική Κλινική, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Αιγινήτειο Νοσοκομείο
[2] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α΄ Νευρολογική Κλινική, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Αιγινήτειο Νοσοκομείο & Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Ψυχολογίας
[3] Τμήμα Μηχανικών Βιομηχανικής Σχεδίασης και Παραγωγής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Εισαγωγή: Η πραγματολογία αποτελεί έναν σύνθετο και ετερογενή γλωσσικό τομέα, του οποίου η κατανόηση απαιτεί τη διερεύνηση των υποκείμενων μηχανισμών της. Ως θεμελιώδεις νοητικοί μηχανισμοί έχουν προταθεί η Θεωρία του Νου (ΘτΝ) και οι Επιτελικές Λειτουργίες (ΕΠ) (Berenguer et al., 2018). Η έλλειψη επαρκών δεδομένων και τα αντιφατικά αποτελέσματα που υπάρχουν στον υγιή πληθυσμό καθιστούν ασαφή τη σχέση αυτών των 3 νοητικών μηχανισμών. Πράγματι, κάποιες μελέτες υποστηρίζουν τη σχέση της ΘτΝ και των Επιτελικών Λειτουργιών με την πραγματολογία ενώ άλλες θέτουν υπό αμφισβήτηση αυτή τη σχέση (Di Tella et al., 2020).

Μέθοδος: Στη μελέτη συμμετείχαν 62 υγιή άτομα (33 γυναίκες), 21 έως 84 ετών (μέσος όρος = 44 έτη), με 12 έως 22 έτη τυπικής εκπαίδευσης (μέσος όρος = 16). Οι συμμετέχοντες εξετάστηκαν σε 2 δοκιμασίες ΘτΝ, 2 πειραματικές δοκιμασίες για την κατανόηση της πραγματολογίας και 5 δοκιμασίες ΕΠ.

Αποτελέσματα: Διενεργήθηκε ανάλυση συσχέτισης Pearson για τη σχέση μεταξύ επιδόσεων στους 3 νοητικούς μηχανισμούς. Βρέθηκε μικρή συσχέτιση μεταξύ μεταφορών λόγου και της συναισθηματικής συνιστώσας της ΘτΝ ($r=0.258$, $p=0.047$), καθώς και αρνητική συσχέτιση με τη νοητική ευελιξία ($r=-0.303$, $p=0.017$). Αντίστοιχα, μικρή συσχέτιση παρατηρήθηκε μεταξύ έμμεσου λόγου και μη λεκτικής νοητικής συνιστώσας της ΘτΝ ($r=0.261$, $p=0.04$). Επιπλέον, η νοητική ευελιξία συσχετίστηκε αρνητικά με τη νοητική συνιστώσα της ΘτΝ ($r=-0.412$, $p=0.001$).

Συμπεράσματα: Τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι δεν υπάρχει ενιαία και συνολική συσχέτιση μεταξύ ΘτΝ, πραγματολογίας και ΕΠ. Παρατηρούνται αντίθετα, σχέσεις συνιστωσών της πραγματολογίας με συνιστώσες της ΘτΝ και ΕΠ. Συγκεκριμένα, ο έμμεσος λόγος σχετίζεται με τη νοητική, ενώ ο μεταφορικός λόγος με τη συναισθηματική συνιστώσα της ΘτΝ. Οι μεταφορές και ο έμμεσος λόγος φαίνεται να επηρεάζονται από διαφορετικές συνιστώσες της ΘτΝ. Τέλος οι μεταφορές του λόγου φαίνεται να συσχετίζονται με την νοητική ευελιξία. Συμπερασματικά, οι σχέσεις μεταξύ ΘτΝ, πραγματολογίας και ΕΠ είναι σύνθετες, γεγονός που αναδεικνύει τη διαφορετική συμβολή των νοητικών λειτουργιών στον λόγο.

ID:20932 | Λειτουργικές Συνιστώσες Ενεργού Μνήμης: Προτεινόμενο Πλαίσιο Αξιολόγησης σε Μονοαισθητηριακά και Πολυαισθητηριακά Ερεθίσματα

Άννα Μαρία Ψαρομπά[1], Αργυρώ Βατάκη[1], Κώστας Πόταγας[2], Δημήτριος Κασελίμης[3]
[1] Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα
[2] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[3] Τμήμα Ψυχολογίας & Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών Λόγου, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών & Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ, Αθήνα

Η ενεργός μνήμη αποτελεί έναν από τους ισχυρότερους προβλεπτικούς δείκτες της γενικής ρέουσας νοημοσύνης [1]. Ωστόσο, οι τρόποι αξιολόγησης της διαφέρουν σημαντικά κλινικά και ερευνητικά, οδηγώντας σε πλήθος διαφορετικών ορισμών. Συχνά οι δοκιμασίες που χορηγούνται σε ασθενείς με εγκεφαλικές βλάβες απαιτούν συνέργεια πολλών νοητικών διεργασιών, που υποστηρίζονται από δίκτυα εγκεφαλικών περιοχών, δυσχεραίνοντας τη διάκριση ελλειμμάτων σε επιμέρους τομείς της ενεργού μνήμης. Παράλληλα, η βιβλιογραφία επικεντρώνεται κυρίως σε μονοαισθητηριακά ερεθίσματα, με περιορισμένα δεδομένα για τη λειτουργία της πολυαισθητηριακής ενοποίησης σε νευρολογικούς ασθενείς [2], παρόλο που τα πολυαισθητηριακά ερεθίσματα ενισχύουν τη νοητική απόδοση (π.χ. [3]) και χρησιμοποιούνται στη νοητική αποκατάσταση. Η παρούσα ανακοίνωση αναδεικνύει τα ψυχομετρικά ζητήματα στην αξιολόγηση της ενεργού μνήμης και προτείνει μια νέα μεθοδολογία για την ενδελεχή αξιολόγηση των υποσυστημάτων της– όπως η ανακατάταξη, η επιλεκτική ανάσυρση και η εποπτική διεργασία– σε λεκτικά και μη λεκτικά μονοαισθητηριακά και πολυαισθητηριακά ερεθίσματα. Βάση της προσέγγισης αποτελεί το νευροανατομικό μοντέλο του Petrides [4], ενώ λαμβάνει υπόψιν την τροπικότητα των ερεθισμάτων, επιτρέποντας τη μελέτη διαφορετικών μορφών τους. Στόχος είναι η δημιουργία ενός σταθερού και αξιόπιστου πλαισίου αξιολόγησης των επιμέρους συνιστωσών της ενεργού μνήμης, αντιμετωπίζοντάς την ως σύστημα με συγκεκριμένες υπολειτουργίες, αντί για μια γενική νοητική διεργασία.

[1]Kane, M.J., Hambrick, D.Z., Conway, A.R. (2005). Working memory capacity and fluid intelligence are strongly related constructs: Comment on Ackerman, Beier, and Boyle . *Psychological Bulletin, 131*(1), 66–71
[2]Van der Stoep, N., Van der Stigchel, S., Van Engelen, R.C., Biesbroek, J.M., Nijboer, T.C. (2019). Impairments in multisensory integration after stroke. *Journal of Cognitive Neuroscience*, *31*(6), 885-899.
[3]Van der Burg, E., Talsma, D., Olivers, C.N., Hickey, C., Theeuwes, J. (2011). Early multisensory interactions affect the competition among multiple visual objects. *Neuro-Image, 55*(3), 1208-1218.
[4]Petrides, M. (2015). Working Memory, Neural Basis of. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 703–710.

ID:20933 | Διαφορές επίδοσης σε δοκιμασίες Εκτελεστικών Λειτουργιών μεταξύ των διαφορετικών υποτύπων της Μετωποκροταφικής Άνοιας

Ελένη Κωνσταντινοπούλου[1], Ηλέκτρα Χατζηδημητρίου[1], Βαλεντίνα Παπαδοπούλου[2], Αικατερίνη Λιάπη[2], Μαρία Κοτούμπα[2], Ευγενία Σακκά-Μπόζα[2], Παναγιώτης Ιωαννίδης[3], Ελένη Αρετούλη[4]

[1] Τμήμα Ψυχολογίας & Β΄ Πανεπιστημιακή Νευρολογική Κλινική, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

[3] Τμήμα Ιατρικής & Β΄ Πανεπιστημιακή Νευρολογική Κλινική, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

[4] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η εκτελεστική δυσλειτουργία αποτελεί ένα κοινό γνωστικό σύμπτωμα των ατόμων με Μετωποκροταφική Άνοια, που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την καθημερινή τους λειτουργικότητα ακόμα και σε αρχικά στάδια της νόσου. Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των Εκτελεστικών Λειτουργιών των ασθενών με το «συμπεριφορικό» και το «γλωσσικό» υπότυπο της Μετωποκροταφικής Άνοιας και η ανάδειξη διαφορών μεταξύ των δύο υποτύπων όσον αφορά την επίδοση των ασθενών σε δοκιμασίες Εκτελεστικών Λειτουργιών. Οι συμμετέχοντες/ουσες της μελέτης, 48 ασθενείς που πληρούσαν τα διαγνωστικά κριτήρια του συμπεριφορικού υποτύπου και 20 ασθενείς με Πρωτοπαθή Προϊούσα Αφασία, συμπλήρωσαν μία σειρά δοκιμασιών που έχουν κατασκευαστεί και χρησιμοποιούνται ευρέως σε κλινικά και ερευνητικά πλαίσια για την εκτίμηση των εκτελεστικών διεργασιών της Αναστολής, της Εργαζόμενης Μνήμης και της Εναλλαγής. Εφαρμόστηκε μη παραμετρικός έλεγχος σύγκρισης μέσων όρων προκειμένου να εντοπιστούν σημαντικές διαφορές μεταξύ των επιδόσεων των δύο ομάδων συμμετεχόντων/ουσών στις δοκιμασίες των Εκτελεστικών Λειτουργιών. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που προέκυψαν, οι συμμετέχοντες/ουσες με το συμπεριφορικό υπότυπο είχαν σημαντικά υψηλότερη επίδοση, συγκριτικά με τους συμμετέχοντες/ουσες με το γλωσσικό υπότυπο, στη δοκιμασία του Μνημονικού Πεδίου Ψηφίων και στη δοκιμασία Flanker, οι οποίες εκτιμούν την Εργαζόμενη Μνήμη και την Αναστολή αντίστοιχα. Οι δύο ομάδες συμμετεχόντων/ουσών δε διέφεραν ως προς τα δημογραφικά (φύλο, ηλικία, εκπαίδευση) και τα κλινικά (διάρκεια και βαρύτητα της νόσου) τους χαρακτηριστικά. Η διασαφήνιση των εκτελεστικών ελλειμμάτων που παρατηρούνται στους διαφορετικούς υποτύπους της Μετωποκροταφικής Άνοιας είναι σημαντική, καθώς μπορεί να συνεισφέρει στον έγκαιρο εντοπισμό τους και στο σχεδιασμό παρεμβάσεων με στόχο τη διατήρηση και τη βελτίωση της καθημερινής λειτουργικότητας των ασθενών.

ID:20934 | Δημιουργώντας γέφυρες: Η εμπερία συμμετοχής σε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης στη συστημική θεραπεία για νέους αποφοίτους τμημάτων ψυχολογίας

Μαρία Βαϊράμη
ΚΨΥ Δ. Τομέα Θεσσαλονίκης - Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο

Η ανακοίνωση εξετάζει την εμπειρία παρακολούθησης ενός εισαγωγικού προγράμματος εκπαίδευσης στη συστημική σκέψη και ψυχοθεραπεία από νέους αποφοίτους τμημάτων ψυχολογίας. Το πρόγραμμα, το οποίο διοργανώνεται από το Κ.Ψ.Υ. Δ. Τομέα της Θεσσαλονίκης από το 2000, απευθύνεται σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας και περιλαμβάνει θεωρητικά σεμινάρια και παρατήρηση συνεδριών μέσω μονοδρομικού καθρέφτη. Στην έρευνα συμμετείχαν 66 άτομα (32% άνδρες), απόφοιτοι/-ες τμημάτων Ψυχολογίας, που παρακολούθησαν το πρόγραμμα κατά τα έτη 2021-2024. Η αξιολόγηση της εμπειρίας τους πραγματοποιήθηκε μέσω μικτής μεθοδολογίας, με τη χρήση ερωτηματολογίων και ημιδομημένων συνεντεύξεων που χορηγήθηκαν μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος. Διερευνήθηκαν θέματα όπως η εμπειρία της εκπαίδευσης, η ενσωμάτωση των συστημικών εννοιών στην προϋπάρχουσα ακαδημαϊκή γνώση, καθώς και η πρακτική εφαρμογή της συστημικής σκέψης σε διάφορα ψυχολογικά πλαίσια. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η εκπαίδευση ενίσχυσε την κατανόηση των σχέσεων και κινητοποίησε τη συζήτηση γύρω από τη σημασία εφαρμογής συστημικών αρχών σε κλινικά πλαίσια. Οι συμμετέχοντες/-ουσες ανέφεραν ότι η εμπειρία τους βοήθησε να κατανοήσουν βαθύτερα έννοιες που γνώριζαν θεωρητικά και τους προσέφερε νέες οπτικές για την παρατήρηση των σχέσεων. Επιπλέον, ενισχύθηκαν η δημιουργική σκέψη, η ενσυναίσθηση και οι δεξιότητες επικοινωνίας τους. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για εκπαιδευτικά προγράμματα που διευκολύνουν τη μετάβαση από την ακαδημαϊκή γνώση στην πρακτική εφαρμογή, και εξετάζονται σε συνάρτηση με τις δυνατότητες βελτίωσης των εκπαιδευτικών διαδρομών των νέων επαγγελματιών ψυχικής υγείας.

ID:20935 | Εργαλεία για την ενημερότητα και την αυτό-αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών στις αντίξοες εμπειρίες κατά την παιδική ηλικία (ΑΕΠΗ) και το ψυχολογικό τραύμα.

Αννα Κ. Τουλουμάκου[1], Alexia Barrable[2],Μαρία Γεροδήμου[1], Ελευθερία Κολοβού[1]

[1] Τμήμα Ψυχολογίας , Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών & SKOPE Centre, University of Oxford, Οξφόρδη
[2] Psychology, Sociology & Education, Queen Margaret University, Edinburg, Εδιμβούργο

Οι Αντίξοες Εμπειρίες κατά την Παιδική Ηλικία [ΑΕΠΗ] (Adverse Childhood Experiences) επηρεάζουν πάνω από το 60% του μη κλινικού πληθυσμού και έχουν τεκμηριωμένες αρνητικές (ενίοτε μη αναστρέψιμες) συνέπειες για την ανάπτυξη, καθώς και για την ψυχική και σωματική υγεία. Παιδιά με ΑΕΠΗ υπάρχουν σε κάθε σχολική τάξη. Δεδομένης της σοβαρότητας και της έντασης του φαινομένου, ο ρόλος του σχολικού προσωπικού στην ενήμερη και επαρκή υποστήριξη των μαθητών καθίσταται κρίσιμος. Αυτό απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς γνώση και αίσθημα αυτό-αποτελεσματικότητας για την αναγνώριση των «σημαδιών» και την εφαρμογή πρακτικών αντιμετώπισης των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με ΑΕΠΗ.

Η παρούσα έρευνα παρουσιάζει τη λεπτομερή μεθοδολογία ανάπτυξης των αρχικών ερωτήσεων και της τελικής διαμόρφωσης μιας συστοιχίας εργαλείων για την εκπαίδευση του σχολικού προσωπικού σχετικά με την ανίχνευση και τη γνώση στις ΑΕΠΗ αλλά και την αυτό-αποτελεσματικότητα στην υποστήριξη μαθητών με ΑΕΠΗ. Αρχικά, περιγράφεται η φάση της ανάπτυξης των ερωτήσεων μέσω τριών κύκλων ανατροφοδότησης από ομάδα εμπειρογνωμόνων, βασισμένη στη μεθοδολογία Delphi και στη σχετική βιβλιογραφία. Στη συνέχεια, περιγράφεται η φάση της τελικής διαμόρφωσης των ερωτήσεων για κάθε κλίμακα, η οποία συνδύασε την ανάλυση ποσοτικών δεδομένων από την πιλοτική χορήγηση των εργαλείων με ποιοτικά δεδομένα που προέκυψαν από τη χρήση της μεθόδου της γνωστικής συνέντευξης (cognitive interviewing).

Η τελική συστοιχία περιλαμβάνει τρεις κλίμακες:

- **SPACEs** (School Professionals' Awareness of Adverse Childhood Experiences), που αξιολογεί την ενημερότητα του σχολικού προσωπικού.
- **TRACEs** (Trauma Reducing Approaches to support children with Adverse Childhood Experiences), που αξιολογεί τη χρήση πρακτικών ενήμερων για την αντιξοότητα.
- **ACEs EFFICacy Scale** (Self-Efficacy in supporting children with Adverse Childhood Experiences), που αξιολογεί την αυτο-αποτελεσματικότητα του προσωπικού στην υποστήριξη παιδιών με ΑΕΠΗ.

ID:20937 | Ο Εθισμός στο Διαδίκτυο ως ψυχοκοινωνικό φαινόμενο, σε νέους ενήλικες, μέσα από τη χρήση Κοινωνικών Δικτύων

Ευάγγελος Νεκτάριος Ευθυμιόπουλος[1], Αχιλλέας Ευθυμιόπουλος[2]
[1] Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
[2] Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Ο Εθισμός στο Διαδίκτυο ως ψυχοκοινωνικό φαινόμενο, σε νέους ενήλικες, μέσα από τη χρήση Κοινωνικών Δικτύων

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στη διερεύνηση του επιπολασμού της Διαταραχής Εθισμού στο Διαδίκτυο, μεταξύ των ενήλικων Ελλήνων χρηστών ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης και στην εξέταση της σχέσης μεταξύ δημογραφικών παραγόντων και της ανάπτυξης αυτής της διαταραχής.
Για την παρούσα έρευνα σχεδιάστηκε ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου, με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, από σταθμισμένα εργαλεία. Η κλίμακα που αξιοποιήθηκε για τη μέτρηση της Ψυχαναγκαστικής Χρήσης του Διαδικτύου, είναι η σύντομη έκδοση του CIUS (Compulsive Internet Use Scale) του Gmel και των συνεργατών του (Gmel, et al, 2019). Η δεύτερη κλίμακα που χρησιμοποιήθηκε για τη μέτρηση χρήσης των Κ.Δ., αποτελεί υποκλίμακα του εργαλείου MTUAS, των Rosen & Whaling. Επίσης συλλέχθηκαν δημογραφικά στοιχεία, καθώς και ερωτήσεις σχετικά με τα Κοινωνικά Δίκτυα που προτιμούν οι συμμετέχοντες.
Η πρώτη ερευνητική υπόθεση επαληθεύτηκε, αφού η πλειοψηφία των χρηστών στην έρευνα έδειξε ο βαθμός ενασχόλησης με ΙΚΔ είναι πολλές φορές την εβδομάδα. Η δεύτερη ερευνητική υπόθεση επαληθεύτηκε επίσης, αφού η συχνότητα χρήσης Ιστοσελίδων Κοινωνικής Δικτύωσης, σχετίζεται με την εμφάνιση φαινόμενων Εθισμού στο Διαδίκτυο, ανάμεσα στους νέους ενήλικους Έλληνες χρήστες. Αυτό το συμπέρασμα ενισχύεται και από τεστ συσχετισμού Spearman's Rho, το οποίο έδειξε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση (ρ=,444, p=,000.) ανάμεσα στην Ψυχαναγκαστική Χρήση Διαδικτύου και την συμμετοχή σε ΙΚΔ. Από την ανάλυση συσχετίσεων δεν προέκυψε στατιστικό ενδιαφέρον μεταξύ του φύλου και της Ψυχαναγκαστικής χρήσης του διαδικτύου (p>0,05 p=,417 & . p>0,05 και p=,553). Επίσης, αν και δεν είχε διατυπωθεί στις ερευνητικές μας υποθέσεις, μια πιθανή συσχέτιση άλλων δημογραφικών στοιχείων, όπως είναι αυτά του μορφωτικού επιπέδου, και της ηλικίας, σε αναλύσεις συσχέτισης που πραγματοποιήθηκαν, έδειξαν πως αυτές δεν ισχύουν (p>0,05 και συγκεκριμένα p=,586). Η συχνότητα με την οποία συνδέονται οι νέοι συσχετίζεται θετικά και σε μέτριο βαθμό με την Συχνότητα χρήσης Ιστοσελίδων (καθώς ρ=,348, p=,000), ενώ δεν προέκυψε στατιστικό ενδιαφέρον μεταξύ της συχνότητας με την οποία συνδέονται οι νέοι και της Ψυχαναγκαστικής χρήσης του Διαδικτύου (καθώς p>0,05 και συγκεκριμένα p=,174).

ID:20938 | Η Έννοια της Σχολικής Αποτυχίας σε Δομές Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης : Η περίπτωση των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.)

Ευανθία Σιέμου
Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η παρούσα εργασία μελετά την έννοια της σχολικής αποτυχίας στη διαμόρφωση της ταυτότητας των καταρτιζόμενων των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.). Η αποτυχία στις Πανελλαδικές εξετάσεις επηρεάζει την ταυτότητά τους;

Η εργασία στηρίζεται στην οπτική της θεωρίας του αυτοπροσδιορισμού σύμφωνα με την οποία οι αλλαγές ταυτότητας στα χρόνια της ενηλικίωσης είναι συχνότερες σε σύγχρονα πολιτισμικά πλαίσια (Ryan & Deci, 2000) ενώ παράλληλα ο σχηματισμός τους πραγματοποιείται αυθαίρετα μέσα στο εκάστοτε κοινωνικό περίγραμμα (Turner et al., 1979;Γκόγκας Θ., 2022). Η ταυτότητα του «αποτυχημένου» ή του «επιτυχημένου» μήπως δημιουργείται κατά τον ίδιο αυθαίρετο τρόπο;

Ο σχηματισμός της ταυτότητας είναι μια αναπτυξιακή διαδικασία που υποκινείται από κίνητρα η ποιότητα των οποίων είναι καθοριστικής σημασίας ενώ ο τρόπος που το άτομο εσωτερικεύει αυτοαντιλήψεις και ταυτότητες συνδέεται άμεσα με τη δυναμική της αυτοεκτίμησης (Ryan & Deci, 2000 ; Luyckx et al., 2009; Soenens & Vansteenkiste, 2011). Για τη διερεύνηση αυτού του ζητήματος το μεθοδολογικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα εργασία ήταν οι ημιδομημένες συνεντεύξεις τεσσάρων αξόνων οι οποίες κάλυπταν το παραπάνω θεωρητικό πλαίσιο. Πραγματοποιήθηκε βολική δειγματοληψία 20 συνεντευξιαζόμενων οι οποίοι φοιτούσαν στα Σ.Α.Ε.Κ. της ευρύτερης περιοχής των Ιωαννίνων. Οι συνεντεύξεις έγιναν από τον Σεπτέμβριο μέχρι το Δεκέμβριο του 2024.

Η ανάλυση των απομαγνητοφωνήσεων οδήγησε στην εξαγωγή συμπερασμάτων τα οποία συμπυκνώνονται στις εξής θεματικές ενότητες που θα παρουσιαστούν αναλυτικά: α) υψηλή επίδραση της σχολικής αποτυχίας στην ταυτότητα των νέων, β) σύνδεση της αποτυχίας με τα κίνητρα και τη στοχοθεσία και γ) καθορισμός της αποτυχίας / επιτυχίας μέσα στο εκάστοτε κοινωνικό συγκείμενο. Τέλος, γίνονται προτάσεις βελτίωσης της μη τυπικής εκπαίδευσης.

ID:20939 | Ο ρόλος των παύσεων στην ακρίβεια και τη νοηματική συνάφεια των πληροφοριών: δεδομένα από την περιγραφή εικόνας ασθενών με αφασία

Ιωάννα Τσουνίδη[1], Διονύσιος Γούτσος[2], Δημήτριος Κασελίμης[3], Γεώργιος Παπαγεωργίου[4], Δημήτριος Τσολακόπουλος[4], Κωνσταντίνος Πόταγας[4], Γεωργία Αγγελοπούλου[4]

[1] Τμήμα Φιλολογίας-Τομέας Γλωσσολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιαστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

[2] Τμήμα Φιλολογίας- Τομέας Γλωσσολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιαστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

[3] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών Λόγου, 1η Νευρολογική Κλινική & Τμήμα Ψυχολογίας , Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ & Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

[4] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών Λόγου, 1η Νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ, Αθήνα

Οι παύσεις σιωπής αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της εκφοράς του προφορικού λόγου, καθώς συνδέονται με τη νοητική επεξεργασία κατά την προετοιμασία των προτάσεων. Η παρούσα μελέτη διερευνά τον ρόλο των παύσεων σιωπής στην περιγραφή εικόνας, ασθενών με αφασία λόγω αγγειακού εγκεφαλικού επεισοδίου (ΑΕΕ) σε σχέση με την ακρίβεια και τη νοηματική συνάφεια των μονάδων πληροφοριών (Correct Information Units/ CIUs), καθώς και τις λέξεις που μεταδίδουν τις απαραίτητες πληροφορίες της εικόνας (Main Concepts/ MCs). Για το σκοπό αυτό, αξιολογήθηκαν 28 ασθενείς με αφασία στη χρόνια φάση του ΑΕΕ και ελήφθησαν ηχητικά δεδομένα από την περιγραφή της εικόνας του κλέφτη των γλυκών. Τα ηχητικά δεδομένα επεξεργάστηκαν για την επισημείωση των παύσεων σιωπής και απομαγνητοφωνήθηκαν για τον εντοπισμό της ακρίβειας και της νοηματικής συνάφειας των μονάδων πληροφοριών (CIUs), καθώς και των λέξεων που μεταδίδουν τις απαραίτητες πληροφορίες της εικόνας (MCs). Τέλος, ελήφθησαν απεικονιστικά δεδομένα για τον υπολογισμό του όγκου της εγκεφαλικής βλάβης σε συγκεκριμένες περιοχές ενδιαφέροντος. Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν ότι ο αριθμός των CIUs επηρεάζεται από τη διάρκεια και τη συχνότητα των παύσεων που εμφανίζονται ανάμεσα στις λέξεις των MCs, καθώς και από την ακρίβεια και την πληρότητα των πληροφοριών που μεταφέρονται. Η παρουσία σιωπηλών παύσεων συμβάλλει και στην αύξηση του συνολικού αριθμού λέξεων των MCs. Ο χρόνος που προσφέρεται μέσω των σιωπηλών παύσεων βοηθά τον ομιλητή να παράγει περισσότερες, αλλά και πιο κατάλληλες λέξεις, ώστε να μεταδώσει επιτυχώς τις πληροφορίες. Τέλος, ο λόγος των CIUs/λέξεις μπορεί να προβλεφθεί από την έκταση της βλάβης στη μέση κροταφική έλικα, μια περιοχή που έχει συσχετιστεί με την επιλογή λέξεων και την πρόσβαση στις σημασιακές αναπαραστάσεις. Συμπερασματικά, η παρούσα μελέτη αποτελεί την εξέλιξη των μέχρι σήμερα ευρημάτων για το ρόλο των παύσεων σιωπής στην εκφορά του προφορικού λόγου ασθενών με αφασία και αναδεικνύει τη σημαντική επίδραση τους στο νόημα και τη σημασιακή οργάνωση των πληροφοριών.

ID:20940 | Εφαρμογή του Προγράμματος Re-Compass σε Γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης 6-12 ετών

Κατερίνα Λιναρδάτου, Ελένη Ανδρέου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Υψηλά επίπεδα γονικού στρες συνδέονται με ψυχοσυναισθηματικές δυσκολίες, μείωση της ικανοποίησης από τον γονικό ρόλο, επιδείνωση σχέσεων στην οικογένεια και το ζευγάρι, καθώς και με συναισθηματικές και συμπεριφορικές επιπτώσεις στα παιδιά. Οι υπάρχουσες παρεμβάσεις στρες συνήθως επικεντρώνονται σε πληθυσμούς με διάγνωση και όχι στην πρόληψη. Σκοπός της μελέτης ήταν η διερεύνηση της επίδρασης ενός προγράμματος Διαχείρισης Στρες, διάρκειας 2 μηνών σε Γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης, ηλικίας 6-12 ετών στο νομό Αττικής. Πρόκειται για ημιπειραματική μελέτη με ομάδα ελέγχου τύπου λίστας (waitlist) και αξιολόγηση στους 3 και 6 μήνες. Η ομάδα παρέμβασης (N=40) περιελάμβανε 24 μητέρες (60%) και 16 πατέρες (40%) με μέση ηλικία 41.33 έτη, ενώ η ομάδα ελέγχου (N=42) είχε 24 μητέρες (57.1%) και 18 πατέρες (42.9%) με μέση ηλικία 41.57 έτη (N=82). Η παρέμβαση συνδύασε αρχές Συστημικής και Γνωσιακής-Συμπεριφορικής Θεραπείας, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των γονέων. Στο συστημικό πλαίσιο, δόθηκε έμφαση στην κατανόηση των δυναμικών, των αλληλεπιδράσεων και των ρόλων στην οικογένεια καθώς και στη βελτίωση της επικοινωνίας. Κάθε συνάντηση περιλάμβανε ένα θεωρητικό και ένα πρακτικό μέρος, ενώ οι ενότητες εστίαζαν στη διαχείριση συναισθημάτων, τη θέσπιση ορίων, την ανάλυση δυσλειτουργικών σκέψεων και πεποιθήσεων, καθώς και την εφαρμογή τεχνικών διαχείρισης του στρες. Η αξιολόγηση έγινε στην αρχή, στο τέλος και στα δύο follow-up μέσω ερωτηματολογίων για την κατάθλιψη, το άγχος, το στρες, το γονικό στρες, την ικανοποίηση από τις σχέσεις, την αυτοεκτίμηση και το στρες των παιδιών (από τους γονείς). Μετά τις 8 εβδομάδες παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές μειώσεις στο αυτοαναφερόμενο στρες (-2.65±0.83 έναντι -0.04±0.53, $p<0.001$), στο αντιλαμβανόμενο στρες (PSS-14, -13.82±10 έναντι -0.88±6.8, $p<0.001$), στους δείκτες DASS-21 (27.2±9.09 έναντι 0.333±2.37, $p<0.001$) και στο γονικό στρες (-22.12±10 έναντι 1.90±3.5, $p<0.001$). Επιπλέον, παρατηρήθηκε σημαντική μείωση στο στρες των παιδιών (-2.5±0.85 έναντι -0.02±1.04, $p<0.001$). Τα ενθαρρυντικά αυτά αποτελέσματα αποτελούν βάση για προληπτικά προγράμματα διαχείρισης στρες, με στόχο την ενίσχυση της οικογενειακής λειτουργικότητας.

ID:20941 | «Αυτό που με βοήθησε περισσότερο...» Αναστοχασμοί θεραπευόμενων σχετικά με τη θεραπευτική διεργασία και αλλαγή

Πρόεδρος: **Τ. Μπαφίτη**
Λόγω Ψυχής-Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία
Συζητήτρια: **Γ. Γκαντώνα**
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περίληψη συμποσίου

Η αναστοχαστική λειτουργία αφορά τον εσωτερικό διάλογο του θεραπευόμενου/ης, ή του/της θεραπευτή/τριας και τις σκέψεις τους σχετικά με τον εαυτό ή τους άλλους στα πλαίσια της θεραπευτικής διεργασίας. Ερευνητικά και κλινικά ευρήματα δείχνουν ότι αποτελεί σημαντική παράμετρο για την κατανόηση, εμβάθυνση αλλά και αξιολόγηση της θεραπευτικής διεργασίας από θεραπευτές και θεραπευόμενους. Η αναστοχαστική λειτουργία έχει ερευνηθεί διεξοδικά στα πλαίσια της ατομικής θεραπείας. Στο συμπόσιο αυτό θα παρουσιαστούν τέσσερις έρευνες ποιοτικής μεθοδολογίας που μελετούν την αναστοχαστική λειτουργία θεραπευόμενων που συμμετέχουν σε μακρόχρονη ομαδική ψυχοθεραπεία του εμπλουτισμένου συστημικού μοντέλου *SANE – System Attachment Narrative Encephalon*Ò. Συγκεκριμένα, στο συμπόσιο συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες εισηγήσεις: α) η θεραπευτική εμπειρία σε ομάδα συστημικής προσέγγισης, όπως την αφηγούνται θεραπευόμενοι χρόνια μετά την ολοκλήρωσή της, β) προσωπικοί αναστοχασμοί για τη θεραπευτική διεργασία σε θεραπευτική ομάδα συστημικής προσέγγισης, μετά την παρακολούθηση της μαγνητοσκοπημένης συνεδρίας της προηγούμενης εβδομάδας, γ) ανάλυση της επόμενης ομαδικής συνεδρίας μετά την παρακολούθηση της μαγνητοσκοπημένης συνεδρίας, ώστε να παρακολουθήσουμε με ποιους τρόπους μια ερευνητική διαδικασία μπορεί να αποτελέσει μοχλό ενεργοποίησης της θεραπευτικής διεργασίας, δ) αυτοπαρατήρηση και αναστοχαστικός σχολιασμός θεραπευόμενων σχετικά με τη θεραπευτική τους πορεία, μετά την παρακολούθηση βιντεοσκοπημένης συνεδρίας από την αρχική φάση της θεραπείας τους. Τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών συνεισφέρουν στη διασαφήνιση σημαντικών διεργασιών οι οποίες συμβάλλουν ώστε η ψυχοθεραπεία να γίνεται αποτελεσματικότερη και η εκπαίδευση των θεραπευτών αρτιότερη.

Εισήγηση 1:
«Αυτό που θυμάμαι...»: η θεραπευτική εμπειρία σε ομάδα συστημικής προσέγγισης, όπως την αφηγούνται θεραπευόμενοι χρόνια μετά την ολοκλήρωσή της

Τ. Μπαφίτη
Λόγω Ψυχής-Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία

Σκοπός: Η έρευνα αποσκοπεί στη σε βάθος διερεύνηση της εμπειρίας ομαδικής ψυχοθεραπείας, όπως τη βίωσαν και την αφηγούνται θεραπευόμενοι που ολοκλήρωσαν τη μακρόχρονη ομαδική θεραπεία του εμπλουτισμένου συστημικού θεραπευτικού μας μοντέλου. Υλικό και μέθοδος: Αναλύσαμε δέκα ημιδομημένες συνεντεύξεις με τη μέθοδο της Ερμηνευτικής Φαινομενολογικής Ανάλυσης. Αποτελέσματα: Αναδείχθηκαν τα ακόλουθα βασικά θέματα, ως προς την εμπειρία της ψυχοθεραπείας: 1) η θεραπεία ως λύτρωση, 2) η θεραπεία ως ασφάλεια, 3) η θεραπεία ως εμπειρία αλλαγής, 4)η θεραπεία ως προσωπική ενδυνάμωση/εσωτερικευμένη ασφάλεια, και 5) η θεραπεία ως εμβάθυνση στο συναίσθημα και στις σχέσεις. Συμπεράσματα: Όλοι οι συμμετέχοντες, ανεξαρτήτως

αρχικής διάγνωσης και χρόνου που μεσολαβεί από την ολοκλήρωση της θεραπείας τους, εστίασαν στη μεταμορφωτική δύναμη της δυναμικής της ομάδας και ανέφεραν με συγκίνηση πόσο πολύτιμη εμπειρία ήταν γι' αυτούς, πόσο τους άλλαξε βαθύτερα στον τρόπο που αντιλαμβάνονται και αισθάνονται τον εαυτό τους και τους άλλους, πόσο πολύ επηρέασε τη ζωή τους, χωρίς να αναφερθούν στα αρχικά συμπτώματα -παρότι κάποια από αυτά ήταν πολύ σοβαρά-, ένδειξη ότι δεν τους απασχολούν πια. Η έρευνα εμπλουτίζει τη βιβλιογραφία της έρευνας διεργασίας της μακροχρόνιας ομαδικής θεραπείας μέσα από την οπτική του θεραπευόμενου.

Εισήγηση 2:
Η συνεδρία της προηγούμενης εβδομάδας: Αναστοχασμοί για τη θεραπευτική διεργασία σε θεραπευτική ομάδα συστημικής προσέγγισης

Ε. Κυριαζοπούλου, Τ. Μπαφίτη, Σ. Παπαγεωργίου, Π. Ποιμενίδου
Λόγω Ψυχής-Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία

Ο αναστοχασμός αποτελεί μέρος της θεραπευτικής διεργασίας και σχετίζεται με θεραπευτική αλλαγή. Στην ομαδική θεραπεία, κάθε μέλος ενεργοποιεί και παρακολουθεί τον δικό του εσωτερικό αναστοχασμό, καθώς ακούει τις εμπειρίες και τις ιστορίες των άλλων μελών. Σκοπός: Η ανάλυση της αναστοχαστικής λειτουργίας των μελών μιας θεραπευτικής ομάδας καθώς παρακολουθούν τον εαυτό τους και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας σε προηγούμενη συνεδρία. Υλικό και μεθοδολογία: Στην μελέτη έλαβαν μέρος 8 μέλη μακροχρόνιας ομαδικής συστημικής θεραπείας, καθώς και η θεραπεύτριά τους. Αφότου παρακολούθησαν τη βιντεοσκοπημένη ομαδική συνεδρία τους μία εβδομάδα μετά την πραγματοποίησή της, έδωσαν ατομικές συνεντεύξεις σχετικά με σκέψεις και συναισθήματα που θυμούνταν να είχαν κατά τη συνεδρία. Η μέθοδος έχει δανειστεί τη διαδικασία από το Interpersonal Process Recall, αλλά στους συνεντευξιαζόμενους ζητήθηκε να ανακαλέσουν και να σχολιάσουν τη συνεδρία στο τέλος του βίντεο, αντί να σταματούν σε συγκεκριμένα σημεία κατά την διάρκεια της θέασης. Αποτελέσματα: Η θεματική ανάλυση των σχολίων των συμμετεχόντων ανέδειξε τις ακόλουθες θεματικές: α) ο συντονισμός των μελών σε ένα συγκεκριμένο θέμα β) ο συντονισμός στην οπτική της θεραπεύτριας γ) Η υποστηρικτική-συμπονετική φωνή που αναπτύσσεται μέσα από την θεραπεία δ) η ικανότητα συμπερίληψης αντικρουόμενων συναισθημάτων για τον εαυτό και τους άλλους. Συμπεράσματα: Τα αποτελέσματα αναλύθηκαν με αντίστοιχα ευρήματα προηγούμενων ερευνών που είχαν χρησιμοποιήσει διαφορετικές μεθόδους. Αναφέρονται περιορισμοί και κλινική αξιοποίηση.

Εισήγηση 3: «Καλωσήρθατε νέες εσωτερικές μου φωνές»: μια ερευνητική διαδικασία μπορεί να αποτελέσει αποτελέσει μοχλό ενεργοποίησης της θεραπευτικής διεργασίας;

Σ. Παπαγεωργίου, Τ. Μπαφίτη, Ε. Κυριαζοπούλου, Π. Ποιμενίδου
Λόγω Ψυχής-Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία

Στην παρούσα μελέτη, διερευνούμε την ικανότητα οκτώ θεραπευόμενων σε μακροχρόνια ομαδική θεραπεία εμπλουτισμένου συστημικού μοντέλου (SANE), να παρατηρούν τον εαυτό τους, ως ενεργό διαμεσολαβητή των εμπειριών τους. Σκοπός: να αναλύσουμε τους τρόπους με τους οποίους μια ερευνητική διαδικασία όπως η παρακολούθηση

της προηγούμενης βιντεοσκοπημένης ομαδικής συνεδρίας, μπορεί να διακινήσει τα μέλη να αναστοχαστούν και να αποτελέσει μοχλό για τη θεραπευτική τους αλλαγή. Υλικό και μέθοδος: Οκτώ ενήλικες σε μακροχρόνια εμπλουτισμένη συστημική ομαδική θεραπεία με την προσέγγιση SANE – System Attachment Narrative Encephalon αφού παρακολούθησαν μια προηγούμενη βιντεοσκοπημένη συνεδρία με τον εαυτό τους και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας, έδωσαν ατομική συνέντευξη στα πλαίσια ερευνητικής διαδικασίας, εμπνευσμένης από το Interpersonal Process Recall (IPR). Οι συνεδρίες της ομάδας καταγράφονται συστηματικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Μια εβδομάδα μετά, τα οκτώ μέλη της ομάδας συζήτησαν στην εβδομαδιαία ομαδική συνεδρία τους και αναστοχάστηκαν σχετικά με το πώς αντιλήφθηκαν τον εαυτό τους και τα άλλα μέλη κατά τη διάρκεια της βιντεοσκοπημένης συνεδρίας. Απομαγνητοφωνήσαμε αυτή την συνεδρία κι εφαρμόσαμε θεματική ανάλυση στα σχόλια των οκτώ μελών της ομάδας. Αποτελέσματα: οι συμμετέχοντες θεώρησαν ότι η ερευνητική διαδικασία ήταν αποκαλυπτική και διαφωτιστική σε σχέση με την θεραπευτική τους αλλαγή. Η παρατήρηση του εαυτού τους στην παλαιότερη συνεδρία και τα σχόλιά τους , έδωσαν χώρο να αναπτυχθεί ένας εσωτερικός διάλογος καθώς παλιές φωνές αναγνωρίστηκαν και νέες φωνές, που εκφράζουν κίνητρο, συμπόνοια, αποδοχή προς τον εαυτό και τους άλλους βγήκαν στο προσκήνιο και υιοθετήθηκαν. Συμπεράσματα: Η ερευνητική διαδικασία φαίνεται ότι ενεργοποιεί τον αναστοχασμό και την αυτοπαρατήρηση, αποτελώντας έτσι βοηθητική γέφυρα προς μια θεραπευτική εξέλιξη, έναν γόνιμο εσωτερικό διάλογο. Οι θεραπευόμενοι, επίσης, ωφελούνται συνειδητοποιώντας την πρόοδό τους στη θεραπεία και την εξέλιξη των υπόλοιπων μελών της ομάδας τους.

Εισήγηση 4: Επίσκεψη στον παλιό μου εαυτό: αυτοπαρατήρηση και αναστοχαστικός σχολιασμός θεραπευόμενων σχετικά με τη θεραπευτική τους πορεία, μετά την παρακολούθηση βιντεοσκοπημένης συνεδρίας από την αρχική φάση της θεραπείας τους

Π. Ποιμενίδου, Τ. Μπαφίτη, Ε. Κυριαζοπούλου, Σ. Παπαγεωργίου
Λόγω Ψυχής-Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν να δώσει φωνή στους θεραπευόμενους να διασαφηνίσουν και να εκφράσουν σκέψεις και συναισθήματα σχετικά με τη θεραπευτική τους πορεία και σχετικά με τους παράγοντες που τους οδήγησαν στη θεραπευτική αλλαγή. Υλικό και μέθοδος: δανειστήκαμε διαδικασίες από τη μέθοδο Interpersonal Process Recall (IPA). Η πλειονότητα των ερευνών που χρησιμοποιούν τη μέθοδο IPA ζητούν από τους θεραπευόμενους να σχολιάσουν μια μαγνητοσκοπημένη συνεδρία τους αμέσως μετά την ολοκλήρωσή της. Στην παρούσα έρευνα ζητήσαμε από 8 μέλη μακροχρόνιας ομαδικής συστημικής θεραπείας και τη θεραπεύτριά τους να παρακολουθήσουν και να σχολιάσουν μια βιντεοσκοπημένη συνεδρία από την αρχική φάση της θεραπείας τους. Στη συνέχεια αναλύσαμε τα δεδομένα με την μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Αποτελέσματα: Η ανάλυση ανέδειξε τις ακόλουθες κατηγορίες, οι οποίες συνδέθηκαν με τη θεραπευτική πρόοδο: α) κίνητρο για αλλαγή, β) αναστοχασμός, γ) θεραπευτική σχέση, δ) ανοιχτότητα της θεραπευτικής ομάδας, ε) ενδυνάμωση, στ) αυτοσυμπόνια. Συμπεράσματα: Στη συζήτηση, επικεντρωθήκαμε στη διάσταση της αυτοσυμπόνιας και της ανάπτυξη της αναστοχαστικής λειτουργίας και στον τρόπο με τον οποίο οι θεραπευόμενοι αναγνωρίζουν τη σημασία τους σε μεγαλύτερο εύρος όσο η θεραπεία τους προχωράει.

ID:20942 | Η διάγνωση μέσα από την εμπλουτισμένη συστημική οπτική SANE – System Attachment Narrative Encephalon

Τ. Μπαφίτη, Π. Κανδρέβα, Τ. Κουτσαυγουστή, Ε. Κυριαζοπούλου, Σ. Παπαγεωργίου, Π. Ποιμενίδου
Λόγω Ψυχής-Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία

Με την προσέγγιση *SANE – System Attachment Narrative Encephalon*Ò αντιλαμβανόμαστε τη θεραπεία ως μια ενεργητική γνωστικοσυναισθηματική διεργασία που αποβλέπει στη συνολική εξέλιξη του ανθρώπου και όχι μόνο στην απαλλαγή από τα συμπτώματα. Θεωρούμε τον άνθρωπο ως βιοψυχοκοινωνικό σύστημα που αλληλεπιδρά διαρκώς με υποσυστήματα και υπερσυστήματα και για αυτό είναι απαραίτητη η πολύπλευρη κατανόηση της εμπειρίας του, ώστε να παρέμβουμε αποτελεσματικά και να ενισχύσουμε τη θεραπευτική αλλαγή. Μέσα σε αυτό το θεωρητικό πλαίσιο έχουμε αναπτύξει (Μπαφίτη, 2009) μια συνθετική διαδικασία διάγνωσης, με στόχο αντί της διαγνωστικής κατηγοριοποίησης, τη δημιουργία μιας πολυεπίπεδης, δυναμικής και συνεκτικής εικόνας του εξεταζόμενου, η οποία αξιοποιείται στον σχεδιασμό των θεραπευτικών παρεμβάσεων. Η προσέγγισή μας συνδυάζει δεδομένα από διάφορα ψυχομετρικά εργαλεία (Thematic Apperception Test, Rorschach, Adult Attachment Projective Test, γενεόγραμμα, συμπλήρωση προτάσεων) τα οποία αξιοποιούμε κυρίως με αφηγηματική οπτική και με βάση ερωτήματα/άξονες για την κατανόηση της εμπειρίας του εξεταζόμενου και την ερμηνεία των συμπτωμάτων του: η δυναμική των σχέσεων στη γονεϊκή οικογένεια και ο ρόλος του εξεταζόμενου, το μοτίβο συναισθηματικής συνδιαλλαγής και οι μηχανισμοί άμυνας που ανέπτυξε, η εικόνα που διαμόρφωσε για τις ανθρώπινες σχέσεις και τον ρόλο του άνδρα και της γυναίκας σε αυτές, πώς βιώνει και διαπραγματεύεται τις ερωτικές σχέσεις, ποια εικόνα εαυτού έχει σχηματίσει, η διαγνωστική ταξινόμηση του εξεταζόμενου, η πρόγνωση και προτάσεις ψυχοθεραπείας. Καθώς η διαγνωστική διαδικασία δεν προσφέρει μια στατική, μόνιμη εικόνα του εξεταζόμενου αλλά μια δυναμική της εξέλιξής του, δίνεται έμφαση στις δυνατότητες αλλαγής του. Στο Εργαστήριο οι συμμετέχοντες θα ενημερωθούν για το σκεπτικό της διαγνωστικής μεθοδολογίας SANE μέσω πρακτικών παραδειγμάτων. Το εργαστήριο απευθύνεται σε ψυχολόγους, σε φοιτητές/τριες και θεραπευτές/τριες που ενδιαφέρονται να ενσωματώσουν αφηγηματικές και συστημικές πρακτικές στις διαδικασίες διάγνωσης και θεραπείας.

ID:20943 | Εμπειρίες που μεταμορφώνουν: Οι «σημαντικές στιγμές» για την ανάπτυξη δεξιοτήτων στην εκπαίδευση συστημικών θεραπευτών

Τσαμπίκα Μπαφίτη[1], **Κατερίνα Ζέρμα**[1]
«Λόγω Ψυχής» - Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία, Μαρούσι Αττικής

Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ποιοτικής έρευνας, η οποία αποσκοπεί στη διερεύνηση των «σημαντικών στιγμών» που βιώνουν οι πρωτοετείς εκπαιδευόμενοι συστημικοί ψυχοθεραπευτές κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους. Μεθοδολογία: Η μελέτη χρησιμοποίησε γραπτά 20 πρωτοετών εκπαιδευομένων, εφαρμόζοντας τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης για την εξαγωγή κατηγοριών και υποκατηγοριών. Οι σημαντικές στιγμές αναλύθηκαν με έμφαση στο πώς αυτές επηρέασαν τη γνώση, την αίσθηση εαυτού και την κλινική εμπειρία των εκπαιδευόμενων. Αποτελέσματα: Η ανάλυση ανέδειξε τρεις ευρύτερες κατηγορίες σημαντικών στιγμών: α) Αυτογνωσίας και Συναισθηματικής Συνειδητοποίησης, κατά τις οποίες συνειδητοποίησαν τις δικές τους πεποιθήσεις, προκαταλήψεις ή μοτίβα συμπεριφοράς. Αυτές οι στιγμές προέκυψαν μέσω βιωματικών ασκήσεων, role playing, εποπτείας, προβολής βιντεοσκοπημένης θεραπευτικής ομάδας, ομαδικών δραστηριοτήτων – εκδηλώσεων, β) Ομαδικής εποπτείας, όπου μέσα από δυναμικές συζητήσεις βίωσαν στιγμές υποστήριξης και ανατροφοδότησης από συνεκπαιδευόμενους και επόπτες, οι οποίες δηλώθηκαν ως καθοριστικής σημασίας, γ) Αναστοχασμού και εφαρμογής της θεωρίας στην πράξη, όταν οι εκπαιδευόμενοι κατάφεραν να συνδέσουν θεωρητικές έννοιες με πρακτικές εφαρμογές, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη στις θεραπευτικές τους δεξιότητες, κυρίως μέσω role playing και την παρακολούθηση – ανάλυση μαγνητοσκοπημένων ομαδικών συνεδριών. Συμπεράσματα**:** Οι «σημαντικές στιγμές» που λειτουργούν ως καταλύτες για την προσωπική εξέλιξη αλλά και την ανάπτυξη της συστημικής σκέψης και της θεραπευτικής αποτελεσματικότητας, συνδέονται με τη δημιουργία ενός ασφαλούς και υποστηρικτικού μαθησιακού περιβάλλοντος, το οποίο ενισχύει τον αναστοχασμό, την ομαδική συμμετοχή και την αυτοαποκάλυψη. Η έρευνα επιδιώκει να συνεισφέρει στη συζήτηση σχετικά με τον τρόπο που οι εκπαιδευόμενοι θεραπευτές μεταβαίνουν από τη θεωρητική κατανόηση στη βιωματική εφαρμογή των συστημικών αρχών, υποδεικνύοντας στρατηγικές για την ενσωμάτωση εμπειριών που προάγουν τον αναστοχασμό και την προσωπική εξέλιξη στα προγράμματα εκπαίδευσης ψυχοθεραπευτών.

ID:20944 | Ο διαμεσολαβητικός ρόλος της Μνημονικής Ανάκλησης στη χρονική μεταβολή του Άγχους και της Κατάθλιψης σε Ασθενείς με Φλεγμονώδη Ρευματικά Νοσήματα

Εμμανουήλ Παπαστεφανάκης[1], Γεωργία Δημητράκη[2], Γεωργία Κτιστάκη[3], Αντώνης Φανουριάκης[4], Χριστίνα Αδαμίχου[5], Γεώργιος Μπερτσιάς[6], Πρόδρομος Σιδηρόπουλος[6], Ευάγγελος Χ. Καραδήμας[2], Παναγιώτης Γ. Σίμος[7]

[1] Τμήμα Ψυχολογίας & Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο & Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, Ηράκλειο
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο
[3] Τομέας Ψυχιατρικής κι Επιστημών Συμπεριφοράς, Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ηράκλειο
[4] Τομέας Ρευματολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Αθήνα & Νοσοκομείο Αττικόν, Αθήνα
[5] Τομέας Ρευματολογίας, Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ηράκλειο
[6] Τομέας Ρευματολογίας & Ινστιτούτο Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας, Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ηράκλειο & Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ηράκλειο
[7] Τομέας Ψυχιατρικής κι Επιστημών Συμπεριφοράς & Ινστιτούτο Πληροφορικής, Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ηράκλειο & Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ηράκλειο

Εισαγωγή: Η μελέτη αυτή εξετάζει τις μεταβολές στη γνωστική λειτουργικότητα (άμεση και καθυστερημένη μνημονική ανάκληση, AMA & KMA) και την ψυχική υγεία (άγχος & κατάθλιψη) σε ασθενείς με φλεγμονώδη ρευματικά νοσήματα (ΦΡΝ). Συγκεκριμένα, διερευνά τις αλλαγές στην AMA και την KMA σε διάστημα ενός έτους και τη διαμεσολάβησή τους στις ταυτόχρονες μεταβολές του άγχους και της κατάθλιψης.

Μέθοδος: Το δείγμα (n) συνιστούν 152 ασθενείς με ΦΡΝ που εξετάστηκαν σε δύο χρονικές φάσεις με διαφορά ενός έτους. Οι γνωστικές μεταβλητές αξιολογήθηκαν με τη δοκιμασία Rey Auditory Verbal Learning Memory Test (RAVLT) ενώ το άγχος κι η κατάθλιψη μετρήθηκαν με το ερωτηματολόγιο Hospital Anxiety and Depression scale (HADS). Οι χρονικές μεταβολές στη μνημονική ανάκληση και τους δείκτες ψυχικής υγείας εξετάστηκαν με paired-samples T-test. Διαμεσολαβητικές παλινδρομήσεις επαναλαμβανόμενων μετρήσεων χρησιμοποιήθηκαν για την διερεύνηση του διαμεσολαβητικού ρόλου της μεταβολής στη γνωστική λειτουργικότητα και την επίδραση αυτής στην ταυτόχρονη μεταβολή της κατάθλιψης και του άγχους.

Αποτελέσματα: Το άγχος κι η κατάθλιψη (p. <05) καθώς και η AMA κι η KMA (p. <01) βελτιώθηκαν με την πάροδο του χρόνου. Επιπρόσθετα, οι μεταβολές στη AMA και στη KMA εκδήλωσαν σημαντικές διαμεσολαβητικές επιδράσεις στις ταυτόχρονες μεταβολές στην κατάθλιψη και το άγχος, αντίστοιχα.

Συμπεράσματα: Παρά την εδραιωμένη επιβάρυνση της γνωστικής λειτουργικότητας και της ψυχικής υγείας σε ασθενείς με ΦΡΝ, η AMA κι η KMA όπως και το άγχος κι η κατάθλιψη βελτιώθηκαν με την πάροδο του χρόνου. Επιπρόσθετα, οι μεταβολές στη γνωστική λειτουργικότητα διαμεσολάβησαν τις ταυτόχρονες μεταβολές στα συμπτώματα ψυχικής υγείας. Η παρούσα είναι μια από τις λίγες μελέτες που εξετάζουν διαχρονικά τις προαναφερθείσες σχέσεις σε αυτή την ομάδα ασθενών, υπογραμμίζοντας την σημασία της γνωστικής λειτουργικότητας στην ψυχική τους υγεία και την διαδικασία προσαρμογής στη χρόνια ασθένεια.

ID:20945 | Πρόγραμμα παρέμβασης σε μαθήτρια με τυφλοκώφωση

Χρήστος Χαρμπάτσης
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η παρούσα μελέτη επικεντρώθηκε στη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού προγράμματος παρέμβασης για μια τυφλοκωφή μαθήτρια ηλικίας 8 ετών, με στόχο τη διαμόρφωση του επικοινωνιακού και γνωστικού της προφίλ. Το πρόγραμμα χρησιμοποίησε διάφορες μεθόδους συλλογής πληροφοριών και υλικών που εφάρμοσαν σε ένα ειδικό σχολείο και είχε διάρκεια 60 λεπτών. Συγκεκριμένα, η μαθήτρια μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος κατόρθωσε να βελτιώσει τον προσανατολισμό της στο χώρο και μπορούσε πλέον να αναγνωρίζει καλύτερα τα μέλη του σώματος της.

Λέξεις-κλειδιά: *τυφλοκώφωση, μελέτη περίπτωσης, προσανατολισμός, αναγνώριση μελών σώματος*

ID:20948 | Πρόγραμμα παρέμβασης σε μαθητή με τυφλοκώφωση

Χαρμπάτσης Χρήστος
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σαρρής Δημήτριος
Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων- Διευθυντής Εργαστηρίου Ειδικής και Θεραπευτικής Αγωγής (ΕΡ.Ε.Θ.Α.)
Θάνου Θεόδωρος
Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Καραδημητρίου Κωνσταντίνος
Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αλεξανδρούπολη
Βλοτινού Πηνελόπη
Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Εργοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Θάνου Ελένη
Υποψήφια Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στον σχεδιασμό ενός εξατομικευμένου προγράμματος εκπαιδευτικής παρέμβασης, το οποίο θα υποστηρίξει το μαθητή στην κατανόηση και τη γενίκευση σε έννοιες και γνώσεις. Ο μαθητής είναι 16 ετών και η παρέμβαση διαρκεί 90 λεπτά. Οι δραστηριότητες έχουν σχεδιαστεί με γνώμονα τις δυσκολίες του μαθητή στον αισθητηριακό τομέα. Μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο μαθητής αναπτύσσει την εικόνα του σώματός του και ανταποκρίνεται θετικά σε δραστηριότητες αμφιπλευρικότητας. Επιπλέον, ο μαθητής καταφέρνει να προσανατολίζεται στο χώρο χωρίς καμία βοήθεια. Τέλος, βελτιώνει τις επικοινωνιακές καθώς επίσης και τις διαλογικές του ικανότητες.

Λέξεις-κλειδιά: *μελέτη περίπτωσης, πρόγραμμα παρέμβασης, αισθητηριακός τομέας*

ID:20953 | Οι Επιπτώσεις της Σχολικής Θυματοποίησης από Εκπαιδευτικούς στην Ψυχική Υγεία και Προσαρμογή των Φοιτητών

Ειρήνη Αδαμοπούλου[1], Αλίκη-Νίκη Αναστασίου[2], Καλλιόπη Πεσλή[3]
[1]
[2] *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*
[3] *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Λίγες έρευνες έχουν εξετάσει τις επιπτώσεις του εκφοβισμού ή της θυματοποίησης από εκπαιδευτικούς, αν και το φαινόμενο παρατηρείται σε διάφορες χώρες με ποσοστά που κυμαίνονται από 0,6% έως 90%. Η εμπειρία αυτή της θυματοποίησης μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες στα άτομα που την βιώνουν, τόσο στην παιδική ηλικία όσο και στην ενήλικη ζωή τους (Gusfre et al., 2022). Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει αναδρομικά τις απόψεις των Ελλήνων φοιτητών και φοιτητριών σχετικά με τη συχνότητα και τις συνέπειες της θυματοποίησης από εκπαιδευτικούς (από την πρωτοβάθμια έως τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) στην ψυχική υγεία και την προσαρμογή τους στο Πανεπιστήμιο. Η μελέτη αυτή εντάσσεται σε ένα διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα με σκοπό την κατανόηση των εμπειριών θυματοποίησης από εκπαιδευτικούς με βάση την οπτική των φοιτητών, μέσω ενός διαπολιτισμικού δείγματος. Εκτός από τα δημογραφικά στοιχεία, η έρευνα περιλαμβάνει κλίμακες σχετικά με την θυματοποίηση από τους εκπαιδευτικούς (Fromuth et al., 2015, τροποποιημένο από Norvilitis & Kamper-DeMarco, 2023), τη θυματοποίηση από συνομηλίκους (Green et al., 2018), την προσαρμογή στο Πανεπιστήμιο (O'Donnell et al., 2018), τα ακαδημαϊκά κίνητρα (Vallerand et al., 1992-1993) και την ψυχοκοινωνική δυσφορία (Kessler et al., 2010). Οι συμμετέχοντες θα συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο σε ηλεκτρονική πλατφόρμα, εθελοντικά και ανώνυμα. Τα αποτελέσματα θα συμβάλλουν στη μελέτη ενός θέματος για το οποίο στην Ελλάδα υπάρχουν ελάχιστες έρευνες. Τέλος, θα συζητηθούν οι επιπτώσεις για την ανάπτυξη παρεμβάσεων που θα επικεντρώνονται στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και σε προγράμματα κατά του εκφοβισμού στα σχολεία, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ασφαλές και υποστηρικτικό σχολικό περιβάλλον.

ID:20954 | Προβλεπτικά «εαυτοκεντρικά» πρότυπα αποκωδικοποιούν εξατομικευμένες στρατηγικές ψυχοφυσικής ευεξίας και αναπροσανατολίζουν σε νέο, δραστικό Παράδειγμα τη μέριμνα για Σύνολη Υγεία

Ιωάννα Μπιτχαβά
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Ανιχνεύονται οι έξι πιο διαδεδομένες Διαφορικές Δομικές Διαρθρώσεις (ΔιΔοΔι) του Εαυτού, όπως προκύπτουν ενόσω τα πρόσωπα-φορείς του ιεραρχούν τους πυλώνες του: ΑυτόΈλεγχο, Έλξη-Επιθυμία και Ευθύνη-Επώμιση, και διερευνάται η προγνωστική τους αξία για διακριτές εκδοχές εξατομικευμένης σύνολης υγείας. Αντλώντας από αντιπροσωπευτικό φοιτητικό δείγμα N=231 προσώπων προ- και μετα-πτυχιακού επιπέδου, διενεργήθηκε συγχρονική-συγκριτική μελέτη με επίδοση συνεκτικής ψυχομετρικής συστοιχίας για να επαληθεύσει συνέπεια εντός και σημαντικές διαφορές μεταξύ των έξι εαυτοκεντρικών οριοθετήσεων-ΔιΔοΔι ως προς ενδεχόμενη ψυχοφυσική παθητότητα. Περιλαμβάνονταν κλινικά μέτρα όπως SA-45, DASS-21, HHI, HLC και μια εκτενής λίστα ελέγχου σωματικών παθήσεων για να εντοπιστούν τυχόν συμπτωματολογικές υποκλινικές ή/και κλινικές τάσεις, και κλίμακες όπως WHOQOL-BREF, DAP-R και SOC για αποτιμήσεις ποιότητας ζωής, στρεσσογόνων και αγχογόνων επιρροών και διευρυμένων σημασιοδοτήσεων βίου. Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν ότι κάθε ΔιΔοΔι συσχετίζεται σημαντικά με ξεχωριστά προφίλ υγείας και συνδέεται αιτιωδώς με ειδικούς, ιδιοθετικούς συνδυασμούς υποκλινικών ή/και κλινικών αιτιάσεων, υποστηρίζοντας την υπόθεση ότι οι εξατομικευμένες εαυτο-δομές προβλέπουν μοναδικές τροχιές υγείας. Ενδεικτικά, πρόσωπα με κυρίαρχο προφίλ «Ελέγχου-Έλξης» εμφάνιζαν αυξημένη αλκή και μειωμένους δείκτες παθητότητας έναντι πιεστικών/δυσμενών εμπειριών, ενώ όσα προέκριναν, λ.χ., «Ευθύνη-Έλξης» έδειχναν αυξημένη φυσική ευπάθεια σε ιδιογραφικά στοιχισμένες νοσολογικές οντότητες και ροπή στην ψυχολογική δυσφορία/δυσλειτουργία ένεκα αλλιώτικων αφορμών, διαφέροντας δραματικά από πρόσωπα έτερων ΔιΔοΔι, που προέτασσαν εντελώς ανομοιοειδείς ψυχοπαθολογικές ή/και ψυχοφυσικές ανάλκειες. Μέσα από τις διεξοδικές νοσολογικές διασταυρώσεις, όπως ανάγονται στον Κανόνα του Εαυτού, αναδεικνύεται η κρίσιμη αξία των ΔιΔοΔι του, και κυρώνεται η σπουδαιότητα της δομικής δυναμικής του στη διαμόρφωση αδρών, άλλοτε άβατων, μα τώρα προσβάσιμων στρατηγικών υγείας, προσφέροντας ένα ισχυρό εργαλείο για κλινικές εφαρμογές υψηλής απόδοσης. Η μελέτη διαθέτει ένα νέο, εμπειρικά επικυρωμένο, διαλειτουργικό μεθοδολογικό πλαίσιο-πυξίδα για ακριβή διαφοροδιαγνωστική, διαγνωστική, προγνωστική και θεραπευτική αποκωδικοποίηση εξατομικευμένων μηχανισμών υγείας. Παρέχεται συνεπώς μια νέα βάση-παράδειγμα για ανάπτυξη προσωποποιημένων παρεμβάσεων, βελτιστοποίηση τακτικών πρόληψης, αντικειμενική αξιολόγηση, μείωση κόστους περίθαλψης και ενίσχυση θεραπευτικών σχεδιασμών ευθυγραμμισμένων στις μοναδικές προδιαθέσεις υγείας κάθε προσώπου.

ID:20957 | Διενέργεια ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας με στόχο την αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης και την αποτίμηση της έκτασης των φαινομένων της Ενδοσχολικής Βίας και του Εκφοβισμού στην Ελλάδα.

Πρόεδρος-Οργανωτής: **Θεόδωρος Γιοβαζολιάς**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Συζητητής: **Ηλίας Κουρκούτας**
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Γενική Περίληψη Συμποσίου

Το παρόν συμπόσιο παρουσιάζει τη μεθοδολογία και κάποια από τα αποτελέσματα πρόσφατης πανελλαδικής έρευνας με στόχο την αποτύπωση της έκτασης των περιστατικών ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού (Ε.ΒΙ.Ε). Η έρευνα υλοποιήθηκε από επιστημονική ομάδα του Πανεπιστημίου Κρήτης υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού (Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.) και συγκεκριμένα από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» (Ι.Τ.Υ.Ε «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»).

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε αντιπροσωπευτικό δείγμα ΧΧ μαθητών Ε' και ΣΤ' Δημοτικού, Γυμνασίου και Α' Λυκείου, καθώς και σε δείγμα ΧΧ εκπαιδευτικών και ΧΧ γονέων/κηδεμόνων από σχολεία της ελληνικής επικράτειας, καθιστώντας το συγκεκριμένο ερευνητικό εγχείρημα τη μεγαλύτερη έρευνα του φαινομένου στον ελληνικό χώρο . Βασικό σκοπό της έρευνας αποτέλεσε η μελέτη της έκτασης του φαινομένου αλλά και επιμέρους προστατευτικών και επιβαρυντικών παραγόντων εκδήλωσής του όπως ο ρόλος των παρισταμένων, το σχολικό κλίμα, ατομικοί παράγοντες (π.χ. ενσυναίσθηση, αυτοεκτίμηση, ανθεκτικότητα) αλλά και ψυχολογικές μεταβλητές (π.χ. καταθλιπτικά συμπτώματα, άγχος). Επιπλέον, μελετήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών και των γονέων προκειμένου να εξασφαλιστεί μια ολιστική εικόνα για τα φαινόμενα ΕΒΙΕ στα ελληνικά σχολεία. Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν ταν αποφασιστικό ρόλο τόσο ατομικών παραγόντων (π.χ. ενσυναίσθηση, ψυχική ανθεκτικότητα) όσο και πλαισιακών παραμέτρων (π.χ. σχολικό κλίμα, παριστάμενοι, ρόλος των εκπαιδευτικών και των γονιών/κηδεμόνων) στην εκδήλωση αλλά και την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Η 1η εισήγηση τοποθετεί την έρευνα στο πλαίσιο μιας πολύπλευρης διάστασης, η οποία το αντιλαμβάνεται ως ένα παγκόσμιο πολύπλοκο κοινωνικό πρόβλημα, τόσο ως προς τις αιτίες εμφάνισής του, όσο και ως προς τις δυναμικές που φαίνεται να επιδρούν στην εξέλιξή του. Επίσης, την συνδέει με δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας των μαθητών/τριών που αποσκοπούν στην επίτευξη των 17 Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ πάνω στις οποίες λειτουργεί το ΙΕΠ και οι οποίοι σχετίζονται με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των ανθρώπων, επιδιώκοντας, ανάμεσα σε άλλα την πρόληψη και αντιμετώπιση κάθε μορφής βίας και ανισότητας.

Η 2η εισήγηση παρουσιάζει την μεθοδολογία και τα πρώτα αποτελέσματα από την πανελλαδική έρευνα που διενεργήθηκε σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε αντιπροσωπευτικό δείγμα σχολείων της ελληνικής επικράτειας. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζει παράγοντες πρόβλεψης του φαινομένου αλλά και παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στον περιορισμό του.

Η 3η εισήγηση εξετάζει τον προστατευτικό - ρυθμιστικό ρόλο της ψυχικής ανθεκτικότητας στη σχέση μεταξύ της θυματοποίησης και των συμπτωμάτων κατάθλιψης και άγχους, και τον ρόλο των εκπαιδευτικών και των γονέων στην ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας

στο υπο-δείγμα των μαθητών – θυμάτων ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού του Δημοτικού (Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού) και του Γυμνασίου.
Η 4η εισήγηση παρουσιάζει τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας όπου μέσω ομάδων εστίασης διερευνήθηκαν οι απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τις συναισθηματικές επιπτώσεις του φαινομένου στα παιδιά, καθώς και παραγόντων που σχετίζονται με αυτό (π.χ. κλίμα σχολείου, ρόλος της οικογένειας κλπ). Επίσης, διερευνήθηκαν οι αντιλήψεις τους για το δικό τους ρόλο στην αντιμετώπιση του φαινομένου αλλά και η εμπειρία τους από σχετικά προγράμματα επιμόρφωσης.
Ευελπιστούμε ότι μέσα από την παρουσίαση των τεσσάρων αυτών εισηγήσεων θα αναδειχθούν οι κρίσιμοι παράγοντες που εμπλέκονται στην εμφάνιση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού στα ελληνικά σχολεία την παρούσα χρονική στιγμή.

Λέξεις κλειδιά: *σχολικός εκφοβισμός, πανελλαδική έρευνα, παράγοντες επικινδυνότητας, προστατευτικοί παράγοντες, ποσοτική-ποιοτική έρευνα.*

Εισήγηση 1:
Ενδοσχολική Βία και Εκφοβισμός: Αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις

[1]Πήλιουρας, Π., [2]Χαραλαμπίδου, Π., & [2]Χριστοδούλου, Ν.
[1] Σύμβουλος Α' ΙΕΠ, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, ΥΠΑΙΘΑ
[2] Σύμβουλος Β' ΙΕΠ, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, ΥΠΑΙΘΑ

Ο ενδοσχολικός εκφοβισμός είναι ένα παγκόσμιο πολύπλοκο κοινωνικό πρόβλημα, τόσο ως προς τις αιτίες εμφάνισής του, όσο και ως προς τις δυναμικές που φαίνεται να επιδρούν στην εξέλιξή του. Η πολυδιάστατη φύση του συνδέεται με ποικιλία προκλήσεων για την πρόληψη και την αντιμετώπισή του στο σχολικό πλαίσιο και χρήζει μιας πολυεπίπεδης παρέμβασης που να είναι αποτελεσματική τόσο ως προς τη μείωση των περιστατικών όσο και ως προς τη διάρκεια των θετικών αποτελεσμάτων σε βάθος χρόνου. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, όπως προκύπτουν από τον Ν. 5029/2023 «Ζούμε Αρμονικά Μαζί. Σπάμε τη Σιωπή», το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) σχεδίασε το πλαίσιο και ανέθεσε στο Πανεπιστήμιο Κρήτης τη διεξαγωγή πανελλήνιας έρευνας, με σκοπό την αποτύπωση των περιστατικών ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού, καθώς και τη διερεύνηση παραγόντων που επηρεάζουν το φαινόμενο. Η έρευνα αποτελεί το πρώτο βήμα κάθε προσπάθειας παρέμβασης, καθώς σκοπό έχει την παροχή τεκμηριωμένων δεδομένων που θα αξιοποιηθούν στη λήψη αποφάσεων για τον σχεδιασμό δράσεων πρόληψης και αντιμετώπισης των περιστατικών. Ειδικότερα, δράσεων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας των μαθητών/τριών που αποσκοπούν στην επίτευξη των 17 Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, οι οποίοι σχετίζονται με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των ανθρώπων, επιδιώκοντας, ανάμεσα σε άλλα την πρόληψη και αντιμετώπιση κάθε μορφής βίας και ανισότητας. Αντίστοιχα, οι δράσεις αυτές προωθούν τη συνεργασία και τη συμμετοχικότητα, ενισχύοντας το θετικό σχολικό κλίμα και λειτουργούν ως πρωτογενής πρόληψη για περιστατικά ενδοσχολικής βίας εκφοβισμού.

Λέξεις κλειδιά: *Βιώσιμη ανάπτυξη, ενεργός πολιτειότητα, κοινωνική δικαιοσύνη*

Εισήγηση 2:
Ο επιπολασμός του σχολικού εκφοβισμού στην Ελλάδα: Κρίσιμοι προβλεπτικοί και προστατευτικοί παράγοντες

Γιοβαζολιάς, Θ., Σπυροπούλου, Έ., & Πλεξουσάκης, Σ.
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η έρευνα γύρω από τον σχολικό εκφοβισμό αλλά και τους παράγοντες που σχετίζονται τόσο με την εμφάνισή του όσο και τον περιορισμό του αποτελεί σημαντική παράμετρο για το σχεδιασμό και την υλοποίηση αποτελεσματικών προγραμμάτων πρόληψης και παρέμβασης. Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει την μεθοδολογία και τα πρώτα αποτελέσματα από την πανελλαδική έρευνα που διενεργήθηκε σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε αντιπροσωπευτικό δείγμα σχολείων της ελληνικής επικράτειας. Στην έρευνα συμμετείχαν 48.265 μαθητές/τριες ($M_{ηλικία}$ = 13,01 έτη, Τ.Α.=1,79, 53,6% κορίτσια) 13.762 γονείς/κηδεμόνες και 10.028 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Για τη μέτρηση των μεταβλητών της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν σταθμισμένα εργαλεία μέτρησης του σχολικού εκφοβισμού και θυματοποίησης, του σχολικού κλίματος, της ψυχικής υγείας (άγχος/καταθλιπτικά συμπτώματα), της ψυχικής ανθεκτικότητας, της αυτοεκτίμησης και της ενσυναίσθησης των μαθητών/τριών. Μέσα από αναλύσεις Πολυωνυμικής Λογιστικής Παλινδρόμησης (SPSS vs25), τα αποτελέσματα ανέδειξαν σημαντικούς κοινωνικο-δημογραφικούς παράγοντες πρόβλεψης του ρόλου που υιοθετούν οι μαθητές σε περιστατικά ενδοσχολικού εκφοβισμού, όπως π.χ. το φύλο, η βαθμίδα εκπαίδευσης, η χώρα γέννησης, και οι ώρες που περνούν ο μαθητές/τριες μπροστά σε οθόνες, καθώς και ατομικά χαρακτηριστικά όπως ενσυναίσθηση και αυτοεκτίμηση. Επιπλέον, προέκυψαν σημαντικοί προβλεπτικοί σχολικοί παράγοντες εμπλοκής σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού όπως οι αντιλήψεις των μαθητών/τριών για το σχολικό κλίμα και το ρόλο των εκπαιδευτικών τους. Επίσης, παρουσιάζονται αποτελέσματα που δείχνουν την επίπτωση των περιστατικών σχολικού εκφοβισμού στα συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης στον μαθητικό πληθυσμό. Τέλος, μέσα από τη χρήση δομικών μοντέλων εξισώσεων με τη χρήση του Mplus vs. 8.1. θα παρουσιαστεί η έμμεση επίδραση της αυτοεκτίμησης και της θυματοποίησης στη σχέση μεταξύ θετικού σχολικού κλίματος και ψυχικής υγείας στους μαθητές. Τα παρόντα αποτελέσματα θα συζητηθούν τόσο στο πλαίσιο εφαρμογής προληπτικών ολιστικών παρεμβάσεων, όσο και συστάσεων στρατηγικών για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου στο σχολικό πλαίσιο.

Λέξεις Κλειδιά: *επιπολασμός σχολικού εκφοβισμού, παράγοντες πρόβλεψης, προστατευτικοί παράγοντες, σχολικό κλίμα*

Εισήγηση 3:
Ο προστατευτικός ρόλος της ψυχικής ανθεκτικότητας στη σχέση μεταξύ της ενδοσχολικής θυματοποίησης και των προβλημάτων ψυχικής υγείας σε μαθητές σχολικής ηλικίας. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών και των γονέων.

Σπυροπούλου, Έ., Γιοβαζολιάς, Θ., & Πλεξουσάκης, Σ.
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Οι εμπειρίες θυματοποίησης έχουν σχετιστεί με την εμφάνιση συμπτωμάτων κατάθλιψης και άγχους στους μαθητές σχολικής ηλικίας. Παρόλα αυτά δεν αντιμετωπίζουν όλα τα θύματα ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού τον ίδιο κίνδυνο για την εμφάνιση προβλημάτων ψυχικής υγείας. Λαμβάνοντας υπόψη προηγούμενα ερευνητικά δεδομένα, η παρούσα συγχρονική μελέτη είχε ως στόχο να εξετάσει (α) τον προστατευτικό - ρυθμιστικό ρόλο της ψυχικής ανθεκτικότητας (resilience) στη σχέση μεταξύ της θυματοποίησης και των συμπτωμάτων κατάθλιψης και άγχους, και (β) τον ρόλο των εκπαιδευτικών και των γονέων στην ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας. Το δείγμα αποτέλεσαν μαθητές – θύματα ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού του Δημοτικού (Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού) και του Γυμνασίου (Α΄, Β΄ και Γ΄Γυμνασίου) (N = 7.411; $M_{ηλικία}$ = 12,52 έτη; 55,3% κορίτσια). Η συλλογή των δεδομένων έγινε με κλίμακες αυτό-αναφοράς. Ο ρυθμιστικός ρόλος της ψυχικής ανθεκτικότητας εξετάστηκε με τη βοήθεια Λανθανόντων Ρυθμιστικών Δομικών Μοντέλων και την προσέγγιση ανάλυσης των δύο-βημάτων (two-step approach) στο Mplus vs. 8.1. Αντίστοιχα, ο ρόλος των εκπαιδευτικών και των γονέων στην ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας εξετάστηκε με τη βοήθεια Πολυωνυμικής Λογιστικής Παλινδρόμησης στο SPSS vs. 25. Ο προστατευτικός ρόλος της ψυχικής ανθεκτικότητας επιβεβαιώθηκε, καθώς η σχέση μεταξύ της θυματοποίησης και των συμπτωμάτων κατάθλιψης και άγχους βρέθηκε να μειώνεται όσο αυξάνεται η ψυχική ανθεκτικότητα των μαθητών. Παρόμοια, επιβεβαιώθηκε ο ρόλος των εκπαιδευτικών και των γονέων στην ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας. Ειδικότερα, οι μαθητές που τους μιλούν οι γονείς ή οι εκπαιδευτικοί για τον εκφοβισμό που βιώνουν από άλλους μαθητές φάνηκε πιο πιθανό να έχουν μεσαίο και υψηλό (παρά χαμηλό) επίπεδο ψυχικής ανθεκτικότητας σε σχέση με τους μαθητές που δεν τους μιλούν οι εκπαιδευτικοί ή οι γονείς τους.

Λέξεις Κλειδιά: *ψυχική ανθεκτικότητα, ψυχική υγεία, ρόλος εκπαιδευτικών-γονέων*

Εισήγηση 4:
Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού μέσα από 6 ομάδες εστίασης.

Πλεξουσάκης Σ., Γιοβαζολιάς Θ., & Σπυροπούλου Έ.
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η συγκεκριμένη ανακοίνωση παρουσιάζει την καταγραφή και αποτίμηση της έκτασης των περιστατικών ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού στα ελληνικά σχολεία, μέσα από έξι ομάδες εστίασης (Focus Groups) όπου διερευνήθηκαν οι απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τις συναισθηματικές επιπτώσεις του φαινομένου στα παιδιά, καθώς και παραγόντων που σχετίζονται με αυτό (π.χ. κλίμα σχολείου, ρόλος της οικογένειας κλπ). Επίσης, διερευνήθηκαν οι αντιλήψεις τους για το δικό τους ρόλο στην αντιμετώπιση του φαινομένου αλλά και η εμπειρία τους από σχετικά προγράμματα επιμόρφωσης. Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν 6 ομάδες εστίασης στις οποίες συμμετείχαν 28 εκπαιδευτικοί. Κατά τη διαδικασία των ομάδων εστίασης έγινε ηχογράφηση και ταυτόχρονα καταγραφή σημειώσεων. Στη συνέχεια έγινε επισκόπηση όλων των δεδομένων που συλλέχθηκαν, οργανώθηκαν σε κώδικες και θέματα (επεξεργασία θεματικής ανάλυσης) που περικλείουν όλα τα ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται από την έρευνα. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με τη μέθοδο της Θεματικής Ανάλυσης. Από τη θεματική ανάλυση προέκυψαν τρία κύρια θέματα και 14 υπο-

θέματα. Τα κύρια θέματα είναι: 1.Το κοινωνικό συγκείμενο, 2. Η οικογένεια ως μοχλός και ενισχυτής και 3. Η Σχολική κουλτούρα. Στην πραγματικότητα τα κύρια θέματα αποτελούν τους παράγοντες-πλαίσια που γεννούν και θρέφουν το φαινόμενο του εκφοβισμού, ενώ τα υποθέματα φανερώνουν τις κύριες συνθήκες και πεποιθήσεις που βιώνουν τα υποκείμενα εντός αυτών των πλαισίων. Ο σχολικός εκφοβισμός διαφάνηκε μέσα από τις αφηγήσεις των συμμετεχόντων ότι αναλύεται ως ένα σύνθετο κοινωνικό φαινόμενο που δεν μπορεί να αποκοπεί από κανένα σύστημα στο οποίο συμβαίνει ή στο οποίο μετέχουν τα υποκείμενα. Η συζήτηση των αποτελεσμάτων ρίχνει φως στη σημαντικότητα των απόψεων των εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Λέξεις Κλειδιά: Σχολικός Εκφοβισμός, Ποιοτική Έρευνα, Focus Groups, Κοινωνικό Φαινόμενο

ID:20958 | Gifted Rating Scales – School Form (GRS-S). Προκαταρκτικός έλεγχος των ψυχομετρικών ιδιοτήτων τους σε ελληνικό πληθυσμό

Μ. Σοφολόγη, Γ. Παπαντωνίου
Εργαστήριο Ψυχολογίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν ο έλεγχος των ψυχομετρικών ιδιοτήτων των Κλιμάκων Εκτίμησης της Χαρισματικότητας [(ΚΕΧ-Σ) (Gifted Rating Scales-School Form, GRS-S; Pfeiffer & Jarosewich, 2003)], οι οποίες αξιολογούν διαστάσεις της χαρισματικότητας σε μαθητές/τριες σχολικής ηλικίας, μέσω εκτιμήσεων των εκπαιδευτικών τους. Η έρευνα επιχείρησε να εξετάσει: (α) τη μονοπαραγοντική δομή της καθεμίας κλίμακας της ελληνικής εκδοχής των Κλιμάκων Εκτίμησης της Χαρισματικότητας GRS-S σε παιδιά σχολικής ηλικίας, καθώς και τη συνολικότερη δομή των έξι κλιμάκων που απαρτίζουν τη συστοιχία των Κλιμάκων GRS-S, και (β) την αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας της καθεμίας από τις έξι κλίμακες GRS-S. Στην έρευνα συμμετείχαν 489 μαθητές και αντίστοιχος αριθμός εκπαιδευτικών. Από τους μαθητές οι 253 ήταν κορίτσια (51,7%) και οι 236 ήταν αγόρια (48,3%), σχολικής ηλικίας (από 6 ετών έως 13 ετών και 11 μηνών). Στην έρευνα συμμετείχαν, επίσης, 489 εκπαιδευτικοί. Ειδικότερα, από το συνολικό δείγμα των εκπαιδευτικών οι 342 (69,9%) ήταν γυναίκες, οι 139 (28,4%) ήταν άνδρες, ενώ 8 (1,4%) δεν δήλωσαν το φύλο. Οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν έξι διαστάσεις της χαρισματικότητας (διανοητική, ακαδημαϊκή, δημιουργική, ηγετική, και καλλιτεχνική ικανότητα καθώς και κίνητρα) των μαθητών τους, μέσω της συμπλήρωσης των Κλιμάκων GRS-S. Η εφαρμογή διερευνητικών και επιβεβαιωτικών αναλύσεων παραγόντων επιβεβαίωσε το μοντέλο της μονοπαραγοντικής δομής για καθεμία από τις έξι Κλίμακες Εκτίμησης της Χαρισματικότητας GRS-S. Οι δείκτες αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας Cronbach΄s α βρέθηκαν να είναι εξαιρετικοί και παρεμφερείς με αυτούς των Pfeiffer και Jarosewich (2003). Η επιβεβαίωση της δομικής τους εγκυρότητας και η εξαιρετική τους αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας καθιστούν τις Κλίμακες Εκτίμησης της Χαρισματικότητας GRS-S ως ένα αξιόπιστο και έγκυρο εργαλείο σύντομης εκτίμησης εκφάνσεων της χαρισματικότητας μαθητών/τριών, από τους εκπαιδευτικούς τους, στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Λέξεις Κλειδιά: *Κλίμακες Εκτίμησης της Χαρισματικότητας, Μαθητές/τριες Σχολικής ηλικίας, Ψυχομετρικές Ιδιότητες*

ID:20956 | Gifted Rating Scales – Preschool Form (GRS-P). Προκαταρκτικός έλεγχος των ψυχομετρικών ιδιοτήτων τους σε ελληνικό πληθυσμό

Μαρια Σοφολογη, Γεωργια Παπαντωνιου
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η παρούσα μελέτη είχε ως στόχο να ελέγξει τις ψυχομετρικές ιδιότητες των Κλιμάκων Εκτίμησης της Χαρισματικότητας [(KEX-N) (Gifted Rating Scales-Preschool Form, GRS-P; Pfeiffer & Jarosewich, 2003)], οι οποίες αξιολογούν τις διαστάσεις της χαρισματικότητας σε μαθητές/τριες προσχολικής ηλικίας, μέσω εκτιμήσεων των εκπαιδευτικών τους. Η έρευνα επιχείρησε να εξετάσει: (α) τη μονοπαραγοντική δομή της καθεμίας κλίμακας της ελληνικής εκδοχής των Κλιμάκων Εκτίμησης της Χαρισματικότητας σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, καθώς και τη συνολικότερη δομή των πέντε κλιμάκων που απαρτίζουν τη συστοιχία των GRS-P (KEX-N), (β) την αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας της καθεμίας κλίμακας, και (γ) τη συγκλίνουσα/διακρίνουσα εγκυρότητα των Κλιμάκων Εκτίμησης της Χαρισματικότητας σε σχέση με το Childhood Executive Functioning Inventory; CHEXI; Thorell & Nyberg, 2008), το οποίο εκτιμά, μέσω των εκπαιδευτικών, ελλείμματα εκτελεστικών λειτουργιών παιδιών προσχολικής ηλικίας. Επιχειρήθηκε δηλαδή, η διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ της εργαζόμενης μνήμης και της αναστολής, ως εκτελεστικών λειτουργιών, με τη διανοητική, ακαδημαϊκή, δημιουργική και καλλιτεχνική ικανότητα καθώς και με τα κίνητρα των παιδιών. Στην έρευνα συμμετείχαν 107 παιδιά προσχολικής ηλικίας, 55 κορίτσια (51,4%) και 52 αγόρια (48,6%) και 107 εκπαιδευτικοί. Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν πέντε διαστάσεις της χαρισματικότητας (διανοητική, ακαδημαϊκή, δημιουργική και καλλιτεχνική ικανότητα καθώς και κίνητρα) των παιδιών μέσω των κλιμάκων GRS-P. Εκτίμησαν, επίσης, ελλείμματα σχετικά με τις εκτελεστικές λειτουργίες (μνήμη και αναστολή) των παιδιών μέσω της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου Childhood Executive Functioning Inventory (CHEXI). Η εφαρμογή Διερευνητικής και Επιβεβαιωτικής Παραγοντικής Ανάλυσης (EFA, CFA), ο δείκτης αξιοπιστίας καθώς και ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson έδειξαν εξαιρετικά υψηλή εσωτερική συνέπεια για όλες τις υπο-κλίμακες της χαρισματικότητας όπως και η καλή παραγοντική ανάλυση και η συγκλίνουσα και διακρίνουσα εγκυρότητα. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν ότι η Κλίμακα Εκτίμησης της Χαρισματικότητας (KEX-N -GRS-P) είναι ένα αξιόπιστο διαγνωστικό εργαλείο για τη μέτρηση της χαρισματικότητας σε παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Λέξεις κλειδιά: *Εκτελεστικές λειτουργίες, Κλίμακες Εκτίμησης Χαρισματικότητας, Ψυχομετρικές ιδιότητες, Μαθητές/τριες προσχολικής ηλικίας*

ID:20959 | Η σχέση της αρνητικής και θετικής τελειομανίας με την ακαδημαϊκή επίδοση, την αυτοεκτίμηση και την κατάθλιψη. Ο σημαντικός ρόλος της οικογένειας

Τζαβάρα Ελένη
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης- Πανεπιστήμιο Κυπρου, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Είναι μεγάλος ο αριθμός των ανθρώπων που επιθυμούν να πληρούν υψηλά κριτήρια επίδοσης για τον εαυτό τους. Σκοπός της υφιστάμενης έρευνας ήταν να μελετήσει τησχέση μεταξύ θετικής και αρνητικής τελειομανίας, την ακαδημαϊκή επίδοση και την αυτό-εκτίμηση. Ειδικότερα, η παρούσα μελέτη είχε ως στόχο να διερευνήσει ότι τα υψηλότερα επίπεδα θετικής τελειομανίας σχετίζονται θετικά με υψηλότερα επίπεδα ακαδημαϊκών επιδόσεων, ενώ παράλληλα εξετάσθηκε ότι τα υψηλότερα επίπεδα αρνητικής τελειομανίας θα σχετίζονταν με χαμηλότερα επίπεδα ακαδημαϊκής επίδοσης, και υψηλότερα επίπεδα κατάθλιψης. Στην θεματική της οικογένειας διερευνήθηκε συγκεκριμένα ότι οι υψηλές γονικές προσδοκίες αναμένονταν να σχετίζονται θετικά με την αρνητική τελειομανία, με χαμηλότερα επίπεδα ακαδημαϊκών επιδόσεων, και με υψηλότερα επίπεδα κατάθλιψης. Επιπλέον η συγκεκριμένη μελέτη επιχείρησε να αναδείξει ότι οι υψηλές γονικές προσδοκίες σχετίζονται αρνητικά με την διαμόρφωση θετικής αυτοεκτίμησης.Ο σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να παρατηρήσει συσχετίσεις διαφόρων μεταβλητών που συμβάλλουν στην τελειομανία ενηλίκων και νεαρών ενηλίκων. Κάποια από τα αποτελέσματα υποστήριξαν τις αρχικές υποθέσεις της έρευνας , αποκαλύπτοντας ότι αν και τα αποτελέσματα που προέκυψαν σε αυτή τη μελέτη είναι συσχετιστικής φύσης, παρέχουν ενδείξεις ότι η θετική και η αρνητική τελειομανία έχουν διαφορετικές συσχετίσεις με την κατάθλιψη, τις ακαδημαϊκές επιδόσεις και την αυτοεκτίμηση. Ειδικότερα αποδείχθηκε ότι η θετική τελειομανία βρέθηκε να σχετίζεται με υψηλότερα επίπεδα κατάθλιψης, να σχετίζεται θετικά με την ανάπτυξη θετικής αυτοεκτίμησηςκαι αρνητικά με την ανάπτυξη αρνητικής αυτοεκτίμησης. Η αρνητική τελειομανία βρέθηκε να σχετίζεται θετικά με την θετική αυτοεκτίμηση και αρνητικά με την αρνητική αυτοεκτίμηση αλλά θετικά με την κατάθλιψη υποστηρίζοντας μια από τις αρχικές υποθέσεις της παρούσας μελέτης και την υφιστάμενη βιβλιογραφία. Τα αποτελέσματα έδειξαν επιπροσθέτως ότι οι γονικ ές προσδοκίες παρουσιάζουν θετική συσχέτιση με την τελειομανία και ειδικότερα με την ύπαρξη αρνητικής τελειομανίας επιβεβαιώνοντας ακόμη μια από τις υπάρχουσες ερευνητικές υποθέσεις της μελέτης.

ID:20960 | «Προσαρμογή στα Ελληνικά του Mini Linguistic State Examination (MLSE): ένα εργαλείο αξιολόγησης και ταξινόμησης ασθενών με Πρωτοπαθή Προϊούσα Αφασία»

Εμμανουέλα Σδόγγου[1], Μαρία Μαντά[2], Ευαγγελία Αντωνίου[2], Γεωργία Αγγελοπούλου[3], Κωνσταντίνος Πόταγας[3], Peter Garrard[4], Δημήτριος Κασελίμης[1]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα & Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα
[3] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[4] Neuroscience and Cell Biology Research Institute, City St George's, University of London

Η νευροψυχολογική αξιολόγηση των ασθενών με Πρωτοπαθή Προϊούσα Αφασία αποτελεί πρόκληση στην κλινική πράξη καθώς μέχρι πρόσφατα δεν υπήρχε ένα συστηματικό και εξειδικευμένο εργαλείο για την όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστη αξιολόγηση του συγκεκριμένου κλινικού πληθυσμού. Το χάσμα αυτό επιχείρησαν να γεφυρώσουν οι Patel et al. (2021) με την ανάπτυξη του Mini Linguistic State Examination (MLSE) ενός νευροψυχολογικού εργαλείου για την αξιολόγηση και ταξινόμηση ασθενών με Πρωτοπαθή Προϊούσα Αφασία (ΠΠΑ). Η μελέτη μας παρουσιάζει προκαταρκτικά ψυχομετρικά δεδομένα για την ελληνική έκδοση του MLSE. Το MLSE, χορηγήθηκε σε δείγμα 130 υγιών ατόμων. Μαζί χορηγήθηκαν και το Boston Naming Test (BNT) για έναν προκαταρκτικό έλεγχο εγκυρότητας, καθώς και το Montreal Cognitive Assessment (MoCA) για τον αποκλεισμό συμμετεχόντων με πιθανή νοητική έκπτωση. Το τελικό δείγμα αποτελείτο από 115 άτομα με μέσο όρο ηλικίας τα 54,3 έτη. Τα αποτελέσματα έδειξαν επίδραση οροφής, με τους περισσότερους συμμετέχοντες να εμφανίζουν άριστη επίδοση. Επίσης, βρέθηκε σημαντική συσχέτιση μεταξύ των επιδόσεων στο BNT και το MLSE, κάτι που αποτελεί καλή ένδειξη για την εγκυρότητα του εργαλείου. Τα μοντέλα ιεραρχικής παλινδρόμησης έδειξαν ότι η συνολική επίδοση στο MLSE φαίνεται να είναι εν πολλοίς ανεξάρτητη από δημογραφικούς παράγοντες, όπως η ηλικία και το εκπαιδευτικό επίπεδο. Τα ευρήματα συνάδουν με άλλες διεθνείς έρευνες, υποστηρίζοντας τη χρησιμότητα του MLSE στην κλινική πράξη. Ωστόσο, απαιτείται περαιτέρω έρευνα με μεγαλύτερο δείγμα, που θα περιλαμβάνει και ασθενείς, για την πλήρη προσαρμογή του εργαλείου στον ελληνικό πληθυσμό. Συμπερασματικά, το MLSE προσφέρει μια νέα, αξιόπιστη προσέγγιση για την αξιολόγηση της ΠΠΑ, συμβάλλοντας στην καλύτερη διάγνωση και υποκατηγοριοποίηση της διαταραχής.

Βιβλιογραφία

Patel, N., Peterson, K. A., Ingram, R. U., Storey, I., Cappa, S. F., Catricala, E., ... & Garrard, P. (2022). A 'Mini Linguistic State Examination' to classify primary progressive aphasia. *Brain communications*, *4*(2), fcab299.

ID:20961 | Η εικόνα μετράει: Σύγκριση ποσοτικών δεικτών στην εκφορά προφορικού λόγου από την περιγραφή δύο εικόνων σε υγιείς ομιλητές

Χρυσαυγή Παναγιώτου[1], Γεωργία Αγγελοπούλου[2], Δημήτριος Κασελίμης[1], Δημήτριος Τσολακόπουλος[2], Γεώργιος Παπαγεωργίου[2], Διονύσιος Γούτσος[3], Κωνσταντίνος Πόταγας[2]

[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα & Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[3] Τομέας Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Στο πεδίο μελέτης του προφορικού λόγου, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν δείκτες ποσοτικοποίησης, όπως η ταχύτητα ομιλίας, η ταχύτητα άρθρωσης και οι σιωπηλές παύσεις. Οι σχετικές μελέτες με ασθενείς με διαταραχές λόγου έχουν υιοθετήσει διάφορες μεθοδολογικές προσεγγίσεις, στις οποίες σημαντικό ρόλο κατέχουν οι τεχνικές εκμαίευσης της εκφοράς του λόγου. Ωστόσο, μέχρι σήμερα τα ευρήματα για υγιείς ομιλητές και για την ελληνική γλώσσα παραμένουν περιορισμένα. Η παρούσα έρευνα διερευνά τους ποσοτικούς δείκτες ομιλίας κατά την εκφορά του ημι-κατευθυνόμενου προφορικού λόγου με τη χρήση δύο εικόνων: του "Κλέφτη Γλυκών" (BDAE) και της εικόνας "Πικνίκ" (WAB-R). Παρότι και οι δύο εικόνες χρησιμοποιούνται ευρέως για την αξιολόγηση του λόγου, δεν υπάρχουν δεδομένα μέχρι σήμερα που να συγκρίνουν την επίδοση υγιών ομιλητών, γεγονός που καθιστά ασαφές αν οι δύο εικόνες μπορούν να θεωρηθούν ισοδύναμες για την αξιολόγηση των επίκτητων γλωσσικών διαταραχών. Για το σκοπό αυτό αξιολογήθηκαν 17 υγιείς ενήλικες [γυναίκες (N=13), άνδρες (N=4)]. Για την επεξεργασία των ηχητικών δεδομένων ακολουθήθηκε το πρωτόκολλο CSAP (Connected Speech Analysis Protocol) που έχει προταθεί ως μία ολοκληρωμένη μεθοδολογική προσέγγιση ανάλυσης δεδομένων προφορικού λόγου. Η στατιστική ανάλυση πραγματοποιήθηκε με το μη παραμετρικό κριτήριο Wilcoxon (T). Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στη συχνότητα ($Z = -2,86$, $p < 0,004$) και στη συνολική διάρκεια ($Z = -2,63$, $p < 0,009$) των σιωπηλών παύσεων, με συχνότερες και μεγαλύτερες παύσεις στην εικόνα "Πικνίκ". Αντιθέτως, δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο αφηγήσεων όσον αφορά τον ρυθμό άρθρωσης και τον ρυθμό ομιλίας. Τα προκαταρκτικά αυτά ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της πολυπλοκότητας του οπτικού ερεθίσματος στην απόκριση του ομιλητή, ενώ περαιτέρω έρευνα κρίνεται απαραίτητη για την αποσαφήνιση του ρόλου των διακριτών μεθόδων εκμαίευσης προφορικού λόγου σε υγιείς ομιλητές και σε ασθενείς με διαταραχές λόγου.

ID:20962 | Διερευνώντας το αναγνωστικό προφίλ μαθητών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος: Η συμβολή των γλωσσικών δεξιοτήτων

Γιώργος Κριτσωτάκης[1], **Ελένη Μορφίδη**[2]
[1] *Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*
[2] *Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*

Η αναγνωστική κατανόηση (ΑΚ) συνιστά θεμελιώδη παράγοντα για την ακαδημαϊκή επιτυχία και την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη, ωστόσο αποτελεί πεδίο σημαντικών προκλήσεων για παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) σχολικής ηλικίας. Οι δυσκολίες αυτές αποδίδονται, κυρίως, σε γλωσσικά ελλείμματα, εντούτοις, η φύση της σχέσης ανάμεσα στην ΑΚ και τις δυνατότητες στη γλώσσα ατόμων με ΔΑΦ παραμένουν ανοιχτό ζήτημα, λόγω της έντονης ετερογένειας που χαρακτηρίζει τις αναγνωστικές και γλωσσικές τους επιδόσεις. Υπό αυτό το πρίσμα, στόχος της παρούσας έρευνας είναι η εξέταση του αναγνωστικού προφίλ παιδιών με ΔΑΦ χωρίς νοητική αναπηρία (n = 35· μέση ηλικία 10.7, Τ.Α. = 1.1), συγκριτικά με παιδιά τυπικής ανάπτυξης (ΤΑ) (n = 35· μέση ηλικία 10.6, Τ.Α. = 1), σε σχέση με γλωσσικές μεταβλητές (σημασιολογία, μορφολογία - σύνταξη και πραγματολογία). Οι μαθητές από κάθε ομάδα εξισώθηκαν ως προς την ηλικία, το φύλο και τη μη λεκτική γνωστική ικανότητα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες με ΔΑΦ, αν και επέδειξαν σημασιολογικές δυνατότητες εφάμιλλες με εκείνες των συνομηλίκων τους ΤΑ, εμφάνισαν, όμως, σημαντικά χαμηλότερες επιδόσεις στην ΑΚ, όπως και στην μορφοσυντακτική και πραγματολογική ικανότητα (κατανόηση του μεταφορικού λόγου). Παράλληλα, οι δύο ομάδες φάνηκε να στηρίζονται σε διαφορετικούς μηχανισμούς στην προσπάθειά τους να προσπελάσουν νοηματικά τα γραπτά κείμενα. Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης δύναται να αξιοποιηθούν για την εφαρμογή αποδοτικότερων μεθόδων εκπαιδευτικής αξιολόγησης και διδασκαλίας.

Λέξεις – κλειδιά: *Αναγνωστική Κατανόηση, Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος, ευρύτερες γλωσσικές δεξιότητες*

ID:20964 | Εξερευνώντας τις Επιπτώσεις της Ακαδημαϊκής Πλήξης στις Ακαδημαϊκές Επιδόσεις των Φοιτητών/Φοιτητριών: Ο Ρόλος της Κριτικής Σκέψης και της Αυτοαποτελεσματικότητας.

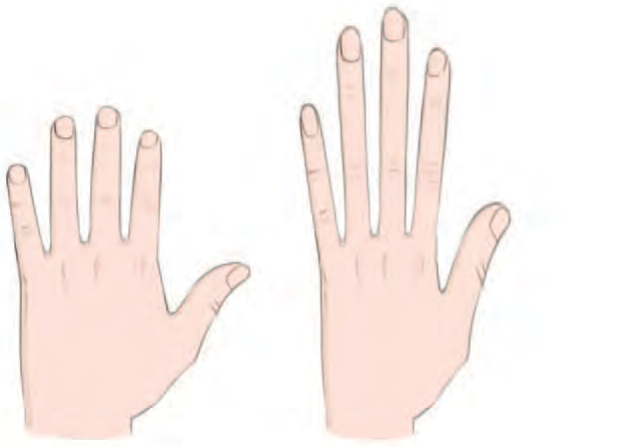
Κατερίνα Νεραντζάκη[1], Γεωργία Σταυρόπουλου[1], Αθηνά Δανιηλίδου[2]
[1] *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*
[2] *Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη*

Η διερεύνηση της ακαδημαϊκής πλήξης έχει παραμεληθεί από την έρευνα στην Εκπαιδευτική Ψυχολογία. Η παρούσα μελέτη επιχείρησε να καλύψει το συγκεκριμένο ερευνητικό κενό, εξετάζοντας τις σχέσεις μεταξύ του ακαδημαϊκού συναισθήματος της πλήξης, σε συνδυασμό με την αυτοαποτελεσματικότητα και την κριτική σκέψη, καθώς και τις επιπτώσεις τους στις ακαδημαϊκές επιδόσεις των φοιτητών/τριών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το δείγμα της έρευνας περιλάμβανε 250 προπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες, οι οποίοι συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια αυτο- αναφοράς. Η ανάλυση διαδρομών έδειξε ότι η πλήξη συνδέθηκε αρνητικά με την κριτική σκέψη και, κυρίως, με την αυτοαποτελεσματικότητα. Ειδικότερα η πλήξη που σχετίζεται με τη μελέτη αποτέλεσε τον πιο σημαντικό αρνητικό προγνωστικό παράγοντα της επίδοσης. Τα ευρήματα αναδεικνύουν την αναγκαιότητα σχεδιασμού παρεμβάσεων που ενισχύουν την κριτική σκέψη και την αυτοαποτελεσματικότητα, λειτουργώντας ως προστατευτικοί παράγοντες για τη μείωση της πλήξης και την προαγωγή της ακαδημαϊκής επιτυχίας. Συζητούνται οι θεωρητικές και πρακτικές προεκτάσεις, καθώς και κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα.

ID:20966 | Η επίδραση της ψευδαίσθησης επιμήκυνσης δακτύλων στις κρίσεις χρονικής σειράς απτικών ερεθισμάτων

Χρυσή Στεργιάννη[1], Chris Dijkerman[2], Krista Overvliet[2]
[1] *Neuropsychology, Utrecht University, The Netherlands*
[2] *Experimental Psychology, Helmholtz Institute, Utrecht University, the Netherlands*

Προηγούμενες μελέτες έχουν αναδείξει την παρουσία χωρικών παραμορφώσεων στην αντίληψη της αφής. Για παράδειγμα, η απόσταση μεταξύ δύο απτικών ερεθισμάτων που εφαρμόζονται κατά πλάτος της ράχης του χεριού υπερεκτιμάται σε σύγκριση με όταν εφαρμόζονται κατά μήκος. Επιπλέον, έρευνες έχουν προτείνει ότι η χωρική και η χρονική επεξεργασία σχετίζονται στενά, γεγονός που ενδεχομένως ισχύει και για την απτική αντίληψη. Στην παρούσα μελέτη εξετάσαμε εάν οι οπτικές ψευδαισθήσεις που τροποποιούν το αντιλαμβανόμενο μήκος των δακτύλων επηρεάζουν τη χρονική επεξεργασία απτικών ερεθισμάτων, ενώ η χωρική απόσταση μεταξύ των ερεθισμάτων παραμένει η ίδια. Συνολικά, 46 συμμετέχοντες ολοκλήρωσαν ένα έργο κρίσης χρονικής σειράς (TOJ task) ενώ παρατηρούσαν το αριστερό τους χέρι μέσω ενός μηχανήματος διαμεσολαβημένης πραγματικότητας (MIRAGE). Το έργο πραγματοποιήθηκε υπό δύο συνθήκες: (α) ενώ οι συμμετέχοντες βίωναν μια ψευδαίσθηση επιμήκυνσης των δακτύλων και (β) χωρίς οπτική παραμόρφωση του χεριού. Τα απτικά ερεθίσματα παρουσιάστηκαν με τη χρήση της τεχνικής του ασυγχρονισμού έναρξης ερεθίσματος (SOA) και κυμαίνονταν από -200 ms έως 200 ms. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με την απεικόνιση μιας ψυχομετρικής συνάρτησης, η κλίση της οποίας ήταν η κύρια μεταβλητή ενδιαφέροντος. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι κατά την ψευδαίσθηση επιμήκυνσης δακτύλων, η κλίση ήταν πιο απότομη, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι συμμετέχοντες ήταν σε θέση να προσδιορίσουν τη χρονική σειρά των απτικών ερεθισμάτων με μεγαλύτερη ακρίβεια. Συνολικά, τα ευρήματα της παρούσας μελέτης δείχνουν ότι οι οπτικές ψευδαισθήσεις του μεγέθους των χεριών επηρεάζουν τη χρονική επεξεργασία των απτικών ερεθισμάτων, ενώ υποστηρίζουν επίσης την επίδραση της σωματοαισθητηριακής αντίληψης στην επεξεργασία των χρονικών πληροφοριών.

Σημείωση. Αριστερά: Συνθήκη ελέγχου. Δεξιά: Πειραματική συνθήκη.

Σημείωση. Θέσεις ερεθισμάτων.

ID:20967 | Διαπροσωπικές σχέσεις, διατροφικές δυσκολίες, αυτοεκτίμηση και έμπνευση σε νεαρούς ενήλικες. Παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων

Πρόεδρος/Οργανωτής Συμποσίου: **Πήλιος – Δημήτρης Σταύρου**
Επίκουρος Καθηγητής Κλινικής Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Γενική Περίληψη Συμποσίου

Σε αυτό το συμπόσιο επιχειρείται η σύνδεση μεταξύ των διαπροσωπικών σχέσεων, των διατροφικών δυσκολιών, της αυτοεκτίμησης και της έμπνευσης σε πληθυσμό νεαρών ενηλίκων. Στην πρώτη εισήγηση εξετάζεται η σχέση πατέρα-κόρης στην αυτοεκτίμηση 203 νεαρών γυναικών, ηλικίας 18 έως 30 ετών. Η μελέτη της βιβλιογραφίας έδειξε ότι η πατρική δημοκρατική προσέγγιση θα συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας πιο ενισχυμένης αυτοεκτίμησης στην ενήλικη ζωή, ενώ, η πατρική αυταρχική/βίαιη/απούσα/παραμελητική προσέγγιση θα προέβλεπε μειωμένη αυτοεκτίμηση. Στη δεύτερη εισήγηση στόχος είναι να διερευνηθεί η σχέση μεταξύ των διατροφικών δυσκολιών, που αντιμετωπίζουν 224 νεαροί ενήλικες μη-κλινικού πληθυσμού ηλικίας 18 έως και 35 ετών, και των τύπων ανατροφής που υιοθέτησαν οι γονείς των ατόμων στην ανάπτυξή τους. Με βάση την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, αναμενόταν ότι θα διαπιστωθεί συσχέτιση μεταξύ διατροφικών δυσχερειών και προβληματικών γονικών τύπων. Ειδικότερα, η απορριπτική στάση των γονέων έχει συνδεθεί με την εκδήλωση ψυχογενούς βουλιμίας, η υπερπροστατευτική στάση με την ψυχογενή ανορεξία, ενώ αντίθετα οι συναισθηματικά ζεστοί και υποστηρικτικοί γονείς φάνηκε να λειτουργούν ως προστατευτικός παράγοντας στην εμφάνιση διατροφικών προβλημάτων. Στην τρίτη εισήγηση του συμποσίου επιχειρείται η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της τάσης εμφάνισης διατροφικών διαταραχών και πιθανών διαπροσωπικών προβλημάτων σε 71 επαγγελματίες χορεύτριες μπαλέτου και σε 73 μη-χορεύτριες, ηλικίας 18-30 ετών. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το αθλητικό/αγωνιστικό περιβάλλον δύναται να ευνοήσει την εμφάνιση δυσλειτουργικών διατροφικών συνηθειών, καθιστώντας επιτακτική την ανάπτυξη προγραμμάτων πρωτογενούς πρόληψης. Στην τελευταία εισήγηση του συμποσίου επιχειρείται η σύνδεση ανάμεσα στη συνολική αυτοεκτίμηση και την συνολική έμπνευση που βιώνει το νεαρό ενήλικο άτομο καθημερινά στη ζωή του. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, η αυτοεκτίμηση και η έμπνευση του ατόμου παρουσιάζουν συνάφεια, καθώς και οι δύο έννοιες σχετίζονται με τη βίωση θετικών συναισθημάτων, με γνωστικά οφέλη και με τη βίωση μίας αίσθησης ικανότητας. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 248 νεαροί ενήλικες, ηλικίας από 18 έως 30 ετών, οι οποίοι ανήκαν σε διαφορετικές επαγγελματικές κατηγορίες.

Πρώτη εισήγηση

Τίτλος εισήγησης:

Η σχέση πατέρα – κόρης και ο ρόλος της στην αυτοεκτίμηση των νεαρών γυναικών

Συγγραφείς : **Μαγδαληνή Αδαμίδη & Πήλιος-Δημήτρης Σταύρου**
Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Περίληψη

Σκοπός της έρευνας αυτής είναι να εξετάσει τον αντίκτυπο της σχέσης πατέρα-κόρης στην αυτοεκτίμηση των νεαρών γυναικών. Το θεωρητικό υπόβαθρο της μελέτης αποτέλεσαν ψυχοδυναμικές, αναπτυξιακές και κοινωνικές προσεγγίσεις. Η μελέτη της βιβλιογραφίας έδειξε ότι σε εφηβικό πληθυσμό η πατρική δημοκρατική προσέγγιση θα

συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας πιο ενισχυμένης αυτοεκτίμησης στην ενήλικη ζωή, ενώ, η πατρική αυταρχική/βίαιη/απούσα/παραμελητική προσέγγιση θα προέβλεπε μειωμένη αυτοεκτίμηση. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 203 νεαρές γυναίκες, κάτοικοι Ελλάδος, 18 ως 30 ετών. Στις συμμετέχουσες χορηγήθηκαν δύο μέσα συλλογής δεδομένων : α)το Ερωτηματολόγιο Πατέρα-Κόρης της Merlino-Perkins (MP-FDI, Merlino-Perkins, 2008) για την αξιολόγηση της σχέσης των γυναικών με έξι τύπους πατέρα (Υποστηρικτικός/Ελεγκτικός, Στοργικός/Ελεγκτικός, Απομακρος/Παθητικός, Αποπλανητικός/Τυραννικός, Τυραννικός/Σωματικά Καταχρηστικός και Απών/Τυραννικός), και β)το Ερωτηματολόγιο Αυτοεκτίμησης του Coopersmith (CSEI, Coopersmith, 1967) για την αξιολόγηση της γενικής αυτοεκτίμησης. Και τα δύο ερωτηματολόγια ήταν αυτοαναφορικά ενώ η συμπλήρωση έγινε ηλεκτρονικά. Οι αναλύσεις έδειξαν ότι οι πατρικοί τύποι εμφάνισαν στατιστικά ισχυρές και μέτριες συσχετίσεις με τη γενική αυτοεκτίμηση, θετική για τον Υποστηρικτικό/Ελεγκτικό τύπο, και αρνητική για τους υπόλοιπους τέσσερις αρνητικούς υπότυπους, εκτός του Στοργικού/Ελεγκτικού. Επίσης, δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις ηλικιακές ομάδες 18-24 και 25-30 ετών για καμία από τις δύο ερευνητικές μεταβλητές. Τέλος, μόνο ο Υποστηρικτικός/Ελεγκτικός τύπος εμφάνισε στατιστικά σημαντική θετική προβλεπτική σχέση με την αυτοεκτίμηση. Τα ευρήματα συζητούνται σε συνάρτηση με την σύγχρονη ερευνητική βιβλιογραφία που αφορά στις επιδράσεις της σχέσης πατέρα-κόρης στην ψυχική υγεία της δεύτερης.

Δεύτερη εισήγηση
Τίτλος εισήγησης:
Διατροφικές δυσκολίες και γονικές αναμνήσεις των νεαρών ενηλίκων
Συγγραφείς : **Ηλιάνα Γεωργά & Πήλιος-Δημήτρης Σταύρου**
Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Περίληψη
Στη συγκεκριμένη μελέτη εξετάζεται η σχέση μεταξύ των διατροφικών δυσκολιών, που αντιμετωπίζουν νεαροί ενήλικες μη-κλινικού πληθυσμού ηλικίας 18 έως και 35 ετών, και των τύπων ανατροφής που υιοθέτησαν οι γονείς των ατόμων στην ανάπτυξή τους. Με βάση την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, αναμενόταν ότι θα διαπιστωθεί συσχέτιση μεταξύ διατροφικών δυσχερειών και προβληματικών γονικών τύπων. Ειδικότερα, η απορριπτική στάση των γονέων έχει συνδεθεί με την εκδήλωση ψυχογενούς βουλιμίας, η υπερπροστατευτική στάση με την ψυχογενή ανορεξία, ενώ αντίθετα οι συναισθηματικά ζεστοί και υποστηρικτικοί γονείς φάνηκε να λειτουργούν ως προστατευτικός παράγοντας στην εμφάνιση διατροφικών προβλημάτων. Το δείγμα της έρευνας αποτελούν 224 άτομα, εκ των οποίων 133 είναι γυναίκες και 91 άνδρες. Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκε η κλίμακα EAT-26, με διαστάσεις τη δίαιτα, τη βουλιμία και τον στοματικό έλεγχο, και η κλίμακα s-EMBU, με παράγοντες την απόρριψη, τη συναισθηματική ζεστασιά και την υπερπροστασία. Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα ήταν συσχετιστικό και έλεγξε τη σχέση μεταξύ των παραγόντων της κλίμακας EAT-26 με αυτούς της s-EMBU. Το δεύτερο ερώτημα εξέτασε κατά πόσον οι τιμές των παραγόντων των δύο κλιμάκων διαφοροποιούνταν βάσει φύλου. Τέλος, το τρίτο ερώτημα διερεύνησε αν οι τιμές των παραγόντων της s-EMBU δύνανται να προβλέψουν αυτές της EAT-26. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών ήταν μέτριες ή χαμηλές, ενώ σε ελάχιστες περιπτώσεις μη-στατιστικά σημαντικές. Παρόλα αυτά επιβεβαιώθηκε, όπως αναμενόταν από τη βιβλιογραφία, ότι οι γυναίκες εμφανίζουν περισσότερο βουλιμικές τάσεις. Δεν πλεονεκτούσαν, όμως, στην

ενασχόληση με τη δίαιτα και τη λεπτότητα, όπως ήταν το προσδοκώμενο. Καταληκτικά, οι τιμές των προγνωστικών παραγόντων των γονικών συμπεριφορών έδειξαν ότι δε δύνανται να προβλέψουν ικανοποιητικά τις διατροφικές δυσκολίες. Τα ευρήματα συγκρίνονται με την πιο πρόσφατη και επικρατούσα βιβλιογραφία.

Τρίτη εισήγηση
Τίτλος εισήγησης:
Διαπροσωπικές σχέσεις και διατροφική κατατομή σε επαγγελματίες χορεύτριες μπαλέτου
Συγγραφείς : **Ειρήνη Νικολοπούλου & Πήλιος-Δημήτρης Σταύρου**
Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Περίληψη
Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει τη σχέση μεταξύ της τάσης εμφάνισης διατροφικών διαταραχών και διαπροσωπικών προβλημάτων σε επαγγελματίες χορεύτριες μπαλέτου και μη-χορεύτριες, διερευνώντας παράλληλα τις διαφορές τους. Οι διαπροσωπικές δυσκολίες έχουν αναδειχθεί ως ένας από τους βασικούς παράγοντες επικινδυνότητας στην εμφάνιση των διατροφικών διαταραχών από διαφορετικά θεωρητικά μοντέλα, όπως το γνωστικό-συμπεριφορικό, το γνωστικό-διαπροσωπικό και το διαπροσωπικό μοντέλο ρύθμισης συναισθημάτων. Στην έρευνα συμμετείχαν 71 χορεύτριες μπαλέτου από Ανώτερες Επαγγελματικές Σχολές Χορού στην Αθήνα και 73 μη-χορεύτριες, ηλικίας 18-30 ετών. Η εκτίμηση της τάσης εμφάνισης διατροφικών διαταραχών έγινε με το Ερωτηματολόγιο Στάσεων Διατροφής (Eating Attitudes Test, EAT-26) και των διαπροσωπικών προβλημάτων με το Ερωτηματολόγιο των Τύπων του Σχετίζεσθαι του Ατόμου με τους Άλλους (Person's Relating to Others Questionnaire, PROQ3). Οι χορεύτριες μπαλέτου είχαν σημαντικά χαμηλότερο δείκτη μάζας σώματος και βάρους σε σύγκριση με τις μη-χορεύτριες. Στα αποτελέσματα, οι διατροφικές συνήθειες έδειξε ότι συσχετίζονταν σημαντικά με τις διαπροσωπικές σχέσεις (τ = ,221). Στο EAT-26, το 44% των χορευτριών μπαλέτου είχαν σημαντικά υψηλότερο σκορ ≥ 20, παρουσίασαν δηλαδή κίνδυνο για ανάπτυξη διατροφικών διαταραχών, σε αντίθεση με το 27,5% των μη χορευτριών (r = 0,35). Εμφάνισαν σημαντικές διαφορές στο συνολικό σκορ του EAT-26 (r = 0,17) και στις υποκλίμακες «Δίαιτα» (r = 0,20) και «Βουλιμία» (r = 0,20). Στο συνολικό PROQ3 δεν εμφάνισαν σημαντικές διαφορές, εκτός της υποκλίμακας «ΟΘΙ» (r = 0,21), «ΕΘΑ» (r = 0,17). Το αθλητικό περιβάλλον μπορεί να ευνοεί την εμφάνιση δυσλειτουργικών διατροφικών συνηθειών, καθιστώντας επιτακτική την ανάπτυξη προγραμμάτων πρωτογενούς πρόληψης.

Τέταρτη εισήγηση
Τίτλος εισήγησης:
Διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην αυτοεκτίμηση και την έμπνευση σε νεαρούς ενήλικες
Συγγραφείς: **Βασιλική Παπαροϊδάμη & Πήλιος-Δημήτρης Σταύρου**
Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Περίληψη
Στην παρούσα μελέτη διερευνάται η συσχέτιση ανάμεσα στη συνολική αυτοεκτίμηση και την συνολική έμπνευση που βιώνει το νεαρό ενήλικο άτομο καθημερινά στη ζωή του.

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, η αυτοεκτίμηση και η έμπνευση του ατόμου παρουσιάζουν συνάφεια, καθώς και οι δύο έννοιες σχετίζονται με τη βίωση θετικών συναισθημάτων, με γνωστικά οφέλη και με τη βίωση μίας αίσθησης ικανότητας. Το δείγμα της έρευνας αποτελούν 248 νεαροί ενήλικες, ηλικίας από 18 έως 30 ετών, οι οποίοι ανήκαν σε διαφορετικές επαγγελματικές κατηγορίες, ενώ μεταξύ τους υπήρχαν άνεργοι και φοιτητές. Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκε μια ηλεκτρονική φόρμα αποτελούμενη από την Κλίμακα Έμπνευσης (Inspiration Inventory: Thrash & Elliot, 2003) και την Κλίμακα Αυτοεκτίμησης για Ενηλίκους Ανεξάρτητη Πολιτισμικών Παραγόντων (CFSEI-AD: Battle, 1992). Η φόρμα διαμοιράστηκε μέσω των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Τα αποτελέσματα επιβεβαίωσαν την ερευνητική υπόθεση, καθώς βρέθηκε μέτρια γραμμική συσχέτιση ανάμεσα στην αυτοεκτίμηση και την έμπνευση σε νεαρά ενήλικα άτομα. Επίσης, η επαγγελματική ιδιότητα των συμμετεχόντων βρέθηκε ότι επιδρά στη συνολική τους έμπνευση. Ακόμη, φάνηκε πως οι παράγοντες της αυτοεκτίμησης, δηλαδή η γενική, η προσωπική και η κοινωνική, μπορούν να προβλέψουν τόσο τη συχνότητα όσο και την ένταση της έμπνευσης του ατόμου. Τέλος, τα ευρήματα συζητούνται σε σχέση με την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία για την έμπνευση και την αυτοεκτίμηση, ενώ προτείνονται και προεκτάσεις των ευρημάτων ως προς τη θεραπευτική παρέμβαση.

ID:20968 | Κυβερνοεκφοβισμός και Μη Αυτοκτονικός Αυτοτραυματισμός σε Έφηβα Άτομα: Μια Συστηματική Ανασκόπηση

Άρης Εμμανουήλ Αλεξίου, Μαγδαληνή (Λίνα) Κατσούλια, Μαριάνθη Ντίνη, Μαρία Παλαιοπάνη, Ελένη Βούσουρα
Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)

Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση αποσκοπεί στη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της εμπειρίας του κυβερνοεκφοβισμού (ως δέκτης, δράστης, δράστης-δέκτης ή παρατηρητής) και του μη αυτοκτονικού αυτοτραυματισμού (ΜΑΑ) σε έφηβα άτομα, καθώς και στην αναγνώριση των παραγόντων διαμεσολάβησης και ρύθμισης της συγκεκριμένης σχέσης. Πραγματοποιήθηκε αναζήτηση στις βάσεις δεδομένων Academic Search Complete, CINAHL και MedLine και ανιχνεύθηκαν δημοσιευμένες μελέτες μεταξύ Ιανουαρίου 2010-Μαρτίου 2024. Χρησιμοποιήθηκε η στρατηγική PECOS για τη συμπερίληψη εμπειρικών ερευνών που μελετούσαν τη σχέση κυβερνοεκφοβισμού και ΜΑΑ σε εφηβικό πληθυσμό, με σαφείς εννοιολογικούς και λειτουργικούς ορισμούς των μεταβλητών ενδιαφέροντος. Συμπεριελήφθησαν 26 έρευνες με συνολικό αριθμό συμμετεχόντων 198.161 άτομα. Η πλειοψηφία των ερευνών ήταν συγχρονικές. Τεκμηριώθηκε συγχρονική και διαχρονική θετική συσχέτιση μεταξύ κυβερνοεκφοβισμού και ΜΑΑ. Η σχέση αυτή βρέθηκε ότι είναι ισχυρότερη για το διπλό ρόλο δράστη-δέκτη. Τα συμπτώματα εσωτερίκευσης (καταθλιπτικά συμπτώματα, άγχος, στρες) αποτελούν σημαντικό διαμεσολαβητικό παράγοντα. Η υψηλή συναισθηματική αντιδραστικότητα και ο χαμηλός αυτοέλεγχος των εφήβων αποτελούν σημαντικούς ενδοατομικούς ρυθμιστικούς παράγοντες που ενισχύουν τα επίπεδα της σχέσης. Διαπροσωπικοί παράγοντες, όπως η στήριξη από γονείς, η ποιότητα φιλικών σχέσεων και ο δεσμός με συνομηλίκους λειτουργούν ως ρυθμιστικοί παράγοντες, με υψηλότερα επίπεδα αυτών να μετριάζουν την ισχύ της σχέσης. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν την επιρροή ποικίλων παραγόντων στη σχέση μεταξύ κυβερνοεκφοβισμού και ΜΑΑ σε έφηβα άτομα, με κυριότερους τα συμπτώματα εσωτερίκευσης και την κοινωνική υποστήριξη. Προτείνεται η διεξαγωγή περισσότερων διαχρονικών ερευνών

και παρεμβάσεων που να εστιάζουν στα αρνητικά συναισθήματα των εφήβων και στην ενίσχυση του κοινωνικού δικτύου.

ID:20969 | Αποκωδικοποιώντας την Υγεία: Εαυτοκεντρικές Μεθοδολογίες Αναδιαμορφώνουν την Κλινική Πράξη με Εξατομικευμένες Στρατηγικές Σύνολης Υγείας

Άντζυ Μ.-Π. Παλαιολόγου, Ιωάννα Μπιτχαβά
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Αναλύεται καινοτόμο, εμπειρικά επαληθευμένο μεθοδολογικό πλαίσιο που επαναπροσδιορίζει την κατανόηση και διαχείριση του γόρδιου υγείας έναντι νόσου. Αντλώντας από τα μοντέλα ιεράρχησης προσωπικών προτεραιοτήτων προόδου, το πλαίσιο βασίζεται στις Διαφορικές Δομικές Διαρθρώσεις (ΔιΔοΔι) των τριών πυλώνων της εαυτότητας: *ΑυτόΕλεγχο, Έλξη-Επιθυμία και Ευθύνη-Επώμιση*. Επικεντρώνεται στη φασική επιλεκτική πρόκριση αυτών των πυλώνων, διασαφηνίζοντας γιατί καθορίζουν μοναδικές τροχιές υγείας και διερμηνεύοντας πώς ενισχύουν συμφέρουσες μεταβολές στο σκεπτικό και τις τακτικές των περιβαλλόντων μέριμνας. Απομακρύνεται από παραδοσιακές υποθέσεις περί προεχόντως εξωτερικών αιτιών υγείας/νόσου, αναδεικνύοντας ως κατεξοχήν αιτιώδεις τις εξατομικευμένες στρατηγικές υγείας που αναδύονται από τις ΔιΔοΔι. Τα διαρκή οικεία ευρήματα κλυδωνίζουν συμβατικές υποθέσεις παθητότητας και καταδεικνύουν τη δραστική συνεισφορά των ΔιΔοΔι στο ψυχοθεραπευτικό τρίπτυχο έρευνας, αξιολόγησης και εφαρμογών, προάγοντας ράγδην την τελεσφόρηση ενεργειών Αγωγής και Αρωγής προσώπων, υγιών και μη. Αποκαλύπτουν επίσης τη μετασχηματιστική ισχύ του μεθοδολογικού πλαισίου των ΔιΔοΔι στην αναπλαισίωση ψυχοθεραπευτικών, αλλά και ιατρικών πρακτικών. Αρχικά, η παρουσίαση προσδιορίζει τη σπουδαιότητα εκπλήρωσης αναθεωρήσεων στο ίδιο τρίπτυχο με προοπτική την επίτευξη παρεμβάσεων ενήμερων για τις ΔιΔοΔι της εαυτότητας. Ακολούθως, εξηγεί τους συγκεκριμένους σύστοιχους *modi operandi* που το αναβαθμίζουν ουσιαστικά. Για παράδειγμα, εξηγείται γιατί και πώς η υποκατηγοριοποίηση δειγμάτων βάσει ΔιΔοΔι πριν την ανάλυση των εκάστοτε ψυχομετρικών στοιχείων εξασφαλίζει στοχευμένα εξατομικευμένες θεραπευτικές γνώσεις, αποσοβεί σφάλματα γενίκευσης και απεγκλωβίζει την ψυχοθεραπευτική Πράξη από πλείστες πλάνες. Εξηγείται επιπλέον πώς οι ατομικές εαυτοδομές, ως επαληθευμένα προγνωστικά μοντέλα αλκής, τείνουν να προβληματίσουν εποικοδομητικά, αναπροσανατολίζοντας τη μελέτη υγείας *ab ovo*. Αποκωδικοποιώντας τα εξατομικευμένα προπλάσματα υγείας, εγγενή στην υποκειμενική βίωση της εαυτότητας, οι πρότυπες μεθοδολογίες ΔιΔοΔι θέτουν τα θεμέλια για υγειονομική περίθαλψη ακριβείας, μειώνοντας τα κόστη διασφάλισης υγείας και βελτιώνοντας την τελεσφόρηση των κλινικών παρεμβάσεων. Καθιερώνουν μια νέα εποχή πρόληψης, διάγνωσης, πρόγνωσης και θεραπείας, ευθυγραμμισμένη με τη μοναδική ψυχοφυσική σύσταση κάθε προσώπου –έτσι ικανοποιώντας τις, εσχάτως επιτεινόμενες, εκκλήσεις για εξατομικευμένη φροντίδα σύνολης υγείας.

ID:20970 | Φαντάζομαι τι σκέφτεσαι: Εξερευνώντας τη Θεωρία του Νου και τη σύνδεσή της με τη Φαντασία

Ευαγγελία Τρικάκη, Γεώργιος Παπαγεωργίου, Δημήτριος Κασελίμης, Κωνσταντίνος Πόταγας
Α' Νευρολογική Κλινική, Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η φαντασία συνδέεται με τη Θεωρία του Νου, δηλαδή την κατανόηση των προθέσεων και σκέψεων των άλλων, και ενισχύει τις επιτελικές λειτουργίες, όπως την ενεργό μνήμη, τη λογική, τη νοητική ευελιξία και την επίλυση προβλημάτων. Έργα φαντασίας (π.χ. λογοτεχνία), συμβάλλουν στην ανάπτυξη της κοινωνικής νόησης και της ενσυναίσθησης, υποστηρίζοντας τη νοητική και κοινωνική εξέλιξη.

Σκοπός της έρευνάς μας ήταν η διερεύνηση της σχέσης φαντασίας, Θεωρίας του Νου και επιτελικών λειτουργιών, μέσω της σύγκριση ατόμων, που προτιμούν έργα φαντασιακού ή επιστημονικού περιεχομένου, ως προς τις κοινωνικές δεξιότητες και τις επιτελικές λειτουργίες τους.

Το δείγμα, 64 ατόμων, χωρίστηκε σε δύο ομάδες, με βάση τα σκορ τους σε ερωτηματολόγια αναγνώρισης συγγραφέων και τίτλων έργων φαντασίας και επιστημονικού περιεχομένου. Οι εξαρτημένες μεταβλητές ήταν τα επίπεδα κοινωνικής νόησης, που εξετάστηκαν με τα Faux-Pas και Triangle's Test και επιτελικών λειτουργιών, που εξετάστηκαν με τα Digit Span, CIG Test, Trail Making Test και Symbol Digit Modalities Test.

Τα δεδομένα αναλύθηκαν με περιγραφική στατιστική, κριτήριο t, συσχετίσεις Pearson r, και ποιοτική ανάλυση των απαντήσεων.

Η παρούσα μελέτη δεν κατέδειξε στατιστικώς σημαντικές διαφορές στις δοκιμασίες Θεωρίας του Νου, μεταξύ των ατόμων, που προτιμούν έργα φαντασιακού, έναντι των ατόμων, που προτιμούν έργα επιστημονικού περιεχομένου. Ωστόσο, εκείνοι, που προτιμούν κυρίως τα δεύτερα, παρουσίασαν ελαφρώς καλύτερη επίδοση σε δοκιμασίες επιτελικών λειτουργιών (ενεργού μνήμης και νοητικής ευελιξίας).

Τα ευρήματα αυτά έρχονται σε αντίθεση με έρευνες, σχετικές με τα νοητικά οφέλη της ενασχόλησης με τον κόσμο του φαντασιακού, καθώς ίσως δεν αποτελεί, τελικά, τη μοναδική ενασχόληση, που διεγείρει τη νόηση και επιδρά σε αυτήν. Παράλληλα, φέρνουν στο προσκήνιο τα πιθανά νοητικά οφέλη της ενασχόλησης με την επιστήμη και τα δικά της έργα.

Απαιτείται περισσότερη έρευνα, ώστε να κατανοήσουμε τις ιδιαιτερότητες του τρόπου, με τον οποίο οι προτιμήσεις μας επηρεάζουν, τελικά, τη νοητική λειτουργία και τους υποκείμενους μηχανισμούς, που οδηγούν σε αυτές τις επιδράσεις.

ID:20971 | Ενδοπροσωπικοί παράγοντες και σχολική επίδοση μαθητών/ριών εφηβικής ηλικίας

Αποστολία Τσεκούρα, Ελένη Ανδρέου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ανάμεσα στους παράγοντες που επιδρούν στην επίδοση των μαθητών/ριών στο σχολείο, ιδιαίτερο ρόλο κατέχουν χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους, όπως η αυτορρύθμιση, η αναβλητικότητα και η τελειοθηρία. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της αυτορρύθμισης, της αναβλητικότητας της τελειοθηρίας, της χαμηλής ανεκτικότητας στη ματαίωση και της σχολικής επίδοσης. Επίσης, μέσω της συγκεκριμένης έρευνας επιδιώκεται να διερευνηθεί αν κάποιο από τα παραπάνω χαρακτηριστικά προσωπικότητας προβλέπει καλύτερα την ακαδημαϊκή επίδοση. Επιπρόσθετο στόχο της έρευνας αποτελεί η μελέτη του ρόλου της χαμηλής ανεκτικότητας στη ματαίωση στη σχέση των χαρακτηριστικών προσωπικότητας με τη σχολική επίδοση. Η συγκεκριμένη συγχρονική έρευνα συνιστά μία ποσοτική μελέτη, η οποία πραγματοποιήθηκε σε σχολεία του Νομού Καρδίτσας, με συμμετέχοντες 712 μαθητές/ριες της Β΄ Γυμνασίου και της Β΄ Λυκείου, που επιλέχθηκαν μέσω διαστρωματωμένης δειγματοληψίας. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας απαρτίστηκε από 109 ερωτήσεις αυτο-αναφοράς, κατανεμημένες σε 5 ενότητες, 1 για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος και την επίδοση και άλλες 4, που αποτελούσαν κλίμακες για την αξιολόγηση της αυτορρύθμισης, της αναβλητικότητας, της τελειοθηρίας και της χαμηλής ανεκτικότητας στη ματαίωση, οι οποίες προσαρμόστηκαν στα ελληνικά, στα πλαίσια της παρούσας μελέτης. Από τα μέχρι τώρα αποτελέσματα της μελέτης, βρέθηκε ότι η αυτορρύθμιση σχετίζεται στατιστικώς σημαντικά και θετικά με την τελειοθηρία και αρνητικά με την αναβλητικότητα των μαθητών/ριών και η αναβλητικότητα σχετίζεται στατιστικώς σημαντικά και αρνητικά με την τελειοθηρία. Η χαμηλή ανεκτικότητα στη ματαίωση φάνηκε να σχετίζεται στατιστικώς σημαντικά και θετικά με όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά προσωπικότητας των μαθητών/ριών. Αναφορικά με τη σχέση των υπό μελέτη χαρακτηριστικών προσωπικότητας με τη σχολική επίδοση, παρατηρήθηκε η ύπαρξη στατιστικώς σημαντικών συσχετίσεων ανάμεσα στην αυτορρύθμιση και την επίδοση των μαθητών/ριών και ανάμεσα στην τελειοθηρία και την επίδοση, ωστόσο, δεν παρατηρήθηκε στατιστικώς σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην αναβλητικότητα και τη σχολική επίδοση.

ID:20972 | Η συνείδηση του πληροφορητή ως κριτήριο της επιλεκτικής εμπιστοσύνης των παιδιών

Κατερίνα Καψάλη[1], Πλουσία Μισαηλίδη[1], Αικατερίνα Κορνηλάκη[2], Φωτεινή Μπονώτη[3]
[1] Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2] Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[3] Τμήμα Διαιτολογίας και Διατροφολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η επιλεκτική εμπιστοσύνη είναι στρατηγική κοινωνικής μάθησης που επιτρέπει στα παιδιά να επιλέγουν τους πληροφορητές που θα εμπιστευτούν. Έρευνες έχουν δείξει ότι η επιλογή αυτή βασίζεται τόσο σε επιστημικά (π.χ., ειδημοσύνη) όσο και σε κοινωνικά χαρακτηριστικά των πληροφορητών (π.χ., καλοσύνη, ευγένεια). Ωστόσο, μέχρι σήμερα, δεν έχει διερευνηθεί εάν η συνείδηση του πληροφορητή, δηλαδή η ικανότητά του να αξιολογεί την ηθικότητα των πράξεών του με βάση εσωτερικευμένους ηθικούς κανόνες και αξίες, συσχετίζεται με την επιλεκτική εμπιστοσύνη των παιδιών. Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει τον ρόλο της συνείδησης του πληροφορητή στις αποφάσεις παιδιών ηλικίας 3 έως 8 ετών να τον εμπιστευτούν. Στην έρευνα πήραν μέρος 104 παιδιά με μέσο όρο ηλικίας M = 5.42. Για την αξιολόγηση της επιλεκτικής εμπιστοσύνης σχεδιάστηκε πειραματικό έργο που ζητούσε από τα παιδιά να επιλέξουν μεταξύ πληροφορητών με ή χωρίς συνείδηση σε τρεις συνθήκες παραβίασης ηθικών κανόνων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα παιδιά έτειναν να εμπιστεύονται περισσότερο πληροφορητές με συνείδηση έναντι εκείνων που δεν αναγνώριζαν την ανηθικότητα των πράξεών τους. Τα αποτελέσματα συζητούνται υπό το πρίσμα προηγούμενων ερευνών που εξέτασαν τις ηθικές διαστάσεις της επιλεκτικής εμπιστοσύνης, προσφέροντας νέα δεδομένα για τη σημασία που αποδίδουν τα παιδιά στη συνείδηση κατά την επιλογή πληροφορητών.

ID:20973 | Το εργαλείο μέτρησης της συμπεριφορικής αυτο-ρύθμισης «Head-Toes-Knees Shoulders»: Προκαταρτικός έλεγχος ψυχομετρικών ιδιοτήτων σε ελληνικό πληθυσμό παιδιών

Όλγα Φραγκομιχελάκη, Γεωργία Παπαντωνίου, Μαγδαληνή Ντίνου
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η παρούσα εργασία είχε ως στόχο τον έλεγχο των ψυχομετρικών ιδιοτήτων του εργαλείου μέτρησης της συμπεριφορικής αυτο-ρύθμισης Head-Toes-Knees-Shoulders (HTKS; McClelland et al., 2007. Ponitz et al., 2008. Ponitz et al., 2009) σε ελληνικό πληθυσμό παιδιών. Πιο συγκεκριμένα επιχειρήθηκε να ελεγχθούν η δομική εγκυρότητα, η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας και η συγκλίνουσα εγκυρότητα. Το HTKS χορηγήθηκε παράλληλα με τη συστοιχία δοκιμασιών Raven's Educational CPM/CVS (Coloured Progressive Matrices/Crichton Vocabulary Scales; Raven et al., 2003/2004) για να ελεγχθεί η συγκλίνουσα εγκυρότητα του HTKS με εργαλεία μέτρησης γενικής νοημοσύνης, ενώ συμπληρώθηκε και το Childhood Executive Functioning Inventory (CHEXI) (CHEXI; Thorell & Nyberg, 2008), είτε από τον πατέρα, είτε από την μητέρα του κάθε παιδιού, ώστε να ελεγχθεί η συγκλίνουσα εγκυρότητα του HTKS με ένα ερωτηματολόγιο εκτίμησης των εκτελεστικών λειτουργιών. Τέλος χορηγήθηκε και το Mini-Mental State Examination (MMSE; Folstein et al., 1975) για να ελεγχθεί η συγκλίνουσα εγκυρότητα του HTKS με ένα εργαλείο μέτρησης της γνωστικής λειτουργικότητας. Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτελούνταν από 87 παιδιά, 55 (63,2%) κορίτσια και 32 (36,8 %) αγόρια, ηλικίας 4 έως 8 ετών, ενώ στην έρευνα συμμετείχε και ο ένας από τους δύο γονείς του κάθε παιδιού (N=87). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι επιβεβαιώθηκε η μονοπαραγοντική δομή της ελληνικής εκδοχής του HTKS, το HTKS είχε καλή αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας, καθώς και καλή συγκλίνουσα εγκυρότητα ως προς το MMSE και το Raven's Educational CPM/CVS. Συνεπώς το HTKS θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ένα έγκυρο και αξιόπιστο εργαλείο για την εκτίμηση της συμπεριφορικής αυτο-ρύθμισης των παιδιών στο ελληνικό πολιτισμικό πλαίσιο.

ID:20974 | Θεωρία του νου και ενσυναίσθηση: Ο ρόλος τους στην φιλοκοινωνική ηθική σκέψη παιδιών ηλικίας 9-12 ετών

Πλουσία Μιχαηλίδη, Ευάγγελος Χαλιάσος
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η παρούσα έρευνα εξέτασε τη σχέση ανάμεσα στην φιλοκοινωνική ηθική σκέψη, τη θεωρία του νου (ΘτΝ) και την ενσυναίσθηση παιδιών ηλικίας 9 έως 12 ετών. Στην έρευνα συμμετείχαν 95 παιδιά και των δύο φύλων με μέσο όρο ηλικίας M = 11.14 έτη. Τα παιδιά εξετάστηκαν με την Κλίμακα Αντικειμενικής Μέτρησης της Φιλοκοινωνικής Σκέψης (Carlo et al., 1992), ένα πειραματικό έργο ΘτΝ ανώτερης τάξης (SST, Happè, 1994) και το Ερωτηματολόγιο Ενσυναίσθησης για Παιδιά (Overgaauw et al., 2017). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι υψηλές επιδόσεις στο έργο ΘτΝ συσχετίζονταν με πιο σύνθετους φιλοκοινωνικούς συλλογισμούς, οι οποίοι επικεντρώνονται στις ανάγκες των άλλων και σε εσωτερικευμένες ηθικές αρχές και αξίες. Αντίθετα, οι χαμηλές επιδόσεις στο έργο ΘτΝ προέβλεπαν την φιλοκοινωνική ηθική σκέψη που υποκινείται κυρίως από την επιθυμία για την αποδοχή των άλλων. Η αναμενόμενη σχέση ανάμεσα στην φιλοκοινωνική ηθική σκέψη και την ενσυναίσθηση δεν επιβεβαιώθηκε. Τα αποτελέσματα συζητούνται υπό το πρίσμα προηγούμενων ερευνών που διερεύνησαν τους παράγοντες που συσχετίζονται με την ανάπτυξη της φιλοκοινωνικής ηθικής σκέψης στο τέλος της παιδικής ηλικίας.

Λέξεις κλειδιά: *Φιλοκοινωνική ηθική σκέψη, θεωρία του νου, ενσυναίσθηση, παιδική ηλικία*

ID:20976 | Εθισμοί σε σχέση με ψυχοπαθολογία, συννοσηρότητες και αρνητικό συναίσθημα

Γεωργία Παναγιωτου, Πάνος Ζάνος
Τμήμα Ψυχολογίας/Κέντρο Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Γενική Περίληψη

Το συμπόσιο αυτό παρουσιάζει την πρόσφατη έρευνα δύο εργαστηρίων, του εργαστηρίου Κλινικής Ψυχολογίας και Ψυχοφυσιολογίας, και του εργαστηρίου Μεταφραστικής Νευροφαρμακολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου σε θέματα που αφορούν τον εθισμό. Όλες οι έρευνες που παρουσιάζονται πραγματεύονται τη σχέση ανάμεσα στους εθισμούς σε ουσίες ή στον τζόγο και των αρνητικών συναισθημάτων, του στρες και της ψυχοπαθολογίας, εστιάζοντας σε διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης, από το μοριακό/γενετικό στο συμπεριφορικό. Διαφαίνεται να υπάρχουν κοινοί μηχανισμοί, σχετικοί με την αρνητική ενίσχυση και την ανακούφιση από το αρνητικό συναίσθημα που μπορεί να προσφέρει η εθιστική συμπεριφορά, ή σε σχέση με τη διαχείριση των παρορμήσεων. Οι μελέτες χρησιμοποιούν καινοτόμες συμπεριφορικές (ερωτηματολόγια, μελέτη 1), γνωστικές (γνωστικά έργα, μελέτη 2 και 3), ψυχοφυσιολογικές/νευροαπεικονιστικές μεθόδους, (μελέτη 2, 3 και 4) αλλά και βιοπληροφορική σε συνδιασμό με μεντελιανή τυχαιοποιήση για αξιολόγηση των αντιδράσεων ατόμων που παρουσιάζουν εθισμό, σε μια προσπάθεια να εντοπιστούν βιοδείκτες και έγκυρες προσεγγίσεις αξιολόγησης της εθιστικής συμπεριφοράς και της σχέσης της με τα συναισθήματα, και άλλες συννοσηρότητες, όπως διαταραχές της διάθεσης.

Περίληψη 1

Τίτλος: Αξιολόγηση των ψυχομετρικών ιδιοτήτων του εργαλείου αξιολόγησης του εθισμού στον τζόγο South Oaks: Μια συστηματική ανασκόπηση και τοπικά ψυχομετρικά δεδομένα

Συγγραφείς: **Ρεβέκκα Χριστοδούλου, Γεωργία Παναγιώτου**
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Το SOGS είναι ένα ευρέως αναγνωρισμένο εργαλείο ελέγχου για την ανίχνευση του παθολογικού τζόγου, μεταφρασμένο σε πολλές γλώσσες. Στόχοι της έρευνας είναι η αξιολόγηση της εγκυρότητας και αξιοπιστίας του, και η τεκμηρίωση της εγκυρότητας και αξιοπιστίας της ελληνικής έκδοσης για τον Κυπριακό πληθυσμό, συντείνοντας στην έρευνα για τη διαπολιτισμική του χρησιμότητα. Οι ψυχομετρικές ιδιότητες του SOGS μελετήθηκαν μέσα από συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σύμφωνα με τις οδηγίες PRISMA. Τα άρθρα εξήχθησαν από τον Μελετητή Google και το PubMed. Μετά την αφαίρεση των διπλότυπων και τον αποκλεισμό μη σχετικών άρθρων, συμπεριλήφθηκαν 15 άρθρα που παρείχαν πληροφορίες σχετικά με την αξιοπιστία, την εγκυρότητα και την ανάλυση παραγόντων του SOGS, κυρίως σε ξενόγλωσσες εκδόσεις. Οι ιδιότητες του εργαλείου και η παραγοντική του δομή σε Κυπριακό δείγμα αξιολογήθηκαν επίσης. Η υψηλή εσωτερική αξιοπιστία του εργαλείου τεκμηριώνεται σε πολλές μελέτες καθώς και στο Κυπριακό δείγμα. Υπάρχουν σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ του SOGS και των διαγνωστικών κριτηρίων DSM III-R, DSM-IV και DSM-V, υποδεικνύοντας συγκλίνουσα εγκυρότητα. Μελέτες ανάλυσης παραγόντων έχουν αποκαλύψει διαφορετικές παραγοντικές δομές σε διαφορετικούς πληθυσμούς, που θα συζητηθούν. Συμπερασματικά, το SOGS είναι

ένα ευρέως χρησιμοποιούμενο εργαλείο για την αξιολόγηση του εθισμού στον τζόγο, με εκτεταμένη τεκμηρίωση των ψυχομετρικών του ιδιοτήτων. Χρήσιμο και έγκυρο φαίνεται να είναι επίσης για τον Κυπριακό πληθυσμό.

Περίληψη 2
Τίτλος: Συναισθηματικές και Ψυχοφυσιολογικές Αντιδράσεις σε Παίκτες με Διαφορετικά Επίπεδα Στοιχηματικής Συμπεριφοράς: Η Επίδραση των Ψυχοπαθητικών Χαρακτηριστικών
Συγγραφείς: **Τώνια – Φλέρου Αρτέμη & Γεωργία Παναγιώτου**
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η μελέτη αυτή εξέτασε τις συναισθηματικές αντιδράσεις σε ερεθίσματα (χαρά, αηδία, φόβος, ουδέτερα) σε παίκτες τυχερών παιχνιδιών (N=131) με διαφορετικά επίπεδα σοβαρότητας (χαμηλή, μέτρια, υψηλή) χρησιμοποιώντας υποκειμενικές και ψυχοφυσιολογικές μετρήσεις (καρδιακός ρυθμός, αγωγιμότητα δέρματος, δραστηριότητα του μυός του συνοφρυώματος και του ζυγωματικού). Αξιολογήθηκε επίσης ο ρόλος των ψυχοπαθητικών χαρακτηριστικών, της ευαισθησίας στην τιμωρία (SP) και της ευαισθησίας στην ανταμοιβή (SR). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι παίκτες ανταποκρίθηκαν με όμοιο τρόπο σε διαφορετικά ερεθίσματα ανεξαρτήτως επιπέδου σοβαρότητας, αν και οι διερευνητικές αναλύσεις αποκάλυψαν μικρές διαφορές. Οι παίκτες με χαμηλή σοβαρότητα παρουσίασαν αυξημένη δραστηριότητα του συνοφρυώματος σε φόβο και αηδία, αντανακλώντας ακέραιη συναισθηματική αντιδραστικότητα. Αντίθετα, οι παίκτες με υψηλή σοβαρότητα έδειξαν μειωμένες αντιδράσεις σε αρνητικά ερεθίσματα, πιθανώς υποδεικνύοντας απευαισθητοποίηση, ενώ η αυξημένη δραστηριότητα του ζυγωματικού μυός έδειξε σύνθετη συναισθηματική επεξεργασία. Τα ψυχοπαθητικά χαρακτηριστικά συσχετίστηκαν θετικά με τη σοβαρότητα της στοιχηματικής συμπεριφοράς , επηρεάζοντας τη συναισθηματική ρύθμιση. Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν την πολύπλοκη σχέση μεταξύ συναισθηματικής επεξεργασίας, ψυχοπαθητικών χαρακτηριστικών και στοιχηματικής συμπεριφοράς, υπογραμμίζοντας τη σημασία της προσαρμογής θεραπευτικών παρεμβάσεων βάσει του συναισθηματικού προφίλ κάθε ατόμου, συμβάλλοντας σε στοχευμένες παρεμβάσεις και βελτίωση των θεραπευτικών στρατηγικών για άτομα με διαφορετικά στάδια σοβαρότητας εθισμού στα τυχερά παιχνίδια.

Περίληψη 3
Τίτλος: Βιοδείκτες στρες και δυσκολίες στη ρύθμιση των συναισθημάτων ως προγνωστικοί παράγοντες ευπάθειας στην υποτροπή εθισμού στη νικοτίνη
Συγγραφείς: **Μάρκος Αποστολάκης, Άνδρεα Γεωργίου, Στυλιανός Βαλιαντής, Γεωργία Παναγιώτου, Πάνος Ζάνος**
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ο εθισμός στη νικοτίνη χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά υποτροπής, που συχνά αποδίδονται σε μηχανισμούς σχετικούς με το στρες κατά τη διάρκεια προσπαθειών διακοπής. Η οξεία στέρηση ενισχύει την αντιδραστικότητα στο στρες και οι ατομικές διαφορές στη διαχείριση του στρες και των παρορμήσεων για κάπνισμα σχετίζονται με τα αποτελέσματα. Αυτή η μελέτη στοχεύει στον εντοπισμό φυσιολογικών και ψυχολογικών δεικτών που προβλέπουν την υποτροπή, εστιάζοντας στην αντιδραστικότητα στο στρες και τη ρύθμιση των συναισθημάτων, σε ένα κοινοτικό δείγμα ενηλίκων 18-65 ετών, οι οποίοι

βρίσκονται σε προσπάθεια διακοπής. Εφαρμόζεται διήμερο πειραματικό πρωτόκολλο κατά το οποίο χορηγείται το έργο Paced Auditory Serial Add (PASAT) την ημέρα-1 καθώς και μετά από 24 ώρες αποχής από τη νικοτίνη. Αξιολογείται η εγκεφαλική δραστηριότητα με ηλεκτροεγκεφαλογράφημα για καταγραφή της αντιδραστικότητας στο στρες κατά τη διάρκεια του κορεσμού του καπνίσματος και της αποχής 24 ωρών. Η ρύθμιση των συναισθημάτων αξιολογείται χρησιμοποιώντας την κλίμακα δυσκολιών ρύθμισης (DERS). Κατά τον 3ο μήνα μετά αξιολογείται η συντήρηση της διακοπής. Εικάζεται ότι η 24ωρη αποχή προκαλεί μειωμένη ισχύ άλφα και αυξημένη ισχύ βήτα στις προμετωπιαίες περιοχές σε σύγκριση με τον κορεσμό του καπνίσματος, ενδεικτική αυξημένης αντίδρασης στο στρες. Η διαφορά μεταξύ κορεσμού και αποχής αναμένεται να μετριάζεται από δυσκολίες στη ρύθμιση των συναισθημάτων, με μεγαλύτερες δυσκολίες να συνδέονται με αυξημένη αντιδραστικότητα στο στρες και υψηλότερα ποσοστά υποτροπής. Αυτή η μελέτη στοχεύει στην ενίσχυση της κατανόησης των μηχανισμών υποτροπής και στην υποστήριξη της ανάπτυξης προσαρμοσμένων παρεμβάσεων για τον εθισμό στη νικοτίνη.

Περίληψη 4
Τίτλος: Αποκωδικοποιώντας κοινές μοριακές οδούς που επηρεάζονται στη διαταραχή χρήσης οπιοειδών και την κατάθλιψη
Συγγραφείς: **Άνδρεα Γεωργίου, Άννα Ονησιφόρου, Πάνος Ζάνος**
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η διαταραχή χρήσης οπιοειδών (ΔΧΟ) συχνά συνυπάρχει με τη μείζονα καταθλιπτική διαταραχή (ΜΚΔ), αλλά οι υποκείμενοι μοριακοί και γενετικοί μηχανισμοί παραμένουν ασαφείς. Σκοπός της μελέτης αυτής είναι η διερεύνηση των γενετικών και μοριακών συσχετίσεων μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ μέσω της μεθόδου Μεντελιανής Τυχαιοποίησης (MR), της ανάλυσης γενετικής συσχέτισης και της ανάλυσης εμπλουτισμού οδών. Η γενετική συσχέτιση μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ υπολογίστηκε χρησιμοποιώντας παλινδρόμηση βαθμολογίας σύνδεσης (LDSC). Η ανάλυση MR πραγματοποιήθηκε για την αξιολόγηση της πιθανής αιτιώδους σχέσης, με αναλύσεις ευαισθησίας για την αξιολόγηση της πλειοτροπίας. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε ανάλυση εμπλουτισμού πρωτεϊνών που σχετίζονται με ασθένειες χρησιμοποιώντας την εφαρμογή STRING και το ClueGO, με δεδομένα από τις οδούς KEGG για την εξερεύνηση κοινών μοριακών μηχανισμών. Ο εμπλουτισμός επικεντρώθηκε στις 200 κορυφαίες πρωτεΐνες που συνδέονται με τη ΔΧΟ και τη ΜΚΔ. Η ανάλυση γενετικής συσχέτισης αποκάλυψε σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ (rg = 0.3096, SE = 0.1475, p = 0.03). Η ανάλυση MR δεν παρείχε στοιχεία για αιτιώδη σχέση, με την ανάλυση MR με σταθμισμένη διακύμανση να αποδίδει λόγο πιθανοτήτων (OR) 0.99 (95% CI: 0.99–1.00, p = 0.26). Η ανάλυση εμπλουτισμού οδών εντόπισε 69 κοινές οδούς KEGG μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ, συμπεριλαμβανομένων βασικών οδών όπως η σηματοδότηση του ασβεστίου και η γλουταμινεργική νευροδιαβίβαση. Η τοπολογική ανάλυση του ολοκληρωμένου δικτύου ΔΧΟ ΜΚΔ ανέδειξε τις οδούς σηματοδότησης ασβεστίου και σύναψης γλουταμινικού ως κεντρικούς κόμβους, υποδεικνύοντας αυτές ως κρίσιμες οδούς στη σχέση μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ. Παρόλο που δεν παρατηρήθηκαν στοιχεία για άμεση αιτιώδη σχέση μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ μέσω της ανάλυσης MR, η γενετική συσχέτιση και η ανάλυση εμπλουτισμού υπογραμμίζουν κοινές μοριακές οδούς που περιλαμβάνουν τη σηματοδότηση ασβεστίου και τη γλουταμινεργική νευροδιαβίβαση. Τα ευρήματα αυτά προάγουν την κατανόηση της συννοσηρότητας μεταξύ ΔΧΟ και ΜΚΔ και υποδεικνύουν πιθανούς στόχους για θεραπευτική παρέμβαση.

ID:20977 | Ανίχνευση και εκπαιδευτική διαχείριση γλωσσικών και μαθησιακών διαταραχών στα δίγλωσσα/πολύγλωσσα παιδιά από εκπαιδευτικούς προσχολικής και σχολικής ηλικίας σε Ελλάδα, Κύπρο και Γαλλία

Ιωάννα Ταλλή[1], Ελένη Θεοδώρου[2], Άννα Μουτή[1], Σταυρούλα Σταυρακάκη[1], Eva Commissaire[3], Σοφία Σωτηροπούλου[4], Χριστίνα Λυτρίδου[2]
[1] Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[2] Σχολή Επιστημών Υγείας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λεμεσός, Κύπρος
[3] Departement de Psychologie, Université de Strasbourg
[4] ΔΠΜΣ Νευροεπιστήμες, Νευρογλωσσολογία και εφαρμογές, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ο αυξανόμενος αριθμός δίγλωσσων/πολύγλωσσων μαθητών με γλωσσικές ή/και μαθησιακές διαταραχές (ΓΜΔ) στην Ευρώπη έχει καταστήσει επιτακτική την ανάγκη ακριβούς εντοπισμού των μαθητών αυτών στα εκπαιδευτικά πλαίσια. Τα εργαλεία για την αξιολόγηση δίγλωσσων μαθητών με γλωσσικές διαταραχές είναι λιγοστά και κατασκευασμένα για χρήση από κλινικούς για διαγνωστικούς σκοπούς. Η παρούσα μελέτη, που αποτελεί μέρος ενός έργου ERASMUS+ KA210, έχει ως στόχο τη διερεύνηση των δυσκολιών των εκπαιδευτικών σε νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία να διακρίνουν τις ΓΜΔ από τα γλωσσικά ελλείμματα που οφείλονται στη μειωμένη έκθεση στη Γ2 (ΜΕΓ2). Συντάχθηκε ένα on-line ερωτηματολόγιο με τη μέθοδο K.A.P. (Knowledge, Attitudes, Practices) (Andrade et al., 2020), που περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες, οι οποίες αντανακλούν τα ερευνητικά μας ερωτήματα: 1. Η ικανότητα διάκρισης από τους εκπαιδευτικούς μεταξύ των ΜΕΓ2 και των ΓΜΔ. 2. Η ύπαρξη εργαλείων για τους εκπαιδευτικούς ώστε να διαπιστώνουν γλωσσικό/μαθησιακό έλλειμμα στους δίγλωσσους/πολύγλωσσους μαθητές. 3. Πόσο ενημερωμένοι είναι σχετικά με τη δι-/πολυγλωσσία και τις ΓΜΔ. 4. Ποια εκπαιδευτική διαχείριση ακολουθούν όταν υπάρχει ένας δίγλωσσος/πολύγλωσσος μαθητής στην τάξη τους. Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε διαδικτυακά σε νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία σε Ελλάδα, Κύπρο και Γαλλία και συμπληρώθηκε από περίπου 230 εκπαιδευτικούς Τα δεδομένα δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί δεν είναι σε θέση να διακρίνουν μεταξύ ΜΕΓ2 ή ΓΜΔ. Επιπλέον, δεν γνωρίζουν εργαλεία αξιολόγησης για τους δι-/πολύγλωσσους μαθητές,. Όσον αφορά στη δια βίου μάθηση, οι περισσότεροι από αυτούς έχουν εκπαιδευτεί μόνο για τις ΓΜΔ σε μονόγλωσσο πληθυσμό. Οι εκπαιδευτικές τους προσεγγίσεις για τους δίγλωσσους/πολύγλωσσους μαθητές με ΓΜΔ είναι οι ίδιες με εκείνες για τους μονόγλωσσους. Υπογραμμίζεται πως η μειωμένη ετοιμότητα των εκπαιδευτικών στον εντοπισμό και διαχείριση δίγλωσσων και πολύγλωσσων μαθητών με ΓΜΔ επιδρά στην ακαδημαϊκή εξέλιξη και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών αυτών. Συζητούνται πιθανοί τρόποι ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των εκπαιδευτικών για θέματα ΓΜΔ σε δίγλωσσους/πολύγλωσσους μαθητές.

ID:20978 | Η Περιοχή του Broca πέρα από τον Λόγο: Μια Συστηματική Ανασκόπηση Νευροαπεικονιστικών Ευρημάτων fNIRS

Αρετή Δεληγιαννάκη[1], Γεώργιος Παπαγεωργίου[1], Δημήτριος Κασελίμης[2], Κώστας Πόταγας[1], Νικόλαος Λάσκαρης[3]

[1] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα & Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[3] Τμήμα Μηχανικών Βιομηχανικής Σχεδίασης και Παραγωγής Σχολή Μηχανικών – Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Ο Paul Broca, το 1861, ανακοινώνει στην Ανθρωπολογική Εταιρία του Παρισιού πως το οπίσθιο τμήμα της κάτω μετωπιαίας έλικας, δηλαδή η περιοχή του Broca, είναι το κέντρο της έναρθρης ομιλίας. Τόσα χρόνια αργότερα, η περιοχή του Broca αποτελεί ακόμη το επίκεντρο μιας από τις κεντρικές συζητήσεις στη μελέτη του ανθρώπινου εγκεφάλου και του λόγου: Υπάρχουν αποκλειστικά εξειδικευμένες γλωσσικές περιοχές ή εγκεφαλικές περιοχές που συμμετέχουν στο λόγο αλλά και σε άλλες μη λεκτικές νοητικές λειτουργίες; Αυτή η συστηματική ανασκόπηση στοχεύει να αναδείξει τις μελέτες που χρησιμοποιούν μια νέα, μη επεμβατική μέθοδο νευροαπεικόνισης του εγκεφάλου, τη λειτουργική φασματοσκοπία εγγύς υπερύθρου (fNIRS), οι οποίες υπογραμμίζουν την πολύτροπη, μη-γλωσσικά εξειδικευμένη λειτουργία της περιοχής Broca. Η τεχνική αυτή επιτρέπει την παρακολούθηση της εγκεφαλικής δραστηριότητας μέσω της μέτρησης των αλλαγών στην οξυγόνωση του αίματος, παρέχοντας πληροφορίες για τη λειτουργία του εγκεφάλου κατά την διάρκεια συγκεκριμένων νοητικών διεργασιών. Οι μελέτες αυτές αναφέρουν πως η περιοχή του Broca συμμετέχει σε πλήθος νοητικών διαδικασιών που σχετίζονται με τη οπτικοχωρική μνήμη, τη μουσική, την επεξεργασία σύνθετων ιεραρχικών ακολουθιών όπως επίσης και την κατανόηση της προσωδίας. Ακόμη, η περιοχή Broca ενεργοποιείται κατά την νοητική αποκατάσταση μέσω καθρεπτικών νευρώνων. Η σύγχρονη βιβλιογραφία προτείνει πως η απόκριση της περιοχής του Broca σε αυτές τις δραστηριότητες ενδεχομένως να φανερώνει πως η περιοχή αυτή λειτουργεί ως ένας κόμβος σχεδιασμού για την παραγωγή ιεραρχικών και πολύπλοκων κινητικών διαδικασιών. Συμπερασματικά, τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν τη μη-ειδική γλωσσική λειτουργία της περιοχής Broca, διαμορφώνοντας έτσι ένα κλινικό πλαίσιο αξιολόγησης και παρέμβασης σε επίκτητες γλωσσικές διαταραχές που δεν θα επικεντρώνεται στον λόγο αλλά και σε άλλες, μη λεκτικές λειτουργίες.

ID:20979 | Πολυαισθητηριακή αναγνώριση και κατανόηση συναισθημάτων: Ευρήματα από νήπια προσχολικής ηλικίας

Ευαγγελία Καρδαρά, Αργυρώ Βατάκη
Ψυχολογία Πάντειο Πανεπιστήμιο, Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η αναγνώριση και η κατανόηση των συναισθημάτων αποτελεί θεμελιώδη δεξιότητα για τη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των νηπίων, επηρεάζοντας τη διαχείριση της συμπεριφοράς και των διαπροσωπικών σχέσεών τους. Η παρούσα έρευνα εξέτασε την ικανότητα αναγνώρισης και κατανόησης συναισθημάτων, σε 41 παιδιά ηλικίας τεσσάρων ετών, εστιάζοντας στη σύγκριση μεταξύ μονοαισθητηριακών (οπτικών) και πολυαισθητηριακών ερεθισμάτων.
Η μελέτη περιελάμβανε τρία μέρη, καθένα από τα οποία απαρτιζόταν από 24 ερωτήσεις (16 αφορούσαν τη συναισθηματική αναγνώριση και 8 τη συναισθηματική κατανόηση), με τα συγκινησιακά ερεθίσματα να κατανέμονται σε τυχαία σειρά, ως μονοαισθητηριακά και πολυαισθητηριακά. Το πρώτο μέρος αφορούσε την αρχική αξιολόγηση της ικανότητας αναγνώρισης και κατανόησης βασικών συναισθημάτων. Τα δύο επόμενα μέρη εξέταζαν σύνθετα συναισθήματα, με την ίδια δομή, υπό τη μορφή αρχικής και τελικής εξέτασης, με τη μεσολάβηση της εφαρμογής ενός ψυχοπαιδαγωγικού προγράμματος, το οποίο στόχευε στην ενίσχυση των δεξιοτήτων αναγνώρισης και κατανόησης συναισθημάτων, μέσω στοχευμένων δραστηριοτήτων. Η απόδοση στη συναισθηματική αναγνώριση ήταν γενικά υψηλή και στις δύο πρώτες μετρήσεις, με τα πολυαισθητηριακά ερεθίσματα να υπερτερούν σταθερά έναντι των μονοαισθητηριακών, χωρίς ωστόσο την ύπαρξη στατιστικά σημαντικής διαφοράς μεταξύ των δύο μετρήσεων, ούτε για τα βασικά ούτε για τα σύνθετα συναισθήματα. Αντίθετα, στην τελική μέτρηση παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική υπεροχή των πολυαισθητηριακών ερεθισμάτων έναντι των μονοαισθητηριακών. Αντίστοιχα, στη συναισθηματική κατανόηση, τα πολυαισθητηριακά ερεθίσματα παρουσίασαν στατιστικά σημαντική υπεροχή σε όλες τις δοκιμές, ειδικά στις περιπτώσεις εξέτασης σύνθετων συναισθημάτων. Η συγκριτική ανάλυση αρχικής και τελικής εξέτασης ανέδειξε την επίδραση της παρέμβασης, με τα πολυαισθητηριακά ερεθίσματα να παρουσιάζουν βελτιωμένη απόδοση στην τελική εξέταση. Επιπλέον, παράγοντες όπως το φύλο και η κοινωνικοοικονομική κατάσταση δε φάνηκαν σημαντικοί, εστιάζοντας έτσι στη σημασία του τύπου του παρεχόμενου ερεθισμού και στη φύση των παρεχόμενων συναισθημάτων.
Συνοψίζοντας, η χρήση πολυαισθητηριακών προσεγγίσεων φαίνεται να ενισχύει τις γνωστικές δεξιότητες των νηπίων, προσφέροντας προοπτικές για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών και ψυχολογικών πρακτικών.

ID:20980 | Εφαρμογή Γνωσιακής Συμπεριφοριστικής Θεραπείας σε περιστατικό με μόνιμες διαταραχές της προσωπικότητας λόγω πρώιμου τραύματος: Μελέτη περίπτωσης

Γιώργος Σπανός[1], Νίκος Ρωμανάκης[1], Αθηνά Φραγκούλη[1], Βασιλική Γιωτσίδη[2]
[1] Κέντρο Ημέρας για Άτομα με Ψυχικές Διαταραχές, Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής Π. Σακελλαρόπουλος
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Τα τελευταία χρόνια, καταγράφεται το ολοένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για την αποτελεσματικότητα της Γνωσιακής Συμπεριφοριστικής Θεραπείας στις διαταραχές προσωπικότητας. Ωστόσο, φαίνεται να υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω εμπειρική τεκμηρίωση. Η παρούσα μελέτη περίπτωσης αναφέρεται σε άντρα, 55 ετών, με διάγνωση "Μόνιμες διαταραχές της προσωπικότητας που δεν μπορούν να αποδοθούν σε εγκεφαλική βλάβη ή νόσο" (F62.0). Ο ασθενής προσήλθε για ψυχοθεραπεία με αίτημα την αντιμετώπιση καταθλιπτικής συμπτωματολογίας. Από τη λήψη ιστορικού, προέκυψε η ύπαρξη πρώιμου τραύματος λόγω σεξουαλικής κακοποίησης κατά την εφηβεία, ενώ στην ενήλικη ζωή εμφάνισε καταθλιπτική και υποχονδριακή συμπτωματολογία, καθώς και κρίσεις πανικού. Τα μετατραυματικά "σχήματα" του θεραπευόμενου, επιβάρυναν καταφανώς τη δυνατότητα του να αναπτύσει προσαρμοστικές συμπεριφορές, στην ενήλικη ζωή του. Ακολουθήθηκε Γνωσιακή Συμπεριφοριστική Θεραπεία (ΓΣΘ), σε ατομική βάση, στο Κέντρο Ημέρας για Άτομα με Ψυχικές Διαταραχές της "Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής Π. Σακελλαρόπουλος". Εφαρμόστηκαν γνωσιακές τεχνικές, συμπεριλαμβανομένων του κάθετου τόξου, του εντοπισμού γνωσιακών παραποιήσεων, της αμφισβήτησης δυσλειτουργικών σκέψεων, των επαναβιώσεων και των ανεπίδοτων επιστολών. Η θεραπεία συμπεριέλαβε 37 συνεδρίες συνολικά, μέσα σε χρονικό διάστημα 13 μηνών. Ως αποτέλεσμα της θεραπείας σημειώθηκε η μείωση του στρες και της επιφυλακτικής - καχύποπτης στάσης του θεραπευόμενου στα θέματα της προσωπικής του ανάπτυξης, η μείωση της κοινωνικής του απόσυρσης αλλά και των αισθημάτων κενού και διαρκούς απειλής. Τέλος, το θεραπευτικό αποτέλεσμα αποτυπώθηκε στη διεκδίκηση και τελικά την επίτευξη υποτροφίας για έναρξη μεταπτυχιακών σπουδών στο εξωτερικό, που αποτελούσε ανεκπλήρωτο "εφηβικό όνειρο" του.

ID:20981 | Νευρονοητική προπόνηση: Μια νέα προσέγγιση στον επαγγελματικό αθλητισμό

Γιώργος Παπαγεωργίου[1], Νικόλας Λάσκαρης[2], Δημήτριος Κασελίμης[3], Κώστας Πόταγας[1]

[1] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών & Τμήμα Μηχανικών Βιομηχανικής Σχεδίασης και Παραγωγής Σχολή Μηχανικών – Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
[3] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα & Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τα τελευταία χρόνια, σημαντικός αριθμός μελετών προτείνει μια καινοτόμο προσέγγιση για την αξιολόγηση και την προπόνηση των αθλητών, η οποία συνδυάζει τις σωματικές και ψυχολογικές ικανότητες με τη νευρονοητική φυσική τους κατάσταση. Πιο συγκεκριμένα, η νευρονοητική φυσική κατάσταση ορίζεται ως η αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων νευρικών και νοητικών πόρων για την εκτέλεση στοχοκατευθυνόμενων δράσεων. Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση στοχεύει να αναδείξει μελέτες που αναφέρουν πώς η αξιολόγηση και η ενίσχυση συγκεκριμένων νοητικών λειτουργιών όπως η προσοχή, η οπτικοχωρική αντίληψη και επεξεργασία, η αναστολή και η λήψη αποφάσεων μπορεί να βελτιώσει την αθλητική απόδοση, σε ατομικό ή ομαδικό πλαίσιο. Η χρήση σύγχρονων νευροαπεικονιστικών τεχνικών, όπως για παράδειγμα η λειτουργική φασματοσκοπία εγγύς υπερύθρου (fNIRS), παρέχει σε πραγματικό χρόνο πληροφορίες σχετικά με την εγκεφαλική μεταβολική δραστηριότητα, δημιουργώντας έτσι ένα εξατομικευμένο νευρονοητικό υπόβαθρο για τον κάθε αθλητή, το οποίο αξιολογείται και βελτιώνεται ανάλογα με τις αγωνιστικές απαιτήσεις. Με βάση τα παραπάνω, προτείνουμε πως η ολοκληρωμένη αξιολόγηση και προπόνηση των αθλητών θα πρέπει να περιλαμβάνει τη σωματική, την ψυχολογική αλλά και τη νευρονοητική φυσική κατάσταση. Η ενσωμάτωση της νευρονοητικής αξιολόγησης και προπόνησης στον επαγγελματικό αθλητισμό, συνδυαζόμενη με τη χρήση σύγχρονων νευροτεχνολογιών και ψηφιακών νευροεπιστημών, μπορεί δυνητικά να συμβάλει στην ενίσχυση της προσοχής, της οπτικοχωρικής αντίληψης και επεξεργασίας, και της διαχείρισης του στρες, οδηγώντας σε βελτιστοποίηση της αθλητικής απόδοσης.
Τέλος, η δημιουργία εξατομικευμένων προγραμμάτων προπόνησης που λαμβάνουν υπόψη τις σωματικές, τις ψυχολογικές και τις νευρονοητικές πτυχές μπορεί διατηρήσει και να μεγιστοποιήσει το δυναμικό των αθλητών.

ID:20982 | Η αναζήτηση της επίδρασης των γονεϊκών στυλ ανατροφής στη διαμόρφωση της ψυχικής ανθεκτικότητας καθώς και στα επίπεδα αυτοεκτίμησης στην ύστερη εφηβική ηλικία

Μαρία Γεωργούση[1], Σπυρίδων Κάμτσιος[2]
[1] Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η παρούσα μελέτη διερεύνησε τις πιθανές σχέσεις μεταξύ της Γονεϊκής Τυπολογίας, της Αυτοεκτίμησης και των διαστάσεων της Ψυχικής Ανθεκτικότητας (έλεγχος, δέσμευση, πρόκληση) σε άτομα, που διανύουν την ηλικιακή περίοδο της ύστερης εφηβείας.
Στην έρευνα συμμετείχαν 330 άτομα (67 φοιτητές και 263 φοιτήτριες τμημάτων κοινωνικών επιστημών, ηλικίας 18 έως 21 ετών), τα οποία συμπλήρωσαν τα παρακάτω ερωτηματολόγια: (α) Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης της Τυπολογίας της Ελληνίδας Μητέρας, (β) Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης της Τυπολογίας του Έλληνα Πατέρα, (γ) Κλίμακα Αυτοεκτίμησης και (δ) Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης Ανθεκτικότητας (Hardiness Resilience Gauge). Από τα αποτελέσματα της μελέτης αναδείχθηκε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση ανάμεσα στο υποστηρικτικό στυλ ανατροφής με την αυτοεκτίμηση και τις διαστάσεις της ψυχικής ανθεκτικότητας, ενώ, αντίθετα, το αυταρχικό στυλ ανατροφής παρουσίασε αρνητική συνάφεια με τις παραπάνω μεταβλητές. Το επιτρεπτικό και αυστηρό στυλ ανατροφής (του πατέρα και της μητέρας) συσχετίστηκε επίσης αρνητικά με την αυτοεκτίμηση, αλλά, για τον αυστηρό πατέρα, τα αποτελέσματα δεν ήταν στατιστικά σημαντικά. Επιπλέον, μόνο για τη σχέση μεταξύ του επιτρεπτικού στυλ ανατροφής και της διάστασης του ελέγχου υπήρξαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις. Περαιτέρω, από τα αποτελέσματα της ανάλυσης παλινδρόμησης φάνηκε ότι οι γονεϊκοί τύποι ανατροφής μπορούν να αποτελέσουν προβλεπτικό παράγοντα των επιπέδων αυτοεκτίμησης του ατόμου. Αναδείχθηκε, επίσης, ότι οι γονεϊκοί τύποι μαζί με την αυτοεκτίμηση συνιστούν προβλεπτικούς παράγοντες των διαστάσεων της δέσμευσης, του ελέγχου και της πρόκλησης (διαστάσεις της ψυχολογικής ανθεκτικότητας). Τα αποτελέσματα της μελέτης συζητούνται στο πλαίσιο της σύγχρονης έρευνας και εξετάζεται η χρησιμότητά τους για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης.

ID:20983 | Διερεύνηση της Επίδοσης στις Συνθήκες Ευθείας και Αντίστροφης Ανάκλησης στο Corsi Block-Tapping Task

Ιωάννα Πανοπούλου[1], Γεώργιος Τσικλής[1], Γεωργία Αγγελοπούλου[1], Δημήτριος Τσολακόπουλος[1], Γεώργιος Παπαγεωργίου[1], Άννα-Μαρία Ψαρομπά[1,2], Κωνσταντίνος Πόταγας[1], Δημήτριος Κασελίμης[1,2]

[1] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' Νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Το Corsi Block-Tapping Task (CBTT) χρησιμοποιείται συχνά για την αξιολόγηση της οπτικοχωρικής βραχύχρονης/ενεργού μνήμης, ως το οπτικοχωρικό αντίστοιχο του Digit Span (DS). Παρ' όλα αυτά, δεν είναι ακόμα σαφές ότι οι δύο δοκιμασίες μετρούν τη βραχύχρονη/ενεργό μνήμη, έστω και σε διαφορετικές τροπικότητες. Ειδικότερα, στο DS η συνθήκη αντίστροφης ανάκλησης (ΑΑ) είναι πιο απαιτητική από τη συνθήκη ευθείας ανάκλησης (ΕΑ), λόγω της ανάγκης επεξεργασίας και αναστροφής της σειράς των ψηφίων που πρέπει να ανακληθούν ενώ στο CBTT υπάρχουν μελέτες που υποστηρίζουν ότι οι δύο συνθήκες είναι ισοδύναμες. Επίσης, έχει διαπιστωθεί ότι κάποιοι ασθενείς με αφασία παρουσιάζουν μη αναμενόμενο πρότυπο επίδοσης στο CBTT.
Προκειμένου να διερευνηθούν περαιτέρω τα πρότυπα επιδόσεων στο CBTT, μελετήθηκαν 311 υγιείς ενήλικες και 51 ασθενείς με αφασία έπειτα από αριστερό εγκεφαλικό επεισόδιο. Όλοι οι συμμετέχοντες αξιολογήθηκαν με το CBTT και το DS. Οι υγιείς είχαν υψηλότερες επιδόσεις στην ΕΑ από ότι στην ΑΑ, τόσο στο CBTT όσο και στο DST, με ισχυρές συσχετίσεις μεταξύ των δύο συνθηκών. Επίσης, η επίδοση στο DS ήταν συνολικά καλύτερη από αυτήν στο CBTT. Αντίθετα, στους ασθενείς, η επίδοση στο CBTT υπερείχε αυτής στο DS, ενώ οι συσχετίσεις μεταξύ ΕΑ και ΑΑ στο CBTT ήταν ασθενέστερες.
Με βάση τα αποτελέσματά μας, στο DS οι ασθενείς παρουσιάζουν δυσκολίες είτε στην ΑΑ λόγω μεγαλύτερου νοητικού φόρτου στην ενεργό μνήμη είτε και στις δύο συνθήκες λόγω πρωτογενούς ελλείμματος βραχύχρονης μνήμης. Ωστόσο, αυτό το πρότυπο δεν παρατηρείται στο CBTT, καθώς οι ασθενείς παρουσιάζουν ένα μωσαϊκό επιδόσεων με ελλειμματικές επιδόσεις σε οποιαδήποτε από τις δύο συνθήκες ή και στις δύο μαζί. Η ύπαρξη ομάδας ασθενών με έλλειμμα περιορισμένο στην ΕΑ αλλά όχι στην ΑΑ πιθανώς υποδηλώνει ότι οι δύο συνθήκες του CBTT αξιολογούν διαφορετικές λειτουργίες υπογραμμίζοντας τη σημασία προσεκτικής ερμηνείας των επιδόσεων στις δύο δοκιμασίες λαμβάνοντας υπόψιν την πιθανή διαφοροποίηση των υποκείμενων μηχανισμών που εμπλέκονται στις δύο συνθήκες.

ID:20984 | Από την Χειρονομία στη Λέξη: Ανασκόπηση των εξελικτικών και νευροψυχολογικών ευρημάτων για τη σύνδεση Λόγου και Δράσης

Γιώργος Παπαγεωργίου[1], Δημήτριος Κασελίμης[2], Νικόλαος Λάσκαρης[3], Τζωρτζίνα Αγγελοπούλου[1], Δημήτριος Τσολακόπουλος[1], Luciano Fadiga[4]

[1] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα & Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

[3] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών & Τμήμα Μηχανικών Βιομηχανικής Σχεδίασης και Παραγωγής Σχολή Μηχανικών – Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

[4] IIT@UniFe Center for Translational Neurophysiology, Istituto Italiano di Tecnologia, Via Fossato di Mortara, 17-19, 44121, Ferrara, Italy & Department of Neuroscience and Rehabilitation, Section of Physiology, Università di Ferrara, Via Fossato di Mortara, 17-19, 44121, Ferrara, Italy

Ένα από τα ζητήματα που απασχολεί διαχρονικά την επιστημονική κοινότητα είναι η ανάδυση του λόγου στο ανθρώπινο είδος. Στις διάφορες υποθέσεις που έχουν διατυπωθεί για την απόκτηση της γλώσσας συχνά τα τελευταία χρόνια στη βιβλιογραφία αναφέρεται η υπόθεση πως η λειτουργία της δράσης είναι το θεμέλιο στο οποίο δομήθηκε ο λόγος. Τα τελευταία χρόνια λοιπόν, ένας σημαντικός αριθμός εξελικτικών και νευροψυχολογικών μελετών προτείνει πως ορισμένα από τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της γλώσσας, όπως η σύνταξη και η σημασιολογία, βασίζονται σε ένα αισθητικοκινητικό δίκτυο που υπήρχε στους Ανθρωπίδες πολύ πριν από την ανάδυση του ανθρώπινου λόγου. Αυτή η ανασκόπηση εξετάζει τα ευρήματα από έρευνες σε ζώα και σε ανθρώπους που συνηγορούν υπέρ της ιδέας ότι οι μηχανισμοί του λόγου και της δράσης είναι αλληλένδετοι. Πιο συγκεκριμένα, εμβαθύνει σε μελέτες που συνδέουν την παραγωγή και την κατανόηση του λόγου με την εκτέλεση και την κατανόηση των δράσεων. Αρχικά, παρουσιάζει ερευνητικά δεδομένα σε ζώα όπως επίσης και νευροαπεικονιστικές μελέτες που υποδηλώνουν ότι συγκεκριμένες γλωσσικές τροπικότητες αποτελούν μέρος ενός ενσωματωμένου συστήματος που μοιράζεται ορισμένες αρχές με τις χειρονομίες και τις συμπεριφορές χρήσης εργαλείων στα μη ανθρώπινα πρωτεύοντα. Στη συνέχεια, εξετάζουμε τα ελλείμματα πράξεων και της χρήσης εργαλείων που παρατηρούνται σε ασθενείς με εγκεφαλικό επεισόδιο στο αριστερό ημισφαίριο και τις πιθανές συσχετίσεις τους με τις σημασιολογικές και συντακτικές πτυχές της γλώσσας. Τέλος, υποστηρίζεται ότι η υιοθέτηση ενός πλαισίου που θα περιλαμβάνει τον λόγο και τη δράση θα μπορούσε να ωφελήσει στο σχεδιασμό πρωτοκόλλων αξιολόγησης και αποκατάστασης για την αντιμετώπιση των γλωσσικών ελλειμμάτων σε ασθενείς με εγκεφαλική βλάβη.

ID:20985 | «Συντριβή Αεροπλάνου» : Δυσάρεστα όνειρα ως αντιδράσεις του Αυτόνομου Νευρικού Συστήματος (Α.Ν.Σ.) στο τραύμα - Δύο μελέτες περίπτωσης

Βασιλική Γιαρματζιάδη, Λένα Γουδάκη, Χριστίνα Παυλίδου
«Λόγω Ψυχής» - Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία

Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί πρόσφατα στη σχέση μεταξύ της λειτουργίας του αυτόνομου νευρικού συστήματος (Α.Ν.Σ.) και των εφιαλτών ως συνδεδεμένων με το τραύμα, με έμφαση στην εφαρμογή των ευρημάτων στην ψυχοθεραπεία. Αυτή η ποιοτική μελέτη περίπτωσης, μέρος ενός ευρύτερου ερευνητικού προγράμματος σχετικά με τα όνειρα και τους εφιάλτες που διεξάγεται στο «Λόγω Ψυχής», διερευνά την ιδέα ότι οι εφιάλτες των θεραπευόμενων, συμπεριλαμβανομένων των παιδικών, αντικατοπτρίζουν τις αντιδράσεις του νευρικού συστήματος στο στρες λόγω χρόνιου τραύματος. Αναλύθηκαν οι εφιάλτες δύο θεραπευόμενων σε μακροχρόνια συστημική θεραπεία. Το υλικό συμπληρώθηκε με πληροφορίες από τις σημειώσεις του θεραπευτή σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση και τις ανησυχίες τους. Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι εφιάλτες που διατηρούνται στη μνήμη και αναφέρονται στη θεραπεία αντικατοπτρίζουν την τρέχουσα κατάσταση της αντίδρασης του Α.Ν.Σ. στο τραύμα. Αλλά και το περιεχόμενο αυτών των δυσάρεστων ονείρων αντικατοπτρίζει τις τρέχουσες ανησυχίες τους και τα κυρίαρχα συναισθήματα.

ID:20986 | Η δημιουργικότητα και η σχέση της με την ευημερία των καθηγητών Ξένων Γλωσσών

Δέσποινα Μαλλίδου
Θετική Ψυχολογία, Bolton University

Οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν πολλούς στρεσογόνους παράγοντες και την συνεχή αύξηση των επίπεδων επαγγελματικής εξουθένωσης στην επαγγελματική τους ζωή. Καλούνται να αντιμετωπίσουν μαθητές, γονείς και την ευρύτερη κοινότητα σε επίπεδο κοινωνικών και μαθησιακών δεξιοτήτων. Στόχος της μελέτης ήταν να διερευνήσει τη συσχέτιση μεταξύ της ευημερίας και της δημιουργικότητας των καθηγητών Ξένων Γλωσσών. Χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο : Ryff's Psychological Well-Being Scales (Ryff, 1989b; Ryff & Keyes, 1995) και To Creativity Fostering Teacher Behavior Questionnaire (Soh, 2018).Το δείγμα αποτέλεσαν 136 Έλληνες καθηγητές ξένων γλωσσών, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων δίδασκαν αγγλικά, κι ανιχνευτήκαν τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Για την ανάλυση της συσχέτισης μεταξύ της ευημερίας και της δημιουργικότητας, χρησιμοποιήθηκε το τεστ συσχέτισης, το οποίο έδειξε μια μέτρια θετική συνάφεια μεταξύ των δύο παραγόντων, η οποία ήταν στατιστικά σημαντική .Τα αποτελέσματα συνδέονται με την διεθνή βιβλιογραφία κι επιβεβαιώνουν την αμφίδρομη σχέση που υφίσταται αναμεσά τους. (Tabeshfar 2013, Schliemann ,2014)
Η παρούσα έρευνα, παρά τους περιορισμούς της, ενισχύει την σκέψη ότι η δημιουργικότητα συνδέεται με την ευημερία και μπορεί να βοηθήσει στην ενίσχυση τρόπων χρήσης της δημιουργικότητας για να διατηρήσουν την ευημερία των εκπαιδευτικών σε υψηλά επίπεδα, έτσι ώστε να τους επιτρέψουν να επικεντρωθούν στο να βοηθήσουν τους μαθητές να αναγνωρίσουν, να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν τις δυνατότητές τους αποτελεσματικά. Αλλά και αντίστροφα, οι καθηγητές που έχουν ένα καλό επίπεδο ευημερίας, τείνουν να είναι πιο δημιουργικοί κι αποτελεσματικοί στην διδασκαλία τους.

ID:20987 | Φόβος θανάτου, ελπίδα και συναισθηματική κατάσταση σε άτομα τρίτης ηλικίας: Σύγκριση μεταξύ κοινότητας και οίκων ευγηρίας

Ανδρέας Μπρούζος, Βασιλική Τσιαγκαβέλη
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Ο φόβος του θανάτου, η ελπίδα και τα θετικά και αρνητικά συναισθήματα αποτελούν σημαντικές ψυχολογικές παραμέτρους που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής στην Τρίτη Ηλικία, έχοντας προσελκύσει συστηματικά την προσοχή της διεθνούς ερευνητικής κοινότητας. Η γήρανση του πληθυσμού, η οποία εξελίσσεται με ταχύτατους ρυθμούς, συνδέεται άμεσα με τις τρεις αυτές παραμέτρους, καθώς πολυάριθμες μελέτες έχουν αναδείξει τις επιβλαβείς επιπτώσεις του φόβου του θανάτου στην ψυχολογική και σωματική υγεία των ηλικιωμένων, καθώς και τη σημασία της ελπίδας και της καλής συναισθηματικής κατάστασης για την ευζωία και την ψυχική τους ανθεκτικότητα, ιδίως σε σχέση με το περιβάλλον διαβίωσής τους. Παρά τη σημαντική διεθνή έρευνα γύρω από τη γήρανση και τις ψυχολογικές αυτές παραμέτρους, στην Ελλάδα οι μελέτες που εστιάζουν στα άτομα Τρίτης Ηλικίας, είτε της κοινότητας είτε των οίκων ευγηρίας, και στις τρεις αυτές παραμέτρους είναι ελάχιστες. Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση του φόβου του θανάτου, της ελπίδας και των θετικών και αρνητικών συναισθημάτων σε ηλικιωμένους που ζουν στην κοινότητα και σε οίκους ευγηρίας. Το δείγμα της έρευνας αποτελούνταν συνολικά από 264 ηλικιωμένους ($M.O._{\text{ηλικίας}}$ = 73.89, *T.A.* = 7.68), εκ των οποίων οι 210 ($M.O._{\text{ηλικίας}}$ = 72.84, *T.A.* = 7.75) προέρχονταν από την κοινότητα και οι 54 ($M.O._{\text{ηλικίας}}$ = 77.94, *T.A.* = 5.81) από δύο οίκους ευγηρίας των Ιωαννίνων. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να συμπληρώσουν: α) το ερωτηματολόγιο για τη μέτρηση του χαρακτηριστικού της Ελπίδας (Adult Hope Scale – AHS), β) το ερωτηματολόγιο για τη μέτρηση των Θετικών και Αρνητικών Συναισθημάτων (Positive and Negative Affect Scale – PANAS), γ) την Αναθεωρημένη Κλίμακα Μέτρησης Φόβου Θανάτου (Collett-Lester Fear of Death Scale-R) και δ) ένα ερωτηματολόγιο Δημογραφικών και Προσωπικών Στοιχείων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι ηλικιωμένοι που διαμένουν σε οίκους ευγηρίας ανέφεραν υψηλότερα επίπεδα φόβου του θανάτου σε σχέση με τους ηλικιωμένους της κοινότητας. Παράλληλα, οι ηλικιωμένοι της κοινότητας παρουσίασαν υψηλότερα επίπεδα ελπίδας και θετικών συναισθημάτων, ενώ οι ηλικιωμένοι των οίκων ευγηρίας εμφάνισαν χαμηλότερα επίπεδα ελπίδας και ελαφρώς υψηλότερα επίπεδα αρνητικών συναισθημάτων. Τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν την επίδραση του περιβάλλοντος διαβίωσης στην ψυχολογική κατάσταση των ηλικιωμένων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σημασία της ενίσχυσης της ελπίδας και των θετικών συναισθημάτων στους ηλικιωμένους που ζουν σε περιβάλλοντα ιδρυματοποίησης, καθώς και στη μείωση του φόβου του θανάτου και των αρνητικών συναισθημάτων μέσω κατάλληλων παρεμβάσεων.

ID:20988 | Διαδικτυακή ομαδική παρέμβαση Θετικής Ψυχολογίας για την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας και τη μείωση της επιβάρυνσης φροντιστών ατόμων με άνοια

Ανδρέας Μπρούζος, Αντιγόνη Δήμητρα Καραβίδα, Αθηνά Ευαγγελία Καραβίδα
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η παγκόσμια αύξηση του αριθμού πασχόντων με άνοια και το ζήτημα της φροντίδας τους αποτελούν θέματα μείζονος σημασίας στη διεθνή βιβλιογραφία. Στην Ελλάδα, η φροντίδα των πασχόντων βασίζεται κυρίως στις οικογένειές τους (άτυποι φροντιστές), οι οποίες βιώνουν σημαντική επιβάρυνση. Ως εκ τούτου, κρίνεται αναγκαίος ο σχεδιασμός παρεμβάσεων υποστήριξης που εστιάζουν σε προστατευτικούς παράγοντες, όπως η ψυχική ανθεκτικότητα, μια βασική έννοια της Θετικής Ψυχολογίας που έχει αποδειχθεί ότι συμβάλλει στη διαχείριση σχετικών εμπειριών. Παρ' όλα αυτά, τέτοιες παρεμβάσεις είναι περιορισμένες, ενώ καμία μέχρι σήμερα δεν έχει εφαρμοστεί σε ελληνικό πληθυσμό. Η παρούσα έρευνα είχε στόχο την εφαρμογή και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας μιας διαδικτυακής ομαδικής παρέμβασης Θετικής Ψυχολογίας, με σκοπό την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας των φροντιστών ατόμων με άνοια, τη μείωση των αρνητικών συναισθημάτων, της κατάθλιψης και της επιβάρυνσής τους, καθώς και την ενίσχυση των θετικών τους συναισθημάτων. Στην έρευνα συμμετείχαν 30 φροντιστές ατόμων με διαγνωσμένη άνοια, οι οποίοι χωρίστηκαν σε δύο ομάδες: μία ομάδα παρέμβασης (15 φροντιστές), στην οποία εφαρμόστηκε η παρέμβαση, και μία ομάδα ελέγχου (15 φροντιστές), που δεν συμμετείχε στην παρέμβαση. Οι συμμετέχοντες και των δύο ομάδων συμπλήρωσαν μια σειρά ψυχομετρικών εργαλείων πριν και μετά την παρέμβαση, καθώς και τρεις μήνες, αφού ολοκληρώθηκε. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν περιλάμβαναν την «Κλίμακα Ψυχικής Ανθεκτικότητας Connor Davidson», την «Κλίμακα Θετικής και Αρνητικής Συναισθηματικής Κατάστασης PANAS», την «Κλίμακα Κατάθλιψης Beck-II» και την «Κλίμακα Επιβάρυνσης Zarit». Η διαδικτυακή παρέμβαση αποτελούνταν από έξι δομημένες συνεδρίες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν σε διάστημα δύο εβδομάδων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι φροντιστές της ομάδας παρέμβασης παρουσίασαν αύξηση της ψυχικής ανθεκτικότητας, σημαντική μείωση των αρνητικών συναισθημάτων, της κατάθλιψης και της συναισθηματικής επιβάρυνσης, ενώ τα θετικά τους συναισθήματα δεν παρουσίασαν την αναμενόμενη αύξηση. Τα θετικά αποτελέσματα της παρέμβασης διατηρήθηκαν και τρεις μήνες μετά την ολοκλήρωσή της, αναδεικνύοντας την αποτελεσματικότητα σχετικών παρεμβάσεων Θετικής υπογραμμίζοντας την ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξή τους.

ID:20989 | Διερεύνηση ομαδικών διαδικασιών σε διαδικτυακό ψυχοεκπαιδευτικό πρόγραμμα Θετικής Ψυχολογίας για την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας φροντιστών ατόμων με άνοια

Ανδρέας Μπρούζος, Αθηνά Ευαγγελία Καραβίδα, Αντιγόνη Δήμητρα Καραβίδα
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση στην υλοποίηση ψυχοεκπαιδευτικών ομάδων, ωστόσο εξακολουθεί να υπάρχει κενό στη βιβλιογραφία σχετικά με την ψυχοεκπαίδευση μέσω διαδικτύου. Παράλληλα, ενώ πολλές έρευνες εστιάζουν στην αποτελεσματικότητα των ομαδικών παρεμβάσεων, ελάχιστες εξετάζουν τις ομαδικές διαδικασίες κατά τη διάρκεια της υλοποίησής τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να διεξάγονται πολλές μελέτες που επικεντρώνονται στο αποτέλεσμα, αλλά να υπάρχουν περιορισμένες έρευνες που αφορούν στη διαδικασία. Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια έρευνα διαδικασίας, εστιάζοντας στην αξιολόγηση των ομαδικών διαδικασιών, συγκεκριμένα στη διερεύνηση των θεραπευτικών παραγόντων, των μεταβολών στο ομαδικό κλίμα (συμμετοχή, σύγκρουση, αποφυγή) και της διακύμανσης της θεραπευτικής συμμαχίας, στο πλαίσιο μιας διαδικτυακής ψυχοεκπαιδευτικής παρέμβασης θετικής ψυχολογίας διάρκειας έξι συναντήσεων. Η παρέμβαση είχε στόχο την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας άτυπων φροντιστών ατόμων με άνοια. Στην έρευνα συμμετείχαν 15 φροντιστές, οι οποίοι, μετά από κάθε συνάντηση, συμπλήρωναν το ερωτηματολόγιο Κρίσιμων Συμβάντων (CIQ) για τη διερεύνηση των θεραπευτικών παραγόντων που αναδείχθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος και την Κλίμακα Εκτίμησης της Συνάντησης (SRS-v3) για την αξιολόγηση της θεραπευτικής συμμαχίας. Επιπλέον, στο τέλος της δεύτερης, τέταρτης και έκτης συνάντησης, συμπλήρωναν το συντομευμένο ερωτηματολόγιο Κλίματος της Ομάδας (GCQ-Short) για την αξιολόγηση του ομαδικού κλίματος. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα μέλη της ομάδας αναφέρθηκαν συχνότερα στους γνωστικούς παράγοντες, λιγότερο στους συναισθηματικούς και σπάνια στους συμπεριφορικούς. Η θεραπευτική συμμαχία παρέμεινε σταθερή καθ' όλη τη διάρκεια της παρέμβασης, παρουσιάζοντας μικρές διαφορές ανάμεσα στα στάδια ανάπτυξης της ομάδας. Η συμμετοχή αυξήθηκε σημαντικά, χωρίς όμως στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των σταδίων, ενώ η σύγκρουση παρέμεινε σταθερή, καταγράφοντας σχετικά υψηλές τιμές στο αρχικό στάδιο και το στάδιο μετάβασης. Η αποφυγή δεν συμπεριλήφθηκε στις αναλύσεις λόγω χαμηλής αξιοπιστίας. Συμπερασματικά, εκτός από τη σημασία και τη διακύμανση της εμφάνισης των θεραπευτικών παραγόντων, διαπιστώνεται ότι η διαμόρφωση του ομαδικού κλίματος και της θεραπευτικής συμμαχίας εμφανίζουν διαφοροποιήσεις κατά τη διάρκεια των ψυχοεκπαιδευτικών παρεμβάσεων. Η παρούσα έρευνα θέτει τις βάσεις για τον σχεδιασμό μελλοντικών ερευνών διαδικασίας παρόμοιων προγραμμάτων και συμβάλλει στην επέκταση των γνώσεων σχετικά με τις κρίσιμες διαδικασίες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητά τους.

ID:20990 | Η γλωσσική χρήση προς και για τα τρανς άτομα: κανονιστικές επιδράσεις της πραγματολογικής περίστασης και η τοποθέτηση της γλώσσας μέσα σε ιδεολογικά σύστοιχα

Νίνα Γιαλλούση

Η γλωσσική συμπεριφορά που απευθύνεται ή αναφέρεται στα τρανς άτομα συναρτάται με τις στάσεις απέναντι στη διεμφυλικότητα, αλλά και σπάνια γίνεται κατανοητή στην ουσία της. Θεωρώντας την τμήμα του μη-σεξιστικού λόγου, προσκρούουμε σε στάσεις που αφορούν στο γυναικείο ζήτημα, τα δικαιώματα των τρανς ατόμων, την παραδοσιακά κυρίαρχη αντρική ταυτότητα, τον μισογυνισμό, την ομοφοβία. Η έρευνα περιλαμβάνει δείγματα από την Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο στην περίοδο 2020-21, οπότε και το θέμα της γλωσσικής συμπερίληψης τρανς ατόμων άρχισε να εισέρχεται στον καθημερινό δημοσιογραφικό λόγο, και μέσα από τις τεχνικές παραγοντικής ανάλυσης, της ανάλυσης σε κρυφές τάξεις, και της πρόβλεψης μέσω της τεχνικής των τυχαίων δασών, προσεγγίζει ερμηνευτικά τα σύνθετα δημογραφικά και ιδεολογικά σύστοιχα της γλωσσικής χρήσης προς και για τα τρανς άτομα. Τα πλαίσια αυτά μπορούμε να αναλύσουμε με τη χρήση καλά δομημένων νοητικών πειραμάτων που αξιοποιούν όλες αυτές τις μεταβλητές.
Σε ένα πείραμα εξετάζουμε το ύφος διαπραγμάτευσης σχετικά με τη περιεκτική γλώσσα (διεκδικητικότητα - θυματοποίηση), χρησιμοποιώντας ως συμμεταβλητές τον προσανατολισμό κοινωνικής κυριαρχίας και τις ιδεολογίες αρρενωπότητας. Σε ένα ακόμα εξετάζουμε την κανονιστική επίδραση μιας επίσημης περίστασης στην αναφορά σε ένα τρανς άτομο. Με τη γλωσσική χρήση εμπλέκονται ακόμα αναπαραστάσεις φυσικοποίησης του φύλου, σε ένα βαθμό που η κοινωνική ψυχολογία δεν έχει ακόμα προσεγγίσει όπως έχει κάνει πχ με τον φυλετικό ρατσισμό στο πεδίο των διομαδικών σχέσεων. Μέσα από πειραματικούς σχεδιασμούς θα δούμε την επίδραση της παραμέτρου της διεμφυλικότητας στην κοινωνική αντίληψη προσώπων, καθώς και την κοινωνική απόδοση ικανοτήτων. Η γλωσσική χρήση διαρθρώνεται σε μια τομή πολλαπλών θεσμών και κοινωνικών κυριαρχιών, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί η ίδια πεδίο επιστημονικής έρευνας, που εμπλέκει αντιληπτικά και σημασιολογικά συστήματα, ενώ είναι τοποθετημένη σε πραγματολογικά πλαίσια στα οποία επενεργούν έμφυλες κανονιστικές πιέσεις στους συμμετέχοντες.

ID:20991 | Γονική επιρροή, διαγενεακή δυναμική και σύγχρονες προκλήσεις στην ανάπτυξη των

Πρόεδρος: **Σπυρίδων Τάνταρος**
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Συζητητής: **Παναγιώτης Σταυρινίδης**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η μελέτη της εφηβείας αποτελεί θεμελιώδη άξονα για την κατανόηση των πολύπλοκων αλλαγών που χαρακτηρίζουν αυτή την αναπτυξιακή περίοδο, προσφέροντας σημαντικές γνώσεις για τη στήριξη των ατόμων στη μετάβασή τους προς την ενηλικίωση. Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο ότι η διερεύνηση των πολυδιάστατων παραγόντων που διαμορφώνουν την ανάπτυξη των εφήβων παραμένει στο επίκεντρο της σύγχρονης ερευνητικής δραστηριότητας, με στόχο την ενίσχυση της ψυχοκοινωνικής ευημερίας της νέας γενιάς. Παρ' όλα αυτά, η συνεχώς μεταβαλλόμενη κοινωνική πραγματικότητα καθιστά τα ερευνητικά δεδομένα ευμετάβλητα, επισημαίνοντας την ανάγκη για πιο συστηματική και εστιασμένη προσέγγιση στη μελέτη της εφηβικής ανάπτυξης. Σε αυτό το πλαίσιο, οι τέσσερις εργασίες αυτού του συμποσίου επικεντρώνονται στη μελέτη της γονικής επιρροής και της διαγενεακής δυναμικής, αναδεικνύοντας πτυχές που συνδέονται με την ανατροφή, την ανάπτυξη της ταυτότητας, την αυτοεκτίμηση και τη χρήση των σύγχρονων μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εφηβεία. Μέσα από διαφορετικές θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις, οι εργασίες εξετάζουν τη σύνθετη αλληλεπίδραση μεταξύ γονέων και τέκνων, εστιάζοντας σε κρίσιμους παράγοντες όπως τα όρια, οι αναπαραστάσεις προσκόλλησης, η συναισθηματική νοημοσύνη, η αυτοεκτίμηση, καθώς και ο ρόλος της γονικής συμπεριφοράς στη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Αναλυτικότερα, η πρώτη εργασία επιχειρεί μία εις βάθος διερεύνηση των αντιλήψεων και των υποκειμενικών εμπειριών των γονιών σχετικά με τον ρόλο των ορίων στην ανατροφή των παιδιών τους. Η δεύτερη, αντλώντας από την τεκμηριωμένη σχέση μεταξύ των γονικών αναπαραστάσεων προσκόλλησης και της προσκόλλησης των τέκνων, διερευνά τη διαγενεακή μεταφοράς των τύπων προσκόλλησης και τη δυναμική τους επίδραση στην ανάπτυξη ταυτότητας κατά την εφηβεία. Η τρίτη εργασία εστιάζει στη διερεύνηση της διαγενεακής μεταφοράς της αυτοεκτίμησης αυτή τη φορά, εξετάζοντας τη διαχρονική σχέση μεταξύ της αυτοεκτίμησης της μητέρας και του έφηβου τέκνου και συνεξετάζοντας τη συναισθηματική νοημοσύνη και των δύο, καθώς και τον ρόλο του φύλου και της σειράς γέννησης του τέκνου, μέσω ενός μοντέλου ρυθμιστικής διαμεσολάβησης. Τέλος, η τέταρτη εργασία διερευνά τον ρόλο της γονικής ζεστασιάς, καθώς και του γονικού άγχος ή της απόρριψης σε σχέση με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τη διαμόρφωση της ταυτότητας στην εφηβεία.

Αντιλήψεις και υποκειμενικές εμπειρίες των γονέων για τον ρόλο των ορίων στην ανατροφή των παιδιών

Αγγελική Μπαλτά, & Σπυρίδων Τάνταρος
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εκκινώντας από τις δυσκολίες που προκύπτουν κατά την άσκηση της γονικότητας στον άξονα της δομής (όπως ζητήματα πειθαρχίας, υπερβολικού ελέγχου και υπερεμπλοκής των γονιών), καθώς και την έλλειψη σχετικών ποιοτικών ερευνών στην Ελλάδα αλλά και

διεθνώς, η παρούσα ποιοτική μελέτη επιχειρεί μία εις βάθος διερεύνηση των αντιλήψεων και των υποκειμενικών εμπειριών των γονέων σχετικά με τον ρόλο των ορίων στην ανατροφή των παιδιών. Για τον σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκαν ημι-δομημένες ατομικές συνεντεύξεις σε 18 γονείς (9 ζευγάρια) με παιδιά τυπικής ανάπτυξης, 6 έως 12 ετών. Από την ανάλυση των δεδομένων τα βασικότερα θέματα που αναδείχθηκαν ήταν έξι και αφορούσαν στα εξής: 1) αντιλήψεις για τα όρια, 2) γονική εμπλοκή, 3) επικοινωνία, 4) δυσκολίες στην οριοθέτηση, 5) διαφοροποίηση γονικών αντιλήψεων για τα όρια, και 6) επιθυμία για αλλαγές στη σχέση με τα παιδιά. Τα ευρήματα ανέδειξαν την προσπάθεια των γονέων να θέσουν ρεαλιστικά και ευέλικτα όρια, μέσω συνεχούς διαπραγμάτευσης και επαναπροσδιορισμού. Στην εκπαιδευτική κοινότητα, οι δύο γονείς φάνηκε να συμμετέχουν εξίσου, ωστόσο στο σπίτι η μητρική εμπλοκή ήταν περισσότερο εμφανής στους τομείς της μελέτης και της επικοινωνίας. Η εργασιακή σωματική και ψυχολογική κούραση, ο γονικός χαρακτήρας, η ηλικία και η ιδιοσυγκρασία των παιδιών, επισημάνθηκαν από τους γονείς ως παράγοντες που επηρεάζουν συχνά την οριοθέτηση. Ως βασικός τρόπος διαχείρισης των αναφερόμενων δυσκολιών αναδείχθηκε η συζήτηση και η διαπραγμάτευση. Οι γονείς γενικά περιέγραψαν μια κοινή γραμμή διαπαιδαγώγησης, με κάποιες διαφοροποιήσεις που σχετίζονταν περισσότερο με τον τρόπο εφαρμογής των ήδη κοινών αντιλήψεών τους, ανάλογα με τον χαρακτήρα, την προσωπικότητα και τις εμπειρίες ζωής που ο καθένας διαθέτει. Τέλος, από αρκετούς γονείς, ιδιαίτερα πατέρες, εκφράστηκε η επιθυμία για διάθεση περισσότερου χρόνου στα παιδιά αλλά και συνεχή εσωτερική βελτίωση, τα οποία μάλιστα συνδέθηκαν από ορισμένους με την αποτελεσματικότητα και την πραγματική σημασία των ορίων.

Λέξεις- κλειδιά: *γονικές εμπειρίες, ανατροφή παιδιών, όρια, δυσκολίες, ποιοτική έρευνα*

Διερεύνηση της επίδρασης της διαγενεακής μεταφοράς του τύπου προσκόλλησης στην ανάπτυξη ταυτότητας στην εφηβεία

Όλγα Βερυβάκη, & Σπυρίδων Τάνταρος
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η εργασία αυτή εξετάζει τη διαγενεακή μεταφορά των τύπων προσκόλλησης και τη δυναμική τους επίδραση στην ανάπτυξη ταυτότητας κατά την εφηβεία. Αντλώντας από την τεκμηριωμένη σχέση μεταξύ των γονικών αναπαραστάσεων προσκόλλησης και της προσκόλλησης των παιδιών, διερευνώνται οι ρυθμιστικοί και διαμεσολαβητικοί παράγοντες της διαγενεακής μεταφοράς. Αξιοποιώντας τη Θεωρία Δυναμικών Συστημάτων (DST-ID), μελετώνται η διαπραγμάτευση, η διερεύνηση και η ενσωμάτωση διαφόρων τομέων ταυτότητας. Δίνεται έμφαση στη μελέτη των μεταβάσεων ταυτότητας και της επίδρασης παραγόντων όπως η συνολική αυτοεκτίμηση και οι σχέσεις μεταξύ των γονέων, καθώς και στη διερεύνηση παραμέτρων όπως η σχέση πατέρα-παιδιού και η προσκόλληση με τους συνομηλίκους. Η έρευνα είχε διαχρονικό σχεδιασμό και οι συμμετέχοντες ήταν 150 στο σύνολο, αποτελούμενοι από 50 εφήβους ηλικίας 12-15 ετών και τους δύο γονείς τους. Τα ερευνητικά εργαλεία που κλήθηκαν να συμπληρώσουν οι γονείς περιελάμβαναν το Attachment Style Questionnaire (Feeney et al., 1994), την κλίμακα Experiences in Close Relationships (Fralley et al., 2007), και την κλίμακα Rosenberg Self Esteem (Rosenberg, 1965). Αντίστοιχα, οι έφηβοι συμπλήρωσαν το Attachment Style Questionnaire (Feeney

et al., 1994), το Intentory of Parents and Peer Attachment (Gullone & Robinson, 2005) και την κλίμακα Dimensions of Identity Development (Luyckx et al., 2008). Στην εργασία παρουσιάζονται τα πρώτα συγχρονικά αποτελέσματα, η ανάλυση των οποίων κατατείνει στην ανάδειξη ενός ρυθμιστικού μοντέλου και ενός μοντέλου διαμεσολάβησης. Ως προς την διαγενεακή μεταφορά, φαίνεται ότι η ποιότητα των σχέσεων μεταξύ των γονέων, η συνολική τους αυτοεκτίμηση και οι διαφυλικές διαφορές μεταξύ γονέων και εφήβων λειτούργησαν ως ρυθμιστικοί παράγοντες. Επιπλέον, μεταξύ της προσκόλλησης με τους γονείς και της ανάπτυξης ταυτότητας στους εφήβους, αναδείχθηκε ο διαμεσολαβητικός ρόλος της προσκόλλησης με τους συνομηλίκους τους, εξηγώντας μερικώς αυτή την αλληλεπίδραση.

Λέξεις - κλειδιά: *διαγενεακή μεταφορά, προσκόλληση, ταυτότητα, εφηβεία*

Διαγενεακή μεταφορά της αυτοεκτίμησης στην εφηβεία: ένα μοντέλο ρυθμιστικής διαμεσολάβησης

Ειρήνη-Σπυριδούλα Μαστέλλου, & Σπυρίδων Τάνταρος
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η εφηβεία θεωρείται ως μια δυνητικά κομβική αναπτυξιακή περίοδος για τη διαμόρφωση της αυτοεκτίμησης. Ταυτόχρονα, ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα φαίνεται να είναι η σχέση μεταξύ της αυτοεκτίμησης του γονέα και εκείνης του τέκνου του, υπονοώντας μία διαγενεακή μεταφορά της. Η παρούσα έρευνα εστιάζει στη διερεύνηση αυτής της μεταφοράς, εξετάζοντας τη διαχρονική σχέση μεταξύ της αυτοεκτίμησης της μητέρας και του έφηβου τέκνου, και συνεξετάζοντας τη συναισθηματική νοημοσύνη και των δύο, καθώς και τον ρόλο του φύλου και της σειράς γέννησης του τέκνου, μέσω ενός μοντέλου ρυθμιστικής διαμεσολάβησης. Στο πλαίσιο μιας ευρύτερης χρηματοδοτούμενης διδακτορικής έρευνας, έχοντας έναν διαχρονικό ερευνητικό σχεδιασμό (διάστημα ενός έτους), συμμετείχαν δυάδες μητέρων-εφήβων τέκνων (T1: N = 201, T2: N = 162) συμπληρώνοντας την Κλίμακα Αυτοεκτίμησης του Rosenberg και την Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Wong & Law. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ότι οι ενήλικοι (μητέρες) ανέφεραν υψηλότερη αυτοεκτίμηση και συναισθηματική νοημοσύνη συγκριτικά με τα εφηβικής ηλικίας άτομα. Ακόμη, οι μεταβλητές αυτές φάνηκαν να είναι μην παρουσιάζουν αλλαγές για τις μητέρες, αλλά όχι για τα τέκνα, καθώς αυξήθηκαν από την T1 στην T2. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν ότι η αυτοεκτίμηση της μητέρας φάνηκε να επιδρά σημαντικά στην αυτοεκτίμηση του τέκνου ένα χρόνο αργότερα, υποστηρίζοντας τη διαγενεακή μεταφορά της στην εφηβεία. Επιπλέον, η συναισθηματική νοημοσύνη του τέκνου (και όχι της μητέρας) φάνηκε να διαμεσολαβεί στη σχέση αυτή, εξηγώντας εν μέρει τη μεταφορά. Τέλος, το φύλο του τέκνου (και όχι η σειρά γέννησής του) φάνηκε να ρυθμίζει την επίδραση της συναισθηματικής του νοημοσύνης στην αυτοεκτίμησή του. Τα ευρήματα της έρευνας συζητούνται αναφορικά με τον σχεδιασμό προγραμμάτων πρόληψης και παρέμβασης με στόχο την ενίσχυση της ψυχοκοινωνικής ευημερίας των εφήβων και των οικογενειών τους. Χρηματοδότηση: Η ερευνητική εργασία υποστηρίχθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της Δράσης «Υποτροφίες ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. Υποψήφιων Διδακτόρων» (Αριθμός Υποτροφίας: 891).

Λέξεις-Κλειδιά: *διαγενεακή μεταφορά, αυτοεκτίμηση, συναισθηματική νοημοσύνη, εφηβεία*

Διερεύνηση των σχέσεων της γονικής συμπεριφοράς και της χρήσης του Instagram με τις διεργασίες διαμόρφωσης της ταυτότητας των εφήβων.

Μαρία Βάθη, & Σπυρίδων Τάνταρος
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η διαμόρφωση της ταυτότητας, ως κεντρική διεργασία στην εφηβική ηλικία, μπορεί να συνδεθεί με τον τρόπο που επιλέγει ο έφηβος να χρησιμοποιήσει τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ενώ συσχετίζεται με τη ζεστασιά, το άγχος ή την απόρριψη που επιδεικνύουν οι γονείς απέναντι του. Στην έρευνα αυτή έλαβαν μέρος 183 έφηβοι, που φοιτούσαν στη Β' Λυκείου, από την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Χαλκιδέων. Διερευνήθηκαν οι σχέσεις μεταξύ των διαδικασιών διαμόρφωσης ταυτότητας, σύμφωνα με το μοντέλο των δύο κύκλων των Crocetti et al. (2008), των κινήτρων χρήσης του Instagram, το οποίο αποτελεί μια από τις πιο διαδεδομένες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης ανάμεσα στους εφήβους, καθώς και της γονικής συμπεριφοράς. Όλοι οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο U-MICS για την ταυτότητα, το ερωτηματολόγιο για τα κίνητρα χρήσης του Instagram (Lee et al., 2015. Young et al., 2017) και το ερωτηματολόγιο της Γονικής Συμπεριφοράς (Barber, 1996. Kins et al., 2013. Vazsonyi et al., 2003). Παρατηρήθηκαν ιδιαίτερα σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ της χρήσης του Instagram και των διαδικασιών διαμόρφωσης της ταυτότητας. Παράλληλα, η υπερπροστατευτική στάση του πατέρα, η ζεστασιά της μητέρας και η αγχώδης ανατροφή από την πλευρά του πατέρα μπορούν να συνδεθούν με διαφορετικές διεργασίες διαμόρφωσης της ταυτότητας, αποδεικνύοντας πόσο καθοριστική είναι η συμπεριφορά των γονέων για τη δημιουργία και την καλλιέργεια ενός υγιούς και ολοκληρωμένου εαυτού κατά τη διάρκεια της εφηβείας. Τέλος, παρατηρείται πως ο γονικός άκριτος έπαινος λειτουργεί ως διαμεσολαβητικός παράγοντας για την ανάπτυξη της ακαδημαϊκής ταυτότητας. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων αναμένεται να καλύψει ορισμένα κενά στην υπάρχουσα βιβλιογραφία και να δώσει το έναυσμα για περισσότερη έρευνα στον ελλαδικό χώρο.

Λέξεις-κλειδιά: *ταυτότητα, εφηβεία, γονική συμπεριφορά, Instagram*

ID:20992 | ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Χριστόφορος Θωμαδάκης, Ευγενία Σουραή, Ανθή Παπαδοπούλου
Διακλαδικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ενόπλων Δυνάμεων-Τμήμα Επιλογής Ανάπτυξης Προσωπικού, Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας

Πρόκειται για τρια εργαστήρια της Ομάδας των Ψυχολόγων του Διακλαδικού Κέντρου Ψυχικής Υγείας Ενόπλων Δυνάμεων-Τμήμα Επιλογής Ανάπτυξης Προσωπικού. Αποτελούν ερευνητική και πρακτική εργασία και συνδυάζουν θεωρία, εργαλεία μέτρησης και πρακτική εφαρμογή'

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ
Εργαστήριο 1:
Εισαγωγή στο Ιεραρχικό Σύστημα Ταξινόμησης Ψυχοπαθολογίας HiTOP: Εφαρμογές στην κλινική πράξη
Συντονιστές: **Χρυσάνθη Παπαδοπούλου, Χριστόφορος Θωμαδάκης**

Το 2017 η Κοινοπραξία Hierarchical Taxonomy of Psychopathology (HiTOP) παρουσίασε έναν νέο εναλλακτικό τρόπο οργάνωσης των ψυχικών διαταραχών βασισμένο σε εμπειρικά στοιχεία και με μια διαστατική ταξινόμηση με σκοπό να υπερβεί τους περιορισμούς των παραδοσιακών συστημάτων ταξινόμησης των ψυχικών διαταραχών. Το HiTOP επιδιώκει να οργανώσει την ψυχοπαθολογία σε παρατηρήσιμα μοτίβα προβλημάτων ψυχικής υγείας με βάση τα δεδομένα από την έρευνα. Η επιστημονική τεκμηρίωση του μοντέλου στηρίχθηκε σε μια μετα-ανάλυση 35 μελετών με περισσότερους από 120.000 συμμετέχοντες συνολικά. Το HiTOP υπόσχεται να παρέχει ψυχομετρικά ισχυρούς στόχους στην έρευνα και την κλινική πρακτική, αλλά αυτό δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί πλήρως έως ότου αναπτυχθούν ειδικά εργαλεία για το HiTOP. Για το σκοπό αυτό, σε αυτό το εργαστήριο θα παρουσιάσουμε την τρέχουσα κατάσταση των προσπαθειών της Ομάδας Εργασίας Ανάπτυξης Μέτρησης HiTOP για τη δημιουργία τέτοιων εργαλείων. Στη συνέχεια θα εξεταστεί η εφαρμογή του στην κλινική πράξη με μελέτη περίπτωσης και θα γίνει σύγκριση με τις παραδοσιακές προσεγγίσεις στη ψυχοπαθολογία.
Το εργαστήριο απευθύνεται σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, ψυχολόγους, ψυχιάτρους και φοιτητές που θέλουν να εμβαθύνουν στην κατανόηση των σύγχρονων μοντέλων ψυχοπαθολογίας.

Εργαστήριο 2:
Η έννοια της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: εφαρμογές στο στρατιωτικό πλαίσιο
Συντονιστές: **Ευγενία Σουραή, Χρυσάνθη Παπαδοπούλου**

Η στρατιωτική ζωή χαρακτηρίζεται από συνεχείς μεταβάσεις και προσαρμογές, με τα μέλη του στρατιωτικού προσωπικού να αντιμετωπίζουν συχνά αυξημένο κίνδυνο έκθεσης σε τραυματικά γεγονότα. Η ψυχική ανθεκτικότητα, ορίζεται ως η ικανότητα προσαρμογής και ανάκαμψης μπροστά σε αντίξοες συνθήκες και αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την ψυχική ευεξία και τη λειτουργικότητα του στρατιωτικού προσωπικού. Για τη θεωρητική τεκμηρίωση της Ψυχικής Ανθεκτικότητας έχουν προταθεί κατά καιρούς διάφορα θεωρητικά μοντέλα. Το εργαστήριο αυτό επιδιώκει να προσεγγίσει την ψυχική ανθεκτικότητα μέσα από ένα πολυδιάστατο και επιστημονικά τεκμηριωμένο μοντέλο, εστιάζοντας στις

σύγχρονες πρακτικές ενίσχυσης της ανθεκτικότητας στο στρατιωτικό πλαίσιο. Με έμφαση στην εφαρμογή, θα συνδυαστούν θεωρητικές έννοιες με πρακτικές δραστηριότητες, με στόχο οι συμμετέχοντες να εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές και τα χαρακτηριστικά της ψυχικής ανθεκτικότητας, καθώς και με τους παράγοντες που την επηρεάζουν στο στρατιωτικό περιβάλλον. Μέσα από βιωματικές ασκήσεις και μελέτες περίπτωσης, οι συμμετέχοντες θα εξερευνήσουν πρακτικές ενίσχυσης της ψυχικής ανθεκτικότητας του στρατιωτικού προσωπικού και θα αποκτήσουν εργαλεία και μεθοδολογίες που μπορούν να ενσωματώσουν με στόχο την ενδυνάμωση και υποστήριξη του προσωπικού στο οποίο απευθύνονται.
Το εργαστήριο απευθύνεται σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, ψυχολόγους, ψυχιάτρους και φοιτητές που θέλουν να εμβαθύνουν στην κατανόηση της ψυχικής ανθεκτικότητας.

Εργαστήριο 3:
Το Διαστατικό Ερωτηματολόγιο Προσωπικότητας (ΔΕΠ-5) κατά DSM-5: θεωρία και πρακτική εφαρμογή
Συντονιστές: **Χριστόφορος Θωμαδάκης, Ευγενία Σουραή, Χρυσάνθη Παπαδοπούλου**

Το 2013 εκδόθηκε από την Αμερικανική Ψυχιατρική Εταιρεία το αναθεωρημένο διαγνωστικό και στατιστικό εγχειρίδιο DSM-5. Μέσα σε αυτό, για πρώτη φορά στην ιστορία των ταξινομικών συστημάτων ψυχοπαθολογίας, παρουσιάστηκε ένα νέο μοντέλο οργάνωσης των διαταραχών προσωπικότητας (Alternative Model of Personality Disorders, AMPD; APA, 2013). Το AMPD προσφέρει για πρώτη φορά ένα διαστατικό διαγνωστικό πλαίσιο για την αξιολόγηση της λειτουργικότητας της προσωπικότητας καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Οργανώνεται στη βάση δυο κριτηρίων (Criterion A and B) και αναφέρονται κατά πρώτο στο βαθμό και τη διάρκεια της σοβαρότητας της δυσλειτουργίας και κατά δεύτερο στην οργάνωση τους σε πέντε ανώτερους παράγοντες δυσπροσαρμοστικών χαρακτηριστικών. Σε αυτό το εργαστήριο, παρουσιάζεται το νέο μοντέλο για την παθολογία της προσωπικότητας, το οποίο σκιαγραφεί την ολοκληρωμένη αξιολόγηση της προσωπικότητας και τη νέα διαγνωστική προσέγγιση. Το πρώτο μέρος του εργαστηρίου θα ασχοληθεί με το θεωρητικό πλαίσιο ανάπτυξης του μοντέλου. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί το εργαλείο μέτρησης των διαταραχών προσωπικότητας που έχει αναπτυχθεί καθώς και ο τρόπος χρήσης του. Τέλος, θα ακολουθήσει πρακτική εφαρμογή σε μελέτη περίπτωσης και συζήτηση υιοθέτησης των αποτελεσμάτων στο θεραπευτικό σχεδιασμό.
Το εργαστήριο απευθύνεται σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, ψυχολόγους, ψυχιάτρους και φοιτητές που θέλουν να εμβαθύνουν στην κατανόηση της αξιολόγησης των διαταραχών προσωπικότητας.

ID:20993 | Κειμενικά χαρακτηριστικά της παρότρυνσης γλωσσικών μοντέλων: Η σχέση τους με την απόκριση του μοντέλου και των στάσεων των χρηστών απέναντι στην τεχνητή νοημοσύνη

Τα σύγχρονα γλωσσικά μοντέλα περνούν από εκτενή εκπαίδευση (training), βαθμονόμηση (fine-tuning), και ευθυγράμμιση (alignment). Γίνονται έτσι ανθεκτικά στις ελλιπείς παροτρύνσεις (prompts) των χρήστων τους, παρέχοντας ένα συνεκτικό κειμενικό αποτέλεσμα ανεξάρτητα από τις δεξιότητες του χρήστη. Είναι όμως γνωστό ότι μικρότερα και λιγότερο βαθμονομημένα γλωσσικά μοντέλα αποδίδουν καλύτερα όταν η παρότρυνση είναι προσεκτικά δομημένη, περιλαμβάνοντας προτιμήσεις του χρήστη, παραδείγματα επιτυχούς απάντησης, ή και την υπόκριση ρόλων (ειδικός-μαθητής). Η συζήτηση αυτή είναι πρόσφορη για την προαγωγή εναλλακτικών μοντέλων δημόσιοποιημένου πηγαίου κώδικα, καθώς και μοντέλων που έχουν εκπαιδευτεί σε μικρότερα σύνολα δεδομένων. Για να καταστούν αυτά τα μοντέλα βιώσιμες εναλλακτικές στα μεγάλα εμπορικά μοντέλα κλειστού κώδικα, οι χρήστες θα ωφεληθούν από τη γνώση των τεχνικών παρότρυνσης. Αυτές όμως με τη σειρά τους εξαρτώνται από κοινωνιοψυχολογικού περιεχομένου προσδοκίες. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η συμπεριφορά παρότρυνσης προς το μοντέλο είναι επικοινωνιακή πράξη και διέπεται από προσδοκίες, χρησιμοποιούμε τις θεωρητικές διαστάσεις της κειμενικότητας και ένα πρωτότυπο ερωτηματολόγιο στάσεων για την τεχνητή νοημοσύνη, για να εξετάσουμε την απόκριση τριών διαφορετικών μοντέλων ανοικτού κώδικα, και να εξετάσουμε την απόκρισή τους ποιοτικά και ως προς το χρόνο ολοκλήρωσης της μηχανής. Με τον περιορισμό ενός σχετικά μικρού ωφέλιμου δείγματος, δείχνουμε ότι οι προσδοκίες μέσα από τον τρόπο διατύπωσης της παρότρυνσης ενδέχεται να επιδρούν στην ορθότητα και τη διάρκεια της απόκρισης του μοντέλου.

ID:20994 | Σχολικός εκφοβισμός και θυματοποίηση σε μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: ο ρόλος της ψυχολογικής αίσθησης του ανήκειν στο σχολείο και του δεσμού με γονείς

Ασημένια Παπουλίδη, Κωνσταντίνα Βασιλείου
Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα

Ο σχολικός εκφοβισμός και η θυματοποίηση αποτελούν φαινόμενα με σημαντικές επιπτώσεις στη συναισθηματική, κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη των μαθητών/τριών, ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπου τα παιδιά διαμορφώνουν θεμελιώδεις δεξιότητες για τη ζωή. Στόχος της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει τον ρόλο της ψυχολογικής αίσθησης του ανήκειν στο σχολείο και του δεσμού με τους γονείς ως παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την εκδήλωση φαινομένων εκφοβισμού και θυματοποίησης. Το δείγμα περιλαμβάνει 372 μαθητές/ήτριες δημοτικού σχολείου, εκ των οποίων το 54% ήταν κορίτσια. Το 34,7% φοιτούσε στη Δ' τάξη, το 29,8% στην Ε' και το 35,5% στην ΣΤ' τάξη. Η πλειονότητα των μαθητών/τριών (86,3%) διέμενε και με τους δύο γονείς. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι συμμετέχοντες σπάνια εκδήλωναν συμπεριφορές εκφοβισμού από τη θέση του δράστη ή βίωναν καταστάσεις θυματοποίησης. Συμπεριφορές εκφοβισμού από τη θέση του δράστη εκδήλωναν στατιστικά σημαντικά πιο συχνά τα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια, οι μαθητές/ήτριες που διέμεναν με τους δύο γονείς σε σύγκριση με αυτούς που διέμεναν με τον έναν γονέα, και οι μαθητές/ήτριες της ΣΤ΄ τάξης σε σχέση με τους/τις μαθητές/ήτριες μικρότερων τάξεων. Επίσης, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το φύλο των παιδιών, η τάξη φοίτησης, η ψυχολογική αίσθηση του ανήκειν στη σχολική κοινότητα, και η προσλαμβανόμενη διαθεσιμότητα των γονέων προέβλεπαν συμπεριφορές εκφοβισμού από τη θέση του δράστη, αλλά μόνον η αίσθηση του ανήκειν στη σχολική κοινότητα προέβλεπε σημαντικά εμπειρίες θυματοποίησης. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τη σημασία της ενίσχυσης της ψυχολογικής σύνδεσης των μαθητών με το σχολείο και της προώθησης υποστηρικτικών οικογενειακών σχέσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση του εκφοβισμού και της θυματοποίησης. Παρεμβάσεις που καλλιεργούν το αίσθημα ασφάλειας, αποδοχής και συμπερίληψης στο σχολικό περιβάλλον, σε συνδυασμό με την ενδυνάμωση της επικοινωνίας και της ποιότητας της σχέσης με τους γονείς, αναδεικνύονται ως θεμελιώδεις για την αποφυγή φαινομένων εκφοβισμού/θυματοποίησης.

ID:20995 | Στάσεις και εμπειρίες φοιτητών απέναντι στα άτομα με κινητική αναπηρία

Μαγδαληνή Ψαράκη[1], **Βασίλης Παυλόπουλος**[2]
[1] *Σχολική Ψυχολογία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα*
[2] *Διαπολιτισμική και κοινωνική ψυχολογία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα*

Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκαν οι στάσεις των φοιτητών και των φοιτητριών προς τα άτομα με κινητική αναπηρία. Συγκεκριμένα τέθηκαν ερευνητικά ερωτήματα που διερευνούσαν κατά πόσο υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των στάσεων και της ενσυναίσθησης, μεταξύ των στάσεων και των συμπεριφορικών προθέσεων εντός και εκτός του πανεπιστημιακού χώρου, ανάμεσα στην ενσυναίσθηση και στις συμπεριφορικές προθέσεις, μεταξύ της επαφής και των συμπεριφορικών προθέσεων, καθώς και μεταξύ της επαφής και της ενσυναίσθησης. Μελετήθηκαν τυχόν διαφυλικές διαφοροποιήσεις στις παραπάνω μεταβλητές, καθώς και κατά πόσο οι στάσεις, η συχνότητα επαφής, η προσωπική γνωριμία και η ενσυναίσθηση μπορούν να προβλέψουν τις συμπεριφορικές προθέσεις. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 195 φοιτητές, 124 γυναίκες, 68 άνδρες και 3 άτομα μη δυαδικού/ ρευστού φύλου. Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκαν κλίμακες για τη μέτρηση των στάσεων, της επαφής, της ενσυναίσθησης και των συμπεριφορικών προθέσεων (εντός και εντός του πανεπιστημίου) απέναντι στα άτομα με αναπηρία. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι στάσεις συνδέονταν στατιστικώς σημαντικά με την ενσυναίσθηση αλλά και με τις συμπεριφορικές προθέσεις. Βρέθηκε, επίσης ότι όσο πιο υψηλά ήταν τα επίπεδα της ενσυναίσθησης των συμμετεχόντων, τόσο πιο πιθανό ήταν να προσεγγίσουν τα άτομα με κινητική αναπηρία. Η επαφή συνδέθηκε στατιστικώς σημαντικά μόνο με τις τάσεις προσέγγισης των συμμετεχόντων εντός πανεπιστημίου. Τα ευρήματα συζητούνται σε συνάρτηση με την πρόσφατη βιβλιογραφία για τις στάσεις προς τους κινητικά αναπήρους στην Ελλάδα, ενώ αναγνωρίζονται και ορισμένοι περιορισμοί.

Λέξεις κλειδιά: *στάσεις, κινητική αναπηρία, επαφή, ενσυναίσθηση, συμπεριφορικές προθέσεις*

Πίνακας 2

Συνάφεια (Δείκτες Pearson r) μεταξύ των Στάσεων, της Συχνότητας Επαφής, της Ενσυναίσθησης, των Συμπεριφορικών Προθέσεων (N = 195)

	1.	2.	3.	4.	4α.
1.Στάσεις	-				
2.Ενσυναίσθηση	0,20**	-			
3.Επαφή	0,10	0,07	-		
4.Συμπεριφορικές προθέσεις	0,28***	0,41***	0,12	-	
4α.Εντός πανεπιστημίου	0,27***	0,39***	0,19**	0,92***	-
4β.Εκτός πανεπιστημίου	0,26***	0,38***	0,05	0,95***	0,75***

Σημείωση: $*p < 0,05$. $**p < 0,01$. $***p < 0,001$.

ID:20996 | Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την απόφαση των γυναικών για πλαστική αποκατάσταση μαστού μετά από θεραπευτική μαστεκτομή; Πρόδρομα αποτελέσματα προοπτικής κλινικής μελέτης

Βαλεντίνη Μπόχτσου[1], Ελένη Ευφραιμίδου[2], Μαρία Σαμακουρή[3], Σπύρος Πλακιάς[4], Μαρία Ελένη Ζάχου[5], Αικατερίνη Αρβανίτη[3]

[1] Τμήμα Ιατρικής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή
[2] Α' Παν. Χειρουργική Κλινική Π.Γ.Ν. Αλεξανδρούπολης, Τμήμα Ιατρικής Δ.Π.Θ., Κομοτηνή
[3] Παν. Ψυχιατρική Κλινική, Π.Γ.Ν. Αλεξανδρούπολης, Τμήμα Ιατρικής Δ.Π.Θ., Κομοτηνή
[4] Τ.Ε.Φ.Α.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα
[5] Α' Παν. Χειρουργική Κλινική, Π.Γ.Ν. Αλεξανδρούπολης, Αλεξανδρούπολη

Σκοπός: Η σύγχρονη χειρουργική ογκολογία μαστού αφορά και στην πλαστική αποκατάσταση μαστού συνδυαστικά με την ολική μαστεκτομή και αποτελεί πλέον θεραπευτική επιλογή για τις γυναίκες. Παρουσιάζονται και αναλύονται τα πρόδρομα δεδομένα προοπτικής διακλινικής μελέτης αναφορικά με τους δημογραφικούς και ψυχοκοινωνικούς παράγοντες, που πιθανά συσχετίζονται με την επιθυμία προς ενημέρωση, καθώς και με την πρόθεση των γυναικών να υποβληθούν σε πλαστική αποκατάσταση μαστού.

Υλικό – Μέθοδος: Στην προοπτική έρευνα συμμετείχαν 78 γυναίκες (2019-2024) (Μ.Ο. ηλικίας: 61±13.95 έτη), με διαδοχική δειγματοληψία, οι οποίες υποβλήθηκαν σε έτερο-ή άμφω μαστεκτομή. Συγκεντρώθηκαν δημογραφικά στοιχεία και δεδομένα ως προς ψυχολογικές παραμέτρους (παράγοντες προσωπικότητας, αγχώδης/καταθλιπτική συμπτωματολογία, εικόνα σώματος, ποιότητα ζωής), με τη χρήση σταθμισμένων ερωτηματολογίων. Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας πραγματοποιήθηκε στατιστική ανάλυση με τη μέθοδο της δυωνυμικής λογιστικής παλινδρόμησης.

Αποτελέσματα: Η επιθυμία ενημέρωσης για την πλαστική αποκατάσταση μειώνεται α) όσο αυξάνει η ηλικία (p=.041) και β) στην περίπτωση των άγαμων/ διαζευγμένων γυναικών (p=.014). Η «ανοικτότητα» ("openness") στην προσωπικότητα επηρέασε θετικά τόσο την επιθυμία ενημέρωσης όσο και την πρόθεση για αποκατάσταση (p=.009 και p=.017, αντίστοιχα). Σημαντική θετική επίδραση στην πρόθεση για αποκατάσταση είχε η καλή σωματική υγεία (p=.014), ενώ αρνητική επίδραση είχαν: α) η καλή γενική ψυχική υγεία (p=0.044), η αυξανόμενη ηλικία (p=.007), και η κατάθλιψη (p=.044).

Συμπεράσματα: Τα αποτελέσματα συμφωνούν με την υπάρχουσα διεθνή βιβλιογραφία. Διαφαίνεται το ενδιαφέρον των νεότερων γυναικών να ενημερωθούν ολοκληρωμένα (επιλογές, διαδικασία, αποτελέσματα) για την πλαστική αποκατάσταση μαστού. Παρά την επιθυμία ενημέρωσης, ωστόσο, τα ποσοστά είναι ιδιαίτερα χαμηλά αναφορικά με την πρόθεση να προχωρήσουν, τελικά, στην αποκατάσταση. Η διεπιστημονική προσέγγιση αποτελεί εχέγγυο της «από κοινού λήψης απόφασης» για αποκατάσταση μετά από μαστεκτομή, σύμφωνα με τις προσωπικές προτιμήσεις και την κλινική πορεία των γυναικών (λήψη απόφασης, μετά από συνδυαστική αξιολόγηση της ογκολογικής θεραπείας και της αποκατάστασης).

ID:20997 | Η σχέση του λεξιλογικού επιπέδου παιδιών προσχολικής ηλικίας με την ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη και τη σχολική ετοιμότητά τους κατά τη μετάβαση στο δημοτικό σχολείο

Φανή Μοκαΐτη[1], Αλεξάνδρα Καρούσου[2]
[1] Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αλεξανδρούπολη
[2] Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα

Η γλωσσική ανάπτυξη θεωρείται αλληλένδετη με πολλές πτυχές της ανάπτυξης. Πολλές έρευνες δείχνουν τη σχέση μεταξύ της γλωσσικής και της γνωστικής ανάπτυξης των παιδιών. Οι έρευνες, ωστόσο, που μελετούν τη σχέσης της γλώσσας με την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, και δη διαχρονικά σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, είναι εξαιρετικά περιορισμένες. Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση της διαχρονικής σχέσης μεταξύ του λεξιλογικού επιπέδου παιδιών προσχολικής ηλικίας και της ψυχοκοινωνικής τους ανάπτυξης ένα χρόνο αργότερα, καθώς και της σχέσης του με τη σχολική ετοιμότητα των παιδιών κατά τη μετάβαση στο δημοτικό σχολείο. Συλλέχθηκαν διαχρονικά δεδομένα από 118 ελληνόφωνα παιδιά σε τρεις χρόνους: στην αρχή του πρώτου έτους παρακολούθησης του Νηπιαγωγείου (προνήπια), κατά το δεύτερο έτος παρακολούθησης του Νηπιαγωγείου (νήπια), και λίγο πριν την ολοκλήρωση της φοίτησης στο Νηπιαγωγείο. Το λεξιλογικό επίπεδο εκτιμήθηκε με τη χορήγηση της Δοκιμασίας Εκφραστικού Λεξιλογίου. Αξιολογήθηκαν επίσης τα Προβλήματα Συμπεριφοράς (Κατάλογος Ελέγχου Συμπεριφοράς-Προσχολική Ηλικία), διαστάσεις της Κοινωνικο-συναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών (Κλίμακα Συναισθηματικής Ευεξίας Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας) και οι Κοινωνικές σχέσεις με τους συνομηλίκους (Κοινωνιομετρικό τεστ), ενώ το επίπεδο Σχολικής Ετοιμότητας εκτιμήθηκε με τη χορήγηση της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν στατιστικά σημαντικές διαχρονικές σχέσεις του μεγέθους του λεξιλογίου τόσο με τα Προβλήματα Συμπεριφοράς (Εσωτερίκευσης και Εξωτερίκευσης), τις διαστάσεις της κοινωνικο-συναισθηματικής ανάπτυξης (Φιλοκοινωνική συμπεριφορά και επικοινωνία, Έλεγχος διάθεσης-αυθόρμητης συμπεριφοράς, Προσοχή-συγκέντρωση-επιμονή, και Πρωτοβουλία), όσο και με τις δεξιότητες Σχολικής Ετοιμότητας (γλωσσικές και μαθηματικές δεξιότητες, κοινωνικές δεξιότητες και δεξιότητες αυτονομίας). Τα ευρήματα συζητούνται συγκριτικά με προγενέστερα αποτελέσματα καθώς και με τις θεωρητικές και εφαρμοσμένες τους προεκτάσεις.

ID:20998 | Η θεραπευτική σχέση στην διαδικτυακή συστημική θεραπεία οικογένειας κατά την διάρκεια της πανδημίας και έπειτα: Μία μελέτη περίπτωσης

Βασιλική Γιαννάκη

Παρότι η συστημική προσέγγιση έχει αναγνωρίσει την θεραπευτική σχέση ως σημαντικό πυλώνα της θεραπείας οικογένειας και ζεύγους, δεν είχε λάβει την αντίστοιχη προσοχή τόσο σε θεωρητικό όσο και σε εμπειρικό επίπεδο ακόμη και σήμερα. Στην υπάρχουσα βιβλιογραφία φαίνεται ότι οι περισσότεροι ερευνητές και συγγραφείς μελετούν κυρίως την δυαδική θεραπευτική σχέση μεταξύ θεραπευτή-θεραπευόμενου. Εντούτοις στην οικογενειακή θεραπεία χρειάζεται να λάβουμε υπόψη μας παραπάνω από ένα σχεσιακά επίπεδα αναδεικνύοντας τις ιδιαιτερότητες και τις πολλαπλές σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ περισσότερων του ενός θεραπευτών και των μελών μιας οικογένειας. Η θεραπεία οικογένειας που μελετάται πραγματοποιήθηκε στο Ιατρείο Οικογένειάς του Αιγινήτειου Ψυχιατρικού Νοσοκομείου στο πλαίσιο του τετραετούς προγράμματος εκπαίδευσης του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγιεινής στην συστημική θεραπεία οικογένειας και ζεύγους. Η έναρξη της θεραπείας συμπίπτει με την έναρξη της πρώτης καραντίνας για τον COVID-19, συνεχίστηκε κατά την δεύτερη καραντίνα και διήρκεσε συνολικά τρία έτη. Σκοπός της παρούσας μελέτης περίπτωσης ήταν να αναδείξει το πως διαμορφώθηκε η θεραπευτική σχέση στην διαδικτυακή οικογενειακή θεραπεία μέσα από την εμπειρία των ίδιων των μελών της οικογένεια αναδεικνύοντας παράλληλα το ιδιαίτερο κοινωνικό πλαίσιο εντός του οποίου διενεργήθηκε. Η επιλογή της ποιοτικής μεθοδολογίας έγινε ώστε να φωτίσει τις διαφορετικές πτυχές που αναπτύσσονται μέσα στη συνεδρία. Για την συλλογή δεδομένων διενεργήθηκε ημι-δομημένη συνέντευξη με όλα τα μέλη της οικογένειας και στα δεδομένα που συλλέχθηκαν εφαρμόστηκε θεματική ανάλυση. Τα αποτελέσματα της θεματικής ανάλυσης οργανώθηκαν σε 4 θέματα που αφορούσαν στην θεραπευτική σχέση κατά την διαδικτυακή οικογενειακή θεραπεία: πλεονεκτήματα του ψηφιακού πλαισίου, χρήση της μάσκας, αίσθημα σκοπού και αξίας των μελών για την θεραπεία, εμπειρία των μελών σχετικά με την θεραπευτική σχέση.

ID:20999 | Διερεύνηση της Ψυχικής Ανθεκτικότητας, της Επαγγελματικής Δέσμευσης και της Ποιότητας Επαγγελματικής Ζωής των Σχολικών Ψυχολόγων: Προκλήσεις και Προοπτικές

Ασημένια Παπουλίδη[1], Γιώργος Τσουβέλας[2], Ιωάννα Βουκελάτου[3]
[1] Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αιγάλεω Αττικής
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[3] Σώμα Συμβούλων Εκπαίδευσης Δ.Δ.Ε .& Δ.Π.Ε. Πειραιά και Νοτίου Αιγαίου

Η ψυχική ανθεκτικότητα, η επαγγελματική δέσμευση και η ποιότητα επαγγελματικής ζωής αποτελούν θεμελιώδεις παράγοντες για την κατανόηση της ευημερίας και της αποτελεσματικότητας των Σχολικών Ψυχολόγων. Ως επαγγελματίες διαθέτουν έναν πολυδιάστατο και πολυδύναμο ρόλο καθώς καλούνται να διαχειριστούν ποικίλες περιπτώσεις μαθητών, να συνεργαστούν με γονείς, εκπαιδευτικούς και ειδικούς, και να ανταποκριθούν στις προκλήσεις ενός συνεχώς μεταβαλλόμενου σχολικού περιβάλλοντος. Η παρούσα έρευνα εξετάζει τα επίπεδα ψυχικής ανθεκτικότητας, επαγγελματικής δέσμευσης και ποιότητας επαγγελματικής ζωής των Σχολικών Ψυχολόγων που εργάζονται σε δημόσιες δομές και διερευνά τους παράγοντες που επηρεάζουν αυτές τις μεταβλητές. Το δείγμα περιλάμβανε 355 Σχολικούς Ψυχολόγους (91,5% γυναίκες, μέση ηλικία 37,6 έτη), οι οποίοι συμπλήρωσαν ένα ανώνυμο διαδικτυακό ερωτηματολόγιο. Τα αποτελέσματα έδειξαν υψηλά επίπεδα ψυχικής ανθεκτικότητας και επαγγελματικής δέσμευσης, ενώ τα επίπεδα επαγγελματικής εξουθένωσης και δευτερογενούς τραυματικού στρες ήταν χαμηλά. Το δευτερογενές τραυματικό στρες προέβλεψαν θετικά η ματαίωση, η πολλαπλότητα του ρόλου και η απορρόφηση και αρνητικά η ψυχική ανθεκτικότητα και η ικανοποίηση συμπόνιας. Την επαγγελματική εξουθένωση προέβλεψαν θετικά οι υπερβολικές απαιτήσεις του πλαισίου και αρνητικά η επαρκής διοικητική υποστήριξη, ο χρόνος για επαγγελματική ανάπτυξη, η ικανοποίηση συμπόνιας και η ψυχική ανθεκτικότητα. Η σχέση μεταξύ της ανθεκτικότητα και της επαγγελματικής δέσμευσης διαμεσολαβείται μερικώς από το δευτερογενές τραυματικό στρες, την επαγγελματική εξουθένωση και την ικανοποίηση συμπόνιας. Επίσης, οι Σχολικοί Ψυχολόγοι ανέφεραν ότι αφιερώνουν τον περισσότερο χρόνο τους σε ατομικές συνεδρίες με μαθητές και σε συμβουλευτική γονέων, ενώ λιγότερος χρόνος διατίθεται σε προγράμματα παρέμβασης στην τάξη. Τα προβλήματα συμπεριφοράς και οι συναισθηματικές δυσκολίες αναφέρονται ως τα κυρίαρχα ζητήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν στο σχολικό περιβάλλον, ενώ η έλλειψη πόρων και οι αυξημένες απαιτήσεις θεωρούνται ως σημαντικά εμπόδια στην άσκηση του έργου τους. Η ενδυνάμωση αυτών των επαγγελματιών μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων μπορεί να βελτιώσει την επαγγελματική τους αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών προς τη σχολική κοινότητα.

ID:21000 | Δοκιμασία Αναγνωστικής Ταχύτητας και Κατανόησης: Η επίδραση των δημογραφικών παραγόντων

Παναγιώτα - Ραφαηλία Μπουρτσουκλή, Γεωργία Αγγελοπούλου[1], Χρυσαυγή Παναγιώτου[1], Δημήτριος Κασελίμης[2], Κώστας Πόταγας[1], Ιωάννης Ζαλώνης[3]

[1] Α' Νευρολογική, Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

[2] Α' Νευρολογική, Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών & Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

[3] Ά Νευρολογική, Α' Νευρολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Αθήνα

Η ανάγνωση είναι μία αυτοματοποιημένη διεργασία για τους υγιείς ενήλικες, οι οποίοι διαβάζουν κείμενα με ταχύτατα, ακρίβεια και την κατάλληλη προσωδία, κατανοώντας παράλληλα το νόημα. Οι επίκτητες διαταραχές στην ανάγνωση συνιστούν σύμπτωμα μίας συστάδας γλωσσικών ελλειμμάτων και εμφανίζονται κυρίως μετά από εγκεφαλικό επεισόδιο αλλά συναντώνται και σε νευροεκφυλιστικές νόσους. Στην Ελλάδα, τα υπάρχοντα νευροψυχολογικά εργαλεία αξιολογούν την ανάγνωση σε επίπεδο λέξης ενώ δεν υπάρχουν τεστ για ενήλικες, που να εκτιμούν τη μεγαλόφωνη ανάγνωση και κατανόηση σε επίπεδο κειμένου.

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η δημιουργία μίας νέας αναγνωστικής συστοιχίας για την αξιολόγηση Ελλήνων ενηλίκων ασθενών. Πιο συγκεκριμένα: 1) να αξιολογηθεί η επίδραση των δημογραφικών παραγόντων, όπως το φύλο, η ηλικία και τα έτη τυπικής εκπαίδευσης στην αναγνωστική ταχύτητα και την κατανόηση του γραπτού λόγου και 2) να διερευνηθεί η σχέση της αναγνωστικής ικανότητας με άλλους νοητικούς τομείς, Για αυτό το σκοπό χορηγήθηκε μία συστοιχία με αναγνωστικές, γλωσσικές και επιτελικές δοκιμασίες σε δείγμα 105 υγιών ενηλίκων από τρεις διαφορετικές αστικές και μη γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας. Τα αποτελέσματα έδειξαν σημαντική επίδραση της εκπαίδευσης και της ηλικίας, όχι όμως του φύλου. Το υψηλό μορφωτικό επίπεδο και η μικρότερη ηλικία συνδέονται με ταχύτερο χρόνο ανάγνωσης και λιγότερο χρόνο για τη συμπλήρωση των προτάσεων και των ερωτήσεων κατανόησης του κειμένου. Επιπλέον, η αναγνωστική επίδοση εμφανίζει σημαντικές συσχετίσεις με τις επιδόσεις σε δοκιμασίες επιτελικού τύπου, λεξιλογίου και φωνημικής λεκτικής ευχέρειας. Η χρησιμότητα της δοκιμασίας έγκειται στο γεγονός ότι είναι το πρώτο κλινικό εργαλείο στην Ελλάδα το οποίο αξιολογεί όχι μόνο την αναγνωστική ευχέρεια σε επίπεδο λέξης, αλλά συγχρόνως παρέχει δεδομένα για την αναγνωστική κατανόηση σε επίπεδο κειμένου για ενήλικες. Συνεπώς, δύναται να αξιοποιηθεί στην κλινική πράξη για να διερευνηθούν εκτενέστερα τα ελλείμματα σε διάφορες νευρολογικές οντότητες.

ID:21001 | Ο ρόλος του γονεϊκού δεσμού στην εγγύτητα και σύνδεση με τους σημαντικούς άλλους κατά την ενήλικη ζωή

Αριάδνη Τσακού[1], **Παναγιώτης Παρπόττας**
[1] *Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κύπρος*
[2] *Επίκουρος Καθηγητής, Συμβουλευτική Ψυχολογία, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κύπρος*

Ως γονεϊκός δεσμός (parental bonding), ορίζεται η συνεισφορά των γονέων στη σχέση με το παιδί τους και αναφέρεται στην ικανότητά τους για συναισθηματικό και συμπεριφορικό συντονισμό και διαθεσιμότητα στο παιδί και τις ανάγκες του για φροντίδα και προστασία. Από τη βιβλιογραφία, έχει αναδειχθεί ποικιλοτρόπως η ζωτική σημασία αυτής της συνεισφοράς στην κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη και ζωή του παιδιού, αλλά και μακροπρόθεσμα, του μελλοντικού ενήλικα. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση του ρόλου του γονεϊκού δεσμού στην εγγύτητα και σύνδεση του ατόμου με σημαντικούς άλλους κατά την ενήλικη ζωή, αντλώντας δεδομένα από δείγμα 230 ελληνόφωνων ενηλίκων με μέσο όρο ηλικίας τα 29 έτη. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν την Κλίμακα Γονεϊκού Δεσμού (PBI), την Αναθεωρημένη Κλίμακα Βιωμάτων στις Κοντινές Σχέσεις (ECR-R), την Κλίμακα Κοινωνικής Οικειότητας της Miller (MSIS), την Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Wong & Law (WLEIS), όπως και ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο δημογραφικών στοιχείων. Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις (από $p < 0,01$ έως $p < 0,001$) τόσο για τον μητρικό όσο και για τον πατρικό δεσμό με τις διαστάσεις του ενήλικου δεσμού, την κοινωνική οικειότητα και τη συναισθηματική νοημοσύνη. Συγκεκριμένα, η μητρική και η πατρική φροντίδα συσχετίστηκαν αρνητικά με τον ανασφαλή ενήλικο δεσμό (από *rho*= -0,409 έως *rho*= -0,464) και θετικά με την κοινωνική οικειότητα και συναισθηματική νοημοσύνη (από *rho*= 0,229 έως *rho*=0,286), ενώ η μητρική και η πατρική υπερπροστασία συσχετίστηκαν θετικά με τον ανασφαλή δεσμό (από *rho*=0,308 έως *rho*=0,368) και αρνητικά με την κοινωνική οικειότητα και συναισθηματική νοημοσύνη (από *rho*= -0,186 έως *rho*= -0,280). Συμπερασματικά, οι υψηλά φροντιστικές γονεϊκές συμπεριφορές ανατροφής συνδέθηκαν με μεγαλύτερη ασφάλεια στον ενήλικο δεσμό, υψηλότερα επίπεδα κοινωνικής οικειότητας και συναισθηματικής νοημοσύνης και, κατ' επέκταση, με πιο υγιή εγγύτητα και ποιοτική σύνδεση με τους σημαντικούς άλλους στην ενήλικη ζωή, ενώ το αντίθετο ίσχυσε για τις γονεϊκές συμπεριφορές που διακρίνονταν από υψηλή υπερπροστασία.

Λέξεις κλειδιά: *γονεϊκός δεσμός, εγγύτητα, σύνδεση, ενήλικος δεσμός, κοινωνική οικειότητα, συναισθηματική νοημοσύνη*

ID:21002 | Αναδεικνύοντας την οπτική των παιδιών στην ψυχολογική έρευνα και κλινική πράξη: Κατασκευή και ερευνητική εφαρμογή ενός προβολικού τεστ συμπλήρωσης ιστοριών για παιδιά

Ευαγγελία Μαρκοπούλου, Ελευθερία Σούρμπα, Αναστασία Ριζά, Κωνσταντίνα Ποτέα, Βασιλική-Λίσσυ Κανελλοπούλου
Εργαστήριο Κλινικής Έρευνας: Υποκειμενικότητα και Κοινωνικός Δεσμός του Ε.Κ.Π.Α., Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση της κατασκευής και προσαρμογής στον ελληνικό πληθυσμό ενός προβολικού εργαλείου συμπλήρωσης ιστοριών για παιδιά 3-12 ετών καθώς και της αξιοποίησης του στην ψυχολογική έρευνα. Το εργαλείο αναπτύχθηκε από το Εργαστήριο Κλινικής Έρευνας: Υποκειμενικότητα και Κοινωνικός Δεσμός του Ε.Κ.Π.Α., με βάση τη μετάφραση, συγκερασμό και προσαρμογή των ιστοριών δυο γαλλόφωνων προβολικών δοκιμασιών συμπλήρωσης ιστοριών, της Δοκιμασίας των Μύθων της L. Düss και του Τεστ των Ιστοριών της J. Royer. Προστέθηκαν επίσης νέες ιστορίες που αφορούν σύγχρονα ζητήματα, καλύπτοντας τα βασικά αναπτυξιακά-συγκρουσιακά στάδια και σύνθετα θέματα της παιδικής ζωής στη σύσταση και στη δυναμική της οικογένειας. Η μεθοδολογία περιέλαβε μεταφράσεις, αντίστροφη μετάφραση, εξάλειψη θεματικών επικαλύψεων, σχεδιασμό ιστοριών που προσεγγίζουν τους στόχους και χορήγηση του σε ελληνόφωνα παιδιά τριών ηλικιακών ομάδων (συμπεριλαμβανομένων ειδικών ομάδων). Τα πρώτα αποτελέσματα δείχνουν ότι το τεστ λειτουργεί σε παιδιά άνω των 4 ετών, ότι οι απαντήσεις των παιδιών αντιστοιχούν στον στόχο που έχει τεθεί εξαρχής για την κάθε ιστορία και ότι υποδεικνύουν προβληματικές που ενδέχεται να εντοπιστούν και σε άλλες ιστορίες. Όσον αφορά την αξιοποίηση του στην ψυχολογική έρευνα το προβολικό αυτό εργαλείο χρησιμοποιείται στο παρόν σε έρευνες που αφορούν το βίωμα παιδιών-θυμάτων της κακοκαιρίας Daniel σε πλημμυροπαθείς περιοχές της Θεσσαλίας και παιδιών με νεοπλασίες. Ειδικότερα, χορηγείται ένας αριθμός ιστοριών συμπληρωματικά με άλλες μεθόδους έρευνας (όπως η ημιδομημένη συνέντευξη και το παιδικό ιχνογράφημα), έτσι ώστε να συγκριθεί ο τρόπος με τον οποίο τα παιδιά βιώνουν τραυματικά γεγονότα, το φόβο, τα όσα συμβαίνουν στην οικογένεια, αλλά και τον εαυτό τους, και τους άλλους μέσω του τεστ. Από τις έρευνες φάνηκε ότι η προσέγγιση του βιώματος των παιδιών μέσα από ιστορίες, που είναι οικείος τρόπος για εκείνα, προσφέρει ερευνητικά μια άρτια εικόνα αλλά ταυτόχρονα μπορεί να λειτουργήσει και θεραπευτικά, επιτρέποντας την ψυχική επεξεργασία των όσων βιώνουν, με έναν εμμεσο και άρα λιγότερο απειλητικό τρόπο.

ID:21006 | Η σχέση της αυτοαποτελεσματικότητας με την ψυχική υγεία φοιτητών/τριών με και χωρίς Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες και ο διαμεσολαβητικός ρόλος της διεκδικητικότητας

Βαρβάρα Παντελαίου, Φαίη Αντωνίου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)

Κατά τη διάρκεια της φοιτητικής περιόδου, οι νεαροί ενήλικες βιώνουν μια σειρά από προκλήσεις και αλλαγές σε διάφορους τομείς, όπως τον συναισθηματικό, τον κοινωνικό, τον ακαδημαϊκό και τον εργασιακό με σημαντικό αντίκτυπο στην ψυχική τους υγεία. Ωστόσο, τα υψηλά επίπεδα αυτοαποτελεσματικότητας και διεκδικητικότητας μπορεί να λειτουργήσουν προστατευτικά στις αρνητικές επιπτώσεις αυτών των αλλαγών, σε φοιτητές/τριες με και χωρίς Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (ΕΜΔ), καθώς σχετίζονται με λιγότερα συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης. Η παρούσα μελέτη στοχεύει στην διερεύνηση των σχέσεων ανάμεσα στην αυτοαποτελεσματικότητα, την διεκδικητικότητα και την ψυχική υγεία (άγχος και κατάθλιψη) νεαρών ενηλίκων φοιτητών/τριών με και χωρίς ΕΜΔ. Για τον σκοπό αυτό 81 φοιτητές/τριες (συμπεριλαμβανομένων 10 με ΕΜΔ), 29 άνδρες (35,8%) και 52 γυναίκες (64,2%) από τέσσερις σχολές δύο πανεπιστημίων της Αθήνας και ηλικίας 18-25 ετών (Μ.Ο= 20,89, Τ.Α= 1,41) συμπλήρωσαν το Τεστ Σιωπηρής Ευχέρειας (ΤΣΕ) και το Τεστ Γενικής Νοητικής Ικανότητας (GAMA-25) για την επιβεβαίωση ύπαρξης ΕΜΔ και έπειτα την κλίμακα αυτο-αναφοράς ΕΜΔ, την κλίμακα Γενικευμένης Αυτοαποτελεσματικότητας, την κλίμακα Αντιλαμβανόμενου Στρες, την κλίμακα Διεκδικητικότητας του Rathus και την κλίμακα Κατάθλιψης του Beck. Από τα αποτελέσματα των αναλύσεων φάνηκε ότι τα υψηλά επίπεδα αυτοαποτελεσματικότητας και διεκδικητικότητας σχετίζονται θετικά και προβλέπουν τα επίπεδα κατάθλιψης, ενώ η διεκδικητικότητα σχετίζεται αρνητικά με τα επίπεδα αντιλαμβανόμενου στρες στο συνολικό δείγμα. Έπειτα, υψηλά επίπεδα αυτοαποτελεσματικότητας σχετίζονται με υψηλά επίπεδα διεκδικητικότητας και δη η διεκδικητικότητα λειτουργεί διαμεσολαβητικά στη σχέση ανάμεσα στην αυτοαποτελεσματικότητα και τα καταθλιπτικά συμπτώματα στο συνολικό δείγμα. Ωστόσο, δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα για τη σχέση των εν λόγω μεταβλητών στο δείγμα φοιτητών/τριών με ΕΜΔ. Τα ευρήματα αυτά υποδεικνύουν τον ρόλο της αυτοαποτελεσματικότητας και της διεκδικητικότητας στην ρύθμιση των καταθλιπτικών συμπτωμάτων των φοιτητών/τριών και μπορούν να αποτελέσουν έναυσμα για την δημιουργία προγραμμάτων συμβουλευτικής παρέμβασης, ψυχοεκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων που θα στοχεύουν στην πρόληψη προβλημάτων ψυχικής υγείας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής νεαρών ενηλίκων φοιτητών/τριών.

ID:21007 | Το παράδειγμα του Κέντρου Κοινότητας Δήμου Μαλεβιζίου για τη διαμόρφωση υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης

Εμμανουήλ Παπαστεφανάκης
Κέντρο Κοινοτητας, Δήμος Μαλεβιζίου

Τα Κέντρα Κοινότητας (ΚΚ) συνιστούν δομές που λειτουργούν σε πλαίσιο Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ως υπηρεσίες πρώτης υποδοχής. Τα ΚΚ θεσμοθετήθηκαν με νομοθεσία το 2016 ενώ οι ελάχιστες προδιαγραφές λειτουργίας τους ανα-διαμορφώθηκαν σε Κοινή Υπουργική Απόφαση η οποία εκδόθηκε το 2019 (ΦΕΚ Β 1344/19.04.2019). Σχεδιάστηκαν για να παρέχουν ολιστική υποστήριξη στους κατοίκους των οικείων Δήμων, μέσα από την παροχή μεγάλου φάσματος υπηρεσιών. Βάσει νομοθεσίας οι υπηρεσίες των ΚΚ διακρίνονται σε υποχρεωτικές (Υποδοχή – Ενημέρωση – Υποστήριξη των πολιτών) και ενδεικτικές μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται υπηρεσίες όπως «παροχή συμβουλευτικής ψυχοκοινωνικής στήριξης σε παιδιά, ενήλικες και οικογένειες». Η παρουσίαση αυτή αξιοποιεί το παράδειγμα του ΚΚ Δήμου Μαλεβιζίου, ως μελέτη περίπτωσης για την διαμόρφωση υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε επίπεδο ΟΤΑ.
Το ΚΚ Δήμου Μαλεβιζίου αποτελεί δομή που λειτουργεί από το Μάρτιο του 2016 με αρχική στελέχωση από μία κοινωνική λειτουργό κι έναν ψυχολόγο. Στην τρέχουσα σύνθεσή του έχουν προστεθεί μία ακόμα κοινωνική λειτουργός και μια πολιτισμική διαμεσολαβήτρια. Το ΚΚ Δήμου Μαλεβιζίου δέχεται σχεδόν καθημερινά αιτήματα για ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Αυτά προέρχονται συνηθέστερα από τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους (βασική προϋπόθεση να είναι κάτοικοι του Δήμου), από άλλες υπηρεσίες σε επίπεδο δήμου, περιφέρειας ή επικράτειας ενώ συχνά αφορούν και εισαγγελικές παραγγελίες. Τα αιτήματα υποστηρίζονται είτε μεμονωμένα από τον ψυχολόγο, είτε μέσω διεπιστημονικής παρέμβασης από ψυχολόγο και κοινωνική λειτουργό. Ανάλογα με τη φύση των αιτημάτων πραγματοποιείται συνεργασία με άλλες υπηρεσίες σε επίπεδο δήμου ή περιφέρειας (π.χ., Βοήθεια στο Σπίτι, ΤΟΜΥ, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Νοσοκομεία). Επιπλέον, το ΚΚ είναι φορέας υποδοχής κι αιτημάτων που αφορούν εκδηλώσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε θέματα σχετικά με την ψυχική υγεία.
Στην παρουσίαση αυτή συζητιέται ο τρόπος με τον οποίο παρέχονται οι προαναφερθείσες υπηρεσίες, δυσκολίες που έχουν αναδειχθεί με την πάροδο των ετών αλλά και δυναμικές συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών. Συμπερασματικά, η παρουσίαση αυτή αναδεικνύει την αναγκαιότητα της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης.

ID:21008 | Εργασιακή δέσμευση σχολικών φυσικοθεραπευτών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης: Ο ρόλος του σχολικού κλίματος και της αυτοαποτελεσματικότητας

Μαρία Κορφιά[1], **Θάνος Τουλούπης**
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος

Η παρούσα έρευνα μελέτησε τον βαθμό εργασιακής δέσμευσης των σχολικών φυσικοθεραπευτών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) που εργάζονται ως Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΕΕΠ). Παράλληλα, εξετάστηκε ο προβλεπτικός ρόλος του αντιλαμβανόμενου σχολικού κλίματος και της αίσθησης αυτοαποτελεσματικότητας απέναντι στην εργασιακή δέσμευση των φυσικοθεραπευτών. Συνολικά, 118 φυσικοθεραπευτές (75% γυναίκες) από όλη την Ελλάδα, εργαζόμενοι σε σχολεία ειδικής αγωγής της πρωτοβάθμιας (54%) και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (46%), συμπλήρωσαν κλίμακες αυτο-αναφοράς σχετικές με τις υπό μελέτη μεταβλητές (εργασιακή δέσμευση, σχολικό κλίμα, αυτοαποτελεσματικότητα). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η εργασιακή δέσμευση των φυσικοθεραπευτών κυμαίνεται σε επίπεδα άνω του μέσου όρου, ανεξαρτήτως φύλου. Παράλληλα, οι διαστάσεις του αντιλαμβανόμενου σχολικού κλίματος που αφορούσαν, πρωτίστως, τη συνεργασία με τους συναδέλφους και, δευτερευόντως, την εφαρμογή εκπαιδευτικών/θεραπευτικών καινοτομιών στο σχολείο αλλά και τις σχέσεις με τους μαθητές φάνηκε να προβλέπουν θετικά την εργασιακή δέσμευση των φυσικοθεραπευτών (αφοσίωση, απορρόφηση). Επιπροσθέτως, η αίσθηση αυτοαποτελεσματικότητας των φυσικοθεραπευτών, πρωτίστως, ως προς την συνεργασία με τους συναδέλφους και τους γονείς των μαθητών και την εξασφάλιση πειθαρχίας και, δευτερευόντως, ως προς την κινητοποίηση των μαθητών και την εφαρμογή εκπαιδευτικών προσαρμογών φάνηκε να προβλέπουν εξίσου θετικά την εργασιακή δέσμευση των φυσικοθεραπευτών (αφοσίωση, απορρόφηση). Τα ευρήματα υποδηλώνουν την αναγκαιότητα εντατικοποίησης επιμορφωτικών και συμβουλευτικών δράσεων, με σκοπό την ενδυνάμωση συγκεκριμένων διαστάσεων του σχολικού κλίματος σε σχολικές δομές ΕΑΕ και της αυτοαποτελεσματικότητας των σχολικών φυσικοθεραπευτών ΕΑΕ. Οι εν λόγω προτεινόμενες δράσεις δύναται να συμβάλλουν στην εργασιακή δέσμευση των σχολικών φυσικοθεραπευτών ΕΑΕ.

ID:21011 | Εξερευνώντας τη Κατανάλωση Αλκοόλ στο Διαδίκτυο: Έμφυλες Επιτελέσεις και Κοινωνικές Δυναμικές

Μαρία Ξεπαπαδάκη
Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών (πλέον Φιλοσοφίας), Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο

Η παρούσα έρευνα ασχολείται με την κατανάλωση αλκοόλ στην Κρήτη, εστιάζοντας στις κοινωνικές ταυτότητες και αναπαραστάσεις που διαμορφώνονται και επαναδιαπραγματεύονται γύρω από αυτήν, σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο πολιτισμικό πλαίσιο. Η κατανάλωση πλέον προβάλλεται διαδικτυακά, μέσα από ένα πολιτισμικό πρίσμα που καθιστά το αλκοόλ ως αναγκαία συνθήκη εορτής και συμποσιασμού, ενώ ταυτόχρονα τα άτομα διαπραγματεύονται την ταυτότητά τους. Η κατανάλωση, παλαιότερα εστίαζε στην επικοινωνία μεταξύ των παρευρισκόμενων, ενώ τώρα, η ανάρτηση στα μέσα, διευρύνει το κοινό που απευθύνονται οι χρήστες. Σκοπός της έρευνας, ήταν η εξέταση του σχετικού με τη κατανάλωση, περιεχομένου και οι λειτουργίες που επιτελούνται. Το υλικό συλλέχθηκε, από το Facebook και το Instagram, από ενεργά και δημόσια προφίλ ενήλικων ατόμων κρητικής καταγωγής. Στο σύνολο,721 δημοσιεύσεις, φωτογραφίες, βίντεο και stories, ταξινομήθηκαν και έπειτα υποβλήθηκαν σε θεματική ανάλυση (Braun & Clarke, 2006).Αναδείχθηκαν δύο θεματικοί άξονες. Ο πρώτος αφορά το αλκοόλ ως κοινωνικότητα, όπου προβάλλεται ως μία ευχάριστη διαδικασία, τρόπο κοινωνικοποίησης των ατόμων και τοποθέτησης τους μέσα στο κοινωνικό περιβάλλον. Κάθε αρνητικό στοιχείο αποκρύπτεται, η έκφραση χαρά/ενθουσιασμού, τα πλαίσια και περιστάσεις του συμποσιασμού που προβάλλονται, επικοινωνούν στους άλλους, πως η κατανάλωση είναι πάντα θετική συνθήκη. Αναπαράγουν κοινωνικές νόρμες που θέτουν το αλκοόλ ως αποδεκτό και μέρος της καθημερινότητας.Ο δεύτερος άξονας αφορά τις έμφυλες επιτελέσεις,όπου οι άνδρες προβάλλουν την κατανάλωση ως στοιχείο αρρενωπότητας, δύναμης και κύρους, ενώ εκφράζουν συναισθήματα σε περιστάσεις συμποσιασμού χωρίς κοινωνικές συνέπειες. Οι γυναίκες επαναδιαπραγματεύονται τη σχέση τους με το αλκοόλ, προβάλλοντας θηλυκότητα και έλεγχο, ενώ υιοθετούν ανδρικές πρακτικές χωρίς να υπερβαίνουν τα όρια της έμφυλης ταυτότητας. Στα κοινωνικά δίκτυα διαμορφώνονται σχέσεις εξουσίας και ρόλοι που ενισχύουν την κατανόηση της κατανάλωσης ως εργαλείο κοινωνικής ταυτότητας και διαπραγμάτευσης φύλου.Οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης προσφέρουν νέα προοπτική στην κατανάλωση αλκοόλ, καθώς οι χρήστες δεν δημιουργούν μόνο περιεχόμενο, αλλά αναδιαμορφώνουν τις προσωπικές και κοινωνικές τους ταυτότητες, αποτυπώνοντας αντιλήψεις και νόρμες γύρω από αυτήν.

ID:21012 | Η Συμβολή των προσωποκεντρικών στάσεων της συντονίστριας σε μια θετική ψυχολογική παρέμβαση για την ενίσχυση της ευζωΐας μαθητών δημοτικού με οικογενειακές ψυχολογικές οικονομικές δυσκολίες

Χριστίνα Τάσση, Ανδρέας Μπρούζος
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης/Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η σημασία μιας ισχυρής σχέσης μεταξύ των μελών μιας ομάδας και του συντονιστή αναγνωρίζεται ως κρίσιμος παράγοντας για την προώθηση θετικών αλλαγών στα μέλη στο πλαίσιο της συμβουλευτικής και της ψυχοθεραπείας. Παρά τη σημασία αυτής της σχέσης, περιορισμένες είναι οι ερευνητικές προσπάθειες που εξετάζουν τα χαρακτηριστικά της στο σχολικό περιβάλλον, ιδιαίτερα σε παρεμβάσεις θετικής ψυχολογίας για παιδιά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν 270 μαθητές της ΣΤ΄ τάξης ($M.O._{ηλικίας}$=11.07, *T.A.*=.26), οι οποίοι κατανεμήθηκαν σε πειραματική ομάδα (n=145) και ομάδα ελέγχου (n=125). Οι συμμετέχοντες προέρχονταν από οικογένειες που αντιμετώπιζαν ψυχολογικές οικονομικές δυσκολίες. Η παρέμβαση αξιολογήθηκε σε τρία στάδια: δύο εβδομάδες πριν την έναρξη, δύο εβδομάδες μετά την ολοκλήρωσή της, και δύο μήνες αργότερα, χρησιμοποιώντας κλίμακες αυτοαναφοράς που κατέγραψαν δείκτες συναισθηματικών και συμπεριφορικών προβλημάτων, θετικών και αρνητικών συναισθημάτων, ικανοποίησης από τη ζωή και ψυχολογικής ευζωίας. Η πειραματική ομάδα, επιπλέον, συμπλήρωσε το Ερωτηματολόγιο Σχέσεων Barrett-Lennard κατά τη διάρκεια της δεύτερης συνεδρίας και μετά την παρέμβαση, προκειμένου να αξιολογηθεί η αντίληψή τους για τις προσωποκεντρικές στάσεις της συντονίστριας. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές της πειραματικής ομάδας ανέφεραν σημαντική βελτίωση στις αντιλήψεις τους για την υποστηρικτική στάση της συντονίστριας. Παράλληλα, παρατηρήθηκαν αποκλειστικά στην πειραματική ομάδα, μειωμένα συναισθηματικά και συμπεριφορικά προβλήματα, λιγότερα αρνητικά συναισθήματα και αυξημένα θετικά συναισθήματα. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες ανέφεραν υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης από τη ζωή και ψυχολογικής ευζωίας. Οι αλλαγές αυτές συνδέθηκαν με την αντιληπτή ποιότητα της σχέσης τους με τη συντονίστρια, καταδεικνύοντας ότι οι διευκολυντικές, προσωποκεντρικές στάσεις της συντονίστριας συνέβαλαν ουσιαστικά στην επιτυχία της παρέμβασης.
Συμπερασματικά, τα ευρήματα καταδεικνύουν τη σημασία των προσωποκεντρικών στάσεων των συντονιστών για την επιτυχία των παρεμβάσεων θετικής ψυχολογίας σε παιδιά των οποίων οι οικογένειες αντιμετωπίζουν ψυχολογικές οικονομικές προκλήσεις, αναδεικνύοντας σημαντικές προοπτικές για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας παρεμβάσεων σε εκπαιδευτικά πλαίσια.

ID:21013 | Πώς συνεισφέρει η επιστήμη της Ψυχολογίας στη Λογοθεραπεία; Προσεγγίσεις στις νευροαναπτυξιακές διαταραχές με ελλείμματα προφορικού λόγου

Σταυρούλα Σταυρακάκη[1], Παπαηλιού Χριστίνα[2], Γεωργία Ανδρέου[3]
[1] Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ
[2] Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Στρογγυλή Τράπεζα
[3] Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα

Γενική Περίληψη
Πώς συνεισφέρει η επιστήμη της Ψυχολογίας στη Λογοθεραπεία; Προσεγγίσεις στις νευροαναπτυξιακές διαταραχές με ελλείμματα προφορικού λόγου

Οργανώτρια: **Σταυρούλα Σταυρακάκη**
Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Πρόεδρος: **Χριστίνα Φ. Παπαηλιού**
Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα

Η παρούσα στρογγυλή τράπεζα εξετάζει τη συνεισφορά της Επιστήμης της Ψυχολογίας στη λογοθεραπευτική πράξη υπό το πρίσμα των μεθόδων (διαφορο)διάγνωσης και παρεχόμενης αγωγής λόγου σε άτομα με νευροαναπτυξιακές διαταραχές, τα οποία παρουσιάζουν ελλείμματα στον προφορικό λόγο. Καταρχάς, επισημαίνεται ο σύνθετος χαρακτήρας της λογοθεραπευτικής παρέμβασης, η οποία προϋποθέτει σαφή διάγνωση και σύγχρονες, αποτελεσματικές μεθόδους παρέμβασης. Στα πλαίσια αυτά, θεωρείται κρίσιμος ο ρόλος της Ψυχολογίας και εξετάζεται η συμβολή της ως εξής: Αφενός στην ανάπτυξη ψυχοδιαγνωστικών εργαλείων και αφετέρου στη διαγνωστική διαδικασία, τόσο για τον εντοπισμό γλωσσικών, επικοινωνιακών αλλά και γνωστικών ελλειμμάτων. Επιπροσθέτως, αναλύεται η συμβολή μεθόδων παρέμβασης στη λογοθεραπεία, οι οποίες (μέθοδοι) εκκινούν από την επιστημονική παράδοση της Νευροψυχολογίας, Γνωστικής Ψυχολογίας και Ψυχογλωσσολογίας. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται παρεμβάσεις για τις επιτελικές λειτουργίες και τη λεκτική βραχύχρονη και εργαζόμενη μνήμη σε παιδιά με νευροαναπτυξιακές διαταραχές και ελλείμματα προφορικού λόγου αλλά και ψυχογλωσσολογικές παρεμβάσεις που στοχεύουν στην αντιμετώπιση γλωσσικών δυσκολιών. Τέλος, επισημαίνεται η ανάγκη της σύζευξης και διεπιστημονικής συνέργειας ειδικών από τους κλάδους της Ψυχολογίας και της Λογοθεραπείας για τη διαμόρφωση αποτελεσματικών προγραμμάτων παρέμβασης. Παράλληλα επιχειρείται κριτική αποτίμηση των θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων που έχουν αναφερθεί, καθώς και εκτίμηση του παρόντος βαθμού συνέργειας των συναφών αυτών επιστημών.

Επιμέρους Περιλήψεις

Λογοθεραπεία: Η πρό(σ)κληση της Ψυχολογίας για την αξιολόγηση και την παρέμβαση

Αναστασία Νούσια
Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Καλαμάτα

Η Λογοθεραπεία είναι μια νέα σχετικά ειδικότητα και αποσκοπεί όχι μόνο στη βελτίωση της ομιλίας (άρθρωση των φωνημάτων) ενός ατόμου αλλά κυρίως στη βελτίωση της επικοινωνίας (λεκτική και μη λεκτική) με σκοπό την αλληλεπίδραση με το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο. Οι παράγοντες που συνθέτουν την λεκτική επικοινωνία είναι τόσο γλωσσικοί όσο και γνωστικοί με άμεση αλληλεξάρτηση μεταξύ τους. Συγκεκριμένα, έρευνες έχουν δείξει ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των γλωσσικών ικανοτήτων (π.χ. εκφραστικό και αντιληπτικό λεξιλόγιο, σύνταξη) και των εκτελεστικών λειτουργιών (πχ. φωνολογική και εργαζόμενη λεκτική μνήμη) τόσο σε παιδιά τυπικής ανάπτυξης όσο και σε παιδιά με νευροαναπτυξιακές διαταραχές (Penke et al., 2020· Talli, & Stavrakaki, 2020). Είναι απαραίτητο, λοιπόν, να κατανοήσουμε ότι η μελέτη της αντίληψης της γλώσσας και του λόγου είναι στενά συνδεδεμένη με τα πεδία της φωνολογίας και της φωνητικής στη γλωσσολογία καθώς και με την αντίληψη και μνήμη στη γνωστική ψυχολογία. Μια πρόσφατη μελέτη (Hallin, & Partanen, 2024) αναφέρει ότι είναι απαραίτητη η συνεχής ενημέρωση των λογοθεραπευτών, η ανάγκη διεπιστημονικής προσέγγισης και η εφαρμογή μεθόδων αξιολόγησης και παρέμβασης από άλλους επιστημονικούς κλάδους για να περιορισθούν τα κενά που παρατηρούνται τόσο στην αξιολόγηση όσο και στην παρέμβαση με αποτέλεσμα να μην οδηγούμαστε σε λανθασμένες διαγνώσεις και κατ' επέκταση σε μη αποτελεσματικές παρεμβάσεις.
Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η λογοθεραπευτική πράξη είναι ένα πολυπαραγοντικό εγχείρημα, το οποίο προϋποθέτει την αξιολόγηση πολλών ανώτερων γνωστικών λειτουργιών για σαφή διάγνωση και σύγχρονες, αποτελεσματικές μεθόδους παρέμβασης. Για τον λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητη η συνέργεια με κλάδους της Ψυχολογίας, που επικεντρώνουν στην ανάπτυξη έγκυρων διαγνωστικών εργαλείων για την αξιολόγηση των γνωστικών λειτουργιών αλλά και μελετούν των γνωστικό φαινότυπο των νευροαναπτυξιακών διαταραχών

Ο ρόλος της ψυχολογικής αξιολόγησης στη λογοθεραπευτική παρέμβαση

Χριστίνα Φ. Παπαηλιού
Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα

Η καθυστέρηση στην ανάπτυξη της γλώσσας αποτελεί την πιο συχνή αιτία παραπομπής των νηπίων σε ειδικό. Με βάση την -για χρόνια κρατούσα- άποψη ότι τα προβλήματα στην ανάπτυξη της γλώσσας εντοπίζονται αποκλειστικά στον συγκεκριμένο τομέα, συστήνεται συνήθως στους γονείς/κηδεμόνες να απευθύνονται σε λογοθεραπευτή/τρια. Ωστόσο, την τελευταία δεκαετία τα ερευνητικά ευρήματα δείχνουν ότι η σε ένα σημαντικό ποσοστό των περιπτώσεων η καθυστέρηση στη γλωσσική ανάπτυξη αποτελεί σύμπτωμα μιας υποκείμενης νευροαναπτυξιακής διαταραχής. Ειδικότερα, φαίνεται ότι ορισμένα νήπια με

γλωσσική καθυστέρηση παρουσιάζουν δυσκολίες παρόμοιες με αυτές που εκδηλώνουν τα παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), όπως ελλείμματα στη μίμηση, τον αλληλοσυντονισμό της προσοχής, το λειτουργικό παιχνίδι, το συμβολικό παιχνίδι και την κατανόηση και παραγωγή λεξιλογίου. Σε άλλες περιπτώσεις νήπια με γλωσσική καθυστέρηση παρουσιάζουν πρώιμες ενδείξεις Διαταραχής Ελλειμματικής Προσοχής – Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ), όπως περιορισμένο εύρος προσοχής, ελλείμματα στη λεπτή και την αδρή κινητικότητα και προβλήματα αυτορρύθμισης του συναισθήματος. Η ΔΑΦ και η ΔΕΠ-Υ αποτελούν τις πιο συχνά διαγνωσμένες νευροαναπτυξιακές διαταραχές και χαρακτηρίζονται μεταξύ άλλων, από σοβαρά ελλείμματα στη γλωσσική ανάπτυξη που εντοπίζονται κυρίως στους τομείς της σημασιολογίας και της φωνολογίας αντίστοιχα. Τα ευρήματα αυτά φαίνεται ότι οδηγούν σε μια νέα προσέγγιση παρέμβασης, σύμφωνα με την οποία η αξιολόγηση των νηπίων που παρουσιάζουν γλωσσική καθυστέρηση θα πρέπει να πραγματοποιείται από διεπιστημονική ομάδα, ώστε να διαπιστώνεται τυχόν υποκείμενη νευροαναπτυξιακή διαταραχή. Στις περιπτώσεις αυτές η λογοθεραπεία θα πρέπει να προσαρμόζεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της γλωσσικής ανάπτυξης που προσδιορίζονται από τη νευροαναπτυξιακή διαταραχή και να συνδυάζεται με ψυχολογική παρέμβαση που θα έχει ως στόχο την αντιμετώπιση των πυρηνικών χαρακτηριστικών της νευροαναπτυξιακής διαταραχής, από τα οποία συνήθως εκπορεύονται τα προβλήματα στη γλωσσική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσονται εργαλεία αξιολόγησης της πρώιμης ανάπτυξης επικοινωνιακών και γλωσσικών ικανοτήτων, τα οποία παράλληλα συνδράμουν στον εντοπισμό πρώιμων ενδείξεων νευροαναπτυξιακών διαταραχών.

Νευροψυχολογική Αξιολόγηση Επιτελικών Λειτουργιών σε νευροαναπτυξιακές διαταραχές και εφαρμογές σε προγράμματα παρέμβασης: Το παράδειγμα της Διαταραχής Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας

Ελένη Αρετούλη & Βασιλική Μάντη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Οι νευροαναπτυξιακές διαταραχές αποτελούν μια ομάδα ψυχικών διαταραχών με εμφάνιση κατά την πρώιμη αναπτυξιακή περίοδο (DSM-V). Ελλείμματα στις επιτελικές λειτουργίες είναι τόσο συχνά στις νευροαναπτυξιακές διαταραχές, που θεωρείται ότι θα μπορούσαν να συνιστούν ένα κοινό φαινότυπο όλων των επιμέρους νευροαναπτυξιακών διαταραχών (transdiagnostic cognitive phenotype) (Sadozai et al., 2024). Ωστόσο, οι ΕΛ έχουν μελετηθεί εκτεταμένα σε συγκεκριμένες νευροαναπτυξιακές διαταραχές, όπως στη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ/Υ). Δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός των ΕΛ, καθώς αποτελούν ένα ευρύ και σύνθετο σύνολο γνωστικών ικανοτήτων που συνδέονται σημαντικά με την καθημερινή λειτουργικότητα. Οι γνωστικές διεργασίες της ενημέρωσης, αναστολής και εναλλαγής θεωρούνται βασικές και συνεισφέρουν σε σύνθετες επιτελικές ικανότητες, όπως ο σχεδιασμός και η λύση προβλημάτων. Παράλληλα έχουν ισχυρή σύνδεση και με τις γλωσσικές ικανότητες. Πολλαπλές μελέτες έχουν αναδείξει επιλεκτικά επιτελικά ελλείματα σε συγκεκριμένες νευροαναπτυξιακές διαταραχές, όπως ελλείματα στην εργαζόμενη μνήμη σε παιδιά με ΔΕΠ/Υ, ειδικές μαθησιακές διαταραχές, αλλά και σε παιδιά με διάγνωση Αναπτυξιακής Γλωσσικής Διαταραχής. Οι επιτελικές λειτουργίες εκτιμώνται συνήθως με δοκιμασίες επίδοσης και με κλίμακες αξιολόγησης των λειτουργιών αυτών σε καθημερινά γνωστικά

έργα. Στην παρούσα εργασία θα γίνει μια αναφορά του τρόπου αξιολόγησης των επιτελικών λειτουργιών χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα τη διάγνωση της ΔΕΠ/Υ. Θα δοθεί έμφαση στις εφαρμογές της αξιολόγησης των επιτελικών λειτουργιών σε προγράμματα παρέμβασης καθώς και στα ευρήματα αναφορικά με τη γενίκευση της βελτίωσης των επιτελικών λειτουργιών σε άλλες γνωστικές ικανότητες.

Γνωστική Ψυχολογία και Λογοθεραπεία: Αξιολογώντας τα αποτελέσματα γνωστικών μεθόδων παρέμβασης στην Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

Σταυρούλα Σταυρακάκη & Θεοδώρα Μπαχούρου
Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) χαρακτηρίζεται από ελλείμματα στη λεκτική βραχύχρονη μνήμη (ΛΒΜ) και λεκτική εργαζόμενη μνήμη (ΛΕΜ) παράλληλα με τα γλωσσικά ελλείμματα (Bishop κά., 2017). Ως αποτέλεσμα, οι μέθοδοι παρέμβασης στοχεύουν εξειδικευμένα είτε τις ικανότητες ΛΒΜ και ΛΕΜ είτε τις γλωσσικές ικανότητες. Ένα σημαντικό ερώτημα αφορά στη δυνατότητα διάχυσης της ευεργετικής επίδρασης της θεραπείας σε δια-τομεακό επίπεδο, δηλ. αν μια μέθοδος γνωστικής θεραπείας που επικεντρώνει σε έναν γνωστικό τομέα (π.χ. ΛΒΜ) επιδρά σε έναν άλλο τομέα (π.χ. σύνταξη). Η παρούσα ανακοίνωση εγείρει το ερώτημα των επιδράσεων, που έχουν στις γλωσσικές ικανότητες των παιδιών με ΑΓΔ, γνωστικές παρεμβάσεις στη ΛΒΜ και ΛΕΜ. Παρουσιάζονται παραδείγματα τέτοιων παρεμβάσεων που έχουν αναπτυχθεί, για διαφορετικές γλώσσες, όπως για τη Γαλλική (Delage κά., 2023) και την Ελληνική (Bachourou κά., 2024). Διαπιστώνεται, σύμφωνα με την πρόσφατη βιβλιογραφία, πως οι παρεμβάσεις αυτές έχουν, καταρχάς θετικά αποτελέσματα στον τομέα που στοχεύουν (ΛΒΜ/ΛΕΜ). Το ερώτημα της διάχυσης των ευεργετικών αυτών αποτελεσμάτων της γνωστικής παρέμβασης στη λεκτική βραχύχρονη και εργαζόμενη μνήμη στις γλωσσικές και συγκεκριμένα στις συντακτικές ικανότητες παιδιών με ΑΓΔ εξετάζεται με την παρουσίαση αποτελεσμάτων από μελέτες για ελληνόφωνα παιδιά με ΑΓΔ. Στα παιδιά αυτά εφαρμόστηκε πρόγραμμα γνωστικής παρέμβασης στη ΛΒΜ και ΛΕΜ. Μετά από συγκριτική αξιολόγηση αποτελεσμάτων σε έργα αξιολόγησης γλώσσας ΛΒΜ και ΛΕΜ σε τρεις φάσεις, προ-θεραπευτικά, μετα-θεραπευτικά Ι και μετα-θεραπευτικά ΙΙ, διαπιστώνονται τα ακόλουθα:
(i) Για τα γνωστικά έργα που εμπίπτουν στον τομέα της γνωστικής θεραπείας, η βελτίωση είναι στατιστικά σημαντική.
(ii) Για τα γλωσσικά έργα που δεν εμπίπτουν στον τομέα της γνωστικής θεραπείας, η βελτίωση είναι στατιστικά σημαντική μόνο για το έργα συντακτικής κατανόησης αλλά όχι για το έργο της συντακτικής παραγωγής.

Συμπεραίνεται πως οι παρεμβάσεις στη ΛΒΜ και ΛΕΜ χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικότητα και υψηλό δείκτη διάχυσης στις γλωσσικές ικανότητες με τον περιορισμό της τροπικότητας καθώς ευεργετείται περισσότερο η γλωσσική κατανόηση από τη γλωσσική παραγωγή.

Η Ψυχογλωσσολογία στην Αντιμετώπιση Προβλημάτων Προφορικού Λόγου: Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή και Πολύχρωμη Σημασιολογία

Γεωργία Ανδρέου & Βασιλική Ασλάνογλου
Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

Η Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) είναι νευροαναπτυξιακή διαταραχή της γλώσσας (Sengottuvel & Rao, 2015) σύνθετης γενετικής αιτιολογίας η οποία εμφανίζεται σε ποσοστό 7,4% στο γενικό πληθυσμό (Norbury et al., 2016). Τα ελλείμματα που παρατηρούνται στον προφορικό λόγο δε μπορούν να αποδοθούν σε εμφανή αιτιολογία, όπως νοητική καθυστέρηση ή τυχόν αισθητηριακά ελλείμματα. Τα άτομα με ΑΓΔ παρουσιάζουν ετερογένεια στο προφίλ τους και συναντούν δυσκολίες στη γλωσσική ανάπτυξη, στη φωνολογική επίγνωση, τη σημασιολογία και την πραγματολογία, καθώς και καθυστέρηση στην ομιλία και στην παραγωγή προφορικού λόγου, ενώ ο τομέας της σύνταξης χαρακτηρίζεται συχνά από ελλείμματα. Τα παραπάνω συχνά αντικατοπτρίζονται και στην παραγωγή γραπτού λόγου των παιδιών με ΑΓΔ (Andreou & Aslanoglou, 2022). Στην παρούσα εργασία θα συζητηθεί η τεχνική της Πολύχρωμης Σημασιολογίας (Colourful Semantics) (NHS Forth Valley, 2020) η οποία αναπτύχθηκε με στόχο την ανάπτυξη του προφορικού λόγου μέσω της χρήσης έγχρωμων καρτών. Η τεχνική της Πολύχρωμης Σημασιολογίας αποτελεί μια προσέγγιση η οποία βασίζεται στην κωδικοποίηση των χρωμάτων και των συμβόλων προκειμένου τα άτομα να προχωρήσουν σε κατανόηση ερωτημάτων (ποιος; που; πότε; γιατί; κτλ.), να αυξήσουν το βαθμό πολυπλοκότητας των προτάσεων που χρησιμοποιούν, να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους, να αυξήσουν τον αριθμό των ρημάτων που χρησιμοποιούν επιλέγοντας ανάμεσα σε ρήματα που δεν είναι τόσο συχνά χρησιμοποιούμενα, αλλά και να βελτιώσουν τη συντακτική δομή του παραγόμενου προφορικού λόγου. Μέσω της παρούσας εργασίας θα δοθούν παραδείγματα και σχέδια ενοτήτων μαθημάτων για παιδιά ηλικίας 4 έως 8 ετών τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν από εκπαιδευτικούς, ειδικούς παιδαγωγούς, λογοθεραπευτές και λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό προκειμένου να αναπτύξουν και να βελτιώσουν τον προφορικό λόγο παιδιών με ΑΓΔ.

Λογοθεραπεία και Ψυχολογία: Ένας πετυχημένος γάμος

Μαρία Βλασσοπούλου
Ά Ψυχιατρική Κλινική, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η λογοθεραπεία είναι μια επιστήμη που έχει δανεισθεί θεωρίες, μεθόδους και τεχνικές από παλαιότερους και εδραιωμένους επιστημονικούς κλάδους (ανατομία/ιατρική, γλωσσολογία, ψυχολογία, κ.ά.) δημιουργώντας τον χώρο της και καλύπτοντας κενά στην παροχή υπηρεσιών σε άτομα με διαταραχές επικοινωνίας. Ειδικά με την ψυχολογία (και πιο πρόσφατα με την νευροψυχολογία) η σχέση είναι άρρηκτα στενή. Κατά κοινή παραδοχή, η όποια θεραπευτική παρέμβαση σε άτομα που τη χρειάζονται, οφείλει να είναι διεπιστημονική, ώστε να αντιμετωπίζονται ολιστικά τα θέματα τους. Οι παρεμβάσεις που δεν λαμβάνουν υπόψη αυτό το αναγκαίο κριτήριο έχουν περιορισμένη και βραχυπρόθεσμη αποτελεσματικότητα.

Στην λογοθεραπευτική πράξη, η ψυχολογία είναι το έτερον ήμισυ. Στην αξιολόγηση, για παράδειγμα, θα πρέπει να αξιολογούμε ψυχογλωσσολογικούς μηχανισμούς, που συνιστούν τη βάση της ανθρώπινής επικοινωνίας. Θα πρέπει, επίσης, να εκτιμούμε τις γνωστικές παραμέτρους που αλληλοεπιδρούν με τις εκδηλώσεις του λόγου και της γλώσσας του ατόμου. Τέλος, αναγκαία είναι η βαθύτερη γνώση του ψυχολογικού ή συναισθηματικού τομέα, που συμβάλλει σημαντικά τόσο στην διαμόρφωση των συμπτωμάτων όσο στην αντιμετώπιση και πρόγνωση της παρέμβασης.

"Όσο για την ψυχολογία, πώς θα μπορούσε να συγκεράσει όλες αυτές τις πτυχές του ατόμου, και να διαμορφώσει κατάλληλα προγράμματα για την αντιμετώπιση των συμπτωμάτων τους χωρίς την συμβολή της λογοθεραπευτικής επιστήμης; Στις ανακοινώσεις αυτής της στρογγυλής τράπεζας, υπογραμμίζεται η σημασία της διεπιστημονικής συνεργασίας για τη διαμόρφωση κατάλληλων προγραμμάτων για την αντιμετώπιση ατόμων με διαταραχές επικοινωνίας. Επισημαίνεται, επίσης, ότι μια θεραπεία που χρησιμοποιεί μεθόδους δια-τομεακούς μπορεί να έχει οφέλη και σε άλλους απρόβλεπτους τομείς. Αυτές οι διαπιστώσεις επιτρέπουν στον κλινικό να σχεδιάσει ευέλικτα προγράμματα, μη εστιασμένα σε έναν αποκλειστικό τομέα, αλλά επιστημονικά έγκυρα και αποδεδειγμένα. Με λύπη, όμως, διαπιστώνουμε ότι δεν γίνεται αρκετή προσπάθεια να προωθηθεί αυτός ο σπουδαίος 'γάμος' ούτε στις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές των φοιτητών μας, ούτε αργότερα στην κλινική πράξη. Παραμελείται αυτός ο 'γάμος' εκατέρωθεν, κάτι που έχει αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων μας.

ID:21014 | Αξιοποιώντας στρατηγικές λειτουργικής επικοινωνίας στη διαχείριση του άγχους: Μια πιλοτική έρευνα σε μαθητή εφηβικής ηλικίας με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος

Ευφροσύνη-Στυλιανή Κυριακού, Θεοδώρα Πυργίδη, Κυριακή Κουτουλογένη, Μεριέμ Μποζ, Αικατερίνη Γεωργαντή
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) συχνά συνοδεύεται από αγχώδεις εκδηλώσεις, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται η λειτουργικότητα και η ποιότητα ζωής του ατόμου. Τα ελλείματα στη Θεωρία του Νου φαίνεται να σχετίζονται με την εμφάνιση άγχους σε άτομα με ΔΑΦ, καθώς οδηγούν σε αυξημένες αρνητικές γνωσίες για τον εαυτό και τις καταστάσεις της καθημερινής ζωής. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει την αποτελεσματικότητα παρεμβάσεων λειτουργικής επικοινωνίας στη μείωση του άγχους ενός μαθητή με ΔΑΦ, μέτριας λειτουργικότητας. Υποθέτουμε ότι η συνδυαστική χρήση λειτουργικών στρατηγικών επικοινωνίας για την έκφραση του άγχους και ενός κατάλληλα διαμορφωμένου και δομημένου πλαισίου θα συμβάλει στον περιορισμό των αγχωδών εκδηλώσεων και στη βελτίωση της λειτουργικότητάς του. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσε ένας μαθητής ηλικίας 12 ετών, ο οποίος φοιτά σε δημοτικό σχολείο ειδικής αγωγής. Προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης, χρησιμοποιήθηκε ο πειραματικός σχεδιασμός πολλαπλής γραμμής βάσης μεταξύ τριών διακριτών συνθηκών (Cooper et al., 2019), καθεμία από τις οποίες απαιτούσε διαφορετικό επίπεδο εστίασης της προσοχής. Τα προκαταρκτικά ευρήματα έδειξαν ότι τα συμπτώματα άγχους (π.χ. σωματικές ενοχλήσεις), τα οποία περιόριζαν τη λειτουργικότητα του μαθητή, έτειναν να μειώνονται μετά από την εφαρμογή της παρέμβασης. Τα συμπεράσματα και οι περιορισμοί της έρευνας θα συζητηθούν σε σχέση με τα δεδομένα της διεθνούς βιβλιογραφίας.

ID:21015 | Ενδοατομική Διακύμανση, Κύρτωση και Ασυμμετρία: Νέες Οπτικές στην Αξιολόγηση της Γνωστικής Επίδοσης – Προκαταρκτικά δεδομένα από την «Hellenic Longitudinal Investigation of Aging and Diet(HELIAD)» μελέτη

Βαλεντίνα Παπαδοπούλου[1], Νικόλαος Σκαρμέας[2], Μαίρη Γιαννακούλια[3], Ευθύμιος Δαρδιώτης[4], Παρασκευή Σακκά[5], Γεώργιος Χατζηγεωργίου[6], Μαρία-Ελένη Κοσμίδου[1]
[1] Εργαστήριο Γνωστικής Νευροεπιστήμης, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Α' Νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα & Taub Institute for Research in Alzheimer's Disease and the Aging Brain, The Gertrude H. Sergievsky Center, Department of Neurology, Columbia University, 116th St & Broadway, New York
[3] Τμήμα Επιστήμης Διαιτολογίας - Διατροφής, Σχολή Επιστημών Υγείας και Αγωγής, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα
[4] Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα
[5] Εταιρεία Αλτσχάιμερ Αθηνών
[6] Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία

Στόχος: Η παρούσα μελέτη εξετάζει την ενδοατομική διακύμανση της επίδοσης ηλικιωμένων σε νευροψυχολογικές δοκιμασίες, εστιάζοντας στα χαρακτηριστικά του σχήματος της κατανομής των βαθμολογιών (κύρτωση, ασυμμετρία) κάθε ατόμου. Στόχος είναι η διερεύνηση αυτών αρχικά σε υγιή πληθυσμό, με σκοπό την αξιοποίηση τους στην ανίχνευση της γνωστικής έκπτωσης.

Μεθοδολογία: Συμπεριλήφθηκαν δεδομένα από 210 υγιείς συμμετέχοντες ηλικίας 65-87 ετών (M=71.01, SD=4.51) της μελέτης HELIAD. Υπολογίστηκαν ο μέσος όρος (^{wp}mean),η τυπική απόκλιση (^{wp}SD),η ασυμμετρία (^{wp}skew) και η κύρτωση (^{wp}kurtosis) για 24 νευροψυχολογικές μετρήσεις κάθε συμμετέχοντα.

Αποτελέσματα: Από τους ελέγχους κανονικότητας(Kolmogorov-Smirnov) παρατηρήθηκε πως οι ^{wp}mean και ^{wp}skew ακολουθούν κανονική κατανομή(p>.05),ενώ οι ^{wp}SD και ^{wp}kurtosis αποκλίνουν από αυτήν (p<.05). 31 συμμετέχοντες παρουσίασαν λεπτόκυρτη καμπύλη κατανομής των εντός-υποκειμένου βαθμολογιών τους (^{wp}kurtosis>¦2¦),ενώ η απόκλιση του ^{wp}SD από την κανονικότητα μπορεί να αποδοθεί στην ύπαρξη περισσότερων ακραίων τιμών σε σχέση με αυτό που αναμένεται στην κανονική κατανομή, και στην ασυμμετρία (^{wp}skew>¦2¦) που παρατηρήθηκε σε 2,5% των συμμετεχόντων. Συμπληρωματικά, εξετάστηκε η συσχέτιση μεταξύ κάθε παράγοντα και χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων(ηλικία, εκπαίδευση): η ηλικία παρουσίασε θετική συσχέτιση (p<.05) με τους ^{wp}skew και ^{wp}SD και αρνητική συσχέτιση (p<.05) με τον ^{wp}mean, και τα έτη εκπαίδευσης παρουσίασαν αρνητική συσχέτιση (p<.05) με τους ^{wp}skew,^{wp}SD και ^{wp}kurtosis και θετική συσχέτιση (p<.05) με τον ^{wp}mean.

Συζήτηση: Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων παρουσίασε κανονική κατανομή των εντός-υποκειμένου βαθμολογιών (85,2% είχε μεσόκυρτη καμπύλη κατανομής και 98,5% συμμετρική κατανομή των βαθμολογιών). Μάλιστα, η αμυδρά αρνητική ασυμμετρία στο σύνολο του δείγματος(μ.ο. ^{wp}skew=-.18) και η λεπτόκυρτη καμπύλη στο 14,8% των συμμετεχόντων που παρουσίασαν μη κανονική κατανομή συμφωνούν με την υπάρχουσα βιβλιογραφία.

Συμπεράσματα: Η επίδοση υγιών ηλικιωμένων μεταξύ νευροψυχολογικών δοκιμασιών προσεγγίζει την κανονική κατανομή, ιδιαίτερα ως προς τον εντός-υποκειμένου μέσο όρο, την ασυμμετρία και την κύρτωση. Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω, ο έλεγχος της ενδοατομικής διακύμανσης και των παραμέτρων απόκλισης από την κανονικότητα μπορεί να αποτελέσει νέα προσθήκη στις κλινικές μεθόδους αξιολόγησης της γνωστικής έκπτωσης. Μελλοντική μελέτη πληθυσμών με γνωστικά ελλείμματα αναμένεται να εμπλουτίσει αυτή τη προσέγγιση.

ID:21016 | Καλλιεργώντας την εποικοδομητική συμμετοχή στη μικρή ομάδα: Μια πιλοτική έρευνα σε εφήβους με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος

Κυριάκη Κουτουλογένη, Μεριέμ Μποζ, Θεοδώρα Πυργίδη, Ευφροσύνη-Στυλιανή Κυριακού[1], Αικατερίνη Γεωργαντή
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η εποικοδομητική συμμετοχή αναφέρεται στην ενεργή και ουσιαστική εμπλοκή παιδιών σε δραστηριότητες, που ενισχύουν την κοινωνική ένταξη και την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Αποτελεί μια σύνθετη μορφή συμπεριφοράς, που περιλαμβάνει πολλές επιμέρους δεξιότητες. Μαθητές με ΔΑΦ, μπορούν να καλλιεργήσουν τις δεξιότητες αυτές ανάλογα με το επίπεδο λειτουργικότητάς τους και τις προϋπάρχουσες γνωστικές και γλωσσικές τους δεξιότητες. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει την καλλιέργεια δεξιοτήτων ενεργητικής συμμετοχής σε μαθητές με ΔΑΦ, μέτριας λειτουργικότητας. Υποθέτουμε ότι με το συνδυασμό τεκμηριωμένων τεχνικών και ενός κατάλληλα διαμορφωμένου και δομημένου πλαισίου θα βελτιωθεί η εποικοδομητική συμμετοχή των υπό μελέτη μαθητών, στο πλαίσιο της μικρής ομάδας. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν δύο (N=2) μαθητές εφηβικής ηλικίας, 12 και 13ών ετών, αντίστοιχα, οι οποίοι φοιτούν σε δημοτικό σχολείο ειδικής αγωγής. Προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης, χρησιμοποιήθηκε ο πειραματικός σχεδιασμός πολλαπλής γραμμής βάσης μεταξύ των υποκειμένων (Cooper et al., 2019). Από τα προκαταρκτικά ευρήματα φαίνεται ότι μορφές συμπεριφοράς που περιορίζουν την εποικοδομητική συμμετοχή στο πλαίσιο της μικρής ομάδας τείνουν να μειώνονται ύστερα από την εφαρμογή της παρέμβασης. Τα συμπεράσματα και οι περιορισμοί της έρευνας θα συζητηθούν σε σχέση με τα δεδομένα της διεθνούς βιβλιογραφίας.

ID:21017 | Ειδική μαθησιακή δυσκολία: «χάρισμα» ή «πρόβλημα». Η περίπτωση της θετικής διάκρισης σε αντιδιαστολή με την αρνητική ετικετοποίηση σε ένα Παιδαγωγικό Τμήμα Τριτοβάθμιας

Τατιανή Μουσούρα
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Στην προσπάθεια γεφύρωσης του χάσματος μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, μία κοινωνία πιθανόν να προσφεύγει σε πρακτικές μείωσης ή «επανόρθωσης» της αδικίας (Ravaud & Stiker, 2019). Η θετική διάκριση, ως ένδειξη εύνοιας προς την ομάδα φοιτητών/-τριών με ειδική μαθησιακή δυσκολία (εφεξής: ΕΜΔ), παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια της παρούσας έρευνας σε ένα παιδαγωγικό τμήμα.
Κατά την μεικτής μεθοδολογίας έρευνα συλλέχθηκαν ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα από τους απαρτίζοντες το συγκεκριμένο τμήμα (φοιτητικός πληθυσμός –φοιτητές/-ήτριες με/χωρίς ΕΜΔ–, ακαδημαϊκό προσωπικό, διοικητικό προσωπικό).
Στη μελέτη η θετική διάκριση φανερώθηκε μέσα από τρεις ερευνητικούς άξονες. Αρχικά, μέσα από την εννοιολογική προσέγγιση της ΕΜΔ αναδείχθηκε μία τάση απόδοσης θετικών χαρακτηριστικών στην ΕΜΔ στο συγκεκριμένο Παιδαγωγικό Τμήμα. Ύστερα, όσον αφορά τις ακαδημαϊκές προκλήσεις των φοιτητριών με ΕΜΔ θίχτηκε το ζήτημα της ιδιαίτερης αντιμετώπισής τους μέσα στο Τμήμα και κατά πόσον τέτοιες «διευκολύνσεις» είναι απορριπτέες ή αποδεκτές, ώστε να χαρακτηρίζονται ως θετική διάκριση. Τέλος, όσον αφορά τις επαγγελματικές προοπτικές των φοιτητριών με ΕΜΔ, υπάρχει συζήτηση για το αν αυτές εμποδίζονται ή ενισχύονται λόγω της ΕΜΔ, αποδίδοντας έτσι στην ΕΜΔ θετικό πρόσημο και στους ανθρώπους που τη φέρουν χαρισματικά χαρακτηριστικά.

ID:21019 | Η Σχέση των Μεθόδων Επιλογής Προσωπικού με τις Προθέσεις Διάδοσης Ηλεκτρονικών Αξιολογήσεων (eWOM) από τους Υποψηφίους

Ευδοκία Τσώνη, Ιωάννης Νικολάου
Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Οι μέθοδοι επιλογής προσωπικού επηρεάζουν τις αντιδράσεις των υποψηφίων και την πρόθεσή τους να μοιραστούν τις εμπειρίες τους μέσω ηλεκτρονικών αξιολογήσεων (electronic word of mouth - eWOM). Στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή, όπου η εργοδοτική εικόνα παίζει καθοριστικό ρόλο, εξακολουθούν να υπάρχουν ερευνητικά κενά σχετικά με την επίδραση των διαφορετικών μεθόδων επιλογής στην πρόθεση δημιουργίας και διάδοσης eWOM.

Η παρούσα μελέτη στοχεύει να καλύψει αυτό το κενό, εξετάζοντας τη σύγκριση δύο τύπων συνεντεύξεων: των παραδοσιακών πρόσωπο με πρόσωπο (Face-to-Face - FTF) και των ασύγχρονων μέσω βίντεο (Asynchronous Video Interviews - AVIs), όσον αφορά την πρόθεση δημιουργίας eWOM. Επιπλέον, διερευνά τον ρόλο της στάσης των υποψηφίων απέναντι στη διαδικασία επιλογής ως βασικού παράγοντα που διαμορφώνει την πρόθεσή τους να δημιουργήσουν eWOM.

Η έρευνα βασίζεται στη Θεωρία Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς (Theory of Planned Behaviour) η οποία παρέχει ένα ισχυρό πλαίσιο για την κατανόηση της πρόθεσης δημιουργίας eWOM. Μέσω πειραματικού σχεδιασμού, συγκρίθηκαν οι δύο τύποι συνεντεύξεων (FTF vs AVIs) και εξετάστηκαν δύο σενάρια: ένα βέλτιστης πρακτικής και ένα χειραγωγούμενο. Όλοι οι συμμετέχοντες συμμετείχαν στη διαδικασία προσομοίωσης της συνέντευξης (FTF με έναν εκπαιδευμένο συνεντευκτή και AVI μέσω μιας επαγγελματικής ψηφιακής πλατφόρμας. Οι συμμετέχοντες κατανεμήθηκαν τυχαία σε δύο ομάδες (κανονική και πειραματική), ενώ η εφαρμογή της παρέμβασης πραγματοποιήθηκε μέσω διακριτικής μεταχείρισης (κατάλληλες έναντι χειραγωγούμενων ερωτήσεων συνέντευξης).

Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν ότι η στάση των υποψηφίων απέναντι στη διαδικασία επιλογής διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση της πρόθεσης δημιουργίας eWOM. Παρότι ο τύπος συνέντευξης δεν αποτέλεσε τον καθοριστικό παράγοντα, η πρόθεση δημιουργίας eWOM ήταν ισχυρότερη όταν οι υποψήφιοι αξιολόγησαν τη συνολική διαδικασία ως δίκαιη και ικανοποιητική.

Η παρούσα μελέτη συνεισφέρει στη βιβλιογραφία, προσφέροντας πολύτιμες πληροφορίες για τη σχέση μεταξύ διαδικασιών επιλογής προσωπικού και πρόθεσης δημιουργίας eWOM. Υπογραμμίζει τη σημασία της θετικής εμπειρίας των υποψηφίων, ώστε να μειωθούν οι πιθανότητες αρνητικών σχολίων και να ενισχυθεί η εργοδοτική φήμη.

ID:21020 | Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννετικών οργάνων (FGM/C) και ψυχική υγεία

Γεωργία Αγγέλου, Άλκηστη Κουτσούνη, Μαριαλένα Μωϋσιάδου, Κάλλια Τσορβά
Κλινικής Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (Female genital mutilation / cutting- FGM/C) πρόκειται για μια πολιτισμική πρακτική, η οποία έχει σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία των γυναικών και καταδικάζεται ως παραβίαση των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Οι μελέτες που εξετάζουν τη σχέση του FGM/C με την ψυχική υγεία είναι περιορισμένες. Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει την σχέση ψυχικών διαταραχών ή/και άλλων παραγόντων της ψυχικής υγείας με το βίωμα του FGM/C. Για τον σκοπό αυτό διενεργήθηκε οριοθετημένη βιβλιογραφική ανασκόπηση μικτής μεθοδολογίας χρησιμοποιώντας τις βάσεις δεδομένων Academic Search Complete, CINAHL with Full text, MEDLINE, Open Dissertations. Η χρησιμότητα της παρούσας ανασκόπησης έγκειται στην διερεύνηση ενός ευρέος φάσματος των συμπτωμάτων ψυχοπαθολογίας και της γενικής ψυχικής λειτουργικότητας, καθώς και στην συμπερίληψη ποσοτικών, ποιοτικών και μεικτών μεθοδολογικά ερευνών. Ανακτήθηκαν 25 μελέτες στις όποίες συμμετείχαν 2.631 γυναίκες με FGM/C και 1.381 γυναίκες χωρίς FGM/C. Από το σύνολο των παραπάνων γυναικών (n=4.012) περίπου οι μισές (n=1.961) ήταν μετανάστριες. Προέκυψε ότι η πρακτική FGM/C συνδέεται με χαμηλότερα επίπεδα γενικής ψυχικής υγείας. Τα δεδομένα για την σχέση μεταξύ διαταραχής μετατραυματικού στρες και του FGM/C ήταν αντικρουόμενα. Όσον αφορά την κατάθλιψη και το άγχος, στην πλειοψηφία των ερευνών που αξιολογήθηκαν, συσχετίστηκαν θετικά με τον FGM/C. Σημαντικά σε αριθμό ήταν τα δεδομένα που συνέδεαν τον FGM/C με σωματοποίηση. Η πρακτική συσχετίστηκε, επίσης, με προβλήματα στη σεξουαλική και συζυγική ζωή. Από τα αποτελέσματα της ανασκόπησης καταδεικνύεται η σχέση της πρακτικής FGM/C με πολλές μείζονες ψυχικές διαταραχές και άλλους παράγοντες ψυχικής υγείας. Ωστόσο, δεν έχουν μελετηθεί επαρκώς οι πιθανοί μηχανισμοί που εξηγούν αυτή τη συσχέτιση, όπως η κοινωνική νοηματοδότηση της πρακτικής και ο ρόλος επιβαρυντικών παραγόντων που συχνά συνυπάρχουν με την συνθήκη του FGM/C.

Λέξεις κλειδιά: *Οριοθετημένη ανασκόπηση βιβλιογραφίας, μικτή μεθοδολογία, FGM/C, Ψυχική υγεία.*

ID:21021 | «Uniform of Hope": Μια καμπάνια ευαισθητοποίησης στην καρδιά μιας πολυεπίπεδης στρατηγικής για την ψυχική υγεία

Ευαγγελία Λίλη Πέππου[1], Tyler Boersen[2], Μαρία Βλαχοπούλου[2], Φοίβος Μέντης[3], Ελένη Λουκή[3], Άννα Καραβίτση[3], Μαρίνα Οικονόμου[4], Κυριάκος Σουλιώτης[5]
[1] *Breathe Hellas & ΕΠΙΨΥ*
[2] *Breathe Hellas*
[3] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα*
[4] *ΕΠΙΨΥ & Α' Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα*
[5] *Τμήμα Κοινωνικής & Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος*

Οι καμπάνιες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για την ψυχική υγεία συνήθως δεν έχουν ενδελεχή αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, έχουν βραχυπρόθεσμη επίδραση, δημιουργούν συμφόρηση στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας και δεν συνδημιουργούνται με άτομα του πληθυσμού στο οποίο απευθύνονται. Σε αυτό το πλαίσιο, η Breathe Hellas δημιούργησε την καμπάνια «Uniform of Hope» στο επίκεντρο μιας πολυεπίπεδης στρατηγικής για την ψυχική υγεία.
Η καμπάνια στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των νέων αναφορικά με την ψυχική ευεξία, την «κανονικοποίηση» (normalization) των συναισθημάτων αδυναμίας και ευαλωτότητας, την αύξηση της συνδεσιμότητας με τους άλλους, την προώθηση της υιοθέτησης συνηθειών για την ψυχική υγεία (healthy habits for your mind) και τη διευκόλυνση της αναζήτησης βοήθειας σε εφήβους και νέους. Για τον σκοπό αυτό, στην καμπάνια συμμετέχουν 28 διακεκριμένοι αθλητές που μοιράζονται ιστορίες που ένιωσαν αδύναμοι, ευάλωτοι ή/και αποτυχημένοι. Παράλληλα, επεξηγούν τους τρόπους με τους οποίους διαχειρίστηκαν τα δύσκολα αυτά συναισθήματα και τις αντιξοότητες. Συμμετέχοντας σε μια καλλιτεχνική δραστηριότητα, οι αθλητές δημιούργησαν μαζί μια κοινή στολή με μηνύματα ελπίδας και αισιοδοξίας. Με αυτόν τον τρόπο,η στολή "Uniform of Hope" μετατράπεται από λευκό καμβά σε σύμβολο ανθεκτικότητας, σύνδεσης και αισιοδοξίας. Συμπληρωματικά με την εκστρατεία ευαισθητοποίησης που διεξάγεται κυρίως μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μέλη της ομάδας και ορισμένοι από τους αθλητές υλοποιούν ομιλίες ευαισθητοποίησης και ενδυνάμωσης, καθώς και εργαστήρια σε παιδιά, εφήβους και νέους σε τοπικό επίπεδο (π.χ. σχολεία). Τα εργαστήρια επικεντρώνονται στο να βοηθήσουν τους νέους να υιοθετήσουν καλές συνήθειες για την ψυχική τους υγεία (healthy habits for your mind). Η καμπάνια ακολουθεί τη λογική και τις αρχές των μοντέλων συνδημιουργίας, καθώς έχει δημιουργηθεί από κοινού με νέους ανθρώπους, ενώ τα εργαστήρια υλοποιούνται από νέους προς τους εφήβους.
Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστεί το επιστημονικό σκεπτικό, η στρατηγική και επικοινωνιακό υλικό από την καμπάνια, καθώς και κάποια πρώτα στοιχεία από τον αντίκτυπό της.

ID:21022 | Συσχετίσεις των επιπέδων γλυκοκορτικοειδών σιέλου σε ασθενείς με νοητικές διαταραχές και νευροψυχιατρικά συμπτώματα

Λαυρεντία Σοφία Γρηγοριάδου[1], Ιωάννης Σωτηρόπουλος[2], Μαγδαληνή Κώστα-Τσολάκη[3]

[1] Εργαστήριο Μελέτης Νευροεκφυλιστικών Νοσημάτων, Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας και Καινοτομίας, ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα & Εργαστήριο Εξωσωμικής ανάλυσης και Παθολογίας Εγκεφάλου, Ινστιτούτο Βιοεπιστημών και Εφαρμογών, ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», Αθήνα & ICVS Institute, Medical School, University of Minho, Braga, Portugal

[2] Εργαστήριο Εξωσωμικής ανάλυσης και Παθολογίας Εγκεφάλου , Ινστιτούτο Βιοεπιστημών και Εφαρμογών, ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», Αθήνα

[3] Τμήμα Ιατρικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης & Ελληνική Εταιρεία Νόσου Alzheimer και Συγγενών Διαταραχών,Θεσσαλονίκη,Ελλάδα & Εργαστήριο Μελέτης Νευροεκφυλιστικών Νοσημάτων,Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας και Καινοτομίας, ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη

Παρά την πρόοδο στην κατανόηση της εγκεφαλικής παθολογίας της, η νόσος Αλτσχάιμερ (ΝΑ) παραμένει μια πολυπαραγοντική νευροεκφυλιστική διαταραχή που συνοδεύεται απόνοητική έκπτωση και συχνά από κατάθλιψη και άγχος. Το χρόνιο στρες και η κατάθλιψη αποτελούν παράγοντες κινδύνου της ΝΑ, με πειραματικές μελέτες να δείχνουν ότι χρόνιοστρες και υψηλά επίπεδα γλυκοκορτικοειδών πυροδοτούν νευροπαθολογικούς μηχανισμούς της νόσου (π.χ. συσσώρευση Αβ και Tau), οδηγώντας σε ατροφίακαι ελλείμματα μνήμης και διάθεσης. Ωστόσο, δεν υπάρχουν μοριακοί βιοδείκτες τηςδράσης του χρόνιου στρες στην ΝΑ. Πρόσφατα, τα εγκεφαλικά εξωσώματα (εκκρίνονταιαπό εγκεφαλικά κύτταρα), έχουν αναδειχθεί ως δυνητικοί βιοδείκτες της παθολογίας τουεγκεφάλου, καθώς το φορτίο τους περιέχει βιολογικό υλικό των (εγκεφαλικών) κυττάρων προέλευσης. Με βάση τα παραπάνω, η παρούσα μελέτη εστιάζει στον κλινικό και μοριακόπροσδιορισμό της δράσης του στρες και της κατάθλιψης στην ΝΑ. Στην κλινική αυτή μελέτη, η ανάλυση των γλυκοκορτικοειδών (κορτιζόλης) στο σάλιο σε τρία διαφορετικά χρονικά σημεία έδειξε προοδευτική αύξηση των επιπέδων γλυκοκορτικοειδών σε ασθενείς με ΝΑ, από το στάδιο της Ήπιας Νοητικής Διαταραχής (ΗΝΔ) και ήπιας ΝΑ και περαιτέρω αύξηση στην μέτρια/σοβαρή ΝΑ. Τα επίπεδα κορτιζόλης ήταν αυξημένα σε ασθενείς με ΝΑ και συσχετίζονταν με τη σοβαρότητα της νόσου((με περισσότερες αλλαγές στο πρωινό επίπεδο). Η ανάλυση συστάδων βάσει ηλικίας, κατάθλιψης, νευροψυχιατρικών συμπτωμάτων και νοητικής επίδοσης ανέδειξε ότι τα υψηλότερα επίπεδα κατάθλιψης και νευροψυχιατρικών συμπτωμάτων σχετίζονται με μεγαλύτερη νοητική έκπτωση (MMSE). Τα παραπάνω δεδομένα υποδεικνύουν την επιβλαβή δράση του στρες/κατάθλιψης στη νοητική έκπτωση στην ΝΑ.

ID:21023 | Γνωστικοί, Συμπεριφορικοί, Χαρακτηρολογικοί και Νευροαπεικονιστικοί Συσχετισμοί της Έκπτωσης στην Καθημερινή Λειτουργικότητα στο Συμπεριφορικό Υπότυπο της Μετωποκροταφικής Άνοιας

Ηλέκτρα Χατζηδημητρίου[1], Παναγιώτης Ιωαννίδης[2], Ελένη Αρετούλη[3], Δέσποινα Μωραΐτου[1]
[1] Τομέας Νόησης, Εγκεφάλου και Συμπεριφοράς, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.)
[2] Β' Νευρολογική Κλινική Π.Γ.Ν.Θ. «ΑΧΕΠΑ», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.)
[3] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Εισαγωγή: Ο συμπεριφορικός υπότυπος της μετωποκροταφικής άνοιας (bvFTD) αποτελεί το πιο συχνά εμφανιζόμενο κλινικό σύνδρομο των διαταραχών μετωποκροταφικής εκφύλισης και οδηγεί σε σημαντική έκπτωση σε ποικίλους τομείς της καθημερινής λειτουργικότητας, ήδη από τα αρχικά στάδια της νόσου. Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των γνωστικών, συμπεριφορικών, χαρακτηρολογικών και εγκεφαλικών παραγόντων που συμβάλλουν στη λειτουργική εξασθένιση που παρατηρείται στη συγκεκριμένη κλινική ομάδα.
Μέθοδοι: Συνολικά 26 ασθενείς με τη διάγνωση του συμπεριφορικού υπότυπου μετωποκροταφικής άνοιας αξιολογήθηκαν στη Β' Νευρολογική Κλινική του Π.Γ.Ν.Θ. «ΑΧΕΠΑ» μέσω μίας εκτενούς νευροψυχολογικής συστοιχίας, με στόχο την ενδελεχή αξιολόγηση των γνωστικών τους λειτουργιών. Ακόμη, οι ασθενείς υποβλήθηκαν σε Σπινθηρογράφημα Εκπομπής Μονήρους Φωτονίου (SPECT) εγκεφάλου, με στόχο την καταγραφή του προτύπου εγκεφαλικής αιμάτωσης. Πληροφορίες σχετικά με τις συμπεριφορικές διαταραχές, τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας και την καθημερινή λειτουργικότητα των ασθενών συλλέχθηκαν μέσω κλινικών συνεντεύξεων από τους φροντιστές τους. Πραγματοποιήθηκε ποινικοποιημένη παλινδρόμηση LASSO, με στόχο τον εντοπισμό των πιο ισχυρών παραγόντων που σχετίζονται με το επίπεδο καθημερινής λειτουργικότητας των ασθενών.
Αποτελέσματα: Ο βαθμός υποαιμάτωσης σε περιοχές του δεξιού προμετωπιαίου φλοιού, η σοβαρότητα των αρνητικών συμπεριφορικών συμπτωμάτων, το επίπεδο ευσυνειδησίας, καθώς και η επίδοση σε δοκιμασίες εκτελεστικών λειτουργιών και σε εργαλείο εκτίμησης της σφαιρικής γνωστικής κατάστασης αναδείχθηκαν ως οι πιο ισχυροί συσχετιστικοί παράγοντες της επίδοσης σε έργα της καθημερινής ζωής.
Συζήτηση: Ο βαθμός μετωπιαίας παθολογίας και ο επακόλουθος μοναδικός συνδυασμός γνωστικών και νευροψυχιατρικών συμπτωμάτων φαίνεται να ερμηνεύει σε μεγάλο βαθμό τις έντονες λειτουργικές δυσκολίες των ασθενών, ήδη από τα πρώιμα στάδια της διαταραχής.
Συμπεράσματα: Η γνώση αναφορικά με τους παράγοντες έκπτωσης στην καθημερινή λειτουργικότητα στη μετωποκροταφική άνοια έχει σημαντικές θεωρητικές και κλινικές προεκτάσεις, συμβάλλοντας στην καλύτερη κατανόηση της νόσου, στη διατύπωση ακριβέστερων προγνωστικών εκτιμήσεων, καθώς και στο σχεδιασμό στοχευμένων - φαρμακολογικών και μη - θεραπευτικών παρεμβάσεων αποκατάστασης, με στόχο τη μείωση του ρυθμού εξέλιξης της νόσου.

ID:21024 | Αξιολογηση και ταξινόμηση ασθενών με πρωτοπαθη προιουσα αφασια: Πρωτα δεδομένα από ελληνοφωνους ασθενείς με τη εφαρμογή του εργαλείου Mini Linguistic State Examination (MLSE)

Αρετή Δεληγιαννάκη[1], Γεωργία Αγγελοπούλου[1], Ραφαηλία Μπουρτζουκλή[1], Χρυσαυγή Παναγιώτου[1], Γεώργιος Παπαγεωργίου[1], Δημήτρης Τσολακόπουλος[1], Εμμανουέλα Σδόγγου[2], Διονύσιος Γούτσος[3], Δημήτριος Κασελίμης[2], Peter Garrard[4], Κωνσταντίνος Πόταγας[1]

[1] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα & Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[3] Τμήμα Γλωσσολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[4] Neuroscience and Cell Biology Research Institute, City St George's, University of London

Η νευροψυχολογική αξιολόγηση ασθενών με Πρωτοπαθής Προϊούσα Αφασία (ΠΠΑ) καθώς και ο διαχωρισμός των υποτύπων της (μη ρέουσα,σημασιολογική, λογοπενική) αποτελεί πρόκληση για τη διάγνωση στην κλινική πράξη.
Το Mini linguistic state examination (MLSE) είναι μία νέα συστοιχία που απαρτίζεται από πολλές δοκιμασίες σύντομης διάρκειας και στοχεύει στην έγκυρη νευροψυχολογική αξιολόγηση ασθενών με επίκτητες γλωσσικές διαταραχές προοδευτικού χαρακτήρα.Είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να αξιολογεί λεπτομερώς ελλείμματα σε διακριτές γλωσσικές συνιστώσες και να διακρίνει τις υποκατηγορίες της συγκεκριμένης παθολογίας με εξαιρετικά καλή διαγνωστική εγκυρότητα (Patel et al., 2021). Πιο συγκεκριμένα το εργαλείο αποτελείται από 11 διακριτές γλωσσικές δοκιμασίες που αξιολογούν 5 διαφορετικούς νοητικούς τομείς: παραμόρφωση (κινητική δυσκολίες κατά την εκφορά του λόγου), φωνολογία, σημασιολογία, σύνταξη και ενεργός μνήμη.
Στην παρούσα μελέτη θα παρουσιάσουμε τα πρώτα δεδομένα από 30 ελληνόφωνους ασθενείς (μέσης ηλικίας 69 έτη) με ΠΠΑ (40% με σημασιολογική μορφή, 40% με λογοπενική μορφή και 20% με μη ρέουσα μορφή), που αξιολογήθηκαν με την προσαρμοσμένη μορφή του εργαλείου MLSE στον ελληνικό πληθυσμό. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η εφαρμογή του εργαλείου στο συνολό του μπορεί οδηγήσει στον εντοπισμό των γλωσσικών δυσκολιών ακόμα και στην πρώιμη έναρξη των συμπτωμάτων ενώ παράλληλα μπορεί να διαχωρίσει επιτυχώς τους υποτύπους της ΠΠΑ. Επιπρόσθετα, συγκεκριμένες δοκιμασίες, όπως η επανάληψη και η κατανόηση προτάσεων φαίνεται να έχουν ιδιαίτερη διακριτική ικανότητα για τη διαγνωστική διαφοροποίηση μεταξύ των υποτύπων.
Περαιτέρω έρευνα με μεγαλύτερο αριθμό ασθενών, δεδομένα από αξιολόγηση σε διαφορετικές χρονικές φάσεις της διαταραχής καθώς και διαγλωσσικές συγκρίσεις από τη χορήγηση του εργαλείου σε πληθυσμούς που μιλούν άλλες γλώσσες θα προάγουν την εφαρμογή ενός καθολικού εργαλείου και τη διεξαγωγή γενικών συμπερασμάτων για τη φύση και την εξέλιξη της διαταραχής.

ID:21026 | Επιλογή επαγγέλματος, Εργασιακή Παρακίνηση και Θετικά Οργανωσιακά Αποτελέσματα. Παρουσίαση έρευνας για τα κίνητρα σε συνάφεια με τη συναισθηματική ευεξία και τη δημιουργικότητα των εκπαιδευτικών

Χριστίνα Παντούλα
Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Διεύθυνση Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η μελέτη των κινήτρων δύναται να προσφέρει μια σφαιρική προσέγγιση αναφορικά με μια ποικιλία διεργασιών και αποτελεσμάτων, μεταξύ των οποίων η προέλευση και η διαμόρφωση στόχων. Οι θεωρίες για την εσωτερική και την εξωτερική παρακίνηση σε συνδυασμό με την επίτευξη των στόχων και την τελική αποτίμηση παρουσιάζουν ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον. Μέσω της εισήγησης επιδιώκεται η παρουσίαση των κινήτρων επιλογής επαγγέλματος και κατά συνέπεια των προσδοκιών των εκπαιδευτικών από την επιλογή αυτή, εξετάζοντας εν συνεχεία τον βαθμό δικαίωσης των προσδοκιών τους στην εξέλιξη της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας. Συντρέχοντας οι απαραίτητες προϋποθέσεις, επικεντρώνεται η προσοχή μας εστιάζοντας σε δύο θετικές μεταβλητές στον εργασιακό χώρο, τη συναισθηματική ευεξία και τη δημιουργικότητα κατά την επαγγελματική πορεία των εκπαιδευτικών. Αναμφισβήτητα η συναισθηματική υγεία αποτελεί ένα μεγάλο κεφάλαιο της εν γένει ψυχικής υγείας και ευεξίας που παρουσιάζουν τα άτομα. Τα συναισθήματα είναι ικανά να μας ωθήσουν προς την επίτευξη των στόχων μας, αφού αποτελούν την εφαλτήριο δύναμη κατευθύνοντας τις επιθυμίες, καταβάλλοντας εντατικές προσπάθειες να υλοποιηθεί το όραμά μας. Η συναισθηματική ευεξία, περιγράφεται ως η κατεξοχήν ευεργετική διάσταση που δύνανται να βιώσουν οι υπάλληλοι με άμεσες και ορατές θετικές συνέπειες στον χώρο της εργασίας, η οποία τείνει να συμβάλλει καταλυτικά στην αποτελεσματικότητα και την ικανοποίηση των εργαζομένων. Επιπροσθέτως η δημιουργικότητα, περιγράφεται ως το απαραίτητο εκείνο χαρακτηριστικό, που κρίνεται σκόπιμο να διακατέχονται οι εργαζόμενοι, ώστε να μπορούν να ασκούν το επάγγελμα τους κατά τρόπο ελεύθερο , το οποίο θα τους προσφέρει έναν αρκετά υψηλό βαθμό αυτονομίας και θα τους επιτρέπει να σκέφτονται και να εκφράζονται ελεύθερα λειτουργώντας δημιουργικά, αξιοποιώντας τις δεξιότητές τους και τις ιδιαίτερες κλίσεις τους κατά τρόπο παραγωγικό, με απώτερο στόχο την ελευθερία της έκφρασης και την ανάδειξη των όποιων ταλέντων και ιδιαίτερων προσόντων. Ως απόρροια η επαγγελματική ικανοποίηση θα μπορούσε να αποτυπωθεί ως μία θετική συναισθηματική κατάσταση επιτρέποντας την εκπλήρωση των εργασιακών αξιών του ατόμου.

ID:21027 | Η Εικόνα του Σώματος ως Διαμεσολαβητικός και Ρυθμιστικός Παράγοντας στη Σχέση Μεταξύ Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης και Διατροφικών Διαταραχών

Δήμητρα-Μαρία Κρανιώτη[1], **Άννα Καλτσούδα**[1], **Ευγενία Γκιντώνη**[2]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*
[2] *Τμήμα Ψυχιατρικής, Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Πατρών, Πάτρα*

Εισαγωγή: Η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης έχει αναδειχθεί ως καθοριστικός παράγοντας που επηρεάζει την εικόνα του σώματος και τη συμπτωματολογία Διατροφικών Διαταραχών. Στη σύγχρονη εποχή, η ανάγκη επιβεβαίωσης μέσω της εξωτερικής εμφάνισης ενισχύεται, επηρεάζοντας τη ζωή πολλών ατόμων. Η κοινωνική σύγκριση και η εσωτερίκευση ιδανικών, όπως προωθούνται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, επηρεάζουν σημαντικά την αντίληψη για την εικόνα του σώματος. Οι συγκεκριμένοι μηχανισμοί, σε συνδυασμό με την προβληματική χρήση των μέσων, ενδέχεται να συμβάλλουν στην ανάπτυξη ψυχοπαθολογίας πρόσληψης τροφής. Μεθοδολογία: Η έρευνα εξετάζει τη διαμεσολαβητική και ρυθμιστική επίδραση της εικόνας του σώματος στη σχέση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης με τις Διατροφικές Διαταραχές. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στους παράγοντες της κοινωνικής σύγκρισης και της εσωτερίκευσης ιδανικών. Παράλληλα, διερευνώνται οι πιθανότητες πρόληψης μέσω αλλαγών στην αντίληψη της εικόνας του σώματος και η εφαρμογή παρεμβατικών τεχνικών για τη μείωση της προβληματικής χρήσης των μέσων. Αποτελέσματα: Τα ευρήματα αναδεικνύουν την ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της εμφάνισης Διατροφικών Διαταραχών. Εντοπίζεται η ανάγκη αλλαγής της αντίληψης για το σώμα, ώστε να βασίζεται στην υγεία και όχι στη σύγκριση με ιδανικά προβαλλόμενα στα μέσα. Η αποδόμηση κοινωνικών στερεοτύπων και η ενίσχυση θετικών προτύπων κρίνεται ζωτικής σημασίας για την ψυχική υγεία των νεαρών ατόμων. Συζήτηση: Η εικόνα του σώματος λειτουργεί τόσο ως διαμεσολαβητικός όσο και ως ρυθμιστικός παράγοντας, επηρεάζοντας τη σχέση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με τις διατροφικές διαταραχές. Η μελέτη καταδεικνύει την ανάγκη ανάπτυξης στρατηγικών για την πρόληψη, όπως η ενίσχυση της κριτικής σκέψης σχετικά με τα ερεθίσματα από τα μέσα και η προώθηση υγιούς τρόπου σκέψης για το σώμα. Οι παρεμβάσεις στοχεύουν στη μείωση του αντίκτυπου των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και στην πρόληψη διατροφικών διαταραχών.

ID:21028 | Πρώιμη γλωσσική καθυστέρηση σε ελληνόφωνα νήπια

Χριστίνα Παπαηλιου[1], Ασημίνα Ράλλη[2], Μαρία Μαρκοδημητράκη[3], Μαρία Κυπριωτάκη[3], Γαρυφαλιά Χαριτάκη[4]
[1] Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αιγάλεω Αττικής
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Αθήνα
[3] Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Κρήτη
[4] Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Εισαγωγή: Η πρώιμη γλωσσική καθυστέρηση (ΠΓΚ) αποτελεί την πιο συχνή αιτία παραπομπής σε ειδικούς. Παρόλο που σε ορισμένες περιπτώσεις το πρόβλημα ξεπερνιέται καθώς το παιδί μεγαλώνει, σε άλλες προκαλεί μακροχρόνιες δυσκολίες στην κοινωνική και σχολική λειτουργικότητα. Η καταγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της ΠΓΚ είναι ιδιαίτερα σημαντική για την έγκαιρη και αποτελεσματική παρέμβαση.

Στόχος: Η αποτύπωση του προφίλ της ΠΓΚ σε ελληνόφωνα παιδιά ηλικίας 24 – 36 μηνών.

Μέθοδος: Η ομάδα ΠΓΚ (Ο-ΠΓΚ) αποτελείται από 109 παιδιά (63 αγόρια) που προήλθαν από το δείγμα 1464 παιδιών της στάθμισης του *McArthur-Bates Communicative Development Inventory* στα ελληνικά με βάση το κριτήριο των λιγότερων από 50 λέξεων σε ηλικία ίση ή μεγαλύτερη των 24 μηνών. Η ομάδα ελέγχου (ΟΕ) αποτελείται από 109 τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά που επιλέχθηκαν τυχαία από το ίδιο δείγμα, ώστε να αντιστοιχούν ως προς το φύλο και την ηλικία.

Αποτελέσματα: Κατά μέσον όρο η Ο-ΠΓΚ παρήγαγε 23 λέξεις έναντι 417 της ΟΕ. Κυρίαρχο είδος λέξεων και στις δύο ομάδες ήταν τα ουσιαστικά αλλά το ποσοστό στην Ο-ΠΓΚ ήταν σημαντικά μικρότερο σε σύγκριση με την ΟΕ (36% έναντι 54%). Στην Ο-ΠΓΚ οι ονοματοποιητικές λέξεις αποτελούσαν το 29% έναντι 3% στην ΟΕ, ενώ αντίστοιχα σχεδόν διπλάσιο ήταν και το ποσοστό λέξεων που αναφέρονται σε πρόσωπα (9% έναντι 4%). Το ποσοστό ρημάτων και επιθέτων ήταν 7% στην Ο-ΠΓΚ έναντι 20% στην ΟΕ. Ωστόσο, οι δύο ομάδες δεν διέφεραν στο ποσοστό των λειτουργικών λέξεων (12%). Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι η Ο-ΠΓΚ παρουσίαζε καθυστέρηση στην εμφάνιση ορισμένων προγλωσσικών επικοινωνιακών συμπεριφορών αλλά και στην κατανόηση λέξεων και φράσεων. Επίσης, η Ο-ΠΓΚ παρουσίαζε πιο συχνά προβλήματα στον ύπνο (13% έναντι 7% της ΟΕ), ενώ καθυστέρησε κατά μέσον όρο ένα μήνα την έναρξη στερεάς τροφής (7.5 μηνών έναντι 6.5 μηνών η ΟΕ).

Συζήτηση: Η συζήτηση επικεντρώνεται στην αξιοποίηση των ευρημάτων για την ανίχνευση και αντιμετώπιση δυσκολιών που σχετίζονται με την ΠΓΚ.

ID:21030 | Δημιουργία τεχνικής μέτρησης της τάσης για κοινωνικά επιθυμητές απαντήσεις στο Ελληνικό πλαίσιο

Σοφία Παπάζογλου, Κώστας Μυλωνάς, Αικατερίνη Γκαρή
Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Οι ιδιότυποι τρόποι απόκρισης αποτελούν συστηματικές τάσεις των συμμετεχόντων να απαντούν με έναν ιδιαίτερο τρόπο στα ερωτήματα, ο οποίος δηλώνει κάτι διαφορετικό από την έννοια που αξιολογείται και οι τάσεις αυτές επηρεάζουν την ακρίβεια των αυτοαναφορών (Guilford, 1954. Paulhus, 1991, 2002). Η τάση για κοινωνικά επιθυμητές απαντήσεις (social desirability) αφορά στην τάση των συμμετεχόντων να απαντούν σε ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς με τέτοιο τρόπο ώστε να δίνουν καλή εικόνα για τον εαυτό τους (Paulhus, 1991) και οι απαντήσεις αυτές αναμένεται να επιδοκιμαστούν από σημαντικούς άλλους (Fischer et al., 2009). Υπάρχουν διάφορα ερωτηματολόγια μέτρησης της τάσης αυτής, καθώς και άλλες τεχνικές (Franzen & Mader, 2019). Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η δημιουργία ενός νέου ερωτηματολογίου μέτρησης της τάσης για κοινωνικά επιθυμητές απαντήσεις, στο Ελληνικό πλαίσιο. Ακόμη, στόχος είναι να διερευνηθεί κατά πόσο το κοινωνικώς επιθυμητό άτομο διαφέρει αναλόγως του προσώπου αναφοράς, στο οποίο ο συμμετέχων προσπαθεί να παρουσιάσει μία θετική εικόνα (γονείς, συνομήλικοι, καθηγητές). Στην πρώτη φάση της έρευνας, δόθηκε στους συμμετέχοντες διαδικτυακά ανοικτή ερώτηση, όπου καλούνταν να περιγράψουν το κοινωνικώς επιθυμητό άτομο, όπως το αντιλαμβάνονται. Στη συνέχεια, βάσει των απαντήσεων στην ανοικτή ερώτηση, δημιουργήθηκε ένας μεγάλος αριθμός δηλώσεων, που αποτελούσαν πιθανά ερωτήματα κλειστού τύπου. Προκειμένου να γίνει επιλογή των δηλώσεων που θα συμπεριληφθούν στο αρχικό ερωτηματολόγιο με κλειστές ερωτήσεις, έγινε προσπάθεια ομαδοποίησης των αρχικών δηλώσεων-ερωτημάτων. Τέσσερις ανεξάρτητοι κριτές ομαδοποίησαν τα ερωτήματα, βάσει του εννοιολογικού τους περιεχομένου. Στη συνέχεια έγινε σύγκριση των τεσσάρων ομαδοποιήσεων και επιλογή των ερωτημάτων τα οποία βρίσκονται κοντά εννοιολογικά σύμφωνα με όλους τους κριτές. Αυτή η σύγκριση έγινε μέσω Mahalanobis distances και της μεθόδου MDS-T (π.χ. Mylonas, 2009; Papazoglou & Mylonas, 2017). Τα επιλεγμένα ερωτήματα θα χορηγηθούν διαδικτυακά σε νέο δείγμα συμμετεχόντων, ώστε να διερευνηθούν οι ψυχομετρικές τους ιδιότητες.

ID:21032 | Διερεύνηση του νευρωνικού υποστρώματος και της σχέσης μεταξύ δοκιμασιών ενεργού μνήμης και ακουστικής κατανόησης στην αφασία

Γεώργιος Τσικλής[1], Δημήτριος Κασελίμης[2], Γεωργία Αγγελοπούλου[1], Δημήτρης Τσολακόπουλος[1], Γεώργιος Παπαγεωργίου[1], Κατιάννα Μαυρομάτη[1], Κωνσταντίνος Πόταγας[3]

[1] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ

[2] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ & Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

[3] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών του Λόγου, Α' νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ & Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

Η αφασία είναι μία συχνή συνέπεια των βλαβών που προκαλούν τα αγγειακά ισχαιμικά επεισόδια. Παραδοσιακά, θεωρείται ως μία ομάδα γλωσσικών διαταραχών η οποία προκύπτει από βλάβες σε «κέντρα» υπεύθυνα για τον λόγο. Ωστόσο, μελέτες άλλων νοητικών λειτουργιών σε ασθενείς με αφασικές διαταραχές υποδεικνύουν ότι στην πραγματικότητα πρόκειται για ελλείμματα βασικών νοητικών λειτουργιών με προεξάρχοντα γλωσσικά συμπτώματα. Πολλές μελέτες έχουν δείξει ότι τα ελλείμματα ενεργού μνήμης (ΕΜ) δεν συνυπάρχουν απλώς με τις επίκτητες γλωσσικές διαταραχές, αλλά συσχετίζονται με αυτές, υποδεικνύοντας ότι μια βλάβη που προκαλεί αφασία προκαλεί ταυτόχρονα και ελλειμματική ΕΜ. Ειδικότερα, η βιβλιογραφία υποδεικνύει ότι η ΕΜ και η κατανόηση υποστηρίζονται από ένα κοινό δίκτυο περιοχών γύρω από τη σχισμή του Sylvius γεγονός που οδηγεί στην υπόθεση μίας βαθύτερης σχέσης μεταξύ ενεργού μνήμης και λόγου. Προκειμένου να διερευνηθεί αυτή η σχέση αξιολογήθηκαν 42 χρόνιοι ασθενείς με αφασία μετά από αριστερό αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο με μια συστοιχία που περιελάμβανε έργα κατανόησης προφορικού λόγου και ΕΜ. Αρχικά, πραγματοποιήθηκε μία ανάλυση παλινδρόμησης προκειμένου να διαπιστωθεί αν ένα μέρος της διακύμανσης της κατανόησης προτάσεων μπορεί να εξηγηθεί από την ΕΜ. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε μία πολυπαραγοντική ανάλυση ταύτισης συμπτώματος-βλάβης (lesion-symptom mapping) με σκοπό να εντοπιστούν κρίσιμες περιοχές για την επίδοση σε δοκιμασίες κατανόησης και δοκιμασίες ΕΜ. Οι αναλύσεις έδειξαν ότι όχι μόνο η επίδοση σε έργα ΕΜ προβλέπει ένα σημαντικό ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης στο έργο κατανόησης προτάσεων αλλά και ότι η επίδοση και στους δύο τύπους νοητικών έργων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις ίδιες κροταφοβρεγματικές περιοχές. Συνολικά, τα ευρήματά μας αναδεικνύουν τη σχέση μεταξύ ελλειμμάτων ΕΜ και διαταραχών κατανόησης προφορικού λόγου στην αφασία και επισημαίνουν την ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση της σχέσης μεταξύ συνιστωσών της ΕΜ και του λόγου, σε επίπεδο νοητικών μηχανισμών και νευροβιολογικού υποστρώματος.

ID:21033 Ο Ρόλος του παιχνιδιού μεταξύ των αυτιστικών παιδιών και των παιδιών τυπικής ανάπτυξης και πώς προάγεται η κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη

Μαρία Βιργινία Βλάχου
Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Το παιχνίδι συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Έχει άμεση σχέση με την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του καθώς μέσα από το παιχνίδι τα παιδιά μαθαίνουν να επικοινωνούν, να συνεργάζονται, να συνάπτουν φιλικές σχέσεις, να μοιράζονται, να επιλύουν συγκρούσεις, να παίζουν δίκαια και ισότιμα, να ακολουθούν κανόνες, να διαπραγματεύονται και να κατανοούν τα συναισθήματα των άλλων.
Στο παιχνίδι τα παιδιά μοιράζονται μία κοινή εμπειρία. Τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης και τα αυτιστικά παιδιά έχουν τη δυνατότητα να μοιραστούν αυτή την εμπειρία. Ιδιαίτερα στο ελεύθερο παιχνίδι τα παιδιά εμπλέκονται κατά βούληση και αποφασίζουν τι και πως θα συμβεί. Κύριο στοιχείο της έκφρασής τους είναι το παιχνίδι, όπου ενστικτωδώς ανιχνεύουν τον κόσμο μέσα στον οποίο βρίσκονται.
Με την επικράτηση, όμως, του ιατρικού μοντέλου, στον αυτισμό εμπεριέχονται οι έννοιες της βλάβης και της διαταραχής, οι οποίες νοούνται ως "ελλειμματική" κατάσταση του ατόμου. Κατά συνέπεια, ο αυτισμός θεωρείται διαταραχή και υπάρχει η τάση τα προβλήματα των παιδιών που οφείλονται σε κοινωνικούς παράγοντες, όπως υποστηρίζει το κοινωνικό μοντέλο, να ανάγονται στο επίπεδο της προσωπικής υπόθεσης και να γίνονται αντιληπτά ως προβλήματα λόγω της βλάβης.
Παραδείγματα αυτών των διαστάσεων που έχουν ως προέλευση τις αρνητικές στάσεις και τις προκαταλήψεις της κοινωνίας, αποτελούν το συναίσθημα αναξιότητας και του μη ελκυστικού. Τα αυτιστικά παιδιά βρίσκονται υπό συνεχή επιτήρηση και είναι αποκομμένα από τις ευκαιρίες κοινωνικής αλληλεπίδρασης με παρόμοιους τρόπους όπως τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης.
Στην παρούσα εργασία επιδιώκεται η κατανόηση του παιχνιδιού αυτού καθαυτού, δηλαδή από τη σκοπιά του ποιοι παίζουν, πώς παίζουν, τί παίζουν, γιατί παίζουν, κάτω από ποιες συνθήκες παίζουν και πώς οι παράμετροι αυτές διαμορφώνουν τη συνθήκη του παιχνιδιού των παιδιών τυπικής ανάπτυξης με τα αυτιστικά παιδιά. Τα παιδιά βιώνουν νέες εμπειρίες οι οποίες επιδρούν θετικά στην εξέλιξή τους προωθώντας την κοινωνικο-συναισθηματική τους ανάπτυξη. Το παιχνίδι είναι ο φυσικός τους χώρος όπου τους οδηγεί το ένστικτό τους και διοχετεύουν την ενέργειά τους.

ID:21034 | Η αυτονομία ως υποστηρικτικός παράγοντας ανάπτυξης της σοφίας

Αλέξιος Αρβανίτης

Ενώ η σοφία αναγνωρίζεται ως βασική πτυχή της ανθρώπινης ανάπτυξης, παραμένει ασαφές πώς οι άνθρωποι μπορούν να την εκφράσουν και να την επιδιώξουν. Ταυτόχρονα, δεν εννοιοδοτούν όλοι οι ερευνητές με τον ίδιο τρόπο την σοφία. Στην παρούσα εργασία, υιοθετείται το Μοντέλο Κοινής Σοφίας (Grossmann et al., 2020), το οποίο καταλήγει στην ηθικά θεμελιωμένη αριστεία σε ορισμένες πτυχές της μεταγνώσης ως βασικό κοινό παρονομαστή όλων των προσεγγίσεων. Επί της ουσίας ορίζει δύο βασικούς πυλώνες για τη σοφία: τις ηθικές φιλοδοξίες και την μεταγνώση που εδράζεται στην λήψη της οπτικής των άλλων. Για να εξετάσουμε την ανάπτυξη της σοφίας πάνω σε αυτούς τους βασικούς πυλώνες, μπορούμε να στηριχθούμε σε μία από τις καταξιωμένες θεωρίες κινήτρων, τη Θεωρία Αυτοπροσδιορισμού, που εστιάζει στις εγγενείς τάσεις του ανθρώπου και καθορίζει τις κοινωνικές προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες αυτές οι εγγενείς τάσεις οδηγούν σε υγιή ανάπτυξη. Στην παρούσα θεωρητική εργασία, σκοπός είναι να εξεταστεί αν μια από αυτές τις βασικές προϋποθέσεις, η υποστήριξη της αυτονομίας, μπορεί να βοηθήσει το άτομο όχι μόνο να αναπτυχθεί με υγιή τρόπο, αλλά να εκφράσει και να αναπτύξει τα συστατικά στοιχεία της σοφίας, όπως αυτά προσδιορίζονται από το Μοντέλο Κοινής Σοφίας. Η Θεωρία Αυτοπροσδιορισμού προσφέρει μια άποψη ενός ατόμου που αυτενεργεί, εκφράζει και αναπτύσσει τη σοφία σε ένα κοινωνικό πλαίσιο, ενώ πλοηγείται στις δυσκολίες της ζωής με αμερόληπτο τρόπο. Τέλος, η Θεωρία Αυτοπροσδιορισμού προσφέρει ιδέες για εκπαιδευτικές στρατηγικές που στοχεύουν στην καλλιέργεια της σοφίας, τονίζοντας πώς η κατανόηση των υποκείμενων κινήτρων μπορεί να ενημερώσει τις προσεγγίσεις για την καλλιέργεια της σοφής σκέψης και συμπεριφοράς.

ID:21037 | ThinkUp! Πλατφόρμα παιγνιοποιημένης ανίχνευσης γνωστικών δυσκολιών και εκπαίδευσης δεξιοτήτων για παιδιά 8-13 ετών

Άννα Μαρία Ψαρομπά[1], Λυδία Λιάπη[1], Γεωργία Κούπριζα[1], Χριστίνα Παρπούλα[1], Στυλιανός Θωμόπουλος[2], Αργυρώ Βατάκη[1]

[1] Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

[2] Ινστιτούτο Πληροφορική και Τηλεπικοινωνιών, Εργαστήριο Ανοσοαναλύσεων/ Ανοσοαισθητήρων, Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος», Αθήνα

Η Διαταραχή Ελλειματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα (ΔΕΠΥ) αποτελεί νευροαναπτυξιακή διαταραχή με παγκόσμια συχνότητα 7.6% στις ηλικίες 3-12 [1]. Οι παρεμβάσεις στοχεύουν συχνότερα την αναστολή αντίδρασης, ενεργό μνήμη και προσοχή, ενώ στα συμπτώματα περιλαμβάνονται ελλείμματα οπτικοκινητικού συντονισμού και χρονισμού [2,3]. Το ThinkUp! είναι μία παγνιοποιημένη πλατφόρμα γνωστικής αξιολόγησης για παιδιά 8-13 ετών. Για τη στάθμιση αναλύθηκαν η αξιοπιστία, η εγκυρότητα και οι δημογραφικές επιδράσεις (ηλικία, φύλο). Τα αποτελέσματα έδειξαν επαρκή έως υψηλή εσωτερική αξιοπιστία, αλλά χαμηλή αξιοπιστία επανεξέτασης, πιθανώς λόγω διαφορών στις συνθήκες αξιολόγησης και τον εξοπλισμό. Η εγκυρότητα σύμπτωσης ήταν ικανοποιητική για όλα τα παιχνίδια που ελέγχθηκαν. Καλή εγκυρότητα διακριτικής ικανότητας βρέθηκε σε όλα τα παιχνίδια εκτός από το παιχνίδι αποφυγής καθυστέρησης και επιλεκτικής προσοχής. Οι δοκιμασίες που παρουσίασαν χαμηλή διακριτική ικανότητα ενδέχεται να χρειάζονται ανασχεδιασμό λόγω φαινομένων «δαπέδου και οροφής». Όσον αφορά τους δημογραφικούς παράγοντες, η ηλικία επηρέασε την απόδοση σε όλα τα παιχνίδια εκτός από την αποφυγή καθυστέρησης. Το φύλο επηρέασε τη βελτίωση σε τρεις δοκιμασίες (κινητικός συντονισμός, επιλεκτική προσοχή και αποφυγή καθυστέρησης), αλλά όχι τη συνολική επίδοση. Οι διαφορές αυτές αξιοποιήθηκαν για την εξαγωγή κλιμάκων στάθμισης. Συνολικά, το ThinkUp! αποδεικνύεται χρήσιμο για την γνωστική αξιολόγηση στον γενικό πληθυσμό, συμπληρωματικά της κλινικής αξιολόγησης. Αν και δεν αποτελεί αυτοτελές διαγνωστικό εργαλείο, ενδέχεται να εντοπίζει ελλείμματα που σχετίζονται με ΔΕΠΥ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Salari, N., Ghasemi, H., Abdoli, N., Rahmani, A., Shiri, M. H., Hashemian, A. H., ... & Mohammadi, M. (2023). The global prevalence of ADHD in children and adolescents: a systematic review and meta-analysis. *Italian journal of pediatrics*, *49*(1), 48.

Faraone SV, Banaschewski T, Coghill D, Zheng Y, Biederman J, Bellgrove MA, et al. The World Federation of ADHD International Consensus Statement: 208 Evidence-based conclusions about the disorder. Neurosci Biobehav Rev. 2021; 128:789–818.

Sonuga-Barke E, Cortese S Chapter 38 Cognitive training approaches for ADHD: Can they be made more effective? In: Banaschewski T, Coghill D, Zuddas A, (Eds.). (2018 *Oxford textbook of ADHD).* Oxford University Press.

ID:21038 | Ο ρόλος των νοητικών λειτουργιών στη χρονική αντίληψη και τη νοερή μεταφορά στο χρόνο σε πρώην χρήστες ψυχοτρόπων ουσιών

Χριστίνα Σιμούδη, Ευαγγελία Καρυπίδου, Βασίλειος Θανόπουλος, Αργυρώ Βατάκη
Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Ο εθισμός σε ψυχοτρόπες ουσίες συχνά συνδέεται με διαταραχές νοητικών λειτουργιών, όπως η μειωμένη ικανότητα αναστολής και η νοητική ευελιξία. Παρότι αυτές οι διαταραχές επηρεάζουν τη χρονική αντίληψη και τη νοερή μεταφορά στο χρόνο (ΝΜΧ; «προβολή» του εαυτού μας στο παρελθόν/μέλλον για την αναβίωση/«προβίωση» γεγονότων) σε χρήστες ψυχοτρόπων ουσιών, τα ευρήματα σημειώνονται περιορισμένα σε ενεργούς και ειδικά πρώην χρήστες. Στην παρούσα μελέτη αξιολογήσαμε 15 πρώην χρήστες και 15 συμμετέχοντες εξισωμένους με την πειραματική ομάδα, χωρίς ιστορικό χρήσης, χορηγώντας δοκιμασίες: 1) αναστολής συμπεριφοράς, 2) νοητικής ευελιξίας, 3) χρονικής διχοτόμησης (400-800ms, 1000-3000ms), 4) αναδρομικής λεκτικής εκτίμησης (60, 120, & 180sec), και 5) ΝΜΧ που περιελάβανε ανάκληση πληροφοριών σχετικών με το «τι», «που» και «πότε» βάσει όσων διαδραματίστηκαν σε βίντεο που παρακολούθησαν οι συμμετέχοντες και δήλωση βαθμού σιγουριάς για κάθε απάντηση. Βάσει των αποτελεσμάτων, και στις δύο ομάδες υπήρξε παρόμοια επίδοση στις προαναφερθείσες δοκιμασίες και επιπλέον, παρατηρήθηκε συσχέτιση μεταξύ της ικανότητα αναστολής και της ΝΜΧ, υποδηλώνοντας ότι το διάστημα αποχής (κατά μέσο όρο 6 έτη) των πρώην χρηστών πιθανώς συντέλεσε στη νοητική τους αποκατάσταση. Ακόμη, η ικανότητα αναστολής και η νοητική ευελιξία φάνηκε να επιδρούν στη χρονική αντίληψη των πρώην χρηστών, ενώ το ίδιο εύρημα σημειώθηκε και στην ομάδα ελέγχου, αλλά σε μεγαλύτερες διάρκειες (120 και 180sec). Συνεπώς, η επιστράτευση νοητικών λειτουργιών υπεύθυνων για την εκτίμηση μεγαλύτερων χρονικών διαρκειών, όπως παρατηρήθηκε στην ομάδα ελέγχου, πιθανόν να αποτελεί αντισταθμιστικό μηχανισμό στην περίπτωση των πρώην χρηστών λόγω βλαβών εγκεφαλικών περιοχών σχετιζόμενων με την αντίληψη μικρότερων διαρκειών. Συνολικά, τα ευρήματά μας υποδεικνύουν ότι η μακρά αποχή από τη χρήση ουσιών συμβάλλει στη νοητική αποκατάσταση των χρηστών, δεδομένων των παρόμοιων επιδόσεων, αλλά και της εμπλοκής της ικανότητας αναστολής και της νοητικής ευελιξίας στη χρονική αντίληψη και τη ΝΜΧ και στις δύο ομάδες.

ID:21039 | Η σύνδεση της νοερής μεταφοράς στο χρόνο και της χρονικής αντίληψης στη νόσο Alzheimer

Χριστίνα Σιμούδη[1], Βασίλειος Θανόπουλος[1], Γεώργιος Παρασκευάς[2], Αργυρώ Βατάκη[1]

[1] Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

[2] Β' Νευρολογική Κλινική, Ιατρική Σχολή Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο «Αττικόν», Αθήνα

Η νοερή μεταφορά στο χρόνο (NMX) αφορά στη νοητική λειτουργία μέσω της οποίας μεταβαίνουμε στο παρελθόν ή/και το μέλλον, προκειμένου να αναβιώσουμε παρελθοντικές εμπειρίες ή/και να «προβιώσουμε» μελλοντικά γεγονότα, αντίστοιχα. Αποτελεί κεντρικό χαρακτηριστικό της επεισοδιακής μνήμης, γεγονός που εξηγεί τις εν λόγω διαταραχές στους ασθενείς με νόσο Alzheimer, ωστόσο, η σχέση της με τις χρονικές τους διαταραχές δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς. Στην παρούσα μελέτη, διερευνήσαμε τη NMX σε ασθενείς με νόσο Alzheimer (N=26), υγιείς συμμετέχοντες εξισωμένους ηλικιακά με τους ασθενείς (N=24), και νεότερους (N=29), χορηγώντας βίντεο με καθημερινές δραστηριότητες. Κατόπιν, οι συμμετέχοντες απαντούσαν σε προτάσεις αναγνώρισης σχετικά με το «τι», «που» και «πότε» βάσει όσων διαδραματίστηκαν στα βίντεο (δοκιμασία επεισοδιακής μνήμης), και δήλωναν το βαθμό σιγουριάς τους (κλίμακα 1-9) μετά από κάθε απάντηση (δοκιμασία NMX). Επιπροσθέτως, αξιολογήθηκε η χρονική τους αντίληψη μέσω δοκιμασιών χρονικής διχοτόμησης (400-800ms, 1000-3000ms), και αναδρομικής λεκτικής εκτίμησης (60, 120, & 180s). Βάσει των ευρημάτων, οι ασθενείς εμφάνισαν επεισοδιακά μνημονικά ελλείμματα και στα τρία είδη αναγνώρισης, συγκριτικά με τις άλλες δύο ομάδες, ενώ ο βαθμός σιγουριάς τους βρέθηκε μικρότερος απ' ό,τι των ηλικιωμένων στις αναγνωρίσεις «τι» και «που». Ακόμη, εμφάνισαν 1) υποεκτίμηση των 400-800ms διαρκειών, 2) αυξημένη χρονική μεταβλητότητα για τις όλες τις διάρκειες, και 3) υπερεκτίμηση των 60 και 120s. Τέλος, τα χρονικά τους ελλείμματα στο έργο διχοτόμησης συσχετίστηκαν με τις διαταραχές στη NMX και την επεισοδιακή μνήμη (για όλα τα είδη αναγνώρισης), ενώ η απουσία συσχέτισης με τις ≥60sec διάρκειες πιθανώς να εξηγείται από την εμπλοκή άλλων νοητικών λειτουργιών (π.χ. σημασιολογική μνήμη). Συνολικά, η έρευνά μας επιβεβαιώνει τη σχέση μεταξύ χρονικής αντίληψης και επεισοδιακής μνήμης στους ασθενείς με νόσο Alzheimer, υποδεικνύοντας ότι οι χρονικές τους διαταραχές συντελούν στη μειωμένη ικανότητα για NMX και κατ' επέκταση στα μνημονικά τους ελλείμματα, αλλά και αντιστρόφως, οι μνημονικές διαταραχές συμβάλλουν στην ελλειμματική ανάκληση χρονικών πληροφοριών.

ID:21040 | Πολυαισθητηριακή αντίληψη και νοητικές λειτουργίες: Επιδράσεις στη βάδιση υγιών ηλικιωμένων ατόμων

Χριστίνα Σιμούδη, Βασίλειος Θανόπουλος, Αργυρώ Βατάκη
Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Το φυσιολογικό γήρας συνοδεύεται από πληθώρα διαταραχών, όπως αισθητηριακές και νοητικές, επιδρώντας αρνητικά στη βάδιση και γενικότερα την ανεξαρτησία των ηλικιωμένων ατόμων. Παρά την ύπαρξη ευρημάτων υπέρ αυτής της σύνδεσης, η βιβλιογραφία φαίνεται περιορισμένη αναφορικά με τη σχέση της πολυαισθητηριακής αντίληψης και της βάδισης στην τρίτη ηλικία. Στην παρούσα μελέτη εξετάσαμε τη βάδιση (δοκιμασίες «GAIT»: ευθεία βάδιση και «TUG»: έγερση από καρέκλα, ευθεία βάδιση και επιστροφή στην αρχική θέση) σε διαφορετικές συνθήκες (λεία και τραχιά επιφάνεια, και ανάβαση/κατάβαση εμποδίου) σε υγιείς συμμετέχοντες 18-30 (N=39), 60-69 (N=23) και 70-79 ετών (N=28). Οι παράμετροι βάδισης μετρήθηκαν μέσω αισθητήρων τοποθετημένων στα υποδήματα και τη μέση των συμμετεχόντων. Επιπλέον, αξιολογήθηκε η πολυαισθητηριακή αντίληψη (χρόνος απόκρισης σε μονοτροπικά -οπτικά/ακουστικά- και διτροπικά -οπτικοακουστικά- ερεθίσματα), η ενεργός μνήμη και η νοητική ευελιξία. Βάσει των αποτελεσμάτων στις δοκιμασίες βάδισης, οι ηλικιωμένοι εμφάνισαν μειωμένη ταχύτητα, μήκος διασκελισμού και γωνία ποδιού, και αυξημένη μεταβλητότητα, αριθμό βημάτων, και διάρκεια ολοκλήρωσης των δοκιμασιών κυρίως στην τραχιά επιφάνεια και ανάβαση/κατάβαση εμποδίου, συγκριτικά με τα νεότερα άτομα. Ακόμη, είχαν βραδύτερους χρόνους απόκρισης στα μονοτροπικά ερεθίσματα, και έντονα ελλείμματα στην ενεργό μνήμη και νοητική ευελιξία, σε σχέση με τους νεότερους. Επιπροσθέτως, παρατηρήθηκε συσχέτιση της επίδοσής τους στις μονοτροπικές συνθήκες με πολλαπλές παραμέτρους βάδισης απ' ό,τι συνέβη στους νεότερους, επιβεβαιώνοντας τον αντίκτυπο των αισθητηριακών ελλειμμάτων λόγω γήρατος στη βάδιση. Ωστόσο, η απουσία συσχέτισης μεταξύ της διτροπικής συνθήκης και της βάδισης στους ηλικιωμένους, πιθανώς εξηγείται από τις συγκρίσιμες επιδόσεις μεταξύ των δύο ομάδων. Οι διαταραχές βάδισης των ηλικιωμένων συσχετίστηκαν επίσης με ελλείμματα κυρίως στη νοητική ευελιξία, υποδηλώντας το ρόλο της στην προσαρμογή της βάδισης ειδικά σε τραχιές επιφάνειες ή εμπόδια. Συνολικά, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν τη σημαντική επίδραση των αισθητηριακών και νοητικών αλλαγών επαγόμενων του φυσιολογικού γήρατος στη βάδιση, θέτοντας προς περαιτέρω διερεύνηση τη συμβολή της πολυαισθητηριακής αντίληψης στη βελτίωση διαταραχών βάδισης σε ηλικιωμένα άτομα.

ID:21041 | Εργαλείο Επικοινωνιακής Ανάπτυξης για παιδιά βρεφικής και προσχολικής ηλικίας 16-36 μηνών: Προσαρμογή, Ψυχομετρικός έλεγχος, Στάθμιση και πρώτα αναπτυξιακά δεδομένα

Ασημίνα Ράλλη[1], Χριστίνα Παπαηλιού[2], Μαρία Μαρκοδημητράκη[3], Γαρυφαλιά Χαριτάκη[4], Μαρία Κυπριωτάκη[5]
[1] Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Αγωγής και Φροντίδας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα
[3] Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[4] Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο
[5] Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Το *Εργαλείο Επικοινωνιακής Ανάπτυξης* (ΕΡ.ΕΠ.Α) *Λέξεις και Προτάσεις* χρησιμοποιείται για την έγκυρη αξιολόγηση της γλωσσικής ανάπτυξης παιδιών βρεφικής και προσχολικής ηλικίας 16-36 μηνών σε περισσότερες από 100 χώρες του κόσμου. Το ΕΡ.ΕΠ.Α. βασίζεται στο εργαλείο MacArthur-Bates Communicative Development Inventory (CDI) (Fenson et al., 2007) και αξιολογεί τέσσερις τομείς της επικοινωνιακής ανάπτυξης των παιδιών 16-36 μηνών, οι οποίοι είναι το εκφραστικό λεξιλόγιο, η χρήση μορφημάτων σε λέξεις, το μέγεθος προτάσεων σε μορφήματα και η πολυπλοκότητα των προτάσεων. Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η προσαρμογή, ο ψυχομετρικός έλεγχος και η στάθμιση του ΕΡ.ΕΠ.Α. στον ελληνικό πληθυσμό. Επίσης, ένας δεύτερος στόχος ήταν να παρουσιάσει αναπτυξιακά δεδομένα σε σχέση με το εκφραστικό λεξιλόγιο των παιδιών ηλικίας 16-36 μηνών.

Στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, το εργαλείο συμπληρώθηκε για 1322 παιδιά (662 αγόρια και 660 κορίτσια) από τους αντίστοιχους γονείς τους, σχεδόν από όλη την ελληνική επικράτεια. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι το εργαλείο χαρακτηρίζεται από υψηλή εγκυρότητα εννοιολογικής δομής και περιεχομένου, αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας και επαναληπτικών μετρήσεων, καθώς και συγχρονική εγκυρότητα. Επίσης, αναδείχθηκαν αναπτυξιακά μοτίβα σε σχέση με το εκφραστικό λεξιλόγιο των παιδιών τόσο συνολικά, όσο και στις ξεχωριστές κατηγορίες λέξεων. Τέλος, χαρτογραφήθηκαν οι κατηγορίες των λέξεων οι οποίες είναι πιο εύκολο να κατακτήσουν τα παιδιά (π.χ. λέξεις για το σώμα, αντικείμενα παιχνιδιού κλπ.) σε σχέση με αυτές που είναι πιο δύσκολες (π.χ. σύνδεσμοι, ιδιότητες, ρήματα κλπ.).

Τα αποτελέσματα συζητούνται: (α) σε σχέση με την αξιοπιστία και την εγκυρότητα του εργαλείου ώστε να αξιοποιείται από τον ψυχολόγο, τον εκπαιδευτικό αλλά και άλλους σχετικούς επαγγελματίες για την εκτίμηση της γλωσσικής ανάπτυξης των παιδιών και (β) σε σχέση με τα πρωτότυπα αναπτυξιακά δεδομένα που αναδείχθηκαν για το εκφραστικό λεξιλόγιο παιδιών 16-36 μηνών που μιλούν την ελληνική γλώσσα.

ID:21042 | Άγχος Προσκόλλησης, Ανάληψη Σεξουαλικού Ρίσκου και ο Ρόλος του Μηχανισμού Αναστολής

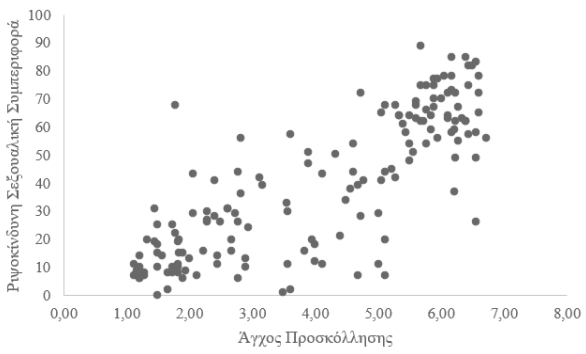
Μαρία-Μαργαρίτα Γούλια, Διαμαντής Πετρόπουλος, Μαρίνα Ματθίλδη Μαρτίνος
Τμήμα Ψυχολογίας, The American College of Greece - Deree, Αθήνα

Πρόσφατες έρευνες έχουν αναδείξει τον συσχετισμό μεταξύ του άγχους προσκόλλησης και της ριψοκίνδυνης σεξουαλικής συμπεριφοράς ιδιαίτερα σε εφήβους και νέους ενήλικες. Ωστόσο, μέχρι σήμερα, δεν υπάρχουν έρευνες που να εστιάζουν στην πιθανή διαμεσολαβητική επίδραση των εκτελεστικών λειτουργιών στην σχέση των δύο μεταβλητών. Η παρούσα έρευνα είχε ως αντικείμενο τη μελέτη της σχέσης μεταξύ του άγχους προσκόλλησης και της ριψοκίνδυνης σεξουαλικής συμπεριφοράς διερευνώντας παράλληλα τον διαμεσολαβητικό ρόλο του μηχανισμού αναστολής. Το παρόν δείγμα αποτελείται από νεαρούς ενήλικες 18-25 ετών (N = 160; 52.5% γυναίκες), οι οποίοι προσλήφθηκαν μέσω εθελοντικής δειγματοληψίας και κλήθηκαν να συμμετάσχουν στην διαδικτυακή έρευνα. Κατά τη διάρκεια της παρούσας μελέτης οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν κάποια δημογραφικά στοιχεία (π.χ. φύλο, ηλικία, κατάσταση σχέσης) συμπλήρωσαν την υποκλίμακα άγχους προσκόλλησης του ερωτηματολογίου Experience in Close Relationships –Revised; (ECR-R) και την κλίμακα Sexual Risk Survey (SRS) καθώς και έκαναν το Stroop, ένα νευροψυχολογικό εργαλείο που μετρά μεταξύ άλλων την αναστολή. Στην πρώτη φάση του Stroop οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να αναγνωρίσουν την σημασιολογική έννοια μίας λέξης χρώματος αγνοώντας το χρώμα του μελανιού της ενώ στην δεύτερη, κλήθηκαν να προσδιορίσουν το χρώμα του μελανιού της λέξης αγνοώντας την σημασιολογική της έννοια. Κάθε φάση αποτελούνταν από 24 δοκιμασίες που περιείχαν συμβατές (η σημασιολογική έννοια της λέξης χρώματος συνέπιπτε με το μελάνι του χρώματος) και ασύμβατες (η σημασιολογική έννοια δεν συνέπιπτε με το μελάνι του χρώματος) δοκιμασίες. Για την ανάλυση, υπολογίστηκε ένας δείκτης παρέμβασης από τη διαφορά των σωστών απαντήσεων στις συμβατές και στις ασύμβατες δοκιμασίες. Τα αποτελέσματα επιβεβαίωσαν ότι το άγχος προσκόλλησης σχετίζεται με τις ριψοκίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές ($p < .001$). Επιπλέον, τα ευρήματα της γραμμικής παλινδρόμησης και της δοκιμής Sobel έδειξαν πως ο μηχανισμός αναστολής όπως αυτός μετρήθηκε από το Stroop μπορεί να λειτουργεί ως μερικός διαμεσολαβητικός παράγοντας στη σχέση των δύο μεταβλητών. Τα αποτελέσματα επεκτείνουν την υπάρχουσα βιβλιογραφία προσφέροντας νέες προοπτικές όσον αφορά τον ρόλο των πρώιμων δεσμών προσκόλλησης στην ανάπτυξη των εκτελεστικών λειτουργιών και την πιθανή επίδραση τους στην ριψοκίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά.

Λέξεις κλειδιά: *άγχος προσκόλλησης, ριψοκίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά, ανάληψη σεξουαλικού ρίσκου, μηχανισμός αναστολής, εκτελεστικές λειτουργίες*

Εικόνα 1

Διάγραμμα Διασποράς της Συσχέτισης Μεταξύ Άγχους Προσκόλλησης και Ριψοκίνδυνης Σεξουαλικής Συμπεριφοράς.

Σημείωση. Το άγχος προσκόλλησης μετρήθηκε μέσω των μέσων όρων βαθμολογιών στην κλίμακα ECR-R, ενώ η ριψοκίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά μέσω των συνολικών βαθμολογιών στην κλίμακα SRS (N = 160).

ID:21043 | Η χρήση ψηφιακών συσκευών από τα μικρά παιδιά: ο ρόλος των ψηφιακών στυλ γονικής επίβλεψης στην εμφάνιση προβλημάτων συμπεριφοράς

Βασιλική Σεφεριάδου, Αικατερίνα Κορνηλάκη
Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η ολοένα αυξανόμενη χρήση ψηφιακών συσκευών στα παιδιά προβληματίζει για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις της στη κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη. Παρά τα πολυάριθμα οφέλη που δύναται να προσφέρει η χρήση ψηφιακών συσκευών στα παιδιά, πολλές μελέτες έχουν εστιάσει στα προβλήματα εξωτερίκευσης και εσωτερίκευσης που συνδέονται με τη χρήση τους. Οι γονείς φαίνεται να παίζουν σημαντικό ρόλο με πολλαπλούς τρόπους, λειτουργώντας οι ίδιοι ως πρότυπα και ως φύλακες της πρόσβασης των παιδιών τους, επηρεάζοντας την ποσότητα και την ποιότητα της εμπλοκής τους με αυτές. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει την πρόσβαση παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας στις ψηφιακές συσκευές, να εξετάσει τα ψηφιακά γονικά στυλ επίβλεψης των συσκευών αυτών και τη σχέση τους με την εμφάνιση προβλημάτων συμπεριφοράς. Στη μελέτη πήραν μέρος 93 παιδιά ηλικίας 4-8 ετών με τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς τους. Μέσα από δομημένα ερωτηματολόγια οι γονείς κατέγραψαν το χρόνο και το περιεχόμενο ενασχόλησης των παιδιών τους με ψηφιακές συσκευές. Το στυλ γονικής επίβλεψης των ψηφιακών μέσων αξιολογήθηκε με το Internet Parenting Style Instrument (Valcke et al., 2010). Οι εκπαιδευτικοί των παιδιών αξιολόγησαν την ύπαρξη προβλημάτων συμπεριφοράς με το Strengths and Difficulties Questionnaire (Goodman, 1997). Τα πρώτα αποτελέσματα της μελέτης, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη, δείχνουν ότι τα παιδιά, πέρα από την τηλεόραση, έχουν πρόσβαση σε κινητά τηλέφωνα, ταμπλέτες και ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Οι περισσότεροι γονείς φάνηκε να εποπτεύουν τα παιδιά τους, να θέτουν κανόνες και να επικοινωνούν μαζί τους για τους κινδύνους του διαδικτύου. Αν και δεν βρέθηκε συσχέτιση του χρόνου ενασχόλησης των παιδιών με την εμφάνιση προβλημάτων συμπεριφοράς, βρέθηκε συσχέτιση του γονικού στυλ επίβλεψης με την εμφάνιση προβλημάτων συμπεριφοράς. Τα ευρήματα της μελέτης υπογραμμίζουν τον σημαντικό ρόλο των γονέων στη ρύθμιση της συμπεριφοράς και την εκπαίδευση των παιδιών για τη χρήση των ψηφιακών συσκευών.

ID:21044 | Οι νυχτερινοί φόβοι των παιδιών και οι στρατηγικές διαχείρισή τους

Βασιλική Κυπαράκ[1], Αικατερίνα Κορνηλάκη
Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Οι νυχτερινοί φόβοι είναι συνήθεις στα παιδιά και φαίνεται να ακολουθούν μια αναπτυξιακή πορεία από την νηπιακή ηλικία έως την εφηβεία. Αν και η πλειονότητα των παιδιών αναφέρει κατά καιρούς την ύπαρξη νυχτερινών φόβων, περίπου το 20% των παιδιών αντιμετωπίζει προβλήματα στη νυχτερινή κατάκλιση λόγω αυτών. Οι φόβοι αυτοί έχουν συνδεθεί όχι μόνο με προβλήματα ύπνου αλλά και με προβλήματα λειτουργικότητας και απόδοσης των παιδιών κατά τη διάρκεια της ημέρας καθώς και με την ύπαρξη αγχωδών διαταραχών. Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει το περιεχόμενο των νυχτερινών φόβων και τους τρόπους που τα παιδιά τους διαχειρίζονται. Στη μελέτη έλαβαν μέρος 204 παιδιά ηλικίας 7-12 ετών τα οποία συμπλήρωσαν την κλίμακα αξιολόγησης των νυχτερινών φόβων Nighttime Fears Scale (Orgiles et al., 2021). Η αξιολόγηση των στρατηγικών αντιμετώπισης των νυχτερινών φόβων έγινε με τη Nighttime Coping Response Scale (Fernández-Martínez et al., 2022). Τα ευρήματα της μελέτης έδειξαν μια αναπτυξιακή πορεία με τους φόβους να κορυφώνονται στην ηλικία των 9-10 ετών. Συγκεκριμένα, ενώ στην ηλικία των 7-8 ετών οι φόβοι εστιάζουν κυρίως σε φανταστικές οντότητες, στην ηλικία των 9-10 ετών αυξάνονται οι φόβοι για ρεαλιστικούς κινδύνους όπως είναι οι κλοπές, η παραβίαση της οικίας κ.ά. Επίσης στην ηλικία αυτή αυξάνονται οι φόβοι γύρω από το θάνατο και τον αποχωρισμό από την οικογένεια. Ως προς τις στρατηγικές αντιμετώπισης φαίνεται ότι τα μικρότερα παιδιά αναζητούν την παρηγορητική παρουσία των γονέων ή και των αδελφών τους, ενώ από την ηλικία των 9 ετών αυξάνονται σημαντικά οι στρατηγικές συναισθηματικής αυτορρύθμισης κυρίως μέσω γνωστικής επανεκτίμησης της κατάστασης, καθησυχαστικών σκέψεων, απόσπασης της προσοχής και ασκήσεων χαλάρωσης. Δεδομένης της σημασίας του ύπνου στο αίσθημα υγείας και ευεξίας των παιδιών, τα ευρήματα συνηγορούν στην παροχή αποτελεσματικών τρόπων διαχείρισης των νυχτερινών φόβων στα παιδιά.

ID:21045 | Η ηλικία και η μουσική ως παράγοντες αντίληψης του χρόνου στον κινηματογράφο

Χρυσαυγή Παναγιώτου, Αργυρώ Βατάκη
Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Ο χρόνος αποτελεί αντικείμενο μελέτης πληθώρας ερευνών που εστιάζουν σε διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις και πτυχές του. Σημαντικό ενδιαφέρον προκαλεί το υποκειμενικό βίωμα του χρόνου, δηλαδή η ατομική αντίληψη και εμπειρία της ροής του, καθώς και οι παράγοντες που το επηρεάζουν, όπως η μουσική. Ο κινηματογράφος, ως ερέθισμα, παρέχει μια ευκαιρία για τη μελέτη της χωροχρονικής αντίληψης και των γνωστικών λειτουργιών που τη συνοδεύουν, συνδυάζοντας την αφήγηση με τα αισθητηριακά ερεθίσματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην έννοια του νοερού ταξιδιού στον χρόνο και στον ρόλο που διαδραματίζει στη διαμόρφωση του υποκειμενικού βιώματος της χρονικής ροής, προσφέροντας νέες προοπτικές κατανόησης της χρονικής αντίληψης. Η παρούσα έρευνα εξετάζει την αντίληψη της ροής του χρόνου κατά την παρακολούθηση αποσπασμάτων από την ταινία “Forrest Gump”, εστιάζοντας σε παράγοντες όπως η παρουσία/απουσία μουσικής επένδυσης και η ηλικία του πρωταγωνιστή (παιδική, εφηβική, ενήλικη ζωή). Ταυτόχρονα, διερευνάται ο ρόλος της μουσικής στα επίπεδα εμβύθισης που βιώνουν οι συμμετέχοντες. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες υπερεκτιμούν τη διάρκεια των αποσπασμάτων που απεικονίζουν την ενήλικη ζωή του πρωταγωνιστή σε σύγκριση με εκείνα της παιδικής του ηλικίας, ανεξαρτήτως της παρουσίας ή απουσίας μουσικής. Επιπλέον, η μουσική επένδυση φάνηκε να επηρεάζει την ακρίβεια των χρονικών εκτιμήσεων αρνητικά, καθώς οι συμμετέχοντες παρήγαγαν πιο ακριβείς εκτιμήσεις στη συνθήκη απουσίας ήχου. Παράλληλα, εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση τόσο μεταξύ της ηλικίας του πρωταγωνιστή και της παρουσίας/απουσίας μουσικής, όσο και μεταξύ της διάρκειας των βίντεο και της παρουσίας/απουσίας μουσικής, επηρεάζοντας την ακρίβεια των χρονικών εκτιμήσεων. Αντιθέτως, δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην επίδοση των συμμετεχόντων στην κλίμακα αξιολόγησης της εμβύθισης σε σχέση με την πειραματική συνθήκη στην οποία βρίσκονταν. Τα ευρήματα αυτά προσφέρουν σημαντικές πληροφορίες για τον ρόλο της μουσικής στην αντίληψη της ροής του χρόνου και στη μελέτη της κινηματογραφικής εμπειρίας ως εργαλείο έρευνας.

ID:21048 | Ισότιμες, Ανισότιμες σχέσεις και σεξουαλική ικανοποίηση – ο ρόλος της σεξουαλικής νοσταλγίας

Καλλιόπη Παπακώστα[1], Ανθή Αργυρούδη[2], Άννα Μαντόγλου[1], Παναγιώτης Κορδούτης[1]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα
[2] Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να μελετηθεί η σχέση της σεξουαλικής νοσταλγίας με την γενική και σεξουαλική ικανοποίηση σε ισότιμες-ανισότιμες σχέσεις αλλά και να διερευνηθεί η σχέση ισοτιμίας-ανισοτιμίας με την γενική και σεξουαλική ικανοποίηση από την σχέση. Για την μελέτη αυτή πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή έρευνα από τον Σεπτέμβριο 2023 ως και τα τέλη Νοεμβρίου 2023. Στην έρευνα συμμετείχαν 264 άνδρες και γυναίκες, 18-68 ετών. Οι συμμετέχοντες/ουσες κλήθηκαν να απαντήσουν σε σχετικά ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς. Για την ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκαν παραγοντική ανάλυση διακύμανσης και αναλύσεις διαμεσολάβησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι υποωφελημένοι/ες και οι υπερωφελημένοι άνδρες ανέφεραν περισσότερη σεξουαλική νοσταλγία από τους ισότιμους/ες, ενώ οι υπερωφελημένες και ισότιμες γυναίκες ανέφεραν ίδια επίπεδα σεξουαλικής νοσταλγίας. Επίσης, οι ισότιμοι συμμετέχοντες/ουσες ανέφεραν περισσότερη γενική ικανοποίηση από τους ανισότιμους/ες? και οι υπερωφελημένοι άνδρες δήλωσαν μεγαλύτερη σεξουαλική ικανοποίηση από τους ισότιμους, ενώ οι ισότιμες γυναίκες μεγαλύτερη σεξουαλική ικανοποίηση από τις ανισότιμες. Ακόμη, η σεξουαλική νοσταλγία λειτούργησε διαμεσολαβητικά στις σχέσεις όλων των επιμέρους διαστάσεων ισοτιμίας-ανισοτιμίας και γενικής ικανοποίησης. Ωστόσο, δεν λειτούργησε διαμεσολαβητικά στις σχέσεις γενικής και των επιμέρους διαστάσεων ισοτιμίας-ανισοτιμίας και σεξουαλικής ικανοποίησης. Η παρούσα έρευνα συνέβαλε στην κατανόηση του ρόλου της σεξουαλικής νοσταλγίας στην γενική και σεξουαλική ικανοποίηση των ισότιμων-ανισότιμων σχέσεων, εμπλουτίζοντας την συναφή θεωρία, τις θεραπευτικές και συμβουλευτικές παρεμβάσεις.

ID:21049 | Διαδρομές ανθεκτικότητας και ένταξης: Προσφυγική εμπειρία, πολιτισμικές συναντήσεις και ψυχοκοινωνική υποστήριξη

Οργάνωση: **Βασίλης Παυλόπουλος**
Μέλος ΔΕΠ, Εθνικό και καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Συζήτηση: **Γεράσιμος Προδρομίτης**
Μέλος ΔΕΠ, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Γενική περίληψη:
Το συμπόσιο εξετάζει τη σύνθετη δυναμική της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής και ένταξης των νέων με προσφυγικό υπόβαθρο, μέσα από τρεις πολυδιάστατες ερευνητικές προσεγγίσεις. Η πρώτη εισήγηση εστιάζει στην ψυχική ανθεκτικότητα εφήβων προσφύγων, αναδεικνύοντας πώς οι υλικοί και ψυχοκοινωνικοί πόροι διαμορφώνουν τις πορείες προσαρμογής τους, με έμφαση στη μετατροπή του τραύματος σε ενδυνάμωση. Η δεύτερη εισήγηση παρουσιάζει τις αφηγήσεις ασυνόδευτων ανηλίκων για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στην Ελλάδα, τις πηγές στήριξής τους και τη σημασία της πολιτικής παρέμβασης για τη βελτίωση της καθημερινότητάς τους. Η τρίτη εισήγηση εξετάζει τις πολιτισμικές και ιδεολογικές προσεγγίσεις εργαζομένων σε ΜΚΟ, αναδεικνύοντας την επιρροή των ιδεολογικών αρχών και πρακτικών στις διαδικασίες πολιτισμικής ένταξης των προσφύγων. Συνολικά, το συμπόσιο προάγει την κατανόηση των ψυχοκοινωνικών, πολιτισμικών και πολιτικών παραμέτρων που επηρεάζουν τη ζωή των προσφύγων, προτείνοντας στρατηγικές για πιο συνεκτικές και αποτελεσματικές παρεμβάσεις.

Θεματικές ενότητες:
1. Διαπολιτισμική Ψυχολογία
2. Ισότητα, διαφορετικότητα, και ενσωμάτωση

Εισήγηση 1
Τίτλος: Τραύματα ή θαύματα; Μια πολυτροπική έρευνα μικτών μεθόδων για την ψυχική ανθεκτικότητα εφήβων με προσφυγικό υπόβαθρο

Συγγραφείς: **Βασίλης Παυλόπουλος**
Μέλος ΔΕΠ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φιλία Ίσαρη
Μέλος ΔΕΠ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαρία-Νεφέλη Δημοπούλου
Υποψήφια διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αναστάσιος Νταλαχάνης
Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Χριστίνα Τσίγκου
Κλινική ψυχολόγος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φρόσω Μόττη-Στεφανίδη
Ομότιμη καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Περίληψη:
Η προσωπική ανάπτυξη και η κοινωνική ένταξη των παιδιών και εφήβων με προσφυγικό υπόβαθρο, εκτός από ατομικό δικαίωμα, συνιστά κρίσιμο συλλογικό πρόταγμα για τις χώρες υποδοχής. Οι διαχρονικές μελέτες δείχνουν ότι η ψυχική υγεία των νεαρών

προσφύγων ακολουθεί ποικίλες πορείες, ενώ έχει επίσης αναφερθεί σημαντική ανθεκτικότητα. Το ερευνητικό πρόγραμμα Migrant Youth Resilience εξέτασε την ψυχική ανθεκτικότητα εφήβων με προσφυγικό υπόβαθρο μέσω μεικτών μεθόδων. Η ποιοτική έρευνα εστίασε στις εμπειρίες, τις προκλήσεις και τις στρατηγικές διαχείρισης που αναπτύσσουν οι έφηβοι. Τα δεδομένα παρήχθησαν μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων με την τεχνική της φωτοεκμαίευσης από 20 εφήβους προσφυγικού υπόβαθρου. Η ποσοτική έρευνα ανέλυσε δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίων από 75 έφηβα προσφυγόπουλα σχετικά με το τραύμα, την ψυχολογική προσαρμογή και τους διαθέσιμους πόρους, υλικούς και ψυχοκοινωνικούς. Τα ευρήματα έδειξαν ότι τα τρέχοντα τραυματικά γεγονότα στη χώρα εγκατάστασης λειτουργούν πιο επιβαρυντικά για την ψυχολογική προσαρμογή από ό,τι οι τραυματικές εμπειρίες στο παρελθόν. Οι υλικοί πόροι, ως πηγές ανθεκτικότητας, συμβάλλουν στη μείωση των ψυχολογικών συμπτωμάτων, ενώ η συμβολή των ψυχοκοινωνικών πόρων εντοπίζεται στη μείωση του τραύματος και σε θετικές όψεις της προσαρμογής. Επιπλέον, η ανθεκτικότητα αναδεικνύεται ως διαδικασία ενδυνάμωσης μάλλον, παρά μείωσης του τραύματος. Η έρευνα συνεισφέρει στην κατανόηση της προσαρμογής και της ανθεκτικότητας των προσφυγόπουλων, προτείνοντας στρατηγικές για την υποστήριξή τους σε εκπαιδευτικά και κοινωνικά πλαίσια.

Λέξεις-κλειδιά: *έφηβοι, προσφυγικό υπόβαθρο, τραύμα, ψυχολογική προσαρμογή, ψυχική ανθεκτικότητα*

Εισήγηση 2
Τίτλος: Αφηγήσεις και εμπειρίες ασυνόδευτων ανηλίκων

Συγγραφείς: **Φιλία Ίσαρη**
Μέλος ΔΕΠ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αστέρ Καλαντζή
Ψυχολόγος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Περίληψη:
Βασικός σκοπός της παρούσας ποιοτικής έρευνας ήταν να μελετήσει τις εμπειρίες των ασυνόδευτων ανηλίκων που διαμένουν στην Ελλάδα και τις προκλήσεις που έχουν βιώσει και εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένοι ανήλικοι, για τους οποίους η Ελλάδα αποτελεί ένα σταθμό στο οδοιπορικό τους προς χώρες της βορειοδυτικής Ευρώπης. Για την παραγωγή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν ομάδες εστίασης και η μέθοδος της φωτοφωνής (photovoice) με ασυνόδευτους ανήλικες που φιλοξενούνται σε δομή μακροχρόνιας διαβίωσης, στην Αττική. Για την ανάλυση του ερευνητικού υλικού αξιοποιήθηκε η θεματική ανάλυση και η πολυκειμενική ανάλυση για το οπτικό υλικό (φωτογραφίες). Τα ερευνητικά αποτελέσματα φανερώνουν ποικίλες διαστάσεις της καθημερινότητας των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα. Στις αφηγήσεις τους γίνεται αναφορά σε προκλήσεις και δυσκολίες, καθώς και στις πηγές στήριξης όπως είναι οι φίλοι, η φύση, η σύνδεση με τον τόπο καταγωγής και τα πολιτιστικά του στοιχεία και τα μελλοντικά σχέδια. Τα συμπεράσματα αναδεικνύουν την ανάγκη για πολιτικές και ρυθμίσεις εκ μέρους της πολιτείας προς το βέλτιστο συμφέρον των ασυνόδευτων παιδιών.

Λέξεις-κλειδιά: *ασυνόδευτοι ανήλικοι, ομάδες εστίασης, φωτοφωνή, θεματική ανάλυση, πολυκειμενική ανάλυση*

Εισήγηση 3

Τίτλος: Κοινωνιοψυχολογικές διεργασίες πολιτισμικής ένταξης: Πολιτισμικές προσεγγίσεις και ιδεολογικές νοηματοδοτήσεις στελεχών και εργαζομένων μη κυβερνητικών οργανισμών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο υποστήριξης προσφύγων

Συγγραφείς: **Μιχάλης Παπαντωνόπουλος**
Υποψήφιος διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βασίλης Παυλόπουλος
Μέλος ΔΕΠ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Περίληψη:
Συμπληρώνονται δέκα χρόνια από την έναρξη της «προσφυγικής κρίσης» στην Ελλάδα, περίοδος κατά την οποία έχουν διέλθει από την ελληνική επικράτεια πάνω από 1.300.000 άνθρωποι. Λόγω των θεσμικών περιορισμών στη «διαχείριση της υποδοχής» και της διεθνής εμπειρίας, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί (ΜΚΟ) κατέλαβαν εξαρχής κρίσιμες θέσεις, μεσολαβώντας στο σύνολο των πολιτισμικών συναντήσεων μεταξύ των προσφύγων και των μελών της κοινωνίας υποδοχής. Η μεσολάβηση αυτή φαίνεται να είναι καθοριστική, αφενός, προς τους πρόσφυγες, οι οποίοι γίνονται αποδέκτες ιδεολογικών λόγων και πρακτικών των ΜΚΟ (όπως οι παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής υποστήριξης), αφετέρου, προς την κοινωνία υποδοχής, η οποία έρχεται σε επαφή με συγκεκριμένα πολιτισμικά ιδεολογικά σχήματα (όπως μέσα από παρεμβάσεις συνηγορίας και εκπροσώπησης). Η παρούσα έρευνα μελετά τις πολιτισμικές ιδεολογικές προσεγγίσεις εκπροσώπων ΜΚΟ, οι οποίοι αποτελούν φορείς σχεδιασμού και υλοποίησης προγραμμάτων υποστήριξης προσφύγων υπό το πρίσμα της Κοινωνικής Ψυχολογίας. Μέσα από τη διενέργεια ποσοτικής έρευνας, με ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς, σε 200 εργαζόμενους και εργαζόμενες σε ΜΚΟ, μελετάται η αλληλεπίδραση των πολιτισμικών ιδεολογικών προσεγγίσεων της πολιτισμικής αχρωματοψίας (colorblindness), της πολυπολιτισμικότητας (multiculturalism), της παμπολιτισμικότητας (omniculturalism) και της συμπολιτισμικότητας (polyculturalism) με γενικότερες ιδεολογικές αρχές, με τους καταστατικούς προσανατολισμούς (όραμα) των οργανισμών που εργάζονται, με τις πρακτικές κοινωνικής και πολιτισμικής προσαρμογής που υιοθετούν, αλλά και με τις προσδοκίες επιπολιτισμοποίησης που διατηρούν για προσφυγικές ομάδες από τη Μέση Ανατολή, τη Νότια Ασία και την Αφρική. Από την έρευνα καταγράφονται ασυμφωνίες των ιδεολογικών πολιτισμικών αρχών των εργαζομένων, με τους ιδεολογικούς προσανατολισμούς των φορέων υπαγωγής, αλλά και με τις πρακτικές κοινωνικής και πολιτισμικής προσαρμογής που υιοθετούνται. Συνολικά, τα ευρήματα τονίζουν τη σημασία της μελέτης της συνεκτικότητας και αντισυνεκτικότητας του ιδεολογικού λόγου των κοινωνικών δρώντων, καθώς και του σχεδιασμού και της υλοποίησης προγραμμάτων, δράσεων και παρεμβάσεων κοινωνικοπολιτισμικής προσαρμογής των προσφύγων.

Λέξεις-κλειδιά: *πολιτισμικές ιδεολογίες, επιπολιτισμοποίηση, ένταξη, μη κυβερνητικοί οργανισμοί*

ID:21050 | Χορός και Αυτοεκτίμηση: Η Σύνδεση της Σωματικής Άσκησης μέσω του Χορού για την Καταπολέμηση του Άγχους σε Ενήλικες στην Κύπρο

Χαρά Έλλη Κυριακίδου, Τατιανή Γκάτσα
Τμήμα Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Σπουδών, Πρόγραμμα Ψυχολογίας, Ευρωπαικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία

Η έρευνα επικεντρώνεται στη μελέτη των επιπτώσεων του χορού στην ψυχική υγεία, συγκεκριμένα στο άγχος και την αυτοεκτίμηση, σε ενήλικες ηλικίας 18-25 ετών. Για την επίτευξη του στόχου της, χρησιμοποιούνται εργαλεία αξιολόγησης όπως το ερωτηματολόγιο δημογραφικών χαρακτηριστικών, η Κλίμακα Άγχους του Spielberger (STAI) και η Κλίμακα Αυτοεκτίμησης του Rosenberg (Rosenberg Self-Esteem Scale). Η διαδικασία συλλογής δεδομένων περιλαμβάνει τη συμμετοχή 100 ενήλικων, εκ των οποίων οι μισοί ασχολούνται με τον χορό και οι υπόλοιποι δεν ασχολούνται, και οι συμμετέχοντες καλούνται να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια ανώνυμα. Για τη στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων θα χρησιμοποιηθεί το SPSS για την εκτίμηση των διαφορών στις κλίμακες άγχους και αυτοεκτίμησης, καθώς και η ανάλυση συσχέτισης μεταξύ των δύο μεταβλητών μέσω της μεθόδου Pearson. Η εφαρμογή της έρευνας αναμένεται να προσφέρει σημαντικά ευρήματα για τη σύνδεση του χορού με την ψυχική ευημερία των νέων ενηλίκων, ενισχύοντας τη σημασία της συμμετοχής σε χορευτικές δραστηριότητες για τη βελτίωση της αυτοεκτίμησης και τη μείωση του άγχους.

ID:21051 | Ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις στη αντιμετώπιση του ψυχικού τραύματος

Συγγραφέας/Εκπρόσωπος Συμποσίου: **Ουρανία Αργύρη , Πρόεδρος Οργανωτής**

Γενική Περίληψη Συμποσίου:
Η παρούσα παρουσίαση έχει ως στόχο να εμβαθύνει στις ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του ψυχικού τραύματος, περιλαμβάνοντας την Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία (CBT), την Εστιασμένη στο Τραύμα CBT (TF-CBT) και την EMDR. Η παρουσίαση εξετάζει τις αιτίες και τις συνέπειες του ψυχικού τραύματος και προτείνει αποτελεσματικές θεραπευτικές στρατηγικές για την υποστήριξη των θυμάτων του τραύματος στην πορεία της αποκατάστασης.

Ατομικές Περιλήψεις για τις Παρουσιάσεις του Συμποσίου:

Τίτλος Παρουσίασης: Το ψυχικό τραύμα στην ψυχοθεραπεία

Συγγραφέας: **Ουρανία Αργύρη**
MSc Ψυχολόγος

Αυτή η εισήγηση θα αναλύσει την έννοια του ψυχικού τραύματος, τις αιτίες που οδηγούν στην εμφάνιση του και τις θεραπευτικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται στην ψυχοθεραπεία για την επεξεργασία και θεραπεία του.

Τίτλος Παρουσίασης: Η θεραπεία EMDR στην ψυχοθεραπεία του ψυχικού τραύματος

Συγγραφέας: **Ειρήνη Κουζίνη**
Ψυχολόγος
Η παρουσίαση αυτή θα εστιάσει στην εφαρμογή της θεραπείας EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing), εξετάζοντας την αποτελεσματικότητα της στην αποκατάσταση ατόμων που έχουν υποστεί σοβαρό ψυχικό τραύμα.

Τίτλος Παρουσίασης: Εστιασμένη στο Τραύμα Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία (TF-CBT)

Συγγραφέας**: Μαργαρίτα Λώλη**
MSc Ψυχολόγος Γνωσιακής Συμπεριφορικής Θεραπείας (TF-CBT), με έμφαση στην αποτελεσματικότητα της για την αντιμετώπιση PTSD σε παιδιά και εφήβους.

Τίτλος Παρουσίασης: Νοερές εικόνες στη Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία: Εφαρμογές στη θεραπεία του τραύματος

Συγγραφέας: **Χρυσή Βεδούρα**
MSc Ψυχολόγος

Αυτή η παρουσίαση θα αναδείξει τη σημασία της τεχνικής των νοερών εικόνων στη θεραπεία του ψυχικού τραύματος, περιλαμβάνοντας παραδείγματα εφαρμογής της στη Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία.

Βιβλιογραφία:

American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.). Washington, DC: Author.

Beck, J. S. (2011). Cognitive behavior therapy: Basics and beyond (2nd ed.). Guilford Press.

Bisso04n, J. I., Cosgrove, S., Lewis, C., & Roberts, N. P. (2015). Post-traumatic stress disorder. BMJ, 351, h6161.

Foa, E. B., Keane, T. M., Friedman, M. J., & Cohen, J. A. (2009). Effective treatments for PTSD: Practice guidelines from the International Society for Traumatic Stress Studies. Guilford Press.

Shapiro, F. (2018). Eye movement desensitization and reprocessing (EMDR) therapy: Basic principles, protocols, and procedures (3rd ed.). Guilford Publications.

ID:21053 | Η αγωνία του τζουντόκα πριν από τον αγώνα. Από το άγχος στη δύναμη: το ψυχόδραμα ως πορεία αυτοπεποίθησης

Χ. Ζάραγκας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Ο πρώτος δύσκολος αντίπαλος που έχει να αντιμετωπίσει ο αθλητής όταν αγωνίζεται είναι το άγχος και το στρες των αγώνων και μετά είναι οι αντίπαλοι αθλητές. Πρόκειται για μία κατάσταση αγωνίας, ανησυχίας και αβεβαιότητας που συνοδεύεται από αίσθηση έλλειψης αισιοδοξίας, τόσο για την καταβολή προσπάθειας όσο και για την έκβαση του ανταγωνισμού. Χαρακτηρίζεται από έλλειψη ψυχικής ηρεμίας, το οποίο βιώνεται ως απειλή από τη σύγκριση των δυνατοτήτων των αντιπάλων του και της αίσθησης ότι βρίσκονται πάνω από τις δυνατότητές του. Είναι ένα συγκινησιακό επακόλουθο της άμεσης επίγνωσης της έλλειψης νοήματος των ατελειών και της φύσης του ανταγωνισμού στον αθλητισμό. Τα συναισθήματα της αγχώδους κατάστασης στον αθλητισμό δεν διαφέρουν σε τίποτα στην εμφάνισή τους από καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν στην καθημερινότητα του ανθρώπου με περιστασιακό και χαρακτηριστικό άγχος, όπως οι εξετάσεις. Οι μόνες διαφορές έχουν να κάνουν με την δυναμική που το βιώνει ο καθένας και την αντιμετώπισή τους. Το ψυχόδραμα χρησιμοποιείται στο χώρο της εκπαίδευσης, της ψυχιατρικής και στον εργασιακό χώρο. Ορίζεται ως μια ομαδική ψυχολογική τεχνική διορθωτικής συναισθηματικής εμπειρίας. Συνδυάζει τον αυθορμητισμό, τον αυτοσχεδιασμό, τη δράση μέσω της αναπαράστασης με στόχο, οι συμμετέχοντες να εξερευνήσουν και να κατανοήσουν προσωπικές εμπειρίες, συναισθήματα και σχέσεις μέσα από την ομαδική βιωματική αναπαράσταση καταστάσεων. Σκοπός του εργαστηρίου είναι η συμβολή στην προσωπική ανάπτυξη και αυτογνωσία, η ενίσχυση γνώσεων και δεξιοτήτων των συμμετεχόντων μέσω της βιωματικής μαθήσεως. Στόχοι του εργαστηρίου είναι η προαγωγή της εργασίας σε ομάδα, των επικοινωνιακών δεξιοτήτων, της διαχείρισης ομαδικής δυναμικής, της αναγνώρισης σχέσεων και συμβολισμών, της εφαρμογής θεωριών στην πράξη, της διαχείρισης του άγχους, καθώς και της προετοιμασίας για επαγγελματική πράξη. Χρονική διάρκεια 90 λεπτά.

Υλικά-Μέσα: ηλεκτρονικός υπολογιστής, βιντεοπροτζέκτορας, μαρκαδόροι, χαρτόνια, φόρμες συμμετοχής, κουβάρι, καρέκλες. Αριθμός Συμμετεχόντων 15 άτομα.

ID:21055 | «Προεμμηνορυσιακή συμπτωματολογία και επιπτώσεις στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις: Ο ρόλος της ευερεθιστότητας»

Αλεξάνδρα Μπάμπουλη
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Παενπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η παρούσα συγχρονική έρευνα διερεύνησε τη συσχέτιση μεταξύ της σοβαρότητας των προεμμηνορησιακών δυσφορικών συμπτωμάτων με την ικανοποίηση από τις στενές διαπροσωπικές σχέσεις, εξετάζοντας τον πιθανό διαμεσολαβητικό ρόλο των συμπτωμάτων της ευερεθιστότητας. Η μελέτη εξετάζει για πρώτη φορά αυτό το ζήτημα στον ελληνικό πληθυσμό και διεξήχθη από τον Μάρτιο ως και τον Νοέμβριο του 2024. Το δείγμα προήλθε από τον γενικό πληθυσμό μέσω δειγματοληψίας ευκολίας. Συμμετείχαν 913 γυναίκες ηλικίας 18-52 ετών (Μ.Ο. = 29.4) οι οποίες βρίσκονταν σε συντροφική σχέση διάρκειας τουλάχιστον έξι μηνών. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά και χορηγήθηκαν τα εξής ερωτηματολόγιο αυτό-αναφοράς: Ερωτηματολόγιο Δημογραφικών Δεδομένων και Γυναικολογικού Ιστορικού, το Ερωτηματολόγιο Υγείας Ασθενούς (Patient Health Questionnaire 9- PHQ-9), το Εργαλείο Ελέγχου Προεμμηνορροϊκών Συμπτωμάτων (Premenstrual Symptoms Screening Tool- PSST), το Ερωτηματολόγιο Ευερεθιστότητας (Born-Steiner Irritability Scale: Self-rating) και η Κλίμακα Σχεσιακής Αξιολόγησης (Relationship Assessment Scale - RAS). Το 22.6% των γυναικών φάνηκε να εμφανίζει συμπτωματολογία συμβατή με τη διάγνωση προεμμηνορρυσιακής δυσφορικής διαταραχής, ενώ το 69.4% αυτών εμφάνισε συμπτώματα προεμμηνορρυσιακού συνδρόμου. Επίσης, εντοπίστηκε στατιστικώς σημαντική συνάφεια θετικής κατεύθυνσης μεταξύ των προεμμηνορυσιακών συμπτωμάτων και της ευερεθιστότητας (rho = .48, p < .001). Ωστόσο, μεταξύ των προεμμηνορυσιακών συμπτωμάτων και της σχεσιακής ικανοποίησης δεν προέκυψε στατιστικώς σημαντική σχέση. Η ευερεθιστότητα δεν είχε διαμεσολαβητικό ρόλο στη σχέση μεταξύ των προεμμηνορυσιακών συμπτωμάτων και της σχεσιακής ικανοποίησης. Επομένως, η συσχέτιση ευερεθιστότητας και συμπτωμάτων είναι σημαντική, αλλά δεν επαρκεί για να εξηγήσει την επίδραση στην ικανοποίηση από τις σχέσεις. Παρά τους μεθοδολογικούς περιορισμούς της έρευνας, όπως ο συναφειακός σχεδιασμός και η μη τυχαία δειγματοληψία, οι γνώσεις που προκύπτουν από αυτή τη μελέτη μπορούν να καθοδηγήσουν θεραπευτικές παρεμβάσεις, συμβουλευτικές προσεγγίσεις και πρωτοβουλίες δημόσιας υγείας. Η αναγνώριση και η αντιμετώπιση των σχεσιακών επιπτώσεων μπορεί να οδηγήσει σε βελτιωμένη σχεσιακή ευημερία και συνολική ψυχική υγεία για τα άτομα που επηρεάζονται.

Λέξεις κλειδιά: *προεμμηνορροϊκό δυσφορικό σύνδρομο, προεμμηνορροϊκή δυσφορική διαταραχή, σχεσιακή ικανοποίηση, ευερεθιστότητα*

ID:21056 | Βιβλιοθεραπεία & Οικογενειακή Συστημική Ψυχοθεραπεία: Η στοχευμένη σύνθεση και χρήση ενός θεραπευτικού παραμυθιού, με στόχο τη συναισθηματική έκφραση και τη σύνδεση μητέρας/γιου [Μελέτη Περίπτωσης]

Πηλενόπη Κολοβού[2], Βίκυ Τοπούζα[3], Ναταλία Τερζίδου[1]
[1] Κέντρο Ειδικών Θεραπειών «Παιδί & Οικογένεια»
[2] Πανεπιστήμιο Bielefeld, School of Education
[3] 6ο Διαπολιτισμικό Δημοτικό Σχολείο Ευόσμου, Θεσσαλονίκη

Από τη βιβλιογραφία είναι γνωστό ότι τα παραμύθια συμβάλλουν σημαντικά στην κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Ειδικότερα, η μεγαλόφωνη ανάγνωση με τους γονείς ή σε άλλες ομάδες, βοηθούν στην κοινωνική αλληλεπίδραση και τη δημιουργία δεσμών, καθώς η κοινή εμπειρία ενισχύει τις επικοινωνιακές ικανότητες, την ενσυναίσθηση, και το αίσθημα του ανήκειν. Τέλος, χρησιμοποιούνται συχνά ως θεραπευτικό εργαλείο, βοηθώντας τα παιδιά να εκφράσουν και να αντιμετωπίσουν τους φόβους τους. Χάρη στην υψηλή συμβολικότητα δημιουργούνται προβολές, που καλλιεργούν την κατανόηση των συναισθημάτων και των συμπεριφορών τους.

Η παρούσα εργασία εξετάζει τη χρήση ενός θεραπευτικού παραμυθιού, γραμμένου ad hoc, ως εργαλείο που προάγει τη συναισθηματική έκφραση και την ενδυνάμωση της σχέσης μεταξύ μιας μητέρας (38), με αίσθημα απόρριψης και απελπισίας, και του γιου της (10), με παθητική-επιθετική συμπεριφορά και ψυχογενή σωματικά συμπτώματα. Η προσέγγιση βασίζεται στις αρχές της βιβλιοθεραπείας και της συστημικής θεραπείας, θεωρώντας ότι τα μέλη της οικογένειας αλληλοεπηρεάζονται μέσω αμοιβαίων συναισθημάτων και συμπεριφορών. Το θεραπευτικό παραμύθι αντικατοπτρίζει τις δυναμικές της σχέσης μητέρας-γιου, αξιοποιώντας οικείες μεταφορές που διευκολύνουν την κατανόηση των συναισθημάτων τους και την αναγνώριση αναγκών και επιθυμιών. Η μεγαλόφωνη ανάγνωση ενσωματώνεται στη θεραπευτική διαδικασία, αποτελώντας ασφαλές πλαίσιο για τη μητέρα και το παιδί, ώστε να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους με παιγνιώδη τρόπο.

Η ανάλυση επικεντρώνεται στη σύλληψη, κατασκευή και επίδραση του παραμυθιού στη συναισθηματική έκφραση και σύνδεση των συμμετεχόντων. Παρατηρήθηκε ότι η χρήση του παραμυθιού διευκόλυνε τον διάλογο, ενίσχυσε την ενσυναίσθηση και επέτρεψε τη σταδιακή απελευθέρωση συναισθηματικών εντάσεων. Επιπλέον, η μητέρα και ο γιος ανέπτυξαν ένα κοινό πλαίσιο κατανόησης και δημιουργήθηκαν οι βάσεις για την αποκατάσταση της επικοινωνίας. Ακολούθησε αξιολόγηση της παρέμβασης.

Το συμπέρασμα της μελέτης περίπτωσης υπογραμμίζει την αποτελεσματικότητα του θεραπευτικού παραμυθιού ως μέσου στην οικογενειακή ψυχοθεραπεία. Η αυθεντική έκφραση και σύνδεση ενισχύονται, ειδικά όταν το θεραπευτικό παραμύθι ενσωματώνει τις ιδιαιτερότητες της δυναμικής του προς διερεύνηση συστήματος.

ID:21057 | Η αναζήτηση ποικιλίας ως συμπεριφορική απόκριση στην υπερφόρτωση επιλογής

Φλώρα Κοκκινάκη, Αποστολία Λουκοπούλου, Γεώργιος Μπάλτας
Τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Οι καταναλωτές καλούνται συχνά να λάβουν αγοραστικές αποφάσεις ανάμεσα σε ένα μεγάλο εύρος εναλλακτικών επιλογών. Η προσφορά διευρυμένων συλλογών εκ μέρους των επιχειρήσεων, η προσφορά δηλαδή μεγάλου αριθμού εναλλακτικών προϊόντων (ή υπηρεσιών), μπορεί να έχει τόσο θετικές όσο και αρνητικές επιδράσεις στη λήψη αποφάσεων. Οι διευρυμένες συλλογές προσφέρουν στους καταναλωτές ευελιξία (Chernev, 2006) και αυξάνουν την πιθανότητα να βρουν το προϊόν που προτιμούν (Broniarczyk et al., 1998). Από την άλλη, οι διευρυμένες συλλογές μπορεί να οδηγήσουν σε *υπερφόρτωση επιλογής* (choice overload), μία κατάσταση κατά την οποία οι καταναλωτές κατακλύζονται από τον όγκο των διαθέσιμων εναλλακτικών και πληροφοριών και βιώνουν μία κατάσταση αποστροφής που μπορεί να οδηγήσει σε αναβολή ή σε δυσαρέσκεια με το αποτέλεσμα της επιλογής (Diehl and Poynor, 2010· Iyengar and Lepper, 2000) ή να κάνει τους καταναλωτές να μετανιώσουν ή να μην αισθάνονται σίγουροι για τις επιλογές τους (Chernev, 2015·Misurarca et al., 2024). Κάθε καταναλωτής που λαμβάνει αγοραστικές αποφάσεις, είτε σε μία συγκεκριμένη αγοραστική περίσταση είτε σε διαδοχικές περιστάσεις, μπορεί να επιλέγει το ίδιο ή τα ίδια προϊόντα ή αντίθετα να επιλέγει διαφορετικά μεταξύ τους προϊόντα και να επιδιώκει μεγαλύτερη ποικιλία. Ο βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει την αναζήτηση ποικιλίας, την επιλογή δηλαδή διαφορετικών μεταξύ τους εναλλακτικών, ως συμπεριφορική απόκριση στην υπερφόρτωση επιλογής. Μέσω μιας σειράς πειραματικών μελετών, εξετάζεται η υπόθεση ότι οι καταναλωτές τείνουν να αναζητούν μεγαλύτερη ποικιλία όταν επιλέγουν από διευρυμένες συλλογές σε σύγκριση με όταν επιλέγουν από μικρές, πιο διαχειρίσιμες συλλογές. Τα αποτελέσματα υποστηρίζουν αυτή την υπόθεση και δείχνουν ότι οι διευρυμένες συλλογές αυξάνουν την αναζήτηση ποικιλίας. Δείχνουν επίσης ότι η σχέση του εύρους των διαθέσιμων επιλογών με την αναζήτηση ποικιλίας διαμεσολαβείται από την υπερφόρτωση επιλογής, υποδεικνύοντας ότι η αναζήτηση ποικιλίας προσφέρει διέξοδο σε αυτήν τη γνωστικά απαιτητική κατάσταση. Τα ευρήματα έχουν σημαντικές θεωρητικές συνέπειες για την κατανόηση της λήψης αποφάσεων και πρακτικές συνέπειες για τη διαχείριση αποφάσεων και επιλογών εκ μέρους των ίδιων καταναλωτών.

ID:21058 | Διερεύνηση της πορείας προς το έγκλημα βίας σε νεαρούς ενήλικες

Έλλη Ανίτση[1], Σπυρίδων Τάνταρος[2]
[1] Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ως μια περίοδος, που χαρακτηρίζεται από σημαντική μείωση της γονικής επιτήρησης και έλλειψη περιορισμών που απορρέουν από την ανάληψη ρόλων ενηλίκων, η νεαρή ενήλικη ζωή μπορεί να αποτελέσει γόνιμο έδαφος για τη μετάβαση από τις παραβατικές συμπεριφορές στο έγκλημα. Η παρούσα έρευνα εξετάζει την εμπλοκή στο έγκλημα βίας κατά την εν λόγω περίοδο χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα την περίπτωση της ανθρωποκτονίας. Τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν τριάντα νεαροί ενήλικες, ηλικίας 18-26 ετών, κρατούμενοι για το αδίκημα της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως σε σωφρονιστικά καταστήματα της χώρας. Στη βάση των σκοπών της έρευνας επελέγη η ημι-δομημένη συνέντευξη, μέσω της οποίας διερευνήθηκαν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, η οικογένεια καταγωγής, οι εμπειρίες της παιδικής και εφηβικής ηλικίας, το ιστορικό αντικοινωνικής και παραβατικής συμπεριφοράς, οι συνθήκες ζωής μετά την ενηλικίωση, το εγκληματικό συμβάν, αλλά και οι σκέψεις των νεαρών κρατουμένων για το μέλλον. Η συλλογή των δεδομένων είναι υπό εξέλιξη, ωστόσο τα αποτελέσματα αναμένεται να αποτυπώσουν τους παράγοντες που συμβάλουν στην επιμονή και κλιμάκωση της παραβατικής δράσης, κατά τα πρώτα χρόνια της ενηλικότητας. Περαιτέρω αναμένεται να αναδείξουν τις ποικίλες διαδρομές προς την εμπλοκή στο βίαιο έγκλημα.

ID:21059 | Συσχετισμοί μεταξύ παιδιών-γονέων στην οπτική επεξεργασία συναισθηματικών προσώπων: σύνδεσμοι με την αισθητική ευαισθησία του παιδιού

Αντώνιος Χρήστου[1], Κώστας Φάντης[2], Ιωάννης Μαυρομμάτης[2], Γεωργία Σούρσου[2]
[1] *Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία*

Η Ευαισθησία Αισθητηριακής Επεξεργασίας (ΕΑΕ) είναι μια βασική πτυχή της Περιβαλλοντικής Ευαισθησίας, που συνδέεται με μεγαλύτερη συναισθηματική και φυσιολογική ευαισθησία σε θετικά και αρνητικά περιβαλλοντικά πλαίσια, ιδιαίτερα στην αρχή της ζωής. Αν και η ΕΑΕ έχει συσχετιστεί με τα συναισθήματα, το άγχος και την ενσυναίσθηση, η μετάδοσή της από γενιά σε γενιά και ο αντίκτυπός της στην επεξεργασία συναισθηματικά φορτισμένων ερεθισμάτων δεν έχει ακόμη διερευνηθεί. Η παρούσα μελέτη με την χρήση τεχνολογίας οφθαλμικής ιχνηλάτησης (eye-tracking) στοχεύει να αποκαλύψει τη συμβολή των προτύπων επεξεργασίας συναισθηματικών προσώπων από γονείς στην πρόβλεψη αντίστοιχων προτύπων στα παιδιά τους. Η μελέτη μετρά επίσης τη συμβολή των ατομικών διαφορών των παιδιών στην ΕΑΕ -ένα αξιόπιστο χαρακτηριστικό της περιβαλλοντικής ευαισθησίας- και την ενσυναίσθηση. Το δείγμα αποτελούνταν από 124 δυάδες παιδιών-γονέων. Οι αναλύσεις παλινδρόμησης έδειξαν ότι η συνολική διάρκεια προσήλωσης σε αρνητικά φορτισμένα συναισθηματικά πρόσωπα των γονέων μαζί με την αισθητική ευαισθησία των παιδιών και την ενσυναίσθηση προέβλεπαν το αντίστοιχο πρότυπο προσήλωσης των παιδιών. Οι αναλύσεις ρυθμιζόμενης διαμεσολάβησης (moderated mediation) επιβεβαίωσαν ότι η υψηλότερη αισθητική ευαισθησία στα παιδιά μεσολαβεί στη συσχέτιση μεταξύ της οπτικής ιχνηλάτησης παιδιού-γονέα όταν επεξεργάζονται την περιοχή των ματιών θυμωμένων προσώπων. Η μελέτη παρέχει νέες γνώσεις σχετικά με την ύπαρξη διαγενεακών συσχετισμών συναισθηματικής επεξεργασίας μεταξύ παιδιού και γονέα που αλληλεπιδρούν με τις ατομικές διαφορές των παιδιών στον υποπαράγοντα της αισθητικής ευαισθησίας- ΕΑΕ νωρίς στη ζωή.

ID:21061 | Η ονειροπόληση ως μέσο ανακατασκευής της πραγματικότητας και προαγωγής της ανθεκτικότητας σε πρώην ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες

Μαρία Καμπέρη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Πολεμικές συγκρούσεις και άλλα γεγονότα οδήγησαν, από το 2015 και μετά, μεγάλο αριθμό ανθρώπων να μετακινηθούν προς τις Ευρωπαϊκές χώρες, μεταξύ των οποίων και ένας σημαντικός αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι λόγω των νομικών και πολιτικών διαδικασιών που σχετίζονται με την διαδικασία ασύλου, κατέληξαν να αποκλείονται χωρικά αλλά και κοινωνικά από την καθημερινή ζωή των χωρών υποδοχής, σε μια μακροχρόνια και δύσκολη κατάστασης αναμονής. Τέτοιες μορφές αποκλεισμού περιορίζουν τις δυνατότητες των ασυνόδευτων ανηλίκων για δράση, ωστόσο οι ίδιοι διαμορφώνουν πλήθος τακτικών για την ανακατασκευή της πραγματικότητας τους και τη διαχείριση των αρνητικών συναισθημάτων και συνεπειών που προκύπτουν από αυτή. Η ονειροπόληση, προσεγγιζόμενη ως μία κοινωνική δραστηριότητα, αποτελεί μία τέτοια τακτική. Η παρούσα ποιοτική μελέτη ενδιαφέρεται να κατανοήσει πως πρώην ασυνόδευτοι ανήλικοι που ενηλικιώθηκαν πρόσφατα και διέμεναν σε μία δομή φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα, χρησιμοποιούσαν την ονειροπόληση ως μέσο ανακατασκευής της δυνητικής τους πραγματικότητας, ως τρόπο ενεργητικής δράσης και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας τους. Χρησιμοποιώντας μετα-αποκιοκρατικές και φεμινιστικές θεωρίες, καθώς και κατανοήσεις των σπουδών της παιδικής ηλικίας για τους νέους, γίνεται χρήση της φαινομενολογίας και εργαλείων όπως η ημι-δομημένη συνέντευξη, προκειμένου να γίνει κατανοητή η εμπειρία των ασυνόδευτων ανηλίκων, πέρα από την αντιμετώπισής τους ως παθητικά θύματα. Η μελέτη είναι εν εξελίξει και τα αποτελέσματα θα παρουσιαστούν κατά τη διάρκεια του συνεδρίου.

Λέξεις Κλειδιά: *ασυνόδευτοι ανήλικοι, ονειροπόληση, πρόσφυγες, αναμονή*

ID:21062 | Καλές Πρακτικές Βασισμένες στην Κοινότητα για την Προώθηση της Ικανοποιητικής Μητρότητας σε Γυναίκες Μετανάστριες, Προσφύγισσες ή Μέλη Εθνο-Φυλετικών Μειονοτήτων: Μία συστηματική ανασκόπηση

Νεφέλη Μιχαλάτου[1], Yenelis Díaz-Medina[2], Virginia Paloma[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης & Centro de Investigación y Acción Comunitaria (CESPYD), Πανεπιστήμιο της Σεβίλλης
[2] Departamento de Psicología Social, Centro de Investigación y Acción Comunitaria (CESPYD), Universidad de Sevilla

Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας αποσκοπεί στον εντοπισμό καλών πρακτικών βασισμένων στην κοινότητα που προάγουν την ικανοποιητική μητρότητα μεταξύ γυναικών μεταναστριών, προσφυγισσών και μελών εθνο - φυλετικών μειονοτήτων. Ακολουθώντας τις συστάσεις του PRISMA, η διαδικασία της ανασκόπησης πραγματοποιήθηκε μεταξύ Μαρτίου και Ιουνίου του 2024 στις βάσεις δεδομένων Scopus, Web of Science, PsycInfo και PubMed. Για την αξιολόγηση του κινδύνου μεροληψίας χρησιμοποιήθηκε το *Mixed Methods Appraisal Tool* (MMAT- Hong et al., 2018). Ως αποτέλεσμα, επιλέχθηκαν 14 καλές πρακτικές ψυχοκοινωνικού και κοινοτικού χαρακτήρα, με τεχνικές παρέμβασης που βασίζονται στην προαγωγή της υγείας, την καθοδήγηση (*mentoring*), την υποστήριξη μεταξύ ομοτίμων και την κατ' οίκον συνοδεία. Η πλειοψηφία των συμμετεχουσών ήταν νεαρές μητέρες (20-30 ετών) με παιδιά 0-10 ετών ποικίλων πολιτισμικών υποβάθρων που ζουν στην Ευρώπη, την Αμερική και την Αφρική. Οι παρεμβάσεις προωθούσαν την ψυχική και σωματική υγεία των μητέρων, καθώς και τις γονεϊκές τους δεξιότητες και την πρόσβαση σε κοινοτικούς πόρους. Για την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων, η ανασκόπηση αυτή υπογραμμίζει τη σημασία μιας προσέγγισης που να βασίζεται στην ενδυνάμωση και στις ιδιαίτερες ανάγκες αυτών των μητέρων, χτίζοντας σχέσεις εμπιστοσύνης, ασφάλειας και αίσθησης του ανήκειν στην κοινότητα. Αναδεικνύει επίσης τη σημασία της συνεκτίμησης των κοινωνικών προσδιοριστών της ψυχικής υγείας και της αναγκαίας μετάβασης από παρεμβάσεις που επικεντρώνονται στο άτομο σε άλλες περισσότερο κοινοτικές, για την προώθηση μίας ικανοποιητικής μητρότητας στις μητέρες αυτές. Οι έρευνες που περιλαμβάνονται στην παρούσα ανασκόπηση παρουσιάζουν περιορισμούς που σχετίζονται με την έλλειψη στατιστικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων ή την ομογενοποίηση του δείγματος. Η παρούσα μελέτη αποτελεί μέρος του ερευνητικού προγράμματος MadresUP (PID2022-142648NB-I00, χρηματοδοτούμενο από το MICIU/AEI/10.13039/501100011033/ και το FEDER/EU) που διεξάγεται από την ομάδα CESPYD του Πανεπιστημίου της Σεβίλλης.

ID:21063 | Δημιουργία και ενίσχυση ενσυνειδητότητας σε μαθητικό πληθυσμό. Πρακτικές εφαρμογές, τρόποι ανάπτυξης και δυνητικά αποτελέσματα

Παναγιώτα Παπαδάκη

Η παρούσα μελέτη με θέμα τη «Δημιουργία και ενίσχυση ενσυνειδητότητας σε μαθητικό πληθυσμό, εξετάζει από τη σκοπιά της θετικής ψυχολογίας και καταγράφει συνολικά την ενσυνειδητότητα, τους τρόπους ανάπτυξης, τις πρακτικές εφαρμογές της και δυνητικά αποτελέσματα. Καταδεικνύει την πολυδιάστατη σημασία της ανάπτυξής της στο σχολικό πλαίσιο καθώς και έξω από αυτό και τα οφέλη της διδασκαλίας δεξιοτήτων ενσυνειδητότητας τόσο σε μαθητές όσο και σε δασκάλους. Μέσα στη μελέτη παρουσιάζεται η ενσυνειδητότητα ως ένας από τους πιο σημαντικούς και καθοριστικούς παράγοντες ευημερίας στη ζωή. Συμπεριλαμβάνεται ο ορισμός της για την κατανόηση του αντικειμένου και κάποιες βασικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της, τα λεγόμενα «συστατικά της ενσυνειδητότητας». Σκοπός λοιπόν αυτής της μελέτης είναι να συμπεράνουμε μέσα από τη βιβλιογραφική έρευνα αν τελικά η ανάπτυξη της ενσυνειδητότητας στο μαθητικό πληθυσμό είναι αποτελεσματική, αν ενισχύει την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών και των εκπαιδευτικών, αν είναι εύκολα προσβάσιμη και αξιοποιήσιμη και αν τελικώς καταφέρνει το στόχο της, ο οποίος είναι να συμβάλλει στη βελτίωση της σωματικής και ψυχικής υγείας του ανθρώπου, στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς του και στην πραγματοποίηση των στόχων του.

ID:21064 | Εργαστήρι «Κύκλος Γυναικών: Τα δώρα του βυθού»

Σεβαστή Χονδρού
ΑΣΠΑΙΤΕ

Η τέχνη δημιουργεί μια γλώσσα συμβολική, που άλλοτε συμπίπτει με την ανθρώπινη εμπειρία, αναπαράγοντας και αναβιώνοντας το κυριολεκτικό και άλλοτε την υπερβαίνει δημιουργώντας νέα πλαίσια για τη θεώρηση και κατανόησή της.
Ο κύκλος είναι ιερό σύμβολο που αντιπροσωπεύει την ολοκλήρωση, το δεσμό, την ισοτιμία, τη σύνδεση και την ασφάλεια. Οι κύκλοι γυναικών, αξιοποιούν τεχνικές όπως η συζήτηση σε κύκλο, τελετουργικά, εκστατικό χορό, οραματισμό κ.α. και αποσκοπούν στη δημιουργία ενός συνεκτικού υφάσματος που γνέθουν οι γυναίκες που συμμετέχουν, με τις ιστορίες, τις σκέψεις και τα συναισθήματα που μοιράζονται.
Στο προτεινόμενο βιωματικό εργαστήρι που απευθύνεται μόνο σε γυναίκες, οι συμμετέχουσες θα έχουν την ευκαιρία: Να έρθουν σε επαφή με την εσωτερική τους πυξίδα καθώς και το θηλυκό αρχέτυπο που ηχηρά αναδύεται μέσα στον κύκλο.
Να «προσγειωθούν» μέσα από μια πρακτική οραματισμού στο νησί που η Anne Morrow Lindbergh, έγραψε τα Δώρα του Βυθού και να διερευνήσουν πώς οι συμβουλές της για απλότητα, εσωτερικότητα, σύνδεση με την ομορφιά της φύσης, εστίαση στο «εδώ και τώρα», παύση-απόσυρση, μοναχικότητα, νόημα, δημιουργικότητα και άφημα στη ροή, ακουμπούν και στηρίζουν τη δική τους ζωή.
Να συμβολίσουν με την τεχνική του κολλάζ, το Βορρά στη δική τους πυξίδα.
Σε επίπεδο απόκτησης νέων δεξιοτήτων, οι συμμετέχουσες θα έρθουν σε επαφή με κάποια πολύ απλά εργαλεία τα οποία μπορούν στη συνέχεια να αξιοποιήσουν στη θεραπευτική τους πρακτική, τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο.

Τεχνικές που θα χρησιμοποιηθούν:
Συζήτηση σε κύκλο
Παιχνίδι με αποσπάσματα από το Βιβλίο «Δώρα του Βυθού»
Διαλογισμός-Οραματισμός
Κολλάζ

Διάρκεια:
Το εργαστήρι, ιδανικά, θα έχει διάρκεια 2 ωρών.

Προϋποθέσεις:
Το εργαστήρι χρησιμοποιεί μόνο ως πηγή έμπνευσης το βιβλίο Δώρα του Βυθού και δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση η πρότερη ανάγνωσή του.
Απαιτείται προηγούμενη δήλωση συμμετοχής και συνέπεια στην ώρα έναρξης και δέσμευση στην ώρα λήξης.

Το πλήθος των συμμετεχόντων, δεν πρέπει να ξεπερνά τα 20 άτομα.
Να διατεθεί χώρος όπου να μπορούν να στηθούν καθίσματα σε κύκλο.
[Τα εργαστήρια για γυναίκες με τίτλο «Δώρα του Βυθού» εμπνεύστηκα όταν αφού διάβασα το βιβλίο, ένιωσα την ανάγκη να μοιραστώ τη σοφία της συγγραφέως με φίλες μου. Αρχικά, αγόραζα το βιβλίο ως δώρο. Στη συνέχεια, σχεδίασα ένα εργαστήρι 7 συναντήσεων, σε συνεργασία με τη φίλη μου και Κοινωνική Λειτουργό Βάσια Βέλμαχου, το οποίο υλοποιήσαμε στο πλαίσιο της πρακτικής μου άσκησης -ως σπουδάστρια του ΠΕΣΥΠ- στο Σύλλογο Γυναικών Κρυονερίου, το διάστημα 30/3-15/6/2024.]

ID:21066 | Αντιληπτό στρες, προσωπική και επαγγελματική ικανοποίηση σε ψυχολόγους: ο ρόλος της αυτοφροντίδας και της συναισθηματικής νοημοσύνης

Μαρία Αδαμίδου

Η παρούσα έρευνα εξετάζει τον ρόλο της αυτοφροντίδας και της συναισθηματικής νοημοσύνης στη σχέση μεταξύ του αντιληπτού στρες και της προσωπικής και επαγγελματικής ικανοποίησης σε ψυχολόγους. Οι ψυχολόγοι είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς στο στρες, λόγω των προκλήσεων που περιλαμβάνει το επάγγελμα τους, κάτι που μπορεί να μειώσει την ικανοποίησή τους τόσο στην εργασία όσο και στη ζωή τους. Συγχρόνως, η αυτοφροντίδα φαίνεται να μετριάζει τις αρνητικές επιπτώσεις του στρες, λειτουργώντας προστατευτικά, ενώ η συναισθηματική νοημοσύνη προωθεί την ευημερία και μπορεί, επίσης, να προστατεύει από τις επιπτώσεις του στρες. Με βάση τα παραπάνω, η παρούσα έρευνα ακολούθησε μία ποσοτική προσέγγιση για να διερευνήσει αυτές τις σχέσεις. Συνολικά, συμμετείχαν 120 ψυχολόγοι, εκ των οποίων οι 112 (93,3%) ήταν γυναίκες και οι 8 (6,7%) ήταν άνδρες, με μέσο όρο ηλικίας τα 35,5 έτη (Τ.Α. = 8,31), οι οποίοι προσεγγίστηκαν μέσω επαγγελματικών ομάδων στο Facebook και μέσω προσωπικών επαφών της ερευνήτριας, αποτελώντας ένα δείγμα ευκολίας. Για την αξιολόγηση του αντιληπτού στρες χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Perceived Stress Scale (PSS), για την αξιολόγηση της αυτοφροντίδας η κλίμακα Αξιολόγησης Αυτοφροντίδας για Ψυχολόγους (Self-Care Assessment for Psychologists), και για την αξιολόγηση της συναισθηματικής νοημοσύνης η κλίμακα Wong and Law Emotional Intelligence Scale. Η προσωπική ικανοποίηση μετρήθηκε με τη Satisfaction with Life Scale (SWLS) και η επαγγελματική ικανοποίηση με μία προσαρμοσμένη εκδοχή, για τις ανάγκες της έρευνας, του ερωτηματολόγιο ικανοποίησης της Μινεσότα (Minnesota Satisfaction Questionnaire). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το αντιληπτό στρες προέβλεπε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα ικανοποίησης από τη ζωή, αλλά δεν είχε την ίδια επίδραση στην ικανοποίηση από την εργασία. Από την άλλη, η αυτοφροντίδα βρέθηκε ότι προβλέπει θετικά την ικανοποίηση από την ζωή και την εργασία, ενώ η συναισθηματική νοημοσύνη προέβλεπε μόνο την ικανοποίηση από την εργασία. Η αυτοφροντίδα και η συναισθηματική νοημοσύνη λειτούργησαν ως προστατευτικοί παράγοντες, μειώνοντας τις αρνητικές επιπτώσεις του στρες και προάγοντας την ικανοποίηση των ψυχολόγων. Τα ευρήματα της έρευνας σχολιάζονται σε σχέση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, ενώ γίνεται αναφορά στους περιορισμούς της έρευνας και σε προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

Λέξεις κλειδιά: αντιληπτό στρες, αυτοφροντίδα, συναισθηματική νοημοσύνη, ικανοποίηση από τη ζωή, επαγγελματική ικανοποίηση

ID:21067 | Βέλτιστες πρακτικές στην έρευνα για την εκτίμηση αναγκών ψυχικής υγείας και την αξιολόγηση θεραπευτικής διαδικασίας και έκβασης
Το παρόν συμπόσιο διεξάγεται υπό την αιγίδα του Κλάδου Κλινικής Ψυχολογίας & Ψυχολογίας της Υγείας της ΕΛΨΕ

Πρόεδρος: **Βασιλική Γιωτσίδη**
Συζητητής: **Ηλίας Κουρκούτας**

Εισαγωγή Συμποσίου:
Οι σύγχρονες μέθοδοι έρευνας στην κλινική ψυχολογία προτάσσουν συγκεκριμένες βέλτιστες πρακτικές για τη διερεύνηση των ψυχοκοινωνικών παραμέτρων που σχετίζονται με την προαγωγή, τη διατήρηση και την αποκατάσταση της ψυχικής υγείας, αλλά και την πρόληψη των ψυχικών διαταραχών, τη διάγνωση και την αντιμετώπισή τους, καθώς επίσης και την έρευνα αξιολόγησης της ψυχοθεραπευτικής διαδικασίας και του θεραπευτικού αποτελέσματος. Η γνώση και η εφαρμογή αυτών των μεθόδων έρευνας και ανάλυσης είναι απαραίτητη για την πρόληψη των ψυχικών διαταραχών και την εμπειρική τεκμηρίωση των θεραπευτικών παρεμβάσεων.
Στο συγκεκριμένο συμπόσιο παρουσιάζονται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή στην πράξη σύγχρονων μεθοδολογιών στην κλινική ψυχολογική έρευνα, καθώς και τα επιστημονικά και κλινικά οφέλη που προκύπτουν από αυτές. Συγκεκριμένα, οι εισηγήσεις του συμποσίου περιλαμβάνουν: (α) τον **σχεδιασμό εφαρμογών μηχανικής μάθησης για μελέτες παρατήρησης μεγάλων δεδομένων** με την αξιοποίηση σύγχρονων πηγών δεδομένων, όπως είναι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, β) τη **διαχρονική μελέτη** από την πρώιμη παιδική ηλικία έως την εφηβεία με στόχο τον **προσδιορισμό διακριτών ομάδων διαφορετικών αναπτυξιακών τροχιών** ως προς συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες με βάση επιμέρους ψυχοκοινωνικούς παράγοντες, γ) το πρωτόκολλο μελέτης **τυχαιοποιημένης ελεγχόμενης δοκιμής για την εμπειρική τεκμηρίωση θεραπευτικής παρέμβασης** με στόχο την αντιμετώπιση της μετατραυματικής διαταραχής στρες σε ασυνόδευτους ανηλίκους πρόσφυγες στην Ελλάδα, και δ) τη μέθοδο και τα αποτέλεσματα **συστηματικής ανασκόπησης για τη διερεύνηση του ρόλου της εναρμόνισης** *στη σχέση θεραπευτή-θεραπευόμενου στη διαδικασία και την έκβαση της ψυχοθεραπείας.*
Στη συζήτηση που θα ακολουθήσει εξετάζεται ο κρίσιμος ρόλος της γνώσης και της εφαρμογής ευρέως καθιερωμένων βέλτιστων πρακτικών στην έρευνα για την εκτίμηση αναγκών ψυχικής υγείας και την αξιολόγηση θεραπευτικής διαδικασίας και έκβασης, με στόχο την πρόληψη, την έγκαιρη ανίχνευση και την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ψυχικών διαταραχών, καθώς και την προαγωγή της ψυχικής υγείας, ευρύτερα.

Επιμέρους εισηγήσεις:

1. Τίτλος: Βέλτιστος σχεδιασμός μελετών παρατήρησης στην εποχή των μεγάλων δεδομένων
Συγγραφείς**: Χριστίνα Παρπούλα**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Περίληψη
Η αυξανόμενη χρήση μεγάλων δεδομένων και τεχνητής νοημοσύνης φέρνει στο προσκήνιο σημαντικές εξελίξεις στη μελέτη της ανθρώπινης νόησης, της συμπεριφοράς,

της προσωπικότητας και της ψυχικής υγείας, διευρύνοντας τα όρια της επιστημονικής έρευνας. Η δυναμική των εφαρμογών της μηχανικής μάθησης ενισχύεται από την εκθετική αύξηση της υπολογιστικής ισχύος και τη διαθεσιμότητα πλούσιων πηγών δεδομένων του 21ου αιώνα, όπως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα «έξυπνα» τηλέφωνα και ερευνητικά εργαλεία που προέρχονται από το ευρύ κοινό. Η ανάγκη ανάλυσης αυτών των «νέων» τύπων δεδομένων, για τα οποία τα παραδοσιακά στατιστικά μοντέλα αποδεικνύονται ανεπαρκή, αναδεικνύει τη σημασία και τη χρησιμότητα της μηχανικής μάθησης. Ταυτόχρονα, το υψηλό κόστος συλλογής δεδομένων περιορίζει συχνά τη δυνατότητα επέκτασης της επιστημονικής γνώσης, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη για βέλτιστο και αποδοτικό σχεδιασμό μελετών παρατήρησης. Για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος, προτείνεται ένα κρυπτογραφικό σχήμα που καθοδηγείται από τα διαθέσιμα δεδομένα και επιτρέπει στους ερευνητές να προσδιορίσουν έναν βέλτιστο υπερκορεσμένο σχεδιασμό. Ο σχεδιασμός αυτός ανακτάται από μια βάση δεδομένων, επιτρέποντας την επιλογή των πιο πληροφοριακών μεταβλητών με χρήση ενός μικρού μόνο ποσοστού των διαθέσιμων παρατηρήσεων. Η καινοτομία της προτεινόμενης προσέγγισης έγκειται στον συνδυασμό αλγορίθμων ευρετικής αναζήτησης και εξόρυξης κανόνων συσχέτισης, οι οποίοι καθιστούν τη διαδικασία επιλογής μεταβλητών υπολογιστικά εφικτή και οικονομικά αποδοτική, ακόμη και για δεδομένα μεγάλης κλίμακας.

2. Τίτλος: Διαχρονική πορεία συναισθηματικών και συμπεριφορικών δυσκολιών από την πρώιμη παιδική ηλικία έως την εφηβεία: ο ρόλος των ψυχοκοινωνικών παραγόντων

Συγγραφείς: **Κατερίνα Κούτρα[1], Χρυσή Μουάτσου[1], Κατερίνα Μαργετάκη[2], Γεώργιος Μαυροειδής[1], Μαρίζα Καμπούρη[3], Μαριάννα Καραχάλιου[2,4], Μανόλης Κογεβίνας[4], Λήδα Χατζή[5]**

[1]Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[2]Κλινική Προληπτικής και Κοινωνικής Ιατρικής, Τομέας Κοινωνικής Ιατρικής, Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[3]Institute of Environmental Medicine, Karolinska Institutet, Stockholm, Sweden
[4]ISGlobal Barcelona Institute for Global Health, Barcelona, Spain
[5]Department of Preventive Medicine, Keck School of Medicine, University of Southern California, Los Angeles, USA

Περίληψη

Οι διαταραχές εσωτερίκευσης και εξωτερίκευσης αποτελούν τις πιο συχνές διαταραχές της παιδικής και εφηβικής ηλικίας, ενώ τα συμπτώματά τους μπορούν να επιμείνουν ή να εξελιχθούν επηρεάζοντας τη συναισθηματική ευημερία και τη λειτουργικότητα στην ενήλικη ζωή. Σκοπός της έρευνας είναι ο προσδιορισμός διακριτών ομάδων διαφορετικών αναπτυξιακών τροχιών και η διερεύνηση του ρόλου ψυχοκοινωνικών παραγόντων σε έναν πληθυσμό 551 παιδιών που συμμετέχουν στη Μελέτη Μητέρας-Παιδιού Κρήτης (Μελέτη ΡΕΑ) και στο πρόγραμμα INTEXT-Trajectories. Η αξιολόγηση των συμπτωμάτων εσωτερίκευσης και εξωτερίκευσης πραγματοποιήθηκε στα 4 (SDQ), 6, 11 και 15 έτη (CBCL), ενώ πληροφορίες για περιγεννητικούς παράγοντες και την ψυχική υγεία της μητέρας (EPDS, STAI-Trait, EPQ-R) ελήφθησαν στην εγκυμοσύνη και τον τοκετό. Μέσω της μεθόδου Group-Based Trajectory Modeling, ο πληθυσμός κατηγοριοποιήθηκε σε τέσσερις ομάδες με διακριτές αναπτυξιακές τροχιές: «Σταθερά Χαμηλά», «Χαμηλά-Αυξανόμενα», «Υψηλά-Μειούμενα», «Σταθερά Υψηλά» συμπτώματα. Το φύλο, η ηλικία

της μητέρας, το εκπαιδευτικό επίπεδο του πατέρα και η προωρότητα βρέθηκαν να επηρεάζουν τη συναισθηματική και συμπεριφορική ανάπτυξη των παιδιών. Ειδικότερα, τα αγόρια ήταν πιο πιθανό να εμφανίσουν μη προσαρμοστικές τροχιές (π.χ., σταθερά υψηλά εξωτερίκευσης ή υψηλά-μειούμενα συμπτώματα εξωτερίκευσης/εσωτερίκευσης), ενώ τα κορίτσια παρουσίασαν αυξημένες πιθανότητες χαμηλών-αυξανόμενων συμπτωμάτων εσωτερίκευσης. Η μεγαλύτερη ηλικία της μητέρας είχε προστατευτικό ρόλο, το υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο του πατέρα μείωνε τις πιθανότητες για σταθερά υψηλά εξωτερίκευσης, και η προωρότητα συνδέθηκε με αυξημένο κίνδυνο για χαμηλά-αυξανόμενα συμπτώματα εσωτερίκευσης και εξωτερίκευσης. Αναφορικά με την ψυχική υγεία της μητέρας, τα υψηλά επίπεδα άγχους και νευρωτισμού των μητέρων συνέβαλαν σε αυξημένο κίνδυνο για δυσμενείς αναπτυξιακές τροχιές στα παιδιά. Η αυξημένη καταθλιπτική συμπτωματολογία κατά την κύηση και την επιλόχεια περίοδο συνδέθηκε με δυσμενείς τροχιές για τα συμπτώματα εσωτερίκευσης και εξωτερίκευσης. Η αναγνώριση των αναπτυξιακών τροχιών και των ψυχοκοινωνικών παραγόντων που τις προσδιορίζουν δύναται να συμβάλει στην πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση των συναισθηματικών και συμπεριφορικών δυσκολιών στην παιδική και εφηβική ηλικία μειώνοντας τον κίνδυνο ψυχικών διαταραχών στην ενήλικη ζωή.

3. Τίτλος: Πρωτόκολλο μελέτης τυχαιοποιημένης ελεγχόμενης δοκιμής για τη θεραπεία της μετατραυματικής διαταραχής στρες σε ασυνόδευτους ανηλίκους πρόσφυγες στην Ελλάδα

Συγγραφείς: **Θεοδώρα Αναστασίου, Βασιλική Γιωτσίδη**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Περίληψη

Δεδομένης της υψηλής πιθανότητας εμφάνισης διαταραχής μετατραυματικού στρες (PTSD) μεταξύ των ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων (Unaccompanied Minors; UAMs), αποτελεί σημαντική θεραπευτική πρόκληση η προσφορά κατάλληλης θεραπευτικής απόκρισης στις ανάγκες του συγκεκριμένου πληθυσμού, λόγω και της σημαντικής έλλειψης καθιερωμένων κατευθυντήριων γραμμών ή βέλτιστων πρακτικών θεραπείας για τον συγκεκριμένο πληθυσμό. Στην παρούσα εργασία περιγράφεται το πρωτόκολλο μελέτης μιας τυχαιοποιημένης ελεγχόμενης δοκιμής (Randomized Controlled Trial; RCT) για τη Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία Εστιασμένη στο Τραύμα (Trauma Focused-Cognitive Behavioral Therapy; TF-CBT), η οποία εφαρμόζεται πανελλαδικά σε ασυνόδευτους ανηλίκους που διαμένουν σε κέντρα φιλοξενίας στην Ελλάδα. Η μελέτη, η οποία ξεκίνησε το 2024, διεξάγεται στο πλαίσιο διδακτορικής διατριβής στο Τμήμα Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Ατόμων και Θεσμικής Προστασίας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και τα Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδας στο πλαίσιο του Προγράμματος «Mental Health Hub». Η βασική ερευνητική υπόθεση της μελέτης αφορά ότι οι UAMs που συμμετέχουν στην παρέμβαση TF-CBT θα επιδείξουν σημαντική μείωση στα συμπτώματα PTSD, κατάθλιψης και άγχους αμέσως μετά την παρέμβαση, σε σύγκριση με τα παιδιά που ανήκουν στην ομάδα ελέγχου. Επιπλέον, αυτή η μείωση αναμένεται να διατηρηθεί σε τρίμηνη παρακολούθηση. Η χρήση ενός στρωματοποιημένου τυχαίου δείγματος, πειραματικής ομάδας και ομάδας ελέγχου, μαζί με αξιολογήσεις και παρακολούθηση πριν και μετά την παρέμβαση, ενισχύει τη μεθοδολογική αυστηρότητα και εγκυρότητα της μελέτης. Η συγκεκριμένη τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη δοκιμή στοχεύει

να ενσωματώσει την κλινική έρευνα με την κλινική πρακτική στη δημόσια ψυχική υγεία, να βελτιώσει την ψυχική υγεία των νέων προσφύγων και να υπογραμμίσει τη σημασία της καθιέρωσης τεκμηριωμένων παρεμβάσεων για την κάλυψη των σύνθετων αναγκών θεραπείας με αποτελεσματικές μεθόδους ψυχοθεραπείας.

4. Τίτλος: Η εναρμόνιση στην ψυχοθεραπεία στη σχέση θεραπευτή-θεραπευόμενου: Μια συστηματική ανασκόπηση

Συγγραφείς: **Βασιλική Γιωτσίδη, Κωνσταντίνος Δουλγέρης, Σοφία Μαρμαροτούρη**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Περίληψη

Η εναρμόνιση (attunement) βρίσκεται στο επίκεντρο του ερευνητικού ενδιαφέροντος στην έρευνα στην ψυχοθεραπεία, ως προβλεπτικός παράγοντας θετικής έκβασης αυτής, αλλά και ως πιθανός μηχανισμός που συντελεί στη διεργασία της ψυχικής αλλαγής. Ως εναρμόνιση ορίζεται η διαπροσωπική ικανότητα του θεραπευτή να προσαρμόζει τις αποκρίσεις του στις τρέχουσες συναισθηματικές ανάγκες του θεραπευόμενου και να λειτουργεί ως μέσο επίτευξης της ψυχολογικής ασφάλειας, παρόμοιας με εκείνη που προσφέρει η ασφαλής πρωταρχική σχέση με μια «αρκετά καλή» μητέρα. Τον ρόλο της ασφαλούς βάσης καλείται να ενσαρκώσει ο θεραπευτής μέσω της ικανότητας για συμπεριφορικό ή/και λεκτικό συγχρονισμό. Μέσα από μια συστηματική ανασκόπηση μελετών σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (PubMed, Scopus, APA PsychInfo, ResearchGate) συλλέχθηκαν δεδομένα ποσοτικών μελετών με κριτήρια ένταξης τα ακόλουθα: (α) άτομα που λαμβάνουν ψυχοθεραπεία, (β) μελέτες που διερευνούν τη σχέση μεταξύ εναρμόνισης και ψυχοθεραπείας και (γ) μέτρηση της εναρμόνισης με έγκριτα εργαλεία. Τα ερευνητικά ερωτήματα που διερευνήθηκαν είναι: Ποιος είναι ο ρόλος της εναρμόνισης στην ψυχοθεραπεία και την επίτευξη θετικής έκβασης στη θεραπεία; Πώς μπορεί να επιτευχθεί η εναρμόνιση και σε ποια πλαίσια; Επηρεάζουν οι πρώιμες εμπειρίες ζωής τη συγκεκριμένη μεταβλητή; Ως απάντηση στα παραπάνω, η παρούσα συστηματική ανασκόπηση διερευνά τους μηχανισμούς, τις πρακτικές εφαρμογές και τα αποτελέσματα της εναρμόνισης, φωτίζοντας τη σημασία της ως θεμέλιο για μια αποτελεσματική ψυχοθεραπευτική παρέμβαση. Τα ευρήματα αναδεικνύουν την εναρμόνιση ως έναν από τους διαμεσολαβητικούς παράγοντες της θεραπευτικής έκβασης και αποκαλύπτουν τα θεμελιώδη συστατικά εμφάνισης αυτής. Παράλληλα, συζητούνται τα εμπόδια εκδήλωσης της εναρμόνισης, καθώς και τι συμβαίνει σε περίπτωση μη εναρμόνισης (misattunement). Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση φιλοδοξεί να αναδείξει μια νέα οπτική στην έρευνα και την πρακτική εφαρμογή της ψυχοθεραπείας, αναδεικνύοντας την εναρμόνιση ως έναν θεμελιώδη πυλώνα για τη θεραπευτική αλλαγή και τη θεραπευτική συμμαχία.

ID:21068 | Ευγνωμοσύνη, Ψυχική Ανθεκτικότητα και Υποκειμενική Ευημερία Γυναικών σε Μετεμμηνόπαυση

Θεοδώρα-Νίκη Κυριάκου[1], Ελένη Βούσουρα[2]
[1] Απόφοιτη Τμήματος Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ),
[2] Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)

Η παρούσα έρευνα διερευνά τα επίπεδα ευγνωμοσύνης, ψυχικής ανθεκτικότητας και υποκειμενικής ευημερίας σε ένα δείγμα Ελληνίδων γυναικών που διανύουν τη μετεμμηνόπαυση, χρησιμοποιώντας ως κεντρικό άξονα το μοντέλο «Διεύρυνσης και Οικοδόμησης των Θετικών Συναισθημάτων» της Barbara Fredrickson. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, τα θετικά συναισθήματα οδηγούν σε μια διεύρυνση του ρεπερτορίου των σκέψεων και των δράσεων του ατόμου και στη συνέχεια καλλιεργούν σημαντικούς προσωπικούς πόρους, που συμβάλλουν στην καλύτερη προσωπική υγεία και αίσθηση ολοκλήρωσης. Η παρούσα μελέτη διεξήχθη διαδικτυακά μεταξύ 18 και 30 Νοεμβρίου 2023 και υιοθέτησε ένα συγχρονικό, συναφειακό σχεδιασμό. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 245 γυναίκες, με μέση ηλικία 57,1 έτη (38-65 ετών), οι οποίες βρίσκονταν σε εμμηνόπαυση για τουλάχιστον 12 μήνες. Για τη συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν το Ερωτηματολόγιο Ευγνωμοσύνης (GQ-6), η Κλίμακα Ψυχικής Ανθεκτικότητας (CD-RISC-25), η Κλίμακα Ικανοποίησης από τη Ζωή (SWLS), η Κλίμακα Θετικού και Αρνητικού Συναισθήματος (PANAS) και ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο δημογραφικών στοιχείων. Τα ευρήματα επιβεβαίωσαν τη θεωρία της Fredrickson ότι η ευγνωμοσύνη μπορεί να συμβάλλει σε μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη ζωή (r = 0,373, p < 0,001) και θετικό συναίσθημα (r = 0,258, p < 0,001) και αντίστοιχα χαμηλότερο αρνητικό συναίσθημα (r = -0,257, p < 0,001). Επιπρόσθετα, οι αναλύσεις διαμεσολάβησης ανέδειξαν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα, επιβεβαιώνοντας ότι η ψυχική ανθεκτικότητα λειτουργεί ως διαμεσολαβητικός παράγοντας στις σχέσεις μεταξύ ευγνωμοσύνης και ικανοποίησης από τη ζωή, ευγνωμοσύνης και θετικού συναισθήματος και ευγνωμοσύνης και αρνητικού συναισθήματος. Τα αποτελέσματα συζητούνται υπό το πρίσμα της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, αναδεικνύοντας τη σημασία της μελέτης θετικών ψυχικών παραγόντων στη μετεμμηνοπαυσιακή περίοδο. Παράλληλα, επισημαίνεται η ανάγκη για περαιτέρω έρευνα στο πεδίο της γυναικείας θετικής ψυχικής υγείας.

Λέξεις-κλειδιά: *μετεμμηνόπαυση, ευγνωμοσύνη, ψυχική ανθεκτικότητα, υποκειμενική ευημερία, θετικά συναισθήματα*

ID:21069 | Αποκωδικοποίηση συναισθηματικών ενδείξεων: αξιοποίηση του PsychoPy στη μελέτη της συναισθηματικής νοημοσύνης και της αντίληψης των συναισθημάτων των άλλων

Λουκάς Κατσαντώνης[1], Ελένη Φερεντίνου[2]

[1] Τμήμα Ψυχολογίας & Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών, Μητροπολιτικό Κολλέγιο & Πανεπιστήμιο Πατρών

[2] Τμήμα Ψυχολογίας & Τμήμα Ιατρικής, Μητροπολιτικό Κολλέγιο & Πανεπιστήμιο Πατρών

Η αναγνώριση συναισθημάτων, ως βασική διάσταση της συναισθηματικής νοημοσύνης, επηρεάζεται από ψυχολογικούς και δημογραφικούς παράγοντες, καθιστώντας την μια σύνθετη και μεταβλητή γνωστική λειτουργία. Η παρούσα μελέτη διερευνά τη σχέση μεταξύ της αυτό-αναφερόμενης ικανότητας αναγνώρισης συναισθημάτων και της αντικειμενικής επίδοσης σε δοκιμασία αναγνώρισης εκφράσεων προσώπου, καθώς και τον ρόλο παραγόντων, όπως το άγχος, η ηλικία και το φύλο, σε αυτή τη σχέση. Χρησιμοποιήθηκε το θεωρητικό πλαίσιο των βασικών συναισθημάτων των Ekman και Friesen (1971) και η δοκιμασία αναγνώρισης συναισθημάτων των Passarelli et al. (2018), μέσω της εφαρμογής του PsychoPy.

Η απουσία συσχέτισης μεταξύ αυτό-αναφερόμενης ικανότητας και πραγματικής επίδοσης οδήγησε στην εξέταση του Dunning-Kruger effect, το οποίο επιβεβαιώθηκε: άτομα με χαμηλή ικανότητα τείνουν να υπερεκτιμούν τις επιδόσεις τους, ενώ τα πιο ικανά συχνά τις υποεκτιμούν. Το σφάλμα αυτό-αξιολόγησης ήταν εντονότερο στις ακραίες επιδόσεις και ακολούθησε γραμμική πορεία, χωρίς ενδείξεις αλληλεπιδράσεων με άλλες μεταβλητές. Επιπλέον, η γενική πεποίθηση των συμμετεχόντων για τις συναισθηματικές τους δεξιότητες συσχετίστηκε με αυξημένη αυτό-αξιολόγηση ανεξαρτήτως της πραγματικής ικανότητας, ενώ τα επίπεδα ιδιοσυγκρασιακού άγχους, χωρίς να σχετίζονται με την ίδια την επίδοση, ενίσχυσαν την απόκλιση μεταξύ αυτοαντίληψης και πραγματικότητας. Αντίθετα, το φύλο, η ηλικία και το περιστασιακό άγχος δεν φάνηκαν να επηρεάζουν την αυτοαντίληψη, την επίδοση ή την μεταξύ τους απόκλιση. Τα ευρήματα υποδεικνύουν την ανάγκη για παρεμβάσεις που προωθούν την επίγνωση των πραγματικών επιδόσεων, καθώς και στρατηγικές διαχείρισης του χρόνιου άγχους.

ID:21070 | Η ενδυνάμωση στο πλαίσιο προαγωγής της ψυχικής υγείας: Παρεμβάσεις στην κοινότητα και σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας και απεξάρτησης

Οργανώτρια: Βασιλική Γιωτσίδη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Εισαγωγή Στρογγυλής Τράπεζας:
Στο πλαίσιο του σύγχρονου ορισμού για την ψυχική υγεία, βασικοί πυλώνες δράσης αποτελούν τόσο η πρόληψη και η αντιμετώπιση των ψυχικών παθήσεων όσο και η διασφάλιση της ψυχικής υγείας και της ατομικής και κοινωνικής ευημερίας. Κοινός άξονας μεταξύ των δύο αυτών στόχων για την προαγωγή της ψυχικής υγείας είναι η ενδυνάμωση των ατόμων, των υπηρεσιών και των τοπικών κοινωνιών. Η ενδυνάμωση αφορά την άρση των εμποδίων και των αναστολών στην αναζήτηση βοήθειας, την ενίσχυση των δυνάμεων και των πόρων των ατόμων και των υπηρεσιών, καθώς και την ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων στα θέματα που αφορούν την ψυχική υγεία. Παράλληλα, η ενδυνάμωση περιλαμβάνει ευρείες διαδικασίες στην έρευνα, την αξιολόγηση και τη δημιουργία υπηρεσιών για την ψυχική υγεία.

Στη συγκεκριμένη στρογγυλή τράπεζα παρουσιάζονται παρεμβάσεις στην κοινότητα και σε επιμέρους υπηρεσίες ψυχικής υγείας και απεξάρτησης, οι οποίες αποσκοπούν στην ενίσχυση της ενδυνάμωσης διαφορετικών ομάδων του πληθυσμού. Συγκεκριμένα, οι εισηγήσεις της στρογγυλής τράπεζας περιλαμβάνουν: (α) τη **διερεύνηση της συμπεριφοράς αναζήτησης βοήθειας στην τοπική κοινότητα** μέσω μιας πρωτότυπης ημιδομημένης συνέντευξης σε μια νεοσύστατη Κινητή Μονάδα που απευθύνεται σε παιδιά και εφήβους, καθώς και στις οικογένειες τους, (β) την **αξιολόγηση αποτελεσματικότητας μίας ψυχολογικής παρέμβασης**, με βάση τις αρχές και τις τεχνικές της θετικής ψυχολογίας, **για την ενδυνάμωση των φιλικών σχέσεων σε αναδυόμενους ενήλικες**, (γ) την **αξιολόγηση αποτελεσματικότητας βραχείας απεξάρτησης από το αλκοόλ σε σχέση με ευρύτερους δείκτες ψυχικής ευημερίας**, και (δ) τα αποτελέσματα ποιοτικής μελέτης για τη **διερεύνηση των θεραπευτικών παραγόντων που συνέβαλαν στην ενδυνάμωση των ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας** κατά την πανδημία COVID-19.
Οι μελέτες που παρουσιάζονται στη στρογγυλή τράπεζα αναμένεται να συμβάλουν στην ευρύτερη προσπάθεια ανάδειξης της σημασίας της ενδυνάμωσης σε επίπεδο κοινότητας, σε επίπεδο παροχής υπηρεσιών, σε ατομικό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο επαγγελματικής ανάπτυξης στον χώρο της ψυχικής υγείας.

Επιμέρους εισηγήσεις:

1. Τίτλος: Διερεύνηση συμπεριφοράς αναζήτησης βοήθειας στην τοπική κοινότητα μέσω της συνέντευξης «HYDRA-Q» (Help Youth Develop Resilient Attitudes-Questionnaire)

Συγγραφείς: **Στυλιανή Σακαλή[1], Ευτυχία-Ελένη Κωνσταντινίδου[1], Βασιλική Γιωτσίδη[2], Ευγενία Σουμάκη[1]**
[1]Κινητή Μονάδα Παιδιών και Εφήβων Πειραιά και νήσων Αργοσαρωνικού, Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής Π. Σακελλαρόπουλος
[2]Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Σχεδόν ένα στα επτά παιδιά και έφηβοι παρουσιάζουν προβλήματα ψυχικής υγείας, ενώ λιγότερο από τα των παιδιών, των εφήβων και των οικογενειών τους απευθύνονται σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Οι ανασταλτικοί παράγοντες που έχουν βρεθεί να παίζουν ρόλο διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: τους ατομικούς/οικογενειακούς (π.χ. υπάρχουσες αντιλήψεις για την αναζήτηση βοήθειας, η συνοχή της οικογένειας), τους κοινωνικούς (π.χ. το στίγμα και ο αυτοστιγματισμός) και τους συστημικούς παράγοντες (π.χ. βαθμός προσβασιμότητας στις υπηρεσίες). Στόχος της συγκεκριμένης εργασίας είναι η παρουσίαση του ποιοτικού εργαλείου για τη διερεύνηση της συμπεριφοράς αναζήτησης βοήθειας με το ακρωνύμιο "HYDRA-Q" (Help Youth Develop Resilient Attitudes-Questionnaire). Το HYDRA-Q αποτελεί ιδιοκατασκευή και χορηγείται με τη μορφή ημιδομημένης συνέντευξης σε παιδιά, εφήβους και γονείς στην Κινητή Μονάδα Παιδιών και Εφήβων της Περιφερειακής Ενότητας Πειραιά και Νήσων Αργοσαρωνικού, η οποία είναι μια νεοσύστατη μονάδα ψυχικής υγείας της Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής Π. Σακελλαρόπουλος. Η Κινητή Μονάδα συνεργάζεται συστηματικά με τις τοπικές κοινότητες των νησιών και του συνόλου των δήμων του Πειραιά πάνω σε θέματα ψυχικής υγείας, ενημέρωσης και καταπολέμησης του στίγματος. Παρουσιάζονται τα πρώτα αποτελέσματα από την εφαρμογή του εργαλείου, καθώς και η αξιοποίηση αυτών των αποτελεσμάτων στην κλινική πράξη. Εν κατακλείδι, η μελέτη αυτή δύναται να λειτουργήσει ευοδωτικά στην τεκμηριωμένη καταγραφή των ψυχοκοινωνικών αναγκών του συγκεκριμένου πληθυσμού και στην προσαρμογή των παρεχόμενων υπηρεσιών στις υπάρχουσες ανάγκες της τοπικής κοινότητας, ώστε να διευκολυνθεί η προσβασιμότητα στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας για τα παιδιά, τους εφήβους και τις οικογένειες τους.

2. Τίτλος: **Εφαρμογή και αξιολόγηση αποτελεσματικότητας παρέμβασης θετικής ψυχολογίας για την ενδυνάμωση των φιλικών σχέσεων σε αναδυόμενους ενήλικες**

Συγγραφείς: **Μαρία Χριστοπούλου, Βασιλική Γιωτσίδη, Ιωάννης Κατερέλος, Παναγιώτης Κορδούτης, Χρήστος Πεζηρκιανίδης**

Στην αναδυόμενη ενηλικίωση (18-29 έτη), ο ρόλος των φιλικών σχέσεων είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την ψυχική υγεία και την ευζωία, καθώς τα άτομα βρίσκονται αναπτυξιακά σε στάδιο διερεύνησης ταυτότητας, αστάθειας στις σχέσεις τους, και ενός αισθήματος μετάβασης και «ενδιάμεσου». Οι φιλικές σχέσεις αυτή την περίοδο αποτελούν πηγές συναισθηματικής υποστήριξης, ενώ μέσα σε αυτές βιώνεται εγγύτητα και αμοιβαία βοήθεια. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η εφαρμογή και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ενός προγράμματος ψυχολογικής παρέμβασης για την ενδυνάμωση των φιλικών σχέσεων σε αναδυόμενους ενήλικες με βάση τις αρχές και τις τεχνικές της θετικής ψυχολογίας. Οι συμμετέχοντες παρακολούθησαν πρόγραμμα παρέμβασης 6 εβδομάδων σχεδιασμένο ειδικά για τη δημιουργία και τη διατήρηση θετικών φιλικών σχέσεων. Αξιολογήθηκαν η ποιότητα της φιλίας, η ικανοποίηση από τη φιλία, δείκτες ευζωίας (π.χ. ικανοποίηση από τη ζωή), καθώς και δείκτες ψυχικής δυσφορίας (π.χ. στρες, άγχος, κατάθλιψη). Οι επιμέρους μετρήσεις πραγματοποιήθηκαν πριν και μετά την παρέμβαση, και ένα μήνα μετά την ολοκλήρωσή της. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι στα 17 ζεύγη φίλων που έλαβαν μέρος στην πιλοτική παρέμβαση υπήρξαν διαφορές στις μετρήσεις πριν και μετά την ολοκλήρωσή της, αλλά και στη μέτρηση μετά από ένα μήνα. Πιο συγκεκριμένα, συστατικά της φιλίας, δείκτες ευζωίας όπως η ικανοποίηση από τη ζωή,

και θετικά συναισθήματα αυξήθηκαν μετά την παρέμβαση τόσο στους συμμετέχοντες όσο και στους φίλους τους. Η παρέμβαση βρέθηκε να είναι αποτελεσματική και στα 40 ζευγάρια φίλων που έχουν παρακολουθήσει μέχρι στιγμής την κύρια παρέμβαση. Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα έχουν σημαντικές πρακτικές εφαρμογές στο πεδίο της συμβουλευτικής και της ενδυνάμωσης νέων ενηλίκων, καθώς θέτουν τις βάσεις για να βοηθηθούν αναδυόμενοι ενήλικες στην καλλιέργεια και ενίσχυση θετικών φιλιών, μέσα από την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων. Επίσης, συμβάλλουν στο σχεδιασμό θετικών παρεμβάσεων με στόχο την ανάπτυξη των φιλικών σχέσεων σε αυτή την ηλικιακή περίοδο, καθώς όπως προκύπτει από τη σχετική βιβλιογραφία δεν έχουν υλοποιηθεί αντίστοιχες στοχευμένες παρεμβάσεις.

3. Τίτλος: Πιλοτική μελέτη αποτελεσματικότητας βραχείας απεξάρτησης από το αλκοόλ σε σχέση με τους δείκτες ψυχικής ευημερίας, βασικών ψυχολογικών αναγκών και επικοινωνίας στην οικογένεια

Συγγραφείς: **Βασιλική Γιωτσίδη, Ελένη Κουτσουπιά**

Η Διαταραχή Χρήσης Αλκοόλ (ΔΧΑ) αποτελεί μία από τις πιο συχνές ψυχικές διαταραχές παγκοσμίως. Ωστόσο, τα χαμηλά ποσοστά θεραπείας της ΔΧΑ, τόσο στην Ελλάδα όσο και παγκοσμίως, συνδυαστικά με το γεγονός ότι οι περισσότερες έρευνες εστιάζουν κυρίως σε πρωτογενείς δείκτες έκβασης της θεραπείας απεξάρτησης (π.χ. αποχή από το αλκοόλ), συνέβαλαν στην παρούσα πιλοτική μελέτη. Συγκεκριμένα, στόχος αυτής της μελέτης ήταν να εξεταστεί η αποτελεσματικότητα του προγράμματος βραχείας διάρκειας απεξάρτησης από το αλκοόλ «ΔΑΝΑΗ» του Συμβουλευτικού Σταθμού Απεξάρτησης Αλκοολικών 18 ΑΝΩ, με εστίαση στους ακόλουθους δευτερογενείς δείκτες έκβασης: α) ικανοποίηση βασικών ψυχολογικών αναγκών, β) ψυχική ευημερία και γ) επικοινωνία στην οικογένεια. Οι συμμετέχοντες στη μελέτη συμπλήρωσαν τα αντίστοιχα ερωτηματολόγια σε δύο χρονικές στιγμές, πριν και μετά την ολοκλήρωση της θεραπείας των 6 εβδομάδων. Το δείγμα αποτελούνταν από 33 άτομα, εκ των οποίων 19 άτομα ολοκλήρωσαν επιτυχώς (πλήρη αποχή) το πρόγραμμα απεξάρτησης. Τα αποτελέσματα των στατιστικών αναλύσεων έδειξαν ότι η θεραπεία απεξάρτησης είχε, επιπλέον, σημαντική θετική επίδραση: α) στην ικανοποίηση των βασικών ψυχολογικών αναγκών των θεραπευόμενων, ιδίως στις ανάγκες για αυτονομία και αποτελεσματικότητα, β) στην οικογενειακή επικοινωνία, καθώς και γ) στην ευημερία των θεραπευόμενων, ιδίως την ψυχολογική και την κοινωνική ευημερία. Ωστόσο, η ικανοποίηση της ανάγκης για σχετίζεσθαι και η συναισθηματική ευημερία δεν παρουσίασαν σημαντικές βελτιώσεις μετά το πέρας της θεραπείας, συγκριτικά με την αρχική μέτρηση. Συμπερασματικά, η παρούσα μελέτη επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητα του προγράμματος και συμφωνεί με την υπάρχουσα βιβλιογραφία για την αποτελεσματικότητα βραχυπρόθεσμων προγραμμάτων απεξάρτησης. Παρά του περιορισμούς της μελέτης, φαίνεται ότι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της θεραπευτικής παρέμβασης στην ΔΧΑ βάσει δευτερογενών δεικτών έκβασης μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για περαιτέρω μελέτες που θα συμπεριλαμβάνουν πρόσθετους δείκτες έκβασης στο πλαίσιο της αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών.

4. Τίτλος: Θεραπευτικοί παράγοντες που συνέβαλαν στην ενδυνάμωση των ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας κατά την πανδημία COVID-19: Ποιοτικά δεδομένα από λήπτες, συγγενείς και επαγγελματίες υπηρεσιών ψυχικής υγείας

Συγγραφείς: **Βασιλική Γιωτσίδη, Βασίλειος Γάτσιος, Βαλεντίνη Μπόχτσου, Δέσποινα Κατσούδα, Παναγιώτα Φίτσιου, Αθηνά Φραγκούλη**

Παρά το πλήθος ερευνών που έχουν εξετάσει τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, εξακολουθεί να υπάρχει βιβλιογραφικό κενό σχετικά με τους παράγοντες που συνέβαλαν στην αντιμετώπιση της κρίσης κατά την πανδημία σε άτομα με προϋπάρχουσες ψυχικές διαταραχές. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τους θεραπευτικούς παράγοντες που συνέβαλαν στην ενδυνάμωση των ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας, συλλέγοντας και συνθέτοντας ποιοτικά δεδομένα από τους ίδιους τους λήπτες υπηρεσιών, τους συγγενείς και τους επαγγελματίες υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν οκτώ ομάδες εστιασμένης συζήτησης (3 ομάδες ληπτών, 1 ομάδα συγγενών και 4 ομάδες επαγγελματιών), με συνολικό αριθμό 60 συμμετέχοντες από διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας, σε θεραπευτικές δομές της Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής Π. Σακελλαρόπουλος. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με βάση τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Συνθέτοντας τα δεδομένα από τη σκοπιά ληπτών, συγγενών και επαγγελματιών ψυχικής υγείας προέκυψαν τα ακόλουθα πέντε επιμέρους θέματα: 1) η θεραπευτική σχέση, 2) το θεραπευτικό πλαίσιο, 3) η ενεργός συμμετοχή, 4) οι πηγές ελπίδας και αισιοδοξίας, καθώς και 5) η διατήρηση της θεραπευτικής συνέχειας και της επαφής. Τα συγκεκριμένα ερευνητικά ευρήματα προσφέρουν μια ευρεία και βαθιά κατανόηση του βιώματος των ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας, των θετικών θεραπευτικών παραγόντων και των επιμέρους πηγών ασφάλειας και ενδυνάμωσής τους σε μια αντίξοη συνθήκη κρίσης. Με βάση τις εμπειρίες και τις απόψεις των ληπτών υπηρεσιών, των επαγγελματιών ψυχικής υγείας, αλλά και των συγγενών, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας δύνανται να συμβάλουν σε αποτελεσματικές θεραπευτικές παρεμβάσεις, καθώς και σε πολιτικές διαχείρισης και αντιμετώπισης αντίστοιχων καταστάσεων σε περιόδους κρίσης.

ID:21071 | Πειραματική διερεύνηση του κοινωνικού στρες στη χρονική αντίληψη

Δημήτριος Βασίας, Ευθυμία Λάμπρου, Βατάκη Αργυρώ
Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Τις τελευταίες δεκαετίες πλήθος ερευνών έχουν εστιάσει στο ρόλο των συγκινησιακών μηχανισμών στην υποκειμενική αντίληψη του χρόνου. Τα δυσάρεστα ερεθίσματα έχουν βρεθεί να διαστέλλουν τον υποκειμενικό χρόνο. Όμως, παρά το γεγονός ότι είμαστε κοινωνικά όντα ελάχιστες μελέτες έχουν επικεντρωθεί στη διερεύνηση των επιπτώσεων του κοινωνικού άγχους στην αντίληψη του χρόνου, καταδεικνύοντας την υποεκτίμηση του τελευταίου στις συνθήκες αυτές. Η υποκειμενική διαστολή του χρόνου έχει προηγουμένως συνδεθεί με βέλτιστη απόδοση (Wutz κ.ά., 2015), ωστόσο παραμένει άγνωστο αν το συγκεκριμένο εύρημα είναι παρόν σε συνθήκες στρες. Στην παρούσα μελέτη εξετάσαμε την επίδραση του κοινωνικού άγχους στη χρονική αντίληψη, χρησιμοποιώντας το πρωτόκολλο Simple Singing Stress Procedure (SSSP) που αποτελείται από δύο συνθήκες (στρες, ουδέτερη) στις οποίες έγινε τυχαία κατανομή του δείγματος. Ακόμη, προκειμένου να διερευνήσουμε το ρόλο της εξειδίκευσης στο βιωμένο στρες και κατ' επέκταση στο γνωστικό έργο, το συνολικό δείγμα συστάθηκε από δύο ανεξάρτητες ομάδες, καλλιτεχνών και ελέγχου. Οι συμμετέχοντες πραγματοποίησαν ένα διπλό γνωστικό έργο, συγκεκριμένα ένα χρονικό έργο παραδοξότητας συνδυαστικά με έργο καταμέτρησης, πριν και μετά τον πειραματικό χειρισμό. Αντίθετα με τις υποθέσεις μας, τα παράδοξα ερεθίσματα υπερεκτιμήθηκαν, ανεξάρτητα της φάσης και του είδους του πειραματικού χειρισμού, καθώς και της εξειδίκευσης της ομάδας, λόγω της πολυπλοκότητας του διπλού έργου, που ενδεχομένως απομακρύνει την προσοχή από την καταγραφή του χρόνου. Ωστόσο, το κοινωνικό στρες και η εξειδίκευση επηρέασαν ανεξάρτητα τη χρονική ευαισθησία, προτείνοντας ότι το στρες, σε λειτουργικό επίπεδο, και η εξοικείωση στην κοινωνική έκθεση ενδέχεται να οξύνουν γνωστικές διεργασίες όπως η χρονική αντίληψη/διάκριση.

Βιβλιογραφία

Wutz, A., Shukla, A., Bapi, R. S., & Melcher, D. (2015). Expansion and compression of time correlate with information processing in an enumeration task. Plos one, 10(8), e0135794.

ID:21072 | Doom-Scrolling: Η χρήση των Μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε σχέση με τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά, τις διαπροσωπικές σχέσεις και την ικανοποίηση από τη ζωή των χρηστών

Δημήτριος Θεοδοσάκης, Γεωργία Τσιμικλή
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Τα πρόσφατα ευρήματα διεθνών ερευνών αποτυπώνουν έντονες διασυνδέσεις ανάμεσα στη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και σε ψυχοκοινωνικά, ψυχολογικά αλλά και σωματικά φαινόμενα ,ανεξάρτητα από την ηλικιακή κατηγορία στην οποία ανήκουν οι χρήστες. Βασικός σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η ανίχνευση της σχέσης που αναπτύσσεται ανάμεσα στην υπέρμετρη χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (doomscrolling), τις μεταβλητές της αυτοεκτίμησης, της ικανοποίησης από τη ζωή και τις διαπροσωπικές σχέσεις. Σ ένα δείγμα πληθυσμού 220 ατόμων εφαρμόστηκε η κλίμακα μέτρησης της γενικευμένης προβληματικής χρήσης του διαδικτύου(Generalized Problematic Internet Use Scale – GPIUS,Spraggins, 2009), η κλίμακα ικανοποίησης από τη ζωή (Satisfaction Life Scale, Diener et al.,1985) και η κλίμακα μέτρησης της αυτοεκτίμησης ,(Self Esteem Scale, Rosenberg,1965).Επιπρόσθετα, εξετάστηκε ο παράγοντας της συχνότητας εναλλαγής περιεχομένου (ταχύτητα scrolling) και συσχετίστηκε με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Τα αποτελέσματα καταγράφουν ένα αυξημένο ποσοστό καθημερινής ενασχόλησης του δείγματος με τα ΜΚΔ (59% ,1 έως 3 ώρες). Συγχρόνως αναδεικνύεται μια σύνδεση ανάμεσα στο doom scrolling, την ταχύτητα scrolling και τη μεταβλητή της ηλικίας (νεαρές ηλικίες). Στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα εντοπίστηκαν επίσης ανάμεσα στη χρήση Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης , την αυτοεκτίμηση, την ικανοποίηση από τη ζωή και την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων. Η παρούσα ερευνητική προσπάθεια επιχειρεί να εμπλουτίσει τη βιβλιογραφία σε ένα εξαιρετικά επίκαιρο ζήτημα με έντονες ψυχολογικές προεκτάσεις.

ID:21073 | Μοντέλα Δεσμού ενηλίκων: Σύγχρονες τάσεις και ερευνητικά δεδομένα στην εκπαίδευση

Νικόλαος Φουντουλάκης

Το παρόν ερευνητικό πόνημα αποτελεί προϊόν βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Κεντρικός θεματικός άξονας της ανασκόπησης είναι οι τύποι δεσμού κατά την ενήλικη ζωή και οι τρόποι επίδρασης σε όλο το φάσμα των διαπροσωπικών σχέσεων. Οι πρώτες υποενότητες περιλαμβάνουν σύντομη ιστορική αναδρομή στη σύνθεση των τύπων δεσμού κατά την ενήλικη ζωή όπως το μοντέλο των Collins και Feeney, η ταξινόμηση κατά Main και Solomon, καθώς επίσης και το μοντέλο τεσσάρων κατηγοριών Bartholomew και Horowitz. Στη συνέχεια, επιχειρείται παρουσίαση πληθώρας σύγχρονων ερευνητικών δεδομένων πάνω στα μοντέλα δεσμού ενηλίκων, καθώς επίσης και διαφοροποίηση-κατηγοριοποίηση των παραπάνω δεδομένων βάσει των επιμέρους πεδίων έκφανσης της κοινωνικής ζωής (οικογενειακές σχέσεις, ερωτικές σχέσεις, επαγγελματική ζωή, διαπροσωπικές σχέσεις). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συλλογή και αναλυτική παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα αναφορικά με την επίδραση του μοντέλων δεσμού ενηλίκων στην εκπαιδευτική πραγματικότητα και, ειδικότερα, στις σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μεταξύ εκπαιδευτικών με τους/τις προϊσταμένους/ες των σχολικών μονάδων. Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση συνοδεύεται από πίνακες μοντελοποίησης των τύπων δεσμού ενηλίκων μεταφρασμένων στα ελληνικά (π.χ. μοντέλο Bartholomew και Horowitz). Παράλληλα, στην τελευταία υποενότητα επιχειρείται η σύνθεση και παρουσίαση πρωτότυπου διαγράμματος ροής στο οποίο απεικονίζεται η άρρηκτη σχέση μεταξύ τύπων δεσμού και διαμόρφωσης διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών, στοιχείο που αναδεικνύει και την πρωτοτυπία της βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Τέλος, το διάγραμμα ροής συνοδεύεται από αναλυτικό ερμηνευτικό σχολιασμό υποστηριζόμενο πάντα από διεθνή ερευνητικά δεδομένα.

ID:21074 | Ετεροποίηση στο λόγο του Τράμπ: Δολοφονία χαρακτήρων και ηθικός αποκλεισμός

Αθανάσιος Σαμαράς, Μαρία Γεωργακοπούλου, Γεωργία Χατζηαθανασίου, Παναγιώτα Ρερρέ, Δήμητρα Τσιγκουνάκη
Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Στην προεκλογική εκστρατεία για της προεδρικές εκλογές του 2024 ο Ντόναλντ Τράμπ αξιοποίησε μία σειρά εργαλείων πειθούς. Η παρούσα ανάλυση επικεντρώνεται στη χρήση δύο εργαλείων τα οποία συνιστούν ακραίες εκφάνσεις της διαδικασίας παραγωγής αρνητισμού μέσω ρητορικών επιθέσεων: την δολοφονία χαρακτήρων και τον ηθικό αποκλεισμό. Ως «αρνητισμός» ορίζεται είναι κάθε κριτική που ασκείται από έναν υποψήφιο εναντίον του άλλου κατά τη διάρκεια μιας εκστρατείας» (Geer 2006: 23). Με τον όρο «δολοφονία χαρακτήρων» εννοείται η σκόπιμη και διαρκής προσπάθεια πλήξης της φήμης ενός ατόμου (Icks & Shiraev, 2014:3), ενώ ο «ηθικός αποκλεισμός» επέρχεται όταν ορισμένες κατηγορίες ατόμων θεωρούνται ότι εκπίπτουν από το σύνολο, όπου οι ηθικές αρχές, οι κοινωνικές αξίες και οι άλλοι κανονισμοί εφαρμόζονται. Οι άλλοι θεωρούνται ως μη άτομα, ως αναλώσιμοι (Optow 1990: 1). Η βασική διαφορά των δύο είναι ότι η δολοφονία χαρακτήρα απευθύνεται σε άτομα και οργανισμούς, ενώ ο ηθικός αποκλεισμός αποτελεί ένα αμιγώς διομαδικό φαινόμενο. Και με τα δύο φαινόμενα βρίσκονται σε μία σχέση διπλής αιτιότητας με το φαινόμενο της πόλωσης.

Ερευνητικά ερωτήματα: Χρησιμοποιείται από τον Τραμπ δολοφονία χαρακτήρων και ηθικός αποκλεισμός; Ποιο είναι ο στόχος για την χρήση κάθε φαινομένου; Συνδυάζεται η δολοφονία χαρακτήρων με τον ηθικό αποκλεισμό; Με ποια συχνότητα και υπό ποιες προϋποθέσεις; Ποια είναι η συνολική επικοινωνιακή στρατηγική; Στόχος είναι να διερευνηθεί στην πράξη η σχέση της πόλωσης με τον ηθικό αποκλεισμό σε συνθήκες υψηλής πόλωσης και να επιτευχθεί η σύγκλισης των δύο διακριτών, στην βιβλιογραφία, θεωριών.
Μεθοδολογικά αξιοποιείται η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου με χρήση κλείδας παρατηρήσεων. Το σώμα κειμένων συγκροτήθηκε από δημόσιες ομιλίες του Ντόναλντ Τράμπ κατά τη διάρκεια της προεκλογικής του εκστρατείας από τον διαδικτυακό τόπο Rev, καθώς και αναρτήσεις από τα κοινωνικά του προφίλ από τις 11 Σεπτεμβρίου έως τις 5 Νοεμβρίου του 2024. Εξετάζεται κάθε απόσπασμα στο οποίο καταγράφεται κάποια έκφανση του ηθικού αποκλεισμού ή/και της δολοφονίας χαρακτήρων.

ID:21075 | Καλλιεργώντας την Ατομικότητα σε ένα Πολύχρωμο Εκπαιδευτικό Περιβάλλον

Σοφία Καφά
Εκπαιδευτικός ΠΕ70/ Διευθύντρια του 12/θ 3ου Δημ. Σχ. Κατερίνης

Σε έναν κόσμο που αναγνωρίζει τη σημασία της διαφορετικότητας, η σχολική ψυχολογία επιδιώκει να κατανοήσει τις βαθύτερες ανθρώπινες ανάγκες, που υπερβαίνουν τις επιφανειακές διαφορές. Η ενσωμάτωση της ποικιλομορφίας στην εκπαίδευση δεν περιορίζεται μόνο στην αναγνώριση των ατομικών χαρακτηριστικών κάθε μαθητή και μαθήτριας, αλλά επεκτείνεται στην αξιοποίηση αυτών των διαφορών, ως μέσο εμπλουτισμού του μαθησιακού περιβάλλοντος. Σύμφωνα με θεωρίες, όπως του Vygotsky, η εκπαίδευση αντλεί δύναμη από την κοινωνική αλληλεπίδραση και τη διαφοροποίηση, ενώ η ανθρωπιστική προσέγγιση της σχολικής ψυχολογίας, επηρεασμένη από τον Carl Rogers, υπογραμμίζει τη μοναδικότητα κάθε ατόμου. Η Θεωρία της Οικολογικής Συστημικής Προσέγγισης (Bronfenbrenner), τονίζει την αλληλεπίδραση μεταξύ του μαθητή/μαθήτριας και των συστημάτων στα οποία συμμετέχει, όπως η οικογένεια, το σχολείο και η κοινότητα, ενώ η θεωρία του Howard Gardner προωθεί την εξατομικευμένη διδασκαλία, λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά δυνατά σημεία των μαθητών και μαθητριών.Κάθε μαθητής και μαθήτρια φέρει μοναδικές δυνατότητες, ενδιαφέροντα και προκλήσεις, καθιστώντας αναγκαία την εφαρμογή στοχευμένων εκπαιδευτικών πρακτικών που προωθούν την ένταξη και την ισότητα. Η διαφοροποιημένη διδασκαλία και η αξιοποίηση συνεργατικών στρατηγικών, όπως η μέθοδος της ισότιμης υποστήριξης, συμβάλλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ενισχύει την αυτοεκτίμηση και την ακαδημαϊκή ανάπτυξη. Σε ένα σχολικό πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από αυξημένη πολυπλοκότητα και αβεβαιότητα, η ψυχική ευεξία αναδεικνύεται ως βασική προτεραιότητα. Η σχολική ψυχολογία υπογραμμίζει την ανάγκη για προγράμματα πρόληψης και προαγωγής της ψυχικής υγείας, με στόχο τη διαχείριση του άγχους, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και την καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων. Τα προγράμματα αυτά πρέπει να βασίζονται σε τεκμηριωμένες πρακτικές και να συνδυάζουν τη συστηματική αξιολόγηση των αναγκών με την ενεργή συμμετοχή των μαθητών και μαθητριών, ως μελών της σχολικής κοινότητας.
Με την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών, που λαμβάνουν υπόψη τις ποικίλες ανάγκες των μαθητών και μαθητριών, η εκπαίδευση μετατρέπεται σε έναν χώρο που προάγει όχι μόνο τη γνώση, αλλά και την ψυχική υγεία και τη συνολική ανάπτυξη των ατόμων. Η σχολική ψυχολογία, με το πολυδιάστατο έργο της, διαμορφώνει τις βάσεις για ένα εκπαιδευτικό σύστημα που αγκαλιάζει τη διαφορετικότητα και ενισχύει την ευημερία όλων.

ID:21076 | Διαστάσεις της τεχνολογίας και ο ρόλος τους στην ανάπτυξη και την προσαρμογή εφήβων και νέων

Πρόεδρος/οργανωτής: **Α. Λαμπροπούλου**
Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ
Συζητητής**: Γ. Γεωργουλέας**
Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Περίληψη συμποσίου

Η χρήση της τεχνολογίας και του διαδικτύου από όλα τα μέλη της οικογένειας έχει επεκταθεί σε τέτοιο βαθμό που έχει προκαλέσει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των νέων και έχει σημαντικές επιπτώσεις για τις σχέσεις τους αλλά και για την ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη και προσαρμογή. Στο παρόν συμπόσιο προσεγγίζονται σημαντικά θέματα που άπτονται της χρήσης της τεχνολογίας και του διαδικτύου τόσο από τους νέους όσο και από τους γονείς τους και εξετάζεται η σχέση τους με σημαντικές διαστάσεις της ανάπτυξης και προσαρμογής των εφήβων. Ειδικότερα παρουσιάζονται θέματα που αφορούν τη χρήση του διαδικτύου και ειδικότερα τη σχέση του εθισμού στο διαδίκτυο με το άγχος και ο ρόλος της φιλίας στην μεταξύ τους σχέση, αλλά και η σχέση της προβληματικής ενασχόλησης με διαδικτυακά παιχνίδια από φοιτητές/τριες με σημαντικές διαστάσεις, όπως ο αντιλαμβανόμενος κοινωνικός αποκλεισμός και η ακαδημαϊκή επίδοση. Τέλος προσεγγίζεται το σύγχρονο φαινόμενο της γονικής αγνόησης υπέρ του κινητού με βάση τις αντιλήψεις των εφήβων και μελετάται ο ρόλος μεταβλητών όπως το φύλο στη σχέση της γονικής αγνόησης υπέρ του κινητού με γονικές πρακτικές. Η παρουσίαση τέτοιων σύγχρονων θεμάτων συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση των αναγκών παιδιών και εφήβων και αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη κατάλληλων παρεμβάσεων.

Λέξεις κλειδιά: *Τεχνολογία, Διαδίκτυο, Διαδικτυακός εκφοβισμός, γονική αγνόηση υπέρ του κινητού*

Περίληψη 1η
Τίτλος: Εθισμός στο διαδίκτυο και κοινωνικό άγχος: ο ρόλος των φιλικών σχέσεων ως προστατευτικός παράγοντας στην εφηβεία

Συγγραφείς/Ομιλητές: **Ιωάννης Μουμούρης**
Καθηγητής Πληροφορικής, ΣΑΕΚ Νεάπολης Θεσσαλονίκης
Παναγιώτα Δημητροπούλου
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η υπερβολική χρήση του διαδικτύου από τους εφήβους αναγνωρίζεται διεθνώς ως μια διαταραχή που μπορεί να επιφέρει σοβαρές συνέπειες στη λειτουργικότητα και στην ψυχική υγεία του ατόμου. Αρκετές μελέτες αναφέρουν ότι, σε πολλές περιπτώσεις, παρατηρείται συνύπαρξη της προβληματικής χρήσης του διαδικτύου με το κοινωνικό άγχος, το οποίο, μεταξύ άλλων επιπτώσεων, επιδρά αρνητικά στην κοινωνική ανάπτυξη των νέων. Παρά το γεγονός ότι πολλοί ερευνητές συμφωνούν στην ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ κοινωνικού άγχους και εθισμού στο διαδίκτυο, υπάρχουν αντιφατικά στοιχεία για το πώς αλληλοεπηρεάζονται. Η συσχέτιση αυτή φαίνεται να εξαρτάται από το είδος

της χρήσης του διαδικτύου και την ποιότητα των φιλικών σχέσεων που αναπτύσσουν οι έφηβοι. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει την παρουσία του κοινωνικού άγχους και του εθισμού στο διαδίκτυο στους εφήβους, να μελετήσει τον ρόλο των στενών φιλικών σχέσεων στη μεταξύ τους συσχέτιση, καθώς και να διαπιστώσει κατά πόσο η ενασχόληση με το διαδίκτυο μπορεί να την επηρεάζει. Στην έρευνα συμμετείχαν 232 μαθητές/τριες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια *Social Anxiety Scale for Adolescents* (SAS-A) για το κοινωνικό άγχος, *Internet Addiction Test* (IAT) για το βαθμό εθισμού στο διαδίκτυο και *McGill Friendship Questionnaire – Friendship Functions* (MFQ-FF) για τον προσδιορισμό της ποιότητας των σχέσεων μεταξύ των εφήβων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, σημαντικό ποσοστό εφήβων εμφανίζει κοινωνικό άγχος και εθισμό στο διαδίκτυο. Η χρήση και η ενασχόληση με το διαδίκτυο, και συγκεκριμένα η προτίμηση σε ατομικές ή ομαδικές δραστηριότητες, φαίνεται να παρέχει μια ένδειξη για το ποια από τις δύο παραπάνω διαταραχές μπορεί να συμβάλλει περισσότερο στην ανάδειξη της συγκεκριμένης συννοσηρότητας. Επίσης, η ύπαρξη στενών φιλικών σχέσεων τείνει να μετριάζει την ισχύ της μεταξύ τους συσχέτισης. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν τη σημασία της καλλιέργειας δεξιοτήτων για τη δημιουργία ποιοτικών φιλικών σχέσεων, με στόχο την προαγωγή και φροντίδα της ψυχικής υγείας και ευημερίας των εφήβων.

Λέξεις κλειδιά: *εθισμός στο διαδίκτυο, εφηβεία, κοινωνικό άγχος, φιλικές σχέσεις, χρήση διαδικτύου*

Περίληψη 2η
Τίτλος: Αντιλαμβανόμενος Κοινωνικός Αποκλεισμός και Προβληματική Ενασχόληση Φοιτητών/Φοιτητριών με Διαδικτυακά Παιχνίδια: Σχέση με την Ακαδημαϊκή Επίδοση

Συγγραφείς: **Βασίλειος Κακούρης, Φωτεινή Πολυχρόνη**, **Πέτρος Ρούσσος**, **Ντόνα (Αντωνία) Παπαστυλιανού**
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Στόχος της παρούσας συγχρονικής έρευνας είναι η διερεύνηση της του αντιλαμβανόμενου κοινωνικού αποκλεισμού και της προβληματικής ενασχόλησης φοιτητών/φοιτητριών με τα διαδικτυακά παιχνίδια με διαμεσολαβούσες μεταβλητές τις βασικές ψυχολογικές ανάγκες (αυτονομία, σύναψη σχέσεων, ικανότητα) και το πάθος (ευδαιμονικό και εμμονικό) ενώ επίσης διερευνήθηκαν οι επιδράσεις του αντιλαμβανόμενου κοινωνικού αποκλεισμού και της προβληματικής ενασχόλησης με διαδικτυακά παιχνίδια στην ακαδημαϊκή επίδοση. Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας βασίστηκε στα μοντέλα για την ερμηνεία του αντιλαμβανόμενου κοινωνικού αποκλεισμού, στην θεωρία αυτοπροσδιορισμού που συνδέεται με τις βασικές ψυχολογικές ανάγκες και στο δυαδικό μοντέλο του πάθους. Στους φοιτητές χορηγήθηκαν ερωτηματολόγια αντιλαμβανόμενου κοινωνικού αποκλεισμού, βασικών ψυχολογικών αναγκών, πάθους και προβληματικής ενασχόλησης με τα διαδικτυακά παιχνίδια και τέλος ζητήθηκε ο μέσος όρος της αναφερόμενης βαθμολογίας για την ακαδημαϊκή επίδοση. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν ότι υψηλότερα επίπεδα αντιλαμβανόμενου κοινωνικού αποκλεισμού συνδέονταν με μειωμένη ικανοποίηση των βασικών ψυχολογικών αναγκών, υψηλότερα επίπεδα εμμονικού πάθους για την ενασχόληση με διαδικτυακά παιχνίδια και πιο προβληματική ενασχόληση με την

συγκεκριμένη δραστηριότητα. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι τόσο ο αντιλαμβανόμενος κοινωνικός αποκλεισμός όσο και η προβληματική ενασχόληση με διαδικτυακά παιχνίδια προέβλεπαν χαμηλότερη ακαδημαϊκή επίδοση. Η διερεύνηση των μηχανισμών μέσω των οποίων οι μεταβλητές της έρευνας (κοινωνικός αποκλεισμός και προβληματική ενασχόληση) αλληλεπιδρούν και επηρεάζουν αρνητικά την ακαδημαϊκή επίδοση είναι κρίσιμης σημασίας προκειμένου να σχεδιαστούν αποτελεσματικές παρεμβάσεις με δεδομένο ότι στην σύγχρονη τριτοβάθμια εκπαίδευση όλο και περισσότεροι φοιτητές νιώθουν αποξενωμένοι/αποκλεισμένοι από το ακαδημαϊκό περιβάλλον ενώ και η ενασχόληση με τα διαδικτυακά παιχνίδια συνιστά μια συνεχώς αυξανόμενη δραστηριότητα στον συγκεκριμένο πληθυσμό.

Λέξεις Κλειδιά: *αντιλαμβανόμενος κοινωνικός αποκλεισμός, προβληματική ενασχόληση με διαδικτυακά παιχνίδια, βασικές ψυχολογικές ανάγκες, πάθος, ακαδημαϊκή επίδοση*

Περίληψη 3η
Τίτλος: Αντιλήψεις εφήβων για τη σχέση της γονικής αγνόησης υπέρ του κινητού και γονικές πρακτικές

Συγγραφείς/Ομιλητές: **Αικατερίνη Λαμπροπούλου**
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Παναγιώτης Λιανός
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ενός ευρύτερου ερευνητικού προγράμματος με στόχο την εξέταση των αντιλήψεων των εφήβων για το σύγχρονο φαινόμενο της γονικής αγνόησης υπέρ του κινητού (parental phubbing) και τη σχέση του με ψυχοκοινωνικές διαστάσεις των εφήβων. Ειδικότερα στην παρουσίαση αυτή θα αναφερθούν τα αποτελέσματα της εξέτασης της σχέσης μεταξύ γονικών πρακτικών και της γονικής αγνόησης υπέρ του κινητού σε ένα δείγμα εφήβων από σχολεία της Αττικής. Τα αποτελέσματα έδειξαν σημαντική σχέση μεταξύ των δύο εννοιών και ειδικότερα θετική σχέση μεταξύ της αντίληψης των εφήβων των γονέων τους ως απορριπτικούς με την αίσθηση ότι αγνοούνται από τους γονείς τους εξαιτίας της χρήσης κινητού. Επιπλέον, ελέγχθηκε η συσχέτιση των δυο μεταβλητών μέσα από τον ρυθμιστικό ρόλο του φύλου. Τα ευρήματα έδειξαν ότι το φύλο επιδρά στη συσχέτιση των συμπεριφορών μόνο του πατέρα. Συγκεκριμένα, τα αγόρια ανέφεραν ότι υψηλότερα επίπεδα ελεγκτικής γονικότητας από τους πατέρες σχετίζονται και με υψηλότερα επίπεδα γονικής αγνόησης υπέρ του κινητού. Τα κορίτσια ανέφεραν ότι υψηλότερα επίπεδα αγχώδους/φοβικής γονικότητας από τους πατέρες σχετίζεται με χαμηλότερα επίπεδα γονικής αγνόησης. Τα αποτελέσματα παρέχουν αφενός δεδομένα για μια έννοια που δεν έχει μελετηθεί επαρκώς στο ελληνικό πλαίσιο και αφετέρου μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη κατάλληλων παρεμβάσεων.

ID:21077 | Ηγετική συμπεριφορά και το αίσθημα του ανήκειν στον οργανισμό: Ο ρόλος του ψυχολογικού κλίματος

Αθηνά Ξενικού[1], Αλεξάνδρα Χαντζή[2], Σοφία Κορώνη[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η μελέτη στο πλαίσιο των εργασιακών οργανισμών της σχέσης μεταξύ της ηγετικής συμπεριφοράς των προϊσταμένων, ως χαρακτηριστικό όλων των επιπέδων της ιεραρχίας, και της οργανωσιακής ταύτισης των εργαζομένων, δηλαδή του βαθμού στον οποίο κάθε εργαζόμενος αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως αναπόσπαστο μέρος του οργανισμού. Πιο συγκεκριμένα, εξετάστηκε η διαμεσολάβηση της αντιληπτής οργανωσιακής υποστήριξης, στοχοθεσίας, και καινοτομίας στη σχέση των επιμέρους διαστάσεων της μετασχηματιστικής ηγεσίας (χαρισματικό στοιχείο, διανοητικά ερεθίσματα και εξατομικευμένη φροντίδα) με την οργανωσιακή ταύτιση. Στην έρευνα συμμετείχαν 367 εργαζόμενοι ενός μεγάλου δημόσιου οργανισμού, οι οποίοι υπηρετούσαν σε 30 διαφορετικές μονάδες. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν μια σειρά ερωτηματολογίων που μετρούν τη μετασχηματιστική ηγεσία, τις οργανωσιακές αξίες και την οργανωσιακή ταύτιση. Τα αποτελέσματα των πολυεπίπεδων δομικών εξισώσεων (Multilevel Structural Equation Modeling; MSEM) έδειξαν ότι (α) το χαρισματικό στοιχείο της μετασχηματιστικής ηγεσίας σχετίζεται θετικά με την αντίληψη του οργανωσιακού κλίματος στη βάση των αξιών της στοχοθεσίας, υποστήριξης, και καινοτομίας, (β) τα διανοητικά ερεθίσματα σχετίζονται θετικά με την αντίληψη της καινοτομίας, και (γ) η εξατομικευμένη φροντίδα σχετίζεται θετικά με την αντίληψη των οργανωσιακών αξιών της στοχοθεσίας και υποστήριξης. Επιπροσθέτως, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η θετική σχέση του χαρισματικού στοιχείου με την οργανωσιακή ταύτιση διαμεσολαβείται μερικώς από την αντιληπτή υποστήριξη, ενώ η θετική σχέση της εξατομικευμένης φροντίδας με την οργανωσιακή ταύτιση διαμεσολαβείται πλήρως από την αντιληπτή υποστήριξη. Τα ευρήματα αυτά υποδεικνύουν τον κεντρικό ρόλο της αντιληπτής οργανωσιακής υποστήριξης ως διαμεσολαβητικού μηχανισμού στη σχέση της ηγετικής συμπεριφοράς με την οργανωσιακή ταύτιση. Τέλος, οι επιμέρους διαστάσεις στις οποίες μπορεί να αναλυθεί η ηγετική συμπεριφορά, όπως χαρισματικό στοιχείο, διανοητικά ερεθίσματα και εξατομικευμένη φροντίδα, βρέθηκαν να συνδέονται με διαφορετικές αντιλήψεις των εργαζομένων αναφορικά με τις οργανωσιακές αξίες που προωθούνται στον εργασιακό τους οργανισμό, και διαφορές στα επίπεδα οργανωσιακής ταύτισης.

ID:21080 | Μετατραυματική ανάπτυξη: Ψυχική ανθεκτικότητα και ψυχολογικά χαρακτηριστικά ατόμων που έχουν βιώσει φυσικές καταστροφές.

Ε. Σταύρου, Δ. Θεοδοσάκης
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η φυσική καταστροφή συνιστά επιστημονικό πεδίο διερεύνησης, καθώς οι επιπτώσεις της απαιτούν εκτενή αποκατάσταση στους τομείς του περιβάλλοντος, της οικονομίας, της κοινωνίας, και ιδιαίτερα της ψυχικής υγείας. Αντικείμενο της παρούσας έρευνας αποτελεί η περιγραφή των θετικών και αρνητικών αλλαγών που βιώνει το άτομο μετά από ένα τραυματικό γεγονός, (φυσική καταστροφή-σεισμό, πυρκαγιά, πλημμύρα) με στόχο την ανάδειξη των θετικών εσωτερικών αλλαγών που βιώνονται ως αποτέλεσμα του αγώνα έναντι των συνεπειών της καταστροφής. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται η συσχέτιση των δημογραφικών χαρακτηριστικών και της μετατραυματικής ανάπτυξης (PTG) με τη ψυχική ανθεκτικότητα και το βαθμό προσωπικής ευημερίας ατόμων που βίωσαν φυσικές καταστροφές. Τα παραπάνω γίνονται αντικείμενο σύγκρισης με πληθυσμό που δεν έχει βιώσει κάποια φυσική καταστροφή .Το δείγμα της έρευνας συντίθεται από 120 άτομα που έχουν βιώσει φυσικές καταστροφές, κυρίως σε Εύβοια και Αττική ,και 102 που δεν έχουν βιώσει, τα οποία αποτελούν την ομάδα ελέγχου (N=222). Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από ενήλικες 19-66 ετών και περιλάμβαναν ψυχομετρικά εργαλεία για την προσωπική ευημερία (Personal Wellbeing Index – Adult), τη ψυχική ανθεκτικότητα (Connor-Davidson Resilience Scale) και τη μεταβολή οπτικής για τη ζωή (Changes in Outlook Questionnaire-CiOQ).Τα αποτελέσματα καταγράφουν υψηλά επίπεδα μεταβολής οπτικής για τη ζωή για όσους και όσες βίωσαν τέτοιου τύπου τραυματικά γεγονότα, εύρημα που συνάδει με αντίστοιχες έρευνες μετατραυματικής ανάπτυξης. Ειδικότερα, όσοι βίωσαν φυσική καταστροφή η οποία περιλάμβανε ανθρώπινες απώλειες (π.χ. Μάτι) παρουσιάζουν μεγαλύτερο βαθμό αλλαγής στην οπτική σε σχέση με άτομα που βίωσαν καταστροφή χωρίς ανθρώπινες απώλειες (π.χ Εύβοια).Επιπρόσθετα η εμπειρία του τραύματος φαίνεται να διεισδύει σε ένα ευρύτερο πεδίο ψυχολογικών φαινομένων , όπως η ψυχική ανθεκτικότητα και η προσωπική ευημερία. Συγχρόνως, αναδεικνύεται μια στατιστικά σημαντική σχέση ανάμεσα στην ψυχική ανθεκτικότητα και δημογραφικά χαρακτηριστικά (ηλικία, φύλο) επιβεβαιώνοντας το σχετικό ερευνητικό ερώτημα. Στην παρουσίαση των ευρημάτων αντικείμενο συζήτησης αποτελεί η ανάλυση της πολυπλοκότητας του ψυχικού τραύματος και οι αλλαγές που συνοδεύουν την ανθρώπινη συμπεριφορά μετά τη βίωση του.

ID:21082 | «Ο θάνατος έχει κάτι από ζωή...»: Εμπειρίες απώλειας, διεργασίες του πένθους και ψυχολογική ανάπτυξη. Μια ποιοτική μελέτη

Νεκταρία Δανέλη[1], **Άννα Καλτσούδα**[2]
[1] *Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα & Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα*

Σκοπός της παρούσας ποιοτικής μελέτης ήταν να διερευνήσει το υποκειμενικό βίωμα της απώλειας σημαντικού Άλλου και των διεργασιών του πένθους. Οκτώ άτομα που επιλέχθηκαν με δειγματοληψία σκοπιμότητας συμμετείχαν σε ατομικές ημι-δομημένες συνεντεύξεις. Πέντε συμμετέχουσες ήταν γυναίκες (62,5%) και τρεις συμμετέχοντες ήταν άνδρες (37,5%) με μέση ηλικία τα 35 (±9,3) έτη. Στις περισσότερες περιπτώσεις (62,5%), η απώλεια αφορούσε το πρόσωπο του πατέρα και ο θάνατος ήταν απρόσμενος. Η απώλεια είχε συντελεστεί 5,9 (±6,4) έτη πριν και η μέση ηλικία του απολεσθέντος προσώπου κατά τον χρόνο του θανάτου ήταν 50,3 (±19,7) έτη. Η θεματική ανάλυση ανέδειξε επτά κύρια θέματα: την αναπαράσταση της απώλειας και τη νοηματοδότηση του θανάτου, τα χαρακτηριστικά της απώλειας ως παράγοντες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του βιώματος, αλλαγές στη ζωή, προσωπικές αλλαγές και αλλαγές στις σχέσεις, παράγοντες που διευκολύνουν και παράγοντες που δυσχεραίνουν τις διεργασίες του πένθους, την πορεία του πένθους και τις στάσεις απέναντι στην αναζήτηση υποστήριξης από επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Οι συμμετέχοντες/ουσες ανέφεραν ότι η πνευματικότητα, η ψυχοθεραπεία, η συναναστροφή με άλλους ανθρώπους και η διατήρηση της καθημερινής ρουτίνας διευκόλυναν την προσαρμογή στην απώλεια. Αντίθετα, οι επαναλαμβανόμενες σκέψεις και τα αναπάντητα ερωτήματα που σχετίζονταν με απρόσμενες απώλειες βιώθηκαν επιβαρυντικά. Οι συμμετέχοντες/ουσες θεώρησαν ότι η εμπειρία της απώλειας αποτέλεσε προοδευτικά ώση για ζωή και συντέλεσε στην προσωπική ανάπτυξη και ενδυνάμωση των διαπροσωπικών σχέσεων. Μέσα από τις αφηγήσεις τους, αναδείχθηκε ότι το βίωμα του πένθους δεν είναι γραμμικό ούτε προσεγγίζει αναγκαστικά ένα τέλος. Συμπεραίνεται ότι οι ψυχολογικές ανάγκες των πενθούντων ατόμων μπορεί να διαφοροποιούνται σε κάποιο βαθμό ανάλογα με τα ειδικότερα γνωρίσματα της απώλειας και άλλους παράγοντες, όμως δεν παύουν να υφίστανται στον χρόνο. Προτείνεται η περαιτέρω διερεύνηση της βιωμένης εμπειρίας για την πληρέστερη κατανόηση αυτών των αναγκών και την προαγωγή της ψυχολογικής ανάπτυξης μετά την απώλεια.

ID:21084 | Ευγνωμοσύνη και κλινικό έργο: Προάγοντας την ψυχική υγεία και ευημερία μέσα από την καλλιέργεια της ευγνωμοσύνης

Βασιλική Γιωτσίδη, Μαρία Χριστοπούλου
Εργαστήριο Κλινικής Ψυχολογίας & Ψυχοπαθολογίας, Κοινοτικής Ψυχιατρικής και Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η ευγνωμοσύνη συνιστά βασικό συστατικό ψυχικής ωρίμανσης, ψυχικής υγείας και ευημερίας. Συνδέεται με την κλινική ψυχολογία, καθώς συμβάλλει στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο επιτυγχάνεται η ψυχική υγεία, ενώ παράλληλα παρέχεται η δυνατότητα, μέσω απλών ασκήσεων καλλιέργειας της ευγνωμοσύνης, να βελτιωθούν τα επίπεδα ευζωϊας ενός ατόμου. Ο ρόλος της έχει επισημανθεί στην ψυχαναλυτική/ψυχοδυναμική θεωρία, όπου έχει αναδειχθεί η σημασία της ευγνωμοσύνης για την ψυχική συγκρότηση, την ικανότητα για δημιουργικότητα και τη δυνατότητα του ατόμου για αμοιβαία ικανοποιητικές σχέσεις με τους άλλους. Η ευγνωμοσύνη αφορά σε μια ευρύτερη εστίαση και εκτίμηση των θετικών πτυχών της ζωής. Ερευνητικά ευρήματα δείχνουν ότι άτομα που έχουν συμμετάσχει σε παρεμβάσεις ενίσχυσης της ευγνωμοσύνης έχουν καλύτερα επίπεδα ψυχικής υγείας, περισσότερα θετικά συναισθήματα και αυξημένη θετική διάθεση. Η ευγνωμοσύνη έχει βρεθεί ότι αποτελεί προστατευτικό παράγοντα ενάντια στο στρες, το άγχος και την κατάθλιψη, προάγει την ψυχική και σωματική υγεία, βελτιώνει τις διαπροσωπικές σχέσεις, καθώς επίσης λειτουργεί ευεργετικά στην ανάπτυξη της ψυχικής ανθεκτικότητας καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Επίσης, η ευγνωμοσύνη συσχετίζεται θετικά με τη μετατραυματική ανάπτυξη, ενώ έχει βρεθεί ότι βελτιώνει την ποιότητα ζωής φροντιστών ασθενών με σχιζοφρένεια.
Στο παρόν εργαστήριο, θα διερευνήσουμε την έννοια και τον ρόλο της ευγνωμοσύνης κατά την κλινική πράξη μέσα από την ψυχοδυναμική προσέγγιση, καθώς και τη θετική ψυχολογία. Οι συμμετέχοντες θα εξασκηθούν σε πρακτικές εφαρμογές της ευγνωμοσύνης και θα δοθούν παραδείγματα σύνδεσης θεωρίας-έρευνας-κλινικής πρακτικής, ώστε να διαφανεί ο ρόλος της ευγνωμοσύνης στην αντιμετώπιση της ψυχοπαθολογίας. Παράλληλα, στόχος του εργαστηρίου είναι να μεταφέρει στους συμμετέχοντες ασκήσεις ευγνωμοσύνης που θα μπορούν να εντάξουν στην καθημερινότητά τους, προκειμένου να καλλιεργήσουν την ευγνωμοσύνη, να έρθουν σε επαφή με αυτή τόσο ως συναίσθημα όσο και ως διακριτό δυνατό στοιχείο του χαρακτήρα, και να μάθουν πώς να την ενισχύουν με στόχο την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της ψυχικής ανθεκτικότητας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

ID:21085 | «Μοιραζόμαστε τις ομοιότητές μας, γιορτάζουμε τις διαφορές μας»; Εξαρτάται από τον αντίπαλο...

Τηλέμαχος Ιατρίδης
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Διοργάνωση: **Τηλέμαχος Ιατρίδης**
Συζητητής: **Γεράσιμος Προδρομίτης**

Ενώ ο προοδευτικός πολιτικός πόλος στις μέρες μας δίνει προτεραιότητα στο σεβασμό της διαφορετικότητας, η αναγνώριση σημαντικών διαφορών μεταξύ ομάδων συγκεντρώνει τα βέλη της κριτικής και θεωρείται παρωχημένη, αν όχι ρατσιστική. Η αναγνώριση διομαδικών διαφορών, μέχρι πρότινος αίτημα του πολυπολιτισμικού ρεύματος, επαναδιεκδικείται στη δημόσια σφαίρα σε εθνικιστική βάση αυτή τη φορά. Οι αντιπαραθέσεις για τις ομοιότητες και, κυρίως, τις διαφορές μεταξύ ανθρώπων διαγράφουν έτσι στον δημόσιο λόγο τα περιγράμματα των σύγχρονων ιδεολογικών και κοινωνικών πολώσεων – πολώσεων που κατασκευάζονται και ως 'πολιτισμικοί πόλεμοι' σε διάφορους τόπους του δημόσιου βίου. Το συμπόσιο αυτό καταπιάνεται με τις κατασκευές των ανθρώπινων ομοιοτήτων και διαφορών, επιχειρώντας να αναδείξει τη διαλογική φύση τους μέσα σε συγκεκριμένα πλαίσια αντιπαράθεσης: πώς, συγκεκριμένα, διαφορετικοί δρώντες κατασκευάζουν ομοιότητες και διαφορές – αλλά και πώς τοποθετούνται σε συναφή πολιτικά διακυβεύματα – σε σχέση με το πώς κατασκευάζουν τις αντίστοιχες ομοιότητες και διαφορές οι αντίπαλοί τους. Οι συμβολές του συμποσίου αναπτύσσουν αυτή την προβληματική σε επιμέρους θεματικές, κάνοντας χρήση ποικίλων ερευνητικών μεθόδων. Η πρώτη συμβολή αξιοποιεί μεγάλες βάσεις δεδομένων και δείχνει ότι οι επιδράσεις της μεταναστευτικής παρουσίας στην υποστήριξη συναφών πολιτικών εξαρτώνται από το κατά πόσο οι ερωτώμενοι/ες κατασκευάζουν τη μεταναστευτική παρουσία ως διακύβευμα ανάμεσα σε αντίπαλες πολιτικά πλευρές. Χρησιμοποιώντας κυρίως ποιοτικές μεθόδους και από διαχρονική οπτική, η δεύτερη συμβολή εξετάζει τις κατασκευές της διαφοράς στον ελληνικό κοινοβουλευτικό λόγο από εκπροσώπους διαφορετικών κομμάτων, εστιάζοντας στο πώς νοηματοδοτούν συν τω χρόνω τη διαφορετικότητα ειδικά οι συντηρητικοί πολιτικοί, σε αντιδιαστολή με τους αντιπάλους τους και από τις δύο πλευρές του πολιτικού φάσματος. Τέλος, η τρίτη συμβολή εξετάζει με πειραματικές μεθόδους, σε ελληνικά και βρετανικά δεδομένα, τις κατασκευές των ομοιοτήτων και διαφορών σε διακριτά, διλημματικά οργανωμένα, πεδία αντιπαράθεσης γύρω από τη διαφορετικότητα.

Εθνοτική ετερογένεια και υποστήριξη προνοιακών πολιτικών: Ο ρυθμιστικός ρόλος της πολιτικής ταυτότητας

Γιάννης Λόης, Κατερίνα Πετκανοπούλου, Τηλέμαχος Ιατρίδης, Μαρία-Νεφέλη Δημοπούλου, Στέφανος Μαστροθεόδωρος
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Στη διεθνή βιβλιογραφία, η έκταση της παρουσίας ξένων μεταναστών ανά χώρα θεωρείται συχνά ως δείκτης 'εθνοτικής ετερογένειας' και φέρεται να έχει κατά άλλους δυσμενείς, κατά άλλους ευνοϊκές, επιδράσεις στην υποστήριξη προνοιακών πολιτικών. Η παρούσα μελέτη εξετάζει πώς η εθνοτική ετερογένεια επηρεάζει τη σχέση μεταξύ πολιτικής ιδεολογίας και υποστήριξης προνοιακών πολιτικών. Χρησιμοποιήσαμε δεδομένα από την Παγκόσμια Έρευνα Αξιών/ World Values Survey (WVS 2017–2022) και την Ευρωπαϊκή Κοινωνική Έρευνα/ European Social Survey (ESS Rounds 4 και 8). Η εθνοτική ετερογένεια μετρήθηκε βάσει του ποσοστού των μεταναστών σε κάθε χώρα. Η βασική μεταβλητή αποτελέσματος στη βάση δεδομένων WVS ήταν ο βαθμός στον οποίο οι συμμετέχοντες/ουσες θεωρούν ότι οι εργοδότες/τριες θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα σε Έλληνες έναντι ξένων εργαζομένων, ενώ στο ESS ο βαθμός στον οποίο οι συμμετέχοντες/ουσες θεωρούν ότι οι μετανάστες θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε δικαιώματα, υπηρεσίες και στο κράτος πρόνοιας. Οι αναλύσεις πολυεπίπεδης παλινδρόμησης που πραγματοποιήθηκαν και στις δύο βάσεις έδειξαν ότι, σε επίπεδο χώρας, η εθνοτική ετερογένεια πολώνει τις πεποιθήσεις γύρω από ζητήματα που αφορούν την πρόσβαση των μεταναστών στην εργασία και την κοινωνική πρόνοια καθιστώντας τα κεντρικά για την πολιτική ταυτότητα των ατόμων. Συγκεκριμένα, σε χώρες με υψηλή εθνοτική ετερογένεια, τα άτομα με δεξιές πεποιθήσεις υποστήριξαν ακόμα περισσότερο, ενώ τα άτομα με αριστερές πεποιθήσεις ακόμα λιγότερο, τον αποκλεισμό των μεταναστών από την αγορά εργασίας και την κοινωνική πρόνοια. Συμπεραίνουμε ότι οι επιδράσεις της εθνοτικής ετερογένειας στις στάσεις απέναντι σε προνοιακές πολιτικές δεν έχουν μονοσήμαντη κατεύθυνση (δηλ. ευνοϊκή ή δυσμενή, π.χ. απέναντι στους μετανάστες). Αντίθετα, οι επιδράσεις της ετερογένειας εξαρτώνται από το πώς αυτή κατασκευάζεται και νοηματοδοτείται ενεργά από τους/τις ερωτώμενους/ες, σε αντιδιαστολή με τις θέσεις της αντίθετης από τη δική τους πολιτικής πλευράς.

Κλέφτες και νόμιμοι ιδιοκτήτες της διαφορετικότητας; Κατασκευές της διαφοράς στον πολιτικό λόγο, σε πλαίσια αντιπαράθεσης

Ειρήνη Καδιανάκη, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*
Τηλέμαχος Ιατρίδης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Μία δημοφιλής στον ακαδημαϊκό και πολιτικό λόγο θεωρία θέλει τους συντηρητικούς πολιτικούς να 'δανείζονται' ή και να 'κλέβουν' διάφορες ιδέες για τη διαφορετικότητα, τις οποίες μετά 'διαστρέφουν' για να υποστηρίξουν ότι υπάρχουν απόλυτες διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους. Στην παρούσα συμβολή, εξετάζουμε πώς οι πολιτικοί δράστες από όλο το κοινοβουλευτικό πολιτικό φάσμα χρησιμοποιούν και νοηματοδοτούν τον όρο διαφορετικότητα, ανάλογα με τις αντίστοιχες χρήσεις που κάνουν οι αντίπαλοί τους, προκειμένου να υπηρετήσουν τους πολιτικούς στόχους τους. Για τις ανάγκες της έρευνας συγκεντρώθηκαν όλες οι χρήσεις του όρου διαφορετικότητα στο ελληνικό κοινοβούλιο από το 2000 ως και το 2022. Η ανάλυσή μας, αφενός, παίρνει υπόψη την κατανομή των συχνοτήτων της διαφορετικότητας στο χρόνο, σε σχέση με κομβικά πολιτικά γεγονότα · αφετέρου, επικεντρώνεται στο εκάστοτε ρητορικό πλαίσιο της αντιπαράθεσης μεταξύ εκπροσώπων διαφορετικών κομμάτων. Η ρητορική ανάλυση παρήγαγε τρία μοτίβα κατασκευής διαφορών με διακριτές χρονικές αφετηρίες ή και όρια, στα οποία οι συντηρητικοί πολιτικοί είχαν πρωτεύοντα ρόλο: α) αναγνώριση των κοινωνικών και πολιτισμικών διαφορών και ενσωμάτωσή τους από το κράτος (δεκαετία 2000), β) διατήρηση της ελληνικής εθνικής ταυτότητας (2010 κ.εξ.), γ) αξιοποίηση των διατομικών διαφορών ως οικονομικό κεφάλαιο (2020 κ.εξ.). Τα συγκεκριμένα μοτίβα αναπτύχθηκαν στα πλαίσια του ανταγωνισμού των συντηρητικών πολιτικών σχηματισμών με τους αντιπάλους τους στα αριστερά (μοτίβα α και γ) αλλά και στα δεξιά τους (μοτίβο β). Στο σύνολό τους τα ευρήματα φωτίζουν την κατασκευή της διαφοράς στον πολιτικό λόγο ως μια διαλογική διαδικασία. Επιπλέον, τα ευρήματα καταδεικνύουν πώς, μέσα από την αντιπαράθεση με τους αντιπάλους του, ο συντηρητικός πολιτικός πόλος ειδικά έχει ενεργό ρόλο στην κατασκευή και επικράτηση συγκεκριμένων ρητορικών μοτίβων για τη διαφορά, τα οποία συμβάλλουν με τη σειρά τους στη διαμόρφωση του μελλοντικού πολιτικού τοπίου.

Διλήμματα για τη διαφορετικότητα και κατασκευές ομοιοτήτων και διαφορών σε συνάρτηση με τις πολιτικές ταυτότητες των ατόμων, σε δύο εθνικά πλαίσια

Τηλέμαχος Ιατρίδης, Κατερίνα Πετκανοπούλου, Γιάννης Λόης
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Οι κοινωνικοπολιτικές αντιπαραθέσεις για το νόημα των ανθρώπινων ομοιοτήτων και διαφορών στις μέρες μας εκφράζονται στο δημόσιο λόγο με τη μορφή αντιπαρατιθέμενων διλημμάτων με διακριτά μεταξύ τους επίδικα: Προέχει η άποψη των πολλών ή όσων διαφέρουν από αυτήν; Προέχουν τα κοινά στοιχεία ή οι διαφορές μεταξύ μελών διαφορετικών κοινωνικών ομάδων; Η κοινωνιοψυχολογική βιβλιογραφία δείχνει, αφενός, ότι οι στάσεις απέναντι στην κοινωνική ετερογένεια είναι συνάρτηση του πεδίου στο οποίο αυτή αναφέρεται (ατομικές στάσεις ή κοινωνικές ομάδες) · αφετέρου, ότι οι στάσεις απέναντι στην ετερογένεια συνδέονται αντιφατικά με τις προτιμήσεις για ετερογένεια στην κοινότητα, σε επιμέρους πεδία. Η παρούσα συμβολή εξετάζει την επίδραση του πεδίου στο οποίο αναφέρεται η ετερογένεια σε συνάρτηση με τις πολιτικές ταυτότητες των ατόμων, σε δυο μεταβλητές: α) την αντιληπτή σπουδαιότητα των ανθρώπινων ομοιοτήτων και διαφορών και β) τις επιμέρους προτιμήσεις για ομοιογένεια ή ετερογένεια στην κοινότητα. Η συμβολή μας βασίζεται σε τέσσερις μελέτες. Στις μελέτες 2 (200 Έλληνες/ίδες) και 3 (480 Βρετανοί/ίδες) χειριστήκαμε πειραματικά το πεδίο αναφοράς της ετερογένειας ζητώντας από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να τοποθετηθούν σε διαφορετικά διλήμματα για την κοινωνική ετερογένεια. Η μελέτη 4 είναι υπό εξέλιξη και εξετάζει τα ίδια διλήμματα σε μεγαλύτερο δείγμα (1.000 Έλληνες/ίδες). Τα μέχρι στιγμής ευρήματα δείχνουν ότι, και στις δύο χώρες, όταν αντικείμενο του διλήμματος ήταν η διαφορετικότητα των απόψεων, οι αυτοτοποθετούμενοι/ες πολιτικά στα δεξιά έδωσαν προτεραιότητα στις ομοιότητες, ενώ οι αυτοτοποθετούμενοι/ες πολιτικά στα αριστερά έδωσαν προτεραιότητα στις διαφορές. Ειδικά οι αυτοτοποθετούμενοι/ες στα αριστερά, όσο περισσότερο έδωσαν προτεραιότητα στις διαφορές απόψεων (μελέτη 3), ή στις ομοιότητες μεταξύ ομάδων (μελέτη 2), τόσο περισσότερο έδειξαν προτίμηση σε ομοιογενείς ως προς τις απόψεις τους κοινότητες. Στη βάση των παραπάνω συζητούμε το διαλογικό χαρακτήρα που φαίνεται να έχει η νοηματοδότηση των ανθρώπινων ομοιοτήτων και διαφορών σε διακριτά, και διλημματικά οργανωμένα, πεδία αντιπαράθεσης αντίπαλων πολιτικών ταυτοτήτων.

ID:21088 | Δράσεις προαγωγής ψυχικής υγείας στους χώρους εργασίας: Η εμπειρία διετούς λειτουργίας των Κέντρων Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης Εργαζομένων της ΠΕΨΑΕΕ

Νίκος Δρόσος[1], Σοφία Στουραΐτου[2], Εύα Κορομηλά[3]
[1] Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών & Επιστημών Συμπεριφοράς/ Κέντρο Ημέρας Υποστήριξης Εργαζομένων Αιγάλεω, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου/ ΠΕΨΑΕΕ
[2] Κέντρο Ημέρας Υποστήριξης Εργαζομένων Αιγάλεω, ΠΕΨΑΕΕ
[3] Κέντρο Ημέρας Υποστήριξης Εργαζομένων Πειραιά, ΠΕΨΑΕΕ

Σε μια περίοδο που οι απαιτήσεις στον εργασιακό τομέα είναι πολλές και συχνά αντιφατικές, οι ανάγκες στήριξης των εργαζομένων σε ψυχοκοινωνικό επίπεδο είναι διαρκώς αυξανόμενες. Οι εργαζόμενοι συχνά αντιμετωπίζουν φαινόμενα εργασιακού άγχους και επαγγελματικής εξουθένωσης, δυσκολίες στην διατήρηση ισορροπίας ανάμεσα στην οικογενειακή και επαγγελματική ζωή, προβλήματα στις σχέσεις και την επικοινωνία στο εργασιακό περιβάλλον, καθώς και ψυχοπιεστικά γεγονότα, όπως διακρίσεις και στιγματισμό.
Τα Κέντρα Ημέρας Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης Εργαζομένων στοχεύουν να απαντήσουν στις ανάγκες αυτές, αλλά και ταυτόχρονα να προάγουν την ψυχική υγεία και ευεξία στους χώρους εργασίας. Προσφέρουν ποιοτικές υπηρεσίες σε εργαζόμενους στον ιδιωτικό και δημόσιο φορέα αλλά και σε εργαζόμενους σε επισφαλείς θέσεις εργασίας. Ταυτόχρονα συνεργάζονται με επιχειρήσεις ή οργανισμούς για την προαγωγή της ψυχικής υγείας στο χώρο εργασίας και διεξάγουν ομιλίες ευαισθητοποίησης,σεμινάρια για την ψυχική υγεία σε διευθυντικά στελέχη, βιωματικά εργαστήρια για εργαζομένους ή λοιπές δράσεις για την ψυχική υγεία και ευεξία. Οι υπηρεσίες παρέχονται είτε σε ατομικό επίπεδο (βραχεία ψυχοθεραπεία, επαγγελματική συμβουλευτική, κ.α.) στο χώρο των Κέντρων ή διαδικτυακά είτε σε επίπεδο ομαδικών δράσεων μέσα στους ίδιους τους χώρους εργασίας. Τα Κέντρα ξεκίνησαν τη λειτουργία τους το 2022, με στόχο τη δωρεάν παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε εργαζόμενους και στελέχη επιχειρήσεων. Εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας, ενώ η αρχική τους δημιουργία υποστηρίχθηκε από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στελεχώνονται από ψυχολόγους, συμβούλους σταδιοδρομίας,κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχίατρο.
Στην εισήγηση μας θα παρουσιαστεί η εμπειρία από τις δράσεις που έχουν υλοποιηθεί σε χώρους εργασίας για την προαγωγή της ψυχικής υγείας των εργαζομένων από την εξειδικευμένη επιστημονική ομάδα των Κέντρων Ημέρας Υποστήριξης Εργαζομένων Αιγάλεω και Πειραιά της ΠΕΨΑΕΕ.

ID:21090 | Κατασκευές πολιτειότητας για μετακινούμενους στο λόγο εργαζόμενων σε ΜΚΟ: ταυτότητες, ανήκειν και κινητοποίηση πολιτισμικών αναφορών

Μαρία Ξενιτίδου[1], **Ιωάννης Μίχος** [2]
[1] *Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα*
[2] *Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*

Η έρευνα αναδεικνύει διαφορετικές κατασκευές πολιτειότητας στο λόγο εργαζόμενων με μετακινούμενους (πρόσφυγες) σε ΜΚΟ. Ειδικότερα, αποσκοπεί στη διερεύνηση της κινητοποίησης του ερείσματος του/της εργαζόμενου/ης σε ΜΚΟ, των τρόπων που αυτό ενημερώνει κατασκευές πολιτειακών δικαιωμάτων, καθώς και τις πολιτισμικές τους διαστάσεις και τις συνέπειες ως προς την πρόσβαση ατόμων που μετακινούνται σε δικαιώματα.Έμφαση δόθηκε σε λόγους που κινητοποιούν πολλαπλές σχετικές τοποθετήσεις υποκειμένου (π.χ. μέσω επίκλησης σε εμπειρία, δικαιοδοσίας «εκ θέσεως», αυθεντίας), αλλά και στα πλαίσια εντός των οποίων αυτές κινητοποιούνται. Το αναλυτικό υλικό της έρευνας αντλήθηκε από ένα ευρύτερο σώμα δεδομένων που συμπεριλαμβάνει ημι-δομημένες συνεντεύξεις στην Ελλάδα και τη Βρετανία (N=40) και αποτελείται, ειδικότερα, από 13 συνεντεύξεις ατόμων που προσεγγίστηκαν ως εργαζόμενα με πρόσφυγες (N=5 και N=8 αντίστοιχα). Η ανάλυση στηρίχθηκε στις αρχές της κριτικής κοινωνικής λογοψυχολογίας και επικεντρώθηκε στις πολιτισμικές αναφορές που κινητοποιούνται στο λόγο των συμμετεχόντων/ουσών στο πλαίσιο συζήτησης σχετικά με πολιτειακά δικαιώματα για τους πρόσφυγες, κυρίως πρόσβαση σε πολιτειότητα και συμμετοχή σε έθιμα και παραδόσεις, στην Ελλάδα και τη Βρετανία αντίστοιχα. Εντοπίστηκαν οι παρακάτω επιχειρηματολογικές γραμμές: Η πρώτη επιχειρηματολογική γραμμή θίγει και διαπραγματεύεται την ύπαρξη πολιτισμικής ασυμβατότητας ή/ και της συμμετοχής (ή μη) στον κυρίαρχο πολιτισμό ως ατομική επιλογή, συνδέοντας στενά την πολιτειότητα με την κουλτούρα, μέσω επικλήσεων σε πολιτισμικές – κυρίως θρησκευτικές – διαφορές. Η δεύτερη παρουσιάζει την (εθνική) πολιτειότητα ως ατομική επιλογή υπό την προϋπόθεση τήρησης των εθίμων της κυρίαρχης κουλτούρας. Η τρίτη εστιάζει στην εθελοντική δέσμευση σε μόνιμη διαμονή ως προϋπόθεση για την πιθανότητα ενσωμάτωσης στη βάση της οποίας θεμελιώνεται (και) η πιθανότητα του δικαιώματος συμμετοχής και πολισμικής ανταλλαγής. Η συζήτηση επικεντρώνεται στις συνέπειες των παραπάνω επιχειρηματολογικών γραμμών σε σχέση με το ερευνητικό έργο στο πεδίο της επιπολιτισμοποίησης και την μελέτη της πολιτειότητας στην κοινωνική ψυχολογία.

ID:21091 | Μελέτη ψυχολογικών παραγόντων σε άτομα με και χωρίς σύνδρομο ευερέθιστου εντέρου

Αποστολία Καρούμπα[1], Ελένη Βούσουρα[1], Βάιος Σβώλος[2], Παναγιώτα Μπαλή[3], Βασιλική Ευσταθίου[1]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Εργαστήριο Διατροφής και Κλινικής Διαιτολογίας (CND-lab), Τμήμα Διαιτολογίας και Διατροφολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
[3] Β' Ψυχιατρική Κλινική, ΠΓΝ «Αττικόν», Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Το Σύνδρομο Ευερέθιστου Εντέρου (ΣΕΕ) είναι μια χρόνια υποτροπιάζουσα και πολυπαραγοντική γαστρεντερική διαταραχή που συχνά αναπτύσσεται κάτω από στρεσογόνες συνθήκες. Σκοπός της μελέτης ήταν η διερεύνηση των πιθανών διαφορών μεταξύ ατόμων με και χωρίς ΣΕΕ ως προς τον αντιληπτό πόνο, την ψυχική ευεξία και συναφείς ψυχολογικούς παράγοντες όπως η κατάθλιψη, το άγχος και η αυτοεκτίμηση, καθώς και η διερεύνηση των δημογραφικών, κλινικών και ψυχολογικών παραγόντων που σχετίζονται ανεξάρτητα με την ψυχική ευεξία στα άτομα με ΣΕΕ. Συνολικά 239 ενήλικα άτομα συμμετείχαν στη μελέτη, εκ των οποίων 123 άτομα με διάγνωση ΣΕΕ και 116 άτομα χωρίς ΣΕΕ ή άλλα προβλήματα του πεπτικού συστήματος, τα οποία αποτέλεσαν την ομάδα ελέγχου. Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκε η Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS, Zigmond & Snaith, 1983), το Mental Health Continuum Short-Form (MHC-SF, Keyes, 2002), το McGill Pain Questionnaire Short-Form (SF-MPQ, Melzack, 1987), η Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES, Rosenberg, 1965) και ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο για την καταγραφή ορισμένων δημογραφικών στοιχείων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα οι συμμετέχοντες με ΣΕΕ επέδειξαν υψηλότερα επίπεδα άγχους, κατάθλιψης και πόνου και χαμηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης και ευεξίας σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου με σταθμισμένη την επίδραση φύλου και ηλικίας. Επιπλέον, βρέθηκε ότι η αυτοεκτίμηση διαμεσολαβεί μερικώς τη σχέση μεταξύ κατάθλιψης και ευεξίας. Η παρούσα μελέτη ανέδειξε τη σημασία αναγνώρισης των ψυχολογικών παραγόντων στο σύνδρομο, με στόχο την ολιστική προσέγγιση και την απαρτιωμένη φροντίδα των ατόμων με ΣΕΕ. Τα ευρήματα της συγκεκριμένης έρευνας συζητούνται σε συνάρτηση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία.

ID:21094 | Διερεύνηση των αντιλήψεων εκπαιδευτικών αναφορικά με την επίδραση της διαπολιτισμικότητας στην εμφάνιση προβλημάτων συμπεριφοράς των μαθητών

Νικόλαος Βαζάνας
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Περίληψη
Η παρούσα μελέτη διερευνά τις απόψεις και τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών σχετικά με την επίδραση της διαπολιτισμικότητας στα προβλήματα συμπεριφοράς των μαθητών. Η έρευνα βασίζεται σε δύο θεωρητικά πλαίσια, την οικοσυστημική θεωρία του Bronfenbrenner και τη θεωρία αιτιακών αποδόσεων του Weiner, για να αναλύσει τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί ερμηνεύουν τα αίτια των προβλημάτων συμπεριφοράς και ποιες στρατηγικές εφαρμόζουν για τη διαχείρισή τους. Σε αυτό το πλαίσιο, εξετάζονται οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ οικογενειακού, σχολικού και κοινωνικού περιβάλλοντος, καθώς και ο ρόλος του πολιτισμικού πλουραλισμού στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς των μαθητών. Τα δεδομένα της μελέτης συλλέχθηκαν μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων σε Έλληνες εκπαιδευτικούς, οι οποίοι εργάζονται σε διαπολιτισμικά σχολικά περιβάλλοντα. Η ανάλυση περιεχομένου που εφαρμόστηκε ανέδειξε τη σύνθετη φύση των προβλημάτων συμπεριφοράς, αποκαλύπτοντας πώς οι πολιτισμικές διαφορές, οι γλωσσικοί φραγμοί και οι κοινωνικές ανισότητες επηρεάζουν τη συμπεριφορά των μαθητών. Παράλληλα, αναδείχθηκε η σημασία της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών, γονέων και της ευρύτερης κοινότητας για την προώθηση της συμπερίληψης και της αποδοχής της πολιτισμικής διαφορετικότητας. Η μελέτη κατέδειξε ότι οι στρατηγικές που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί ποικίλλουν ανάλογα με την προσωπική τους στάση απέναντι στη διαπολιτισμικότητα, τη διαθέσιμη υποστήριξη από το σχολικό περιβάλλον και τη γενικότερη πολιτική του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι εκπαιδευτικοί υπογράμμισαν την ανάγκη για συνεχή επιμόρφωση, καθώς και για πολιτικές που ενισχύουν την πρόσβαση σε πόρους και υποδομές για τη διαχείριση της διαπολιτισμικής τάξης. Η έρευνα καταλήγει σε συγκεκριμένες προτάσεις για την ενίσχυση της εκπαιδευτικής πολιτικής και της πρακτικής, περιλαμβάνοντας την ανάπτυξη συμπεριληπτικών προγραμμάτων, την εφαρμογή βιωματικών μεθόδων διδασκαλίας και την ενίσχυση της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας-κοινότητας. Τέλος, επισημαίνεται η ανάγκη για περαιτέρω έρευνα σχετικά με την εφαρμογή διαπολιτισμικών στρατηγικών σε διάφορα επίπεδα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Λέξεις-κλειδιά: διαπολιτισμικότητα, προβλήματα συμπεριφοράς, οικοσυστημική θεωρία, εκπαιδευτική πολιτική, διαπολιτισμική εκπαίδευση.

ID:21096 | Ηθική και Δεοντολογία στην άσκηση της Σχολικής Ψυχολογίας: Προκλήσεις, Πρακτικές και Εκπαιδευτική Πολιτική

Γιώργος Τσουβέλας[1], Ασημένια Παπουλίδη[2], Ιωάννα Βουκελάτου[3]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
[3] Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ23 Ψυχολόγων Δ.Δ.Ε .& Δ.Π.Ε. Πειραιά και Νοτίου Αιγαίου, Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Οι κώδικες δεοντολογίας που θεσπίζονται από επαγγελματικούς οργανισμούς αποσκοπούν στην προστασία του κοινού, μέσω της εκπαίδευσης των μελών τους σε πρότυπα επαγγελματικής συμπεριφοράς και της παροχής μηχανισμών για την επίλυση ηθικών παραπόνων. Η παρούσα μελέτη στοχεύει στη διερεύνηση των ηθικών διλημμάτων που αντιμετωπίζουν οι σχολικοί ψυχολόγοι στην Ελλάδα, καθώς και της ετοιμότητάς τους για την επίλυσή τους. Το δείγμα περιλάμβανε 355 σχολικούς ψυχολόγους που εργάζονται σε δημόσιες δομές (Ειδικά Σχολεία, ΕΔΥ, ΚΕΔΑΣΥ), εκ των οποίων το 91% ήταν γυναίκες, το 30,1% μόνιμοι υπάλληλοι, και με μέση ηλικία τα 37,6 έτη. Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ανώνυμου διαδικτυακού ερωτηματολογίου, το οποίο χορηγήθηκε σε συνεργασία με τις συμβούλους εκπαίδευσης των ψυχολόγων. Η ανάλυση επικεντρώθηκε στους διαθέσιμους πόρους στο εργασιακό περιβάλλον και στη διερεύνηση της συσχέτισης της ετοιμότητας και της επίλυσης ηθικών διλημμάτων με δημογραφικές και επαγγελματικές μεταβλητές (π.χ. επίπεδο εκπαίδευσης, επαγγελματικό περιβάλλον). Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν ότι η πλειονότητα των σχολικών ψυχολόγων αντιμετωπίζει ηθικά διλήμματα, με κυρίαρχο πεδίο πρόκλησης τη διαχείριση των διοικητικών πιέσεων. Παρά την αυτοαναφερόμενη ετοιμότητα των περισσότερων συμμετεχόντων για την αντιμετώπιση ανάλογων ζητημάτων, περιορισμένος αριθμός εξ αυτών δήλωσε ότι χρησιμοποιεί συστηματικά μοντέλα λήψης αποφάσεων για την επίλυσή τους. Επιπλέον, το 12,4% των συμμετεχόντων δεν είχε γνώση ότι ο Κώδικας Δεοντολογίας Ψυχολόγων στην Ελλάδα έχει νομική ισχύ ως νόμος του κράτους. Περαιτέρω, το 32,1% εκτίμησε ότι οι διατάξεις του κώδικα δεν είναι επαρκώς εφαρμόσιμες στην καθημερινή πρακτική στο σχολικό περιβάλλον, ενώ το 60,6% ανέφερε ότι δεν έχει κάνει χρήση του συγκεκριμένου νόμου για την αντιμετώπιση δυσκολιών στο εργασιακό τους πλαίσιο. Στο πλαίσιο της μελέτης, επιχειρείται η σύνδεση των ευρημάτων με τις δεοντολογικές κατευθυντήριες γραμμές και την εκπαιδευτική πολιτική του πεδίου, ενώ παράλληλα προτείνονται πρακτικές συστάσεις για την αντιμετώπιση ηθικών διλημμάτων. Επιπλέον, συζητούνται οι επιπτώσεις των αποτελεσμάτων για την επαγγελματική πρακτική, την εκπαιδευτική κατάρτιση και τη μελλοντική έρευνα.

ID:21097 | Η Άδηλη Μάθηση και το Στυλ Αντίληψης (Ολιστικό/Εστιασμένο) σε άτομα με και χωρίς αυτισμό

Αδαμαντία Ζήβα, Ελένη Ζιώρη
Τμήμα Ψυχολογίας/Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η άδηλη μάθηση, δηλαδή η μάθηση χωρίς συνειδητή επίγνωση, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων σε άτομα τυπικής αλλά και μη τυπικής ανάπτυξης. Ένας παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει την άδηλη μάθηση, μέσω της προσοχής, είναι το στυλ αντίληψης (ολιστικό/εστιασμένο). Οι έρευνες σε άτομα με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) παρουσιάζουν αντικρουόμενα ευρήματα τόσο ως προς τη διατήρηση της ικανότητας άδηλης μάθησης όσο και ως προς το ολιστικό σε σχέση με ένα εστιασμένο στυλ αντίληψης, με αρκετές θεωρίες να υποδεικνύουν μια τάση των ατόμων αυτών προς έναν εστιασμένο τρόπο επεξεργασίας, σε αντίθεση με τους τυπικούς πληθυσμούς που εστιάζουν στην ολιστική επεξεργασία. Η παρούσα μελέτη χρησιμοποιεί ένα προσαρμοσμένο έργο Μάθησης Τεχνητής Γραμματικής σε 20 άτομα με ΔΑΦ υψηλής λειτουργικότητας και 22 άτομα Τυπικής Ανάπτυξης (ΤΑ) για να διερευνήσει την επίδραση του στυλ αντίληψης των δύο διαφορετικών ομάδων στην άδηλη (και έκδηλη) μάθηση, όπως αυτή υπολογίστηκε μέσω υποκειμενικών μετρήσεων. Οι αναλύσεις διακύμανσης διπλής κατεύθυνσης έδειξαν ότι η γενική επίδοση στο έργο δεν διέφερε σημαντικά μεταξύ των δύο ομάδων. Ωστόσο, οι συμμετέχοντες ΤΑ απέκτησαν σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό άδηλης μάθησης των ερεθισμάτων που εμφανίστηκαν σε ολιστικό επίπεδο επεξεργασίας από τους συμμετέχοντες με ΔΑΦ. Αντίθετα, η άδηλη γνώση ερεθισμάτων που εμφανίστηκαν σε εστιασμένο επίπεδο επεξεργασίας δεν διέφερε σημαντικά στις δύο ομάδες. Επιπλέον, παρόλο που δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων στην έκδηλη (συνειδητή) γνώση για κανένα από τα δύο επίπεδα, μόνο οι συμμετέχοντες με ΔΑΦ δεν κατάφεραν να αποκτήσουν έκδηλη γνώση των ερεθισμάτων που έβλεπαν στο ολιστικό επίπεδο, στατιστικά υψηλότερη από ένα ποσοστό τυχαίων απαντήσεων. Επιβεβαιώνοντας τις θεωρίες για πιο εστιασμένη επεξεργασία στα άτομα με ΔΑΦ, τα άτομα αυτά πιθανώς χρησιμοποίησαν την ολιστική επεξεργασία ως προαιρετικό μηχανισμό. Συνεπώς, στο ολιστικό επίπεδο, απέκτησαν λιγότερη άδηλη γνώση από τα άτομα ΤΑ, ενώ δεν απέκτησαν γνώση υψηλής ποιότητας, όπως θεωρείται η έκδηλη γνώση.

ID:21098 | Η Διαπραγμάτευση της Επιθυμίας για Παιχνίδι εντός της Τάξης στην αρχή της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: Μία ποιοτική μελέτη

Ελένη Κωστή[1], Στάθης Παπασταθόπουλος[2]
[1] Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να διερευνήσει και να κατανοήσει τόσο τις εμπειρίες, όσο και τις απόψεις μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με το πώς τα παιδιά αντιλαμβάνονται και διαχειρίζονται την έλλειψη του παιχνιδιού στο σχολείο, αλλά και να επισημάνει τους εναλλακτικούς τρόπους που επινοούν εντός της τάξης, ώστε να αντισταθμίσουν την επιθυμία για παιχνίδι. Σκοπός είναι να κατανοηθούν οι τρόποι με τους οποίους οι μαθητές συγκροτούν και διαπραγματεύονται την ανάγκη τους για παιχνίδι με κύριο μέσο τη φαντασία.
Το συνολικό δείγμα αποτελούνταν από 39 παιδιά ηλικίας μεταξύ 6 έως 6,5 ετών, μαθητές της Ά Δημοτικού εκ των οποίων τα 37 ολοκλήρωσαν τη διαδικασία. Η μεθοδολογία της έρευνας είναι ποιοτική και η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη μέθοδο του Μωσαϊκού. Η μεθοδολογία της στηρίχθηκε στα ακόλουθα εργαλεία: ημιδομημένες συνεντεύξεις, παρατήρηση και παιχνίδι ρόλων.
Τα ευρήματα ανέδειξαν πτυχές του παιχνιδιού εντός της σχολικής τάξης, καθώς ένα σημαντικό ποσοστό του δείγματος ανέφερε ότι παίζει κρυφά στην κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Όλα τα παιδιά φάνηκε να αντιλαμβάνονται τους κανόνες της σχολικής τάξης και τις συνέπειες της παραβίασης τους, εκδηλώνοντας όμως επιθυμία για παιχνίδι εν ώρα μαθήματος. Οι απαντήσεις αναφορικά με το παιχνίδι εντός τάξης επικεντρώθηκαν στη χρήση σχολικών αντικειμένων, ονειροπολήσεις και ζωγραφική με σημείο αναφοράς συνήθως γνωστά στοιχεία από την καθημερινή τους ζωή σε στιγμές που αναζητούσαν ανακούφιση ή χαλάρωση στην τάξη. Η έρευνα φάνηκε να παρέχει δεδομένα για το πώς τα παιδιά, μέσω της φαντασίας, προσπαθούν να καταστήσουν τον χώρο της τάξης οικείο, ώστε να ενταχθούν στο νέο αυτό πλαίσιο. Αυτή η διαδικασία μπορεί να αναλυθεί ως μια προσπάθεια εξισορρόπησης μεταξύ του προηγούμενου προσχολικού πλαισίου, όπου το παιχνίδι κυριαρχεί, και του νέου σχολικού πλαισίου, όπου το παιχνίδι εκλείπει και συντονίζεται από αυστηρότερους κανόνες.

ID:21099 | Πολιτική Συμμετοχή: Μορφές, Παράγοντες και Κοινωνικοπολιτικές Προκλήσεις στις Σύγχρονες Δημοκρατίες

Κατερίνα Πετκανοπούλου[1]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο*

Διοργάνωση: **Κατερίνα Πετκανοπούλου**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Συζήτηση: **Ξένια Χρυσοχόου**
Καθηγήτρια Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Περίληψη Συμποσίου:

Η ενασχόληση των πολιτών με τα κοινά είναι αναπόσπαστο κομμάτι της δημοκρατίας. Η πολιτική συμμετοχή μπορεί να εκφραστεί, μεταξύ άλλων, μέσω της συλλογικής δράσης, της διαμόρφωσης πολιτικών ταυτοτήτων και της στήριξης συγκεκριμένων πολιτικών. Επιπλέον, μπορεί να πάρει συμβατικές και ριζοσπαστικές μορφές, καθώς επίσης και χαρακτηριστικά πολιτικής πόλωσης. Η βιβλιογραφία έχει από καιρό τονίσει τη σημασία της πολιτικής συμμετοχής για τη μείωση των ανισοτήτων και την κοινωνική αλλαγή. Ωστόσο, κάποιες φορές η πολιτική συμμετοχή μπορεί να στοχεύει στη διατήρηση του συστήματος ή σε συντηρητικές/αυταρχικές μορφές διακυβέρνησης. Οι εργασίες αυτού του συμποσίου αναλύουν τους παράγοντες που εξηγούν διαφορετικές εκφάνσεις και μορφές πολιτικής συμμετοχής. Η πρώτες δύο εργασίες εστιάζουν στην πολιτική συμμετοχή των νέων και στην έννοια της εμπιστοσύνης. Η πρώτη δείχνει ότι το αίσθημα της ενδυνάμωσης για πολιτική δράση, τα συναισθήματα και οι πεποιθήσεις για την κοινωνική τάξη πραγμάτων αποτελούν ισχυρούς προβλεπτικούς παράγοντες για την πολιτική συμμετοχή των νέων, πέρα και πάνω από παράγοντες όπως το εισόδημα και ο πολιτικός προσανατολισμός. Η δεύτερη αναδεικνύει πώς η εμπιστοσύνη στους θεσμούς διαμεσολαβεί διαφορικά στην πρόβλεψη της συμβατικής και της ακτιβιστικής πολιτικής συμμετοχής των εφήβων μαθητών από πλαισιακούς παράγοντες κοινωνικοποίησης (πολιτικές νόρμες της οικογένειας και των συνομηλίκων, σχολικό κλίμα ισότητας και πλουραλισμού). Η τρίτη, χρησιμοποιώντας προσεγγίσεις προσανατολισμένες τόσο στις μεταβλητές όσο και στα άτομο, δείχνει ότι τα συστήματα πεποιθήσεων που βασίζονται στην νομιμοποίηση του συστήματος και την εμπιστοσύνη στους θεσμούς του, δύνανται να οδηγήσουν σε συμπεριφορές πολιτικής πόλωσης και εξοβελισμού του αντιπάλου. Η τέταρτη εστιάζει στην πολιτική συμμετοχή που συνδέεται με την οικονομική ανισότητα και τις ανησυχίες που απορρέουν από αυτή. Δείχνει ότι οι ανησυχίες για ζητήματα δικαιοσύνης προβλέπουν μορφές πολιτικής συμμετοχής που στοχεύουν στη μείωση της ανισότητας, ενώ οι ανησυχίες για την κοινωνική αρμονία σχετίζονται με υψηλότερο αυταρχισμό. Συζητάμε τις κοινωνικοπολιτικές συνέπειες των διαφορετικών μορφών πολιτικής συμμετοχής και τις προκλήσεις των σύγχρονων δημοκρατικών κοινωνιών.

1η Παρουσίαση
Πολιτική ενδυνάμωση και πρόθεση για πολιτική συμμετοχή στην εφηβεία: Εμπιστοσύνη, ιδεολογία και συναισθήματα

Μελίνα Νιράκη[1], Δημήτριος Μπάρκας[2] και Ξένια Χρυσοχόου[3]
Υποψήφια Διδάκτωρ, Εργαστήριο Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Μεταδιδάκτωρ ερευνητής, Εργαστήριο Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Μέλος ΔΕΠ , Εργαστήριο Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η παρούσα μελέτη διερευνά την επίδραση της αίσθησης ενδυνάμωσης για πολιτική δράση (political agency) των εφήβων στην πρόθεσή τους για πολιτική συμμετοχή και τη διαμεσολάβηση της σχέσης αυτής από την α) εμπιστοσύνη, β) τα συναισθήματα (ελπίδα, φόβος, θυμός και συλλογική αισιοδοξία), και γ) ιδεολογικούς παράγοντες. Θεωρούμε ότι το αίσθημα ενδυνάμωσης για πολιτική δράση συγκροτείται από ισχυρές ταυτίσεις (Εθνική, κοινωνική, Ευρωπαϊκή) την επίγνωση της κοινωνικής θέσης του ατόμου, το αίσθημα δύναμης, και το αίσθημα πολιτικής αποτελεσματικότητας. Η παρούσα έρευνα συνομιλεί με μοντέλα όπως τα *Integrated Model of Collective Action* και *Integrative Social Identity Model of Collective Action*, που έχουν πραγματευτεί το ρόλο της αποτελεσματικότητας, των συναισθημάτων και της ιδεολογίας στην πολιτική συμμετοχή και εστιάζει στην εφηβεία ως ορόσημο στη διαμόρφωση της πολιτικής ταυτότητας του ατόμου. Παρουσιάζουμε μια συσχετιστική έρευνα πάνελ που υλοποιήθηκε στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος MSCA IPPAD, και πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα με τη συμμετοχή εφήβων (N=978) 16-21 ετών. Οι συσχετιστικές αναλύσεις και τα μοντέλα διαμεσολάβησης έδειξαν ότι το αίσθημα ενδυνάμωσης για πολιτική δράση στην εφηβεία φαίνεται να επηρεάζει την προθυμία για πολιτική συμμετοχή, ενώ η σχέση αυτή φέρεται να διαμεσολαβείται από την εμπιστοσύνη, τα συναισθήματα και ιδεολογικές πεποιθήσεις οι οποίες συνδέονται με την κοινωνική τάξη πραγμάτων (κινητικότητα, αντίληψη για την ανισότητα, ικανοποίηση από τη δημοκρατία). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι η πολιτική συμμετοχή φάνηκε να μη συσχετίζεται με αντιλήψεις σχετικές με το οικογενειακό εισόδημα, καθώς επίσης και με ιδεολογικούς παράγοντες όπως η πολιτική αυτό-τοποθέτηση στη κλίμακα αριστεράς-δεξιάς. Τα αποτελέσματα θα συζητηθούν και ως προς την εννοιολόγηση της έννοιας της ενδυνάμωσης για πολιτική δράση στην εφηβεία και το πώς αυτή επιδρά στη πρόθεση για πολιτική συμμετοχή μέσω της διαμεσολάβησης παραγόντων που είτε έχουν να κάνουν με την πρόσληψη του πλαισίου (εμπιστοσύνη, ιδεολογικοί παράγοντες) και τα συναισθήματα που δημιουργεί αυτό στα νεαρά άτομα που χτίζουν ένα αίσθημα ενδυνάμωσης για πολιτική δράση.

Λέξεις κλειδιά: *πολιτική συμμετοχή, εφηβεία, αίσθημα πολιτικής ενδυνάμωσης για δράση, εμπιστοσύνη, συναισθήματα*

2η Παρουσίαση
Προάγοντας την εμπιστοσύνη για την ενίσχυση της πολιτικής συμμετοχής των εφήβων: Ο ρόλος των πλαισίων κοινωνικοποίησης και μία πρόκληση για τη δημοκρατία

Βασίλης Παυλόπουλος[1] και Φρόσω Μόττη-Στεφανίδη[2]
[1] Μέλος ΔΕΠ, Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Ομότιμη καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η πολιτική συμμετοχή θεωρείται παραδοσιακά βασικός πυλώνας της δημοκρατίας, γι' αυτό η πολιτική απάθεια που καταγράφεται από μερίδα των νέων γίνεται αντιληπτή ως εν δυνάμει απειλή για τη δημοκρατία. Μέρος της ευθύνης αποδίδεται στην απονομιμοποίηση του πολιτικού συστήματος, η οποία εκφράζεται ως δυσπιστία απέναντι στους θεσμούς. Από το άλλο μέρος, πολλές έρευνες αποτυγχάνουν να ανιχνεύσουν αποτελεσματικά τις πολλαπλές όψεις της πολιτικής συμπεριφοράς των νέων είτε εστιάζουν σε ατομικούς παράγοντες αγνοώντας τον ρόλο του πλαισίου στη διαμόρφωση της εμπιστοσύνης και τις επιπτώσεις αυτής στην πολιτική συμμετοχή. Η παρούσα συσχετιστική έρευνα πάνελ επιχειρεί να φωτίσει τις παραπάνω διεργασίες σε ένα δείγμα μαθητών εφηβικής ηλικίας (*N*=1661) αναγνωρίζοντας τη σημασία της κοινωνικοποίησης στην πολιτική συμπεριφορά. Μελετήθηκαν δύο διαστάσεις πολιτικής συμμετοχής: η συμμετοχή στα κοινά (ενεργητική εμπλοκή στη σχολική ζωή) και η ακτιβιστική συμμετοχή (δυναμικές δράσεις διεκδίκησης). Ως προγνωστικές μεταβλητές εξετάστηκαν πλαισιακοί παράγοντες κοινωνικοποίησης (νόρμες πολιτικής συμμετοχής της οικογένειας και των συνομηλίκων, καθώς και η αξιολόγηση του σχολικού κλίματος όσον αφορά την ισότιμη μεταχείριση και τον πολιτισμικό πλουραλισμό) και η γενική εμπιστοσύνη στους θεσμούς. Τα ευρήματα ανέδειξαν τον ρόλο των συνομηλίκων, έναντι της οικογένειας, και για τις δύο διαστάσεις της πολιτικής συμμετοχής. Επιπλέον, το σχολικό κλίμα ισότητας συνδέθηκε (αρνητικά) με την ακτιβιστική συμμετοχή ενώ ο πολιτισμικός πλουραλισμός στο σχολείο συνδέθηκε (θετικά) με τη συμμετοχή στα κοινά. Η γενική εμπιστοσύνη προβλέφθηκε θετικά και από τους τρεις πλαισιακούς παράγοντες κοινωνικοποίησης, αλλά η σχέση της με την πολιτική συμμετοχή ήταν θετική όσον αφορά τη συμμετοχή στα κοινά και αρνητική όσον αφορά τον ακτιβισμό. Η διαφορική διαμεσολάβηση της εμπιστοσύνης στην πρόβλεψη της πολιτικής συμμετοχής από τους παράγοντες κοινωνικοποίησης συνιστά πρόκληση για τις κανονιστικές προσεγγίσεις της δημοκρατίας και αναδεικνύει την ανάγκη για συζήτηση των ποιοτικών στοιχείων της πολιτικής συμμετοχής (περιεχόμενα, κίνητρα, διακυβεύματα), πέραν των ποσοτικών χαρακτηριστικών της (υψηλή ή χαμηλή συχνότητα).

Λέξεις κλειδιά: *πολιτική συμμετοχή, εμπιστοσύνη, πλαισιακοί παράγοντες κοινωνικοποίησης, εφηβεία*

3η Παρουσίαση

Πολιτική Πόλωση: ο ρόλος της δικαιολόγησης του συστήματος, της κοινωνικής κινητικότητας, της απογοήτευσης από τη Δημοκρατία και της αντίληψης ανομίας στην Ελλάδα

Αντώνης Δημάκης[1] , Ξένια Χρυσοχόου[2]
[1]Μεταδιδάκτωρ ερευνητής, Εργαστήριο Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
[2]Μέλος ΔΕΠ, Εργαστήριο Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η μελέτη ερευνά το πώς κοινωνιο-ψυχολογικοί παράγοντες επιδρούν σε μορφές πολιτικής συμπεριφοράς πόλωσης και εξοβελισμού του αντιπάλου. Σε ένα ελληνικό δείγμα (*N*=529) στο πλαίσιο της έρευνας WIDElens του Ευρωπαϊκού προγράμματος OppAttune, εξετάζουμε αν κοσμοθεωρίες ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής (η δικαιολόγηση του συστήματος και η κοινωνική κινητικότητα), σχετίζονται με πολιτικές συμπεριφορές

πόλωσης. Εφαρμόζοντας ένα μοντέλο δομικών εξισώσεων υποθέτουμε ότι η σχέση μεταξύ κοσμοθεωριών και συμπεριφοράς πόλωσης θα διαμεσολαβείται από αντιλήψεις περί ανομίας, εμπιστοσύνη σε θεσμούς, αντίληψη περί δημοκρατικής διακυβέρνησης και βαθμό ικανοποίησης με την καθημερινή ζωή και θα ρυθμίζεται από την ταύτιση με το έθνος και την κοινωνική τάξη. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η σχέση μεταξύ δικαιολόγησης του συστήματος και συμπεριφοράς πόλωσης διαμεσολαβείται από εμπιστοσύνη στους θεσμούς και έλλειψη ανομίας ιδιαίτερα σε συνθήκες χαμηλής κοινωνικής ταύτισης. Επίσης η αντίληψη περί μειωμένης ατομικής κινητικότητας προβλέπει συμπεριφορές πόλωσης χωρίς διαμεσολάβηση ή ρύθμιση. Χρησιμοποιήσαμε τις ίδιες μεταβλητές και την πολιτική αποτελεσματικότητα για τη δημιουργία συστάδων που ανέδειξε 3 ομάδες χωρίς δημογραφική διαφοροποίηση: α) μια ομάδα ανθρώπων (N=147) που δικαιώνουν το σύστημα, πιστεύουν ότι τα δημοκρατικά δικαιώματα προστατεύονται, εμπιστεύονται τους θεσμούς, αισθάνονται πολιτικά αποτελεσματικοί, και ικανοποιημένοι με την καθημερινή τους ζωή και πιστεύουν στην κοινωνική κινητικότητα, β) μια ομάδα ανθρώπων (N=212) που δεν δικαιολογούν το σύστημα, θεωρούν ανομική την κοινωνία και πιστεύουν ότι τα δημοκρατικά δικαιώματα δεν προστατεύονται, δεν εμπιστεύονται τους θεσμούς, δεν αισθάνονται πολιτικά αποτελεσματικοί και δεν πιστεύουν στην κοινωνική κινητικότητα, γ) μια ομάδα (N=168) που έχει μετριοπαθείς πεποιθήσεις με παρόμοιο προφίλ με την πρώτη ομάδα. Η πρώτη ομάδα, σημαντικά περισσότερο από τις άλλες δύο, συμφωνεί με συμπεριφορές πόλωσης. Παρατηρούνται επίσης διαφορές στις ταυτίσεις και άλλες πεποιθήσεις για την κοινωνική τάξη, τον λαϊκισμό και τις θεωρίες συνωμοσίας. Η συζήτηση αναδεικνύει τη σημασία αυτών των παραγόντων για την ανάλυση της πολιτικής πραγματικότητας στην Ελλάδα μέσα από προσεγγίσεις προσανατολισμένες τόσο στις μεταβλητές όσο και στα άτομα.

Λέξεις κλειδιά: *συμπεριφορές πολιτικής πόλωσης, κοινωνική κινητικότητα, δικαιολόγηση συστήματος, δημοκρατία, εμπιστοσύνη, ανομία*

4η Παρουσίαση
Αναδιανομή και κοινωνική αλλαγή ή αυταρχισμός και προνοιακός σωβινισμός; Πώς διαφορετικές ανησυχίες σχετικά με την οικονομική ανισότητα προβλέπουν τη στήριξη για κοινωνικές πολιτικές και τη συλλογική δράση

Κατερίνα Πετκανοπούλου[1], Efraín García-Sánchez[2], Κωνσταντίνος-Χρήστος Δαουλτζής[3], Guillermo B. Willis[4], Rosa Rodríguez-Bailón[5]
[1]*Μέλος ΔΕΠ, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
[2]*Μεταδιδακτορικός ερευνητής, Stanford University*
[3] *Μεταδιδακτορικός ερευνητής, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*
Μέλος ΔΕΠ, Department of Psychology, University of Granada
[5] Μέλος ΔΕΠ, Department of Psychology, University of Granada

Η Οικονομική Ανισότητα συνδέεται με μορφές πολιτικής συμμετοχής που στοχεύουν στη μείωση της, αλλά και με διομαδική σύγκρουση και αυταρχισμό. Προτείνουμε ότι οι διαφορετικές αντιδράσεις στην οικονομική ανισότητα εξαρτώνται από τον τρόπο που οι άνθρωποι την αντιλαμβάνονται καθώς και από τις ανησυχίες που αυτή προκαλεί. Ο στόχος της παρούσας εργασίας είναι διττός. Πρώτον, η δημιουργία και η στάθμιση μια

κλίμακας μέτρησης διαφορετικών ανησυχιών που απορρέουν από την αντίληψη της οικονομικής ανισότητας [Economic Inequality Concerns Scale (EICS)]. Δεύτερον, η μελέτη της σχέσης ανάμεσα στις διαφορετικές ανησυχίες και σε διαφορετικές μορφές πολιτικής συμμετοχής. Με βάση προηγούμενη ποιοτική μελέτη, αναπτύξαμε ερωτήματα που στόχευαν να μετρήσουν διαφορετικά είδη ανησυχιών. Στην Μελέτη 1 (N = 401), δείξαμε την πολυπαραγοντική δομή της κλίμακας. Εντοπίσαμε πέντε τύπους ανησυχιών σχετικά με την οικονομική ανισότητα: (1) Παραβίαση αρχών δικαιοσύνης, (2) Κοινωνική αρμονία, (3) Ανισότητα εξουσίας, (4) Ευκαιρίες κινητικότητας και (5) Οικονομικές απειλές. Στη Μελέτη 2 (N = 487, Ελλάδα) και στη Μελέτη 3 (N = 504, Ηνωμένο Βασίλειο), ελέγξαμε τη συγκλίνουσα και προβλεπτική εγκυρότητα της κλίμακας. Και οι πέντε τύποι ανησυχιών συνδέθηκαν θετικά με ευνοϊκότερες στάσεις προς την ισότητα. Ωστόσο, οι ανησυχίες για την παραβίαση αρχών δικαιοσύνης και την ανισότητα εξουσίας συσχετίστηκαν αρνητικά με ιδεολογίες που δικαιολογούν το σύστημα και προέβλεψαν θετικά συλλογική δράση και υποστήριξη για αναδιανομή και στις δύο χώρες. Οι ανησυχίες για την κοινωνική αρμονία προέβλεψαν υψηλότερο αυταρχισμό (και στις δύο χώρες) και προνοιακό σωβινισμό (στην Ελλάδα). Οι ανησυχίες για τις ευκαιρίες κινητικότητας δε βρέθηκαν να προβλέπουν καμία μορφή πολιτικής συμμετοχής. Τέλος, οι ανησυχίες για τις οικονομικές απειλές συνδέθηκαν με αρνητικές στάσεις προς τη μετανάστευση (και στις δύο χώρες) και μειωμένη υποστήριξη για αναδιανομή (στο Ηνωμένο Βασίλειο). Η οικονομική ανισότητα είναι πηγή διαφορετικών ανησυχιών με διαφορετικές κοινωνικοπολιτικές συνέπειες. Μόνο οι ανησυχίες για την παραβίαση αρχών δικαιοσύνης και την ανισότητα εξουσίας συνδέονται με επιθυμία για κοινωνική αλλαγή.

Λέξεις κλειδιά: *οικονομική ανισότητα, αρχές δικαιοσύνης, κοινωνική αρμονία, συλλογική δράση, αναδιανομή*

ID:21101 | Η έννοια του μηχανισμού στην έρευνα για την αιτιακή σκέψη και μάθηση

Γεωργία Ροβάτσου[1], Σταύρος Ιωαννίδης[2]
[1] Απόφοιτη ΠΜΣ «Βασική και Εφαρμοσμένη Γνωσιακή Επιστήμη», ΙΦΕ, ΕΚΠΑ
[2] Επίκουρος Καθηγητής, Μέλος ΔΕΠ, Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, ΕΚΠΑ

Η έννοια του μηχανισμού είναι κεντρική στη γνωστική ψυχολογία, ενώ παράλληλα βρίσκεται στο επίκεντρο της συζήτησης και στη φιλοσοφία της επιστήμης. Η παρούσα εργασία διερευνά την έννοια του μηχανισμού στη γνωστική ψυχολογία υπό το φως των συζητήσεων στη φιλοσοφία. Οι φιλόσοφοι της επιστήμης έχουν διακρίνει μεταξύ οντολογικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων των μηχανισμών (Ioannidis & Psillos, 2018). Στη ψυχολογική έρευνα για την αιτιακή σκέψη (causal reasoning) οι ερευνητές αναφέρονται σε γνωσιακούς μηχανισμούς που υποστηρίζουν τη γνωστική αιτιακή ανάπτυξη από τη βρεφική ηλικία έως την ωριμότητα (Gopnik & Goddu, 2024). Η αιτιακή σκέψη αποτελεί καθοριστικό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης σκέψης, γιατί επιτρέπει την παραγωγή εξηγήσεων. Οι εξηγήσεις εδράζονται σε μη-εγωκεντρικές και ανεξάρτητες πλαισίου αναπαραστάσεις αιτιακών σχέσεων. Οι γνωσιακοί μηχανισμοί (όπως η συνειρμική μάθηση ή η ενισχυτική μάθηση) μας αποκαλύπτουν πώς είναι δυνατή η μάθηση αυτών των αιτιακών σχέσεων. Ο βασικός ισχυρισμός της παρουσίασης είναι ότι η έννοια του γνωσιακού μηχανισμού στην αιτιακή σκέψη είναι μια μεθοδολογική έννοια και δεν εμπεριέχει περαιτέρω οντολογικές δεσμεύσεις. Αυτή η μεθοδολογική προσέγγιση της αιτιότητας θα δειχθεί ότι βασίζεται σε μια παρεμβατοκρατική θεωρία της αιτιότητας (interventionist), όπως αυτή που υποστηρίζει ο Woodward (2003), σύμφωνα με την οποία οι παράγοντες που χαρακτηρίζονται ως αιτίες είναι αυτοί που κάνουν τη διαφορά ανάμεσα σε όλους τους παράγοντες που σχετίζονται με το φαινόμενο υπό εξέταση. Ο ευρύτερος σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να προβάλει και να διαφωτίσει τις αμοιβαίες επιρροές μεταξύ φιλοσοφίας της επιστήμης και ψυχολογίας.

Ioannidis S, Psillos S. Mechanisms in practice: A methodological approach. J Eval Clin Pract. 2018 Oct;24(5):1177-1183.
Goddu, M.K., Gopnik, A. The development of human causal learning and reasoning. *Nat Rev Psychol* 3, 319–339 (2024).
Woodward, James F. (2003). *Making things happen: a theory of causal explanation.* New York: Oxford University Press.

ID:21102 | Η Επίδραση της Παιδικής Συναισθηματικής Κακομεταχείρισης στα Επίπεδα Γονεϊκού Στρες και η Διαμεσολαβητική Δράση της Αυτοκριτικής

Αριστέα Δριδάκη, Φωτεινή - Σόνια Απέργη, Alessandra Sax
Ψυχολογία, The American College of Greece - Deree, Αθήνα

Η παιδική κακοποίηση και παραμέληση είναι εδραιωμένη ως κρίσιμος παράγοντας ευαλωτότητας που συνδέεται με δυσμενή αποτελέσματα τόσο στην παιδική όσο και στην ενήλικη ζωή, καθώς συχνά επηρεάζει αρνητικά την ευημερία και την προσαρμοστικότητα του ατόμου. Το αυξημένο στρες εντός του γονεϊκού ρόλου είναι κοινό βίωμα, το οποίο φαίνεται να εντείνεται όταν υπόκειται ιστορικό αντιξοοτήτων και πεποιθήσεις ανεπάρκειας. Η παρούσα έρευνα είχε ως στόχο να εξετάσει τη συσχέτιση μεταξύ της *συναισθηματικής κακομεταχείρισης* (ΣΚ; όπου εμπεριέχονται και διαφοροποιούνται βιώματα συναισθηματικής κακοποίησης και παραμέλησης), και του *γονεϊκού στρες* (ΓΣ), καθώς και την ενδεχόμενη διαμεσολαβητική δράση της *αυτοκριτικής* (ΑΚ) σε αυτή την αλληλεπίδραση. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η σύντομη φόρμα του CTQ για τη ΣΚ, το PSS για τη μέτρηση του ΓΣ, και το RDEQ για τα επίπεδα αυτοκριτικής, όλα στις ελληνικές τους μεταφράσεις. Το τελικό δείγμα αποτέλεσαν 107 Έλληνες γονείς (73% γυναίκες) ανήλικων παιδιών, οι οποίοι συμπληρωσαν έρευνα μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν ως επί το πλείστον βιώματα συναισθηματικής παραμέλησης (38,3%), και συναισθηματικής κακοποίησης (33,6%). Τα ευρήματα υποδηλώνουν θετικές συσχετίσεις μεταξύ συναισθηματικής κακομεταχείρισης και αυτοκριτικής, μεταξύ συναισθηματικής παραμέλησης και γονεϊκού στρες, καθώς και μεταξύ αυτοκριτικής και γονεϊκού στρες. Η υπόθεση διαμεσολαβητικής δράσης της ΑΚ επιβεβαιώθηκε, εκ του οποίου προκύπτει πως η συναισθηματική παραμέληση προβλέπει το ΓΣ άμεσα αλλά και έμμεσα, μέσω της διαμεσολάβησης αυτής. Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν πως η ύπαρξη ιστορικού συναισθηματικής παραμέλησης επηρεάζει την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη, την αντίληψη εαυτού αλλά και την ευημερία στο ρόλο του ατόμου ως γονέα.

Λέξεις-κλειδιά: *συναισθηματική κακομεταχείριση, γονεϊκό στρες, αυτοκριτική, Έλληνες γονείς*

ID:21103 | Η ψυχολογία των Μεγάλων Μεταρρυθμίσεων

Δέσποινα Κώτση

Η πολιτική δραστηριότητα βρίσκεται πολύ συχνά στο σταυροδρόμι διαφορετικών οδών για τη διαλογή της κατεύθυνσης σημαντικών αποφάσεων, που αφορούν την κοινωνία και τις ζωές των πολιτών. Το ποια οδός θα επιλεγεί από την πολιτική ηγεσία είναι μία επιλογή, που διαμορφώνεται και από την ψυχολογία του απέναντι έμψυχου παράγοντα: δηλαδή της μάζας των πολιτών. Εάν ο ερευνητής της κοινωνικής πραγματικότητας έχει διαυγή και σαφή εικόνα για το αγαθό, το οποίο κατά περίπτωση διακυβεύεται στη δίνη της πολιτικής ζύμωσης, τότε είναι εύκολο να τεθούν οι ερωτήσεις προς τους επιστήμονες της ψυχολογίας. Εκείνο που επιχειρεί δηλαδή η παρούσα εργασία είναι να αντιστοιχίσει τις παραδοχές της επιστήμης της πολιτικής ψυχολογίας προς τις αξίες του πολιτικού ανθρώπου, που χρησιμεύουν ως θύρες εισόδου της επιστημοσύνης, τις οποίες κάθε θεσμός προσκείμενος σε διάλογο και διεπιστημονικότητα οφείλει να αφήνει ανοιχτές για την εισδοχή χρήσιμων πορισμάτων. Επομένως, το αγαθό της παιδείας για παράδειγμα, όταν προωθείται μια μεταρρύθμιση στο εκπαιδευτικό σύστημα, αναζητεί να επιβεβαιώσει ότι εξυπηρετείται και ότι κάθε ενέργεια από και προς τον έμψυχο παράγοντα είναι προς το συμφέρον του αγαθού αυτού υπό τις εξής έξι (6) οπτικές γωνίες: α) ικανοποιεί το γνωστικό κριτήριο, όταν πρόκειται για μία επαρκώς τεκμηριωμένη απόφαση, β) ικανοποιεί το κριτήριο του συναισθήματος, όταν βρίσκει βάση σε προηγούμενη βιωματική εμπειρία, γ) διαλέγεται με τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της ανθρώπινης προσωπικότητας που είναι φύσει ελεύθερη και ικανή να διαμορφώσει άποψη για την πολιτική επιλογή, δ) ικανοποιεί και τη βιολογική διάσταση προσκαλώντας την ανθρώπινη προσωπικότητα να προσαρμοστεί σε μία αλλαγή για την οποία είναι ικανή και δεν διατρέχει κίνδυνο η κοινωνική επιβίωση, ε) φέρει την προσδοκία του μέγιστου δυνατού ωφέλιμου αποτελέσματος, στ) δημιουργεί ευπρόσδεκτες, ειρηνικές αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στα μέλη της κοινωνικής ομάδας, τα οποία καλούνται σε αποδοχή ή απόρριψη της πολιτικής επιλογής, διατρανώνοντας την ατομική τους ταυτότητα.

ID:21109 | LEXIS: Σταθμισμένη ψηφιακή αξιολόγηση του προσληπτικού λεξιλογίου για παιδιά του νηπιαγωγείου και του δημοτικού σχολείου

Αγγελική Μουζάκη[1], Γεωργία Ανδρέου [2], Παναγιώτης Σίμος[3]
[1] Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[2] Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
[3] Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η ερευνητική μελέτη αφορά στην παρουσίαση του LEXIS, ενός νέου, διαδικτυακά χορηγούμενου, τεστ προσληπτικού λεξιλογίου για παιδιά του νηπιαγωγείου και του δημοτικού σχολείου.
Το LEXIS βασίστηκε στην Ελληνική ερευνητική προσαρμογή του Peabody Picture Vocabulary Test-Revised (Dunn & Dunn, 1981, Simos, Sideridis, Protopapas & Mouzaki, 2011), ιεραρχώντας τις αρχικές 171 λέξεις-στόχους με βάση τον πραγματικό βαθμό δυσκολίας και σχεδιάζοντας 684 πρωτότυπες εικόνες που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες συνθήκες και παραστάσεις των μαθητών στην Ελλάδα.
Η έρευνα στάθμισης του LEXIS εγκρίθηκε από το ΥΠΑΙΘ για διεξαγωγή στις σχολικές μονάδες κατόπιν θετικής γνωμοδότησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Αρ. Πρωτ. Φ.15/16009/ΑΛ/26290/Δ1) και πραγματοποιήθηκε σε δείγμα περισσότερων από 1000 μαθητές ηλικίας 5-12 ετών, διαστρωματωμένου με βάση το βαθμό αστικότητας και τη γεωγραφική περιοχή. Η αξιοπιστία επαναληπτικών μετρήσεων εκτιμήθηκε σε υπο-ομάδα 46 μαθητών σε διάστημα 3 εβδομάδων, ενώ η κλινική εγκυρότητα του τεστ εκτιμήθηκε σε μαθητές με διάφορες αναπτυξιακές διαταραχές.
Αρχικά επιβεβαιώθηκε η ισοδυναμία μέτρησης του εργαλείου μεταξύ αγοριών και κοριτσιών καθώς και μεταξύ 14 ηλικιακών ομάδων με τη μέθοδο της ευθυγράμμισης σε επίπεδο λανθανουσών μεταβλητών. Ο δείκτης εσωτερικής συνέπειας Ωμέγα στο συνολικό δείγμα ήταν ικανοποιητικός (Ω=0.966, εύρος: 0.888-0.964 στις 14 ηλικιακές ομάδες), όπως και ο βαθμός επαναληψιμότητας μετρήσεων (Β-ΣΤ' Δημοτικού: R2 = 0.81, Α' Δημοτικού: R2 = 0.72).
Όπως αναμένονταν, το Lexis εμφάνισε αξιοσημείωτη διακριτική ικανότητα για μαθητές με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (AUC=0.777, p<0.001), ή Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (AUC=0.749, p<0.001).
Τέλος, η συγκλίνουσα και αποκλίνουσα εγκυρότητα του Lexis υποστηρίζεται από την ιδιαίτερα υψηλή συνάφεια με το τεστ Εκφραστικού Λεξιλογίου CVS (r=0.85, p<0.001, n=60), και την σημαντικά ασθενέστερη συνάφεια με τη βαθμολογία στις Έγχρωμες Προοδευτικές Μήτρες του Raven (r=0.56, p<0.001).
Συμπερασματικά, το Lexis αποτελεί ένα ιδιαίτερα εύχρηστο και σύντομο (μέση διάρκεια χορήγησης 15 λεπτά περίπου) ψηφιακό εργαλείο μέτρησης του βαθμού κατάκτησης λεξικής/σημασιολογικής γνώσης στην παιδική ηλικία με πολύ ικανοποιητικά ψυχομετρικά χαρακτηριστικά.

ID:21110 | Τμηματοποίηση του Κοινού των Ραδιοφωνικών Σταθμών στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης: Ταύτιση, Διάθεση και Αυτορρύθμιση

Ζαχαρένια-Μαρία Πιλιτσίδου, Αχιλλέας Πηλιούσης, Νικόλαος Τσιγγίλης
Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Στη βιβλιογραφία έχουν καταγραφεί μελέτες που εξετάζουν την παρουσία των ραδιοφωνικών σταθμών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ωστόσο, δεν υπάρχουν, έως σήμερα, έρευνες που να εστιάζουν στην ομοιογένεια του κοινού τους. Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η ανάλυση του προφίλ των ατόμων που ακολουθούν ραδιοφωνικούς σταθμούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μέσω της εφαρμογής του θεωρητικού πλαισίου της Κοινωνικής Ταυτότητας. Για τον σκοπό αυτό, αναπτύχθηκε ερωτηματολόγιο που αξιολόγησε βασικές έννοιες σχετιζόμενες με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως η διάθεση, η αυτορρύθμιση και η ταύτιση. Το δείγμα αποτελούνταν από 494 άτομα που ακολουθούσαν ραδιοφωνικούς σταθμούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μέσω λανθάνουσας ανάλυσης προφίλ, προσδιορίστηκαν τρεις διακριτοί τύποι χρηστών, **Αφοσιωμένοι Χρήστες** (11,2%), όπου εμφάνισαν έντονη συναισθηματική και γνωστική ταύτιση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης των ραδιοφωνικών σταθμών, υψηλά επίπεδα αρνητικής διάθεσης κατά την περιήγηση και χαμηλή αυτορρύθμιση. **Περιστασιακοί Συμμετέχοντες** (27,2%), όπου σημείωσαν μέτρια επίπεδα συναισθηματικής σύνδεσης, διάθεσης και αυτορρύθμισης. **Απόμακροι Παρατηρητές** (61,6%), εμφάνισαν χαμηλή συναισθηματική σύνδεση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και υψηλά επίπεδα αυτορρύθμισης. Περαιτέρω ανάλυση ανέδειξε ότι οι «Αφοσιωμένοι Χρήστες» είχαν χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο, παρακολουθούσαν κυρίως αθλητικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς και αλληλεπιδρούσαν συχνότερα με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης των σταθμών που προτιμούσαν, συγκριτικά με τις άλλες δύο ομάδες. Τα ευρήματα της έρευνας προσφέρουν σημαντικές συνεισφορές στη βιβλιογραφία, ενισχύοντας την κατανόηση της συμπεριφοράς των χρηστών και της δυναμικής των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στο πλαίσιο των ραδιοφωνικών σταθμών.

ID:21111 | Η Επίδραση του Φόρτου Εργασιακής Μνήμης στην Πολυαισθητηριακή Ολοκλήρωση: Νευροφυσιολογικά και Συμπεριφορικά Δεδομένα από την Ακουστικά Επαγόμενη Οπτική Ψευδαίσθηση (SIFI)

Ε. Αντωνοπούλου
Institute of Psychology, Psychiatry and Neuroscience, King's College London

Η ενσωμάτωση πληροφοριών από διαφορετικές αισθήσεις αποτελεί κεντρικό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης αντίληψης. Η διαθέσιμη βιβλιογραφία υποστηρίζει πως η πολυαισθητηριακή ολοκλήρωση διαμορφώνεται μέσα από την αλληλεπίδραση μεταξύ εξωγενούς επεξεργασίας που καθοδηγείται από τα ερεθίσματα (bottom-up) και ενδογενούς επεξεργασίας από ανώτερες γνωστικές διεργασίες (top-down). Ένα κρίσιμο ερώτημα αφορά την ευαισθησία της αλληλεπίδρασης αυτής στη διαθεσιμότητα γνωστικών πόρων, ενώ η βιβλιογραφία περιέχει αντικρουόμενα ευρήματα για το εάν η προσοχή προηγείται ή έπεται της πολυαισθητηριακής επεξεργασίας. Στην παρούσα μελέτη, διερευνήθηκε η επίδραση του φόρτου εργασιακής μνήμης στην οπτικοακουστική ολοκλήρωση, μετρώντας την ηλεκτροεγκεφαλογραφία (EEG), την ακρίβεια και τους χρόνους αντίδρασης σε υγιείς συμμετέχοντες που εκτελούσαν οπτικοακουστικές δοκιμασίες με την ακουστικά επαγόμενη οπτική ψευδαίσθηση (SIFI) και μία οπτική δοκιμασία n-back (όπου 0-back, χαμηλό φορτίο και 2-back, υψηλό φορτίο) σε ένα διπλό πειραματικό σχεδιασμό. Η Ακουστικά Επαγόμενη Οπτική Ψευδαίσθηση (Sound-Induced Flash Illusion - SIFI) αποτελεί μια ψευδαίσθηση πολυαισθητηριακής ολοκλήρωσης που καθορίζεται από το ακουστικό ερέθισμα, όπου ο συνδυασμός μιας μόνο λάμψης με άνισα ακουστικά σήματα μέσα σε χρονικό πλαίσιο 100ms οδηγεί στην ψευδαίσθηση ότι οι παρουσιαζόμενες οπτικές λάμψεις είναι ίσες με τα ακουστικά ερεθίσματα. Τα αποτελέσματά μας επιβεβαιώνουν τον καθοριστικό ρόλο της πρώιμης δραστηριότητας στον ακουστικό φλοιό στην αντίληψη της ψευδαίσθησης της δεύτερης λάμψης τροποποιώντας την οπτική αντίληψη. Επιπλέον, παρατηρήθηκε χαρακτηριστικό νευρικό αποτύπωμα κατά τη συνθήκη ψευδαίσθησης (SIFI), με σημαντικές διαφοροποιήσεις νευρικής δραστηριότητας στις προμετωπιαίες περιοχές. Ακόμα, οι ταχύτεροι χρόνοι αντίδρασης υπό συγκεκριμένες πολυτροπικές συνθήκες, όπως η συνθήκη ψευδαίσθησης (SIFI) υπό αυξημένο γνωστικό φορτίο, ενισχύουν τη θέση πως οι ανώτερες γνωστικές λειτουγίες εξασθενούν σε πλαίσιο περιορισμένων πόρων προσοχής, επιτρέποντας τη κυριαρχία της αισθητηριακής εξωγενούς επεξεργασίας από κάτω προς τα άνω. Η μελέτη μας επιβεβαιώνει τις ρυθμιστικές επιδράσεις των ακουστικών ερεθισμάτων στη νευρική δραστηριότητα του οπτικού φλοιού, ενώ υποστηρίζει τόσο τις προσεγγίσεις πρώιμης αισθητηριακής επεξεργασίας όσο και την εμπλοκή ανώτερων γνωστικών λειτουργιών που εμπλέκουν τη διαμεσολάβηση προσοχής.

ID:21113 | Στάσεις και Αποδόσεις Ευθύνης για την Διαπροσωπική Βία στον Ελληνικό Αθλητισμό

Άννα Κάβουρα[1], Αντώνης Αλεξόπουλος[2], Μαρία Χασάνδρα[3], Στυλιανή «Ανή» Χρόνη[4]
[1] Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2] Department of Life Sciences, European University of Cyprus
[3] ΤΕΦΑΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
[4] Department of Sport and Physical Education, University of Inland Norway

Η παρούσα μελέτη διερευνά τις αντιλήψεις και στάσεις διοικητικών στελεχών του αθλητισμού και εκπαιδευτών/-τριών προπονητών/-τριών στην Ελλάδα αναφορικά με τη διαπροσωπική βία στον αθλητισμό, εστιάζοντας στην απόδοση ευθύνης για την αντιμετώπιση του φαινομένου και την προώθηση του ασφαλούς αθλητισμού (safe sport) στη χώρα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, Culturally Informed Safe Sport Coach Education e-Toolbox (CICEE-T), και βασίζεται σε συνεντεύξεις με 7 άνδρες και 3 γυναίκες που εμπλέκονται στον αθλητισμό ως διοικητικά στελέχη και ως εκπαιδευτές/-τριες προπονητών/-τριών. Το υλικό των συνεντεύξεων αναλύθηκε ακολουθώντας τα στάδια της θεματικής ανάλυσης υπό το πρίσμα του κοινωνικού κονστρουξιονισμού.
Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ποικίλες και αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με την έννοια του ασφαλούς αθλητισμού και την ευθύνη για την καταπολέμηση της διαπροσωπικής βίας (ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική και παραμέληση). Παρά την αναγνώριση της ανάγκης για δράση, παρατηρήθηκε υποτίμηση της σοβαρότητας του φαινομένου, άγνοια για το τι συνιστά διαπροσωπική βία και έλλειψη σαφούς κατανόησης του πλαισίου του ασφαλούς αθλητισμού. Οι συμμετέχοντες/-ουσες έτειναν να αποποιούνται την ευθύνη του οργανισμού τον οποίο εκπροσωπούσαν, περιγράφοντας εμπόδια όπως έλλειψη πόρων, χρόνου, εξειδικευμένου προσωπικού και κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού. Η ευθύνη μεταφερόταν σε εξωτερικούς παράγοντες, όπως το «ελληνικό ταμπεραμέντο», ενώ περιστατικά βίας περιγράφονταν ως μεμονωμένα. Επιπλέον, ενώ τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα δυσκολεύονταν να περιγράψουν τον ρόλο που θα μπορούσε να παίξει ο οργανισμός τους στην καταπολέμηση της διαπροσωπικής βίας, μίλησαν για την ανάγκη μιας εξωτερικής «από τα πάνω» παρέμβασης, όπως από ανεξάρτητους διεθνείς ή ευρωπαϊκούς φορείς που θα μπορούσαν να ηγηθούν της προσπάθειας μέσω ενιαίων πολιτικών για την προώθηση του ασφαλούς αθλητισμού.
Η μελέτη αναδεικνύει τη σημασία πολιτισμικά ενημερωμένων προσεγγίσεων που θα ενισχύσουν την εκπαίδευση όλων των ατόμων που ασχολούνται με τον αθλητισμό σε ζητήματα που αφορούν την αναγνώριση και καταπολέμηση της διαπροσωπικής βία.

ID:21114 | Άνδρες & Ψυχοθεραπεία: Μια Ποιοτική Διερεύνηση των Πιθανών Εμποδίων στην Αναζήτηση Ψυχολογικής Υποστήριξης

Γεώργιος Παπαμανωλιουδάκης[1], Δημήτρης Βλαστός[2], Φιλίππα Κολοκοτρώνη[3]
[1] ΠΜΣ στην Κλινική Γνωσιακή-Συμπεριφορική Θεραπεία, SCG - Επιστημονικό Κολλέγιο Ελλάδος σε Συνεργασία με το Κρατικό Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Πειραματικής και Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, SCG - Επιστημονικό Κολλέγιο Ελλάδος σε Συνεργασία με το Κρατικό Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου
[3] Τμήμα Ψυχολογίας, SCG - Επιστημονικό Κολλέγιο Ελλάδος σε Συνεργασία με το Κρατικό Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου

Η παρούσα ερευνητική μελέτη εξέτασε τα πιθανά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι άνδρες στην Ελλάδα αναφορικά με την αναζήτηση ψυχολογικής υποστήριξης, μέσω της ποιοτικής προσέγγισης. Παρά το αποδεδειγμένο όφελος της ψυχοθεραπείας, οι άνδρες εμφανίζουν χαμηλά ποσοστά προσέλευσης στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, γεγονός που συνδέεται με διάφορους κοινωνικούς και πολιτισμικούς παράγοντες (Shepherd et al., 2023). Ταυτόχρονα παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες, όπως υψηλά ποσοστά αυτοκτονικότητας (Κλίμακα - Παρατηρητήριο Αυτοκτονιών, 2022), αναπτύσουν μή βοηθητικούς τρόπους αντιμετώπισης του ψυχικού πόνου, π.χ. εξαρτήσεις (Azorin et. al., 2014) και παρουσιάζουν άτυπα συμπτώματα κατάθλιψης, όπως ευερεθιστότητα και επιθετικότητα (Martin, Neighbors & Griffith, 2013). Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, με δείγμα δέκα ανδρών ηλικίας 27-39 ετών που δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε κάποιο πλαίσιο παροχής ψυχολογικής υποστήριξης, ενώ είχαν βιώσει κάποιο σημαντικό ψυχοπιεστικό γεγονός.
Τα δεδομένα αναλύθηκαν με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης, αναδεικνύοντας τέσσερις βασικές θεματικές: α) έλλειψη γνώσης για την ψυχοθεραπεία και έλλειψη εμπιστοσύνης στους επαγγελματίες, β) κοινωνικό στίγμα και αντιλήψεις σχετικά με τον ανδρικό ρόλο, γ) αυτοδυναμία, και δ) σημαντική επίδραση του φιλικού περιβάλλοντος στην αντιμετώπιση της ψυχολογικής δυσφορίας. Συγκεκριμένα, η αντίληψη ότι η ψυχοθεραπεία απευθύνεται κυρίως σε γυναίκες, το κοινωνικό στίγμα γύρω από την ψυχική υγεία των ανδρών, καθώς και η θεώρηση της ψυχοθεραπείας ως «ατελείωτης διαδικασίας», φαίνεται να λειτουργούν ανασταλτικά στην απόφαση των ανδρών να αναζητήσουν βοήθεια.

Συνολικά, η παρούσα μελέτη προσφέρει σημαντικές πληροφορίες για τις ανάγκες και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι άνδρες σχετικά με την ψυχοθεραπεία, ενώ αναδύεται η ανάγκη τόσο για την προσαρμογή των υπηρεσιών ψυχικής υγείας στις ανάγκες τους, όσο και για την ενημέρωση του κοινού με στόχο την άρση των προκαταλήψεων και την καλύτερη πρόσβαση των ανδρών σε αυτές.

ID:21115 | Διερευνώντας προβλεπτικούς δείκτες της Παραγωγής Γραπτού Λόγου σε εφήβους με και χωρίς γλωσσικές και μαθησιακές δυσκολίες

Ανδρονίκη Παπαδημητρίου[1], Ασημίνα Ράλλη[1], Πέτρος Ρούσσος[1], Κλεοπάτρα Διακογιώργη[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[2]Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα

Η Παραγωγή Γραπτού Λόγου είναι σημαντική στη διάρκεια των σχολικών ετών. Οι ερμηνευτικές θεωρήσεις της Παραγωγής Γραπτού Λόγου και η προηγούμενη έρευνα, προσπαθούν να χαρτογραφήσουν τις δεξιότητες που εμπλέκονται στη διαδικασία της, με τον ρόλο της Παραγωγής Προφορικού Λόγου σε αυτήν να παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεξερεύνητος.
Στην παρούσα μελέτη, διερευνήθηκε η συμβολή της Λεκτικής και της Αναγνωστικής Κατανόησης, της Εργαζόμενης Μνήμης, της Ταχείας Αυτοματοποιημένης Κατονομασίας/Εναλλαγής, της Ευχέρειας Γραφής και της Παραγωγής Προφορικού Λόγου στην Παραγωγή Γραπτού Λόγου σε εφήβους με και χωρίς γλωσσικές και μαθησιακές δυσκολίες.
Στην έρευνα συμμετείχαν 180 έφηβοι 11-12 (N=90) και 14-15 ετών (N=90), διαχωρισμένοι σε τρεις υποομάδες ανά ηλικία, Τυπικής Ανάπτυξης (ΤΑ) (n=30), με Ειδική Μαθησιακή Διαταραχή της Ανάγνωσης (ΕΜΔΑ) (n=30), και με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) (n=30).
Οι συμμετέχοντες αξιολογήθηκαν στην Λεκτική Κατανόηση με τις δοκιμασίες των ομοιοτήτων και του λεξιλογίου του ομώνυμου δείκτη του WISC-V, στην Αναγνωστική Κατανόηση με τις δοκιμασίες αναγνωστικής κατανόησης του Τεστ-Α, στην Εργαζόμενη Μνήμη με τη δοκιμασία ανάκλησης λέξεων σε προτάσεις του WPTB-C, στην Ταχεία Αυτοματοποιημένη Κατονομασία/Εναλλαγή με τις αντίστοιχες δοκιμασίες RAN/RAS, και στην Ευχέρεια Γραφής με έργο γρήγορης γραφής αλφαβήτου. Επίσης χρησιμοποιήθηκε ένα έργο Παραγωγής Προφορικού και Γραπτού Λόγου στο είδος της επιχειρηματολογίας. Η αξιολόγηση της προφορικής παραγωγής έγινε μέσω μίας πειραματικής μέτρησης, ενώ της γραπτής μέσω δύο μετρήσεων, μίας πειραματικής και του ποσοστού ορθογραφικών λαθών.
Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η Παραγωγή Προφορικού Λόγου, η Αναγνωστική Κατανόηση και η Ταχεία Αυτοματοποιημένη Εναλλαγή ήταν στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί δείκτες της Παραγωγής Γραπτού Λόγου, ενώ η Λεκτική Κατανόηση, η Εργαζόμενη Μνήμη, και η Ευχέρεια γραφής της ορθογραφίας, συνολικά. Επιπλέον, αναδείχθηκε ο ρυθμιστικός ρόλος της ηλικίας και της ομάδας στην προβλεπτικότητα των ανεξάρτητων μεταβλητών στις δύο μετρήσεις της Παραγωγής Γραπτού Λόγου.
Τα ευρήματα συζητούνται ως προς τις θεωρήσεις της Παραγωγής Γραπτού Λόγου και τις κλινικές και εκπαιδευτικές τους προεκτάσεις.

ID:21116 | Το σχολείο ως χώρος αποδόμησης εκφοβιστικών διεργασιών μέσω προαγωγής της Ψυχικής Ανθεκτικότητας σε επίπεδο κοινότητας

Μαριάνθη Θεοφανοπούλου[1], **Βασιλική Τσούρτου**[2]
[1] *Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Κρήτη*
[2] *Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Κρήτη*

Στην παρούσα μελέτη διερευνάται ο ρόλος της σχολικής κοινότητας στην προαγωγή της ψυχικής ανθεκτικότητας (ΨΑ) έναντι συμπεριφορών σχολικού εκφοβισμού (ΣΕ). Έχει βρεθεί ότι η ανάπτυξη δεξιοτήτων ρύθμισης των συναισθημάτων και επίλυσης προβλημάτων συγκρούσεων, μετριάζει τις επιπτώσεις της εμπλοκής των παιδιών σε φαινόμενα ΣΕ (Husky et al., 2020. Sanders, Munford & Liebenberg, 2016). Τα σχολικά περιβάλλοντα κρίνονται ως ιδιαίτερα κατάλληλα για να βοηθήσουν τα παιδιά να καλλιεργήσουν κοινωνικές-συναισθηματικές δεξιότητες μάθησης και ΨΑ, οι οποίες μπορεί να αποδειχθούν χρήσιμες για το άτομο μακροπρόθεσμα, καθώς μπορούν να μειώσουν τις σωρευτικές επιπτώσεις μιας ποικιλίας παραγόντων κινδύνου και να ενισχύσουν τους προστατευτικούς παράγοντες (Αρτινοπούλου, Μπαμπάλης & Νικολόπουλος, 2016. Matsopoulos, Gavogiannaki & Griva, 2020). Όπως επισημαίνουν οι Doll et al. (2009), οι τάξεις που προάγουν την ΨΑ περιλαμβάνουν τα εξής συγκεκριμένα χαρακτηριστικά: (α) ακαδημαϊκή αποτελεσματικότητα, (β) ακαδημαϊκό αυτοπροσδιορισμό, (γ) συμπεριφορικό αυτοέλεγχο, (δ) αποτελεσματικές σχέσεις μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών, (ε) αποτελεσματικές σχέσεις μεταξύ μαθητών/τριών και (στ) αποτελεσματικές σχέσεις οικογένειας- σχολείου.
Η παρούσα έρευνα στηρίχθηκε στο θεωρητικό μοντέλο των Henderson & Milstein (2008), για την ενδυνάμωση της ΨΑ στο σχολικό πλαίσιο. Στην έρευνα συμμετείχαν 139 εν ενεργεία εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (116 γυναίκες) που συμπλήρωσαν διαδικτυακά ένα ερωτηματολόγιο που αξιολογούσε τόσο την εμπειρία τους σε επεισόδια ΣΕ, όσο και τις αντιλήψεις τους για την ΨΑ *σε επίπεδο μαθητή/ήτριας, εκπαιδευτικού και σχολείου*. Βρέθηκε ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να συνεργάζονται με άλλους φορείς για την αντιμετώπιση επεισοδίων ΣΕ, και αντιλαμβάνονται ως παράγοντες κινδύνου του ΣΕ την ύπαρξη αντικοινωνικών στάσεων στη σχολική κοινότητα και την έλλειψη πρόληψης και ενημέρωσης γύρω από θέματα ΣΕ. Η ανάγκη για ενδυνάμωση της ΨΑ αναδεικνύεται από τους/τις εκπαιδευτικούς και στα τρία επίπεδα της σχολικής κοινότητας.

ID:21118 | Πνευματικότητα στον αναπτυσσόμενο άνθρωπο: Προκλήσεις και Προοπτικές

Ελεονώρα Παπαλεοντίου - Λουκά
Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Συμπεριφοράς, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η έννοια της πνευματικότητας φαίνεται να είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ύπαρξη του ανθρώπου (Hay & Nye, 1998; O'Murchu, 2000; Tacey, 2003; Rolheiser, 1998). Όσο θα υπάρχει άνθρωπος, θα υπάρχει και πνευματικότητα (Τσίτσιγκος, 2015), είτε αυτή ορίζεται με τη θρησκευτική της έννοια είτε όχι. Ωστόσο, η αναζωπύρωσή της είναι προϊόν του μεταμοντερνισμού, και τις τελευταίες δεκαετίες, όχι μόνο την τονίζουμε, αλλά φαίνεται να τείνουμε προς την εκ νέου ανακάλυψή της. Επιπλέον, η έννοια της πνευματικότητας θεωρείται, ιδιαίτερα σήμερα, αναγκαία για την επίτευξη της ολόπλευρης ανάπτυξης του ανθρώπου και της συνολικής ικανοποίησης των αναγκών του (Seden, 2005).
Ο αναπτυσσόμενος άνθρωπος και ιδιαίτερα όταν εισέρχεται στην εφηβεία, αποκτά εντονότερη ικανότητα για κριτική και αφηρημένη σκέψη και, συνεπώς, γίνεται πιο ικανός να ασχοληθεί με θεωρητικά ζητήματα, υπαρξιακά θέματα και πνευματικές αναζητήσεις, οι οποίες συνδέονται με τη διαμόρφωση της ταυτότητας (π.χ., Erikson, 1968) και την ψυχική υγεία (Frankel & Hewitt, 1994; Ross, 1990; Ryan, Rigby, & King, 1993).
Βασικά ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν είναι: Ποια η σχέση/ διαφορά πνευματικότητας και θρησκευτικότητας; Κατά πόσο η θρησκευτικότητα μπορεί να αποβεί επωφελής και κατά πόσο επιβλαβής στην ανάπτυξη και την ψυχική υγεία των εφήβων; Ποια τα χαρακτηριστικά μιας υγιούς και ποια μιας νοσηρής θρησκευτικότητας; Μπορούμε να διδάξουμε την πνευματικότητα σε παιδιά και εφήβους και πώς;

ID:21119 | Προβλεπτικοί παράγοντες πρακτικών διαχείρισης σχολικής τάξης: Δύο συσχετιστικές μελέτες σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Ελένη Λυπουρλή[1], Θάνος Τουλούπης[2], Δήμητρα Μαλιούση[2], Εμμανουήλ Δεληγιαννάκης[2]

[1] Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

[2] Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Σκοπός των υπό παρουσίαση δύο μελετών ήταν να διερευνηθεί ο προβλεπτικός ρόλος παραγόντων σε ατομικό (αυτοαποτελεσματικότητα, επαγγελματική ικανοποίηση) και συλλογικό επίπεδο (συλλογική επάρκεια, αντιλαμβανόμενο σχολικό κλίμα) απέναντι στην υιοθέτηση πρακτικών διαχείρισης σχολικής τάξης από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ειδικότερα, στην πρώτη μελέτη, συνολικά, 203 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (61% γυναίκες), γενικής και ειδικής αγωγής, συμπλήρωσαν κλίμακες αυτοαναφοράς σχετικές με την αυτοαποτελεσματικότητα, την επαγγελματική ικανοποίηση, την συλλογική επάρκεια και το αντιλαμβανόμενο σχολικό κλίμα (ως προβλεπτικών μεταβλητών) και τις πρακτικές διαχείρισης σχολικής τάξης (ως εξαρτημένης μεταβλητής). Τα αποτελέσματα της πρώτης μελέτης έδειξαν ότι οι πρακτικές διαχείρισης σχολικής τάξης συσχετίστηκαν σημαντικά με όλες τις προβλεπτικές μεταβλητές, εκτός της συλλογικής επάρκειας. Ωστόσο, μια ανάλυση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης έδειξε ότι μόνο η αυτοαποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών αποδείχθηκε στατιστικά σημαντικός προβλεπτικός παράγοντας των πρακτικών διαχείρισης σχολικής τάξης. Στην δεύτερη μελέτη, συνολικά, 200 εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (72% γυναίκες), γενικής και ειδικής αγωγής, συμπλήρωσαν κλίμακες αυτοαναφοράς σχετικές με την αυτοαποτελεσματικότητα (ως προβλεπτικής μεταβλητής) και τις πρακτικές διαχείρισης σχολικής τάξης (ως εξαρτημένης μεταβλητής). Τα αποτελέσματα της δεύτερης μελέτης έδειξαν την στατιστικά σημαντική προβλεπτική σχέση μεταξύ της αυτοαποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών και της υιοθέτησης πρακτικών διαχείρισης σχολικής τάξης. Επιπροσθέτως, και στις δύο μελέτες μονοπαραγοντικές πολυμεταβλητές αναλύσεις διακύμανσης έδειξαν ότι οι πρακτικές διαχείρισης σχολικής τάξης δεν διαφοροποιήθηκαν στατιστικά σημαντικά μεταξύ των εκπαιδευτικών γενικής και των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής. Τα αποτελέσματα των ερευνών, εκτός του εμπλουτισμού της σχετικής βιβλιογραφίας, υποδηλώνουν την αναγκαιότητα εντατικοποίησης επιμορφωτικών δράσεων ενδυνάμωσης των πεποιθήσεων αυτοαποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προκειμένου να υιοθετούν θετικές πρακτικές διαχείρισης σχολικής τάξης.

ID:21122 | Ανάπτυξη μεταγνωστικού τρόπου σκέψης σε εκπαιδευτικούς και μαθητές

Ελεονώρα Παπαλεοντίου-Λουκά[1], Καλυψώ Ιορδάνου[2], Μαίρη Κουτσελίνη[3], Παναγιώτα Μεταλλίδου[4], Πλουσία Μισαηλίδη[5]
[1] Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών της Συμπεριφοράς, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
[2] UCLAN Πανεπιστήμιο Κύπρου
[3] Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
[4] Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[5] Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Οι εκπαιδευτικοί ερευνητές έχουν διερευνήσει τη μεταγνώση τόσο μέσω εργαστηριακών πειραμάτων (π.χ. Flavell et al., 1997- Glenberg et al., 1987) όσο και μέσω πραγματικών παρεμβάσεων στην τάξη (π.χ. Bol et al., 2016- Gutierrez de Blume, 2017- Wang & Sperling, 2021). Τα ερευνητικά ευρήματα δείχνουν ότι οι μεταγνωστικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών είναι υπανάπτυκτες, πιθανότατα λόγω των περιορισμένων μεταγνωστικών γνώσεων. Τα ευρήματα αυτά ευθυγραμμίζονται με τις μελέτες των Efendi (2014), Bachtiar (2015a) και Wilson και Bai (2010), οι οποίες υποδεικνύουν ότι η ανεπαρκής μεταγνωστική γνώση επηρεάζει τη διδακτική αποτελεσματικότητα. Οι μαθητές εξακολουθούν να δυσκολεύονται να κατακτήσουν θεμελιώδεις δεξιότητες του 21ου αιώνα και οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στο να βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν αυτές τις δεξιότητες μέσω της διδασκαλίας στην τάξη.
Το ερευνητικό και επιμορφωτικό πρόγραμμα PRO-ME-TOM το οποίο εφαρμόστηκε πρόσφατα σε 5 ευρωπαϊκές χώρες έδειξε ότι η μεταγνωστική διδασκαλία αποτελεί πρόκληση τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για πολλούς από τους μαθητές τους, αλλά και έναυσμα για ουσιαστικότερη και μονιμότερη γνώση. Ο συνδυασμός θεωρίας και πράξης, η εφαρμογή της Έρευνας Δράσης' με τη διδασκαλία στην τάξη κατά τη διάρκεια του προγράμματος, ενίσχυσε τις μεταγνωστικές ικανότητες των εκπαιδευτικών και τους βοήθησε να ξεπεράσουν τους φόβους και τους δισταγμούς τους και να επιχειρήσουν νέα ανοίγματα και εκπαιδευτικές εφαρμογές. Εμπλούτισε την καθημερινή τους διδασκαλία με νέες μεταγνωστικές στρατηγικές και δεξιότητες διδασκαλίας, όπως η σκαλωσιά, η φωναχτή σκέψη και η μοντελοποίηση με τρόπους που καλλιεργούν γνωστικές, μεταγνωστικές και θεωρητικές δεξιότητες και στάσεις, καθώς και την καλύτερη κατανόηση της Θεωρίας του Νου και των Επιστημικών Πεποιθήσεων.
Το συγκεκριμένο πρόγραμμα και γενικότερα έρευνες και παρεμβάσεις για την προώθηση της μεταγνώσης καταδεικνύουν τη σημασία των προσπαθειών για την υποστήριξη των μεταγνωστικών δεξιοτήτων και τη διευκόλυνση της ικανότητας εκπαιδευτικών και μαθητών στο να «μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν».

ID:21124 | Ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά γονέων και η τάση για επιδίωξη της τελειότητας στα παιδιά

Δημήτριος Αλεξόπουλος, Νικόλαος Αναστασόπουλος, Σοφία Κουβαβά, Σοφία Καντηλιεράκη, Αικατερίνη Αντωνοπούλου
Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Η παρούσα έρευνα εξετάζει τις αντιλήψεις παιδιών της προεφηβικής ηλικίας σχετικά με το κλίμα της οικογένειας, τη ρύθμιση του συναισθήματος και την τάση τους για τελειομανία και τις μεταξύ τους σχέσεις. Στην έρευνα συμμετείχαν 191 παιδιά (94 αγόρια και 97 κορίτσια) με μέσο όρο ηλικίας 11.27 έτη (Τ.Α.= .97), τα οποία συμπλήρωσαν τις εξής αυτο-αναφορικές κλίμακες/ερωτηματολόγια: α) «Πολυπαραγοντική Κλίμακα Τελειομανίας », β) «Κλίμακα του Οικογενειακού Κλίματος» και γ) «Ερωτηματολόγιο Συναισθηματικής Ρύθμισης για Παιδιά και Εφήβους». Από τα ευρήματα προκύπτει πως υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ διαστάσεων του κλίματος της οικογένειας, της ρύθμισης συναισθήματος και της τάσης για τελειομανία στα παιδιά. Το επίπεδο της τελειομανίας των παιδιών στην Ελλάδα βρέθηκε σε μέτριο επίπεδο, επιβεβαιώνοντας διεθνή ερευνητικά δεδομένα, ενώ δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στη συγκεκριμένη ηλικία. Τέλος, οι αντιλήψεις των παιδιών για το κλίμα της οικογένειας και της ρύθμισης του συναισθήματός τους θεωρούνται σημαντικός προβλεπτικός παράγοντας στην ανάπτυξη τελειομανίας. Τα βασικά ευρήματα της παρούσας μελέτης μπορούν να αξιοποιηθούν στο χώρο της παιδικής ψυχολογίας, της οικογενειακής συμβουλευτικής, καθώς και από επιστημονικούς φορείς - κλάδους που ασχολούνται με την οικογένεια και το παιδί. Προτείνεται η επέκταση της μελέτης του οικογενειακού κλίματος, της ρύθμισης του συναισθήματος και της τάσης για τελειομανία σε παιδιά όλων των ηλικιών και ομάδων στον ελληνικό χώρο.

ID:21125 | Η εργασία ως «γέφυρα» για την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση: μελέτες περίπτωσης από τον Κοινωνικό Συνεταιρισμό Περιορισμένης Ευθύνης «Αθηνά-Ελπίς»

Χαρίκλεια-Ειρήνη Μπαλαδήμα, Ευαγγελία Μαρκοπούλου, Αλεξάνδρα Άνθη, Μαρία Κούντζα, Σωτήριος Κουπίδης
Κοινωνικός Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης 8ου Το.Ψ.Υ. Αττικής «Αθηνά-Ελπίς»

Οι άνθρωποι με ψυχική νόσο έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν πλήρως στην εργασία. Παράλληλα η αξιοπρεπής εργασία μπορεί να συμβάλει στην ανάρρωση και την κοινωνική ένταξη, να βελτιώσει την αυτοπεποίθηση και την κοινωνική λειτουργικότητα (WHO, 2024). Οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.) είναι μονάδες ψυχικής υγείας που αναπτύσσουν επιχειρηματική δραστηριότητα και έχουν στόχο την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας και ανθρώπων από ευάλωτες ομάδες μέσω της εργασίας. Βασικοί πυλώνες για την υποστήριξη των ανθρώπων με ψυχική νόσο αποτελούν: α) οι εύλογες προσαρμογές στην εργασία - που αφορούν προσαρμογές του εργασιακού περιβάλλοντος στις ικανότητες, τις ανάγκες και τις προτιμήσεις ενός εργαζομένου, β) η λειτουργία της Συμβουλευτικής Υποστηρικτικής Υπηρεσίας και η υποστήριξη των εργαζομένων από επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση της εφαρμογής του μοντέλου της προστατευόμενης και της υποστηριζόμενης απασχόλησης στην Ελλάδα γενικότερα και ειδικότερα όπως εφαρμόζονται στον Κοι.Σ.Π.Ε. 8ου Το.Ψ.Υ. Αττικής «Αθηνά-Ελπίς». Μέσα από δύο μελέτες περίπτωσης, θα διερευνηθούν οι εμπειρίες ατόμων με ψυχική νόσο αναδεικνύοντας τις θεραπευτικές δυνατότητες της εργασίας ως πηγή δομής, σκοπού και κοινωνικής σύνδεσης. Θα παρουσιαστούν θέματα που αφορούν: την ένταξη στην εργασία, την εργασιακή πορεία και εξέλιξη, τη διαχείριση των υποτροπών, την επαναφορά στην εργασία έπειτα από νοσηλεία σε ψυχιατρική κλινική και τη συνεργασία με τα θεραπευτικά πλαίσια. Η παρουσίαση αυτή έχει ως στόχο να αμφισβητήσει τις απόψεις ότι η αποκατάσταση της ψυχικής υγείας απαιτεί πλήρη απομάκρυνση από την εργασία, δείχνοντας αντίθετα πώς η στρατηγική, υποστηρικτική και ευέλικτη απασχόληση μπορεί να αποτελέσει βασικό στοιχείο της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης.

World Health Organization-WHO. (2024). *Mental health at work*. Retrieved from: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-at-work
Accessed at: 02/01/2025.

ID:21127 | Η Θεραπευτική Γραφή ως εργαλείο ενίσχυσης της συναισθηματικής ευφυΐας σε τελειόφοιτους φοιτητές Μαιευτικής: Μελέτη Παρέμβασης

Πηνελόπη – Φωτεινή Κολοβού[1], Ελευθερία Ταουσάνη[2], Έλενα Δραγκιώτη[3]
[1] *School of Education, University of Bielefeld*
[2] *Μαιευτική, Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος, Θεσσαλονίκη*
[3] *Νοσηλευτική, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*

Εντός του σύγχρονου βιοψυχοκοινωνικού συστήματος υγείας ευνοείται η ανάδυση εκφραστικών θεραπευτικών μέσων. Έρευνες υποστηρίζουν ότι παρεμβάσεις που αξιοποιούν τη γραπτή έκφραση βαθύτερων συναισθημάτων και σκέψεων επιδρούν θετικά στην ψυχική και σωματική υγεία του ατόμου, π.χ. τη μείωση του άγχους και τη βελτίωση χρόνιων νοσημάτων, όπως τα καρδιαγγειακά και το άσθμα. Επιπλέον, έχει φανεί ότι παρεμβάσεις εκφραστικής γραφής μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο για επαγγελματίες υγείας, συμβάλλοντας στην εργασιακή ικανοποίηση και την προσαρμοστικότητα. Τέλος, η εκφραστική γραφή, θεωρείται εργαλείο για τη συνολική ευημερία και των ασθενών, ειδικά στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας και κατά την αποκατάσταση. Παρά τις αρκετές μελέτες που έχουν εστιάσει σε πληθυσμούς τόσο χρονίως πασχόντων όσο και φοιτητών και επαγγελματιών από σχολές επιστημών υγείας, ελάχιστες έρευνες έχουν επικεντρωθεί σε πληθυσμούς σχετιζόμενους με το αντικείμενο της Μαιευτικής.

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει αποτελέσματα της πρώτης, όπως γνωρίζουμε, πανελλαδικά καταγεγραμμένης παρέμβασης θεραπευτικής γραφής σε τελειόφοιτους του Τμήματος Μαιευτικής του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος. Για την εκπόνηση της έρευνας χρησιμοποιούνται μικτές μέθοδοι, ενώ οι αναθέσεις σχεδιάστηκαν ειδικά για το κοινό-στόχο. Κύριος σκοπός είναι η διερεύνηση της επίδρασης στη συναισθηματική ευφυΐα και την ενσυναίσθηση, καθώς και η συσχέτιση με τη φαντασία των συμμετεχόντων. Κατά τη διάρκεια της παρέμβασης, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να αναστοχαστούν τον επαγγελματικό ρόλο τους και να νοηματοδοτήσουν έργα τέχνης, ενεπλάκησαν σε συζητήσεις, συμμετείχαν σε άσκηση κατευθυνόμενης φαντασίωσης, και τέλος συνέθεσαν ένα ποίημα σε ημι-ελεύθερο στίχο.

Όπως δείχνουν αποτελέσματα της παρέμβασης, φαίνεται να προσφέρει πολύτιμα εργαλεία αυτοαντίληψης και συναισθηματικής επεξεργασίας. Η αναγνώριση της προσωπικής διαφοροποίησης κατά τις αναθέσεις υπογραμμίζει τη σημασία της υποκειμενικότητας και της προσωπικής εμπειρίας στην κατανόηση της ανθρώπινης φύσης γενικότερα. Συμπερασματικά, η χρήση της εκφραστικής γραφής μπορεί να προσφέρει σε κάθε επαγγελματία Μαιευτικής μια βαθύτερη κατανόηση του εαυτού και των άλλων, ενισχύοντας ταυτόχρονα τις δυνατότητες της δημιουργικής κριτικής σκέψης και της συναισθηματικής έκφρασης στην επαγγελματική και προσωπική ζωή.

ID:21128 | Από την ψυχοβιογραφία στην ψυχοθεραπεία: Η πρωτοτυπική σκηνή σαν ένα αφηγηματικό εργαλείο στην ψυχοθεραπευτική πρακτική

Πέγκυ Ποιμενίδου, Τσαμπίκα Μπαφίτη, Έλενα Κυριαζοπούλου, Σοφία Παπαγεωργίου
«Λόγω Ψυχής» - Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία

Στο συγκεκριμένο εργαστήριο θα διερευνήσουμε τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να αξιοποιήσουμε την έννοια της πρωτοτυπικής σκηνής (Schultz, 2003) δανεισμένη από την ψυχοβιογραφία, σαν ένα αφηγηματικό εργαλείο στην ψυχοθεραπευτική πρακτική. Στις αμέτρητες σκηνές και αφηγήσεις που οι θεραπευόμενοι αφηγούνται στην θεραπεία, μπορούμε να εντοπίσουμε μία και μοναδική ανάμνηση/ αφήγηση και να υποθέσουμε ότι μπορεί να εμπεριέχει όλη την ιστορία ζωής του θεραπευόμενου ή τουλάχιστον τα κυρίαρχα θέματα της ζωής του. Η πρωτοτυπική σκηνή είναι μια πυρηνική ανάμνηση/ γεγονός που διατρέχει τη ζωή του ατόμου με διαφορετικούς τρόπους, εισβάλλει σε πολλές άλλες αναμνήσεις ζωής και αντικατοπτρίζει σημαντικά θέματα του ατόμου, συχνά ανεπίλυτα. Η διερεύνηση της πρωτοτυπικής σκηνής γίνεται με βάση κάποια αφηγηματικά κριτήρια που εντοπίζουμε στις αφηγήσεις των θεραπευόμενων σύμφωνα με την εργασία των I. Alexander (1988,1990) και W.T.Schultz (2003). Στο εργαστήριο, οι συμμετέχοντες θα ενημερωθούν για το πως μπορούν να αξιοποιήσουν την έννοια της πρωτοτυπικής σκηνής σαν ένα αφηγηματικό εργαλείο στην ψυχοθεραπευτική πρακτική και θα προσπαθήσουμε να την κατανοήσουμε μέσα από παραδείγματα, όπως τα έχουμε εντοπίσει σε ερευνητικές εργασίες ψυχοβιογραφίας γνωστών καλλιτεχνών (Paul Klee/ Yayoi Kusama).

ID:21129 | Επιστημικές και εκπαιδευτικές πεποιθήσεις υποψήφιων εκπαιδευτικών και η επίδρασή τους στην εκπαιδευτική πρακτική

Νατάσσα Κυριακοπούλου,[1], Ειρήνη Σκοπελίτη[2]
[1] Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κατά την πανεπιστημιακή εκπαίδευση οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί (ΥΕ) διδάσκονται τα πλεονεκτήματα της κονστρουκτιβιστικής μάθησης και διδασκαλίας, τα οποία και αρχικά φαίνεται να υιοθετούν. Εντούτοις, έρευνες δείχνουν ότι συχνά διατηρούν αντικρουόμενες πεποιθήσεις για την αποτελεσματικότητα της κονστρουκτιβιστικής μάθησης και οργανώνουν την διδασκαλία τους εφαρμόζοντας πρακτικές βάσει ενός δασκαλοκεντρικού μοντέλου. Η παρούσα μελέτη διερεύνησε την υπόθεση ότι οι πεποιθήσεις των ΥΕ είναι οργανωμένες σε συστήματα πεποιθήσεων τα οποία δεν είναι συνεκτικά, αλλά συνυπάρχουν αφελείς και εκλεπτυσμένες πεποιθήσεις, γεγονός το οποίο οδηγεί σε αυτή την ασυνέπεια μεταξύ θεωρίας και πράξης. Επιπλέον στόχος της εργασίας ήταν να εξετάσει αν οι εκπαιδευτικές πεποιθήσεις των ΥΕ επηρεάζονται από το περιεχόμενο των επιστημικών τους πεποιθήσεων για τη φύση της γνώσης και τη διαδικασία του γιγνώσκειν. Τέλος, στόχευε στη διερεύνηση της υπόθεσης ότι επιστημικές και εκπαιδευτικές πεποιθήσεις των ΥΕ αλληλεπιδρούν και επηρεάζουν τις πεποιθήσεις τους για την εμπλοκή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία και τις διδακτικές επιλογές τους.
Σε 231 ΥΕ χορηγήθηκαν (α) Ερωτηματολόγιο για τις επιστημικές πεποιθήσεις τους, (β) Ερωτηματολόγιο για τις πεποιθήσεις τους σχετικά με τη μάθηση και τη διδασκαλία, (γ) Ερωτηματολόγιο για τις πεποιθήσεις τους σχετικά με τη γνωστική εμπλοκή μαθητών, και (δ) 4 Σενάρια διδασκαλίας βασισμένα στο θεωρητικό πλαίσιο ICAP, το οποίο αναφέρεται σε τέσσερις τύπους γνωστικής εμπλοκής μαθητών: αλληλεπιδραστική, κονστρουκτιβιστική, ενεργή και παθητική.
Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι α) οι επιστημικές και εκπαιδευτικές πεποιθήσεις των ΥΕ αποτελούν συστήματα πεποιθήσεων όπου συνυπάρχουν αντικρουόμενες πεποιθήσεις, β) οι επιστημικές πεποιθήσεις επηρεάζουν άμεσα και έμμεσα τις εκπαιδευτικές πεποιθήσεις, και γ) τα δύο συστήματα πεποιθήσεων προβλέπουν τις επιλογές ΥΕ στις πρακτικές διδασκαλίας. Η μετάβαση από την οπτική με επίκεντρο τον εκπαιδευτικό σε μια μαθητοκεντρική προσέγγιση φαίνεται να απαιτεί πολλαπλές αλλαγές, όπως οντολογικές, επιστημικές και αναπαραστασιακές. Τα ευρήματα θα συζητηθούν υπό το πρίσμα της προσέγγισης της θεωρίας-πλαισίου για την εννοιολογική αλλαγή και των προεκτάσεων για την επιμόρφωση των ΥΕ.

ID:21130 | Ο Ρόλος της Εργοθεραπείας και της Ψυχολογίας στην Επαγγελματική Αποκατάσταση και Ενδυνάμωση LGBTQI+ Ατόμων

Μαρία Μηνά [1], Ελένη Χαλκιαδάκη[2], Ευγενία Γκιντώνη[3]
[1] Εργοθεραπεύτρια BSc, Ψυχοπαιδαγωγικό Κέντρο Παιδιού και Εφήβου «ΕΞΕΛΙΞΗ»
[2] Εργοθεραπεύτρια MSc, Κέντρο-Νοσοκομείο Ημέρας της ΑΜΚΕ «ΙΑΣΩΝ»
[3] Κλινική Ψυχολόγος-Νευροψυχολόγος PhD, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Πατρών

Εισαγωγή: Η επαγγελματική αποκατάσταση αποτελεί θεμελιώδη πτυχή της ενδυνάμωσης και κοινωνικής ενσωμάτωσης των LGBTQI+ ατόμων, τα οποία συχνά αντιμετωπίζουν κοινωνικά, οικονομικά και ψυχολογικά εμπόδια. Η Εργοθεραπεία, σε συνδυασμό με την Ψυχολογία, μπορεί να προσφέρει ολοκληρωμένες λύσεις, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής και διευκολύνοντας την εργασιακή ένταξη μέσω της λειτουργικής αποκατάστασης, της ψυχολογικής υποστήριξης και της ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης. Η εργασία εξετάζει τον ρόλο της Εργοθεραπείας και της Ψυχολογίας στην επαγγελματική αποκατάσταση LGBTQI+ ατόμων, εστιάζοντας στις ειδικές τους ανάγκες, τις βέλτιστες πρακτικές και την εφαρμογή gender-affirming προσεγγίσεων.
Μεθοδολογία: Πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση μελετών (2010-2024) από βάσεις δεδομένων όπως PubMed, Scopus, και CINAHL, χρησιμοποιώντας όρους όπως «occupational therapy,» «LGBTQI+ workplace integration,» και «psychological support for LGBTQI+.»
Αποτελέσματα: Η συνδυαστική προσέγγιση Εργοθεραπείας και Ψυχολογίας προάγει την ένταξη LGBTQI+ ατόμων στο εργασιακό περιβάλλον. Η Εργοθεραπεία προσαρμόζει το περιβάλλον εργασίας και εκπαιδεύει εργοδότες στη συμπεριληπτική επικοινωνία, ενώ η Ψυχολογία ενισχύει την ανθεκτικότητα, μειώνει το άγχος και καταπολεμά το κοινωνικό στίγμα. Ωστόσο, εντοπίζονται κενά στη βιβλιογραφία σχετικά με την πολιτισμική εφαρμογή και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων.
Συμπεράσματα: Η συνεργασία Εργοθεραπείας και Ψυχολογίας συμβάλλει καθοριστικά στην επαγγελματική αποκατάσταση LGBTQI+ ατόμων, προωθώντας τη συμπερίληψη και την ψυχοκοινωνική ευημερία. Μελλοντικές έρευνες πρέπει να εστιάσουν σε πολιτισμικές διαφοροποιήσεις και στην ανάπτυξη εργαλείων αξιολόγησης της συνολικής αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων.

ID:21131 | Διαφοροποίηση ανθρώπινων και υπερβατικών οντοτήτων από παιδιά 4-12 ετών: Αναπτυξιακές αλλαγές και η επίδραση της κοινωνικής και θρησκευτικής μάθησης

Ειρήνη Σκοπελίτη[1], Αικατερίνη Παρίση[2], Ουρανία Βγενοπούλου[2], Νατάσσα Κυριακοπούλου[3]

[1] Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

[2] Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Πατρών

[3] Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Έρευνες στο χώρο της αναπτυξιακής ψυχολογίας μελετούν αλλαγές στην κατανόηση των παιδιών για τις υπερβατικές/θρησκευτικές οντότητες, οι οποίες παραβιάζουν φυσικούς νόμους, και υποστηρίζουν ότι πολιτισμικοί και οικογενειακοί παράγοντες διαμορφώνουν τον τρόπο που τα παιδιά διαφοροποιούν ανθρώπινες από υπερβατικές οντότητες. Η παρούσα μελέτη διερευνά τις διαφοροποιήσεις των παιδιών ανάμεσα σε ανθρώπινες-υπερβατικές οντότητες, αναδεικνύοντας συγκεκριμένα τις διαφοροποιήσεις τους σε πέντε τομείς ιδιοτήτων: φυσικό, βιολογικό, γνωστικό, συναισθηματικό και κοινωνικό.

Αναμέναμε αναπτυξιακές αλλαγές στη διάκριση ανθρώπινων-υπερβατικών οντοτήτων με τα μικρότερα παιδιά να αποδίδουν περισσότερες ανθρώπινες ιδιότητες σε θρησκευτικές οντότητες, ενώ με την ηλικία να αυξάνεται η απόδοση υπερβατικών ιδιοτήτων. Υποθέσαμε ότι η διάκριση υπερβατικών-ανθρώπινων οντοτήτων θα ποικίλλει ανά τομέα, και ότι θα συνυπάρχουν αντικρουόμενες πεποιθήσεις για την ύπαρξη φυσικών και υπερβατικών ιδιοτήτων στις υπερβατικές οντότητες. Τέλος, εξετάσαμε αν οι διαδικασίες κοινωνικής μάθησης και οι θρησκευτικές πρακτικές των γονέων επηρεάζουν τη διαμόρφωση των πεποιθήσεων των παιδιών για τις υπερβατικές οντότητες.

Σε 98 Χριστιανούς Ορθόδοξους μαθητές, 4-12 ετών, ζητήθηκε να αποδώσουν ανθρώπινες ή υπερβατικές ιδιότητες σε 3 οντότητες: άνθρωπο, Θεό, Χριστό. Οι γονείς συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο για τις δημόσιες και ιδιωτικές θρησκευτικές τους πρακτικές, προκειμένου να διερευνηθεί η επίδραση αυτών στις πεποιθήσεις των παιδιών.

Τα ευρήματα έδειξαν ότι τα παιδιά 4-8 ετών απέδωσαν ανθρώπινες ιδιότητες στις υπερβατικές οντότητες, ειδικά στον φυσικό και βιολογικό τομέα, ενώ τα παιδιά 9-12 ετών απέδωσαν περισσότερες υπερβατικές ιδιότητες. Εντούτοις, σε ορισμένους τομείς ιδιοτήτων, όπως τον συναισθηματικό και τον κοινωνικό, ακόμη και μεγαλύτερα παιδιά απέδωσαν ανθρώπινους περιορισμούς σε υπερβατικές οντότητες. Αναλύσεις παλινδρόμησης έδειξαν ότι η ηλικία του παιδιού και η συμμετοχή των γονέων σε ιδιωτικές θρησκευτικές πρακτικές (π.χ. καθημερινή προσευχή) προέβλεπαν σημαντικά τη διαφοροποίηση των πεποιθήσεων των παιδιών για τις διαφορετικές οντότητες. Η έρευνα αναδεικνύει το ρόλο της αναπτυξιακής αλλαγής και της κοινωνικής επιρροής στη διαμόρφωση της κατανόησης θρησκευτικών/υπερβατικών εννοιών από τα παιδιά, συνεισφέροντας στην κατανόηση της γνωστικής ανάπτυξης και πολιτισμικής μετάδοσης.

ID:21132 | Ο ρόλος του βαθμού θρησκευτικότητας στη συνύπαρξη φυσικών και υπερφυσικών εξηγήσεων παιδιών 5-12 ετών

Αικατερίνη Παρίση[1], Νατάσσα Κυριακοπούλου[2], Ειρήνη Σκοπελίτη[3], Αγγελική Νικολοπούλου[4]

[1] Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Πατρών

[2] Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

[3] Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

[4] Department of Psychology, University of Lehigh

Έρευνες στο πεδίο της γνωστικής ανάπτυξης δείχνουν ότι αρχικά τα παιδιά ερμηνεύουν φυσικά φαινόμενα μέσω υπερφυσικών εξηγήσεων. Αργότερα, αναπτύσσεται η κατανόηση των φυσικών εξηγήσεων, χωρίς όμως αυτό να συνεπάγεται απαραίτητα την αντικατάσταση των υπερφυσικών ερμηνειών από τις φυσικές. Αντιθέτως, φυσικές και υπερφυσικές εξηγήσεις συχνά συνυπάρχουν, ιδιαίτερα σε εξηγήσεις φαινόμενων όπως η προέλευση του κόσμου. Αυτό το μοτίβο συναντάται σε διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες από διαφορετικές ή και ίδιες γεωγραφικές περιοχές. Δεν έχουν πραγματοποιηθεί έρευνες που να εξετάζουν την ύπαρξη του μοτίβου σε ομοιογενείς ομάδες, όπου τα άτομα διαφέρουν ως προς τον βαθμό θρησκευτικότητας.

Η παρούσα μελέτη διερεύνησε τις φυσικές και υπερφυσικές εξηγήσεις 40 μαθητών ηλικίας 5-12 ετών ενώ συνομιλούσαν με τους γονείς. Οι οικογένειες όλες ανήκαν στον Ορθόδοξο Χριστιανισμό, αλλά διέφεραν ως προς τον βαθμό θρησκευτικότητας (υψηλή έναντι χαμηλής). Συζητήθηκαν δύο ερωτήσεις σχετικές με οντολογική γνώση (προέλευση κόσμου, θάνατος) και δύο σχετικές με την υγεία (προστασία από COVID-19, ανάρρωση από σοβαρή ασθένεια). Η γνώση των παιδιών σε οντολογικά ζητήματα βασίζεται κυρίως σε πολιτισμικές πεποιθήσεις, αλλά η γνώση για τον θάνατο μπορεί να συμπληρωθεί με εμπειρίες τελετών θανάτου. Η γνώση σε ζητήματα υγείας βασίζεται κυρίως σε προσωπική εμπειρία. Αναμέναμε και τους δύο τύπους εξηγήσεων στις οντολογικές ερωτήσεις, με την ομάδα υψηλής θρησκευτικότητας να χρησιμοποιεί περισσότερες υπερφυσικές. Επίσης, αναμέναμε περισσότερες φυσικές εξηγήσεις στις ερωτήσεις υγείας.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, στις ερωτήσεις υγείας, οι φυσικές εξηγήσεις κυριαρχούσαν ανεξαρτήτως βαθμού θρησκευτικότητας. Στις οντολογικές ερωτήσεις, τα παιδιά χαμηλής θρησκευτικότητας έδιναν κυρίως φυσικές εξηγήσεις, ενώ τα παιδιά υψηλής θρησκευτικότητας υπερφυσικές. Η συνύπαρξη φυσικών και υπερφυσικών εξηγήσεων και στις δύο ομάδες ερωτήσεων παρατηρήθηκε κυρίως σε μεγαλύτερα παιδιά από οικογένειες υψηλής θρησκευτικότητας, όπου προσφέρονταν επιπλέον εμπειρίες θρησκευτικής γνώσης (π.χ. κατηχητικό, θρησκευτικές κατασκηνώσεις). Τα ευρήματα αναδεικνύουν τη σημασία της θρησκευτικότητας στη διαμόρφωση των εξηγήσεων των παιδιών και έχουν εκπαιδευτικές προεκτάσεις, όπως η ενσωμάτωση διαφορετικών προσεγγίσεων στη διδασκαλία θεμάτων οντολογικής φύσης.

ID:21133 | Πατρική προσκόλληση και σχολικός εκφοβισμός

Χρήστος Χαρμπάτσης
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Τα τελευταία χρόνια, ο σχολικός εκφοβισμός παρουσιάζει αυξητική τάση, παρόλο που δεν αποτελεί καινούριο φαινόμενο. Αν και ο σχολικός εκφοβισμός δεν είναι πρόσφατη εξέλιξη, έχει τραβήξει το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας ιδιαίτερα τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Ο κύριος στόχος της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει αν η πατρική προσκόλληση επηρεάζει το αν άτομα με αναπηρίες, όπως τύφλωση, κώφωση και κινητικές δυσκολίες, καθώς και άτομα χωρίς αναπηρίες, υιοθετούν το ρόλο του θύτη ή του θύματος σχολικού εκφοβισμού. Παράλληλα, διερευνάται και η επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών στο δείγμα. Το δείγμα περιλαμβάνει 100 άτομα ηλικίας 10-18 ετών που διαμένουν στην Ελλάδα, εκ των οποίων 25 έχουν τύφλωση, 25 κώφωση, 25 κινητικές δυσκολίες και 25 δεν έχουν αναπηρίες. Τα ευρήματα ανέδειξαν τη σημαντική συσχέτιση μεταξύ της πατρικής προσκόλλησης και του σχολικού εκφοβισμού στις διάφορες ομάδες του δείγματος.

Λέξεις-κλειδιά: *τύφλωση, εκφοβισμός, κώφωση, κινητικές δυσκολίες, πατρική προσκόλληση*

ID:21134 | Επίδραση του σχολικού κλίματος και του άγχους στην ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών ειδικής και γενικής αγωγής

Έλλη Κουτσοκέρα[1], Ηλίας Κουρκούτας[2], Μαρία Κυπριωτάκη[3]
[1] Εκπαιδευτικός, MSc Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[2] Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[3] Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η πλειονότητα των ερευνών για το σχολικό κλίμα αφορά στη γενική εκπαίδευση (Aldridge & Fraser, 2016· Dreer, 2022· Gray et al., 2017· Sanchez et al., 2022) και δεν συσχετίζει το σχολικό κλίμα με την ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της σχέσης της ανθεκτικότητας των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ειδικής και γενικής αγωγής και του σχολικού κλίματος, καθώς και η πρόβλεψη των διαστάσεων της ανθεκτικότητας των εκπαιδευτικών από το σχολικό κλίμα και από το άγχος των εκπαιδευτικών (που πηγάζει από τους/τις μαθητές/τριες). Ως μέσο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο που περιλάμβανε την *Πολυδιάστατη Κλίμακα Ανθεκτικότητας Εκπαιδευτικού* (Mansfield & Wosnitza, 2015), *την Πολυδιάστατη Κλίμακα Σχολικού Κλίματος* (Johnson et al., 2007) και μια αυτοσχέδια *Κλίμακα για το Άγχος των Εκπαιδευτικών σε σχέση με τους/τις μαθητές/τριες* (Κουτσοκέρα & Κουρκούτας, 2022).Το δείγμα συγκροτήθηκε από 336 εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (123 εκ των οποίων ήταν Ειδικής Αγωγής).
Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν -μεταξύ άλλων- ότι το άγχος που προκαλείται από μαθητές/τριες αναδείχθηκε ως σημαντικός παράγοντας που συνδέει το σχολικό κλίμα με την ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών, αφού οι διαστάσεις της ανθεκτικότητας μπορούν να προβλεφθούν σε μεγαλύτερο βαθμό, όταν έχουν προστεθεί στην ανάλυση οι παράγοντες του σχολικού κλίματος και του άγχους. Για τους εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής τα ποσοστά πρόβλεψης σε σχέση με την επίδραση του άγχους είναι μεγαλύτερα σε τρεις (συναισθηματική, επαγγελματική και κίνητρα) από τις τέσσερις διαστάσεις της ψυχικής ανθεκτικότητας συγκριτικά με αυτά των εκπαιδευτικών γενικής αγωγής.

Λέξεις κλειδιά: *σχολικό κλίμα, ψυχική ανθεκτικότητα, παράγοντες άγχους, πολλαπλή παλινδρόμηση*

ID:21136 | Ασυμφωνία στην αξιολόγηση συναισθηματικών και συμπεριφορικών δυσκολιών μεταξύ μητέρων και εφήβων: Ο ρόλος της ψυχικής υγείας της μητέρας και της οικογενειακής λειτουργικότητας

Χρυσή Μουάτσου, Κατερίνα Μαργετάκη, Κατερίνα Κούτρα
Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η εφηβεία αποτελεί μία κρίσιμη αναπτυξιακή περίοδο για την εκδήλωση συναισθηματικών και συμπεριφορικών δυσκολιών. Στην υπάρχουσα βιβλιογραφία αναφέρονται αποκλίσεις μεταξύ γονέων και εφήβων στην εκτίμηση της ψυχικής υγείας των εφήβων, ωστόσο, οι παράγοντες που επιδρούν στην ασυμφωνία γονέων-εφήβων δεν έχουν μελετηθεί εκτενώς. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να εξετάσει τη σχέση της μητρικής ψυχικής υγείας και της οικογενειακής λειτουργικότητας με την ασυμφωνία στις αναφορές μητέρων και εφήβων σχετικά με τις συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες των εφήβων. Στη μελέτη συμμετείχαν 481 ζεύγη μητέρας-παιδιού που παρακολουθούνται διαχρονικά στο πλαίσιο της Μελέτης Ρέα και συμμετείχαν στο πρόγραμμα IntExt Trajectories στην ηλικία των 15 ετών. Οι μητέρες αξιολόγησαν τα συμπτώματα εσωτερίκευσης και εξωτερίκευσης των παιδιών τους μέσω της κλίμακας Child Behavior Checklist (CBCL/6-18), και οι έφηβοι συμπλήρωσαν την κλίμακα αυτο-αναφοράς Youth Self Report (YSR/11-18). Επιπλέον, το άγχος και τα καταθλιπτικά συμπτώματα της μητέρας, καθώς και η οικογενειακή λειτουργικότητα εκτιμήθηκαν με τις κλίμακες State-Trait Anxiety Inventory-Trait Subscale (STAI-Trait), Beck Depression Inventory-II (BDI-II) και General Functioning Subscale-Family Assessment Device (GF-FAD), αντίστοιχα. Η σχέση των παραγόντων αυτών με την ασυμφωνία μητέρας-εφήβου εξετάστηκε με τη χρήση μοντέλων πολυωνυμικής λογιστικής παλινδρόμησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι βαθμολογίες στα εργαλεία CBCL/6-18 και YSR/11-18 διέφεραν σε στατιστικά σημαντικό βαθμό. Το άγχος ως χαρακτηριστικό της προσωπικότητας της μητέρας βρέθηκε να σχετίζεται με αυξημένη ασυμφωνία στις αναφορές τόσο για τα εσωτερικευμένα όσο και για τα εξωτερικευμένα συμπτώματα. Επιπλέον, υψηλότερα επίπεδα καταθλιπτικών συμπτωμάτων των μητέρων σχετίστηκαν με αυξημένη πιθανότητα να αναφέρουν οι μητέρες περισσότερες συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες από τους εφήβους. Τέλος, η χαμηλότερη οικογενειακή λειτουργικότητα συνδέθηκε με διαφωνία συγκεκριμένα στα συμπτώματα εξωτερίκευσης. Τα ευρήματα αυτά τονίζουν ότι η ενίσχυση της ψυχικής υγείας της μητέρας και η βελτίωση της δυναμικής της οικογένειας μπορούν να συμβάλουν στην ακριβέστερη αξιολόγηση και, κατ' επέκταση, στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των συναισθηματικών και συμπεριφορικών δυσκολιών των εφήβων.

ID:21138 | Δείξε μου το χέρι σου για να σου πω με ποιο ημισφαίριο γράφεις: Διερεύνηση της σχέσης της κυριοχειρίας με την εγκεφαλική πλευρίωση κατά τη γραφή

Αναστασία-Κωνσταντίνα Παπαδοπούλου[1], Μαριέττα Παπαδάτου-Παστού[2]
[1] Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
[2] Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών & Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών

Η χρήση της κυριοχειρίας ως προβλεπτικού δείκτη για τον προσδιορισμό της εγκεφαλικής πλευρίωσης του προφορικού λόγου έχει αναδειχθεί από πλήθος μελετών, με τις περισσότερες έρευνες να επιβεβαιώνουν ότι τα ποσοστά μη τυπικής πλευρίωσης για τον προφορικό λόγο είναι αυξημένα στους αριστερόχειρες σε σχέση με τους δεξιόχειρες, ανεξαρτήτως ηλικίας. Ωστόσο, δεν είναι σαφές ποιος τρόπος μέτρησης της κυριοχειρίας δίνει καλύτερους προβλεπτικούς δείκτες. Η πλευρίωση του γραπτού λόγου έχει μελετηθεί όμως ελάχιστα ως προς την σχέση της με την κυριοχειρία. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνηθεί η σχέση της εγκεφαλικής πλευρίωσης της γραφής με διαφορετικούς τρόπους μέτρησης της κυριοχειρίας, τόσο σε ενήλικες όσο και σε παιδιά. Συμμετέχοντες ήταν 60 ενήλικες και 24 παιδιά ηλικίας 7-9 ετών. Ο προσδιορισμός της εγκεφαλικής πλευρίωσης έγινε με τη χρήση λειτουργικού διακρανιακού υπερήχου Doppler, ενώ για την εκτίμηση της κυριοχειρίας αξιοποιήθηκαν τρεις μέθοδοι: η συμπλήρωση του Ερωτηματολογίου κυριοχειρίας του Εδιμβούργου (αυτο-αναφορά προτίμησης χεριού για καθημερινές δραστηριότητες), η Δοκιμασία ποσοτικοποίησης της προτίμησης χεριών (παρατήρηση προτίμησης χεριού), και η Δοκιμασία μετακίνησης πασσάλων (επιδεξιότητα στη χρήση των χεριών). Η αξιολόγηση της συσχέτισης των δεικτών γλωσσικής πλευρίωσης και κυριοχειρίας χρησιμοποιώντας την Μπαϋεσιανή προσέγγιση, παρείχε επαρκή τεκμήρια ότι στους ενήλικες η βαθμολογία στο ερωτηματολόγιο κυριοχειρίας μπορεί να προβλέψει την εγκεφαλική πλευρίωση τόσο για την αντιγραφή γραμμάτων (BF=4.85x105) όσο και για την παραγωγή γραπτών λέξεων (BF=2.54x107), ενώ η επιδεξιότητα των χεριών τους μπορεί να προβλέψει την πλευρίωση της γλωσσικής συνιστώσας της γραφής (BF= 21.09). Αντίθετα, για τα παιδιά, προέκυψαν επαρκή τεκμήρια για την απουσία σχέσης μεταξύ της βαθμολογίας τους τόσο στο ερωτηματολόγιο (BFγλωσσική_συνιστώσα= 0.22; BFαντιγραφή= 0.273) όσο και στη δοκιμασία προτίμησης (BFαντιγραφή= 0.221; BFγλωσσική_συνιστώσα= 0.269; BFγραπτές_λέξεις= 0.273) και της πλευρίωσης για το γραπτό λόγο. Τα ευρήματα επεκτείνουν τη σχέση της κυριοχειρίας και της εγκεφαλικής πλευρίωσης και για την παραγωγή γραπτού λόγου, ενώ επισημαίνουν και τις διαφορές στο μοτίβο πλευρίωσης μεταξύ διαφορετικών ηλικιακών ομάδων.

ID:21139 | Ανάπτυξη μεθοδολογίας για την ανάπτυξη/βελτίωση των ηθικών κρίσεων στα υπολογιστικά συστήματα

Δανάη Αγγέλου
Υποψήφια Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η ανάπτυξη ηθικών αλγορίθμων αποτελεί μια αναγκαία εξέλιξη στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης (AI) λόγω της αυξανόμενης χρήσης της σε ολοένα και περισσότερες εφαρμογές στην καθημερινή ζωή αλλά και στην εργασία. Οι συνέπειες που προκύπτουν είναι τόσο θετικές όσο και αρνητικές, για αυτό και πρέπει να καθοριστεί ο βαθμός έκθεσης στις αρνητικές επιπτώσεις, όπως η παραπλάνηση, η παραβίαση του ιδιωτικού απορρήτου, τα σφάλματα, η λανθασμένη καθοδήγηση και άλλα.Ο ρόλος της ψυχολογίας είναι καθοριστικός στη διαμόρφωση αλγορίθμων που να αντανακλούν ανθρώπινες αξίες και ηθικές αρχές. Οι ψυχολογικές θεωρίες σχετικά με τη λήψη αποφάσεων, την ηθική κρίση και την ενσυναίσθηση, παρέχουν ένα επιστημονικό πλαίσιο για την ενσωμάτωση ηθικών κανόνων σε αλγοριθμικά συστήματα. Μέσω της ψυχολογίας μπορούμε να συμβάλουμε στον σχεδιασμό συστημάτων AI όπου λαμβάνουν υπόψη πολύπλοκες ηθικές αποφάσεις, με σκοπό την αποφυγή όσο το δυνατόν περισσότερο της έμφυλης και της κοινωνικής μεροληψίας στους αλγορίθμους και στην κατανόηση των κοινωνικών προτύπων, αλλά και στη σημασία της διαφάνειας στη λήψη αποφάσεων. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιαστούν στρατηγικές για τη διασφάλιση της ανθρώπινης ηθικής, όπως η συμμετοχή διαφορετικών ομάδων χρηστών στη διαδικασία σχεδιασμού, η εκπαίδευση AI σε δεδομένα που αντανακλούν ποικιλομορφία, και η χρήση ψυχολογικών δοκιμών για την αξιολόγηση της ηθικής ευαισθησίας των αλγορίθμων. Ο ρόλος της επιστήμης στην ανάπτυξη μιας δίκαιης και υπεύθυνης AI είναι κρίσιμος για τη διαμόρφωση ενός μέλλοντος που θα σέβεται τις ανθρώπινες αξίες και τις ανθρώπινες ψυχολογικές ανάγκες.

ID:21140 | Η Πρόσληψη Εθνικού Ρόλου στον Λόγο για την Ενεργειακή Ασφάλεια στον Πόλεμο της Ουκρανίας

Αθηνά Λημνιούδη, Αθανάσιος Σαμαράς
Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Η παρούσα έρευνα εργαλειοποιεί τη θεωρία των ρόλων στις Διεθνείς Σχέσεις, μια προσέγγιση η οποία αντιλαμβάνεται τις διεθνείς σχέσεις ως την αλληλεπίδραση ρόλων των κρατών. Οι ρόλοι συγκροτούνται μέσα από την αλληλεπίδραση μεταξύ της αυτο-εικόνας, των αντικειμενικών συνθηκών και των προσδοκιών ενός κράτους. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή το κράτος αλληλοεπιδρά με άλλα κράτη μέσω της πρόσληψης εθνικού ρόλου που έχει. Η πρόσληψη εθνικού ρόλου είναι η αντίληψη των πολιτικών για τους κατάλληλους προσανατολισμούς και τις λειτουργίες της κατάστασής τους προς ή μέσα στο εξωτερικό περιβάλλον (Holsti, 1970). Η έννοια περιλαμβάνει τους ορισμούς των πολιτικών: πρώτον, για τα γενικά είδη αποφάσεων, δεσμεύσεων, κανόνων και ενεργειών που είναι κατάλληλα για το κράτος τους και, δεύτερον, για τις λειτουργίες που θα πρέπει να εκτελεί το κράτος τους σε συνεχή βάση στο διεθνές σύστημα (Harnisch, 2011). Η βασική μεθοδολογική προσέγγιση στο πεδίο εξετάζει τους ρόλους των κρατών μέσα από τον θεσμικό λόγο των ηγετών των κρατών, οι οποίοι μέσα από τον λόγο αυτό εκφράζουν, πιστοποιούν και πραγματώνουν τους ρόλους (Holsti, 1970). Βασική θέση της παρούσας έρευνας είναι ότι η συνδυαστική ανάλυση της λεκτικής πραγμάτωσης της πρόσληψης εθνικών ρόλων με αυτή του στρατηγικά κινητοποιούμενου πολιτικού λόγου πειθούς δύναται να ενσωματώσει τη θεωρία των ρόλων στην έρευνα της διεθνούς πολιτικής επικοινωνίας.
Η περιπτωσιολογική μελέτη καθοδηγείται από τον διττό ρόλο της ενέργειας ως παράγοντας εθνικής ασφάλειας και ως εργαλείο άσκησης επιρροής καθώς και από τις συνέπειες της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία στον τομέα της ενέργειας σε παγκόσμιο επίπεδο. Χρησιμοποιείται η μέθοδος της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Το σώμα κειμένων έχει συγκροτηθεί από το σύνολο των εκφωνημένων ομιλιών στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών το διάστημα, από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία και μέχρι το τέλος του 2022. Στόχος είναι η συγκρότηση και αποτίμηση ενός ολοκληρωμένου ταξινομικού συστήματος εθνικών ρόλων για την υπό ανάλυση περιπτωσιολογία.

Η ερευνητική εργασία υποστηρίχτηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της «4ης Προκήρυξης ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για Υποψήφιους/ες Διδάκτορες» (Αριθμός Υποτροφίας:11187)

ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

ID:21141 | Σχετιζόμενη με τη Φωνή Ποιότητα Ζωής των Ασθενών Μετά από Ολική Λαρυγγεκτομή

Τατιάνα Πουρλιάκα[1], Εύχαρις Παναγοπούλου[1], Βασιλική Σιαφάκα[2]
[1] Τμήμα Ιατρικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Εισαγωγή: Ο καρκίνος του λάρυγγα συχνά οδηγεί σε ολική λαρυγγεκτομή, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια της φυσικής φωνής και την ανάγκη για φωνητική αποκατάσταση, επηρεάζοντας την ποιότητα ζωής (QoL) των ασθενών. Παρά τις προόδους στη θεραπεία, η ποιότητα ζωής που σχετίζεται με τη φωνή (VRQoL) μετά από ολική λαρυγγεκτομή παραμένει μια παραμελημένη πτυχή στον τομέα της αποκατάστασης. Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να καλύψει αυτό το κενό, αξιολογώντας τις επιπτώσεις της ολικής λαρυγγεκτομής στην ποιότητα ζωής που σχετίζεται με τη φωνή των ασθενών.

Μεθοδολογία: Πραγματοποιήθηκε scoping review σε διάφορες ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων – PubMed, Scopus, Embase, Cohrane Library, Google Scholar και Web of Science – χρησιμοποιώντας ένα ευρύ σύνολο λέξεων-κλειδιών για την κάλυψη μελετών που αφορούν την ολική λαρυγγεκτομή και την VRQoL. Τα άρθρα επιλέχθηκαν βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων ένταξης και αποκλεισμού.

Αποτελέσματα: Επιλέχθηκαν συνολικά έντεκα μελέτες για να απαντήσουν στο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας έρευνας. Η ανασκόπηση έδειξε πως η ολική λαρυγγεκτομή επηρεάζει σημαντικά την ποιότητα ζωής των ασθενών. Συνήθη προβλήματα που εντοπίστηκαν είναι οι δυσκολίες επικοινωνίας σε θορυβώδη περιβάλλοντα, ο επηρεασμός των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, το άγχος για την κατανόηση από άλλους και οι φυσικές δυσκολίες που σχετίζονται με την παραγωγή φωνής. Οι ασθενείς ανέφεραν μειώσεις στη κοινωνικο-συναισθηματική λειτουργικότητα και αντιμετώπισαν προκλήσεις σε φυσικές δραστηριότητες που απαιτούν χρήση της φωνής.

Συμπεράσματα: Η παρούσα έρευνα υπογραμμίζει τη βαθιά επίδραση της ολικής λαρυγγεκτομής στην ποιότητα ζωής που σχετίζεται με τη φωνή των ασθενών. Παρά τις προόδους στις χειρουργικές τεχνικές και τις μεθόδους αποκατάστασης, οι ασθενείς συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες στην επικοινωνία και την κοινωνική ενσωμάτωση, που αποτελούν βασικά στοιχεία της συνολικής τους ευημερίας. Οι σταθερά χαμηλές βαθμολογίες σε διάφορα εργαλεία αξιολόγησης αναδεικνύουν την ανάγκη για ενισχυμένη υποστηρικτική φροντίδα και καινοτόμες στρατηγικές αποκατάστασης προσαρμοσμένες στις ειδικές ανάγκες αυτού του πληθυσμού.

ID:21142 | Διερεύνηση νευρωνικών δεικτών επεισοδιακής μνήμης μέσω EEG και ο ρόλος της αυτοαναφερόμενης ποιότητας ύπνου στη πρώιμη ανίχνευση κινδύνου για νόσο Alzheimer

Αλίκη Παλιούρα

Η νόσος Alzheimer (AD) χαρακτηρίζεται από νευροπαθολογικές αλλαγές που μπορούν να ανιχνευθούν χρόνια πριν την εμφάνιση γνωστικής έκπτωσης. Παρότι οι δομικοί βιοδείκτες όπως η ανίχνευση αμυλοειδούς και tau μέσω νευροαπεικονιστικών τεχνικών είναι διαγνωστικά χρήσιμοι, περιορίζονται λόγω του υψηλού κόστους και της επεμβατικότητάς τους. Η Ταχεία Περιοδική Οπτική Διέγερση (Fast Periodic Visual Stimulation - FPVS), μία μη επεμβατική μέθοδος Ηλεκτροεγκεφαλογραφίας (ΗΕΓ), έχει αναδειχθεί ως πολλά υποσχόμενο εργαλείο για την ανίχνευση γνωστικών διεργασιών και της πρώιμης ανίχνευσης λεπτών γνωστικών αλλαγών μέσω νευρωνικών αποκρίσεων σε σπάνια ερεθίσματα.
Η παρούσα μελέτη διερεύνησε τη δυνατότητα χρησιμότητας της FPVS ως διαγνωστικό μέσο πρώιμου κινδύνου Alzheimer, εστιάζοντας στις νευρωνικές και συμπεριφορικές αντιδράσεις σε τρεις δοκιμασίες επεισοδιακής μνήμης: αναγνώριση αντικειμένων, διαχωρισμός προτύπων και αναγνώριση σκηνών, και διερευνήθηκε η σύνδεση τους με την αυτοαναφερόμενη ποιότητα ύπνου και τα κύματα θήτα, παράγοντες που σχετίζονται με νευροεκφυλιστικές διεργασίες. Σε δείγμα 20 συμμετεχόντων, οι ισχυρότερες νευρωνικές αποκρίσεις παρατηρήθηκαν στην αναγνώριση αντικειμένων, ιδιαίτερα στις ινιακές και βρεγματικές περιοχές του εγκεφάλου. Οι αποκρίσεις στον διαχωρισμό προτύπων ήταν πιο αδύναμες, ενώ τα αποτελέσματα στην αναγνώριση σκηνών ήταν μικτά.
Η ανάλυση έδειξε ότι η ένταση της νευρωνικής απόκρισης δεν σχετίζεται με τη συμπεριφορική απόδοση, ενώ οι θήτα κυματισμοί, παρά τον ρόλο τους στην επεισοδιακή μνήμη, δεν εμφάνισαν μεταβολές κατά την αναγνώριση ερεθισμάτων. Η αυτοαναφερόμενη ποιότητα ύπνου, που έχει συνδεθεί με νευροεκφυλιστικές διεργασίες, δεν είχε σημαντική επίδραση στις συμπεριφορικές ή νευρωνικές αποκρίσεις, απορρίπτωντας την ερευνητική υπόθεση.
Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη δυνητική αξία της μεθόδου FPVS και του ΗΕΓ για την πρώιμη ανίχνευση λεπτών νευρωνικών αλλαγών που σχετίζονται με τον κίνδυνο AD, προσφέροντας μία ταχεία, αξιόπιστη και χαμηλού κόστους προσέγγιση, ενώ αναδεικνύουν την ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης της επίδρασης της ποιότητας ύπνου και των κυμάτων θητα στις νευρωνικές διεργασίες. Αν επιβεβαιωθεί η αποτελεσματικότητα της, η FPVS θα μπορούσε να αποτελέσει ένα ισχυρό εργαλείο για την πρώιμη διάγνωση και παρακολούθηση της νόσου Alzheimer.

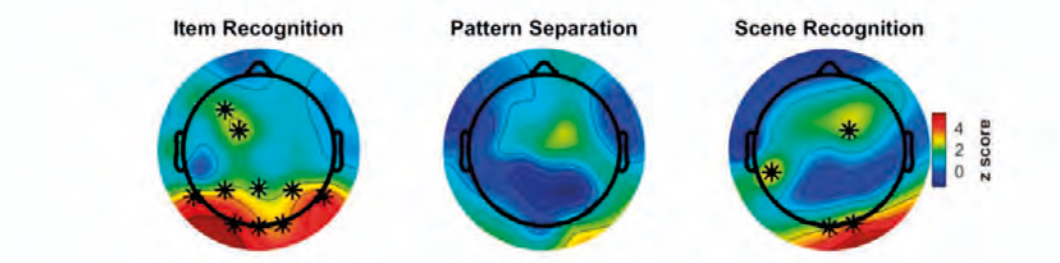

Figure 4. Head maps showing z-scores of oddball responses across the three tasks. Warmer colours represent higher z-scores and stronger neural activity in response to oddball stimuli. Asterisks indicate significant electrodes where z-scores deviate from the mean.

ID:21143 | Η πνευματική και ψυχολογική διάσταση του τελετουργικού: θεωρητικές προεκτάσεις και δυνητικές θεραπευτικές και εκπαιδευτικές εφαρμογές από τη σαμάνικη παράδοση των Άνδεων και την «εργασία που επανασυνδέει» της Joanna Macy

Σεβαστή Χονδρού
ΑΣΠΑΙΤΕ

Μολονότι το τελετουργικό (ritual) έχει βαθιά και ιστορική επίδραση στον ψυχισμό των συμμετεχόντων, σπάνια αξιοποιείται ως εργαλείο στην ατομική και ομαδική θεραπεία, ενώ επιστημονικά έχει απασχολήσει διαφορετικούς κλάδους της ψυχολογίας, μόλις τα τελευταία 15-20 περίπου χρόνια.
Στο πρώτο μέρος του άρθρου, θα γίνει σύντομη βιβλιογραφική επισκόπηση των ψυχολογικών διαστάσεων του τελετουργικού. Στη συνέχεια, η ανάλυση θα εστιάσει στην πνευματική του διάσταση και τη λειτουργία του ως α) μέσο νοηματοδότησης και αναπλαισίωσης της εμπειρίας των συμμετεχόντων, β) εργαλείο ενδυνάμωσης και κινητοποίησής τους, και γ) όχημα απελευθέρωσης καταπιεσμένων συναισθημάτων.
Το τελετουργικό πραγματοποιείται ατομικά ή σε ομάδα, με ή χωρίς συντονιστή.
Ένα κρίσιμο ερώτημα που δεν έχει μελετηθεί επαρκώς στην υπάρχουσα βιβλιογραφία είναι πώς μπορεί το τελετουργικό να αποτελέσει στοιχείο της θεραπευτικής διεργασίας. Τι προϋποθέσεις γεννιούνται για το θεραπευτή και τη θεραπευτική διαδικασία;
Πώς επηρεάζεται η σχέση θεραπευόμενου-θεραπευτή μέσα από το τελετουργικό και πώς θα μπορούσε η θεωρία για τον πληγωμένο θεραπευτή, να φωτίσει τη ματιά μας;
Στο δεύτερο μέρος του άρθρου, θα εξεταστούν οι θεωρητικές επεκτάσεις και δυνητικές πρακτικές εφαρμογές στη σύγχρονη θεραπευτική και εκπαιδευτική πρακτική, α) των τελετουργικών της σαμάνικης παράδοσης των Άνδεων, όπως έχουν διαδοθεί στο δυτικό κόσμο από τον ιατρικό ανθρωπολόγο Alberto Villoldo και β) της «Εργασίας που επανασυνδέει» (The work that reconnects), το σπουδαίο σύστημα ατομικής και συλλογικής αλλαγής, της Joanna Macy. Ποια κοινά μοτίβα παρατηρούνται πίσω από αυτά τα δύο συστήματα; Μέσα από ποιες ψυχολογικές θεωρίες μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν τα ανωτέρω τελετουργικά; Τι καινούριο προσθέτει η εν λόγω μελέτη στο υπάρχον σώμα της γνώσης, γύρω από τις ψυχολογικές διαστάσεις του τελετουργικού;
Μέσα από την προτεινόμενη εργασία, πρόθεση είναι να φανερωθούν γέφυρες προς τα στοιχεία εκείνα της ολότητας του ανθρώπινου ψυχισμού που συχνά εκφεύγουν της θεραπευτικής διαδικασίας, καταδεικνύοντας μάλιστα συγκεκριμένα πεδία και παραδείγματα εφαρμογής, καθώς και να φωτιστούν σημαντικές θεωρητικές πτυχές του τελετουργικού.

ID:21144 | Μελέτη ψυχολογικών παραγόντων σε άτομα με και χωρίς πολλαπλή σκλήρυνση

Σοφία Σαγνού[1], Ελένη Βούσουρα[1], Παναγιώτα Μπαλή[2], Βασιλική Ευσταθίου[1]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[2] Β' Ψυχιατρική Κλινική, ΠΓΝ «Αττικόν», Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η πολλαπλή σκλήρυνση είναι μία από τις πιο συχνά εμφανιζόμενες νευροεκφυλιστικές διαταραχές αυτοανοσίας και ο αντίκτυπός της είναι ιδιαίτερα σημαντικός στη σωματική και ψυχική υγεία των ασθενών. Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η σύγκριση μεταξύ ατόμων με και χωρίς πολλαπλή σκλήρυνση ως προς σημαντικούς ψυχολογικούς παράγοντες, όπως το άγχος, η κατάθλιψη, η αυτοεικόνα και το αίσθημα κοινωνικής απομόνωσης. Στην παρούσα μελέτη συμμετείχαν 68 άτομα με και χωρίς πολλαπλή σκλήρυνση τα οποία συμπλήρωσαν ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο που αποσκοπούσε στη συλλογή κοινωνικο-δημογραφικών τους στοιχείων, τη "Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS)" για την εκτίμηση του άγχους και της κατάθλιψης, τη "Body Appreciation Scale – 2 (BAS-2)" για την εκτίμηση της αντιλαμβανόμενης εικόνας σώματος και την "UCLA Loneliness Scale" για την εκτίμηση της αίσθησης κοινωνικής απομόνωσης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα δεν βρέθηκαν στατιστικώς σημαντικές διαφορές μεταξύ των ατόμων με πολλαπλή σκλήρυνση και της ομάδας ελέγχου ως προς τους μελετούμενους ψυχολογικούς παράγοντες. Επιπλέον, βρέθηκε αρνητική συσχέτιση τόσο στην ομάδα των ασθενών όσο και την ομάδα ελέγχου ανάμεσα στην εικόνα σώματος και την κοινωνική απομόνωση, υποδηλώνοντας ότι όσο πιο αρνητική είναι η αυτοεικόνα τόσο αυξάνεται το αίσθημα μοναξιάς και αντιστρόφως. Τέλος, η ηλικία έναρξης της νόσου στους ασθενείς δεν φάνηκε να σχετίζεται με τους υπό μελέτη παράγοντες. Τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας αναδεικνύουν τη σημασία παροχής απαρτιωμένης σωματικής και ψυχικής φροντίδας. Μελλοντικές έρευνες απαιτούν πιθανόν μεγαλύτερα δείγματα, ώστε να κατανοηθεί καλύτερα ο ρόλος των ψυχολογικών παραγόντων στα άτομα με πολλαπλή σκλήρυνση.

ID:21146 | Η θετική διαπαιδαγώγηση στην εκπαίδευση (Η περίπτωση του Δημοτικού)

Ελένη Τσικαλάκη
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Για ποιον λόγο πάμε στο σχολείο; Πού θα μας χρειαστούν όλες αυτές οι γνώσεις; Είναι η μάθηση «ταλέντο»; Τα παραπάνω ερωτήματα φαίνεται να προβληματίζουν ολοένα και περισσότερο την επιστημονική κοινότητα, ωστόσο δεν φαίνεται να προβληματίζουν την εκπαιδευτική κοινότητα που φαίνεται να αγνοεί την έννοια της θετικής διαπαιδαγώγησης ή συνειδητά να μην την επιλέγει. Η θετική διαπαιδαγώγηση παρόλο που έχει τις ρίζες της στην «Πολιτεία» του Πλάτωνα και στον Διαφωτισμό και ορίστηκε επίσημα στις αρχές του 20ού αιώνα από τους Alfred Adler και Rudolf Dreikus (Nelsen, Lott and Glenn, 2007), φαίνεται να αποτελεί έννοια άγνωστη ή δύσχρηστη στις μέρες μας από τους εκπαιδευτικούς, με τον συμπεριφορισμό που θέλει τη μάθηση να είναι αποτέλεσμα επιβραβεύσεων και τιμωριών να είναι η πιο διαδεδομένη εκπαιδευτική προσέγγιση. Πιο συγκεκριμένα, η μάθηση φαίνεται να αντιμετωπίζεται από εκπαιδευτικούς, γονείς και συνεπώς και μαθητές ως αντικείμενο ανταγωνισμού και ως εργαλείο κατάκτησης κάποιου βαθμού, επαίνου, δώρου, διπλώματος και αναγνώρισης ή αποφυγής κάποιας ποινής ή απαξίωσης. Αρκετές είναι συνεπώς οι περιπτώσεις μαθητών που δηλώνουν ότι μάθηση είναι να ακούω την δασκάλα μου και να έχω καλούς βαθμούς για να χαίρονται οι γονείς μου (Τσικαλάκη, 2022). Πολλοί εκπαιδευτικοί δε, ισχυρίζονται ότι ο συμπεριφορισμός είναι η μόνη παιδαγωγική προσέγγιση που μπορεί να προετοιμάσει τα παιδιά για το μέλλον και αυτός είναι ο λόγος που την επιλέγουν και ότι το να μαθαίνει κάποιος είναι ένα ταλέντο που κάποιοι έχουν ενώ κάποιοι όχι (Tsikalaki and Misailidou, 2018). Ο συμπεριφορισμός όμως τελικά προετοιμάζει τα παιδιά για ένα αναμφησβήτητα σκληρό μέλλον ή μήπως στην πραγματικότητα δημιουργεί ή/και διαιωνίζει μία σκληρή πραγματικότητα; Ο συμπεριφορισμός πού βασίστηκε και τι αποτελέσματα φαίνεται να έχει σε βάθος χρόνου στην ψυχοσύνθεση των ατόμων αλλά και της κοινωνίας ολόκληρης; Μπορεί η θετική διαπαιδαγώγηση να εφαρμοστεί στο σχολείο;

Λέξεις κλειδιά: *θετική διαπαιδαγώγηση, συμπεριφορισμός, εκπαίδευση*

ID:21147 | Μορφές Ευαλωτότητας στη Ναρκισσιστική Διαταραχή Προσωπικότητας (ΝΔΠ)

Daniel J. Pledger[1], Mark Hardaker [1], Ηλίας Τσακανίκος[2]
[1] *Department of Psychosis Studies, King's College London, London, UK*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Μελετήσαμε τον τρόπο με τον οποίο εκδηλώνεται η ευαλωτότητα σε άτομα με Ναρκισσιστική Διαταραχή Προσωπικότητας (ΝΔΠ), χρησιμοποιώντας μία συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας από 37 μελέτες που επιλέχθηκαν από 2.500 δημοσίευσεις στις βάσεις δεδομένων PubMed, EMBASE, PsycINFO και Web of Science. Η μεθοδολογία περιλάμβανε αυστηρά κριτήρια ένταξης που απαιτούσαν διάγνωση ΝΔΠ βάσει του DSM, ενώ επέτρεπαν ποικίλα ερευνητικά σχέδια, όπως μελέτες περίπτωσης, αποκλείοντας όμως διαγνώσεις που βασίζονταν σε αυτοαναφορές, ώστε να διασφαλιστεί η αξιοπιστία.

Μεθοδολογία: Η ανασκόπηση ανέλυσε μελέτες για χαρακτηριστικά ευαλωτότητας που συνδέονται με τη ΝΔΠ, όπως η υπερευαισθησία, η ντροπή, η τελειομανία, η χαμηλή αυτοεκτίμηση, η κατάθλιψη, το άγχος και η συναισθηματική απορρύθμιση. Εξετάστηκαν τόσο άμεσοι όσο και έμμεσοι δείκτες ευαλωτότητας, διεργασίες ψυχοθεραπείας και διαχρονικές παρατηρήσεις σε μελέτες περίπτωσης. Ορισμένες μελέτες χρησιμοποίησαν εργαλεία όπως η Δομημένη Κλινική Συνέντευξη για το DSM (SCID), ενώ άλλες χρησιμοποίησαν ψυχολογικές κλίμακες, όπως η Πολυδιάστατη Κλίμακα Τελειομανίας και ο Δείκτης Σοβαρότητας Γενικών Συμπτωμάτων.

Αποτελέσματα: Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι ασθενείς με ΝΔΠ παρουσίαζαν ποικίλες ευαλωτότητες, συχνά επεισοδιακά ή κατά τη διάρκεια της θεραπείας. Βασικές εκδηλώσεις περιλάμβαναν υπερευαισθησία στην κριτική, τελειομανία, δυσπιστία, κοινωνική απόσυρση και χαμηλή ή ασταθή αυτοεκτίμηση. Η κατάθλιψη και η ντροπή συσχετίστηκαν συχνά, με τα καταθλιπτικά συμπτώματα στη ΝΔΠ να χαρακτηρίζονται από αίσθημα κενότητας και ματαιότητας, αντί για ενοχή ή σωματικά συμπτώματα που παρατηρούνται σε καταθλιπτικές διαταραχές. Οι μελέτες τόνισαν τη διμερή δυναμική μεταξύ μεγαλοπρεπών και ευάλωτων καταστάσεων στη ΝΔΠ, με τύπο προσκόλλησης που ταλαντεύεται μεταξύ απορριπτικής και προσηλωμένης.

Συμπεράσματα: Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της αντιμετώπισης της ναρκισσιστικής ευαλωτότητας για τη βελτίωση της δέσμευσης στη ψυχοθεραπεία. Εξατομικευμένες παρεμβάσεις που στοχεύουν στη ντροπή, τον τελειομανία και άλλες ευαλωτότητες ενδέχεται να ενισχύσουν την ψυχοθεραπεία στα άτομα με ΝΔΠ.

ID:21148 | Προκλήσεις και Διακρίσεις στην Πρόσβαση Ελλήνων Ανδρών που έχουν Σεξουαλικές Σχέσεις με Άνδρες στο Σύστημα Υγείας: Ποιότητα Φροντίδας, Αποκάλυψη Σεξουαλικού Προσανατολισμού και Στίγμα

Δημήτρης Δ. Βλαστός
Εργαστήριο Πειραματικής και Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, SCG - Επιστημονικό Κολλέγιο Ελλάδος σε Συνεργασία με το Κρατικό Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τις εμπειρίες Ελλήνων Ανδρών που Έχουν Σεξουαλικές Σχέσεις με Άνδρες στο ελληνικό σύστημα υγείας, εστιάζοντας στο στίγμα, τις διακρίσεις και τη δυναμική της αποκάλυψης του σεξουαλικού προσανατολισμού στους επαγγελματίες υγείας. Χρησιμοποιώντας την Ερμηνευτική Φαινομενολογική Ανάλυση (Interpretative Phenomenological Analysis), αναλύθηκαν τα αφηγήματα δέκα συμμετεχόντων, αποκαλύπτοντας τρεις βασικές θεματικές: α) πρότυπα και σημασία της αποκάλυψης του σεξουαλικού προσανατολισμού, β) εμπειρίες αντιλαμβανόμενου στίγματος και/ή διάκρισης, καθώς και γ) διαφορές μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα υγείας. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για πολιτικές και πρακτικές που προάγουν την ισότητα, τη διαφορετικότητα και τη συμπερίληψη στο ελληνικό σύστημα υγείας, ενώ παράλληλα αναδεικνύουν τις υπάρχουσες ανισότητες και τα εμπόδια πρόσβασης στη φροντίδα υγείας για την εν λόγω ομάδα.

ID:21149 | Σωματική και ψυχική υγεία ατόμων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό: Μια εκτεταμένη διαχρονική μελέτη στο Ηνωμένο Βασίλειο

Sokratis Dinos[1], George Ploubidis[2], Ηλίας Τσακανίκος[3]
[1] *National Centre for Social Research, UK*
[2] *Social Research Institute, University College London, London, UK*
[3] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Αναλύσαμε δεδομένα από το 1970 British Cohort Survey (BCS70) ώστε να διερευνήσουμε τις ανισότητες στην υγεία με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Από τους 9.841 συμμετέχοντες, το 2,6% αυτοπροσδιορίστηκε ως λεσβίες, ομοφυλόφιλοι ή αμφιφυλόφιλοι (ΛΟΑ).

Μεθοδολογία: Εξετάστηκαν αποτελέσματα υγείας συμπεριλαμβανομένων σωματικών και ψυχικών προβλημάτων, με χρήση λογιστικής παλινδρόμησης για τον υπολογισμό των λόγων των πιθανοτήτων (OR), προσαρμοσμένων για το φύλο, την εκπαίδευση και την κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Τα σωματικά προβλήματα υγείας περιλάμβαναν 18 συγκεκριμένες καταστάσεις, ενώ τα ψυχικά προβλήματα αξιολογήθηκαν με βάση τις επισκέψεις σε γιατρούς για κατάθλιψη, άγχος, φοβίες και παραισθήσεις. Πραγματοποιήθηκαν ξεχωριστές αναλύσεις με βάση το φύλο για την εξέταση της αλληλεπίδρασης μεταξύ σεξουαλικού προσανατολισμού και υγείας.

Αποτελέσματα: Σωματική Υγεία: Τα ΛΟΑ άτομα είχαν σημαντικά αυξημένες πιθανότητες να αναφέρουν χρόνιες παθήσεις (OR=1,75; 95% CI=1,32–2,32) σε σύγκριση με τους ετεροφυλόφιλους. Οι λεσβίες και οι αμφιφυλόφιλες γυναίκες εμφάνισαν αυξημένο κίνδυνο για άσθμα (OR=2,04) και προβλήματα ακοής (OR=3,41). Οι ομοφυλόφιλοι και οι αμφιφυλόφιλοι άνδρες είχαν μεγαλύτερη πιθανότητα να αναφέρουν δερματολογικά προβλήματα (OR=2,22) και γαστρεντερικά προβλήματα (OR=2,37). Το σύνδρομο χρόνιας κόπωσης ήταν επίσης ιδιαίτερα συχνό (OR=2,9). Τα ΛΟΑ άτομα είχαν πάνω από διπλάσιες πιθανότητες να αναφέρουν κατάθλιψη (OR=2,15) και φοβίες (OR=2,19) και επταπλάσιες πιθανότητες για παραισθήσεις (OR=7,6). Οι λεσβίες και οι αμφιφυλόφιλες γυναίκες ανέφεραν συχνότερα φοβίες και παραισθήσεις, ενώ οι ομοφυλόφιλοι και οι αμφιφυλόφιλοι άνδρες παρουσίασαν υψηλότερα ποσοστά κατάθλιψης.

Συμπεράσματα: Η μελέτη αναδεικνύει σημαντικές ανισότητες στην υγεία των ατόμων LGB, συνδεδεμένες με το κοινωνικό στίγμα και το άγχος των μειονοτήτων. Τα ευρήματα τονίζουν την ανάγκη στοχευμένων παρεμβάσεων υγείας για την αντιμετώπιση των σωματικών και ψυχικών προβλημάτων.

ID:21150 | Μετάβαση στο Γυμνάσιο :Προσδοκίες μετάβασης, εμπειρίες μετάβασης, κίνητρα μάθησης, ενεργός εμπλοκή και ψυχοκοινωνική προσαρμογή

Κλεοπάτρα Μαρία Γκανούδη[1], Χριστίνα Ρούση[1], Αναστάσιος Χριστάκης[2]
[1] Παιδαγωγικό τμήμα ειδικής αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
[2] Τμήμα Νοσηλευτικής Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η μετάβαση στο Γυμνάσιο αποτελεί μία συνεχή και δυναμική διαδικασία ψυχολογικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών προσαρμογών. Αποτελεί μία περίοδο συναρπαστική, αλλά ταυτόχρονα και ανησυχητική για τους μαθητές, με την συνεχή υποστήριξη γονέων, εκπαιδευτικών και συνομηλίκων να κρίνεται απαραίτητη. Η παρούσα έρευνα στοχεύει στη μέτρηση των προσδοκιών μετάβασης, των εμπειριών μετάβασης, των κινήτρων μάθησης και της ενεργού εμπλοκής, και της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των μαθητών, στην Α' Γυμνασίου. Στην έρευνα συμμετείχαν 420 μαθητές/ριες της από οκτώ σχολικές μονάδες του Νομού Μαγνησίας συμπληρώνοντας σε έντυπη μορφή τις Κλίμακες: «*The Student Motivation and Engagement Scale-High School*», το «*The Impending Transition to Secondary School Perceived as Challenge or Threat*» και το «*The Strengths and Difficulties Questionnaire*». Επιπλέον, λήφθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις εντός της σχολικής τάξης, παρουσία εκπαιδευτικού, από 28 μαθητές/ριες τριών σχολικών μονάδων του Νομού Μαγνησίας, Τυπικής Ανάπτυξης ή με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες. Τα αποτελέσματα της έρευνας αποκάλυψαν ότι οι προσδοκίες αποτέλεσαν πρόδρομο για την ποιότητα των εμπειριών των μαθητών, με τις θετικές προσδοκίες να οδηγούν και σε θετικές εμπειρίες στο Γυμνάσιο, και το αντίστροφο. Στις συνεντεύξεις, οι μαθητές/ριες που λάμβαναν υπηρεσίες Ειδικής Αγωγής, υποστήριξαν ότι η μετάβαση στο Γυμνάσιο αποτέλεσε μία δύσκολη περίοδο γι' αυτούς, με τις δυσκολίες τους να σχετίζονται με τα σχολικά μαθήματα, την αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος, τους διαφορετικούς διδάσκοντες και την ανάπτυξη φιλικών δεσμών με τους νέους συμμαθητές τους. Στην αρχή της σχολικής χρονιάς αισθάνθηκαν έντονη μοναξιά, έχοντας τη διάθεση για απομόνωση και απόσυρση. Με το πέρασμα των μηνών, δημιούργησαν νέες φιλίες, έχοντας τη μαθησιακή ή/και ψυχοκοινωνική υποστήριξη από έναν τουλάχιστον εκπαιδευτικό. Εντοπίστηκαν, επίσης, διαφορές φύλου, με τα αγόρια να καταφέρνουν να αποκτήσουν νέους φίλους, αντιμετωπίζοντας, όμως, σημαντικές δυσκολίες τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και σε συμπεριφορικό επίπεδο. Σε αντίθεση, τα κορίτσια δεν δυσκολεύτηκαν στις ακαδημαϊκές επιδόσεις, αλλά στην κοινωνικοποίηση εντός του νέου σχολείου και την δημιουργία νέων φιλικών δεσμών.

Λέξεις-κλειδιά: *μετάβαση, προσδοκίες μετάβασης, εμπειρίες μετάβασης, ψυχοκοινωνική προσαρμογή, κίνητρα και ενεργός εμπλοκή, ποσοτική και ποιοτική προσέγγιση*

ID:21151 | Προκλήσεις στη φροντίδα ψυχικής υγείας προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα: αφηγηματική ανασκόπηση μέσα από το πρίσμα της έννοιας της αξιοπρέπειας

Μαρία Ψώινού[1], Eleni Hatzidimitriadou[2]
[1] *Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*
[2] *Faculty of Medicine, Health and Social Care, Canterbury Christ Church University*

Σε αυτή την εργασία θα διεξάγουμε επισκόπηση μελετών που έχουν εξετάσει τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας για πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα από τότε που εκτυλίχθηκε η μεταναστευτική κρίση του 2015. Στοιχεία σε βάσεις δεδομένων υγείας, ψυχικής υγείας και κοινωνικής φροντίδας θα αναζητηθούν για τον εντοπισμό σχετικών μελετών και θα πραγματοποιηθεί αφηγηματική ανασκόπηση. Η έννοια της αξιοπρέπειας και δύο σχετικά πλαίσια που αναφέρονται από τους Gallagher et al (2008) σχετικά με την αξιοπρέπεια στη φροντίδα των ηλικιωμένων, θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διερεύνηση των σχετικών μελετών.
Η πλειοψηφία των προσφύγων στην Ελλάδα αντιμετωπίζει εμπόδια κατά την πρόσβαση στο σύστημα ψυχικής περίθαλψης (Shortall et al., 2017). Αξιοσημείωτα είναι διάφορα προγράμματα που έχουν διευκολύνει την ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία (IOM 2023b) μέσω διαφορετικών διαπολιτισμικών πρωτοβουλιών, στους τομείς της στέγασης, της επαγγελματικής απασχόλησης και της εκπαίδευσης, όμως όσον αφορά τη φροντίδα ψυχικής υγείας, όταν οι πρόσφυγες καταφέρνουν τελικά να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες, συχνά λαμβάνουν ανεπαρκή υποστήριξη. Οι ΜΚΟ έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην παροχή φροντίδας στους πρόσφυγες στην Ελλάδα (Kotsiou et al., 2018) και έτσι γεφυρώνουν κάποια κενά στην περίθαλψη ψυχικής υγείας. Ωστόσο, η αργή μετάβαση προς μια πιο ενεργή κρατική συμμετοχή εγείρει ερωτήματα σχετικά με τη βιωσιμότητα αυτής της υποστήριξης και τελικά την ποιότητα της φροντίδας ψυχικής υγείας που παρέχεται σε αυτόν τον πληθυσμό.
Θα χρησιμοποιήσουμε την ταξινόμηση των παραβιάσεων της αξιοπρέπειας από τον Mann (1998) και τις απόψεις των επαγγελματιών περί αξιοπρεπούς φροντίδας (Arino-Biasco et al., 2005) όταν θα εξετάζουμε τη σχετική ερευνητική βιβλιογραφία. Τα ευρήματα της ανασκόπησης αναμένουμε να επισημάνουν τρόπους βελτίωσης των υπηρεσιών ψυχικής υγείας για τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε παρόμοια πλαίσια και αλλού στην Ευρώπη.

ID:21152 | Μεγαλοπρεπής Εαυτός και Ναρκισσιστική Αμυντικότητα: Ο ρόλος της Αρνητικής και Θετικής Αυτοεκτίμησης

Mark Hardaker[1], Ηλίας Τσακανίκος [2]
[1] *Department of Psychosis Studies , King's College London, London, UK*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η μελέτη διερεύνησε τις επιδράσεις της αυτοεπιβεβαίωσης (self-affirmation) στην αμυντική συμπεριφορά και την αυτοεκτίμηση (SE) σε άτομα με ναρκισσιστικά χαρακτηριστικά, με βάση το μοντέλο της μάσκας του ναρκισσισμού, που υποστηρίζει ότι ο μεγαλοπρεπής ναρκισσισμός κρύβει εσωτερική ευαλωτότητα

Μεθοδολογία: αξιολογήθηκαν (α) αλλαγές στην αμυντική συμπεριφορά μέσω χρόνων αντίδρασης (RTs) σε λέξεις που δηλώνουν αναξιότητα, χρησιμοποιώντας ένα πειραματικό υπόδειγμα προέγερσης (semantic priming), και (β) οι μεταβολές στις διαστάσεις της αυτοεκτίμησης μετά την αυτοεπιβεβαίωση. Οι συμμετέχοντες (N= 180) χωρίστηκαν σε δύο ομάδες: αυτοεπιβεβαιωμένους (με άσκηση αυτοεπιβεβαίωσης) και μη αυτοεπιβεβαιωμένους. Τα ναρκισσιστικά χαρακτηριστικά αξιολογήθηκαν μέσω του Narcissistic Personality Inventory (NPI) με υποκλίμακες μέτρησης Εξουσίας (Power), Επίδειξης (Exhibitionism) και Μοναδικότητας (Special). Η αυτοεκτίμηση μετρήθηκε με διπαραγοντικό μοντέλο της Κλίμακας Αυτοεκτίμησης του Rosenberg (RSES), διαχωρίζοντας σε θετική και αρνητική αυτοεκτίμηση. Οι χρόνοι αντίδρασης σε λέξεις αναξιότητας αναλύθηκαν στατιστικά για να εκτιμηθεί η αμυντική συμπεριφορά.

Αποτελέσματα: Οι αυτοεπιβεβαιωμένοι συμμετέχοντες παρουσίασαν σημαντικά υψηλότερη θετική αυτοεκτίμηση (M=10.80, SD=2.37) και χαμηλότερη αρνητική αυτοεκτίμηση (M=8.86, SD=3.17) συγκριτικά με τους μη αυτοεπιβεβαιωμένους (p<.001). Η αυτοεπιβεβαίωση μείωσε την αμυντική συμπεριφορά, εξαλείφοντας τη σύνδεση μεταξύ NPI-Special και RTs, ενώ προέκυψε νέα θετική συσχέτιση μεταξύ Μοναδικότητας και θετικής αυτοεκτίμησης. Στην αυτοεπιβεβαιωμένη ομάδα, υψηλές τιμές στην υποκλίμακα Εξουσία συσχετίστηκαν με ταχύτερο χρόνο αντίδρασης (p<.05), υποδηλώνοντας μειωμένη αμυντικότητα.

Συμπεράσματα: τα αποτελέσματα αναδεικνύουν τη δυνατότητα της αυτοεπιβεβαίωσης να μειώνει την αμυντικότητα και να ενισχύει τη θετική αυτοεκτίμηση, υποστηρίζοντας το μοντέλο της μάσκας.

ID:21153 | Μελέτη ψυχολογικών παραγόντων σε άτομα με και χωρίς ημικρανία

Όλγα Σαμαρά Χατζηαναστασίου [1], Μιχαήλ Βικελής [2], Ελένη Βούσουρα[1], Παναγιώτα Μπαλή[3], Βασιλική Ευσταθίου[1]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας , Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[2] Σύλλογος Ασθενών με Ημικρανία και Κεφαλαλγία Ελλάδος
[3] Β' Ψυχιατρική Κλινική, ΠΓΝ «Αττικόν», Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η ημικρανία είναι μία νευρολογική διαταραχή που χαρακτηρίζεται από επαναλαμβανόμενους πονοκεφάλους και επηρεάζει σημαντικά την ποιότητα ζωής των ατόμων που πλήττονται. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των διαφορών μεταξύ των ατόμων με και χωρίς ημικρανία ως προς την επιβάρυνση από τον πονοκέφαλο στην καθημερινή λειτουργικότητα σε σχέση με ψυχολογικούς παράγοντες όπως το άγχος, η κατάθλιψη, ο αρνητικός γνωστικός μηρυκασμός και η γνωστική αντανάκλαση, καθώς και η διερεύνηση των δημογραφικών, κλινικών και ψυχολογικών παραγόντων που σχετίζονται ανεξάρτητα με την κατάθλιψη στα άτομα με ημικρανία.

Το δείγμα αποτελούνταν από 506 συμμετέχοντες εκ των οποίων οι 325 αποτελούσαν την ομάδα ατόμων με ημικρανία και οι 181 την ομάδα ελέγχου. Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκε το ερωτηματολόγιο Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS, Zigmond & Snaith, 1983), το Rumination Reflection Questionnaire (RRQ, Trapnell & Campbell 1999), το Migraine Disability Assessment Score (MIDAS, Stewart et al., 1999) και ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο για την καταγραφή ορισμένων δημογραφικών στοιχείων.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, τα άτομα με ημικρανία παρουσίασαν υψηλότερα επίπεδα κατάθλιψης και μεγαλύτερη επιβάρυνση της λειτουργικότητάς τους λόγω πονοκεφάλου σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου, λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση του φύλου και της ηλικίας. Επιπλέον, τα άτομα που αντιμετώπιζαν ημικρανία συχνότερα μέσα στον μήνα εμφάνιζαν υψηλότερα επίπεδα άγχους, κατάθλιψης, αρνητικού γνωστικού μηρυκασμού και επιβάρυνσης της ημικρανίας. Σημαντικό είναι ότι ως ανεξάρτητοι επεξηγηματικοί παράγοντες της κατάθλιψης αναδείχθηκαν η επιβάρυνση από την ημικρανία, τα επίπεδα άγχους, ο αρνητικός γνωστικός μηρυκασμός και η γνωστική αντανάκλαση.

Συνεπώς η συγκεκριμένη ερευνητική προσπάθεια κατέδειξε τη σημασία διερεύνησης των ψυχολογικών παραγόντων στα άτομα με ημικρανία. Τα ευρήματα της συγκεκριμένης έρευνας ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της διεθνούς βιβλιογραφίας υποδεικνύοντας την ανάγκη για παρεμβάσεις που στοχεύουν τόσο στους φυσιολογικούς όσο και στους ψυχολογικούς παράγοντες.

ID:21154 | Στατιστική μάθηση οπτικών κατηγοριών, μέσω έμμεσων και άμεσων έργων

Παναγιώτης Λιβιτσάνος, Ελένη Ζιώρη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η οπτική στατιστική μάθηση είναι μια θεμελιώδης γνωστική λειτουργία στην οποία τα ερεθίσματα ακολουθούν υψηλότερες πιθανοτικές («στατιστικές») μεταβάσεις.
Προηγούμενες έρευνες έχουν δείξει ότι, σε συνθήκες παθητικής έκθεσης, οι συμμετέχοντες κωδικοποιούν αυθόρμητα τις στατιστικές μεταβάσεις στο υποκείμενο επίπεδο κατηγοριοποίησης. Η φύση όμως της παθητικής έκθεσης δεν επιτρέπει την αποσαφήνιση του τύπου των κατηγορικών αναπαραστάσεων που αποκτούνται κατά το έργο, καθώς και το αν αυτές σχετίζονται με τις επεισοδιακές αναμνήσεις που μένουν μετά το έργο. Τα παραπάνω ερευνητικά κενά εξετάστηκαν μέσα από ένα ενεργητικό έργο διαδοχικών αποκρίσεων (έμμεση αξιολόγηση «εντός ροής»), κατά το οποίο οι συμμετέχοντες έπρεπε να αποκριθούν μέσω δύο πλήκτρων σε κατηγορικά ερεθίσματα που ήταν οργανωμένα σε ζεύγη στο υποκείμενο και βασικό (κατηγορικό) επίπεδο. Η μνήμη των παραπάνω ζευγών, σε συνδυασμό με υποκειμενικές μετρήσεις της έκδηλης/άδηλης γνώσης τους, εξετάστηκαν μετά το έργο (άμεση αξιολόγηση «εκτός ροής»). Για να αποσαφηνιστεί το επίπεδο κατηγορικής κωδικοποίησης, οι συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια του ενεργητικού έργου εκτέθηκαν σε ένα υποσύνολο από στατιστικώς αποκλίνοντα ζεύγη στο υποκείμενο, βασικό και βασικό - κατηγορικό - κινητικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα στο έργο εντός ροής έδειξαν αυξημένη επίδοση στο δεύτερο ερέθισμα κάθε ζεύγους, υποδηλώνοντας στατιστική μάθηση. Παρατηρήθηκε επίσης παρεμβολή στα αποκλίνοντα ζεύγη, μόνο στην περίπτωση της απόκλισης των στατιστικών κανονικοτήτων στο βασικό-κατηγορικό-κινητικό επίπεδο. Η αξιολόγηση της μνήμης μετά το πείραμα έδειξε αυξημένη επίδοση και έκδηλη γνώση μόνο για τα ζεύγη στο βασικό επίπεδο. Παρόλα αυτά, η γραμμική παλινδρόμηση δεν ανέδειξε πρόβλεψη της επίδοσης του εντός-ροής έργου από την επίδοση στο εκτός - ροής έργο, υποδηλώνοντας μερικώς διαφορετικούς μηχανισμούς στα δύο έργα. Σε αντίθεση λοιπόν με προηγούμενα αποτελέσματα έργων παθητικής έκθεσης, οι συμμετέχοντες κωδικοποίησαν τα ζεύγη σε ένα βασικό-κατηγορικό επίπεδο και η μάθηση ήταν κατά βάση έκδηλη. Ωστόσο, φαίνεται ότι οι διεργασίες κατά τη διάρκεια του ενεργητικού έργου βασίζονται περισσότερο σε έναν βασικό-κατηγορικό-κινητικό κώδικα που δεν σχετίζεται με την έκδηλη κατηγορική γνώση που παραμένει μετά το έργο.

ID:21155 | Επαγγελματική Εξουθένωση Εκπαιδευτικών και Στυλ Ηγεσίας: Μία σχέση υπό διερεύνηση

Σοφία Γιαννάκη[1], Πηνελόπη Κεραμίδα[1], Καλλιόπη Εικοσπεντάκη[2]
[1] *Μητροπολιτικό Κολλέγιο, University of East London*
[2] *Μητροπολιτικό Κολλέγιο & Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*

Ο στόχος του ευρύτερου ερευνητικού έργου, τμήμα του οποίου παρουσιάζεται, είναι να εξετάσει την επαγγελματική εξουθένωση (burnout) στους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, εστιάζοντας στην κατανόηση, πρόληψη και παρέμβαση για τη μείωση αυτού του φαινομένου, ιδιαίτερα μετά τις πρόσφατες αλλαγές που έχουν συμβεί στον τομέα της εκπαίδευσης.
Η πρώτη έρευνα επικεντρώνεται στη σχέση μεταξύ των ηγετικών στυλ των διευθυντών/ριών των σχολικών μονάδων και της επαγγελματικής εξουθένωσης των εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα, εξετάζονται δύο κύρια στυλ ηγεσίας: το συναλλακτικό και το μετασχηματιστικό. Η έρευνα διερευνά τον βαθμό στον οποίο αυτά τα ηγετικά στυλ επηρεάζουν την εμπειρία των εκπαιδευτικών σχετικά με την επαγγελματική εξουθένωση και αν αυτά τα στυλ ενδέχεται να εντείνουν ή να μειώσουν τα επίπεδα εξουθένωσης.
Οι ερευνητικές υποθέσεις επικεντρώνονται στη συσχέτιση αυτών των ηγετικών στυλ με τα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής εξουθένωσης, όπως η συναισθηματική εξάντληση, η αποσύνδεση από τους μαθητές και η μειωμένη αίσθηση επαγγελματικής ικανοποίησης.
Στην δεύτερη έρευνα ελέγχεται η δυνατότητα των διευθυντών των σχολικών μονάδων να αντιμετωπίσουν την επαγγελματική εξουθένωση των εκπαιδευτικών των μονάδων τους με την δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος διδασκαλίας και μάθησης και με την έμπρακτη βελτίωση του κλίματος.
Οι συμμετέχοντες/ουσες της παρούσας έρευνας, 160 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και 10 διευθυντές απάντησαν σε ένα σύνθετο ερωτηματολόγιο, που περιελάβανε την ελληνική μετάφραση της κλίμακας Multifactor Leadership Questionnaire (MLQ) των Avolio και Bass (2004) για τα στυλ ηγεσίας καθώς και το ερωτηματολόγιο της επαγγελματικής εξουθένωσης της Maslach (MBI) - Maslach & Jackson (1986), ενώ πραγματοποιήθηκαν και συνεντεύξεις για τον έλεγχο κάποιων απαντήσεων.
Η ανάλυση των ευρημάτων αναδεικνύει τους τρόπους ενίσχυσης της υποστηρικτικής ηγεσίας για την πρόληψη της επαγγελματικής εξουθένωσης στον τομέα της εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα η συζήτηση εστιάζει στην εφαρμογή των αποτελεσμάτων για την ανάπτυξη στρατηγικών παρέμβασης και την προώθηση ενός υγιούς εργασιακού περιβάλλοντος για τους εκπαιδευτικούς, προκειμένου να μειωθεί η επαγγελματική εξουθένωση και να ενισχυθεί η ευημερία τους.

ID:21157 | Ακρίβεια και στρέβλωση στην αντίληψη των συναισθημάτων και ευημερία: Ο ρόλος της Κοινωνικής διάδρασης

Κωνσταντίνος Καφέτσιος[1], Ursula Hess[2], Shlomo Hareli[3]
[1] *School of Psychology, Aristotle University of Thessaloniki*
[2] *Institute of Psychology, Humboldt University, Berlin*
[3] *Department of Business Administration, University of Haifa*

Η Ακρίβεια Αναγνώρισης Συναισθημάτων (ΑΑΣ), η ακριβής εκτίμηση των συναισθηματικών εκφράσεων και συναισθημάτων των άλλων, είναι μια βασική ανθρώπινη δεξιότητα ζωτικής σημασίας για τη ρύθμιση των σχέσεων και για την κοινωνική λειτουργικότητα γενικότερα (Fischer & Manstead, 2008, Niedenthal & Brauer, 2012). Ωστόσο, ευρήματα που τεκμηριώνουν τις επιπτώσεις της ακρίβειας στην αντίληψη των συναισθημάτων στην ευημερία και τις συνέπειες της κοινωνικής διάδρασης ως προς αυτό είναι ελάχιστα. Σε δύο μελέτες καταδεικνύουμε ότι η Αξιολόγηση των Συναισθημάτων σε Πλαίσιο (ΑΣΠ), μια μέθοδος Ακρίβειας Αναγνώρισης των Συναισθημάτων που περιλαμβάνει το κοινωνικό πλαίσιο, πολλαπλά συναισθήματα και την ταυτόχρονη διάκριση μεταξύ ακρίβειας και στρέβλωσης, σχετίζεται θετικά με την ευημερία και την ποιότητα της κοινωνικής διάδρασης. Σε μια διαδικτυακή έρευνα σε δώδεκα χώρες που χρησιμοποίησε σύντομη μορφή του έργου ΑΣΠ (N = 2400, ηλικίες 18-36 ετών), η ακρίβεια συσχετίστηκε με υψηλότερη ευημερία και ικανοποίηση από τη ζωή και η στρέβλωση συσχετίστηκε με μεγαλύτερη μοναξιά. Σε μια δεύτερη, μελέτη με τη χρήση της μεθόδου δειγματοληψίας περιστατικών κοινωνικής διάδρασης στη Γερμανία (N = 115), που χρησιμοποίησε την πλήρη έκδοση του έργου ΑΣΠ, ένας σύνθετος δείκτης ευημερίας -που περιλαμβάνει την ικανοποίηση από τη ζωή, την κλίμακα ευημερίας του Diener και τη μοναξιά- συσχετίστηκε θετικά με την ακρίβεια και αρνητικά με την στρέβλωση στο έργο ΑΣΠ. Αυτές οι επιδράσεις διαμεσολαβήθηκαν εν μέρει από την ποιότητα της κοινωνικής διάδρασης στις κοινωνικές και προσωπικές σχέσεις την εβδομάδα που προηγήθηκε των αξιολογήσεων ευημερίας. Και στις δύο μελέτες μια τυπική αξιολόγηση ποσοστών επιτυχίας στο έργο ΑΣΠ δεν αποκάλυψε σημαντικές σχέσεις με την ευημερία ή την ποιότητα της κοινωνικής διάδρασης. Οι μελέτες αυτές προάγουν την κατανόηση της Ακρίβειας στην Αναγνώριση Συναισθημάτων και ανοίγουν τη δυνατότητα να τεθούν και να ελεγχθούν εμπειρικά νέα ερωτήματα σχετικά με τις κοινωνικές λειτουργίες της Ακρίβειας Αναγνώρισης Συναισθημάτων.

ID:21160 | Συνωμοσιολογικές θεωρίες για τον καρκίνο: Μελέτη επισκόπησης σε δείγμα ασθενών με καρκίνο

Αχιλλέας Πηλιούσης, Αντώνης Γαρδικιώτης, Λεμονιά Τέτου, Ευανθία Μαλινάκι
Τμήμα Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Οι άνθρωποι, ιδίως όταν αντιμετωπίζουν μια υπαρξιακή απειλή, τείνουν να ασπάζονται συνωμοσιολογικές θεωρίες. Οι θεωρίες αυτές λειτουργούν αφενός ως μέσο εκλογίκευσης διάφορων περίπλοκων γεγονότων, και αφετέρου ως μέσο ικανοποίησης ανεκπλήρωτων ψυχολογικών αναγκών (υπαρξιακές, επιστημικές και κοινωνικές). Ο καρκίνος, ως σοβαρή και συχνά θανατηφόρα ασθένεια θεωρείται ως υπαρξιακή απειλή για τους πάσχοντες, καθώς οδηγεί σε βαθιά συναισθήματα φόβου και αβεβαιότητας για την επιβίωση και την ποιότητα ζωής. Παρά το γεγονός αυτό, καμία έρευνα έως τώρα δεν έχει διερευνήσει τον ρόλο των συνωμοσιολογικών θεωριών στη ζωή των καρκινοπαθών. Η παρούσα έρευνα λοιπόν επιδιώκει να καλύψει το κενό αυτό, διερευνώντας πιθανούς παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν τους ασθενείς με καρκίνο στις συνωμοσιολογικές εξηγήσεις. Σε ένα δείγμα εκατόν ενενήντα δύο ασθενών με καρκίνο (n = 192) εξετάστηκε ο τρόπος με τον οποίο η εκφραστική καταστολή - μια δυσπροσαρμοστική στρατηγική ρύθμισης των συναισθημάτων - μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλή αυτοεκτίμηση (κοινωνικό κίνητρο) και υψηλή απελπισία (υπαρξιακό κίνητρο) και αυτά με την σειρά τους να οδηγήσουν τα άτομα - ή τουλάχιστον ορισμένα από αυτά - σε συνωμοτικές εξηγήσεις για την ικανοποίηση των δύο ματαιωμένων ως άνω κινήτρων. Ακολουθώντας την προσέγγιση δύο βημάτων και εφαρμόζοντας τεχνικές μοντελοποίησης δομικών εξισώσεων (SEM) διαπιστώθηκε ότι μόνο η απελπισία παρουσίαζε άμεση επίδραση στην πίστη σε συνωμοσιολογικές θεωρίες. Επιπλέον, η απελπισία αποδείχθηκε να διαμεσολαβεί πλήρως τη σχέση μεταξύ της εκφραστικής καταστολής και των συνωμοσιολογικών πεποιθήσεων, ενώ το ίδιο δεν ίσχυε για την αυτό-εκτίμηση. Τα ως άνω ευρήματα υποδηλώνουν ότι η χρήση δυσπροσαρμοστικών στρατηγικών ρύθμισης των συναισθημάτων μπορεί να ενισχύσει τις συνωμοσιολογικές πεποιθήσεις μέσω της απελπισίας. Συνοψίζοντας, φαίνεται ότι οι συνωμοσιολογικές πεποιθήσεις μπορεί να προσφέρουν ένα ψυχολογικό όφελος στους ασθενείς με καρκίνο, υπό την έννοια ότι παρέχουν έναν "εχθρό" που λειτουργεί ως αποδιοπομπαίος τράγος για τα δεινά τους.

ID:21161 | Κοινοτική και επιβεβαιωτική προσέγγιση της βιοψυχοκοινωνικής υγείας στην έρευνα και στις παρεμβάσεις ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων

Προεδρείο: **Αντώνης Πούλιος**
Συζητήτρια: **Νάνσυ Παπαθανασίου**
Θεματική ενότητα: **Ισότητα, διαφορετικότητα και ενσωμάτωση:**
Δεύτερη θεματική ενότητα: **Κοινοτική ψυχολογία**

Γενική περίληψη:
Μέσα από μακροχρόνιες διεκδικήσεις και δράσεις της ΛΟΑΤΚΙ++ (λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλες/οι, τρανς κουήρ, ίντερσεξ) κοινότητας για δικαιώματα, προστασία και κοινωνική δικαιοσύνη, το ενδιαφέρον και της επιστημονικής κοινότητας έχει στραφεί στον πληθυσμό αυτό. Οι σύγχρονες κατευθυντήριες από πληθώρα διεθνών και επιστημονικά διακεκριμένων φορέων σε σχέση τόσο με την εκπόνηση έρευνας όσο και το σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων που να απευθύνονται σε ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα αναδεικνύουν την κοινοτική και την επιβεβαιωτική προσέγγιση ως βέλτιστες πρακτικές. Η κοινοτική προσέγγιση καλεί στην ενσωμάτωση μελών των κοινοτήτων σε όλες τις φάσεις σχεδιασμού, υλοποίησης και αποτίμησης των εκβάσεων έρευνας και παρεμβάσεων με στόχο την προαγωγή της ευζωίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η δε επιβεβαιωτική προσέγγιση έχει ως βασική της αρχή την μη-κατευθυντική αναγνώριση, αποδοχή και υποστήριξη του αυτοπροσδιορισμού του ατόμου στα πλαίσια της προαγωγής της βιοψυχοκοινωνικής του υγείας. Το παρόν συμπόσιο παρουσιάζει ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα τα οποία προκύπτουν από ερευνητικά εγχειρήματα και υπηρεσίες υπό τον επιστημονικό συντονισμό του Orlando LGBT+ «Ψυχική Υγεία Χωρίς Στίγμα» τα οποία διαπνέονται από την κοινοτική και την επιβεβαιωτική προσέγγιση. Συνολικά, οι παρεμβάσεις του συμποσίου εστιάζουν και αναδεικνύουν τη διαβρωτική επίδραση των διακρίσεων, τη σημασία ενδυνάμωσης των κοινοτήτων και τη δημιουργία ισχυρών δεσμών εντός της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Παράλληλα, τονίζουν την ανάγκη επιμόρφωσης επαγγελματιών υγείας και διαμόρφωσης πολιτικών που συνάδουν με τις σύγχρονες κοινοτικές και επιβεβαιωτικές κατευθυντήριες.

Διακρίσεις & Ψυχική Ανθεκτικότητα: Παράγοντες επικινδυνότητας, προστατευτικοί παράγοντες και η επίδραση τους στην ψυχική υγεία τρανς ατόμων στην Ελλάδα

Φίλιππος Παγάνης, Εύα Πετράκη, Νάνσυ Παπαθανασίου

Τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα αντιμετωπίζουν ένα επιπρόσθετο είδος στρες που σχετίζεται με το ότι φέρουν μια μειονοτική ταυτότητα, σύμφωνα με το μοντέλο του μειονοτικού στρες. Οι υπάρχουσες έρευνες επιβεβαιώνουν τις συσχετίσεις μεταξύ εμπειριών βίας και διάκρισης με αυξημένες προκλήσεις ψυχικής υγείας, όπως αυτοκτονικότητα, αγχώδεις διαταραχές, κατάθλιψη, χρήση ουσιών. Αν και τα τρανς άτομα έρχονται αντιμέτωπα με περισσότερα στρεσογόνα γεγονότα, λόγω της μη κανονιστικής τους ταυτότητας, αρκετά από αυτά έχουν παρόμοια επίπεδα ψυχοσυναισθηματικής ευεξίας με cis άτομα. Η μη καθολική επίδραση του μειονοτικού στρες αποτελεί ένδειξη για την ύπαρξη παραγόντων που μπορούν να δράσουν προστατευτικά, ανακόπτοντας τη διαβρωτική επίδραση των διακρίσεων και βοηθώντας τα άτομα να αναπτύξουν ψυχική ανθεκτικότητα. Στόχος της έρευνας ήταν η μελέτη των στρεσογόνων παραγόντων, των παραγόντων ψυχικής

ανθεκτικότητας και της ψυχικής υγείας των τρανς ατόμων στην Ελλάδα. Μελετήθηκαν, μεταξύ άλλων, η επίδραση των εμπειριών διάκρισης, θυματοποίησης και μη επιβεβαίωσης της ταυτότητας φύλου στην αυτοεκτίμηση και την ψυχική υγεία, καθώς και η επίδραση της σύνδεσης με τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και της ύπαρξης υποστηρικτικού δικτύου, παρουσία των προαναφερθέντων παραγόντων επικινδυνότητας. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 129 άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως τρανς ή gender non-conforming, 16-66 ετών. Για τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων προχωρήσαμε σε μια σειρά ιεραρχικών αναλύσεων παλινδρόμησης με τη μέθοδο enter. Όλοι οι παράγοντες επικινδυνότητας έδειξαν αρνητική επίδραση στην αυτοεκτίμηση και την ψυχική υγεία, σε συμφωνία με την υπάρχουσα βιβλιογραφία. Από τους προστατευτικούς παράγοντες, το υποστηρικτικό δίκτυο έδειξε σημαντική θετική επίδραση για την αυτοεκτίμηση και την ψυχική υγεία σε όλες τις περιπτώσεις. Η σύνδεση με την κοινότητα έδειξε σημαντική θετική επίδραση στην αυτοεκτίμηση, σε συνθήκες υψηλής θυματοποίησης. Τα παραπάνω αποτελέσματα επιβεβαιώνουν πως παράγοντες όπως η σύνδεση με την κοινότητα και το υποστηρικτικό δίκτυο μπορούν να περιορίσουν τον αρνητικό αντίκτυπο των διακρίσεων στην ψυχική υγεία των τρανς ατόμων, ενισχύοντας την ψυχική τους ανθεκτικότητα.

Λέξεις-κλειδιά: *τρανς, μειονοτικό στρες, ψυχική ανθεκτικότητα, αυτοεκτίμηση, ψυχική υγεία*

'Θεραπεύοντας' την ταυτότητα: Η αόρατη πραγματικότητα των θεραπειών μεταστροφής σε κουήρ άτομα στην Ελλάδα

Χριστιάνα Γεννατά, Έλενα-Όλγα Χρηστίδη

Θεραπεία μεταστροφής αποτελεί οποιαδήποτε παρέμβαση που αποσκοπεί στην αλλαγή του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου ενός ατόμου. Οι πρακτικές αυτές, βασίζονται στην παρωχημένη αντίληψη ότι οι ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητες είναι παθολογία ή απόρροια παθολογικών διεργασιών. Οι επιπτώσεις των πρακτικών αυτών περιλαμβάνουν κατάθλιψη, αυτοτραυματισμό, χρήση ουσιών, αγχώδεις διαταραχές, αισθήματα ενοχής/ντροπής, κοινωνική απόσυρση και αυτοκτονικότητα. Με έναυσμα την αορατότητα της ύπαρξης των πρακτικών αυτών στην Ελλάδα, διενεργήθηκε η πρώτη εθνική έρευνα για τις πρακτικές μεταστροφής. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο που αποτελούνταν από ανοιχτού τύπου ερωτήματα όπως τον λόγο της αρχικής επίσκεψης, τι ιδιότητα είχε το άτομο που το υπέβαλε σε τέτοιες πρακτικές κ.α. Σχετικά με το δείγμα, συγκεντρώθηκαν 97 ολοκληρωμένες απαντήσεις. Τα άτομα βρέθηκαν να είναι στο ηλικιακό φάσμα των 14 έως 55 ετών, όταν συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε και διανεμήθηκε ηλεκτρονικά, με τήρηση απόλυτης ανωνυμίας. Η παρούσα μελέτη χρησιμοποιεί ως εργαλείο ανάλυσης την προσέγγιση της ερμηνευτικής φαινομενολογικής μεθόδου (IPA) προκειμένου να καταστεί δυνατή η μελέτη του πώς δομείται η υποκειμενική εμπειρία των θεραπειών μεταστροφής και οι συνέπειες αυτής σε ποικίλα επίπεδα. Η IPA φαίνεται ιδιαίτερα κατάλληλη όταν οι εμπειρίες που διερευνώνται είναι πολύπλευρες ή βασίζονται στην υποκειμενικότητα των ατόμων σε ένα προσωπικό θέμα. Η ποιοτική ανάλυση ανέδειξε ως βασικές κοινές θεματικές τις κακοποιητικές πρακτικές από επαγγελματίες σωματικής και ψυχικής υγείας, τις αρνητικές συνέπειες στη ποιότητα της ζωής των ατόμων που υπέστησαν πρακτικές μεταστροφής, καθώς και το στίγμα και την πίεση κανονικοποίησης που βιώνουν τα άτομα προκειμένου να 'ταιριάξουν' σε ετεροκανονικά

σύνολα. Συμπερασματικά, διαφαίνεται επιτακτικά η ανάγκη της επιμόρφωσης των επαγγελματιών στην επιβεβαιωτική προσέγγιση και σε μη παθολογιοποιητικές πρακτικές, και της πλήρους και ουσιαστικής ποινικοποίησης των θεραπειών μεταστροφής.

Λέξεις-κλειδιά: *θεραπεία μεταστροφής, ΛΟΑΤΚΙ, πρακτικές αλλαγής, σεξουαλικός προσανατολισμός, ταυτότητα φύλου*

Μετουσιώνοντας την κοινοτική εμπειρία σε καταγεγραμμένη επιστημονική γνώση και ολιστικές παρεμβάσεις κοινοτικής ψυχικής υγείας: το παράδειγμα της Γραμμής Ψυχολογικής Υποστήριξης 11528 - Δίπλα Σου

Άννη Παπάζογλου, Λουδοβίκος Κωτσονόπουλος

Οι υπηρεσίες κοινοτικής ψυχικής υγείας στην Ελλάδα έχουν επιχειρηθεί να δημιουργηθούν χωρίς επαρκή έρευνα, σχεδιασμό, συνεπή χρηματοδότηση και πλάνο συνέχισης, ανατροφοδότησης και βελτίωσης. Αυτή η πραγματικότητα είναι καταγεγραμμένη τόσο στις απολογιστικές εκθέσεις της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στο τέλος κάθε «φάσης», όσο και από την βιωμένη εμπειρία επαγγελματιών και ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Επιπλέον, αυτή η πραγματικότητα που έχει εδραιωθεί στο ελληνικό συγκείμενο, πολλές φορές μας εγκλωβίζει σε συγκεκριμένα μοντέλα παρέμβασης, κλινικά προσανατολισμένα, αποκομμένα από το κοινωνικό πλαίσιο, αλλά και από τις αρχές της κοινοτικής ψυχολογίας, όπως της ενδυνάμωσης των κοινοτήτων, της συνεργασίας μεταξύ των επαγγελματιών και των ειδικών από εμπειρία, και την παρέμβαση σε πολλαπλά επίπεδα. Η Γραμμή Ψυχολογικής Υποστήριξης «11528 – Δίπλα Σου» (γραμμή ψυχολογικής στήριξης για ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, και το οικογενειακό, φιλικό, σχολικό και επαγγελματικό τους περιβάλλον) είναι μία κοινοτική υπηρεσία ψυχικής υγείας. Δημιουργήθηκε και στελεχώνεται από την ίδια την κοινότητα που εξυπηρετεί, και, παρά την κατακερματισμένη πορεία της, αποτελεί συνολικά ίσως τη μακροβιότερη δράση/έργο υποστήριξης της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Χρησιμοποιώντας την ποιοτική μέθοδο της συνέντευξης, και έχοντας ως δείγμα άτομα που συνέπραξαν από διαφορετικές θέσεις και φορείς για την συνέχιση της λειτουργίας της γραμμής (συνολικά 9 άτομα από 13 διαφορετικές θέσεις/φορείς), σκιαγραφήθηκαν οι δρώντες οργανισμοί που συνετέλεσαν στην πορεία αυτή, αλλά και ο ρόλος της ίδιας της κοινότητας. Πιο συγκεκριμένα διαφάνηκε με σαφήνεια, μεταξύ άλλων, πώς οι φορείς της κοινότητας συνδέουν τις ανάγκες ψυχικής υγείας με την ευζωΐα της κοινότητας και τις διεκδικήσεις της, τα κριτήρια ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και την σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ των «ειδικών» ψυχικής υγείας και των μελών της κοινότητας. Τέλος, αποτυπώθηκε καθαρά το προαναφερθέν κενό της ελληνικής πραγματικότητας, οι προσπάθειες συστηματικοποίησης της εμπειρίας αυτής σε επιστημονική γνώση στο ελληνικό συγκείμενο, αλλά και η δυσκολία να αξιοποιηθεί η γνώση αυτή από τους ελληνικούς δημόσιους φορείς για την δημιουργία υπηρεσιών που παρεμβαίνουν σε πολλαπλά επίπεδα.

Λέξεις Κλειδιά: *ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα, κοινοτική υπηρεσία ψυχικής υγείας, ενδυνάμωση κοινοτήτων*

11528-Δίπλα Σου – Γραμμή Ψυχολογικής Στήριξης για ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, το οικογενειακό, φιλικό, εκπαιδευτικό και επαγγελματικό τους περιβάλλον - Μελέτη Περίπτωσης: Παιδί 14 ετών που διερευνά το φύλο του

Έλενα-Όλγα Χρηστίδη, Νάνσυ Παπαθανασίου

Το 11528-Δίπλα Σου – Γραμμή Ψυχολογικής Στήριξης για ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, το οικογενειακό, φιλικό, εκπαιδευτικό και επαγγελματικό τους περιβάλλον λειτουργεί από το 2012 και προσφέρει τηλεφωνική και εξ αποστάσεων στήριξη, καθώς και σε κάποιες περιπτώσεις περιορισμένους κύκλους συνεδριών. Σε αυτή τη μελέτη περίπτωσης θα αναλύσουμε πώς ανταποκριθήκαμε στο αίτημα ενός παιδιού 14 ετών και των γονέων του να το υποστηρίξουμε κατά τη διερεύνηση της ταυτότητας του φύλου του, που ήρθε σε εμάς μετά από αρνητική εμπειρία συνεργασίας με ψυχολόγο που ακολουθεί τη «Διερευνητική ως προς το φύλο ψυχοθεραπεία». Το παιδί περιέγραψε απροθυμία να πάει στο σχολείο, καταθλιπτικά στοιχεία και δύο πρόσφατα περιστατικά αυτοτραυματισμού. Οι γονείς ήταν ιδιαίτερα θορυβημένοι και ανήσυχοι. Θα περιγράψουμε την πορεία εβδομαδιαίων συνεδριών για 4 μήνες, σε συνεργασία με διαφορετικούς ψυχολόγους για το παιδί και τους γονείς, τα ερωτήματα και τη στοχοθεσία. Θα αναφερθούμε στη διαδικασία που ακολουθούμε στη Γραμμή 11528 και θα εξηγήσουμε την προσέγγισή μας, που έγινε με βάση τις αρχές της επιβεβαιωτικής μη κατευθυντικής στάσης στην ψυχοθεραπεία και τη συμβουλευτική, όπως περιγράφονται και στις κατευθυντήριες οδηγίες έγκυρων επιστημονικών οργανισμών. Στη συνέχεια, θα καταγράψουμε και θα εξηγήσουμε την εμπειρία του παιδιού και της οικογένειας από τη «διερευνητική» προσέγγιση όπως οι ίδιοι τη μοιράστηκαν και θα προσπαθήσουμε να αποσαφηνίσουμε επιστημονικά δεδομένα και προσεγγίσεις κατά την παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης σε τρανς παιδιά και παιδιά που διερευνούν το φύλο τους. Η συζήτηση θα επικεντρωθεί στις πλέον πρόσφατες επιστημονικές προσεγγίσεις για το φύλο και στον διάλογο περί επιστημονικών επιχειρημάτων που έχει ενταθεί την τελευταία περίοδο.

Λέξεις κλειδιά: τρανς ταυτότητες, επιβεβαιωτική - μη κατευθυντική προσέγγιση, ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις, κοινοτική κλινική ψυχολογία

ID:21163 | Νέο πρωτόκολλο ψυχολογικών υπηρεσιών των Μονάδων Διασυνδετικής Ψυχικής Υγείας στα Γενικά Νοσοκομεία της Κύπρου

Κυριάκος Πλατρίτης, Άννα Παραδεισιώτη, Μαρία Μπαλή
Διευθυνση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, Οργανισμός Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας Κύπρου

Στην Κύπρο έγινε τα τελευταία χρόνια μια πρωτοφανής και ριζοσπαστική μεταρρύθμιση στον τομέα της Υγείας που οδήγησε στην καθιέρωση του Γενικού Συστήματος Υγείας και την ίδρυση Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου με αρμοδιότητα να λειτουργεί τις δημόσιες δομές παροχής φροντίδας υγείας. Το δεδομένα αυτά επέφεραν αλυσιδωτές αλλαγές στη δημόσια υγεία θέτοντας ως προτεραιότητα την εναρμόνιση με τις διατάξεις των νέων θεσμών. Στο πλαίσιο των αλλαγών συγκαταλέγεται και ο εκσυγχρονισμός των ψυχολογικών υπηρεσιών που παρέχονται στο πλαίσιο των Μονάδων Διασυνδετικής Ψυχικής Υγείας που λειτουργούν στα Γενικά Νοσοκομεία της Κύπρου. Θα παρουσιαστεί το νέο πρωτόκολλο που ξεκίνησε η εφαρμογή του το 2023 και θα αναλυθούν τα τρία επίπεδα παροχής ψυχολογικών υπηρεσιών στο πλαίσιο των Μονάδων Διασυνδετικής Ψυχικής Υγείας. Αναφορά θα γίνει και στα προκαταρκτικά ευρήματα της εφαρμογής του πρωτοκόλλου με έμφαση στις δυσκολίες εφαρμογής που παρατηρήθηκαν, στο προφίλ των υπηρεσιών που προσέλκυσαν μεγαλύτερο ενδιαφέρον, καθώς και στη συμβολή των ψυχολογικών υπηρεσιών διασυνδετικής ψυχικής υγείας στη διασφάλιση του θεραπευτικού συνεχούς.

ID:21164 | Λογισμική παρέμβαση για την ενίσχυση των επιτελικών λειτουργιών μνήμης και Προσοχής σε παιδιά 7-8 ετών: Πιλοτική Έρευνα

Βασιλική Καρκανιά[1], Στέλλα Παπαδάκη[2], Παναγιώτης Σίμος[1], Αγγελική Μουζάκη[2], Γιώργος Παπαπαναγιώτου[3]
[1] Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[2] Παιδαγωγικό Τμήμα, Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
*[3] Inte*learn, Multimedia Educational Applications*

Η μνήμη εργασίας και ο επιτελικός έλεγχος της προσοχής επηρεάζουν αποφασιστικά τη μάθηση και τη σχολική επίδοση των παιδιών. Η ικανότητα αποτελεσματικού και παρατεταμένου ελέγχου της προσοχής διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην επεξεργασία τόσο του γραπτού όσο και του προφορικού λόγου, καθώς και στην ρύθμιση της λεκτικής σκέψης ενώ μέσω του ελέγχου της μνήμης εργασίας συμβάλει αποφασιστικά στη ανίχνευση και ανάλυση των πληροφοριών σχετικών με το εκάστοτε γνωστικό έργο.
Για την παρούσα παρεμβατική μελέτη δημιουργήθηκαν 13 ψηφιακά παιχνίδια με στόχο την ενίσχυση της διατήρησης και ακολουθίας σειράς ακουστικών και οπτικών οδηγιών, την ανάκληση και αναπαραγωγή αλληλουχιών, και την ανάκληση και τον εντοπισμό ερεθισμάτων βάσει οπτικοχωρικής πληροφορίας.
Η πιλοτική έρευνα ολοκληρώθηκε σε δείγμα 22 παιδιών, ηλικίας 7-8 ετών, με πρώτη γλώσσα τα Ελληνικά και διαγνώσεις μαθησιακών και συναισθηματικών δυσκολιών και αναπτυξιακών διαταραχών με στόχο την αξιολόγηση της εφαρμογής του προγράμματος και την εξαγωγή αρχικών συμπερασμάτων για την αποτελεσματικότητά του. Τα παιδιά χωρίστηκαν με ψευδοτυχαίο τρόπο στην ομάδα παρέμβασης (n=12) και ομάδα ελέγχου (n=10) και συμμετείχαν σε 12 συνεδρίες εξάσκησης στα παιχνίδια της λογισμικής παρέμβασης διάρκειας 45 λεπτών.
Τα παιδιά και των δύο ομάδων παρουσίασαν σημαντική βελτίωση στην ταχύτητα επεξεργασίας και λεκτική μνήμη. Τα αποτελέσματα υπέδειξαν σημαντικά ταχύτερη βελτίωση διατήρησης της προσοχής (F [1,20]=4.43, p=.048) της παρεμβατικής ομάδας σε σχέση με την ομάδα ελέγχου
Τα αποτελέσματα υποστηρίζουν την κλινική αξία του ψηφιακού μαθησιακού περιβάλλοντος για την προώθηση ενός ευρέος φάσματος γνωστικών δεξιοτήτων. Η πιλοτική εφαρμογή υπέδειξε βελτιωτικές αλλαγές σε επιμέρους στοιχεία του λογισμικού και την ανάγκη διερεύνησης της προσφοράς εξατομικευμένης εκπαιδευτικής καθοδήγησης κατά τη διάρκεια της παρεμβατικής συνεδρίας για την ανάπτυξη μεταγνωστικών στρατηγικών. Παρεμβατικά προγράμματα που επιτυγχάνουν υψηλά επίπεδα δέσμευσης μέσω του παιχνιδιού και της συνεχούς προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και το κίνητρο του παιδιού, μπορούν να διασφαλίσουν μεγαλύτερη διάρκεια της παρεχόμενης παρέμβασης για την γενίκευση των στρατηγικών και την εδραίωσή τους.

ID:21165 | Κοινωνικές και Ψυχολογικές Επιπτώσεις από την Υιοθέτηση Νέων Μοντέλων και Τεχνολογικών Προτύπων στη Διδασκαλία για τους/τις Εκπαιδευτικούς Τεχνικών Ειδικοτήτων

Νικόλαος Χρήστου[1], Δημήτριος Κοτσιφάκος[2]
[1] *Διευθυντής 1ου ΓΕΛ Άρτας, ΔΙΔΕ Άρτας*
[2] *Διευθυντής 1ου Εργαστηριακού κέντρου Αγίου Δημητρίου, ΔΙΔΕ Δ' Αθήνας*

Η συνεχής εξέλιξη της τεχνολογίας και η ενσωμάτωσή της στην εκπαιδευτική διαδικασία επηρεάζουν σημαντικά το έργο των εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα σε τεχνικές ειδικότητες όπου οι απαιτήσεις για εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες είναι αυξημένες. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να εξετάσει τις κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις που βιώνουν οι εκπαιδευτικοί τεχνικών ειδικοτήτων κατά την υιοθέτηση νέων εκπαιδευτικών μοντέλων και τεχνολογικών εργαλείων. Η έρευνα βασίστηκε σε ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους, συμπεριλαμβάνοντας συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν ποικίλες προκλήσεις, όπως άγχος, εργασιακή εξουθένωση και την ανάγκη διαρκούς επιμόρφωσης. Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι η χρήση νέων τεχνολογικών εργαλείων προκάλεσε αλλαγές στις δυναμικές της τάξης, αναδεικνύοντας την ανάγκη για πιο ευέλικτες και εξατομικευμένες διδακτικές προσεγγίσεις. Παράλληλα, η υιοθέτηση καινοτόμων μοντέλων ενίσχυσε την επαγγελματική ικανοποίηση σε περιπτώσεις όπου οι εκπαιδευτικοί ένιωσαν ότι υποστηρίζονται κατάλληλα μέσω επιμόρφωσης και συνεργασίας με συναδέλφους. Ωστόσο, η απουσία θεσμικής υποστήριξης συνδέθηκε με κοινωνική απομόνωση και αίσθημα ανασφάλειας. Η μελέτη καταλήγει με προτάσεις για την ενίσχυση της ψυχολογικής ανθεκτικότητας και την προαγωγή υποστηρικτικών μηχανισμών για τους εκπαιδευτικούς, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σύγχρονης διδασκαλίας. Η κατανόηση των κοινωνικών και ψυχολογικών παραμέτρων είναι κρίσιμη για τη βιώσιμη υιοθέτηση τεχνολογικών καινοτομιών στην εκπαίδευση.

ID:21166 | Η σχέση των πρώιμων δυσλειτουργικών σχημάτων με την γονική τυπολογία και ο διαμεσολαβητικός ρόλος της αυτοσυμπόνιας

Διαμάντα-Καλλιρόη Μπικάκη[1], Αικατερίνη Αντωνοπούλου[1], Μισουρίδου Ευδοκία[2], Δημήτριος Ζμπάινος[1]
[1] Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
[2] Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία στροφή στην μελέτη του γονικού ρόλου και των μεθόδων ανατροφής με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην οικολογική προσέγγιση, στο πλαίσιο της οποίας εντάσσονται προσωπικοί παράγοντες, όπως η αντίληψη που έχει ο ίδιος ο γονέας για τον εαυτό και τον ρόλο του αλλά και η παρουσία ή μη διευρυμένων δεξιοτήτων, όπως αυτή της αυτοσυμπόνιας, που μπορεί να επηρεάσουν τις γονικές πρακτικές. Ως προς την αυτοαντίληψη, μια σημαντική παράμετρος που καταδεικνύεται ως πηγή δυσλειτουργικών γονικών πρακτικών, είναι τα λεγόμενα Πρώιμα Δυσλειτουργικά Σχήματα (ΠΔΣ), δηλαδή βαθιά ριζωμένες δυσλειτουργικές πεποιθήσεις που εκφράζει ο γονέας για τον εαυτό του και τους άλλους. Σύμφωνα με την πρόσφατη βιβλιογραφία, τα ΠΔΣ που εκφράζει ο γονέας σχετίζονται με την γονική του τυπολογία. Αναφορικά με τον ρόλο της αυτοσυμπόνιας στην έκφραση γονικών πρακτικών και στάσεων, τα ευρήματα υποστηρίζουν ότι η καλλιέργεια της αυτοσυμπόνιας στους γονείς μπορεί να αποτελέσει μια ωφέλιμη στρατηγική για την ενίσχυση της ψυχικής ευεξίας και της γονικής αποτελεσματικότητας. Η παρούσα έρευνα εξετάζει την σχέση μεταξύ των ΠΔΣ και της γονικής τυπολογίας, και τον διαμεσολαβητικό ρόλο που μπορεί να ασκεί η αυτοσυμπόνια στην σχέση αυτή. Στην έρευνα συμμετείχαν 100 γονείς παιδιών ηλικίας 3 έως 10 ετών οι οποίοι συμπλήρωσαν την Κλίμακα Αυτοσυμπόνιας, το Ερωτηματολόγιο Τυπολογίας του Έλληνα Γονέα, το Ερωτηματολόγιο Σχημάτων του Young και λίγες δημογραφικές ερωτήσεις. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ΠΔΣ όπως η αποσύνδεση/απόρριψη ή η υποτακτικότητα και η συναισθηματική αναστολή συσχετίζονται αρνητικά με τον υποστηρικτικό γονέα, ενώ η αποσύνδεση/απόρριψη, η εγκατάλειψη/αστάθεια, η ντροπή, η ανεπαρκής αυτονομία και τα ανεπαρκή όρια συσχετίζονται θετικά με τον επιτρεπτικό/αδιάφορο γονέα. Επιπρόσθετα, η αυτοσυμπόνια βρέθηκε να συσχετίζεται αρνητικά με τον επιτρεπτικό/αδιάφορο γονέα αλλά να μην διαμεσολαβεί την σχέση μεταξύ της γονικής επιτρεπτικότητας και των ΠΔΣ. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας έχουν ποικίλες επιπτώσεις, κυρίως στον χώρο της συμβουλευτικής της οικογένειας και της εκπαιδευτικής ψυχολογίας.

ID:21168 | Διγλωσσία ή Ειδική Μαθησιακή Δυσκολία; Αντιλήψεις εκπαιδευτικών Μειονοτικών Δημοτικών σχολείων

Λύδια Μίτιτς, Ελένη Λυπουρλή, Εμέλ Μεστάν
Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Η διγλωσσία έχει συνδεθεί με γλωσσικές και επικοινωνιακές διαταραχές, κάτι που δεν υποστηρίζεται από την έρευνα (Takanishi & Le Menestrel, 2017). Τα δίγλωσσα παιδιά συχνά υπεραντιπροσωπεύονται στην ειδική αγωγή, καθώς θεωρούνται ότι έχουν κάποιο γλωσσικό έλλειμμα (Baker&Whyne, 2022), κάτι που φαίνεται να συμβαίνει και στα δημόσια Δημοτικά σχολεία στην Ελλάδα. Παραδόξως, μπορεί επίσης να υποεκπροσωπούνται, ιδιαίτερα στην προσχολική εκπαίδευση αλλά και στα Μειονοτικά σχολεία της Θράκης. Η παρούσα ποιοτική έρευνα διερευνά τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών των Μειονοτικών Δημοτικών σχολείων σχετικά με τις Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (ΕΜΔ) και την σύνδεσή τους με τη διγλωσσία. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με ημι-δομημένες συνεντεύξεις και αναλύθηκαν με θεματική ανάλυση. Στο δείγμα συμμετείχαν 12 εκπαιδευτικοί, 30 έως 50 ετών, έξι δίδασκαν στο ελληνόφωνο και έξι στο τουρκόφωνο πρόγραμμα. Όλοι οι εκπαιδευτικοί είχαν περισσότερα από 12 χρόνια διδακτική εμπειρία. Οι βασικοί στόχοι της έρευνας ήταν να διερευνηθούν (α) οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τα χαρακτηριστικά των ΕΜΔ, (β) η απόδοση των δυσκολιών των παιδιών στη διγλωσσία ή τις πιθανές μαθησιακές δυσκολίες, και (γ) οι στάσεις τους απέναντι στη διαφοροποιημένη διδασκαλία. Σχετικά με τον πρώτο στόχο, ενώ οι εκπαιδευτικοί γνώριζαν τον όρο των ΕΜΔ, φαίνεται να τις συγχέουν με τις γενικές μαθησιακές δυσκολίες. Σχετικά με τον δεύτερο, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν ότι μπορούσαν να αναγνωρίσουν και να διακρίνουν ικανοποιητικά τις δυσκολίες στη γλώσσα από τις ΕΜΔ. Σχετικά με τον τρίτο στόχο, οι περισσότεροι δεν διαφοροποιούσαν το πρόγραμμα διδασκαλίας τους και δεν εφάρμοζαν τη συνεργατική διδασκαλία στα δύο προγράμματα. Γενικά, οι εκπαιδευτικοί βλέπουν τον ρόλο τους ως σημαντικό στην ενίσχυση των παιδιών και στη δημιουργία κινήτρων, παρατηρούν και συζητούν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά, χωρίς όμως να τις καταγράφουν συστηματικά, και τέλος, δηλώνουν την ανάγκη τους για συνεχή επιμόρφωση. Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη αποτελεσματικότερου υποστηρικτικού πλαισίου στην εκπαίδευση δίγλωσσων μαθητών/τριών.

ID:21169 | «Πώς τιμάται ένα σώμα κλεισμένο σε ένα σακί;»: Η Εμπειρία των Επικήδειων Τελετών και του Πένθους κατά τη διάρκεια της Πανδημίας, σε ελληνικό δείγμα

Αναστασία Ριζά[1], Κωνσταντίνα Ποτέα[2], Χαράλαμπος Ρισβάς[3], Ευαγγελία Μαρκοπούλου[1], Ελευθερία Σούρμπα[1], Ματρώνη Τζατζαδάκη[1], Άρτεμις Μαραγκουδάκη[1], Μένια Μποτοπούλου[1], Μαριλένα Αληφραγκή[1], Κωνσταντίνα Χονδρογιάννη[1], Σοφία Κλεισάρη[1], Φλώρα Κολιούλη[1], Εύα Στεφανάκου[1], Χριστίνα Αλεξοπούλου[4], Δανάη Σταμάτη[4], Αντώνης Πούλιος[5], Λίσσυ Κανελλοπούλου[1]

[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Κλινικής Έρευνας: Υποκειμενικότητα και Κοινωνικός Δεσμός του Ε.Κ.Π.Α., Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών

[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Κλινικής Έρευνας: Υποκειμενικότητα και Κοινωνικός Δεσμός, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

[3] Center for the Alliance-Focused Training, Derner School of Psychology, Adelphi University, NY USA

[4] Faculty of Psychology, University of Strasbourg

[5] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Σκοπός της εισήγησης αυτής είναι η παρουσίαση της έρευνας *Η εμπειρία των Επικήδειων Τελετών και του Πένθους κατά τη διάρκεια της Πανδημίας,* η οποία διεξήχθη από το Εργαστήριο Κλινικής Έρευνας: Υποκειμενικότητα και Κοινωνικός Δεσμός, του Τμήματος Ψυχολογίας του Ε.Κ.Π.Α. Η μελέτη αυτή διερευνά εάν και με ποιον τρόπο, τα εμπόδια στη φροντίδα των ασθενών και την πραγματοποίηση τελετών έχουν επιβαρύνει την διεργασία του πένθους, και αποτελεί μέρος μιας διεθνούς έρευνας μικτού μεθοδολογικού σχεδιασμού. Με την παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα του ποιοτικού σκέλους της έρευνας στην Ελλάδα. Δεκατρία ενήλικα άτομα που έχασαν κάποιο αγαπημένο τους πρόσωπο από το Μάρτιο 2020 μέχρι και τον Ιούνιο 2021, έλαβαν μέρος σε ημιδομημένες συνεντεύξεις και τα δεδομένα υποβλήθηκαν σε θεματική ανάλυση. Οι συμμετέχοντες περιέγραψαν πτυχές της εμπειρίας τους κάνοντας αναφορά στα περιοριστικά μέτρα και τον τρόπο που τα βίωσαν, καθώς και σε διάφορες ψυχοσυναισθηματικές και συμπεριφορικές τους εκδηλώσεις στην απώλεια, εκθέτοντας τους παράγοντες που τους δυσκόλεψαν και άλλους, που τους διευκόλυναν στη διαχείριση του πένθους. Οι αντιδράσεις αυτές περιγράφηκαν σε μία πορεία μέσα στον χρόνο, περιλαμβάνοντας άμεσες αντιδράσεις, αλλά και πιο μακροπρόθεσμες συνέπειες που συνόδεψαν την περίοδο και τη διεργασία του πένθους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η απαγόρευση της φυσικής επαφής αποτέλεσε μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την πλειονότητα των συμμετεχόντων, αφήνοντάς τους με ένα σημαντικό αίσθημα εκκρεμότητας προερχόμενο από την αναγκαστική παράλειψη φροντίδων του σώματος που ήταν επιθυμητές και που άλλοτε θεωρούνταν δεδομένες. Παρά ταύτα, πολλοί από αυτούς επιχείρησαν να αντισταθμίσουν κάποιες από τις συνέπειες των υγειονομικών περιορισμών βρίσκοντας διαφορετικούς τρόπους να τιμήσουν τα αγαπημένα τους πρόσωπα έστω και αναδρομικά. Τα παραπάνω ευρήματα, τα οποία συζητιούνται σε σχέση με χαρακτηριστικά του κυρίαρχου πολιτισμικού και θρησκευτικού πλαισίου στην Ελλάδα, πιστεύουμε πως ανέδειξαν τη σημασία των τελετών ως προσωπικών και κοινωνικών ερεισμάτων, αλλά και την ιδιαίτερη θέση του σώματος μέσα σε αυτές.

ID:21170 | Ο σχεδιασμός ενός προγράμματος παρέμβασης για την ενίσχυση της αυτορρύθμισης στην πρώιμη παιδική ηλικία

Χριστίνα Ρούση, Δέσποινα Αθανασίου
Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

Η αυτορρύθμιση τις τελευταίες δεκαετίες εξετάζεται τόσο από τον τομέα της ψυχολογίας, όσο και από τον τομέα της εκπαίδευσης και αποτελεί βασικό κομμάτι έρευνας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην πρώιμη παιδική ηλικία, καθώς είναι το ηλικιακό επίπεδο που το παιδί αναπτύσσεται γνωστικά, συμπεριφορικά και κοινωνικό-συναισθηματικά. Με βάση τη βιβλιογραφία, υπάρχει εμπειρικά τεκμηριωμένη σύνδεση ανάμεσα στην αυτορρύθμιση της πρώιμης παιδικής ηλικίας και την υψηλή ακαδημαϊκή επίδοση, τη σχολική ενασχόληση, την αποφυγή περισπασμών, την κοινωνική αποδοχή, την αποφυγή αρνητικών συμπεριφορών και χρήσης ουσιών, καθώς και τα υγιεινά διατροφικά πρότυπα. Ολοένα και περισσότερο αυξάνεται το ερευνητικό ενδιαφέρον αναφορικά με τη διερεύνηση του τρόπου ανάπτυξης της αυτορρύθμισης, ωστόσο οι προσεγγίσεις και τα αποτελέσματα είναι ποικίλα, γεγονός που περιπλέκει την κατανόηση των κρίσιμων χαρακτηριστικών για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών παρεμβάσεων. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εντοπιστούν και να αναδειχθούν οι αποτελεσματικότερες πρακτικές ενίσχυσης της αυτορρύθμισης στην πρώιμη παιδική ηλικία (4-6 ετών), σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία. Έτσι, στην ανασκόπηση πεδίου (scoping review) που πραγματοποιήθηκε συμπεριλήφθηκαν μελέτες από άρθρα περιοδικών με κριτές, που αφορούσαν σε παρέμβαση αυτορρύθμισης σε παιδιά ηλικίας 4-6 ετών, σε δημοσιεύσεις μεταξύ 2014 και 2024, ήταν γραμμένες στα αγγλικά και περιλάμβαναν τουλάχιστον ένα από τα διάφορα πεδία της αυτορρύθμισης. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν πως κάθε μία από τις μελέτες που προέκυψαν ανέφερε την αποτελεσματικότητα μιας διαφορετικής παρέμβασης, όπου δίνεται έμφαση στην εφαρμογή δραστηριοτήτων για την ενίσχυση μίας ή περισσότερων όψεων της αυτορρύθμισης, ώστε να βελτιωθούν οι δεξιότητες των παιδιών σε γνωστικό, συμπεριφορικό και κοινωνικό-συναισθηματικό επίπεδο.

Λέξεις Κλειδιά: *Αυτορρύθμιση, Πρόγραμμα Παρέμβασης, Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Ανασκόπηση Πεδίου*

ID:21172 | Η αξιοποίηση των τεχνολογιών αιχμής στην αξιολόγηση και την καλλιέργεια της γνωστικής λειτουργίας

Αμαρυλλίς-Χρυσή Μαλεγιαννάκη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα

Γενική Περίληψη:
Το συμπόσιο διερευνά την ενσωμάτωση πρωτοποριακών τεχνολογιών στη γνωστική αξιολόγηση και διάγνωση, την εκπαίδευση καθώς και την καλλιέργεια των γνωστικών ικανοτήτων και της δημιουργικότητας. Στις τέσσερις παρουσιάσεις αναδεικνύονται οι νέες προοπτικές και προκλήσεις από τη χρήση των νέων τεχνολογιών στους χώρους της ψυχολογίας και της εκπαίδευσης. Ειδικότερα, η πρώτη παρουσίαση επικεντρώνεται στις ηλεκτρονικές δοκιμασίες νοητικής αξιολόγησης, αναλύοντας τη μετάβαση από εκτενείς μεθόδους διερεύνηση της νοητικής κατάστασης σε πιο ευέλικτες μορφές, όπως είναι οι αυτοχορηγούμενες δοκιμασίες. Ανασκοπούνται ευρήματα από σχετικές μελέτες και εξετάζονται ζητήματα εφαρμοσιμότητάς τους στα συστήματα υγείας τονίζοντας την ανάγκη για τεκμηριωμένα και προσιτά εργαλεία. Η δεύτερη παρουσίαση εξετάζει τη χρήση της εικονικής πραγματικότητας για την αξιολόγηση της προσοχής χρησιμοποιώντας ένα παράδειγμα εργαλείου που κατασκευάστηκε για τον ελληνικό πληθυσμό, το CBAAD. Τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του σε διαφορετικές ομάδες πληθυσμού, όπως ενήλικες, παιδιά, ασθενείς, συζητούνται με στόχο την ανάδειξη της αξία της εικονικής πραγματικότητας ως εναλλακτικού μέσου αξιολόγησης των γνωστικών λειτουργιών με υψηλή ακρίβεια και οικολογική εγκυρότητα. Η τρίτη παρουσίαση επικεντρώνεται στη σχεδίαση διαδραστικών εκπαιδευτικών εφαρμογών που ενισχύουν γνωστικές δεξιότητες σε άτομα με και χωρίς αναπηρία σε συμπεριληπτικά περιβάλλοντα. Μέσα από εφαρμογές όπως το WUIM, αναδεικνύεται η σημασία της ενσωμάτωσης τεχνολογιών αιχμής, όπως η εικονική και η επαυξημένη πραγματικότητα για μία ασφαλή, διαδραστική μάθηση και καλλιέργεια δεξιοτήτων, όπως οι χωρικές ικανότητες, η οργάνωση και η ενσυναίσθηση. Η τέταρτη παρουσίαση εξετάζει τη χρήση «Design Alter Egos» στις συνεδρίες σχεδιαστικής σκέψης μαθητών Δημοτικού. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων με τη χρήση της συγκεκριμένης μεθόδου φάνηκε πως ενισχύεται η δημιουργικότητα και η ικανότητα διερεύνησης των προβλημάτων σε παιδιά Δημοτικού. Τέλος, συζητιέται η μελλοντική συμπερίληψη των εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης ως μία αναπροσαρμογή και βελτίωση της μεθοδολογίας. Εν καταλείδι, το συμπόσιο υπογραμμίζει τη δυναμική των τεχνολογιών αιχμής ως εργαλείων διερεύνησης και ενίσχυσης της γνωστικής λειτουργίας προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ τεχνολογίας, εκπαίδευσης και υγείας.

Περίληψη 1:
Ηλεκτρονικές δοκιμασίες νοητικής αξιολόγησης: Χαρτογραφώντας ένα πεδίο σε συνεχή εξέλιξη

Στέλιος Ζυγούρης
MSc, PhD, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Ψυχολογίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Από την κατασκευή της πρώτης ηλεκτρονικής δοκιμασίας νοητικής αξιολόγησης το 1984, η εξέλιξη αυτών των εργαλείων ακολούθησε την εξέλιξη και τις αλλαγές στο πεδίο των προσωπικών υπολογιστών αλλά και των διαγνωστικών οντοτήτων των νοητικών

διαταραχών. Στην παρούσα ομιλία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μίας σειράς μελετών που έγιναν στα πλαίσια μίας προσπάθειας ευρείας χαρτογράφησης του συνεχώς εξελισσόμενου πεδίου των ηλεκτρονικών δοκιμασιών κατά την τελευταία δεκαετία καθώς και τα συνολικά συμπεράσματα για την τρέχουσα κατάσταση και την μελλοντική εξέλιξη αυτού του πεδίου. Μέσω μίας ανασκόπησης, η οποία εντόπισε 17 διακριτές ηλεκτρονικές δοκιμασίες αξιολογούνται οι διαφορετικές κατηγορίες ηλεκτρονικών δοκιμασιών και οι αλλαγές που οδήγησαν στο πέρασμα από τις δοκιμασίες εκτενούς αξιολόγησης, στις δοκιμασίες σάρωσης και, πρόσφατα, στις δοκιμασίες σύντομης σάρωσης. Παράλληλα αναλύονται ζητήματα που επηρεάζουν το πεδίο και εμποδίζουν την ευρεία χρήση των ηλεκτρονικών δοκιμασιών όπως ελλιπής στάθμιση, υψηλό κόστος, περιορισμένη τεκμηρίωση διαγνωστικής χρησιμότητας και έλλειψη πλάνων ένταξης στα υπάρχοντα συστήματα υγείας καθώς και ένταξης στα συστήματα υγείας, τα οποία. Μέσω μιας συστηματικής ανασκόπησης των υπαρχόντων αυτοχορηγούμενων ηλεκτρονικών δοκιμασιών περιγράφονται 10 αυτοχορηγούμενες ηλεκτρονικές δοκιμασίες και συζητούνται τα αίτια πίσω από την στροφή των κατασκευαστών δοκιμασιών στην αυτοχορήγηση και την εστίαση στην χρήση αυτών των δοκιμασίων στην πρωτοβάθμια περίθαλψη. Παράλληλα αναλύονται ζητήματα σχετικά με τις αυτοχορηγούμενες δοκιμασίες όπως μικρά και μη αντιπροσωπευτικά δείγματα στάθμισης, έλλειψη μελετών εφαρμοσιμότητας σε δομές υγείας, περιορισμένη τεκμηρίωση πρακτικών ασφάλειας δεδομένων καθώς και ζητήματα σχετικά με την παρουσίαση των αποτελεσμάτων των δοκιμασιών. Μέσω μίας μελέτης επισκόπησης σε Έλληνες νοσηλευτές, παρουσιάζεται η πρώτη καταγραφή των στάσεων τους απέναντι στις ηλεκτρονικές δοκιμασίες και καταγράφονται πιθανά εμπόδια στην ένταξη αυτών των δοκιμασιών στο Ελληνικό σύστημα υγείας, όπως υψηλό κόστος εξοπλισμού, έλλειψη πλάνου ένταξης και ελλιπής εκπαίδευση προσωπικού. Τέλος, παρουσιάζονται νέες εξελίξεις και εκτιμήσεις για την εξέλιξη του πεδίου.

Περίληψη 2:
Η χρήση εφαρμογών εικονικής πραγματικότητας για την αξιολόγηση της λειτουργίας της προσοχής: Η έως τώρα εμπειρία με το Computerized Battery for the Assessment of Attention Disorders

Αμαρυλλίς-Χρυσή Μαλεγιαννάκη
MSc, PhD, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Το σύστημα της προσοχής είναι πολύπλοκο και αποτελείται από ορισμένες επιμέρους λειτουργίες (επιλεκτική, συντηρούμενη, διαμοιραζόμενη προσοχή, στροφή της προσοχής). Στα πλαίσια της παραδοσιακής αξιολόγησης, αυτές οι διαφορετικές λειτουργίες της προσοχής εκτιμώνται μέσω εργαλείων που περιλαμβάνουν τη χρήση «χαρτιού και μολυβιού». Με την εισαγωγή των ηλεκτρονικώς χορηγούμενων δοκιμασιών, εμπόδια που αφορούν τα παραδοσιακά εργαλεία, όπως από λάθη από τον εξεταστή έχουν παρακαμφθεί, ενώ έχουν προστεθεί πλεονεκτήματα στις υφιστάμενες τεχνικές αξιολόγησης, όπως η ακρίβεια σε χιλιοστά του δευτερολέπτου και οι σύνθετοι υπολογιστικά δείκτες επίδοσης. Ωστόσο, παρά την τεκμηριωμένη χρησιμότητά τους στην καταγραφή της επίδοσης, ένα σημαντικό μειονέκτημα κατά την αξιολόγηση της προσοχής με ηλεκτρονικές δοκιμασίες είναι το γεγονός ότι το υλικό τους είναι κατά βάση πειραματικό (π.χ., γράμματα, αριθμοί ή δισδιάστατες εικόνες) και δεν συνδέεται με τις απαιτήσεις της προσοχής στην

καθημερινότητα των ατόμων. Η ολοένα αυξανόμενη ανάγκη για σύγχρονα και οικολογικώς έγκυρα εργαλεία, οδήγησε πρόσφατα στη χρήση της εικονικής πραγματικότητας για την αξιολόγηση γνωστικών λειτουργιών, όπως οι εκτελεστικές λειτουργίες και η μνήμη. Ένα τέτοιο παράδειγμα συνιστά η συστοιχία Computerized Battery for the Assessment of Attention Disorders, η οποία εξετάζει τις τέσσερις προαναφερθείσες λειτουργίες της προσοχής σε περιβάλλον εικονικής πραγματικότητας. Η συστοιχία χορηγήθηκε αρχικά σε ένα κανονιστικό ελληνόφωνο δείγμα σε 245 ενηλίκων (*N*=129 γυναίκες ηλικίας 18-81 ετών), όπου διαπιστώθηκαν οι πολύ καλές ψυχομετρικές ιδιότητες του εργαλείου. Περαιτέρω έρευνες σε κλινικό πληθυσμό ατόμων με κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις και σε παιδιά Δημοτικού επιβεβαίωσαν τόσο τη διαγνωστική χρησιμότητά του, όσο και την ευαισθησία του στην αναπτυξιακή ωρίμανση της προσοχής των παιδιών. Στην παρουσίαση θα συζητηθούν τα βασικά συμπεράσματα που προέκυψαν από τις συγκεκριμένες μελέτες, καθώς και οι προεκτάσεις τους για τη χρήση της εικονικής πραγματικότητας στη γνωστική αξιολόγηση.

Περίληψη 3:
Σχεδιασμός και αξιολόγηση διαδραστικών εφαρμογών για την καλλιέργεια και την ενίσχυση γνωστικών λειτουργιών ατόμων με και χωρίς αναπηρία

Πολυξένη Καϊμάρα
MSc, PhD, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, ΣΕΠ Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ψυχολόγος 3η ΥΠΕ Μακεδονίας

Η μαθησιακή αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών διαδραστικών εφαρμογών εδράζεται στον ισορροπημένο συνδυασμό της «σοβαρής» μάθησης και της διαδραστικής ψυχαγωγίας. Στην παρούσα ομιλία παρουσιάζεται ο σχεδιασμός και την αξιολόγηση τέτοιων εφαρμογών που απευθύνονται σε άτομα με και χωρίς αναπηρία σε συμπεριληπτικά περιβάλλοντα. Περιγράφεται ένα διαδραστικό εκπαιδευτικό σύστημα, με την ονομασία "Waking Up In the Morning" (WUIM), το οποίο περιλαμβάνει τρία παιχνίδια που αναπτύχθηκαν συνεκτιμώντας τις βασικές παραμέτρους των μοντέλων εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο του συστήματος επικεντρώνεται στην καλλιέργεια δεξιοτήτων καθημερινής ζωής. Η παιδαγωγική τεκμηρίωση του WUIM βασίζεται σε μια νέα διαμεσική μεθοδολογία που ενσωματώνει τις επικρατούσες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στον χώρο της ειδικής αγωγής, τις αρχές των παραδοσιακών και σύγχρονων θεωριών μάθησης, όπως είναι ο συμπεριφορισμός και ο εποικοδομισμός, η διαφοροποιημένη διδασκαλία, ο καθολικός σχεδιασμός για τη μάθηση, η πολυμεσική μάθηση, η μεθοδολογία παραγωγής ταινιών, οι βασικές αρχές της σεναριογραφίας, σκηνοθεσίας και αισθητικής, οι αρχές σχεδιασμού παιχνιδιών, η τεχνολογία αιχμής, όπως εικονική πραγματικότητα (VR), επαυξημένη πραγματικότητα (AR) και video 360ο και το ερευνητικό πεδίο της εμπειρίας του χρήστη.
Τα δύο παιχνίδια, WUIM-Puzzle και WUIM-AR, θεμελιώνονται πρωτίστως στις αρχές του συμπεριφορισμού, καθώς βασίζονται στις συνδέσεις μεταξύ ερεθισμάτων και αποκρίσεων, τη διαδικασία της εξάσκησης μέσω μιας συστηματικής σειράς δοκιμών και λαθών, την ανάλυση εργασιών και τη σύνδεση αλυσιδωτών αντιδράσεων, τις αρχές της κατευθυνόμενης ανακαλυπτικής μάθησης μέσω της πραξιακής, εικονιστικής και συμβολικής αναπαράστασης του κόσμου και του κοινωνικού εποικοδομισμού. Το WUIM-VR βασίζεται, κυρίως, στις αρχές του εποικοδομισμού αξιοποιώντας την παρατήρηση

προτύπου μέσω βίντεο, την ανακαλυπτική μάθηση και τη μετατόπιση από την παθητική μάθηση στη διαδραστική, σύμφωνα με το μοντέλο ICAP. Η VR εκτός των ισχυρών παιδαγωγικών χαρακτηριστικών της, όπως είναι η ενίσχυση της χωρικής ικανότητας και της ενσυναίσθησης, μπορεί να δημιουργήσει μαθησιακές εμπειρίες και περιβάλλοντα που θα μπορούσαν να είναι ασφαλή για αυθεντικές παρεμβάσεις σε πραγματικό χρόνο.

Περίληψη 4:
Αξιοποίηση Design Alter Egos σε συνεδρίες Σχεδιαστικής Σκέψης με μαθητές Δημοτικού

Ιωάννης Αρβανιτάκης
MSc Υποψήφιος Διδάκτορας, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Εκπαιδευτικός, Πειραματικό Σχολείο Φλώρινας

Στην ομιλία θα παρουσιαστεί μέρος των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή της μεθοδολογικής προσέγγισης WeDesignForSTEAM για την υποστήριξη συνεδριών Σχεδιαστικής Σκέψης με μαθητές Δημοτικού. Ειδικότερα η παρουσίαση θα εστιάσει στον σχεδιασμό και την αξιοποίηση των «Design Alter Egos» καθώς και στην συμβολή τους στην εξερεύνηση του σχεδιαστικού χώρου των προβλημάτων που μελετώνται στις συνεδρίες. Η προτεινόμενη προσέγγιση βασίζεται στο μεθοδολογικό πλαίσιο WeDesign! το οποίο στοχεύει στην εξερεύνηση του σχεδιαστικού χώρου μέσα από τρεις συμπληρωματικές προσεγγίσεις: συγκλίνουσα διερεύνηση, αποκλίνουσα διερεύνηση και διερεύνηση πλαισίου.
Τα στοιχεία που θα παρουσιαστούν αφορούν 10 Σχεδιαστικές Συνεδρίες στις οποίες συμμετείχαν 50 μαθητές και μαθήτριες Ε' και ΣΤ' τάξης του Δημοτικού, στο πλαίσιο διαγωνισμών ρομποτικής και τεχνολογίας. Βασικός στόχος ήταν να διερευνηθεί αν η προτεινόμενη μεθοδολογική προσέγγιση μπορεί να ενισχύσει τη δημιουργικότητα και την καινοτομία των μαθητών. Το κάθε παιδί ανέπτυξε τον δικό του φανταστικό χαρακτήρα χρησιμοποιώντας συγκεκριμένη έντυπη φόρμα και συνοδευτικό υλικό (φωτογραφίες) και τον χρησιμοποίησε ως αντιπρόσωπό του στην υπόλοιπη διαδικασία σύμφωνα με τις οδηγίες των συντονιστών. Τα αποτελέσματα από τα ερωτηματολόγια και τις συνεντεύξεις έδειξαν ότι τα «Design Alter Egos» λειτουργούν αποτελεσματικά ως δραστηριότητα «προθέρμανσης» για την υπόλοιπη διαδικασία, αποτελώντας μάλιστα το πιο ευχάριστο μέρος της. Οι μαθητές δήλωσαν ότι τα «Alter egos» τους βοήθησαν να εξερευνήσουν το πρόβλημα και να βρουν δημιουργικές λύσεις. Επίσης θεώρησαν ότι τους βοήθησαν να προβάλλουν τις ιδέες και τα προσωπικά τους χαρακτηριστικά, ελαχιστοποιώντας τον φόβο της έκθεσης του εαυτού τους. Τέλος, στην ομιλία θα παρουσιαστεί και η προτεινόμενη εξέλιξη της μεθοδολογικής προσέγγισης που έχουμε αναπτύξει με την αξιοποίηση εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης στα διάφορα στάδια της διαδικασίας, ανάμεσα στα οποία είναι και η δημιουργία των «Design Alter Egos».

ID:21173 | Υπαρξιακό Άγχος και Ερμηνείες του Θανάτου: Αναπτυξιακές Διαφορές κατά την Ενήλικη Ζωή

Φιλιώ Γεωργιάδου[1], **Δημήτρης Πνευματικός**[2]
[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*
[2] *Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*

Η σύνδεση του υπαρξιακού άγχους με τις πεποιθήσεις για τον θάνατο και η διαφοροποίησή τους κατά την διάρκεια της ανάπτυξης μπορεί να ερμηνευθεί ως μια προσπάθεια διαχείρισης της συναισθηματικής ανασφάλειας. Διαφορετικά θεωρητικά πλαίσια περιγράφουν πώς διαφορετικές γνωστικές και συναισθηματικές ανάγκες κατά την διάρκεια της ζωής θα εξηγούσαν τις διαφοροποιήσεις στα επίπεδα υπαρξιακού άγχους, οι οποίες με την σειρά τους πιθανώς να σχετίζονται και να επηρεάζουν τις πεποιθήσεις που έχει κανείς σχετικά με τον θάνατο και την ζωή μετά τον θάνατο. Η παρούσα έρευνα έχει σκοπό να ελέγξει την πιθανή σχέση ανάμεσα στο υπαρξιακό άγχος και στις πεποιθήσεις για τον θάνατο κατά την διάρκεια της ενήλικης ζωής. Στην έρευνα συμμετείχαν 175 ενήλικες, χωρισμένοι σε τρεις ηλικιακές ομάδες: 25 ετών, 45 ετών και 65 ετών. Οι συμμετέχοντες/-ουσες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούσαν τις πεποιθήσεις τους για τον θάνατο, καθώς και την αλλαγή των πεποιθήσεών τους από την παιδική ηλικία έως σήμερα. Οι ερωτήσεις περιλάμβαναν αυτοαναφορικές δηλώσεις, όπως αν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι έχουν παγιωμένες πεποιθήσεις ή αν αυτές άλλαξαν με την πάροδο του χρόνου. Για την αξιολόγηση του υπαρξιακού άγχους χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα EAQ (Existential Anxiety Questionnaire, Weems et al., 2004). Τα ευρήματα της μελέτης υποδεικνύουν ότι το υπαρξιακό άγχος αποτελεί παράγοντα που επηρεάζει την διαμόρφωση των πεποιθήσεων για τον θάνατο κατά την ενήλικη ζωή, αντικατοπτρίζοντας το ρόλο των συναισθηματικών αναγκών στη διαμόρφωση πεποιθήσεων. Η σημασία των ευρημάτων έγκειται στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι ενήλικες διαφορετικών ηλικιών διαχειρίζονται υπαρξιακά ζητήματα, παρέχοντας δεδομένα για τη ψυχολογική υποστήριξη και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας απέναντι στο άγχος της θνητότητας κατά την διάρκεια της ενήλικης ζωής.

ID:21174 | Μελέτη ψυχολογικών παραγόντων σε άτομα με και χωρίς ψωρίαση

Ζαχαρούλα - Μαρία Καραπατάκη[1], Ελένη Βούσουρα[1], Παναγιώτα Μπαλή[2], Βασιλική Ευσταθίου[1]

[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[2] Β' Ψυχιατρική Κλινική, ΠΓΝ «Αττικόν», Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η ψωρίαση είναι μια χρόνια φλεγμονώδης δερματική πάθηση που επηρεάζει σημαντικά τη σωματική υγεία και την ψυχολογική ευεξία των ασθενών. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των πιθανών διαφορών μεταξύ ατόμων με και χωρίς ψωρίαση ως προς το άγχος και συναφείς ψυχολογικούς παράγοντες όπως η κατάθλιψη, η αυτοεκτίμηση και η ενσυνειδητότητα καθώς και η διερεύνηση των δημογραφικών, κλινικών και ψυχολογικών παραγόντων που σχετίζονται ανεξάρτητα με το άγχος στα άτομα με ψωρίαση. Συνολικά 103 ενήλικες συμμετείχαν στη μελέτη, εκ των οποίων 56 άτομα με διάγνωση ψωρίασης και 47 άτομα χωρίς ψωρίαση, τα οποία αποτέλεσαν την ομάδα ελέγχου. Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκε η Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS, Zigmond & Snaith, 1983), η Mindful Attention and Awareness Scale (MAAS), η Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES, Rosenberg, 1965) και ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο για την καταγραφή ορισμένων δημογραφικών στοιχείων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι συμμετέχοντες με ψωρίαση επέδειξαν υψηλότερα επίπεδα κατάθλιψης σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου – διαφορά η οποία όμως έχασε τη στατιστική της σημαντικότητα όταν σταθμίστηκε για την επίδραση φύλου και ηλικίας. Επίσης, βρέθηκαν αλληλεπιδράσεις μεταξύ διάγνωσης και φύλου ως προς το άγχος και την ενσυνειδητότητα, ελέγχοντας για την ηλικία. Βρέθηκε ότι στα άτομα με ψωρίαση η κατάθλιψη συσχετίζεται θετικά με το άγχος, ενώ η ενσυνειδητότητα και η ηλικία συσχετίζονται αρνητικά. Συμπερασματικά, αναδεικνύεται η σημασία της μελέτης ψυχολογικών παραγόντων μεταξύ των ατόμων με ψωρίαση και η ανάγκη για μία ολιστική, βιοψυχοκοινωνική φροντίδα των ατόμων αυτών.

ID:21175 | «Συναισθηματική Ανάπτυξη, Προσωπικότητα & Αναγνώριση Αναγκών των Χαρισματικών & Ταλαντούχων Παιδιών: Συνδέοντας την Αναπτυξιακή Θεωρία με την Σύγχρονη Έρευνα και την Πράξη»

Οργανωτής – Ομιλητής: **Δημήτριος Παπαδόπουλος**
Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

Τα χαρισματικά και ταλαντούχα παιδιά χαρακτηρίζονται από την πρώιμη ανάπτυξη των γνωστικών ικανοτήτων και από την ενασχόληση με τομείς ενδιαφέροντος αυξημένων ικανοτήτων (Papadopoulos, 2020). Η μελέτη της χαρισματικότητας, εξ αρχής, συνδέθηκε με την υψηλή νοημοσύνη και τα εξαιρετικά ακαδημαϊκά επιτεύγματα με αποτέλεσμα οι μοναδικές ψυχο-συναισθηματικές ανάγκες των χαρισματικών παιδιών συχνά να μην εντοπίζονται ή να παρερμηνεύονται τόσο από τους γονείς όσο και τους εκπαιδευτικούς (Papadopoulos 2021a) Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, παρατηρείται αναθεώρηση του ενδιαφέροντος και επανεξέταση της πολύπλοκης φύσης της προσωπικότητας των χαρισματικών παιδιών που παράγει εσωτερικές εμπειρίες με συναισθηματικό βάθος και αίσθηση μοναδικότητας (Silverman, 1989; Sternberg, 2023). Αυτή η ψυχολογική πραγματικότητα έχει μια βαθιά επίδραση στο πώς τα χαρισματικά παιδιά βιώνουν τις ικανότητες και τα ταλέντα τους, καθώς και πώς βιώνουν και κατανοούν τον κόσμο, που είναι διαφορετικός από το μέσο όρο (Papadopoulos, 2021b).

Σκοπός του εργαστηρίου είναι η ευαισθητοποίηση των ερευνητών, επαγγελματιών (εκπαιδευτικών, ειδικών ψυχικής υγείας) και φοιτητών, στην απόκτηση εφαρμοσμένων γνώσεων σχετικά με την αναπτυξιακή διάσταση της χαρισματικότητας και του ταλέντου, τις μεθόδους ταυτοποίησης/αξιολόγησης των χαρισματικών παιδιών και την αναγνώριση των μοναδικών συναισθηματικών αναγκών και αναγκών ψυχικής υγείας. Στόχος είναι οι συμμετέχοντες, μέσω συνοπτικής παρουσίασης θεωρητικών -ερευνητικών δεδομένων και βιωματικών ασκήσεων, να αποκτήσουν δεξιότητές στην παροχή ολοκληρωμένης υποστήριξης και κατάλληλης προσέγγισης των χαρισματικών παιδιών και των οικογενειών τους. Οι συμμετέχοντες αναμένεται, εκτός της θεωρητικής και εφαρμοσμένης γνώσης, να διευκολυνθούν στην διεργασία νοηματοδότησης και αναστοχασμού της πολύπλοκης φύσης της χαρισματικότητας καθώς και της συνθετότητας του εαυτού του χαρισματικού ατόμου.

Λέξεις κλειδιά: *αναπτυξιακή ψυχολογία και χαρισματικότητα, χαρισματικά και ταλαντούχα παιδιά, συναισθηματική ανάπτυξη, προσωπικότητα, ανάγκες ψυχικής υγείας, αξιολόγηση, υποστήριξη*

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Papadopoulos D. (2021a). Examining the Relationships among Cognitive Ability, Domain-Specific Self-Concept, and Behavioral Self-Esteem of Gifted Children Aged 5-6 Years: A Cross-Sectional Study. Behavioral sciences, 11(7), 93. https://doi.org/10.3390/bs11070093
Papadopoulos D. (2021b). Parenting the Exceptional Social-Emotional Needs of Gifted and Talented Children: What Do We Know?. Children, 8(11), 953. https://doi.org/10.3390/children8110953

Papadopoulos, D. (2020). Psychological Framework for Gifted Children'Cognitive and Socio-Emotional Development: A Review of the Research Literature and Implications. Journal for the Education of Gifted Young Scientists, 8, 305-323. https://doi.org/10.17478/jegys.666308

Renzulli, J.S. (1986). The three-ring conception of giftedness: A developmental model for creative productivity. In R.J. Sternberg & J.E. Davidson (Eds.), Conceptions of giftedness (pp. 53–92). Cambridge. England: Cambridge University press.

Silverman, L.K. (1989). The highly gifted. In J.F. Feldhunsen, J. Van Tasse Baska & K. Seeley (Eds.), Excellence in educating the gifted (pp.71-83). Denver: Love

Sternberg, R.J. (2023) Unwrapping Gifts: Understanding the Inner Workings of Giftedness Through a Panoply of Paradigms in the Field of Psychology, Roeper Review, 45(2), 84-100, : https://doi.org/10.1080/02783193.2023.2172754

ID:21176 | Οι απόψεις των εκπαιδευτικών Γενικής και Ειδικής Αγωγής για τον ρόλο της μη λεκτικής επικοινωνίας στην προαγωγή ενός θετικού μαθησιακού περιβάλλοντος στην προσχολική τάξη

Φωτεινή Τσακίρογλου[1], Ελένη Τσιαούση[2], Σοφία Τσίνα[3], Σοφία Χολή[4], Χρήστος Φραντζίδης[5]

[1] *Νηπιαγωγός, Πρωτοβάθμια εκπαίδευση Νομού Σερρών, Σέρρες*
[2] *Νηπιαγωγός ειδικής αγωγής, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Λάρισας, Λάρισα*
[3] *Νηπιαγωγός ειδικής αγωγής, Πρωτοβάθμια εκπαίδευση Κοζάνης, Κοζάνη*
[4] *Βρεφονηπιοκόμος, Παιδικοί σταθμοί Κορδελιού Ευόσμου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*
[5] *School of Engineering and Physical Sciences, University of Lincoln, UK*

Η μη λεκτική επικοινωνία αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο στην προσχολική εκπαίδευση, καθώς διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην αλληλεπίδραση εκπαιδευτικού-μαθητή, επηρεάζοντας θετικά τη μαθησιακή διαδικασία και την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών. Η παρούσα μελέτη διερεύνησε με ποιοτική μέθοδο ανάλυσης μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, τις αντιλήψεις 12 εκπαιδευτικών Γενικής και Ειδικής Αγωγής, σχετικά με τη σημασία της μη λεκτικής επικοινωνίας στην προσχολική εκπαίδευση. Η έρευνα καταδεικνύει τη σημαντική συμβολή της μη λεκτικής επικοινωνίας στη δημιουργία ενός θετικού και υποστηρικτικού περιβάλλοντος μάθησης στην προσχολική εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης έδειξαν ότι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη σημασία της και τη χρησιμοποιούν ενεργά στην καθημερινή τους πρακτική, χρησιμοποιώντας μια ποικιλία μη λεκτικών σημάτων (βλέμμα, εκφράσεις προσώπου, στάση σώματος, κ.λπ.) στην αλληλεπίδρασή τους με τα παιδιά. Η αποτελεσματική χρήση της μη λεκτικής επικοινωνίας έχει θετικές επιπτώσεις, τόσο στην ατομική ανάπτυξη των παιδιών, όσο και στο συνολικό κλίμα της τάξης. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η μη λεκτική επικοινωνία συμβάλλει στη δημιουργία ενός θετικού κλίματος στην τάξη ενισχύοντας τη μάθηση, προωθεί τη συνεργασία, μειώνει τις συγκρούσεις, υποστηρίζοντας όλους τους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των αλλόγλωσσων και των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Βοηθά τα παιδιά να προσαρμοστούν καλύτερα στο σχολικό περιβάλλον, αυξάνει την αυτοπεποίθησή τους και βελτιώνει την απόδοσή τους. Με την κατάλληλη υποστήριξη και επιμόρφωση, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους στη μη λεκτική επικοινωνία και να δημιουργήσουν πιο αποτελεσματικά και συμπεριληπτικά μαθησιακά περιβάλλοντα. Η έρευνα υπογραμμίζει την αναγκαιότητα για περαιτέρω έρευνα και εστίαση σε συγκεκριμένες μορφές μη λεκτικής επικοινωνίας, τη χρήση ποσοτικών μεθόδων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της μη λεκτικής επικοινωνίας στην προσχολική εκπαίδευση, καθώς και τη διερεύνηση της επίδρασης των νέων τεχνολογιών στη μη λεκτική επικοινωνία κατά τη μαθησιακή διαδικασία.

ID:21177 | Το Παρακινητικό Ύφος των Εκπαιδευτικών: Παράγοντες που το Διαμορφώνουν, Τρόποι Αξιολόγησής του και η Σύνδεσή του με τη Λειτουργικότητα των Μαθητών

Αικατερίνη Μίχου[1], **Αθανάσιος Μουρατίδης**[2]
[1] *Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*
[2] *Τμήμα Επιστήμης Φυσική Αγωγής και Αθλητισμού, ΕΚΠΑ, Αθήνα*

Διοργανωτές: *Αικατερίνη Μίχου & Αθανάσιος Μουρατίδης*

Το συμπόσιο εστιάζει στο παρακινητικό ύφος των εκπαιδευτικών και των επιπτώσεών του στην υποστήριξη των ψυχολογικών αναγκών των μαθητών, σύμφωνα με τη Θεωρία του Αυτοπροσδιορισμού (Self-Determination Theory). Σε τέσσερις μελέτες, μία συσχετιστική με χρήση υποθετικού σεναρίου (vignette study), μία συσχετιστική με συλλογή δεδομένων μέσω δειγματοληψίας εμπειρίας, μία πειραματική και μία ποιοτική με θεματική ανάλυση συνεντεύξεων, εξετάζεται πώς οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται και υποστηρίζουν ή υπονομεύουν τις ψυχολογικές ανάγκες των μαθητών. Επίσης, διερευνάται πώς αυτή η υποστήριξη ή υπονόμευση συσχετίζεται με την εμπλοκή και τη λειτουργικότητα των μαθητών.
Η πρώτη μελέτη αναλύει τη δυνατότητα των εκπαιδευτικών να αναγνωρίζουν τις ψυχολογικές ανάγκες των μαθητών μέσω της συμπεριφοράς τους με βάση τους διαφορετικούς προσανατολισμούς αιτιότητας και αιτιακών αποδόσεων που τους χαρακτηρίζουν.
Η δεύτερη μελέτη εστιάζει μέσω δειγματοληψίας εμπειρίας στη σχέση μεταξύ της υποστήριξης ή υπονόμευσης των ψυχολογικών αναγκών και της εμπλοκής των μαθητών στο μάθημα, αποκαλύπτοντας ότι η αντιλαμβανόμενη υποστήριξη οδηγεί σε υψηλότερη συμμετοχή και αποτελεσματικότερες στρατηγικές μάθησης. Η τρίτη πειραματική μελέτη διερευνά τις μη λεκτικές εκφράσεις του παρακινητικού ύφους των εκπαιδευτικών, όπως η φωνή και οι εκφράσεις του προσώπου, και πώς αυτά σχετίζονται με τις εκπαιδευτικές πρακτικές που υποστηρίζουν ή υπονομεύουν την αυτονομία . Η τέταρτη ποιοτική μελέτη εξετάζει τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τα κίνητρα των μαθητών τους και το παρακινητικό ύφος που χρησιμοποιούν, καταδεικνύοντας ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν στρατηγικές που υποστηρίζουν τις βασικές ψυχολογικές ανάγκες των μαθητών, αν και παρατηρείται ανάγκη για περαιτέρω κατάρτιση στη χρήση στρατηγικών που ενισχύουν την αυτονομία.
Οι τέσσερις μελέτες συνολικά προσφέρουν σημαντικά ευρήματα που μπορούν να ανοίξουν νέους δρόμους στην κατανόηση των παραγόντων που συμβάλουν στη διαμόρφωση του παρακινητικού ύφους του εκπαιδευτικού και στον τρόπο αξιολόγησής του. Επίσης προσφέρουν ευρήματα που μπορούν να ενισχύσουν την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, εστιάζοντας στην υποστήριξη των ψυχολογικών αναγκών των μαθητών για τη βελτίωση της εμπλοκής τους και της λειτουργικότητας των μαθητών.

Ταυτοποίηση Ανεκπλήρωτων Αναγκών: Αναγνώριση των Ψυχολογικών Αναγκών των Μαθητών από τους Εκπαιδευτικούς

Αθανάσιος Μουρατίδης, Παναγιώτης Βαρσάμης, Αικατερίνη Μίχου

Αν και οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί θα συμφωνούσαν για τα οφέλη της υποστήριξης των βασικών ψυχολογικών αναγκών των μαθητών, κάποιοι από αυτούς δεν ενσωματώνουν πρακτικές υποστήριξης των αναγκών στην καθημερινή διδασκαλία τους. Άραγε οφείλεται

αυτό σε κάποιου είδους απροθυμία ή μήπως στη δυσκολία να αναγνωρίσουν πράγματι τις ανάγκες των μαθητών τους; Σε αυτή τη μελέτη, εξετάσαμε κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναγνωρίσουν πότε οι μαθητές εκφράζουν ψυχολογικές ανάγκες μέσω της συμπεριφοράς τους. Συμμετείχαν 484 εκπαιδευτικοί (80,6% γυναίκες, M= 47,52 έτη, ΤΑ= 10,90), οι οποίοι ανέφεραν αρχικά τους γενικούς προσανατολισμούς αιτιότητας (general causality orientations) και τις αιτιώδεις αποδόσεις (attributions) της ακαδημαϊκής υστέρησης μαθητών με κινητικά προβλήματα. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευτικοί διάβασαν ένα υποθετικό σενάριο για έναν παραπονούμενο μαθητή με σωματική αναπηρία και δήλωσαν αν αντιλαμβάνονταν τη συμπεριφορά του μαθητή ως ένα σιωπηρό μήνυμα μιας ανεκπλήρωτης ανάγκης. Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν επίσης αν αντιλαμβάνονταν την κατάσταση ως προσωπική απειλή (ego-threat) και την πρόθεσή τους να αντιδράσουν με τρόπο υποστηρικτικό ή υπονομευτικό της ανάγκης των μαθητών για αυτονομία. Οι αναλύσεις διαδρομών αποκάλυψαν ότι οι εκπαιδευτικοί με αυτόνομο προσανατολισμό αιτιότητας, οι οποίοι απέδιδαν την ακαδημαϊκή υστέρηση των μαθητών σε εξωγενείς παράγοντες ήταν πιο πιθανό να ερμηνεύσουν τα αιτήματα των μαθητών ως σιωπηρά μηνύματα ανεκπλήρωτων ψυχολογικών αναγκών. Αντίθετα, οι εκπαιδευτικοί με πιο ελεγκτικό προσανατολισμό, οι οποίοι απέδιδαν την ακαδημαϊκή υστέρηση τέτοιων μαθητών σε εσωτερικούς παράγοντες ήταν πιο πιθανό να αγνοήσουν τα αιτήματα τους, με την αντιλαμβανόμενη απειλή του εγώ να μεσολαβεί σε αυτές τις συσχετίσεις. Επιπλέον, όσο περισσότερο οι εκπαιδευτικοί αναγνώριζαν (έναντι αγνοούσαν) το σιωπηρό μήνυμα των μαθητών για ανεκπλήρωτες ανάγκες, τόσο πιο πιθανό ήταν να ανταποκριθούν (έναντι να μην ανταποκριθούν) με τρόπο που υποστήριζε την αυτονομία. Τα ευρήματα αυτά υποδηλώνουν ότι συγκεκριμένες προδιαθέσεις των εκπαιδευτικών τούς επιτρέπουν να αναγνωρίζουν τις ανεκπλήρωτες ανάγκες των μαθητών και, κατά συνέπεια, να ανταποκρίνονται κατάλληλα στην τάξη.

Το Υποστηρικτικό ή Υπονομευτικό Ύφος των Εκπαιδευτικών και η Εμπλοκή των Μαθητών: Μια Δειγματοληψία Εμπειρίας

Χρυσοβαλάντου Αθανασιάδου, Φωτεινή Αρβανιτίδου, Αθανάσιος Μουρατίδης, & Αικατερίνη Μίχου

Ερευνητικά ευρήματα δείχνουν ότι η εμπλοκή των μαθητών στη μάθηση εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από την υποστήριξη των ψυχολογικών τους αναγκών από τους εκπαιδευτικούς. Η σχέση μεταξύ του παρακινητικού ύφους τους και της εμπλοκής των μαθητών έχει διερευνηθεί είτε αναδρομικά, μέσω αναμνήσεων, είτε συγχρονικά μέσω τρίτων παρατηρητών. Στην παρούσα μελέτη εξετάσαμε σε πραγματικό χρόνο, με δειγματοληψία εμπειρίας, τη σχέση υποστήριξης ή υπονόμευσης των ψυχολογικών αναγκών των μαθητών και της εμπλοκής τους (συμπεριφορική, συναισθηματική, γνωστική, ενεργητική) στο μάθημα. Διερευνήθηκε, επίσης, ο ρόλος του στιγμιαίου βιώματος της υποστήριξης και υπονόμευσης ψυχολογικών αναγκών όσον αφορά την αίσθηση συνολικής υποστήριξης των ψυχολογικών αναγκών, τις στρατηγικές μάθησης, τη συνολική εμπλοκή και την ποιότητα των κινήτρων στο τέλος του μαθήματος. Το δείγμα περιλάμβανε 144 Έλληνες μαθητές Γυμνασίου/Λυκείου από 11 τάξεις (50,8% κορίτσια, $M_{ηλικίας}$ = 15,15, *T.A.* = 1,17 έτη), οι οποίοι απάντησαν 6 σύντομες ερωτήσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος σχετικά με την αντιλαμβανόμενη υποστήριξη ή πίεση από τον εκπαιδευτικό και την εμπλοκή τους, καθώς και ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς στο τέλος του μαθήματος. Η ανάλυση παλινδρόμησης έδειξε ότι η αντιλαμβανόμενη

υποστήριξη ψυχολογικών αναγκών κατά τη διάρκεια του μαθήματος προβλέπει θετικά την ικανοποίηση των ψυχολογικών αναγκών, ενώ η αντιλαμβανόμενη πίεση την προβλέπει αρνητικά. Επιπλέον, η αντιλαμβανόμενη υποστήριξη προέβλεψε θετικά τη γνωστική και τη συναισθηματική εμπλοκή (αλλά όχι τη συμπεριφορική) καθώς επίσης και την κριτική σκέψη, την προσπάθεια, τις μεταγνωστικές στρατηγικές και τα αυτόνομα αλλά και τα ελεγκτικά κίνητρα στο τέλος του μαθήματος. Τα ευρήματα επιβεβαιώνουν τον σημαντικό ρόλο του παρακινητικού ύφους του εκπαιδευτικού για τη λειτουργικότητα των μαθητών.

Δείκτες Φωνής, Προσώπου και Καρδιακού Ρυθμού σε Υποστηρικτικό και Ελεγκτικό Παρακινητικό Ύφος Εκπαιδευτικών

Αικατερίνη Μίχου, Φωτεινή Αρβανιτίδου, Χρυσοβαλάντου Αθανασιάδου, & Αθανάσιος Μουρατίδης

Η παρούσα μελέτη εξετάζει πώς το παρακινητικό ύφος των εκπαιδευτικών, έτσι όπως ορίζεται στο πλαίσιο της Θεωρίας Αυτοπροσδιορισμού (Self-Determination Theory - SDT), αντικατοπτρίζεται στη φωνή, τις εκφράσεις του προσώπου και τον καρδιακό ρυθμό. Συγκεκριμένα, διερευνά εάν το ύφος διδασκαλίας που υποστηρίζει την αυτονομία διαφέρει από το ελεγκτικό ύφος σε αυτά τα μη λεκτικά χαρακτηριστικά. Τριάντα Έλληνες φοιτητές, που παρακολουθούσαν μάθημα παιδαγωγικής, κατανεμήθηκαν τυχαία σε δύο συνθήκες: υποστηρικτική της αυτονομίας ή ελεγκτική. Μέσω πιλοτικής μελέτης δημιουργήθηκε ένα σημασιολογικά ουδέτερο διδακτικό κείμενο. Οι συμμετέχοντες διάβασαν το κείμενο φωναχτά αφού πρώτα εκτέθηκαν σε βίντεο που παρουσίαζαν το αντίστοιχο στυλ διδασκαλίας. Τα χαρακτηριστικά της φωνής αναλύθηκαν με το Geneva Minimalistic Acoustic Parameter Set (GeMAPS), οι εκφράσεις του προσώπου με το OpenFace 2.2.0, και οι δείκτες καρδιακής λειτουργίας καταγράφηκαν μέσω ηλεκτροδίων VU-AMS. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το ύφος διδασκαλίας που υποστηρίζει την αυτονομία σχετίζεται με υψηλότερη διακύμανση συχνότητας (jitter), και έντασης (shimmer) και αντηχητικούς συντονισμούς στη φωνή, ενώ το ελεγκτικό ύφος εμφάνισε δυνατότερη και πιο καθαρή ομιλία. Οι εκφράσεις του προσώπου διέφεραν επίσης μεταξύ των συνθηκών: το υποστηρικτικό της αυτονομίας ύφος συνδέθηκε με εντονότερη παρουσία του AU25 (ανοιχτά χείλη) και λιγότερες εμφανίσεις του AU4 (χαμήλωμα φρυδιών). Δεν παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφορές στον καρδιακό ρυθμό. Αυτά τα ευρήματα έχουν πρακτικές επιπτώσεις για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, υποδεικνύοντας ότι μπορούν να βελτιώσουν το παρακινητικό τους ύφος μέσω στοχευμένων τροποποιήσεων στη φωνή και τις εκφράσεις του προσώπου. Μελλοντική έρευνα με χρήση αυτοματοποιημένης ανίχνευσης μοτίβων (μηχανική μάθηση) στα χαρακτηριστικά της φωνής ή του προσώπου θα μπορούσε να παρέχει στους εκπαιδευτικούς ανατροφοδότηση του παρακινητικού τους ύφους σε πραγματικό χρόνο για την αυτοβελτίωσή τους.

Αντιλήψεις Φιλολόγων για το Αποτελεσματικό Ύφος Παρακίνησης των Μαθητών/τριών στα Γλωσσικά Μαθήματα»

Ουρανία Δραγώγια, Αικατερίνη Μίχου

Σύμφωνα με τη θεωρία του Αυτοπροσδιορισμού οι τρεις βασικές ψυχολογικές ανάγκες, της αυτονομίας, της επάρκειας και του συσχετίζεσθαι και η υποστήριξη ή υπονόμευση τους από τους εκπαιδευτικούς επηρεάζει την ποιότητα των κινήτρων των μαθητών και

μαθητριών. Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκαν οι αντιλήψεις των φιλολόγων της ημιαστικής περιοχής της Κοζάνης σχετικά με τα αποτελεσματικά κίνητρα κατά την εκπαιδευτική διαδικασία και το δικό τους παρακινητικό ύφος που θα βοηθήσει στην αποτελεσματική κινητοποίηση των μαθητών/τριών. Στόχος της μελέτης ήταν να αναδειχθεί κατά πόσο οι αντιλήψεις των φιλολόγων αναδεικνύουν ένα υποστηρικτικό ή υπονομευτικό, των ψυχολογικών αναγκών, ύφος. Για το λόγο αυτό, πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα, κατά την οποία χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της συνέντευξης σε ένα δείγμα 13 φιλολόγων. Τα αποτελέσματα της θεματικής ανάλυσης έδειξαν πως οι φιλόλογοι, ως προς τα αποτελεσματικά κίνητρα των μαθητών/τριών τους, αναφέρθηκαν κυρίως σε κίνητρα που πηγάζουν από τη ρύθμιση ταύτισης (κατανόηση της αξίας της γνώσης των γλωσσικών μαθημάτων) και θεωρούνται αυτόνομα κίνητρα. Επίσης, σε σχέση με το προσωπικό παρακινητικό τους ύφος, οι εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν σε υποστηρικτικές παρακινητικές συμπεριφορές που αφορούν κυρίως στη νοηματοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, στην ενθάρρυνση των μαθητών και μαθητριών, στην ποιοτική ανατροφοδότηση, και στην ενσυναίσθηση. Δεν υπήρξε καμία αναφορά σε τακτικές που παραπέμπουν στην υπονόμευση των ψυχολογικών αναγκών των μαθητών/τριών. Τα αποτελέσματα συζητούνται ως προς τις υποστηρικτικές παρακινητικές συμπεριφορές που δεν αναφέρθηκαν από τους/τις εκπαιδευτικούς και την ανάγκη για περαιτέρω κατάρτισής τους στην υιοθέτηση μεγαλύτερου εύρους στρατηγικών υποστηρικτικών των βασικών ψυχολογικών αναγκών, ώστε να ενισχυθεί η ποιότητα των κινήτρων των μαθητών/τριών στα γλωσσικά μαθήματα.

ID:21178 | Τίτλος Εργαστηρίου
«Η Συμβολή της Ψυχαναλυτικής Παρατήρησης Βρέφους στην Κατανόηση της Αλληλεπίδρασης Μητέρας – Βρέφους και της Βρεφικής Ψυχο-συναισθηματικής Ανάπτυξης»

Δημήτρης Παπαδόπουλος[1] , Μάτα Ματσουκά[2]
[1]Επίκουρος Καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχολογίας Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2] Κλινική Ψυχολόγος-Ψυχαναλυτική Ψυχοθεραπεύτρια Παιδιών και Εφήβων

Περίληψη Εργαστηρίου
Η ψυχαναλυτική παρατήρηση βρέφους θεωρείται μια ιδιαίτερα απαιτητική και πολύπλοκη μέθοδος μελέτης της ανάπτυξης των βρεφών με εφαρμογές σε προγράμματα πρώιμης παρέμβασης (A. Freud, 1965 Bick, 1962), ενώ συμπεριλαμβάνεται σε προγράμματα σπουδών στην ψυχαναλυτική αναπτυξιακή ψυχολογία και στην εκπαίδευση ψυχαναλυτών – ψυχοθεραπευτών παιδιών και εφήβων. Στην παρατήρηση διατηρείται το ψυχαναλυτικό εργαλείο της κατανόησης μέσω της βιωματικής εμπειρίας, ενώ το πλαίσιο δράσης είναι το καθημερινό περιβάλλον του υπό παρατήρηση βρέφους. Έτσι, ο παρατηρητής έρχεται αντιμέτωπος με πρώιμες συναισθηματικές καταστάσεις τόσο για το βρέφος και την οικογένεια, όσο και για τον εαυτό του, ενώ προϋπόθεση κατανόησης των συναισθηματικών φαινομένων της παρατήρησης είναι η κατανόηση της δική του, συνειδητής ή ασυνείδητης, συναισθηματικής συμμετοχής σ' αυτά (Rustin, 1989, σελ. 7). Σύμφωνα, άλλωστε, με τον Bion (1962a) ένα μεγάλο μέρος της παρατήρησης είναι η «μάθηση από την εμπειρία» που ενισχύει την αναστοχαστική ικανότητα του παρατηρητή.
Στόχος του εργαστηρίου είναι (α) να ενημερώσει και ευαισθητοποιήσει τους συμμετέχοντες σε ένα άλλο τρόπο προσέγγισης της συναισθηματικής ανάπτυξης των βρεφών, (β) να αναδείξει την αξία της ψυχαναλυτικής παρατήρησης ως βιωματική προσέγγιση μέσω της οποίας καταγράφονται και αναδύονται οι ασυνείδητες πλευρές της συμπεριφοράς και η πρώιμη ψυχική οργάνωση του βρέφους, καθώς και την σημαντικότητα των πρωταρχικών σχέσεων του βρέφους με τα πρόσωπα φροντίδας (μητέρα, πατέρα και λοιπά μέλη της οικογένειας), και (γ) μέσα από την παρουσίαση μιας μελέτης περίπτωσης από την εβδομαδιαία παρατήρηση και την συζήτηση με όλους τους συμμετέχοντες να αναδυθεί ο ρόλος της ομάδας εκπαίδευσης στην κατανόηση του υλικού που προσκομίζει ο παρατηρητής. Το εργαστήριο απευθύνεται σε ερευνητές της αναπτυξιακής και κλινικής ψυχολογίας, φοιτητές και επαγγελματίες (ψυχολόγους, ιατρούς, παιδαγωγούς πρώιμης παιδικής ηλικίας, κοινωνικούς λειτουργούς, νοσηλευτές, κ.α.) που ενδιαφέρονται ή εργάζονται στο χώρο της ανάπτυξης των βρεφών αλλά και ευρύτερα στην κατανόηση ενός άλλου τρόπου του να «ακούμε-κατανοούμαι» το βρέφος.

Λέξεις κλειδιά: *ψυχαναλυτική παρατήρηση βρέφους, πρωταρχικές σχέσεις, αναπτυξιακή ψυχολογία, ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη*

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:
Bick, E. (1964). Notes on infant observation in psychoanalytic training. International Journal of Psychoanalysis, 45, 558–566
Bion, W.R. (1962a). The psychoanalytical study of thinking. International Journal of Psychoanalysis, 43, 306-340

Freud, A. (1965). Normality and pathology in childhood: Assessments of development. International Universities Press.
Ματσουκά,Μ. (2011). Απόπειρα ανάδυσης της ενεστώσας διάδρασης της σχέσης μητέρας βρέφους μέσω της παρατήρησης. Παιδί και Έφηβος, Ψυχική Υγεία και Ψυχοπαθολογία, 13(1), 50-59.
Παπαδόπουλος, Δ. (2024). Η σημασία των πρωταρχικών σχέσεων στην ψυχαναλυτική κατανόηση του κενού. Στο Δ. Σαρρής, Β. Βασιλόπουλος, & Δ. Κατσαρού (Επιμ). Θέματα Κλινικής, Αναπτυξιακής, Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Ψυχολογίας. Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις (σελ. 215-233). Πεδίο.

ID:21179 | «ΕΥπΑ: Πολιτισμική ενσωμάτωση και και προσαρμογή του προγράμματος Honest Open Proud για χρήση σε άτομα με Σκλήρυνση κατά Πλάκας στην Ελλάδα»

Μερόπη Τζίτζικα, Πάνος Κορδούτης
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Εισαγωγή. Η Πολλαπλή Σκλήρυνση (ΠΣ) είναι η πιο συχνή απομυελινωτική νόσος του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος. Στη Ελλάδα υπολογίζεται πως νοσούν πάνω από 22.000 άτομα. Οι ασθενείς με ΣΚΠ μπορεί συχνά να βιώσουν στίγμα λόγω της διάγνωσής τους. Οι στιγματισμένοι ασθενείς τείνουν να αναζητούν απομόνωση, η οποία με τη σειρά της προκαλεί μειωμένη χρήση των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, αρνητικά αποτελέσματα υγείας και κακή ποιότητα ζωής. Έως τώρα οι προσπάθειες ενδυνάμωσης των ασθενών με ΠΣ κινούνται γύρω από άξονες της διαχείρισης των συμπτωμάτων και των επιπτώσεων της νόσου παραβλέποντας όμως παράγοντες που αφορούν την αποκάλυψη της νόσου σε τρίτους καθώς και την εξάλειψη του στίγματος. Προγράμματα άρσης του αυτοστιγματισμού και ενδυνάμωσης των ασθενών όπως το Honest Open Proud (HOP) μπορούν να βοηθήσουν στην αποκάλυψη της διάγνωσης σε τρίτους καθώς και την εξάλειψη του στίγματος.

Σκοπός: Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η μετάφραση, πολιτισμική ενσωμάτωση και προσαρμογή του προγράμματος για τις ανάγκες Ελλήνων ασθενών με ΠΣ έτσι ώστε να αποτελέσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενδυνάμωσης το οποίο στη συνέχεια θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον αποστιγματισμό νεοδιαγνωσθένων και μη ασθενών με ΠΣ στην Ελληνική επικράτεια.

Μέθοδος: Χρησιμοποιήθηκε μικτή μέθοδος. Ακολουθήθηκαν οι κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την ανάπτυξη και αξιολόγηση σύνθετων παρεμβάσεων του Συμβούλιου Ιατρικών Ερευνών (Medical Research Counsil, MRC).Η διαδικασία της δημιουργίας του υλικού έγινε σε 3 φάσεις: Προσδιορισμός της βάσης τεκμηρίωσης και Θεωρία, Διαδικασία Μοντελοποίησης και Πιλοτική εφαρμογή σκοπιμότητας. Στη συνέχεια διανεμήθηκε ερωτηματολόγιο καταγραφής των σχολίων των συμμετεχόντων και των συντονιστών του προγράμματος.

Αποτελέσματα: Η παρέμβαση πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά σε Έλληνες νεοδιαγνωσθέντες ασθενείς με ΣΚΠ (n=12). Η συμμετοχή ήταν πολύ καλή σε κάθε συνεδρία (>90% συμμετοχή από τους συμμετέχοντες). Τα σχόλια ήταν θετικά αξιολογώντας το πρόγραμμα ως επιτυχημένο.

Συμπέρασμα: Το ΕΥπΑ μπορεί να αποτελέσει ένα πρόγραμμα επιλογής για την ενδυνάμωση και την αποστιγματοποίηση των ασθενών με ΠΣ.

ID:21180 | Η Σχέση αυτοσυμπόνοιας με το αντιλαμβανόμενο στρες και την αυτοαποτελεσματικότητα σε εργαζόμενους ιδιωτικών επιχειρήσεων

Αντωνία-Μαρία Οικονόμου[1], Απόστολος Καλιαμπός[2], Μαρκέλλα Φιστέ[3]
[1] Ιδιωτική πρακτική, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια κλινικής ψυχολογίας, Aegean College Thessaloniki Campus
[2] ΕΛ.ΑΣ και εκπαιδευτικός, Aegean College
[3] ΨΝΑ Δρομοκαΐτειο και Εκπαιδευτικός, Aegean College
Αντωνία-Μαρία Οικονόμου
Ιδιωτική πρακτική και Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Κλινικής Ψυχολογίας
Δρ. Απόστολος Καλιαμπός
ΕΛ.ΑΣ-Aegean College, Δρ. Μαρκέλλα Φιστέ ΨΝΑ Δρομοκαΐτειο και Aegean College

Σκοπός: Το εργασιακό περιβάλλον είναι εξαιρετικά σημαντικό για την ψυχική υγεία του ατόμου καθώς αποτελεί μεγάλο μέρος της καθημερινότητας και η ποιότητα του χρόνου που δαπανάται στην εργασία αποτελεί προβλεπτικό παράγοντα ψυχικής υγείας. Διερευνώνται χαρακτηριστικά των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα, και πιο συγκεκριμένα σε επιχειρήσεις, με σκοπό να αναδειχθούν σημαντικές πληροφορίες οι οποίες θα οδηγήσουν στη βελτίωση της ψυχικής ευημερίας στον χώρο εργασίας

Μέθοδος: Χρησιμοποιήθηκαν 3 εργαλεία: Η κλίμακα Αυτοσυμπόνοιας (SCG), η κλίμακα Γενικευμένης Αυτοαποτελεσματικότητας (GSES) και η κλίμακα Αντιλαμβανόμενου Στρες (PSS14).

Αποτελέσματα: Η προσέγγιση του Gilber και η Θεραπεία Εστιασμένη στη Συμπόνοια υποστηρίζουν ότι η αυτοσυμπόνοια επηρεάζει τη συναισθηματική διάθεση του ατόμου, λειτουργεί ως μηχανισμός ρύθμισης συναισθημάτων και ενίσχυσης ικανοτήτων διαχείρισης αρνητικών καταστάσεων, ιδιαίτερα σε απαιτητικά περιβάλλοντα εργασίας.
Γνωσιακά μοντέλα ψυχολογικής θεραπείας υποστηρίζουν ότι οι αντιλήψεις και οι πεποιθήσεις του ατόμου για το εργασιακό του προφίλ βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα και την επίδοσή του.
Το αντιλαμβανόμενο στρες αξιολογείται από τη μέτρησή του σχετικά με την προσωπική αντίληψη και τις ψυχοσυναισθηματικές αντιδράσεις του ατόμου. Δημογραφικές μεταβλητές και το εργασιακό περιβάλλον επηρεάζουν το βίωμα του ατόμου.
Παρατηρήθηκε θετική συσχέτιση μεταξύ αυτοσυμπόνοιας και αυτοαποτελεσματικότητας, ενώ, ταυτόχρονα, παρατηρήθηκε αρνητική συσχέτιση μεταξύ της αυτοσυμπόνοιας και του αντιλαμβανόμενου στρες. Επιπλέον, παρατηρήθηκε αρνητική συσχέτιση μεταξύ αντιλαμβανόμενου στρες και αυτοαποτελεσματικότητας.

Συμπεράσματα: Η αυτοσυμπόνοια και η αυτοαποτελεσματικότητα επηρεάζουν τα επίπεδα του αντιλαμβανόμενου στρες. Προτείνονται στρατηγικές διαχείρισης τους στρες στον χώρο της εργασίας, ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ψυχοεκπαίδευση.

ID:21181 | Ο ρόλος της νοητικοποίησης, του τύπου προσκόλλησης και των βασικών ψυχολογικών αναγκών στο άγχος των φοιτητών: Μία συγχρονική μελέτη

Ελένη Ντάβου, Βασιλική Γιωτσίδη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Το άγχος συνιστά ουσιαστικό παράγοντα κινδύνου της ψυχικής υγείας των φοιτητών, ενώ δύναται να επηρεάσει σημαντικά τη λειτουργικότητά τους. Στόχος της παρούσας συγχρονικής μελέτης είναι η διερεύνηση της σχέσης των δύο επιμέρους διαστάσεων του άγχους (δομικό και καταστασιακό) με τη νοητικοποίηση, τον τύπο προσκόλλησης και τις βασικές ψυχολογικές ανάγκες των φοιτητών. Ο ρόλος των συγκεκριμένων ψυχολογικών μεταβλητών στο άγχος διερευνάται για πρώτη φορά, καθώς δεν υπάρχουν προηγουμένα εμπειρικά δεδομένα. Συνολικά, 363 φοιτητές από διάφορα τμήματα συμπλήρωσαν τις κλίμακες State-Trait Anxiety Inventory (STAI), Basic Psychological Needs Satisfaction General Scale (BPNS), Reflective Functioning Questionnaire (RFQ-31), Experiences in Close Relationships Revised (ECRS_R-36), καθώς και κοινωνικοδημογραφικές μεταβλητές. Διενεργήθηκαν αναλύσεις συσχέτισης, έλεγχοι διαφοράς μέσων, ανάλυση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, καθώς και ανάλυση διαμεσολάβησης με το πρόγραμμα SPSS v29.0.2.0. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, βρέθηκε σημαντική θετική συσχέτιση και των δύο παραγόντων του άγχους (δομικό και καταστασιακό) με τη διάσταση της αβεβαιότητας/σύγχυσης. Επιπλέον, επιβεβαιώθηκε η διαμεσολάβηση της αβεβαιότητας/σύγχυσης μεταξύ της αγχώδους προσκόλλησης και του άγχους, υπογραμμίζοντας τον ρόλο της νοητικοποίησης στο άγχος των φοιτητών. Βρέθηκε, επίσης, θετική συσχέτιση της αβεβαιότητας/σύγχυσης με τον αποφευκτικό τύπο προσκόλλησης, ο οποίος παράλληλα συσχετίστηκε αρνητικά με τη διάσταση του ενδιαφέροντος/περιέργειας. Οι δύο τύποι ανασφαλούς προσκόλλησης (αγχώδης και αποφευκτικός) συσχετίστηκαν αρνητικά με την ικανοποίηση των βασικών ψυχολογικών αναγκών των φοιτητών, ενώ η ικανοποίηση της ανάγκης για αυτονομία/επάρκεια προέβλεπε τόσο το δομικό όσο και το καταστασιακό άγχος, διαπιστώνοντας ότι η αύξηση της ικανοποίησης της ανάγκης για αυτονομία/επάρκεια δύναται να μειώσει τα επίπεδα άγχους στην υπό μελέτη ομάδα. Τα αποτελέσματα συνεισφέρουν στην περιορισμένη σχετική βιβλιογραφία, καθώς και στον σχεδιασμό ψυχολογικών παρεμβάσεων για την ενίσχυση της ψυχικής υγείας των φοιτητών, εστιάζοντας στις ψυχολογικές τους ανάγκες και ενισχύοντας την ικανότητα για νοητικοποίηση και για ασφαλείς δεσμούς με τους άλλους.

Λέξεις-Κλειδιά: *Δομικό Άγχος, Καταστασιακό Άγχος, Νοητικοποίηση, Τύπος Προσκόλλησης, Βασικές Ψυχολογικές Ανάγκες, Φοιτητές*

ID:21182 | Ανάλυση Λόγου Δύο Ηλικιωμένων Συμμετεχόντων στον Ελληνικό Εμφύλιο: Γνωστική και Κοινωνιολογική Προσέγγιση του Διαγενεαλογικού Τραύματος

Δημήτριος Ταχματζίδης
Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα

Η παρούσα μελέτη εξετάζει την ανάλυση λόγου δύο ηλικιωμένων ατόμων που συμμετείχαν στον Ελληνικό Εμφύλιο (1944-1949), ένας από την αριστερά και ένας από τη δεξιά πολιτική παράταξη. Στόχος είναι η διερεύνηση των αφηγήσεων τους μέσω μιας γνωστικής και κοινωνιολογικής προσέγγισης, εστιάζοντας στις έννοιες του διαγενεαλογικού τραύματος και της κοινωνικής μνήμης. Οι συνεντεύξεις των συμμετεχόντων αναλύθηκαν με τη μέθοδο της Θεματικής Ανάλυσης Λόγου (Thematic Discourse Analysis), με σκοπό την ανάδειξη των κεντρικών θεμάτων που διατρέχουν τις αφηγήσεις τους. Παράλληλα, ενσωματώθηκε η γνωστική θεωρία της διαγενεαλογικής μετάδοσης τραύματος, για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τραυματικά βιώματα επηρεάζουν τις προσωπικές αφηγήσεις και τις σχέσεις με τις επόμενες γενιές.
Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι αφηγήσεις των συμμετεχόντων χαρακτηρίζονται από έντονη συναισθηματική φόρτιση, με συχνές αναφορές σε γεγονότα που αναδεικνύουν τις συγκρουσιακές σχέσεις της περιόδου. Οι αφηγήσεις αποκάλυψαν επίσης κοινά μοτίβα ερμηνείας των βιωμάτων, όπως η αίσθηση απώλειας και η ανάγκη νοηματοδότησης του παρελθόντος. Η κοινωνιολογική διάσταση των αποτελεσμάτων αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο η ιστορική τραυματική εμπειρία διαμορφώνει τις αντιλήψεις και τα αφηγήματα διαφορετικών γενεών. Η μελέτη συμβάλλει στη βιβλιογραφία της πολιτικής ψυχολογίας προσφέροντας μια πολυεπίπεδη κατανόηση του λόγου ατόμων με διαφορετικές πολιτικές καταβολές, ενώ παράλληλα τονίζει τη σημασία της αντιμετώπισης του διαγενεαλογικού τραύματος ως μέσο συμφιλίωσης. Η έρευνα εγείρει ερωτήματα για το ρόλο της κοινωνικής μνήμης στη διαμόρφωση πολιτικής ταυτότητας στις σύγχρονες κοινωνίες.

Λέξεις-κλειδιά: *Πολιτική Ψυχολογία, Διαγενεαλογικό Τραύμα, Ελληνικός Εμφύλιος, Ανάλυση Λόγου, Κοινωνική Μνήμη*

ID:21183 | Ιστορίες καλοσύνης: ποιοτική διερεύνηση της έννοιας της καλοσύνης σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας

Μαρία Βαϊράμη
ΚΨΥ Δ.Τομέα Θεσσαλονίκης & Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο

Οι φιλοκοινωνικές συμπεριφορές (ΦΣ), έχουν σαν στόχο τη βοήθεια/ωφέλεια προς ένα άλλο άτομο και αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο της κοινωνικής και συναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών. Η καλοσύνη, ως έκφραση αυτών των συμπεριφορών, αρχίζει να διαμορφώνεται από την πρώτη παιδική ηλικία. Στην αναπτυξιακή αυτή φάση η έρευνα πάνω στις ΦΣ και την καλοσύνη βασίζεται κυρίως στην παρατήρηση των παιδιών ή σε μαρτυρίες δασκάλων και εκπαιδευτικών. Λίγα είναι γνωστά για το πώς τα ίδια τα παιδιά κατανοούν την έννοια της καλοσύνης, ενώ οι έρευνες που συμπεριλαμβάνουν τις απόψεις τους είναι περιορισμένες. Στην παρούσα έρευνα εξετάστηκαν οι αντιλήψεις 43 παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας σχετικά με την έννοια της καλοσύνης. Μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων και σχεδίων, διερευνήθηκε πώς τα παιδιά νοηματοδοτούν την καλοσύνη με βάση τις προσωπικές τους εμπειρίες. Τα αποτελέσματα, μέσω θεματικής ανάλυσης, έδειξαν ότι τα παιδιά συνδέουν την καλοσύνη με πράξεις μοιράσματος, βοήθειας, συνεργασίας, φροντίδας και ευγένειας. Στα σχέδιά τους, τα παιδιά απεικόνισαν συμπεριφορές καλοσύνης στις αλληλεπιδράσεις με συνομήλικους, μέλη της οικογένειας και εκπαιδευτικούς. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία των καθημερινών εμπειριών στη διαμόρφωση της έννοιας της καλοσύνης και παρέχουν χρήσιμες κατευθύνσεις για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων που βασίζονται στην καλοσύνη και προάγουν τις φιλοκοινωνικές συμπεριφορές των παιδιών.

ID:21184 | Γυναίκες και στρατός: μια ανάλυση της δομής της κοινωνικής τους αναπαράστασης υπό το φως της επιδίωξης ισορροπίας ανάμεσα στην ανθρωπινότητα και την πολεμική ετοιμότητα

Βασιλική Καραμανώλη[1], Χρυσάνθη Λιούπη[2], Δήμητρα Λέκκα[3]
[1] *Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων*
[2] *Σχολή Ικάρων*
[3] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Ο στρατός είναι από τους πιο πολυπληθείς και τους πιο πολυσυλλεκτικούς οργανισμούς συγκεντρώνοντας εκτός από τα δυο βιολογικά φύλα και μια σειρά από άλλες μειονοτικές ομάδες. Η παρούσα έρευνα επικεντρώνεται στην ανάλυση της κοινωνικής αναπαράστασης της γυναίκας στο στρατό με την ταυτόχρονη διερεύνηση της επίδρασης της στρατιωτικής εκπαίδευσης στην ανθρωπινότητα του ατόμου. Πραγματοποιείται συγκριτική μελέτη της δομής της αναπαράστασης της γυναίκας στρατιωτικού (N=332) και μη στρατιωτικού (N=320) δείγματος.
Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τη με τη μέθοδο των ελεύθερων συνειρμών του Vergès (1994), ενώ συγκεντρώθηκε υλικό μέσω ημικατευθυνόμενων συνεντεύξεων για το ίδιο θέμα στρατιωτικού πληθυσμού (N=125). Ταυτόχρονα διερευνώνται και στις τρεις περιπτώσεις τα επίπεδα απανθρωποποίησης καθώς οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο απανθρωποποίησης, τη μηχανιστική κλίμακα αυτοαπανθρωποποίησης, το ερωτηματολόγιο χαρακτηριστικών ανθρώπινης φύσης και ανθρώπινης μοναδικότητας συνολικά (N=777). Τα αποτελέσματα φωτίζουν τη δομή της κοινωνικής αναπαράστασης που έχουν οι συμμετέχοντες για τις γυναίκες γενικά, ειδικότερα για τις γυναίκες στο στρατό και πιο συγκεκριμένα για υψηλόβαθμες γυναίκες στο στρατό με ευθύνη λήψης απόφασης. Παρατηρείται εμφανής διαφοροποίηση της δομής της κοινωνικής αναπαράστασης του στρατιωτικού από το μη στρατιωτικό πληθυσμό, ενώ και τα επίπεδα ανθρωπινότητας διαφέρουν χαρακτηριστικά. Στις προοπτικές της έρευνας τίθεται η διερεύνηση της μεσολάβησης της υψηλών απαιτήσεων στρατιωτικής εκπαίδευσης στην ανθρωπινότητα του προσωπικού και την κοινωνική αναπαράσταση των γυναικών στο στρατιωτικό περιβάλλον.

Λέξεις κλειδιά: *γυναίκες στο στρατό, κοινωνική αναπαράσταση, δομή κοινωνική αναπράστασης, ανθρωπινότητα, απανθρωποποίηση, αυτοαπανθρωποποίηση*

ID:21186 | Νευρογνωστική ανάπτυξη και παιδιατρικός καρκίνος: Διερεύνηση των επιδράσεων στις επιτελικές λειτουργίες και στη συναισθηματικότητα σε επιζώντες

Αντώνιος Χρήστου[1], Γεωργία Καλφαδέλη[1], Στέλλα Τσερμεντσέλη[2]
[1] Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
[2] Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ο παιδιατρικός καρκίνος επιφέρει νευρογνωστικές επιπτώσεις στους επιζώντες, κυρίως στις επιτελικές λειτουργίες και στη συναισθηματικότητα (Jim et al., 2018) με επιμέρους επιδράσεις σε διατομεακές αναπτυξιακές τροχιές. Είναι επιτακτική ανάγκη να διερευνηθούν οι αναπτυξιακές διαφοροποιήσεις σε αυτές τις επιδράσεις, βάσει του είδους νεοπλασίας, τη θεραπεία και τους περιβαλλοντικούς παράγοντες. Παράλληλα, η επίδραση της συναισθηματικότητας και τα μετατραυματικά χαρακτηριστικά της νόσου που συνδέονται άμεσα με την προσωπικότητα και τις μεταβολές των συναισθημάτων που διέπουν την ευάλωτη ομάδα των επιζώντων (Brinkman et al., 2018), είναι σημαντικό να διερευνηθούν για τη συμβολή τους στους άνωθεν μηχανισμούς.
Η παρουσίαση θα σκιαγραφήσει το ερευνητικό πρωτόκολλο διδακτορικής έρευνας όπου θα συμμετάσχουν παιδιά και έφηβοι επιβιώσαντες από καρκίνο της παιδικής ηλικίας, αλλά και συνομήλικοί τους χωρίς ιστορικό. Για τους σκοπούς της έρευνας θα γίνει χρήση ψυχομετρικών δοκιμασιών για τη μέτρηση των επιτελικών λειτουργιών (Go/ No-Go Task, Tower of London, Iowa Gambling Task) και του εργαλείου Wechsler Intelligence Scale for Children. Για την μέτρηση της συναισθηματικότητας θα εφαρμοστούν τα εργαλεία Highly Sensitive Child Scale, Child Behavior Checklist, The Post-Traumatic Growth Inventory, Emotion Regulation Questionnaire for Children and Adolescents. Στόχος της μελέτης είναι η κατανόηση των σύνθετων μηχανισμών που επιδρούν στη διασύνδεση επιτελικών λειτουργιών και συναισθηματικότητας σε επιζώντες από παιδιατρικό καρκίνο σε σύγκριση με τους συνομηλίκους τους. Η διερεύνηση της συγκεκριμένης θεματικής αναμένεται ότι θα συμβάλλει σημαντικά στη σχεδίαση εξατομικευμένων παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση αυτών των συναισθηματικών και νευρογνωστικών ελλειμμάτων στον πληθυσμό ενδιαφέροντος.

ID:21189 | Μελέτη της προσωπικότητας σε ενήλικο πληθυσμό με απώλεια ακοής του Minnesota Multiphasic Personality Inventory-3 (MMPI-3): PSY-5 και αναδομημένες κλίμακες

Αρχοντία Νασιρίδου[1], Χριστίνα Ρούση[1], Δημήτρης Αδάμ[2], Νικόλαος Σταθόπουλος[3], Ναούμ Καραμηνάς[4]
[1] Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
[2]Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[3] ISON Psychometrica
[4] Πολεμική Αεροπορία

Η παρούσα έρευνα έχει ως στόχο τη σύγκριση διαστάσεων της προσωπικότητας, όπως αξιολογήθηκε με την χορήγηση του σταθμισμένου πλέον και στα ελληνικά δεδομένα, Minnesota Multiphasic Personality Inventory - 3 (MMPI-3), σε κοινοτικό δείγμα ατόμων με απώλεια ακοής και ατόμων χωρίς απώλεια ακοής. Η σύγκριση πραγματοποιήθηκε επί των ακατέργαστων τιμών (raw scores) στις κλίμακες των Πέντε Παραγόντων Ψυχοπαθολογίας της Προσωπικότητας (Personality Psychopathology Five) και των Αναδομημένων Κλινικών Κλιμάκων (Restructured Clinical Scales) του ανανεωμένου MMPI-3, οι οποίες είναι σχεδιασμένες ώστε να μετράνε την παθολογία της προσωπικότητας και την ευρύτερη ψυχοπαθολογία. Στην πλειοψηφία αντίστοιχων ερευνών, τα συμπτώματα και τα προβλήματα εμφανίζονται πιο συχνά στους πληθυσμούς των ατόμων με απώλεια ακοής, κάτι που μπορεί να συνδέεται και με ψυχομετρικές αδυναμίες των εργαλείων. Για τη συλλογή του δείγματος των ατόμων με απώλεια ακοής χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της δειγματοληψίας χωρίς πιθανότητες (non-probability sampling) και ειδικότερα της σκόπιμης δειγματοληψίας (purposive sampling), καθώς η πρώτη ερευνήτρια (κωφή η ίδια) προσέγγισε άτομα από το φιλικό και ευρύτερο κύκλο και ομάδες του περιβάλλοντός της, με κριτήρια να έχουν απώλεια ακοής, να είναι ενήλικα, και να είναι διαθέσιμα να συμπληρώσουν ένα μεγάλης έκτασης ερωτηματολόγιο διαδικτυακά. Όσον αφορά τη συλλογή του δείγματος χωρίς απώλεια ακοής, αυτή πραγματοποιήθηκε με την άντληση μέρος του δείγματος της (τότε) σε εξέλιξη επίσημης στάθμισης του MMPI-3 με την εξής διαδικασία: από ένα δείγμα 369 έγκυρων πρωτοκόλλων MMPI-3 επιλέχθηκε μέρος του (57%) τυχαία, με τη λειτουργία του SPSS (random sampling). Το τελικό κοινοτικό δείγμα χωρίς απώλεια ακοής ορίστηκε στα 219 ενήλικα άτομα. Τα αποτελέσματα έδειξαν διαφορές ανάμεσα στις δύο ομάδες αναφορικά με την ψυχοπαθολογία αναδεικνύοντας τη σημασία και άλλων σημαντικών χαρακτηριστικών που πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν για τον πληθυσμό των ατόμων με απώλεια ακοής όπως το επίπεδο απώλειας ακοής, τους προτιμώμενους τρόπους επικοινωνίας, τη χρήση ακουστικών βοηθημάτων, την ηλικία έναρξης της απώλειας ακοής, την ύπαρξη διπλής πάθησης/συνοδού αναπηρίας).

ID:21190 | Μοντέλο Προβλεπτικών Παραγόντων της Εμπιστοσύνης στους Επιστήμονες σε Περιόδους Κρίσης: Μελέτη για την Πανδημία COVID-19

Δημήτριος Πνευματικός[1], Τριανταφυλλιά Γεωργιάδου[2]
[1] *Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα*

Η πανδημία COVID-19 ανέδειξε τη σημασία της αξιόπιστης πληροφόρησης και της εμπιστοσύνης προς εκείνους που την παρέχουν. Η παρούσα μελέτη εξετάζει πώς αξιολογούν τα άτομα την αξιοπιστία των επιστημόνων όταν επικοινωνούν πληροφορίες σχετικά με την COVID-19. Υποθέσαμε ότι οι επιστήμονες θεωρούνται πιο αξιόπιστοι σε σχέση με άλλους πληροφορητές, ιδιαίτερα από άτομα που έχουν την προδιάθεση να εμπιστεύονται την επιστήμη. Επίσης, οι κρίσεις για την αξιοπιστία ενός πληροφοριοδότη επηρεάζονται όχι μόνο από το επαγγελματικό του προφίλ και την ειδικότητά του, αλλά και από την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των ισχυρισμών του. Επίσης, η μελέτη εξετάζει πώς προσωπικοί παράγοντες, όπως η θρησκευτικότητα και η εμπιστοσύνη στην επιστήμη, διαμορφώνουν τις σχετικές αντιλήψεις, δεδομένου ότι η θρησκευτικότητα έχει συσχετιστεί με ποικίλα επίπεδα σκεπτικισμού απέναντι στους επιστήμονες και την επιστημονική αυθεντία. Στην έρευνα συμμετείχαν 334 ενήλικες τριών ηλικιακών ομάδων, 25, 45 και 65 χρόνων. Δόθηκαν τέσσερις ιστορίες και οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν σχετικά με την επιστημοσύνη, την ακεραιότητα και την καλοσύνη των συντακτών των κειμένων. Ένα θεωρητικό μοντέλο, που ενσωματώνει αυτούς τους παράγοντες, αναπτύχθηκε για την πρόβλεψη της αντιλαμβανόμενης αξιοπιστίας των πληροφοριοδοτών, στηριζόμενο σε ευρήματα προηγούμενων ερευνών σχετικά με την επιστημική εμπιστοσύνη, την αξιοπιστία της πληροφορίας και τις κοινωνικοπολιτισμικές επιρροές. Τέσσερα μοντέλα διαδρομών έλεγξαν το θεωρητικό μας μοντέλο αναδεικνύοντας άριστη προσαρμογή στα δεδομένα. Ωστόσο, ο έλεγχος ανέδειξε σημαντικές διαφοροποιήσεις στον ρόλο της θρησκευτικότητας στην αξιολόγηση κειμένων με μη επιστημονική τεκμηρίωση. Η μελέτη αποσκοπεί να αναδείξει τις σύνθετες διαδικασίες που διέπουν την εμπιστοσύνη στην επικοινωνία της επιστήμης κατά τη διάρκεια κρίσεων δημόσιας υγείας.

ID:21191 | Γενική Γνωστική Ικανότητα: Δομική διερεύνηση της φύσης και των αλληλεπιδράσεών της με τις νοητικές διεργασίες

Έλενα Καζαλη[1], Γιώργος Σπανούδης, Ανδρέας Δημητρίου[2]
[1] *Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
[2] *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η μελέτη απαντά στο ερώτημα εάν η γενική γνωστική ικανότητα (g) είναι μια ανακλαστική έννοια που επηρεάζει αιτιολογικά τις νοητικές διεργασίες ή μια διαμορφωτική έννοια η οποία αναδύεται σταδιακά από τον έλεγχο αυτών των διεργασιών. Πιο αναλυτικά, εξετάστηκε πώς διαμορφώνεται η γενική γνωστική ικανότητα (g) από την προσχολική ηλικία έως τα 12 έτη και πώς αλληλεπιδρά με συγκεκριμένες νοητικές διεργασίες. Τετρακόσια παιδιά εξετάστηκαν σε έργα ελέγχου προσοχής, μνήμης, σύνθεσης σχέσεων (relational integration), επαγωγικού συλλογισμού και αντιληπτικής και συμπερασματικής επίγνωσης.
Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η γενική γνωστική ικανότητα αποτελεί ανακλαστική έννοια που προσανατολίζεται σε έναν πυρήνα σύνθεσης σχέσεων και νοητικής επίγνωσης και αλλάζει σε αναπτυξιακούς κύκλους, βασίζεται κυρίως στον έλεγχο της προσοχής και στην αντιληπτική επίγνωση από τα 4 έως τα 6 έτη, την επαγωγική επίγνωση και τη μνήμη από τα 7 έως τα 9 έτη και την αναστολή, τη συμπερασματική επίγνωση και τη σύνθετη επαγωγική συλλογιστική από 10 έως 12 έτη.

ID:21193 | Διερεύνηση ενδοαταομικών παραγόντων και συσχέτισή τους με το άγχος και την ψυχική ανθεκτικότητα

Τριανταφυλλιά Ζιώγα-*Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Κλινικής Ψυχολογίας*
Δρ. Γιώργος Ζησόπουλος-*ΕΛ.ΑΣ-Aegean College*
Δρ. Μαρκέλλα Φιστέ *ΨΝΑ Δρομοκαΐτειο και Aegean College*

Σκοπός: Το άγχος αποτελεί συχνή συναισθηματική κατάσταση που όταν βιώνεται έντονα και παρατεταμένα οδηγεί σε διάφορες ψυχικές παθήσεις. Η ψυχική ανθεκτικότητα είναι η προσαρμογή του ατόμου έπειτα από δύσκολες καταστάσεις και η ικανότητα του ατόμου να διατηρεί τον προσανατολισμό του σε ένα υπαρξιακό σκοπό. Διερευνώνται παράγοντες, όπως η στάση απέναντι στην αναζήτηση ψυχολογικής βοήθειας, το επίπεδο των ατομικών πληροφοριών για την ψυχική υγεία και οι στάσεις που προάγουν την αναγνώριση ανάγκης για αναζήτηση αυτής της βοήθειας, με σκοπό να προσδιοριστούν καλύτερα οι παράμετροι που οδηγούν στη βελτίωση της αγχώδους συμπτωματολογίας και της ψυχικής ανθεκτικότητας.

Μέθοδος: Χρησιμοποιήθηκαν 5 εργαλεία: Το ερωτηματολόγιο καταστασιακού και δομικού άγχους (STAI), η Κλίμακα Ανθεκτικότητας Connor - Davidson (CD RISC-25), το Ερωτηματολόγιο των στάσεων στην αναζήτηση υπηρεσιών ψυχικής υγείας (IASMHS), το Ερωτηματολόγιο γνώσεων για την ψυχική υγεία (MAKS), την Κλίμακα επιμόρφωσης ψυχικής υγείας (MHLS) σε μέγεθος δείγματος 222 συμμετεχόντων (N=222).

Αποτελέσματα: Η αναζήτηση ψυχολογικής βοήθειας για προβλήματα καθημερινής ζωής, όπως μας δείχνουν ερευνητικά αποτελέσματα, δεν φαίνεται να επηρεάζεται από το επαγγελματικό ή το γνωστικό επίπεδο του ατόμου είτε πάσχει από κάποια ψυχιατρική διαταραχή είτε όχι. Παράγοντες, όπως το στίγμα, η κοινωνική υποστήριξη και η ενημερότητα σχετικά με την επιστήμη της ψυχολογίας φαίνεται να επηρεάζουν τις στάσεις του ατόμου σχετικά με την αναζήτηση βοήθειας στις αγχώδεις διαταραχές και στην ψυχική ανθεκτικότητα.
Παρατηρήθηκε ότι θετικότερες στάσεις προς αναζήτηση ψυχολογικής βοήθειας σχετίζονται με μειωμένα επίπεδα άγχους, αύξηση της θετικής αποδοχής ως παράγοντα ψυχικής ανθεκτικότητας. Επιπλέον, θετικές στάσεις που προάγουν την αναγνώριση ανάγκης προς αναζήτηση ψυχολογικής βοήθειας και το επίπεδο ενημέρωσης σχετικά με την ψυχική υγεία, σχετίζονται με μείωση των πνευματικών επιδράσεων ως τομείς ανθεκτικότητας.

Συμπεράσματα: Περαιτέρω μελέτες θα διαλευκάνουν τις επιδράσεις των στάσεων αναζήτησης ψυχολογικής υποστήριξης σε διάφορους τομείς της ανθρώπινης ψυχοσύνθεσης.

ID:21194 | Παιδιά σε κίνηση και σχολική ένταξη: Μια προβληματική στη διαμόρφωση του ανήκειν

Χαρίκλεια Γιατρούδη
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Οι αναγκαστικές μετακινήσεις πληθυσμών έχουν απασχολήσει σημαντικά τη διεθνή βιβλιογραφία. Η προσφυγική εμπειρία έχει μελετηθεί τόσο για τις επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει στα ίδια τα μετακινούμενα άτομα όσο και στις κοινωνίες υποδοχής. Στην Ελλάδα κεντρικό ζήτημα αποτελεί η ένταξη των προσφύγων σε εκπαιδευτικό και κοινωνικό επίπεδο και οι επιπτώσεις των περιπλοκών της στα παιδιά και κατά επέκταση στην πορεία προς την ενηλικίωσή τους. Στη παρούσα μελέτη διερευνώνται οι εμπειρίες των παιδιών προσφυγικής προέλευσης από τη συμμετοχή στη δημόσια πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σχετικά με τη σταθερότητα στη φοίτησή τους. Η σχολική εμπειρία είναι κρίσιμης σημασίας τόσο για την διαμόρφωση ή μη μιας αίσθησης του ανήκειν, όσο και για την γνώση και κατανόηση της κουλτούρας και της γλώσσας της κοινωνίας υποδοχής, την διαμόρφωση διαπροσωπικών σχέσεων και τη διαπραγμάτευση μιας αίσθησης ασφάλειας. Για την διερεύνηση των εμπειριών έχει επιλεγεί η ποιοτική μεθοδολογία. Το δείγμα αποτελείται από 33 αγόρια και κορίτσια, ηλικίας 6-15 ετών (Μ.Ο.: 10 έτη), από χώρες όπως η Συρία, το Ιράκ και το Αφγανιστάν, που κατοικούν στην πόλη των Ιωαννίνων. Ως μέθοδος έχει επιλεγεί η ημιδομημένη συνέντευξη με τη βοήθεια διερμηνέα. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Σύμφωνα με τα λεγόμενα των παιδιών, τα περισσότερα δεν έχουν ένα σταθερό σχολικό περιβάλλον και συνεχώς μετακινούνται (λόγω εγκατάστασης σε άλλες περιοχές από την αρχική δομή υποδοχής ή μετακίνησης με τις οικογένειες τους σε χώρες του εξωτερικού). Οι εμπειρίες αποξένωσης, περιθωριοποίησης και διακρίσεων ήταν κοινές μεταξύ των περισσότερων συμμετεχόντων, όπως και η δυσκολίες στην διαμόρφωση διαπροσωπικών σχέσεων με συνομηλίκους. Αυτά αντικατοπτρίζονται και στις σκέψεις τους για το μέλλον, καθώς τα περισσότερα παιδιά δήλωσαν ότι βλέπουν τον εαυτό τους σε διαφορετικές χώρες, νιώθοντας ανασφάλεια και αναζητώντας την κοινωνική αποδοχή.

ID:21196 | Τεχνητή Νοημοσύνη, Ψηφιοποίηση και Εκπαίδευση: Προς μια Κοινωνία Ισότητας και Ενσωμάτωσης

Η έρευνα εξετάζει τον ρόλο της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) και της ψηφιοποίησης στην προώθηση της ισότητας, της διαφορετικότητας και της ενσωμάτωσης, με έμφαση στον εκπαιδευτικό τομέα. Η μελέτη ακολουθεί μεικτή μεθοδολογική προσέγγιση, συνδυάζοντας ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα από 56 άτομα, μέσω της συμπλήρωσης ενός online ερωτηματολογίου, το οποίο περιείχε τόσο κλειστού τύπου όσο και ερωτήσεις ανάπτυξης. Στη στατιστική ανάλυση, χρησιμοποιήθηκαν περιγραφικά στατιστικά εργαλεία για την αποτίμηση των ποσοτικών δεδομένων, όπως μέσοι όροι και διακυμάνσεις, ενώ εφαρμόστηκε και επαγωγική στατιστική ανάλυση για τη διερεύνηση σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών και την αξιολόγηση των υποθέσεων. Επιπλέον, η θεματική ανάλυση εφαρμόστηκε για την επεξεργασία των ποιοτικών δεδομένων και την εξαγωγή των κύριων θεματικών αξόνων. Μέσα από αυτή την προσέγγιση, αναδείχθηκαν τέσσερις κεντρικοί θεματικοί άξονες. Πρώτον, η προσβασιμότητα και η συμπερίληψη στην εκπαίδευση αποτελούν κρίσιμες προκλήσεις, καθώς η ΤΝ μπορεί να βελτιώσει την πρόσβαση στην ποιοτική εκπαίδευση για κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, αλλά οι ψηφιακές ανισότητες εξακολουθούν να υφίστανται και να επηρεάζουν τη συμμετοχή. Δεύτερον, οι προκαταλήψεις που ενσωματώνονται στους αλγορίθμους καταδεικνύουν την ανάγκη για ποικιλία και αντιπροσωπευτικότητα στα δεδομένα εκπαίδευσης των συστημάτων ΤΝ, προκειμένου να διασφαλιστεί η αντικειμενικότητα στις εκπαιδευτικές διαδικασίες. Τρίτον, η εξατομίκευση της μάθησης μέσω της ΤΝ ενισχύει τη μαθησιακή εμπειρία, αλλά απαιτείται η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης σε όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως του κοινωνικού ή πολιτιστικού τους υπόβαθρου. Τέλος, η ηθική διάσταση της ψηφιοποίησης στην εκπαίδευση εγείρει σοβαρά ερωτήματα σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, τη διαφάνεια στις διαδικασίες και τις αποφάσεις που λαμβάνονται από αλγορίθμους. Τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι η ΤΝ, αν χρησιμοποιηθεί με υπευθυνότητα, μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο για την ενίσχυση της ισότητας, της συμπερίληψης και του σεβασμού στη διαφορετικότητα στην εκπαίδευση. Προτείνεται η ανάπτυξη διαρθρωτικών πολιτικών που θα διασφαλίζουν τη δίκαιη και αποτελεσματική ενσωμάτωση της ΤΝ στην εκπαιδευτική και κοινωνική ζωή.

ID:21197 | Ψυχοπαιδαγωγικές παρεμβάσεις για την προώθηση της συμπερίληψης μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία στο πλαίσιο του προγράμματος BATTIE

Ευφροσύνη – Άννα Ρουμελιώτη[1], Διαμάντω Φιλιππάτου[2]
[1]
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)*

Η πρόκληση των σύγχρονων εκπαιδευτικών συστημάτων έγκειται στην επίτευξη του οράματος «Εκπαίδευση για Όλους», που εμφορείται από τις αξίες της ισοτιμίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, με την ίδρυση σχολικών τάξεων που ανταποκρίνονται κατάλληλα στην ετερογένεια των αναγκών όλων των μαθητών/τριών.
Οι αρχές της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης θεμελίωσαν και τη δράση του προγράμματος «Bottleneck Analysis and Teachers Training for Inclusive Education" το οποίο διήρκησε 4 έτη (2020-2024), χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη UNICEF και εντάσσεται στο Πρόγραμμα "Child Guarantee". Το τελευταίο αποτελεί μια ευρύτερη πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των παιδιών και εφήβων. Ειδικότερα, στόχος του Προγράμματος BATTIE ήταν να συμβάλλει στην ενδυνάμωση της συμπεριληπτικής συνείδησης στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης, ειδικότερα αναφορικά με μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία και μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο. Περιλάμβανε 2 φάσεις, την καταγραφή των αναγκών σχετικά με τη συμπερίληψη και την υποστήριξη σχολείων γενικής εκπαίδευσης για την προώθηση της συμπερίληψης. Στη δεύτερη φάση, η οποία διήρκησε 3 χρόνια (2021-2024) συμμετείχαν συνολικά 30 σχολεία γενικής εκπαίδευσης της Αττικής από όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η παρουσίαση των ψυχοπαιδαγωγικών παρεμβάσεων που εφαρμόστηκαν σε δύο σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, με στόχο την προώθηση συμπεριληπτικών πρακτικών για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία. Οι παρεμβάσεις βασίζονται στην "ολιστική προσέγγιση για το σχολείο» (whole school approach), που αναγνωρίζει το σχολείο ως ένα ενιαίο, δυναμικό σύστημα και περιλαμβάνει όλους τους εμπλεκόμενους στη σχολική κοινότητα με σκοπό να προάγει την ευημερία και την ανάπτυξη τους. Ειδικότερα, συζητούνται η αξιολόγηση των αναγκών και η υλοποίηση διαφοροποιημένης διδασκαλίας στη γενική τάξη, η εφαρμογή προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής αγωγής, η διεπιστημονική συνεργασία εκπαιδευτικών και ειδικού επιστημονικού προσωπικού. Τέλος, συζητούνται τα αποτελέσματα που προέκυψαν μέσα από τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων σε μαθησιακό και ψυχοκοινωνικό επίπεδο για τους μαθητές/τριες καθώς και οι προκλήσεις και τα οφέλη για τους εκπαιδευτικούς και το σχολικό πλαίσιο.

Λέξεις-Κλειδιά: *συμπερίληψη, διαφοροποιημένη διδασκαλία, ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία, Πρόγραμμα BATTIE-UNICEF*

ID:21198 | Ψυχολογική λειτουργικότητα και συναισθηματική αυτορρύθμιση επιζώντων από καρκίνο

Καλλιόπη Μέγαρη[1], Ευθύμιος Καραγιάννης[2], Δήμητρα Κατσαρού[3], Ευάγγελος Μαντσος[4], Χρήστος Σαββόπουλος[5]

[1] 1. Τμήμα Ψυχολογίας, , CITY College, University of York Europe Campus, Thessaloniki, Greece 2. ΠΔΜ Φλώρινα

[2] Τμήμα Ψυχολογίας, CITY College, University of York Europe Campus, Thessaloniki

[3] Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

[4] ΤΕΦΑΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

[5] Α' Προπαιδευτική Παθολογική Κλινική,, Α.Π.Θ., Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ

Οι επιζώντες από καρκίνο αντιμετωπίζουν πολλαπλές δυσκολίες με μια από αυτές τις επιπτώσεις που έχει η ασθένεια στην ψυχική υγεία και τις γνωστικές τους λειτουργίες (Megari et al., 2024; Tamura et al., 2021). Έρευνες έδειξαν ότι ασθενείς με καρκίνο που έχουν υψηλή συναισθηματική ανθεκτικότητα και προσαρμοστικότητα ίσως έχουν καλύτερη ποιότητα ζωής και μικρότερες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν καταθλιπτικές και αγχώδεις διαταραχές (Tamura et al., 2021). Αυτή η ψυχική δυσφορία που βιώνουν ασθενείς συνήθως διαρκεί τέσσερίς με δεκατρείς μήνες μετά την διάγνωση και αρχίζει να μειώνεται χωρίς ψυχολογική παρέμβαση (Cook et al., 2018). Περίπου το ένα τρίτο από τους επιζώντες όμως θα βιώσουν συμπτώματα από καταθλιπτικές ή αγχώδεις διαταραχές αργότερα ή δεν θα βελτιωθούν ποτέ από μόνοι τους και περίπου 10%-20% των ασθενών θα βιώσουν συμπτώματα μετατραυματικού στρες λόγο του καρκίνου.

Ο σκοπός της μελέτης είναι η διερεύνηση της συναισθηματικής λειτουργικότητας σε 52 ενήλικες με καρκίνο. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες παρουσιάζουν περισσότερη ψυχολογική δυσφορία από τους άντρες πιθανότατα λόγω διαφορετικών τρόπων έκφρασης τον συναισθημάτων μεταξύ των φύλων (Carlston et al., 2018). Οι ηλικιωμένοι ασθενείς βιώνουν λιγότερη συναισθηματική δυσφορία σε σχέση με νέους και μεσήλικες ασθενείς που συνήθως έχουν να ισορροπήσουν οικογενειακές και επαγγελματικές υποχρεώσεις σε συνδυασμό με την αντιμετώπιση της νόσου (Carlston et al., 2018). Η κοινωνικοοικονομική κατάσταση και τα οικογενειακά προβλήματα μπορεί να συμβάλουν στην συναισθηματική δυσφορία που οδηγεί σε ψυχολογικές δυσκολίες (Kirk et al., 2021). Επιπρόσθετα οι ασθενείς με διαφορετικούς τύπους καρκίνου αμέσως μετά την χημειοθεραπεία μπορεί να αντιμετωπίσουν γνωστικά προβλήματα στην οπτικοχωρική ικανότητα, επιτελικές λειτουργίες και βραχυπρόθεσμη μνήμη (Megari, 2020). Αυτά τα συμπτώματα μπορούν να βελτιωθούν στους έξι μήνες μετά την θεραπεία εκτός από τις ασθενείς με καρκίνο του μαστού (Megari, 2020). Παρόλα αυτά δεν βρέθηκε να υπάρχει κάποια ιδιαίτερη αλλαγή εκτός από μερική βελτίωση σε γνωστικές λειτουργίες σε επιζώντες καρκίνου μετά από ογκολογική επέμβαση (Megari et al., 2024).

ID:21199 | Καινοτόμα Ευρήματα σχετικά με τη συσχέτιση των παραγόντων ψυχολογικού κινδύνου και της διακύμανσης των καρδιακών παλμών ασθενών και επιζώντων καρκίνου του μαστού: Μια συστηματική ανασκόπηση

Ιωάννα Καζαλάκη[1], Γεωργία Παναγιώτου[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Υπότροφος Ιδρύματος Ωνάση & Πανεπιστήμιο Κύπρου, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών της Αγωγής, Λευκωσία
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών της Αγωγής & Κέντρο Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης, Λευκωσία

Στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση, στόχος μας ήταν να μελετήσουμε όλες τις έρευνες της βιβλιογραφίας που καταδεικνύουν την κλινική σημασία της σχέσης των αρνητικών ψυχολογικών συμπτωμάτων, όπως το στρες, το άγχος, η κατάθλιψη, η απορρύθμιση των συναισθημάτων, η ψυχολογική κόπωση και η δυσφορία με τη δυσλειτουργία του αυτόνομου νευρικού συστήματος, όπως αυτή διαφαίνεται μέσα από τη χαμηλή διακύμανση των καρδιακών παλμών που παρουσιάζουν οι ασθενείς και επιζώντες καρκίνου του μαστού. Πραγματοποιήσαμε μια συστηματική ανασκόπηση σύμφωνα με τη δήλωση PRISMA στις βάσεις δεδομένων Google Scholar, PubMed και Scopus (2000-2023). Οι αναζητήσεις εστιάστηκαν σε σχετικές έρευνες, που μελετούσαν το κλινικό αυτό ζήτημα. Στην μελέτη αυτή συμπεριλήφθηκαν μόνο έρευνες γραμμένες στην αγγλική γλώσσα, με δείγμα ασθενείς ή επιζώντες καρκίνου του μαστού. Συμπεριλάβαμε τυχαιοποιημένες μελέτες ελέγχου, μελέτες με οιωνεί πειραματικό σχεδιασμό, μελέτες συσχέτισης, όπως και συγχρονικές και διαχρονικές μελέτες. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε εξαγωγή και σύνθεση των χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων και των μελετών που συμπεριλήφθηκαν, στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων. Οι όροι αναζήτησης ήταν: HRV, Cardiac Vagal Control, Respiratory Sinus Arrhythmia, Psychological Risk Factors, Depression, Anxiety, Stress, Distress, Fatigue, Breast Cancer Patients, και Breast Cancer Survivors, συνδυασμένοι με or ή and. Τριάντα μελέτες συμπεριλήφθηκαν σε αυτή τη συστηματική ανασκόπηση, οι περισσότερες από τις οποίες κατάφεραν να αναδείξουν την κλινική σημασία της σχέσης μεταξύ των παραγόντων ψυχολογικού κινδύνου και της χαμηλής διακύμανσης των καρδιακών παλμών σε ασθενείς και επιζώντες, με μεταστατικό και μη, καρκίνο του μαστού. Ωστόσο, η μελλοντική έρευνα είναι απαραίτητη για την απόκτηση περαιτέρω γνώσης στον κλινικό αυτό τομέα. Τα ευρήματα αυτής της ανασκόπησης υποδεικνύουν ότι η ανάπτυξη παρεμβάσεων που να στοχεύουν στην αύξηση της διακύμανσης των καρδιακών παλμών των ασθενών και επιζώντων από καρκίνο του μαστού μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση της σωματικής και ψυχικής τους υγείας, στην καλύτερη αυτοδιαχείριση και ευημερία τους, στο χαμηλότερο κίνδυνο καρδιαγγειακών νοσημάτων και στην υψηλότερη ευεξία και ποιότητα ζωής τους.

ID:21200 | Η Διακύμανση των Καρδιακών Παλμών και τα Αρνητικά Ψυχολογικά Συμπτώματα των Γυναικών με Μη-Μεταστατικό Καρκίνο του Μαστού, οι οποίες πρόκειται να λάβουν Χημειοθεραπεία ή Ακτινοθεραπεία

Ιωάννα Καζαλάκη[1], Γεωργία Παναγιώτου[2]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Υπότροφος Ιδρύματος Ωνάση & Πανεπιστήμιο Κύπρου, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών της Αγωγής, Λευκωσία
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών της Αγωγής & Κέντρο Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης, Λευκωσία

Οι ασθενείς με καρκίνο του μαστού διακρίνονται από ψυχοπαθολογικά συμπτώματα κατά πέντε φορές περισσότερο, συγκριτικά με τον υγιή πληθυσμό, ενώ τα καρδιολογικά νοσήματα αποτελούν την πρώτη αιτία θανάτου τους. Παρόλο που η ψυχολογία έχει αναγνωρισθεί ως πιθανός προγνωστικός παράγοντας της καρδιακής αυτόνομης λειτουργίας σε αυτόν τον πληθυσμό, παραμένει ασαφές, εάν τα αρνητικά ψυχολογικά συμπτώματα που παρουσιάζουν οι ασθενείς σχετίζονται με τη μειωμένη διακύμανση των καρδιακών παλμών και τη χαμηλή αυτοαναφερόμενη ικανότητα συναισθηματικής ρύθμισης από τις οποίες διακρίνονται, και οι οποίες εντοπίζεται, ότι συνιστούν παραμέτρους που συμβάλλουν στην επιδείνωση της ψυχικής και σωματικής τους υγείας. Ταυτόχρονα, δεν είναι σαφές, εάν τα χαρακτηριστικά αυτά είναι πιο συχνά σε ασθενείς που πρόκειται να λάβουν χημειοθεραπεία, σε σύγκριση με αυτούς που πρόκειται να λάβουν ακτινοθεραπεία, ενώ δεν έχει εντοπισθεί ο μηχανισμός που ρυθμίζει την πιθανή συσχέτιση μεταξύ τους. Για τη διερεύνηση του κλινικού αυτού ζητήματος, πραγματοποιήσαμε μια ερευνητική μελέτη, στην οποία συμμετέχουσες ήταν 101 γυναίκες με μη μεταστατικό καρκίνο του μαστού, τύπου Her2-, Er+, που επρόκειτο να λάβουν χημειοθεραπεία ή ακτινοθεραπεία. Τα δεδομένα ελήφθησαν μέσω ερωτηματολογίων και ηλεκτροκαρδιογραφήματος. Πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις MANOVA, ANOVA, T-test, Regression, Moderation, καθώς και Covariate. Με τη λήξη της μελέτης, αναμένεται, ότι οι ασθενείς στην ομάδα χημειοθεραπείας θα έχουν περισσότερα αρνητικά ψυχολογικά συμπτώματα και χαμηλότερη διακύμανση καρδιακών παλμών και αυτοαναφερόμενη συναισθηματική ρύθμιση, σε σύγκριση με ασθενείς στην ομάδα ακτινοθεραπείας, καθώς και, ότι θα υπάρχουν διαφορές στα ιατρικά και δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Αναμένεται, ότι η διακύμανση των καρδιακών παλμών και η αυτοαναφερόμενη συναισθηματική ρύθμιση θα παρουσιάζουν αρνητική συσχέτιση με το άγχος και την κατάθλιψη, όπως και, ότι η ομάδα θεραπείας θα αποτελεί ρυθμιστικό παράγοντα στη σχέση αυτή, με ορισμένα ιατρικά χαρακτηριστικά να λειτουργούν ως παρασιτικές μεταβλητές. Η ανάπτυξη προληπτικών παρεμβάσεων σε επίπεδο Ψυχολογίας και Φυσιολογίας αναμένεται να προσφέρει καλύτερη ψυχική υγεία, μειωμένο κίνδυνο καρδιαγγειακών παθήσεων και βελτιωμένη ποιότητα ζωής στους ασθενείς αυτούς.

ID:21201 | Εκπαιδευτική διαδικασία και αναστοχαστική σκέψη: η περίπτωση της πρακτικής άσκησης των μελλοντικών εκπαιδευτικών

Αγγελική Λιθοξοΐδου, Ιωάννης Μπουνόβας, Δήμητρα Σερακιώτη
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Το σχολικό περιβάλλον φαίνεται να αντανακλά τις ραγδαίες αλλαγές που χαρακτηρίζουν τον σύγχρονο κόσμο και οι οποίες εκτείνονται σχεδόν σε όλους τους τομείς που αφορούν την ανθρώπινη δραστηριότητα. Σύμφωνα με το εν λόγω δεδομένο, ο ρόλος που θα αναλάβουν οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί υπογραμμίζεται ως απαιτητικός και πολυσύνθετος υπό το πρίσμα της ουσιαστικής υποστήριξης των εν δυνάμει μαθητών τους. Σημείο εστιασμού στον ρόλο των εκπαιδευτικών ως μελλοντικών επαγγελματιών αποτελεί η καλλιέργεια μιας ερευνητικής στάσης και συμπεριφοράς, η οποία αφενός στοχεύει στην εμβάθυνση της κατανόησης της διδακτικής διαδικασίας και αφετέρου είναι πιθανό να ενδυναμώσει τους εκπαιδευτικούς ώστε να λειτουργούν με ενημερότητα και πρόληψη έναντι των προσωπικών τους προκαταλήψεων. Συνεπώς, ο ερευνητικός ρόλος των εκπαιδευτικών συσχετίζεται με την καλλιέργεια της αναστοχαστικής σκέψης κατά τις προπτυχιακές τους σπουδές. Η παρούσα μελέτη στοχεύει στη διερεύνηση των ζητημάτων, προβλημάτων ή/και δυσκολιών που φαίνεται να προκύπτουν κατά την πρακτική άσκηση, προκειμένου οι φοιτητές να ενισχυθούν ως προς την αντιμετώπισή των εν λόγω ζητημάτων με ανάλογες παρεμβάσεις κατά την προετοιμασία για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση με έμφαση στον αναστοχασμό. Η μελέτη, στην οποία συμμετείχαν 111 φοιτητές, ακολούθησε το ποιοτικό παράδειγμα με την αξιοποίηση ενός δομημένου ερωτηματολογίου αναστοχασμού, το οποίο οι φοιτητές συμπλήρωναν μετά το τέλος της διδασκαλίας τους. Τα ευρήματα της έρευνας φαίνεται να φωτίζουν ζητήματα από τα οποία οι φοιτητές άντλησαν ικανοποίηση κατά τη διδασκαλία όπως η πιστή τήρηση του διδακτικού πλάνου αλλά παράλληλα αναδεικνύονται θέματα τα οποία δημιούργησαν αρνητικά συναισθήματα και συχνά χαρακτηρίζονταν ως δισεπίλυτα ή αδιαχείριστα. Τα εν λόγω ευρήματα είναι πιθανό να αξιοποιηθούν για την εφαρμογή παρεμβάσεων ή/και αναδιαμορφώσεων στα Προγράμματα Σπουδών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και ιδιαίτερα στο πεδίο της πρακτικής άσκησης, το οποίο θεωρείται σημείο σύζευξης της θεωρίας και της πράξης με την ανάπτυξη δεξιοτήτων, συναφών με την αναστοχαστική και κριτική σκέψη όπως η λήψη αποφάσεων και η ευελιξία.

ID:21202 | Ο ρόλος του σχολικού κλίματος στη ψυχοκοινωνική προσαρμογή εφήβων με και χωρίς ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: Αντιλήψεις μαθητών και εκπαιδευτικών

Άννα Γερακίνη[1], Διαμάντω Φιλιππάτου[2]
1

[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Το σχολικό κλίμα αντικατοπτρίζει τον τρόπο με τον οποίο τα μέλη της σχολικής κοινότητας βιώνουν το σχολείο. Περιλαμβάνει την ακαδημαϊκή, κοινωνική και συναισθηματική διάσταση. Προηγούμενες έρευνες έχουν δείξει την σημαντική σχέση του σχολικού κλίματος με την ακαδημαϊκή επίδοση και τη ψυχική υγεία εφήβων μαθητών/τριών κυρίως τυπικής ανάπτυξης. Οι έρευνες που μελετούν την σχέση σχολικού κλίματος και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής σε μαθητές Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες είναι αρκετά περιορισμένες, Στις παραπάνω μελέτες επισημαίνεται η αναγκαιότητα διερεύνησης της σχέσης σχολικού κλίματος και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής όχι μόνο από τη σκοπιά των μαθητών αλλά και από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών. Στόχος, συνεπώς, της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει τις ομοιότητες και διαφορές στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με και χωρίς ειδικές μαθησιακές δυσκολίες ως προς την παραπάνω σχέση καθώς και τις διαστάσεις του σχολικού κλίματος που προβλέπουν τη ψυχοκοινωνική προσαρμογή των μαθητών/μαθητριών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με και χωρίς ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. Το δείγμα αποτελείται από 80 εφήβους/-ες με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, 120 εφήβους/-ες χωρίς ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, ηλικίας 12-15 ετών, και τους καθηγητές τους (N=110). Για τη συλλογή των δεδομένων χορηγήθηκαν τρία ερωτηματολόγια αυτο-αναφοράς? το ερωτηματολόγιο Social and Emotional Health Survey (Furlong et al., 2013) για την ψυχοκοινωνική προσαρμογή των μαθητών.-τριών και το ερωτηματολόγιο What's Happening In This School? (Aldridge & Ala'I, 2013) για το αντιληπτό από τους μαθητές σχολικό κλίμα ενώ για το αντιληπτό από τους εκπαιδευτικούς σχολικό κλίμα χορηγήθηκε το ερωτηματολόγιο Delaware School Climate Survey, Teacher/Staff (Bear et al., 2014). Τα αποτελέσματα συζητούνται στο πλαίσιο της ανάπτυξης παρεμβάσεων που αντιμετωπίζουν τις ανάγκες τόσο των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών, προωθώντας έτσι ένα πιο συνεκτικό και θετικό σχολικό κλίμα.

Λέξεις-κλειδιά: *ψυχοκοινωνική προσαρμογή , σχολικό κλίμα, ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, έφηβοι, εκπαιδευτικοί*

ID:21203 | Τεχνητή Νοημοσύνη και Δυσλεξία

Μ. Κουφού
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, Ψυχολόγος, MSc Σχολικής Ψυχολογίας, Δ/νση Δ/θμιας Εκπαίδευσης Δωδεκανήσου

Η δυσλεξία οδηγεί συχνά σε δυσκολίες στην ανάγνωση, τη γραφή και την κατανόηση, οι οποίες δύνανται να επηρεάσουν την ακαδημαϊκή επίδοση και την αυτοεκτίμηση των μαθητών. Η πρόοδος στην τεχνητή νοημοσύνη (AI) έχει ανοίξει νέες δυνατότητες για εξατομικευμένες παρεμβάσεις προσαρμοσμένες στις συγκεκριμένες ανάγκες των παιδιών με δυσλεξία. Αυτή η μελέτη διερευνά τον ρόλο των εργαλείων που χρησιμοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη στην υποστήριξη των παιδιών με δυσλεξία και τις δυνατότητές τους να ενισχύσουν τα μαθησιακά αποτελέσματα και να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή τους. Τα συστήματα AI αξιοποιούν την επεξεργασία της φυσικής γλώσσας και τους αλγόριθμους μηχανικής μάθησης για τον εντοπισμό μοτίβων στα σφάλματα επεξεργασίας κειμένου, επιτρέποντας ανατροφοδότηση σε πραγματικό χρόνο και προσαρμοστικές εμπειρίες μάθησης. Η μελέτη μαθητών με δυσλεξία, ηλικίας 11 - 12 ετών, έδειξε πώς οι παρεμβάσεις που βασίζονται σε πλατφόρμες που αξιοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη, όπως εισαγωγή φωνής σε κείμενο, μετατροπή κειμένου σε ομιλία και άλλες διαδραστικές εφαρμογές μάθησης, μπορούν να προσαρμόζονται στις ατομικές ανάγκες των μαθητών προσφέροντας πολυτροπικές προσεγγίσεις στην ανάγνωση και τη γραφή. Αυτά τα εργαλεία όχι μόνο υποστηρίζουν την ακαδημαϊκή πρόοδο, αλλά προάγουν επίσης ένα πιο περιεκτικό και προσβάσιμο μαθησιακό περιβάλλον.
Τα προκαταρκτικά ευρήματα υποδεικνύουν σημαντικές βελτιώσεις στην αναγνωστική κατανόηση και την ακρίβεια γραφής μετά τη χρήση εκπαιδευτικών πλατφορμών ενισχυμένων με τεχνητή νοημοσύνη για διάστημα 3 μηνών. Επιπλέον, η ποιοτική ανατροφοδότηση από μαθητές και εκπαιδευτικούς υπογραμμίζει τα αυξημένα κίνητρα και τη μειωμένη απογοήτευση κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων αλφαβητισμού. Η παρούσα μελέτη υπογραμμίζει τις δυνατότητες που μπορούν να προκύψουν από την ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης σε προγράμματα ειδικής εκπαίδευσης, ώστε να προαχθεί η υποστήριξη της δυσλεξίας παρέχοντας προσαρμοστικές, ευέλικτες και οικονομικά αποδοτικές λύσεις. Περαιτέρω έρευνα και συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, ψυχολόγων και ειδικών της πληροφορικής είναι απαραίτητες για να τελειοποιηθούν αυτά τα εργαλεία και να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπός τους στα παιδιά με δυσλεξία.

ID:21205 | Προκαταρκτικά ψυχομετρικά δεδομένα από το Μέντορα, το πρώτο Ινστιτούτο υγιούς γήρανσης στην Ελλάδα

Προεδρείο: **Κώστας Πόταγας**
Καθηγητής Νευρολογίας – Νευροψυχολογίας, Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών Λόγου, Α' Νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ινστιτούτο Υγιούς Γήρανσης Μέντωρ

Ομιλίες

Ινστιτούτο Υγιούς Γήρανσης «Μέντωρ»
Αντώνης Πολίτης
Καθηγητής Ψυχιατρικής, διευθυντής Μονάδας Ψυχογηριατρικής Α Ψυχιατρική κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ινστιτούτο Υγιούς Γήρανσης Μέντωρ

Το έτος 2030, 1 στους 4 ανθρώπους στην ΕΕ θα είναι άνω των 65 ετών και άνω και 1 στους 8 θα είναι άνω των 75 ετών! Οι οργανώσεις ψυχικής υγείας προειδοποιούν ότι η επίδραση αυτής της τάσης θα οδηγήσει σε μια δυσανάλογη αύξηση της συχνότητας των ψυχικών παθήσεων της τρίτης ηλικίας όπως είναι η άνοια και η γηριατρική κατάθλιψη. Σύμφωνα με τα ελληνικά δεδομένα για τις ψυχικές διαταραχές στην τρίτη ηλικία, ο επιπολασμός της άνοιας κυμαίνεται περίπου στο 5% και αυξάνεται σε 22% σε άτομα άνω των 80 ετών. Επιπλέον, η επικείμενη πληθυσμιακή αύξηση της ηλικιακής ομάδας 80+, θα στερήσει το σύνηθες για τους ηλικιωμένους οικογενειακό υποστηρικτικό περιβάλλον λόγω των δημογραφικών αλλαγών στην πληθυσμιακή πυραμίδα και την έντονη κινητικότητα των νέων γενεών, που παραδοσιακά συμβάλλουν και διασφαλίζουν την φροντίδα των ηλικιωμένων, δημιουργώντας ένα κενό φροντίδας. Σε κοινωνικό επίπεδο οι σιωπηρές κοινωνικές προκαταλήψεις όπως ο ηλικιακός ρατσισμός, οι διακρίσεις έναντι των ψυχικών διαταραχών, οι διακρίσεις κατά των ατόμων με αναπηρία και το στίγμα είναι πολύ διαδεδομένα και καταστροφικά για την ευημερία των ηλικιωμένων ανθρώπων με ή χωρίς προβλήματα νοητικής υγείας και επηρεάζουν αρνητικά τις αποφάσεις οργανισμών και τις πολιτικές των κοινωνιών. Με βάση τα παραπάνω, διαφαίνεται η ανάγκη δημιουργίας στην Ελλάδα ενός *Ινστιτούτου* που θα προάγει τη καινοτομία στη φροντίδα, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και έρευνα για τη προαγωγή της υγιούς ενεργού γήρανσης και την αντιμετώπιση της *ν. Alzheimer*. Το Ινστιτούτο Υγιούς Γήρανσης «Μέντωρ» δημιουργήθηκε το 2024 στη περιοχή της Τρίπολης (Τεγέα) προσβλέποντας στη προαγωγή συνεργασιών με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων, υπηρεσιών υγείας και άλλων κοινωνικών εταίρων να αλλάξει το τρόπο που γερνάμε μέσα από ένα δυναμικό διάλογο για τα θέματα υγιούς γήρανσης και *ν. Alzheimer* καθώς και να συμβάλλει στην επανεξέταση των σημερινών πεποιθήσεων, στάσεων και πολιτικών για τη γήρανση και την υγεία του Νου.

Περί της επάρκειας των ανιχνευτικών νοητικών δοκιμασιών στην κλινική πράξη: ψυχομετρικά δεδομένα της συστοιχίας MoCA για τον ελληνικό πληθυσμό της Τρίπολης
Δημήτριος Κασελίμης
Επισκέπτης καθηγητής, Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών Λόγου, Α' Νευρολογική Κλινική, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ινστιτούτο Υγιούς Γήρανσης Μέντωρ, Επίκουρος καθηγητής Νευροψυχολογίας, τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Σπουδών

Συχνά στην κλινική πράξη χρησιμοποιούνται σύντομες, ανιχνευτικές δοκιμασίες για την αξιολόγηση των νοητικών λειτουργιών και κυρίως της μνήμης. Στόχος αυτών των δοκιμασιών είναι ο εντοπισμός των ατόμων που παρουσιάζουν νοητική έκπτωση, συνήθως επί τη βάσει ενός καθολικού κατωφλίου. Ο σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι η εκτίμηση της κλινικής χρησιμότητας τέτοιων εργαλείων και της επάρκειάς τους για τον χαρακτηρισμό ηλικιωμένων ατόμων ως εχόντων νοητικό προφίλ συμβατό με ανοϊκή συνδρομή. Για αυτόν τον σκοπό αξιολογήθηκαν 137 άτομα, 57-88 ετών (ΜΟ: 71.97, ΤΑ: 7.46), στο Κέντρο Υγιούς Γήρανσης «ΜΕΝΤΩΡ», με την ανιχνευτική δοκιμασία Montreal Cognitive Assessment MoCA. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το ποσοστό των ατόμων κάτω του φυσιολογικού ορίου με βάση το επίσημο κατώφλιο του MoCA είναι άνω του 80%. Τυπικά, αυτά τα άτομα θα έπρεπε να χαρακτηριστούν ως πιθανοί ασθενείς με ήπια νοητική έκπτωση ή άνοια. Εντούτοις, ο επιπολασμός των προαναφερθεισών κλινικών οντοτήτων σύμφωνα με επιδημιολογικές μελέτες είναι σημαντικά χαμηλότερος. Επίσης, πολλά από τα άτομα που είχαν χαμηλότερες του κατωφλίου βαθμολογίες, είχαν διαπιστωμένα επαρκές επίπεδο καθημερινής λειτουργικότητας και δεν εμφάνισαν κλινικά σημεία άνοιας ή ήπιας νοητικής έκπτωσης κατά τη συνέντευξη και ευρύτερη αξιολόγηση από εξειδικευμένους κλινικούς. Περαιτέρω αναλύσεις έδειξαν ότι ο συντελεστής συσχέτισης μεταξύ της συνολικής επίδοσης στη MoCA και τα έτη τυπικής εκπαίδευσης ήταν χαμηλός. Επίσης, δεν βρέθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των ατόμων με χαμηλό (0-6 έτη), μέσο (7-12 έτη) και υψηλό μορφωτικό επίπεδο (13+ έτη) ως προς τη συνολική βαθμολογία στη MoCA [$F(2,134)=.268$, $p=.765$). Συνεπώς, οι χαμηλές επιδόσεις δεν αποδίδονται στο υψηλό ποσοστό ατόμων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο στο δείγμα μας. Συμπερασματικά, τα ευρήματά μας υποδεικνύουν ότι οι βαθμολογίες ανιχνευτικών δοκιμασιών όπως η MoCA πρέπει να αξιολογούνται με προσοχή και ότι ο εκάστοτε κλινικός οφείλει να ερμηνεύει τις επιδόσεις ανεξάρτητα από τα κατώφλια, λαμβάνοντας υπόψιν τόσο τους δημογραφικούς και κλινικούς παράγοντες όσο και το πολιτισμικό πλαίσιο του κάθε ατόμου.

Αισθητηριακά και νοητικά ελλείμματα: αξιολόγηση μέσω της προσαρμοσμένης MoCA-HI

Κοντογιάννη Ευαγγελία
Υποψήφια Διδάκτωρ, Ψυχολόγος, διευθυντής Μονάδας Ψυχογηριατρικής Α Ψυχιατρική κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ινστιτούτο Υγιούς Γήρανσης Μέντωρ

Η εμφάνιση αισθητηριακών ελλειμμάτων, ακοής και όρασης, παρατηρείται με μεγαλύτερη συχνότητα σε άτομα τρίτης ηλικίας που παρουσιάζουν νοητικά ελλείμματα.
Πιο συγκεκριμένα, τα ακουστικά ελλείμματα, κατατάσσονται στους πιο σημαντικούς, δυνητικά τροποποιήσιμους, παράγοντες κινδύνου για την άνοια. Μάλιστα, ενδέχεται να ευθύνονται όχι μόνο για την αύξηση του κινδύνου νοητικής έκπτωσης, αλλά και για την ταχύτερη επιδείνωση της νοητικής λειτουργίας, σε άτομα τρίτης ηλικίας. Τα αισθητηριακά ελλείμματα φαίνεται να επηρεάζουν ποικιλοτρόπως, πέραν της νοητικής λειτουργίας, και τους τομείς της συμπεριφοράς, του συναισθήματος, της λειτουργικότητας και γενικότερα την ποιότητα ζωής του ατόμου, καθώς και την επικοινωνία με το πρόσωπο φροντίδας.
Η σημασία της έγκαιρης διάγνωσης και της αποτελεσματικής παρέμβασης διαφαίνεται από την επίπτωση που έχουν τα αισθητηριακά ελλείμματα στη ψυχική και νοητική υγεία, την ποιότητα ζωής αλλά και τη λειτουργικότητα του ατόμου. Ωστόσο, πολύ συχνά τα αισθητηριακά ελλείμματα είτε δεν ανιχνεύονται, είτε δεν αντιμετωπίζονται εγκαίρως,

σε πληθυσμό με νοητικά ελλείμματα. Κατά τη χρήση ψυχομετρικών εργαλείων για την αξιολόγηση της μνήμης, άτομα με αισθητηριακά ελλείμματα αδυνατούν να ανταποκριθούν στα λήμματα που εμπλέκουν αισθητηριακές λειτουργίες, οδηγώντας έτσι σε λανθασμένα αποτελέσματα. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ερευνητικού Προγράμματος SENSE-Cog, όπου διερευνήθηκε η σύνδεση μεταξύ ακοής, όρασης και νόησης σε πληθυσμό ατόμων τρίτης ηλικίας στην Ευρώπη, δημιουργήθηκε ένα προσαρμοσμένο εργαλείο αξιολόγησης, η Montreal Cognitive Assessment- Hearing Impairment (MoCA-HI). Το πρόγραμμα αυτό εστίασε, μεταξύ άλλων, στη διαμόρφωση και στη στάθμιση, ενός προσαρμοσμένου ψυχομετρικού εργαλείου για την αξιολόγηση της μνήμης, λαμβάνοντας υπόψιν την ύπαρξη αισθητηριακών ελλειμμάτων. Στόχος του ψυχομετρικού εργαλείου ήταν να καλυφθεί το κενό που υπήρχε στην ψυχομετρική αξιολόγηση ατόμων με νοητικά και αισθητηριακά ελλείμματα.

Υποκειμενικές αιτιάσεις νοητικών διαταραχών: οδηγούν ή όχι σε άνοια;

Αγγελοπούλου Γεωργία
Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών Λόγου, Α' Νευρολογική Κλινική, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ινστιτούτο Υγιούς Γήρανσης Μέντωρ

Οι υποκειμενικές αιτιάσεις νοητικών διαταραχών αποτελούν βασική ένδειξη για το επίπεδο της καθημερινής λειτουργικότητας του ατόμου και κατ' επέκταση κατέχουν σημαντικό ρόλο για τη διάγνωση της Ήπιας Νοητικής Έκπτωσης (ΗΝΕ). Οι ασθενείς με ΗΝΕ χαρακτηρίζονται ως ομάδα υψηλού κινδύνου για την εκδήλωση άνοιας, ωστόσο δεν έχει αποσαφηνιστεί μέχρι σήμερα κατά πόσο οι υποκειμενικές αιτιάσεις μνημονικών ή άλλων νοητικών διαταραχών αποτελούν πράγματι ένδειξη νοητικής έκπτωσης, όπως αυτή ορίζεται από την επίδοση σε νευροψυχολογικές δοκιμασίες. Οι μελέτες μέχρι σήμερα υπογραμμίζουν τη σημασία της διερεύνησης των υποκειμενικών αιτιάσεων μέσω ενός πλήρους νευροψυχολογικού ελέγχου, για τη διάγνωση της νοητικής έκπτωσης. Ωστόσο, παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στο βαθμό που τα ίδια τα άτομα αντιλαμβάνονται τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και περιγράφουν στην καθημερινότητά τους. Ο βαθμός της διαφοροποίησης αυτής φαίνεται να εξαρτάται από ποικίλους παράγοντες, όπως η βαρύτητα των νοητικών ελλειμμάτων καθώς και τα δημογραφικά στοιχεία, για παράδειγμα η ηλικία και τα έτη τυπικής εκπαίδευσης. Μέχρι σήμερα ελάχιστες είναι οι μελέτες που εστιάζουν στη λεπτομερή διερεύνηση των υποκειμενικών αιτιάσεων νοητικής έκπτωσης σε σχέση με την επίδοση σε νευροψυχολογικές δοκιμασίες και τα δημογραφικά στοιχεία. Σύμφωνα με τον παραπάνω προβληματισμό, παρουσιάζονται και συζητώνται δεδομένα από υγιείς ενήλικες με υποκειμενικές αιτιάσεις νοητικής έκπτωσης, οι οποίοι αξιολογήθηκαν στον Μέντορα, το πρώτο Ινστιτούτο υγιούς γήρανσης στην Ελλάδα. Τα αποτελέσματα φαίνεται να επιβεβαιώνουν τη διαφοροποίηση στο βαθμό επίγνωσης της νοητικής έκπτωσης, καθώς ένα σημαντικό ποσοστό των εξεταζόμενων που διαμαρτύρεται για τη νοητική ικανότητα φαίνεται να μην παρουσιάζει ελλείμματα στη νευροψυχολογική αξιολόγηση. Η διαφοροποίηση αυτή φαίνεται να έχει άμεσες επιπτώσεις στον έγκαιρο εντοπισμό και την έγκυρη διάγνωση των πρώιμων συμπτωμάτων της Ήπιας Νοητικής Έκπτωσης (ΗΝΕ) ενώ συζητείται επίσης η επίδραση παραγόντων που σχετίζονται με το συναίσθημα και τη διάθεση για το πώς οι άνθρωποι που διανύουν την τρίτη ηλικία αντιλαμβάνονται και μπορούν να προάγουν την υγεία του νου.

ID:21208 | Αξιολόγηση νοητικών λειτουργιών και συγκριτική παρουσίαση νοητικών προφίλ παιδιών με Ειδικές Μαθησιακές Διαταραχές, Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής / Υπερκινητικότητα και Οριακή Νοημοσύνη (WISC-V)

Ελένη Ρήγα[1], Νικόλαος Μόσχος [2], Χριστίνα Ρούση[3]
[1] ΠΜΣ Συμβουλευτική Ψυχολογία & Συμβουλευτική στην Ειδική Αγωγή, την Εκπαίδευση & την Υγεία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
[2] Κλινικός Ψυχολόγος Ψυχιατρική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Νίκαιας
[3] Επίκουρη Καθηγήτρια Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Παιδιά που πληρούν τα κριτήρια ώστε να λάβουν διάγνωση είτε Ειδικής Μαθησιακής Διαταραχής (ΕΜΔ), είτε Διαταραχής Ελλειμματικής Προσοχής με ή χωρίς Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ), είτε παρουσιάζουν Οριακή Νοημοσύνη (ΟΝ), αποτελούν Ειδικές Ομάδες για την Κλίμακα Μέτρησης της Νοημοσύνης WISC-V. Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να συγκρίνει και να συζητήσει το νοητικό προφίλ και τις γνωστικές διακυμάνσεις της κάθε Ειδικής Ομάδας, παιδιών με ΕΜΔ, με ΔΕΠ-Υ και ΟΝ με βάση τη βιβλιογραφία και τα δεδομένα από παιδιά με διάγνωση. Μεθοδολογικά ακολουθήθηκε η κλινική περιγραφική έρευνα, βάσει της οποίας συλλέχθηκαν 39 πρωτόκολλα/προφίλ παιδιών από έναν φορέα αξιολόγησης. Στο τελικό δείγμα συμπεριελήφθησαν 26 (16 αγόρια και 10 κορίτσια) ηλικίας 6 έως 16:11 ετών (Μ.Ο. 10 έτη και 8 μήνες), τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν βάσει διάγνωσης, και αποτυπώθηκε στο εκάστοτε νοητικό τους προφίλ, οι Δυνατότητες και Αδυναμίες τους, σε επίπεδο Υποδοκιμασιών και Σύνθετων Δεικτών στο WISC-V, και έγινε σύγκριση των ευρημάτων του Τεχνικού Εγχειριδίου της αμερικανικής στάθμισης του WISC-V και των άλλων ερευνών της βιβλιογραφίας με αυτά.
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, στην ομάδα των παιδιών με ΕΜΔ, ο Δείκτης Εργαζόμενης Μνήμης (ΔΕΜ), διαπιστώνεται συστηματικά ως έλλειμμα σε συμφωνία και με τη βιβλιογραφία, ενώ έλλειμμα παρατηρήθηκε επίσης, και στην Υποδοκιμασία Μνήμη Αριθμών, η οποία παραμένει συστηματικά ελλειμματική στις ΕΜΔ τόσο στην ανάγνωση όσο και στον γραπτό λόγο. Για την ομάδα των παιδιών με ΔΕΠ-Υ διαπιστώθηκε χαμηλή επίδοση στον Δείκτη Ακουστικής Εργαζόμενης Μνήμης και στην Υποδοκιμασία Κωδικοποίηση, σε συμφωνία με τα ευρήματα της βιβλιογραφίας. Τέλος στα παιδιά με ΟΝ διαπιστώθηκε επίσης, η ύπαρξη χαμηλού ΔΕΜ σε συμφωνία με τη βιβλιογραφία, αλλά όχι υψηλού Δείκτη Ταχύτητας Επεξεργασίας όπως θα περιμέναμε με βάση την βιβλιογραφία. Τέλος, παρατηρήθηκε ότι, συνολικά, στο δείγμα της έρευνας, ο Δείκτης Γενικής Ικανότητας ήταν υψηλότερος από τον Δείκτη Γνωστικής Επάρκειας, κάτι το οποίο και από τη βιβλιογραφία, συνδέεται με τη συνύπαρξη πολλών γνωστικών ελλειμμάτων σε περισσότερες της μιας διάγνωσης.

ID:21209 | Διερευνώντας ενδοφαινοτυπικά και φαινοτυπικά χαρακτηριστικά της Δυσλεξίας από την προσχολική έως την ενήλικη ζωή. Διεπιστημονική και πολυπαραγοντική προσέγγιση

Οργανωτής Συμποσίου: **Βικτωρία Ζακοπούλου**
Τμήμα Λογοθεραπείας, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περίληψη

Στόχο του προτεινόμενου Συμποσίου αποτελεί η παρουσίαση αποτελεσμάτων ενός αριθμού ερευνών, οι οποίες -υπό το πρίσμα νέων προσεγγίσεων και θεωρήσεων του «οικοδομήματος» της δυσλεξίας- επιχειρούν να διερευνήσουν τις πολυεπίπεδες εκφάνσεις του, όπως: γενετική, νευροφυσιολογική, γνωστική, ψυχοσυναισθηματική, κοινωνική, γλωσσολογική, εκπαιδευτική.

Σε ένα πλαίσιο απεγκλωβισμού της ερμηνευτικής προσέγγισης της δυσλεξίας από τα στενά όρια θεώρησής της ως φαινόμενο που εστιάζει αποκλειστικά στη δυσλειτουργία του μηχανισμού της ανάγνωσης και γραφής, διερευνώνται υφιστάμενοι πολυποίκιλοι μηχανισμοί (ενδογενείς και εξωγενείς), τους οποίους το άτομο καλείται να ενεργοποιήσει προκειμένου να κατακτήσει επιτυχώς τον γραπτό λόγο.

Ένα σύνολο ενδοφαινοτυπικών και φαινοτυπικών χαρακτηριστικών (γενετικά, νευροφυσιολογικά, γνωστικά, γλωσσικά), η συνεκδήλωση διαταραχών (διάσπαση προσοχής, γρήγορη κόπωση, stress, χαμηλή αυτοεκτίμηση, έλλειψη κινήτρων για μάθηση), οι αντίστοιχοι τομείς παρέμβασης (γνωστικές διεργασίες, φωνολογική ενημερότητα, διαδικασία ανάγνωσης και γραφής, συντακτική δομή, σημασιολογική επεξεργασία,) καθιστούν επιτακτική μια μάλλον διευρυμένη προσέγγιση του φαινομένου της δυσλεξίας.

Υπό το πρίσμα αυτό, ζητούμενο του συμποσίου αποτελεί η ανάδειξη της αναγκαιότητας για μία ολιστική προσέγγιση της δυσλεξίας, μέσω της μελέτης αφενός του συνεχούς της αναπτυξιακής της πορείας από την προσχολική έως την ενήλικη ζωή, και αφετέρου, των εκφάνσεών της ως επίκτητης διαταραχής.

Ως εκ τούτου, στόχο και αντικείμενο μελέτης του συνόλου των τεσσάρων (4) ερευνών που παρουσιάζονται, αποτελεί η δυνατότητα έγκυρης και ασφαλούς στοιχειοθέτησης μιας σαφούς οντότητας δυσκολιών με προσδιορίσιμα και αναγνωρίσιμα κλινικά πρότυπα δυσλεξίας ανά αναπτυξιακό στάδιο, προτείνοντας τη χρήση έγκυρων ανιχνευτικών και διαγνωστικών εργαλείων σε επίπεδο αξιολόγησης, και, σε επίπεδο παρέμβασης, την εφαρμογή αποτελεσματικών μορφών αντιμετώπισης και διαχείρισης των μαθησιακών δυσκολιών.

Μελέτη παραγόντων που σχετίζονται με την απόκριση στο στρες σε παιδιά προσχολικής ηλικίας που εμφανίζουν συμπτώματα αναπτυξιακής δυσλεξίας

Χρήστος-Ορέστης Τσιαντής[1], Έλενα Βενιζέλου[2], Αγγελική-Μαρία Βλάικου[1,3,4], Βασιλική Χόνδρου[5], Αργυρώ Σγουρού[5], Μιχαέλα Φίλιου[3,4], Βικτωρία Ζακοπούλου[2], Μαρίκα Σύρρου[1]
[1]Εργαστήριο Βιολογίας, Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[2]Τμήμα Λογοθεραπείας, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[3]Εργαστήριο Βιοχημείας, Τμήμα Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

[4]Ινστιτούτο Βιοϊατρικών Ερευνών, Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ), Ιωάννινα
[5]Εργαστήριο Βιολογίας, Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας, Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα

Εισαγωγή: Η εμφάνιση σύνθετων νευροαναπτυξιακών διαταραχών είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης γενετικών και περιβαλλοντικών παραγόντων. Η έκθεση σε στρες μπορεί να συμβάλλει στην εμφάνιση συμπτωμάτων αναπτυξιακής δυσλεξίας. Τα γονίδια FKBP5 και SLC6A4 εμπλέκονται στην απόκριση στο στρες και γενετικές παραλλαγές, καθώς και ο βαθμός μεθυλίωσης μπορούν να επηρεάσουν την έκφραση τους. Ο αριθμός αντιγράφων μιτοχονδριακού DNA (mtDNAcn) αποτελεί δείκτη έκθεσης σε στρες και έχει συνδεθεί με έκθεση σε αντιξοότητες σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Σκοπός: Να μελετηθεί η ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ της εμφάνισης συμπτωμάτων αναπτυξιακής δυσλεξίας και γενετικών, επιγενετικών και μιτοχονδριακών δεικτών που σχετίζονται με την απόκριση στο στρες, και πώς αυτή η σχέση επηρεάζεται από την παρακολούθηση προγραμμάτων συστηματικής παρέμβασης κατά την προσχολική ηλικία. Υλικό και Μέθοδος: Πληθυσμός μελέτης: 20 παιδιά με συμπτώματα αναπτυξιακής δυσλεξίας και 10 χωρίς. 10 παιδιά με συμπτώματα αναπτυξιακής δυσλεξίας παρακολούθησαν τρίμηνο πρόγραμμα συστηματικής παρέμβασης (ομάδα παρέμβασης) ενώ τα υπόλοιπα 10 όχι (ομάδα ελέγχου). Απομονώθηκε DNA πριν και μετά την παρέμβαση και μελετήθηκαν γενετικές παραλλαγές με χρήση TaqMan assay και PCR-RFLP, τα επίπεδα μεθυλίωσης με pyrosequencing και η μεταβολή του mtDNAcn με qPCR. Αποτελέσματα: Μετά την παρέμβαση ο mtDNAcn μειώθηκε στην ομάδα παρέμβασης και παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου. Συμπεράσματα: Η έκθεση σε στρες μπορεί να συμβάλλει στην εμφάνιση συμπτωμάτων αναπτυξιακής δυσλεξίας και η συστηματική παρέμβαση μπορεί να βοηθήσει στην μείωση των αρνητικών συνεπειών.
Η μελέτη χρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία», (ΕΠΑνΕΚ), ΕΣΠΑ 2014-2020 (MIS 5047236).

Λέξεις-κλειδιά: *Αναπτυξιακή δυσλεξία, stress, γενετικοί δείκτες, επιγενετικοί δείκτες, μιτοχονδριακοί δείκτες*

Πρώιμη ανίχνευση φαινοτυπικών χαρακτηριστικών Αναπτυξιακής Δυσλεξίας σε ένα δίκτυο πολλαπλών αλληλεπιδράσεων

Έλενα Βενιζέλου[1], Μαρίκα Σύρρου[2], Ελένη Μπόντη[3], Βικτωρία Ζακοπούλου[1]
[1]Τμήμα Λογοθεραπείας, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[2]Εργαστήριο Βιολογίας, Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[3]Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Εισαγωγή: Θα διεξαχθεί μια εκτενής παρουσίαση της μελέτης, σχετικά με την Αναπτυξιακή δυσλεξία ως μια πολυπαραγοντική προσέγγιση, της αναπτυξιακής δυσλεξίας που χαρακτηρίζεται από δυσλειτουργίες σε βιολογικούς, νευροφυσιολογικούς, γνωστικούς και ψυχοκινητικούς παράγοντες. Σκοπός: Στη μελέτη, διερευνήθηκε η συσχέτιση μεταξύ

των πρώιμων σημείων της δυσλεξίας και του άγχους. Υλικό και Μέθοδος: Συμμετείχαν 306 παιδιά προσχολικής ηλικίας (5,0–6,0 ετών) όπου συναίνεσαν οι γονείς τους. Μέσα από τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε συμπληρώθηκαν τα αντίστοιχα ερωτηματολόγια του αναπτυξιακού ιστορικού και η φόρμα CBCL 1½-5 του ASEBA. Στη συνέχεια το δείγμα υποβλήθηκε σε αξιολόγηση όπου χρησιμοποιήθηκαν δύο διαγνωστικά τεστ για την πρώιμη αναγνώριση της δυσλεξίας (ΠΑΔ και ΑΘΗΝΑ). Μέσα από την παραπάνω διαδικασία προέκυψε η αξιολόγηση των νηπίων για πρώιμες ενδείξεις δυσλεξίας. Το δείγμα χωρίστηκε σε ομάδες 10 νηπίων που είχαν φυσιολογική ανάπτυξη και 20 νηπίων που είχαν αναγνωριστεί ως σε κίνδυνο για δυσλεξία. Από αυτή την τελευταία ομάδα, 10 υποβλήθηκαν σε ένα συστηματικό πρόγραμμα παρέμβασης, ενώ οι υπόλοιποι αποτέλεσαν την ομάδα ελέγχου. Αποτελέσματα: Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μέσα στην ομάδα της δυσλεξίας που υποβλήθηκε σε παρέμβαση, σε γνωστικούς, ψυχοκινητικούς και γλωσσικούς παράγοντες, πριν και μετά την παρέμβαση. Συμπεράσματα: Το άγχος μπορεί να εμπλέκεται στην εμφάνιση της δυσλεξίας, οπότε η πρώιμη ανίχνευση μπορεί να συμβάλλει στην εφαρμογή αποτελεσματικών παρεμβάσεων, μειώνοντας ή αποτρέποντας αρνητικές επιπτώσεις στη μετέπειτα ζωή.

Λέξεις-κλειδιά: *Αναπτυξιακή δυσλεξία, stress, πρώιμη ανίχνευση, πρώιμη παρέμβαση*

Συντακτική πολυπλοκότητα και αναγνωστικές δυσκολίες: η επίδραση της σειράς όρων στην επεξεργασία προτάσεων στα Νέα ελληνικά σε μαθητές με αναγνωστικές δυσκολίες

Θεοφανώ Χρίστου
Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Εισαγωγή: Κατά τη μελέτη της επίδρασης της συντακτικής πολυπλοκότητας κατά την επεξεργασία των προτάσεων έχει διαπιστωθεί η αυξημένη πολυπλοκότητα στην επεξεργασία τους όταν μεταβάλλεται η σειρά όρων. Ειδικότερα, σε μαθητές με αναγνωστικές δυσκολίες (ΑΔ) εντοπίζονται ελλείμματα στη γνώση της σύνταξης, τα οποία τους προκαλούν δυσκολία στην επεξεργασία της πρότασης, κυρίως κατά την ανάγνωση, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται κυρίως η κατανόηση του γραπτού και όχι τόσο του προφορικού λόγου. Σκοπός: Η συγκεκριμένη μελέτη εξετάζει την επίδραση της σειράς όρων στην επεξεργασία των εξαρτημένων προτάσεων από μαθητές με αναγνωστικές δυσκολίες προκειμένου να διερευνηθεί αν επηρεάζεται η επεξεργασία της πρότασης από παράγοντες που σχετίζονται με τη δομική πολυπλοκότητα. Υλικό και Μέθοδος: Η έρευνα διεξήχθη σε ενήλικες, παιδιά Τυπικής Ανάπτυξης (ΤΑ) και παιδιά με αναγνωστικές δυσκολίες (Δ΄-ΣΤ΄ Δημοτικού) με χρονομετρικά πειράματα ανάγνωσης και ακρόασης ατομικού ρυθμού, στα οποία έγινε καταγραφή του χρόνου αντίδρασης (ΧΑ) σε κάθε τεμάχιο της πρότασης. Αποτελέσματα: Από τα δεδομένα προκύπτει ότι η μεταβολή στη σειρά όρων και το κανάλι επεξεργασίας επηρεάζει την επεξεργασία της πρότασης, καθώς η σειρά ΑΡΥ εμφανίζει μεγαλύτερους χρόνους αντίδρασης (ΧΑ) κυρίως στα παιδιά με ΑΔ. Συμπεράσματα: Η διαφορά αυτή ίσως να οφείλεται σε περιορισμούς που έχουν τα παιδιά με ΑΔ στην επεξεργασία κυρίως του γραπτού λόγου εξαιτίας των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στην ανάγνωση και λόγω του ότι η σειρά όρων χρησιμοποιείται από τα παιδιά με ΑΔ αξιοποιούν τη σειρά διάταξης των όρων σε μια πρόταση για να κατανοήσουν μία πρόταση.

Λέξεις-κλειδιά: *Αναγνωστικές δυσκολίες, Συντακτική πολυπλοκότητα, Σειρά όρων στην επεξεργασία προτάσεων*

Η Συμβολή EEG καταγραφών στην οπτική αναγνώριση λέξεων με παρουσία μουσικού ερεθίσματος σε φοιτητές με δυσλεξία

Παύλος Χριστοδουλίδης
Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Εισαγωγή: Η δυσλεξία είναι μία από τις συχνότερες ειδικές μαθησιακές δυσκολίες που επηρεάζει περισσότερο από το 15% του πληθυσμού των παιδιών σχολικής ηλικίας. Συχνά σχετίζεται με ελλείμματα στη φωνολογική ενημερότητα που οφείλονται κυρίως σε οπτικές αδυναμίες αναγνώρισης και διάκρισης φωνημάτων και γραφημάτων μέσα στις λέξεις. Τεχνικές νευροαπεικόνισης, όπως οι καταγραφές ΗΕΓ, έχουν χρησιμοποιηθεί ευρέως για την αξιολόγηση των ημισφαιρικών διαφορών στην ενεργοποίηση του εγκεφάλου σε σχολικό πληθυσμό με και χωρίς δυσλεξία. Παρόλο που η δυσλεξία είναι μία διά βίου διαταραχή που επιμένει στην ενήλικη ζωή, πολύ λίγες μελέτες έχουν διεξαχθεί με στόχο τον ενήλικο πληθυσμό. Σκοπός: Στην παρούσα μελέτη, εξετάσαμε τις διαφορές στην ενεργοποίηση του εγκεφάλου μεταξύ 12 τυπικών (ομάδα ελέγχου) και 14 φοιτητών με δυσλεξία (πειραματική ομάδα), οι οποίοι φοιτούσαν στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Υλικό και Μέθοδος: Οι συμμετέχοντες υποβλήθηκαν σε δοκιμασία που αποτελείτο από 50 ομάδες 3 λέξεων οι οποίες χαρακτηρίζονταν από διαφορετικό βαθμό οπτικής διακριτότητας με ταυτόχρονη παρουσία μουσικού ερεθίσματος. Η διαδικασία καταγράφηκε με μια φορητή συσκευή ηλεκτροεγκεφαλογραφήματος 14 αισθητήρων (Emotiv EPOC+), η οποία είναι μια από τις πιο ευρέως χρησιμοποιούμενες αισθητηριακές συσκευές ηλεκτροεγκεφαλογραφήματος για σκοπούς lifestyle. Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα από την πειραματική διαδικασία αποκάλυψαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων μόνο σε περιοχές του δεξιού ημισφαιρίου και πιο συγκεκριμένα στην προμετωπιαία περιοχή στον ρυθμό β (p=0,028), στην μετωπιαία περιοχή στον ρυθμό α (p=0,029), στην μετωπιαία κεντρική περιοχή στον ρυθμό α (p=0,010), στην κροταφική περιοχή στον ρυθμό (p=0,038), και στην ινιακή περιοχή στον ρυθμό γ (p=0,050). Συμπεράσματα: Τα ευρήματα δηλώνουν ότι υπάρχουν διαφορές στην ενεργοποίηση των ημισφαιρίων του εγκεφάλου των μαθητών με ή χωρίς δυσλεξία σε διάφορους ρυθμούς σε δοκιμασία οπτικής αναγνώρισης με παρουσία μουσικού ερεθίσματος, ρίχνοντας έτσι φως στις νευροφυσιολογικές διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων. Δίνουν επίσης, μεγάλη έμφαση στην αναγκαιότητα διεξαγωγής περισσότερων μελετών σε ενήλικο πληθυσμό με δυσλεξία.

Λέξεις κλειδιά: *Δυσλεξία, EEG, οπτική αναγνώριση λέξεων, μουσικό ερέθισμα, ενήλικες*

Χαρακτηριστικά Επίκτητης Επιφανειακής και Φωνολογικής Δυσλεξίας σε Έλληνες ασθενείς μετά από τραυματικές και μη-τραυματικές (T-nTBDs) εγκεφαλικές βλάβες

Βικτωρία Ζακοπούλου[1], Λαμπρινή Μάγκου[2], Κων/νος Τσάμης[3], Ιλιάνα-Παρθενία Αναγνώστου[3], Νεφέλη Δημητρίου[1], Βασιλική Κωσταδήμα[4] & Αβραάμ Πλούμης[3]
[1]Τμήμα Λογοθεραπείας, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[2]Τμήμα Φυσικής Ιατρικής και Αποκατάστασης «Στ. Νιάρχος», Γενικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[3]Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[4]Κλινική Νευρολογίας, Γενικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Εισαγωγή: Οι επίκτητες δυσκολίες ανάγνωσης και γραφής, αποτελούν δυνητικά πρότυπα επίκτητης δυσλεξίας και δυσγραφίας, μετά από τραυματικές και μη- τραυματικές εγκεφαλικές βλάβες (T-nTBDs). Σκοπός: Στην παρούσα μελέτη, διερευνήθηκε: (α) η διαφοροδιάγνωση μεταξύ επίκτητης δυσλεξίας και αφασίας, σε ασθενείς με και χωρίς T-nTBDs, (β) η ανάδειξη υποτύπων, όπως η επιφανειακή και δυσγραφία (ΕΔγ) και φωνολογική δυσλεξία (ΦΔ) και, (γ) η συσχέτιση μεταξύ φαινοτύπου και τοπολογίας της εγκεφαλικής βλάβης. Υλικό και Μέθοδος: Σε 45 ασθενείς με T-nTBDs χορηγήθηκαν το Western Aphasia Battery (WAB) και το Dyslexia Adults Screening Test (DAST). Όλοι ακολούθησαν εξάμηνο πρόγραμμα παρέμβασης λογοθεραπείας και εργοθεραπείας. Οι 23 αξιολογήθηκαν πριν και μετά την εφαρμογή της παρέμβασης. Για τους 22, έγινε συσχέτιση επιδόσεων στο DAST και τοπολογίας της βλάβης. Αποτελέσματα: Στους 23 ασθενείς,. Στα δύο στάδια αξιολόγησης αναδείχθηκαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ δοκιμασιών του DAST, οι οποίες κατέδειξαν στο 24% την ΕΔγ ως κυρίαρχο τύπο. Στο 24% των 22 ασθενών, καταγράφηκαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ δοκιμασιών, οι οποίες κατέδειξαν τη ΦΔ ως κυρίαρχο τύπο. Σε αυτή την ομάδα, καταγράφηκαν υψηλού ποσοστού βλάβες σε ένα δίκτυο περιοχών: βασικά γάγγλια, συνδυασμοί αριστερού ημισφαιρίου /παρεγκεφαλίδας/ εγκεφαλικού στελέχους, δεξιού και αριστερού ινιακού, κροταφικού και βρεγματικού λοβού, δεξιού εγκεφαλικού στελέχους και γέφυρας. Συμπεράσματα: Ένας αριθμός ασθενών με T-nTBDs εμφανίζουν σαφή διαγνωστικά πρότυπα, τα οποία: (α) διαφοροποιημένα από αυτά της αφασίας, συνθέτουν τους υποτύπους ΕΔγ και ΦΔ και (β) ερμηνεύονται από ένα δίκτυο εγκεφαλικών βλαβών που αφορά σε διαφορετικά αλλά αλληλοεπιδρώντα σημεία της μη λεξιλογικής διαδρομής.

Λέξεις-κλειδιά: *Τραυματικές και μη-τραυματικές Εγκεφαλικές Βλάβες, Αφασία, Ειδική Αναπτυξιακή Δυσλεξία, Επιφανειακή Δυσλεξία, Φωνολογική Δυσλεξία*

ID:21212 | Διαγενεακή Παρέμβαση: Πως Αυτή Μπορεί να Επηρεάσει την Νοητική και Ψυχική Κατάσταση Ηλικιωμένων και Παιδιών στην Μέση Παιδική Ηλικία;

Ελένη Αντωνιάδου[1], Μαριάννα Τσατάλη[2], Βασίλης Ψάλτης[3], Μαγδαληνή Τσολάκη[4]
[1] Τμήμα Νηπιαγωγών, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
[2] Εργαστήριο Ψυχολογίας, Τομέας Γνωστικής Πειραματικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης & Ελληνική Εταιρεία Νόσου Alzheimeir και Συναφών Διαταραχών, Θεσσαλονίκη
[3] Τμήμα Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[4] Α' Νευρολογική Κλινική, Τμήμα Ιατρικών Επιστημών, Ιατρική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη & Ελληνική Εταιρεία Νόσου Alzheimeir και Συναφών Διαταραχών, Θεσσαλονίκη

Ερευνητικά δεδομένα καταδεικνύουν πως οι διαγενεακές παρεμβάσεις δύνανται να ωφελήσουν τόσο τους ηλικιωμένους όσο και τους μαθητές, πληθυσμιακές ομάδες που βρίσκονται στα άκρα του ηλικιακού φάσματος, μέσα από την οικοδόμηση ουσιαστικών, αμοιβαίων και εποικοδομητικών σχέσεων, χτίζοντας έτσι πιο υγιείς κοινωνίες. Δεδομένου αυτού, το παρόν πρόγραμμα διαγενεακής εκπαίδευσης, αποσκοπεί αφενός στη νοητική και ψυχοκοινωνική ενδυνάμωση των ατόμων τρίτης ηλικίας και στην παροχή μαθησιακής υποστήριξης σε παιδιά σχολικής ηλικίας και αφετέρου στην εξάλειψη των κοινωνικών στερεοτύπων γύρω από την γήρανση. Στο παρόν πρόγραμμα συμμετείχαν εκπαιδευτικοί με μνημονικά ελλείμματα, χωρισμένοι σε τρεις ομάδες, α) στην πειραματική ομάδα όπου συμμετείχαν στη διαγενεακή παρέμβαση, β) στην ομάδα ελέγχου που παρακολούθησαν προγράμματα νοητικής ενδυνάμωσης και γ) στην ομάδα ελέγχου που δεν συμμετείχαν σε καμία παρέμβαση, όλοι μέλη και ωφελούμενοι της Ελληνικής Εταιρεία Νόσου Alzheimer και Συναφών Διαταραχών, στην Θεσσαλονίκη. Οι μαθητές, που φοιτούσαν στην Β' τάξη Δημοτικού, χωρίστηκαν σε δύο ομάδες, α) στην πειραματική ομάδα, όπου παρακολούθησε τη διαγενεακή εκπαίδευση και β) στην ομάδα ελέγχου, που δεν συμμετείχε στην διαγενεακή παρέμβαση. Τα μαθήματα διεξήχθησαν, σύμφωνα με το υπάρχον πρόγραμμα για διάστημα ενός τριμήνου, 3 εργάσιμες ημέρες της εβδομάδας για 1,5 ώρα την ημέρα, καλύπτοντας τα γνωστικά αντικείμενα της γλώσσας και της αριθμητικής. Για την συλλογή των ποσοτικών δεδομένων επιλέχθηκε ένας πλήρης νευροψυχολογικός έλεγχος για τους εκπαιδευτικούς, ενώ για τους μαθητές επιλέχθηκαν κλίμακες εκτίμησης της λεκτικής και μη λεκτικής νοημοσύνης. Τα ποιοτικά δεδομένα συλλέχθηκαν με την διανομή ερωτηματολογίων στους εκπαιδευτικούς και προς τους γονείς/ κηδεμόνες αλλά και την διενέργεια focus groups και ως περιεχόμενο τέθηκαν ερωτήσεις σχετικά με τις στάσεις και τις πεποιθήσεις των μαθητών σχετικά με τη γήρανση. Λόγω του γεγονότος ότι η παρέμβαση βρίσκεται σε εξέλιξη τα αποτελέσματα αλλά και η συζήτηση γύρω από αυτά θα παρουσιαστούν στις εργασίες του Συνεδρίου.

Λέξεις- Κλειδιά: Διαγενεακή εκπαίδευση, Υποκειμενική Νοητική Διαταραχή, νοητική ενδυνάμωση, ηλικιακός διαχωρισμός, ηλικιακά στερεότυπα.

ID:21213 | Η Τεχνητή Νοημοσύνη και οι Νευροεπιστήμες της Συμπεριφοράς: Ποιοτική Εξέταση της Επίδρασης της Ψηφιοποίησης

Αλέξανδρος - Σταμάτιος Αντωνίου [2], Γεώργιος Πολύδωρος[1]
[1] Πανεπιστήμιο Κρήτης, Κρήτη
[2] Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η υπό παρουσίαση μελέτη επικεντρώνεται στη σύνδεση της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) και των νευροεπιστημών της συμπεριφοράς, αναλύοντας τις γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές επιπτώσεις της ψηφιοποίησης. Μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων με 20 εξειδικευμένους επιστήμονες στους τομείς της ΤΝ, των νευροεπιστημών και της εκπαίδευσης, η μελέτη επιδιώκει να κατανοήσει πώς οι ψηφιακές τεχνολογίες επηρεάζουν τη συμπεριφορά και τη λήψη αποφάσεων.Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης, κατά την οποία τα δεδομένα κωδικοποιήθηκαν και ομαδοποιήθηκαν σε ευρύτερες θεματικές ενότητες για την ανάδειξη των κεντρικών αξόνων. Από την ανάλυση προέκυψαν τρεις βασικοί θεματικοί άξονες: (α) η επιρροή των αλγορίθμων ΤΝ στις γνωστικές λειτουργίες, όπως η προσοχή και η μνήμη, (β) οι αλλαγές στη συναισθηματική ρύθμιση και στις κοινωνικές σχέσεις, και (γ) η ηθική διάσταση της χρήσης αυτών των τεχνολογιών. Τα ευρήματα αναδεικνύουν ότι, ενώ η ΤΝ παρέχει εργαλεία που ενισχύουν τη μάθηση και τη δημιουργικότητα, ταυτόχρονα συντελεί στην αύξηση των επιπέδων επικινδυνότητας για γνωστική υπερφόρτωση, απώλεια αυτονομίας και διεύρυνση των ανισοτήτων. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα από την ανάλυση αφορά την εφαρμογή αλγορίθμων πρόβλεψης στην εκπαίδευση, οι οποίοι προσφέρουν εξατομικευμένη μάθηση, αλλά ενδέχεται να ενισχύσουν προκατειλημμένα πρότυπα και στερεότυπα. Η μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία της νευροεπιστημονικής γνώσης στην ανάπτυξη τεχνολογιών «φιλικών» προς τον άνθρωπο και την ανάγκη ψυχολογικής ανθεκτικότητας για την υποστήριξη της ευημερίας των χρηστών. Επίσης, τονίζει τη σημασία της διατομεακής συνεργασίας για τη βιώσιμη ενσωμάτωση της ΤΝ στους τομείς της εκπαίδευσης και της κοινωνικής πολιτικής. Τέλος, μέσω των αποτελεσμάτων υπογραμμίζεται η σημασία της ψυχικής ευεξίας στη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών. Η διαρκής επίδραση της ΤΝ μπορεί να επηρεάσει τη συναισθηματική ρύθμιση και την αυτοεκτίμηση των χρηστών, γεγονός που απαιτεί την ανάπτυξη μηχανισμών ψυχικής ανθεκτικότητας και υποστήριξης για τη διατήρηση της προσωπικής ευεξίας.

ID:21214 | Θετικές διαπροσωπικές σχέσεις και ψυχολογική ευημερία

Οργανωτής και Συζητητής: **Χρήστος Πεζηρκιανίδης**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Περίληψη συμποσίου:
Οι στενές διαπροσωπικές σχέσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ευζωία και τη μακροβιότητα των ατόμων και αποτελούν πεδίο συστηματικής έρευνας στα πεδία της προαγωγής ψυχικής υγείας, τη πρόληψης, της συμβουλευτικής και των παρεμβάσεων θετικής ψυχολογίας. Σκοπός του συμποσίου αυτού είναι η διερεύνηση της σημαντικότητας επιμέρους διαπροσωπικών σχέσεων για την ψυχολογική, και διαπροσωπική ευημερία. Συγκεκριμένα, πρόκειται να συζητηθεί ο προστατευτικός ρόλος των φιλικών, συντροφικών και άλλων διαπροσωπικών σχέσεων με την ψυχική άνθηση. Ειδικότερα, θα παρουσιαστούν δεδομένα από δυάδες συντρόφων, όπου το ένα μέλος της σχέσης είναι ογκολογικός ασθενής, και θα διερευνηθεί η επίδραση των επιπέδων της αισιοδοξίας και της οικογενειακής ανθεκτικότητας στην ευζωία των δύο μελών, καθώς και ο ρόλος της ποιότητας της σχέσης σε αυτή την αλληλεπίδραση. Επιπλέον, θα παρουσιαστούν τα ψυχομετρικά χαρακτηριστικά της Κλίμακας Τύπου Δεσμού στη Φιλία Εφήβων, η οποία σταθμίστηκε σε αναδυόμενους ενήλικες στο ελληνικό πολιτισμικό πλαίσιο και θα συζητηθεί βάσει εμπειρικών δεδομένων η σχέση δεικτών ευζωίας και του τύπου δεσμού με τους φίλους σε αυτό το αναπτυξιακό στάδιο. Τέλος, θα συζητηθεί η έννοια του αισθήματος ειρήνης στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις και η συσχέτισή της με την ικανοποίηση από τη ζωή. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο που διαδραματίζουν διάφοροι σχεσιακοί παράγοντες σε αυτή την αλληλεπίδραση. Στα πλαίσια του συμποσίου θα συζητηθεί ο προστατευτικός ρόλος των θετικών σχέσεων και οι εφαρμογές των ευρημάτων σε προγράμματα πρόληψης, προαγωγής ψυχικής υγείας, καθώς και στην ψυχοθεραπευτική πράξη.

Λέξεις-κλειδιά: *στενές διαπροσωπικές σχέσεις, ψυχολογική ευημερία, εφαρμοσμένη θετική ψυχολογία*

Αισιοδοξία, οικογενειακή ανθεκτικότητα και ποιότητα σχέσης: Μια δυαδική προσέγγιση για την ευημερία ογκολογικών ασθενών και των συντρόφων τους

Μαρία Βασιλοπούλου[1], Χρήστος Πεζηρκιανίδης[1,2] & Θεοδώρα Φλωράκη[3]
[1]*Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*
[2]*Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*
[3]*Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Πατρών*

Ο καρκίνος έχει σημαντικές επιπτώσεις τόσο για τους ασθενείς όσο και για τους συντρόφους τους. Οι δύο σύντροφοι επηρεάζουν σημαντικά ο ένας τον άλλον στη διαδικασία προσαρμογής στην ασθένεια και στη συνολική ευημερία τους. Σκοπός της μελέτης είναι να διερευνήσει τη σχέση της αισιοδοξίας και της οικογενειακής ανθεκτικότητας με την ευημερία ασθενών με καρκίνο και των συντρόφων τους, και τον ρόλο της ποιότητας της σχέσης ως πιθανού τροποποιητικού παράγοντα σε αυτές τις σχέσεις.
Στην παρούσα διαχρονική μελέτη συμμετείχαν 96 ασθενείς με καρκίνο (N=48, Μ.Ο.: 56,56 έτη) και οι σύντροφοί τους (N=48, Μ.Ο.: 55,66 έτη). Χρησιμοποιήθηκαν κλίμακες αυτοαναφοράς για τη μέτρηση των κοινωνικοδημογραφικών στοιχείων, της αισιοδοξίας

(GrLOT-R), της οικογενειακής ανθεκτικότητας (WFRQ), της ευημερίας (PERMA Profiler) και της ποιότητας της σχέσης (QMI). Εφαρμόστηκε το Μοντέλο Αλληλεξάρτησης Μεταξύ Πράττοντα- Συμπράττοντα (APIM), για την ανάλυση των δυαδικών σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών, μέσω της διαδικτυακής εφαρμογής APIM_SEM, ενώ για τη μελέτη των ρυθμιστικών επιδράσεων χρησιμοποιήθηκε το APIMoM.
Τα ευρήματα έδειξαν ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, η αισιοδοξία και η οικογενειακή ανθεκτικότητα τόσο των ασθενών όσο και των συντρόφων τους συσχετίστηκαν θετικά με την προσωπική τους ευημερία και την αντιλαμβανόμενη ποιότητα της σχέσης τους. Η οικογενειακή ανθεκτικότητα των ασθενών συσχετίστηκε θετικά με την ευημερία των συντρόφων, ενώ η οικογενειακή ανθεκτικότητα των συντρόφων παρουσίασε αρνητική συσχέτιση με την ευημερία των ασθενών. Όσον αφορά την αισιοδοξία, δεν παρατηρήθηκε καμία δυαδική σχέση. Η ποιότητα της σχέσης φάνηκε να επιδρά μόνο στη σχέση της αισιοδοξίας του συντρόφου και της ευημερίας του ασθενούς.
Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία θετικών παραγόντων – όπως η αισιοδοξία, η οικογενειακή ανθεκτικότητα και η ποιότητα της σχέσης – στο πλαίσιο του καρκίνου, τόσο σε ατομικό όσο και σε διαπροσωπικό επίπεδο. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να διερευνήσουν περαιτέρω παράγοντες ή διαδικασίες (π.χ. δυαδική αντιμετώπιση) που ενδέχεται να εξηγούν τις παρατηρούμενες διαφορές στη σχέση των ογκολογικών ασθενών και των συντρόφων τους.

Λέξεις-κλειδιά: *Ογκολογικοί ασθενείς, σύντροφοι, οικογενειακή ανθεκτικότητα, ποιότητα σχέσης, αισιοδοξία, ευημερία*

Ελληνική προσαρμογή και αξιολόγηση ψυχομετρικών ιδιοτήτων της Κλίμακας Τύπου Δεσμού στη Φιλία Εφήβων σε πληθυσμό αναδυόμενων ενηλίκων

Μαρία Χριστοπούλου, Χρήστος Πεζηρκιανίδης, Βασιλική Γιωτσίδη
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η φιλία αποτελεί μια από τις σημαντικές διαπροσωπικές σχέσεις στη ζωή των αναδυόμενων ενηλίκων. Οι φιλικές σχέσεις στην αναδυόμενη ενηλικίωση επιδρούν σημαντικά στα επίπεδα ευζωίας, υπογραμμίζοντας ότι οι σχετικές μελέτες χρειάζεται να τις λαμβάνουν υπόψιν ως σημαντικό προστατευτικό παράγοντα κατά τις διεργασίες ανάπτυξης των νεαρών ενηλίκων.
Σκοπός της έρευνας ήταν η προσαρμογή στα ελληνικά και η αξιολόγηση στο ελληνικό πολιτισμικό πλαίσιο των ψυχομετρικών ιδιοτήτων της Κλίμακας Τύπου Δεσμού στη Φιλία Εφήβων (Adolescent Friendship Attachment Scale; AFAS) σε αναδυόμενους ενήλικες (18 έως 29 ετών). Πρόκειται για κλίμακα αυτό-αναφοράς που αποτελείται από 30 ερωτήματα, και αξιολογεί τους τύπους δεσμού (ασφαλής, αγχώδης και αποφευκτικός) που ένα άτομο στην εφηβεία και τη μετεφηβεία επιδεικνύει στις στενές φιλικές του σχέσεις.
Στην παρούσα μελέτη συμμετείχαν 410 αναδυόμενοι ενήλικες, ηλικίας 18 έως 29 ετών. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ελληνική εκδοχή της κλίμακας έχει ικανοποιητική αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας, καθώς και ικανοποιητικούς δείκτες εγκυρότητας στο δείγμα των Ελλήνων αναδυόμενων ενηλίκων. Η Επιβεβαιωτική και η Διερευνητική Παραγοντική Ανάλυση έδειξαν ότι το μοντέλο έχει ικανοποιητική προσαρμογή, αν αφαιρεθούν τέσσερα ερωτήματα, τα οποία παρουσιάζουν υψηλές διπλές παραγοντικές φορτίσεις μεταξύ των υπό μέτρηση παραγόντων.

Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι στους αναδυόμενους ενήλικες, ο ασφαλής τύπος δεσμού με τον στενό φίλο συσχετίζεται θετικά με τις θετικές λειτουργίες μιας φιλίας και με δείκτες ευζωίας, όπως η ευτυχία και η ικανοποίηση από τη ζωή, και αρνητικά με το άγχος και την κατάθλιψη. Αντίθετα, ο ανασφαλής τύπος δεσμού (αγχώδης και αποφευκτικός) συσχετίζεται θετικά με το άγχος και την κατάθλιψη, ενώ ειδικότερα ο αγχώδης τύπος δεσμού βρέθηκε ότι συσχετίζεται αρνητικά με τους περισσότερους δείκτες ευζωίας, και τις λειτουργίες της φιλίας.
Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι η Κλίμακα Τύπου Δεσμού στη Φιλία Εφήβων αποτελεί ένα αξιόπιστο και έγκυρο εργαλείο για την μέτρηση των τριών βασικών τύπων δεσμού στον ελληνικό πληθυσμό των αναδυόμενων ενηλίκων.

Λέξεις-κλειδιά: *Κλίμακα Τύπου Δεσμού στη Φιλία Εφήβων, τύπος δεσμού, αναδυόμενη ενηλικίωση, ευζωία, ψυχοπαθολογία*

Αίσθημα ειρήνης στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις και ικανοποίηση από τη ζωή: Ο ρόλος των σχεσιακών παραγόντων

Χρήστος Πεζηρκιανίδης
Εργαστήριο Θετικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Η ειρήνη στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις περιγράφει μια κατάσταση όπου υπάρχει αλληλοκατανόηση, αλληλοσεβασμός, μη κυριαρχικότητα και δημιουργική επίλυση των συγκρούσεων. Παρόλα αυτά, η σχεσιακή ειρήνη δεν είναι δημοφιλής μεταβλητή στην έρευνα στον χώρο της ψυχολογίας. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνηθεί η σχέση της σχεσιακής ειρήνης με την ικανοποίηση των ατόμων από τη ζωή και να εντοπιστούν ατομικοί ή σχεσιακοί παράγοντες που ρυθμίζουν την εν λόγω σχέση. Στην παρούσα μελέτη συμμετείχε ένα διεθνές δείγμα 14.660 ενηλίκων, το οποίο συλλέχθηκε σε συνεργασία με το Ινστιτούτο VIA Character των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να παρέχουν δημογραφικά στοιχεία για τον εαυτό και για μια στενή διαπροσωπική σχέση τους και να συμπληρώσουν μια συστοιχία κλιμάκων μέτρησης της σχεσιακής ειρήνης (Relational Peace Scale) και της ικανοποίησης από τη ζωή (Satisfaction With Life Scale). Τα ευρήματα της μελέτης έδειξαν ότι τα επίπεδα σχεσιακής ειρήνης συσχετίζονται θετικά με την ικανοποίηση από τη ζωή και ότι η σχέση αυτή ρυθμίζεται από την ικανοποίηση των ατόμων από τη σχέση τους, την αντιλαμβανόμενη στήριξη από αυτήν, τον τύπο της σχέσης, τη χιλιομετρική απόσταση διαμονής από το άλλο μέλος της σχέσης και τον μέσο χρόνο που περνούν μαζί ανά εβδομάδα. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι η σχέση μεταξύ σχεσιακής ειρήνης και ικανοποίησης από τη ζωή είναι πιο ισχυρή όταν τα επίπεδα ικανοποίησης και στήριξης από τη σχέση είναι υψηλότερα, η χιλιομετρική απόσταση μικρότερη και ο μέσος χρόνος με το άλλο μέλος της σχέσης μεγαλύτερος. Η αποδελτίωση της σχέσης μεταξύ της ειρήνης σε μια στενή διαπροσωπική σχέση και της ικανοποίησης από τη ζωή ρίχνει φως στους παράγοντες που χρειάζεται να λαμβάνονται υπόψη κατά την ψυχολογική υποστήριξη σε επίπεδο ζεύγους, είτε πρόκειται για ερωτικούς συντρόφους, είτε για φίλους, γονείς ή συνεργάτες, με στόχο την ψυχολογική και σχεσιακή άνθιση των ατόμων

Λέξεις-κλειδιά: *σχεσιακή ειρήνη, ικανοποίηση από τη ζωή, ικανοποίηση από τη σχέση, αντιλαμβανόμενη στήριξη, εφαρμοσμένη θετική ψυχολογία*

ID:21215 | Η αξιοποίηση των αρχών της Κοινοτικής Ψυχολογίας στην πρόληψη και αντιμετώπιση των εξαρτήσεων και άλλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων

Οργανωτής: **Σωτήρης Λαϊνάς**
Ψυχολόγος, MSc, PhD - Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ΑΠΘ & Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Η μεγάλη αύξηση των δεικτών των σύγχρονων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, πολλά από τα οποία χαρακτηρίζονται και ως σημαντικά προβλήματα δημόσιας υγείας, εντείνει τη συζήτηση για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους. Στη διεθνή συζήτηση για τη δημιουργία αποτελεσματικών και βιώσιμων ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών διακριτή θέση κατέχει το ρεύμα της Κοινοτικής Ψυχολογίας. Την τελευταία δεκαετία η Κοινοτική Ψυχολογία έχοντας υιοθετήσει περισσότερο κριτικές προσεγγίσεις επιστρέφει σύμφωνα με κάποιους θεωρητικούς στις ριζοσπαστικές παραδοχές που όρισαν εξ αρχής αυτό το πεδίο και μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των σύγχρονων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του ανανεωμένου ρεύματος της Κοινοτικής Ψυχολογίας, πέρα από την κριτική επιστημολογική και επιστημονική προσέγγιση των σύγχρονων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, είναι η ανάπτυξη ουσιαστικού και συνεχούς διαλόγου και με άλλες επιστήμες πέραν της Ψυχολογίας.
Το παρόν συμπόσιο επιχειρεί να συμβάλλει στην παραπάνω προβληματική με τέσσερις εισηγήσεις που αφορούν το θεωρητικό υπόβαθρο, αλλά και παραδείγματα εφαρμογών των ανανεωμένων ρευμάτων της Κοινοτικής Ψυχολογίας. Η πρώτη εισήγηση επιχειρεί να συνδέσει τα σύγχρονα κριτικά ρεύματα της Κοινοτικής Ψυχολογίας με το ρεύμα της Ψυχολογίας της Απελευθέρωσης σε επίπεδο θεωρίας και υλοποιούμενων παρεμβάσεων. Η δεύτερη εισήγηση αφορά σε μία έρευνα – δράση, η οποία αξιοποιεί την παρεμβατική τέχνη με στόχο την κοινοτική ανάπτυξη και την ενίσχυση των κοινοτικών αξιών σε μια κοινότητα με ιδιαίτερες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Η τρίτη εισήγηση παρουσιάζει μία έρευνα για τις ομάδες αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας στο πεδίο των εξαρτήσεων υπό το πρίσμα των σπουδών του φύλου και την επίδραση που ασκείται από την επικράτηση ανδροκεντρικών οπτικών στο κοινοτικό κλίμα εντός των ομάδων. Η τέταρτη εισήγηση αφορά σε μια κριτική επισκόπηση της βιβλιογραφίας για το φαινόμενο των συμπεριφορικών εξαρτήσεων. Συζητείται ο ρόλος της Κοινοτικής Ψυχολογίας στην πρόληψη και αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων, καθώς και η συμβολή της στη χάραξη αποτελεσματικών πολιτικών για την ανάσχεσή τους.

Εμπλουτίζοντας τις ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις με τις αρχές της Κοινοτικής Ψυχολογίας και της Ψυχολογίας Απελευθέρωσης

Εισηγήτριες:
Βαλεντίνα Δημητριάδου
Ψυχολόγος, MSc – Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ΑΠΘ
Κατερίνα Σουρλατζή
Ψυχολόγος, MSc – Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ΑΠΘ

Η κυρίαρχη επιστημολογία στο πεδίο της ψυχικής υγείας, ενώ αναγνωρίζει ότι το άτομο δεν αποτελεί μια οντότητα διαχωρισμένη από τον κοινωνικό της κόσμο, επιμένει να

σχεδιάζει παρεμβάσεις που ακολουθούν μια ατομοκεντρική κατεύθυνση, παρεμβαίνοντας μονομερώς στο πάσχον άτομο. Σύμφωνα με το ρεύμα της της Κοινοτικής Ψυχολογίας και Ψυχολογίας της Απελευθέρωσης όπως αυτή εκφράστηκε από τον Martin-Baro, στην παραπάνω αντίφαση έγκειται η κύρια αποτυχία της κυρίαρχης ψυχολογίας, η οποία αποδίδει στο άτομο χαρακτηριστικά, που στην πραγματικότητα έχουν τις ρίζες τους στις κοινωνικές μας σχέσεις. Η παρούσα εισήγηση, αξιοποιώντας τις αρχές της Κοινοτικής Ψυχολογίας και της Ψυχολογίας της Απελευθέρωσης, θα επικεντρωθεί στη διαλεκτική σχέση ατόμου-κοινότητας και στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να εμπλουτιστούν οι ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις στο πεδίο των εξαρτήσεων και άλλων ψυχοκοινωνικών ζητημάτων. Μέσα από την ανάδειξη των εννοιών της κοινοτικής ανασυγκρότησης, της ενδυνάμωσης, της συμμετοχικότητας του/της πολίτη, της κριτικής συνειδητοποίησης του κοινωνικοπολιτικού και πολιτισμικού συγκείμενου και των σχέσεων εξουσίας, η παρούσα εισήγηση θα επιδιώξει να θέσει κάποιες θεωρητικές βάσεις και να ανοίξει ένα διάλογο γύρω από μια κοινοτικά και κριτικά προσανατολισμένη σχεδίαση των ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων.

Παρεμβατική τέχνη και κοινοτική ενδυνάμωση: ένα ζωντανό παράδειγμα από την Αβάνα

Εισηγήτρια:
Έρση Ρουμελιώτη
Εκπαιδευτικός, MSc – Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ΑΠΘ

Η παρούσα έρευνα εξετάζει τον ρόλο της παρεμβατικής τέχνης στην επίλυση κοινοτικών προβλημάτων και την ενίσχυση των κοινοτικών αξιών σε μια γειτονιά της Αβάνας, υπό τις ιδιαίτερες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες της Κούβας, όπως το εμπάργκο και η υγειονομική κρίση λόγω COVID-19. Η έρευνα εστιάζει στην εφαρμογή καλλιτεχνικών παρεμβάσεων που στοχεύουν στην ενδυνάμωση της κοινότητας και στην προώθηση της κριτικής συνειδητοποίησης, βασισμένης στη θεωρία του Φρέιρε. Η έρευνα αναδεικνύει τη σημασία της ενεργοποίησης της κοινότητας, της συνεργασίας και της αμοιβαίας κατανόησης των κοινωνικών προβλημάτων μέσω της τέχνης. Η μέθοδος της παρεμβατικής τέχνης χρησιμοποιείται ως εργαλείο ενίσχυσης των κοινοτικών αξιών της δικαιοσύνης, της ισότητας και της αλληλεγγύης, εστιάζοντας στην δημιουργία συλλογικών καλλιτεχνικών δράσεων που προκύπτουν μέσα από τη συνδιαλλαγή με τους κατοίκους. Η τέχνη προσφέρει στους κατοίκους την ευκαιρία να αναγνωρίσουν τα προβλήματα που τους αφορούν και να βρουν συλλογικές λύσεις, ενισχύοντας τη κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη σε κρίσιμες στιγμές. Η συγκεκριμένη έρευνα, συνδυάζοντας το κοινωνικο-ιστορικό πλαίσιο της Κούβας με την έννοια της κριτικής συνειδητοποίησης, επιδιώκει να προσφέρει ένα παράδειγμα εφαρμογής της παρεμβατικής τέχνης που μπορεί να συμβάλλει στην πρόληψη και την αντιμετώπιση ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει τη συμμετοχή και την ενεργή δράση της κοινότητας.

Προσεγγίζοντας τις ομάδες αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας των Ναρκομανών Ανωνύμων υπό το πρίσμα των οπτικών του φύλου

Εισηγητές: **Σωτήρης Λαΐνάς**
Ψυχολόγος, MSc, PhD – Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ΑΠΘ & Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Μανώλης Χαλεπούδης
Ψυχολόγος, MSc – Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ΑΠΘ

Η προσέγγιση του φαινομένου της εξάρτησης υπό το πρίσμα των σπουδών του φύλου έχει αναπτυχθεί την τελευταία δεκαετία, συμβάλλοντας στην εμβάθυνση της κατανόησης των αιτιών του φαινομένου. Η παρούσα έρευνα, η οποία αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης εν εξελίξει έρευνας για τις ομάδες αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας στο πεδίο των εξαρτήσεων στην Ελλάδα, ασχολείται με αυτό το πεδίο. Πιο συγκεκριμένα επιχειρεί τη διερεύνηση των ομάδων των Ναρκομανών Ανωνύμων υπό το πρίσμα των οπτικών του φύλου και ειδικότερα υπό το πρίσμα των θεωριών για την ηγεμονική αρρενωπότητα. Η έρευνα βασίστηκε σε ποιοτική μεθοδολογία με συνεντεύξεις σε 21 μέλη των ομάδων Ναρκομανών Ανωνύμων στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τα ευρήματα η επικράτηση μιας ανδροκεντρικής κουλτούρας στις ομάδες οδηγεί τις γυναίκες και τα μέλη της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας στο να αντιμετωπίζουν δυσκολίες ισότιμης συμμετοχής και σε μια σειρά συνοδών προβλημάτων. Ταυτόχρονα, όπως αναδεικνύεται από τα ευρήματα, οι ομάδες έχουν ενσωματωμένους μηχανισμούς αντιμετώπισης ανάλογων φαινομένων. Ιδιαίτερης σημασίας σύμφωνα με την έρευνα είναι η πορεία της ανάρρωσης των μελών μιας ομάδας αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας, καθώς καθορίζει το κλίμα που δημιουργείται εντός των ομάδων. Τα ευρήματα της έρευνας συζητούνται με βάση τις αρχές της Κοινοτικής Ψυχολογίας για τις ομάδες αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας και προτείνονται εναλλακτικές οπτικές και πρακτικές τόσο για τις ίδιες τις ομάδες, όσο και για τις επαγγελματικές παρεμβάσεις που αξιοποιούν το δυναμικό των ομάδων αυτών.

Η συμβολή της Κοινοτικής Ψυχολογίας στην ερμηνεία και την αντιμετώπιση των συμπεριφορικών εξαρτήσεων

Εισηγητής: **Σωτήρης Λαϊνάς**
Ψυχολόγος, MSc, PhD - Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ΑΠΘ & Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Οι συμπεριφορικές εξαρτήσεις με προεξάρχουσες τις προβληματικές σχέσεις με το διαδικτυακό τζόγο, τα διαδικτυακά παιχνίδια, αλλά και φαινόμενα όπως η υπερβολική διαδικτυακή ενασχόληση με την πορνογραφία, τα κοινωνικά δίκτυα, η υπερβολική ενασχόληση με τη σωματική άσκηση, η υπερβολική κατανάλωση, συνιστούν ένα σοβαρό ψυχοκοινωνικό πρόβλημα, που αποκτά χαρακτηριστικά προβλήματος δημόσιας υγείας. Σε αυτό το πλαίσιο έχει αναπτυχθεί στο πεδίο των εξαρτήσεων μια σημαντική συζήτηση αναφορικά με τις αιτίες και τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου. Η Κοινοτική Ψυχολογία μπορεί να συμβάλλει στη συζήτηση τόσο για την ερμηνεία, όσο και τους τρόπους αντιμετώπισης των συμπεριφορικών εξαρτήσεων.
Στην παρούσα εισήγηση, η οποία βασίζεται σε κριτική επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας για τα ζητήματα αυτά, σε συνδυασμό από την εμπειρία του πεδίου από τη δουλειά στα Προγράμματα Προαγωγής Αυτοβοήθειας του ΑΠΘ, αποτυπώνεται η συνεισφορά της Κοινοτικής Ψυχολογίας στην κατανόηση και αντιμετώπιση των συμπεριφορικών εξαρτήσεων. Πιο συγκεκριμένα δίνεται έμφαση στο ρόλο του κοινωνικοπολιτικού και πολιτισμικού πλαισίου που σχετίζεται με τη διόγκωση αυτών των φαινομένων και στη δυναμική των ομοτίμων και των τοπικών κοινωνιών για την αντιμετώπισή τους. Συζητείται επίσης η αξιοποίηση βασικών εννοιών της Κοινοτικής Ψυχολογίας,

όπως η ενδυνάμωση ατόμων και κοινοτήτων, ο πρωταγωνιστικός ρόλος των άμεσα ενδιαφερομένων, οι πρακτικές αυτοβοήθειας/ αλληλοβοήθειας και η συμμετοχική έρευνα δράσης, στην ανανέωση της γνώσης μας για τις αιτίες και τους τρόπους αντιμετώπισης αυτών των φαινομένων. Τέλος παρουσιάζεται ως μελέτη περίπτωσης, υπό το πρίσμα της Κοινοτικής Ψυχολογίας, το πλαίσιο πολιτικών που προτείνονται στην παρούσα φάση από το Συμβούλιο της Ευρώπης για την πρόληψη και αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από το διαδικτυακό τζόγο και το διαδικτυακό παιχνίδι.

ID:21216 | Γνωστική Ανάπτυξη και Εκτελεστικές Λειτουργίες: Από την Παιδική Ηλικία στην Ενήλικη Ζωή

Διοργανωτής Συμποσίου-Πρόεδρος**: Δημήτρης Παπαδόπουλος**
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία (ΤΑΦΠΠΗ)

Συζητητής: **Αθανάσιος Μουρατίδης**
ΤΕΦΑΑ, ΕΚΠΑ

Γενική Περίληψη Συμποσίου: Στόχος του συμποσίου είναι η παρουσίαση θεωρητικών και εμπειρικών δεδομένων για τη συμβολή των εκτελεστικών λειτουργιών και της πιθανολογικής σκέψης στην γνωστική ανάπτυξη σε διαφορετικές ηλικιακές φάσεις της ζωής καθώς επίσης η συνάρτηση αναπτυξιακών μεταβλητών με το βαθμό εκδήλωσης τους. Επιπρόσθετα, το συμπόσιο στοχεύει να αναδείξει την αξία των εκτελεστικών λειτουργιών ως ένα σύνολο αλληλοσχετιζόμενων δεξιοτήτων που συνδέονται με τη νοητική ανάπτυξη, την ανάπτυξη του ταλέντου και την στοχοκατευθυνόμενη γνωστική, συμπεριφορική και συναισθηματική λειτουργία.

Λέξεις κλειδιά συμποσίου: *γνωστική ανάπτυξη, εκτελεστικές λειτουργίες, νοημοσύνη, ταλέντο, παιδική ηλικία, ενήλικη ζωή*

Περιλήψεις Εργασιών

1η Τίτλος:
Πιθανολογική σκέψη και συλλογισμός στην παιδική ηλικία

Σωτηρία Τσουλτσίδου[1], Ζωή Νικηφορίδου[2]
[1]*Υποψήφια Διδάκτωρ, ΤΑΦΠΠΗ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*
[2]*Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παιδαγωγικών, ΤΑΦΠΠΗ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*

Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση παρουσιάζει βασικά στοιχεία, θεωρητικά, μεθοδολογικά και ερευνητικά, σχετικά με την ανάπτυξη της πιθανολογικής σκέψης κατά τα πρώτα χρόνια ζωής. Αρχικά γίνεται αναφορά στις πιο παραδοσιακές αρχές του Piaget (1975), που διερεύνησε συστηματικά την έννοια της τύχης, της βεβαιότητας και της πιθανότητας στα μικρά παιδιά, καθώς και στις ιδέες του Fischbein (1975) αναφορικά με τη σημασία της διαισθητικής σκέψης ως μορφές άμεσης νόησης, εγγενείς στο συλλογισμό και σταθεροποιημένες από την εμπειρία.
Στη συνέχεια, αναδεικνύονται αποτελέσματα ερευνών, με διάφορες μεθοδολογικές διαφοροποιήσεις, σχετικά με τη νόηση των μικρών παιδιών ως προς τις έννοιες του πιθανού, προβλέψιμου και τυχαίου. Τέλος, γίνονται συνδέσεις ανάμεσα στην πιθανολογική σκέψη των παιδιών με άλλες γνωστικές διεργασίες, όπως είναι η λήψη αποφάσεων, η ανάπτυξη αριθμητικών ικανοτήτων, η αναγνώριση συναισθημάτων των άλλων.

Λέξεις κλειδιά: *πιθανολογική σκέψη, παιδί πρώιμης παιδικής ηλικίας, γνωστική ανάπτυξη, νόηση*

2η Τίτλος:
Η επίδραση της ηλικίας και του φύλου στην ανάπτυξη των εκτελεστικών λειτουργιών

Γεωργία Παπατσιακμάκη[1], Δημήτριος Παπαδόπουλος [2]
[1] Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ΤΑΦΠΠΗ
[3] Επίκουρος Καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχολογίας Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ΤΑΦΠΠΗ

Οι Εκτελεστικές Λειτουργίες (ΕΛ), ο πυρήνας των οποίων περιλαμβάνει την Αναστολή, την Ανανέωση και την Εναλλαγή, αποτελούν μια πολυδιάστατη γνωστική δομή που καθορίζουν τη συμπεριφορά του ατόμου από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ζωής του. Τα ευρήματα των εμπειρικών ερευνών υποστηρίζουν πως υπάρχουν ενδοατομικές και διατομικές διαφορές, ενώ σε πολλές έρευνες δεν υπάρχει συμφωνία ως προς την επίδραση του φύλου όσο και ως προς την ακριβή χρονική φάση πλήρους ωρίμανσής τους, η οποία εκτείνεται από το τέλος της παιδικής ηλικίας ως τη νεαρή ενηλικίωση. Στόχος της παρούσας μελέτης είναι να διερευνηθούν οι επιδόσεις δύο διαφορετικών ηλικιακών ομάδων σε μια συστοιχία εννέα ψηφιακών δοκιμασιών μέτρησης των ΕΛ με τη χρήση του λογισμικού E-prime για τη χρονομετρημένη διαχείρισης τους. Στην παρούσα μελέτη συμμετείχαν 44 παιδιά τυπικής ανάπτυξης (Μ.Ο. ηλικίας 11.90 έτη, Τ.Α. = 0,45) και 43 νεαροί ενήλικες (Μ.Ο. ηλικίας 20.98 έτη, Τ.Α. = 1,75). Οι συμμετέχοντες ήταν όλοι εθελοντές και αξιολογήθηκαν σε μετρήσεις που αφορούσαν τρεις όψεις της Αναστολής (γνωστική, εμπρόθετη κινητική και οφθαλμοκινητική), στην Ανανέωση και στην Εναλλαγή. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των συμμετεχόντων σε καθεμία ΕΛ ξεχωριστά ως προς την ηλικία. Συγκεκριμένα, βρέθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο ηλικιακών ομάδων στην εμπρόθετη κινητική αναστολή ($p = .001$), στη γνωστική αναστολή ως προς το έργο «Σχήματα – Χρώματα» ($p = .013$) και στην ανανέωση της εργαζόμενης μνήμης συνολικά ($p = .006$). Τέλος, δεν βρέθηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις του φύλου και των εκτελεστικών λειτουργιών και στις δύο ηλικιακές ομάδες. Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης επιβεβαιώνουν τα προηγούμενα εμπειρικά δεδομένα, ότι γενικά εμφανίζεται καλύτερη επίδοση των ΕΛ ως σύνολο στη νεαρή ενηλικίωση συγκριτικά με το τέλος της παιδικής ηλικίας, που εν μέρει, ωστόσο, σημειώθηκε και στην παρούσα μελέτη.

Λέξεις κλειδιά: *εκτελεστικές λειτουργίες, παιδική ηλικία, νεαρή ενήλικη ζωή, φύλο*

3η Τίτλος:
Ο Ρόλος της Αντίληψης περί Σταθερότητας στις Εκτελεστικές Λειτουργίες και τη Λήψη Αποφάσεων: Μία Πιλοτική Μελέτη

Ξερνός Βασίλειος[1], Μουρατίδης Αθανάσιος[2]
[1] Υποψήφιος Διδάκτωρ ΤΕΦΑΑ ΕΚΠΑ
[2] Επίκουρος Καθηγητής ΤΕΦΑΑ ΕΚΠΑ

Οι εκτελεστικές λειτουργίες, όπως η ανανέωση της μνήμης εργασίας και ο ανασταλτικός έλεγχος, αποτελούν θεμελιώδεις γνωστικούς μηχανισμούς που ρυθμίζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά. Η αντίληψη ότι το ταλέντο και η ευφυΐα είναι αμετάβλητες και επομένως δεν μπορούν να αναπτυχθούν, η οποία σχετίζεται με την παρακίνηση, θεωρείται ότι συνδέεται με τη γνωστική και συμπεριφορική απόδοση, αλλά η ακριβής της συμβολή

στις εκτελεστικές λειτουργίες και τη λήψη αποφάσεων παραμένει ασαφής. Στην παρούσα μελέτη συμμετείχαν 34 φοιτητές και 38 φοιτήτριες, (Μέση ηλικία 21.64 έτη, ΤΑ = 4.23) που αξιολογήθηκαν στις εκτελεστικές λειτουργίες μέσω του Stop Signal Task (SST) για τον ανασταλτικό έλεγχο και του N-Back Task για την ανανέωση μνήμης εργασίας. Για την αξιολόγηση της λήψης αποφάσεων και ρίσκου χρησιμοποιήθηκε το Iowa Gambling Task (IGT). Παράλληλα, η αντίληψη περί σταθερότητας του ταλέντου μετρήθηκε μέσω σταθμισμένου ερωτηματολογίου. Η σχετική ανάλυση παλινδρόμησης δεν ανέδειξε στατιστικά σημαντική συσχέτιση της νοοτροπίας σταθερότητας με τις επιδόσεις στις εκτελεστικές λειτουργίες στο SST και στο N-Back Task, p >.05). Ωστόσο, η ανάλυση παλινδρόμησης με πολυεπίπεδα μοντέλα απεκάλυψε ότι οι συμμετέχοντες που ενστερνίζονταν την άποψη περί σταθερότητας του ταλέντου παρουσίαζαν αυξημένο ρυθμό απώλειας στο IGT μετά το μέσο των προσπαθειών, υποδηλώνοντας ότι μπορεί να επηρεάζει τη συμπεριφορά λήψης ρίσκου. Τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι η νοοτροπία περί σταθερότητας του ταλέντου δεν συσχετίζεται με βασικούς γνωστικούς μηχανισμούς, όπως οι εκτελεστικές λειτουργίες, αλλά φαίνεται ότι συνδέεται με την ανάληψη ρίσκου. Αυτή η διαφοροποίηση υπογραμμίζει την ανάγκη περαιτέρω διερεύνησ των μηχανισμών μέσω των οποίων η παρακίνηση επηρεάζει διακριτές γνωστικές και συμπεριφορές διεργασίες.

Λέξεις κλειδιά: *αντίληψη περί σταθερότητας, ανώτερες εκτελεστικές λειτουργίες, λήψη ρίσκου*

ID:21217 | Ενδυναμώνοντας την επαγγελματική ταυτότητα των αναδυόμενων ενηλίκων μέσω ενός προγράμματος Θετικής Ψυχολογίας

Ελένη Σταυροπούλου[1], Χρήστος Πεζηρκιανίδης[1], Χριστίνα Αθανασιάδου[2], Κατερίνα Γεωργαντά[3], Γεωργία Γκαντώνα[3]
[1] Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Ψυχολογίας, Αθήνα
[2] Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας, Θεσσαλονίκη
[3] Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Ψυχολογίας, Ιωάννινα

Κατά την αναδυόμενη ενηλικίωση, οι νέοι καλούνται να λάβουν κρίσιμες αποφάσεις καριέρας, επιδιώκοντας τη διαμόρφωση μιας συνειδητής επαγγελματικής ταυτότητας. Το εργασιακό κάλεσμα αποτελεί κομβικό στοιχείο στην επιλογή σταδιοδρομίας, καθώς συνδέεται με την προσωπική και επαγγελματική ευημερία και τη βίωση του σκοπού και του νοήματος ζωής.

Σκοπός της μελέτης είναι η εφαρμογή και διερεύνηση της αποτελεσματικότητας ενός ομαδικού προγράμματος Θετικής Ψυχολογίας με τίτλο «Ποια είναι η δική σου υπερδύναμη;». Το πρόγραμμα στόχευε στην ενίσχυση του εργασιακού καλέσματος και της ευημερίας προπτυχιακών φοιτητών, μέσα από την ανάπτυξη των δυνατών στοιχείων του χαρακτήρα τους. Ενενήντα τέσσερις φοιτητές τριών Ελληνικών Πανεπιστημίων συμμετείχαν στην έρευνα και κατανεμήθηκαν σε ομάδες παρέμβασης και ελέγχου. Συγκεκριμένα, διαμορφώθηκαν μία ομάδα παρέμβασης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (N= 13), μία ομάδα παρέμβασης (N= 16) και μία ελέγχου (N= 23) στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και τρεις ομάδες παρέμβασης (N_1= 10, N_2= 9, N_3= 7) και μία ομάδα ελέγχου (N=16) στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Οι πειραματικές ομάδες συμμετείχαν σε έξι εβδομαδιαίες συναντήσεις κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023-24, ενώ οι ομάδες ελέγχου δεν έλαβαν καμία παρέμβαση. Όλοι οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια αυτο-αναφοράς (Κλίμακα Εργασιακού Καλέσματος, Values in Action-114GR, PERMA Profiler) πριν, μετά την παρέμβαση, και έναν μήνα αργότερα. Τα αποτελέσματα για το σύνολο της παρέμβασης έδειξαν αυξημένα επίπεδα εργασιακού καλέσματος, ευ ζην και δυνατών στοιχείων χαρακτήρα της ομάδας παρέμβασης μετά τη λήξη του προγράμματος, τα οποία διατηρήθηκαν έως ένα μήνα αργότερα, πλην της ευημερίας. Επιπλέον, η ομάδα ελέγχου δε σημείωσε σημαντική διαφορά σε καμία ερευνητική μεταβλητή. Σημαντικές διαφορές βρέθηκαν, επίσης, μεταξύ των δύο ομάδων σε όλες τις μεταβλητές κατά τη δεύτερη και την τρίτη μέτρηση. Παρόμοια αποτελέσματα με μικρές διαφοροποιήσεις ανέκυψαν και από την ανάλυση δεδομένων ανά Πανεπιστημιακό Ίδρυμα.

Περαιτέρω έρευνες είναι απαραίτητες προς τη διερεύνηση της σταθερότητας των αποτελεσμάτων και της ενσωμάτωσης στην εκπαιδευτική διαδικασία προγραμμάτων, που μαθαίνουν στους νέους να αναγνωρίζουν τις δυνάμεις τους, να αναζητούν νόημα στις επαγγελματικές επιλογές τους και να προσπαθούν για την κατάκτηση του ευ ζην.

ID:21218 | Δημιουργώντας ένα διαφορετικό ατομικό βιογραφικό βασισμένο στα δυνατά στοιχεία του χαρακτήρα μου και το εργασιακό μου κάλεσμα

Ελένη Σταυροπούλου[1], Χρήστος Πεζηρκιανίδης[1], Καλλιόπη Κουνενού[2]
[1] Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Ψυχολογίας, Αθήνα
[2] Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, Αθήνα

Στη φάση της αναδυόμενης ενηλικίωσης, οι νέοι βρίσκονται μπροστά σε σημαντικές αποφάσεις επιλογής καριέρας, καθώς καλούνται να επιλέξουν μια κατεύθυνση που όχι μόνο θα καθρεφτίζει τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντά τους, αλλά και θα ενισχύει και θα ενισχύεται από τις δυνάμεις του χαρακτήρα τους. Πράγματι, όσο μεγαλύτερη είναι η συνάφεια μεταξύ του χαρακτήρα, των αξιών και των ικανοτήτων του ατόμου και της εργασίας του, τόσο περισσότερο μπορεί αυτό να αξιοποιήσει τα δυνατά του στοιχεία και να βιώσει την καριέρα του ως εσωτερικό κάλεσμα. Το εργασιακό κάλεσμα αποτελεί κομβικό στοιχείο στην επιλογή σταδιοδρομίας και συνδέεται με την προσωπική και επαγγελματική ευημερία και τη βίωση του σκοπού και του νοήματος ζωής.
Στα πλαίσια του εργαστηρίου θα εφαρμοστεί βιωματική μια παρέμβαση Θετικής Ψυχολογίας που ονομάζεται «Ένα διαφορετικό βιογραφικό» και έχει ως σκοπό την ενίσχυση της αυτογνωσίας και της ενημερότητας των συμμετεχόντων για τα δυνατά τους στοιχεία και το εργασιακό τους κάλεσμα, μέσα από μία διαδικασία αναστοχασμού πάνω στους λόγους επιλογής καριέρας. Έτσι, προσκαλούνται οι συμμετέχοντες να αναζητήσουν τη σύνδεση του χαρακτήρα τους και των δυνατών τους στοιχείων με τους λόγους, για τους οποίους στράφηκαν προς ένα συγκεκριμένο μονοπάτι επαγγελματικού προσανατολισμού. Στη συνέχεια, θα ακολουθήσει συζήτηση για τη χρησιμότητα της σύνθεσης των αρχών και των παρεμβάσεων της Θετικής Ψυχολογίας στη συμβουλευτική αναδυόμενων ενηλίκων.

ID:21219 | Θεραπεία μέσω συναισθημάτων: όψεις εαυτού σε μετάβαση

Θεοδώρα Τασούλα, Δημήτριος Κοτσιφάκος
1ο Εργαστηριακό Κέντρο Αγίου Δημητρίου, Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Δ' Αθήνας, Αθήνα

Η παρούσα προφορική εισήγηση οριοθετείται από τις περιοχές ψυχική υγεία - ψυχική ανθεκτικότητα - συναισθηματική αγωγή - διαπροσωπικές σχέσεις, και αποτέλεσε την προταση για ένα πρόγραμμα Αγωγής Υγείας η οποία υλοποιείθηκε στο 1ο Εργαστηριακό Κέντρο Αγίου Δημητρίου της Δευτεροβάθμιας Διεύθυνσης της Δ΄ Αθήνας, την σχολική περίοδο 2024-2025. Σκοπός του προγράμματος ήταν να καλλιεργηθεί η συναισθηματική νοημοσύνη των μαθητριών, να αναγνωρίσουν τα συναισθήματά τους και να αναπτύξουν δεξιότητες διαχείρισης και έκφρασής τους κατά τη μεταβατική περίοδο της εφηβείας προς την ενηλικίωση. Οι παιδαγωγικοί στόχοι του προγράμματος ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τη σημασία της αυτογνωσίας και της αποδοχής των συναισθημάτων τους, να αναπτύξουν στρατηγικές για τη διαχείριση δύσκολων συναισθημάτων και καταστάσεων, να ενισχύσουν την αυτοεκτίμηση και τη θετική εικόνα του εαυτού τους, να καλλιεργήσουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας, και τέλος να εξοικειωθούν με δημιουργικές και θεραπευτικές πρακτικές έκφρασης συναισθημάτων (π.χ., τέχνη, μουσική, αφήγηση). Το πρόγραμμα αυτό ενδυνάμωσε τους μαθητές και τις μαθήτριες σε προσωπικό και συναισθηματικό επίπεδο, δίνοντάς τους εργαλεία για να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της ζωής με θετικό τρόπο μέσα από ποικίλους τρόπους (Δημιουργία «συναισθηματικού λευκώματος» με ιστορίες, σκέψεις και εικόνες των μαθητών και των μαθητριών, -»Μουσική και εαυτός»: Οι μαθητές και οι μαθήτριες επέλεγαν ένα τραγούδι που τους αντιπροσώπευε και μοιράζονταν την ιστορία του, - Καταγραφή σκέψεων σε «ημερολόγιο ευγνωμοσύνης» κ.λπ.). Εμβαθύνοντας η ομάδα σε τεχνικές ενεργητικής ακρόασης και αποτελεσματικής έκφρασης, συζήτησε ομαδικά και ατομικά για τη σημασία της κατανόησης και της ενσυναίσθησης στις σχέσεις. Τα αποτελέσματα ενγγράφηκαν δυναμικά σε ομαδικά παιχνίδια («Καθρέφτης συναισθημάτων») και εμπλούτισαν θετικά τις περιοχές ψυχική υγεία - ψυχική ανθεκτικότητα - συναισθηματική αγωγή - διαπροσωπικές σχέσεις των νέων ανθρώπων, καταγράφοντας μία πλούσια επικοινωνιακή παρακαταθήκη για το μέλλον. Η παρούσα προφορική εισήγηση αναφέρεται στην προστιθέμενη αξία του προγράμματος ως καλή πρακτική ψυχικής υγείας, και στην αναγκαιότητα του να υπάρξουν εντός των σχολικών κοινοτήτων πολλαπλασιαστικά, παρόμοιες δράσεις.

ID:21220 | Εφαρμογή ενός Ομαδικού Προγράμματος Κοινωνικο-Συναισθηματικής Παρέμβασης για την Διαχείριση Φαινομένων Βίας σε μια Σχολική Τάξη Ε' Δημοτικού

Γεωργία Παπατσιακμάκη - Κωφίδου, Δημήτριος Παπαδόπουλος
Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην πρώιμη παιδική ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η εμπρόθετη και συστηματική άσκηση επιθετικής ή βίαιης συμπεριφοράς με σκοπό την πρόκληση κάθε μορφής πόνου μεταξύ των μελών της μαθητικής κοινότητας αποτελεί την πιο χαρακτηριστική εκδήλωση της ενδοσχολικής βίας, που απασχολεί έντονα εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές. Στόχος της μελέτης είναι να παρουσιαστεί η εφαρμογή ενός προσαρμοσμένου θεατροπαιδαγωγικού πρόγραμματος για την αντιμετώπισή φαινομένων ενδοσχολικής βίας σε ένα τμήμα Ε' Δημοτικού με 14 μαθητές/τριες. Ο σχεδιασμός του προγράμματος στηρίχθηκε στις βασικές αρχές της θετικής ψυχολογίας και της κοινωνικής-συναισθηματικής μάθησης και εφαρμόστηκε με την αξιοποίηση προσωπικών αφηγήσεων και τεχνικών αντλούμενες από τη μέθοδο του εκπαιδευτικού ψυχοδράματος (π.χ., δυναμική της ομάδας, παιχνίδι ρόλων, ανακατασκευή της ταυτότητας). Σκοπός του προγράμματος ήταν η ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας των μαθητών/τριών και η ανάπτυξη των διαπροσωπικών τους σχέσεων. Πριν την εφαρμογή του προγράμματος αξιολογήθηκαν οι στάσεις των μαθητών/τριών ως προς τη βία μέσα από ένα ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου, κατάλληλο για αυτήν την ηλικία. Ακολούθως εφαρμόστηκε το πρόγραμμα των 16 συναντήσεων με μία δίωρη συνεδρία εβδομαδιαίως. Στο τέλος του προγράμματος, επαναξιολογήθηκαν οι στάσεις των μαθητών για τη βία με το ίδιο ερωτηματολόγιο. Παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφορές τόσο σε επίπεδο στάσεων, όσο και συμπεριφοράς, που είχαν ως αποτέλεσμα σημαντική άμβλυνση των περιστατικών βίας.

ID:21222 | Αιτιακά Σχήματα και Αποδόσεις Υπαιτιότητας κατά την ερμηνεία του αποτελέσματος Προεδρικών Εκλογών 2024 στις ΗΠΑ

Αθανάσιος Σαμαράς, Κάλτρα Ασλλάνη, Αθανάσιος Μπότσης
Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Η ήττα της αντιπροέδρου των ΗΠΑ Καμάλα Χάρις και η νίκη του πρώην Προέδρου Τραμπ κινητοποίησε μία σειρά ερμηνειών οι οποίες διαμορφώνονται τόσο από τη στρατηγική επικοινωνία των δρώντων υποκειμένων όσο και από τη θεωρία κοινωνικών αποδόσεων. Η παρούσα έρευνα θέτει τους εξής στόχους: πρώτον να συγκροτήσει μία εμπειρικά θεμελιωμένη ταξινόμηση των ερμηνειών οι οποίες παράγονται σε σχέση με την έκβαση της εκλογικής διαδικασίας σε ένα έντονα πολωμένο κομματικό σύστημα. Δεύτερον να εξετάσει την κατανομή των ερμηνειών αυτών σύμφωνα με την πολιτική τοποθέτηση του πομπού του μηνύματος. Τρίτον να εξετάσει τον στρατηγικό σχεδιασμό που πραγματώνεται μέσα από αυτές τις ερμηνείες. Τέταρτον να εξετάσει τον ρόλο των γνωσιακών μεροληψιών στη διαμόρφωση αυτών των ερμηνειών και να εξετάσει σε βάθος τη σχέση στρατηγικής πολιτικής επικοινωνίας και θεωρίας κοινωνικών αποδόσεων. Η έρευνα είναι διεπιστημονικού χαρακτήρα και συνιστά μία προσπάθεια εμπλουτισμού του πεδίου της Πολιτικής Επικοινωνίας με θεωρίες και αναλυτικά εργαλεία από το πεδίο της Κοινωνικής Ψυχολογίας.
Αρχικά συγκροτήθηκε ένα εκτεταμένο σώμα κειμένων με δημοσιεύματα από μέσα ενημέρωσης και διαδικτυακούς τόπους. Αντλήθηκαν κείμενα τόσο από μέσα που συνταυτίζονται είτε με το Δημοκρατικό είτε με το Ρεπουμπλικανικό κόμμα όσο και από μέσα που ακολουθούν την παραδοσιακή ειδησεογραφική αμεροληψία.
Χρησιμοποιήθηκε ποιοτική ανάλυση περιεχομένου. Σε κλείδα παρατηρήσεων καταγράφηκε το απόσπασμα στο οποίο υπάρχει ερμηνεία είτε της ήττας της Χάρις είτε της νίκης του Τραμπ, ο πομπός του μηνύματος καθώς και ο επικοινωνιακό δίαυλος. Στη συνέχεια κατασκευάστηκε το αιτιακό σχήμα το οποίο διέπει την ερμηνεία, η έδρα της αιτιότητας, η απόδοση αιτιότητας σε εσωτερικούς ή εξωτερικούς παράγοντες, καθώς και σε σταθερά ή μεταβλητά αίτια, καθώς και αποτίμηση της στρατηγικής με αξιοποίηση των στρατηγικών υπεκφυγής ευθύνης (blame avoidance) και στρατηγικές ανάταξης εικόνας (image restoration) για το Δημοκρατικό κόμμα.
Εξετάστηκε το σύνολο των αποδόσεων στο σώμα κειμένων και τα ευρήματα συσχετίστηκαν με την πολιτική τοποθέτηση του ομιλητή.

ID:21223 | ΤΝ στην Ειδική Αγωγή

Μαρία Ζαχαροπούλου[1], **Σταυρούλα Σωτηροπούλου**[2], **Ευαγγελία Αποστολοπούλου**[3]
[1] *ΤΕΠΑΕΣ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος*
[2] *Παιδαγωγικό Τμήμα - Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα*
[3] *ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα*

Η τεχνολογία της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ) εισάγει μια νέα εποχή στην εκπαίδευση, προσφέροντας εξατομικευμένες μαθησιακές εμπειρίες. Στον τομέα της ειδικής αγωγής, η ΤΝ αποτελεί ένα πολλά υποσχόμενο εργαλείο για τη δημιουργία εκπαιδευτικών περιβαλλόντων που ανταποκρίνονται στις μοναδικές ανάγκες των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η παρούσα μελέτη εξετάζει τις δυνατότητες της ΤΝ να υποστηρίξει τους νηπιαγωγούς ειδικής αγωγής στην καθημερινή τους εργασία. Μελετώντας το θεωρητικό υπόβαθρο της εξατομικευμένης μάθησης, αναλύει πώς η ΤΝ μπορεί να παρέχει εργαλεία για τη δημιουργία πιο αποτελεσματικών μαθησιακών περιβαλλόντων. Ωστόσο, η ενσωμάτωση της ΤΝ στην ειδική αγωγή συνοδεύεται και από προκλήσεις. Η μελέτη διερευνά τόσο τις δυνατότητες όσο και τις προκλήσεις που προκύπτουν από τη χρήση της ΤΝ, με στόχο να συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση και αξιοποίηση αυτής της τεχνολογίας στην ειδική αγωγή.

Λέξεις-κλειδιά: *Τεχνητή Νοημοσύνη, Ειδική Αγωγή, Εξατομικευμένη Μάθηση, Νηπιαγωγοί, Εκπαιδευτική Τεχνολογία*

ID:21224 | Η συμβολή του Ερωτηματολογίου Προσωπικότητας MMPI-2 στην αξιολόγηση ατόμων με κακουργηματικές πράξεις. Το σύστημα ταξινόμησης εγκληματικών προσωπικοτήτων του Megargee

Μαρία Παπαμιχαήλ[1], Παναγιώτα Χριστίνα Μπάλση[1], Νικόλαος Μόσχος[2], Χριστίνα Ρούση[2]
[1] *Ψυχιατρική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Νίκαιας*
[2] *Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

Το πολυδιάστατο ερωτηματολόγιο προσωπικότητας MMPI-2 είναι το πιο ευρέως χρησιμοποιημένο ψυχομετρικό εργαλείο παγκοσμίως σε κλινικά και δικαστικά περιβάλλοντα. Η χρήση του αναφέρεται σε μεγάλο αριθμό δικαστικών και ποινικών αιτημάτων. Η αξιολόγηση εγκληματικών προσωπικοτήτων αποτελεί μια από τις βασικές δικαστικές χρήσεις του. Δεσπόζουσα θέση στις αναλύσεις αυτές κατέχει το «Σύστημα Ταξινόμησης Εγκληματιών Βασισμένο στο MMPI-2» του Megargee («The Megargee MMPI-2-Based Offender Classification System»). Βάση ενδελεχούς βιβλιογραφικής ανασκόπησης η ταξινόμηση αυτή, η οποία ξεκίνησε από την πρώτη έκδοση του MMPI και ολοκληρώθηκε στο MMPI-2, αναφέρεται σε 10 τύπους προσωπικότητας και συμπεριφοράς ατόμων που έχουν διαπράξει κακουργηματικές πράξεις και δομείται από τον συνδυασμό του συνόλου των ανυψώσεων των Κλιμάκων του MMPI-2, σκιαγραφώντας ολοκληρωμένα προφίλ προσωπικότητας. Ο κάθε τύπος δηλαδή βασίζεται σε συγκεκριμένο κλινικό προφίλ, όπως αυτό καταγράφεται από το MMPI-2. Η βαρύτητα αυτού του συστήματος ταξινόμησης έγκειται στο ότι: α) οι τύποι αυτοί προέκυψαν εμπειρικά μέσω αναλύσεων μεγάλου αριθμού προφίλ εγκληματικών ατόμων και β) τα χαρακτηριστικά αυτών των τύπων καθορίστηκαν εμπειρικά μέσω έρευνας με ποινικούς κρατούμενους. Τα στοιχεία της προσωπικότητας που προσδιορίζονται στον κάθε τύπο είναι: κοινωνικοοικονομικό ιστορικό, εκπαιδευτικά και επαγγελματικά στοιχεία, διαπροσωπικές σχέσεις, λειτουργικότητα της προσωπικότητας, ικανότητα περιγραφής του εαυτού, περιγραφή από τους ψυχολόγους, προσαρμοστικότητα στην φυλακή, ευκολία εμπλοκής σε παραβατικότητα. Τα ονόματα των 10 τύπων έχουν δοθεί με αλφαβητική σειρά και είναι τα παρακάτω: Able, Baker, Charlie, Delta, Easy, Foxtrot, George, How, Item, Jupiter. Η ταξινόμηση αυτών των προφίλ προσωπικότητας έχει εμπειρικά βοηθήσει ιδιαίτερα στην κατανόηση πολλών πτυχών της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς ατόμων με κακουργηματικές πράξεις, ευνοώντας την σωστότερη διάγνωση καθώς και την αποτελεσματικότερη σωφρονιστική παρέμβαση.

ID:21225 | Ακούσιες Νοσηλείες στην Ελλάδα: Συχνότητα και Συστημικοί Παράγοντες σε Αθήνα, Αλεξανδρούπολη και Θεσσαλονίκη

Ευαγγελία Λίλη Πέππου[1], Βασιλική Γιωτσίδη[2], Ευγενία Γεωργάκα[3], Αικατερίνα Αρβανίτη[4], Ελευθερία Ντάφλου[5], Μαρια Γερογιάννη[5], Στεφανία Βασιλείου[5], Στέλιος Στυλιανίδης[5], Κυριάκος Σουλιώτης[6], MANE Group

[1] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο και ΕΠΙΨΥ*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο και ΕΠΑΨΥ*
[3] *Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*
[4] *Πανεπιστημιακή ψυχιατρική κλινική, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*
[5] *ΕΠΑΨΥ*
[6] *Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κορινθος*

Τα συστήματα ψυχικής υγείας στον Δυτικό κόσμο βρίσκονται σε διαδικασία αποασυλοποίησης, καθώς τα ψυχιατρικά ιδρύματα κλείνουν σταδιακά και το κέντρο βάρους της φροντίδας μετατοπίζεται από το νοσοκομείο στην κοινότητα. Η ακούσια νοσηλεία έχει έρθει στο προσκήνιο αυτής της διαδικασίας, καθώς αποτελεί «κληροδότημα» της «ασυλικής» κουλτούρας. Στην Ελλάδα, τα ποσοστά ακούσιας νοσηλείας είναι πολύ υψηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ η χώρα έχει καταδικαστεί δύο φορές στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για πλημμελή τήρηση της σχετικής νομοθεσίας. Το πιο πρόσφατο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ψυχική Υγεία έχει προσδιορίσει ως στόχο την ολοκλήρωση της αποασυλοποίησης και τη μείωση των ακούσιων νοσηλειών. Ωστόσο, απουσιάζουν τα εμπειρικά δεδομένα που θα μπορούσαν να ενημερώσουν τη λήψη αποφάσεων σε αυτό το επίπεδο. Η πολυκεντρική Μελέτη Ακούσιων Νοσηλειών στην Ελλάδα (MANE) αποσκοπεί να συμβάλει προς αυτή την κατεύθυνση. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε στις 8 δημόσιες ψυχιατρικές νοσηλευτικές μονάδες της Θεσσαλονίκης, στην πανεπιστημιακή κλινική της Αλεξανδρούπολης και σε 4 δημόσιες ψυχιατρικές νοσηλευτικές μονάδες της Αθήνας. Κύριοι στόχοι της ήταν να αποτυπωθεί η συχνότητα των ακούσιων νοσηλειών στις τρεις αυτές περιοχές, καθώς και να διερευνηθούν ενδεχόμενες διαφορές ανάμεσά τους ως προς τη συχνότητα των νοσηλειών, την έκβαση των προσελεύσεων στα ΤΕΠ, τη διάρκεια νοσηλείας, την πηγή και τους λόγους εκκίνησης της εισαγγελικής εντολής, καθώς και τις επίσημες παραπομπές κατά το εξιτήριο. Τα στοιχεία της μελέτης συλλέχθησαν από τους διοικητικούς φακέλους κατά τη διάρκεια ενός έτους. Από τα αποτελέσματα προκύπτει υψηλό ποσοστό ακούσιων νοσηλειών στην Αθήνα (56,9%) και τη Θεσσαλονίκη (53,5%), σε αντίθεση με την Αλεξανδρούπολη (24,9%). Επίσης, παρατηρούνται σημαντικές συγκλίσεις και αποκλίσεις ανάμεσα στις περιοχές ως προς τις πρακτικές αυτές και τους επιμέρους συστημικούς παράγοντες που συνδέονται με την ακούσια νοσηλεία. Τα αποτελέσματα αυτά συζητώνται αναλυτικά υπό το πρίσμα συγκεκριμένων προτάσεων για παρεμβάσεις και συστάσεις πολιτικών στο πλαίσιο ολοκλήρωσης της αποασυλοποίησης.

ID:21226 | Η κατασκευή των «φυσικών» καταστροφών στον ελληνικό κοινοβουλευτικό λόγο: Μια λογοαναλυτική, κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση

Αικατερίνη Γκότσιου, Ευαγγελία Φίγγου
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Οι «φυσικές» καταστροφές αποτελούν αντικείμενο διαρκώς αυξανόμενης ανησυχίας σε πολλά διαφορετικά πλαίσια ανά τον κόσμο, με το ρυθμό εμφάνισης, τη σοβαρότητα και τις επιπτώσεις τους να κλιμακώνονται προοδευτικά με την πάροδο του χρόνου. Παρά τη συχνή τους σύνδεση με γενικότερες περιβαλλοντικές ανησυχίες και την κλιματική αλλαγή, το ενδιαφέρον στρέφεται ολοένα και περισσότερο στην «αποφυσικοποίησή» τους, υπό το πρίσμα της αναγνώρισης της συμβολής του ανθρώπινου παράγοντα στην εκδήλωση και στις επιπτώσεις τους. Το διαρκώς επανερχόμενο και σταθερά επίκαιρο ζήτημα των καταστροφών κατέχει περίοπτη θέση και στον πολιτικό διάλογο, όπου χρησιμοποιείται ως εργαλείο για τη διαχείριση της λογοδοσίας και την (απο)νομιμοποίηση συγκεκριμένων πολιτικών. Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο τη διερεύνηση των ρητορικών κατασκευών γύρω από τις φυσικές καταστροφές που έπληξαν περιοχές της Ελλάδας τη χρονική περίοδο 2016-2024, όπως αυτές σχηματοποιούνται στον κοινοβουλευτικό λόγο. Συγκεκριμένα, για τους σκοπούς της εργασίας αξιοποιήθηκαν αποσπάσματα τοποθετήσεων βουλευτών σε συνεδριάσεις της Ολομέλειας της Βουλής που πραγματοποιήθηκαν σε βάθος δύο μηνών μετά από κάθε καταστροφή. Για την ποιοτική ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων υιοθετήθηκαν αναλυτικές αρχές και εργαλεία της Ρητορικής Ψυχολογίας και της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας. Από την ανάλυση προέκυψε η ανάδυση τριών κεντρικών ερμηνευτικών ρεπερτορίων: η καταστροφή ως αποτέλεσμα φυσικών φαινομένων, η καταστροφή ως συνέπεια ανθρώπινων παραλείψεων και η καταστροφή ως ευκαιρία για ανοικοδόμηση και μεταρρύθμιση. Αυτά κινητοποιούνται για διαφορετικούς σκοπούς, καθώς το πολιτικό κόμμα που βρίσκεται στην εξουσία τείνει να υιοθετεί μια δικαιολογητική επιχειρηματολογική στάση που αποκλίνει σημαντικά από τις προσπάθειες της αντίπαλης πολιτικής παράταξης να αποδώσει ευθύνες. Επιπλέον, εξετάζονται οι συνέπειες των μετατοπίσεων στην τοποθέτηση των πολιτικών φορέων ανάλογα με την κατασκευή της φύσης της καταστροφής και το κοινό (τα ακροατήρια) στο οποίο απευθύνονται κάθε φορά.

ID:21227 | Αναπτυξιακή διερεύνηση των νευρογνωστικών παραγόντων και των παραγόντων προσωπικότητας που διαμεσολαβούν στη σχέση μεταξύ της Περιβαλλοντικής Ευαισθησίας και της Σχολικής Επιθετικότητας

Ιωάννα-Δήμητρα Καραχρήστου, Αντώνιος Ι. Χρήστου
Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

Η **Ευαισθησία Αισθητηριακής Επεξεργασίας (ΕΑΕ)** έχει περιγραφεί ως ένα χαρακτηριστικό της ιδιοσυγκρασίας. Εκτιμάται ότι ακολουθεί κανονική κατανομή στο γενικό πληθυσμό, και η ιδέα της διάκρισης αυτού σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με το βαθμό ευαισθησίας είναι γενικεύσιμη. Για τη μέτρηση της ΕΑΕ χρησιμοποιείται το ερωτηματολόγιο Highly Sensitive Person Scale (Aron & Aron, 1997a) το οποίο προκύπτει ότι περιλαμβάνει τρεις διακριτούς παράγοντες, την Ευκολία Διέγερσης, το Χαμηλό Αισθητηριακό Όριο ή Κατώφλι, και την Αισθητική Ευαισθησία. Παρά το ότι ως χαρακτηριστικό παραμένει σταθερό κατά τη διάρκεια της ζωής φαίνεται ότι μεταβάλλεται η έκφρασή του. Τα μέχρι στιγμής ερευνητικά δεδομένα που αφορούν τις συσχετίσεις με μεταβλητές προσωπικότητας, ιδιοσυγκρασίας, συναισθήματος και ψυχοπαθολογίας. Σκοπός της παρούσας Διδακτορικής Διατριβής είναι η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ του επιπέδου ευαισθησίας και της σχολικής επιθετικότητας, όπως αυτή διαμεσολαβείται από νευρογνωστικούς και ιδιοσυγκρασιακούς παράγοντες. Όσον αφορά τους νευρογνωστικούς παράγοντες θα διερευνηθούν οι θερμές και οι ψυχρές εκτελεστικές λειτουργίες (αναστολή, ευελιξία, εργαζόμενη μνήμη, σχεδιασμός), καθώς και η Θεωρία του Νου. Η ερευνητική μεθοδολογία περιλαμβάνει ερωτηματολόγια προσωπικότητας και ιδιοσυγκρασίας, νευροψυχολογικά τεστ, έργα οπτικής ιχνηλάτησης και μέτρησης κόρης, καθώς και συμπεριφορικό έργο επιθετικότητας .

ID:21228 | Η συσχέτιση της ψυχικής υγείας με την πρόσβαση σε παροχές φροντίδας και δίκτυα στήριξης και τις διακρίσεις στους ΓΜΑΣΑ στην Ελλάδα

Δέσποινα Θεοδωροπούλου[1], Νίκος Βέγκος [2], Σταυρούλα Τριανταφυλλίδου[2], Άννα Κουρουπού[2], Κωνσταντίνα Μπουρίτη[1], Άννα Αποστολίδου[2], Αντώνης Πούλιος[1]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο
[2] Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος - Θετική Φωνή, Αθήνα

Η παρούσα έρευνα στοχεύει, πρώτον, στη διερεύνηση της ψυχικής υγείας των ΓΜΑΣΑ (Γκέι, Μπάι, και άλλοι Άντρες που κάνουν Σεξ με Άντρες) στην Ελλάδα, μέσα από τρεις διαστάσεις της (άγχος, κατάθλιψη, μετατραυματικό στρες). Δεύτερον, στον ρόλο που παίζουν α) οι καθημερινές διακρίσεις εναντίον τους και β) η δυνατότητα πρόσβασής τους σε παροχές φροντίδας και δίκτυα στήριξης (όπως αυτή διαφαίνεται από την πρόσβαση των ΓΜΑΣΑ σε εύρεση εργασίας και στέγης, κάλυψη καθημερινών αναγκών, πρόσβαση στην εκπαίδευση, σε υπηρεσίες υγείας, σε προνοιακές παροχές και σε δομές απεξάρτησης, επαφή με φίλους και οικογένεια) στην εμφάνιση επιβαρυμένης ψυχικής υγείας, συγκεκριμένα στην εμφάνιση συμπτωμάτων άγχους, κατάθλιψης και μετατραυματικού στρες. Στο ερωτηματολόγιο της έρευνας απάντησαν 131 ΓΜΑΣΑ, που διέμεναν κυρίως σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Διαπιστώθηκε πως οι μέσοι όροι του συγκεκριμένου πληθυσμού στις κλίμακες του άγχους, της κατάθλιψης και του μετατραυματικού στρες ήταν αρκετά υψηλοί. Και οι τρεις αυτές διαστάσεις ψυχικής υγείας συσχετίστηκαν στατιστικώς σημαντικά θετικά με τις καθημερινές διακρίσεις. Επιπλέον, ένας αξιοσημείωτος αριθμός παραγόντων δυνατότητας πρόσβασης σε παροχές φροντίδας και δίκτυα στήριξης συσχετίστηκε στατιστικώς σημαντικά αρνητικά με καθεμία απ' τις τρεις διαστάσεις ψυχικής υγείας. Διαπιστώθηκε πως η ψυχική υγεία των ΓΜΑΣΑ στην Ελλάδα εμφανίζεται, κατά μέσο όρο, επιβαρυμένη, και κρίνεται μεγάλης σημασίας η περεταίρω μελέτη και οι ουσιαστικές παρεμβάσεις σε αυτή, με εστίαση στον ρόλο που διαδραματίζει η δυνατότητα πρόσβασής τους σε παροχές και δίκτυα στήριξης, αλλά και οι καθημερινές διακρίσεις που βιώνουν, που φαίνεται να είναι καίριος.

ID:21229 | Ο βαθμός επίδρασης του εργασιακού στρες, της επαγγελματικής ικανοποίησης και της κοινωνικής υποστήριξης στα επίπεδα αυτοαποτελεσματικότητας των Ελλήνων δασκάλων

Όλγα Κόφα, Αλέξανδρος-Σταμάτιος Αντωνίου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται αυξανόμενο ερευνητικό ενδιαφέρον για τη σημασία της αυτοαποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών. Σύμφωνα με το μοντέλο των Tschannen-Moran και Hoy (2001), η αυτοαποτελεσματικότητα περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις: την αποτελεσματικότητα για τη δραστηριοποίηση των μαθητών, τις διδακτικές στρατηγικές και τη διαχείριση της τάξης. Βάσει πρόσφατων ερευνητικών δεδομένων, η αυτοαποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών διαδραματίζει διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ εργασιακού στρες και επαγγελματικής ικανοποίησης και παρουσιάζει θετική συσχέτιση με την επαγγελματική ικανοποίηση αν και η αιτιώδης σχέση των εν λόγω μεταβλητών παραμένει ασαφής. Από την άλλη, η κοινωνική υποστήριξη αποτελεί τον βασικό παράγοντα που ενισχύει τη σχέση μεταξύ αυτοαποτελεσματικότητας και επαγγελματικής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών. Ομοίως, σύμφωνα με το κοινωνικο-γνωστικό μοντέλο της επαγγελματικής ικανοποίησης, το οποίο συνδυάζει τα προσωπικά χαρακτηριστικά και τις οργανωσιακές παραμέτρους καθώς και πτυχές της κοινωνικής υποστήριξης, όπως η συναδελφικότητα και η μεντορεία, προβλέπονται υψηλότερα επίπεδα αυτοαποτελεσματικότητας και χαμηλότερα επίπεδα εργασιακού στρες στους εκπαιδευτικούς. Στόχο της παρούσας έρευνας αποτελεί η διερεύνηση του διαμεσολαβητικού ρόλου της επαγγελματικής ικανοποίησης, του εργασιακού στρες και της κοινωνικής υποστήριξης στην αυτοαποτελεσματικότητα των Ελλήνων εκπαιδευτικών. Το δείγμα αποτέλεσαν 612 εκπαιδευτικοί γενικής και ειδικής αγωγής Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όσον αφορά τα ερευνητικά εργαλεία, χρησιμοποιήθηκε η Κλίμακα Εργασιακού Στρες για Εκπαιδευτικούς (Antoniou et al., 2020), η Κλίμακα Επαγγελματικής Ικανοποίησης Εκπαιδευτικών (Pepe et al., 2017), η Κλίμακα Αυτοαποτελεσματικότητας Εκπαιδευτικών (Tschannen-Moran & Hoy, 2001) και το Ψυχολογικό Ερωτηματολόγιο της Κοπεγχάγης (Pejtersen et al., 2010). Το δομικό μοντέλο εξισώσεων κατέδειξε στατιστικά σημαντικές σχέσεις ανάμεσα στις εξεταζόμενες μεταβλητές τόσο στους εκπαιδευτικούς γενικής όσο και ειδικής αγωγής. Επιπλέον, η αυτοαποτελεσματικότητα φάνηκε να έχει διαμεσολαβητικό ρόλο σε μεγάλο βαθμό στη σχέση ανάμεσα στο εργασιακό στρες και την επαγγελματική ικανοποίηση. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν τη σημασία των ψυχολογικών παραμέτρων στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών και του σχεδιασμού παρεμβάσεων για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Λέξεις-Κλειδιά: αυτοαποτελεσματικότητα, εργασιακό στρες, επαγγελματική ικανοποίηση, κοινωνική υποστήριξη

ID:21230 | Σχολική Επίδοση: Ο Ρόλος της Αυτοεκτίμησης, της Αυτό-αποτελεσματικότητας, της Αντίληψης Σωματικής Εικόνας και των Χαρακτηριστικών Προσωπικότητας στους Μαθητές Γυμνασίου

Τατιανή Γκάτσα
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η επίτευξη υψηλών ακαδημαϊκών επιδόσεων και ψυχολογικής ευεξίας αποτελεί θεμελιώδη στόχο κατά την εφηβεία. Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται η σχέση μεταξύ της σχολικής επίδοσης και τεσσάρων παραμέτρων: αυτοεκτίμησης, αυτό-αποτελεσματικότητας, αντίληψης σωματικής εικόνας και προσωπικών χαρακτηριστικών.

Μέθοδος: Το δείγμα περιλάμβανε 512 μαθητές ηλικίας 12 έως 15 ετών από σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η αυτοεκτίμηση αξιολογήθηκε με την Κλίμακα Αυτοεκτίμησης Rosenberg (Rosenberg, 1965), η ακαδημαϊκή αυτό-αποτελεσματικότητα με το Self-Efficacy Questionnaire for Youth (SEQ-iY, Murris, 2001), η σωματική εικόνα με το PATEM Questionnaire (Makri & Botsari, 2013) και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας μέσω του Greek Big Five Questionnaire for Children (GBFQ-C-SF, Markos & Kokkinos, 2017). Η διαδικασία της έρευνας πραγματοποιήθηκε με ηλεκτρονική μορφή των ερωτηματολογίων, ενώ διασφαλίστηκε η συναίνεση τόσο των γονέων όσο και των συμμετεχόντων. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το SPSS 26.0.

Αποτελέσματα: Τα ευρήματα ανέδειξαν ότι οι μαθητές με χαμηλές σχολικές επιδόσεις παρουσίασαν χαμηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης, ακαδημαϊκής και γενικής αυτό-αποτελεσματικότητας, καθώς και αρνητική αντίληψη της σωματικής εικόνας. Επίσης, η σχολική επίδοση συσχετίστηκε με τις τέσσερις διαστάσεις της προσωπικότητας, εκτός από την εξωστρέφεια. Καθοριστικοί παράγοντες πρόβλεψης των σχολικών επιδόσεων ήταν η **Ευσυνειδησία**, η **Ανοιχτότητα στις νέες εμπειρίες**, η αντίληψη της σωματικής εικόνας, η **Ακαδημαϊκή Αυτό-αποτελεσματικότητα** και η **Συναισθηματική Αυτό-αποτελεσματικότητα**, ενώ η αυτοεκτίμηση δεν φάνηκε να επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την σχολική επίδοση.

Συμπεράσματα: Οι χαμηλές σχολικές επιδόσεις αποτελούν σημαντικό παράγοντα κινδύνου, καθώς συνδέονται με αρνητική αυτό-αντίληψη. Η αυτό-αποτελεσματικότητα, ειδικότερα σε ακαδημαϊκό και συναισθηματικό επίπεδο, φαίνεται να έχει σημαντικότερη επίδραση στη σχολική επίδοση σε σχέση με την αυτοεκτίμηση. Επιπλέον, τα προσωπικά χαρακτηριστικά των μαθητών διαδραματίζουν ρόλο στη σχολική τους πρόοδο. Η μελέτη τονίζει τη σημασία της διερεύνησης των προσωπικών χαρακτηριστικών για την υποστήριξη της σχολικής επίδοσης, και τα αποτελέσματά της παρέχουν σημαντικά δεδομένα για το σχεδιασμό προγραμμάτων παρέμβασης και πρόληψης, τα οποία μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση της ακαδημαϊκής επίδοσης και στην πρόληψη της σχολικής εγκατάλειψης.

Λέξεις-κλειδιά: *Σχολική επίδοση, Αυτοεκτίμηση, Αυτό-αποτελεσματικότητα, Σωματική εικόνα, Προσωπικότητα, Εφηβεία*

ID:21231 | Πρόγραμμα Βραχύχρονης Παρέμβασης Κοινωνικής και Συναισθηματικής Μάθησης (SEL) σε Μαθητές Γυμνασίου

Τατιανή Γκάτσα
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Περίληψη
Το πρόγραμμα βραχύχρονης παρέμβασης Κοινωνικής και Συναισθηματικής Μάθησης (SEL) αποτέλεσε το δεύτερο μέρος ενός ευρύτερου ερευνητικού προγράμματος, πεντάμηνης διάρκειας, που στόχευε στη βελτίωση της σχολικής επίδοσης και της ψυχικής ευημερίας 516 μαθητών γυμνασίου, ηλικίας 12–15 ετών. Στην παρέμβαση συμμετείχαν 115 μαθητές. Η παρέμβαση στόχευε στην ανάπτυξη των κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων, με έμφαση στην αυτοεκτίμηση, την αυτο-αποτελεσματικότητα και την αυτοαντίληψη (συμπεριλαμβανομένης της εικόνας του σώματος). Απώτερος σκοπός ήταν η βελτίωση της ψυχικής υγείας και της ακαδημαϊκής επίδοσης των μαθητών. Η παρέμβαση θεμελιώνεται στο θεωρητικό μοντέλο CASEL και χρησιμοποιήθηκε η στρατηγική RULER. Στο σχεδιασμό και στη υλοποίηση της παρέμβασης συμπεριλήφθηκαν ποικίλες τεχνικές, όπως βιωματικές δραστηριότητες, ψηφιακά εργαλεία, αφήγηση ιστοριών, προσωπικές αφηγήσεις, πρότυπα ρόλων και παιγνίδι ρόλων. Στις τρεις δίωρες συνεδρίες, η κάθε παρέμβαση εστίασε σε επιμέρους θεματικές:

1. **Αυτογνωσία και συναισθηματική ρύθμιση**
2. **Κοινωνική ευαισθητοποίηση και διαπροσωπικές δεξιότητες**
3. **Υπεύθυνη λήψη αποφάσεων και αναστοχασμός**
4.

Η αξιολόγηση της παρέμβασης με τη μέθοδο της ποιοτικής ανάλυσης ανέδειξε θετικά αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε βελτίωση των κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων, της αυτοεκτίμησης και της αυτο-αποτελεσματικότητας, οι οποίες σχετίστηκαν θετικά με τη βελτίωση της σχολικής απόδοσης και της ευημερίας στο προηγούμενο ερευνητικό μέρος του προγράμματος. Η μελέτη προσφέρει πολύτιμα συμπεράσματα για την προοπτική εφαρμογής των βραχυπρόθεσμων παρεμβάσεων SEL, προσαρμοσμένων στις ανάγκες μαθητών γυμνασίου.

Λέξεις-κλειδιά: *Βραχυπρόθεσμο πρόγραμμα παρέμβασης SEL, μοντέλο CASEL, σχολική απόδοση, ψυχολογική ευημερία, μαθητές γυμνασίου*

ID:21233 | Το θέατρο προάγει την υγεία του νου: η επίδραση θεατρικών δραστηριοτήτων στις νοητικές λειτουργίες και τη διαχείριση του συναισθήματος στην τρίτη ηλικία

Γεωργία Αγγελοπούλου[1], Αρετή Δεληγιαννάκη[1], Γεώργιος Παπαγεωργίου[1], Νικόλαος Λάσκαρης[2], Κωνσταντίνος Πόταγας[3], Κλειώ Φανουράκη[4]
[1] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών Λόγου, Α' Νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Αθήνα
[2] Τμήμα Μηχανικών Βιομηχανικής Σχεδίασης και Παραγωγής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα
[3] Μονάδα Νευροψυχολογίας και Διαταραχών Λόγου, Α' Νευρολογική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[4] Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Αθήνα

Μεγάλος αριθμός μελετών έχει δείξει τη σημαντική επίδραση του θεάτρου στις δεξιότητες της διαχείρισης του συναισθήματος καθώς και τις νοητικές λειτουργίες στην παιδική και εφηβική ηλικία. Λιγότερα είναι τα ευρήματα για τα οφέλη των θεατρικών δραστηριοτήτων στην τρίτη ηλικία, τα οποία εστιάζουν στην αντιμετώπιση των διαταραχών διάθεσης και συναισθήματος, όπως η κατάθλιψη και οι αγχώδεις διαταραχές. Ωστόσο, σημαντικές ενδείξεις παρατηρούνται για τη συμβολή του θεάτρου και ως προς τις νοητικές λειτουργίες, και κυρίως τις επιτελικές λειτουργίες (προσοχή, αναστολή, ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, ταχύτητα επεξεργασίας, αυτοεποπτεία) ενώ ευρήματα εντοπίζονται και για την κοινωνική νόηση και τη θεωρία του νου. Σκοπός της παρούσας βιβλιογραφικής επισκόπησης είναι η αναζήτηση των μελετών που διερευνούν την επίδραση της ενασχόλησης με το θέατρο, είτε ενεργητικής, δηλαδή μέσω άμεσης εμπλοκής στη θεατρική σκηνή και δράση, είτε παθητικής, ως θεατής μπορεί να συμβάλει στην υγεία του νου, την ενίσχυση των νοητικών λειτουργιών και τη διαχείριση του συναισθήματος σε άτομα της τρίτης ηλικίας, με ή χωρίς νοητική έκπτωση.
Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μέχρι σήμερα υπάρχουν λιγοστά αλλά αξιοσημείωτα ευρήματα που ενισχύουν την υπόθεση για τη μεγάλη συμβολή της ενασχόλησης, ενεργητικής και παθητικής, με το θέατρο τόσο στη διαχείριση των συναισθηματικών δυσκολιών, όσο και στην ενίσχυση των νοητικών ικανοτήτων. Οι μέχρι σήμερα μελέτες είναι σποραδικές και αξιολογούν διάφορες ομάδες νευρολογικών ασθενών με ήπιες νοητικές διαταραχές, όπως Ήπια Νοητική Έκπτωση, νόσος του Parkinson αλλά και αρχικά στάδια άνοιας ενώ περισσότερες είναι οι μελέτες για ασθενείς με κατάθλιψη.
Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαιώνουν τη μεγάλη σημασία αλλά και την ανάγκη για το σχεδιασμό προγραμμάτων παρέμβασης και ενίσχυσης της νόησης στην τρίτη ηλικία με μεθόδους που να εμπλέκουν θεατρικές δραστηριότητες, με στόχο όχι μόνο την αντιμετώπιση της νοητικής έκπτωσης αλλά κυρίως της προαγωγής της υγείας του νου στην τρίτη ηλικία.

ID:21235 | Παράγοντες επικινδυνότητας και ανθεκτικότητας που επηρεάζουν την ψυχική υγεία των εργαζόμενων με πρόσφυγες στην Ελλάδα

Αλέξανδρος-Σταμάτιος Αντωνίου, Μαρία-Κωνσταντίνα Χολέβα
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η μεγάλη αύξηση των προσφυγικών ροών στην Ελλάδα από το 2015, έδωσε τη δυνατότητα σε ένα νέο πεδίο απασχόλησης πολλών επαγγελματιών οι οποίοι/ες παρέχουν υπηρεσίες στους μετακινούμενους πληθυσμούς. Η εργασία με ευάλωτους πληθυσμούς περιλαμβάνει ένα μεγάλο ποσοστό έκθεσης σε αντιξοότητες, εργασιακό στρες και οργανωσιακές απαιτήσεις με αποτέλεσμα οι εργασιακές αυτές ομάδες να εκτίθενται σε μεγάλο αριθμό ψυχοκοινωνικών κινδύνων. Η παρούσα έρευνα ως βασικό στόχο έχει τη διερεύνηση των παραγόντων επικινδυνότητας και ανθεκτικότητας που επηρεάζουν τον ψυχολογικό αντίκτυπο της εμπειρίας από την εργασία στο προσφυγικό πεδίο. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χορήγηση δομημένου ερωτηματολόγιου και το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων (N=102) οι οποίοι/ες δραστηριοποιούνται σε φορείς/οργανισμούς σε όλη την Ελλάδα. Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι οι εργαζόμενοι στο προσφυγικό πεδίο εμφανίζουν ιδιαιτέρως υψηλά ποσοστά αυτοαναφερόμενου άγχους, εργασιακού στρες, κατάθλιψης, μετατραυματικής διαταραχής στρες και επαγγελματικής εξουθένωσης. Επιπλέον, ατομικοί, περιβαλλοντικοί καθώς και επαγγελματικοί και οργανωσιακοί παράγοντες (π.χ. είδος φορέα) φάνηκε ότι επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό τους δείκτες ψυχικής υγείας των συγκεκριμένων επαγγελματιών και καθορίζουν τον τρόπο και την κατεύθυνση των επιδράσεων αυτών. Τέλος, οι παράγοντες ανθεκτικότητας, οι τρόποι διαχείρισης αντίξοων καταστάσεων και η κοινωνική υποστήριξη διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην προαγωγή της ψυχικής ευεξίας και τη μείωση εμφάνισης ψυχικών διαταραχών, που αναδύονται λόγω του απαιτητικού χαρακτήρα της εργασίας στο προσφυγικό πεδίο. Τα ευρήματα της έρευνας συμβάλλουν στον εμπλουτισμό των εμπειρικών δεδομένων σχετικά με την επίδραση σειράς διαφορετικών παραγόντων στους δείκτες ψυχικής υγείας στη συγκεκριμένη κατηγορία επαγγελματιών και θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από τους αντίστοιχους φορείς για το σχεδιασμό παρεμβάσεων με στόχο τον περιορισμό των δυσμενών επιδράσεων στο προσωπικό, την αύξηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών.

ID:21236 | «Εκπαιδευτική ρομποτική και κοινωνικές δεξιότητες σε μαθητή με ΔΑΦ μέσω Lego Spike Prime»

Βαλεντίνη Τσορμπατζόγλου, Αλέξανδρος – Σταμάτιος Αντωνίου, Ειρήνη Παλιβάκου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τη συμβολή της εκπαιδευτικής ρομποτικής στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων μαθητή με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) υψηλής λειτουργικότητας αξιοποιώντας το LEGO Education Spike Prime. Ενσωματώνοντας τις αρχές της Εκπαίδευσης STEAM και της Εκπαιδευτικής Ρομποτικής διερευνάται η επίδραση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με το συγκεκριμένο εργαλείο στη βελτίωση της κοινωνικής διάδρασης. Η έρευνα, βασισμένη στη μέθοδο εκπαιδευτικής έρευνας δράσης, πραγματοποιήθηκε σε μαθητή 11 ετών της ΣΤ' Δημοτικού, ο οποίος συμμετείχε για δεύτερη χρονιά σε μαθήματα ρομποτικής σε Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο. Η διάρκεια ήταν δύο μήνες και περιελάμβανε τέσσερις κύκλους δράσης: σχεδιασμός, εφαρμογή, παρατήρηση, στοχασμός και ανασχεδιασμός. Οι παρεμβάσεις υλοποιήθηκαν υπό την καθοδήγηση ειδικού παιδαγωγού και καθηγητή ανάπτυξης προγραμματισμού. Κατά τη φάση του ανασχεδιασμού, τα δεδομένα από κάθε κύκλο αξιοποιήθηκαν για τη βελτίωση των διδακτικών πρακτικών. Η καινοτομία της μελέτης έγκειται στην εφαρμογή της σε περιβάλλον συνεκπαίδευσης ενισχύοντας τη βιβλιογραφία σχετικά με τη χρήση βιωματικών δραστηριοτήτων ρομποτικής για την υποστήριξη μαθητών με ΔΑΦ. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η εκπαιδευτική ρομποτική, όταν συνδυάζεται με κατάλληλες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και μέσα, μπορεί να ενθαρρύνει την κοινωνική αλληλεπίδραση, να κινητοποιήσει και να ενισχύσει την ενεργό συμμετοχή των μαθητών. Η έρευνα καταδεικνύει ότι η εκπαιδευτική ρομποτική αποτελεί ένα αποτελεσματικό εργαλείο ενσωμάτωσης μαθητών με ΔΑΦ, παρέχοντας ενθαρρυντικά δεδομένα για τη δημιουργία συμπεριληπτικών εκπαιδευτικών πλαισίων.

ID:21238 | Η προτίμηση των χαρισματικών μαθητριών στα Μαθηματικά- αποδομώντας τα στερεότυπα: Μια μελέτη περίπτωσης

Ευτυχία Μητσοπούλου, Αλέξανδρος-Σταμάτιος Αντωνίου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Σύμφωνα με έρευνες, τα χαρισματικά παιδιά κατέχουν ασυνήθιστα υψηλού επιπέδου φυσικές (ή ενστικτώδεις) κλίσεις όσον αφορά το πώς αντιλαμβάνονται τις μαθηματικές έννοιες και γι' αυτό διαφέρουν σημαντικά από τους συνομηλίκους τους στον τρόπο που κατανοούν και μαθαίνουν Μαθηματικά. Πιο συγκεκριμένα, τα χαρισματικά παιδιά, επιδεικνύουν, μεταξύ άλλων, ασυνήθιστα επιμελή γνώση και έντονη περιέργεια για αριθμητικές πληροφορίες, καθώς και ασυνήθιστη ταχύτητα στην μάθηση, κατανόηση και εφαρμογή μαθηματικών ιδεών. Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο πολλά χαρισματικά κορίτσια να αποθαρρύνονται να ασχοληθούν με δραστηριότητες που αφορούν στα Μαθηματικά, όπως οι Μαθηματικές Ολυμπιάδες και στη συνέχεια στην ενήλικη ζωή τους να διεκδικήσουν επαγγελματικές καριέρες στον τομέα των Μαθηματικών. Στη συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης έγινε χρήση ημιδομημένης συνέντευξης μαθήτριας που φοιτούσε στην Α΄ Λυκείου σε σχολείο της Αττικής κατά το σχολικό έτος 2023-2024. Η μαθήτρια είχε ΓΔΝ=135, καθώς είχε ήδη προηγηθεί αξιολόγηση του νοητικού της δυναμικού με τη χρήση του WISC-V, ενώ συμμετείχε σε πρόγραμμα για χαρισματικά παιδιά και εφήβους εκτός σχολικών ωρών. Για την καταγραφή της συνέντευξης έγινε χρήση της εφαρμογής Zoom, ενώ για την μεταγραφή της και την κωδικοποίηση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό NVivo 15. Με βάση τα δεδομένα που συλλέχθηκαν, η μαθήτρια θεωρούσε ότι τα Μαθηματικά στο σχολείο λειτουργούσαν ως ένα μέσο αποφόρτισης, ηρεμίας και χαλάρωσης. Η παρακολούθηση βίντεο με Μαθηματικά από το YouTube την βοηθούσαν να αποβάλει το άγχος της, διότι μπορούσε να ελέγξει τον εαυτό της κατά πόσον παρέμενε σε ένα καλό επίπεδο γνώσεων, ενώ φανταζόταν τον εαυτό της σε 10 χρόνια να ασχολείται αποκλειστικά με τα Μαθηματικά, αν και το θεωρούσε πολύ δύσκολο αυτό να συμβεί. Η συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης λειτουργεί προσθετικά στον τρόπο που κατανοούμε τι ρόλο δύνανται να διαδραματίζουν τα Μαθηματικά για τα χαρισματικά κορίτσια στο πώς αξιολογούν τον εαυτό τους και τις δυνατότητές τους, καθώς και στο πώς τα Μαθηματικά μπορούν να αποτελέσουν ένα ισχυρό κίνητρο για την μετέπειτα επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

ID:21239 | Συναισθήματα και αναγνωστική κατανόηση: Η επίδραση των ψυχολογικών παραγόντων στη διδασκαλία της ανάγνωσης

Καλλιόπη Μακρυγιάννη, Ειρήνη Παλιβάκου, Αλέξανδρος – Σταμάτιος Αντωνίου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ),Αθήνα

Η ανάγνωση αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία που προϋποθέτει την ενεργοποίηση γλωσσικών και νοητικών δεξιοτήτων, όπως η αποκωδικοποίηση και η κατανόηση. Η αναγνωστική κατανόηση είναι καθοριστική για την ακαδημαϊκή επιτυχία σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης. Αποτελεί μια ενεργητική διαδικασία που συνδυάζει την κατανόηση των πληροφοριών του κειμένου με τα σχόλια του αναγνώστη, ενώ εμπλέκει ανώτερες γνωστικές δεξιότητες, όπως ανάλυση, σύνθεση και αξιολόγηση. Παράλληλα, οι συναισθηματικοί παράγοντες, όπως το ενδιαφέρον, η περιέργεια και ο ενθουσιασμός, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, ενισχύοντας τη συμμετοχή και την κινητοποίηση των μαθητών. Η παρούσα έρευνα εξετάζει πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενισχύσουν την αναγνωστική κατανόηση των μαθητών μέσω στρατηγικών ανάγνωσης. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ανώνυμου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου βασισμένο στο Teacher Questionnaire (Progress in International Reading Literacy Study)/ IEA-2020, το οποίο προσαρμόστηκε στην ελληνική γλώσσα. Το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από 113 εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και περιελάμβανε τρία μέρη: δημογραφικά στοιχεία, το σχολικό περιβάλλον και το επάγγελμα του δασκάλου, καθώς και τη διδασκαλία της ανάγνωσης και τις στρατηγικές ανάγνωσης. Τα ερευνητικά ερωτήματα επικεντρώθηκαν στη συσχέτιση του επιπέδου σπουδών, της διδακτικής εμπειρίας και της επιμόρφωσης με τη χρήση στρατηγικών ανάγνωσης, καθώς και στον ρόλο του χρόνου που αφιερώνουν οι εκπαιδευτικοί στην ανάπτυξη αυτών των στρατηγικών. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η επιμόρφωση είχε σημαντική επίδραση στη χρήση στρατηγικών ανάγνωσης, ενώ το επίπεδο σπουδών και η διδακτική εμπειρία δεν παρουσίασαν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Επιπλέον, οι στρατηγικές μεγαλόφωνης ανάγνωσης και σιωπηρής ανάγνωσης των μαθητών κατέγραψαν σημαντικά στατιστικές διαφορές, υποδεικνύοντας την αποτελεσματικότητά τους. Επιπρόσθετα, οι ψυχολογικοί παράγοντες, όπως η περιέργεια και ο ενθουσιασμός, φαίνεται να ενισχύουν την ενεργοποίηση των μαθητών και την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών. Εκπαιδευτικές πρακτικές που ενισχύουν τη συναισθηματική εμπλοκή, όπως η δημιουργία αφηγηματικών εμπειριών ή η ενθάρρυνση συζητήσεων, συμβάλλουν σημαντικά στην καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στην ανάγνωση.

ID:21240 | Αυτόνομος προσανατολισμός αιτιότητας και καινοτομική συμπεριφορά στην εργασία: Ο διαμεσολαβητικός ρόλος της δημιουργικότητας και της φιλοκοινωνικής παρακίνησης

Κωνσταντίνος Παπαχριστόπουλος[1], Αλέξιος Αρβανίτης[2]
[1] *Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα*
[2] *Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Κρήτη*

Η Καινοτομική Συμπεριφορά στην Εργασία (IWB) περιλαμβάνει την εισαγωγή, τη τροποποίηση, την προώθηση και την εφαρμογή νέων ιδεών σε ένα εργασιακό πλαίσιο και παρά το γεγονός ότι συνδέεται με τη δημιουργική σκέψη στην ουσία αναφέρεται σε κάτι ευρύτερο από αυτήν (Janssen, 2000). Στην παρούσα έρευνα εστιάσαμε στο ρόλο της δημιουργικότητας και της φιλοκοινωνικής παρακίνησης ως ερμηνευτικούς δυνητικά παράγοντες για τη σχέση μεταξύ του προσωπικού χαρακτηριστικού του προσανατολισμού αιτιότητας, όπως αυτός ορίζεται από τη Θεωρία του Αυτοπροσδιορισμού (SDT; Ryan και συν., 2021), και της καινοτομικής συμπεριφοράς στην εργασία.
Η καινοτομική συμπεριφορά θεωρείται εν πολλοίς μια διαπροσωπική δραστηριότητα (Hughes και συν., 2018) και ως εκ τούτου αναμένεται να ενισχύεται όταν οι εργαζόμενοι επιδεικνύουν υψηλή φιλοκοινωνική παρακίνηση (Grant, 2007). Λόγω των διαπροσωπικών χαρακτηριστικών της καινοτομικής συμπεριφοράς και της φύσης της αυτονομίας, όπως αυτή έχει εννοιολογηθεί ως προσωπικού χαρακτηριστικού από τη Θεωρία Αυτοπροσδιορισμού, υποθέσαμε ότι ο αυτόνομος προσανατολισμός αιτιότητας θα συσχετίζεται θετικά με την IWB μέσω του διαμεσολαβητικού ρόλου τόσο της δημιουργικότητας όσο και της φιλοκοινωνικής συμπεριφοράς .
Πραγματοποιήθηκε συγχρονική έρευνα στην Ελλάδα και τον Καναδά (N = 528) και τα ευρήματα έδειξαν ότι ο αυτόνομος προσανατολισμός αιτιότητας, η δημιουργικότητα και η φιλοκοινωνική παρακίνηση συσχετίστηκαν θετικά με την IWB, ενώ ο ελεγχόμενος και ο απρόσωπος προσανατολισμοί συσχετίστηκαν αρνητικά με την IWB. Οι αναλύσεις διαμεσολάβησης έδειξαν, επίσης, ότι η δημιουργικότητα και η φιλοκοινωνική παρακίνηση διαμεσολάβησαν τη σχέση μεταξύ των προσανατολισμών αιτιότητας και της καινοτομικής συμπεριφοράς στην εργασία.
Τα ευρήματα επεκτείνουν προηγούμενες έρευνες για τον ρόλο της αυτονομίας και της φιλοκοινωνικής συμπεριφοράς στην καινοτόμο και δημιουργική συμπεριφορά στον χώρο εργασίας και στην παρουσίαση θα συζητηθούν συναφείς πρακτικές εφαρμογές για τους οργανισμούς.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Grant, A. M. (2007). Relational job design and the motivation to make a prosocial difference. *The Academy of Management Review, 32*(2), 393–417. https://doi.org/10.2307/20159308
Hughes, D. J., Lee, A., Tian, A. W., Newman, A., & Legood, A. (2018). Leadership, creativity, and innovation: A critical review and practical recommendations. *The Leadership Quarterly*, 29(5), 549–569. https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2018.03.001
Janssen, O. (2000). Job demands, perceptions of effort-reward fairness and innovative work behaviour. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, *73*(3), 287–302. https://doi.org/10.1348/096317900167038

Ryan, R. M., Deci, E. L., Vansteenkiste, M., & Soenens, B. (2021). Building a science of motivated persons: Self-determination theory's empirical approach to human experience and the regulation of behavior. *Motivation Science, 7*(2), 97–110. https://doi.org/10.1037/mot00050194

ID:21244 | Προγράμματα παρέμβασης παιδιών και εφήβων με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος στη Γνωστική Ευελιξία

Ηλίας Βασιλείου, Αλέξανδρος- Σταμάτιος Αντωνίου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Τα προγράμματα παρέμβασης για παιδιά και εφήβους με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) στη γνωστική ευελιξία επικεντρώνονται στην ενίσχυση της ικανότητας των ατόμων να προσαρμόζονται σε νέες καταστάσεις, να εναλλάσσονται μεταξύ διαφορετικών δραστηριοτήτων και να διαχειρίζονται απρόβλεπτες καταστάσεις.
Η γνωστική ευελιξία αποτελεί κρίσιμη δεξιότητα για την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των ατόμων με αυτισμό, καθώς πολλές φορές αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προσαρμογή στις αλλαγές και στην ανταπόκριση σε νέες πληροφορίες ή ερεθίσματα. Τα προγράμματα παρέμβασης συνήθως περιλαμβάνουν προσεγγίσεις που συνδυάζουν την ενίσχυση της γνωστικής ευελιξίας με άλλες παρεμβατικές στρατηγικές, όπως, μεταξύ άλλων, οι συμπεριφοριστικές προσεγγίσεις, οι γνωστικές- συμπεριφορικές και οι ψυχοεκπαιδευτικές μέθοδοι. Οι παρεμβάσεις βοηθούν τα παιδιά και τους εφήβους να αναγνωρίζουν και να τροποποιούν περιοριστικές σκέψεις και αντιδράσεις, ενισχύοντας την ικανότητά τους να προσαρμόζονται σε αλλαγές και να ανταποκρίνονται με ευελιξία σε νέα ερεθίσματα. Η ψυχοεκπαιδευτική προσέγγιση, από την άλλη, επικεντρώνεται στην ανάπτυξη στρατηγικών για τη διαχείριση του άγχους, της απογοήτευσης και της σύγχυσης που μπορεί να προκύψουν από αλλαγές στην καθημερινότητα. Μια ακόμα σύγχρονη προσέγγιση είναι η χρήση τεχνολογικών εργαλείων και ψηφιακών εφαρμογών. Αυτά τα εργαλεία, όπως τα εκπαιδευτικά παιχνίδια και οι εφαρμογές για κινητά, βοηθούν τα παιδιά να ασκούν την ευελιξία τους με έναν διαδραστικό και προσαρμοστικό τρόπο, που μπορεί να ενισχύσει τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση και τις κοινωνικές δραστηριότητες. Η εφαρμογή εξατομικευμένων στρατηγικών παρέμβασης είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς οι ανάγκες κάθε παιδιού ή εφήβου με ΔΑΦ διαφέρουν σημαντικά. Η συνεργασία μεταξύ επαγγελματιών υγείας, παιδαγωγών και οικογενειών είναι επίσης κρίσιμη για την επιτυχία αυτών των προγραμμάτων, καθώς εξασφαλίζει μια ολιστική προσέγγιση και υποστήριξη σε όλες τις πτυχές της καθημερινής ζωής του παιδιού. Συνολικά, τα προγράμματα παρέμβασης στη γνωστική ευελιξία συμβάλλουν στην καλύτερη κοινωνική προσαρμογή, στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας και στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με ΔΑΦ.

ID:21263 | Διαδικασία ανάρρωσης από τις εργασιακές απαιτήσεις σε εργαζόμενα ζευγάρια: Ο ρόλος των δραστηριοτήτων και των σκέψεων σχετικά με την εργασία κατά τον ελεύθερο χρόνο

Κωνσταντίνος Χιώτης [1], Δέσποινα Ξανθοπούλου[1], Γεώργιος Μιχαηλίδης[2], Κάρμεν Μπίνεβις[3]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα
[2] Σχολή Επιχειρήσεων του Νόριτς, Πανεπιστήμιο Ανατολικής Αγγλίας, Νόριτς, Αγγλία, Ηνωμένο Βασίλειο
[3] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Μύνστερ, Μύνστερ, Γερμανία

Η ανάρρωση είναι η διαδικασία μέσω της οποίας τα εργαζόμενα άτομα αποσυνδέονται από τις εργασιακές απαιτήσεις και ανακτούν τους πόρους που επένδυσαν στην εργασία τους κατά τη διάρκεια του ελεύθερου τους χρόνου. Σε αυτή τη δυαδική μελέτη εξετάσαμε τη σχέση ανάμεσα στις δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνται τα εργαζόμενα ζευγάρια κατά τον ελεύθερό τους χρόνο και την κατάσταση ανάρρωσής τους, καθώς και το ρυθμιστικό ρόλο που μπορεί να παίζουν οι σκέψεις σχετικά με την εργασία κατά τον ελεύθερο χρόνο σε αυτή τη διαδικασία. Διακρίναμε τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου σε ατομικές και σε κοινές με το/τη σύντροφο. Υποθέσαμε ότι ο χρόνος που τα ζευγάρια αφιερώνουν από κοινού σε δραστηριότητες αναψυχής θα σχετίζεται θετικά με την κατάσταση ανάρρωσής τους πέρα και πάνω από την επίδραση του χρόνου που επενδύουν ατομικά σε αυτές τις δραστηριότητες. Επίσης, αναμέναμε ότι οι θετικές αυτές σχέσεις θα είναι ισχυρότερες όταν τα άτομα σκέφτονται περισσότερο θετικά και λιγότερα αρνητικά για τη δουλειά τους κατά τον ελεύθερο τους χρόνο. Ενενήντα έξι εργαζόμενα ζευγάρια συμμετείχαν στην έρευνα. Τα αποτελέσματα των πολύ-επίπεδων δυαδικών αναλύσεων έδειξαν ότι ο χρόνος που αφιερώνουν οι εργαζόμενοι/ες ατομικά σε δραστηριότητες αναψυχής σχετίζονται θετικά με την κατάσταση ανάρρωσής τους, ενώ ο χρόνος που αφιερώνουν σε κοινές δραστηριότητες βρέθηκε να σχετίζεται θετικά με την κατάσταση ανάρρωσης μόνο των ανδρών. Παρόλα αυτά, η σχέση βρέθηκε να αποδυναμώνεται όταν οι άνδρες κάνουν περισσότερες αρνητικές σκέψεις σχετικά με την εργασία τους κατά τον ελεύθερό τους χρόνο. Τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι η διαδικασία ανάρρωσης από τις εργασιακές απαιτήσεις πέρα από ενδο-ατομική, αποτελεί και δι-ατομική διαδικασία, υπογραμμίζοντας μεταξύ άλλων, την αξία του κοινού χρόνου των ζευγαριών σε δραστηριότητες στην επιτυχή τους ανάρρωση.

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΚΛΑΔΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Κρίσεις στο δρόμο για την ενηλικίωση

Οργανωτής και Οργανώτρια: **Γιώργος Βλειώρας**[1] **, Ελισάβετ Χρυσοχόου** [2]
[1]*Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος*
[2]*Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*

Πρόεδρος: **Ελισάβετ Χρυσοχόου**,
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
Συζητήτρια: **Μαρία Πλατσίδου,**
Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη

Η μετάβαση στην ενηλικίωση είναι ένα φαινόμενο που επηρεάζεται από τους κοινωνικούς και ιστορικούς παράγοντες κάθε περιόδου. Τα τελευταία χρόνια, οι νέοι άνθρωποι καλούνται να ενηλικιωθούν σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται από αυξανόμενη αβεβαιότητα. Το συμπόσιο αυτό περιλαμβάνει έρευνες που αφορούν κρίσεις με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι οι νέοι άνθρωποι στην Ελλάδα σήμερα. Συγκεκριμένα, η εργασία των Κολιούλη, Χατζηνικολάου, Δημητρίου και Χρυσοχόου εξετάζει το οικολογικό άγχος και τα οικολογικά συναισθήματα αναδυόμενων ενηλίκων και διερευνά σχέσεις τους με τη φιλοκοινωνικότητα και την ψυχική ανθετικότητα των νεαρών ατόμων. Η εργασία των Μπονώτη και Βλειώρα διερευνά τις σχεδιαστικές αναπαραστάσεις των φοιτητριών και των φοιτητών για τα Τέμπη, ένα μήνα μετά τη σύγκρουση δύο τρένων με 57 θύματα. Τέλος, η εργασία των Βλειώρα, Δερμιτζάκη, Σπύρου, Μαντέ, Robinson και Petrov μελετά τη συχνότητα εμφάνισης επεισοδίων αναπτυξιακών κρίσεων και τα γεγονότα και συναισθήματα που συνδέονται με τα επεισόδια αυτά.

Φιλοκοινωνική συμπεριφορά και οικολογικά συναισθήματα σε περιβαλλοντικές κρίσεις: διερεύνηση σε αναδυόμενους ενήλικες.

Φλώρα Κολιούλη[1]**, Κορνηλία Χατζηνικολάου**[1]**, Αναστασία Δημητρίου**[1] **& Ελισάβετ Χρυσοχόου**[2]
[1]*Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*
[2]*Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη*

Η παρούσα έρευνα στοχεύει στη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ φιλοκοινωνικών συμπεριφορών, οικολογικών συναισθημάτων και ψυχικής ανθεκτικότητας σε αναδυόμενους ενήλικες. Εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους οι αναδυόμενοι ενήλικες βιώνουν τις περιβαλλοντικές αλλαγές και με ποιους τρόπους τα συναισθήματά τους σχετικά με το περιβάλλον σχετίζονται με τη φιλοκοινωνικότητα και την ψυχική ανθεκτικότητα. Η μελέτη εφαρμόζει ποσοτική μεθοδολογία, χρησιμοποιώντας ψυχομετρικές κλίμακες για τη μέτρηση οικολογικών συναισθημάτων, φιλοκοινωνικών συμπεριφορών, συναισθημάτων αυτοσυνειδησίας, θυμικής και γνωστικής ενσυναίσθησης, συμπάθειας και ψυχικής ανθεκτικότητας. Η μελέτη στοχεύει στην αξιολόγηση των επιπέδων οικολογικού άγχους, στη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ φιλοκοινωνικότητας και οικολογικών συναισθημάτων, καθώς και στην εξέταση του ρόλου της ψυχικής ανθεκτικότητας στη διαμόρφωση σχετικών

τάσεων ή βιωμάτων. Παράλληλα, εξετάζεται η διαφοροποίηση των μετρήσεων ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων, καθώς και η ενδεχόμενη ρυθμιστική επιρροή του φύλου στις σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών.

Λέξεις-κλειδιά: *φιλοκοινωνικότητα, οικολογικά συναισθήματα, περιβαλλοντικές κρίσεις, αναδυόμενοι ενήλικες*

Σχεδιαστικές αναπαραστάσεις φοιτητριών και φοιτητών για το δυστύχημα των Τεμπών

Φωτεινή Μπονώτη[1] , Γιώργος Βλειώρας[2]
[1] Τμήμα Διαιτολογίας και Διατροφολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τρίκαλα
[2]Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

Η αναδυόμενη ενηλικίωση χαρακτηρίζεται συχνά από ένα αίσθημα αισιοδοξίας και από την αναζήτηση νέων εμπειριών. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, οι νέοι άνθρωποι αντιμετωπίζουν προκλήσεις που μπορεί να υπονομεύσουν αυτή την αισιοδοξία, καθώς θέτουν υπό αμφισβήτηση την ασφάλεια και τη σταθερότητα που ως τώρα θεωρούσαν δεδομένη. Μία τέτοια πρόκληση θεωρούμε ότι είναι και το δυστύχημα των Τεμπών, η σύγκρουση δύο τρένων με 57 θύματα, κυρίως φοιτήτριες και φοιτητές. Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει τις σχεδιαστικές αναπαραστάσεις των φοιτητριών και των φοιτητών για τα Τέμπη, ένα μήνα μετά το δυστύχημα. Ζητήσαμε από 66 φοιτήτριες και 4 φοιτητές, 18 ως 22 ετών (μέση ηλικία = 18,81 έτη), από τρία Τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, να ζωγραφίσουν τι τους έρχεται στο μυαλό όταν ακούν τη λέξη «Τέμπη» και, εφόσον το επιθυμούν, να προσθέσουν έναν τίτλο και κάποια σχόλια στο σχέδιό τους. Προσεγγίσαμε τα σχέδια υπό το πρίσμα της αναστοχαστικής θεματικής ανάλυσης. Η ανάλυση ανέδειξε πέντε θέματα: (1) Ρεαλιστικές αναπαραστάσεις του γεγονότος (π.χ. έκρηξη ή φωτιά), (2) Συναισθήματα και σκέψεις (π.χ. θλίψη ή οργή, «έτυχε να μην ήμουν»), (3) Το οριστικό του Θανάτου (π.χ. τα θύματα ή τα τελετουργικά του θανάτου), (4) Μεταφυσικές ανησυχίες (π.χ. οι ψυχές ή ο άλλος κόσμος), και (5) «Πάρε με όταν φτάσεις» (επικοινωνία ή προσπάθεια για επικοινωνία πριν και μετά τη σύγκρουση). Οι σχεδιαστικές αναπαραστάσεις των φοιτητριών και των φοιτητών αντανακλούν διάφορες πλευρές της εμπειρίας της δικής τους όσο και άλλων ατόμων, οι οποίες φαίνεται να διαμορφώνονται από τη δική τους θέση απέναντι στα πράγματα, από το πώς αναπαραστάθηκε το θέμα στα ΜΜΕ και από τους συνήθεις σχεδιαστικούς τρόπους απεικόνισης σχετικών θεμάτων. Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να αξιοποιηθούν στη συμβουλευτική για την υποστήριξη των φοιτητών και φοιτητριών στη διαχείριση παρόμοιων κρίσεων στο μέλλον.

Λέξεις κλειδιά: *σχεδιαστικές αναπαραστάσεις, αναδυόμενη ενηλικίωση, Τέμπη, αντιξοότητες*

Επεισόδια αναπτυξιακών κρίσεων στην πρώιμη ενήλικη ζωή: Μία μελέτη μικτών μεθόδων

Γιώργος Βλειώρας[1], Ειρήνη Δερμιτζάκη[2], Αναστασία Σπύρου [1], Εμμανουέλα Μαντέ [1] , Oliver Robinson[3] , Nikolay Petrov[4]

[1]*Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος*
[2] *Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος*
[3]*School of Human Sciences, University of Greenwich, UK*
[4]*Department of Psychology, University of Cambridge, UK*

Τα επεισόδια αναπτυξιακών κρίσεων στην πρώιμη ενήλικη ζωή αποτελούν συναισθηματικά ασταθείς περιόδους σημαντικών αλλαγών, που συνδέονται συχνά με αρνητικά συναισθήματα αλλά και με δυνατότητες αλλαγής και ανάπτυξης. Αν και έχουν διεξαχθεί σχετικές έρευνες σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, το φαινόμενο αυτό παραμένει ανεξερεύνητο στην Ελλάδα. Η παρούσα εργασία αποτελεί μέρος μίας διαπολιτισμικής έρευνας μικτών μεθόδων, η οποία εστιάζει στη συχνότητα εμφάνισης επεισοδίων αναπτυξιακής κρίσης και στα γεγονότα και συναισθήματα που συνδέονται με τα επεισόδια αυτά. Εδώ θα παρουσιάσουμε τα δεδομένα που αφορούν την Ελλάδα. Στην έρευνα πήραν μέρος 223 άτομα ηλικίας 18 ως 29 ετών (53,8% γυναίκες), τα οποία συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο, στο οποίο δήλωσαν αν βιώνουν μία αναπτυξιακή κρίση (το Crisis Definition and Question). Τα άτομα που δήλωσαν ότι βιώνουν μία τέτοια κρίση απάντησαν, στη συνέχεια, σε δύο ερωτήσεις, μία ως προς τις εξωτερικές συνθήκες και μία ως προς τα συναισθήματα και τις σκέψεις που συνδέονται με αυτή την κρίση. Το 40,4% των συμμετεχόντων ατόμων βίωναν μία αναπτυξιακή κρίση κατά τη συμμετοχή τους στην έρευνα. Τα κυρίαρχα θέματα των αναφερόμενων κρίσεων είναι το άγχος και οι δυσκολίες που σχετίζονται με τις σπουδές, οι οικονομικές δυσκολίες και οι αλλαγές και μεταβάσεις που σχετίζονται με την καριέρα των ατόμων. Επίσης, τα κυρίαρχα συναισθήματα ήταν η θλίψη, οι αρνητικές αυτοαξιολογήσεις και τα συναισθήματα σύγχυσης, αμφιβολίας και αβεβαιότητας. Τα ευρήματα αυτά αντανακλούν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα νέα ενήλικα άτομα στην Ελλάδα, προκλήσεις που ίσως εντείνονται από το τρέχον κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο. Τα αποτελέσματα της έρευνας υπογραμμίζουν την ανάγκη ανάπτυξης στοχευμένων παρεμβάσεων υποστήριξης που θα βοηθήσουν τους νέους ανθρώπους να διαχειριστούν τις προκλήσεις αυτές.

Λέξεις κλειδιά: *επεισόδια αναπτυξιακών κρίσεων, πρώιμη ενήλικη ζωή, συναισθήματα, μικτές μέθοδοι*

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΚΛΑΔΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ID: 00600 | Τίτλος: «Πόροι στην Εργασία: Διερευνώντας Διαφορετικούς Τύπους και Ψυχολογικούς Μηχανισμούς»

Οργανώτρια: **Δέσποινα Ξανθοπούλου**
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
Συζητήτρια: **Μαρία Βακόλα**
Τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Οι πόροι βοηθούν τα εργαζόμενα άτομα να διαχειριστούν αποτελεσματικά τις εργασιακές απαιτήσεις, αποτρέποντας τις αρνητικές τους συνέπειες για την εργασιακή ευημερία. Παράλληλα, συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων, ενισχύοντας τα κίνητρα στην εργασία. Αν και έχει αναγνωριστεί η σημασία των πόρων, οι περισσότερες θεωρίες και σχετικές έρευνες στο πεδίο της εργασιακής και οργανωσιακής ψυχολογίας εστιάζουν στους εργασιακούς και στους προσωπικούς πόρους. Στόχος αυτού του συμποσίου είναι να αναδείξει διαφορετικούς τύπους πόρων και διαφορετικούς μηχανισμούς μέσω των οποίων αυτοί καθορίζουν την εργασιακή ευημερία. Η έρευνα του Ζαμπετάκη εστιάζει σε έναν νέο μηχανισμό καθώς εξετάζει διαφορετικά προφίλ εργαζομένων ως προς τον τρόπο που αξιοποιούν τους διαθέσιμους εργασιακούς πόρους και μελετάει τη σχέση των διαφορετικών προφίλ με την εργασιακή δέσμευση. Η έρευνα της Σαμαρά αναδεικνύει το ρόλο της αισθητικής του χώρου εργασίας, δείχνοντας ότι λειτουργεί ως εργασιακός πόρος γιατί συνδέεται θετικά με την εργασιακή δέσμευση και την απόδοση πέρα και πάνω από την επίδραση εργασιακών πόρων όπως η αυτονομία. Η έρευνα του Τσούνη προβάλλει τη σημασία του κοινωνικού κεφαλαίου του χώρου εργασίας (ΚΚΧΕ) ως σημαντικού εργασιακού πόρου για τη διαδικασία διασύνδεσης εργασιακής και προσωπικής ζωής. Στην έρευνα εξετάζεται τόσο ο προστατευτικός ρόλος του ΚΚΧΕΔ σε συνθήκες υψηλών απαιτήσεων, όσο και ο παρακινητικός ρόλος των διαφορετικών πτυχών του. Οι τελευταίες δύο έρευνες εστιάζουν σε συνθήκες που λειτουργούν ως πόροι στην εργασία. Η διαχρονική έρευνα της Ξανθοπούλου δείχνει ότι η προϋπηρεσία είναι ένας πόρος που προστατεύει από τις δυσμενείς επιπτώσεις των εργασιακών απαιτήσεων στην εξάντληση, την απόδοση και την πρόθεση παραίτησης. Τέλος, στην έρευνα της Λαζανάκη, η ψυχολογική αποσύνδεση, ως δείκτης ανάκτησης της ενέργειας την προηγούμενη ημέρα μετά τη δουλειά, ρυθμίζει τη σχέση μεταξύ της διαπροσωπικής σύγκρουσης και της εξάντλησης την επόμενη ημέρα. Συνολικά, οι έρευνες αυτές επιβεβαιώνουν τη σημασία των διαφορετικών τύπων πόρων για τη διατήρηση της ενέργειας και την ενίσχυση των κινήτρων στην εργασία.

Λέξεις-Κλειδιά: *πόροι στην εργασία, παρακινητικός ρόλος, προστατευτικός ρόλος, εργασιακή ευημερία, εργασιακή απόδοση*

1η Εργασία
Πώς οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν τους εργασιακούς πόρους για να επιτύχουν εργασιακή δέσμευση; Μια πειραματική διερεύνηση με τη βοήθεια μοντέλων λανθανουσών κατηγοριών

Λεωνίδας Α. Ζαμπετάκης
Πανεπιστήμιο Κρήτης
Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας
Μονάδα Ψυχολογίας Προσωπικού & Οργανισμών

Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε μία παραλλαγή της μεθόδου της βινιέτας προκειμένου να διερευνηθεί η υπόθεση ότι οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν με διαφορετικούς τρόπους τους διαθέσιμους εργασιακούς πόρους για να επιτύχουν εργασιακή δέσμευση. Συγκεκριμένα εξετάστηκε η αντιλαμβανόμενη επίδραση στην εργασιακή δέσμευση τριών εργασιακών πόρων: α. εργασιακή αυτονομία, β. υποστήριξη από τους συναδέλφους, γ. υποστήριξη από τον προϊστάμενο. Στην έρευνα συμμετείχαν 273 εργαζόμενοι του ελληνικού δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (μέση ηλικία 41,15 έτη; 57,14% οι γυναίκες συμμετέχουσες). Για την ανάλυση των δεδομένων, χρησιμοποιήθηκαν πολυεπίπεδα μοντέλα παλινδρόμησης λανθανουσών ομάδων (multilevel mixture regression analysis). Τα αποτελέσματα των αναλύσεων έδειξαν την ύπαρξη τριών διαφορετικών προφίλ εργαζομένων: α. Εργαζόμενοι με προσανατολισμό στην αυτονομία, β. εργαζόμενοι με προσανατολισμό στην υποστήριξη συναδέλφων και γ. εργαζόμενοι με ισορροπημένη χρήση εργασιακών πόρων. Τα προφίλ αυτά αντιπροσωπεύουν περιοχές κατά μήκος ενός συνεχούς φάσματος χρήσης/αξιοποίησης εργασιακών πόρων και όχι διακριτές κατηγορίες εργαζομένων. Τα ευρήματα αποκαλύπτουν ότι ενώ το 77,6% των εργαζομένων παρουσιάζει ισορροπημένη χρήση, επωφελούμενοι εξίσου από τους πόρους και τις αλληλεπιδράσεις τους, μικρότερα ποσοστά εργαζομένων παρουσιάζουν αυξημένη ευαισθησία σε συγκεκριμένους εργασιακούς πόρους. Επιπλέον βρέθηκε ότι τα βασικά χαρακτηριστικά της εργασίας, όπως η ανατροφοδότηση από την εργασία, παίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση αυτών των προφίλ, υποστηρίζοντας την ιδέα ότι το ευρύτερο πλαίσιο της εργασίας επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν και ωφελούνται από τους πόρους. Η μελέτη προσφέρει επίσης εμπειρική υποστήριξη στην αρχή της ισοδυναμίας στην εργασιακή δέσμευση, αποδεικνύοντας ότι διαφορετικές διαμορφώσεις πόρων μπορούν να οδηγήσουν σε συγκρίσιμα επίπεδα δέσμευσης. Η έρευνα αναδεικνύει την ετερογένεια στη χρήση των εργασιακών πόρων και τη σημασία του σχεδιασμού της εργασίας. Τα ευρήματα συζητούνται υπό το πρίσμα της θεωρίας εργασιακών απαιτήσεων-πόρων.

Λέξεις-Κλειδιά: *εργασιακή δέσμευση, μοντέλα λανθανουσών ομάδων, εργασιακοί πόροι, αρχή της ισοδυναμίας*

2η Εργασία
Αισθητική εργασιακού χώρου: Είναι ένας σημαντικός εργασιακός πόρος;

Ηλέκτρα Σαμαρά[1], Δέσποινα Ξανθοπούλου[1], Ιωάννης Τσαούσης[2] , Κατερίνα Γεωργαντά[3]
[1]Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[3] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Η αισθητική του εργασιακού χώρου (ΑτΕΧ) αναφέρεται στην αισθητική εμπειρία των εργαζόμενων ατόμων στο φυσικό περιβάλλον της εργασίας τους. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία της αισθητικής του φυσικού περιβάλλοντος, η ΑτΕΧ ορίζεται με βάση έξι αισθητικές ποιότητες: την πολυαισθητηριακή ομορφιά, την ποικιλομορφία, τη συνοχή, το μέγεθος του χώρου, τη μεγαλοπρέπεια και το μυστήριο. Αν και η υπάρχουσα, περιορισμένη βιβλιογραφία υπογραμμίζει τη σημασία της ΑτΕΧ για την εργασιακή ευημερία, δεν υπάρχει μία συστηματική προσέγγιση του φαινομένου αυτού. Σε μία προσπάθεια να

κατανοήσουμε σε βάθος το ρόλο της ΑτΕΧ, στην παρούσα έρευνα βασιζόμαστε στη θεωρία εργασιακών απαιτήσεων-πόρων (ΕΑ-Π) και προτείνουμε ότι η ΑτΕΧ αποτελεί έναν πόρο του φυσικού εργασιακού περιβάλλοντος που συνδέεται θετικά με τα κίνητρα στην εργασία. Για την εξέταση αυτής της πρότασης, αρχικά, αναπτύξαμε μία κλίμακα μέτρησης της ΑτΕΧ και αξιολογήσαμε τις ψυχομετρικές της ιδιότητες. Στη συνέχεια, στη βάση της θεωρίας ΕΑ-Π, διατυπώσαμε την υπόθεση ότι η αισθητική του εργασιακού χώρου, ως πόρος, θα σχετίζεται θετικά με την εργασιακή δέσμευση και εν συνεχεία με την εργασιακή απόδοση πέρα και πάνω από την επίδραση άλλων τυπικών εργασιακών πόρων. Στην έρευνα συμμετείχαν 662 εργαζόμενα άτομα από ποικίλα εργασιακά περιβάλλοντα. Τα αποτελέσματα επιβεβαίωσαν την αξιοπιστία και την προτεινόμενη παραγοντική δομή της κλίμακας μέτρησης της ΑτΕΧ. Επιπρόσθετα, επιβεβαιώθηκε η διακριτική εγκυρότητα της έννοιας σε σχέση με την ικανοποίηση με το φυσικό περιβάλλον της εργασίας. Τέλος, τα αποτελέσματα υποστήριξαν την εγκυρότητα κριτηρίου και την αυξάνουσα εγκυρότητα, καθώς βρέθηκε ότι η ΑτΕΧ συνδέεται έμμεσα και θετικά με την εργασιακή απόδοση δια μέσου της θετικής της σχέσης με την εργασιακή δέσμευση πέρα και πάνω από την επίδραση της αυτονομίας. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν τον ρόλο της αισθητικής ως σημαντικού πόρου του εργασιακού περιβάλλοντος και προσφέρουν ένα νέο εργαλείο για την έγκυρη και αξιόπιστη μέτρηση της.

Λέξεις-Κλειδιά: αισθητική εργασιακού χώρου, εργασιακοί πόροι, εργασιακή δέσμευση, κλίμακα μέτρησης, ψυχομετρικά χαρακτηριστικά

3η Εργασία
Ο ρόλος των διαφορετικών πτυχών του κοινωνικού κεφαλαίου του χώρου εργασίας στη διασύνδεση εργασιακής-προσωπικής ζωής: Μια έρευνα ημερολογίου

Ανδρέας Τσούνης [1], Δέσποινα Ξανθοπούλου [1], Ευαγγελία Δεμερούτη [2] ,Κωνσταντίνος Καφέτσιος [1]
[1] Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,
[2] Department of Industrial Engineering & Innovation, Eindhoven University of Technology

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση του ρόλου διαφορετικών πτυχών του κοινωνικού κεφαλαίου του χώρου εργασίας (ΚΚΧΕ) στη διαδικασία διασύνδεσης εργασιακής-προσωπικής ζωής. Το ΚΚΧΕ προσεγγίστηκε ως εργασιακός πόρος στο οργανωσιακό (δηλ., ο βαθμός στο οποίο το ΚΚΧΕ είναι διαθέσιμο στον οργανισμό) και στο ατομικό (δηλ., βαθμός στον οποίο κάθε άτομο έχει πρόσβαση στο διαθέσιμο ΚΚΧΕ του οργανισμού) επίπεδο ανάλυσης. Επιπλέον, το ατομικό ΚΚΧΕ προσεγγίστηκε ως σχετικά σταθερός, αλλά και ως δυναμικός πόρος που μπορεί να μεταβάλλεται καθημερινά (ημερήσιο ατομικό ΚΚΧΕ). Στη βάση του μοντέλου πόρων εργασίας-σπιτιού, υποθέσαμε ότι το ΚΚΧΕ, το ατομικό ΚΚΧΕ και το ημερήσιο ατομικό ΚΚΧΕ θα μετριάσουν την αρνητική σχέση μεταξύ των ημερήσιων εργασιακών απαιτήσεων και της ενέργειας στο τέλος της εργασιακής ημέρας, οδηγώντας σε χαμηλότερα επίπεδα σύγκρουσης εργασιακής-προσωπικής ζωής. Επιπλέον, υποθέσαμε ότι το ΚΚΧΕ και το ατομικό ΚΚΧΕ θα ενισχύσουν τη θετική σχέση μεταξύ ημερήσιου ατομικού ΚΚΧΕ και ενέργειας στο τέλος της εργασιακής ημέρας, οδηγώντας σε υψηλότερα επίπεδα διευκόλυνσης εργασιακής-προσωπικής ζωής. Ογδόντα πέντε εργαζόμενοι συμπλήρωσαν ένα γενικό ερωτηματολόγιο και ημερήσια ερωτηματολόγια για πέντε διαδοχικές ημέρες δύο φορές την ημέρα (στο

τέλος της εργασίας και πριν τον ύπνο). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η σχέση μεταξύ ημερήσιων εργασιακών απαιτήσεων και ενέργειας ήταν αρνητική σε συνθήκες χαμηλότερου ημερήσιου ατομικού ΚΚΧΕ, αλλά θετική σε συνθήκες υψηλότερου ημερήσιου ατομικού ΚΚΧΕ. Επιπλέον, η σχέση ημερήσιου ατομικού ΚΚΧΕ και ενέργειας ήταν θετική για τους εργαζόμενους με υψηλότερο ατομικό ΚΚΧΕ και αρνητική για εκείνους με χαμηλότερο. Πρόσθετες αναλύσεις έδειξαν ότι το ΚΚΧΕ και το ατομικό ΚΚΧΕ σχετίζονταν θετικά και έμμεσα με τη διευκόλυνση εργασιακής-προσωπικής ζωής μέσω της θετικής τους σχέσης με την ενέργεια στο τέλος της εργασίας. Τα συγκεκριμένα ευρήματα καταδεικνύουν τη σημασία της αναγνώρισης διαφορετικών πτυχών του ΚΚΧΕ για την απόκτηση μιας πιο ολοκληρωμένης κατανόησης των λειτουργιών του ως εργασιακού πόρου σε σχέση με την επαγγελματική και την προσωπική ζωή των εργαζομένων.

Λέξεις-Κλειδιά: *κοινωνικό κεφάλαιο χώρου εργασίας, σύνδεση εργασιακής-προσωπικής ζωής, εργασιακές απαιτήσεις*

4η Εργασία
Η προϋπηρεσία ως πόρος στη διαδικασία επιδείνωσης της εργασιακής υγείας: Δεδομένα από μία διαχρονική έρευνα με εργαζόμενα άτομα στην Ελλάδα

Δέσποινα Ξανθοπούλου[1], Ευαγγελία Δεμερούτη[2], Μαρία Βακόλα[3], και Ιωάννης Νικολάου[4]
[1]Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[2] Department of Industrial Engineering and Innovation Sciences, Eindhoven University of Technology
[3] Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
[4] Τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σύμφωνα με τη διαδικασία επιδείνωσης της εργασιακής υγείας της θεωρίας εργασιακών απαιτήσεων-πόρων (ΕΑ-Π), οι εργασιακές απαιτήσεις εξαντλούν την ενέργεια των εργαζόμενων ατόμων με αποτέλεσμα να εξασθενεί η υγεία τους και να εμφανίζουν μειωμένη εργασιακή απόδοση και αρνητικές εργασιακές στάσεις (π.χ., πρόθεση παραίτησης). Σύμφωνα με την υπόθεση μετρίασης της θεωρίας ΕΑ-Π, οι εργασιακοί και οι προσωπικοί πόροι βοηθούν τα άτομα να διαχειριστούν αποτελεσματικά τις εργασιακές απαιτήσεις μετριάζοντας τις αρνητικές τους συνέπειες. Προηγούμενες έρευνες έχουν επιβεβαιώσει την προστατευτική λειτουργία τόσο των εργασιακών όσο και των προσωπικών πόρων. Παρόλα αυτά, ο προστατευτικός ρόλος άλλων τύπων πόρων δεν έχει μελετηθεί εκτενώς. Στην παρούσα έρευνα, προτείνουμε ότι η προϋπηρεσία στην ίδια εργασιακή θέση είναι ένας σημαντικός πόρος. Τα εργαζόμενα άτομα με μεγαλύτερη προϋπηρεσία αποκτούν γνώσεις, δεξιότητες και αυτονομία, που τους επιτρέπουν να διαχειριστούν πιο αποτελεσματικά τις εργασιακές απαιτήσεις σε σχέση με τα άτομα με μικρότερη προϋπηρεσία. Σε αυτή τη βάση, διατυπώσαμε την υπόθεση ότι οι δυσμενείς επιπτώσεις των εργασιακών απαιτήσεων (φόρτου εργασίας, σύγκρουσης εργασιακής-προσωπικής ζωής, ποσοτικής και ποιοτικής εργασιακής ανασφάλειας) στην απόδοση και την πρόθεση παραίτησης δια μέσου της αύξησης της εξάντλησης θα ισχύουν μόνο για τα εργαζόμενα άτομα με μικρότερη προϋπηρεσία. Πραγματοποιήθηκε διαχρονική έρευνα με δύο μετρήσεις σε διάστημα ενός έτους. Στην έρευνα συμμετείχαν 195 άτομα που εργάζονται στην Ελλάδα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αύξηση των απαιτήσεων (φόρτου, ποιοτικής εργασιακής ανασφάλειας και σύγκρουσης εργασιακής προσωπικής-

ζωής) συνδέεται αρνητικά με την απόδοση και θετικά με την πρόθεση παραίτησης ένα χρόνο μετά δια μέσου της αύξησης της εξάντλησης, αλλά μόνο για τα άτομα με μικρότερη προϋπηρεσία. Τα αποτελέσματα ενισχύουν τη θεωρία ΕΑ-Π αναδεικνύοντας το ρόλο της προϋπηρεσίας ως πόρο που βοηθά τα εργαζόμενα άτομα να διαχειριστούν αποτελεσματικά τις εργασιακές απαιτήσεις. Επίσης, τα αποτελέσματα δηλώνουν ότι οι οργανωσιακές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των εργασιακών απαιτήσεων είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τα άτομα μικρότερη προϋπηρεσία στη θέση εργασίας τους.

Λέξεις-Κλειδιά: *προϋπηρεσία, θεωρία εργασιακών-απαιτήσεων πόρων, εξάντληση, εργασιακή απόδοση, πρόθεση παραίτησης*

5η Εργασία
Διαπροσωπική σύγκρουση, συναισθηματική εξάντληση και εργασιακή απόδοση: Μια έρευνα ημερολογίου σχετικά με τον ρυθμιστικό ρόλο της ψυχολογικής αποσύνδεσης

Βέρα Λαζανάκη[1], Μαρία Βακόλα[1] και Δέσποινα Ξανθοπούλου[2]
[1]Τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Σκοπός της παρούσας μελέτης ημερολογίων ήταν να διερευνηθεί το κατά πόσο η ψυχολογική αποσύνδεση από την εργασία, ως δείκτης αναπλήρωσης ενέργειας, δύναται να μετριάσει τις δυσμενείς συνέπειες της καθημερινής διαπροσωπικής σύγκρουσης στην εργασία στην καθημερινή συναισθηματική εξάντληση και, κατά συνέπεια, στην εργασιακή απόδοση. Σύμφωνα με το μοντέλο στρεσογόνου παράγοντα–αποσύνδεσης, εξετάστηκε αν η ψυχολογική αποσύνδεση της προηγούμενης ημέρας μετριάζει τη θετική σχέση μεταξύ διαπροσωπικής σύγκρουσης και συναισθηματικής εξάντλησης, κατά τέτοιο τρόπο ώστε η σχέση αυτή να είναι ασθενέστερη τις ημέρες που οι εργαζόμενοι βιώνουν υψηλότερα επίπεδα αποσύνδεσης και ισχυρότερη τις ημέρες που οι εργαζόμενοι βιώνουν χαμηλότερα επίπεδα αποσύνδεσης. Επιπλέον, διερευνήθηκε αν η συναισθηματική εξάντληση σχετίζεται αρνητικά με την απόδοση εντός- και εκτός-ρόλου. Οι εργαζόμενοι (N = 67) συμπλήρωσαν ένα ημερολόγιο για πέντε διαδοχικές εργάσιμες ημέρες, δύο φορές την ημέρα: το πρωί πριν από την έναρξη της εργασίας τους και στο τέλος της εργάσιμης ημέρας. Σε αντίθεση με τις υποθέσεις, η ημερήσια διαπροσωπική σύγκρουση δεν βρέθηκε να σχετίζεται με την συναισθηματική εξάντληση και η συναισθηματική εξάντληση δεν βρέθηκε να σχετίζεται με την απόδοση εντός ή εκτός ρόλου. Ωστόσο, διαπιστώθηκε ότι η ψυχολογική αποσύνδεση ρυθμίζει τη σχέση μεταξύ της διαπροσωπικής σύγκρουσης και της συναισθηματικής εξάντλησης, κατά τέτοιο τρόπο που η σχέση ήταν θετική μόνο τις ημέρες που οι εργαζόμενοι ανέφεραν χαμηλότερα επίπεδα αποσύνδεσης από ό,τι συνήθως, και μηδενική τις ημέρες που οι εργαζόμενοι ανέφεραν υψηλότερα επίπεδα αποσύνδεσης από ό,τι συνήθως. Η παρούσα μελέτη συμβάλλει στην έρευνα αναδεικνύοντας τη σημασία της καθημερινής ψυχολογικής αποσύνδεσης ως ρυθμιστικού παράγοντα έναντι των επιζήμιων επιπτώσεων της διαπροσωπικής σύγκρουσης στη συναισθηματική εξάντληση. Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης υποδεικνύουν ότι οι οργανισμοί θα πρέπει να προωθήσουν την αξία της αποσύνδεσης από την εργασία κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου ως έναν τρόπο περιορισμού των δυσμενών συνεπειών των στρεσογόνων εργασιακών παραγόντων, όπως οι διαπροσωπικές συγκρούσεις.

Λέξεις-Κλειδιά: *ψυχολογική αποσύνδεση, διαπροσωπική σύγκρουση, μοντέλο στρεσογόνου παράγοντα-αποσύνδεσης, έρευνα ημερολογίου*

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΚΛΑΔΟΥ ΘΕΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Σύγχρονα θέματα Θετικής Ψυχολογίας

Οργανωτής: **Αγάθη Λακιώτη**
Ελληνικό Ινστιτούτο Θεραπείας Εστιασμένης στο Συναίσθημα
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Συζητητής: **Χρήστος Πεζηρκιανίδης**
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Περίληψη συμποσίου

Το συμπόσιο «Σύγχρονα θέματα Θετικής Ψυχολογίας» εξερευνά ποικίλες πτυχές της θετικής ψυχολογίας και τη σημασία της στη βελτίωση της ανθρώπινης ευημερίας σε διάφορα πλαίσια. Η πρώτη παρουσίαση εξετάζει την αλληλεπίδραση μεταξύ παρουσίας και αναζήτησης νοήματος στη ζωή καθώς και τη σύνδεσή τους με τη βίωση θετικών συναισθημάτων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Τα ευρήματα δείχνουν ότι η παρουσία νοήματος συσχετίζεται θετικά με την αναζήτησή του και ότι και οι δύο αυτές πτυχές σχετίζονται θετικά με τη βίωση θετικών συναισθημάτων. Τα αποτελέσματα παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τον σχεδιασμό κατάλληλων ψυχολογικών παρεμβάσεων που θα στοχεύουν στην ενδυνάμωση των ατόμων σε περιόδους κρίσης. Η δεύτερη παρουσίαση εστιάζει στην ακαδημαϊκή δέσμευση και την αίσθηση του ανήκειν στους φοιτητές, αναδεικνύοντας τον ρόλο τους στην υποκειμενική ευτυχία και την ψυχική ανθεκτικότητα. Η έρευνα υπογραμμίζει τη σημασία ενός ακαδημαϊκού περιβάλλοντος που προσφέρει στήριξη και ενθαρρύνει τη συμμετοχή και αναδεικνύουν τη σημασία της υλοποίησης παρεμβάσεων για την προαγωγή της ψυχικής ανθεκτικότητας και της ευημερίας των φοιτητών. Η τρίτη παρουσίαση εξετάζει την αποτελεσματικότητα μιας Θετικής Ψυχολογικής Παρέμβασης σε παιδιά και εφήβους με νεοπλασματικές παθήσεις. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν τη θετική επίδραση της παρέμβασης στην ενίσχυση των θετικών συναισθημάτων, της ελπιδοφόρας σκέψης και της ψυχικής ανθεκτικότητας, υποστηρίζοντας τη χρησιμότητα τέτοιων προσεγγίσεων σε νεαρά άτομα με νεοπλασματικές και άλλες παθήσεις. Τέλος, η τέταρτη παρουσίαση επικεντρώνεται στις πρακτικές θετικής εκπαίδευσης που εφαρμόζονται από τους εκπαιδευτικούς. Αναδεικνύεται η σημασία της ενσωμάτωσης αυτών των πρακτικών για την ενίσχυση της ευημερίας και της επαγγελματικής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση μιας σχολικής κουλτούρας ευημερίας. Συνολικά, το συμπόσιο συμβάλλει σημαντικά στην κατανόηση και εφαρμογή της θετικής ψυχολογίας σε διαφορετικά πεδία, αναδεικνύοντας τη σημασία της στη βελτίωση της ευημερίας και της ψυχικής ανθεκτικότητας διαφορετικών πληθυσμιακών ομάδων.

Έχω, αναζητώ νόημα στη ζωή μου ή και τα δύο; Διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της παρουσίας και της αναζήτησης νοήματος στη ζωή κατά τη διάρκεια της πανδημίας

Χρήστος Πεζηρκιανίδης[1], Antonella Delle Fave[2], & Χριστίνα Παρπούλα[1]
[1]Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
[2]Τμήμα Παθοφυσιολογίας και Μεταμοσχεύσεων, Πανεπιστήμιο του Μιλάνο

Η αίσθηση ότι το άτομο έχει νόημα στη ζωή του αποτελεί έναν από τους βασικούς προστατευτικούς παράγοντες για την ψυχική του υγεία, όταν έρχεται αντιμέτωπο με αντιξοότητες, όπως η καραντίνα κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19. Παρόλα αυτά, η διαδικασία αναζήτησης ενός νοήματος στη ζωή έχει βρεθεί ότι σχετίζεται σε διαφορετικές καταστάσεις ζωής, άλλοτε με υψηλότερα κι άλλοτε με χαμηλότερα επίπεδα παρουσίας νοήματος στη ζωή και δείκτες ευζωίας, όπως η βίωση θετικών συναισθημάτων. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των επιπέδων αναζήτησης και παρουσίας νοήματος στη ζωή των ατόμων κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Επιμέρους στόχος της μελέτης αποτελεί η διερεύνηση της σχέσης του νοήματος στη ζωή με τη βίωση θετικών συναισθημάτων σε κατάσταση καραντίνας. Στην παρούσα μελέτη συμμετείχαν 16.772 ενήλικες Έλληνες, οι οποίοι βρίσκονταν σε καραντίνα λόγω της πανδημίας του COVID-19 και κλήθηκαν να συμπληρώσουν μια συστοιχία κλιμάκων μέτρησης της βίωσης θετικών και αρνητικών συναισθημάτων (modified Differential Emotions Scale) και του νοήματος στη ζωή (Meaning in Life Questionnaire). Τα ευρήματα της μελέτης έδειξαν ότι τα επίπεδα παρουσίας νοήματος στη ζωή συσχετίζονται θετικά με την αναζήτηση νοήματος ζωής και ότι η σχέση αυτή ρυθμίζεται από την ηλικία και το φύλο των ατόμων. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι η σχέση αυτή είναι πιο ισχυρή στους άντρες και τα άτομα που βρίσκονται στην αναδυόμενη ενηλικίωση ή στην τρίτη ηλικία. Επιπλέον, βρέθηκε ότι, παρότι η παρουσία και η αναζήτηση νοήματος στη ζωή συσχετίζονται θετικά με τη βίωση θετικών συναισθημάτων, η παρουσία νοήματος συσχετίζεται αρνητικά ενώ η αναζήτηση νοήματος ζωής συσχετίζεται θετικά με τη βίωση αρνητικών συναισθημάτων. Η χαρτογράφηση της σχέσης μεταξύ νοήματος ζωής και συναισθημάτων παρέχει σημαντικές πληροφορίες για την αποδελτίωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ παρουσίας και αναζήτησης νοήματος στη ζωή σε διαφορετικές ηλικιακές φάσεις και παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για τον σχεδιασμό κατάλληλων ψυχολογικών παρεμβάσεων που θα στοχεύουν στην ενδυνάμωση των ατόμων σε περιόδους κρίσης.

Λέξεις-κλειδιά: *νόημα ζωής, παρουσία νοήματος στη ζωή, αναζήτηση νοήματος ζωής, θετικά συναισθήματα, πανδημία*

Αίσθηση του Ανήκειν και Ακαδημαϊκή Δέσμευση: Ο ρόλος τους στην Ευτυχία και την Ψυχική Ανθεκτικότητα των Φοιτητών

Αθηνά Δανιηλίδου[1], Κατερίνα Νεραντζάκη[2], Γεωργία Σταυροπούλου[2]
[1] Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
[2] Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Παρουσίαση: **Κατερίνα Νεραντζάκη**

Τα υψηλά επίπεδα ακαδημαϊκής δέσμευσης και η ισχυρή αίσθηση του ανήκειν μεταξύ των φοιτητών αποτελούν κρίσιμους παράγοντες που επηρεάζουν σημαντικά την ευημερία τους. Η παρούσα μελέτη είχε ως στόχο να αξιολογήσει την επίδραση αυτών των παραγόντων στην υποκειμενική ευτυχία και την ψυχική ανθεκτικότητα των φοιτητών πανεπιστημίου. Στην έρευνα συμμετείχαν 250 φοιτητές, οι οποίοι συμπλήρωσαν εργαλεία αυτοαναφοράς που αξιολογούσαν την υποκειμενική ευτυχία, την ψυχική ανθεκτικότητα, την αίσθηση του ανήκειν και την ακαδημαϊκή δέσμευση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι φοιτητές με ισχυρότερη αίσθηση του ανήκειν και υψηλότερη ακαδημαϊκή δέσμευση επέδειξαν σημαντικά υψηλότερα επίπεδα υποκειμενικής ευτυχίας και ψυχικής ανθεκτικότητας από εκείνους με χαμηλότερα επίπεδα αυτών των χαρακτηριστικών. Επιπλέον, δύο υποκλίμακες του ανήκειν, η ταύτιση με το πανεπιστήμιο και η κοινωνική ταύτιση και αποδοχή, αναδείχθηκαν ως σημαντικοί παράγοντες πρόβλεψης της υποκειμενικής ευτυχίας. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι όλες οι υποκλίμακες του ανήκειν προέβλεπαν θετικά την ψυχική ανθεκτικότητα, ενώ η υποκλίμακα του σθένους και της απορρόφησης της ακαδημαϊκής δέσμευσης επηρέαζε αρνητικά την ψυχική ανθεκτικότητα. Τέλος, το μοντέλο που δημιουργήθηκε για να εξηγήσει τις σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών έδειξε ότι η υποκλίμακα της κοινωνικής ταύτισης και αποδοχής είχε στατιστικά σημαντική θετική επίδραση στην υποκειμενική ευτυχία και την ψυχική ανθεκτικότητα, η υποκλίμακα του πολιτιστικού κεφαλαίου προέβλεπε θετικά την ψυχική ανθεκτικότητα και η υποκλίμακα του σθένους και της απορρόφησης προέβλεπε θετικά την υποκειμενική ευτυχία και αρνητικά την ψυχική ανθεκτικότητα. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τη σημασία ενός ακαδημαϊκού περιβάλλοντος που προσφέρει στήριξη και ενθαρρύνει τη συμμετοχή και αναδεικνύουν τη σημασία της υλοποίησης παρεμβάσεων για την προαγωγή της ψυχικής ανθεκτικότητας και της ευημερίας των φοιτητών.

Λέξεις-κλειδιά: *Αίσθηση του ανήκειν, ακαδημαϊκή δέσμευση, υποκειμενική ευτυχία, φοιτητές, ψυχική ανθεκτικότητα*

Μια Θετική Ψυχολογική Παρέμβαση για την ενίσχυση θετικών χαρακτηριστικών παιδιών και εφήβων με νεοπλασματικές παθήσεις

Σόφη Λεοντοπούλου[1], Σπυριδούλα Σολδάτου[2]
[1]Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
[2]Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η παρούσα μελέτη είχε σκοπό να διερευνήσει την αποτελεσματικότητα μιας Θετικής Ψυχολογικής Παρέμβασης σε παιδιά και εφήβους με νεοπλασματικές παθήσεις.
Εστιάστηκε στην ενίσχυση των θετικών συναισθημάτων, της ελπιδοφόρας σκέψης και της ψυχικής ανθεκτικότητας, μέσω της αναγνώρισης και ανάπτυξης θετικών
χαρακτηριστικών 25 αγοριών (N = 13) και κοριτσιών (N = 12) ηλικίας 10 έως 15 ετών. Το δείγμα αποτελούνταν από άτομα που ακολουθούσαν θεραπευτική αγωγή σε Ογκολογικές Μονάδες Παίδων στην Αθήνα και φιλοξενούνταν στον ξενώνα «Φλόγα». Η παρέμβαση περιλάμβανε δύο ομάδες, μία ομάδα παρέμβασης και μία ομάδα ελέγχου και πραγματοποιήθηκε σε τρεις συναντήσεις, σε απόσταση τουλάχιστον μίας εβδομάδας μεταξύ τους και για τις δύο ομάδες. Οι συμμετέχοντες/ουσες συμπλήρωσαν μια συστοιχία ερωτηματολογίων πριν την παρέμβαση, αμέσως μετά την ολοκλήρωση και των τριών συναντήσεων, όπως και έναν μήνα μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης.

Εκτός από κοινωνικο-δημογραφικές ερωτήσεις, το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε ευρέως χρησιμοποιούμενες κλίμακες για καθεμία από τις μεταβλητές, καθώς και ειδικά σχεδιασμένες ερωτήσεις για την αξιολόγηση της παρέμβασης. Η Θετική Ψυχολογική Παρέμβαση αποδείχτηκε αποτελεσματική, αυξάνοντας τα θετικά συναισθήματα, την ελπιδοφόρα σκέψη και την ψυχική ανθεκτικότητα της ομάδας παρέμβασης σε σχέση με την ομάδα ελέγχου. Τα αποτελέσματα διατηρήθηκαν και κατά τον επανέλεγχο. Η ομάδα παρέμβασης, σε αντίθεση με την ομάδα ελέγχου, αξιολόγησε την παρέμβαση θετικά, θεωρώντας ότι επέδρασε ευεργετικά και ενίσχυσε όλες τις εξεταζόμενες μεταβλητές. Τα αποτελέσματα συζητούνται ως προς την σημασία τους για τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή στοχευμένων ψυχοεκπαιδευτικών παρεμβάσεων για νεαρά άτομα με νεοπλασματικές και άλλες παθήσεις.

Εφαρμογή Θετικής Εκπαίδευσης στη Σχολική Κοινότητα: Εξετάζοντας τις Πρακτικές και την Ευημερία των Εκπαιδευτικών

Καρακασίδου Ειρήνη[1], Ραυτοπούλου Γεωργία[1], Τριανταφύλλου Λήδα[1], Τουλουπής Αθανάσιος[2]
[1]Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Παν/μιο Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών
[2]Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Παν/μιο Αιγαίου

Η θετική εκπαίδευση έχει αναγνωριστεί ως καινοτόμος προσέγγιση για τη βελτίωση της ευημερίας τόσο των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών. Στοχεύει ακόμα στη συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών και στην ενίσχυση της επαγγελματικής ικανοποίησης των δασκάλων. Η παρούσα έρευνα εξετάζει τις πρακτικές θετικής εκπαίδευσης που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί, καθώς και τους παράγοντες που επηρεάζουν τις στάσεις τους απέναντι σε αυτές. Επιδιώκει να αναδείξει τη σχέση μεταξύ της εφαρμογής αυτών των πρακτικών και της επαγγελματικής ικανοποίησης, καθώς και της ευημερίας των εκπαιδευτικών. Το δείγμα περιλαμβάνει 200 εκπαιδευτικούς από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι οποίοι συμπλήρωσαν μία σειρά από ψυχομετρικά εργαλεία, όπως το Positive Education Practices Scale (PEPS), το PERMA Profiler, το Satisfaction with Life Scale (SWLS), το Teachers' Sense of Efficacy Scale (TSES) και το Job Satisfaction Scale (JSS). Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, με διασφάλιση ανωνυμίας και εμπιστευτικότητας. Η μεθοδολογία της έρευνας είναι ποσοτική και περιλαμβάνει αναλύσεις συσχετίσεων και πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για την εκτίμηση των σχέσεων μεταξύ των πρακτικών θετικής εκπαίδευσης και της ευημερίας, επαγγελματικής ικανοποίησης και αυτο-αποτελεσματικότητας. Τα αποτελέσματα της μελέτης ανέδειξαν ότι οι θετικές εκπαιδευτικές πρακτικές έχουν ισχυρή θετική συσχέτιση με την επαγγελματική ικανοποίηση των δασκάλων, την αίσθηση αυτο-αποτελεσματικότητας και τη συνολική ευημερία τους. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή αυτών των πρακτικών φάνηκε να ενισχύει σημαντικά τα επίπεδα ευημερίας και επαγγελματικής ικανοποίησης. Τα παραπάνω αναμένεται να προσφέρουν χρήσιμα δεδομένα για τον σχεδιασμό επιμορφωτικών προγραμμάτων και στρατηγικών ένταξης της θετικής εκπαίδευσης στο σχολικό περιβάλλον. Η έρευνα φιλοδοξεί να συμβάλει στη συστηματική υιοθέτηση της θετικής εκπαίδευσης, ενισχύοντας τη σχολική κουλτούρα ευημερίας.

Λέξεις Κλειδιά: *Θετική Εκπαίδευση, Ευημερία, Επαγγελματική Ικανοποίηση, Πρακτικές Θετικής Εκπαίδευσης, Σχολική Κουλτούρα, Εκπαιδευτικά Προγράμματα Επιμόρφωσης*

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ & ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΨΕ

Τίτλος Συμποσίου: Κλινική ψυχολογική διάγνωση και παρέμβαση στην κοινότητα και σε άτομα με αυξημένες ψυχολογικές ανάγκες και διαταραχές

Οργανωτές: **Β. Γιωτσίδη & Η. Ε. Κουρκούτας**
Συζητητής: **Ε. Γεωργάκα**

Εισηγήσεις
Τίτλος: **Η ψυχική υγεία των ΛΟΑΤΚΙ+ προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα: Ο διαμεσολαβητικός ρόλος της βίας και των διακρίσεων**

Εισηγητές: **Ανδρέας Ασλάνης, Αντώνης Πούλιος, Βασίλης Παυλόπουλος, Άννα Αποστολίδου, Νίκος Βέγκος, Γιάννης Μποζιάρης, Κωνσταντίνα Παπαστεφανάκη, Moran Perez, Σταυρούλα Τριανταφυλλίδου, Justin Hilton, Νίκος Δέδες**
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Περίληψη
Η έρευνα αυτή αποτελεί τη πρώτη προσπάθεια δημιουργίας ενός πρώιμου πλαισίου εμπειρικών δεδομένων για τη κατανόηση της ψυχικής υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+ προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, στοχεύοντας στην αξιοποίηση μίας διαθεματικής οπτικής για την κατανόηση των ιδιαίτερων εμπειριών ψυχικής υγείας της συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας. Οι ΛΟΑΤΚΙ+ πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο αποτελούν μία μειονοτική ομάδα που αντιμετωπίζει πολλαπλές διαθεματικές προκλήσεις που θέτουν τη ψυχική τους υγεία σε κίνδυνο. Στην έρευνα συμμετείχαν, μέσω σκόπιμης δειγματοληψίας, 121 πρόσφυγες/αιτούντες άσυλο που αυτοπροσδιορίστηκαν ως ΛΟΑΤ+, και τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ενός αυτοσχέδιου ερωτηματολογίου, το οποίο κατασκευάστηκε βάσει αποτελεσμάτων προηγούμενων ποιοτικών ερευνών στη ψυχική υγεία των ΛΟΑΤΚΙ+ προσφύγων σε άλλες χώρες. Το ερωτηματολόγιο εξέταζε τα αυτοαναφερόμενα ψυχολογικά συμπτώματα, εμπειρίες πριν τη μετανάστευση και μετά τη μετανάστευση, και χορηγήθηκε μέσω δομημένων ατομικών συνεντεύξεων με διαπολιτισμικό διαμεσολαβητή. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες που είχαν εμπλακεί σε εργασία στο σεξ ανέφεραν περισσότερα ψυχολογικά συμπτώματα. Ο φόβος για βία ως αιτία μετακίνησης από τη χώρα καταγωγής, και οι διακρίσεις και η βία από άλλους πρόσφυγες κατά την παραμονή σε δομές προσωρινής φιλοξενίας, προέβλεψαν περισσότερα ψυχολογικά συμπτώματα. Επιπλέον, οι διακρίσεις και η βία από άλλους πρόσφυγες μερικώς διαμεσολαβούσαν και ρύθμιζαν τη σχέση μεταξύ του φόβου για βία ως αιτία μετακίνησης και των ψυχολογικών συμπτωμάτων. Τα παραπάνω ευρήματα υπογραμμίζουν την ευαλωτότητα αυτής της ομάδας και την ανάγκη για περαιτέρω εφαρμοσμένη έρευνα, με σκοπό τη καλύτερη πληροφόρηση σχετικών παρεμβάσεων στον ελληνικό χώρο που ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ προσφύγων, και που αποσκοπούν στη θετική και συμπεριληπτική τους ενσωμάτωση στην ελληνική κοινωνία.

Τίτλος: **Ανίχνευση δεικτών ψυχοπαθολογίας διαμέσου προβολικών δοκιμασιών σε λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών, ΕΚΠΑ**

Εισηγητής : **Πήλιος – Δημήτρης Σταύρου**
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Περίληψη
Η μελέτη αυτή αποσκοπεί στην ανίχνευση πιθανών δεικτών ψυχοπαθολογίας σε λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Παρουσιάζονται ερευνητικά δεδομένα που προκύπτουν από το συμβουλευτικό έργο ψυχοκοινωνικής υποστήριξης του Εργαστηρίου σε φοιτητές και φοιτήτριες, κυρίως μετεφηβικής ηλικίας. Πιο συγκεκριμένα, σε ένα δείγμα δέκα (10) ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας χορηγήθηκαν προβολικές δοκιμασίες (Τεστ Κηλίδων Μελάνης Rorschach ή/και Τεστ Θεματικής Αντίληψης TAT), προκειμένου να ανιχνευθούν πιθανά στοιχεία ελαφράς, μέσης και σοβαρής ψυχοπαθολογίας. Η κωδικοποίηση των δεδομένων των προβολικών δοκιμασιών πραγματοποιήθηκε με το σύστημα Exner για το Τεστ Κηλίδων Μελάνης Rorschach και με το σύστημα Bellak για το Τεστ Θεματικής Αντίληψης TAT. Ένας επιπλέον ερευνητικός στόχος ήταν η συσχέτιση του ψυχοκοινωνικού προφίλ των ληπτών, όπως αυτό οικοδομήθηκε από τις μεταβλητές/στοιχεία του κλινικού ιστορικού, με τη σοβαρότητα της ψυχοπαθολογικής ανίχνευσης (ελαφρά, μέση, σοβαρή), διαμέσου επαγωγικών μετρήσεων. Συζητείται, επίσης, η διαμόρφωση του επιδημιολογικού προφίλ των ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε σχέση με λοιπά σχετικά δεδομένα σε Συμβουλευτικά Κέντρα ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

Λέξεις – κλειδιά: *Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών, συμβουλευτικές υπηρεσίες, δείκτες ψυχοπαθολογίας, προβολικές δοκιμασίες, επιδημιολογικό προφίλ φοιτητών*

Τίτλος: **Κλινικοί και ψυχοδυναμικοί δείκτες αποτελεσματικότητας πρώιμης παρέμβασης στην ψύχωση: Προκαταρκτικά αποτελέσματα σε Μονάδα Έγκαιρης Παρέμβασης στην Ψύχωση**

Εισηγητές: **Βασιλική Γιωτσίδη, Μυρτώ Φουρτούνη**
Πάντειο Πανεπιστήμιο

Περίληψη
Προηγούμενες εμπειρικές μελέτες έχουν καταδείξει την αποτελεσματικότητα της έγκαιρης παρέμβασης σε ασθενείς με πρώτο ψυχωτικό επεισόδιο, ωστόσο στην Ελλάδα τα σχετικά ερευνητικά δεδομένα παραμένουν περιορισμένα. Σκοπός της μελέτης είναι η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της έγκαιρης παρέμβασης στην ψύχωση σε ενήλικες ασθενείς, οι οποίοι έχουν εκδηλώσει πρώτο ψυχωτικό επεισόδιο και παρακολουθούνται θεραπευτικά σε Μονάδα Έγκαιρης Παρέμβασης στην Ψύχωση. Συγκεκριμένα, εξετάζονται μια σειρά από κλινικούς δείκτες (π.χ. ψυχοπαθολογία, λειτουργικότητα, προσωπική ανάκαμψη και ποιότητα ζωής), σε συνδυασμό με ψυχοδυναμικές παραμέτρους (π.χ. μηχανισμοί άμυνας, τύπος προσκόλλησης) μέσα από επαναλαμβανόμενες μετρήσεις (αρχική μέτρηση, 6

μήνες και 1 έτος θεραπείας). Περιλαμβάνονται οι κλίμακες: (α) Positive and Negative Syndrome Scale (PANSS), (β) World Health Organization-Quality of Life (WHOQOL-BREF), (γ) Recovery Assessment Scale (RAS), καθώς και Defense Style-Questionnaire (DSQ-40), Experience in Close Relationship Scale (ECRS) και The Client Attachment to Therapist Scale (CATS). Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά αποτελέσματα, παρατηρείται ύφεση συμπτωματολογίας στον πρώτο μήνα και μεγαλύτερη μείωση στους συνολικούς δείκτες ψυχοπαθολογίας στους 6 μήνες, καθώς και αύξηση προσωπικής ανάκαμψης και κοινωνικής επίδοσης στους 6 μήνες. Στην έναρξη της ψυχοθεραπευτικής διαδικασίας, αναφέρεται η χρήση ανώριμων μηχανισμών άμυνας και ασφαλής τύπος προσκόλλησης με τον θεραπευτή. Τα αποτελέσματα επισημαίνουν τη σημασία εμπειρικής τεκμηρίωσης της έγκαιρης παρέμβασης στην κοινότητα σε ασθενείς με πρώτο ψυχωτικό επεισόδιο. Επίσης, συζητείται η κλινική χρησιμότητα συνεξέτασης δεικτών θεραπευτικής έκβασης σε επίπεδο συμπτωματολογίας και λειτουργικότητας με ψυχοδυναμικούς δείκτες και δείκτες προσωπικής ανάκαμψης στη θεραπεία ατόμων με πρώτο ψυχωτικό επεισόδιο.

Τίτλος: **Κλινικά και ερευνητικά δεδομένα σε σχέση με τη διάγνωση και την παρέμβαση σε περιπτώσεις σωματικής, ψυχολογικής και σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών με βάση προσεγγίσεις της «Art Therapy»**

Εισηγητής : Ηλιας Ε. Κουρκούτας
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Περίληψη

Στη παρούσα εισήγηση θα συζητηθούν κλινικά και ερευνητικά δεδομενα σε σχέση με τη αποτελεσματική διάγνωση και παρέμβαση για παιδιά που υπόκεινται σε διάφορες μορφές θυματοποίησης, καθως και τη διαγενεακή μεταβίβαση του τραύματος. Θα παρουσιαστεί επίσης το Πρωτόκολλο Εικονογραφικών Καρτών Κακοποίησης Παιδιών (Child Maltreatment Pictorial Cards) (Lev-Wiesel et al., 2019) και δεδομενα από την πιλοτική εφαρμογή στην Ελλάδα, ενώ παράλληλα θα συζητηθούν τα όρια και η εγκυρότητα των παρεμβάσεων με βάση την Τέχνη (Art Therapy) για παιδιά και εφήβους με εμπειρίες θυματοποίησης.

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ
ΚΛΑΔΟΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Θέμα: **Ερευνητικές Εξελίξεις στην Ψυχολογία της Υγείας στην Ελλάδα**

Πρόεδρος: **Φ. Αναγνωστόπουλος**
Συζητήτρια: **Τ. Πασχάλη**

Γενική Περίληψη
Στο προσκεκλημένο αυτό Συμπόσιο θα παρουσιαστούν πέντε (5) σύγχρονες μελέτες από το χώρο της ψυχολογίας της υγείας. Η πρώτη έρευνα αφορά τη διερεύνηση, με τη χρήση μηχανικής μάθησης, των διαδρομών προσαρμογής των ασθενών με καρκίνο μαστού, βάσει ψυχολογικών παραγόντων (πχ. στρατηγικές αντιμετώπισης στρες, αυτο-αποτελεσματικότητα, κοινωνική υποστήριξη), αλλά και δημογραφικών (πχ. ηλικία) και ιατρικών μεταβλητών (πχ. συμπτώματα, φλεγμονή). Η δεύτερη έρευνα αφορά την δυαδική αντιμετώπιση του καρκίνου μαστού, την υποστήριξη μεταξύ της ασθενούς και του συντρόφου της, και τη σχέση αυτών των μεταβλητών με τις αναπαραστάσεις των μελών του ζευγαριού για την ασθένεια. Η τρίτη μελέτη αφορά τον αντίκτυπο της HPV λοίμωξης στην ψυχική ευεξία, την σεξουαλική λειτουργικότητα και την ικανοποίηση ζωής των γυναικών. Η τέταρτη μελέτη αφορά το ρόλο των παρεμβάσεων ώθησης στην διατροφή που ακολουθούν οι επισκέπτες του κυλικείου ενός νοσοκομείου της Αθήνας, αναδεικνύοντας το ρόλο τέτοιων παρεμβάσεων στη διαμόρφωση υγιεινών διατροφικών επιλογών. Η πέμπτη μελέτη αφορά τις ψυχολογικές επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας που ασκείται με τη χρήση της τεχνολογίας (διαδικτυακή διανομή προσωπικού υλικού), αναδεικνύοντας την ανάγκη διεπιστημονικής συνεργασίας. Οι πέντε μελέτες, παρότι χρησιμοποιούν διαφορετικές θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις, καταλήγουν σε συμπεράσματα που τονίζουν τις ενδιαφέρουσες εφαρμογές και παρεμβάσεις της ψυχολογίας της υγείας σε διαφορετικά πλαίσια και διαφορετικούς πληθυσμούς- στόχους.

Τίτλος: **Προσαρμογή στον καρκίνο του μαστού και προγνωστικοί παράγοντες: Διερεύνηση με τη χρήση μηχανικής μάθησης**

Συγγραφείς: **Ευάγγελος Καραδήμας,[1] Ευγενία Μυλωνά,[2] Ketti Mazzocco,[3] Ruth Pat-Horenczyk,[4] Berta Sousa,[5] Γεώργιος Σταματάκος,[6] Paula Poikonen-Saksela,[7] Παναγιώτης Σίμος[8]**
[1]Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο & Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ηράκλειο Κρήτης
[2] Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ηράκλειο
[3] Department of Oncology and Hemato-oncology, University of Milan & Applied Research Division for Cognitive and Psychological Science, European Institute of Oncology IRCCS, Milan, Italy
[4] School of Social Work and Social Welfare, Hebrew University of Jerusalem, Israel
[5] Breast Unit, Champalimaud Clinical Centre, Champalimaud Foundation, Lisboa & Champalimaud Research and Clinical Centre, Champalimaud Foundation, Lisboa, Portugal
[6] Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα

[7] *Helsinki University Hospital Comprehensive Cancer Center, and University of Helsinki, Helsinki, Finland*
[8] *Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ηράκλειο & Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ηράκλειο.*
εκ μέρους του BOUNCE Consortium

Περίληψη
Η διαδικασία προσαρμογής στον καρκίνο του μαστού δεν είναι ίδια για όλες τις ασθενείς, ενώ καθορίζεται από μια σειρά ψυχοκοινωνικών και βιολογικών παραγόντων. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να ανιχνεύσει τις διαδρομές των ψυχολογικών συμπτωμάτων και της υποκειμενικής υγείας/ποιότητας ζωής των ασθενών κατά τη διάρκεια μιας περιόδου 18 μηνών αμέσως μετά τη διάγνωση με καρκίνο του μαστού. Επίσης, να εντοπίσει τους προβλεπτικούς παράγοντες των διαδρομών αυτών από έναν εκτεταμένο κατάλογο ιατρικών, κοινωνικο-δημογραφικών, συμπεριφορικών και ψυχολογικών παραγόντων. Οι συμμετέχουσες (N=474 με μέση ηλικία τα 55,79 έτη) συμπλήρωσαν μια σειρά κλιμάκων σε επτά χρονικά διαστήματα, ανά τρίμηνο. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ένα καινοτόμο αναλυτικό σχέδιο βασισμένο σε τεχνικές μηχανικής μάθησης. Στόχος ήταν ο εντοπισμός και η πρόβλεψη των διαδρομών προσαρμογής και η επίτευξη αμερόληπτης επιλογής των σημαντικότερων προβλεπτικών παραγόντων. Εντοπίστηκαν πέντε διαδρομές τόσο για τα ψυχολογικά συμπτώματα όσο και την υποκειμενική υγεία/ποιότητα ζωής: (α) σταθερά καλή προσαρμογή, (β) ασταθώς καλή προσαρμογή, (γ) ανάκαμψη, (δ) επιδεινούμενη ή καθυστερημένη αντίδραση και (ε) σταθερά δυσλειτουργική προσαρμογή. Διάφοροι ψυχολογικοί παράγοντες (π.χ. αρνητική διάθεση, στρατηγικές αντιμετώπισης, αίσθηση ελέγχου/θετικές προσδοκίες, κοινωνική υποστήριξη και αυτο-αποτελεσματικότητα), η ηλικία και ιατρικές μεταβλητές (π.χ. συμπτώματα, δείκτης μάζας σώματος, φλεγμονή που σχετίζεται με το ανοσοποιητικό σύστημα) προέβλεψαν τις διαδρομές αυτές. Υπάρχει μεγάλη πιθανότητα η καλή προσαρμογή στον καρκίνο του μαστού και η ανθεκτικότητα να μην αντανακλούν πάντα ένα σταθερό τρόπο απόκρισης, καθώς μπορεί να υπάρχουν σημαντικές ενδιάμεσες διακυμάνσεις. Η χρήση τεχνικών μηχανικής μάθησης παρέχει μια μοναδική ευκαιρία για τον ακριβή προσδιορισμό των διαδρομών της προσαρμογής στην ασθένεια και για τη δημιουργία ενός ευσύνοπτου καταλόγου σημαντικών βιολογικών και συμπεριφορικών προβλεπτικών παραγόντων. Αυτό θα διευκολύνει την ανάπτυξη έγκαιρων παρεμβάσεων για την μείωση της πιθανότητας σημαντικής επιδείνωσης της ποιότητας ζωής των ασθενών.

Τίτλος: Αντιμετωπίζοντας τον καρκίνο του μαστού μαζί: Οι αναπαραστάσεις για την ασθένεια σε γυναίκες ασθενείς και τους συντρόφους τους

Συγγραφείς: **Ζ. Γιαννούση[1], Χ. Θωμαδάκης[2], Ε. Καραδήμας[3], Α. Πασχάλη[4]**
[1.] *Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*
[2.] *Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτη*
[3.] *Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
[4.] *Τμήμα Νοσηλευτικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Περίληψη
Εισαγωγή: Σε όλες τις χρόνιες παθήσεις, η ψυχολογική προσαρμογή φαίνεται να ακολουθεί μια «δυαδική» πορεία, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για ζευγάρια ασθενών και συντρόφων, όπου ο ένας επηρεάζει τον άλλο ως προς τις αντιλήψεις για την ασθένεια, τις συμπεριφορές και την ποιότητα ζωής. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των αλληλεπιδράσεων της δυαδικής αντιμετώπισης της ασθένειας. Για παράδειγμα, εξετάστηκε το πώς οι προσπάθειες του ενός συντρόφου μπορούν να ανακουφίσουν το άγχος ή στρες του άλλου, καθώς και το πώς οι από κοινού προσπάθειές τους μπορούν να συμβάλλουν στη διαχείριση των προκλήσεων της ασθένειας.

Μέθοδος: Στη μελέτη πήραν μέρος 92 γυναίκες με πρόσφατη διάγνωση καρκίνου του μαστού και οι σύντροφοί τους. Εκτιμήθηκαν οι αναπαραστάσεις ελέγχου και χρονιότητας της ασθένειας, η δυαδική αντιμετώπιση (η συνολική υποστήριξη από τον εαυτό, η συνολική υποστήριξη από τον/την σύντροφο, αλλά και η αίσθηση της από κοινού προσπάθειας αντιμετώπισης της κατάστασης) και η ικανοποίηση από τη σχέση. Για την ανάλυση των δεδομένων υιοθετήθηκε το Μοντέλο Αλληλεξάρτησης Δρώντος - Συντρόφου και όλες οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν σε περιβάλλον Μοντέλου Δομικών Εξισώσεων.

Αποτελέσματα: Οι εκτιμήσεις των γυναικών για την δυαδική αντιμετώπιση της ασθένειας βρέθηκε πως συσχετίζονταν μόνο με τις δικές τους αναπαραστάσεις της ασθένειας. Σε κάποιες περιπτώσεις βρέθηκε πως συσχετίζονταν και με τις αναπαραστάσεις ελέγχου των συντρόφων τους. Οι αναπαραστάσεις της δυαδικής αντιμετώπισης των συντρόφων δεν βρέθηκε να συσχετίζονται ούτε με τις δικές τους, ούτε με τις αναπαραστάσεις των ασθενών/συντρόφων τους. Η ικανοποίηση από τη σχέση δεν μεσολάβησε στη σχέση ανάμεσα στη δυαδική αντιμετώπιση και τις αναπαραστάσεις ούτε των ασθενών ούτε και των συντρόφων.

Συζήτηση: Οι εκτιμήσεις των ασθενών για την υποστήριξη που λαμβάνουν τόσο από τον εαυτό τους όσο και από τους συντρόφους τους, φαίνεται να είναι σημαντικές, τουλάχιστον όσον αφορά στις δικές τους προσωπικές αναπαραστάσεις της ασθένειας. Είναι επίσης σημαντικές οι αναπαραστάσεις της ασθένειας από την πλευρά του συντρόφου τους, αλλά όχι το αντίστροφο. Οι λόγοι για αυτή τη διαφορά μπορεί να συνδέονται με θέματα κοινωνικών ρόλων (ασθενής έναντι συνοδού συντρόφου) ή με συγκεκριμένα ζητήματα φύλου.

Τίτλος: Προοπτική εκτίμηση του αντίκτυπου της HPV λοίμωξης στην ψυχολογική ευεξία και τη σεξουαλική λειτουργικότητα των γυναικών

Συγγραφείς: **Βάσω Σιαφάκα[1], Σοφία Μπουκουβάλα[2], Ευάγγελος Παρασκευαΐδης[2]**
[1] *Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*
[2] *Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα*

Περίληψη
Εισαγωγή: Η συσχέτιση της HPV λοίμωξης με την εμφάνιση καρκίνου, τα αίτια και τα χαρακτηριστικά της μπορεί να επιφέρουν σημαντικές επιπτώσεις στην ψυχολογική ευεξία και τη σεξουαλική λειτουργικότητα.

Στόχος: Η προοπτική διερεύνηση του αντίκτυπου της HPV λοίμωξης στην ψυχική ευεξία, τη σεξουαλική λειτουργικότητα και την ικανοποίηση από τη ζωή.

Υλικό και Μέθοδος: 151 γυναίκες συμπλήρωσαν αμέσως μετά τη διάγνωση HPV λοίμωξης (T1) και 6 μήνες αργότερα (T2) ερωτηματολόγια εκτίμησης του ψυχοκοινωνικού αντίκτυπου της HPV λοίμωξης, της σεξουαλικής λειτουργικότητας, της ψυχικής καταπόνησης και της ικανοποίησης ζωής.

Αποτελέσματα: Στη φάση T1 παρατηρήθηκε μέτριος ως σοβαρός ψυχοκοινωνικός αντίκτυπος στο 30% των γυναικών, ποσοστό που στην T2 κυμάνθηκε στο 6%. Αντίστοιχα, στην T1 το 53% ανέφερε σημαντική επίδραση στη σεξουαλική λειτουργικότητα, ενώ στην T2 το ποσοστό μειώθηκε (38.3%). Στην T2 όλες οι διαστάσεις του ερωτηματολογίου ψυχικής καταπόνησης παρουσίασαν βελτίωση ($p<.001$), εκτός από την κοινωνική δυσλειτουργία. Στατιστικά σημαντικές βελτιώσεις παρατηρήθηκαν και στις περισσότερες υποκλίμακες του ερωτηματολογίου ικανοποίησης ζωής (T2). Στατιστικά σημαντική αυξημένη επίπτωση της ψυχοκοινωνικής επιβάρυνσης παρατηρήθηκε στις άγαμες και μη εμβολιασμένες, ενώ στατιστικά σημαντική αυξημένη επίπτωση σεξουαλικής δυσλειτουργίας παρατηρήθηκε στις νεαρές γυναίκες. Τόσο στην T1 όσο και στην T2 παρέμεινε η συσχέτιση του αντίκτυπου της HPV λοίμωξης με την ψυχολογική επιβάρυνση και την ικανοποίηση από τη ζωή. Η ανάλυση ρυθμιστικών σχέσεων (moderation analysis) ανέδειξε ότι η ψυχολογική καταπόνηση προέβλεπε τη δυσαρέσκεια από τη ζωή, πέρα από την ψυχοκοινωνική επιβάρυνση που σχετίζεται με τον HPV. Επιπλέον, η ψυχοκοινωνική επιβάρυνση που σχετίζεται με τον HPV (αλλά όχι η γενική ψυχολογική δυσφορία) ήταν ένας σημαντικός προγνωστικός παράγοντας της σεξουαλικής δυσλειτουργίας.

Συμπεράσματα: Ουσιαστική ενημέρωση και στήριξη είναι αναγκαίες κατά την αρχική φάση μετά τη διάγνωση HPV λοίμωξης και, ιδιαίτερα, στις νεαρές, άγαμες, μη εμβολιασμένες γυναίκες. Σε μακροχρόνια βάση, έμφαση είναι σημαντικό να δίνεται στο «ψυχικό αποτύπωμα» της μόλυνσης στην αυτοεκτίμηση των γυναικών, που πιθανά δεν είναι εύκολο να αποκαλυφθεί.

Τίτλος: **Επιλογή υγιεινών σνακ από τους επισκέπτες ενός Νοσοκομείου: Ο ρόλος των ωθήσεων**

Συγγραφείς: **Τζίκας Αλέξανδρος, Κουλιεράκης Γιώργος, Αθανασάκης Κώστας, Μεράκου Κυριακούλα**
Τμήμα Πολιτικών Δημόσιας Υγείας, Σχολή Δημόσιας Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Περίληψη

Ο αριθμός των γευμάτων και των σνακ που καταναλώνονται εκτός σπιτιού αυξάνεται διαρκώς, όμως συχνά οι επιλογές γίνονται υποσυνείδητα και χωρίς ξεκάθαρο κριτήριο που να αφορά την προστασία της υγείας. Παρ' όλα αυτά, μικρές, στοχευμένες αλλαγές στο περιβάλλον όπου λαμβάνονται οι αποφάσεις σχετικά με την διατροφή, μπορούν να επηρεάσουν θετικά τις διατροφικές επιλογές, προσφέροντας σημαντικά οφέλη για την υγεία. Οι παρεμβάσεις ώθησης (nudges) μπορούν να συμβάλουν προς την κατεύθυνση αυτή, καθώς τα τελευταία χρόνια, χρησιμοποιούνται συστηματικά προκειμένου να προωθήσουν επιθυμητές συμπεριφορές υγείας, μεταξύ αυτών η υγιεινή διατροφή.
Στην παρούσα μελέτη σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν δύο παρεμβάσεις ώθησης με τη

χρήση ειδικά σχεδιασμένου υλικού για την προώθηση υγιεινών σνακ στους επισκέπτες ενός νοσοκομείου στην Αθήνα και αξιολογήθηκε η αποτελεσματικότητά τους. Οι παρεμβάσεις πραγματοποιήθηκαν στο ταμείο του κυλικείου του νοσοκομείου και οι επιλογές των επισκεπτών καταγράφηκαν μέσω επιτόπιας παρατήρησης σε πέντε φάσεις: αρχική φάση (baseline), δύο φάσεις παρέμβασης (intervention) και δύο φάσεις μετά την παρέμβαση (post-intervention), καθεμία με διάρκεια τεσσάρων ημερών. Συνολικά, καταγράφηκαν 1.966 αγορές σνακ. Οι διαφορές στα ποσοστά αγοράς υγιεινών σνακ μεταξύ των φάσεων αναλύθηκαν με το στατιστικό τεστ χ^2 (chi-square). Τα αποτελέσματα έδειξαν σημαντική αύξηση στις υγιεινές επιλογές σνακ κατά τις φάσεις παρέμβασης, αλλά η επίδραση δεν διατηρήθηκε μετά την απομάκρυνση των παρεμβάσεων. Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι παρεμβάσεις ώθησης στην περιοχή του ταμείου αποτελούν μια απλή, οικονομική και άμεσα εφαρμόσιμη μέθοδο για την προώθηση υγιεινών διατροφικών επιλογών. Επιπλέον, η προσέγγιση αυτή μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί και σε άλλα περιβάλλοντα, ενισχύοντας τη δημόσια υγεία μέσω μικρών αλλά ουσιαστικών αλλαγών στο διατροφικό περιβάλλον.

Τίτλος: **Τεχνολογικά διαμεσολαβημένη σεξουαλική βία στην Ελλάδα: Ψυχολογικές επιπτώσεις, θεσμικές αδυναμίες και ολιστικές παρεμβάσεις**

Συγγραφείς: **Ιωάννου Καλλιόπη**[1] **Di Ronco Anna**[1]**, Roisin Ryan Flood**[1]**, Μπρουσκέλη Βασιλική**[2]
[1] *University of Essex*
[2] *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Περίληψη
Η Τεχνολογικά Διαμεσολαβημένη Σεξουαλική Βία (ΤΔΣΒ) αποτελεί ένα αναδυόμενο φαινόμενο που συνδέεται με την ευρεία χρήση της τεχνολογίας ως μέσο κακοποίησης. Η παρούσα ποιοτική μελέτη εστιάζει στις εμπειρίες επιζησάντων στην Ελλάδα, αναδεικνύοντας τις ψυχολογικές επιπτώσεις, τα θεσμικά κενά και την ανάγκη για ολοκληρωμένη αντιμετώπιση.
Διενεργήθηκαν 28 συνεντεύξεις με επιζώντες- θύματα μη συναινετικής διανομής προσωπικού υλικού και 10 συνεντεύξεις με ειδικούς, όπως ψυχολόγους και επαγγελματίες κυβερνοασφάλειας, ενώ συγκεντρώθηκαν ποιοτικά δεδομένα με τη χρήση ερωτηματολογίων ανοικτού τύπου από 15 στελέχη της αστυνομίας. Μέσω θεματικής ανάλυσης των δεδομένων προσεγγίστηκαν οι ψυχολογικές, κοινωνικές και θεσμικές πτυχές της ΤΔΣΒ.
Τα ευρήματα αποκαλύπτουν σοβαρές ψυχολογικές συνέπειες για τους επιζώντες, όπως άγχος, κατάθλιψη, κοινωνική απομόνωση και απώλεια αυτοεκτίμησης, καθώς και σημαντικές ελλείψεις στην απόκριση των θεσμών. Συγκεκριμένα, η ανεπαρκής εκπαίδευση της αστυνομίας και η έλλειψη διεπιστημονικής συνεργασίας υπονομεύουν την αποτελεσματική υποστήριξη των επιζησάντων. Παράλληλα, οι επιζώντες ανέφεραν απογοήτευση για τη θεσμική αντιμετώπιση, ενώ οι επαγγελματίες τόνισαν την ανάγκη για συνδυασμό νομικών, ψυχολογικών και τεχνολογικών προσεγγίσεων.
Η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ΤΔΣΒ απαιτεί ολιστικές παρεμβάσεις που ενσωματώνουν ψυχολογική υποστήριξη, τεχνολογική γνώση και θεσμικές αλλαγές. Προτείνεται η ανάπτυξη ολοκληρωμένων πλαισίων υποστήριξης που ενδυναμώνουν τους επιζώντες, βελτιώνουν την ανθεκτικότητά τους και ενισχύουν την αποτελεσματικότητα των θεσμικών φορέων. Η μελέτη συμβάλλει στην κατανόηση της ΤΔΣΒ και προάγει τη συζήτηση για τη σύνδεση της ψυχολογίας της υγείας με τη σύγχρονη τεχνολογία, προσφέροντας κατευθύνσεις για διεπιστημονικές λύσεις.

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΚΛΑΔΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΕΛ.Ψ.Ε.

Πολιτειότητα και Κοινωνική Δικαιοσύνη σε Νεοφιλελεύθερους Καιρούς

Οργανωτές:
Αντώνης Σαπουντζής
Τμήμα Επιστήμων της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αλεξανδρούπολη
Νίκος Μποζατζής
Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Συζητήτρια:
Ξένια Χρυσοχόου
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Περίληψη
Η πολιτειότητα αποτελεί πλέον ένα σημαντικό τομέα επιστημονικής μελέτης εντός των κόλπων της πολιτικής ψυχολογίας. Αρχικά έρευνες εστίασαν στον πως διαφορετικές εννοιολογήσεις της πολιτειότητας συνδεόταν με ζητήματα συμπερίληψης/αποκλεισμού και απόδοσης δικαιωμάτων ειδικά σε σχέση με την έλευση μεταναστών και προσφύγων στις χώρες υποδοχής. Σύντομα η ερευνητική εστίαση της πολιτειότητας επικεντρώθηκε σε θέματα που άπτονταν και των νεοφιλελεύθερων πολιτικών που φαίνεται να κυριαρχούν ειδικά στον «Δυτικό» κόσμο, ερευνώντας ανάμεσα σε άλλα ζητήματα, την έννοια της κοινωνικής πολιτειότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης, ακόμη και τη σχέση πολιτειότητας με την έννοια του «χώρου» σε συνάρτηση με πολιτικές καταστολής και κινηματικής δράσης. Οι μελέτες που συνεισφέρουν στο συμπόσιο αυτό αναδεικνύουν, παραδειγματικά, αποτυπώσεις της έρευνας στο πεδίο της πολιτικής ψυχολογίας στην Ελλάδα σήμερα. Κοινή τους συνισταμένη αποτελούν: (α) η επικέντρωση σε όψεις και εκφάνσεις της νεοφιλελεύθερης ιδεολογικής ηγεμονίας στην Ελλάδα αλλά και πέρα από αυτήν, (β) η ερευνητική ανάδειξη ζητημάτων πολιτειότητας και μελημάτων για κοινωνική δικαιοσύνη και (γ) η χρήση ποιοτικών μεθοδολογιών ανάλυσης των δεδομένων τους. Στην πρώτη μελέτη, υλικό της ανάλυσης αποτελεί το debate της 10ης Σεπτεμβρίου ανάμεσα στους δύο προεδρικούς υποψηφίους στις Η.Π.Α, του Donald Trump και της Kamala Harris. Αναλύοντας, με χρήση της μεθόδου της ανάλυσης περιεχομένου τα δεδομένα του, ο Μάνος Τάκας επικεντρώνει την προσοχή του σε θεματικές της επιχειρηματολογικής αντιπαράθεσης των δυο υποψηφίων, ειδικά στα επίδικα της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ασφάλειας και στον ρόλο της θυμικής ρητορικής κατά την εκδίπλωση εγχειρημάτων κοινωνικής επιρροής. Η Αναστασία Ανδρεάδου και Αφροδίτη Μπάκα στη δική τους μελέτη επικεντρώνουν την προσοχή τους στην πολιτική / κοινοβουλευτική ρητορική του Έλληνα πρωθυπουργού Κ. Μητσοτάκη και, ειδικά, στην κατασκευή των κοινωνικών ανισοτήτων αλλά και της αστυνομικής βίας. Χρησιμοποιώντας για την ανάλυσή τους έννοιες και εργαλεία από την Κριτική Κοινωνική Λογοψυχολογία, ρίχνουν φως σε διεργασίες ιδεολογικής νομιμοποίησης που προκύπτουν εντός της ρητορικής του. Αντλώντας από την ίδια επιστημολογική/μεθοδολογική παράδοση η έρευνα των Κούτση και Μποζατζή εξετάζει τον τρόπο που άνεργα άτομα και εργαζόμενοι σε δομές για την υποστήριξη ανέργων εννοιοδοτούν και παρέχουν λογοδοσία για ζητήματα κοινωνικής πολιτειότητας.

Τέλος, στην έρευνα των Ζωγράφου, Ζησάκου και Φίγγου εξετάζονται οι γραμμές επιχειρηματολογίας νεών ατόμων που χρησιμοποιούν ένα κοινό δημόσιο χώρο (πλατεία) σε σχέση με τα διλήμματα της πολιτειότητας και του ανήκειν σε αυτόν.

Κοινωνική Δικαιοσύνη έναντι Συλλογικού Φόβου. Ρητορικές κατασκευές και αφηγηματικές δομές στην τηλεοπτική αναμέτρηση ανάμεσα στον Donald Trump και την Kamala Harris.

Εμμανουήλ Τάκας
Τμήμα Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Η τηλεοπτική αναμέτρηση μεταξύ Ντόναλτ Τραμπ και Κάμαλα Χάρις στις 10 Σεπτεμβρίου 2024 δεν ήταν απλώς μια τυπική πολιτική αναμέτρηση, αλλά ένα αμφιλεγόμενο και συναισθηματικά φορτισμένο debate, όπου αναδείχθηκαν οι πολιτικές και κοινωνικές ταυτότητες, διαμορφώνοντας έτσι τον τρόπο με τον οποίο οι ψηφοφόροι αξιολογούν τους υποψηφίους. Στόχος της παρούσας ανάλυσης είναι η ανάλυση των ρητορικών στρατηγικών και των αφηγηματικών δομών ώστε να αναδειχθεί το πώς αυτές θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις πολιτικές και κοινωνικές ταυτότητες (Tajfel, 1974) και εξ αυτών την πολιτική συμπεριφορά. Μέσω ανάλυσης περιεχομένου αναζητήθηκαν επιπροσθέτως ο τόνος (Savolainen, 2014) και οι συναισθηματικές εκκλήσεις (Caiani & Cocco, 2023) των δύο υποψηφίων, καθώς και η κατασκευή της ετερότητας, σε μια προσπάθεια επιρροής των ψηφοφόρων. Η Χάρις, με έμφαση σε θέματα κοινωνικής δικαιοσύνης και οικονομικής στήριξης, χρησιμοποιεί μια αφήγηση γεμάτη υποσχέσεις για αλλαγή και ενότητα, εστιάζοντας στη μεσαία τάξη και την ανακούφιση των κοινωνικών ομάδων που πλήττονται από τις κρίσεις της τελευταίας δεκαετίας. Από την άλλη, ο Τραμπ καλλιεργεί ένα αίσθημα επείγουσας αποκατάστασης, παρουσιάζοντας τον εαυτό του ως τον «ήρωα» που θα προστατεύσει την Αμερική από εσωτερικούς και εξωτερικούς κινδύνους. Με χρήση δραματικού τόνου, ενισχύει τη ρητορική του φόβου και της εθνικής ταυτότητας, αναπαριστώντας τη Χάρις και τους Δημοκρατικούς ως απειλή για τις αξίες και την ασφάλεια της χώρας. Η μελέτη καταδεικνύει πώς οι αφηγηματικές δομές και οι ρητορικές τεχνικές διαμορφώνουν την αντίληψη των πολιτικών προσωπικοτήτων και επηρεάζουν τη συμπεριφορά των ψηφοφόρων (Casteigne, 2023), ενισχύοντας τη συλλογική και προσωπική ταύτιση. Αυτή η τηλεοπτική αναμέτρηση είναι μια σύγχρονη πολιτική σύγκρουση όπου η ρητορική, οι συναισθηματικές εκκλήσεις και η κατασκευή της εικόνας του «άλλου» καθορίζουν τις κοινωνικές δυναμικές και προβάλλουν τις συνέπειες της πολιτικής επικοινωνίας στη δημοκρατική συμμετοχή και την πολιτική συνοχή.

Λέξεις κλειδιά: *Πολιτική επικοινωνία, Πολιτική ταυτότητα, Ρητορική Στρατηγική, Αφηγηματικές Δομές, Εκλογές ΗΠΑ*

Λογοδοτώντας για την ανισότητα και την κρατική βία: Μια κριτική λογοψυχολογική ανάλυση των λόγων του πρωθυπουργού Κ. Μητσοτάκη

Ανδρεάδου Αναστασία
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
Μπάκα Αφροδίτη
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Οι μνημονιακές πολιτικές, ο Covid -19 με τα συνοδά του κοινωνικοοικονομικά προβλήματα και οι πρόσφατες περιβαλλοντικές καταστροφές συνέβαλαν στην όξυνση της κρατικής βίας, τόσο ως άμεσης βίας (θεσμική – π.χ. αστυνομική καταστολή), όσο και ως έμμεσης (δομική & θεσμική π.χ. όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και της φτωχοποίησης μεγάλου μέρους του πληθυσμού μέσω νομοθεσίας). Σε αυτό το πλαίσιο η παρούσα κοινωνιοψυχολογική έρευνα μελετά τις κατασκευές της ανισότητας και τους τρόπους με τους οποίους αμφισβητείται ή/ και νομιμοποιείται στον πολιτικό λόγο η κρατική βία. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα εστιάζει στον λόγο του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη σε συζητήσεις που διεξάγονται στη Βουλή το διάστημα 2019-2024 με αφορμή την ψήφιση νομοσχεδίων αναφορικά με την παιδεία, την υγεία, το μεταναστευτικό ζήτημα και τα εργασιακά θέματα. Ακολουθώντας το μεθοδολογικό και επιστημολογικό υπόβαθρο της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας, η οποία θεωρείται ιδανική για την ανάδειξη των υφιστάμενων σχέσεων εξουσίας και ασυμμετριών μεταξύ κοινωνικών ομάδων, διερευνά τις διαλεκτικές πρακτικές με τις οποίες διαχειρίζεται ο πρωθυπουργός τα ζητήματα ανισοτήτων και καταστολής και τις μίκρο και μακροκοινωνικές επιπτώσεις αυτών στο κοινωνικό σύνολο. Η ανάλυση αναδεικνύει ότι ο πρωθυπουργός για να υποστηρίξει τις πολιτικές που εφαρμόζει η κυβέρνησή του προωθεί την έννοια της κοινωνικής κινητικότητας και την ατομική ευθύνη/προσπάθεια ως απαντήσεις στην κοινωνική ανισότητα, ακόμη αμφισβητεί τη σημασία της κοινωνικής τάξης στον σύγχρονο κόσμο κατηγορώντας τους υποστηρικτές της ότι προβάλλουν αναχρονιστικές ιδέες και παρουσιάζει τις αντιστάσεις/ διεκδικήσεις ως απειλή και περιορισμό της προόδου, της ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής/εύρυθμης λειτουργίας του κράτους. Η καταστολή από μέρους του κράτους παρουσιάζεται ως άμυνα για την προάσπιση και ασφάλεια του κοινωνικού συμφέροντος. Οι κατασκευές αυτές εξωθούν στην αναπαραγωγή και διαιώνιση των κοινωνικών ανισοτήτων, καθιστούν την πολιτική ουδετερότητα κυρίαρχη, ενώ παράλληλα επιταχύνουν την αποπολιτικοποίηση της κοινής γνώμης, προωθούν συγκεκριμένα πρότυπα πολιτών και αποτρέπουν τις καταπιεσμένες κοινωνικές ομάδες από διεκδικητική δράση για κοινωνικό μετασχηματισμό.

Λέξεις κλειδιά: *κρατική βία, αστυνομική βία, δομική βία, κοινωνικές ανισότητες, κριτική κοινωνική λογοψυχολογία*

Άνεργοι, Ανεργία και Κοινωνικό Κράτος: Κατασκευές της κοινωνικής πολιτειότητας στον κοινό λόγο

Διονυσία Κούτση
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
Νίκος Μποζατζής,
Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα*

Στην σύγχρονη εποχή, όπου το κοινωνικό κράτος συρρικνώνεται όλο και περισσότερο, η ανεργία αποτελεί μια συνθήκη κατά την οποία αναστέλλεται σε κρίσιμο βαθμό η ικανότητα των ανέργων να εξασφαλίσουν την κοινωνική τους ευημερία. Η παρούσα εργασία ασχολείται με την κοινωνική πολιτειότητα, μια από τις βασικότερες όψεις της πολιτειότητας και που αφορά στην πρόσβαση των ατόμων στην κοινωνική ευημερία, όπως για παράδειγμα στην υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό και την οικονομική ασφάλεια σε σχέση με το φαινόμενο

της ανεργίας. Η Κοινωνική Ψυχολογία εστιάζει όλο και περισσότερο στις κοινωνικές ανισότητες και ιδιαίτερα σε εκείνες τις ομάδες που υφίστανται τις μεγαλύτερες επιπτώσεις της κοινωνικά άδικης ρύθμισης των σύγχρονων κοινωνιών. Η έννοια της πολιτειότητας αναδεικνύεται ως κρίσιμος θεωρητικός, μεθοδολογικός και αναλυτικός παράγοντας εντός του πεδίου μελέτης των φαινομένων αυτών. Ο πιο πρόσφατος ορισμός της πολιτειότητας που έχει αναδυθεί στο πλαίσιο της πολιτικής θεωρίας ως μια διεργασία διεκδίκησης των δικαιωμάτων των ευπαθών ομάδων, των κοινωνικά αποκλεισμένων και των μειονοτήτων μέσα από την αντιπαράθεση και την σύγκρουση συνιστά ένα πρόσφορο πεδίο μελέτης για την κοινωνική ψυχολογία. Σ' αυτό πλαίσιο, η παρούσα έρευνα αξιοποιώντας τα εργαλεία της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας και της Ρητορικής Ψυχολογίας, μελετά τον λόγο των ανέργων αλλά και των εργαζόμενων στις δομές και τους φορείς του κοινωνικού κράτους που παρέχουν υπηρεσίες στους ανέργους προκειμένου να διερευνήσουμε πως τοποθετούνται σε σχέση με τα ζητήματα της κοινωνικής πολιτειότητας. Τόσο οι άνεργοι, όσο και οι εργαζόμενοι αποτελούν τους κύριους δρώντες στην επιτέλεση και την κατασκευή της κοινωνικής πολιτειότητας από τα κάτω. Καθώς μιλούν για την ανεργία και για τους φορείς στήριξης των ανέργων, κατασκευάζουν εκδοχές του εαυτού τους, του Κοινωνικού Κράτους, της αγοράς, των άλλων κοινωνικών δρώντων αλλά και των μεταξύ τους σχέσεων.

Λέξεις κλειδιά: *Κοινωνική πολιτειότητα, ανεργία, κοινωνικές ανισότητες, Κριτική Κοινωνική Λογοψυχολογία*

Ασφάλεια, Προσβασιμότητα και πολιτικοποίηση στο δημόσιο χώρο της πλατείας: Δια του λόγου κατασκευές και διαπραγματεύσεις της ταυτότητας χώρου.

Φρειδερίκη Ζωγράφου
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
Αναστασία Ζησάκου
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
Ευαγγελία Φίγγου
Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Στόχο της παρούσας έρευνας αποτελεί η διερεύνηση των ρητορικών κατασκευών της ταυτότητας χώρου και της πολιτειότητας στο πλαίσιο συζητήσεων για τη σχέση των συμμετεχόντων/ουσών με το δημόσιο χώρο της πλατείας Καλλιθέας στην Άνω Πόλη της Θεσσαλονίκης. Για το λόγο αυτό διενεργήθηκαν *in situ,* ομάδικές και ατομικές συνεντεύξεις στο χώρο της πλατείας με 14 νέα άτομα, που καθημερινά σχετίζονται με αυτή, δηλαδή είτε μένουν είτε συχνάζουν στην πλατεία και στη γειτονιά. Βάση για την ανάλυση αποτέλεσαν οι αρχές της κριτικής κοινωνικής λογοψυχολογίας. Από την ανάλυση προέκυψαν τέσσερις επιχειρηματολογικές γραμμές, οι οποίες λειτουργώντας ως δυνάμει αντιθετικές κατασκευές της πλατείας την συνθέτουν ως χώρο συγκρούσεων και αντικρουόμενων συμφερόντων. Οι δύο πρώτες γραμμές, που συνέθεσαν το πρώτο αντιθετικό σχήμα, αφορούσαν σε κατασκευές του χώρου της πλατείας ως ανοιχτού και προσβάσιμου, άμεσα συσχετισμένου με αισθήματα ανήκειν και ασφάλειας. Στην ταυτότητα του χώρου ως οικείου και ασφαλή αντιπαρατίθενται γραμμές επιχειρηματολογίας μέσα από τις οποίες η πλατεία κατασκευάστηκε ως ένα περιβάλλον έντασης και όχλησης από κοινωνικά ανεπιθύμητες συμπεριφορές. Το δεύτερο αντιθετικό σχήμα, που περιλάμβανε τις δύο τελευταίες γραμμές επιχειρηματολογίας, αφορούσε στην κατασκευή της πλατείας

ως χώρου πολιτικοποίησης τον οποίο οικειοποιούνται οι κοινωνικοί δράστες, διεκδικώντας ελευθερία έκφρασης και ορατότητα, ή ως παραμελημένου χώρου που χρειάζεται εξευγενισμό και αλλαγή. Συμπερασματικά, η έρευνα τονίζει τους τρόπους με τους οποίους οι διάφορες νοηματοδοτήσεις των συλλογικών εμπειριών φέρνουν στο φως ιδεολογικές αντιπαραθέσεις και διλήμματα που σχετίζονται με διαφορετικές όψεις της πολιτειότητας και του αισθήματος «ανήκειν» στο δημόσιο χώρο στην μετά-COVID εποχή.

Λέξεις κλειδιά: *δημόσιος χώρος, πολιτειότητα, χωρικές ταυτότητες, κριτική κοινωνική λογοψυχολογία*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Συμβουλευτική Ψυχολογία & Προαγωγή Ψυχικής Υγείας: Έρευνα & Παρέμβαση

Διοργανώτριες:
Φ. Ίσαρη & Κ. Κουνενού.
Συζητήτρια:
Χ. Αθανασιάδου

Ο κυριότερος σκοπός της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας τόσο στο ερευνητικό πεδίο όσο και σε αυτό της εφαρμογής έγκειται στην προαγωγή της ψυχικής υγείας του ατόμου μέσα από παρεμβάσεις στο άτομο, στην ομάδα, στην κοινότητα. Το παρόν συμπόσιο πραγματεύεται το θέμα της Προσαγωγής της Ψυχικής υγείας μέσα από την μελέτη σε διαφορετικούς πληθυσμούς, αξιοποιώντας το θεωρητικό πλαίσιο της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας και τα ερευνητικά μέσα που εκείνη αξιοποιεί. Η *οικοσυστημική προσέγγιση σε ειδικό γυμνάσιο: Θεωρητικό πλαίσιο και παρέμβαση μέσα από δύο μελέτες περίπτωσης***,** επικεντρώνεται σε παρέμβαση σε άτομα με ειδικές ανάγκες αξιοποιώντας τη μέθοδο της μελέτης περίπτωσης. Ομοίως η ανακοίνωση με θέμα *Ενίσχυση της Ψυχικής Υγείας μέσω της Αυτοσυμπόνιας και της Ενσυνειδητότητας: Μία Παρέμβαση Ομαδικής Συμβουλευτικής σε Νέους Ενήλικες,* αξιοποιώντας την ομαδική παρέμβαση επιχειρεί να καταδείξει την αποτελεσματικότητα της για την ενίσχυση των θετικών συναισθημάτων στους αναδυόμενους ενήλικες. Πέρα από τις παρεμβάσεις, οι ανακοινώσεις αυτού του συμποσίου επικεντρώνονται και σε θέματα έρευνας τόσο μέσω της ποιοτικής όσο και της ποσοτικής μεθόδου. Η ανακοίνωση με θέμα *Η εμπειρία των ανθρώπων με πρόσθετο μέλος: Συνεπαγωγές για τη Συμβουλευτική Ψυχολογία*, αξιοποιώντας την ποιοτική μεθοδολογία αναδεικνύει τις εμπειρίες των ανθρώπων με πρόσθετο μέλος επιχειρώντας να αναδείξει τα κενά που υπάρχουν στην Ελλάδα ως προς αυτό τον πληθυσμό. Οι επόμενες δύο ανακοινώσεις επικεντρώνονται στην ποσοτική έρευνα σε εξειδικευμένους πληθυσμούς. Συγκεκριμένα η έρευνα *Ετεροφυλόφιλο Προνόμιο και Πολυπολιτισμική Επάρκεια σε Ζητήματα Σεξουαλικού Προσανατολισμού: Μελέτη σε Επαγγελματίες Ψυχικής Υγείας,* επιχειρεί να διερευνήσει και να καταδείξει την επάρκεια των επαγγελματιών ψυχικής υγείας για τη διαχείριση πολυπολιτισμικότητας και σεξουαλικής ταυτότητας. Η τελευταία ανακοίνωση με θέμα Η συγκρουσιακή διαπροσωπική επικοινωνία και η σχέση της με το βιωματικό άγχος και την κατάσταση στον χώρο εργασίας στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης επιχειρεί φωτίσει ζητήματα που αφορούν στο χώρο εργασίας και πώς η συγκρουσιακή επικοινωνία στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετίζεται με το άγχος που βιώνουν.

Τίτλος: Η οικοσυστημική προσέγγιση σε ειδικό γυμνάσιο: Θεωρητικό πλαίσιο και παρέμβαση μέσα από δύο μελέτες περίπτωσης

Αντώνης Καλαματιανός,
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας
Βασιλική Γιωτσίδη
Πάντειο Πανεπιστήμιο
Καλλιόπη Κουνενού
ΑΣΠΑΙΤΕ

Το οικοσυστημικό θεωρητικό πλαίσιο σχετικά με την αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς στα σχολεία προτείνει την πλήρη κατανόηση των διαφόρων συστημάτων και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ τους. Αν και αυτή η συνολική προσέγγιση θεωρείται ιδιαίτερα αποτελεσματική, έχει δοθεί μικρή προσοχή σε αυτή τη θεωρία και στις ερευνητικές εφαρμογές που έχει στις δυσκολίες συμπεριφοράς σε ειδικά σχολεία της Ελλάδας. Σκοπός αυτής της προφορικής ανακοίνωσης είναι η παρουσίαση κάποιων βασικών οικοσυστημικών τεχνικών και της χρησιμότητάς τους στην αντιμετώπιση προβληματικών συμπεριφορών σε ένα ειδικό σχολείο, σε σχέση με θέματα μάθησης καθώς και τη θετική ανάπτυξη των μαθητών. Επίσης, παρουσιάζουμε δύο μελέτες περίπτωσης, ιδιαίτερα τη δυσλειτουργική συμπεριφορά δύο μαθητών ενός ειδικού γυμνασίου, που χαρακτηρίζονται από γνωστικές δυσκολίες και κοινή προβληματική, κυρίως χαμηλή αυτοεκτίμηση. Παρουσιάζεται ακόμα ο ψυχοθεραπευτικός τρόπος χειρισμού της συμπεριφοράς τους, όπως η αναζήτηση νέων ερμηνειών καθώς και οι διαφορετικές συμβουλευτικές παρεμβάσεις στα εμπλεκόμενα συστήματα και στις αλληλεπιδράσεις τους. Εφαρμόστηκε η οικοσυστημική προσέγγιση που περιελάμβανε ατομικές συνεδρίες, δύο ομαδικά προγράμματα που σχετίζονται με την αναγνώριση συναισθημάτων, τη βελτίωση της ενσυναίσθησης, την αντιμετώπιση ψυχοπιεστικών καταστάσεων, τη θέσπιση κανόνων στην τάξη και στο σχολείο και την άσκηση σε κοινωνικές δεξιότητες και για τους δύο μαθητές, τον χειρισμό αυτών των ζητημάτων στις συναντήσεις με τους γονείς και τους καθηγητές και την οικοδόμηση σχέσεων συνεργασίας μεταξύ γονέων, καθηγητών και βοηθητικού προσωπικού. Τέλος, συζητούνται οι παράγοντες που συνέβαλαν στη θετική εξέλιξη των μαθητών μαζί με τις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν και σχετίζονται με το οικογενειακό ιστορικό, τον θυμό των γονέων και την ελλιπή επικοινωνία μεταξύ καθηγητών, βοηθητικού προσωπικού και γονέων. Η αξία των στρατηγικών που χρησιμοποιήθηκαν έδειξε ότι για να είναι επιτυχημένο ένα πρόγραμμα παρέμβασης σε μαθητές με ειδικές ανάγκες και προβλήματα συμπεριφοράς, απαιτείται κλινική διατύπωση και παρέμβαση βασισμένη σε μια περιεκτική οικολογικο-συστημική προσέγγιση. Η ενσωμάτωση αυτού του πλαισίου στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να συμβάλει στην επιτυχημένη διαχείριση των προβλημάτων συμπεριφοράς των μαθητών και στην ενίσχυση της συνολικής αποτελεσματικότητας των ειδικών σχολείων.

Λέξεις κλειδιά: *οικοσυστημική προσέγγιση, παρέμβαση σε ειδικό σχολείο, σχολική ψυχολογία*

Η εμπειρία των ανθρώπων με πρόσθετο μέλος: Συνεπαγωγές για τη Συμβουλευτική Ψυχολογία

Έφη Μήτση & Φιλία Ίσαρη
Εργαστήριο Ποιοτικής Έρευνας στην Ψυχολογία και την Ψυχική Υγεία,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η παρούσα ποιοτική έρευνα αφορά στην εμπειρία και την εικόνα σώματος ανθρώπων που χρησιμοποιούν τεχνητά μέλη. Τα πρόθετα ή τεχνητά μέλη θεωρούνται απαραίτητα στοιχεία για την αποκατάσταση τόσο των ατόμων με επίκτητη απώλεια άκρων όσο και με συγγενή ανεπάρκεια άκρων (Cutson & Bongiorni, 1996). Σκοπός της μελέτης είναι να κατανοήσει τη φαινομενολογική εμπειρία της χρήσης προθετικών, να διερευνήσει πώς η τεχνολογία του άκρου επηρεάζει την εικόνα του σώματος των χρηστών και να προταθούν χρήσιμες πρακτικές για τη συμβουλευτική κατά την αποκατάσταση. Η μέχρι

τώρα έρευνα στην Ελλάδα είναι περιορισμένη. Η έρευνα αξιοποίησε την Ερμηνευτική Φαινομενολογική προσέγγιση (ΕΦΑ). Η παραγωγή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω 12 ημι-δομημένων συνεντεύξεων, με συμμετέχοντες έλληνες άνδρες (29 ως 65 ετών) που χρησιμοποιούν πρόθετο πόδι. Ως μέθοδος ανάλυσης των δεδομένων, χρησιμοποιήθηκε η Ερμηνευτική Φαινομενολογική Ανάλυση (Smith, Flowers, Larkin & Tindall, 2009) . Οι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στην εμπειρία του ακρωτηριασμού και της χρήσης πρόθεσης, στην εικόνα του σώματος, καθώς και στις δυσκολίες, τα εμπόδια, τους υποστηρικτικούς παράγοντες και τη διαδικασία αυτογνωσίας και ανάπτυξης. Στο πλαίσιο των ευρημάτων θα συζητηθεί ο ρόλος της συμβουλευτικής ψυχολογίας για την καλύτερη υποστήριξη των χρηστών μελών και των οικογενειών τους σε ζητήματα που αφορούν στην προετοιμασία του ασθενούς για το νέο μέλος και την αποκατάσταση, τη διαχείριση της νέας εικόνας σώματος, την ενημέρωση του κοινωνικού δικτύου τους και την άρση του κοινωνικού στίγματος.

Η συγκρουσιακή διαπροσωπική επικοινωνία και η σχέση της με το βιωματικό άγχος και την κατάσταση στον χώρο εργασίας στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Παναγιώτα Ροΐδη,
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Σπυριδούλα Κωσταρά,
ΑΕΑΑ

Οι συγκρούσεις αποτελούν ένα αναπόφευκτο φαινόμενο στις διαπροσωπικές σχέσεις όσο στην προσωπική όσο και στην επαγγελματική ζωή των ανθρώπων και πολλές φορές συνδέονται με το άγχος. Μάλιστα, σε έναν εργασιακό χώρο, μια συγκρουσιακά διαταραγμένη επικοινωνία, συνοδευόμενη από καταστάσεις άγχους, μπορεί να επιφέρει αρνητικές συνέπειες τόσο στην παραγωγικότητα και ποιότητα του οργανισμού, όσο και στην ασφάλεια και ικανοποίηση, που νιώθουν τα άτομα στον χώρο εργασίας τους, καθώς και στις μεταξύ τους σχέσεις. Ένας τέτοιος οργανισμός, μπορεί να αποτελέσει και ο εκπαιδευτικός χώρος του σχολείου, ως εργασιακός χώρος. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της σχέσης της συγκρουσιακής διαπροσωπικής επικοινωνίας με τα βιώματα άγχους και τις δυσφορικές καταστάσεις στον χώρο εργασίας των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΠΕ70) στην Ελλάδα. Επίσης, εξετάζεται η διαφοροποίηση των επιπέδων άγχους και η διαβάθμιση της συγκρουσιακής επικοινωνίας στις διαπροσωπικές σχέσεις σε συνάρτηση με τα χρόνια προϋπηρεσίας και τον τομέα εργασίας. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν 248 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΠΕ70), συμπληρώνοντας ερωτηματολόγιο. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η μη συγκρουσιακή διαπροσωπική επικοινωνία σχετίζεται αρνητικά με τα βιώματα άγχους και τις δυσφορικές καταστάσεις στον σχολικό χώρο, οι εκπαιδευτικοί με προϋπηρεσία 11-20 χρόνια αισθάνονται τη διαπροσωπική επικοινωνία ως περισσότερο συγκρουσιακή και βιώνουν εντονότερο άγχος, όπως επίσης εντονότερο άγχος βιώνουν και οι εκπαιδευτικοί που απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα εργασίας.

Λέξεις-Κλειδιά: *επικοινωνία, σύγκρουση, διαπροσωπικές σχέσεις, άγχος, εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης*

Ετεροφυλόφιλο Προνόμιο και Πολυπολιτισμική Επάρκεια σε Ζητήματα Σεξουαλικού Προσανατολισμού: Μελέτη σε Επαγγελματίες Ψυχικής Υγείας

Ελένη Μεγαγιάννη
ΠΜΣ 'Συμβουλευτική Ψυχολογία & Συμβουλευτική στην Ειδική Αγωγή, την Εκπαίδευση και την Υγεία', Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Αναστασία Ψάλτη
Τμήμα Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η πολιτισμική ποικιλομορφία αποτελεί κεντρικό χαρακτηριστικό της σύγχρονης κοινωνίας, γεγονός που επιβάλλει τη χρήση μιας πολυπολιτισμικής προσέγγισης στη Συμβουλευτική και την Ψυχοθεραπεία, ώστε να παρέχεται η κατάλληλη ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε άτομα από όλες τις κοινωνικές ομάδες και πολιτισμικά υπόβαθρα. Οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας καλούνται να αναπτύξουν πολυπολιτισμική επάρκεια, βελτιώνοντας τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την αυτογνωσία τους, ειδικά όσον αφορά τα προνόμια και τις προκαταλήψεις που μπορεί να φέρουν. Αυτή η έρευνα εστιάζει στην επίγνωση του ετεροφυλόφιλου προνομίου από τις/τους επαγγελματίες ψυχικής υγείας και στη σχέση του με την πολυπολιτισμική επάρκειά τους σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ειδικά όταν εργάζονται με ΛΟΑ (Λεσβίες-Ομοφυλόφιλα-Αμφιφυλόφιλα) άτομα. Το δείγμα περιελάμβανε 99 επαγγελματίες ψυχικής υγείας, με μέσο όρο ηλικίας τα 41 έτη, οι οποίες/οι είχαν πιστοποίηση στη συμβουλευτική ή την ψυχοθεραπεία και εργάζονταν σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Για τη συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν η Κλίμακα Επίγνωσης Ετεροφυλόφιλου Προνομίου (HPAS), η Κλίμακα Επάρκειας Συμβούλων Σεξουαλικού Προσανατολισμού (SOCCS) και η Κλίμακα του Κοινωνικά Επιθυμητού – 17 (SDS – 17). Τα δεδομένα αναλύθηκαν με τη χρήση του SPSS. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τόσο η επίγνωση του ετεροφυλόφιλου προνομίου όσο και η πολυπολιτισμική επάρκεια σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού κυμαίνονταν σε μεσαία προς υψηλά επίπεδα. Επιπλέον, η επίγνωση του ετεροφυλόφιλου προνομίου είχε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση με την πολυπολιτισμική επάρκεια, ιδιαίτερα όσον αφορά τις στάσεις και τις γνώσεις σε θέματα ΛΟΑ. Επιπλέον, η ηλικία των επαγγελματιών συσχετίστηκε αρνητικά με την επίγνωση του ετεροφυλόφιλου προνομίου, ενώ η πολυπολιτισμική επάρκεια σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού φάνηκε να ενισχύεται με την παρακολούθηση σχετικών μαθημάτων και τη συχνή επαφή με ΛΟΑ συμβουλευόμενα άτομα.

Λέξεις-κλειδιά: *Πολυπολιτισμική συμβουλευτική, ετεροφυλόφιλο προνόμιο, ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα, ψυχική υγεία, συμβουλευτική επάρκεια.*

Ενίσχυση της Ψυχικής Υγείας μέσω της Αυτοσυμπόνιας και της Ενσυνειδητότητας: Μία Παρέμβαση Ομαδικής Συμβουλευτικής σε Νέους Ενήλικες

Ειρήνη Καρακασίδου, Αθηνά Κομνηνού, Γεωργία Ραυτοπούλου
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η αναδυόμενη ενηλικίωση, η οποία αφορά την περίοδο μεταξύ 18 και 25 ετών, χαρακτηρίζεται από σημαντικές προσωπικές και κοινωνικές αλλαγές, οι οποίες συχνά συνδέονται με αυξημένα επίπεδα άγχους, κατάθλιψης και αυτοκριτικής. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας μίας ομαδικής συμβουλευτικής παρέμβασης

διάρκειας 6 εβδομάδων, η οποία συνδύαζε έννοιες αυτοσυμπόνιας, ενσυνειδητότητας και γνωσιακές-συμπεριφορικές τεχνικές για την ενίσχυση της ψυχικής υγείας των αναδυόμενων ενηλίκων. Η παρέμβαση είχε στόχο την αύξηση της αυτοσυμπόνιας, της ενσυνειδητότητας και της αυτοεκτίμησης, ενώ ταυτόχρονα την μείωση των συμπτωμάτων κατάθλιψης, άγχους και στρες.
Στη μελέτη συμμετείχαν 70 νέοι ενήλικες, οι οποίοι τυχαία κατανεμήθηκαν σε δύο ομάδες (παρέμβασης και ελέγχου). Αξιολογήσεις πραγματοποιήθηκαν πριν, μετά και τρεις μήνες μετά την παρέμβαση, χρησιμοποιώντας ερωτηματολόγια για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και κλίμακες για τη μέτρηση της αυτοσυμπόνιας, της ενσυνειδητότητας, της αυτοεκτίμησης, και των συμπτωμάτων κατάθλιψης, άγχους και στρες.
Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ομάδα παρέμβασης παρουσίασε σημαντική βελτίωση στην αυτοσυμπόνια, την ενσυνειδητότητα και την αυτοεκτίμηση, καθώς και μείωση των συμπτωμάτων κατάθλιψης, άγχους και στρες, με τα αποτελέσματα να διατηρούνται και μετά από 3 μήνες. Η μελέτη υπογραμμίζει τα οφέλη των συμβουλευτικών παρεμβάσεων με βάση την αυτοσυμπόνια και την ενσυνειδητότητα για την ψυχική υγεία των αναδυόμενων ενηλίκων και τις δυνατότητες εφαρμογής τους σε πανεπιστημιακά περιβάλλοντα.

Λέξεις-κλειδιά: *αυτοσυμπόνια, ενσυνειδητότητα, αναδυόμενη ενηλικίωση, κατάθλιψη, άγχος, στρες*

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

00601 Τίτλος: Θεωρητικές και Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία των Μέσων και Τεχνολογίας στην Ελλάδα

Οργανωτές:
Αγγελική Γαζή,
Πάντειο Πανεπιστήμιο,
Μάνος Τάκας,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Συζητήτρια:
Αντωνία (Ντόνα) Παπαστυλιανού,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γενική Περίληψη
Το συγκεκριμένο Συμπόσιο εστιάζει στις θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στο πεδίο Ψυχολογίας των Μέσων και Τεχνολογίας. Διερευνά τον τρόπο με τον οποίο η φυσική πραγματικότητα διαμεσολαβεί την ψηφιακή μέσω της χρήσης της τεχνολογίας καθώς και τον τρόπο που οργανώνεται η έρευνα στα νέα ψηφιακά περιβάλλοντα. Η διερεύνηση των αλληλεπιδράσεων ανθρώπου και μηχανής και ζητήματα που αφορούν την έρευνα για τον εγκέφαλο, τη χρήση τρισδιάστατων περιβαλλόντων εικονικής πραγματικότητας (VR) για διερεύνηση, μέσω προσομοίωσης, ζητημάτων που αφορούν ζητήματα βία στις γυναίκες, ζητήματα που αφορούν το δημόσιο χώρο και τη χρήση της τεχνολογίας καθώς και διερεύνηση ζητημάτων αναφορικά με ψευδείς ειδήσεις στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης θα απασχολήσουν το παρόν Συμπόσιο. Στο παρόν Συμπόσιο διερευνούμε τις ψυχολογικές προκλήσεις της ψηφιακής πραγματικότητας και προσπαθούμε να απαντήσουμε στο ερώτημα αναφορικά με τον τρόπο μεθοδολογικών προσεγγίσεων της δυνητικής και εικονικής πραγματικότητας. Η διαρκώς εξελισσόμενη έρευνα του κλάδου της Ψυχολογίας των Μέσων και Τεχνολογίας παρακολουθεί την ψηφιακή καινοτομία και τους τρόπους με τους οποίους οι τεχνολογίες αυτές γίνονται κατανοητές μέσα από την καθημερινή εμπειρία.

Λέξεις κλειδιά: *εγκέφαλος, εικονική πραγματικότητα, έμφυλες σχέσεις, ψευδείς ειδήσεις*

Ο νους στο Διαδίκτυο: πειραματικά ευρήματα και προκλήσεις,

Πέτρος Ρούσσος
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Το Διαδίκτυο και οι εφαρμογές του έχουν αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο αναζητούμε, επεξεργαζόμαστε, αποθηκεύουμε και χρησιμοποιούμε την πληροφορία για τη λήψη αποφάσεων ή την επίλυση προβλημάτων. Η εργασία διερευνά τη «διεύρυνση του νου» μέσω της χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών και εστιάζει σε αποτελέσματα από πειραματικές εργασίας που έχουν εκπονηθεί την τελευταία τριετία από το Εργαστήριο Πειραματικής Ψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ. Πιο συγκεκριμένα, θα παρουσιαστούν πειραματικά ευρήματα που εστιάζουν σε νοητικά φαινόμενα και

διεργασίες, όπως η πολυδιεργασία και εναλλαγή εργασιών, η χρήση του Διαδικτύου ως εξωτερική «αποθήκη» μνήμης, η ανάπτυξη ευρετικών στρατηγικών για την αναζήτηση και αξιολόγηση πληροφοριών, και η ανάγνωση. Επίσης, γίνεται μια αναφορά στις προκλήσεις που προκύπτουν από τη συμβίωση του νου με τις ψηφιακές τεχνολογίες.

Ο χώρος της εικονικής πραγματικότητας ως εργαλείο έρευνας: η περίπτωση του GAIA

Αγγελική Γαζή, Καλλιόπη Σταυρούλια, Κωνσταντίνος Θεοδωρίδης, Δημήτριος Βαγιανός, Ειρήνη Σπανοπούλου
Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η περίπτωση του ερευνητικού έργου ΓΑΙΑ στοχεύει να αντιμετωπίσει ζητήματα διακρίσεων λόγω φύλου και να συμβάλει στην ενδυνάμωση των γυναικών. Το κάνει μέσω τεχνολογικής καινοτομίας και ψηφιακών εργαλείων που βασίζονται στην ανάπτυξη ενός νέου εργαλείου εικονικής πραγματικότητας (VR). Επικεντρώνεται στις γυναίκες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, μια ομάδα που βιώνει ανισότητες και διακρίσεις. Προσεγγίζει την ψηφιακή τεχνολογία όχι ως επιταχυντή της ανισότητας των φύλων, αλλά ως εργαλείο πρόληψης σε έναν κόσμο ψηφιακού μετασχηματισμού. Το σκεπτικό πίσω από το έργο ΓΑΙΑ είναι να συμβάλει στη δημιουργία μιας σύγχρονης κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς. Το έργο ΓΑΙΑ ανταποκρίνεται στις συγκεκριμένες προτεραιότητες και προάγει την ένταξη και τη διαφορετικότητα στους τομείς της εκπαίδευσης. Η ισότητα των φύλων είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Αν και έχουν αναληφθεί διεθνείς δεσμεύσεις για την προώθηση της ισότητας, η υπόσχεση για έναν τέτοιο κόσμο, στον οποίο κάθε γυναίκα είναι ασφαλής και με ίση μεταχείριση παραμένει ανεκπλήρωτη. Οι διαφορές στους ρόλους και τις συμπεριφορές των φύλων συχνά οδηγούν σε ανισότητες ενώ τα στερεότυπα αναφορικά με το φύλο οδηγούν σε εσφαλμένες αντιλήψεις εις βάρος των γυναικών. Το ερευνητικό έργο ΓΑΙΑ στοχεύει να προωθήσει την ισορροπία και την ισότητα των φύλων, καταπολεμώντας τις διακρίσεις λόγω φύλου μέσω της χρήσης συστηματικής εκπαίδευσης βασισμένης σε VR και η παρουσίασή του στοχεύει στην συνεισφορά της συζήτησης αναφορικά με τη χρήση νέων ψηφιακών μεθοδολογικών εργαλείων στην ψυχολογική έρευνα.

Δημόσιος χώρος και συσσωμάτωση ψηφιακής και φυσικής πραγματικότητας

Ανθή Σιδηροπούλου
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Συχνά οι μελέτες σχετικά με τη συνύπαρξη ανθρώπου και ψηφιακότητας, επικεντρώνονται στις επιπτώσεις αυτής της συνύπαρξης σε εσωτερικούς χώρους, όπως η σχολική τάξη και η ακαδημαϊκή αίθουσα, ή σε δυναμικές όπως της οικογένειας εντός του σπιτιού υπό την παρουσία των ατομικών συσκευών διασκέδασης και επικοινωνίας, και της μάθησης. Οι αναφορές στις επιπτώσεις της συνύπαρξης αυτής στους δημόσιους χώρους συνήθως παρουσιάζεται μέσω της «συμμετοχής» της σε παραβατικές δραστηριότητες, όπως η βιντεοσκόπηση στιγμιότυπων βίας μεταξύ εφήβων. Υπάρχει όμως μία ακόμα πτυχή της συνύπαρξης ανθρώπου και ψηφιακότητας που πραγματοποιείται ανεπίγνωστα και δεν έχει δεχτεί ακόμα την απαραίτητη προσοχή, αν και συζητείται συχνά σε παρέες γονέων και ενηλίκων που έχουν στραμμένο το βλέμμα στους νεότερους. Η συνθήκη της δημόσιας

μοναχικότητας που φαίνεται να διασφαλίζει την απόδραση από το άμεσο περιβάλλον καθώς κινούμαστε στο δημόσιο χώρο. Το βλέμμα στην οθόνη και τα ακουστικά στα αυτιά υποδηλώνουν «Δεν είμαι εδώ για σένα» και «ο κόσμος της οθόνης είναι ο κόσμος μου». Τα ακουστικά στα αυτιά και το βλέμμα στην οθόνη συνιστούν ένα είδος μη επικοινωνίας και μη-συμμετοχής, δηλαδή μιας προσπάθειας συγκάλυψης του εαυτού στο δημόσιο χώρο. Καθώς, όπως έρευνες δείχνουν, και μόνο η παρουσία του κινητού τηλεφώνου είναι αρκετή ώστε να νιώθουμε κοινωνικά δικτυωμένοι, ο δημόσιος χώρος δεν φαίνεται να έχει πολλά να μας προσφέρει ως προς την επαφή με τον άλλο. Η παρούσα εισήγηση αποσκοπεί στο να εισαγάγει έναν προβληματισμό σχετικά με τις ενδεχόμενες επιπτώσεις που μπορεί να φέρει αυτή η συνθήκη της απόσυρσης από το δημόσιο χώρο, όπως, ενδεικτικά, η αποδυνάμωση της κοινότητας, η αποστασιοποίηση από τον άμεσο χώρο και, συνεπώς, μη διεκδίκηση του δημόσιου χώρου ως κοινό αγαθό, απώλεια ευκαιριών για εξάσκηση κοινωνικών δεξιοτήτων.

Εμφανή ψέματα και κρυφές αλήθειες: Ψευδείς ειδήσεις στα Μέσα και το Διαδίκτυο στην Ελλάδα τη διετία 2020-2022

Εμμανουήλ Τάκας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Στάμος Παπαστάμου
Πάντειο Πανεπιστήμιο
Γεράσιμος Προδρομίτης
Πάντειο Πανεπιστήμιο
Αντώνης Γαρδικιώτης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Αχιλλέας Πηλιούσης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Αντωνία Τσιτσελή
Πάντειο Πανεπιστήμιο

Σε περιόδους κρίσης οι ψευδείς ειδήσεις μπορούν να προκαλέσουν φόβο, σύγχυση και κοινωνική διχόνοια, μειώνοντας την εμπιστοσύνη στους θεσμούς και υπονομεύοντας την αλήθεια (Greene & Murphy, 2021). Η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο διαδίδονται και επιδρούν στον κοινωνικό ιστό βοηθά στην ανάπτυξη στρατηγικών για την αντιμετώπισή τους και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κοινωνιών απέναντι στην παραπληροφόρηση. Η παρούσα έρευνα αναλύει τις ψευδείς ειδήσεις σε ελληνικά παραδοσιακά και ψηφιακά Μέσα τη διετία 2020-2022. Βασίζεται στις θεωρίες πλαισίωσης (Reese, 2007) και κοινωνικών αναπαραστάσεων (Moscovici, 1961/1976), αναδεικνύοντας πώς συγκριμένες λεκτικές επιλογές ενισχύουν τον κοινωνικό διχασμό και προωθούν αφηγήσεις φόβου και αβεβαιότητας. Οι αφηγήσεις αυτές (πλαισιώσεις) διαμορφώνονται από κοινά χαρακτηριστικά και λειτουργούν ως πρώτη ύλη στη διαδικασία ζύμωσης των κοινωνικών αναπαραστάσεων, δηλαδή του τρόπου με τον οποίο οι κοινωνικοί δρώντες αντιλαμβάνονται και επικοινωνούν ένα φαινόμενο. Το σώμα κειμένου αποτελείται από 117 ψευδείς ειδήσεις, όπως αυτές καταγράφηκαν σε επίσημες ιστοσελίδες καταπολέμησης ψευδών ειδήσεων και καλύπτει τις ψευδείς ειδήσεις των ετών 2020 2022. Διενεργήθηκε ταξινόμηση του σώματος κειμένου με τη μέθοδο Reinert (1983) και μελετήθηκαν τα τυπικά αποσπάσματα, δηλαδή οι στατιστικά σημαντικές λεκτικές συνεμφανίσεις. Η ανάλυση αποκάλυψε δύο

κεντρικά πεδία παραπληροφόρησης. Πρώτον την κρίση Ουκρανίας Ρωσίας, η οποία αναπαρίσταται κυρίως μέσω ψευδών ισχυρισμών σχετικά με τα σύνορα της Ουκρανίας, την υποτιθέμενη ανυπαρξία της ως κράτος, καθώς και με θεωρίες συνωμοσίας που αφορούν γενοκτονίες και παρεμβάσεις της Ρωσίας. Δεύτερον, η πανδημία του κορονοϊού και ο εμβολιασμός, όπου κυριαρχούν ψευδείς πληροφορίες σχετικά με την ασφάλεια και τις παρενέργειες των εμβολίων, τις κλινικές δοκιμές και τις κυβερνητικές πολιτικές. Επιπροσθέτως, η ανάλυση των τυπικών αποσπασμάτων ανέδειξε κοινούς ρητορικούς τόπους, όπως η επίκληση αυθεντίας χωρίς απόδειξη, η ακραία συναισθηματική γλώσσα και η δαιμονοποίηση της ετερότητας. Αυτά τα ευρήματα φωτίζουν τις προκλήσεις που θέτει η διάχυση της παραπληροφόρησης, ιδιαίτερα σε εποχές κρίσης, όπου οι κοινωνικοί δρώντες καλούνται να αντιληφθούν, αξιολογήσουν και επικοινωνήσουν το περιεχόμενο μιας απειλής.

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ID: 00503 |Τίτλος: Γνωστική Αναλυτική Ψυχοθεραπεία: Κλινική Πράξη και εφαρμογές στην Έρευνα

Προεδρείο: **Γιάννης Βλάχος**
Ψυχίατρος, Διδάκτωρ Παν. Πατρών, Πρόεδρος της ΠΕΓΑΨ
Ρίτα Τόλη
Κλινική Ψυχολόγος, DClinpsy
Συζητητής: **Χρήστος Μαντάς,**
Αναπληρωτής καθηγητής Ψυχιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Στο στρογγυλό αυτό τραπέζι θα παρουσιαστούν οι βασικές αρχές, το θεωρητικό μοντέλο και τα εργαλεία της ΓΑΨ και θα αναλυθεί η έννοια των αμοιβαίων ρόλων. Επίσης θα συζητηθούν τα ερευνητικά δεδομένα που επιβεβαιώνουν την αποτελεσματικότητα του μοντέλου, με έμφαση στην κλινική μελέτη της εφαρμογής της ΓΑΨ σε άτομα με ΟΔΠ και τέλος η ποιοτική ανάλυση αποχαιρετιστηρίων γραμμάτων των θεραπευομένων στη ΓΑΨ στον Ελληνικό πληθυσμό.

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Εισαγωγική παρουσίαση της ΓΑΨ
Γιάννης Βλάχος
Ψυχίατρος, Διδάκτωρ Παν. Πατρών, Πρόεδρος της ΠΕΓΑΨ

Η Γνωστική Αναλυτική Ψυχοθεραπεία είναι μια βραχεία, ατομική ψυχοθεραπεία που εστιάζει την προσοχή της στον τρόπο που δημιουργήθηκαν και διαιωνίστηκαν ρόλοι και συμπεριφορές που κατ' αρχήν [στην παιδική και εφηβική ηλικία] ήταν προσαρμοστικές, ή λιγότερο βλαπτικές για το άτομο, αλλά στη συνέχεια [ενήλικη ζωή] έγιναν αναποτελεσματικές και δυσλειτουργικές με αποτέλεσμα να προκαλούν έντονη δυσφορία και ποικίλα σωματικά και ψυχολογικά συμπτώματα για τα οποία το άτομο ζητάει βοήθεια. Κύριο χαρακτηριστικό της ΓΑΨ είναι η χρήση συγκεκριμένων εργαλείων, της γραπτής και διαγραμματικής αναδιαμόρφωσης, σε όλη την διάρκειά της θεραπείας. Όντας μια κατ' εξοχή σχεσιακή ψυχοθεραπεία η ΓΑΨ δίνει έμφαση στην θεραπευτική σχέση εστιάζοντας στην επισήμανση των αμοιβαίων ρόλων που ενεργοποιούνται από τον θεραπευόμενο μέσα σε αυτήν.

Αμοιβαίοι Ρόλοι
Χριστίνα Ζαγόρα
Ψυχολόγος, ΚΨΥ ΒΔ Τομέα Θεσσαλονίκης

Η ΓΑΨ υποστηρίζει ότι ευθύς εξαρχής, από την γέννησή μας εμπλεκόμαστε σε κοινωνικές ανταλλαγές που σταδιακά μας «μαθαίνουν» ρόλους που διευκολύνουν την προσαρμογή μας στο στενότερο οικογενειακό και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγαλώνουμε. Οι δύο πόλοι είναι ο γονεϊκός ρόλος και ο ρόλος του παιδιού. Στην

περίπτωση που οι γονεϊκοί ρόλοι είναι προβληματικοί, οι ρόλοι που θα υιοθετήσει το παιδί θα στοχεύουν πρώτα και κύρια στην εξυπηρέτηση πρωταρχικών του αναγκών, που η ικανοποίησή τους διακυβεύεται από την ασυνέπεια και την ελλειμματικότητα της γονεϊκής φροντίδας. Από την στιγμή, λοιπόν, που οι ρόλοι αυτοί παραμένουν ενεργοί στην ενήλικη ζωή, ενεργοποιούν αδιέξοδες συμπεριφορές με τη μορφή παγίδων, διλημμάτων και εμπλοκών, που περιορίζουν τις επιλογές και προκαλούν δυσλειτουργία στις διαπροσωπικές σχέσεις του ατόμου και την σχέση με τον εαυτό του.

Έρευνα και ΓΑΨ- Κλινική μελέτη σε ΟΔΠ
Ρίτα Τόλη
Κλινική Ψυχολόγος, DClinpsy
Η έρευνα των διαφορετικών ψυχοθεραπευτικών μοντέλων αντιμετωπίζει συχνά την πρόκληση της μεταφοράς της κλινικής πράξης σε ένα αξιόπιστο ερευνητικό περιβάλλον. Η πρόκληση αυτή είναι ακόμα μεγαλύτερη για τα αναλυτικά μοντέλα ψυχοθεραπείας.
Η ΓΑΨ επιτρέπει την εφαρμογή της στην έρευνα μέσα από τα εργαλεία που προσφέρει στις διάφορες φάσεις της θεραπευτικής διαδικασίας. Συγκεκριμένα, η ΓΑΨ περιλαμβάνει την γραπτή και διαγραμματική αναδιαμόρφωση, εργαλεία τα οποία αποτελούν μέσο για να την κατανόηση των δυσλειτουργικών μοτίβων σε σημαντικές σχέσεις.
Τα τελευταία χρόνια η ερευνητική βάση για την ΓΑΨ διευρύνεται. Παρόλο που την πλειοψηφία τους οι έρευνες είναι μελέτες περιπτώσεων ή περιλαμβάνουν μικρό πλυθησμό, ενθαρρυντικά ήταν τα αποτελέσματα της «Τυχαιοποιημένης Κλινικής Δοκιμής (Randomised Controlled Trial)» σε νέους (15-25 χρ.) με διάγνωση Οριακής Διαταραχής Προσωπικότητας (ΟΔΠ). Παρουσιάζεται το μοντέλο της ΓΑΨ στην ΟΔΠ.

Παρουσίαση της ποιοτικής ανάλυσης των αποχαιρετιστήριων γραμμάτων στον Ελληνικό πληθυσμό
Αλεξάνδρα Φρούσκλια
Ψυχολόγος, MSc

Στην Ελλάδα, ερευνητική ομάδα από πιστοποιημένους ΓΑΨ θεραπευτές προετοιμάζει ποιοτική ανάλυση με στόχο την διερεύνηση των αποχαιρετιστήριων γραμμάτων που επιδόθηκαν από τους θεραπευομένους προς τους θεραπευτές. Θα παρουσιαθεί ο σχεδιασμός της ανάλυσης και οι θεματικές ενότητες που αναμένονται να αναδυθούν.

ID: 00504 |Στρόγγυλο Τραπέζι με θέμα: «ΔΕΝ ΕΧΩ ΤΟ ΚΙΝΗΤΟ ΜΟΥ!» Η Νομοφοβία, η ψυχο-καταναγκαστική της γειτνίαση, ο έλεγχος, καθώς και η εμπιστοσύνη μας σε μνημονικές και γνωστικές δεξιότητες

Πρόεδρος:
Γρηγόρης Σίμος
Καθηγητής Ψυχοπαθολογίας. Ελληνική Εταιρεία Γνωστικής Συμπεριφορικής Ψυχοθεραπείας
Συζητήτρια:
Μερόπη Σίμου
Ψυχολόγος-Υποψήφια Διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

1. Νομοφοβία: Μια ψυχική «διαταραχή» στο δρόμο αναγνώρισης της ψυχαναγκαστικής καταναγκαστικής (;) ταυτότητας της
Σπυριάδου Σοφία, Καλαϊτζή Γεωργία, Σίμου Μερόπη, Σίμος Γρηγόρης

2. Νομοφοβία και συμπεριφορά ελέγχου: Ο ρόλος της εμπιστοσύνης στις μνημονικές και γνωστικές δεξιότητες
Παππά Ευαγγελία, Μαντά Μαρία, Καλαϊτζή Γεωργία, Σίμος Γρηγόρης

3. Η σχέση της Νομοφοβίας με κοινωνικο-φοβικές διαστάσεις και στρατηγικές συναισθηματικής ρύθμισης
Καλαϊτζή Γεωργία, Πισσάρη Ιωάννα, Σίμου Μερόπη, Σίμος Γρηγόρης

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ του Στρογγυλού Τραπεζιού
«ΔΕΝ ΕΧΩ ΤΟ ΚΙΝΗΤΟ ΜΟΥ!» Η Νομοφοβία, η ψυχο-καταναγκαστική της γειτνίαση, ο έλεγχος, καθώς και η εμπιστοσύνη μας σε μνημονικές και γνωστικές δεξιότητες

Το παρόν στρογγυλό τραπέζι εξερευνά τη νομοφοβία και τις σχετιζόμενες ψυχολογικές παραμέτρους, εστιάζοντας στη σύνδεσή της με την ψυχαναγκαστικά καταναγκαστικά φαινόμενα, τις γνωστικές διεργασίες ελέγχου, καθώς και το κοινωνικό άγχος και τις στρατηγικές συναισθηματικής ρύθμισης. Οι τρεις παρουσιάσεις εξετάζουν διαφορετικές όψεις της νομοφοβίας, συμβάλλοντας στην κατανόηση των ψυχοπαθολογικών μηχανισμών της και στη διερεύνηση πιθανών θεραπευτικών παρεμβάσεων.
Η πρώτη παρουσίαση διερευνά τη σχέση μεταξύ νομοφοβίας και ψυχαναγκαστικών και καταναγκαστικών συμπτωμάτων, εστιάζοντας σε κοινά ψυχολογικά και συμπεριφορικά χαρακτηριστικά. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η νομοφοβία εμφανίζει ισχυρές συσχετίσεις με διαστάσεις της ΨΚΔ, όπως η τάξη, ο ψυχαναγκαστικός μηρυκασμός και η υπερβολική ευθύνη. Το εύρημα αυτό ενισχύει την άποψη ότι η νομοφοβία μπορεί να εντάσσεται σε ένα ευρύτερο ψυχαναγκαστικό καταναγκαστικό πλαίσιο, όπου ο φόβος απώλειας του ελέγχου που παρέχει το κινητό σχετίζεται με υποκείμενους γνωστικούς μηχανισμούς της ΨΚΔ.
Η δεύτερη παρουσίαση εξετάζει τη σχέση μεταξύ νομοφοβίας και μετα-γνωστικών πεποιθήσεων, δίνοντας έμφαση στην εμπιστοσύνη στις γνωστικές ικανότητες. Η μελέτη διαπιστώνει ότι ο πιο σημαντικός παράγοντας που προβλέπει τη νομοφοβία είναι η χαμηλή εμπιστοσύνη στη λήψη αποφάσεων, καθώς φαίνεται ότι άτομα που δεν νιώθουν σίγουρα

για τις γνωστικές τους επιλογές εξαρτώνται περισσότερο από το κινητό τους. Επιπλέον, η Αδυναμία Επικοινωνίας φαίνεται να σχετίζεται με την Γνωστική Τελειοθηρία γεγονός που υποδηλώνει ότι άτομα με υψηλές απαιτήσεις από τις μνημονικές τους ικανότητες χρησιμοποιούν το κινητό ως εργαλείο διατήρησης του ελέγχου και διασφάλισης της επικοινωνίας. Τα αποτελέσματα ενισχύουν την ιδέα ότι η νομοφοβία μπορεί να λειτουργεί ως μηχανισμός διαχείρισης του άγχους, όπως η επιδίωξη γνωστικής και μνημονικής επάρκειας, παρόμοιος με αυτόν που παρατηρείται στις ψυχο-καταναγκαστικές εκδηλώσεις. Η τρίτη παρουσίαση εστιάζει στη σχέση της νομοφοβίας με το κοινωνικό άγχος και τις στρατηγικές συναισθηματικής ρύθμισης. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η κοινωνική φοβία αποτελεί ικανό προβλεπτικό παράγοντα της νομοφοβίας, καθώς τα άτομα με υψηλά επίπεδα κοινωνικού άγχους εμφανίζουν μεγαλύτερη εξάρτηση από το κινητό για να μειώσουν το αίσθημα αμηχανίας ή ανασφάλειας. Τρεις διαστάσεις της νομοφοβίας σχετίζονται με συγκεκριμένες στρατηγικές ρύθμισης των συναισθημάτων. Η Αδυναμία Επικοινωνίας συνδέεται με τη στρατηγική της γνωστικής επαναξιολόγησης, ενώ η Απώλεια Σύνδεσης και η Απώλεια Άνεσης σχετίζονται με την στρατηγική της εκφραστικής καταστολής, δείχνοντας ότι το κινητό λειτουργεί ως μηχανισμός συναισθηματικής ρύθμισης για άτομα που δυσκολεύονται να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους.

Συμπερασματικά, το παρόν Στρογγυλό Τραπέζι ανέδειξε τις πολλαπλές ψυχολογικές διαστάσεις της νομοφοβίας, επιβεβαιώνοντας ότι δεν αποτελεί απλώς μια συμπεριφορική συνήθεια, αλλά μια πολυδιάστατη ψυχολογική κατάσταση με γνωστικά, ψυχαναγκαστικά και συναισθηματικά χαρακτηριστικά. Τα αποτελέσματα υποστηρίζουν ότι η νομοφοβία μπορεί να εξεταστεί κάτω από το πρίσμα της ΨΚΔ και του κοινωνικού άγχους, καθώς οι διαστάσεις του ελέγχου, της τάξης και της αβεβαιότητας φαίνεται να διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξή και τη συντήρηση της. Τα παρόντα ευρήματα συνηγορούν επίσης υπέρ μια Γνωστικής Συμπεριφορικής παρέμβασης όπου μπορούν να χρησιμοποιηθούν στοχευμένες τεχνικές που μειώνουν την εξάρτηση από το κινητό μέσω τροποποίησης των καταναγκαστικών συμπεριφορών ελέγχου και της χαμηλής εμπιστοσύνης στις γνωστικές ικανότητες, την ψηφιακή απεξάρτηση για την ενίσχυση της ανοχής στην αποσύνδεση, αλλά και αναγκαίες εκθέσεις που θα προωθούν την εμπιστοσύνη στις πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπιδράσεις.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ

Νομοφοβία: Μια ψυχική «διαταραχή» στο δρόμο αναγνώρισης της ψυχαναγκαστικής καταναγκαστικής (;) ταυτότητας της

Σίμος Γ, Καλαϊτζή Γ., Σίμου Μ.

Εισαγωγή: Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και η αυξανόμενη εξάρτηση από τα κινητά τηλέφωνα έχουν οδηγήσει στην εμφάνιση νέων ψυχολογικών φαινομένων, όπως η νομοφοβία (nomophobia), δηλαδή ο υπερβολικός φόβος ή η δυσφορία που βιώνει ένα άτομο όταν δεν έχει πρόσβαση στο κινητό του τηλέφωνο. Παρόλο που η νομοφοβία δεν αναγνωρίζεται επισήμως ως ψυχιατρική διαταραχή, έχει προταθεί ως μια μορφή συμπεριφορικής εξάρτησης που σχετίζεται με αυξημένα επίπεδα άγχους και παρορμητικής συμπεριφοράς. Αν και η Νομοφοβία έχει συσχετισθεί με πολλαπλά ψυχοπαθολογικά φαινόμενα, όπως η κατάθλιψη, το άγχος ή το στρες, πρόσφατες έρευνες έχουν αναδείξει ομοιότητες μεταξύ ψυχαναγκαστικών καταναγκαστικών (ΨΚ) φαινομένων και της νομοφοβίας, καθώς και οι δύο καταστάσεις περιλαμβάνουν γνωστικές διαστρεβλώσεις, άγχος και συμπεριφορές ελέγχου. Η παρούσα μελέτη διερευνά τη

σχέση μεταξύ νομοφοβίας και ΨΚ συμπτωμάτων, εστιάζοντας σε κοινά ψυχολογικά και συμπεριφορικά χαρακτηριστικά. Εξετάζει έτσι το κατά πόσο η νομοφοβία μπορεί να θεωρηθεί ως ένας υπότυπος ΨΚ συμπεριφοράς ή αν συνδέεται με προϋπάρχοντα ΨΚ φαινόμενα. Η συνεξέταση των δύο καταστάσεων (ΨΚΔ και Νομοφοβίας) και η καλύτερη κατανόηση της ψυχοπαθολογίας τους θα μπορούσε να βοηθήσει εντέλει και στην ανάπτυξη αποτελεσματικών θεραπευτικών παρεμβάσεων.

Μέθοδος: Το υλικό αποτέλεσαν 285 άτομα (73% γυναίκες) μέσης ηλικίας 23,5 (ΤΑ=6,6) ετών, στην πλειοψηφία τους φοιτητές (82%). Στους συμμετέχοντες της έρευνας δόθηκαν μέσω της εφαρμογής SurveyMonkey τα ερωτηματολόγια Nomophobia Questionaira (NQ) το οποίο αξιολογεί διαστάσεις της Νομοφοβίας (π.χ το να μην μπορεί κάποιος να επικοινωνήσει), Obsessive Compulsive Inventory-Revised (OCI-R), το οποίο αξιολογεί κατηγορίες ψυχαναγκαστικών και καταναγκαστικών συμπτωμάτων (πχ, σχετικά με έλεγχο ή καθαριότητα) και το Obsessive Beliefs Questionnaire -44 (OBQ-44) το οποίο αξιολογεί υποκείμενες ψυχοπαθολογικές διαστάσεις κυρίως της ΨΚΔ (πχ της τελειοθηρίας ή της εκτίμησης του κινδύνου).

Αποτελέσματα: Η συνολική Βαθμολογία της NQ συσχετίσθηκε θετικά με τη συνολική της OCI-R και τις έξι υποκλίμακες της (ιδιαίτερα με αυτές της Τάξης και της Ψυχαναγκαστικότητας), καθώς και με την OBQ-44 και τις τρεις υποκλίμακες της (ιδιαίτερα αυτή της Υπευθυνότητας-Απειλής). Οι υποκλίμακες της NQ εμφάνισαν πολλαπλές συσχετίσεις με τις υποκλίμακες των OCI-R και OBQ-44. Μια σειρά αναλύσεων βιωματικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την NQ και τις υποκλίμακες της και ανεξάρτητες μεταβλητές τις υποκλίμακες των OCI-R και OBQ-44 έδωσαν ενδιαφέρουσες και ιδιαίτερες σχέσεις με σημαντική (αν και μάλλον χαμηλή) προβλεπτική ικανότητα. Εντούτοις, οι προβλεπτική αυτή ικανότητα ήταν και εννοιολογικά αναμενόμενη, αλλά και κάποτε μια καινοφανής πραγματικότητα όπως για παράδειγμα η ικανότητα της «Τάξης» (υποκλίμακας της OCI-R) να προβλέψει-σε κάποιο βαθμό- την συνολική βαθμολογία της NQ.

Συζήτηση – Συμπεράσματα: Η κλινική περιγραφή της Νοσοφοβίας φαίνεται να μοιράζεται πολλά κοινά με αυτή της ΨΚΔ, κάτι που μπορεί να εξηγείται από κοινούς αιτιολογικούς παράγοντες που οδηγούν σε συννοσηρότητες ή αμοιβαία αιτιολογικές σχέσεις ανάμεσα σε Νομοφοβία και ΨΚΔ. Τα παρόντα ευρήματα επιβεβαιώνουν τη στενή σχέση ανάμεσα στην Νομοφοβία, τα ψυχαναγκαστικά καταναγκαστικά συμπτώματα και τις υποκείμενες πεποιθήσεις και μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι κινούνται στη λογική ενός ευρύτερου ψυχο-καταναγκαστικού πλαισίου, μέσα στο οποίο μπορεί να αναπτύσσεται και να συν-εμφανίζεται η Νομοφοβία, κάτι το οποίο βεβαίως απαιτεί περεταίρω έρευνα.

Νομοφοβία και συμπεριφορά ελέγχου: Ο ρόλος της εμπιστοσύνης στις μνημονικές και γνωστικές δεξιότητες

Σίμου Μ., Καλαϊτζή Γ. Σίμος Γ.

Εισαγωγή: Η Νομοφοβία συνδέεται με την υπερβολική ανάγκη για έλεγχο, καθώς τα άτομα με Νομοφοβία νιώθουν την ανάγκη να ελέγχουν συνεχώς τα μηνύματα, τις ειδοποιήσεις και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τον φόβο απώλειας σημαντικών πληροφοριών,

τον έλεγχο των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, αλλά και τον έλεγχο του περιβάλλοντος (αβεβαιότητα ως προς τον προσανατολισμό). Προβλήματα ελέγχου κυριαρχούν και στην Ψυχαναγκαστική Καταναγκαστική Διαταραχή (ΨΚΔ), όπου μετα-γνωστικοί παράγοντες (οι απόψεις του ατόμου για την αντίληψη του των γνωστικών και σκεπτικών διαδικασιών του) εξηγούν τη δημιουργία και συντήρηση συμπτωμάτων ελέγχου. Η χαμηλή εμπιστοσύνη στη μνήμη, αλλά και στη γνωστική λειτουργικότητα, φαίνεται να χαρακτηρίζει τόσο κλινικές όσο και υποκλινικές μορφές ΨΚΔ. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στη Νομοφοβία και την μετα-μνήμη.

Μέθοδος: Το υλικό αποτέλεσαν 285 άτομα (73% γυναίκες) μέσης ηλικίας 23,5 (ΤΑ=6,6) ετών, στην πλειοψηφία τους φοιτητές (82%). Στους συμμετέχοντες της έρευνας δόθηκαν μέσω της εφαρμογής SurveyMonkey τα ερωτηματολόγια Nomophobia Questionaira (NQ) το οποίο αξιολογεί διαστάσεις της Νομοφοβίας (π.χ το να μην μπορεί κάποιος να επικοινωνήσει) και το ερωτηματολόγιο Memory and Cognitive Confidence Scale (MCCS) . Το MCCS έχει τέσσερεις παράγοντες που αξιολογούν τις απόψεις του ατόμου για α)τις ικανότητες γενικής μνήμης (ΙΓΜ), β)την εμπιστοσύνη στις ικανότητες λήψης αποφάσεων (ΙΛΑ), γ) την εμπιστοσύνη στην ικανότητα του για εστίαση και συγκέντρωση(ΙΕΣ), και δ) τα υψηλά του στάνταρ για τη γνωστική του Επίδοση (ή Γνωστική Τελειοθηρία- ΓΤΘ),

Αποτελέσματα: Στη ανάλυση των συσχετίσεων ανάμεσα στην κλίμακα NQ και τις υποκλίμακες της με την MCCS και τις υποκλίμακες της βρέθηκαν 20 στατιστικά σημαντικές δυαδικέ σχέσεις (από τις 25 συνολικά), με τις πιο σημαντικές να είναι αυτές της ΙΛΑ με την NQ και τις υποκλίμακες της. Μια σειρά αναλύσεων βηματικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την NQ και τις υποκλίμακες της και ανεξάρτητες μεταβλητές την MCCS και τις υποκλίμακες της, ανέδειξε την ΙΛΑ ως τοn κυρίαρχο προβλεπτικό παράγοντα για την NQ και τις τρεις υποκλίμακες της, αυτές της Απώλειας Συνδεσιμότητας, της Αδυναμίας Πρόσβασης στην Πληροφορία και την Έλλειψη Άνεσης Χωρίς Κινητό. Την κλίμακα Έλλειψης Επικοινωνίας μπορούσε να προβλέψει η ΓΤΘ, η οποία μπορούσε επίσης να προβλέψει δευτερευόντως και την συνολική NQ.

Συζήτηση - Συμπεράσματα: Η παρούσα μελέτη διερεύνησε τη σχέση μεταξύ Νομοφοβίας και μετα-γνωστικών πεποιθήσεων, εστιάζοντας στην εμπιστοσύνη στις γνωστικές ικανότητες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η εμπιστοσύνη στη λήψη αποφάσεων (ΙΛΑ) αποτελεί τον κυριότερο προβλεπτικό παράγοντα της Νομοφοβίας και τριών από τις τέσσερις παραμέτρους της. Επιπλέον, η Γνωστική Τελειοθηρία (ΓΤΘ) σχετίστηκε με την Έλλειψη Επικοινωνίας, υποδηλώνοντας ότι άτομα με υψηλές προσδοκίες γνωστικής απόδοσης εξαρτώνται περισσότερο από το κινητό για διατήρηση του ελέγχου. Τα ευρήματα υποστηρίζουν επίσης τη σύνδεση της Νομοφοβίας με γνωστικές δυσκολίες σχετικές με τον έλεγχο που συναντώνται στην Ψυχαναγκαστική-Καταναγκαστική Διαταραχή (ΨΚΔ). Η υπερβολική χρήση του κινητού φαίνεται να λειτουργεί ως μηχανισμός διαχείρισης άγχους, έλλειψης εμπιστοσύνης στις αποφάσεις, αλλά και ως πηγή διαβεβαιώσεων. Η μελέτη προτείνει ότι θεραπευτικές παρεμβάσεις, όπως η Γνωστική Συμπεριφορική Θεραπεία (CBT) και στρατηγικές ψηφιακής απεξάρτησης, θα μπορούσαν να βελτιώσουν την εμπιστοσύνη στις γνωστικές ικανότητες και να μειώσουν την εξάρτηση από την τεχνολογία. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να εξετάσουν εναλλακτικούς παράγοντες, όπως η συννοσηρότητα με αγχώδεις διαταραχές.

Η σχέση της Νομοφοβίας με κοινωνικο-φοβικές διαστάσεις και στρατηγικές συναισθηματικής ρύθμισης

Γ.Καλαιτζή, Μ.Σίμου, Γ.Σίμος

Εισαγωγή: Η νομοφοβία, ή ο φόβος της απουσίας κινητού τηλεφώνου, συνδέεται στενά με το κοινωνικό άγχος και τις στρατηγικές συναισθηματικής ρύθμισης. Υπάρχει σημαντική συσχέτιση μεταξύ της νομοφοβίας και του κοινωνικού άγχους, ιδιαίτερα καθώς η νομοφοβία μπορεί να ενισχύσει την κοινωνική αποφυγή. Οι χρήστες μπορεί να προτιμούν την επικοινωνία μέσω κινητών συσκευών αντί για άμεσες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Τα άτομα με νομοφοβία συχνά υιοθετούν μη προσαρμοστικές στρατηγικές αντιμετώπισης, καθώς τείνουν να απαντούν με συμπεριφορική απεμπλοκή όποτε πιέζονται από τι στρες. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η μελέτη της σχέσης της νομοφοβίας με το κοινωνικό άγχος και τις στρατηγικές συναισθηματικής ρύθμισης.

Μέθοδος: Στην έρευνα συμμετείχαν 285 άτομα (73% γυναίκες) μέσης ηλικίας 23,5 (ΤΑ=6,6) ετών. Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκαν μέσω της εφαρμογής SurveyMonkey τα ερωτηματολόγια Nomophobia Questionaira (NQ) το οποίο αξιολογεί διαστάσεις της Νομοφοβίας (π.χ το να μην μπορεί κάποιος να επικοινωνήσει), την Κλίμακα Άγχους στην Κοινωνική Διαντίδραση (SIAS-ΚΑΚΔ), την Κλίμακα Κοινωνικής Φοβίας (SPS-ΚΚΦ), και την Κλίμακα Συναισθηματικής Ρύθμισης (ERQ-ΚΣΡ), η οποία περιλαμβάνει δυο στρατηγικές, αυτήν της Γνωστικής Επαναξιολόγησης (ΚΣΡ-ΓΕ) και αυτήν της Εκφραστικής Καταστολής (ΚΣΡ-ΕΚ)

Αποτελέσματα: Η ΚΚΦ συσχετίσθηκε σημαντικά με το σύνολο της NQ και τις 4 υποκλίμακες της, ενώ η ΚΑΚΔ συσχετίσθηκε και αυτή με όλες πλην της υποκλίμακας «Αδυναμία επικοινωνίας». Η «Αδυναμία επικοινωνίας» ήταν και η μόνη που συσχετίσθηκε σημαντικά με την η Γνωστική Επαναξιολόγηση, τη λειτουργική στρατηγική συναισθηματικής ρύθμισης. Σε ότι αφορά την δυσλειτουργική στρατηγική της «Εκφραστικής Καταστολής», αυτή συσχετίσθηκε μόνο με τις υποκλίμακες «Απώλεια της Σύνδεσης» και «Απώλεια της άνεσης». Η Συνολική NQ συσχετίσθηκε επίσης θετικά, οριακά όμως σε μη στατιστικά σημαντική διάσταση (r=0,116, P=0,051). Μια σειρά αναλύσεων βηματικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την NQ και τις υποκλίμακες της και ανεξάρτητες μεταβλητές τις ΚΚΦ, ΚΑΚΔ, ΚΣΡ-ΓΕ και ΚΣΡ-ΕΚ-όπου αυτό ήταν επιτρεπτό- έδειξαν ότι η ΚΚΦ μπορούσε να προβλέψει την NQ και τις υποκλίμακες της, πλην της «Απώλεια της άνεσης», η οποία ήταν και η μόνη την οποία μπορούσε να προβλέψει η ΚΑΚΔ. Τέλος, από τις ΚΣΡ-ΓΕ και ΚΣΡ-ΕΚ, η ΚΣΡ-ΓΕ ήταν αυτή που δευτερευόντως μπορούσε να προβλέψει την υποκλίμακα «Αδυναμία επικοινωνίας».

Συζήτηση – Συμπεράσματα: Τα αποτελέσματα της μελέτης επιβεβαιώνουν τη σύνδεση της νομοφοβίας με το κοινωνικό άγχος και τις στρατηγικές συναισθηματικής ρύθμισης. Η Κοινωνική Φοβία (ΚΚΦ) φάνηκε να είναι ο κύριος προβλεπτικός παράγοντας της νομοφοβίας, υποδεικνύοντας ότι άτομα με αυξημένο κοινωνικό άγχος παρουσιάζουν μεγαλύτερη εξάρτηση από το κινητό τους και κατά συνέπεια μεγαλύτερες νομοφοβικές αντιδράσεις. Η Αδυναμία Επικοινωνίας συνδέθηκε με τη Γνωστική Επαναξιολόγηση (ΚΣΡ-ΓΕ), ενώ η Απώλεια Σύνδεσης και η Απώλεια Άνεσης σχετίστηκαν με την Εκφραστική Καταστολή (ΚΣΡ-ΕΚ), γεγονός που δείχνει πως τα άτομα που καταστέλλουν τα συναισθήματά τους μπορεί να χρησιμοποιούν το κινητό ως μηχανισμό συναισθηματικής

ρύθμισης. Η παρούσα μελέτη αναδεικνύει τη σημασία της ανάπτυξης ψυχολογικών παρεμβάσεων που στοχεύουν στη διαχείριση του κοινωνικού άγχους και στη βελτίωση της συναισθηματικής αυτορρύθμισης σε σχέση με τη χρήση και κατάχρηση του κινητού τηλεφώνου και την δυσφορία από τη στέρηση του . Η Γνωστική Συμπεριφορική Θεραπεία (CBT) και στρατηγικές ψηφιακής απεξάρτησης μπορούν να βοηθήσουν στη μείωση της εξάρτησης από το κινητό και την ελαχιστοποίηση νομοφοβικών αντιδράσεων, ενισχύοντας τις κοινωνικές δεξιότητες. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να εξετάσουν παρεμβάσεις που προωθούν την ανεξαρτησία από την τεχνολογία στην κοινωνική αλληλεπίδραση.

ID: 00505 | Συμπόσιο: Επιστημονική Τεκμηρίωση και Ψυχολογική Ερεύνα στη ΛΟΑΤΚΙ+ Κοινότητα

Ομιλητής & Συζητητής:
Ηλίας Τσακανίκος,
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης & Ερευνητικό Δίκτυο ΛΟΑΤΚΙ+

Στο συμπόσιο παρουσιάζονται έρευνες που αναδεικνύουν σύγχρονες προκλήσεις και ευκαιρίες στον τομέα της ψυχολογικής διερεύνησης των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, προσφέροντας ένα πολύπλευρο πλαίσιο ανάλυσης και συζήτησης ως προς την επιστημονική τεκμηρίωση και τους μεθοδολογικούς περιορισμούς. Οι παρουσιάσεις καλύπτουν ποικίλα θέματα, όπως οι εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ γονέων στο εκπαιδευτικό περιβάλλον και ο ρόλος του μειονοτικού στρες, οι επιδράσεις του coming out στην αυτοαντίληψη και την ενίσχυση της ταυτότητας, οι αναπαραστασιακές διαφοροποιήσεις της ομοφυλοφιλίας υπό το πρίσμα κοινωνικοπολιτισμικών παραμέτρων, καθώς και οι αντιλήψεις για τη σεξουαλικά συμπεριληπτική εκπαίδευση στα πανεπιστήμια και τα προβλήματα που την παρεμποδίζουν. Επίσης, εξετάζονται οι μεθοδολογικές και δεοντολογικές προκλήσεις στη ΛΟΑΤΚΙ+ έρευνα, όπως το θέμα της πολιτισμικής ευαισθησίας, την εκπροσώπηση περιθωριοποιημένων ομάδων και τη ανάγκη ενισχυμένων πρωτοκόλλων. Το συμπόσιο επιχειρεί να αναδείξει και να ενισχύσει τη κατανόηση των πολυδιάστατων εμπειριών των ΛΟΑΤΚΙ+ κοινοτήτων, μέσω της ψυχολογικής έρευνας και επιστημονικής τεκμηρίωσης. Η πρώτη παρουσίαση εξετάζει τις εμπειρίες ομοφυλόφιλων μητέρων σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, τονίζοντας τον φόβο απόρριψης, την απουσία μη παραδοσιακών οικογενειακών αναπαραστάσεων και το μειονοτικό στρες που βιώνουν, αναδεικνύοντας την ανάγκη αναθεώρησης των εκπαιδευτικών προσεγγίσεων. Η δεύτερη εργασία, αναλύει τη διαχρονική επίδραση του coming out στην αυτοαντίληψη της σεξουαλικής ταυτότητας, δείχνοντας ότι μειώνει τις ανησυχίες αποδοχής και ενισχύει την κεντρικότητα της ταυτότητας, ενώ αναδεικνύονται προκλήσεις όπως η εσωτερικευμένη ομοφοβία. Η τρίτη μελέτη διερευνά την επίδραση κοινωνικο πολιτισμικών παραγόντων στις αναπαραστάσεις της ομοφυλοφιλίας, αποκαλύπτοντας ότι προοδευτικές στάσεις σχετίζονται με μεγαλύτερη αποδοχή, σε αντίθεση με τις συντηρητικές που συνδέονται με αρνητικές αναπαραστάσεις. Η τέταρτη παρουσίαση εξετάζει τις αντιλήψεις πανεπιστημιακών για τη σεξουαλικά συμπεριληπτική εκπαίδευση, εντοπίζοντας συντηρητικές απόψεις, κυρίως στους άνδρες, και τονίζοντας τη θετική επίδραση της ενσυναίσθησης. Τέλος, η ανασκόπηση της ΛΟΑΤΚΙ+ ψυχολογικής έρευνας επισημαίνει μεθοδολογικές και δεοντολογικές προκλήσεις, όπως η πολιτισμική ευαισθησία και η υποεκπροσώπηση περιθωριοποιημένων ομάδων, προτείνοντας συμμετοχικά μοντέλα και διαθεματικές προσεγγίσεις.

Ομοφυλόφιλες μητέρες και οι εμπειρίες τους από το εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Ηρακλής Γρηγορόπουλος
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων & Ερευνητικό Δίκτυο ΛΟΑΤΚΙ+

Περίληψη
Οι ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς αμφισβητούν τον ετεροκανονικό κυρίαρχο λόγο για την οικογένεια σε σημαντικούς κοινωνικούς θεσμούς όπως π.χ. τα σχολεία. Η παρούσα μελέτη διερευνά τις εμπειρίες ελληνίδων ομοφυλόφιλων μητέρων σχετικά με την αλληλεπίδρασή τους με το προσωπικό του σχολείου και άλλους γονείς. Χρησιμοποιήθηκε η ερμηνευτική

φαινομενολογική ανάλυση για την ανάλυση των δεδομένων που ελήφθησαν μέσω συνεντεύξεων με 14 λεσβίες μητέρες. Η μελέτη αποκάλυψε τρεις κυρίαρχες θεματικές: (α) την αναμονή της απόρριψης των εκπαιδευτικών, (β) την απουσία μη παραδοσιακών οικογενειακών αναπαραστάσεων/μοντέλων στα σχολικά προγράμματα σπουδών, και (γ) τον προβληματισμό για τη διαχείριση της γνωστοποίησης του σεξουαλικού τους προσανατολισμού. Οι εμπειρίες των συμμετεχουσών επιβεβαιώνουν ότι οι ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς βιώνουν μειονοτικό στρες σε συγκεκριμένα θεσμικά πλαίσια.

Λέξεις Κλειδιά: *Ομοφυλόφιλες/Λεσβίες μητέρες, Μειονοτικό στρες, Σεξουαλική προκατάληψη, Θεσμικά πλαίσια*

Ο αντίκτυπος του coming out στην αυτοαντίληψη της σεξουαλικής ταυτότητας: Μια διαχρονική μελέτη με τη χρήση του LGBIS

Κωνσταντίνος Χρήστος Δαουλτζής και Παναγιώτης Κορδούτης
Πάντειο Πανεπιστήμιο & Ερευνητικό Δίκτυο ΛΟΑΤΚΙ+

Περίληψη

Η έρευνα αυτή διερεύνησε τον αντίκτυπο του coming out (αυτοαποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού) στην αυτοαντίληψη της σεξουαλικής ταυτότητας των ατόμων που δεν είχαν αποκαλύψει τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό σε κοντινό τους πρόσωπο. Συνολικά 403 συμμετέχοντες συμπλήρωσαν την Κλίμακα Λεσβιακής, Ομοφυλόφιλης και Αμφιφυλόφιλης Ταυτότητας (LGBIS) κατά την έναρξη της έρευνας. Ενθαρρύνθηκαν να αποκαλύψουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό σε κάποιο κοντινό τους άτομο και να αποκριθούν εκ νέου στην κλίμακα LGBIS έξι μήνες αργότερα. Τελικά, 126 συμμετέχοντες συμπλήρωσαν τη δεύτερη μέτρηση. Ένας έλεγχος t-test επαναλαμβανόμενων δειγμάτων αποκάλυψε σημαντικές αλλαγές σε τρεις από τις επτά διαστάσεις του LGBIS: οι βαθμολογίες για τις ανησυχίες αποδοχής και τη δύσκολη διαδικασία ήταν χαμηλότερες μετά το coming out, ενώ οι βαθμολογίες για την κεντρικότητα της ταυτότητας ήταν υψηλότερες. Οι άλλες τέσσερις διαστάσεις -κίνητρο απόκρυψης, εσωτερικευμένη ομοφοβία, αβεβαιότητα και ανωτερότητα ταυτότητας- δεν άλλαξαν σημαντικά. Τα ευρήματα αυτά υποδηλώνουν ότι το coming out μπορεί να μετριάσει τις ανησυχίες αποδοχής και την αντιλαμβανόμενη δυσκολία της αποκάλυψης, ενώ παράλληλα ενισχύει την κεντρικότητα της ταυτότητας. Ωστόσο, τα επίμονα κίνητρα απόκρυψης, το εσωτερικευμένο στίγμα και η αβεβαιότητα ταυτότητας υπογραμμίζουν την πολυπλοκότητα του coming out, καθώς αυτές οι διαστάσεις μπορεί να εξελίσσονται σταδιακά, να επηρεάζονται από ψυχολογικούς παράγοντες όπως η ανθεκτικότητα ή να επηρεάζονται από πλαίσια όπως το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και το πολιτισμικό πλαίσιο.

Λέξεις-κλειδιά: *Αυτοαντίληψη της σεξουαλικής ταυτότητας, coming out, διαχρονική έρευνα*

Αναπαραστασιακές Αποδόσεις της Ομοφυλοφιλίας και Ταυτοτικές Διαφοροποιήσεις

Παναγιώτα Ροπόκη & Άννα Μαντόγλου,
Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Ερευνητικό Δίκτυο ΛΟΑΤΚΙ+

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα εξετάζει την επίδραση του φύλου, της ηλικίας, της θρησκευτικότητας, του πολιτικού αυτο-προσδιορισμού, του προοδευτισμού/ συντηρητισμού και της

πλειονοκεντρικής vs μειονοκεντρικής σκέψης στις αναπαραστασιακές αποδόσεις της ομοφυλοφιλίας. Στην έρευνα συμμετείχαν 371 άτομα, ηλικίας 18 έως 80 ετών (M = 44,75, SD = 16,53). Για την ανεξάρτητη μεταβλητή της θρησκευτικότητας χρησιμοποιήθηκε μια κλίμακα 5 κλειστών ερωτήσεων που αφορούσαν τη σημαντικότητα της θρησκείας και τη συμμετοχή σε θρησκευτικές δραστηριότητες, ενώ για την πολιτική ταυτότητα χρησιμοποιήθηκε μια κλίμακα πολιτικής αυτο-τοποθέτησης (όπου 1= άκρα αριστερά και 7= άκρα δεξιά). Για τη μέτρηση του προοδευτισμού/συντηρητισμού χρησιμοποιήθηκε μια αυτοσχέδια κλίμακα 10 προτάσεων, ενώ η πλειονοκεντρική/μειονοκεντρική σκέψη μετρήθηκε με μια κλίμακα 11 κλειστών ερωτήσεων. Η εξαρτημένη μεταβλητή των αναπαραστασιακών αποδόσεων της ομοφυλοφιλίας μετρήθηκε με μια αυτοσχέδια κλίμακα 21 προτάσεων. Από την παραγοντική ανάλυση προέκυψαν τέσσερις οργανωτικές αρχές σκέψης, ενώ για τον έλεγχο των επιδράσεων των ανεξάρτητων μεταβλητών εφαρμόστηκαν τέσσερα μοντέλα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης. Οι οργανωτικές αρχές σκέψης των αποδόσεων της ομοφυλοφιλίας παραπέμπουν σε «παρά φύσει» αίτια, στις δυσλειτουργίες της οικογένειας, σε βιολογικούς και μεταστροφικούς παράγοντες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι άνδρες, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, με υψηλότερη θρησκευτικότητα και πλειονοκεντρική σκέψη είναι πιο πιθανό να αναπαριστούν ως «παρά φύσει» την ομοφυλοφιλία, σε αντίθεση με τα άτομα που παρουσιάζουν μειονοκεντρική σκέψη και αυτο-προσδιορίζονται ως αριστερά. Ακόμη, οι αυτο-προσδιοριζόμενοι ως αριστεροί και τα άτομα με πλειονοκεντρική σκέψη είναι πιο πιθανό να αποδίδουν την ομοφυλοφιλία στη δυσλειτουργική οικογένεια, σε αντίθεση με τους συντηρητικούς που είναι λιγότερο πιθανό να αποδώσουν την ομοφυλοφιλία σε οικογενειακούς ή μεταστροφικούς παράγοντες. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν τη δυναμική των αναπαραστασιακών επικεντρώσεων στις αποδόσεις της ομοφυλοφιλίας και συνδέονται με διαφοροποιημένες στάσεις και συμπεριφορές αποδοχής ή απόρριψης απέναντι σε άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας.

Λέξεις-κλειδιά: *Αναπαραστασιακές αποδόσεις της ομοφυλοφιλίας, πλειονοκεντρική και μειονοκεντρική σκέψη, πολιτικός αυτο-προσδιορισμός*

Σεξουαλικά συμπεριληπτική εκπαίδευση για φοιτητές/ήτριες: Μια προκαταρκτική διερεύνηση των αντιλήψεων μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι.

Θάνος Τουλούπης[1] & Χριστίνα Αθανασιάδου[2]
[1]Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
[2]Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης & Ερευνητικό Δίκτυο ΛΟΑΤΚΙ+

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα επιχείρησε να προβεί σε μια προκαταρκτική μελέτη των αντιλήψεων μελών του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) ως προς τη σεξουαλικά συμπεριληπτική εκπαίδευση των φοιτητών/ριών, εξετάζοντας ταυτόχρονα τον προβλεπτικό ρόλο της ενσυναίσθησης και της ηθικής αποδέσμευσης. Το δείγμα αποτέλεσαν 303 μέλη Δ.Ε.Π. (52% γυναίκες) διάφορων Σχολών των Α.Ε.Ι. (Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Πολυτεχνικών, Οικονομικών). Οι συμμετέχοντες/ουσες συμπλήρωσαν κλίμακες αυτο-αναφοράς σχετικές με τις υπό μελέτη μεταβλητές (αντιλήψεις σεξουαλικά συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, ενσυναίσθηση, ηθική αποδέσμευση). Βάσει των αποτελεσμάτων, τα μέλη Δ.Ε.Π. εξέφρασαν σχετικά συντηρητικές αντιλήψεις αναφορικά με τη σεξουαλικά συμπεριληπτική εκπαίδευση των φοιτητών/ριών,

καθώς και χαμηλή αντιλαμβανόμενη ικανότητα εφαρμογής μιας τέτοιας εκπαίδευσης. Τα παραπάνω φάνηκε να αφορούν κυρίως στους άνδρες και στα μέλη Δ.Ε.Π. των Πολυτεχνικών και Οικονομικών Σχολών. Επιπροσθέτως, βρέθηκε πως οι αντιλήψεις των μελών Δ.Ε.Π. αναφορικά με τη σεξουαλικά συμπεριληπτική εκπαίδευση των φοιτητών/ριών προβλέπονται αρνητικά από το αίσθημα της ηθικής αποδέσμευσης και θετικά από τη συναισθηματική και γνωστική τους ενσυναίσθηση. Αντιθέτως, η αντιλαμβανόμενη ικανότητα εφαρμογής μιας σεξουαλικά συμπεριληπτικής εκπαίδευσης φάνηκε να προβλέπεται θετικά μόνο από την ενσυναίσθηση των μελών Δ.Ε.Π., πρωτίστως την συναισθηματική και δευτερευόντως την γνωστική. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν την αναγκαιότητα μεταστροφής της συντηρητικής κουλτούρας απέναντι σε ζητήματα σεξουαλικής ετερότητας που τείνει να επικρατεί ακόμη και σήμερα στην ελληνική πανεπιστημιακή κοινότητα. Ενδεικτικά, αυτό δύναται να επιτευχθεί μέσω της δρομολόγησης καινοτόμων πανεπιστημιακών δράσεων από αρμόδιες υπηρεσίες των Α.Ε.Ι. (π.χ., Κέντρα Συμβουλευτικής Υποστήριξης, Επιτροπές Ισότητας Φύλων, Κέντρα Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης) με σκοπό κυρίως την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών Δ.Ε.Π., αλλά και την ενδυνάμωση διάφορων προστατευτικών ψυχολογικών μηχανισμών, όπως η ενσυναίσθηση.

Λέξεις κλειδιά: *μέλη Δ.Ε.Π., αντιλήψεις, σεξουαλικά συμπεριληπτική εκπαίδευση, φοιτητές/ήτριες, ενσυναίσθηση, ηθική αποδέσμευση*

Μεθοδολογικά και δεοντολογικοί περιορισμοί στη ψυχολογική έρευνα για τις ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητες

Ηλίας Τσακανίκος
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης & Ερευνητικό Δίκτυο ΛΟΑΤΚΙ+

Περίληψη
Η παρουσίαση βασίζεται σε βιβλιογραφική ανασκόπηση της ψυχολογικής έρευνας των τελευταίων 10 χρόνων για τις ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητες. Μολονότι, η έρευνα στην περιοχή έχει προοδεύσει, σημαντικές μεθοδολογικές και δεοντολογικές προκλήσεις παραμένουν. Μεθοδολογικά, λόγω μεροληψία δειγματοληψίας, συχνά δεν εκπροσωπούνται περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ή όσοι ζουν σε αγροτικές περιοχές. Η υπεργενίκευση και η χρήση εργαλείων χωρίς επαρκή πολιτισμική ενημερότητα και ευαισθησία περιορίζουν την ακρίβεια των ευρημάτων. Επίσης, η έλλειψη διαχρονικών μελετών περιορίζει την κατανόηση των εξελισσόμενων εμπειριών. Από την άποψη της δεοντολογίας, η εξασφάλιση της ιδιωτικότητας είναι κρίσιμη λόγω της ευαίσθητης φύσης των ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτοτήτων, ειδικά σε χώρες με διακρίσεις κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ κοινοτήτων. Οι ερευνητές οφείλουν να εξασφαλίσουν ενήμερη συναίνεση, ειδικά από ευάλωτους πληθυσμούς, και να αποτρέψουν το στιγματισμό. Συμμετοχικά ερευνητικά μοντέλα που εμπλέκουν ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στον σχεδιασμό της έρευνας προτείνονται για τη εξάλειψη αντιδεοντολογικών πρακτικών και τη βελτίωση της εγκυρότητας. Η διαθεματικότητα παραμένει ένα σημαντικό κενό, καθώς συχνά δεν λαμβάνονται υπόψη ταυτότητες όπως η φυλή ή η κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Προτείνονται πολιτισμικά κατάλληλα εργαλεία, αντιπροσωπευτικά δείγματα, διαχρονικές μελέτες και ενισχυμένα δεοντολογικά πρωτόκολλα. Η αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων θα καταστήσει την ΛΟΑΤΚΙ+ έρευνα πιο συμπεριληπτική και ουσιαστική, εξασφαλίζοντας ότι καλύπτει τις ποικίλες ανάγκες των κοινοτήτων.
Λέξεις κλειδιά: *Μεθοδολογικοί περιορισμοί, δεοντολογικές προκλήσεις, συμπεριληπτική έρευνα*

ID: 00506 | ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ: Ψυχολογικές προεκτάσεις και Ψυχομετρικές εφαρμογές στο Στρατιωτικό Πλαίσιο

Οι Ένοπλες Δυνάμεις (Στρατός Ξηράς, Πολεμικό Ναυτικό, Πολεμική Αεροπορία) μέσα στην ιδιαίτερα κρίσιμη αποστολή τους, έχουν και την ευθύνη της διατήρησης της υγείας και της ψυχικής ευημερίας του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού τους. Σε αυτό το πλαίσιο, η ψυχική υγεία σε επίπεδο πρόληψης και παρέμβασης αποτελεί πρωταρχικό μέλημα του υγειονομικού προσωπικού, ιδιαιτέρως των επαγγελματιών ψυχικής υγείας. Για το λόγο αυτό, οι ψυχολόγοι των ενόπλων δυνάμεων του Τμήματος Επιλογής και Ανάπτυξης Προσωπικού έχουν αναλάβει το επιστημονικό έργο της ανάπτυξης εργαλείων ανίχνευσης ψυχικής υγείας, ψυχοπαθολογίας, αξιολόγησης γνωστικών ικανοτήτων, προσωπικότητας. Στο συμπόσιο αυτό θα παρουσιασθούν 4 διαχρονικές εργασίες που αφορούν την κατασκευή εργαλείων ψυχικής υγείας καθώς και μελέτες εγκυρότητας υπαρχόντων εργαλείων επιλογής προσωπικού των Ε.Δ.

1ος Τίτλος:
Η ανάπτυξη ενός ψυχομετρικού εργαλείου για τη μέτρηση της ψυχικής ανθεκτικότητας στις Ένοπλες Δυνάμεις: Πρώτα δεδομένα

Συγγραφείς:
Ευγενία Σουραή[1], Χρήστος Πεζηρκιανίδης[2],Ευαγγελία Τζιτζιλάκη[1], Φρόσω Μόττη[3], Ιωάννης Τσαούσης[3], Μαριάνθη Μιχαλακοπούλου[1]
[1]Διακλαδικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ενόπλων Δυνάμεων-Τμήμα Επιλογής Ανάπτυξης Προσωπικού,
[2]Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών,
[3]Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η στρατιωτική ζωή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την αλλαγή και τη μετάβαση, με το στρατιωτικό προσωπικό να διατρέχει αυξημένο κίνδυνο έκθεσης σε τραυματικά γεγονότα. Η ψυχική ανθεκτικότητα ορίζεται ως η ικανότητα ενός δυναμικού συστήματος να προσαρμόζεται επιτυχώς σε προκλήσεις που απειλούν τη λειτουργία, την επιβίωση ή την ανάπτυξή του, μέσα από πολυσυστημικές διεργασίες. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται η ανάπτυξη ενός ψυχομετρικού εργαλείου για την αξιολόγηση της ψυχικής ανθεκτικότητας στο ένστολο προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων, που συμμετέχει σε ειδικές επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται: α) το θεωρητικό πλαίσιο, με την ανάπτυξη ενός μοντέλου ψυχικής ανθεκτικότητας, όπως διαμορφώθηκε μέσα από ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας και ποιοτική έρευνα στο πλαίσιο του ελληνικού στρατού, β) η διαδικασία κατασκευής στοιχείων, με τη δημιουργία ερωτημάτων για τη μέτρηση της ψυχικής ανθεκτικότητας και αξιολόγησή τους από ειδικούς εμπειρογνώμονες (Subject Matter Experts - SMEs), γ) τα επόμενα στάδια ανάπτυξης, τα οποία περιλαμβάνουν τη διεξαγωγή ψυχομετρικών αναλύσεων για τη διαμόρφωση της τελικής μορφής του εργαλείου και τη διενέργεια μελετών εγκυρότητας-αξιοπιστίας καθώς και την διαπολιτισμική προσαρμογή του εργαλείου στις Ένοπλες Δυνάμεις άλλων κρατών-μελών του ΟΗΕ. Το εν λόγω εργαλείο αναμένεται να προσφέρει τη δυνατότητα εντοπισμού ατόμων που επιδεικνύουν θετική προσαρμογή και λειτουργικότητα, παρά την έκθεσή τους σε συνθήκες έντονου στρες. Παράλληλα, θα αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη τεκμηριωμένων παρεμβάσεων που θα ενισχύουν την ψυχική ανθεκτικότητα. Η πολιτισμική προσαρμογή του εργαλείου μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας διαπολιτισμικής προσέγγισης ψυχικής υγείας, ανταποκρινόμενης στις σύγχρονες προκλήσεις του στρατιωτικού προσωπικού.

2ος Τίτλος:
Η ανάπτυξη ενός ψυχομετρικού εργαλείου για την ανίχνευση ψυχοπαθολογίας στο στρατιωτικό πλαίσιο με βάση το Ιεραρχικό Σύστημα Ταξινόμησης της Ψυχοπαθολογίας HiTOP

Συγγραφείς:
Ανθή Παπαδοπούλου[1], Χριστόφορος Θωμαδάκης[1], Ελένη Βούσουρα[2], Ιωάννης Τσαούσης[2], Χριστίνα Σιούτα[1]
[1]Διακλαδικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ενόπλων Δυνάμεων-Τμήμα Επιλογής Ανάπτυξης Προσωπικού,
[2]Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Ψυχολογίας

Οι στρατιωτικοί αντιμετωπίζουν μοναδικές προκλήσεις στην ψυχική τους υγεία από τηφύση της εργασίας τους.Η συχνή έκθεση σε τραυματικές καταστάσεις, οι απαιτήσεις της στρατιωτικής ζωής καθώς και οι μακρές περίοδοι απομάκρυνσης από την οικογένεια αποτελούν παράγοντες κινδύνου για την εμφάνιση ψυχικών διαταραχών. Η παρούσα εργασία αφορά την ανάπτυξη ενός ψυχομετρικού εργαλείου για την ανίχνευση ψυχοπαθολογίας στο στρατιωτικό πλαίσιο με βάση το Ιεραρχικό Σύστημα Ταξινόμησης της Ψυχοπαθολογίας HiTOP. Το μοντέλο HiTOP αποτελεί ένα νέο και πρωτότυπο σύστημα οργάνωσης/ταξινόμησης των ψυχικών διαταραχών.Επιδιώκει να υπερβεί τους περιορισμούς των παραδοσιακών συστημάτων ταξινόμησης των ψυχικών διαταραχών οργανώνοντας την ψυχοπαθολογία με βάση τα δεδομένα από την έρευνα σε παρατηρήσιμα μοτίβα προβλημάτων ψυχικής υγείας.Θα παρουσιαστεί η μεθοδολογία ανάπτυξης του εργαλείου και πιο συγκεκριμένα: α) η ανασκόπηση της βιβλιογραφίαςγύρω από τα σύγχρονα μοντέλα ψυχοπαθολογίας,β)η κατασκευή και η αξιολόγηση ερωτημάτωνγια τις βασικές διαστάσεις του μοντέλου HiTOP, γ) η διεξαγωγή ψυχομετρικών αναλύσεων με στόχο τη διαμόρφωση της τελικής μορφής του εργαλείου, δ)προτάσεις αξιοποίησης του στην κλινική πράξη από τους ειδικούς ψυχικής υγείας.

3ος Τίτλος:
Τα ψυχομετρικά εργαλεία επιλογής προσωπικού στις Ένοπλες Δυνάμεις: Δεδομένα αξιοπιστίας και εγκυρότητας από τη διαχρονική εφαρμογή τους.

Συγγραφείς: Ευαγγελία Τζιτζιλάκη[1], Παύλος Γουρτζελίδης[2], Ευγενία Σουραή[1], Ανθή Παπαδοπούλου[1], Χριστίνα Σιούτα[1], Μαριάνθη Μιχαλακοπούλου[1]
[1]Διακλαδικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ενόπλων Δυνάμεων-Τμήμα Επιλογής Ανάπτυξης Προσωπικού,
[2]Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας-Διεύθυνση Υγειονομικού

Οι Ένοπλες Δυνάμεις σε μια επιστημονική προσπάθεια ετών, ανέπτυξαν μια σειρά από ψυχομετρικά εργαλεία για την επιλογή και αξιολόγηση του νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού για σταδιοδρομία στις Ένοπλες Δυνάμεις. Πιο συγκεκριμένα, εδώ και σχεδόν μια δεκαετία έχουν αναπτύξει τέσσερα τεστ γνωστικών ικανοτήτων και ένα ερωτηματολόγιο προσωπικότητας. Στην συγκεκριμένη εργασία αναλύονται τα δεδομένα από δείγμα γενικού πληθυσμού (N=18000) καθώς και από δείγμα σπουδαστών (N=3600) ως προς τις επιδόσεις τους στα ανωτέρω τεστ σε συνάρτηση με τις επιδόσεις τους στην ακαδημαϊκή τους φοίτηση. Ειδικότερα παρουσιάζονται τα διαχρονικά δεδομένα αξιοπιστίας και εγκυρότητας των συγκεκριμένων εργαλείων ως προς την αποτελεσματικότητα τους στην στοχευμένη επιλογή κατάλληλων υποψηφίων. Τα πρώτα αποτελέσματα κατέδειξαν

την στατιστικά σημαντικά συσχέτιση επιδόσεων σπουδαστών μεταξύ γνωστικών τεστ, διαστάσεων προσωπικότητας και ακαδημαϊκή φοίτηση-σταδιοδρομία. Τα παραπάνω αποτελέσματα συνηγορούν υπέρ της χρήσης των συγκεκριμένων ψυχομετρικών εργαλείων στο επιλογικό σύστημα των ΕΔ ως εργαλεία ανίχνευσης και πρόβλεψης της καταλληλότητας των υποψηφίων για σταδιοδρομία στις ΕΔ.

4ος Τίτλος: Το ερωτηματολόγιο προσωπικότητας ΠΡΩΤΕΑΣ: ανάπτυξη στοιχείων σύμφωνα με την Θερστόνια Θεωρία Απόκρισης Στοιχείων (ThurstonianItemResponseTheory-IRT)

Συγγραφείς: **Χριστόφορος Θωμαδάκης[1], Ιωάννης Τσαούσης[2], Πέτρος Λιτητάρης[2]**
[1]Διακλαδικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ενόπλων Δυνάμεων-Τμήμα Επιλογής Ανάπτυξης Προσωπικού,
[2]Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Ψυχολογίας

Οι κλίμακες αναγκαστικής επιλογής (Forced-Choice - FC) χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια για την αξιολόγηση ψυχολογικών χαρακτηριστικών. Σε αντίθεση με τις παραδοσιακές κλίμακες αξιολόγησης (π.χ., διαβαθμιστικές κλίμακες τύπου Likert), οι κλίμακες αναγκαστικής επιλογής απαιτούν από τους ερωτηθέντες να επιλέξουν μεταξύ εξίσου επιθυμητών (ή ανεπιθύμητων) επιλογών, αποτρέποντας ομοιόμορφες θετικές ή αρνητικές απαντήσεις, και με αυτό τον τρόπο ελέγχοντας σε σημαντικό βαθμό το φαινόμενο της κοινωνικής επιθυμητότητας (social desirability). Η Θερστόνια Θεωρία Απόκρισης Στοιχείου(Thurstonian Item Response Theory -TIRT) παρέχει ένα ισχυρό στατιστικό πλαίσιο για τη μοντελοποίηση των αποκρίσεων στις κλίμακες αναγκαστικής επιλογής, υποθέτοντας μια υποκείμενη συνέχεια λανθανόντων χαρακτηριστικών, καταγράφοντας τις εξαρτήσεις μεταξύ των ζευγών στοιχείων. Στην παρούσα έρευνα, 400 άτομα γενικού πληθυσμού συμπλήρωσαν το πολυδιάστατο ερωτηματολόγιο προσωπικότητας ΠΡΩΤΕΑΣ βασισμένο στο θεωρητικό μοντέλο HEXACO, οργανωμένο σε 20 συστάδες τριών στοιχείων κατά το απαντητικό πρότυπο των κλιμάκων αναγκαστικής επιλογής. Κατά την ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε εκτίμηση του μοντέλου χρησιμοποιώντας την Θερστόνια Θεωρία Απόκρισης Στοιχείων, ενώ οι δείκτες καλής προσαρμογής επιβεβαίωσαν το προτεινόμενο μοντέλο. Επιπρόσθετα, με το μοντέλο Thurstonian IRT περιοριστήκαν αποτελεσματικά οι παραδοσιακοί περιορισμοί που αντιμετωπίζουν οι FC κλίμακες (π.χ., ιδιοσυγκρασιακά δεδομένα), επιτρέποντας πιο ερμηνεύσιμες εκτιμήσεις χαρακτηριστικών. Αυτά τα ευρήματα υπογραμμίζουν τα πλεονεκτήματα του Thurstonian IRT στις αξιολογήσεις αναγκαστικής επιλογής και παρέχουν στοιχεία για την εφαρμογή τέτοιων εργαλείων σε συνθήκες όπου οι απαντήσεις κοινωνικής επιθυμητότητας επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό τη διαδικασία αξιολόγησης (π.χ., στο εκπαιδευτικό ή εργασιακό περιβάλλον). Οι μελλοντικές κατευθύνσεις περιλαμβάνουν τη βελτίωση των τεχνικών εκτίμησης μοντέλων και την εξερεύνηση προσαρμοστικών δοκιμών κλιμάκων αναγκαστικής επιλογής βάσει μηχανικής μάθησης.

ID: 00507 | ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: Διαδικτυακή βία κατά των νεαρών γυναικών: Έκταση, μορφές εμφάνισης, επιπτώσεις, τρόποι αντιμετώπισης και καλές πρακτικές για την καταπολέμηση του φαινομένου

Πρόεδρος:
Γεωργία Γκαντώνα, *Επικ. Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
Συζητητής:
Στάθης Παπασταθόπουλος, *Επικ. Καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Περίληψη συμποσίου

Τα τελευταία χρόνια, η υφιστάμενη έξαρση της έμφυλης βίας αλλά και η ανάδυση νέων τεχνολογιών, που δίνουν τη δυνατότητα άσκησης βίας χωρίς φυσική παρουσία και με απόκρυψη των στοιχείων των δραστών, συνέβαλαν στην εμφάνιση της διαδικτυακής βίας ως ένα φαινόμενο που επηρεάζει δυσανάλογα τις ζωές των γυναικών. Καθώς τα εμπειρικά δεδομένα δείχνουν ότι η ηλικιακή ομάδα που φαίνεται να πλήττεται περισσότερο από τη διαδικτυακή βία είναι οι νεαρές ενήλικες γυναίκες, το ερευνητικό έργο που διεξήχθη απ' το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων με αναθέτουσα αρχή και φορέα χρηματοδότησης το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, υπό τον τίτλο «Διαδικτυακή βία κατά των νεαρών γυναικών», επικεντρώθηκε στη διερεύνηση αυτού του φαινομένου σε νεαρές ενήλικες γυναίκες. Έτσι, το παρόν συμπόσιο αφορά σε μια πρώτη παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας μεικτών μεθόδων που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας που επικεντρώθηκε στη διερεύνηση της έκτασης, των μορφών, των πολύπλευρων επιπτώσεων του φαινομένου, των χαρακτηριστικών του συμβάντος της βίας, αλλά και των τρόπων αντιμετώπισης και διαχείρισης των περιστατικών της διαδικτυακής βίας. Ως προς τις ποιοτικές έρευνες του έργου, παρουσιάζονται αρχικά τα ευρήματα από τις συνεντεύξεις που διεξήχθησαν με νεαρές γυναίκες που υπέστησαν μορφές έμφυλης διαδικτυακής βίας. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα ευρήματα απ' την ομάδα εστίασης με επαγγελματίες πρώτης γραμμής, οι οποίοι/ες παρέχουν άμεσες υπηρεσίες κατά την αντιμετώπιση του φαινομένου και έπειτα τα ευρήματα απ' την ομάδα εστίασης με τους επαγγελματίες με θεσμική ιδιότητα. Τέλος, γίνεται αναφορά σε καλές πρακτικές σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Λέξεις κλειδιά: *Έμφυλη βία, διαδικτυακή βία, βία κατά των γυναικών, επιπτώσεις έμφυλης βίας, αντιμετώπιση έμφυλης βίας*

Έκταση και μορφές της διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών στην Ελλάδα

Ραφαήλ Ζαπάντης[1], Ελένη Ρέκκα[2], Φώτιος Ντάγκας[3], Γεωργία Γκαντώνα[4]
[1] *Ψυχολόγος, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
[2] *Ψυχολόγος, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
[3] *Ψυχολόγος, Κέντρο Συστημικής Θεραπείας και Συμβουλευτικής (ΚΕΣΥΘΕΣ)*
[4] *Επικ. Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

(1η ανακοίνωση)

Περίληψη

Η συνεχής αύξηση των περιστατικών διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών καθιστά επιτακτική την ανάγκη μελέτης της έκτασης του φαινομένου. Ωστόσο, η ανάδυση νέων τεχνολογιών, που μετασχηματίζει τις μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται η διαδικτυακή βία, σε συνδυασμό με τις διαφοροποιήσεις που υπάρχουν στα μοντέλα εννοιολόγησης του φαινομένου που έχουν προταθεί από τους κοινωνικούς επιστήμονες καθιστούν δύσκολη τη χαρτογράφηση του φαινομένου. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα ποσοτική μελέτη, με δείγμα νεαρές γυναίκες ηλικίας 18-24 ετών από αγροτικές, ημιαστικές και αστικές περιοχές της Ελλάδας, απόφοιτες Δευτεροβάθμιας, Μεταλυκειακής και Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, επιχειρεί τη διερεύνηση της έκτασης και των επιμέρους μορφών εκδήλωσης του φαινομένου. Η έρευνα βασίστηκε σε διαδικτυακά ερωτηματολόγια, τα οποία απαντήθηκαν από δείγμα 487 νεαρών γυναικών ηλικίας 18-24 ετών χρησιμοποιώντας σκόπιμη δειγματοληψία. Το μοντέλο εννοιολόγησης του φαινομένου που επιλέχτηκε ήταν των Powell & Henry (2016), το οποίο μέσα απ' τον όρο «Υποβοηθούμενη από την Τεχνολογία Σεξουαλική Βία» (ΥΤΣΒ) μελετά τις μορφές έμφυλης διαδικτυακής βίας. Το μοντέλο αυτό διαρθρώνεται σε τέσσερις βασικές διαστάσεις: Διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση, διαδικτυακή κακοποίηση βάσει εικόνας, διαδικτυακή επιθετικότητα/εξαναγκασμός και διαδικτυακή παρενόχληση βάσει φύλου ή σεξουαλικότητας. Για μια πολύπλευρη διερεύνηση του φαινομένου αξιολογήθηκαν επίσης συμπληρωματικά και άλλες μορφές διαδικτυακής βίας όπως τα ντροπιαστικά σχόλια για την εικόνα του σώματος, η έμφυλη ρητορική μίσους, η διαδικτυακή πλαστοπροσωπία, η διαδικτυακή ηδονοβλεψία, οι μαζικές επιθέσεις, το κακοποιητικό sexting και οι επιθέσεις στον πραγματικό κόσμο. Τα ευρήματα δείχνουν ότι σχεδόν έξι στις δέκα νεαρές γυναίκες έχουν δεχτεί κάποια μορφή ΥΤΣΒ, με την κακοποίηση βάσει εικόνας να είναι η πιο συχνή μορφή διαδικτυακής βίας. Επιπρόσθετα, με τα ευρήματα για τις υπόλοιπες μορφές βίας, παρουσιάζονται και ευρήματα για τα χαρακτηριστικά του συμβάντος της βίας αλλά και τα χαρακτηριστικά των δραστών και των θυμάτων.

Λέξεις κλειδιά: *Έκταση διαδικτυακής βίας, μορφές διαδικτυακής βίας, χαρακτηριστικά θύτη, χαρακτηριστικά θύματος*

Ο ψυχοκοινωνικός αντίκτυπος της διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών και η αποτελεσματικότητα των μέτρων αντιμετώπισής της

Φώτιος Ντάγκας[1], Σταύρος Νικολακόπουλος[2], Γεωργία Γκαντώνα[3]

[1] Ψυχολόγος, Κέντρο Συστημικής Θεραπείας και Συμβουλευτικής (ΚΕΣΥΘΕΣ)

[2] Σταύρος Νικολακόπουλος, Επικ. Καθηγητής Στατιστικής, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

[3] Επικ. Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο

(2η ανακοίνωση)

Περίληψη

Η παρούσα προφορικά ανακοίνωση επικεντρώνεται στις επιπτώσεις της διαδικτυακής βίας στις νεαρές γυναίκες, στα μέτρα που έλαβαν εκείνες για την αντιμετώπισή της και την αποτελεσματικότητα αυτών των μέτρων. Ειδικότερα, διερευνώνται οι συναισθηματικές,

ψυχοσωματικές, διαπροσωπικές και ευρύτερα κοινωνικές επιπτώσεις της διαδικτυακής βίας, η σχέση της με την ψηφιακή δραστηριότητα των γυναικών, οι στρατηγικές διαχείρισης που υιοθέτησαν στην προσπάθειά τους να διαχειριστούν το/α περιστατικό/ά βίας, η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητα των μέτρων και οι ανασταλτικοί παράγοντες που απέτρεψαν κάποιες γυναίκες να προβούν σε πιο ενεργές μεθόδους αντιμετώπισης του φαινομένου. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι η διαδικτυακή βία έχει σημαντικές ψυχολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις στα θύματα, όπως αυξημένα επίπεδα άγχους και κοινωνικής απομόνωσης, ενώ έντονος ήταν και ο αντίκτυπος στον επαγγελματικό τομέα. Όσον αφορά τη μείωση της διαδικτυακής δραστηριότητας, σημαντικό ποσοστό των θυμάτων περιόρισε τη χρήση διαδικτυακών πλατφορμών που σχετίζονταν με τα περιστατικά βίας, υποδεικνύοντας την επίδραση αυτών των εμπειριών στην ψηφιακή τους δραστηριότητα. Παρά την προσωρινή αποτελεσματικότητα κάποιων μέτρων όπως η αλλαγή κωδικών, ο αποκλεισμός δραστών και η διαγραφή προφίλ, οι γυναίκες που δέχτηκαν διαδικτυακή βία συνεχίζουν να αισθάνονται ανασφάλεια στο διαδίκτυο. Επιπλέον, η έκθεση στη διαδικτυακή βία επηρεάζει αρνητικά τη χρήση συγκεκριμένων πλατφορμών, με τα θύματα να περιορίζουν τη δραστηριότητά τους ή να αποφεύγουν εντελώς ορισμένα ψηφιακά μέσα. Η έρευνα αναδεικνύει την ανάγκη για πιο στοχευμένες παρεμβάσεις που θα περιλαμβάνουν τόσο την παροχή πολύπλευρης υποστήριξης στα θύματα όσο και την ανάπτυξη πολιτικών για την πρόληψη της διαδικτυακής βίας. Τα αποτελέσματα μπορούν να αξιοποιηθούν για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων στρατηγικών αντιμετώπισης του φαινομένου με στόχο την προάσπιση της ασφαλούς χρήσης του διαδικτύου από τις νεαρές γυναίκες.

Λέξεις κλειδιά: *Αντίκτυπος της διαδικτυακής βίας, τρόποι αντιμετώπισης, ανασταλτικοί παράγοντες, αποτελεσματικότητα μέτρων*

Διαδικτυακή έμφυλη βία: Ευρήματα από μια ποιοτική έρευνα σε νεαρές γυναίκες

Παρασκευή Καρακούλα[1], Γεωργία Γκαντώνα[2]
[1]Κλινική ψυχολόγος, Ψυχοθεραπεύτρια, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Κρήτης,
[2]Επικ. Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

(3η ανακοίνωση)

Περίληψη
Τα τελευταία χρόνια, η διάδοση των διαδικτυακών μορφών βίας με έμφυλο περιεχόμενο εντείνεται συνεχώς. Η βιβλιογραφία υποδεικνύει ότι οι γυναίκες έχουν σημαντικά περισσότερες πιθανότητες να πέσουν θύματα των διαφόρων μορφών έμφυλης διαδικτυακής βίας, όπως η διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση, η κακοποίηση βάσει εικόνας, η σεξουαλική επιθετικότητα/ εξαναγκασμός και η παρενόχληση με βάση το φύλο και τη σεξουαλικότητα. Σκοπός της παρούσας ποιοτικής έρευνας είναι η διερεύνηση του βιώματος των νεαρών γυναικών που έχουν δεχτεί κάποια μορφή έμφυλης διαδικτυακής βίας, με απώτερο στόχο την κατανόηση των επιμέρους πτυχών του φαινομένου και των επιπτώσεων του στη ζωή των γυναικών. Ο στόχος μέσα από την κατανόηση αυτή είναι η ανάπτυξη προτάσεων για τη βελτίωση της θεσμικής αντιμετώπισης της διαδικτυακής βίας σε βάρος νεαρών γυναικών, προκειμένου να προστατεύονται εντός και εκτός του

διαδικτύου. Η μεθοδολογία της έρευνας είναι ποιοτική με σκόπιμη δειγματοληψία και οι συμμετέχουσες ήταν νεαρές ενήλικες γυναίκες ηλικίας 18-24 ετών, οι οποίες παραχώρησαν (διαδικτυακά) ατομική ημιδομημένη συνέντευξη. Τα ευρήματα σκιαγραφούν ένα εκτεταμένο φαινόμενο, με ποικίλες εκφάνσεις και σοβαρές επιπτώσεις σε πολλά επίπεδα της ζωής των γυναικών όπως το ψυχοσυναισθηματικό, ψυχοκοινωνικό, επαγγελματικό και οικονομικό επίπεδο. Τα ευρήματα αυτά επιβεβαιώνουν τον έμφυλο χαρακτήρα του φαινομένου και την επικράτηση σεξιστικών και πατριαρχικών τάσεων και πρακτικών και στο διαδίκτυο, οι οποίες διατηρούν τις έμφυλες κοινωνικές ανισότητες.

Λέξεις κλειδιά: *Έμφυλη βία, διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση, κακοποίηση βάσει εικόνας, σεξουαλική επιθετικότητα/ εξαναγκασμός, σεξισμός*

Ομάδες εστίασης με επαγγελματίες πρώτης γραμμής και θεσμική αρμοδιότητα: Σκιαγράφηση της διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών από την οπτική των επαγγελματιών

Γεωργία Γκαντώνα[1], Παρασκευή Καρακούλα[1] & Αγγελική Κίτσιου[3]
[1] Επικ. Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2] Κλινική ψυχολόγος, Ψυχοθεραπεύτρια, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Κρήτης
[3] Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας του Διαδικτύου και Σχεδιασμού Κοινωνικών Απαιτήσεων στα σύγχρονα ψηφιακά περιβάλλοντα. Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

(4η ανακοίνωση)

Περίληψη
Η παρούσα ποιοτική προσέγγιση με τη διεξαγωγή ομαδικών εστιασμένων συνεντεύξεων εστίασε στη διερεύνηση των αντιλήψεων, γνώσεων και στάσεων των εκπροσώπων θεσμικών φορέων και επαγγελματιών, που καλούνται να διαχειριστούν και να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο της διαδικτυακής βίας κατά των γυναικών στην Ελλάδα, προκειμένου να αναδειχθούν οι προοπτικές, οι δυσκολίες και οι προκλήσεις στο συγκεκριμένο πεδίο, καθώς και οι καλές πρακτικές και προτάσεις για τη βέλτιστη αντιμετώπιση του φαινομένου. Για τη σύσταση των ομάδων εστίασης, επιλέχθηκαν με σκόπιμη δειγματοληψία επαγγελματίες και εκπρόσωποι θεσμικών φορέων από φορείς που παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής, υπηρεσίες εφαρμογής επίσημου κοινωνικού ελέγχου για την αντιμετώπιση ηλεκτρονικών αδικημάτων και ενδοοικογενειακής βίας, δικαστικές υπηρεσίες, μη κυβερνητικές οργανώσεις που εξειδικεύονται σε ζητήματα φύλου και ισότητας, υπηρεσίες και οργανώσεις για την κυβερνοασφάλεια, δημόσιους οργανισμούς για τη χάραξη πολιτικής σε θέματα ισότητας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τον Επιστημονικό Σύλλογο Ελλήνων Εγκληματολόγων, Επιτροπές Ισότητας Φύλων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, κα. Συστάθηκαν δύο ομάδες εστίασης: Η ομάδα που αποτελούνταν από επαγγελματίες πρώτης γραμμής που παρέχουν άμεσα υπηρεσίες σε γυναίκες που έχουν δεχτεί κάποια μορφή διαδικτυακής βίας πραγματοποιήθηκε δια ζώσης στην Αθήνα. Η ομάδα επαγγελματιών με θεσμική ιδιότητα πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά, καθώς τα μέλη της ομάδας βρισκόταν σε διάφορα μέρη της Ελλάδας. Τα ευρήματα επιβεβαιώνουν και από τη σκοπιά των επαγγελματιών τις μορφές βίας που εντοπίστηκαν με την ποσοτική έρευνα αλλά και τις πολύ σοβαρές

ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις στη ζωή των γυναικών που έχουν υποστεί κάποια ή κάποιες μορφές διαδικτυακής βίας, έτσι όπως αυτές προέκυψαν τόσο από την ποσοτική έρευνα αλλά και τις συνεντεύξεις. Παράλληλα με τη νοηματοδότηση και προσέγγιση του φαινομένου απ' την πλευρά των επαγγελματιών, παρουσιάζονται και οι δυσκολίες τους στην αντιμετώπισης του φαινομένου, υπάρχουσες καλές πρακτικές αλλά και προτάσεις αντιμετώπισης.

Λέξεις κλειδιά: *Ομάδες εστίασης, επαγγελματίες πρώτης γραμμής, επαγγελματίες με θεσμική αρμοδιότητα*

Θεσμική αντιμετώπιση και καλές πρακτικές για την αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών

Μαρία Δήμητρα Γιαννοπούλου[1], Σόνια Πατρινού[2], Γεωργία Γκαντώνα[3]
(5η ανακοίνωση)
[1]Ψυχολόγος, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2]Κοινωνιολόγος, Πάντειο Πανεπιστήμιο
[3]Επικ. Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περίληψη
Στην Ελλάδα μέχρι σήμερα δεν έχουν υπάρξει ολιστικές, μακροπρόθεσμες πολιτικές ή μέτρα με στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση της διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών. Ωστόσο, δεδομένης της σοβαρότητας του φαινομένου αλλά και των διαστάσεων που έχει πάρει τα τελευταία χρόνια, καθίσταται σημαντικό να λάβουμε υπόψη το έργο των θεσμικών φορέων που δραστηριοποιούνται για την αντιμετώπισή του αλλά και την εφαρμογή καλών πρακτικών που αφορούν στην προστασία των γυναικών. Έτσι, στην προφορική αυτή ανακοίνωση παρουσιάζονται οι φορείς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο που έχουν σημαντική δράση για την καταπολέμηση του φαινομένου, όπως είναι το Ευρωπαϊκό Κέντρο Κυβερνοασφάλειας, το EU CyberNet, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου ο οποίος στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος INFOVICTIMS III δημιούργησε την εφαρμογή "infovictims", το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, κα. Σε επίπεδο καλών πρακτικών, θα γίνει επίσης, αναφορά σε επιμορφωτικά προγράμματα, όπως το Επιμορφωτικό Πρόγραμμα Ασύγχρονης Μορφής "Βία και Παρενόχληση στον Κόσμο της Εργασίας", που αναπτύχθηκε από το ΚΕΘΙ ή δράσεις ευαισθητοποίησης για τη διαδικτυακή βία κατά των νεαρών γυναικών, όπως η "Ψηφιακή καμπάνια για το cyber violence" του φορέα ΔΙΟΤΙΜΑ, η πλατφόρμα TRACeD, που αναπτύχθηκε από το Διεθνές Ινστιτούτο Κυβερνοασφάλειας, η οποία εκπαιδεύει επαγγελματίες και το κοινό για την αντιμετώπιση περιστατικών διαδικτυακής έμφυλης βίας, κα. Τέλος, παρουσιάζονται διεθνείς πρακτικές, όπως ο Κώδικας Επικοινωνίας της ΕΕ και το κουμπί "αναφοράς κακοποίησης" σε πλατφόρμες όπως το Twitter, αλλά και η πλατφόρμα του Women in International Security, που προσφέρει επιμόρφωση για την Υποβοηθούμενη από την Τεχνολογία Έμφυλη Βία.

Λέξεις κλειδιά: *Θεσμική αντιμετώπιση, καλές πρακτικές, δράσεις ευαισθητοποίησης, επιμορφωτικά προγράμματα*

ID: 00501 |Εργαστήριο: Μέτα-Ανάλυση τυχαιοποιημένων δοκιμών: Θεωρία και εφαρμογή στο JASP

Εισηγητές: **Δημήτρης Μαυρίδης[1], Σταύρος Νικολακόπουλος[2], Γεώργιος Σεϊτίδης[2], Χρήστος Χριστογιάννης[1,3], Ουρανία Κουτσιουρούμπα[1], Κατερίνα-Μαρία Κοντούλη[1,4]**
[1] Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[2] Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
[3] Developmental EPI (Evidence synthesis, Prediction, Implementation) Lab, Centre for Innovation in Mental Health, School of Psychology, Faculty of Environmental and Life Sciences, University of Southampton, Southampton, UK
[4] Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Προκειμένου να αξιολογήσουμε την αποτελεσματικότητα μιας (ψυχολογικής) παρέμβασης, ενδέχεται να έρθουμε αντιμέτωποι με πληθώρα ευρημάτων από τυχαιοποιημένες/πειραματικές μελέτες. Οι διαθέσιμες μελέτες αναμένεται να διαφέρουν τόσο στο βαθμό πληροφορίας που παρέχουν και στην ποιότητα τους όσο και στα αποτελέσματά τους. Καλούμαστε να συνοψίσουμε όλη αυτή την πληροφορία και αυτό το πετυχαίνουμε με τη μέθοδο της συστηματικής ανασκόπησης ή οποία εντοπίζει και αξιολογεί όλες τις σχετικές μελέτες που πληρούν κάποια εκ των προτέρων καθορισμένα κριτήρια. Ιδανικά, επιθυμούμε να προχωρήσουμε και σε μια ποσοτική σύνθεση των αποτελεσμάτων από τις διάφορες μελέτες και αυτό το πετυχαίνουμε με τη στατιστική μέθοδο της μέτα-ανάλυσης. Η συστηματική ανασκόπηση με τη χρήση της μέτα-ανάλυσης βρίσκεται στην κορυφή της πυραμίδας της αποδεικτικής επιστήμης και συνιστάται από πολλούς διεθνείς οργανισμούς (π.χ. Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας) για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της ασφάλειας μιας παρέμβασης. Τα οφέλη είναι ποικίλα, μεταξύ των οποίων είναι η αύξηση της ακρίβειας και η μελέτη της διακύμανσης της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης μεταξύ των μελετών (ετερογένεια). Οι μελέτες έχουν διαφορετικούς πληθυσμούς και διαφορετικούς τρόπους εφαρμογής της παρέμβασης και ενδιαφερόμαστε να βρούμε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έχουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα (Δουλεύει η παρέμβασή; για ποιους πληθυσμούς; ποιος είναι ο βέλτιστος τρόπος εφαρμογής της παρέμβασης; κλπ.). Σε αυτό το εργαστήριο, θα παρουσιάσουμε τα βασικά μοντέλα μέτα-ανάλυσης και θα συζητήσουμε τα οφέλη και τους περιορισμούς τους δίνοντας έμφαση σε κάποια λάθη/προβλήματα που απαντώνται συχνά στην πράξη. Θα εφαρμόσουμε τα συ ζητηθέντα σε ένα παράδειγμα από το χώρο της Ψυχολογίας, με χρήση του δωρεάν λογισμικού JASP.

Τίτλος Εργαστηρίου
«Η Συμβολή της Ψυχαναλυτικής Παρατήρησης Βρέφους στην Κατανόηση της Αλληλεπίδρασης Μητέρας – Βρέφους και της Βρεφικής Ψυχο-συναισθηματικής Ανάπτυξης»

Δημήτρης Παπαδόπουλος[1] , Μάτα Ματσουκά[2]
[1]Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ΤΑΦΠΠΗ
[2] Κλινική Ψυχολόγος-Ψυχαναλυτική Ψυχοθεραπεύτρια Παιδιών και Εφήβων

Η ψυχαναλυτική παρατήρηση βρέφους θεωρείται μια ιδιαίτερα απαιτητική και πολύπλοκη μέθοδος μελέτης της ανάπτυξης των βρεφών με εφαρμογές σε προγράμματα πρώιμης παρέμβασης (A. Freud, 1965; Bick, 1962), ενώ συμπεριλαμβάνεται σε προγράμματα σπουδών στην ψυχαναλυτική αναπτυξιακή ψυχολογία και στην εκπαίδευση ψυχαναλυτών – ψυχοθεραπευτών παιδιών και εφήβων. Στην παρατήρηση διατηρείται το ψυχαναλυτικό εργαλείο της κατανόησης μέσω της βιωματικής εμπειρίας, ενώ το πλαίσιο δράσης είναι το καθημερινό περιβάλλον του υπό παρατήρηση βρέφους. Έτσι, ο παρατηρητής έρχεται αντιμέτωπος με πρώιμες συναισθηματικές καταστάσεις τόσο για το βρέφος και την οικογένεια, όσο και για τον εαυτό του, ενώ προϋπόθεση κατανόησης των συναισθηματικών φαινομένων της παρατήρησης είναι η κατανόηση της δική του, συνειδητής ή ασυνείδητης, συναισθηματικής συμμετοχής σ' αυτά (Rustin, 1989, σελ. 7). Σύμφωνα, άλλωστε, με τον Bion (1962a) ένα μεγάλο μέρος της παρατήρησης είναι η «μάθηση από την εμπειρία» που ενισχύει την αναστοχαστική ικανότητα του παρατηρητή.
Στόχος του εργαστηρίου είναι (α) να ενημερώσει και ευαισθητοποιήσει τους συμμετέχοντες με την συστηματική συνθήκη της ψυχαναλυτικής παρατήρησης βρέφους στη μελέτη της συναισθηματικής ανάπτυξης των βρεφών, (β) να αναδείξει την αξία της ψυχαναλυτικής παρατήρησης ως βιωματική προσέγγιση μέσω της οποίας καταγράφονται και αναδύονται οι ασυνείδητες πλευρές της συμπεριφοράς και η πρώιμη ψυχική οργάνωση του βρέφους, και (γ) να αναδείξει, μέσα από την παρουσίαση και συζήτηση μιας μελέτης περίπτωσης από την εβδομαδιαία ψυχαναλυτική παρατήρηση, την σημαντικότητα των πρωταρχικών σχέσεων του βρέφους με τα πρόσωπα φροντίδας (μητέρα, πατέρα και λοιπά μέλη της οικογένειας). Το εργαστήριο απευθύνεται σε ερευνητές της αναπτυξιακής και κλινικής ψυχολογίας. φοιτητές και επαγγελματίες (ψυχολόγους, ιατρούς, παιδαγωγούς πρώιμης παιδικής ηλικίας, κοινωνικούς λειτουργούς, νοσηλευτές, κ.α.) που ενδιαφέρονται ή εργάζονται στο χώρο της ανάπτυξης των βρεφών.

Λέξεις κλειδιά: *ψυχαναλυτική παρατήρηση βρέφους, πρωταρχικές σχέσεις, αναπτυξιακή ψυχολογία, ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη*

Ενδεικτική Βιβλιογραφία
Bick, E. (1964). Notes on infant observation in psychoanalytic training. *International Journal of Psychoanalysis*, *45*, 558–566
Bion, W.R. (1962a). The psychoanalytical study of thinking. I*nternational Journal of Psychoanalysis*, *43*, 306-340
Freud, A. (1965). *Normality and pathology in childhood: Assessments of developmen*t. International Universities Press.

ID: 00508 |Τίτλος: Ο αυτοτραυματισμός-ουλοποίηση (scarification) ως απόπειρα συμβολοποίησης στη διαδικασία υποκειμενικοποίησης του εφήβου. Ψυχαναλυτική προσέγγιση

Πήλιος-Δημήτρης Σταύρου
Επικ. Καθηγητής Κλινικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας ΕΚΠΑ
Κυριακή Τοπουζίδη
Κλινική Ψυχολόγος, Unité de Formation et de Recherche de psychologie, Université Sorbonne Paris Nord/Hôpital Marie Lannelongue, Fondation Saint-Joseph, Hôpitaux de Paris

Περίληψη Στην παρουσίασή μας αυτή, στηριζόμενοι κυρίως στους Sigmund Freud, Didier Anzieu, Donald Woods Winnicott και Margaret Mahler, ο αυτοτραυματισμός-ουλοποίηση (scarification) προσεγγίζεται ψυχαναλυτικά ως σύμπτωμα. Ειδικότερα θεωρείται ως απόπειρα δόμησης της υποκειμενικοποίησης (subjectification, subjectivation) του εφήβου, ως απόπειρα συμβολοποίησης (symbolization, symbolisation), ως απόπειρα οικειοποίησης-κατοίκησης του σώματος, ως απόπειρα επιτέλεσης του αποχωρισμού του εφήβου από τους γονείς του και ατομικοποίησής του, αλλά και ως απόπειρα λεκτικοποίησης των συναισθημάτων του. Αφορμή για την θεωρητική εμβάθυνση της οντότητας του αυτοτραυματισμού-ουλοποίησης αποτέλεσε η ψυχοθεραπεία τεσσάρων εφήβων, δυο αγοριών και δυο κοριτσιών, εκ των οποίων, ύστερα από τρία χρόνια ψυχαναλυτικής ψυχοθεραπείας, τα δυο κορίτσια και το ένα αγόρι κατάφεραν να σταματήσουν τον αυτοτραυματισμό-ουλοποίηση του σώματός τους και το ένα αγόρι τον περιόρισε σημαντικά. Όσον αφορά την προοδευτική επιτέλεση του αποχωρισμού-ατομικοποίησης, αυτή αξιολογείται ως επαρκής για τους τρεις ανωτέρω εφήβους, ενώ για τον τέταρτο έφηβο (αγόρι) η επιτέλεση αυτή αξιολογείται ως οριακά επαρκής. Σημειώνεται ότι και οι τέσσερεις έφηβοι κατάφεραν να λεκτικοποιήσουν τα συνασθήματά τους. Η μεθοδολογία, η οποία ακολουθήθηκε, στηρίζεται στην κλινική παρατήρηση και στη μελέτη κλινικών περιπτώσεων, δηλαδή στην ποιοτική έρευνα (qualitative research, recherche qualitative), ενώ η μέθοδος συλλογής των ποιοτικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω κλινικών συνεντεύξεων (clinical consultation, entretien clinique). Τέλος, από το παρόν ερευνητικό πλαίσιό μας αναδύεται η ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης, θεωρητικά και ψυχοθεραπευτικά, της λειτουργίας του αυτοτραυματισμού-ουλοποίησης στην κλινική πρακτική του εφήβου.

Λέξεις κλειδιά: *έφηβος, αυτοτραυματισμός-ουλοποίηση, σύμπτωμα, συμβολοποίηση, υποκειμενικοποίηση, αποχωρισμός-ατομικοποίηση, σώμα-αντικείμενο, Εγώ-Δέρμα, ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεία*

ID: 00510 | Πέρα από τον ανταγωνισμό: Η σημασία της προσπάθειας για μάθηση σε συνεργατικά περιβάλλοντα - Διαπιστώσεις από τα Δεδομένα PISA 2018

Αθανάσιος Μουρατίδης[1], Μαρία Ντοροπούλου[2], Αικατερίνη Μίχου[3]
[1]Τμήμα Επιστήμης Φυσική Αγωγής και Αθλητισμού, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα
[2]Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα
[3]Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Παρόλο που οι στόχοι μάθησης θεωρούνται γενικά πιο ευεργετικοί από ό,τι οι στόχοι επίδοσης, οι τελευταίοι έχουν συνδεθεί πιο στενά με υψηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις. Επιπλέον, δεν είναι σαφές αν οι στόχοι επίδοσης είναι ακόμη πιο αποτελεσματικοί σε ανταγωνιστικά περιβάλλοντα μάθησης. Σε αυτή τη μελέτη, αναλύουμε δεδομένα από το PISA 2018 για να διερευνήσουμε πώς οι στόχοι μάθησης και η ανταγωνιστικότητα, καθώς και το συνεργατικό και ανταγωνιστικό σχολικό κλίμα, προβλέπουν ανεξάρτητα ή συνεργατικά την ακαδημαϊκή επίδοση, την απόλαυση της ανάγνωσης και τις μεταγνωστικές στρατηγικές. Οι αναλύσεις πολυεπίπεδων μοντέλων (N = 598.795 μαθητές, M = 15,79 έτη, SD = 0,29, 49,8% μαθήτριες) έδειξαν ότι τόσο η ανταγωνιστικότητα όσο και οι στόχοι μάθησης προέβλεπαν υψηλότερες επιδόσεις στο διαγωνισμό της PISA. Ωστόσο, δεν παρατηρήθηκαν συνεργιτικές θετικές (ούτε αρνητικές) συσχετίσεις μεταξύ της διάθεσης για ανταγωνισμό και του ανταγωνιστικού σχολικού κλίματος με τις εξαρτημένες μεταβλητές. Αντιθέτως, το συνεργατικό σχολικό κλίμα μείωσε τη θετική σχέση μεταξύ της ανταγωνιστικότητας και της επίδοσης στις εξετάσεις PISA, ενώ ενίσχυσε τη θετική σχέση μεταξύ των στόχων μάθησης και της επίδοσης. Ένα παρόμοιο μοτίβο προέκυψε για την απόλαυση κατά την ανάγνωση και τις μεταγνωστικές στρατηγικές. Επιπλέον, το συνεργατικό σχολικό κλίμα αναδείχθηκε σταθερά ως θετικός προγνωστικός παράγοντας και για τις τρεις εξαρτημένες μεταβλητές. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι οι μαθήτριες ωφελούνταν περισσότερο από την υιοθέτηση στόχων μάθησης και υπέφεραν περισσότερο από την ανταγωνιστικότητα σε σύγκριση με τους αγόρια. Συνολικά, τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν τον καθοριστικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι στόχοι μάθησης και το συνεργατικό μαθησιακό περιβάλλον στην εκπαιδευτική πρακτική.

ID: 00800 |Κατασκευή και στάθμιση της Ελληνικής Κλίμακας Επίτευξης· πρώτα δεδομένα

Αικατερίνη Τραϊανού[1], Μάριος Κωνσταντίνου[2], Ελευθερία Γωνίδα[1], & Μαίρη Κοσμίδου[1]
[1]Εργαστήριο Γνωστικής Νευροεπιστήμης, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
[2]Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι, έφηβοι και νεαροί ενήλικες, απευθύνονται καθημερινά σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για τη διερεύνηση πιθανής Ειδικής Μαθησιακής Διαταραχής ή Διαταραχής Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας. Στην Ελλάδα ωστόσο, τα διαθέσιμα εργαλεία διερεύνησης Μαθησιακών Διαταραχών είναι απόντα για την όψιμη εφηβεία και την ενήλικη ζωή. Για τον λόγο αυτό, έχουμε κατασκευάσει μια συστοιχία δοκιμασιών επίτευξης, έχουμε διεξάγει πιλοτική έρευνα και στο παρόν, βρισκόμαστε στη διαδικασία στάθμισης της στον ελληνικό πληθυσμό. Μέχρι στιγμής, έχουμε συλλέξει δεδομένα από 190 συμμετέχοντες, ηλικίας 12-30 ετών και μορφωτικού επιπέδου γυμνασίου έως τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όλοι οι συμμετέχοντες παρουσιάζουν ελεύθερο ατομικό ψυχιατρικό και νευρολογικό ιστορικό. Η Ελληνική Κλίμακα Επίτευξης χορηγήθηκε σε όλους τους συμμετέχοντες ατομικά και περιλαμβάνει δοκιμασίες που εξετάζουν ακουστική και αναγνωστική κατανόηση, ευχέρεια και ταχύτητα ανάγνωσης, προφορική και γραπτή έκφραση, ορθογραφία, μαθηματική ευχέρεια, αριθμητικούς υπολογισμούς και επίλυση μαθηματικών προβλημάτων. Επίσης, είναι εμπνευσμένη από την Κλίμακα Ατομικής Επίτευξης του Wechsler (WIAT-4), με έργα που βασίζονται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και προσθήκη ελέγχου της μεταγνωστικής ικανότητας. Η ανάλυση ερωτημάτων (item analysis) μέσω του ελέγχου αξιοπιστίας α του Cronbach έδειξε εξαιρετική αξιοπιστία για την ακουστική κατανόηση (Cronbach's α=.971), την ανάγνωση λέξεων (α=.934) και τους αριθμητικούς υπολογισμούς (α=.904), καλή αξιοπιστία για την αποκωδικοποίηση ψευδολέξεων (α=.881), τους μαθηματικούς συλλογισμούς (α=.828) και τη μαθηματική ευχέρεια (α=.860), αποδεκτή αξιοπιστία για την ορθογραφία (α=.784), τη σύνθεση προτάσεων (α=.772) και τη γραπτή έκφραση (α=.777), πιο περιορισμένη αξιοπιστία για την προφορική έκφραση (α=.650) και την αναγνωστική κατανόηση (α=.456). Συμπερασματικά, οι περισσότερες δοκιμασίες της συστοιχίας παρουσίασαν καλή αξιοπιστία. Η περιορισμένη αξιοπιστία της αναγνωστικής κατανόησης πιθανώς οφείλεται στις διαφορετικές πτυχές της κατανόησης κειμένου που εξετάζονται σε αυτήν τη δοκιμασία και στον διαφορετικό τύπο ερωτημάτων (περιεχομένου, συμπερασμού, κεντρικής ιδέας, κ.ο.κ.). Θα ακολουθήσουν περαιτέρω αναλύσεις για τη διερεύνηση της καταλληλότητας της συστοιχίας για τον εντοπισμό ατόμων με Ειδική Μαθησιακή Διαταραχή.

Η Επίδραση της Θετικής Ψυχολογίας στη Βελτίωση της Ψυχικής Υγείας: Αποτελέσματα Παρέμβασης σε Νέους Ενήλικες

Χαρά Σπυροπούλου
Ψυχολόγος (MSc) – Ψυχοθεραπεύτρια, Συντονίστρια Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης παιδιών-εφήβων και νέων, ΑμΚΕ ΙΑΣΙΣ
Αναστασία Χαρίκλεια Πασσή
Ψυχολόγος, Εκπαιδευόμενη Ψυχοθεραπεύτρια, ΑμΚΕ ΙΑΣΙΣ
Ειρήνη Καρακασίδου
Επίκουρη Καθηγήτρια Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η Θετική Ψυχολογία αποτελεί έναν ταχέως αναπτυσσόμενο κλάδο που εστιάζει στη μελέτη και ενίσχυση των θετικών πλευρών της ανθρώπινης ύπαρξης, όπως η ευτυχία, η ψυχική ανθεκτικότητα και η ποιότητα ζωής. Στο πλαίσιο αυτό, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε μια Παρέμβαση με σκοπό τη διερεύνηση της επίδρασης της Θετικής Ψυχολογίας στη βελτίωση της καθημερινότητας και της ψυχικής υγείας νέων ενηλίκων.
Η Παρέμβαση περιλάμβανε οκτώ (8) εβδομαδιαίες συναντήσεις διάρκειας 90 λεπτών, καθώς και μία συνάντηση ανατροφοδότησης μετά από τρεις μήνες. Η ομάδα συμμετεχόντων αποτελούνταν από οχτώ (8) νέους ηλικίας 20-30 ετών. Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων, οι συμμετέχοντες εκπαιδεύτηκαν σε βασικές έννοιες της Θετικής Ψυχολογίας, όπως τα θετικά στοιχεία του χαρακτήρα, η αυτοσυμπόνια, η ευγνωμοσύνη, η καλλιέργεια θετικών συναισθημάτων και η ψυχική ανθεκτικότητα. Η θεωρητική εκπαίδευση συνοδευόταν από βιωματικές ασκήσεις, ενώ στο τέλος κάθε συνάντησης δίνονταν καθημερινές ασκήσεις για εφαρμογή στο σπίτι.
Τα αποτελέσματα της Παρέμβασης κατέδειξαν σημαντική βελτίωση στη ψυχική υγεία, την ανθεκτικότητα και τη γενικότερη ευημερία των συμμετεχόντων, επιβεβαιώνοντας την αποτελεσματικότητα των εργαλείων της Θετικής Ψυχολογίας. Η συνάντηση ανατροφοδότησης έδειξε διατήρηση των θετικών αλλαγών, υπογραμμίζοντας τη βιωσιμότητα της παρέμβασης.
Η εισήγηση θα εστιάσει στη μεθοδολογία, τις βιωματικές ασκήσεις και τα ποσοτικά και ποιοτικά ευρήματα, αναδεικνύοντας τη σημασία της Θετικής Ψυχολογίας ως εργαλείο ενδυνάμωσης και ανάπτυξης σε νεανικούς πληθυσμούς.
Λέξεις κλειδιά: θετική ψυχολογία, θετικές παρεμβάσεις, ψυχική υγεία, ευημερία, νέοι

ID:00509 | Τίτλος: Υπερδιάγνωση ειδικών μαθησιακών δυσκολιών/ ΔΕΠ-Υ, υπερπαρέμβαση. Η ομηρία της σύγχρονης ελληνικής οικογένειας. Κλινική και ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση.

Λάμπρος Σταύρου
Καθηγητής Ψυχολογίας-Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Δρ Πανεπιστημίου Paris Descartes-Sorbonne
Κυριακή Τοπουζίδη
Κλινική Ψυχολόγος, Unité de Formation et de Recherche de psychologie, Université Sorbonne Paris Nord/Hôpital Marie Lannelongue, Fondation Saint-Joseph, Hôpitaux de Paris

Περίληψη Στην εισήγησή μας αυτή θεωρούμε -επιστημολογικά και επιστημονικά- τις ειδικές μαθησιακές δυσκολίες/ΔΕΠ-Υ ως «συμπτώματα» (ψυχοδυναμική προσέγγιση) και αποσκοπούμε στην αντιμετώπισή τους διαμέσου της ψυχοσυναισθηματικής επάρκειας του ενδιάμεσου υποστηρικτικού μεταβατικού χώρου ανάμεσα στον ψυχισμό του παιδιού και στις αντικειμενότροπες σχέσεις του (γονεϊκότητα, σχολείο, κοινωνικοί θεσμοί). Η θεώρησή μας αυτή εξειδικεύεται στα κατωτέρω διερωτήματα : α) Υπάρχει όντως ανάγκη επαναπροσδιορισμού των ταυτοτικών σταθερών σημείων αναφοράς για την επιστημολογική επιστημονική εννοιολόγηση «της προσαρμογής» και «της δημιουργικότητας» του παιδιού-εφήβου, ως υποκειμένου και μαθητή στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, διαμέσου των επανασυμβολοποιήσεων (symbolizations, symbolisations) και των περιεχομένων της σκέψης (contenants de pensée) από τους «θεσμούς» της οικογένειας, του σχολείου και της ψυχικής υγείας στο σύγχρονο πολιτισμικό συγκείμενο; β) Το παιδί-έφηβος προσεγγίζεται αρκούντως ως «υποκείμενο» στο σύγχρονο πολιτισμικό συγκείμενο ή υπερπροσεγγίζεται κυρίως ως «μαθητής» και «διαμεσολαβητικός στόχος-εργαλείο» πραγμάτωσης των οικογενειακών, ψυχοπολιτισμικών και ταξικών «επενδύσεων»; γ) Μήπως η υπερ-διάγνωση και η υπερ-παρέμβαση, ενίοτε προκλητές, των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών/ΔΕΠ-Υ συμβάλλουν στην εγκατάσταση των συμπτωμάτων και όχι στην αντιμετώπισή τους και οδηγούν οριακά «στην κακοποίηση» του παιδιού και στην παρεμπόδιση της επαρκούς υποκειμενικοποίησής του; και δ) Ποια είναι τα όρια και ποιοι είναι οι περιορισμοί της φαρμακευτικής συνταγογράφησης σε συνδυασμό με την α-θεωρητική ιδεολογία DSM-5;

Λέξεις κλειδιά: *παιδί-έφηβος, υποκειμενικοποίηση (subjectivation, subjectivation), συμβολοποίηση (symbolization, symbolisation), ψυχολογικοποίηση (mentalization, mentalisation), περιεχόμενα της σκέψης (contenants de pensée), σχολική ετοιμότητα, διαταραχές συμπεριφοράς-μάθησης-ΔΕΠ-Υ-αυτισμός, υπερδιάγνωση-υπερπαρέμβαση, σύμπτωμα, DSM-5, κλινική εικόνα, ενδιάμεσος υποστηρικτικός μεταβατικός χώρος (transitional space, espace transitionnel)*

ID:00801 | Τίτλος Εισήγησης: Η Επίδραση του Flipped Classroom στην Αυτορρύθμιση της Μάθησης και τη Συναισθηματική Ανθεκτικότητα των Μαθητών: Μια Εκπαιδευτική Προσέγγιση με Ψυχολογικές Προεκτάσεις

Ειρήνη Οικονόμου

Περίληψη:
Η εισήγηση αυτή εστιάζει στην επίδραση της μεθόδου Flipped Classroom (Ανεστραμμένη Τάξη) στην ενίσχυση της αυτορρύθμισης της μάθησης και της συναισθηματικής ανθεκτικότητας των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η εφαρμογή αυτής της μεθόδου προσφέρει στους μαθητές την ευκαιρία να επεξεργαστούν τη θεωρητική ύλη εκτός τάξης, χρησιμοποιώντας τον χρόνο της φυσικής παρουσίας για πρακτική εφαρμογή και πιο βαθιά κατανόηση. Η μέθοδος αυτή ενισχύει την αυτονομία των μαθητών και τους επιτρέπει να αναπτύξουν στρατηγικές για να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους και τις αποτυχίες τους, ενώ παράλληλα βοηθά στην μείωση του άγχους που συχνά συνδέεται με τη μαθησιακή διαδικασία.
Η έρευνα πάνω στην οποία βασίζεται η εισήγηση δείχνει ότι η ανεστραμμένη τάξη μπορεί να ενισχύσει τη συμμετοχή των μαθητών και να προωθήσει την ενεργή μάθηση και συνεργασία, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει τις κοινωνικές σχέσεις μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, δημιουργώντας ένα υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον. Αυτή η προσέγγιση παρέχει στους μαθητές έναν μηχανισμό αυτορρύθμισης, δίνοντάς τους τον έλεγχο της μαθησιακής διαδικασίας, βοηθώντας τους να μειώσουν την απογοήτευση και να αναπτύξουν θετικές προσδοκίες επιτυχίας.
Η εφαρμογή της μεθόδου αποδεικνύει ότι το Flipped Classroom μπορεί να ενισχύσει τη συναισθηματική ανθεκτικότητα, υποστηρίζοντας την ανάπτυξη θετικών στρατηγικών μάθησης και συναισθηματικής υποστήριξης από τους εκπαιδευτικούς. Στην εισήγηση, προτείνω εκπαιδευτικές στρατηγικές που ενσωματώνουν αυτή τη μεθοδολογία για την ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας και της συναισθηματικής ευημερίας των μαθητών, όπως η προώθηση της αυτορρύθμισης της μάθησης μέσω δραστηριοτήτων αυτό-αναστοχασμού, η προώθηση συνεργατικής μάθησης με ομαδικές δραστηριότητες και συζητήσεις, καθώς και η δημιουργία ενός υποστηρικτικού μαθησιακού περιβάλλοντος που ενσωματώνει συνεχή ανατροφοδότηση και θετική ψυχολογική υποστήριξη. Η ενσωμάτωση τεχνολογίας, η ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης και η ενδυνάμωση των μαθητών μέσω της συμμετοχής τους στις αποφάσεις της μάθησης, καθώς και η αναγνώριση των επιτυχιών τους, ενισχύουν τη συναισθηματική τους ανθεκτικότητα και τη γενικότερη ευημερία τους, προετοιμάζοντας τους για τις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

Οι πολλαπλές διαστάσεις της άνοιας: Προδιαθεσιακοί παράγοντες, κλινικοί νευροφυσιολογικοί συσχετισμοί και επιδράσεις στη λειτουργικότητα

Οργανώτρια - Πρόεδρος: **Αλεξάνδρα Οικονόμου**
Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Αθήνα
Συζητήτρια: **Μαίρη Κοσμίδου**
Εργαστήριο Γνωστικής Νευροεπιστήμης, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), Θεσσαλονίκη

Γενική περίληψη: Το παρόν συμπόσιο εξετάζει τις πολλαπλές διαστάσεις της άνοιας, από την πλευρά των παραγόντων που μπορεί να προδιαθέτουν σε αυτήν, αλλά και των επιδράσεων διαφορετικών ανοϊκών διαταραχών στη λειτουργικότητα. Οι δύο πρώτες μελέτες εξετάζουν το κατά πόσο οι πρώιμες τραυματικές εμπειρίες, κοινωνικο-οικονομικοί, γενετικοί και άλλοι παράγοντες, αλλά και η παρουσία μεταβολικού συνδρόμου μπορεί να προδιαθέσουν στη νοητική έκπτωση και άνοια (τύπου νόσο Άλτσχάιμερ). Αν και τα τραυματικά βιώματα είναι ιστορικά συμβάντα μη τροποποιήσιμα ενώ το μεταβολικό σύνδρομο είναι δυνητικά ελέγξιμο, και οι δύο μελέτες έχουν προεκτάσεις για τον σχεδιασμό προγραμμάτων παρέμβασης και στρατηγικών πρόληψης. Οι δύο μελέτες που ακολουθούν, εξετάζουν τις επιπτώσεις της άνοιας στη γλωσσική λειτουργία και την οδηγική συμπεριφορά. Η πρώτη μελέτη εξετάζει την εμφάνιση μη αναμενόμενων γλωσσικών ελλειμάτων στη Σημασιολογική Άνοια, καθώς και την προβλεπτική αξία νευροφυσιολογικών, δημογραφικών και νευροψυχολογικών παραγόντων στα γλωσσικά αυτά ελλείμματα. Η δεύτερη μελέτη εξετάζει τους παράγοντες που συνεισφέρουν στην οδηγική επίδοση υγιών οδηγών διαφορετικών ηλικιών και οδηγών με διαφορετικές νευροεκφυλιστικές παθήσεις σε διαφορετικά οδηγικά σενάρια στον αυτοκινητόδρομο σε προσομοιωτή οδήγησης. Η οδηγική επίδοση αξιολογείται σε σχέση με το είδος της πάθησης αλλά και τις απαιτήσεις του οδηγικού σεναρίου, υπό το πρίσμα στρατηγικών προσπάθειας αντιστάθμισης σε απαιτητικά οδηγικά περιβάλλοντα.

Προδιάθεση για άνοια; Πρώιμες τραυματικές εμπειρίες, κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες και τρόπος ζωής

Σωτηρία Μόζα & Μαίρη Κοσμίδου
Εργαστήριο Γνωστικής Νευροεπιστήμης, Τμήμα Ψυχολογίας, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη

Κάποιες έρευνες έδειξαν αρνητική επίδραση πρώιμων τραυματικών εμπειριών στη νοητική έκπτωση στην τρίτη ηλικία, ενώ άλλες, παραδόξως, έδειξαν ευνοϊκότερη έκβαση σε αυτούς. Σε δείγμα ηλικιωμένων που βίωσαν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (ΒΠΠ) στην Ελλάδα (n=1179) ή/και τον εμφύλιο πόλεμο που ακολούθησε (n=962) ως παιδιά στην πρώιμη (64 ετών) έλαβαν νευρολογική, νευροψυχολογική και αιματολογική (παρουσία αλληλίων APOE-ε) εξέταση και έδωσαν σχετικές προσωπικές και ιατρικές πληροφορίες. Όσοι εκτέθηκαν στον ΒΠΠ στη μέση παιδική ηλικία είχαν υψηλότερες πιθανότητες να έχουν καλύτερη γλωσσική ικανότητα (B=.316, p=.038, OR:1.372, 95%CI:1.018-1.849), προσοχή/ταχύτητα επεξεργασίας (B=.818, p=.002, OR:2.265, 95%CI:1.337-3.838), δείκτη συνολικής νοητικής ικανότητας (B=.536, p=.040, OR:1.709, 95%CI:1.026-2.849) και MMSE (B=.130, p=.001, OR:1.139, 95%CI:1.052-1.233), και χαμηλότερες να έχουν ΗΓΕ/άνοια στην τρίτη ηλικία (B=-2.793, p=.014, OR:.061, 95%CI:.007 .562) από όσους εκτέθηκαν στην πρώιμη παιδική

ηλικία. Όσοι εκτέθηκαν στον εμφύλιο πόλεμο στη μέση παιδική ηλικία ήταν πιο πιθανό να έχουν καλύτερη οπτικοχωρική αντίληψη (B=.544, p=.001, OR:1.723, 95%CI:1.246-2.381) και συνολική βαθμολογία MMSE (B=.134, p=.020, OR:1.143, 95%CI:1.021-1.297), και λιγότερο να έχουν ΗΓΕ/άνοια (B=-.840, p=.010, OR:.432, 95%CI:.227-.819) από όσους ήταν στην πρώιμη παιδική ηλικία. Τα ευρήματα δεν επηρεάστηκαν από την πολύ-συνοσηρότητα, αλλά το κάπνισμα επιβάρυνε την έκβαση. Ως συμμεταβλητή, ο δείκτης κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης της οικογένειας δεν άλλαξε το πρότυπο των ευρημάτων. Εν κατακλείδι, όσοι εκτέθηκαν σε στρες πολέμου στη μέση παιδική ηλικία είχαν ευνοϊκότερη έκβαση ως προς τις νοητικές ικανότητες και ήταν λιγότερο πιθανό να παρουσιάσουν ΗΓΕ/άνοια συγκριτικά με όσους εκτέθηκαν στην πρώιμη παιδική ηλικία, είτε λόγω μεγαλύτερης ευαλωτότητας των πιο μικρών παιδιών ή της μεγάλης βρεφικής/παιδικής θνησιμότητας από την οποία επιβίωσαν οι πιο ανθεκτικοί οργανισμοί. Χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση για διαλεύκανση των ευρημάτων και συμπερίληψη τους στον σχεδιασμό προγραμμάτων παρέμβασης και πολιτικές της υγείας.

Η σχέση του μεταβολικού συνδρόμου με τη γνωστική έκπτωση και την άνοια
Ελένη Αρετούλη
Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα
Μυρτώ Κουτσονίδα
Υποψήφια διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Εκτιμάται ότι περίπου το 20% - 25% των ενηλίκων πληρεί τα κριτήρια για μεταβολικό σύνδρομο, ένα σύνολο καρδιομεταβολικών διαταραχών, που χαρακτηρίζεται από αυξημένη περίμετρο μέσης, υψηλά επίπεδα τριγλυκερίδίων και γλυκόζης αίματος και υψηλή αρτηριακή πίεση. Το μεταβολικό σύνδρομο έχει υψηλή συσχέτιση με την εμφάνιση Διαβήτη Τύπου ΙΙ, καρδιαγγειακών νόσων και εγκεφαλικής αγγειακής νόσου. Πρόσφατες ενδείξεις υποστηρίζουν ότι ενδεχομένως αποτελεί και παράγοντα κινδύνου για την εμφάνιση άνοιας, αλλά η πιθανή αυτή σχέση δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς. Στην παρούσα ομιλία συνοψίζονται μια σειρά από ευρήματα αναφορικά με τη σχέση του μεταβολικού συνδρόμου με τη γνωστική λειτουργία σε γνωστικά υγιείς, άτομα με ήπια γνωστική διαταραχή και ασθενείς με άνοια τύπου Alzheimer. Τα δεδομένα που αξιοποιήθηκαν προέρχονται από δύο μεγάλες βάσεις δεδομένων, μια μεγάλη ελληνική προοπτική επιδημιολογική μελέτη, τη Μελέτη Υγείας Ηπείρου και από μια σειρά διαχρονικών πολυκεντρικών καταγραφών του Na onal Alzheimer's Coordina ng Center των Ηνωμένων Πολιτειών. Αρχικά παρουσιάζονται τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά του μεταβολικού συνδρόμου στις τρεις κατηγορίες εξεταζομένων (γνωστικά υγιείς, άτομα με ήπια γνωστική διαταραχή και ασθενείς με άνοια τύπου Alzheimer). Στη συνέχεια παρουσιάζονται δείκτες συσχέτισης του μεταβολικού συνδρόμου με τη γνωστική κατάσταση των συμμετεχόντων των τριών ομάδων. Τέλος, εκτιμάται η διαχρονική αλλαγή στη γνωστική κατάσταση σε άτομα με μεταβολικό σύνδρομο που ανήκουν σε κάθε μία από τις τρεις ομάδες. Τα παραπάνω ευρήματα έχουν σημαντικές προεκτάσεις και εφαρμογές σε στρατηγικές πρόληψης της εκδήλωσης γνωστικής έκπτωσης και άνοιας.

Συντακτικά ελλείμματα στον σημασιολογικό υποτύπο της Πρωτοπαθούς Προϊούσας Αφασίας: Η επίδραση δημογραφικών, κλινικών, νευροφυσιολογικών και νευροψυχολογικών παραγόντων
Σταυρούλα Σταυρακάκη
Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη

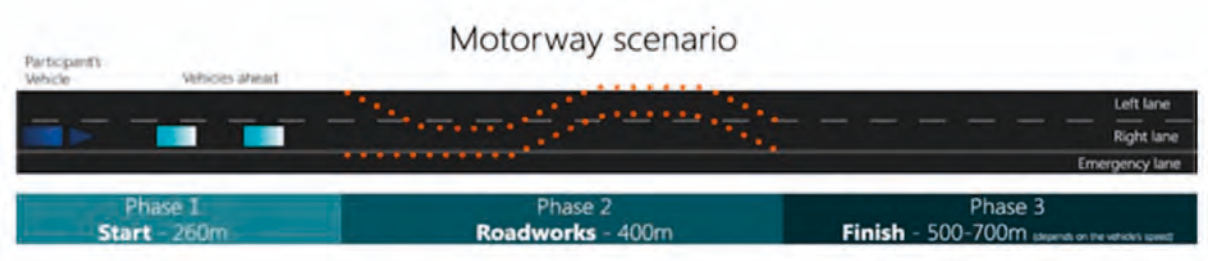
Ο σημασιολογικός υποτύπος της Πρωτοπαθούς Προϊούσας Αφασίας (ΣΥ-ΠΠΑ) (Gorno Tempini κ.ά., 2011), ο οποίος συχνά αναφέρεται και ως Σημασιολογική Άνοια, χαρακτηρίζεται πρωτίστως από ελλειμματική κατονομασία και κατανόηση λέξεων ενώ παράλληλα θα πρέπει να εμφανίζονται τρία από τα παρακάτω δευτερεύοντα συμπτώματα: (α) αγνωσία αντικειμένων, (β) επιφανειακή δυσλεξία ή δυσγραφία, (γ) τυπική ικανότητα επανάληψης και (δ) ρέουσα ομιλία με τυπικές γραμματικές ικανότητες. Μολονότι, όπως προκύπτει από τον ορισμό, δεν αναμένεται η εμφάνιση γραμματικών ελλειμμάτων, ορισμένες έρευνες αναφέρουν την εμφάνιση συντακτικών ελλειμμάτων που εξελικτικά επιδεινώνονται. Η παρούσα παρουσίαση θέτει τους παρακάτω στόχους: Πρώτον, εστιάζει σε αποτελέσματα μελετών που αφορούν σε ελληνόφωνα δείγματα πληθυσμών με Σ-ΠΠΑ (Koukoulio , Stavrakaki et al., 2024) και διερευνούν (i) την εμφάνιση ελλειμμάτων σε συντακτικό επίπεδο με τη χρήση εργαλείου εκμαίευσης ερωτηματικών προτάσεων αντικειμένου και (ii) την προβλεπτική αξία διαφόρων παραγόντων και συγκεκριμένα δημογραφικών (ηλικία, έτη εκπαίδευσης), κλινικών (διάρκεια της νόσου), νευροφυσιολογικών (η εγκεφαλική αιματική ροή, η οποία μετρήθηκε με τομογραφία εκπομπής μονήρους φωτονίου (SPECT)) και νευροψυχολογικών (γλωσσικές και γνωστικές ικανότητες όπως μετρήθηκαν από τη Διαγνωστική Δοκιμασία Αφασίας της Βοστώνης (Boston Diagnos c Aphasia Examina on— BDAEGR) και τη δοκιμασία Addenbrooke's Cogni ve Examina on, (ACE-RGR)). Δεύτερον, εντάσσει τα ευρήματα μελετών από ελληνόφωνους πληθυσμούς στο διεθνές πλαίσιο μελετών και εξετάζει τόσο την πιθανότητα εμφάνισης συντακτικών ελλειμμάτων σε ασθενείς με Σ-ΠΠΑ όσο και την προβλεπτική αξία των προαναφερθέντων παραγόντων στην εμφάνιση γραμματικών ελλειμμάτων στη Σ-ΠΠΑ και στις νευροεκφυλιστικές νόσους γενικότερα. Τα κυριότερα σημεία των αποτελεσμάτων από τα ελληνόφωνα δείγματα έχουν ως εξής: Εν απουσία σημαντικής συσχέτισης των συντακτικών επιδόσεων με τις μετρήσεις μέσω SPECT και του ACE-RGR, βρέθηκε σημαντική συσχέτιση με μερικές επιδόσεις στο BDAEGR, (μέτρο γλωσσικής αξιολόγησης) και τα έτη εκπαίδευσης. Καταληκτικά, αξιολογείται ο ρόλος του γλωσσικού αποθέματος και του προ-νοσηρού μορφωτικού επιπέδου στην εκδήλωση συντακτικών ελλειμμάτων στη Σ-ΠΠΑ και τις νευροεκφυλιστικές νόσους υπό το πρίσμα πρόσφατων διαγλωσσικών και διαπολιτισμικών μελετών.

Η οδήγηση στον αυτοκινητόδρομο: Επιδράσεις της ήπιας άνοιας, της ηλικίας και των οδικών απαιτήσεων στις οδηγικές παραμέτρους

Αλεξάνδρα Οικονόμου
Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ, Αθήνα

Η οδήγηση στον αυτοκινητόδρομο αποτελεί πρόκληση για οδηγούς τρίτης ηλικίας και ιδίως για οδηγούς με νευρολογικές παθήσεις. Στην παρούσα μελέτη οδήγησης σε προσομοιωτή 153 συμμετέχοντες, τακτικοί οδηγοί, οδήγησαν σε αυτοκινητόδρομο για 6 λεπτά. Συμμετείχαν 65 υγιείς οδηγοί διαφορετικών ηλικιών, 34 ασθενείς με Ήπια Γνωστική Έκπτωση, 16 ασθενείς με ήπια νόσο Αλτσχάιμερ, 14 ασθενείς με νόσο Πάρκινσον και 24 ασθενείς με άλλες νευρολογικές/ψυχιατρικές διαγνώσεις. Η οδήγηση αποτελούνταν από 3 τμήματα: έναρξη, οδικά έργα, τέλος. Οι συμμετέχοντες ολοκλήρωσαν τρία οδηγικά σενάρια, που παρουσιάστηκαν με τυχαία σειρά στον καθένα: ένα σενάριο χαμηλών απαιτήσεων, χωρίς αλλαγή λωρίδας, με τα προπορευόμενα οχήματα σε ασφαλή απόσταση και χωρίς οδικά έργα ένα σενάριο μεσαίων απαιτήσεων, με διπλή αλλαγή λωρίδας και οδήγηση μέσω οδικών έργων με πλευρικά εμπόδια και προοδευτικά στενότερες λωρίδες ένα σενάριο υψηλών απαιτήσεων, με μια επιπλέον αλλαγή λωρίδας μετά την παρουσία

ενός διακριτού ερεθίσματος (φώτα φρένων στο προπορευόμενο όχημα). Ως μνημονική δοκιμασία παρουσιάστηκε μια πινακίδα, διαφορετική για κάθε σενάριο, την οποία οι οδηγοί κλήθηκαν να θυμηθούν στο τέλος της οδήγησης. Οι κύριες μετρήσεις της οδήγησης ήταν η μέση ταχύτητα, η μέση απόσταση από το προπορευόμενο όχημα, η πλευρική θέση του οχήματος στο δρόμο και οι διακυμάνσεις αυτών. Έγινε σύγκριση των μετρήσεων μεταξύ των ομάδων οδηγών, μεταξύ των τμημάτων των σεναρίων και μεταξύ των σεναρίων. Το σενάριο υψηλών απαιτήσεων είχε σημαντική επίδραση στην ταχύτητα και την διακύμανση της πλευρικής θέσης στο δρόμο των οδηγών με ήπια νόσο Αλτσχάιμερ. Τα ευρήματα καταδεικνύουν τις αντισταθμιστικές συμπεριφορές των οδηγών με νευρολογικές παθήσεις σε απαιτητικά οδηγικά περιβάλλοντα.

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΚΛΑΔΟΥ «ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ»

Ψηφιακές Αλληλεπιδράσεις Μεταξύ Μαθητών/τριών: Προκλήσεις και Οφέλη σε Μαθησιακό και Ψυχοκοινωνικό Επίπεδο

Πρόεδρος: **Θάνος Τουλούπης**
Επίκουρος Καθηγητής «Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας», Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Συζητήτρια**: Χριστίνα Αθανασιάδου**
Καθηγήτρια «Συμβουλευτικής Ψυχολογίας», Τμήμα Ψυχολογίας, Α.Π.Θ.

Περίληψη Συμποσίου

Η διείσδυση των ψηφιακών συσκευών στην καθημερινότητα παιδιών και εφήβων έχει πυροδοτήσει εδώ και αρκετά χρόνια στη βιβλιογραφία αντικρουόμενες θέσεις, που υποστηρίζουν τόσο τις προκλήσεις όσο και τα οφέλη για τους/τις μαθητές/τριες σε μαθησιακό και ψυχοκοινωνικό επίπεδο. Ειδικότερα, από τη μια πλευρά, σύγχρονες έρευνες διαπιστώνουν την εμπλοκή μαθητών/τριών σε συμπεριφορές που αντανακλούν δυσλειτουργικές ψηφιακές αλληλεπιδράσεις, εκτός (π.χ. ανταλλαγή μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου/sexting) και εντός σχολικού περιβάλλοντος (π.χ. ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων στην τάξη) επιβαρύνοντας τη(ν) κοινωνικο-συναισθηματική κατάσταση και μαθησιακή πορεία των μαθητών/τριών. Από την άλλη πλευρά, άλλες μελέτες επισημαίνουν πως η παιδαγωγική αξιοποίηση ψηφιακών μέσων και αλληλεπιδράσεων στη σχολική τάξη μπορούν να υποστηρίξουν σημαντικά τη διδακτική διαδικασία ενδυναμώνοντας τις κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες και τη σχολική επίδοση των μαθητών/τριών. Υπό αυτό το πρίσμα, οι εργασίες του συγκεκριμένου συμποσίου υπογραμμίζουν αυτή τη διττή οπτική επί του θέματος. Ειδικότερα, στην πρώτη ποσοτική εργασία περιγράφονται τα προφίλ αλληλεπίδρασης εφήβων μέσω της ανταλλαγής οπτικο-ακουστικού υλικού σεξουαλικού περιεχομένου (sexting) και πώς αυτά συνδέονται μεταξύ άλλων με την αυτοεκτίμηση και την κατάσταση σχέσης των εφήβων. Στη δεύτερη εργασία, παρουσιάζονται τα ποσοτικά ευρήματα αναφορικά με την ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων εν ώρα μαθήματος μεταξύ εφήβων, χωρίς και με μαθησιακές δυσκολίες, καθώς και ο προβλεπτικός ρόλος του ψυχολογικού κλίματος της τάξης και του αισθήματος ανίας. Η τρίτη βιβλιογραφική εργασία παρουσιάζει την αποτελεσματικότητα σύγχρονων παρεμβάσεων κοινωνικο-συναισθηματικής μάθησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση με την αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων στην τάξη. Τέλος, στην τέταρτη εργασία περιγράφεται ένα υπό διαμόρφωση ψηφιακό διαδραστικό περιβάλλον μάθησης, αξιοποιώντας εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης, για την εκπαίδευση φοιτητών/τριών στην πολυαισθητηριακή διδασκαλία της Ιστορίας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Οι εργασίες του συμποσίου υποδηλώνουν πως τα ψηφιακά μέσα και οι ψηφιακές αλληλεπιδράσεις των μαθητών/τριών δεν θα πρέπει να δαιμονοποιούνται, στο πλαίσιο μιας ντετερμινιστικής προσέγγισης, αλλά να αντιμετωπίζονται από την σχολική κοινότητα με μια κριτική ματιά εστιάζοντας στα πολυεπίπεδα οφέλη που μπορούν να προσφέρουν στο μαθητικό πληθυσμό.

Λέξεις-κλειδιά: *ψηφιακά μέσα, ψηφιακές αλληλεπιδράσεις, μαθητές/τριες, προκλήσεις, οφέλη, κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες, μάθηση*

Εργασία #1
Η πρόκληση του Sexting: Προφίλ αλληλεπίδρασης των εφήβων μέσω της ανταλλαγής οπτικο-ακουστικού υλικού σεξουαλικού περιεχομένου

Θεοχάρης Καμαριώτης[1] & Χριστίνα Αθανασιάδου[2]
[1]Διδάκτωρ Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Α.Π.Θ.
[2]Καθηγήτρια «Συμβουλευτικής Ψυχολογίας», Τμήμα Ψυχολογίας, Α.Π.Θ.

Περίληψη
Στόχος της έρευνας ήταν η μελέτη του σύνθετου τρόπου με τον οποίο οι μαθητές/τριες αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, μέσω της ανταλλαγής μηνυμάτων και φωτογραφιών/βίντεο σεξουαλικού περιεχομένου (sexting), καθώς και ο ρόλος του φύλου, της κατάστασης σχέσης και της αυτοεκτίμησης σε αυτό το φαινόμενο. Συνολικά, 186 Έλληνες/ίδες έφηβοι/ες (93 αγόρια) συμμετείχαν στην έρευνα, οι οποίοι/ες συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς για το sexting και την κλίμακα αυτοεκτίμησης του Rosenberg. Επιπλέον, λήφθηκαν υπόψη δημογραφικές πληροφορίες σχετικά με το φύλο και την κατάσταση της σχέσης των εφήβων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι έφηβοι/ες παρουσίασαν διαφορετικά προφίλ, τα οποία στο σύνολό τους χαρακτηρίζονται από τις διαστάσεις της σεξουαλικής διαπροσωπικής αλληλεπίδρασης και της ριψοκίνδυνης εμπλοκής στο φαινόμενο του sexting. Επιπροσθέτως, βρέθηκε πως η γυναικεία ταυτότητα συσχετίστηκε με το ασφαλές sexting, το να βρίσκονται σε σχέση με το ριψοκίνδυνο sexting, ενώ η χαμηλή αυτοεκτίμηση συσχετίστηκε με το παθητικό sexting. Τα ευρήματα συμβάλλουν στον προσδιορισμό των παραγόντων εκείνων που συνδέονται τόσο με την ασφαλή όσο και με τη ριψοκίνδυνη ανταλλαγή μηνυμάτων ή φωτογραφιών/βίντεο σεξουαλικού περιεχομένου. Παράλληλα, δύναται να αξιοποιηθούν στον σχεδιασμό προληπτικών ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων καθώς και στη συμβουλευτική διαδικασία.

Λέξεις κλειδιά: *sexting, εφηβεία, προφίλ εμπλοκής, φύλο, αυτοεκτίμηση, κατάσταση σχέσης*

Εργασία #2
Ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων στην τάξη μεταξύ εφήβων χωρίς και με μαθησιακές δυσκολίες: Ο ρόλος του ψυχολογικού κλίματος της τάξης και του αισθήματος ανίας

Θάνος Τουλούπης
Επίκουρος Καθηγητής «Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας», Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Περίληψη
Η παρούσα έρευνα μελέτησε συγκριτικά την ανταλλαγή ηλεκτρονικών (γραπτών/SMS και άμεσων/social media messages) μηνυμάτων στην τάξη μεταξύ εφήβων χωρίς και με μαθησιακές δυσκολίες (ΜΔ). Ακόμη, στο πλαίσιο της Κοινωνικής Γνωστικής Θεωρίας, εξετάστηκε ο ρόλος του αντιλαμβανόμενου ψυχολογικού κλίματος της τάξης και του αισθήματος ανίας απέναντι στην ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων, μέσω ενός μοντέλου διαμεσολάβησης. Συνολικά, 439 μαθητές/τριες (59% κορίτσια) χωρίς ΜΔ και 408 μαθητές/τριες (47% κορίτσια) με ΜΔ, που φοιτούσαν σε τυχαία επιλεγμένα

Γυμνάσια γενικής αγωγής και χρησιμοποιούσαν κινητό τηλέφωνο, συμπλήρωσαν κλίμακες αυτοαναφοράς σχετικές με τις υπό μελέτη μεταβλητές (ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων, ψυχολογικό κλίμα της τάξης, αίσθημα ανίας) με αναφορά στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Τα αποτελέσματα έδειξαν, σε γενικές γραμμές, ότι η αποστολή ηλεκτρονικών (γραπτών / άμεσων) μηνυμάτων στην τάξη ήταν άνω του μέσου όρου και για τις δύο ομάδες μαθητών/τριών, ανεξαρτήτως φύλου. Ωστόσο, υιοθετώντας μια πιο συγκριτική οπτική, φάνηκε πως η αποστολή άμεσων ηλεκτρονικών μηνυμάτων (μέσω πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης) στην τάξη ήταν υψηλότερη για τους μαθητές/τριες με ΜΔ. Επιπροσθέτως, στη σχέση μεταξύ του αντιλαμβανόμενου ψυχολογικού κλίματος της τάξης και των ηλεκτρονικών (γραπτών / άμεσων) μηνυμάτων στην τάξη το αίσθημα της ανίας αποδείχθηκε πλήρης διαμεσολαβητικός παράγοντας στην περίπτωση των μαθητών/τριών χωρίς ΜΔ και μερικός διαμεσολαβητικός παράγοντας στην περίπτωση των μαθητών/τριών με ΜΔ. Τα ευρήματα υποδηλώνουν την αναγκαιότητα υλοποίησης κατάλληλων ψυχοεκπαιδευτικών παρεμβάσεων στο πλαίσιο συγκεκριμένων σχολικών μαθημάτων, για την ενίσχυση διαφοροποιημένων διαστάσεων του ψυχοκοινωνικού κλίματος της τάξης για εφήβους/ες χωρίς και με ΜΔ. Έτσι, θα μπορούσαν να ενδυναμωθούν θετικά ακαδημαϊκά συναισθήματα και να περιοριστούν οι διασπαστικές ψηφιακές/ηλεκτρονικές αλληλεπιδράσεις των μαθητών/τριών εν ώρα μαθήματος μεγιστοποιώντας τα μαθησιακά οφέλη.

Λέξεις κλειδιά: *ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων, σχολική τάξη, μαθητές/τριες Γυμνασίου, μαθησιακές δυσκολίες, ψυχολογικό κλίμα τάξης, αίσθημα ανίας*

Εργασία #3
Παρεμβάσεις κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων: Οφέλη σε μαθητές/τριες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Χριστίνα Σμαροπούλου[1] & Αικατερίνη Βάσιου[2]
[1]Υποψήφια Διδακτόρισσα, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[2]Επίκουρη Καθηγήτρια «Μεθοδολογικών Προσεγγίσεων στην Εκπαιδευτική Ψυχολογία», Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Περίληψη
Πολλές μελέτες έχουν αρχίσει να ενσωματώνουν ψηφιακά εργαλεία όπως τα βίντεο, τα εκπαιδευτικά παιχνίδια και τα συστήματα παρακολούθησης στις παρεμβάσεις Κοινωνικής και Συναισθηματικής Μάθησης (ΚΣΜ), αναγνωρίζοντας τη δυνατότητά τους να ενισχύουν την εμπλοκή των μαθητών/τριών και τη μάθηση. Η παρούσα μελέτη εξετάζει την αποτελεσματικότητα παρεμβάσεων ΚΣΜ, οι οποίες εφαρμόστηκαν σε μαθητές/τριες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με την αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων, αναλύοντας τέσσερα άρθρα που δημοσιεύθηκαν έως τον Σεπτέμβριο του 2024. Τα άρθρα αντλήθηκαν στο πλαίσιο ευρύτερης συστηματικής ανασκόπησης από δύο βάσεις δεδομένων (Scopus & ERIC) και επιλέχθηκαν με βάση τη χρήση τυχαιοποιημένων ελεγχόμενων δοκιμών για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των αντίστοιχων παρεμβάσεων. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τα οφέλη των παρεμβάσεων ΚΣΜ που αξιοποιούν ψηφιακά εργαλεία, ιδίως όταν εφαρμόζονται σε στοχευμένες ομάδες. Αντίστοιχα, και τα καθολικά ψηφιακά προγράμματα ΚΣΜ έδειξαν οφέλη σε μαθητικούς πληθυσμούς με χαμηλότερες αρχικές

κοινωνικές δεξιότητες ή με αρνητική συμπεριφορά, βελτιώνοντας τις κοινωνικές δεξιότητες και τη συμπεριφορά τους, την ακαδημαϊκή τους δέσμευση και την επίδοση στα Μαθηματικά. Επιπλέον, ενθαρρυντικά ευρήματα αναδείχθηκαν σε κοινότητες με υψηλά ποσοστά εγκληματικότητας, όπου φάνηκε σημαντική βελτίωση στις γνωστικές λειτουργίες, τη λήψη αποφάσεων, την επίλυση προβλημάτων, τη συναισθηματική ρύθμιση και την ανθεκτικότητα των μαθητών/ριών. Παράλληλα, φάνηκε ότι ενισχύθηκε η συναισθηματική ευημερία και η προσαρμοστικότητα των μαθητών/ριών, ενώ οι παρεμβάσεις αποδείχθηκαν ιδιαίτερα αποτελεσματικές για τους οικονομικά μειονεκτούντες ή μειονοτικούς μαθητικούς πληθυσμούς, συμβάλλοντας στη μείωση των ανισοτήτων. Τέλος, παρατηρήθηκε επιτυχής μείωση στις γενικές δυσκολίες των παιδιών, με συνεχείς βελτιώσεις με την πάροδο του χρόνου, ιδίως μεταξύ εκείνων που αντιμετώπιζαν λεκτική ή σωματική κακοποίηση. Η υψηλή ικανοποίηση των συμμετεχόντων/ουσών στις πειραματικές ομάδες ενισχύει την προοπτική εκπόνησης ψηφιακών παρεμβάσεων ΚΣΜ με σκοπό την αποτελεσματική αντιμετώπιση συγκεκριμένων προκλήσεων, όπως η πολιτισμική προσαρμοστικότητα και η ισότιμη πρόσβαση σε ψηφιακά εργαλεία. Τα οφέλη σηζητώνται στο πλαίσιο της υποστήριξης των εκπαιδευτικών και της βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών/ριών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: *κοινωνική και συναισθηματική μάθηση, ψηφιακά εργαλεία, παρέμβαση, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*

Εργασία #4
Δόμηση του διαδραστικού ψηφιακού περιβάλλοντος «Γνώστης-AI» για τη διδασκαλία της Ιστορίας

Μαυρογιάννη Αριστέα[1], Βασιλάκη Ελένη[2], & Λιαπάκη Ελένη[3]
[1]Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[2]Καθηγήτρια «Γνωστικής Ψυχολογίας στην Εκπαίδευση», Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
[3]Φοιτήτρια Τμήματος Επιστήμης Υπολογιστών, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Περίληψη
Οι αρχές της θεωρίας της Πολυμεσικής Μάθησης και του Γνωστικού Φορτίου στοχεύουν στη μείωση του άγχους και τη βελτίωση της γνωστικής επίδοσης και αποτελούν το θεωρητικό υπόβαθρο για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του διαδραστικού περιβάλλοντος μάθησης «ΓΝΩΣΤΗΣ-AI». Με βάση τις παραπάνω αρχές της Γνωστικής Ψυχολογίας, παρουσιάζεται η δόμηση του συγκεκριμένου περιβάλλοντος μάθησης, που είναι προσβάσιμο από όλες τις ηλεκτρονικές συσκευές μέσω διαδικτύου, δίνοντας έμφαση στις φορητές συσκευές για ισχυρότερη αλληλεπίδραση. Το συγκεκριμένο περιβάλλον σχεδιάζεται να αξιοποιηθεί σε παρέμβαση για την κατάλληλη παροχή μιας πολυαισθητηριακής εμπειρίας μάθησης του γνωστικού αντικειμένου της Ιστορίας σε φοιτητές/τριες παιδαγωγικών και καθηγητικών σχολών, που πρόκειται να διδάξουν Ιστορία σε μαθητές/τριες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Το περιβάλλον δομήθηκε με αξιοποίηση ψηφιακών τεχνολογιών, όπως των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS), της πλατφόρμας WordPress, καθώς και διάφορων εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης. Στο περιβάλλον «ΓΝΩΣΤΗΣ-AI» συνδυάζεται μέσω του εργαλείου

Arc GIS Story Maps, η γεωγραφική χαρτογράφηση με την αφηγηματική δομή ιστορικών γεγονότων προσφέροντας στους/στις χρήστες/ριες τη δυνατότητα να εξερευνήσουν μια συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. Η προσέγγιση της μάθησης πραγματώνεται μέσα από χάρτες, εικόνες, βίντεο, πολυμέσα και κείμενα, με φωνητική αλληλεπίδραση, εξερεύνηση σε ιστορικά αρχεία και δυνατότητα συμμετοχής σε κουίζ αξιολόγησης. Η δυνατότητα ακουστικής αφήγησης ενισχύει την εμπειρία χρήσης για άτομα με προβλήματα όρασης. Με την αξιοποίηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης δημιουργήθηκε το AI avatar Robot Veni, αποδίδοντας μια εναλλακτική μορφή του πρωταγωνιστή των γεγονότων της συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου Ελευθέριου Βενιζέλου, το οποίο ενσωματώθηκε ως «παιδαγωγικός πράκτορας», δηλαδή γνωστικός βοηθός των χρηστών/ριών. Τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης χρησιμοποιήθηκαν στη βάση της προσωποποιημένης μάθησης και της συμπερίληψης, προσφέροντας τη δυνατότητα προσαρμογής των δραστηριοτήτων ανάλογα με τις ανάγκες των χρηστών/ριών και συμβάλλοντας στην εξατομίκευση της μάθησης. Τα οφέλη συζητώνται στο πλαίσιο της βελτίωσης της στάσης των φοιτητών/τριών απέναντι στην Ιστορία και της υποστήριξης της αξιοποίησης ψηφιακών εργαλείων μάθησης στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Λέξεις κλειδιά: διαδραστικό ψηφιακό περιβάλλον μάθησης, πολυμεσική μάθηση, γνωστικό φορτίο, τεχνητή νοημοσύνη, γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών, παιδαγωγικός πράκτορας

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΚΛΑΔΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Τίτλος: Δημιουργικότητα, Αισθητική εμπειρία και Διαδικασίες μάθησης

Συντονίστρια:
Αικατερίνη Γκαρή
Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Συζητήτρια:
Δέσποινα Σταματοπούλου
Καθηγήτρια, Ψυχολογία της Δημιουργικότητας και της Αισθητικής, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα

Περίληψη Συμποσίου:

Το συμπόσιο αυτό διερευνά ζητήματα που εστιάζουν στην ενεργητική απτική εμπειρία, και συγκεκριμένα στην απτική νοητική απεικόνιση που μετασχηματίζεται σε ζωγραφικό σχέδιο σε παιδιά ηλικίας 4-12 ετών, στην αισθητική νόηση που ενεργοποιεί αυτοκατευθυνόμενες λειτουργίες μάθησης σε περιβάλλοντα με επιβεβλημένη την παροχή καινοτόμων ιδεών, στη μουσική μάθηση σε συνθήκες παραγωγής δημιουργικών μουσικών συνθέσεων και επιτυχούς μάθησης νέας μουσικής γραμματικής, και τέλος, στο μουσικό συναίσθημα ως μέρος της μουσικής αισθητικής εμπειρίας σε σχέση με διαστάσεις προσωπικότητας. Από μεθοδολογική άποψη χρησιμοποιείται μια ποικιλία προσεγγίσεων: α) επαναληπτικές πειραματικές μετρήσεις της ικανότητας ομάδων παιδιών για μια ενεργό απτική εμπειρία που καταλήγει σε ζωγραφικό σχέδιο, β) ένα κονστρουκτιβιστικό πλαίσιο ανάλυσης της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης που παρέχει μια αξιόλογη, δημιουργική αισθητική κατανόηση, γ) ένα συνδυασμό συμπεριφορικών μεθόδων, ηλεκτροφυσιολογικών καταγραφών και εγκεφαλικών δεικτών μουσικής μάθησης, κατά την ανάδειξη δημιουργικών αποτελεσμάτων μουσικής σύνθεσης, και δ) συσχετίσεις που αναδεικνύουν το πώς σχετίζονται το μουσικό συναίσθημα με διαστάσεις προσωπικότητας όπως είναι η ευσυνειδησία, η συναισθηματικότητα και η ειλικρίνεια-ταπεινότητα.

Περιλήψεις Ομιλιών:

1. Η αναπτυξιακή «αισθητική» της αφής στην απτική «φαντασιακή» εικόνα όπως μετασχηματίζεται σε ζωγραφικό σχέδιο

Δέσποινα Σταματοπούλου
Καθηγήτρια, Ψυχολογία της Δημιουργικότητας και της Αισθητικής, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα

Αυτή η εργασία διερευνά την αναπτυξιακή «αισθητική» της ενεργητικής αφής ως απτική εικόνα που μετασχηματίζεται σε ζωγραφικό σχέδιο. Η αφή και η απτική νοητική απεικόνιση ενσωματώνουν τόσο τις εξωτερικές (αντικειμενο-κεντρικές) όσο και τις ενδοδεκτικές (σωματο-κεντρικές) απτικές πληροφορίες μέσα σε ένα ενιαίο αισθητηριακό σύστημα, αποτελώντας ένα πεδίο διεπαφής μεταξύ του σώματος και του εξωτερικού κόσμου (Haggard, et al., 2003). Η αφή παραμένει ανεξερεύνητη στις θεωρίες της αισθητικής

ανάπτυξης, παρά τις προτάσεις του H. Gardner ότι η απτική προπόνηση θα μπορούσε να διευκολύνει την ανάπτυξη της ευαισθησίας των παιδιών στο στυλ/ύφος. Βάσει αυτής της υπόθεσης και της ενεργητικής/ ενσώματης φύσης της απτικής απεικόνισης, μέσα από μια σειρά επαναλαμβανόμενων πειραματικών μετρήσεων, διερευνήσαμε την ικανότητα 81 παιδιών (από 4 έως 12 ετών) να μεταμορφώσουν την απτική εμπειρία ενός περίπλοκου κοχυλιού (π.χ. με οξείες καταλήξεις και κοιλότητες) σε ζωγραφικό σχέδιο, ενώ είχαν τα μάτια κλειστά και χωρίς αναφορά στο είδος του αντικειμένου. Η διαδικασία, εναλλακτικά, επαναλήφθηκε κάτω από δύο πειραματικές συνθήκες : α) άγγιξε και σχεδίασε τι ένιωσες-συνθήκη αίσθησης & β) άγγιξε και σχεδίασε το σχήμα-συνθήκη σχήματος. Εφαρμόστηκαν εννέα ειδικότερες μετρήσεις στα σχέδια των παιδιών (π.χ. διασταυρώσεις, ακμές, κοίλα, πολυπλοκότητα, ενότητα των όγκων, γεωμετρία, τραχύτητα). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι για τα μικρότερα παιδιά (4- έως 7 ετών) η ευαισθησία στις ιδιότητες του υλικού (π.χ., τραχύτητα), στην συνθήκη της αίσθησης, διευκολύνει την ευαισθησία στην απόδοση των γεωμετρικών ιδιοτήτων, ενώ για μεγαλύτερα παιδιά (7- έως 12 ετών), η ευαισθησία στις ιδιότητες του υλικού και στις δύο συνθήκες διευκολύνει τις προηγμένες γεωμετρικές αποδόσεις στη συνθήκη σχήματος, προκαλώντας ωστόσο την εμπλοκή σημασιολογικών αναπαραστάσεων του αντικειμένου που υπονομεύουν την προοπτική σωματο-κεντρική, τρισδιάστατη οργάνωση των σχεδίων. Η «πτώση» αυτή της κιναισθητικής εικόνας του «όγκου με υφή» και η στροφή στην εικόνα περιγράμματος του αντικειμένου στην ηλικία των 9 ετών συζητείται σχετικά με διττή όψη του ύφους-στυλ και της ευαισθησίας προς αυτό.

2. Λειτουργική συσχέτιση μεταξύ διεργασιών μάθησης και ανάπτυξης και αισθητικής αλληλεπίδρασης και δημιουργικότητας.

Γιάννης Ξενάκης,
Επίκουρος Καθηγητής, Σχεδιαστική σκέψη και λειτουργικός ιδεασμός, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η συσχέτιση μεταξύ αισθητικής και δημιουργικότητας αποτελεί ένα ανοιχτό ερευνητικό ερώτημα, καθώς η βιβλιογραφία τείνει να τις αντιμετωπίζει ως διακριτές έννοιες με παράλληλες, αλλά ανεξάρτητες πορείες. Η προτεινόμενη μέθοδος διερεύνησης της σχέσης αυτής βασίζεται στο ρόλο που παίζει η μάθηση και η ανάπτυξη του ατόμου κατά την δημιουργική διερεύνηση. Οι δημιουργικές διερευνήσεις αφορούν στους τρόπους με τους οποίους το άτομο επιτυγχάνει *σημαντικές αλλαγές σε έναν τομέα γνώσης που είναι λειτουργικές για τους στόχους του* (see Feldman, 1989). Έτσι, οποιαδήποτε εξήγηση της σχέσης μεταξύ της αισθητικής και δημιουργικότητας δεν μπορεί να αφήσει αδιερεύνητο τον τρόπο με τον οποίο η αισθητική νόηση συμβάλλει στην δόμηση της νέας αυτής γνώσης. Ξεπερνώντας τους περιορισμούς των τυπικών μοντέλων αισθητικής νόησης που βασίζονται στο παράδειγμα του «αρθρωτού νου» (Fechner, 1876 . Fodor, 1983), προτείνεται ένα εναλλακτικό μοντέλο Αισθητικής Αλληλεπίδρασης που εδράζεται στο Αλληλεπιδραστικό-Κονστρουκτιβιστικό πλαίσιο. Υποστηρίζεται ότι η αισθητική νόηση προκύπτει από γνωστικούς και μεταγνωστικούς βρόγχους αυτορρύθμισης, οι οποίοι ενεργοποιούνται από αυτοκατευθυνόμενες λειτουργίες μάθησης. Ειδικά σε περιπτώσεις που η παροχή καινοτόμων ιδεών είναι επιβεβλημένη, η αυτοκατευθυνόμενη μάθηση επιτρέπει στο άτομο να δομίσει προγνωστικά μοντέλα κατανόησης των αλληλεπιδραστικών δυνατοτήτων του στα περιβάλλοντα που δρα. Αυτοί οι βρόγχοι αυτορρύθμισης παρέχουν

μια πλούσια σε αξία αισθητική κατανόηση σχετικά με πιθανές ευκαιρίες αλληλεπίδρασης, καθώς και μια μεταγνωστική αισθητική κατανόηση που πληροφορεί το άτομο σχετικά με την ποιότητα αυτής της διερεύνησης διαμορφώνοντας την «αισθητική εμπειρία» του να είσαι δημιουργικός (Xenakis & Arnellos, 2017).

3. Μουσική μάθηση και δημιουργικότητα: στοιχεία από την εφαρμογή ηλεκτροεγκεφαλογραφήματος

Ιωάννα Ζιώγα
Ψυχολόγος, Εντεταλμένη διδάσκουσα, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Η δημιουργικότητα σχετίζεται άμεσα με τη γνώση. Η γνώση όμως βοηθάει ή εμποδίζει τη δημιουργικότητά μας; Ποια είναι η σχέση της μάθησης με τη δημιουργικότητα, και πώς αποτυπώνεται στον εγκέφαλο; Για τη διερεύνηση αυτών των ερωτημάτων, συνδυάστηκαν συμπεριφορικές και ηλεκτροφυσιολογικές μέθοδοι. Ερευνήθηκε η σχέση μουσικής μάθησης και δημιουργικότητας και, συγκεκριμένα, αν οι εγκεφαλικοί δείκτες κατά τη διάρκεια της εκμάθησης μιας άγνωστης μουσικής γραμματικής σχετίζονται με τη μετέπειτα δημιουργικότητα. Στο πείραμα συμμετείχαν 40 μη μουσικοί, οι οποίοι έμαθαν μια τεχνητή και άγνωστη σε αυτούς μουσική κλίμακα λαμβάνοντας εκπαίδευση (ακρόαση μελωδιών και αναπαραγωγή σε πληκτρολόγιο) κατά τη διάρκεια τριών ημερών στο εργαστήριο. Την πρώτη και την τελευταία μέρα καταγράφηκε το ηλεκτροεγκεφαλογράφημά τους κατά την ακρόαση μελωδιών και αξιολογήθηκε το επίπεδο της γνώσης τους (τους ζητήθηκε να κρίνουν αν η τελευταία νότα μελωδιών που προέρχονταν από την τεχνητή μουσική γραμματική είναι σωστή ή λάθος). Στο τέλος κάθε μέρας, οι συμμετέχοντες δημιούργησαν τις δικές τους μουσικές συνθέσεις οι οποίες αργότερα αξιολογήθηκαν από επαγγελματίες μουσικούς. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες έμαθαν επιτυχώς τη νέα μουσική γραμματική. Αυτό φάνηκε τόσο από τις απαντήσεις τους στις δοκιμασίες, όσο και από τους εγκεφαλικούς τους δείκτες. Συγκεκριμένα, τα προκλητά δυναμικά N100, P200, και P3 ήταν υψηλότερα ως απόκριση σε λάθος νότες, σε σχέση με σωστές νότες. Οι συμμετέχοντες που έμαθαν σε καλύτερο επίπεδο τη μουσική κλίμακα έγραψαν και τις πιο δημιουργικές συνθέσεις. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ως πιο δημιουργικές αξιολογήθηκαν οι μουσικές συνθέσεις των συμμετεχόντων που ορισμένες φορές περιείχαν, εκτός από σωστές διαδοχές νοτών, διαδοχές που είχαν αποκλίσεις από τους κανόνες. Τέλος, εντοπίστηκε ένας εγκεφαλικός δείκτης (P200) κατά τη διάρκεια της εκμάθησης ο οποίος σχετιζόταν με αυξημένη δημιουργικότητα. Συνολικά, αναδείχθηκαν οι εγκεφαλικοί δείκτες της μουσικής εκμάθησης και συσχετίσεις μεταξύ μάθησης και δημιουργικότητας.

4. Μουσικό συναίσθημα και Προσωπικότητα

Πέννυ Παναγιωτοπούλου
Επίκουρη Καθηγήτρια, Κοινωνική Διαπολιτισμική Ψυχολογία, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα

Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως στόχο την διερεύνηση του μουσικού συναισθήματος και της προσωπικότητας σε ενήλικες. Το αισθητικό συναίσθημα είναι αυτό που βιώνει το

άτομο όταν εστιάζει και αξιολογεί τα εγγενή, δομικά χαρακτηριστικά ενός αντικειμένου τέχνης, όπως ένα μουσικό κομμάτι (Mastandrea, 1914) και μαζί με την αισθητική κρίση αποτελεί μέρος της αισθητικής εμπειρίας (Markovic, 2012). Στα πλαίσια της μουσικής τα αισθητικά συναισθήματα «προκύπτουν από χαρακτηριστικά της μουσικής, του ατόμου που ακούει μουσική, του ατόμου που συνθέτει και παράγει μουσική και του περιβάλλοντος» (Brattico & Pearce, 2013) και σχετίζονται με την προσωπικότητα, η οποία αποτελεί ένα συγκροτημένο και σταθερό σύστημα γνωστικών, συναισθηματικών και συμπεριφορικών χαρακτηριστικών ατόμου. Η παρούσα έρευνα είναι μια διαδικτυακή συγχρονική έρευνα με τη χορήγηση των εργαλείων «Music and Emotion» (Juslin et al., 2011) και "HEXACO-60" (Ashton & Lee, 2009). Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν συνολικά 345 συμμετέχοντες/ουσες. Σύμφωνα με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας καταγράφονται στατιστικά σημαντικές διαφορές για τη διάσταση της διέγερσης συναισθήματος και της ρύθμιση των συναισθημάτων χρησιμοποιώντας την μουσική με τους άνδρες και τις νεαρότερες ηλικίες να εκφράζουν περισσότερο αρνητικές αντιλήψεις σε σχέση με το συναίσθημα, ενώ οι γυναίκες θεωρούν πως είναι πιο εκφραστικές και αισθάνονται μεγαλύτερη ένταση στις συναισθηματικές τους εμπειρίες. Με βάση τα ευρήματα των συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών της παρούσας έρευνας, προκύπτει ότι οι συμμετέχοντες/ουσες που χαρακτηρίζονται κυρίως από τις διαστάσεις της προσωπικότητας, Ευσυνειδησία, Συναισθηματικότητα και Ειλικρίνεια-ταπεινότητα δίνουν μεγαλύτερη σημασία στους ψυχολογικούς μηχανισμούς που προκαλούν μουσικά συναισθήματα, όπως η επεισοδιακή μνήμη, η συναισθηματική μεταδοτικότητα, η οπτική απεικόνιση και η μουσική προσδοκία.

ID: 00514 -ΣΥΜΠΟΣΙΟ

Τίτλος: **Δεσμός, Ψυχικοποίηση και Επιστημική εμπιστοσύνη σε διαφορετικά πλαίσια.**

Πρόεδρος: **Ε.Καραγιαννοπούλου**
Συζητητής: **Ε. Αυδή – Ε.Καραγιαννοπούλου**

Ο Fonagy εισάγει την έννοια της Κοινωνικής τριάδας ως όρο «ομπρέλα» που συμπεριλαμβάνει τον Δεσμό (attachment), την Ψυχικοποίηση(mentalising) και την Επιστημική Εμπιστοσύνη (epistemic trust). Το συμπόσιο εστιάζεται σε μελέτες που αφορούν τις έννοιες αυτές σε διαφορετικά πλαίσια και ηλικιακές ομάδες. Συζητείται η δυναμική της θεωρίας στο χώρο της κλινικής πρακτικής και της εκπαίδευσης και σε διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες, παιδιά, φοιτητές/τριες και ενήλικες. Τα αποτελέσματα των ερευνών αναδεικνύουν
(α) τη συμβολή της θεωρίας της ψυχικοποίησης στην κατανόηση της λειτουργίας του δεσμού. Η έρευνα εντόπισε τρεις ομάδες(τρία προφιλ συμμετεχόντων) που αντιστοιχούν σε ενήλικες με ασφαλή, αμφιθυμικό και αγχώδη δεσμό και διέκρινε αντίστοιχες διαφορές στο άγχος, την κατάθλιψη και την οριακή διαταραχή καθώς και το ρόλο της ηλικίας στον εντοπισμό των ομάδων αυτών
(β) το αλληλένδετο των προσεγγίσεων μάθησης που υιοθετούν οι φοιτητές/τριες με όλες τις διαστάσεις της Κοινωνικής τριάδας και την επιβεβαίωση των ευρημάτων προηγούμενων ερευνών στο χώρο της εκπαιδευτικές ψυχολογίας ως προς «προσαρμοστικά προφίλ μάθησης» και «δυσπροσαρμοστικά προφιλ μάθησης» καθώς τα ευρήματα συνδέθηκαν και με αναμενόμενες διαφορές μεταξύ των ομάδων σε διαστάσεις ψυχικής υγείας
(γ) τη σημασία της Αναστοχαστικής λειτουργίας των γονέων για την ανάπτυξη οριακής διαταραχής προσωπικότητας των παιδιών στο πλαίσιο της πρώιμης ανίχνευσής της σε παιδιά δημοτικού σχολείου. Συζητείται η σχέση των μηχανισμών άμυνας με την παρουσία χαρακτηριστικών οριακής δομής προσωπικότητας και η σχέση τους με την ικανότητα ψυχικοποίησης των εφήβων
(δ) τη σημασία της ψυχικοποίησης (εννόησης- mentalizing) για την κατανόηση των χαρακτηριστικών οριακής δομής προσωπικότητας σε κλινικό πληθυσμό εφήβων και συζητά τις προκλήσεις γύρω από τη διάγνωση και τη διαχείριση στο Σύστημα Υγείας της χώρας μας.
Επισημαίνεται η σημασία της θεωρίας σε διαφορετικά πλαίσια και συζητώνται σύγχρονα κεντρικά θέματα της θεωρίας καθώς και "ανοιχτά" ερευνητικά και θεωρητικά ζητήματα. Επισημαίνεται η σημασία της ικανότητας ψυχικοποίησης (εννόησης- mentalizing) σε σχέση με τη διάγνωση της Οριακής διαταραχής προσωπικότητας στην πρώιμη εφηβεία- διαχείριση των περιστατικών σε κλινικό πλαίσιο.

1η παρουσίαση:
Προσεγγίζοντας τους τύπους δεσμού στην ενήλικη ζωή από την οπτική της ψυχικοποίησης και της επιστημικής εμπιστοσύνης

Ρέντζιος Χρήστος, Καραγιαννοπούλου Ευαγγελία, Ντρίτσος Γεώργιος & Fonagy Peter

Η παρούσα μελέτη διερευνά τη σύνδεση της Ψυχικοποίησης και της Επιστημικής Εμπιστοσύνης με τους τρεις τύπους δεσμού στην ενήλικη ζωή: ασφαλής τύπος, τύπος

αποφυγής και αγχώδη τύπος. Μολονότι η θεωρία υποστηρίζει τη σχέση μεταξύ αυτών των εννοιών, μέχρι σήμερα δεν υπάρχει εμπειρική έρευνα που να επιβεβαιώνει αυτή τη σύνδεση. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να επικυρώσει αυτή τη σχέση, ταξινομώντας τους συμμετέχοντες στους τρεις τύπου δεσμού και να εξετάσει τις μεταβλητές που επηρεάζουν κάθε τύπο. Το δείγμα περιλάμβανε 460 φοιτητές των Κοινωνικών Επιστημών. Οι συμμετέχοντες αξιολογήθηκαν με εργαλεία μέτρησης της Ψυχικοποίησης (RFQ-31), της Επιστημικής Εμπιστοσύνης (ETMCQ), του Δεσμού (ECR-RD12), της Ρύθμισης Συναισθημάτων (ERQ), του Άγχους (BAI), της Κατάθλιψης (BDI) και της Οριακής Διαταραχής της Προσωπικότητας (BPI). Η ανάλυση συστάδων εντόπισε τρία διακριτά προφίλ που αντιστοιχούν στους τρεις διαφορετικούς τύπους δεσμού στην ενήλικη ζωή. Η ομάδα με τον ασφαλή τύπο δεσμού εμφάνισε υψηλό σκορ στην εμπιστοσύνη, στην περιέργεια και στη γνωστική επανεκτίμηση. Η ομάδα με τον τύπο δεσμού αποφυγής χαρακτηρίστηκε από δυσπιστία και μειωμένο ενδιαφέρον, ενώ η ομάδα με αγχώδη τύπο δεσμού συνδέθηκε με ευπιστία, αβεβαιότητα και σύγχυση. Επιπλέον, η ηλικία φαίνεται να βοηθάει στον στον εντοπισμό των ομάδων αυτών. Τέλος, το προφίλ με τον ασφαλή τύπο δεσμού παρουσίασε τα χαμηλότερα επίπεδα ψυχοπαθολογίας, ενώ αντίθετα, το προφίλ με τον αγχώδη τύπο δεσμού τα υψηλότερα. Τα ευρήματα ενισχύουν τη θεωρητική σχέση ανάμεσα στην Ψυχικοποίηση, την Επιστημική Εμπιστοσύνη και τον Δεσμού, αναδεικνύοντας τη σημασία των συγκεκριμένων ψυχολογικών διεργασιών στη βαθύτερη κατανόηση των πολύπλοκων ανθρώπινων σχέσεων.

2η παρουσίαση:
Επιστημική Εμπιστοσύνη, Δεσμός και Προσεγγίσεις Μάθησης: Διερεύνηση προφίλ φοιτητών

Λιανός, Παναγιώτης, Καραγιαννοπούλου Ευαγγελία, Ρέντζιος Χρήστος, Ανδριοπούλου Πανωραία & Fonagy Peter

Ο ρόλος του δεσμού στην ακαδημαϊκή επίδοση των φοιτητών προσελκύει ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον, ωστόσο η σχέση μεταξύ δεσμού και ποιότητας της μάθησης παραμένει ανεπαρκώς διερευνημένη. Η παρούσα μελέτη στοχεύει στην κατηγοριοποίηση των φοιτητών πανεπιστημίου με βάση τους τύπους δεσμούς, την επιστημική εμπιστοσύνη (ΕΕ) και τις προσεγγίσεις στη μάθηση. Εξετάστηκαν οι διαφορές μεταξύ των προφίλ που εντοπίστηκαν όσον αφορά σε δύο εργαλεία ψυχικής υγείας: το Post Traumatic Stress Disorder Checklist (PCL-C) και το General Health Questionnaire (GHQ-12). Το δείγμα περιλάμβανε 225 φοιτητές κοινωνικών επιστημών και παιδαγωγικών τμημάτων. Η ανάλυση συστάδων αποκάλυψε τρία διακριτά προφίλ: (α) βαθιά-οργανωμένη ασφαλής, (β) υψηλά-ασύμφωνη οργανωμένη αγχώδης και (γ) χαμηλά-ασύμφωνη μη οργανωμένη αποφευκτική. Αυτά τα προφίλ ευθυγραμμίζονται με τη θεωρία δεσμού-ΕΕ και αντικατοπτρίζουν ποικίλες μαθησιακές στρατηγικές που αντιστοιχούν σε κυρίαρχα μαθησιακά προφίλ στη σχετική εκπαιδευτική βιβλιογραφία, αποκαλύπτοντας συνδέσεις μεταξύ μάθησης και ψυχολογικών δεξιοτήτων. Η ομάδα υψηλά-ασύμφωνη οργανωμένη αγχώδης ανέφερε τα υψηλότερα σκορ στο ερωτηματολόγιο γενικής υγείας και τα συμπτώματα μετατραυματικού στρες σε σύγκριση με τις ομάδες βαθιά-οργανωμένη ασφαλής και χαμηλά-ασύμφωνη μη οργανωμένη αποφευκτική. Τα αποτελέσματα συζητιούνται τόσο σε επίπεδο ψυχικής υγείας των φοιτητών/τριών, όσο και σε επίπεδο ψυχολογικής και ακαδημαϊκής προσαρμογής, στη βάση της προσωποκεντρικής προσέγγισης.

3η παρουσίαση:
Αναστοχαστική λειτουργία και η σχέση της με τα χαρακτηριστικά οριακής διαταραχής προσωπικότητας σε κλινικό δείγμα εφήβων 11-14 ετών

Ιουλιανή Κούλλουρου,
Ψυχίατρος Παιδιών Και Εφήβων, Υποψήφια Διδάκτορας Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Μαντάς Χρήστος
Αναπληρωτής Καθηγητής Ψυχιατρικής
Ευαγγελία Καραγιαννοπούλου
Καθηγήτρια Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας
Θωμάς Υφαντής
Καθηγητής Ψυχιατρικής

Η Αναστοχαστική λειτουργία είναι μια πολυδιάστατη κατασκευή που προσδιορίζεται ως η ικανότητα να φαντάζεται κανείς και ν αναγνωρίζει την ψυχική κατάσταση του άλλου. Ελλείματα στην RF εντοπίζονται σε διάφορες ψυχιατρικές διαταραχές αλλά ειδικά η BPD σχετίζεται με αυτήν καθώς θεωρείται μια διαταραχή της διαπροσωπικής εγγύτητας. Η χαμηλή αναστοχαστική ικανότητα των γονέων συνδέεται με μεγαλύτερο κίνδυνο εμφάνισης οριακής παθολογίας και ελλείματα στην αναστοχαστική λειτουργία εμπλέκονται στην εμφάνιση ψυχοπαθολογίας στα παιδιά,τους εφήβους και τους ενήλικες.
Σε 95 ζεύγη γονέων – εφήβων (Μέση ηλικία: 45.2 και 12.7 αντίστοιχα) χορηγήθηκε το Parental Reflective Functioning Questionnaire for Adolescents (PRFQ-A) για την αξιολόγηση της γονεικής αναστοχαστικής λειτουργίας, το Reflective Functioning Questionnaire (RFQ) για την αξιολόγηση της αναστοχαστικής λειτουργίας των εφήβων και η Borderline Personality Features Scale for Children (BPFSC) για την εκτίμηση των χαρακτηριστικών οριακής διαταραχής προσωπικότητας. Για τη σχέση μεταξύ τους χρησιμοποιήθηκε ανάλυση πολλαπλής παλινδρόμησης. Η υψηλότερη βαθμολογία των γονέων στην υποκλίμακα «Βεβαιότητα για την ψυχική κατάσταση» σχετίστηκε με χαμηλότερη βαθμολογία στην κλίμακα των οριακών χαρακτηριστικών (β=-1.44, p=0.03). Επιπλέον, η υψηλότερη βαθμολογία των εφήβων στην υποκλίμακα «Αβεβαιότητα για την ψυχική κατάσταση» σχετίστηκε με υψηλότερη βαθμολογία στην κλίμακα BPFSC (β = 3.56, p=0.02). Τα ευρήματα μας συμφωνούν με την βιβλιογραφία όπου φαίνεται πως η υποκλίμακα της αβεβαιότητας αποτελεί παράγοντα κινδύνου για την εμφάνιση ψυχοπαθολογίας αλλά και ειδικότερα με την παρουσία χαρακτηριστικών οριακής διαταραχής σε εφήβους. Αντίθετα, όπως υποστηρίζεται και στη βιβλιογραφία, φαίνεται πως η υποκλίμακα της βεβαιότητας της ψυχικής κατάστασης συνδέεται αρνητικά με την εμφάνιση ψυχοπαθολογίας σε κλινικό δείγμα εφήβων, γεγονός που μπορεί να εξηγηθεί από την προστατευτική λειτουργία αυτής απέναντι στην ψυχική δυσφορία και αποδιοργάνωση.

4η παρουσίαση:
Οριακή διαταραχή προσωπικότητας στην πρώιμη εφηβεία: μια αόρατη διαταραχή ή μήπως όχι;

Κωνσταντίνος Κώτσης,
Ψυχίατρος Παιδιών και Εφήβων, Επίκουρος Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής, Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Υπεύθυνος ΚοΚεΨΥΠΕ Ιωαννίνων

Αν και στους ενήλικες η διάγνωση της Οριακής Διαταραχής Προσωπικότητας (ΟΔΠ) χρησιμοποιείται ευρέως, αυτό δεν ισχύει στην εφηβεία, όπου η διάγνωση παραμένει αμφιλεγόμενη. Ωστόσο, το DSM-5 αναφέρει ότι τα άτομα κάτω των 18 ετών μπορούν να διαγνωστούν με διαταραχή προσωπικότητας, εφόσον τα χαρακτηριστικά της είναι παρόντα για τουλάχιστον ένα έτος. Παρ' όλα αυτά, οι κλινικοί παραμένουν διστακτικοί να θέσουν και να επικοινωνήσουν τη διάγνωση σε αυτή την ηλικιακή ομάδα. Μελέτες στον γενικό πληθυσμό δείχνουν ποσοστά στους εφήβους περίπου 2–3%, σε νοσηλευόμενους φτάνουν μέχρι και το 33%, ενώ σε εξωνοσοκομειακά δείγματα κυμαίνονται γύρω στο 11%. Πέρα από τον επιπολασμό, μελέτες αναδεικνύουν και αύξηση της συχνότητας εμφάνισης της διαταραχής με την πάροδο των ετών. Στην παρούσα εισήγηση θα συζητηθεί η φαινομενολογία στην εφηβική ηλικία, η διάγνωση, η συννοσηρότητα, οι ψυχολογικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες (πχ εννόηση, τραύμα) στην ΟΔΠ καθώς και το στίγμα γύρω από τη διαταραχή ενώ παράλληλα θα αναφερθούν προκαταρκτικά δεδομένα για την αναγνώριση της ΟΔΠ σε εφήβους ηλικίας 11-14 ετών.

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ GUTENBERG
Ελληνικά γράμματα
πεδίο
ΤΖ ΤΖΙΟΛΑ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΖΙΟΛΑ
Motibo αξιολόγηση
ΚΡΙΤΙΚΗ
νέα εκπαιδευτήρια Γ. ΜΑΛΛΙΑΡΑ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ
propobos PUBLICATIONS
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΑΝΟΥ Α.Ε.
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
ΔΙΣΙΓΜΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΗ
athlos
ΚΤΗΜΑ ΓΚΛΙΝΑΒΟΣ ΖΙΤΣΑ
Florist
ΒΙΚΟΣ
BEER BROTHERS
ΚΟΡΥΦΩ
ΤΖΟΒΑΡΑΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

PSYCHOLOGY NOW

ΑΙΓΙΔΕΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Conferre
CONFERENCE & EVENT CO-ORDINATION

Οργανωτικό - Συντονιστικό Γραφείο/Γραμματεία:
Συνεδριακή Α.Ε./Conferre S.A.:
"The art of Bringing People Together"
Λεωφ. Σταύρου Νιάρχου, Θέση Μάρες 455 00 Ιωάννινα,
Τηλ: +30 26510 68610,
Fax: +30 26510 68611,
E-mail: info@conferre.gr,
Website: www.conferre.gr